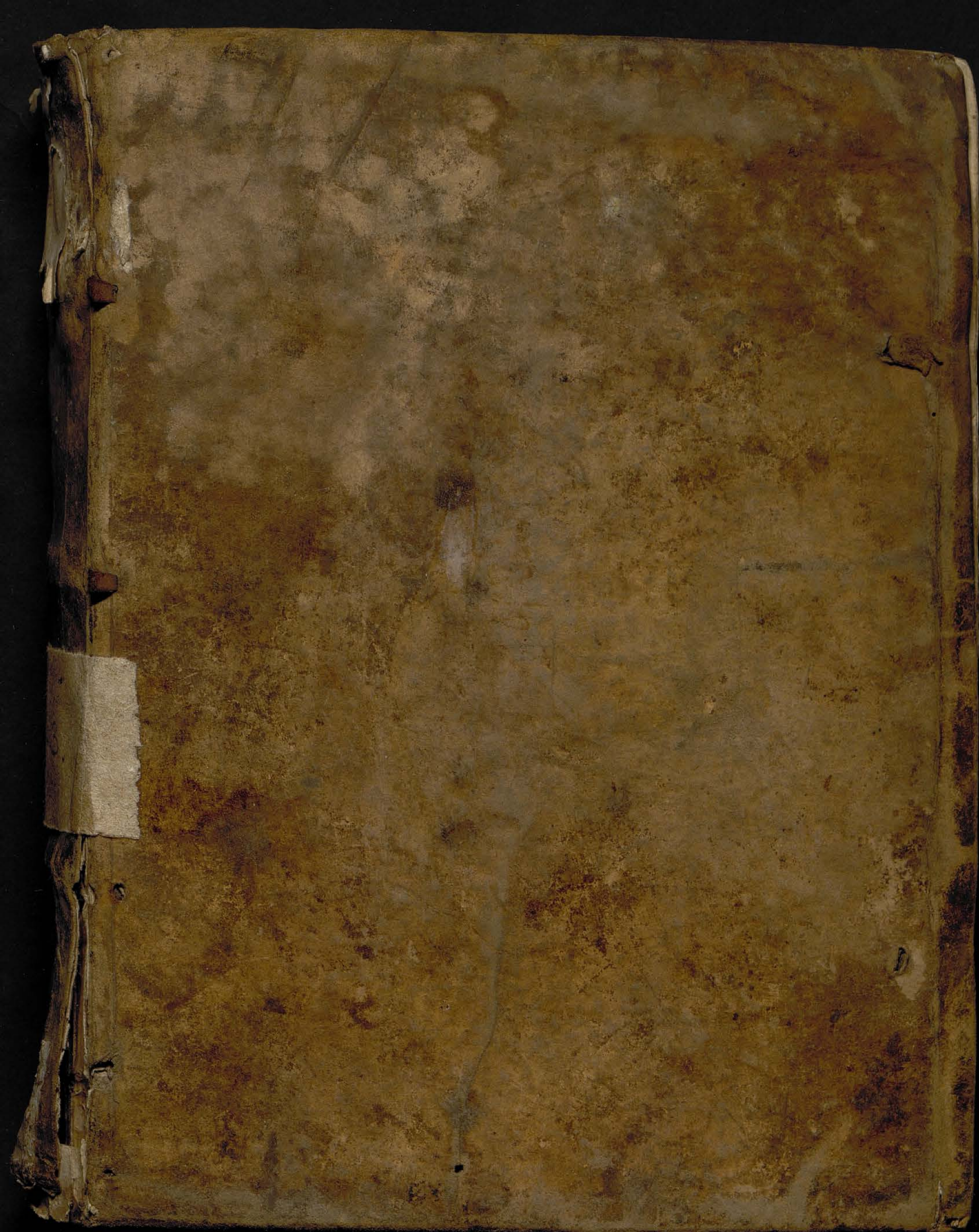

R. P. FRATRIS

PHILIPPI DIEZ LVSITANI,

ORDINIS MINORVM REGVLARIS OBSERVANTIÆ EX PROVINCIA S. IACOBI;

CONCIONVM TOMVS QVARTVS:

SVPER EVANGELIA, QVÆ A DOMINICA IN ALbis vsque ad Pentecosten, & in Rogationibus, & à Pentecoste, vsque ad Aduentum in omnibus Dominicis in sancta Dei Ecclesia habentur.

EDITIO POSTREMA, AB INNVMERIS QVIBVS priores scatebant mendis vindicata.

Fr. Valentino Bernardino Regularis

Eremi Insula Anno Dni

observan... Catalogo inscriptus 1672 d. 5 Augusti

MOGVNTIÆ,
Sumptibus Anton. Hierati, Bibliopolæ Coloniens.

ANNO M. DC. XIV.

FRATER PHILIPPVS DIEZ CHRISTIANO LECTORI SALVTEM.

SCribens D. Paulus Epiſtolam primam ad Theſſ. cap. 2. dicit: Facti ſumus in medio veſtrum tanquam ſi nutrix foueat filios ſuos: ita deſiderantes vos cupidè volebamus tradere vobis, non ſolum Euangelium Dei, ſed etiam animas noſtras: quoniam chariſſimi nobis facti eſtis. Hæc erat illorum cœleſtium Apoſtolorum, noſtræq́; ſanctiſſimæ fidei patrum charitas. Et licet ego miſerrimus, ac maximus peccator ſim, his tamen cœleſtibus excitatus exemplis animarum ſalutem ſtudioſiſſimè concupiſcēs hoc opus in lucem edere curaui, in quo laborum, quos in toto vitæ meæ curſu, atq; in literarum ſtudiis toleraui, flores illuceſcunt. Intelligenteſq́; plurimi viri eximiæ probitatis, literarumque ſplendore non mediocriter illuſtrati hunc librum maximæ animarum ædificationi eſſe futurum, meum hoc deſiderium adiuuerunt, me ſępenumero ſolicitando, mihiq́; perſuadendo, maximum fore malum ſi res tam vtiles, ac neceſſarias, cum ad explorandos quam plurimos Euangelicæ doctrinæ, totiuſque ſacræ paginæ fontes, tum ad hominum mores, vitamque prorſus in officio continendam, quas triginta annorum ſpatio prædicaui, literis non mandarem: quæ quidem diuina cœleſtis numinis aſpirante gratia maximæ luci futuris temporibus eſſe poſſunt: Quæ cum ita ſint Chriſtiane lector, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri te deprecor, ne tot theſauros, quot hic tam in multis, nimiſque profundis conſiderationibus, quàm literalibus innumerabilium obſcuriſſimorum locorum diuinæ ſcripturæ declarationibus inuenies, abſconditos deliteſcere patiaris. Quos vt rectè intelligas, maxima cum attentione, & ſimul cum puritate cordis piaque

intentione legere debes, quo ex his ſpiritualibus admonitionibus fructum percipias, ne meum pium deſiderium finis ſui immune remaneat. Quod cum feceris, labores quos Deus à me ſuſcipi voluit, multum tibi conducent, & per quam pauciſſimis libris indigebis, quos antea tibi diligenter euoluere neceſſum erat. Etenim tot, tamque notabilia in hoc quadruplici quadrageſimali myſteria reperies, vt quamuis plurimos annos viuas, concionandi potius tempus, quam illa tibi defutura ſint. Præterea ſuper Euangelia, quæ in reliquis anni temporibus tam in Dominicis diebus, quam in ſanctorum ſolennitatibus à Sancta Eccleſia decantantur, alia tria volumina (ſi Deus Optimus Maximus faxit, mihiq; valetudinem cum vita concedat, ad quod impetrandum tuæ piæ preces maximè proderunt) à me componenda ſunt. In quibus omnibus quicquid dixero ſacroſanctæ Matris Eccleſiæ correctioni volo ſubmitti. Nec verò vitio vertendum cenſeas, librum hunc implicatis, nimiumque curioſis linguæ Latinæ phraſibus, ac decoris rhetoricæ elocutionis floribus carere. Neque enim eis indiget. Imo velim tibi perſuadeas, eum ita plano, atque communi ſermone conſilio fuiſſe compoſitum, videlicet ne tot tamque diuina myſteria, quot lucido, ac perſpicuo dicendi modo meridiana luce clariora comperies: intricatæ, atque obſcuræ orationis tenebris deliteſcant.

Vale.

FRATER

FRater Franciscus Alderete, Prouinciæ sancti Iacobi, ordinis Minorum minister prouincialis, admodum Reuerendo patri fratri Philippo Diez, nostri conuentus Salmanticensis prædicatori salutem. Assiduos tuos labores quibus quotidie concionandi munere Dei Ecclesiam iuuas, iacere in tenebris ferendum nõ est. Quare publicæ consulentes vtilitati per præsentes literas facultatem tibi concedimus, vt quartum tuarum concionum volumen à te iam confectum, quo omnes Dominicæ per annum continentur, post ipsius correctionem, & à Regio Senatu concessam facultatem, in lucem edere possis. Magnam enim ex eo vtilitatẽ Christi fideles consequuturos speramus. Datæ in nostro Conuentu Salmanticensi, tertio Calend. Decem. 1583.

Frater Franciscus Alderete
Minister Prouincialis.

APPROBATIO REVEREN- DI ADMODVM ET DOCTISSIMI PATRIS *Magiſtri fratris Dominici Bannes, primariæ Theologorum Cathedræ, in Academia Salmantina præfecti.*

DMODVM Reuerendi patris & egregii concionatoris fratris Philippi Diez æſtiualium Dominicarum conciones à Dominica in Albis, & deinceps vſque ad Dominicam vigeſimam quartam poſt pentecoſten, vidi ac diligenter legi, & in eis nihil quod ſacræ doctrinæ aduerſetur inueni, quin potius omnia dogmata Catholica & ad ædificationem & ſalutem animarum maximè vtilia iudicaui. Et quoniam, vt in prouerbio eſt, vino vendibili non opus eſt hedera, ſuperuacaneum eſſe arbitratus ſum, huius viri & moribus & doctrina omnibus notiſſimi commendationem pluribus verbis inſinuare. Aliorum quidem ſcripta oleum & lucernam olere ſolent: huius autem Euangelici prædicatoris opera ſpiritualem meditationem redolent. Securus ergo lector tam ſanctis laboribus vtere.

Frater Dominicus Bannes.

INDEX

INDEX OMNIVM CONCIONVM QVÆ IN HOC QVARTO VOLVMINE CONTINENTVR.

Domi-

DOMINICÆ ÆSTIVALES,

QVAE A DOMINICA IN ALBIS VSQVE AD PENTECOSTEN, ET A PENTECOSTE, VSQVE AD ADVENTVM in Ecclesia celebratur.

DOMINICA IN ALBIS.

Concio prima.

Cum esset sero die, &c. Ioan. 20.

1. MNES, qui de aduentu filij Dei in mundum facti hominis loquuti sunt, causam eius præcipuam hanc fuisse dixerunt, vt nos æterno patri suo reconciliaret, pacemque inter homines constitueret. Atq; ita S. Esaias di-
Esa.c.9. xit: *Vocabitur princeps pacis.* Et D. Paulus: *Ipse*
Ephes. 2. *est pax nostra, qui fecit vtraq; vnum, & medium parietem maceriæ soluit.* Vbi illud, & efficit hunc sensum, Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, quia medium parietem maceriç, id est, peccatum soluit. Dauid etiam homi-
Psal. 121. nes hortabatur, vt hanc ipsam pacem à Deo poscerent, dicens: *Rogate quæ ad pacem sunt*
Esai.57. 2. *Hierusalem.* Eandem postulabat Propheta Esaias cùm clamabat: *Veniat pax.* Atq; ita nascente Domino Iesu Christo in præsepe Bethlehem, Angeli suauiter cecinerunt: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Vbi illud, &, (vt puto) etiam causã denotat, & est sensus: Gloria in excelsis Deo, quia pax datur hominibus: & illud, bonæ vo-
Cypr. in ser. de natiu. Dom. luntatis, ad pacem, & nõ ad homines referendum est. Ita notauit S. Cyprianus, qui vt amphybologiam auferret, sic transtulit: *Pax bonæ volũtatis datur hominibus.* O rem excellentissimã pacem: siquidẽ propter eam Dominus
D. Aug. lib.19. de ciu. Dei. 3. Iesus in mundum venit, eam hominibus prædicauit, ac tandem ob eam mori dignatus est. D. Augustinus inter huius vitæ bona, dulcius, suauius, ac preciosius pacem esse affirmat. *Ac sicut* (inquit) *nullus est, qui lætitiam naturaliter non exoptet, ita nullus est, qui pacem ardẽti studio non desideret.* Rationem huius rei non assignat S. Doctor, quoniam cum prudentib⁹ agebat: sed hæc potest esse, quia vt pax, & lætitia sunt idem, aut sunt adeo coniunctę, & vicinæ, vt vna sine altera esse nequeat. Creaturæ tam insensibiles, quam irrationales, pacem quærunt. Interrogate quæso lapidem, quæ tãta velocitate ex alto in profundum descendit, quid per illum descensum intendit. Certè si sciret loqui, responderet, pacem: mea enim inclinatio naturalis meipsum in hoc bello ponit, quousq; centrum, vbi quiescam, teneam. Interrogate fumum, qui per caminum ascendit, quò vadit. Dicet certè, in aerem pacẽ quæsiturus tendo, quoniam naturalis propensio, me, nisi in eo, quiescere nõ permittit. Interrogate ignem, quare lignũ comburit: si posset responderet, vt pacem habeam: nam hoc lignum contrarias mihi qualitates habet, & in ignem omnia conuertere mea est inclinatio, & sic in pace ero. Denique interrogate bruta, quid in 4.
suis operationib. intendunt. Profectò respondebunt, pacem: tanta est enim fames nostra, vt, nisi vescamur, cum illa sim⁹ semper in perpetuo bello. Quòd si irrationalia ita pacem quærunt, profectò multo maiori studio debẽt homines rem tam pretiosam, vt pacem, auidissimè inquirere. Sed iam ratio postulat, siquidem de pace arguit, vt quid sit intelligam⁹. Et quidem, si ab indoctis, & scientiarũ imperitis hoc quæris, per negationes respondebũt. Pax, dicent, est non rixari, non bellum gerere, & non cum alio litigare, ac non ad inuicem se interficere. Sed omnia ista, non pacem, imò potiùs effectum, & ostensionem eius esse censeo, nam quidditas, ac substantia eius in spiritu,

5. spiritu,& interiori hominis existit: Cùm Do-
Ioan. 14. minus dixit: *Pacem meam do vobis,pacem relinquo vobis,non quomodo mundus dat ego do vobis*,innuit duo esse pacis genera, alterũ mũdi,alterum vero Dei. Pax mundi est, vnumquemque desideria sua satiare, iniurias sibi illatas vlcisci, cupiditatem explere, & ambitioni, ac sensualitati suæ satisfacere. Pax verò Dei est,suis quemque proprijs appetitibus, & cupiditatibus terminum constituere,id quod iustum est appetendo. Diuinæ autem legis præcepta sunt quædam veluti fræna ad praua desideria cohibenda, & vt animus pace interiori fruatur. Nam cum omnia huius miserrimæ vitæ bona nimis angusta,ac limitata sint,si de-
6. sideria eorum amplientur cum desiderijs cælestium bonorum cõgrediantur necesse est, atq; ita dissensiones, cõtentiones, ac bella oriẽtur. Et ne ista duo desideria inter se pugnarẽt. De⁹ proximo tuo iubet,ne te interficiat,ne furetur bona tua,ne desideret vxorem tuam: tibi verò eandem legem cum eo seruare imperat. Et ideò immensas ei gratias agere debemus, propterea quòd terminos istos, ac leges, quibus alij alijs non nocerent hominibus,prosuit. O æterne Deus, infinitæ bonitatis pelagus,quò magis te diligit homo, magisq; desiderat, eò amplius maiora à te consequitur, nec ad hoc alter alteri erit impedimento! Quod quidem non ita se habet in rebus creatis, & ideò respe-
Cassiod. ctu earum Deus desiderijs nostris finem im-
sup. Psal. 7. ponit. Hanc igitur pacem definit Cassiodorus
Esa. 48. dicens: *Pax est tranquillitas, & quies animorum concordantium in bono.* Notanter dixit, in bono,quoniam multi sunt, qui in malo cõcordant: & his non est pax,sicut ait S.Esa. *Non est pax impijs.* Hæc legitima est charitatis filia,nam charitas secundum propriam etymologiam, nihil aliud est, quàm chara & amica vnitas. Quapropter eam D.Dionysius virtutẽ vnitiuam appellauit;est enim sicut gluten, quo multa, atque diuersa glutinantur vnumque efficiuntur. Nam sicut glutine librarius multa
7. folia eo modo coniungit, vt potiùs rumpan-
Simile. tur, quàm vnum ab alio disiungatur: ita per charitatem homines tam perfecta vnione ligantur,vt multi in frusta (quod aiunt) se effici potius permittant, quàm à proximorum suorum
2. Reg 18. vnitate separari. Sic vniti erant Dauid &

Ionathas, de quibus dicitur: *Anima Ionathæ conglutinata est anima Dauid, & dilexit eum Ionathas quasi animam suam.* At hæc vnitas, 8.
quę à charitate procedit, est ipsa pax in diuinis literis maximè laudata, quã D. Paulus sic cõmẽdat. *Soliciti seruare vnitatẽ in vinculo pacis.* Vbi hoc verbũ, vinculũ pacis, valdè notãdũ est,in quo ostẽditur,pacẽ non solum corda coniungere, verùm etiam funibus quodammodo ligare. Cum autem pax hæc sit quædã quies animorum concordãtium in bono,vt animi nostri illam consequãtur, oportet à seipsis passiones cũctas, inordinatasq; affectiones illam impediẽtes expellere. Loquens Dominus ad Noe dixit: *Fac tibi arcã de lignis leuigatis mansiunculas in arca facies, & bitumine linies intrinsecus, & extrinsecus.* Ne, scilicet, aquæ in eam ingrederentur, hoc iussit. Hęc arca non solum vniuersalis Ecclesiæ, sed etiam cuiuscũque reipublicæ, aut congregationis rectè constitutæ typum gessit. Ac sicut ligna illius arcæ oportuit dolari,ex eis, vt optimè coniungerẽtur nodos corticesq; ꝓscindi:ita, nisi nosmetipsos ascia poliamus, [*Y nos desbastemos de nuestras iras, ambiciones è imperfectiones.*] Proximis nostris in vnitate pacis & amoris vinculo cõiungi impossibile erit. Atq; his omnibus bitumen charitatis interioris & exterioris accedere maximè oportet: volumus dicere, quod taliter diligamus proximum, vt exterius hunc amorẽ operibus exhibeamus. Volẽs Salomon templũ Domino ædificare dixit: *Nunc non est Satan: quamobrem cogito ædificare tẽplum in nomine Domini Dei mei.* Per illud, nõ est Sathan, intellexit se non habere hostẽ, bellum, vel aliquem inimicum, qui eũ ab illo sancto opere deterreret. Iure optimo Sathanam vocauit inimicum, qui proximum suum immeritò cõturbat: nam in tali Satanas regnum tenet. Propter quod D. Ioannes ait, se equum rufum vidisse. *Et qui sedebat,* inquit, *super eũ, datum est ei vt sumeret pacem de terra, & vt inuicem se interficiant.* Equus iste, discordes, iracundos, atq; illos qui nimio furore, velut sanguis, rubicundi efficiũtur, significat. Eques verò, qui in eo sedet, Dæmon est: qui quidem huiusmodi improbos homines gubernat: & cuius est propriũ mun⁹ pacem de medio tollere, ac discordias inimicitiasque, vnde mors oriatur.

Marginal notes (right column): Ephes. 4. — Gen. 6. — 9. — 3. Reg. 5. — 10. — Apoc. 6.

11. oriatur, seminare. O nimium infœlices, siqui-
dem tam deterrimo equiti vos ipsos submisi-
stis, quibus postquam defessi atque ab onerib.
eius fatigati fueritis, æterni ignis & innumera-
bilium tormentorum præmium paratum est.
Quocirca, sicut Salomon ad ædificandam Dei
domum pacis tempus oportunum esse inue-
nit: ita nobis pacem cum omnibus habere, vt
in nostra republica templum Deo viuo ædifi-
cetur, maxime opus est. Ad hanc virtutem nos
totius nostri esse modus, inuitat: vix enim re-
peritur animal, cui naturam in defensionẽ sui,
& offensionem aliorum arma non cõcesserit.
Alijs namq; cornua, alijs dentes, alijs vngues,
auibus rostra, apibꝰ etiam ac muscis stimulos
in sui propugnaculum dedit: tibi verò, ô ho-
mo, non cornua, sicut boui: non vngues, sicut
leoni: non dentes, vt cani, nec stimulos, sicut a-
pibus, quibꝰ proximo nocere possis, sed ima-
ginem ac similitudinem suam, qua illum imi-
12. teris, qui summa pax, & tranquillitas est, Deꝰ
Optimus Maximus donauit. Sed, proh dolor,
ô Deus infinitæ maiestatis, concede obsecro
mihi verba, quibus multorum huius tempe-
statis Christianorum deprauatum viuendi ge-
nus perpendere, exaggerare: & vt decet, possim
arguere! Iam non est, cur homines, leones, vr-
sos, lupos, aut alia ferocia animalia timeant,
sed alios sicut seipsos homines perhorrescant.
Leones enim nõ ita in homines sunt crudeles,
sicut ipsi homines in seipsos. Continuo namq;
in conficiendis armis in interitũ fratrum suo-
rum occupantur: atque ex cauernis terræ fer-
rum depromunt, vt animas corporibus inclu-
sas interimant. Iam totus mundus in repugnã-
tia, ex contradictione situs est: ac non solum
pax inter extraneos minime reperitur, sed vix
inter parentes, filios, aut fratres, nec dum inter
13. virum & vxorem eam inuenies. In pœnam a-
liorũ peccatorum, nos hac pace priuare Deum
permittere credo, quoniam cum Christus Sal-
uator noster natus est, Angeli implorãtes glo-
riam, & honorem Deo ac pacem hominibus,
cecinerunt. At, quia homines gloriam à Deo
suis abominationibus, quantum ex se est, au-
ferunt: ideo Deus illos pacem amittere finit.
Per immensam igitur Iesu Christi charitatem
fratres charissimi vos oro, atque obsecro, ne
rem tanti ponderis contemnatis: imò eam to-
tis viribus corda vestra pœnitentia vera pur-
gantes inquirere contendite, & à Deo magna
cum efficacia postulate. Ait enim D. Iacobus:
Omne datum optimum, & omne donum perfe- Iacob. 1.
ctum, desursum est, descendens à Patre luminũ.
At, siquidem pax donũ est optimum, de sur-
sum, eam magna cum fiducia expectemus.
Pacem habete, & Deus pacis erat vobiscum: 2. Cor. 13.
inquit Sanctus Paulus, Dominum, Deum pa- 14.
cis vocat: quoniam ipse est præcipuus eius au-
tor, & ab ipso petenda est, ipsique gratiæ pro
ea sunt referendæ. Vt autem virtutem hanc
ardenti studio inquiramus, magnopere nos
scire oportet, Redemptorem nostrum Iesum
Christum cum pace natum, & cum ea mor-
tuum fuisse, ac tandem cum ea resurrexisse.
Natus est cum pace: siquidem ob gloriam eiꝰ
angeli tunc eam decantarunt: mortuus est cũ
ea: quandoquidem in morte sua dixit: Pa-
cem meam do vobis. Denique cum pace sur-
rexit, quoniam primum, ꝙ suis sacris discipu-
lis tunc protulit, verbum, fuit, Pax vobis. Ac si
diceret, Propter hanc triginta tribus annis la-
borãs dimicaui, iam illam emerui, & obtinui,
eam accipite, & illa fruimini. Animaduertite,
obsecro, quoties bonus Iesus post sacratissimã 15.
suam resurrectionem verba hæc, *Pax vobis*,
repetit: in quo magnum videndi in nobis hãc
pacem desiderium significauit. Valde etiã est
notandum, quod vt hanc pacẽ nuntiaret, *Ste-*
tit in medio discipulorum suorũ. Qui est in me-
dio, æqualiter ab extremis distat. In hoc diui-
nꝰ magister Iesus Christus generaliter docet,
Regẽ suo regno, Prælatũ monasterio, ac patrẽ
domui suę pacẽ nõ posse dare, nisi sit in medio
cõstitutus, ne sit personarum acceptator. Fa-
cite rotundum circulum, in cuius medio sit Simile.
punctus, omnes lineæ ductæ ab illo puncto in
circunferentiam erunt æquales, & rectæ: si ve-
ro punctus non est in medio, atq; ad aliquam
circunferentiæ partem magis accedit, omnes
lineæ ductæ ab eo puncto erunt inæquales, &
indirectæ. Sic Rex, Iudex, ac quicunq; Prælatꝰ 16.
punctus est & centrũ suorũ inferiorũ, subditi
verò, circũferentia: at si illi magis in vnam, quã
in aliam partem animũ inclinant, sentẽtiæ ab
eis prolatæ, beneficia subditis collata, omnia
deniq; verba eorũ ac facta obliqua erũt, & in-
æqualia: ac sic magna discordiarũ causa erũt.

Quapropter eos in medio sine personarum ac
ceptione esse oportet:quod facientes sanctissi-
mæ pacis causa efficax, verique Dei sui erunt
Rom.2. imitatores. De quo D.Paul.inquit: *Non est*
Iob. 32. *acceptio personarum apud Deum* Ita faciebat
S.Iob,qui de se ait: *Non accipiã personã viri,*
& Deum homini non æquabo:nescio n quam-
diu subsistã,& si post modicum tollat me. His
verbis S.Propheta timorem mortis, & iudicij
ad refrænandos homines ab iniustitijs fortissi-
17. ma fræna esse,nos docuit.Maximi etiam sola-
minis ad hoc sunt nobis verba, quæ in huius
Euangelij principio ponuntur,scilicet: *Cum*
esset sero die illa,vna Sabbathorũ,&c vsque
venit Iesus,& stetit in medio eorũ. O fidelissi-
me hominũ amator Iesu Christe, quare Do-
mine cum mane resurrexeris vesperi discipu-
lis apparuisti,sciens eorum maximũ timorem
atque tristitiam?Hoc fecisse credendum est,vt
illorum spem, & fiduciam probaret. Scitote
fratres mei spem sicuti virtus est maxime ex-
celsa,ita rarissimam esse.Inuenies namq; plu-
rimos plurimis virtutibus ornatos,qui tamen
vbi aliqua calamitas impenderit animam de-
spondent, affliguntur, anguntur, ac denique
spiritu pusillanimitatis sic absorbentur,vt nul-
18. lum in eis spei vestigiũ esse videatur. His me-
Mich. 4. rito dici potest illud Prophetæ Michææ: *Et*
nunc quare mœrore contraheris?Nunquid Rex
non est tibi,aut consiliarius tuus perijt, quia
cõprehendit te dolor, vt parturientẽ. O miseri
animi, siquidem talem Regẽ, Patrem, ac Deũ
habetis,quare non reuiuiscitis,& eo freti con-
solamini?Hoc solatium erat Dauid, quando
animæ suæ multis calamitatibus ferè deficien-
Psal. 41. ti dicebat: *Quare tristis es anima mea,quare*
conturbas me?Spera in Deo, quoniã adhuc cõ-
fitebor illi salutare vultus mei & Deus meus.
Psal 70. Et pro eo, q; nos legimus: *Dum anxiaretur*
cor meum in petra exaltasti me. B.Hieronymus
ex Hebræo vertit:*Cum tristè fuerit cor meum,*
cum fortis eleuabitur aduersum me, tu eris du-
19. *ctor meus fuisti spes mea,turris fortitudinis à*
1.Reg. 13. *facie inimici.* Hoc in sacra pagina manifeste
apparuit,vbi sic legitur:*Saul & viri eius in mo*
dum coronæ cingebant Dauid,& viros eius,vt
*caperent eum.*Satis humano iudicio, tunc vi-
debatur non posse Dauid à suorum inimico-
rum manibus, nisi auis effceretur, euadere:
ac forsan ei famuli dicebant: Dñe,si pennas,vt
aquila non sumis statim sine dubio morieris.
Sed longe aliter omnipotens Deus ordinauit,
nam eo tẽpore,quo in illa afflictione erãt, nũ-
cius venit ad Saul dicẽs: Festina, & veni, quo-
niam infuderunt se Philistijm super terram.Et
reuersus est Saul,desistẽs persequi Dauid. At-
qui credibile est,eum,cùm,se ab hostib.obses-
sum vidit,magna fiducia circũstantibus dixis-
se: *In Domino confido, quomodo dicitis animæ* Psal.10.
meæ transmigra in montẽ sicut passer? Potens
est.n. Deus sine aliquo alarũ adminiculo ab his
omnib.me liberare:ac deniq; vt confidit,inco-
lumis euasit. O quanto otio, quiete, ac tran- 20.
quillitate viuit anima illa, quæ hanc virtutem
diuino fauore cõsequitur. Nam sicut perfecta Ioan.1.
charitas, (vt ait B.Ioannes) foras mittit timo- Cant.4.
rem,ita perfecta fiducia inanem formidinem,
& anxias curas ab animo depellit.Ideo charis-
simi fratres eam feruenti oratione,sanctissimis
exercitijs, ac bonis operibus totis viribus a-
dipisci contendite. Dicit enim D.Paulus: *Qui* Tim 3.
bene ministrauerint gradũ bonum sibi acqui-
rent, & multam fiduciam, quæ est in Christo
Iesu. Ideo Dominus statim cum resurrexit di-
scipulis non apparuit, vt,scilicet, eis ansam fi-
duciæ,ac maioris meriti præberet. In diuinis Gen.22.
litteris legitur Deus Patriarchę Abrahæ impe-
rasse,vt filium suum Isaac primogenitum im-
molaret: & quãuis puerum à morte, & senem
ab illa magna afflictione eximere voluerit, ta- 21.
men,nec cum ad montis sinum accesserũt,ne-
que cum Patriarcha filium suum super struem
lignorum posuit,neque quando eum ligabat,
sed cum brachium iam ad puerum interficiẽ-
dum,eleuatum habebat,ipse Deus voluit sub-
uenire. Quæ omnia,vt duo illi sancti viri plus
præmij mererentur, & vt mundus verè seruo-
rum Dei fiduciam intelligeret,acta sunt. Me- Hab.2.
rito igitur S.Habacuc Propheta ait: *Si moram*
fecerit, expecta illum,quia veniens veniet,&
non tardabit. Quapropter dilectissime frater,
si cum labor aliquis te opprimit,auxiliũ tuum
differri videris, ne deficias, Dominus enim
tempus, quo tibi subueniet, & quod vtilius
est, non ignorat. Dominus igitur Iesus, ad
conferendum discipulis singularia beneficia,
Cum fores essent clausæ ingressus est domũ: vbi 22.
*erant congregati.*In hoc docemur Deũ,quietis
amato-

amatoribus,ac & ijs,qui sensus suos occludere sciunt,& non dissolutis, qui omnia videre, audire,loqui,ac tangere cupiunt dona sua cō-
Gen.27. municare. Nunquam Sanctus ille patriarcha Isaac hæredem suum Iacob, nisi cæcus esset, institueret. Quicunque fidelis Christianus (vt est doctrina D. Hieronymi) omnium bonorum suorum Iesum Christum hæredem facit, & vt seipsum suaque omnia illi tradat, oculos ac sensus omnes rebus visibilib. claudere valde oportet. Cùm esset cæcus sanctus Isaac fragratiam odoris filij sui Iacob sentiens inquit: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus*, ô quam suauitatem sentit a-
23. nima illa, quæ huius mundi rebus sensus suos
Simile. obturat & interiori visu operans res Saluatoris nostri Iesu Christi suauissime pertractat. In topiarium varijs arboribus consitum, & odoriferis herbis plenum ingrederis, & tanta animi voluptate ibi afficeris, vt inde discedere tibi sit grauissimum. O vita suauissima Redemptoris mei, tu campus spatiosus, & plenus suauissimis herbis, tu hortus iucunditate repletus, illis saltem, qui, vt decet res tuas pertractant, quibus tanta est dulcedo, vt nullus ab eis valeat separari. Quod, quæso, gaudiū sentit anima iusta, in dulcissimi Iesu Christi natiuitate, atque in altissimis ibi celebratis mysterijs? Quid in eius ad Ægyptum peregrinatione? Quid deniq; in alijs, quæ in toto vitæ cursu vsque ad sanctam suam resurrectionem, ac in cœlos gloriosam ascensionem operatus est? O quam recte dicere poterit: Ecce odor hære-
24. dis mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. O vtinam, charissimi fratres, vos ipsos ad omnia mundi cæcos faciatis, sensusq; vestros occludere velitis, atque ab huius miserrimæ vitæ tumultibus alieni, viua fide, odorifera filij Dei opera agere, atque animo euoluere gaudeatis: certe equidem ab hoc suauissimo horto nunquam discedere, semperq; tam diuinum exercitium habere cuperetis. Postquam igitur Dominus dixit eis:

Pax vobis, ostēdit eis manus & latus. Hoc idem D. Lucas narrans affirmat, Dominum eis stupore turbatis (existimabant enim se spiritum videre) dixisse: Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum: palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa nō habet, sicut me videtis habere. Quare Domine vulnera tua manibus contrectanda ostendis? Nōne vides dolorem denuo tibi excitari? Non e- 25.
quidem: corpus nanque meum post resurrectionem gloriosum est. Inter præcipua signa, quæ hominem cum Christo spiritualiter surrexisse ostendunt, hoc vnum est: si patienter cōtradictiones proximi, & iniurias illatas perfert. Nō dico, vt fias insensibilis, hoc enim impossibile est, sed te, & omnes admonitos volo, quod taliter res fratris tui sentias, vt eas ꝑpter Dei amorem, quasi non sentiendo libenter patiaris. Postquam Diuinus magister Iesus Ioan. 9.
Christus cæco à natiuitate visum dedit, atque eius intellectum illuminauit, mentemque iustificauit, tanta patientia præditus fuit, vt cum ei Pharisæi dicerent: In peccatis natus es totus, eumque à synagoga veluti excommunicatū detruderent, non ideo indignatus fuerit, nec veram lucem Iesum Christum confiteri, 26.
& prosequi cessauerit. Et quamuis etiam Pha- Luc. 7.
risæus Magdalenā peccatricem, discipuli pro- Marc. 14.
digā (dū dixerunt, *vt quid perditio ista vnguēti facta est.*) soror eius otiosam esse dixerunt, Luc. 10.
ipsa tamē se ad gratiam surrexisse hæc omnia pacifico animo perferendo clarissime ostendit. Propheta etiam Dauid huius spiritualis Psal. 30.
resurrectionis singulare specimen dedit, cùm dixit: *Factus sum tanquam vas perditū: quoniam audiui vituperationem commorantium in circuitu.* O admirādam sanctissimi viri patientiam, & admirandum ad seipsum vincendum artificium: quia enim ab inimicis multas iniurias, & opprobria ipsi inferentib. se obsideri videbat, ideo tanquam vas fractum, ꝙ non nisi ad recipiendas totius domus immunditias deseruit, esse putabat. Quasi diceret: Quoties 27.
ignominias ac dedecora in me audiebam, apud me patienter dicebam illos vera dicere, meq; his omnibus, & multo pluribus dignum esse. Si iter facis per saltuosos montes, videbis Simile.
forsan rupem magnam, per quam rapido cursu torrens aquarum fluit, & attente contemplaris diuersitatem illarum duarum rerum, aquæ, scilicet, quæ indesinenter & continuo fluit, & rupis, per quam tanta copia aquarum labitur, ipsa perpetuo in se permanente: atque inde, vt prudens labores seruorum Dei, & patientiam, qua illos perferunt, animo euoluis.

Cum enim labores, ægritudines, ignominiæ, ac persecutiones sint, velut aquarum torrentes: qui per viros iustos incessanter percurrũt, ipsi tanta constantia, quiete, ac patientia permanent, ac si rupes essent insensibiles: quod quidem eorum sanctitatis signum est apertissimum. Propter quod D. Paulus sic ait: Tribulatio patientiam operatur, patientia autẽ probationem. *Ostendit eis manus, & latus.* Dignũ profecto scitu est, quare Dominus tanta gloria resurgẽs voluit in glorioso corpore suo sanctissima vulnera relinqui? Atque inter eas, quę adduci solent, rationes, vnam vobis tantummodo proponam. Omnes pro comperto habetis beneficium incarnationis filij Dei, & sanctissimæ mortis eius immensum esse, taleque ac tantum, vt nec linguæ siue intellectus humani, aut angelici, illud valeant explicare. Vt autem nullum tempus, vel occasio aliqua tanti beneficij memoriam deleret, Dominus Iesus Christus ineffabile sui corporis, ac sanguinis sacramentum vsque ad finem sæculi duraturum instituit. Atque ita D. Paul. ait. *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat*, scil. ad iudicandum viuos & mortuos.

28. Rom. 5.

1. Cor. 11.

29. Sed quoniam post huius sæculi finem hoc sacramentum amplius non erit, siquidem facie ad faciem sponsum illum qui sub accidentib[9] continetur aspiciemus, idem Dominus aliud suæ sanctissimæ passionis, ac mortis perenne memoriale ordinauit, vt beati viuant semper, ac recentem tanti beneficij memoriam haberent. Hoc autem memoriale ipsa sunt vulnera quæ in suo sacratissimo corpore in cœlis continuo suis videnda reliquit. [*O sancta Maria señora.*] Quid Beati illi in cœlis sentient, quãdo seipsos abysso gloriæ fruentes contemplati fuerint, atque vulnera illa, vnde eis tot, tantaque bona emanarũt intueantur? Quas gratiarum actiones, eo quod tale remedium eis adhibuerit, Deo reddent? Et harum laudum occasionem innumerabilis damnatorum, inter quos ipsi vitam degerunt, visus numer[9] augebit, Beati namque è cęlis vbi sunt, reprobos in inferno vident, vt S. Isai. in Dei nomine loquẽs

30. Isai. 66. testatur *Egredientur*, inquit, *& videbunt cadauera virorũ, qui præuaricati sunt in me: vermis eorũ nõ morietur, & ignis eorum nõ extinguetur, & erunt ad visionem omni carni.* Animaduertite, fratres charissimi, quo amore dominum glorificabunt, propterea quod eos à tantis malis eripuerit, quibus oculis sanctissima illa vulnera, per quę eis tot bona fluxerũt, lustrabunt. Atque ita D. Ioannes ait, illos sem- 31.
per hæc verba prolaturos: *Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius quoniã occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo & natione, & fecisti nos Deo nostro regnũ:* hoc est, elegisti nos ex tot hominũ, qui perierunt, multidine. Quid sentiet S. Iacob cùm fratrem suũ Esau vno eodemque partu editum damnatũ, & se diuino conspectu fruentem viderit. *Gauisi sunt ergo discipuli viso Domino.* Ecce iã quod promiserat adimplet. Dixerat enim: *Iterũ videbo vos & gaudebit cor vestrum.* O vtinam verba promissa Deo, sicut quæ ipse nobis promittit, seruaremus. Dic mihi peccator, qualiter nunc promissa præstas, quæ ad pedes confessoris proiectus, ei fidem tuam obligãs, te amplius cum fœmina, cum qua antea cõsortium habueras, non loquuturum semper vera, & nõ falsa dicturum, nunquam lusurum, nec iuraturum, summo Deo, & immortali, qui decipi non potest, reddidisti? Hęc omnia qualiter, proditor adimplesti, siquidem statim post sanctissimum pascha ad scelera, quæ antea patraueras redijsti: Qui per plateas vrbis nocte incedit pulsato cymbalo, quo nocturno tempore vagari prohibetur, si ensem pretiosum secum portat, eum, ne à lictoribus capiatur amico suo vsque ad mane seruandum tradit: at vero primo mane illum omni cura, & sollicitudine ab amico repetit. Sic tẽpore Quadragesimę omnes prædicatores, prælati, ac confessores, proclamant. [*Y tañen à queda de peccados,*] cunctosque admonent dicentes: Relinquite concubinas, omittite vsuras, deponite odia, & cõdonate iniurias. Peccator vero propter sonitum vocum resonantium deponit ensem, cõcubinam deserit, dictis clamantium obtemperat: sed primo mane, id est, transacta Quadragesima ensem suo lateri reponit, & sine Dei timore tandem ad scortum redit. Statua illa quam vidit Nabuchodonosor, ac tota illa auri, argenti, ferri, atque æris machina in luto fictili fundamentum habebat, & ideo primo

Ioan. 16. 32. Simile. 33.

ictu

ictu cecidit: ita omnia nostra desideria bonæ intentiones, ac virtutes, dum hanc miseram vitam degimus, in luto, & limo corporis nostri fundantur, atq; ideò minima quaq; tentatione dilabimur, & in antiquam miseriam redimus. Dominum ergo cælestem, qui tanta firmitate promissa nobis reddit, deprecemur, vt nobis vires, fortitudinem, constantiamq; côferat, quibus maximo spiritus fauore ei deseruire incipiamus: ita, vt perseuerantes pleni gratia perueniamus ad gloriam. Amen.

IN EADEM DOMINICA IN ALBIS.

Concio secunda.

Cum esset sero die illa, &c. Ioan. 20.

1. *Apoc. 21.* DOminus Deus noster in Apocalyp. hęc verba profert: *ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis.* Et alibi idem Dominus
Ioan. 7. inquit: *Si quis sitit veniat ad me, & bibet.* Sitientes tantum Dominus vocat. Vnde infertur
2. admirabilem ad recipienda Dei dona dispositionem esse, ea ipsa magnopere exoptari, efficax enim desiderium facit, vt homo ea ardenter inquirat, seq; vt oportet, ad ea consequendum disponat. Ideò recenter conuersos Deus spiritualibus gaudijs, vt infiniti boni amor in eis crescat, solet præuenire: bona enim spiritualia: quò magis quis gustat, eò plus ap-
Eccl. 24. petit. Atque ita dicit Dominus, *Spiritus meus semper mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum: qui edunt me adhuc esurient, &*
Simile. *qui bibunt me adhuc sitient.* Quando aliquis venator ab alio canes accommodatos accipit, eos quia domo exire nolunt, funibus, aut catenis ligat, violenterque in saltibus collocat: qui vbi primum nemora venationi apta recognoscunt à nullo possunt detineri, sed huc atque illuc feras per valles, & cacumina cursitãtes se in spinas, tribulos, atque aspera montis
3. loca conferendo indagant. Ita maximus venator Iesus Christus, vt homines à dęmonum potestate eripiat, eos catenis minarum, suppliciorum, promissionum, ac quodammodo per vim, & violentiam à Sathanæ domo auferre contendit. Postquam autem ij à peccato sunt liberi, & diuinas res, ac misericordias Domini degustare incipiunt, ita earum desiderio inflammantur, vt per spinas currere, hoc est, omnia libenti animo perferre ad tantum præmium consequendum, eis suauissimum esse videatur. Hoc ad literam ab sponso postulabat sponsa dicens: *Trahe me post te, curremus* *Cant. 1.*
in odorem vnguentorum tuorum. Trahere vim quandam, & violentiam denotat. Vbi apertè significatur, quàm necessarium sit, vt homines à peccatis exeant, ac recte operari incipiant, Deum diuinis artificijs eos violenter (si ita dici potest) trahere & impellere. Sed vbi primùm ipsi spiritualia pertingere incipiunt, statim dicere poterunt: Curremus in odorem vnguentorum tuorum. O quàm parum huius 5.
rei hodie in mundo inuenitur, quàm parum sitimus, & quàm parum diuina dona concupiscimus! Quæro à vobis, charissimi fratres, quoties plorastis, & ab intimis visceribus suspiria traxistis Deum deprecantes, vt vos castos corpore & animo, humiles corde, pauperes spiritu, & in proximum misericordes continuò efficiendo seruaret? Forsitan neque alicui vestrum hoc in mentem venit. Contra verò quæ confusio, & quàm lachrymabile est corda vestra improbis, & inhonestis desiderijs incensa videre? In quæ pericula vt ea opere compleatis vos ipsos infertis? Filij Ruben, & *Num. 32.*
Gad (vt in libro Numerorum legitur) habebant pecora multa, & erat illis in iumentis infinita substantia. Cumq; eis regio trans Iorda- 6.
nem ad pascendam pecudes placeret, sanctum Moysem, vt eam ipsis tribueret, precibus exorarunt. Existimans autem vir sanctus eos ad vitandum belli laborem hoc pacisci velle, noluit eorum dictis acquiescere, ne fortè cæteri propter hoc ad pugnam ignaui fierent, eisque animus deficeret. Ipsi verò, vt votis suis satisfacerent, dixerunt: *Armati & accincti pergemus ad prælium ante filios Israel, donec introducamus eos ad loca sua.* Satis melior portio, & quæ minoris staret, quam illa, quam petebant, his posteà in diuisione terræ promissionis contingeret: nemo enim illos obligaret, vt primi essent in exercitu, & in aduerso bello collocarentur: ipsi tamen huic se pericu-
lo committere voluerunt, solùm vt optata 7.
sua adimplerent. Hæc est cuiusque hominis insania, qui, vt compos sui voti fiat, suaq;

desi-

desideria licèt caduca, & ad rem non pertinentia compleat, multis se laborib⁹ exponit: cumque faciliùs diuina consequi possit, terrena semper ac misera insectatur. Per infinitam ergo huius liberalissimi Domini misericordiam vos obsecro, vt sanctis considerationibus, orationibusque feruidis vos sanctis desiderijs ditare contendatis. *Surrexit igitur author vitæ Christus Dominus manè, & apparuit discipulis suis cùm serò esset die illa.* Hoc fecit Dominus, vt in sacris discipulis desiderium ipsum videndi augeret. In quo docuit se tantò citiùs nouis fauoribus ac deliciis suos afficere, quantò ardentius ab ipsis desideratur, vt planè videatis quanti refert homines cœlestia ac diuina appetere.

8. *Dixit eis, pax vobis. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus & latus.* Valde notandū est Dominum Iesum Christum corpus suum micans, & gloriosum, sicut in mōte Thabor discipulis non ostendisse, imò in humilib. vtpote in vulneribus clauorū, ac lanceæ manifestare voluisse. Sicut (vt notat S. Chrysostom.) cum

Act. 9. ad Diuum Paulum descendit, proiecto Paulo in terram, & interroganti: *Quis es Domine,* nō respondit: Ego sum verbum diuinum Dominus Angelorum: Ego sum qui ad dextram Patris super omnem principatum, & potestatem consisto. Quod per humilia ab illo cognosci voluit, dicens: *Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris,* hoc ad titulum, quem in cruce habuerat, referens: placuit enim illi per tormēta, quæ in sua sanctissima humanitate passus est, cognosci. O cœlestem erga omnes do-

Gen. 24. ctrinam, beatus ille, qui eam, & perdiderit & secutus fuerit. Cum sancta Rebecca in came-

9. lo iter faceret, & sponsum suum Isaac peditem per campum deambulantem videret, à bellua, in qua sedebat desiluisse legitur: quam cum ita cerneret S. Patriarcha statim sponsam accepit. Omnes nos supra camelos superbiæ, arrogantiæ, & inanis gloriæ ambulamus, sed videntes sponsum Iesum Christum peditem, & humilem, quippe post gloriosam resurrectionem profundissimæ summissionis suæ signa ostendit à nostræ superbiæ, atque insolentiæ camelis descendamus oportet, & ei assimilemur, si illi tanquam vero sponso volumus cōiungi: excellentias verò, si quæ in vobis fuerint ostendere nolite: imò quo ad poteritis defectus & miserias vestras quibus submittamini ab omnibus cognosci laborare. Aquila licet in 10.

altum volet, & in nubibus commoretur: tamē in terram descendere opus habet, quoniam in ea, & non aere alimenta inuenit. Ita licèt homo in altum volet, quamuis sit nobilissimus, sapientissimus, fortissimus, ac pulcherrimus, tamen in his omnibus animæ sustentationem non inueniet. Et igitur in cognitionem sui per humilitatem descendere maximè conducit. Ita nos monet Ecclesiast. dicens: *Quantò ma- Eccles. 3.* *gnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiā, quoniam magna potentia Dei solius, etiam ab humilibus honoratur.* Quemadmodum enim arbores in montis cacumine consitæ procellis ac ventorum flatibus sunt subiectę, ita homines in summitate dignitatū, diuitiarum, honorumque huius sæculi collocati à superbiæ, & insolentiæ ventis concutiūtur: Ideò veram esse censeo illam sententiam, quæ ait: *Rara est humilitas honorata.* Et diuus 11.

Bernardus diuinum magis quam humanum putat esse illum, qui inter epulas optimè con- *Gen. 47.*

ditas, vina suauia, atque opipera conuiuia sobrietatem seruat. Sic huius nominis gloria æque dignus erit ille, qui in honoribus, & dignitatibus omni efficacia humilis, & abiectus esse studet. Adeò sanctè Ioseph humilis, ac demissus fuisse legitur, vt patre eius ac tota familia sua ad Ægyptum perueniente minores fratrū suorum quinq; viros, viribus & corpore debiliores, formaq; præ cæteris deformiores corā rege constituerit, eisq; (vt præcedenti capite apparet) verba dixerit: *Cum vocauerit vos Rex, & interrogauerit, Quod est opus vestrum? respondebitis: Viri pastores sumus serui tui, & patres nostri.* In quibus omnibus satis apparet 12.

sanctum virum viam magis, qua humiliaretur, quam vt exaltaretur, quæsiuisse: sciebat namque superbiam malum esse ingens, & viris sanctis detestabile.

Dicēs igitur Dominus eis iterū? Pax vobis, addidit statim: *Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset insufflauit.* Hæc sufflatio Domini nouam dignitatem homini cōcessam significat, *Postquam Deus* (vt legitur in *Gen. 2. 4.* sacra pagina) *corpus primi parentis Adam de limo terræ formauit, inspirauit in faciē ei⁹ spiraculum*

raculum vitæ, & factus est homo in animam viuentē. Nunc verò iterum in hominem sufflauit, ac ficut anteà limum in hominem viuentem suo flatu mutauit, sic modo eodem spiritu hominem in Deū certo quodam modo conuertit. Illic Dei flatu, terræ lutū factus homo, hic verò homo velut factus Deus surrexit: Deus .n. est, qui spiritu Dei plenus existit.
13. Ex his apparuit nos Deo propter redemptionē multò plus quàm propter creationem debere: nam quia nos creauit, esse hominis, quia verò redemit, esse diuinum ei debemus, cum eius gratię participes facti simus. Propter quod
2. Pet. 1. D. Petrus ait, Deum diuina sua dona nobis dedisse, vt per hoc efficeremur diuinæ consortes naturæ. *Et dixit eis: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.*
Rom. 4. Hinc colligitur verus intellectus verborum D. Pauli, scilicet: *Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.* Quæ quidem verba magnam videntur habere difficultatem. Nam cùm Christus Redemptor noster sua passione ac sacratissima morte nobis gratiam, & iustificationem plenissimè meruerit, atq; in resurrectione sua iam
14. non potuerit mereri, quia iam non erat viator cuius est posse mereri: qualiter verum esse po-
1. Cor. 15. test id, quod in præsentiarum B. Apostolus nos docet, scilicet, resurrectionem Iesu Christi fuisse nostræ iustificationis causam? Locus iste, qui prima facie difficilis videtur, optimè per alium eiusdem Apostoli explicatur. Vbi postquam ad confirmandū resurrectionis articulum multas attulit rationes, hoc addidit: *Si mortui non resurgunt, neq; Christus resurrexit: quòd si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris* Sed quare adhuc in peccatis essemus? Quoniam iustificationis gratia, peccatorum remissio, ac dona Spiritus sancti, sicut Dominus promiserat post resurrectionem fidelib. danda erant, vt quod nobis ipse moriendo meruit, resuscitando largiretur. Et hoc est quod dicit diuus
15.
Ioan. 7. Ioannes, Spiritus sanctus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, & eodem die, quo fuit glorificatus inquit: *Accipite Spiritum sanctum.* Atq; ita resurrexit propter iustificationem nostram. Ex quo patet, gloriosam eius resurrectionem, non solùm causam exemplarem nostræ resurrectionis, sed etiam causam efficientem nostræ iustificationis fuisse: fidem enim nostram & spem, quæ sunt ad iustificationem necessariæ, confirmauit. Vnde etiam infertur, ex resurrectione Iesu Christi duas nostras, animi, scilicet, in iustificatione, & corporis in vniuersali iudicio, resurrectiones dependere: quarum prima est causa secundæ. Nam ex eo, quòd Spiritus S. in nobis habitat ratio postulat, vt idem diuinus spiritus domicilium suum honore afficiat. Ita concludit D. Paulus dicens: *Si spiritus eius, qui suscitauit Ie-* 16.
sum à mortuis habitat in vobis, qui suscitauit Rom. 8.
Iesum Christum à mortuis viuificauit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem spiritum eius in vobis, ex eadem namque causa idem effectus oriri oportet. Ideò D. Ioannes ait: *Beatus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima, in his non habet potestatem* Apoc. 2.
secunda mors. Primam resurrectionem vocat eam, quæ animarum est, secundam verò eam, quæ corporum erit. Propter hanc prudens ille Philip. 3.
mercator D. Paulus non solùm omnia sua pauperibus distribuere, sed participem laborum Iesu Christi se esse optabat. Atq; ita addidit: *Si quo modo occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis.* O fœlix negotiatio, in qua corruptibile, & mortale corpus seminatur, & surgit spirituale, & gloriosum O miseri auari, quare hanc artem non addiscitis, vt tantam 17.
fœlicitatem lucrari, participesq; tam mirabilis resurrectionis esse valeatis? De hac locutus est Esai. 26.
Dominus ad S. Esaiam dicens: *Viuent mortui tui.* Ille autem in admirationem adductus interrogauit: *Interfecti mei resurgent?* Et statim in hæc verba cœpit exclamare: *Expergiscimini, & laudate qui habitatis in puluere.* Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: *Resurgent mortui, & resurgent de sepulchris, & lætabuntur qui sunt in terra.* Ex quo apertè constat omnes, qui de sepulchris cum gaudio, & lætitia surrecturi sunt, prius ex morte culpæ resurrexisse. Postquam enim S. Propheta dixit: *Resurgent mortui,* addidit: *Et resurgent de sepulchris.* Animaduertite quæso diligenter, fratres mei, secundam resurrectionem neminem (resurrectionem inquam gloriosam de qua Paulus ait, *Non omnes immutabimur*) esse consecuturum, qui primam anteà non obtinuerit. 18.

Vt autem sciamus, nos in illa partem ali-
quam habere, multa signa à sacris doctori-
bus afferri solent. Ex quibus hoc vnum tan-
tummodo dicam: quando, scilicet, homo ea,
quæ propter inclinationem propriam caro
abhorrere solet, victa quodammodo eiusdem
carnis natura ardenti cupiditate, & studio o-
peratur. Certum est enim gratiam esse quan-
dam supernaturalem formam animis nostris
singulari Dei optimi maximi beneficio insi-
gnitam. Atque sicut (vt Philosophi testantur)
rerum actiones naturam formarum conse-
quuntur: ita ab hac forma supernaturali su-
19. pernaturalia emanare debent. Si verò quæris,
quid ista supernaturalia sint, respondeo, com-
mune esse naturæ corruptæ, vt homo sese dili-
gat, ac magni æstimet, carni suæ faueat, eique
diligenter indulgeat, nimis sit anxius de sui
commodi rebus, honoribus ac voluptatibus
perfruatur, omni denique cura & solicitudine
huius sæculi damna deuitet: & ad hæc omnia
natura corrupta, & sine gratia propẽsa est. Sed
eadem natura Dei gratia adiuta, atque in di-
uino esse eleuata iam alia via incedit, & aliter
erga hæc omnia sese habet. Ideò qui honori-
bus & voluptatibus huius mundi contemptis
patienter iniurias perfert, diligenterque car-
nem suam spiritui subijcere, & tanquam an-
cillam ei famulari contendit, & bono animo
pœnitentiæ dura & aspera amplectitur, hunc
non solum esse in gratia, sed euangelicam
perfectionem consequutum fuisse, satis eui-
20. dens est argumentum. Nam cùm hæc opera
supra ipsam naturam esse videantur, aliquid
etiam supernaturale in huiusmodi mente esse
demonstrant. Ex ijs poterit vnusquisque ve-
strum de sua spirituali resurrectione philoso-
phari. Vnum tamen mihi credite fratres mei,
pessimum esse signum, ne minimam quidem
in vobis scintillam harum rerum, aut vestigiũ
apparere. *Quorum remiseritis peccata remittũ-
tur eis.* His verbis supernus Redemptor noster
die resurrectionis triumphi, & victoriæ suæ,
pœnitentiæ sacramentum promulgauit, & sa-
cerdotibus potestatem atq; authoritatem di-
mittendi ac retinendi peccata præbens, pecca-
toribus imperauit, vt ea ipsa illis soluenda ma-
21. nifestarent. Nullus enim iudex sententiam,
quin priùs causam cognoscat, proferre po-
test: ergo nec sacerdos poterit iudicare vel ab-
soluere nisi ei priùs peccata ostendantur. Vo-
luit autem Dominus sacramẽtum in hoc suæ
victoriæ die manifestare: quoniam in eo de
suis hostibus homo victoriã reportat. Ex quo
manifestè colligitur, magnam esse ignauiam
illius, qui propter pudorem peccata sua occul-
tare contendit. Sunt enim aliqui, quos deli-
ctorum suorum pœnitet, ad pedes verò con-
fessoris proiecti tanto rubore cõtrahuntur, vt Exod. 14.
ea proferre non audeant. Nonne filij Israel pu-
sillanimes æstimarentur, si eam Ægyptios in
mari demersos viderunt, tunc illos inciperent
pertimescere? Ita profectò. Similes his censen-
di sunt illi, qui scelerum suorum pœnitentiam
habentes ea propter pudorem haud confiten-
tur. Si igitur fratres mei peccata vestra in con-
tritione, & lachrymarum flumine iam demer-
sistis, & demersa adhuc ore proferre pertimes-
citis, toto cælo erratis, vosque ipsos seducitis, 22.
si ob hoc aliquid ex honore vestro auferri co-
gitatis. Quod autem his, quæ diximus, multò
peius est, quodq; sine lachrymis dici non po-
test, crimina illa, quæ mundi vanitas honore
digna existimat (qualia sunt iniurias vlcisci,
proximum contumelijs afficere, & cætera hu-
iusmodi) habenti animo sacerdoti ostenditis,
cogitantes apud ipsum vos propterea in maio-
ri æstimatione, & non ignauos habendos esse.
O infernalis, ac detestanda superbia, quantum
erga homines vales, siquidẽ eos tãti ponderis
ac momenti negotia ita agere efficis, vt in dã-
nationem potiùs, quam in vtilitatem animarũ
eis vertãtur. Pudeat ergo vos (fratres mei) pec-
cata committere: ait enim Spiritus S. *Ante ve-* Eccl. 32.
recundiam peribit gratia. Sed postquam com-
missa fuerint, ea prodere nõ erubescatis, id .n.
nihil aliud est, quam propter victoriam ab ho- 23.
stibus reportatam, pudore affici. Doctissimus
quidã pater ex familia ordinis Prædicatorum
in libro, quem de concionibus scripsit, narrat
duos viros sanctos, alterum summi Pontificis
pœnitentiariũ, alterum verò prædicatorem, &
ipsius fratrẽ, Romæ profectos fuisse, qui apo-
stolicè in diuersis locis prædicantes tandem in
oppidũ cuiusdã nobilis fœminæ peruenerũt,
vbi ad ecclesiam rem facturi sacram se contu-
lerũt. Cum autem mulier eos vidisset maxima
lætitia, & gaudio affecta secum loquuta dixit:

Alteri horum crimina mea sine dubio absque
aliqua verecundia, vel pudore, siquidem pere-
grini & extranei sunt purganda committam.
Denique, vt decreuit apud se ita euenit. Cum
vero, dum illa sordes animæ ablueret, alter
eorum prædicator, scilicet, orationi vacaret,
in spiritus visione nigros bubones ab eius ore
24. exeuntes & ab Ecclesia discedentes vidit. Et
cum hæc contemplaretur, ecce terribilis dra-
co volens etiam exire apparuit, qui tandem
non exiuit, sed intra os se misit. Hic horrend⁹
draco peccatum erat, quod pudore detenta
misera fœmina cōfiteri non est ausa. Ergo san-
ctus vir iterum aues illas pessimas, quæ antea
egressæ fuerant, per idem os, vnde exierāt, in-
gredientes aspexit. Cū igitur ambo inde pro-
ficiscerentur, habitis in itinere vltro citroque
sermonibus diuinis, concionator pœnitentia-
riorem, vt euenerat, narrauit. Qui dolore ple-
nus iterum in oppidum cum socro rediјt, fœ-
minam miserandam admonitus, vt peccata
sua plene & sine pudore manifestaret. Cum-
que ad oppidum accessissent mortuam inue-
25. nerunt. Tunc mœrore confecti ieiunijs, & o-
rationibus se dediderunt. Tandem die tertia
eis miserrima, & infœlicissima mulier super
horrendum draconem, duobus crudelissimis
serpentibus eius pectora sugentibus atq; cru-
deliter dilaniantibus apparuit. Exibat ab ore
eius execrandi fœtoris ignis ardentissim⁹, ma-
nus duo rabidi canes dilacerabant, aures ig-
neis sagittis plenæ erant, caput venenosissimi
lacerti corrodebant, oculos denique duo hor-
rendi bubones extorquebant. Hac igitur vi-
sione horribili sancti viri perterriti obstupue-
runt, & præ timore magno in terram cecide-
runt. Quibus illa sic ait: Nolite serui Dei, no-
lite timere. Infœlix illa mulier ego sum, quæ,
quoniam graue peccatum cum mihi consan-
guineo commissum non fui confessa æternis
26. suppliciorum tormentis damnata sum. Quā
venerandus pater pœnitentiarius ex parte Dei
adiurauit, vt, quid illa tam diuersa tormenta
significabant, explicaret? At illa sic orsa est: Bel
luæ, quæ in capite meo sunt propter vanum
ornatum, quo illud multis fucorum generi-
bus composui me continuo torquent. Illę au-
tem, quæ in oculis, propter inhonesta ab eis
visa me exagitant. Igneæ sagittæ aurium de
ipsis, propter res prophanas, quas audierunt
supplicium sumunt: flamma ignis, os meum
propter turpia ab eo gustata, ac propter detra-
ctiones & mendacia affligit. Canes rabidi ma-
nus meas discerpunt, eo quod eas non ad pau-
peres sustinendos, sed ad alendos canes exten-
di. Porro draco, in quo sedeo, corpus meum à
summitate pectoris ad infra propter turpia à
me commissa peccata comburit atq; inflam- 27.
mat. Quæsiuit etiam ab ea sanctus vir, ob quę
peccata plures damnantur? Cui illa respondit:
Homines in omne peccatorum genus plerun-
que incidunt, ac propterea iuste puniuntur:
mulieres verò quatuor præcipue scelerum ge-
nera, quæ illas in damnationem afferunt, sci-
licet, peccata linguæ, ornatus superfluos, su-
perstitiones, & verecundiam in confessione
criminum amplectuntur. Denique patri in-
terroganti: An qui apud inferos commoran-
tur fauore alicuius suffragij adiuuentur, voce
quadam horrida, & terribili respondit: Non.
Quibus dictis amplius non apparuit. O rem
dictu, atque auditu tremendam. Cauete ob-
secro, fratres ac sorores, à tam graui crimine:
cauete, inquam, ne iniquitatibus vestris sce-
lus hoc addatis, vt, scilicet, propter pudorem
eas contegere velitis, sed potius toto animi
conatu efficite, vt ab eis perfectam in sanctissi-
mo pœnitentiæ sacramento victoriam obti-
neatis. Si autem quæritis, quare Dominus Ie- 28.
sus Christus, cùm in vltima cœna sacris disci-
pulis supra sacratissimum verumque corpus
suum potestatem dederit, dicens: *Accipite &*
manducate: hoc est corpus meum: hoc facite in
meam commemorationem, imperium super o-
ues suas, quæ mysticum ipsius Christi Domi-
ni corpus sunt, eis non concessit, sed illud post
resurrectionem tribuendum reseruauit? Ad
hoc respondetur, Dominum super corpus
quod ex purissimis sanctissimæ matris visce-
ribus assumpserat, eo quod suum erat, & non
supra oues, quas nondum redemerat, sed ad-
huc in Sathanæ iurisdictione erant, discipu-
lis tunc potestatem tribuisse. Postquam au-
tem mortuus est & oues proprio sanguine re-
demit, statim in sua sanctissima resurrectione
discipulis dixit: Accipite super eas, quia iam
meæ sunt, plenariam potestatem. *Thomas au-* 29.
tem non erat cum eis, quando venit Iesus, &c.

*Vſque poſt dies octo iterum erant diſcipuli eius intus,&c.*Solùm dies octodiſcipulos ſuos ſua voluit Dominus præſentia priuare,ne, ſcilicet chariſſimus eius diſcipulus diu in errore verſaretur.Animaduertite,quam paruo temporis ſpatio beatum Petrum in peccato dereliquit: vix enim peccandi finem fecerat , cum eum ſtatim miſericordiæ oculis reſpexit. Magnum profectò,fratres mei,argumentum eſt, ex numero reproborum illum eſſe,qui per longum tempus in peccatis ſine aliqua moleſtia commoratur.Prædeſtinatus namque, ſi aliquando peccat, à delicto ſuo maxima cum ſollicitudine,& angore reſurgere conatur,neque in eo
30. poteſt quieſcere: intelligit enim homines peccatorum perſeuerãtia, in quamplurima damna,& incommoda deuenire. De quibus Diuus
Rom. 2. Paulus ait:*Tu autem ſecundum duritiam tuã, & impœnitẽs cor theſaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iuſti iudicij Dei.*Ponderate obſecro, diligenter,qualiter Sanctus Apoſtolus ab aſſiduo peccato multa mala emanare nos docet:ex quibus vnum eſt cordis duritia, ſanctas inſpirationes,& optima quæque conſilia non aliter expellens,quàm res dura ſagittã,quæ ſi inferri maſſam mittatur , ſtatim ſine mora aliqua retrocedit. Aliud vero eſt, quod miſeri peccatoris cor impœnitens reddit, ſicut
Apoc. 2. in Apocalypſi dicitur : *Dedit illi Deus vt pœnitentiam ageret,& non vult pœnitere à fornicatione ſua.* Aliud denique malum eſt, quo miſer homo cunctis horis, ac momentis iram
31. in diuino pectore theſaurizat, & huiuſmodi
Eſai. 1. peccatori alijſq; ſimilibus Dominus ait: *Super quo percutiam vos vltra addentes præuaricationem:*i.addentes peccata peccatis,&ſuper omnia veſtra ſcelera addentes impœnitentiam. Quamuis aũt Deus in iſtos in hoc mundo tot pœnis animaduertat,vt nihil quod illis maiorem dolorem faciat,ſupereſſe videatur,tamen hæc omnia tormenta, quibus in hac vita illos Deus punit, nihili putanda ſunt reſpectu ſuppliciorum,& pœnarum,quas ob nouas complacentias de præteritis iniquitatibus habitis addentes quotidie peccata peccatis, iuſtiſſimè merentur. Principes filiorum Ephraim malum hoc cognouiſſe in ſacra ſcriptura manifeſte apparet. Dixerunt namq;:*Non introduce-*
2.Par. 8. *tis huc captiuos,ne peccemus Domino.* Quare vultis adijcere ſuper peccata noſtra , & vetera accumulare delicta : Grande quidem peccatũ eſt & ira furoris Domini imminet ſuper Iſrael. 32
Videte qualiter hi ſcelus non imponentes finem peccatis,exaggerant:Multi autem ex vobis ad viam peccatorum indefeſſi eſtis, atque cum in eis ita continui ſitis,ſi aliquando bonũ aliquod opus aggredi vultis in eo vix per ſpatium vnius diei commoramini. O quot huius veritatis teſtes fortaſſis hic erunt qui cum crimina ſua hebdomada præterita expiauerint,ſanctiſſimũque corpus Ieſu Chriſti ſumpſerint,iterum in abominationibus , ac ſcele- Simile.
rum ſuorum multitudine conteguntur. Solent pueri exercere ludum , quem vocant ludum Maurorum & Chriſtianorum , Hiſpane [*Iuego de Moros y Chriſtianos*] & ita in eo alij cũ alijs decertant,vt ad inuicem ſeipſos odiſſe videantur: finito vero ludo omnes ſimul eſſe, magno cum gaudio ridentes, ſeque amplexãtes videbitis. Nonne antea , ô pueri inter vos dimicabatis,qualiter modo tanta amicitia cõiuncti eſtis? Omnia illa ioco & non ſerio ſe e- 33.
giſſe reſpondebunt. O miſerandi peccatores veſtras pœnitentias , ieiunia , & confeſſiones puerorum ludis poſſumus comparare. Nam qui vos pectora percutere , ſuſpiria ab intimo corde trahere , ac cum crimina confeſſi eſtis, promittere nunquam amplius in ea reuerſuros eſſe, videret, certè vos ea vehementer deteſtari , maximoque odio proſequi exiſtimaret. Sed longe aliter res ſe habet : nam tranſacto Paſchate libenter iterum ea amplexi eſtis , & in illis maxima cum voluptate delectati. Profecto omnia per deriſionem quodammodo vos feciſſe ſignificatis. Non ergo,fratres mei, Deum illum ſummum, & immortalem , cui non amplius vos iniuriam facturos promiſiſtis,ita offendatis, ſed potius continuam agite pœnitentiam : glorioſum hunc diſcipulum imitari conantes,qui tactis vulneribus illumi- 34.
natus diuina claritate fideliter credidit, & ſe ad Dominum voluit conuertere. Denique in diuino amore fideliſſime tandiu perſeuerauit, quouſque plenus gratia migrauit in cælum fruiturus gloria,ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA
IN ALBIS.
Concio tertia.

Cum esset sero die illa, &c. Ioan. 20.

1. Simile. QVemadmodum pia mater intimis visceribus cōmota, infantem suum diu plorate non patitur: quin potius cum primum videt, ad eum amplexandum eiusque lachrymas præ delicijs, atque amore detinendas accurrit: ita Christus redemptor noster, amore, teneritudine, ac pietate matres omnes longe superans, discipulos suos dolore ac tristitia ob ipsius mortem multo tempore confici non est passus: imò eo die, quo resurrexit, vt illos consolaretur, eorumque lachrymas suæ sanctissimæ resurrectionis lætitia cohiberet, inuisit. O quanta ratione iusti etiam in hac vita

Psal. 65. illud Prophetæ dicere poterunt: *Transiuimus per ignem & aquã, & eduxisti nos in refrigerium.* Tribulationes Sanctus Propheta in præ-

Simile. senti, ignem vocat. Sicut enim ignis lignum, & paleas inflammat, & comburit, aurum vero emundat & purificat: ita improbi tanquam lignum aridum tribulationũ igne consumuntur: iusti autem tanquam aurum in fornace illis, & purgantur & perficiuntur: atque inde

2. argumentum sumunt Dei manum, si in hac vita grauis est, multò magis in futura vltricem esse. Et ita vbi nos legimus: *Cognoscetur Dominus iudicia faciens*, alij transtulerunt: *Cognoscitur Dominus iudicia faciens*: & sic etiam est in contextu Græco, ac paraphrasis Chaldaica

Psal. 6. habet: *Cognitus est Dominus iudicia faciens.* In quo rigorem vltionis Domini non solum in finali iudicio cognoscendum, sed etiam in præsenti vita à prædestinatis in multis supplicijs, quæ de ipsis Deus sumit, vt ab imperfectionibus mundentur, & vt in posterum maiori timore viuant sentiendum esse significat. Vocat etiam Propheta Dauid tribulationes aquam, quoniam leuia in aqua non demerguntur neque absorbentur, imò potius super eam enatãt: grauia vero statim suo pondere in profundum descendunt. Sic in tribulationibus impij, peccatorum pondere demerguntur, iusti vero laborum aquas quodammodo calcãt, neque ab ipsis suffocari permittunt, quoniam

3. scelerum pondere carent.

In libro Sapientiæ cum de Hebræis ageretur, hc scriptum est: *Transuexisti illos per aquã nimiam, inimicos autem eorum demersit mare.* Filios Israel, quoniam erant amici Dei mare deuorare non est ausum: Ægyptios vero quia nefarij & scelerati erant aquę ipsæ absorbuerunt: vbi apertè figuratum fuit quam variè laborum mare in iustis & peccatoribus operetur. Quamuis autem boni in hac vita ignē hunc laborum sæpenumero transeant, tamen pijssimus Dominus post calamitates eos delicijs, consolationibusque solet afficere. Sicut cũ sacris discipulis actum est, qui post passionem ac mortem sui amantissimi magistri tandem gaudio & voluptate ab ipso perfusi sunt. O nimium felices illi, qui tali tamque pio Domino deseruiunt. Sap. 10.

4.

Venit Iesus & stetit in medio eorum. Id est, stetit in loco vbi ab omnibus videri posset; hoc enim significat, in medio eorum, sicut in Ecclesiastico dicitur: *In medio ecclesiæ aperuit os eius*, hoc est, publice aperuit Dominus os timentis se. *Et dixit eis, pax vobis.* O cœlestem salutationem. Sic profectò sese debent serui Dei adinuicem salutare. Ne quæso fratres mei improba consuetudine dicendi, [*Beso las manos de v. m.*] Vti velitis: diuinum magistrum Iesum Christum in salutationibus vestris imitari contendite. Eccl. 15.

Et cũ hoc dixisset, ostendit eis manus, & latus. Quasi diceret Domin⁹. Pacem, quam his vulnerib. ac crudelissima morte lucrat⁹ sum, accipite. O quam horrendum malũ, & ingens miseria est, vos pacem, quæ Christo reparatori nostro tanti stetit, ita parui pendere, tamque vili pretio commutare! Solent enim homines ob quamcunque rem minimam, pacem, qua erga proximum fruuntur amittere. Testes huius veritatis certissimi sunt dissensiones, quæ quotidie circa prælationes, sedilia, ac cætera huiusmodi leuia, ac nullius fere ponderis eueniunt, testes sunt lites & controuersiæ, quæ continuo in prætorijs exercentur. Quod autē hoc sit pessimum signum docet D. Paulus dicens: *Iam quidem omnino delictũ est in vobis, quod iudicia habetis inter vos.* Notate, fratres mei, diligenter quod S. Apostolus ait: scilicet, omnino delictũ est in vobis. Vnde colligis diuine Apostole in illis esse delictũ? In hoc, quia 5.

2. Cor. 6.

6. videlicet,iudicia inter ſe habebant. O admira-
bilis exaggeratio,vt à iurgijs & cõtentionibus
abhorreamus. Et ſtatim addidit: *Quare non*
magis iniuriam accipitis? Quare non magis
fraudem patimini. Aperite ergo fratres vi-
ſcera veſtra, & pacem hanc quam Dominus
Ieſus vobis offert, libenter accipite,vt cũ pro-
ximis veſtris in illa viuere valeatis. Animad-
uertite etiam pacis nomine non ſolum pecu-
Gen.37. liare donum, ſed etiam, vt mos eſt apud He-
bræos,omnia bona ſimul intelligi. Ita habetur
in ſacris literis vbi Iacob miſit filium ſuum Io-
ſeph,vt videret an proſpera circa fratres,&pe-
cora eius cuncta euenirent. Et pro his omni-
bus ſic habet litera Hebraica. Ito, & vide,an
fratres,& pecora ſint in pace, id eſt, ſi cuncta
ſint proſpera. Ita etiã, cum Chriſtus redẽptor
noſter pacem diſcipulis,& in ipſis toti eccleſiæ
deprecaretur, omnia bona ſub iſto nomine,
pacẽ,deprecatus eſt. Ac ſi diceret: Pax, amor,
7. patientia,manſuetudo,omnia deniq; ſpiritua-
lia bona,quibus egetis,in cordibus veſtris cõ-
tinuo habitent. Faciunt ad rem verba illa D.
Rom.5. Pauli,ſcilicet: *Iuſtificati ergo ex fide pacem ha-*
beamus ad Deũ per Dominũ noſtrũ IeſumChri-
ſtum. Ex fide,ait, quia (vt alibi explicuimus)
fides eſt principium iuſtificationis: atque his
verbis beatus Apoſtolus aperte oſtendit, vnũ
ex præcipuis iuſtificationis fructibus eſſe ani-
mam cum creatore ſuo pace frui. Ita affirmat
Iſai.37. Propheta Iſaias dicens: *Et erit fructus iuſtitiæ*
pax. Idem annuunt verba Pſalmi, vbi dicitur:
Pſal.84. *Iuſtitia & pax oſculatæ ſunt:* ad ſignificandũ
mentis iuſtitiam & pacem nimis coniunctas
eſſe ſorores. Propter quod S. Zacharias virtu-
tum iter,ac ſanctitatem cunctam, viam pacis
appellauit, qui de fine aduentus filij Dei in
Luc.1. mundum loquens,illum. *Ad dirigendos pedes*
8. *noſtros in viam pacis,* veniſſe teſtatur. O quã
dulce,quamque ſuaue homini,eſſe debet Deũ
amicum habere: quã tranquillitate cor eius
Pſal.90. perfruetur? Vnde Regius Pſaltes poſtquam
dixit: *Qui habitat in adiutorio altiſſimi,in ꝓ-*
tectione Dei cœli commorabitur, de huiuſmo-
di verba faciẽs inquit *ſcapulis ſuis obumbrabit*
tibi,& ſub pennis eius ſperabis, id eſt, [*Al tal*
Dios le hara eſpaldos:] ac ſicut pullus ſub ma-
tris alis,ita ſub protectione Dei atque auxilio
fouebit. Benedictus ergo ſit talis pater, glori-
ficatus talis Dominus. Beati iuſti qui tantam
pacem,quietem,ac tranquillitatem etiã in hac
vita conſequũtur. Qui erga Deum in hac pa-
ce viuunt,etiam erga proximum eam habent:
in quibus facile illud Dauid: *Ecce quam bonũ* Pſal 133.
& quam iucundum,habitare fratres in vnum,
experiri videmus: in quo Pſalmo ſtatim duæ 9.
ex effectibus,qui à pace oriuntur, ſimilitudi-
nes elegantiſſimè deſcribuntur. Quarum al-
tera eſt: *Sicut vnguentum in capite, ꝙ deſcen-*
dit in barbam Aaron, quod deſcendit in oram
veſtimenti eius, id eſt, Magnates Reipublicæ,
vbi pax fuerit, virtute Dei replebuntur, & ſuo
exemplo tanquã pretioſo vnguento, cunctam
ipſam Rempublicam ſuauiſſimè vngent. Al-
tera eſt: *Et ſicut ros Hermon, qui deſcendit in*
montem Sion, hoc eſt,ſicut rores ac niues,quæ
è cœlis in montes,& alta cacumina ceciderũt,
& inde prætérlabentes vmbroſas valles irri-
gant,ita procerum Reipublicæ doctrina ſan-
ctitas ac recte viuendi exemplum in minores
confluit,ideo ſequitur: Quoniam illic man-
dauit Dominus benedictionem & vitam vſq;
in ſæculum. Omnia hæc ex eo naſcuntur, 10.
quia vbi pax reperitur, ibi nidus & domici-
lium miſericordiæ Dei, ac vitæ, quæ eſt eius
diuina gratia, exiſtunt. Quis eſt igitur, fra-
tres mei,qui tot tantaſque pacis excellentias
audiens eam totis viribus, ac licet difficillimis
vijs adipiſci non contendat? Et quis eſt, qui
vitam potius, quam ſingularem hanc virtu-
tem nolit amittere? Faxit Deus, vt & oculi ve-
ſtri illuminentur, & corda veſtra ad hæc ope-
re complenda excitentur. Vt autem negotium
hoc indies in melius augeatur, Reipublicæ
gubernatores, ac prælatos omnes conteſtor,
vt in illos, qui diſcordiarum & diſſenſionum
cauſa ſunt,ſeuere animaduertant: iſtos nam-
que merito poſſumus dicere improbũ Satha-
næ munus velle vſurpare: qui (vt legitur) pri-
mæ mulieri fallaciter dixit: *Cur præcepit vobis* Gen.3.
Deus,vt non comederis ex omni ligno paradi- 11.
ſi. O infernalis aſtutia. Tantum prohibuerat
Deus arborem ſcientiæ boni & mali: & hu-
mani generis hoſtis,videte, qualiter rem am-
plificat? Non enim ait, Quare Deus vobis
præcepit ne ex illa arbore comederetis, ſed vt
rem verbis magis ampliaret per circuitum lo-
cutus eſt. Cur,inquit, præcepit vobis Domi-

nus, ne comederetis ex omni ligno? Hoc etiam est sequacium cacodæmonis pessimum ingenium, id scilicet, quod parui pendendum erat, nimis exaggerare, atque amplificare.

Simile. Si quis (verbi gratia) verba ingeniosa in alium siue absentem, siue præsentem profert, statim infamis delator domum illius, in quem dicta fuerunt, pergit, ac suis execrandis sermonibus efficit, vt miser homo in alium indignetur, & quo magis ira incenditur eò plura verba improbus susurro addit dicens: Hoc ne absque

12. vltione ferendum est? [*Como y fulano os auia de hazer tal y tal agrauio?*] O maledictum Sathanæ instrumentum, nonne attendis, quam seminas tuis verbis discordiam? Ego nomine beatissimæ Trinitatis vos omnes, in quos iustitiæ munus incumbit hodierna die adiuro, vt istos imitatores diaboli impunè abire non permittatis. Si verò contigerit (quòd Deus auertat) vt adhibitis remedijs se in meliorem frugem recipere noluerint, illos tanquam pestem è Republica expellere conemini.

Iona 1. Apud Prophetam Ionam legitur, cùm in mari tempestas excitaretur, nauem, quam ipse & alij conscenderant in magno fuisse periculo. Cùm autem (vt postea apparuit) propter Ionam nautæ procellosum mare turbatumque viderent, hæc, vt nauis incolumis ad portum perueniret, eorum animis sententia stetit,

13. scilicet S. Prophetam ab ipsa naui exturbare, & in aquas proijcere: quo facto tempestas cessauit. Ita cùm Rempublicam, cœnobium, aut congregationem aliquis conturbat, optimum remedium est, eum ab illo hominum cœtu, vt, reliqui pace fruantur, detrudere. Postquam igitur Dominus pacem suam discipulis dedit, eos sic est alloquutus, *Sicut misit me Pater & ego mitto vos.*

Act. 13. Diuinus ille concionator D. Paulus altissimum resurrectionis mysterium persuadere volens, inquit: *Quæ ad patres nostros repromissio facta est, hanc Deus impleuit resuscitans Iesum Christum*, sicut & in Psalmo secundo scriptum est: *filius meus es tu, ego hodie genui te.* Vbi apertè conspicimus sanctum Apostolum verba hæc de sanctissima resurrectione intellexisse, quæ ita Christo Redemptori nostro à Patre æterno dicta sunt, ac si quidam pater filio suo, qui à magno periculo euaserat, dicat; Existima, fili, te hodie à me & genitum & natum fuisse. Sic

Pater æternus, quoniam filium suum vnigenitum, vt hominem resuscitauit, ei dicit: *Ego hodie genui te* Sed quoniam in Psalmo nullis interpositis verbis eum hortatur, vt à se postulet: *Et dabo*, ait, *tibi gentes in hæreditatem tuā* (vbi multitudinem fidelium, qui in eum credituri erant pollicitus est) Cùm resurrexit, statim discipulis imperauit, vt præclarum hoc opus, scilicet, conuersionem infidelium inchoarent: & ita ait, *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Quasi diceret: Quemadmodum Pater, me ad illuminandum mundum à suis erroribus misit, siquidem ego vos doctrina mea atque exemplo illuminaui: modò ite, & lucem hanc vniuerso mundo diligentissimè communicate. Quibus verbis admirabilem Apostolorū 14.

authoritatem eis concessam ostenderet. Quib. tunc meritò illud D. Pauli dici potuit: *Lucetis sicut luminaria in mundo verbum vitæ continentes.* Phil. 2. Notandum tamen est aduerbium illud, *sicut*, in Euangelio positum, nō omnimodam dicere similitudinem, quoniā Christus filius Dei, vt mundum redimeret, nosq; Patri suo reconciliaret, è cælis descendit: Apostoli autem minimè. Vult ergo dicere, quod sicut Pater filium, vt gloriam suā manifestaret misit, ita filius sanctis discipulis imperauit, vt gloriam sui sanctissimi nominis cunctis gentibus demonstrarent. 15.

Hæc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis. Accipite Spiritum S. O quàm potentes sunt Dei flatus! Pauperculos hic piscatores Dominus, vno flamine gratiæ & benedictionis vasa effecit. Flatus etiam Regum ac principum mundi potentes sunt, sed non vt gratiæ, imò iniquitatis, superbiæ, & arrogantiæ vasa confingant. Atq; ita quotidie illos, qui à Magnatibus, & fouentur & diliguntur tam inflatos, 16.

tantaque pompa incedere videmus, vt vix eos totus terrarum orbis capere possit, nec alios in mundo consistere patiuntur. In sacris literis Deus sic loquutus fuisse legitur: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostrā.* Gen. 2. Vbi maximè immensa bonitas eius apparuit. Nam cùm esset summus Deus, cui nullus par esse potest, tamen sibi similem: & quem etiam ipse condidit, voluit habere. Miser verò homo superbia & elatione plenus, neminem sibi similem in

lem in hac vita videre cupit. Imò eo ipso, quòd alium in aliqua re, siue literis, siue fauore, siue nobilitate, aut alijs huiusmodi similem conspicit, cũ statim toto animi conatu ab illo statu deijcere, & vt potest, quodammodo annihilare intendit. Superbiam scitote, fratres, esse
17. inuidiæ matrem: inuidiam verò, odiũ & iram peperisse. Quæ quidem mala, proh dolor, magnam Ecclesiæ Dei partem, non sine iactura, euerterunt. Propter quod diuinus Psalmographus ait, *Singularis ferus depastus est eam.* Fe-
Psal. 78. rus iste singularitas ipsa, nuncupari potest, qua istorum quisque erga proximum vtitur. Ideò Deum deprecamini, vt vos à tam venenosis flatibus, siquidem id damnum inferunt, sua misericordia eripiat. Est superbia veluti subtilis aer, qui (etiam nobis ferè inuitis) tanquã per rimulas in interiora mentis nostræ ingreditur: & multò meliùs, si flatus & fauores mũdi quærimus, eiq; cordis ianuas patefacimus, ingredietur. Date igitur operã, fratres mei, vt flatibus diuinis, diuina gratia mentem ditantibus ostia reseretis, qui flatus ex parte sua in
18. Simile. omnes sufflare parati sunt. Quemadmodum vno eodemq; vento, decem vel duodecim naues æquora sulcant, quarum aliæ velociori, aliæ tardiori cursu nauigant, quod quidem nõ ex parte venti (idẽ enim est) sed ex parte ipsarum nauium prouenit: quædã nãq; multis locis confractæ sunt, quædã verò minimè: quædam oneratæ, quædam verò exoneratæ: atq; ita hæ in portum securè plerumq; perueniunt, illæ verò naufragium faciunt: sic vnus & idem diuinus flatus suis fauoribus in omnes inflat,
19. sed alij tanquam excellentes naues tam prosperè nauigant, vt securissimum Paradisi portum teneãt, alij autem in purgatorio hyemãt, alij deniq; quia cupiditatibus, affectionibus, atq; huius sæculi rebus velut naues onerati se mari commiserunt, tandem in profundum inferni demersi sunt. Quamobrem vnusquisque vestrũ (charissimi fratres) diligenter animaduertat, qualiter diuinis flatibus vtitur. *Et dixit eis: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.* O admirabilem hominum dignitatem! O rem admiratione dignam! Adeone Deus hominem magnificare voluit, vt in eius manibus ore, ac voluntate animarum remedium comparauerit? Tanto honore ac reuerentia apud Hebræos, Græcos, & Romanos olim sacerdotes habiti sunt, vt si aliquem illustrem excellentemq; volebãt appellare, eum sacerdotem nuncupauerint: Ita intelliguntur aliqua loca sacræ scripturæ, in quibus sic legitur. *Filij autem Dauid sacerdo-* 2. Reg. 7.
tes erant. Nec potest intelligi illos sacerdotis 1. Par. 18.
munere fungi, quoniam eis qui erant ex tribu 20.
Iuda, hoc prohibitum erat: vt ex D. Paulo pa- Hebr. 7.
tet: atque ita ibi diuina scriptura significat filios Dauid illustres, excellentes, atque in magna æstimatione habitos fuisse, vt in nostro modo loquendi crudeles Nerones, disertos Senecas: & sapientes Salomones vocamus. Si igitur eo tempore ita venerabãtur sacerdotes, quantò maiori honore nunc digni illi debent esse, quibus Dominus potestatem supra verum ac mysticum suum corpus concessit? Hinc etiam infertur illos puriores ac sanctiores antiquis sacerdotibus esse debere: atq; hoc ornamenta, vestesque, quibus induuntur significant, nec vacuas cæremonias esse putetis: nam Amictus pudorem, Alba conscientiæ puritatem, Cingulum castitatem, Stola obedientiã, Manipulum temperantiam, Casula quæ eum 21.
totum contegit, charitatem, quæ super omnes Simile.
virtutes eminet, innuunt & repræsentant. Cùm aliqua comœdia nobis ob oculos proponitur, in qua alius personam regis sustinet, alius verò pastoris personam induit, vnusquisq; horũ vestes illius personæ, quam agit, sumit. Decens ne esset vt ille qui pastoris personam repræsentat, sermone concinno, eleganti, atque vrbano: alter verò, qui regis personam induit, rudi ac pingui loqueretur? Certè sic repræsentationis ordo peruerteretur: decet enim vnumquemq; loqui sicuti induit. Ita etiam rationi consentaneum est, vt sacerdos quemadmodum vestium, quibus ornatur dignitas postulat, loquatur, & operetur: continuoq; ei ob oculos obuersetur se summum sacerdotem Iesum Christum filium Dei, cuius personam in Psal. 14.
terris gerit, debere imitari. Regius Propheta 22.
Deũ sic interrogat: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo?* Et ipsemet respõdit: *Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiã: qui loquitur veritatem in corde suo.* Veritas est cõformitas rei ad intellectum: & ille loquitur veritatem

in corde

in corde suo, qui qualis optat exteriùs appare-
re, talis interiùs esse nititur. Quapropter siqui-
dem, ô sacerdos exteriùs Iesum Christum re-
præsentas, atq; in bona æstimatione ab omni-
bus haberi desideras, pro virili laborare debes,
talis interiùs esse, qualis à cunctis exteriùs vi-
deri exoptas.

Sed dicit aliquis: Quare (cum summa veri-
tas sacerdotibus dicat: Cùm remiseritis pec-
cata, remittuntur eis) quando ipsi nos à pecca-
tis absoluunt, pœnitentiam nobis imponunt:
Ad hoc facilè respondetur illis singularib. ver-
Naum. 1. bis Prophetæ Naum quæ sic habent: *Dominus*
23. *patiēs & magnus fortitudine, & mundans nō*
faciet innocentem. O admirandum mysteriū!
Quid sancte Propheta ais? Si Dominus aliquē
emundat qualiter eum damnatum sinit, & si
damnatum, qualiter purgat? Ad hoc respon-
deo quòd sacerdos ex parte Dei delinquen-
tem, vt oportet, dispositum à culpa ita absol-
uit, vt pœna æterna, quam propter peccatum
meruerat, in temporalē maneat commutata:
excepto, si tantam contritionem afferret, vt
propter illam ab omni pœna esset immunis.
Verum est tamen, virtute absolutionis aliquā
etiā pœnæ partem remitti: ideò saluti animæ
non parum conducere videtur, eadem crimi-
na sæpenumero confiteri, toties enim ea quis
poterit confiteri, vt virtute absolutionis ab o-
24. mni pœna liberetur. Sed proh dolor, qualiter
eadem peccata sæpe confitebitur ille, qui vix
semel in anno, idq; penè inuitus, & magis ad
ecclesiæ mandatum explendum, quam ad vti-
litatem, & commodum animæ suæ reportan-
Simile. dum confitetur? Si esset carbonarius, qui per
totum annum in saltibus commorās indutus
semper vna subucula carbones efficeret, & in
vrbem veniens fullonamque aliquam linthea
mundātem videns, se celeriter tunica exueret,
mulierem deprecans, vt eam sibi nulla inter-
posita mora emundaret, certè, vt ab ipsa fullo-
na derideretur, meritò dignus erat. Diceret nā-
que carbonario mulier: Amice videris insani-
re: nam subucula hæc taliter immunda est, &
ita sordes contraxit, vt si rectè abluenda sit
priùs madefieri, posteà candificari, tandem sa-
pone tergi necessarium est: & his omnibus di-
ligentijs adhibitis albam subuculā remanere,
nō parum erit. O quot peccatores animæ suæ
maculas per totum annum non abluunt, sce- 25.
lera sceleribus, quibus conscientiæ inficiun-
tur, ac nigriores carbone fiunt, continuò ad-
dentes. Cumque veluti carbonarij effecti sint,
(sicut illi de quibus S. Hieremias inquit: *De-* *Hier. 4.*
nigrata est super carbones facies eorum) veni-
unt ad lauatricem Iesu Christi, id est, ad sacer-
dotem confessorem. Et quia eum aliorum cō-
fessiones audientem aspiciunt, statim sine exa-
mine consciētiæ, ac sine madefactione lachry-
marum contritionis, & absq; præparatione,
vel diligentia aliqua, vt lauentur ab ipso petūt
insensati, insensati putatis non plus ad confes-
sionem requiri, quàm vos ad pedes confes-
soris proiectos ore hoc proferre? Pater pecca-
tor sum, me interroga, & à delictis me absol-
ue. Non sufficit hoc, fratres mei, non sufficit:
oportet enim ea omnia vos in memoriam re-
uocare, & de ipsis confiteri, ac tādem firmissi- 26.
mo proposito ab illis abstinere: & hoc modò
vobis sacerdotis proderit absolutio. Ecce igi-
tur qualiter Dominus patiens & mundans nō Simile.
faciet innocentem. Si quis amicus Regis eum
proderet, & postea ei recōciliaretur, non ideò
statim in pristinū statum restituitur, sed vt illa-
tæ iniuriæ, seq; proditorē fuisse recordetur, ali-
quo supplicio afficitur: ita peccatori taliter cul-
pa à Deo condonatur, vt velit ipsum pœnam
aliquam pati, eique, vt pro peccatis satisfaciat,
& diuinam Maiestatem tradidisse non obliui-
scatur, pœnitentiam imponi. Animalia illa,
quæ in sua Apocalypsi D. Ioannes vidit, plena *Apoc. 4.*
oculis erant ante & retro: sic veros pœnitentes
in hoc mundo esse oportet, doceq; oculos in
vultu habere, vt attente occasiones vitare pos-
sint: & retro, vt ante actæ vitæ, & offensionum
in Deum commissarum, ac misericordiæ eius 27.
propter absolutionis beneficium reminiscan-
tur. Est etiam pœnitentia velut frœnum, quo
peccator ne in posterum delicta committat,
detinetur. Atq; ideo cōfessorem in imponendis
pœnitentijs prudētem esse maximè necessum
est. Non esset in sua arte peritus chirurgus il-
le, qui in vna vnctione varijs vlcerum generi-
bus mederi voluisset, artis etiam medicinæ es-
set expers medicus ille qui in vnam eandemq;
medicinam multis ęgritudinbus adhibere cō-
tenderet: ita confessoris munere abutitur ille,
qui diuersis peccatorib⁹ diuersa peccata com-

mittentibus eandem pœnitentiam imponit. Carnali enim homini flagella & ieiunia, atque cilicia, quibus caro eius maceretur, & conteratur
28. iniungenda sunt. Canis solitus in macello sanguinem lambere, difficile, nisi per fustium vim potest ab hoc abstinere: ita corpori helluonis, voracis, & effœminati violentiam inferre, vt abstinens fiat & castitatem seruet, opus est. Maximè etiam ad hoc conducit pœnitentem, vt crebrò & frequenter peccata sua cõfiteatur, sanctissimũq; Christi corpus accipiat, admonere. Auaro aũt hæc pœnitentia est imponenda, vt scil. quotidie pauperem sustentet, si diues est: si autem opere seruili sibi quæstum quærit, imperetur ei vt ex eo quod sudore lucratur, stipem eroget. Loquens de peccatore
Luc. 14. Deus hoc iussit: *Si pauper est, pro delicto assumat agnum ad oblationem.* Mirabile certè est, qualiter Dominus in lege purificationis mulierũ iussit, ne paupercula teneretur offerre agnum, hic verò vt quis quãtumuis pauper pro
29 delicto agnum offerat, imperat: debebat enim, si inops erat, siquidem minorem occasionem habebat, à vitijs se abstinere: quia verò nõ abstinuit, in pœnam criminis victu abstineat & agnum offerat. Quoniã autem cum Dominus primò apparuit: *Thomas non erat cum eis, post dies octo venit Iesus & stetit in medio, &c.* Per octo dies absens fuit Dominus. Vnde colligitur eum post resurrectionem non tã continuò sicut antea cum sacris discipulis fuisse versatum, vt nos doceret, eos qui cum Christo resurgunt, familiariterq; cum eo agũt, ab hominum licet sanctorũ cœtu & congregatione,
30. quoad fieri poterit, separari debere. Quod si frequentia colloquia iustorum diuinã cõuersationem impediunt, multò magis eidem improborum commercium obstabit. Hoc fuit causa, quare Iacob filijs suis præcepit, vt eum
Gen. 49. cum patribus suis, & non in Ægypto sepelirent. Iusti namq; ab improbis non solum in vita, sed etiam post mortem seiungi volunt.

Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuũ huc, &c. O verè afflictorum consolator Iesu Christe, quare Magdalenæ in horto flẽti & amoris plenæ, dicis: *Noli me tãgere*, huic verò induratos, *vt digitũ in vulnus inferat tuũ, iubes?* Vt te hominum admoneam, ne, quantumcunq; in occulto sis loco, fœminæ licet sanctæ contactum patiaris in sacris literis sic legitur! *Tulit Deus vnam de costis Adã, & repleuit carnem pro ea: & ædificauit Dominus Deus costã, quam tulerat de Adam in mulierem.* In hoc, Gen. 2.
quòd homo in formatione mulieris amisit costam vnam, & pro ea carnem accepit, aliquo 31.
modo significatum fuit homines propter cõuersationem fœminarum constãtiam, & fortitudinem amissuros, ac mollitiem & imbecillitatem acquisituros. Deniq; cum D. Thom. sanctissima illa vulnera tetigit, lucem fidei recepit, ac medicinam gratiæ, qua consequimur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

AD LECTOREM.

SVpra secundam partem huius Euangelij, & hanc secundam apparitionem, quatuor sermones festiuitatis sancti Thomæ, in libro, quem de concionib. aduẽtus scripsimus, inuenies.

DOMINICA SECVNDA POST PASCHA.

Concio prima.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan.

CVm de anima iusta in Canticis ageretur sic dicitur: *Sicut vitta coccinea labia tua & eloquium tuum dulce.* Verba iusti adeò plena charitatis, atq; attractiua sunt, vt peccatores suo creatori per amorem & charitatem vinciant, sicut vitta capillos virginis ligat, & capiti eius constringit. Amor enim diuersos loquendi modos, variasque verborum excogitationes, quas qui non diligit, non scrutatur: imò in ore eius verba rigescere videntur, continuò facit quærere. Ideò S. Dauid dicebat: *Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meum:* Hoc est, Reple Domine mentem meam tuo diuino amore, & statim lingua mea eloquia viuida, & ad te laudandum, & ad aliis tuum amorem persuadendum habebit.

(margin, right: 1. Cant. 4. — 2. — Psal. 62.)

Quòd

Quod, si hanc efficaciam verba iusti habent, quanto efficaciores erunt iustissimi inter omnes iustos Iesu Christi sermones? Quo iure ei possumus dicere: Eloquium tuum dulce? A-
3. pertissimum huius veritatis testimonium nobis in hoc sacro Euangelio ante oculos proponitur, in quo cœlestis Dominus dulcissima hæc verba protulit: *Ego sum pastor bonus.* Attendite, quib. tantæ dignitatis nominibus, vt nos ad se alliceret, diuinus Dominus vsus est.
Hebr. 1. At si per aliena ora (vt inquit Apostolus) lo-
Osee 11. quens patribus in Prophetis locutus est tam dulcia verba, vt sunt illa, quæ à Sancto Osea scribuntur: *Ego quasi nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescierunt, quod curarem eos: in funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis, & ero eis quasi exaltãs iugum super maxillas eorum, & declinaui ad eum, vt vesceretur.* Quibus verbis amorem, quo populum Israel prosequebatur Domin⁹, tribus amoris generibus comparauit. Per Ephraim autem Hebræus populus, super quem Ieroboam, qui erat de tribu Ephraim, regna-
4 bat, intelligitur. Et primo amorem suum confert cum amore nutricis, quæ tanta cordis teneritudine, pietate, & amoris affectione infantem nutrit, vt matres ipsas longe superare videatur: deinde cum amore pauperis agricolę iuga boum, quorum opera sustentatur, possidentis, qui finito diei labore boues suos comiter & beneuolè domum ducit, eis iugum, vt pascantur, & quiescant à ceruicibus auferens. Tãdem cum amore pijssimi patris comparat, qui ægrotum filium omnem cibum fastidientem habens, sua propria manu ei epulas ministrat. Hæc tria amorum genera erga filios Israel Dominus habuisse confitetur: illis enim amantissime indulgebat, eosque in humeris (sicut nutrix infantem) à captiuitatibus duris eripiendo portabat, ac denique sicut seruantissimus pater cumulatissime sustentabat. Sed his adhuc non contentus, vi-
5. Esa. 49. de quid per S. Esaiam dicit: *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui! Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui: ecce in manibus meis descripsi te.* Si hæc, inquam, verba tanta dulcedine, & suauitate plena Deus per Prophetarum ora locutus est, quid modo in filio suo, qui est propriũ suum os nobis ipsum loquutum fuisse credemus? Dulcissima super omnem modum verba diuini verbi facti hominis fuerunt, & quæ delicijs & consolationibus plena nos diuino eius amori deuincere, atque religare poterant. Voluit Christus Redemptor vocari frater noster, amicus, Magister, & sponsus. Voluit etiam gallinæ comparari, vt apud Diuum Matthæum, *Quemadmodum* (inquit) Matt. 24.
gallina cõgregat pullos suos sub alas: sic ego meos amore, & beneuolentia protego. Modo autem se pastorem nominat, dicens: *Ego sum pastor* 6.
bonus. Non hic ait: Sum iudex, vt vos iudicem: non Rex vt vos opprimam: non Dominus, vt vos euertam, & quodammodo euiscerem: sed pijssimo domino placuit, vt sibi nomen hic imponeretur, quod nobis terrorem non incuteret, imo nos emolliret, & in diuino suo amore incenderet atque inflammaret. Benedictus ac glorificatus sit talis pastor: fœlices oues, quæ ab illo se pasci sinunt. Teste Ezech. 34.
Propheta Ezechiele Deus optimum pastorem suis ouibus se daturum in hunc modum promiserat: *Suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas, seruũ meum Dauid, & ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem.* Quæ verba D. Hieronymus non posse de Dauid Rege intelligi, quia multis retro temporibus mortem obierat, sed de Christo Redemptore nostro intelligenda esse testatur. *Qui* (vt ait Di- Rom. 1.
uus Paulus) *factus est ex semine Dauid secun-* 7.
dum carnem. Illum vero Propheta seruum vocat, quia patris æterni seruus, in quantum homo est: & per excellentiam nuncupatur vnus pastor, quem (vt scriptum Sanctus Esaias reliquit) ipse pater æternus sic nominat, dicens: *Vnum, vocaui eum, & benedixi eum.* Esa. 51.
Mirabile videtur, quòd cum cœlestis humani generis reparator multis de causis bonus pastor potuerit appellari, vnam tantummodo hic assignauit, scilicet: Animam meam pono pro ouibus meis, dicere potuisset: *Sum pastor bonus,* quoniam oues meas optimis pascuis, atque alimentis depasco: non solum enim cœlesti doctrina eas sustento, sed etiam meo proprio corpore suauissime reficio. Ac de hoc gloriatur sponsa, dicẽs: *Dilectus meus qui pascitur inter lilia,* id est, qui me suo sacro cor- Cant. 2.
pore inter lilia, qui sunt angeli, Dominum suum

8. suum ibi comitantes, pascit. Nam quia nos tam diuino cibo pasci magnopere gaudet, ideo se esse eum qui pascitur, vult, vt sponsa affirmet. Vel etiam potuisset Dominus dicere: Sum pastor bonus, quoniam oues meas acuratissime seruo. Scriptum est enim: *Iustorum animæ in manu Dei sunt.* Cùm autem in meis manibus fuerint, nūquam ab eis oculos auertam. His tamen, atque alijs causis omissis, solum propter hoc se bonum pastorem esse ait, scilicet, quia pro ouibus suis vitam posuit, hoc enim præclarum opus amorem eius apertius & clarius præ cæteris demonstrauit.

Sap. 3.

Valerius Maximus inter antiquos insignis historiographus de pietate erga patriam disserens narrat Codrum Atheniensium Imperatorem, cum bellum Dorensibus inferre vellet, magnum exercitum comparasse: cumq; belli euentum scire optaret, se ad oraculum contulisse Apollinis, qui consultus respondit: exercitum ei⁹, nisi ipse in prælio moreretur, victoriam minime reportaturum. Quo à Dorensibus cognito, preconis voce cautum esse iusserunt, ne quis eorum sub pœna capitis Codrū Imperatorem, licet inermis in medio exercitus inueniretur, interficeret. At vbi Codrus hostium præconium intellexit, ne sui vincerētur, habitum mutauit: & indutus pauperis agricolæ vestibus, fascemque lignorum in humeris portans se in hostium copias interficiēdum contulit. Quod quidem ita euenit: nam cùm à nemine cognosceretur vita priuat⁹ est. Sed (dictu mirabile) statim post mortem eius victoria, quæ antea dubia erat, in ipsius partē inclinauit: ac tandem hostib⁹ profligatis eam ab ipsis obtinuerunt. Singulari profectò amore princeps hic suos prosecutus est, siquidem maluit mortē oppetere, quàm eos in vitæ discrimen, periculumque vocare. Ergo siquidem Ethnicus princeps suos sic charos habuisse, ostendit: multò magis ineffabilem Christi Redemptoris nostri bonitatem decebat, amorem eximium ouibus suis, vitam, omnium pretiosiorem, offerendo, ostendere. Aduertite quæso, qualiter postquam dixit: *Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis*, paulo inferiùs concludit, dicens: *Animam meam pono pro ouibus meis.* Non ait, se obtulisse vitam pro omnibus, quantum ad efficaciam, vel efficientiam, sed solum pro ouibus suis, quæ sunt electi & prædestinati: hi enim meritò oues, quarū naturam quodammodo sequuntur, appellantur. Et in primis inter alia illas in obedientia imitantur: est enim ouis animal nimis obediens, & quod facile à pastore suo duci patitur. Atque ita cum Propheta Dauid obedientiam Sancti Ioseph amplificare vellet, sic ait: *Qui deducis velut ouem Ioseph*, hoc est, qui à te, Domine duci permittit, tibique tanquam ouis pastori suo obtemperat: & hoc ex ijs, quæ Deus à suis postulat, præcipuum est.

Valerius Maximus.

9.

10.

11.

Psal. 79.

Postquam Deus Patriarchæ Abrahæ dixit: *Et statuam pactū meum inter me & te*, addit statim: *Tu ergo custodies pactū meum*, i. Licet ego ex propria mea voluntate beneficia hæc in te confero, & fœdus hoc tecum ineo, ratio postulat, vt quantum ex te est, pactum & fidem hanc non frangas. *Non prophanabo testamentum meum, & quæ procedūt de labijs meis non faciam irrita*, ait idem Dominus. Ac si diceret: Siquidē ego promissa tibi præstabo, tu etiam pro virili, quę pollicitus es, obserua. Ego Deus tuus ero, in quo omnia bona includuntur, ideo, vt promissis stes, meæ voluntati, & obedientiæ adhærendo, maximè oportet. Ad hoc Diuus Paulus, se sociosque suos gratiam, & apostolatum accepisse fatetur. *Accepimus*, inquit, *gratiam & apostolatum ad obediēdum fidei in omnibus gentibus*, hoc est, vt omnes gentes rebus illis, quas fides docet, obtemperent: *pro nomine eius*, (quod exponit Beatus Ambrosius) *tanquam vicarij Christi vices eius gerentes in Ecclesia.* Et hoc est, quod antea idem Beatus Apostolus dixerat: *Pro Christo enim legatione fungimur.* Theophylactus verò sic interpretatur: *Pro nomine eius: id est, pro exaltatione nominis Christi, vt virtus ipsius nominis per totum mundū diuulgetur.* De ijs ouibus dici potest illud Psalmi: *Herodij domus dux est eorum.*

Gen. 17.

12.

Psal. 89.

Rom. 1.

2. Cor. 6.

Psal. 113.

13.

Simile.

Gryphis animal est habens crura agni, dorsa vero leonis, ac pectus, caputq; aquila similimum: & ideo nomen Gryphis optime Christo Redemptori nostro quadrat: fuit enim in passione sua sicut agnus, in resurrectione vt leo, & in ascensione velut aquila, Dom⁹ autem huius diuini Gryphis Ecclesia sancta est,

quæ dux & gubernatrix eorum, qui saluandi sunt, existit: nisi enim homo, quicunque ille fuerit, ab Ecclesia ducatur & gubernetur, nunquam Dei faciem videbit. In hoc cœlestis pastoris Iesu Christi oues cognoscuntur, quod non solum ei obediunt, omnia, quæ ipse in sacro Euangelio imperat obseruantes, sed etiam
14. ecclesiæ sanctæ morem gerere conantur. Ouis si offenditur dicit, va, si vero pascitur etiam dicit, va, denique tam in prosperis, quàm in aduersis semper dicit, va. Animal est mansuetum cornua non habens sicut taurus, nec dentes, vt canis, nec vngues, tanquā leo nocenti haud nocet: quibus omnibus mansuetudo ac patientia viri iusti, qui omnia placido ac sereno vultu suffert significatur. Et quemadmodum (Simile.) vepres, atque spinæ campi ouium lana, quæ eis adhæret, cooperiuntur: ita improbi tyranni iustos vexantes & opprimentes eorum lana, id est, bonis operibus conteguntur. Atque ita de sanctis martyribus ecclesia cōcinit: Cęduntur gladiis more bidentium, non murmur resonat, non querimonia: sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiam. Ac-
1. Cor. 4. cedat ad hoc optimum D. Pauli testimonium. Vbi sic ait: *Vsque in hanc horam, & esurimus,*
15. *& sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus,* (vel vt alij verterūt) *incertis vagamur domibus: maledicimur, & benedicimus, persequutionē patimur, & sustinemus: blasphemamur & obsecramus.* Et paulò superius dixerat. *Spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominib.* Id est, tot sunt labores nostri, eosque tanta patientia perferimus, vt non solum hominibus: verum etiam angelis admirationis spectaculum, vt olim solebant esse illi, qui in theatris cum bestiis certabant, facti simus. Quare, fratres mei, non erubescitis, & præ verecundia hæc audientes, vestramque impatientiam in quacunque licèt minima persequutione cognoscentes, vos ipsos non confunditis? Causam huius rei hanc
Leuit. 10. esse credo, quoniam omnes labores à manu Dei prouenire nō alti⁹ animo euoluitis. Considetatio enim huius rei sufficiens patientiæ caussa esset. Quādo ignis, de quo in sacra scriptura, duos filios sacerdotis Aarō combussit,
16. Moyses eis hæc verba dixisse legitur: *Hoc est ꝙ loquutus est Dominus: sanctificabor in his, qui appropinquant mihi, & in conspectu omnis populi glorabor.* Id est, iustitiam meam in vltione eorum manifestabo, & quanto odio peccata prosequor, ostendam. Quod audiens tacuit Aaron, patienter flagellum, siquidem ex Deo, erat, perferens. Hoc etiam S. Tobiam inuitauit, vt quæcunque ei euenirent, non moleste ferret, de quo sic legitur: *Nō est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatis eueniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit agēs gratias Deo omnib. dieb. vitæ suæ.* Et quā- Tob. 2.
uis, vt ibi dicitur, parentes & cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: *Vbi est spes tua ꝓ qua eleemosynas, & sepulturas faciebas?* Tobias vero increpabat eos dicēs: *Nolite ita loq. quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illā expectamus, quam Deus daturus est ijs, qui fidem suam nunquā mutant ab eo.* O admirabilis tanti viri patientia, & admirabilis erga omnes Christianos doctrina. Eam Deus cordib⁹ nostris infigat, vt nunquā amplius illius obliuiscamur. Est etiam ouis animal nimis timidum: lupum enim vehementer perhorrescit: sed multo magis iustus peccatū timet, ac meritò, siquidem animam interficit. Ideo in Pro- 17.
uerbiis dicitur: *Beatus homo qui semper est pauidus.* Quis ergo non pertimescet, si pericula huius miserrimæ vitæ rigidamque Dei iustitiā contempletur? Quamuis D. Hieronym⁹ sanctus erat, solebat tamen sæpenumero dicere: *Siue comedam, siue bibam, semper in auribus meis sonat illa tremenda tuba: Surgite mortui, venite ad iudiciū.* Quare ergo nunc, fratres mei, non cōtremiscimus, ne in vltimo iudicij die timorē habeam⁹? *In quo scelerati* (vt dicit' in Sapientia) *vidētes turbabuntur timore horribili.* Quæ maior exaggeratio proferri poterat? O cæcitatem ingentem, ô amentiā deplorandam. Dicamus modo cum D. Augustino: Domine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Aliam etiam proprietatem Aristoteles de ouibus refert, scilicet, quando currunt ad proprium pedum ac manuum suarum strepitum, magis quam ad aliquid aliud pauescere. Nihil profecto nos in tantam admirationem rapere deberet, quam strepitus, qui nostris improbis desiderijs ac scelestis operibus per manus & pedes significatis, concitatur: & hoc plus quā omnia timere deberemus. In Deuteron. iussit Prou. 28.
18.
Sap. 5.
Arist de animalib.
Deut. 20.

Deut.20. Dominus ne munitiones (id est, instrumenta
mortis) ex arboribus fructiferis instruerētur,
19. sed imperauit, vt ex arboribus non pomiferis
& agrestibus machinæ in hostium euersio-
nem conficerentur. Qualiter, ergo, ô pecca-
tor, ex proprijs tuis membris ac sensibus, qui
arbores fructiferæ sunt, mortis instrumenta,
vt sint arma, quibus creatorem tuum offen-
das, animamque tuam interficias, audes effi-
cere? Perhorrescite, fratres, diuinam iustitiam
Rom. 6. &, vt inquit Apostolus: *Sicut exhibuistis mem-
bra vestra seruire iniustitiæ, & iniquitati ad
iniquitatem: ita nūc exhibete membra vestra
seruire iustitiæ in sanctificationem.* Est etiam
ouis animal sociabile: licet enim lupū venien-
tem fugiat, ipsa tamen congregationem alia-
20. rum ouium vehementer amat. Ita iustus con-
cordia, & fraternitate aliorum iustorum con-
gaudet, colloquia vero improborum, vtpote
qui eum euertere conantur, detestatur. In Pro-
Osea 4. pheta Osea sic legitur: *Particeps idolorum E-
phraim dimitte eum.* Per Ephraim, decem tri-
bus Israel Regem Ierotoam, qui erat ex tribu
Ephraim, habentes intelliguntur. Sed (vt ex-
plicant Diuus Hieronymus, Aimon, & Lyra)
Deus cum Iuda hic loquitur, cumque sic ad-
monet: *Tu Iuda dimitte eum, ne consortio eius
corrumparis, quia particeps est idolorū.* Et vbi
nos legimus, Particeps, in Hebræo est quod-
dam verbum significans, colligatum, siue ob-
strictum, vt cum quis ab aliqua re religatur, &
21. obstringitur. Atque ita particeps idolorum si-
gnificat: nimium deuinctus est Ephraim &
coniunctus idolis. Et in paraphrasi Chaldaica
habetur, *Particeps idolorum facti sunt viri do-
mus Israel.* Deus, ô fratres mei, nos ab homi-
nibus, vitijs & scelerib. deditis auertat. Dimit-
tite eos, quia vos perdere totis viribus contē-
dunt. Quid voluit Deus significare quando
Deut. 21. iussit, *Non arabis boue simul & asino*, nisi, ne-
quaquam decere hominem pium amicitias cū
impio texere? Nam quid adumbrat bos nisi
hominem iugo legis diuinæ collum summit-
tentem? Et Asinus cuius rei est typus, nisi eo-
Psal. 48. rum de quibus in Psalmo dicitur: *Homo cum
in honore esset, non intellexit, comparatus est
iumentis insipientib. & similis factus est illis?*
Hoc idem nos monet Diuus Paulus dicens:
1. Cor. 6. *Nolite iugum ducere cū infidelibus. Quæ enim
participatio iustitiæ cū iniquitate? aut quæ so-* 22.
cietas luci ad tenebras? Non solum nobis ab
infidelibus in fide, sed à peccatoribus infide-
libus in fidelitate, quam Deo debent separa-
ri maximè conducit. Est & alia ouibus cœle-
stis pastoris Iesu Christi proprietas, scilicet,
sicut cum pastor oues suas per extremos ac si-
gnatos limites ducit, eas satiari non finit eo
animo, quod cum ad optata & fertilia pascua
peruenerint, abundantissimè saturabuntur:
atque ita oues passim edentes, & herbam
hic & illic quodammodo lambitantes, trans-
eunt: sic iusti dum miserrimæ huius vitæ cur-
riculum peragunt paruo sunt contenti, eo-
rum enim supernus pastor blanditias & volu-
ptates huius mundi eis interdicit dicens: *Bea-
ti qui nunc esuritis, quia saturabimini: beati* Luc. 6.
qui nunc fletis, quia ridebitis. Et paulò inferi⁹:
*Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem
vestram: væ vobis, qui saturati estis, quia esu-* 23.
*rietis: væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebi-
tis & flebitis.* O nimium fœlices Dei oues
consolamini, & ne, licet in paupertate, inopia,
ac laboribus sitis, tristitia afficiamini, finito
enim huius vitæ cursu, in cœlestibus fertilis-
simisque pascuis saturabimini: nam ita pa-
stor vester, Ezechiele teste, pollicetur dicens:
In pascuis vberrimis pascam oues meas, in mō- Ezec. 24.
tibus excelsis Israel, id est, videntium Deum.
In hoc tamen iusti ab ouibus differunt, quod
hæ mane ac vesperi, & non meridie pascunt,
illi vero continuo: & in diluculo iuuētutis, &
in meridie vitæ suæ, & in occasu senectu-
tis semper pascua animis suis spiritualia præ-
bere contendunt. Hoc faciebat S. Dauid qui Psal. 54.
ait: *Vespere & mane & meridie narrabo &* 1. Cor. 13.
annunciabo & exaudiet vocem meam. Et A-
postolus de se inquit: *Gratia Dei sum id quod* 24.
sum. Nam sicut peccatum hominum abiectū
facit & quodāmodo annihilat (propter quod Psal. 72.
Regius Propheta dixit: *Ad nihilum redactus
sum & nesciui,* scilicet: per peccatum) ita gra-
tia hominem eleuat, vt sit consors diuinæ na-
turæ: & sicut peccatum efficit hominem ini-
quitatum operatorem (vt idem Apostolus di-
cit: *Peccatum operatum est mihi mortē, vt fiat* Rom. 7.
supra modum peccans) ita gratia efficit homi-
nem virtutum operatorem: atque *hæc gratia*
(inquit) *non fuit vacua in me,* hoc est otiosa,

tunc enim gratia vacua & otiosa est , cum id
1.Cor. 15. ad quod fuit concessa non operatur. Hanc ve-
25. rò diligentiã & operationem in omnibus de-
siderans S. Apostolus inquit: *Fratres mei dile-*
cti stabiles estote, & immobiles abundantes in
omni opere Domini, semper scientes, quòd labor
vester non est inanis in domino. Notate ma-
ximè illud, *semper*, iustus namque omni tem-
pore debet rectè operari. Ecce igitur oues, ob
quas cælestis pastor vitam dedit. Si autem
quis obijciat illud diui Ioannis , scilicet: *Ipse*
1.Ioan 2. *est propitiatio pro peccatis nostris non pro pec-*
catis nostris tantum, sed etiam pro totius mun-
di, ad hoc respondetur , quoad sufficientiam,
Christi Redemptoris nostri mortem ad redi-
mendum totum mundum , & etiam si essent,
mille mundos, aptam fuisse: at verò quo ad ef-
ficaciam eam, nisi pro illis adultis, quibus effi-
cax voluntas percipiendi ab illa vtilitatem fu-
tura erat, non obtulisse. Ideò ipse Dominus
Matt. 20. inquit: *Filius hominis venit dare animam suã*
in redemptionem pro multis. Et alibi : *Hic est*
26. *sanguis meus, qui pro multis effundetur,* En
qualiter summa veritas mortẽ suã ac sangui-
nem multis & non omnibus profuturam fa-
Matt. 14. tetur. Si Rex famulum suum in Maurorum,
Simile. seu infidelium fines captiuos redempturum
cum magna nummorum copia mittit, ingre-
diens aliquam eorum vrbem, vbi magnus ca-
ptiuorum est numerus , si aliqui illorum se à
captiuitate exire nullo modo velle, & alij ve-
hementer desiderare libertatem, innuunt, pro
illis tantum , qui exire cupiunt, cum eorum
domino conuentionem facit. Si verò ei dica-
tur: Quare de omnium libertate non agis? me-
ritò poterit respondere , se quidem ad omnes
redimendos, & multò plures, si essent, pecu-
niam portasse : sed ex illis aliquos esse quibus
misera illa, in qua erant, placuit seruitutis vita
à qua exire nolebant. Ita cum totum genus
humanum propter peccatum in vinculis & ca-
ptiuitate esset, Christus Dominus vniuersalis
omnium Reparator venit in mundum, vt om-
nes, qui in seruitute erant, redimeret, eique
pecunia, scilicet, merita inifiniti valoris, ratio-
ne infiniti suppositi, non deerat. Sed, vt erat
verus Deus, omnium captiuorum volunta-
tem contemplatus est, & vidit quosdam à pec-
catis exeundi, alios verò perpetuò in culpæ
vinculis manendi voluntatem habentes. At
cum esset in cruce, velut nummularius in Te-
lonio , pretium suorum meritorum pro illis
omnibus, quos prædestinatos esse ab æterno
Patre, & quos à captiuitate peccatorum exire
velle, & non pro illis, quos exire nolle cogno-
uit, quantum ad efficientiã, nam quantum ad
sufficientiã pro omnibus libentissimè obtulit.
Et hoc est quod ait: *Animam meam pono pro* 28.
ouibus meis. Vnde intelligetis verba D. Pauli, Coloss.1.
scilicet, *Adimpleo ea, quæ desunt passionũ Chri-*
sti in carne mea pro corpore eius, quod est Ec-
clesia. Quid ais gloriose Apostole? Qualiter
passioni Iesu Christi , siquidẽ infiniti valoris
fuit, ac de ea, inquit Regius Propheta: *Copiosa* Psal.129.
apud eum redemptio, aliquid defuisse asserere
audes? Ad hoc respondetur, verum quidem es-
se, passionem & mortem illã infiniti valoris
fuisse, & filium Dei, si vellet, nos ita potuisse
redimere, vt nihil ex parte nostra faciendum
maneret: sed quia illi eo modo nos redimere
nõ placuit, imò nos etiã aliquid pati & operari
voluit, ideò cùm D. Paulus labores & afflictio-
nes in spiritualib. exercitijs, & in couersione
infidelium ad fidẽ patiebatur, inquit, se ea quę
defuerunt passioni Iesu Christi, in carne sua
adimplere: hoc .n. illi defuit, scilicet, hominem
ex parte sua aliquid etiã operari, vt ei ipsa paſ-
sio proficiat, necessariũ esse. Si esset stagnum 29.
aquarũ multitudine plenũ, sufficiens ad irrigã-
dam totã quæ circumcirca est terrã: si foramẽ:
quò aqua exire queat non fiat, arida profectò Simile.
& infœcunda ipsa humus manebit, nõ propter
aquarum penuriam, satis enim erat in stagno,
sed quia illam tibi vtilem & fructuosam , adi-
tus per quos exiret ad irrigendam terram pa-
tefaciendo, fore noluisti: ita passio sacratissima
Christi Redemptoris nostri, stagnum quidem
aquarum infiniti valoris extitit: Si verò eam
tibi non applicas, viamque per quam ipsa a-
qua in animam tuam profluat non aperis, ari-
da, infructifera, atque infertilis remanebit:
non quidem ob defectum illorum merito-
rum, sed ob tuam negligentiam & malitiam.
Suspiria verò, lachrymæ, labores patienter to-
lerari, vsus diuinorum sacramentorum, ac 30.
denique cætera pia opera foramina sunt , &
per quos hæc diuina aqua infidelium men-
tes dilabitur, aditus patentissimi : quanto au-
tem

tem ampliores fuerint, tantò maior in corda vestra fluet aquarũ copia. Hoc igitur est, quod sanctissimæ Iesu Christi passioni defuit, scilicet, oportere vos viam & aditum aperire, quo ipsa vobis communicetur. Quamobrem diuinus hic pastor inquit, se vitam pro ouibus suis posuisse: illæ enim sunt, quæ ipsum fide, & amore cognoscunt, quæq; merita mortis eius sibimetipsis prodesse contendunt: Per quæ diuina plenæ gratia perueniunt ad abundantissima pascua gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Concio secunda.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

1. DIgnum profectò admiratione, & amplιatione illud esse videtur, quod potétissimus Dominus, qui in Exodo dixe- Exod. 20. rat: *Ego sum Dominus Deus tuus fortis zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios in tertiã & quartam generationem eorum qui oderunt me:* quiq; passim in diuinis literis in lege scri- 2. pturæ dicebat; *Ego Dominus:* nunc in lege gratiæ tot nomina, quæ singulare ipsius amorem manifestè ostendũt, sibi imponat: *Ego,* inquit, Ioan. 8. *sum lux mundi.* Et iterũ: *Ego sum panis viuus* Ioan. 6. *qui de cælo descẽdi.* Et rursus: *Ego sum, via, ve-* Ioan. 14. *ritas, & vita.* Et idẽ Euãgelista: *Si quis sitit,* Ioan. 7. *veniat ad me & bibat.* Quia, scilicet, aqua dulcissima, & ad refrigerãdos cõcupiscẽtiæ ardores nimis apta est. Hic verò ait: *Ego sum pastor bonus.* Quapropter meritò dixit sponsa: Cant. 5. *Guttur illius suauissimum.* Iure optimo vocatur guttur illius suauissimũ, siquidẽ illo verba tam suauia, & amoris plena ꝑtulit. Res certè audituí Christianorũ dulcissima est, ab ipso ore Dei 3. ꝑferri: *Ego sum pastor vester.* In quo ei⁹ cura & solicitudo erga illos demõstratur, quã in Apo- Apoc. 1. cal. idẽ Dominus significauit, dicens: *Hæc dicit qui tenet septẽ stellas in dextera sua, & ambulat in medio septẽ candelabrorũ aureorũ.* Septẽ stellæ & septem candelabra erant septem Ecclesię, quas bonus pastor sub potestate sua habebat, ipse verò in medio earum dux & gubernator ambulabat. Itaque habere in manu septem stellas, & inter septem candelabra cõmorari, significat, ipsum esse, qui nos manu sua, ne cadamus, detinet, & qui nos regit, & ne in profundum labamur, gubernat. B. Apostolus Petrus non solùm Christum Redemptorem nostrum vocauit pastorem, sed etiam pastorum principem appellauit dicens: *Cùm ap-* 1. Pet. 5. *paruerit princeps pastorum percipietis immarcessibilem gloriæ coronam.* Christus Dominus 4. princeps pastorum nõ solum, quia eorum caput erat, sed etiam quia omnes in hoc munus exequendo ante ibat, nuncupatur. Loquens diligentissimus ille Pastor Iacob cum socero suo Laban ait: *viginti annis fui tecũ, oues tuæ* Gen. 31. *steriles non fuerunt, neq; captum à bestia ostẽdi tibi, ego damnum omne reddebã, die noctuq; æstu vrebar, & gelu, fugiebatq; somn⁹ ab oculis meis.* O quam multò maiori ratione diuinus Pastor suo æterno Patri dicere potuit: Trigin- 5. ta tribus annis in hac miseriarum valle tibi diligentissimè seruiui, in quibus, nè oues tuæ steriles essent, laboraui: easque cælesti doctrina, & admirandis operibus, atque exemplis vt fructus bonorum operum facerent, abundantissimè paui. Omne damnum, quod infernalis lupus illis intulit, ego persolui. Vt gregem tuũ seruarem, æstu vrebar & gelu, multos hyberno æstiuoque tempore labores patiens: somnus ab oculis meis fugiebat, noctes integras lachrymas profundendo, & in montibus orando, insomnes ducens. Quibus omnibus manifestè apparet, eam meritò bonum pastorem posse appellari. Nã vltra ea quæ diximus, hoc etiam peculiare habet, quod cùm cæteri pastores carnibus ouium suarum vescantur, pijssimus hic pastor oues propria carne depascit, atq; ita eis dixit: *Accipite & manducate, hoc* 2. Mach. *est corpus meum.* Quidam vir iustus nomine 14. Razias, in sacris literis Iudæos nimium dilexisse legitur, quam ob causam omnium pater appellabatur. Hic cùm Hebræum populum 6. in periculo, ac sine remedij spe esse videret, ascendit in lapidem postquam se muro præcipitauit, & gladio se euiscerauit, atque intestina sua super inimicorum turbas vtrisque manibus complexus proiecit: in quo singularem amorem ac beneuolentiam erga illos ostendit. O diuine Razias Iesu Christe humani generis

Repa-

Reparator, qui cum propter homines è cœlis in terram descenderis, vt apertius eximium amorem ostenderes, crucem ascendisti, & sacratissimum tuum corpus clauis, spinis, ac lācea perfodi dignat⁹ es, vt viscera tua super populum tuum ei diuina sacramenta cōferens, effunderes. O fœlices oues talem pastorem habentes! Non enim vos interficit vt vitā ducat, sed potius ipse propter vos crudelissimam mortem patitur. Et hoc argumēto Dominus se optimum pastorem esse comprobat, dicēs: *Bonus pastor animā suam dat pro ouibus suis.*
7. Et postea se ita fecisse fatetur cùm ait: *Et animam meam pono pro ouibus meis.* Quomodo
Amos 3. (ait Propheta Amos) *si eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extremū auricula, sic eruentur filij Israel.* Hoc est: Tanta difficultate filij Israël suorū inimicorum manibus eripientur, sicut cùm leo vorauit agnum, cuius solū crura aut aures mādu canda restant: & pastor leonis os vi aperiens vt agnum liberet, illius rabidos morsus ac dentium scissuras perfert. His verbis modū quo oues Dei ab ore & potestate Satanæ eripiendæ ac redimendæ erāt S. Propheta significauit. O Christe animarum fidelium suauissime pastor, quis te dilaniauit? Quis corpus tuum sacratissimum cruentauit? Et quis te in cruce crudeliter tractandum posuit? Vngues dentesq; infernali leonis, ministri scilicet scelerum & iniquitatum,
8. Pharisæi, Pontifices, & Sacerdotes Iudęorum: illi me vexarunt, oppresserunt, atq; cruciarūt. Quę omnia ęquo animo propter oues meas, vt eas ab ore, & potestate furibundi leonis auferrem, pertuli. O infœlices peccatores, filius Dei ora leonis, atq; crudelissimos eius morsus, ignominiosa sputa, flagella, ac denique mortem passus est: vos autem hæc, vt vobis proficiant, minime vultis animo euoluere. Cumque vos pijssimus hic pastor à seruitute dæmonis velit eripere, vos ab illa exire non vultis. O cœli, ô terra, ô creaturę insensibiles, tantum scelus nobiscum sentite. Vos igitur obsecro, fratres mei, ne tam excellēti pastori ingrati sitis. Soluamus ei, quod debemus, vt
Zach. 11. nos S. Zacharias admonet his verbis: *Si bonū est in oculis vestris afferte mercedem meam.* Quasi diceret: Contemplamini, si iustum est
9. vestris oculis (meis enim æquum videtur) vt siquidem propter vos laboraui, mercedem meam soluatis. Quam autem mercedem, Domine, vis? Ne ampliùs me offendatis, ac merita mea vobis profutura curetis. *Si interrogauit populus iste* (ait sanctus Hieremias) Hiere. 23.
quod est onus Domini? dices, Vos estis onus: proijciam quippe vos dicit Dominus. In mercedem ergo vult, siquidem peccatores onus Domini sunt, ne ampliùs ei sint onerosi.

Maximè aduertendum est quod Dominus hic ait, scilicet: *Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis*, id est, debet esse paratus, vt vitam pro ouibus suis in vitæ discrimen offerat. Sed heu, heu, quā pauci hodie huiusmodi inueniūtur, ac forsan in pœnam scelerum nostrorum hoc contingit, vt S. Zacharias Zach. 11.
prophetauit, cui Dominus iussit vt sumeret sibi vasa pastoris stulti, hoc est: Indue personam stulti pastoris, accipe pastoralia instrumenta, qualia insanus pastor sumit. Sume, in- 10.
quam, vasa oleo iuniperino vacua, peram absque cibo, fistulam raucam, quæ vix possit audiri, baculum deniq; ferreum, qui vno ictu miseram ouem interficiat. Quorsum Domine assumam vasa hæc pastoris stulti? *Quia ecce ego suscitabo pastorē in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum nō quæret, & contritum non sanabit, & id, quod stat, non enutriet, & carnes pinguium comedet, & vngulas eorum dissoluet*, id est: Ego propter scelera hominum (ait Dominus) pastores, qui non munere rectè fugantur suo in terra suscitabo, id est, suscitari permittam. Et statim exclamat, dicens: *O pastor, & idolum, derelinquens gregem.* Maximè notandum est, illud, &, in præsentiarum significare, id est, ita vt sit sensus: O pastor, id est, ô idolum, qui es 11.
velut lignea, aut lapidea statua, quæ nihil operatur, & vbi collocatur, insensibilis sistit. Pastor es vt oues exenteres, pastor es, vt honore perfruaris, qui gregem tuum perinde ac si esses lapideū idolum, obseruas, cui nihil aliud curæ est, quam ab omnib. veneratione & reuerentia coli: væ tali pastori: Deus enim de eo vindictam sumet. *Gladius*, inquit, *super brachium eius & super oculū dexterum eius: brachium eius ariditate siccabitur, & oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.* Id

est gladium vltionis super brachium, & oculum eius dextrum Deus mittet. Vocatur hic gladius Dei, iudicium, vltio, & supplicium ipsius. sumere autem supplicium de brachio & oculo dextro pastoris, nihil aliud est, quàm permittere vt solum manus læua, & oculus sinister, quo rectum: non videat nec operetur, sed iniustum, & sinistrum in eo maneant. Per impositam pœnam delicti cōmissi culpa explicatur. Sic cùm Dominus dicit huiusmodi pastorē cæcum oculo dextro, & brachio dextro priuandum innuit, in eo nihil rectum, sed omnia sinistra futura esse. Sententiæ eius sinistræ, opera eius similiter sinistra, ac denique quidquid fecerit, aut constituerit sinistrum erit. Itaque quemadmodum potestate gubernandi, & scientia sibi concessa abusus est, ita hæc omnia ei in malum vertentur. Quamuis autem sanctus Propheta nō explicuit brachium dextrum, sicut & sinistrum oculum, tamen cùm absolute dicit: *Gladius*
13. *super brachium eius*, per antonomasiam dextrum esse intelligitur, quia principaliꝰ est. Satis apertè magnam inopiam bonorum prælatorum in hoc mundo diuina sapientia signi-
Luc.12. ficauit, cùm dixit: *Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiā suam, vt det illis in tempore tritici mensuram?* Cùm dicit, *Quis putas est fidelis dispensator?* docuit, paucos reperiendos esse quibus hæ omnes essent conditiones. Quarū prima est fidelem esse, hoc est, vt non quærat quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: secunda quòd sit prudens. Prudentia dicitur scientia operandorum, atque ita non solum est lux intellectum illuminans, sed etiam voluntatis affectum inflammat. Non solum quid, quo modo, & qualiter sit agendum ostendit, sed etiam voluntatem ad bonum operandum & ad malum fugiendum mouet: qui verò hac virtute pollet, facillimè & suauiter sibi subditos moderatur.

14. Cùm Iethro Moysi socer ei ostendit, vt ex populo coadiutores eligeret, inter alias, quas ei conditiones apposuit, hæ, quæ hic à Do-
Exod. 18. mino ponuntur, fuerunt. *Prouide*, inquit, *viros potentes, & timentes Deum, in quib sit veritas, & qui oderint auaritiam*: vbi veritas, rectitudinem & ipsam intellectus veritatē significat. Per illud verò, *timentes Deum, & qui oderunt amicitiam*, fidelitas commendatur. In hoc autē quod Dominus dicit, *quem constituit Dominus*, ostenditur, prælatum nō ambitionibus, ac largitionibus, sed à solo Deo constitui debere. Idem docet D. Paulus dicens: *Dedit* (scilicet Spiritus sanctus) *quosdam pastores & doctores.* Et in actibus Apostolorum dicitur: *Attendite vobis, & vniuer-* *Ephes. 4.*
so gregi, in quo Spiritus sanctus posuit vos episcopos regere Ecclesiam Dei. Cum ait, *supra* *Act. 20.*
familiam suam, subditos nō seruos, sed filios prælatorum: prælatum verò pædagogum, patrem & gubernatorem eorum per amorem & charitatem esse debere nos admonet. *Vt det* 15.
illis in tempore tritici mensuram, hoc est, vt subditis præcipuè spirituali cibo prouideat. Si autem quæritis, an plures, quàm ipsi prælati prædicatores esse debeant, ad hoc respondet diuus Thomas, prædicare ex officio con- *2.2.q.187.*
uenire prælatis, religiosis autem ex commis- *art.4. ad*
sione. Ideò beatus Ambrosius sic ait, *Oculo-* *2.*
rum etiam officium in corpore, id est, in Eccle- *Ambr. lib.*
sia, *voluntarius accepisti, vt reliquum per te* *de dignit.*
corpus ducatum lucis haberet: episcopus e- *sacer. ca. 6.*
nim à cunctis indubitanter vocaris, præsertim cum ipso nomine censeris (si tamen actio nomini concordet, & nomen se actioni societ) nam quid aliud interpretatur episcopus, nisi superinspector? Ideo postquam Dominus dixit: *Ego sum pastor bonus*: addidit, *&* 16.
cognosco oues meas. Vbi excellens documentum præstitit, videlicet, pastorem; id est, Prælatum subditos debere cognoscere. In sacris literis sic legitur: *Formatis Dominus Deus* *Gen. 2.*
cunctis animantibus terræ, & vniuersis volatilibus cæli adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. Ex quo, scilicet, cū Deus Adamo primi parenti iussit, nomina bestijs terræ, & auibus cœli imponere, ea oculis prius videre voluisse, apertissimè significatur. Quāto igitur magis ipse Deus vellet, vt pastor oues suas & cognoscat, & videat, & proprijs nominibus vocet? *Qui pastor est ouium* (ait Do *Ioan. 10.*
minus) *proprias oues vocat nominatim & adducit eas* (O valas me la sāctissima Trinidad) 17.
Quam aliter hodie à multis prælatis hoc fit! *Simile.*
siquidem quamplurimi oues habent quamplurimas, quas toto tempore vitæ suæ mini-

me viderunt. Struthio oua sua aspiciendo fo-
uere, suoque solum aspectu fœtum ab ouis
haurire legitur: quæ si intueri desinat inania
& sterilia redduntur. Sic subditi oculis præ-
latorum sunt fouendi, eorum enim aspectus
subditis, ne pereant, perquam necessarius est.
Conc. Tri- Ideo sancta Tridentina Synodus tantopere
dent. sess. residētiam prælatorum sub tot pœnis impe-
23. ca. 1. rat. Inter hirundines & nycticoraces hoc dis-
Simile. crimen versari videmus, quòd illæ templa, vt
in eis nidos instruant, & continuò garriant,
hæ verò, vt oleum lampadarum absorbeant,
ingrediuntur. Sic inter bonos & improbos
prælatos hoc interesse cernimus, quòd pro-
18. bi sunt veluti hirundines domicilium suum
in Ecclesijs facientes, Deum diuinis laudib.
& cantibus continuò extollentes: improbi
verò sicuti noctuæ sunt qui Ecclesias non a-
deunt, nisi vt temporalia bona maxima cum
Exod. 25. solicitudine extorqueant. Sanctum Moysem
duos Cherubim fecisse iussu Dei, & in propi-
tiatorio collocasse in sacra Scriptura legitur:
3. Reg. 6. Salomonē verò alios duos fecisse hominum
memoriæ sacræ literæ tradunt. Hi autē Che-
rubin in hoc differebant, quòd illi, quos fe-
cerat Moyses propitiatorium aspiciebant: illi
verò Salomonis templi ianuam intuebantur.
Illi optimorum prælatorum, qui propitiato-
rium: id est, gloriam Dei, & vtilitatem anima-
rum contemplantur, typum gerebant: hi ve-
rò, scilicet, Salomonis nefarios prælatos, qui
ianuas, id est, vtilitatem, & commodum atq;
oblationes, quæ per ianuas Ecclesiæ offeren-
dæ portantur conspiciunt, significant. Quam-
19. uis turpissimus, & ex omni scelerum collu-
uione natus erat Sodomorum Rex, nihilo-
minus tamen afflictionem subditorum ma-
gis quam temporalium bonorum amissio-
nem dolebat, siquidem (vt in Genesi legitur)
Gen. 14. quando Patriarcha Abraham eum à periculo
aliorum regum, qui subditos eius captiuos
ducebant, liberauit, cumque spolia ma-
gna cepisset, nihil aliud nisi subditos suos ab
eo summis precibus postulauit. Da (inquit)
mihi animas, cætera tolle tibi. Quæ omnia
non sine magna principum Christianorum
ac prælatorum confusione & verecundia, qui
potius diuitias temporales, quam subdito-
rum commodum, & communae suæ Reipu-
blicæ bonum desiderāt, nobis diuinæ literæ
scriptum relinquēre. Satis melius exemplum *Num. 27.*
nobis reliquit sanctus Moyses, qui cùm esset
in cacumine montis, quò iussu Dei conscen- 20.
derat, eique diceretur, terram promissionis
non esse ingressurum, quam tamen inde o-
culis lustrare licebat, diffinitiuam Dei senten-
tiam audiens, nihil de ea curauit, nec quid-
quam pro se deprecatus est, solùm pro sibi
cōmisso populo exorauit, dicens: *Prouideat*
Dominus hominē, qui sit super multitudinem *Exod. 32.*
hanc, ne sit populus Domini sicut oues sine pa-
store. Et cum populus in adorationem vituli
lapsus est, ei dixit Dominus: *Dimitte me vt*
irascatur furor meus contra eos, & deleam
eos, faciamq; te in gētem magnam. Alias for-
tasse animo caderet, vltimamq; manum ne-
gotio imponeret. Sed vt erat elect⁹ vir Moy-
ses & magnanimus, animum non despondit,
imò oblata necessitate maiorem recepit, &
Deum ipsum cœpit vrgere, dicens: *Cur Do-*
mine irascitur furor tuus contra populū tuū, 21.
quem eduxisti de terra Ægypti in fortitudine
magna, & in manu robusta? Ne quæso dicant
Ægyptij, callidè eduxit eos vt interficeret in
montibus & deleret de terra. Quiescat ira tua
& esto placabilis super nequitiam populi tui.
Similem huic amorem in oues, simileq; ro-
bur, atque animi fortitudinem in Ecclesiæ
sanctæ prælatis esse oportet. O summum pa-
storem Iesum Christum, qui cum crudelissi-
mam mortem subire nō recusaret, oues suas
crudeliter, & contumeliosè tractari non est
passus. Atque ita Iudæis inquirentibus, di-
xit: *Si me quæritis, sinite hos abire.* Notabi- *Ioan. 18.*
le profectò est, quòd (vt Diuus Chrysosto-
mus aduertit) cum beatus Petrus auriculam
seruo pontificis absciderit, nemo illi malum
inferre aut verbū aliquod proferre ausus est:
quoniam cœlestis pastor eum ab ijs omnibus
propugnauit, voluitque omnes labores solus
ipse suscipere: nam *bonus pastor animā suam*
dat pro ouibus suis. O quanta ratione, inquit 22.
Diuus Paulus, *Charitas Christi vrget nos! æ-* *2. Cor. 5.*
stimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus
mortuus est, ergo omnes mortui sunt: & pro o-
mnib. mortuus est Christus, vt & qui viuūt,
iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mor-
tuus est. Illi sibi dicuntur viuere, qui omnem

solicitudinem in cibum, vestitum, potum, voluptatem, diuitias que conferunt. Illi verò Christo viuunt, qui omnem curam suam in Dei glorificatione & amore, atq; in mundi contemptu collocant. In hoc vitã suam continuo ducũt. Ex hoc deducitur magni nosmetipsos
Simile. facere debere, siquidem tanti authori vitæ
23. stetimus. Si peritissimus lapidarius, gemmam centum mille aureis emeret, inde profectò in cognitionem quis posset venire, pretiosum eum lapillum magnæ æstimationis esse atq; valoris. Talem, ô homo, tibi persuade esse animam tuam, siquidem eius creator seipsum pro ea donauit. Eam igitur magni pende, nec pro minimis huius mundi rebus eam commutes. Si Christus seruator noster vas sui sacratissimi corporis sanguine plenum tibi seruandum traderet, qualiter, ne effunderetur, attenderes? Animaduerte ergo (vt ait D. Bernardus) pluris æstimasse Christum Redemptorẽ animam tuam, quàm sanguinẽ suum, siquidem illum pro ea abundantissimè largi-
Gen. 49. tus est. Quare igitur eam paruipendendo dispergis? *Sicut aqua* (dicebat Iacob filio suo Ruben) *effusus es*: sic tu ô peccator sicut aqua effunderis, per oculos enim, per os, per aures, perq; omnes sensus misera mens tua effunditur, & id quod vidisti & audisti insequitur.
24. O nimium infœlix, qui tam vili pretio, rem tam pretiosam amisit! O infinitæ maiestatis Deus: propter ineffabilem clementiam tuam huiusmodi cæcum illumina, vt suorum scelerum magnitudine conuictus vera pœnitentia mentem suam recuperet.

Iterum diuinus Magister ait: *Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscũt me meæ: sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem.* Hoc est, queadmodum ego eo modo cognosco patrem, vt cognoscendo amem: ita oues meas ea ratione cognosco, vt cum cognosco eas amem, & hunc amorem in hoc ostendo, quòd vitam pro eis pono: ita etiam oues meæ taliter me cognoscunt, vt cogno-
25. scendo me diligant. Et vt est ouis proprietas, quòd quãtò magis dies declinat, tantò celerius pabula sumit: sic iusti viri mos est, quãtum vitæ suæ finis appropinquat, tantò maiori cum diligentia ipsum rectè operari. Atq;
Eccle. 18. ita ait Ecclesiasticus: *Cum consummauerit homo, tunc incipiet.* Et sanctus Iob de iustis Iob 3.
agens: *Quasi*, inquit, *effodientes thesaurum, gaudentq; vehementer, cum inuenerint sepulchrum.* Admirabilis certè similitudo ad significandum feruorem & efficaciam, qua iusti ad occasum vitæ suæ in rectè factis se exercent. Quemadmodum illi qui spe inuenien- Simile.
di aurum cuniculos agunt, quò altius effodiunt, & auro appropinquant, eò amplius, vt ipso fruantur, accelerant: ita iusti quo magis sepulchro & morti appropinquant, eò celerius gloriæ thesaurum promereri conantur. 26.
Inter motum naturalem, & violẽtum hoc interest, quòd naturalis dum ad suum finem Arist. 1. de
accedere intendit, tunc velociter est, violen- cœlo text.
tus verò semper lentior. Quoniam autem iu- 88. & 89.
sti velut motu naturali in virtutem tendunt, cùm ad vitæ finem appropinquant, tunc velociori impetu rectè operãtur. Si quando verò propter humanæ naturæ fragilitatem ad malum mouentur, statim (vt motus ille in ipsis violentus est) à scelere deficiunt. Quod quidem in oppositum improbis euenit, quibus vita flagitiosa deprauatumq; viuendi genus, motus naturalis quodammodo est, atq; ita quò magis ad mortis metam appropinquant, eò ad scelera, & flagitia, atq; abominationes celerius festinant. Ideò de illis diuina
sapientia inquit: *Dixerunt impij cogitantes apud se non rectè: exiguum & cum tædio est* Sap. 2.
tempus vitæ nostræ, & transibit vita nostra 27.
tanquã vestigium nubis. Venite ergo, & fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creaturis tãquam in iuuẽtute celeriter, non prætereat nos flos temporis: coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. O Deus bone, quæ cæcitas, & nequitia hominum! Animaduertite, quot mala hic impij præ se ostendunt. In primis enim bonis temporalib. tanquam vltimo fine, vltimaq; beatitudine, ac si non esset aliud expectandum, vti volunt: quod summam peruersitatem esse certum est, vt cum pie loquens D. August. ait: Non te pudet, peccator tam impium Deum, sicut est voluptas, pecunia, aut venter, venerari? Deinde dicunt: Tanquam in iuuentute. Ex quo colligimus illos, qui hæc loquebantur, senes fuisse, & senectute sua tanquam adolescentia vti voluisse. Te-

28. se. Tertiò ijs omnib. celeriter potiri cupiunt, Nunquam Pharao tam audax fuisse legitur, quam cùm suæ euersioni propinquior erat. Nam tunc (vt testatur sanctus Moyses) quasi furore corruptus dixit: *Inimicus persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea: euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.* Iam videbatur sibi in manu habere id, quod tantopere optauerat: iam existimabat non posse aduersarios à suis manib. euadere: iam potestatis immensi Dei obliuiscebatur. Et tunc operuit eos mare, summersi sunt quasi plumbũ in aquis vehementibus. Ita improbi quò magis ad exitium & perditionẽ suam accedunt, eò amplius inflammantur, vt apertè in nefandis Sodomitis apparet: qui paulò antequã à sulphureo igne comburerẽtur, suis nefarijs ac turpissimis appetitibus incẽsi, angelos profanare voluerũt.

Exod. 15. *Gen. 19.*

29. Et infelix Iudas quam solicitus nocte suę damnationis erat? Pertimescite igitur, fratres mei propter immensam Dei bonitatem, & cũ vos in peccatis summersos senseritis, tũc finẽ & perditionem vestrã imminere ducite: atq; celeriter antequam diuinus furor vos absorbeat, ad Dominum conuertimini. Satius tamen erit, & securius miserrimum summersionis in peccatis tẽpus non expectare. Sed nunc scelera derelinquite, & amplectimini virtutẽ, quia reuiuisceris in diuinam gratiã, per quam comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA SECVNDA POST PASCHA.

Concio tertia.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

1. TOta hæc Ecclesiæ Catholicæ machina in duob. officiorum generibus, scilicet, pastoribus, & ouibus, hoc est, prælatis & subditis, nititur. Est autẽ res planè inquisitione digna, vt horum quisque munus suum exequi nõ ignoret. Quamobrem S. Isaias nomine humani generis efficaciter huius rei exemplar postulabat dicens: *Emitte agnũ Domine dominatorem terræ.* Quid ais S. Propheta?

Isa. 16.

2. Si quem petis dominator futurus est, qualiter agnus? Et si agn⁹ quomodo dominator? Satis profectò manifeste apparet linguam eius à Spiritu S. moueri, poscebat namque id, quo mundus egebat, quod idem est, ac si diceret: O æterne Pater mitte vnigenitum tuum, qui tanquam dominator, à quo oẽs quales prælati & pastores esse debeant, erudiantur, & qui tanquam agnus, à quo subditi maioribus obtemperare perdiscant, adueniat. Atque ita vnum ex pręcipuis, ad quod filius Dei in mundũ venit, fuit, vt nos hęc duo officia exactissime præstare doceret. Munus agni erudiuit, cum ęterno Patri suo vsq; ad mortem obtemperauit. In quo adimpletũ est id, quod S. Isai. prædixerat, dicens: *Quasi agnus corã tondente se obmutescet, & nõ aperiet os suum.* Officiũ vero pastoris verbo tradidit cum ait: *Ego sum pastor bonus: bonus pastor animã suã dat pro ouibus suis.* Opere vero quando animã suam pro ipsis ouibus posuit. Cùm Propheta Heliseus in curru igneo sanctum Eliam in cœlum ascendentem vidit, clamabat: *Pater mi, Pater mi currus Israel & auriga eius.* Aduertite, obsecro, qualiter eum bis nominat & appellat patrem, currumque & aurigam Israel vocat. Vbi manifestè ostenditur prælatus in pietate pater, auriga in gubernatione, currus verò ad vehendum subditorum onera esse debere. O æterni patris vnigenite fili, quam ad vnguem (vt aiunt) hæc omnia perfectissimè in te inuenta sunt! Quis vnquam tam paterna, & pia viscera, sicut tua, habuit? Quis vnquam tanta rectitudine, vt tu, moderatus est? Quis deniq; vnquã pastor tot labores pro suis ouib⁹, quales tu passus es, pertulit, & exanthlauit? Cum longum iter diuinus hic pastor ad quærẽdam quandam perditam ouem, scilicet, Samaritanã mulierem, pedester faceret, declinante sole rogabãt eum discipuli eius dicentes: *Rabbi manduca:* Ille autem dixit eis: *Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis:* vbi cibum suum animarum vtilitatem appellat. O superne pastor Iesu Christe fili Dei, qui tui ipsius ac sustẽtationis tuæ obliuisceris, vt oues tuę spirituale pabulum recipiant, & hoc cibũ tuum esse dicis? Iã aliquando fortasse offendisti pastorem duas peras vasis repletas portantem, eumque quid ferat interrogas: Ipse verò vasa oleo iuniperino plena ad oues suas in altera deferre respõdit, in altera verò parũ salis ipsis

Isa. 53. 3. *4. Reg. 2.* 4. *Ioan. 4.* Simile.

ouibus panemque typhaceum, atque cepam
5. sibi ad edendum portare. Quid frater, cùm tã
multa ouib. deferas, tam pauca tibi ipsi portas? Ille verò: Sit, inquit, pecus meum sanum & lætum, ego autem minima quaq; re vitam ducam. O bone Iesu, ô angelorũ gloria, quãta cura & solicitudine oues tuas de rebus necessarijs, quæ autem tibi necessaria erant ferè nihil curans, prouidere laborasti. Meritò igitur dicere potes: *Ego sum pastor bonus.* De hoc diuino pastore loquens D. Paulus, ait:
Hebr. 11. *Christus assistens Pontifex futurorũ bonorum,* id est, Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certè Pontifex fuit, qui triginta tribus annis nobis ouibus suis pontem, quo ex hoc miserrimo mundo ad ęterna gloriæ pascua transiremus, fabricatus est. Hunc autem pontem vitam euangelicam, de qua verbis & exemplis præcepta tradidit, esse constat.

6. Hacten⁹ ecclesia, fratres dilectissimi, sacra dominicæ passionis & resurrectionis mysteria diuinis laudib. celebrauit, quo videlicet tantorum beneficiorum cõmemoratione obdurata hominum corda emolliret. Sed quoniã hominũ ingenium à labore ad libidinem procliue est, facileq; tantorum beneficiorũ memoriam deponit, & ad assueta reuertitur, ideò Ecclesia nouis alijs Christi beneficijs cõmemorandis nos in officio continere nititur. In sacra pagina iussit Deus, vt ignis in altari semper arderet.
Leu. 6. *Quẽ,* inquit, *nutriet sacerdos subijciẽs ligna manè per singulos dies.* Ita Domin⁹ nunc vult, vt in credentium cordibus ignis amoris ardentissimi lucescat. Vt autem cõser-
7. uetur, Ecclesiam suam instruit, vt curam & diligentiam in recensendis beneficijs à diuina liberalitate sua collatis, (quæ sunt ligna spiritualem ignem nutrientia) adhibeat.

Hactenus nobis ecclesia explicuit, quid p̃ suis filiis Dei in morte sua passus est: nunc verò quid pro nobis in vita sua fecerit, quidve nunc ad dexteram Patris sedens efficiat, nos docet: quæ ipsum pastorem & custodem nostrum esse ait. Atque ita vndequaq; pastorem hunc cœlestẽ aspicias, semper amore dignissimum esse inuenies, siue eum in morte, siue nunc in cœlis residentem contempleris. Ideò
Exod. 12. Dominus imperabat, vt agnũ integrum, pedes, scilicet, caput & intestina Hebræus populus voraret, innuens in hoc nihil in Christo Iesu redemptore nostro quod abijciatur, inueniri posse. In pretiosis lapillis nihil horri- Simile.
dum est, omnia pulchra & pretiosa reperiuntur. O gemma pulcherrima ac pretiosissima 8.
Iesu Christe mundi Saluator, qui vndiq; Sole micantior renites! Postquam sponsa multas excellentias huius superni sponsi commemorauit, tandem concludit, dicens: *Totus desi-* Cant. 5.
derabilis. Sed quoniam multa sunt beneficia, quę in nos diuinus hic reparator cõtulit, ideò tot nominibus voluit in diuinis literis nuncupari: vocatur namque panis, fons, sol, & lux, quæ omnia non ad terrorem, sed potiùs ad amorem nos inuitant. Hoc significare voluit, cum apud Oseam ait: *Manibus Prophetarum* Osee 12.
assimilatus sum, scil. diuersis rebus, per quas pietas mea, & in homines misericordia significantur. Atque inter hæc nomina vnum idque singulare, pastor, est. In Græco, vbi nos legimus: *Ego sum pastor bonus,* vtrobique est Isai. 40.
quidam articulus hunc sensum efficiens: Ego 9.
sum ille pastor bonus, ille videlicet, de cuius cura, & bonitate tã multa olim veteres Prophetæ prædicarunt: ille inquam promissus, & ab omnibus expectatus. De quo sic sanctus Isaias: *sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit.* O ineffabilem, & immensam Dei bonitatem. In hoc liquidò apparet, diuinã maiestatem corruptos & sanguine infectos peccatores non fastidire, imò eos sub capite, & in sinu, sicut pastor fœtas & sanguine plenas oues collocare. Glorificatus igitur ac benedictus sit talis Deus. O verba omni gladio ancipite penetrabiliora. Qualiter non erubescimus, & cõfundimur, dũ peccata proximorum nostrorũ ita horrescimus, ac si homines, sicut illi fragiles non essemus, vel si Angelorũ naturam in gratia cõfirmatam qui peccare non possunt, haberemus? Et quamuis 10.
ita foret, illorum tamen infelicẽ statũ maximè dolere debebamus: quãdoquidẽ eos Deus tanta clementia amplectitur. Cùm S. Dauid huius optimi pastoris curam & solicitudinem animo euolueret, in hæc verba prorupit: *Vir-* Psalm. 22.
ga tua, & baculus tuus ipsa me cõsolata sunt. Baculus & virga pastoralem Christi redemptoris

toris nostri curam erga nos significant: quod magno solatio nobis esse debet. Vt autem curam hanc mundus intelligeret, & tanti amoris erga oues agnosceret, addidit S. Propheta, *Parasti in cõspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulãt me.* Et hoc ineffabilis sacramenti altaris, ex quo oues fortitudinem se ab infernis lupis defendẽdi accipiunt, fuit institutio. Est etiam notandum oues id, quod mandunt, ruminare solere: ita Iesu Christi oues hunc diuinum cibum, vt illis prodesse possit,
Simile. debent multoties ruminare. Ex his, quæ cor-
11. poralem concoctionem multum adiuuant, & quibus ipsum corpus reficitur, est sufficiens in dentibus attritio. Ita inter alia, quæ mentes alunt, & ipsis proficiunt, est profunda singularis beneficij huius diuini sacramenti in nos collati contemplatio: cuius defectu rarissimi
Simile. in sacro sancto Eucharistiæ sacramento, licet frequenter illud sumant proficiunt. Si habetis puerum aliquem domi vestræ, quem, cùm optimis epulis quotidie reficiatis, ipse tamen debilis, macilentus, & opilatus, atq; infirmo colore indies magis apparet, hui⁹ rei causam nullã aliam esse iudicatis, nisi, quia ipse adeò helluo est, vt epulas magis deglutire, quàm mandere videatur. Sic quàm multi sunt, qui sacram communionem frequentant, nullum tamen in eis spirituale commodum apparet.
12. Ratio est, quia, etsi illam frequenter sumunt, ipsi ambitiosi, superbi, vani, & suis passionib. improbis tam obnoxij, quam antea erant, remanent. Frequenter igitur communicandi modum istum rem esse sanctam duco, sed iustissimum esset, vos altissimũ huius sacramẽti mysterium per aliquod temporis spatium vobiscum ruminantes animo vestro peruolutare: quare fides viuificaretur, voluntas inflammaretur, & sancta desideria confirmarẽtur, & incensis viscerib. diceretis: Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per crucẽ tuam redemisti mundum. Vos igitur fratres mei oro atq; obsecro, vt hæc magnopere animaduertatis, & tanquam oues diuinum hunc cibum ruminetis.

Greg. in hom. huius Euangel. *Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis.* Super hæc verba sic inquit diuus Gregor. Qui non dat pro ouibus substantiam suam, quando pro ijs daturus est animã suam? Eum vitam suam in discrimen pro sibi commissa oue, cùm eã necessitate spirituali oppressam viderit, minimè offerre, qui corporali necessitati ipsius non subuenit, satis euidens est argumentum. Et Diuus August. ait: Talis debet 13.
esse rector, quòd proponat verbum doctrinæ *D. Aug.*
ignorantibus, & mensam suam indigentibus.
Quapropter honora (inquit sapiẽtissimus Sa- *Prou. 3.*
lomon) *Dominũ de tua substantia, & de primitijs omniũ frugum tuarum da pauperib. & omnia horrea tua implebuntur saturitate, & vino torcularia tua redũdabunt.* De substantia tua: id est, de ijs, qui sudore vultus tui per laborem acquisiuisti. Et de primitijs, hoc est, non de repudiatis, sed de melioribus. Nec tibi ipsi satisfacias, ô homo, largiendo solum panem, sed etiam linum & fruges alias erogare debes: quibus non solùm in futura vita præmia æterna consequeris, sed etiam in presenti horrea tua implebuntur saturitate. Quod si 14.
Dominus eos, qui familias, & filios alendos habent, hoc præstare vult, quantò magis prelatos ac potentes principes, quibus subditi pauperes instar filiorum esse debent, hoc esse contendet?

Mercenarius autẽ, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupũ venientẽ, &c. Mercenarius ille dicitur, qui ꝑpter solam mercedem tẽporalem Ecclesiasticum recipit beneficium. Heu, quam multis hodie id euenit, quod filijs Iacob! Quibus, cum ob terræ sterilitatem gregẽ suum in Ægypti regionem pascendum ducerent, Ioseph dixit: *Cùm vo-* *Gen. 46.*
cauerit vos Pharao & dixerit, quod est opus 15.
vestrum, respondebitis: Viri pastores sumus serui tui. Hoc autem dicetis, vt habitare possitis in terra Iessem. Sic quamplurimi sunt, qui licet nobiles, tamen propter rerum inopiam (sunt enim nati secundi & tertij à primogenito, cui omnes paternæ facultates iure hæreditario euenerunt) apud Reges aliosq; principes in ipsorum domibus viros primates intercessores adhibent, qui in ditioribus & opimioribus sanctæ Ecclesiæ locis eis fœcundissimas portiones, ac opulentissimas prælaturas, quò eorum appetitus in eis magis quam Christi pauperes pascantur, impetrent, & obtineant. Heu, quot nũc reperiũtur, quos hodie accinctos ense, postridiè verò quatuor vel quinque

mille

mille aureorum reditus Eccleſiaſticos poſſi-
dẽtes videbitis: qui forſan eo ſtatu nihil aliud
intenderunt, niſi neceſſitati ſuæ honorificen-
16. tiſſimè ſubuenire. Quo ſpiritꝰ zelo, ac charita
tis feruore iſti ſibi creditas oues depaſcent?
Dominus per infinitã ſuam clementiã depra-
uatas huiuſmodi intentiones in meliorẽ for-
mam redigat, vt poſthac, ſiquidem paſtores
Eccleſiaſtici ſunt, verum illũ cœleſtem Ieſum
Chriſtum paſtorem diligentiſſimè imitentur.
Eſai. 3. Legite S.Iſaiam, vbi inſigne ad hoc exemplũ
habetur. Nam cùm quidam homines alium
regem voluiſſent conſtituere, ei ſic dixerunt:
*veſtimẽtum tibi eſt, princeps eſto noſtri, ruina
autẽ hic ſub manu tua, id eſt, tu, qui virtutis
ſtudioſus es, nobis, qui quaſi perimus, mederi
poteris.* Ille verò. *Non ſum,* inquit, *medicus, &
in domo mea non eſt panis, nec veſtimentum:
nolite me conſtituere principem populi.* O cœ-
17. leſti homine dignam reſponſionem! O verba
mirifica. Noluit principatum accipere, animo
perpendens ſe non poſſe aliorum peccatis me-
dicinam adhibere, quia ei doctrinæ panis, &
charitatis veſtis ad ſubditos operiendos defi-
ciebat. Non ſic illi, non ſic, de quibus modo
verba fecimus.

*Mercenarius videt lupum veniẽtẽ, & di-
mittet oues, & fugit.* Multò certè peior iudi-
candus eſt ille, qui quamuis lupum veniẽtem
nõ videat, aufugit: ille videlicet, qui nec pacis
tempore ſubditos ſibi inuiſit. Quid igitur pe-
ſtis, aut alterius calamitatis tempore iſte effi-
ciet, qui non viſo lupo fugit, & oues deſerit,
multò celerius eo viſo terga vertet: Inter Spi-
Rom. 12. ritus S. dona B. Apoſtolus hoc enumerat, ſci-
licet: *Qui præeſt in ſolicitudine.* Quaſi dice-
ret: Donum Spiritus S. eſt, vt qui præeſt, cum
18. ſolicitudine præſideat. Quamobrem non ſo-
lum prælatis eccleſiaſticis, verùm etiam om-
nibus, qui temporali imperio præſunt, à Deo
ſummis precibus contendere opus eſt, ſolici-
tudinis donum, ne ſibi cõmiſſa munera, len-
te ac negligenter exerceant, conferat. Hæc
autẽ ſolicitudo duplex eſſe debet, altera qua
quiſq; ſibi prouideat, altera verò, qua ſubdi-
torum curam diligentiſſimè adhibeat, ac de
rebus eorum tam ſpiritualibus, quàm corpo-
ralibus ſit valdè ſolicitus. Nam de Dauid Re-
ge licet non pręlatus, ſed Dominus tempora-
lis fuerit, ſacra pagina refert: *Elegit Dauid ſer-* 19.
uum ſuum, ſuſtulit eum de gregib. ouium, pa- Pſal. 77.
*ſcere Iacob ſeruum ſuum, & Iſrael hæreditatem
ſuã, & pauit eos in innocentia cordis ſui & in
intellectib. manuum ſuarum deduxit eos.* Pa-
ſcere populum cum cordis innocentia, nihil
aliud eſt, quã ipſum ſic gubernare, vt ſi quid
ei imperaret, iuſtum rationiq; eſſet conſenta-
neum: ita quòd Rex iubendo peccatum non
cõmitteret, ſed cor eius, quia iuſta præcipie-
bat, innocens, quietum, & tranquillum rema-
neret. *Et intellectibus manuum ſuarum.* Ille
præcepta in manibus ſuis, & non in lingua
dicitur habere, qui & ſcit præcipere, & quod
pręcipit, factis exequitur. Loquens Dominus
de Scribis & Phariſæis ſic ait: *Dicunt & non* Matt. 23.
faciunt. Hoc eſt, intellectũ non amplius quã
in lingua habent. Optimi verò prælati ſimiles
Regi Dauidi eſſe debẽt, qui ſi aliquid populo
imperabat, id prius opere complebat. Sed ſa- 20.
tis melius hoc facit Chriſtus Saluator noſter,
ſiquidem hæc omnia compleuit, & vltra hæc
animam ſuam pro ouib. poſuit. Maximè ve-
rò notandum eſt, fratres mei, paſtorem hunc
non eſſe luporum, tigridum, aut leonum, ſed
ouium ducem. Ideò iras, inuidiam, auaritiã,
luxuriam, atq; alia id genus vitia, quæ homi-
nes feras crudeles efficiũt, vos oportet relin-
quere, atq; tanquam oues mites & obedien-
tes fieri, vt Chriſtus cœleſtis paſtor dux veſter
ſit, poſſitiſq; dicere id quod Regius Propheta.
Dominus regit me, & nihil mihi deerit, quod Pſal. 22.
B. Hieroronym. vertit: *Dominus paſtor meus.*
Et alibi, vbi nos legimus: *Qui regis Iſrael in-* Pſal. 97.
tende: idem vertit, *Paſtor Iſrael auſculta.* Inter 21.
manifeſta ſigna, quæ ouem huius diuini pa-
ſtoris oſtendunt, manſuetudo, & in aduerſi-
tatibus patientia, præcipuum ſignum eſt. Lo-
quens inclytus Moyſes populo ſuo ait: *Addu-* Deut. 8.
*xit te Dominꝰ quadraginta annos per deſertũ
vt affligeret te, atq; tentaret, vt nota fierent
omnia, quæ in animo tuo verſabantur, vtrum
cuſtodires mandata eius an non.* Bonitas enſis Simile.
ac fides eius, ſi in vnam & alteram partẽ eum
flectas, cõprobatur. Nã ſi fixo cuſpide inſtar
arcus effectus priſtinã rectitudinẽ conſeruat,
dũ remittitur, ſignũ euidẽs eius bonitatis eſt:
ſed ſi obliquus manet, reprobatur. Ita ſeruo-
rum Dei probitas in patientia dignoſcitur.

Ego

Ego sum pastor bon⁹, & cognosco oues meas,
sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem.
22. Cognoscere hic est idem, quod amare, cognosco
oues meas, id est, amo oues meas. Vnde ma-
ximè notandum est, pijssimũ Dominũ amo-
ri, quo oues prosequitur suas, nullã rem simi-
lem potuisse inuenire: omnes namque (licet
perfectos amores) longe superat, nec pastoris
amor, vel patris, vel matris, vel sponsi, vel An-
gelorum, vel Seraphim aliqua ex parte cum
eo poterit comparari. Deniq; in cœlo aut ter-
ra ei quid simile non potuit reperiri. Ideò ait:
Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem:
id est, illis amoris oculis, quibus pater æternus
me contemplatur, & amore prosequitur eis-
dem oues meas aspicio & vehementer diligo.
O admirabilem amplificationem. Quæ re-
gna, quæ diuitiæ, qui honores, vel imperia
23. huic tantæ fœlicitati aliquo modo possunt
conferri? Et si amicorum omnia sunt com-
munia, quid obsecro illi, qui ita à Iesu Chri-
sto diligitur, deesse potest?

Sed aduertite Dominum, cum dixit, *agno-*
sco oues meas, addidisse: *Et cognoscũt me meæ.*
Postea verò inquit, *Sicut nouit me pater, &*
ego agnosco patrem. In quo innuit, iustorum
amorem erga ipsum nulli etiam rei in terris,
nisi amori, quo Christus Dominus patrem
prosequitur, & ab eo diligitur posse adęquari.
O verba terribilia, illis saltẽ, qui in cordibus
suis maiorẽ amorẽ erga domum suam, erga
vineã, erga pallium, & erga calceos, quã erga
Deum creatorẽ suum sentiunt: ex quo fit, vt
illum quotidie harũ minimarũ rerum amore
24. detenti, & derelinquant, & offendant. Quali-
ter igitur, ô scelestè, tibi persuadere potes te
Iesu Christi ouẽ cum huius miserrimæ vitæ
cœnijs tam procliuis sis, & licet ille tanquam
pijssimus pastor in tui custodia pernoctet, tu
tanquam perditissimus infernalem lupum in
tuam euersionem quæritas.

Ait itaq; Dominus: *Et animam meã pono*
Apoc. 5. *pro ouibus meis.* B. Ioannes in sua Apocalypsi
inquit, se vidisse beatos cœlestem agnum lau-
dantes, & dicentes: *Redemisti nos Deo in san-*
guine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo,
& natione. Non aiunt illũ diuinũ agnum o-
mnes tribus, & omnes linguas, nationes atq;
populos, sed ex vno quoque illorum aliquos,
qui, videlicet sunt oues eius redemisse. Licet 25.
enim infinita merita ad redimendum cũctos
habuerit, tamen quia plurimis ea ob eorum
culpam profectura non erant, noluit pro illis
ea offerre.

Et alias oues habeo, quæ nõ sunt ex hoc oui-
li, & illas oportet me adducere, & fiet vnum
ouile, & vnus pastor. Ex gẽtibus, scilicet, atq;
ex Iudęis. Quando autẽ hoc futurum sit, non
est vestrum nosse tempora vel momẽta, quæ
pater posuit in sua potestate. Quod ad nos
attinet est dictum illud diui Augustin. *Si non*
traheris, ora vt traharis: si nondũ vocatus es,
ora vt voceris: & si iam vocatus es, illud A- Apoc 9.
pocalypsis sæpenumero animo euolue. Teno, in-
quit, *quod habes, vt nemo accipiat coronam*
tuam, id est, si coniecturis potes assequi Deũ
in te habitare, illũ amoris & timoris brachijs,
ne à te discedat, amplecti pro viribus labora.
Nauis, quæ in portu est, cum vehemens ali- Simile.
quã tẽpestas furit, ne à ventis dissipetur, qua-
tuor anchoris retineri solet. Sic tu quatuor 26.
anchoris mentẽ tuã, vt perpetuò in Dei obe-
dietia perseueret munire contende. Quarum
prima est, fixum immotumq; non peccandi
propositum. Secunda verò, assidua oratio est.
Ita faciebat Regius vates, qui inquit: *Oculi* Psal. 24.
mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet
de laqueo pedes meos. Tertia est frequens sa-
cramentorũ vsus. Quarta deniq; anchora est,
diuinorum beneficiorum, ac mandatorũ Dei
consideratio Nam, vt ait S. Dauid: *Nisi quod* Psal. 118.
lex tua meditatio mea est, tunc fortè perijssem
in humilitate mea. Deniq; inquit diuinus pa-
stor. *Illas oportet me adducere.* Quid est hoc,
quod ais Domine? Tibi ne conducit nos ac
oẽs gentes in tuam Ecclesiam trahere? Cer-
tè non tibi, sed nobis, nostra, inquam, inter-
est ex numero tui sanctissimi gregis esse O
glorificatus ac benedictus sit talis Dominus, 27.
qui nos tam singulari amore prosequitur, vt
necessitates, nostramque salutem suam esse
reputet. Atq; ita ouem suam in humeris por-
tans, inquit: *Cõgratulamini mihi, quia inueni* Luc. 15.
ouem, quam perdideram. Opijssime Domine,
oui quidem, & non tibi congratulandum est:
siquidem sua refert, & non minus, quã æter-
nam consequi gloriam. Sed vis, vt tibi, tan-
quam si esses ille, qui inuentus est, postquam

amissus fuit, iusti congratulentur. Tanti facis mentem deperditam inuenire. Quis ergo est, qui tam dulcia verba audiens amore dulcissimi huius Domini non liquescat? Eum igitur fratres toto corde, atq; animi affectu, qui nos ita dilexit, diligamus: continuè laborantes, vt consequamur eius gratiam, qua peruenitur ad gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA TERTIA POST PASCHA.

Concio prima.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem. Ioan. 16.

1. LEctio huius sacri Euangelij pars quædã est illius suauissimi sermonis, quẽ summus prædicator Iesus Christus ad suos sacros discipulos post vltimam cœnam cum ipsis pridie eius diei, quam pateretur, habuit, in quo efficax ratio, qua pijssimus Dominus mœrorem & tristitiam, quam de abscessu eius conceperant, lenire curauit, continetur. Nam
2. tristitia nimia in laboribus, & calamitatib. ita mentem perturbat, vt id, quod fieri debet, penitus ignoret. In diuina scriptura legimus,
Leu. 10. ignem, qui ex altari Domini prosiluerat, Nadab & Abiu filios Aaron deuorasse. Cumque postea S. Moyses summum sacerdotem Aaron & duos filios eius, qui remanserant, eò quòd modum, qui sacrificijs & hostijs debetur, non seruauerant, reprehendisset, respõdit Aaron: *Oblata est hodie victima pro peccato, & holocaustum coram Domino: mihi accidit quod vides, quomodo potui comedere eam aut placere Domino in cæremonijs mente lugubri?* Perpendite, quęso, qualiter sanctus vir confitetur tristitiam, quæ ob infœlicem mortem suorum filiorum acceperat, causam suæ perturbationis fuisse. Et addit sacra litera: *Quod cùm audisset Moyses, recepit satisfactionẽ*, iustam, scilicet, existimans fratris sui excusationem. Quocirca diuinus Magister in illo vlti-
3. mo sermone sacris discipulis multis rationib. persuadere cõtendit, vt à se nimiam tristitiam mœroremque expellerent. In hoc verò sacro Euangelio vnam earum proponit, quæ sic se habet: *Modicũ, & iam nõ videbitis me.* Quasi diceret: Consolamini charissimi discipuli, quoniam paruo temporis spatio absens ero. Suam sacratissimam passionem summa bonitas parum appellat. Sed quid Domine? Rem 4.
tantã, tam terribilia tormenta, tam crudelissimam mortem, ac deniq; rem tantæ vtilitatis parum vocas? Parumne est vitam mori, & impassibilem pati? Nobilium animorum est, res magnas parui facere. Atq; ita inquit Seneca: *Magno nihil magnum.* Tanta erat libertas, & amoris vis, quo filius Dei patiebatur, vt grauissima tormenta, crudelissimam mortem omnia deniq; paruipenderet. Quamobrẽ cùm de ijs verba faciebat, ea nominib. ipsa minuentib. nuncupabat. Apertè hoc apud D. Lucã Luc. 12.
ostenditur, vbi mortem suam baptismum vocauit: *Baptismo*, inquit, *habeo baptizari.* Nullus enim licet ęstuosus esset, tam libenter balneo aquæ frigidæ vsus est, quam Dominus se in suis tormentis recreauit. Et apud Matth. *Potestis*, inquit, *bibere calicẽ, quem ego bibiturus sum?* O iustorum gloria, calicem potionẽ Matt. 20.
tam amaram vocas? Hoc simile mihi videtur vaticinio Regij vatis, qui nomine Christi ita prophetauit: *Circundederunt me sicut aqua, tota die circundederunt me simul.* O dulcissi- Psal. 87.
me animę meæ Redemptor, qualiter in cruce 5.
aqua circundatum te esse dicis, siquidẽ totus sanguine conspersus es? Sanguinem suum ac tormenta Dominus Iesus aquã appellat: quia nullus in potu dulcissimæ aquæ tantam animo capit lætitiæ voluptatem, cùm sitibundus est, quantam fidelissimus hic amicus noster in suo sacratissimo sanguine pro nobis spargendo recepit. Addit: *Circundederunt me simul.* Quoniam vndique afflictus erat: caput spinis coronatũ, humeros flagellis durissimis cęsos, pedes deniq; ac manus cruci affixos habebat: cumq; sic cruciaretur, & spinis, lanceis, ac crudelissimis clauis ambiretur, tamen se aquis circũdari inquit. In cruce suauissime Iesu, oppressus siti moreris, ac nullus est, qui tibi parum aquæ ad sitim explendam tribuat, & aqua circumuentũ te esse ais? Quis amor 6.
hic Domine Deus? Quare spinas, lanceã, clauos, flagella, sputa, & alia dedecora fontes dulcissimæ aquæ nuncupas? Tam singularis huius pijssimi Domini erat amor, vt quotquot patie-

patiebatur, dulcia ei viderentur: hoc enim amoris verissimi singulare priuilegium est. Ait etiam: *Circumdederunt me simul*, quoniam ab instanti suæ sanctissimę conceptionis vsq; ad sacratissimā in cruce mortem, semper oēs labores, quos successiuè pertulit, in mente simul passus est. Nam qui de Hierusalem prædixerat, non mansurum esse lapidem in ea super lapidem, optimè sciebat in suo sacratissimo corpore nec sanguinis guttā vix esse remansurā, nec membra membris cohæsura: & omnia hæc modicū vocat. Hispanè, (*Bien sabia que à penes auia de quedar de su sangre gota con gota, ni en su sancto cuerpo miembro con miembro, masque todo auia de quedar descoyuntado: y à todo esto llama poco.*) In sacris literis legitur S. Iacob multis annis propter
Gen. 29. pulchrā Rachelem seruituti Laban fuisse ob
7. noxiū, *Cui*, inquit sacer text⁹, *videbātur pauci dies præ amoris magnitudine.* Multò igitur pluribus annis cœlestis Iacob Iesus Christus pro vnaquaque fidelium anima seruiuit, cui tandem omnia modicum videbantur.

Modicū, & non videbitis me. Me adeò, (vt ita loquamur) annihilabo, & ita vilis manebo vt à vestris oculis euanescā, ac vix me poteritis cognoscere. Hispanè, (*Apocarme he tāto, y quedare tan vituperado que me perdereys de vista, y à penas me cognosceréys.*) Loquēs Dominus ad Heliā, vt in Regum historia legitur, dixit: *Vade, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanē, & ibi de torrēte bibes, coruisq; præcepi, vt pascant te ibi.* His verbis
8. sacratissimi filij Dei passio mirificè adūbrata est: nam Carith idem est, quod exterminatio: & passio illa Domini eiusq; mors torrens ex terminationis fuit, in qua crudelissimi illi ac nefarij homines totius crudelitatis terminos transgressi sunt. Et ex hoc rapidissimo fluuio verus ille Helias aquā multorum opprobriorum & ignominiarum amarissimam bibit: ibi corui, nempe scelerū ministri eū amarissimo felle, & insipidissimo aceto pauerunt. Die veneris sancto solo pane & aqua ieiunare rem esse nimis grauē existimatis, at filiū Dei aceto, & felle improbi Iudęi cibauerūt. Hispanè, (*Teneys en mucho ayunar el viernes sancto à pan y agua, y el hijo de Dios ayuno a hiel y vinagre.*) In hoc torrente Dominus Iesus, ac si non esset infinitæ maiestatis, potentię & sapientiæ Deus, humiliter delituit. Et hæc omnia propter singularē amorē erga nos modicum
vocat. Ex quo colligemus amorē nostrū erga 9.
ipsum gelidissimum esse, siquidem quācunq; rem licet minimam seruitio Dei dicatā maximam esse existimamus. Si enim vno die à cibo abstinemus, vel vna hora contemplationi vacamus, aut stipem, quamuis minimā erogamus, sanctissimos nos esse putamus, atq; adeò, vt mentem nostram plus sanctitatis capere non posse cogitemus. Hispanè, (*Nos paresce, que ya rebentamos de sanctos.*) Non hæc vestigia sequebantur, nec ita de se iudicabant perfecti Dei amici, vt manifestè in D. Petro inspicimus, cui Christus redemptor noster di-
xit: *Cū esses iunior cingebas te, & ambulabas* Ioan. 21.
vbi volebas, cùm autē senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu nō 18.
vis. Et statim adiecit S. Euangelista: *Hoc autē dixit ei, significās qua morte esset clarificaturus Deum.* O rem admiratione dignā! qualiter Dominus de morte eius loquens inquit, illū, quò nō vellet, esse iturum? Ergo D. Petrus nihil in martyrio meruit, quippe qui illud inuitus & coactus adiuit? Ad hoc sic respōdeo. Inter ea, quæ in sacra scriptura eos, qui paulò altius eam scrutantur in maximam admirationem rapiunt, hoc vnum est videre, scilicet, ingentem curam, quā sancti in paruipendendis ijs, quæ propter Deum passi sunt, habuerunt, & maximā solicitudinē, quam ipsemet Deus in eorum operib. extollendis adhibet, contemplari. His verbis Christus Dominus crudelissimam mortem, quam D. Petrus pas-
surus erat, amplificat & exaggerat Et quam- 11.
uis futurū erat, vt caro eius eam subterfugeret ac recusaret, ipse tamen illam libentissimè erat accepturus. Atq; ita illud, *Deducet te, quò tu non vis*, iuxta fragilem carnis nostræ naturam intelligendum est. Cæterum B. Apostolus loquens de ipsa crudelissima morte sua
ait: *Cert⁹ sum, quod velox est depositio taber-* Gen. 29.
naculi mei, secundū quod Dominus noster Iesus Christus significauit mihi. Quid sibi vult S. Apostolus, cum ait: *Depositio tabernaculi mei*, nisi id, q̄ propter Deū passurus erat, parui facere? Ac si diceret (*No es sino mudar casa.*) Itaque Deus illud exaggerat, ipse verò parui-

 pendit

pendit: cuius rei amor, quo ipsum prosequebatur, in causa erat. Si quis magna necessitate
Simile. 12. oppressus esset, & alter vt ei subueniret, rapidissimum flumẽ, eò quòd eum tenere diligit, cum vitæ periculo transmearet: cum verò ille huic gratias referre vellet, ipse periculũ, quod propter eum subierat, parui faciens diceret, se vitæ discrimẽ, cui se obtulerat, pro nihilo habere: nonne hoc singularis amoris esset manifestissimũ signum? Planè quidem. Sic cùm Christus redemptor noster B. Petro quamplurimos labores, crudelissimamq; mortem propter se ob oculos proponeret, ille cõstanter sic respondit: Hæc omnia depositionem tabernaculi mei voco, quoniã propter meum erga te amorem mihi parua videntur. Heu fratres mei, quam aliter nobiscum sese res habet! Nam cum fere nihil agamus, omnia iam fecisse nobis persuademus: ꝙ certè ex magna
13. in Deum amoris inopia oritur. Inter conspicilia, quib. senes vtuntur, & illa, quibus adolescentes, hoc discrimen est, quòd illa eo modo confecta sunt, vt res maiores, quam sunt, repræsentent: exiguos enim characteres magnos apparere faciunt: hęc verò econtra sunt fabricata, nam quæ sunt magna, minora esse
Simile. ostẽdunt. Sic inter amorem magnum, & paruum hoc differt, quod magnus, tãquam adolescentum conspicilia, res minores, quam ipsæ sunt, reprę͂sentat: difficillima enim facilia esse persuadet: veluti si quis in alium, quem nimio prosequitur amore ingentia beneficia cõferat, ea omnia minima esse existimat. Cõtra verò paruus amor, sicuti senum cõspicilia, res maiores, quam sunt, repræsentat. Licet enim qui lentè diligit, in alium minima be-
14. neficia conferat, ea magna esse arbitratur. O miseri filij Adæ, qualiter Deum parũ diligere non creditis, siquidem quidquid propter eum facitis, illud, licet minimum sit, magnum esse commendatis?

Discipulos etiam Dominus consolatur, dicens: *Modicum & iam nõ videbitis me.* Quasi diceret: Ego meæ mortis tempus breuiabo, vt vos celerius consolatione afficiam. Atque ita quamuis summa veritas Christus Dominus tribus diebus ac noctibus in corde terræ futurum se esse promiserat, tamen propter singularem erga eos amorem voluit, vt fide non fracta dies noctesque integri minimè essent: sed eos abbreuians duas partes duorum dierum, & duas totidem noctium, vt citiùs discipulos consolaretur assumpsit.

Et iterum modicũ & videbitis me. Et hoc 15.
erit tẽpus, quod post resurrectionem meam vobiscum ero: quamuis enim per quadraginta dies vobiscum in terris commorer: tamen quia vobiscum diu esse cupio, eos parum voco. Parum est respectu vehementis mei erga vos amoris: sed ita tunc esse oportet, quia vado ad patrem; hoc est, quia pater, vt in cœlos ascendam sessurus ad dexteram eius his quadraginta trãsactis diebus, mihi imperat. O verè hominũ amator Christe redẽptor noster! vt quid talib. verbis singularẽ erga nos amorem ostendentibus nos ipsos confundis? Tibi Domine cum hominibus quadraginta dieb. cõmorari parum videtur, nobis verò, tecum per spatium vnius horæ esse, longissimus an-
nus apparet. O infelices illi, qui vna duntaxat 16.
hora concioni, aut orationi, vel contemplationi vacantes annum integrum esse putant. Dies, & anni, ac totius vitæ spatium ad colloquendum cum eo, quem diligitis, vobis breuissimi videntur, tempus verò, quod rebus diuinis consumitis, licet breuissimum sit, longissimum esse iudicatis. Cum cœlesti igitur hoc Domino conuersari incipite, quẽ gustantes diuini eius amoris dulcedine inflamma-
bimini. Pulchra vt luna, vocatur in Canticis *Cant. 6.*
ab sponso mens sancta. Pulchritudo lunę tũc Simile.
augetur, cum duo eius cornua in altũ erecta apparent, quo vsque ipsa totum suum orbem compleat: cum verò decrescit, duo cornua in terram demittit, atque progreditur, quo vsq; lumen & claritatem amittat. Simili etiam modo anima proficit, vel in deterius vertitur.
Nam cum duo cornua, scilicet, intellectũ, & 17.
voluntatem in cœlum mittit, cogitationes & affectiones in Deo collocando, ipsumq; suauiter amplectendo, & amoris affectu pertractãdo, tũc spirituali pulchritudine cõcrescit, & augetur, & sicut luna vno die suum orbem nõ implet, sed paulatim: Ita mens non repente perfecta efficitur, sed sensim in cœlũ debet ascendere, quo vsque in sublime perueniat, & diuina gloriæ luce coruscans plena remaneat: quemadmodum Regius vates nos erudit, dicens:

Psal.83. cens: *Ibunt de virtute in virtutē, & videbitur Deus deorū in Sion.* Cùm verò anima cornua sua in terram vertit, ei intellectu ac voluntate inhærendo, tergaque per obliuionem contra Deum vertendo, tunc decrescit & paulatim virtutem amittit, ac tandem corrupta omninò manet. Nam (vt ait B.Greg.) sicut nemo repentè in virtute fit summus: ita nemo repē-
18. tè fit pessimus. Hæc igitur fratres mei vobis nimis conducentia in primis attendite, & in quam partem mentium vestrarum affectiones inclinent animaduertite, atque ex hoc de vestra damnatione aut salute aliquid facile colligere poteritis. Si autem in terram vos ipsos versos esse intelligatis, in cœlum reuerti, quam citissimè, totis viribus contendite. Illos verò, quib. temporis opportunitas adest, saltim duarum horarum spatiū singulis quibusque dieb. mane ac vesperi ad hæc diuina colloquia destinare oportet. Illi autem, quibus per tempus non licet, quoniam familiam labore suo sustentare debent, Deum laudent, qui sua infinita misericordia eos tam singulari beneficio, mente, scilicet, talibus potentijs ornata donauit, vt exterius cū corpore laborantes possint simul in cœlū corda sua Deum
19. ipsum laudātes eleuare. Quapropter vos fratres obsecro, vt alteram horam manè, & alteram vesperi saltim constituatis, quibus laborātes corpore, siue textores, siue sarcinatores, siue sutores, aut fabri sitis, cum Deo inter vos conuersemini, & nūc in morte, nunc in finali iudicio, nūc in inferno, nunc deniq; in gloria cogitetis. O pater, & quis hoc prestabit? nimis enim difficile nobis videtur. Ego fratres mei illos in præsentiarum alloquor, qui Deo licet maximo cum labore placere student, nō autē illos, qui de hoc minime curant. Et quāuis in principio aliquibus arduum hoc & difficile videatur, consuetudo tamen diuino fauore adiuta illud facillimum efficiet.

Huic literali horum verborum sensui alius moralis optime nunc arridebit. Nam cùm Dominus inquit: *Modicum & non videbitis me:* Cōsiderandum est, quam modico, id est, (*Por quan pocas cosas.*) Improbi Deū non vi-
20. debunt. Inter grauissima tormēta, quæ damnati in inferno patiuntur, hoc vnum est precipuum, scilicet, Deum non videre. Solent sacri Doctores quærere an in gehenna futuri sint tortores ad pœnam sensus exequendum. Et respondent, vtique: quos dæmones futuros esse dicunt: affirmātq; corpora damnatorum sibi in summo gradu sensibilia futura: plus enim cuiusque reprobi corpus sentiet, si palea tangatur, quam corpus viuentis in hoc mundo si graui ictu percutiatur. Quod manifeste Simile.
apparet in eo, qui podagræ ægritudine laborat, nō enim minimum ictum quantumcunque sit lentus, nec dum tenuissimam sindonem, qua si sanes esset, recrearetur, ferre potest. Ita damnati, vt erūt corruptissimi, quodcunq; tormētum quamuis minimum in suis 21.
corporib. nimis sentient. Homines dum sunt in hac vita assuefacti laborib⁹, illos, quia iam callum obduxerunt, quodammodo non sentiunt: præsciti verò in inferno post millia, vel ducenta millia annorum tam teneri erunt in tormentorum tolerantia, ac si eo momento, quo Tartarum ingressi sunt, essent. Ideo, vbi nos legimus: *Qui cum circuncisis dormierūt, & cum ijs, qui descenderunt in lacū,* alia trāslatio habet: *Cum ijs, qui descendunt in lacū:* & Ezech. 32.
sic est in cōtextu Græco & paraphrasi Chaldaica. Vbi illi, qui ad infernum descenderunt, multis ante temporibus tam tenere pati, ac si modò descendissent, apertè significantur. In- 22.
ter omnia autem tormētorum genera hoc vnum maius, & precipuum est, scilicet illos diuino conspectu priuari: & huius pœnæ, quæ damni vocatur tortor, est ipsemet Deus, qui sua omnipotentia efficit, vt damnati cum nō vidēdo incredibili tristitia ac pœna afficiantur. Sed quæro à vobis, ô nefarij ac maledicti præsciti, qui modò hoc grauissimum tormētorum genus in æternum patimini, quare illud patiamini? Quia ipse respōdere nequeunt cum sacrosancto euangelio: *Modicum & non videbitis me.* Quāuis quilibet damnatorum omnibus mundi voluptatibus ab eius creationis principio vsq; in præsens potitus fuisset, omnia prò nihilo putanda erant, si cū tormentis, quæ, dum conspectu Dei priuantur, patiuntur, aliqua ex parte compararentur. Loquens B. Iob de reprobis, inquit: *Ad modicū* Iob. 24.
eleuati sunt, & non subsistent: humiliabuntur sicut omnia, & auferentur, & sicut summitates spicarum conterentur. Cuiuscunq; pec- 23.

catoris cor, dum appetitui suo turpiter satisfacit, in corpore præ gaudio cõsistere non potest. Sed hoc ad modicum est. Nam licet superbus, cum optatum honorem cõsequitur, exaltatur: carnalis, cùm voluptate fruitur, gaudeat: auarus, cùm pecuniã lucratur, quodammodo satietur: ad modicum tamen isti eleuati, & non subsistent, quoniã in momento hæc omnia euanuerunt. Humiliabuntur sicut omnia, id est, consummabuntur, & auferentur. Hæc verba difficillima videntur, quoniam Ecclesiastes, inquit: *Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat.* Quod idem de alijs elementis, quia perpetuò permanebunt, dicendum est. Ergo non cõsumabuntur, & auferẽtur omnia. Quare igitur peccatores sicut omnia consumendos esse, atque auferendos diuina scriptura testatur? Hic, meo iudicio, declaratur modus, quo improbi ac damnati in æternum permanebunt. Nam sicut elementa aliquibus qualitatibus, quas modò habent, spoliata manebunt, materiaque ac forma eorum alijs accidentibus ornabuntur: sic mentes, & corpora infœlicium damnatorum, omnibus gaudijs, & voluptatibus priuata, & alijs longè dissimilibus accidentibus, scilicet tormentis, quibus in perpetuum cruciabuntur, cooperta remanebunt, & sicut summitates spicarum contegentur. In spica grana inter casulas inserta, quę licet velut in carcere, recto tamen ordine collocata videmus. Aliæ verò sunt summitates, videlicet, quędã stipulę, & aristę proceræ, quę separatę, & vicissim disiunctę asperę sunt & acriter pungunt. Conuenienter sacrosancta Ecclesia spicæ comparatur, in qua grana, id est iusti tanquã in carceribus, laboribus, calamitatibus, & afflictionibus concutiuntur: & ij veluti grana recto ordine suauissimi, atq; maximè beneuoli sunt. Stipulę verò peccatores, sunt adinuicem sibi nocentes, asperi, crudeles, inordinati, & tanquam aristæ in spica, alij ab alijs separati. At sicut spica in area trita granum à palea immune remanens in horreo seruatur, & palea in ignem comburenda mittitur, vel ad iumentorum pabulum custoditur: ita in diuini iudicij area iusti in cœlorum horreis collocabũtur, improbi verò ab infernis belluis deuorandi æternis ignibus consumentur. Quis igitur adeò amens, & insanus est, qui hæc audiens non contremiscat? Quis voluptatum breuitatem animaduertens, & æternitatem pœnarum, quæ de impijs sumentur, animo euoluens non omnes huius mundi illecebras contemnit & pro nihilo ducit? Deum mentium illuminator, vos fratres mei, illuminet, vt quæ facienda sunt, peragatis.

Eccles. 1.

24.

Simile.

25.

Simile.

Simile.

26.

Iterum modicum & videbitis me. Si in cœlum ascenderetis, & ineffabilia bona, quibus beati perfruuntur, contemplaremini, meritò omnia, quæ in hoc mundo passi fuerunt, si cum ijs quæ ibi possident, comparentur, modica fuisse iudicabitis. Quapropter nomine cuiusque eorum in sacra pagina dicitur: *Modicum laboraui, & inueni multam requiem.* Eccles. 51.
27. Quamuis enim vnus tantum iustus, omnia martyrum tormenta, & omnium mortalium labores passus fuisset, si cum bono, quo fruitur, conferantur, modica esse ducet. Mentibus igitur vestris fratres mei, concipite, Deum vnicuique vestrum sic dicere: En homo, adest gloria, voluptas, & omnium rerum æterna abundantia, quib. frueris, si parum laboris hic patiaris. Vel: Ecce cõtinua tormenta, quibus, si parum in hoc mundo recreeris, sine dubio torqueberis. Quodnã horum eligeretis, penitus ignoro: vnum tamen certò scio, omnes, qui voluptates huius mundi elegerint, in æternum fore, vt illos pœniteat, & eis nunquã pœnitentiam profuturam esse. De alijs enim qui hanc viã secuti fuerunt, sic in inferno clamasse, diuinæ literæ testantur: *Errauimus à via veritatis, quid nobis profuit superbia? aut diuitiarũ iactantia, quid cõtulit nobis? Transierũt omnia illa tanquã vmbra, in malignitate autem nostra consumpti sumus.* Et infra Sap. 5. 28.
dicitur: *Spes impij tanquam lanugo est, quæ à vẽto tollitur, & tanquã spuma gracilis, quæ à procella dispergitur, & tanquã fumus, qui à vento diffusus est.* O digna verba, quę æternæ memorię mandentur! O vtinam ea cordibus nostris affixa teneamus, vt rerũ huius mundi paruitatem animaduertentes, illa ob quę impij in infernum detruduntur, intelligamus.

Dixerunt ergo ex discipulis eius adinuicẽ: Quid est hoc quod dicit nobis, Modicũ & non videbitis me? &c. vsq; , *nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus, quia volebant eum inter-*

interrogare. Verba hęc, cùm essent clarissima Apostoli non intellexerunt, & expositionem eorũ à suo diuino Magistro deposcũt. Ex quo
29. clarissimè infertur, quod si Christus Dominus sapientia infinita æterni Patris sanctam Scripturam per doctorũ ac prædicatorũ ora nõ exponeret, ipsam intelligi, impossibile es-
Act. 8. set. Hoc Eunuchus Reginæ Candacis satis bene cognouit, qui rogatus à B. Philippo, an Isaiã Prophetam, quẽ iter faciens legebat, intelligeret, respondit: *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?* Solus Agnus clauẽ li-
Apoc. 5. bri sui in Apocalypsi dicitur habere his verbis: *Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius.* Si enim ille non aperit, clausus profectò erit. Quocirca qui diuina eius mysteria percipere optatis, ipsum, vt nos doceat, clauemq; suæ sapientiæ præbeat ad sacrosanctum eius librum aperiendum, exorare debe-
Psal. 118. tis. Ita faciebat S. Dauid, cùm dicebat: *Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege*
30. *tua. Et da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam.* Ne autem existimaremus S. Pro-
D. Hieron. ad Nepotia. phetam curiosè diuinã legem velle scrutari, addit statim: *Et custodiam illam in toto corde meo.* Hic enim debet esse finis, ob quem sacrã
B. Thom. 2. 2. q. 15. art. 3. Scripturam intelligere nobis curandum est. Et ad hoc oportet literatũ studiosos id, quod D. Hieronym. B. Thomas, S. Isidorus inqui-
S. Isidor. de summo bono. unt diligenter adnotare, scilicet, ventrem pinguem, subtilem intellectum ad diuina mysteria inuestiganda nõ gignere. Mens enim multitudine sanguinis & rudi pinguedine sub-
S. Athan. libr. de incarn. verb. mersa, quid potest difficile inuestigare? D. Athanas. & B. Greg. Nicenus, in ea etiam sunt sententia, vt intelligentiam sacrarum rerum,
B. Greg. in vita Moysi. diuinamq; eius cognitionem non solùm varia lectione, sed perfectissima vitiorum extirpatione acquiri affirment. Et B. Cyrillus as-
B. Cyrill. lib. 2. in Ioan. serit, Christum Redemptorem nostrum, gloriosum Euangelistam Ioannem, quia propter conscientiæ puritatem, & mentis aciem ad
Simile. diuina mysteria intelligenda aptus erat, nimis dilexisse.

31. *Et dixit eis, de hoc quæritis inter vos, &c.* vsq; , *sed tristitia vestra conuertetur in gaudiũ.* Pisces ne corrũpantur, solent sale condiri, sed antequã manducentur, vt salem deponãt, in aquam mittuntur. Ita etiam homines ne deprauentur vitijs & sceleribus, in tribulationum & angustiarum salem mitti oportet. Si autem illas Deus non miserit, ipsimet ieiunijs, disciplinis atque cilicijs seipsos salire debent, qui vt in mensa cœli apponantur, & cibus Dei sint, ab ipso Deo sale abstergentur, vt
D. Ioan. testatur, dicens: *Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorũ, & mors vltra non erit, neq; luctus, neque clamor, neque* *Apoc. 21.*
dolor erit vltra, quæ prima abierunt. Quasi diceret: Postquam salsi fuerint, ab illo abstergentur. Et alibi: *Deducet,* inquit, *eos ad fontes aquarum, & absterget Deus omnem lachrymã ab oculis eorum.* Hoc est, *(Alli los echara en remojo, y les quitara la sal de los trabajos.)* 32.
Ideò hic dicit Dominus: *Tristitia vestra conuertetur in gaudium.* Quia licet sacri Apostoli corrumpi non poterant, tamen Dominus illos tot laboribus affecit, tum propter maius meritum, maioremq; eorum glorię coronam, tum propter nostrum exemplum: vt ipsorum labores contemplantes, quamque patienter eos pertulerunt, nos etiam, siquidem tot peccatis submergimur, illos non molestè patiamur. Quis igitur animum non concipiet, 33.
vt in hoc misero vitę curriculo aliquid patiatur, quandoquidem summa veritas Christus Dominus discipulis inquit, *Tristitia vestra conuertetur in gaudium?* Igitur Deũ humiliter deprecari debemus, vt nos à laborib. futuræ vitæ, siquidẽ nunquã finientur, eripiat: nam illi, quos in hac patimur, in nostram vtilitatem & commodum cedunt. Si de alicuius Simile.
tauri ferocitate vis periculum facere, magnũ discrimẽ est, te illum in area campi, vel in foro arenoso experiri. Cùm enim de eo in area campi, id est, *(En el corral.)* experimẽtum sumitur, tribus ad summum, vel quatuor hastilibus percutitur, & parum affligitur, atque, vt eius ferocitas appareat, plurisque æstimetur, aliquantulum angitur. At verò cum in foro agitatur, nimis vexatur, opprimitur, lapidatur, quamplurimis ferratis fustibus cęditur, ac tandem cruribus abscissis vita priuatur. Faxit 34.
Deus ne in foro iudicij finalis, aliquis nostrũ agitandus exeat: ibi namq; ab vniuersis mortalibus sibilabitur, & crudeliter ferietur, ac denique ei omnia crudelissimi tormenti materia erunt. Ante sententiam tormentum

erit,

erit,& post sententię prolationem tormentũ:
tormentum,inquam,quod finem aliquẽ non
habebit. Labores verò huius mundi,ad ex-
periendum iustos sunt: nam Deus iustos pro-
bat,vt virtus,fortitudo, valorque eorum cla-
rius appareant, plurisque apud Deum & ho-
mines habeantur. Quin etiam his laboribus,
plerumq; aliqua cõsolatio adhæret & coniun-
Simile. gitur. Tonsor cùm aliquẽ nouacula vult ra-
dere, prius eius vultũ odoriferis aquis,ne ra-
dẽdus lædatur, abluit. Omnes sæculi calami-
tates,nouaculæ quædam sunt, quibus Deus
culpas, si æquo animo perferantur, aufert.
35. Quando verò pijssimus Pater his nouaculis
nos tõdere vult, prius spiritualib. consolatio-
nib. mentem solet abluere, manumq; leniter
ac suauiter,ne tanto dolore afficiamur, super-
ponit. Atq; ita vbi nos legimus: *In tribulatio-*
Psal. 4. *ne dilatasti mihi*, alia translatio habet: *In tri-*
bulatione dilatasti mihi cor. Vbi insinuatur
cor tribulationibus,& cõsolatione, quam illis
Deus iungit, disponi, & ad patienter toleran-
dum alias multas dilatari. Cumq; dilatatur,
capacius efficitur diuinæ gratiæ, qua compa-
ratur gloria,ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA III. POST PASCHA.

Concio secunda.

Modicum,& iam non videbitis me,& iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem. Ioan. 16.

1. INter omnes diuinę Scripturæ effectus sin-
gularis ac præcipuus est,afflicta credentiũ
corda consolari. Ita testatur D. Paulus,di-
Rom. 15. cens: *Quæcunq; scripta sunt, ad nostram do-*
ctrinã scripta sunt,vt per patientiã, & conso-
2. *lationem Scripturarũ spem habeamus.* Atque
inter officia Christi Redemptoris nostri,&ob
quod ipse ab ęterno Patre in mundũ missus
fuit,hoc vnum est, vt, videlicet, consolatoris
Isai. 61. munere fungeretur. Sicut docet S. Isai. *Misit*
me,vt consolarer omnes lugentes, vt ponerem
fortitudinem lugentibus Sion, & darem eis
oleum gaudij pro luctu. Ideò cùm Dominus
morti appropinquaret, tanquam sui oblitus,
& in agone positus,ad sacros discipulos dul-
cissimum sermonem habuit, in quo quãplu- 3.
rimas solaminis rationes eis attulit. Profectò
inter illa,quæ maximè deploranda sunt, iu-
storũ mors est: illorum enim absentia nobis
magnum nocumentum affert, licet plerumq;
nos velut amentes eã non sentiamus. De quo
meritò S. Isai. conqueritur, dicens: *Iustus pe-* Isai. 61.
rijt,& non est qui recogitet in corde suo,& vi-
ri misericordiæ colliguntur, quia non est qui
intelligat, à facie enim malitiæ collectus est
iustus O insensibiles mortales, siquidẽ iustos
de medio tolli,& nefarios in mundo,quorum
sceleribus terra deuastatur, manere videmus,
& vix hoc sensu percipimus. Quam aliter hoc
contemplabatur Propheta Ieremias cum di-
cebat: *Vsquequò lugebit terra,& herba omnis* Hier. 12.
siccabitur? Et ipsemet respõdet, *propter mali-*
tiam inhabitantium in ea. Quando res iusto
deseruiunt, Deo etiam deseruiunt: nam cum
ille Deo inseruiat, omnia in eo seruitutẽ Do-
mino adhibere contendunt. Cùm autem im- 4.
probus diaboli fit seruus, omnia, quæ ei ser-
uiũt,diabolo in eo famulantur. Ideo sanctus
Propheta per exaggerationem inquit,terram
lugere, quoniam ab iniquis habitatur, & eis
seruire compellitur. Hoc loquendi modo vti-
tur etiam D. Paulus,cùm ait: *Omnis creatura* Rom. 8.
ingemiscit,& parturit vsq; adhuc. Et ratio-
nem reddit,addit: *Vanitati enim subiecta est,*
id est, ingemiscit, quia peccatorum vanitati
subijcitur. Quòd si mortem cuiuscunq; iusti,
non sentire,insensibile est, multò magis pro-
fectò absentiam, & mortem iusti iustorum
Iesu Christi non lugere, esset insensibile, &
graui culpa dignissimum. Quod cùm ita sit, 5.
quare Dominus sacros discipulos tã iusta tri-
stitia ac mœrore affectos consolatur? Ad hoc
respondeo,ideò eos Dominum consolari vo-
luisse, quoniam ipsorum tristitia nimia erat,
quę homines perturbare solet,ne id,quod de-
bent,vt oportet,exequantur. Cõtinet autem
sacra huius Euangelij lectio rationem quan-
dam efficacem, qua Dominus discipulos co-
hortatur, ne propter absentiam suam tanto
mœrore conficiantur. Ratio verò hæc est,
Modicũ & iam non videbitis me D. Bernard.
exponens hæc verba sic ait: *O modicum,mo-* D. Bern.
dicum,ò modicum longum piè Domine! Modi- super Ioan.
cum dicis,quod nõ videmus te? Saluũ sit ver-
bum

6. *bum Domini mei, longum est, & multũ valdè nimis: veruntamen vtrumq; verum modicum meritis, & non modicum votis*, id est, desiderijs. Hoc inquit gloriosus Doctor cõsiderans id quod mens sentit, quæ Deum gustauit: qui quidem aliquando ei auferens dulcedinem, in maiorem eius vtilitatem se aliquo temporis spatio ab illa absentem esse permittit. Aliter enim quomodò homo miseriæ suę, si continuò diuinus sponsus suis consolationib. cũ eo esset, in cognitionem veniret? Hoc manifestè apparet in sancto Dauid, qui ait: *Ego dixi, in abundantia mea, non mouebor in æternum. Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem*: siue, vt vertit B. Hieron. *Præstitisti monti meo fortitudinem. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Attendite, obsecro, quam diuersè vir sanctus in ea statuum varietate de se opinatus est. Ideò oportet, vt modico tempore consolationis nobiscum Dominus sit, & altero modico tempore consolationis à nobis fiat absens. Sol, cùm à nobis recedit, & cùm appropinquat, semper nobis vtilitatem affert. Ita Christus Dominus verus iustitiæ Sol, accedens & recedens à nobis, propter consolationem vel tristitiam, continuò nobis commodum & emolumentum importat: nam præsentia sua nos in amorem allicit, absentia verò vt submittamur, efficit, & ideò nos visitat. Atque D. Gregorius super illud Iob: *Visitas eum diluculo, & subitò probas illum*, sic ait: *Hoc operatur, vt homo & gratiæ dona habeat, & infirmitatẽ suã agnoscat.* Sed quãuis aliquoties Deus absit, non ideò mens nimia tristitia & molestia affici debet. Sponsa enim inquit: *En ipse stat post parietem nostrum*: in quo non longè abesse, nec maria nauigari oportere, vel mundum circuire ad eum inueniendum, significauit. Et hoc est quod ait S. Dauid: *Propè est Dominus omnibus inuocantibus eum.*

Psal. 29. — 7. Simile. — B. Gregor. super Iob. 7 — Cant. 2. — Psal. 144.

8. *Modicum, & iam videbitis me.* Scilicet, cùm resurrexero, quia tunc paucis diebus vobiscum ero, & his paucis diebus rarissimè me videbitis. In quo cælestis Magister nos docuit, eum, qui per veram pœnitentiam resurrexit, non debere perpetuò cum mortalibus conuersari. Nam, vt ait diuus Chrysost. sicut difficile est arboris iuxta viam cõsitæ fructus Simile. vsq; ad maturitatem seruari, sic difficile est, hominem consuetudine aliorum hominum inuolutum, virtutem diu posse retinere. *Euelle* (inquit idem sanctus) *teipsum ab occasionibus, & in secretum ab hominum consuetudine locum te recipe, si vis virtutẽ contueri.* Admirabili ratione Regius Psaltes damnum, quod iustis inferunt praua colloquia, nobis his verbis ostendit. *Gladium euaginauerũt peccatores, intenderunt arcũ suum, vt decipiant pauperẽ & inopẽ, vt trucident rectos corde.* Euaginare gladium, est publicè & coram omnib. peccata committere. Qui enim sic peccant, sunt veluti gladij acuti, quibus mentes eorũ, qui nuper ad Deum cõuertuntur, percuti solent. Atque ita vbi nos legimus: *Vt decipiant pauperem*, alia translatio habet: *Vt deijciant pauperem*: & sic est in contextu Græco, quem B. Ambros. sequitur. Paraphrasis verò Chaldaica habet: *Vt occidant.* Vbi apertè designatur, peccatores suo malo exemplo non solùm decipere, verùm etiam bonos funditùs euertere, & spiritualiter necare. Ideò additur: *Gladius eorum intret in corda ipsorum.* Quasi diceret S. Propheta: Ne permittas Domine, vt peccata eorum plures quàm ipsos inficiant. Quocirca de iusto verba faciens S. Hierem. sic ait: *Sedebit solitarius, & tacebit, quia leuauit se supra se*, id est, quia seipsum vicit & superauit. Et quoniam multi ex vobis nõ solùm seipsos non vincunt, sed proprijs passionibus succumbunt, & infra se sunt, ideò nec solitudinem diligere, nec tacere sciunt: quin potiùs prauis ac nimijs colloquijs corrumpuntur & labefactantur.

9. Psal. 36. — 10. — Thren. 3.

Dixerũt ergo ex discipulis eius adinuicem: Quid est hoc, quod dicit nobis, &c. Nescimus quid loquitur. Ea quę diuin⁹ Magister aiebat, difficilia minimè erant, sed adeò rudes & ingenio hebeti tunc erãt sancti discipuli, vt clara & manifesta eis obscura viderentur. Quapropter de ijs quæ anteà dixerat, sermonem faciens Dominus, inquit: *Hæc in prouerbijs locutus sum vobis.* Non erant prouerbia res illæ, quas Dominus discipulis suis dicebat, sed ingenij tarditati, atq; hebetudini eorum obscura prouerbia videbantur. Idem contigit S. Dauid: qui cùm manifestissima quædam, 11.

& omnibus clarissima (qualia erant *stultus & insipiens, simul peribunt, & relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum*) explanaret: tamen quia corã hominib. terrena amplectentibus, & rerum cœlestium expertibus, Hispanè, (*Hombres enaluados en la tierra, y sumidos en el cielo.*) De mundi cõtemptu acturus erat, quod ipsi, quoniam secundùm vota & desideria sua non erant, parum intelligebant: ideò, inquit, *inclinabo in*
12. *parabolam aurem meam.* Vel vt alij transtulerunt, *Loquar in ænigmatibus.* Licet enim ea quæ loquebatur, aperta erant, tamen improbis ęnigmata, parabolę, atq; difficillima prouerbia videbantur. Hoc idem apertè quotidie in concionib. contingere videmus. De iudicio namque, de inferno, de præmio, de bonorum gloria, de beneficijs à Deo acceptis, de morte sacratissima Redẽptoris nostri, de eius sanctissima resurrectione, ac de bonis per illam comparatis copiosissimè verba facimus: & hęc omnia parabolas, atque ęnigmata esse existimatis, & tam parum cordib. vestris adhærent. Quid obsecro, horum est, quòd si attentè & sedulò consideretur, non sufficiat vt sancti efficiamur? Insignis ille Philosophus Plato, homines, si Deũ vnum rerum omnium gubernatorem, & qui improbos punit, bonos verò præmio afficit, esse crederent, non posse
13. diu in peccatis perseuerare pro comperto habebat: existimabatq; mortalium malitiam ex ignorantia harum rerum oriri. Quid ais Plato? Ecce sunt quam plurimi in Ecclesia Catholica, qui id omne, & multò plura credunt. Nam Deum factũ esse hominem, mortuum fuisse, & resurrexisse, firmiter tenent, atq; hęc omnia quotidie in cõcionibus, & extra illas, ne obliuione excusentur, audiunt: & nihilominus toto vitę suæ cursu in peccatis & abominationibus persistunt. Causa harũ rerum forsan est, quia eis hæc obscura videntur, nec vt oportet, in memoria atque intellectu eorum resident. Aliter enim, ne tantis bonis priuarentur, aut tantis malis punirentur, quid non efficerent?

Cognouit autem Iesus, quia volebãt eũ in-
14. *terrogare, & dixit eis, &c.* Attendite, obsecro, qualiter pijssimus Dominus solis desiderijs correspondet. Nondũ enim discipuli eum interrogauerant, cum eorum voluntatem intelligens, satisfacit. O infinitam Domini voluntatem. Quis tam lapideus est, qui eum vehementi amore nõ prosequitur. Tanta est enim misericordia tua Domine, & non poscentib. prębeas, & non interrogantib. obuiam exeas. Non solùm voluit hic benignissimus Dominus, vt nomine suo S. Esaias Hebræo populo diceret: *Si verè conuerteris, tunc inuocabis, & Dominus exaudiet: clamabis & dicet. Ecce* *Esai. 58.*
adsum. Quis vnquam seruus tam diligenter vocib. heri sui obtemperauit, sicut Dominus vocibus seruorum suorum hic se adfuturum esse pollicetur? Non solum, inquam, hoc voluit, sed quid per eundẽ Prophetam polliceatur attendite: *Antequam clament, ego exaudiam.* O dulcissima verba, quæ immensi Dei pietatem ac desiderium nostris necessitatibus subueniendi clarissimè ostendunt: Ergo (charissimi fratres) nostris difficultatib. ac dubijs hũc altissimum magistrum, vt nos illuminet, cõsulamus, & cum Regio Propheta deprecemur: *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuã, & custodiã illã in toto corde meo.* Quamuis enim literarum studijs operam demus, & cũ viris doctis, vt oportet, versemur, id tamẽ, quod præcipuum est, non relinquamus, scilicet, eum qui ait: *Ego sum lux mũdi,* humiliter in oratione interrogare. In eodẽ namq; Psalmo dicitur: *Intellectum dat paruulis.* Abiectis enim, & parum de se cogitantibus, Spiritus sanctus intellectum luce clarissima, qua voluntas irradiata Deum diligat, & quidquid eius amorem impedit, abhorreat, perillustrat. Quantum autem hac diuina luce opus sit, ex hoc patet, quòd totius vitæ Christianæ, summa in Dei amore super omnia & in peccati odio cõsistit Et vt hoc fiat, oportet, intellectũ humanum à diuinæ bonitatis & pulchritudinis cognitione illuminari: quę quidem cognitio, voluntatem in hunc amorem, & odium sceleris, ad illud detestandum mouere valet. Atq; hoc adeò verum est, vt S. Thom. dicat, hanc lucem charitatis augmento simul augeri: donum verò intellectus, quod præcipuum inter dona Spiritus S. locum obtinet, perfici, & multiplicari. Hoc verò D. Thomas docet, vt ita inter intellectum & voluntatem sit aliqua proportio, qua voluntas ipsa tantùm dili-

Marginalia (right column): *Simile.* — *Esai. 65. 15.* — *Psal. 118.* — *Ioan. 12.* — 16. — 17.

diligat Deum, quantum diligi dignum esse, illustrata intellectus lumine cognoscit.

De hoc quæritis inter vos, quia dixi: modicum & non videbitis me, &c. Quoniam Dominus hic de morte sua, quæ magnæ tristitiæ causa suis futura erat, & cui lęta resurrectio eius successit, loquitur: ideò hinc occasionẽ sumit ad amplificandã huius rei materiã, & ad agendum de futuro suorum discipulorũ successu, deque inani mundi voluptate, ac de vero ęternorum bonorum gaudio. Et sic inquit: *Amen, amẽ dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autẽ gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra cõuertetur in*
18. *gaudiũ.* Ecce differentia, quę inter sortem iustorum, & vicẽ peccatorum versatur: post breuẽ namq; iustorum tristitiam, æternum gaudium consequitur: caducam verò & momentaneam malorum lætitiam, æterna supplicia, & immensa tristitia manent. Omnes denique iustorum labores, quos in hac vita patiuntur, breuissimi sunt. Atq; ita Dominus, teste Pro-
Esai.54. pheta Esaia inquit: *Ad punctũ in modico dereliqui te, & in miserationib. magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui*, dixit Redemptor tuus Dominus. Aduertite, obsecro, diligenter, quibus verbis Dominus breuitatem laborum, quos iusti perferunt, hic ostendit, dicens: *Ad punctum, in modico, & in mo-*
19. *mento.* Misericordiam verò, qua illos remu-
Esa. 26. neraturus est, sempiternam appellat. Et idem Propheta hoc ipsũ amplificat his verbis: *Vade populus meus in cubicula tua, claude ostia tua super te: abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio.* Non solũ, inquit, modicum, sed addidit, ad momẽtum. Et non ait, donec transeat, sed, donec pertrãseat indignatio, vt maiorẽ breuitatem innue-
Ioan.16. ret. Diuus Ioannes totam Apostolorum vitam calamitatibus circumseptam, horam vocat, dicens: *Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur se obsequium præstare Deo.* Denique crebrò in sancta Scriptura, tribulationes, torrens qui citò transit, vocantur: vt
Psal. 109. est illud Psalmi, *De torrente in via bibit.* Et il-
Hier. 47. lud Prophetæ Hieremiæ: *Ecce aquæ ascendẽt ab Aquilone, & erunt quasi torrens inundãs.*

Et D. Paulus: *Id*, inquit, *quod in præsenti est,* 2.Cor. 4.
momẽtaneum, & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternũ gloriæ pondus operatur in nobis. Licet enim iustorũ vita 20.
annos mille perduraret, & in ea ipsi grauissimos labores perferrent, id omne momentum dici posset, si cum gloriæ æternitate compararetur: cùm tamen omnium vita breuissima sit, in qua Deus infinita sua misericordia cõmotus, plerunque disponit, ne labores amplius nos affligant, nisi quousque orationem & humilitatem nostram aspiciat, vt apertissimè liquet in sancto Dauid: Cui cùm Do- 2.Reg. 24.
minus diceret, missurum se per tres dies regno eius pestem: Sic ait sacra pagina, *Immisit Dominus pestilentiam in Israel, de mane vsq; ad tempus cõstitutum.* Tempus verò hoc cõstitutum dicitur, tempus sacrificij vespertini fuisse, & vsque illam horam, & non amplius pestis grassata est. Non enim pijssimus Dominus aliud, quàm vt humiliarentur, & sic ab eo poscerent, expectabat. Sed quęro à te, ô
fidelissime tuorũ amice Christe Iesu! quare 21.
negotiũ hoc ita disposuisti, vt maioribus tuis necessarijs dicas: Plorabitis, & flebitis vos? Ad hoc respõdeo, Dominũ cum Ecclesia sua, sicut cytharœdum cum cythara se gerere, qui Simile.
artis peritiam, & musicæ artificium, plus in prima quàm in alijs fidibus ostendit, (*Y en ella haze mil redobles:*) Quintam namq; aut sextã chordam ipsius lyrę, rarò digitis pertangit. Sic Deus tanquam peritissimus musicus, illum, qui in sua Ecclesia, amore, charitate, & aliarum virtutum genere primas tenet, pluribus laborib. & afflictionibus pulsat: imperfectos verò, rarissimè. Vt fiat suauissima melo- 22.
dia & concentus, nullaque sit vocum dissonantia, neminẽ vult esse, qui non aliquid patiatur: sed nõ omnes vno modo: perfectiores, scilicet, plus, imperfectos verò minus, ne impatienter desperent. Atq; hoc D. Paulus insinuat, cùm ait: *Fidelis Deus, qui non patietur* 1.Cor. 10.
vos tentare, supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Qui autem prouentus, seu vtilitas hæc sit, manifestè ex eo apparet, quod in sapientia scriptum est, vbi sic dicitur: *In paucis vexati, in multis benè disponentur.* Quoniam aũt Deus tẽtauit eos, & inuenit eos dignos se,

tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiã accepit illos, & in tē-
23. pore erit respectus illorum. Vbi Deũ patientiam in laboribus tanquam holocaustum acceptare (quod melius ac magis inter veteris legis oblata sacrificium erat) apertissimè constat. Hoc autem sacrificium (inquit) tempore suo, id est, opportuno, nõ solum in cœlo, sed etiam in terris Deus sæpissimè persoluit: sicut patientia S. Ioseph, & Regis Dauid illis tanquam gradus fuerunt: quib. in magnos honores temporales, & in æternam quietem, qua nunc fruuntur, ascenderunt. Maximo notandum est, Christum Redemptorem nostrum post tristitiã, gaudium iustis futurũ esse non solùm hic promittere, sed etiam eandem tristitiam illis in gaudium versurum se esse polliceri. Qualiter autem possibile est tristitiam
Simile. in gaudium verti? Vult Dominus dicere, eandem tristitiam eis gaudij & voluptatis materiam futuram esse. Quemadmodum strenuo equiti, qui de hostibus victoriam reportauit,
Gen. 44. cicatrices voluptatis materia esse solent. Nũ-
24. mos, quos filij Iacob in Ægypto Regi pro frumento tribuerunt, posteà dum reuertentur, simul cum frumento in sacculis inuenerunt: itaq; & triticum & nummi apud ipsos remanserunt. Ita labores ipsi, quos sancti pro gloria pertulerunt, eis peculiaris gaudij erunt incitamento. Atq; hoc videtur Regius Propheta
Psal. 127. significare, cùm ait: *Labores manuum tuarũ quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.* Quis vnquam vidit aliquem, qui labores ederet? Non labores, sed id quod illis acquiritur, manducatur. Inquit autem sanctus Dauid iustum labores edere, quoniam ipsimet in gaudium conuertentur. Nam, vt inquit sacra
Simile. nostri Euangelij lectio, *Mulier cùm parit*, &c. Si lætitia filij editi in lucem, eximij doloris partus obliuionis causa est: quantò magis æternę gloriæ voluptas præteritorum laborum obliuisci faciet, & immensi gaudij erit princi-
25. pium? Deum igitur (fratres mei) continuis laudibus efferte, cùm vos laboribus & afflictionibus affecerit: animoq; euoluite, si patienter hic eos perfertis, vos ab æternis futuri mundi tormentis esse liberandos. Sanctus
Hier. 12. Hieremias Deum deprecari solitus erat, vt à laboribus, quos ei inimici inferebant, eripe-

ret. Dominus verò sic respondit: *Si cum pedit. cum currens laborasti, quomodò poteris contendere cum equis?* id est, si cum peditibus, & gregarijs atq; debilibus dimicando defessus es, quomodo cum fortissimis equitibus contendere poteris? Voluitque his verbis insinuare, labores perferri, vt mens à vitijs purgetur, valdè necessarium esse. Purgatur autem, siue in hac vita, siue in purgatorio. Si verò vtrique labores cõparentur, huius, scilicet vitę, & purgatorij, hi profectò comparatione illorum facillimi apparebunt. At si cùm ita parui sint, tantoperè torquere solent: quid obsecro, purgatorij labores efficient? Quocirca ęquo ani- 26.
mo paruos huius vitæ labores, siquidem propter illos ab eximijs futurę liberaris, pati contende. Inter iustorum & improborum sortem, hoc discrimen versatur, quòd illi hic labores proferunt, vt postea æternis præmijs munerentur: hi verò momentanea lætitia & voluptate in hoc mundo perfruuntur, vt posteà cõtinuis supplicijs torqueantur. Duarum harum sortium quotannis in arboribus, atq; in herbis effigies nobis à natura depingitur. Hy- Simile.
berno namque tempore, arbores siccas sine folijs, sine fructu, & sua pulchritudine priuatas, fœnum verò, & omnem herbam tunc viridem & perpulchram videmus: ęstate autem appropinquante, arbores folijs viridibus, sua- 27.
uissimis floribus, & pulcherrimis fructibus vestiuntur, fœnum ipsum atq; omnis herba, tam arida & sicca manet, vt in ignem comburenda mittatur. Sic in huius vitæ hyeme, iusti debiles, & præ abstinentia macilenti, laboribusque afflicti atque oppressi sunt. Quibus diuus Paulus ait: *Mortui enim estis, & vita* Coloss. 3.
vestra abscondita est cum Christo. At huius mundi hyeme transacta, vt inquit D. Matth.
Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eo- Matth. 13.
rum: peccatores verò, qui in hoc seculo tanquam fœnum, virides, pulchri, & lætabundi sunt, in alio siccitate arescent, & aridi, atque omnis consolationis expertes, in crudelissimas inferni flammas mittẽtur. Quamobrem loquens de peccatore sanctus Mathathias: 1. Mach. 2.
Gloria, inquit, *eius, stercus & vermis. Hodie extollitur, & cras non inuenietur, quia conuersus est in terram suam, & cogitatio eius perijt.* Omnia peccatoris in immunditiam, 28.
stercus,

ſtercus, fœtorem, & vermes tendunt: huc purpureæ veſtes, delicati cibi, atque diuitiæ malorũ perueniunt. Vnde rectè ſapiens Salomon

Prou. 22. inquit: *Diues & pauper obuiauerunt ſibi, vtriuſq; operator eſt Dominus.* Id eſt, alteri in hac vita tẽporalium bonorum abundantiam, & alteri laborum multitudinem tribuit. Sed obuiauerũt ſibi, ſcilicet, in morte: nam iuſtus ex illis laboribus in ęternam requiem, impius verò ex caduca voluptate in cõtinuos labores tranſit. Ita miſero Epuloni diuiti, ac S. Lazaro contigit. Illum namque vt affirmat S. Lu-

Luc. 16. cas, ſic S. Abraham alloquutus eſt: *Recordare fili, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autẽ hic conſola-

29. tur, tu verò cruciaris.* Maximè admirandũ eſt nobis, ſanctum Patriarcham aliam damnationis diuitis, & glorię S. Lazari cauſam nullam aliam attuliſſe, niſi helluonis abundantiam, & ſancti pauperis inopiam. Quod quidem S. Baſilius, & diuus Gregor. ſuper hunc locum eleganter adnotarunt dicentes: Patriarcham Abraham in hoc voluiſſe ſignificare, voluptatem illam, illecebras, & temporalium bonorum abundantiam, veluti fontem fuiſſe vnde miſerrimo diuiti omnia malorum genera promanarunt: labores verò & paupertatem, atq; famem ſancti pauperis, tanquam abundantiſſimũ principium, ex quo ei bona cuncta fluxerunt. Quæ omnia euenerunt, vt vos huius mundi diuites, in magno periculo eſſe conſideretis: vos verò pauperes, tribulationibus obnoxij contemplemini maximam occaſionem habere, ad promerendum diuinam gratiam, quã conſequemini gloriam, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA III. POST PASCHA.

Concio tertia.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem. Ioan. 16.

1. *Oſeæ 7.* SAnctus Oſeas Propheta de Rege Ieroboã verba faciens, inquit: *Ephraim quaſi colũbã ſeducta nõ habens cor.* Vbi Septuaginta interpretes verterunt: *Ephraim quaſi columba inſipiens & amens*, & ſic legit Theophylact. *non habens cor*, id eſt, intelligentiam. Vocat autẽ Regem illum Ephraim, quoniam ex tribu Ephraim originẽ trahebat, qui non aquilæ, non accipitri, vel cuilibet aui comparatur, ſed columbę amenti & ſtultæ. Nam reliquæ aues pullos ſuos, etiam cum vitæ diſcrimine tueri ſolent. Cùm enim colubrum, aut 2.
aliud quoduis animal ad nidos ſuos appropinquare vident, roſtro & vnguibus ea expellere pro virib. conantur: cùm verò pullis ſuis priuãtur, dolorẽ voce querula teſtantur. Sola columba ablatos pullos non dolet, neq; quęrit, imò in eodem loco nidificat. Ita Ieroboã tanquam amens, ſtultus, & intelligentiam nõ habens, euerſionẽ populi ſui minimè doluit. His verbis Spiritus ſanctus voluit innuere, illum, qui ſpiritualia damna non ſentit, quique poſtquam lethaliter peccauit, & Deũ propter culpam commiſſam amiſiſſe credit, tanta lætitia perfunditur, ac ſi nihil triſte ei vnquam eueniſſet, ſtultum amẽtem & rationis eſſe expertem. Huius cõditionis erant illi, quib. idẽ 3.
Propheta ait: *Noli lætari Iſrael, noli exultare ſicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo.* Ac *Oſeæ 9.*
ſi diceret: qualiter fieri poteſt, vt tu fide, quã habes munitus, idque ꝙ credis credens, ſicut gentes quæ ob cõmiſſa peccata, quia peccata eſſe nõ exiſtimãt, lætantur, gaudio afficiaris? At iuſti nõ ſolũ ſcelera, quæ patrarunt, & ſuarum mentiũ damna, ſed proximorũ iniquitates, atq; incommoda ſpiritualia flere & lachrymari aſſueſcunt. Atque ita, meo iudicio, verba illa Domini, ſcilicet. *Plorabitis & flebitis vos*, non tantùm te calamitatib. corporalibus, quas paſſuri erant, ſed de triſtitia, quã pro hominum peccatis, & ſpiritualibus damnis, Apoſtoli accepturi erant, intelligẽda eſſe cenſeo. Hoc idem ex D. Paulo colligitur, qui ali- 4.
quos vrbis Corinthiorum incolas peccaſſe, intelligens, vehementer eorũ ſcelera lugebat, dicẽs: *Ex multa tribulatione & anguſtia cor- 2. Cor. 2.*
dis ſcripſi vobis per multas lachrymas, vt ſciatis, quã charitatẽ habeã abundantius in vobis. Non ſolùm iuſti Deum propter aliquod facinus amiſiſſe, lachrymantur, ſed etiã abſentiam Dei à ſuis cordibus, ipſos ſpiritualib. gaudijs & conſolationibus priuantis flebiliter lamentãtur; pertimeſcunt enim ne ob ſua

demerita illis hoc contingat. Ideò verba hæc, quæ Dominus discipulis inquit, scilicet: *Modicum & iam non videbitis me*, ijs, de quibus
5. agimus, applicari possunt. Nam morulæ istæ Domini quam breuissimæ esse solẽt, maximè cùm suos defectus corrigunt, ipsumq; Deum spiritus feruore diligentissimè quærunt. Notandum tandem est, vbi nos legimus: *Modicum & nõ videbitis me*, aliam translationem habere: *Modicum & iam non videbitis me:* & sic est in contextu Græco. Id est, (*Hazed cuenta que ya no me veys.*) In hoc docemur, nos cum aliquam calamitatem, vel laborem perhorrescimus, iam in illis esse debere, animo concipere multos patientia: actus faciendo, ne cùm nos inuaserint, imparati simus, sed eos lubentissimè patiamur.

Nescimus quid loquitur. Amor & beneuolentia, qua sacri discipuli cœlestem magistrũ prosequebantur, eos obcęcabat, ne clarissima hæc intelligerent. Inter ea, quæ nobis magis impediunt cognitionem earum rerum, quæ maximè conducunt, hoc vnum pręcipuũ est,
6. scil. passio & inordinata affectio. Hæc enim est, sicut Dalila Samsonis vxor, quę cum Philistæis vnanimis affecta non cessauit quousq; virum suum inimicorum manib. fraudulenter prodidit, qui vt sacra pagina docet, eum multis cõtumelijs ac dedecore affecerunt. Sic
Iud. 16. dæmones affectionibus nostris, quibus tenebras nobis offundunt, nosq; millies Deũ offendere faciunt, tanquam instrumento vtuntur. Quamuis autem nũmorum amor, & cupiditas potens sit, vt quemadmodum homini melle delibuta, omnia quib. accedit, inuiscan-
Simile. tur, id est, (*Todo se le pega,*) Sic voluntati delibutę desiderij acquirendi opes multas, omnia adhęrent & coniunguntur, ei namq; mendacium, fraus, dolus, atque alia id genus scelera commiscentur. Sed multò sane potentior, & efficacior carnis libidinosus amor est. De quo
Psal. 57. Regius Propheta sic ait: *Supercecidit ignis & non viderunt Solem:* hoc est, effrenata carnis
7. libido ita homines obtenebrat, vt Sole clariora non videant. Nam si nimia affectio corporalis pręsentiæ Christi Redemptoris nostri adeò sacros discipulos obcæcabat, vt illa, quæ ab eo clarè dicebantur, nõ intelligerent, quãtò magis turpi creaturarum amore mens occupata cęcutiet, caligabit, & tenebrescet! Igitur, fratres mei, qui ex vobis cęco hoc amore capti estis omnib. modis, ne funditus euertamini, ab eo vos expedire contendite: si quam verò difficultatem, & cordis tristitiam ob hoc in vobis esse cognoueritis, id omne misericordi Deo summisse offerte. At inter remedia, 8.
quibus ad euellendam tantam pestem ex cordib. vestris vti debetis, hoc vnum potissimum est, vt scilicet, posita, quam diligitis ante mentis vestræ oculos persona, animo concipiatis, vos eam corruptam, fœtidam, denigratã coloribus, plenamque vermibus, sicut aliquando mortua canum cadauera in sterquilinijs aspexistis, oculis contemplari. Sed fortassè mihi aliquis vestrum obijciet, dicetque: Pater ea omnia quæ modo docuisti, ad vnguem sępissimè seruo, nihil tamen commodi, & vtilitatis inde percipio. Charissimè frater, si diligentia hæc adhibita, factaq; consideratio nihil profuerit, Deum, qui benignus est, his aut similibus verbis mente deprecare. O infinitæ bonitatis & excellẽtię immensæ Deus! si pulchra creaturæ tuæ facies tantum valet, tamq; efficaciter in intimis cordis mei viscerib. imprimitur, vt illud mille gyris volubile reddat, id est, (*Le haze dar mil bueltos.*) Quid erit, si 9.
te, ô angelorum gloria, videro? si immensam pulchritudinem tuam, quam cæleſtes spiritus indefessè contemplantur, aspexero? Extirpa igitur Domine cor meum à caducis & vilibus huius mundi affectionibus, vt illis omnibus expeditus, teipsum admirer, & in tui sim continua contemplatione. Hæc & alia similia poteris, charissime frater, sæpenumerò repetere: ex quibus magnum spirituale commodum, reportabis, atque Deo duce, longè distantia, & dissimilia in anima tua desideria orientur. Fuerunt enim aliqui, qui hac sola consideratione plorantes, longissimũ temporis spatium Deum videndi cupiditate inflammati consumpserunt. Quando S. Moyses cum Domino locutus est, & dixit: *Ostende mihi faciem* Exod. 3.
tuam. Vbi alia translatio habet: *Ostende mihi viam tuam:* & sic est in Syriaca. Chaldaica 10.
verò habet: *Ostendi mihi viam veritatis tuæ.* Et in contextu Gręco legitur: *Ostende mihi te ipsum manifestè:* quẽ etiam Raban. sequitur. Quib. omnibus mysteriosè significatur, mẽs quando

quando desiderijs videndi Deum incenditur, statim ingenti studio à veritatis via non aberrandi inflamari: & quò magis desideria Deũ videndi augentur, eò magis ipsa etiam ei seruiendi voluntas crescit.

De hoc quæritis inter vos, &c. vsq; , *plorabitis & flebitis vos.* Omnes qui in aliquo collegio cohabitant, eisdẽ insignibus induuntur, qui verò in diuersis, diuersis vestiuntur. Alij enim fascia, id est, beca, viridi, alij purpurea, alij cærulea, alij nigra vtuntur: sicut etiam oẽs eiusdem ordinis monachi eodem vestimento operiũtur. Sic mundani & scelerati homines, qui ex collegio Satanæ sunt, ac iusti sanctiq; viri, qui ex collegio IesũChristi sunt, varijs insignib. conteguntur. Illi enim lætitia & temporali gaudio in hac vita tantũ insigniti sunt, hi verò lachrymis, persequutionibus, ac laboribus in hoc mundo, & postea diuinis pręmijs ornãtur. Nam quemadmodum impius Saul, non solùm S. Dauid persequutus est, sed etiam omnes qui ei fauere videbantur, odio habuit, eadem enim hasta (vt diuinæ literæ testantur) qua sanctum Dauid voluit transfigere, ea ipsa Ionatham filium suum crudeliter voluit transuerberare: idem filiam suam Michol, quæ Dauid virum suum à morte eripuit, statuam pro eo in lectulo collocãs, grauiter reprehendit. Sacerdotem deniq; Achimelech eiusq; socios, quoniam Regi Dauid panem tribuerunt, occidi imperauit: sic mundus, & eius sequaces Christum Redemptorem nostrum non solùm oderunt, & cruci affixerunt, sed etiam eius amicos & sectatores modò persequuntur, & crucifigunt. Quocirca (amantissimi fratres) qui laboribus nunc oppressi estis, corda sursum leuate, & quod hic summa veritas ait: Tristitia vestra couertetur in gaudium, hilari ac diligenti animo attendite. Artis peritus faber ferrarius iuxta fornacem, gelidam aquam habere conatur: nam nec absq; igne durum ferrum posset mollificari, nec sine aqua posset temperari. Vtrumq; ergo, & ignis, & aqua, necessarium est. Sic homo virtutis studiosus, est velut vas: qui vt fabrè & artificiosè fiat perfectus, ab ipso summo rerum omnium artificè in tribulationum fornace collocatur, ac iuxta eum refrigerij & cõsolationis aqua dulcissima, vt ipse patiẽtia temperetur, ab eodem summo artifice, reponitur. Ideò ait D. Paulus: *Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui cõsolatur nos in omni tribulatione nostra.* Nõ, inquit, in vna tantum, vel in alia, sed in omni tribulatione, atq; eo modo solatia nobis prębet, & ab omni tristitia liberi manemus, ait sanctus Apostolus, vt possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt. Aqua verò refrigerij, qua labores iustorũ hic minuit, est dicere, eos nõ diu esse duraturos, tristitiamq; eorum iucũditatem esse reuersuram. Propter quod D. Petrus Apostolorũ princeps, in quadam epistola, sic ait: *Deus autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitq́.* Quis ergo in maioribus huius mundi tribulationib. maxima consolatione non sustentabitur, animaduertens propter eas æterna pręmia se esse consecuturum? Si in carcere propter magnam nũmorum copiam, quam debebas, inclusus esses, ac pro certo haberes, si eam non persolueres, furcæ laqueo te esse suspendendum: cumque esses in vinculis vir quidam misericordia cõmotus, marsupium nũmis aureis plenum in carcerem proijciens tuum caput illo percuteret, certè tunc dolore afficereris, postea verò quam intelligeres, te posse nũmis illis debitũ persoluere, & à morte eripi, dolor ille profectò tibi in gaudium & voluptatem verteretur, multasq; , pecuniam eroganti, benedictiones precareris. Omnes ob multa peccata quotidie cõmissa, quib. in gehennæ furcam, dum actualiter in eis sumus, à diuina iustitia damnamur, immenso Deo debitores sumus. Sed, quamuis propter pœnitentiam æterna illa pœna nobis condonetur, plerunq; tamen quia contritio nostra tam perfecta & intensa, vt oportebat, non est nobis in temporalem pœnam, vt in hoc mundo, siue in purgatorio persoluamus, æterna illa pœna commutatur. Cum autem nobis tribulationes eueniunt, (*Vengan de donde vinieren,*) in animum nostrũ inducere debemus, illas marsupium auro plenum esse, quib. licet caput nostrum infringatur, si tamen eas patienter perferimus, quod debebamus persoluimus, & immunes à

nostris

Marginalia (left): Simile. — 11. — 1. Reg. 20. — 1. Reg. 19. — 1. Reg. 22. — 12. — Simile.

Marginalia (right): 2. Cor. 1. 13. — 1. Pet. 5. — 14. — Simile. — 15.

nostris debitis reddimur. Quapropter rectè dicebat S.Tobias: *Benedictum est nomen tuũ* Tob.3. *Deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris, misericordiam facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis, ijs qui inuocant te.* Hinc obscura nimis verba Regis Dauid plenè intelligetis, quæ sic habent: *Exquisiuit te* Psal.26. *facies mea, faciẽ tuã Domino requiram.* Vbi apertè innuitur, Deus faciẽ & contrafaciem, 16. Hispanè. (*Haz y enues*,) habere. Idem etiam Simile. mẽs nostra habet. Facies animæ voluntas est, diuina gratia & virtute adornata. Emisti preciosum pallium, eo animo vt pulchritudo ei[9] Paschalibus festiuitatib. solummodò videretur: at verò cùm assiduè & quotidie eo visus fueris, tam breuiter attritum est & consenuit, vt quę sit facies, aut cõtrafacies penitus ignores. Sic mens tua in Paschę festiuitate per pœnitentiam, quam egeras, instar recentis pallij præclara virtute pulcherrima erat: sed cùm eam diu noctuq; in scelera & peccata immerseris, ipsam eo modo contriuisti, seu quod potius dicam, neglexisti, vt faciem & contrafaciem eius funditus nescias: adeò euersa corrupta & perdita remansit. Cùm autem S.Pro- 17. pheta inquit: *Exquisiuit te facies mea*, insinuat voluntatẽ desiderijs & affectionib. sanctis illustratam, Deum inquirere.

Notandum tamẽ est verbum hoc, exquirere, significare, quærendo inuenire, & cùm ait: *Exquisiuit te facies mea*. Vult dicere, Domine quæsiui te, & inueni. Cùm verò addit, Faciem tuam Domine requiram, designat se eum per cõtrafaciẽ inuenisse. Est enim Deus sicut sericum gausapinũ, vulgò, (*Tertiopelo*) cuius altera pars aspera, & altera lenis, villosa, Simile. & suauis est. Sic pars asperaDei vulgò, (*Enues de Dios*,) est operatio ipsa virtutum, quibus sancti viri, castitatem, humilitatem, spiritus pauperiem, tolerantiam in laboribus, assiduitatem in ieiunijs, & orationibus, quæ omnia aspera videntur, seruando perficiuntur. Et quamuis inclytus Rex Deum exquisierat, & inuenerat, eum tamen per asperam partem, quemadmodum pij viri in hoc mũdo reperire solent, adinuenit. Ideò ait: *Faciem tuam* 18. *Domine requiram.* Ac si dicat: Siquidem Domine te mihi per contrafaciem ostendisti, te oro atq; obsecro, vt per faciem suauissimam mihi te quęrenti permittas videri. Facies Domini est gloria ipsa, gaudijs & voluptatibus plenissima: vbi nihil aduersum, nihilque molestè ferendum, sed omnia sunt gaudium & voluptas. Deniq; cum suis sacris discipulis, & in illis omnibus iustis Dominus inquit: *Mundus autẽ gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium:* Perinde est ac si diceret: Vnum hoc pro comperto habete, vos prius me per asperã partem hoc est, per duros & continuos labores repertos esse, postea verò per suauem cõsolationisq; repletam partem inuenturos: mundani autem ac perditi, qui in hac vita omni voluptatum genere perfruuntur, postea in alia cõtinuò ploraturos se esse certò sciant. O vtinã 19. hæc omnia nobis ante oculos assiduè obuersarentur, profectò in cordibus nostris cœlitus ac diuinitus operarentur! *Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis*, protulit S. ac Regius Propheta. Ratio, ob Psal. 118. quam vita sancta, iustaq; viuendi ratio nobis aspera, angusta, & insipida videtur, est: quia gloriam, quam consequuturi sumus, & vitam ex qua nobis omninò cedendum est, ac iudicium & tormenta quæ impios manent, nõ contemplamur. Nam si paulò altius animo euolueremus, omnia nobis facillima atque amplissima apparerẽt. Ideò S Dauid ait: *Latum mandatum tuum nimis*, hoc est, lex tua lata, suauis & facillima mihi est, quoniam omnium finibilium vidi, id est, contemplatus sum finem. O impie scelerator, si hæc accuratè attenderes, maximè si ex omnibus finibilibus humanã vitam celeri[9] finem habituram 20. esse animaduerteres, non tibi tam aspera & angusta pijssimi Dei lex sancta videretur! Si Simile. parieti domus alicuius clauis affixa papyrus ampla est, in qua totus mundus depictus existit, ibi Galliam, Hispaniam, Lusitaniam, Italiam atq; alia regna, prouincias, vrbes, maria & regiones aspicies, tãdem imaginem totius mundi ibi intueberis: sed porrò ea omnia papyrus & atramentum sunt, in quæ si gutta aquæ stillat, statim papyrus ipsa rumpitur, atramentum verò diluitur & facillimè deletur. Cor hominis vanis desiderijs & cupiditatib. affectũ, est quędam papyrus depicta, & quędã vt aiunt, mappa mundi, in qua quamplurima

vento-

ventorum castella, ac turres, id est, ingentia
desideria, vrbes, prouincias, ac totius mundi
21 regna possidendi depicta sunt. Verùm hęc tan-
dem papyrus & atramentum sunt, hoc est, va-
na, caduca, ac transitoria, in quæ si gutta aquę
incidit, si febris aut ægritudo, vel casus aliquis
eueniat, disrumpitur papyrus, ac deniq; mor-
Psal. 72. te funditus euertitur. O charissimi fratres,
quo iure Propheta Dauid illud psallere potuit,
scilicet: *Domine, in ciuitate tua imaginem eorum*
ad nihilum rediges. Ac si diceret: Domine, ex cœ-
lesti ciuitate tua in qua es, imagines quas im-
pij in cordibus suis delineant in terris, ad ni-
hilum rediges, ostendesque alijs hominibus,
ea omnia non solida & stabilia, sed corrupti-
bilem ac vanam esse imaginem, quæ in mo-
mento peribit, & in ęterna supplicia deueniet.

Cùm auarus ille diues à Patriarcha Abra-
ham guttam aquæ petebat, cùm esset in tor-
Luc. 16. mentis, ait sanctus Euangelista Lucas: *Respon-*
22 *dit ei Abraham, fili recordare, quia recepisti bona*
in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc
autem hic consolatur, tu verò cruciaris. Vbi bo-
na diuitis epulonis, & mala sanctissimi Laza-
ri finem habuisse, apertissimè constat: Omnia
simul cum vita, quæ licèt diuturna esset bre-
uissima tamen iudicanda, perierunt. *Nunc au-*
tem hic consolatur, tu verò cruciaris. At men-
sura huius *nunc*, qualis est? Quali, obsecro,
mensura, diuitis tormenta, & sanctissimi La-
zari gaudia, cōsolationesq; nunc propriè me-
tiemur? Ea relictis omnibus, ęterni & immen-
si Dei vita metiamur. O nimis infelix ac miser-
rime diues! tua bona mensura vitæ, quæ tan-
dem metam habuit, fuerunt metita: tormen-
torum verò, quib. nunc magnoperè cruciaris
mensura, ipsius Dei incomprehēsibilis vita æ-
terna est. Igitur (dilectissimi fratres) si corda
vestra adeò dura & indomita esse intelligitis, vt
23 à dulcissimi Iesu Christi sermone, & suauitate
non emolliantur, & quidquid vestris auribus
inculcatur, est, vt aiunt, gelidum ferrum per-
cutere, saltem gehennę ignibus, ne perenniter
ab illis comburamini, calorem concipite. Vos
verò iusti in medio lachrymarum vestrarum
consolamini, nam summa veritas suis nunc a-
micis ait: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor*
vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vo-
bis. Notanter inquit, *gaudebit cor vestrum*: sola
enim diuina consolatio intima cordis iusto-
rum, id est, interiora mentis pertingit. Addit
etiam: *Gaudium hoc nemo tollet à vobis.* O bea-
tissimam vitam, ô statum fœlicissimum, ô se-
curissimam beatitudinem, ô æternam volu-
ptatem, & gaudium immensum! Quando Do- 24
mine fœlicissima erit hora illa, qua mens mea
dulcia verba: *Intra in gaudium Domini tui*, au-
diet? Gaudium huius mundi leuissimis quibus- Simile.
que rebus perit: quoniam sicut corporalia,
quæ ex diuersis rebus sunt composita, perpe-
tua esse non possunt, quia in seipsis suæ corru-
ptionis causam, scilicet, cōtrariorum diuersi-
tatem habent: ita huius mundi gaudia, quia
multis calamitatib. commiscentur, ac secum
causam sui finis afferunt, diu permanere non
possunt. Quod quidem sapientissimus Salo-
mon affirmat, dicens: *Risus dolore miscebitur.* Prou. 14.
Est enim gaudium velut ignis, qui si stupæ ap- Simile.
plicetur, statim extinguitur & consumitur: si
verò rebus duris & materiæ densæ, vt ferro, at-
que alijs huiusmodi cōiungatur, plus durat, ac
non tam facile extinguitur. Sic voluptas, quæ
ex caducis huius vitæ rebus capitur, est tan-
quam ignis stupæ applicatus. Ea enim, quæ 25
hic lætitiam afferre solent, vt sunt carnalia, e-
pulæ, honores, dignitates & vltiones, pereunt,
quam breuissimè. Atque ita sanctus Iob: *Gau-* Iob 20.
dium hypocritæ ad instar puncti: at vero gaudium
quod ex rebus diuinis concipitur, sicuti illæ
æternæ fiunt, ita in cœlo in æternum perma-
nebit. Ideò Dominus ait: *Gaudium vestrum ne-*
mo tollet à vobis.

Relinquamus ergo fratres, vana huius mi-
serrimæ vitæ gaudia, ploremusque atq; labo-
res nunc patiamur, vt postea hilares & ridētes
perfruamur iugiter æterna gloria, ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA QVARTA POST PASCHA.

CONCIO I.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

CVm Christus Redemptor noster, teste 1
sancto Euangelista Luca, de sacratissi- Luc. 12.
ma morte sua ageret, inquit: *Baptismo*
habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque

dum perficiatur? Quibus verbis vehementissimum pro hominibus moriendi desiderium apertè nobis ostendit. Aduertite, quæso, attentissimè verba ista: *Quomodo coarctor vsque*
2 *dum perficiatur*: Hoc est, tanto desiderio moriendi pro vobis, [*Y de bannarme en mi propria sangre.*] Ardeo & inflammor, vt mihiipsi præ nimia cupiditate huius mortis, videar velle dirumpi & euiscerari. Qua cupiditate inflam-
Ioan. 3. matus, teterrimo Iudæ dixit: *Quod facis, fac*
Luc. 22. *citius.* Quod etiam significauit, cùm protulit: *Desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar* Hęc est illa diuina spon-
Cant. 3. sæ exaggeratio, quæ sic ait: *Egredimini filiæ Sion, & videte regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die desponsationis il-*
Simile. *lius, & in die lætitiæ cordis eius.* Diem mortis di-
3 uini sponsi, diem lætitiæ cordis illius sponsa nuncupat: non enim nobilissimus aliquis adolescens, licet amore ęstuaret, virginem quam diu ardenter adamauit, sponsam habere, tantum sitiuit, quãtum dulcissimi Iesus sanctissimum pectus pro filijs Adami vitam offerendi desiderio exardebat. Atque ita cum ex propo
Psal. 20. sito regius Propheta in Psal. qui incipit: *Deus, Deus meus respice in me*, de crudelissima morte & opprobrijs filij Dei ageret, Spiritus sanctus titulum illius Psalmi pro susceptione matutina: id est, pro ijs, quæ tempore matutino Christus pro nobis suscepit, apponi voluit. Sed, ô diuine Spiritus, cum Christus redemptor noster meridie cruci affixus fuerit, & in ea vsque ad vesperam, quando animam æterno Patri reddidit, steterit, quare dicis, pro susceptione matutina? O admirabile mysterium, ô profun-
4 dum sacramentum! Quamuis Dominus vespertino tempore in cruce mortuus est, tamen quia in instanti suæ conceptionis ante lucem ad patiendum pro nobis surrexit, & tam multos labores libenter suscepit: ideò inquit, Pro susceptione matutina, vt insinuaret se instar surgẽtis ante lucem, ad consequendũ id, quod vehementer cupit, matutino tempore ad crudelissima toleranda tormenta surrexisse. Hinc deducitur singularis intellectus ad illa verba
Cant. 2. Cantic. scilicet: *Introduxit me Rex in cellam vi-*
D. Tho. 1. q. 1. ar. 11. *nariam, ordinauit in me charitatem.* Sed prius notandum est, angelicum doctorem Diuum Thomam pro comperto habere, idq; probare, tunc sanctorum Patrum testimonijs, tum etiam rationibus tanto viro dignis, sacram Scripturam sub vna litera plures posse comprehendere literales sensus. Ac circa hunc lo- 5
cum ita se res habet: cui inter alios hic communiter assignatur, scilicet, sponsam ab sponso fuisse edoctam, vt charitatem ordinaret. Alter verò sensus literalis etiam est, videlicet: Introduxit me Dominus in intima cordis, ac viscerum suorum: & ordinauit in me charitatem, id est, omnis charitas sua atque amor in me retulit, & direxit: O verba dulcissima, & omni suauitate referta! vbi tam lapideum cor inuenietur, quod illis non emolliatur? Adeone Deus hominem magnificauit, vt in ipsum, cùm sit vilis & abiectus vermis, sui diuini amoris torrentem dirigi & ordinari sacra pagina testetur? Atque hic amor adeò ipsum Deum ad moriendum pro hominibus inflammauit, vt eisdem verbis, quib. dæmonem, cùm ab ipso petiuit latriæ adorationem, à se expulit. Eisdem prorsus Apostolorum principem Matt. 4.
D. Petrum, quia ei ne pateretur, dicebat, vehe- 6
mentissimè atq; acerrimè reprehendit. Nam diabolo dixit: *Vade Sathana.* At vero B. Petrum, Mat. 16.
quoniam naturali quadam amoris propensione ipsi de morte sua agenti dixerat: Absit à te Domine, non erit tibi hoc, grauiter increpando sic alloquutus est: *Vade post me Sathana, scandalum es mihi*, quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.

Hæc omnia, de quibus hactenus ex sacra hodierna Euangelij lectione, quæ etiam pars est illius ineffabilis sermonis, quem summus mundi prædicator ad suos sacros discipulos post vltimam cœnam habuit, apertissimè confirmantur. Vbi Christus Dominus de sacratissima morte sua agens, sic ait: *Vado ad eum qui misit me.* Hoc verbo, *Vado*, amorem quo se morti obtulit, designauit, ac si diceret. Non Simile.
vi ire cogor, sed sponte mea meipsum morti trado. Cùm munus aliquod accipimus, non tantùm quod nobis donatur, quantum voluntatem qua offertur, attendimus. Quòd si res 7
quantumuis minima, nobis oblata magni æstimanda est, quia singularem offerentis prę se fert amorem, quantò magis res magna, si vehementi amore offertur, magni facienda est? Quocirca siquidẽ immensi Dei filius pro nobis

bis vitam suam, quæ omnium hominum vita pretiosior est, incredibili amore donauit, beneficium & simul amorem, quo illud in nos contulit, magni pendere & facere debemus. Fœlix ille nimium, qui hac in re ducem hunc diuinum imitari conatur: & nimium fœlix ille, qui verè potest dicere: *Vado*, hoc est, libenter morti me offero. Nam mortem perhorrescere, deprauatæ conscientiæ signum est.

Simile. Si in carcerem ingrederis, multos ibi sine
8 vinculis deambulantes videbis: at si interrogas, an inde exire velint, id sibi iam diu in animo esse respōdebunt. Si verò interiùs progrederis, alios compedibus, & catenis deuinctos in tetro & obscuro ergastulo inuenies: qui rogati, vtrum ex illo miserabili, & infœlici loco egredi velint, si se nolle responsum tibi præberent, nonne eis diceres: Adeò hæc miserrima vita tanto vobis ferri pondere oneratis placet? Illi verò, Minimè, inquiunt, nobis placet: imò vehementer displicet, sed præ grauitate criminum nostrorum nos mortis supplicio, si ab hoc tenebricoso carcere educimur, damnandos esse certò scimus. Inter iustos & sceleratos hoc discrimen versatur, quod illi continuo ab infœlici mundi carcere exire percupiunt, &
Psal. 41. cum rege Dauid semper dicunt: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea,*
9 *&cæt.* Cùm enim viuam spem habeant, se postquam è corporis ergastulis soluti fuerint, filiorum Dei libertatem esse consecuturos, perpetuo eam anhelantes desiderant. Impij verò quamuis in culpæ ergastulo inclusi, scelerum suorum multitudine ligari, & conscientiæ angoribus, atq; amaritudinibus pleni sunt, miserrimam illam vitam relinquere nolunt: nam cùm eam deseruerint, se in crudelissimam tormentorum inferni furcam ituros esse, timore
D. Aug. maximo percutiuntur. D. Augustinus commodissimum huius rei nobis exemplum affert. Ait namque, probos & improbos cum morte, sicut duas vxores viros suos absentes multo
Simile. tempore expectantes, se habere. Quarum al-
10 tera, cùm semper pudicè & castè vixerit, & quandiu maritus abfuit, sedula cura filios, qui sibi remanserant, procurauit, omnibus vitæ suæ exemplar fuit, ac continuo afflicta & gemebunda lachrimata est, tota in viri sui reditu desiderio suspensa, nullum diem fœliciorem putat, quam quo redeuntem virum (siquidem aduentus eius meta, & finis laborum suorum futurus est) domi suæ amantissimè excipiat. At verò quæ adultera est, vtpote quæ pudore amisso, thori fidem absenti viro violauit, cùm de ipsius reditu cogitat, ingentes in pectore suo æstus sustinet: & cum nauis virum redditura ad portum appellere nunciatur, cura, solicitudine, ac metu angitur, quoniam vita se priuandum esse à coniuge suo pertimescit. Hac igitur imagine piorum & sceleratorum mentes, vtcunque poteritis inspicere. Illi morte, 11
quoniā eos tetigerit, laborum suorū præmiū adepturos se esse sperant, lætitia perfundūtur inenarrabili: hi autem, quoniam propter nefaria scelera à se commissa, pœnam crudelissimam perhorrescunt, à morte abhorrent. Denique iustis non aliter mors est gratissima, *Simile.*
quam illi, qui post longum & laboriosum iter in domum charissimi patris ac matris, & fratrum suorum iucundè & hilare recipitur: vel illi, qui post lōgam nauigationem, sæuissimasque ac procellosas tempestates peroptatum securissimumque portum tenet: vel agricolæ, qui post diuturnos hyemis labores messis tempore vberrimos fructus percipit: vel militi, qui post crudelissimum ac periculosissimum bellū tandem victoria reportata, captaque præda, spolia diuidit abundandissima. Multò igitur his omnibus iustus ac pius vir morte detentus maiorem capiet animo lætitiæ voluptatem. Quando propter aliquod peccatum alicui pœnitentia imponitur, vt magni ponderis ferri *Simile.*
massam, vel grauem crucē die Veneris sancto 12
in humeris omnes Ecclesias peragrando portet, postquam pœnitentiam adimpleuit, qua animi lætitia & alacritate domum reuertitur? Profectò liber à tanto onere, non poterit non magna affici iucunditate. Mens nostra corpus hoc mille ferri massis grauius secū affert, quia (vt in Sapientia dicitur) *Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam*: atque huius pœnitentiæ *Sap.* 9.
labore, ob primi parentis peccatum (nisi enim peccatores essemus, corpus nos suo pondere grauaret) totum vitæ cursum peragit. Siquidem autem huius pœnitentiæ explementum est ipsa mors, qua à tā graui mole, & quæ menti nostræ peccandi est maxima occasio, liberamur:

mur : meritò atque optimo iure eam ingenti
13 studio desiderare, & cũ ad ipsam peruenimus,
Rom. 7. magnopere exultare debemus. Satis hoc ele-
Eccle. 1. ctionis vas Diuus Paulus intelligebat, cum postquam dixit : *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati,* ab intimo corde suspiria trahens addidit: *Infœlix homo! quis me liberabit de corpore mortis huius?* id est, de hoc mortali corpore. Hoc etiam confirmat Spiritus sanctus dum ait: *Timenti Dominum bene erit, & in diebus consolationis illius benedicetur.* Diem consolationis iusti, diem mortis eius appellat. Quamuis enim aliqui malitia adducti, eum dum vixit, verbis læserint: omnes tamen mortis die ipsum bene precantur, eiusq; virtutum ac rectè factorum sunt præcones.

Vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? Sed quia hæc locutus
14 *sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum.* Nimia tristitia quanquam animo cadere facit, quia nec manus ad operandum, nec lingua ad loquendum, quod oportet, sunt aptæ. Iis quos tristitia occupat, illud Prophetæ Amos my-
Amos. 8 sticè euenire, possumus dicere : *Occidat inquit Propheta Sol meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis.*

Simile. Si quis cùm ruri operam daret, videret solem, qui erat in meridie occidere, & diem ita obtenebrescere, vt stellæ clarissimæ in cœlo apparerent, nonne obstupesceret, & pręadmiratione ita animũ desponderet, vt vlterius ad laborandum progredi non posset? Sic tristitia nimia homines pusillanimes, cùm labor alíquis eis aduenit, opprimit. Impleuerat tristitia cor Apostolorum, eo quod Dominus ille propter quem ipsi, omnia quæ possidebat iam reliquerant, eos tantis laboribus oppressos deserere volebat, vt id quod paulò ante dixerat,
15 scilicet : *Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo;* iam adimpleri eis videretur. Existimabant namque se, dum cum illo essent, omnes labores facillimè superaturos: si verò soli manerent, & tantis calamitatibus immersi, hoc eis ingentis tristitiæ caussam esse futuram, qua turbati eum non interrogabant, quo vadis?

Sed ego veritatem dico vobis. Id est, Quamuis intelligo, hæc vobis tristitiam & mœrorem allatura esse, non ideo veritatem silentio prætereo. O cœlestem ac diuinam doctrinam, qua supernus magister nos docet veritatem! licet sciamus eam odium esse parituram, semper fratribus nostris cùm opus fuerit, dicendam esse : Mel quamuis dulce, cum tamen vulneri-
bus adhibetur, dolorem facit : ita veritas, licet 31 Simile.
quid excellens & eximium sit, iniquos tamen sceleribus vulneratos vexat. O quàm multis illud Prophetæ Esaiæ exprobrare possumus, scilicet : *Filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus,* id est Prophetis, *Nolite videre, loquimini nobis placentia.* O miseri Esai. 54.
concionatores, qui absque spiritus feruore, curam popularem captantes, & inanis gloriæ cupidi, placentia humano gustui prædicant. Quantum autem hoc nefas sit, ex eo patet, quoniam Deus ob illud grauissimè conqueritur, dicens : *Stupor & mirabilia facta sunt in* Hier. 5.
terra. Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimis eius? 17
Maximè notandum est, Deum hic stuporem & mirabilia vocare prædicatores non reprehendentes, vt oportet, impios & sceleratos homines. Admiratione enim ac stupore dignum est, velle ipsos suis humeris tam graue onus sustinere, cum Dominus per Prophetam Ezechielem dicat : *Si dicente me ad impium :* Ezec. 3.
Morte morieris, non annunciaueris ei, nec locutus fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinẽ autem eius de manu tua requiram : Si autem tu annunciaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti.

Quando iustitiæ minister aliquem in ius Simile.
vocat, vt sub pœna centum numorum aureorum coram prætore compareat, dies & hora notificationis imperij iudicis inscribitur, ne si reus non comparuerit, qui ipsum citauit, sit in culpa. Munus prædicatoris est, om-
nes delinquentes in Deum, vt per pœniten- 18
tiam coram ipso compareant, conuenire : quod si illo fungente munere suo, peccatores se in meliorem frugem recipere noluerint, in damnationem culpæ & pœnæ vocabuntur.
Cum famula aut ancilla, per fenestram aquam Simile.
mittit, si vociferando prætereuntes moneat, vt auer-

vt auertantur, dicens: [*Agua va.*] Posteà licèt aliquis madefiat, ipsa ab omni culpa immunis est. Sic concionatores proclamantes, atq; dicentes: [*Ea peccadores, Agua va, infierno va,*
19 *fuego va, muerte eterna va, miradno os moieyes, mirad lo que os cumple:*] Si nolueritis vosipsos corrigere, & in meliorem viuendi modum recipere, vestra erit culpa & pœna, nos munere nostro fungimur, & de iis vos admonendo, culpę expertes esse iudicabimur. Deum igitur omnipotentem, vos, Domini prælati & concionatores, deprecamini, vt corda vestra charitatis numine dignetur implere, quo totius Reipublicæ Christianæ mala, perinde ac si vestra essent, doleatis: sicut San. Isaias faciebat.
Isa. 59. Apud quem vbi nos legimus: *Elongatum est iudicium a vobis, & non apprehendet vos iustitia*, alia traslatio habet: *Elongatum est iudicium à nobis, & non apprehendet nos iustitia.* Et sic est in paraphrasi Chaldaica, quam S. Hieronymus sequitur: Vbi, populi iniquitates sanctus Propheta suas appellat. Nam qui scelera communia, vt propria sentit, ea spiritus feruore, & efficaciter reprehendet: discrimen enim magnum versatur inter sermones, hoc aut illo *Simile.* modo prolatos. Cum aliquis de vulnere sibi illato litem exercere contendit: patronum suum de rixa & contentione admonet, ipse verò propter commodum quod ex lite se reporta-
20 turum expectat, rem coram iudice, licet plenè, lentè tamen & desidiosè narrat, [*Como cosa que le duele poco.*] Iudex autem rem apertius volens intelligere, ipsum, qui percussus est, interrogat qui omnia vt euenerant, magna cum efficacia & animi sui dolore commemorat. Inter eum qui propter lucrum humanum prędicat, & illum qui charitate commotus concionatur, hoc interest, quod ille sicut proximorum mala non sentit, sic tepide ac frigidè loquitur. Sauciatus vero diuino amore & fratrum suorum zelo tanto feruore, & animi cõ-
21 tentione verba facit, vt viscera ac vitam relinquere velle videatur. Igitur (charissimi fratres) a Deo summis precibus contendite, vt vos ab huiusmodi prædicatoribus doceri, & ab his prælatis gubernari concedat. Interim tamen vos admonitos esse volo, vt, quod omnibus prædicatur, vnusquisq; sibi id prædicari existimet: Cum S. Moyses Hebræo populo persuadere vellet, vt immenso Deo & piissimo Domino obtemperaret, eos sic alloquutus est: *Mementote, quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ* *Deu.* 24. *in via, cum egrederemini de Ægypto.* Vbi alia träslatio simul & contextus Græcus, & paraphrasis Chaldaica sic habent: *Memento quæ fecerit Dominus Deus tuus Mariæ.* Vbi admonitio illa, *Simile.* qua omnes vt Deo seruirent, admonebantur, singulis & vnicuique eorum data esse, significatur: Inter corporalem cibum & spiritualem præter alia, hoc vnum singulare discrimen est, scilicet, ex illo, vnusquisque id quod melius in mensa apponitur, sumere semper curat, ex hoc verò sibi proximiori elargiri gaudet. Cum 22
inter conuiuas epulando gallina scinditur, quod melius est, tibi apponi exoptas: cum verò concionator vitium aliquod increpat, hoc, inquis, aliis & non mihi dicitur, cum tuipse de illo magis, quam quilibet alius carpi opus habeas. Huiusmodi ergo hominibus id, quod Eliseus Propheta duci cuidam exprobrauit dici potest, scilicet: *Videbis oculis tuis & inde non* 4. *Re.* 7. *comedes.*

Ait vlterius Dominus. *Expedit vobis vt ego vadam, si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Proponit eis piissimus Saluator efficacem hanc rationem, qua eorum nimia tristitia leuaretur. O immensa bonitas, ac summa innocentia Christe Redemptor noster? Tu ne peccatum mortale es, vt cum Spiritu sancto simul esse nõ possis? Aut forsan cum eo rixatus es, vel bellum aliquod gessisti, quia dicis: *Nisi ego abiero,*
Paracletus non veniet ad vos? Minimè profe- 25
ctò, ita à pio viro & Christiana fide munito existimandum est: quoniam sacratissima Christi Redemptoris nostri anima Spiritus sancti ineffabilibus donis continuò repleta fuit. Sed sciendum est vobis, eum non solum Redemptorem, verum etiam humani generis Reparatorem fuisse: non solum morte sua sanctissima nos voluit redimere, sed etiam vita sua, vt viuere oportebat, nos docere dignatus est. Inter alia, quæ vniuersum mundum sceleribus infectum habent, hoc vnum est, qua, scilicet, nemo ad sui status normam reduci, & conformari contendit. Faber namque, & quicunque infimus & abiectus homo instar opulentissimi mercatoris sumptus facit: mercator, vt nobilissi-

bilissimus comes: comes verò vt potentissimus Imperator, atque his superfluis sumptibus omnes profanè viuunt, & ære alieno deuincti atque oppressi ferè dissipantur. Moabitas Deus huius criminis, teste Propheta Isaia, reos agit
24 dicens: *Audiuimus superbiam Moab: superbus*
Isa.16. *est valde, superbia eius, & arrogantia eius plusquam fortitudo eius.* Et per S.Ieremiam eosdem sic accusat: *Quia plus fecit quam potuit, idcirco*
Iere.44. *perierunt*: Væ, væ, & millies væ tibi, ô Hispania! Si Deus tam seuerè propter hoc scelus de gentibus supplicium sumpsit, quid de te, quæ doctrinæ lacte sancti Euangelij edocta, tot quotidie huiusmodi crimina committis? Hoc Christus Redemptor noster, suo sanctissimo exemplo in meliorem formam voluit redigere: nam vitam suam cum viuendi statu meritus est. Cum enim hæc dicebat, mortalis erat & passibilis, ac sequenti die cruci inter
25 duos latrones erat affigendus. Mittere verò Spiritum sanctum supernum, & diuinum opus erat, ad quod licet tunc potestatem haberet, tamen vt se mortali statui, quem tunc sustinebat, conformaret, noluit tantum opus tãque magnificum operari, quousque sanctissimum eius corpus glorificaretur. Atq; hæc ratio nimis literalis est. Ait enim D.Ioannes: *Spi-* Ioan. 7.
ritus sanctus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Altera verò & non contemnenda ratio est, quoniam Christus Saluator noster, tanquam Spiritus sanctus erat. Accedit in hanc vrbem Regis metator, vulgo [*A-*
Simile. *posentador,*] domumque egregiam principi occupandam insterni & parari iubet: at dum domus possessor partem ipsius sibi & familiæ suæ habitandam precibus contendit, metator non assentitur. Cui rursus ille, qui domum habitat: Saltem, inquit, arcas istas in angulo, obsecro, esse permitte. Cui ille: Nec hoc consentiam: omnia foras mittenda sunt, nec quidquam intus remanebit: quia à tanto principe, totam domum licet amplissimam occupari
26 necessarium est. Ita Christus Redemptor noster in sacrorum discipulorum cordibus Spiritum sanctum Paracletum habitari volens, eos omnibus, quæ carnem & sanguinem sapiunt, priuare & spoliare conatus est, quoniam tanto hospiti venturo, totum integrum domicilium occupandum erat. Amor, quo sacri discipuli sanctissimam Redemptoris nostri humanitatem prosequebatur, aliquo modo carnalis erat, & diuinus reparator illum nimis spiritualem, purissimum, totum cœlestem, & omnis carnalis affectionis expertem esse cupiebat: hic enim amor erat impedimento, quo minus Spiritus sanctus ea plenitudine, qua postea venit, in discipulorum corda descenderet. Hic mihi verba (fratres charissimi) desunt, quibus rem hanc, sicut oportet, sentire, perpendere, & amplificare possim. O cęlestes Seraphim diuino amore inflammati! 27
quis spiritus vestri aliquo modo particeps esse posset, vt sicut oportet hoc sciret exaggerare? Si amor quo sacri Discipuli sanctissimã Christi humanitatem diligebant, Spiritus sancti aduentum impediebat, quid effrænata voluptas carnis, & impudicus amor, quo adinuicè vos alterutrum amatis, efficiet? Qualiter Spiritus sanctus in animam draconibus plenam, belluarum stabulum effectam, & obscœnæ lutulentorum suum haræ similem adueniet? Quod si Spiritus sanctus in ea non habitat, à Satana possidendam esse sequitur. Nullo autem remedio aptiori supernus magister ad resecandum effrænatum illum discipulorum amorem vti voluit, quam ab eorum conspectibus abesse, eosque in sancto orationis exercitio perseuerantes relinquere: eo enim in cœlum ascendente (vt in actibus Apostolorum 28
legitur (omnes vnanimiter persistebant. Ecce igitur fratres, opportunum remedium, & singulare antidotum, quo humanas affectiones a cordibus vestris euellere, ac funditus auertere possitis, scilicet absentes ab ijs, quorum amore ardetis, totos vos orationis studio, & aliis sanctis exercitijs tradere: absentia enim & orationis exercitium ijs ægritudinibus efficacissima sunt medicamenta. Facit ad hoc notabile sponsæ dictum, videlicet: *Filij matris meæ* Cant. 1.
pugnauerunt contra me, posuerunt me custodem in vineis: id est, Fratres mei bellum mihi intulerunt, vt affectionem, qua æstuabam, à me auerterent. Nullum autem melius remedium ad hoc inuenerunt, quam me à pastoribus separare, & me custodem in vineis efficere. Quæ obsecro, sunt viæ, quibus mens in perditionis profundum deuenit? Nonne conuersatio atque otium? Planè quidem Deus optimus ma- 29
ximus

ximus nos ab illis auertat: vnumquodque e-
nim eorum quemlibet, licet virtutis studiosus
Iob.41. sit, euertere potens est. Loquens B. Iob de dia-
bolo ait: *Halitus eius prunas ardere facit.* Idem
Eccl.9. de anhelitu fœminæ Ecclesiasticus inquit:
Colloquium eius quasi ignis exardescit: quod et-
iam de homine dicendum est. B. Gregorius
narrat, quendam eremitam virum sanctitate
florentem, in Ægypti regione, virginem quan-
dam Ethnicam ad fidem Catholicam addu-
xisse: quæ in rebus fidei instructa, & sacro ba-
ptismatis fonte à sancto viro abluta, in cubi-
culo inclusa est: vbi ad tantæ perfectionis gra-
dum peruenit, vt quotidie angelorum cantus
30 melodiamque audiret. Cum verò diuinas lau-
des & officium de more recitabat, angeli cum
ea suauissimè concinebant: ac tandem (quod
summum est) Christus redemptor noster eam
sæpissimè inuisebat, & ingenti pietate sua fre-
quentissimè solabatur: quæ omnia sæpenu-
mero spiritualis eius pater proprijs auribus
audiebat. Verùm, quia virgo hæc cauta non
fuit, nec prouida, imò cuiusdam viri colloquia
suscepit, ideò (dæmone instigante) ab eo ita
solicitata est, vt simul cum nefario stupratore
clausuram violauerit, sancto viro eam cum
angelis canentem existimante. Quæ in tan-
tam animæ suæ stragem deuenit, vt in publi-
co lupanari turpissimo sui corporis quæstu vi-
tam egerit. Ex quo planè videbitis, exitum eo-
rum, qui otiosis conuersationibus dæmoni
aditus patefaciunt. Quamuis posteà illi⁹ san-
ctissimi viri industria, fœmina hæc in Deum
conuersa, suorum scelerum pœnitentiam e-
git. O rem nimis stupendam, & omni admira
31 tione dignam. Quis paucam securitatem, in
qua etiam viri iusti in hoc sæculo viuunt, at-
tendens, totis artibus non contremiscit. O-
tium verò multorum etiam malorum aditus
est amplissimus. Atque ita inter ea, (vt S. Eze-
Eze.16. chiel inquit) quibus Sodomitæ in incredibi-
les abominationes inciderunt, otium fuisse
affirmat, dicens: *Hæc fuit iniquitas*, id est, causa
iniquitatis, *sororis tuæ Sodomæ, abundantia & o-
tium.* Quapropter, siquidem otium & nimia
conuersatio viæ sunt, quibus mens euertitur
& deprauatur: remedia contraria, scilicet, ex-
ercitium & absentia adhibenda sunt. Fugite
eorum præsentiam, quorum amore incensi
estis, & otium odite, atque ita vestris malis
facillimum poteritis remedium inuenire. Sa-
lomon in Prouerbijs inquit: *Mulierem fortem* Prou.31.
quis inueniet? Procul & in vltimis finibus pre-
tium eius. Et paulò inferius addit: *Manum su-* 32
*am misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt
fusum.* O rem mirabilem! Videte, qualiter
postquam illius mulieris fortitudinem sapi-
entissimus vir amplificauit eam fortem fuisse
ait, quia colum & fusum apprehenderunt ma-
num eius. Nunquid fortitudo id vocatur? I-
mò cum volumus aliquem deridere, eo quòd
ignauus sit, dicere solemus: O egregium vi-
rum! Afferte colum & fusum, vt neat, & fila
torqueat. At verò hic mulier hæc cùm de for-
titudine laudatur, fusum digitis apprehendis-
se dicitur. Quis dubitat eleganter, propriè,
concinnè, vtpotè ab Spiritu sancto fuisse di-
ctum? Nam id, in quo plærumque fœminæ se
solent exercere, est nendo, texendo, & acu de-
pingendo: quæ opera, licèt mulier diues sit &
nobilis, nunquam paruipendere, quin potius
magnifacere debet. Igitur cum in præsentia- 33
rum quæritur, quæ erit mulier contra dæmo-
nis insidias fortissima, & cuius dextera quam-
plurimas comparauit victorias, respondetur.
Non illa profectò erit, quæ otiosa, iners, [*Que
esta mano sobre mano*,] ac fenestrarum amica
est: sed illa, cuius digiti apprehẽderunt fusum,
illa inquam, quæ in sanctis exercitijs & bonis
operibus continuò occupatur. Quod inferius
explicans, addit, Panem otiosa non comedit.
Hæc autem omnia de quouis iusto, tam viro
quam fœmina intelligenda sunt. Ideò in Can- Can.1.
ticis ait Spōsa, fratres suos ipsam, vt ab amore
& affectione quæ æstuabat auerterent, à socie-
tate pastorum separasse, & in vineis eam custo-
dem posuisse. Et adiecit statim: *Vineam meam
non custodiui*, scilicet, anteà quando eram otio-
sa. Vbi apertè significatur, honores, opes, reli-
gionem atque alia huiusmodi posita in mani-
bus illis, qui inordinatè diligit, & otiosè vi-
uit, facillimè perdi, & iacturam pati. Quapro- 34
pter maximè oportet à nobis has animi affe-
ctiones expellere. Cum Patriarcha Abrahã fi-
lium habere maximè optaret, Deus votis eius
satisfecit, eiq; Isaac in ipsi⁹ senectute nasci vo-
luit. Cũq; magna perfunderetur lætitia, in die
natiuitatis pueri aut circuncisionis festum ali-
quod

quod celebratum fuiſſe in domo Patriarchæ
minimè legitur: ſed in Geneſi ita ſcriptum re-
D. Aug. periεur: *Creuit igitur puer & ablactatus eſt, fecit-*
ſup. Gen. *que Abraham magnum conuiuium in die ablacta-*
22. *tionis eius.* B. Auguſtinus ſuper hunc locum
quærit rationem, quare S. Abraham diem na-
tiuitatis, vel circunciſionis filij ſui ſolenniter
non celebrauit, ſed ſolùm diem ablactationis
conuiuijs feſtiuum eſſe voluit. In hoc diuina
ſapientia nobis voluit inſinuare, cùm Chriſtia
nus homo mundi vbera, id eſt, illecebras, inci-
35 pit relinquere, & cùm voluptates eius ei ama-
riſſimæ videntur, tunc in cœlo feſtum ſolen-
niſſimum celebrari. Et hoc eſt, quod Dominus
Luc. 15. ait: *Gaudium erit in cœlo ſuper vno peccatore pœ-*
nitentiam agente.

Cùm venerit ille, arguet mundum de peccato, &
de iuſtitia, & de iudicio. Hoc eſt, vos chariſſimi
diſcipuli Spiritus ſancti virtute ſuffulti, mun-
dum de his tribus reprehenderis: de peccato
quidem, quia non crediderunt in me: ex quo
infertur, infidelitatis peccatum grauiſſimum
eſſe. Ac quemadmodum cùm nominatur Apo-
36 ſtolus, per antonomaſiam D. Paulus intelligi-
tur propter eximiam ſui Apoſtolatus excel-
lentiam: & cùm dicitur Propheta Regius, Da-
uid propter ſingularem ſuæ prophetiæ præ-
ſtantiam dignoſcitur: ſic cum dicimus pecca-
tum, propter nimiam eius grauitatem infide-
litatis ſcelus intelligimus, vt apertè hic Do-
B. Aug. minus deſignauit: qui tantummodo ait, *Ar-*
in En- *guet mundum de peccato.* Quod poſtea explicuit
chirid. dicens. De peccato quidem, quia non credide-
D. Tho. runt in me. Tantum (ait D. Auguſtinus) ali-
12. q. 73. quid eſt malum, quantum eſt bonum quo pri-
art. 9. uat: ſic quanta eſt fidei bonitas, tãtum eſt ma-
Scot. in lum, quod infidelitas efficit. Fides aditus eſt,
2. d. 37. quo omnia bonorum genera in mentem ve-
lit. E. niunt, eſtq; omnium virtutum ductrix rectiſ-
ſima. Fides erga virtutes Theologales ſic ſe ha-
bet, ſicut erga morales prudentia. Vt enim
morales virtutes abſque prudentia, rectum i-
ter quo incedendum ſit penitus ignorant, ſic
abſq; fide theologales. Nullus hac excellenti
virtute priuatus, quomodo ſperandũ ſit ac di-
ligendum, intelligit. Ideò egregiè Apoſtolus
Heb. 11. eam ſubſtantiam appellat, dicens: *Fides eſt ſub-*
37 *ſtantia rerum ſperandarum.* Subſtantia, id eſt,
fundamentum: nam ablata fide, totum ſpiri-
tuale ædificium corruit. Atque ita mens, quæ
fidem amiſit, id quod B. Iob in aliud propoſi-
tum affert, dicere poterit: *Quaſi rupto muro, &* Iob 36.
aperta ianua irruerunt ſuper me: deperdita enim
fide, faciliimus omnibus ſceleribus patet adi-
tus, vt apertè in infœlicibus hæreticis conſpi-
citur. Ergo (chariſſimi fratres) in tantum tam-
que pernicioſum malum incidere, ſicuti proh
dolor! quamplurimi his tempeſtatibus infœ-
licibus inciderunt pertimeſcite. Cui optimum
remedium eſt, id quod S. Moyſes Hebræis ad-
hibuit, dicens: *Cuſtodite ergo verba pacti huius,* Deu. 7.
& implete ea, vt intelligatis vniuerſa quæ facitis.
Quibus verbis ſanctus Propheta inſinuat, di-
uinę legis fractionem pręcipuam eſſe cauſam,
qua homines mirabilia, quæ pro illis Deus o-
peratus eſt, non intelligunt. Igitur omni cura
& diligentia diuina præcepta obſeruemus,
quibus fides conſeruatur, & promeretur gra-
tia, qua conſequimur gloriam, Ad quam nos 38
perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA IV. POST PASCHA.

CONCIO II.

Vado ad eum qui miſit me. Ioan. 10.

CVm de crudeliſſima morte, quam pro 1
mortalibus ſubiturus erat, Chriſtus Do-
minus ac Redemptor noſter ageret, eam
ſæpenumerò calicem nuncupauit, ſicut cum
filijs Zebedæi dixit: *Poteſtis bibere calicem,* 2
quem ego bibiturus ſum? Et Diuus Marcus re- Mat. 20
fert, eum ſic eos alloquutum fuiſſe, *Poteſtis bi-* Mar. 10.
bere calicem, quem ego bibo? Vbi differens lo-
quendi modus maximè notandus eſt, in quo
Spiritus S. ſignificare voluit, benigniſſimum
Ieſum, non ſolum in cruce amariſſimum paſ-
ſionis calicem bibiſſe, ſed etiam in eo præcla-
ro opere triginta tres annos conſumpſiſſe. Il-
lud nihilominus calicem vocat, quod ſanctus
Dauid Spiritu videns alio nomine, ſcilicet,
profundiſſimum mare nuncupauit, dicens:
Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demer- Pſal. 68.
ſit me, infixus ſum in limo profundi. Quare ergo 3
ampliſſimum mare nunc Domine calicem
appellas? Profectò in hoc amoris affectum, &
quanta ſit eius vis & efficacia nos docuiſti. Ac
non contentus Dominus hoc nomine in ſacra
hodier-

hodierni Euangelij lectione eandem sanctissimam passionem iter ad Patrem suum nominat. Dulcis ac suauis solet esse via, qua filius obediens patrem suum, quem tenere diligit, visurus pergit: & huiusmodi itineri diuinus saluator crudelissimum suam mortem comparat, dicens: *Vado ad eum qui misit me*: quibus verbis amorem erga nos & voluntatem, qua
Luc. 9. mortem suscepturus erat, ostendit. Quod S.
4 Euangelista Lucas explicuit cum ait: *Factum est, dum complerentur dies assumptionis illius, & ipse firmauit faciem suam, vt iret in Ierusalem*: vbi robur, fortitudo, & animi promptitudo, qua ad mortem pergebat, apertissimè denota-
Mar. 10 tur. Id etiam ostendit B. Marcus, dicens: *Erant autem in via ascendentes Ierosolymam, & praecedebat illos Iesus.* O singularem filij Dei amorem! O duriores lapidibus omnes, qui fidelissimum hunc amatorem non redamant!

Sanctus Moyses à Deo in Ægyptum, vt Hebraeorum populum redimeret, missus fuisse legitur. Quem, vbi lente ac demisse mandatum hoc exequi incoepit, Dominus in itinere
Exod. 4. voluit occidere. At vxor eius nomine Sephora, illico acutissimam petram attulit, & circumcidit filium suum, tetigitque pedes eius, & ait: *Sponsus sanguinum tu mihi es*, & dimisit eum, postquam dixerat: *Sponsus sanguinum tu mihi es ob circumcisionem.* His verbis Sephora insinuauit, sanguinem filij sui, quem vt virum suũ à morte eriperet, effuderat, ingens beneficium fuisse, quo eum in amorem ipsius deuinxerat,
5 & obligauerat. Ac si diceret: Duabus de causis singularem mihi amorem debes, altera, quia sponsus meus es, altera verò, quia sponsus sanguinis existit: quoniam vt te morte liberarem, filij mei sanguinem sparsi. Quod si mulier haec nouum amoris gradum à coniuge suo postulabat, quia alienum sanguinem proiecerat, & alienum dolorem obtulerat pro eius vita: quod, obsecro, amoris genus merebitur ille, qui proprio sanguine ac tantis doloribus nos ab aeterna morte redemit, nobisque vitam perpetuo duraturam consecutus est? Meritò profectò atque optimo iure, quicunque homo eum vitae suae libentissime debet ante-
6 ponere. Omnia, quae à Deo optimo maximo beneficia accepimus, nos in singularem eius amorem inuitant: at verò hoc (vt ait beatus Apostolus) nosipsos compellit. *Charitas*, inquit, *Christi, vrget nos, existimantes hoc: quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Perpendite, quaeso, diligenter, verbum hoc, vrget, quo sanctus Apostolus docet, à nobis, nisi lapides aut daemones essemus, eum, qui tanta amoris vi pro omnibus vitam obtulit, non posse non diligi: quod quidem admirabilis est amplificatio.

Vado ad eum qui misit me. Foelix ille dicendus est, qui coeleste caput Christum Dominum imitari contendens, non vi, sed sponte in mortem ducitur. Diuiti auaro summa ve- 7
ritas dictum fuisse ait: *Stulte, hac nocte repetent à te animam tuam.* Hoc idem cunctis improbis contingit, qui inuiti à Deo luce priuantur, & in mortem rapiuntur. Beatus ille Paulus non solum libenter se morti obtulit, verum eam efficaci studio oppetiuit. Atque ita. *Desiderium*, inquit, *habeo dissolui: & esse cum Christo.* Accipiter, postquam arduam auem cepit, si eam rostro, & vnguibus dilacerare contendit, ab aucupe impeditur, & capitio contectus pedibus ligatis in pertica collocatur: ipse tamen hirsutus pennis horrescit, & capitium vnguibus auferre conatur, ac vix, dum praedae recordatur, potest quiescere. Sic beatus Apostolus, dum illis quae in raptu vidit, priuatus est, seque corporis capitio coopertum aspexit, in hac miserabili vita positus, à nemine poterat detineri, & omnia confringere ac rumpere, vt Christum Dominum obtineret, velle videbatur. Nec mirum est, eum 8
qui talia viderat, tali desiderio affectum esse. Antequam coelorum ianua pateret, sanctus ille Tobias, sic Domino dixisse legitur: *Et nunc Domine, secundum voluntatem tuam fac mecum, & praecipe in pace recipe spiritum meum: expedit enim magis mori, quam viuere.* Vbi alia translatio habet: *Fac mecum misericordiam*: & sic est etiam in translatione Syriaca. Sanctissimus hic vir nondum ea quae diuus Paulus viderat, expertus fuerat, tamen verba illa proferre ausus est. Et omnes beati Apostoli, vt in sacra pagina legitur: *Ibant gaudentes à conspectu concilij*, sicut etiam diua Agatha libentissimè & glorianter in carcerem pergebat, & quasi ad epu-

Luc. 12. Philip. 1. Simile. Tob. 3. Actor. 5.

ad epulas inuitata, agonem suum precibus
9 Domino commendabat. Quòd si nos eo
amore, quo ij sancti, Deum prosequeremur,
profectò in nobis ipse eundem effectum quem
in illis operaretur, atque ita mortem minimè
pertimesceremus.

Vado ad eum qui misit me. Non ait, vadam,
sed vado. Hoc idem vnusquisque vestrum (fratres
charissimi) dicere debet, vado, & non vadam.
Id est, iam nunc ad mortem me præparo,
Eccles.9. nec dicere deberis, me præparabo. Contemplamini
id, quod Ecclesiastes ait: *Nescit homo
finem suum, sed sicut pisces capiuntur homo, sic homines
capientur in tempore malo.* Quibus horribilibus
verbis apertissimè significatur, quam
plurimos non aliter imparatos, quam si bruta
essent, à morte inueniendos esse, qui totam
Exo.12. vitam suam dicentes, vadam peregerunt. *Factum
est* (inquit sacra pagina) *in noctis media,
percussit Dominus omne primogenitum in terra
Ægypti.* Et paulò inferius: *Surrexitque Pharao
nocte, & omnes serui eius, cunctaque Ægyptus, &
ortus est clamor magnus in Ægypto.*

His verbis nobis ob oculos proponitur
10 mors, peccatores huius mundi adeo obscuratos
tenebris inuenire, vt quid remedij capiant
illo postremo vitæ tempore, penitus ignorent:
quod quidem eis in pœnam anteactæ
negligentiæ, à iusto iudice imponitur. Ægyptios,
sacer hic textus ait, proclamasse quidem,
sed non obsecrasse Dominum. Ita plures
peccatores mortis dolore perculsi, proclamant,
sed Deum in suorum criminum pœnam
orare neque obsecrare sciunt. De Assyriis,
Iudic.15. qui Holofernem principem militiæ Regis
Nabuchodonosor comitabantur, in diuinis
literis sic legitur: *Fugit mens, & consilium
eorum.* Ita quamplurimis nunc equidem in
mortis articulo euenit. O immense Deus,
11 quam cæci modò sunt illi, qui tantis periculis,
dum possunt remedium non adhibent! Ipse
Dominus nos illuminet, vt illis, dum per
tempus licuerit, clamantes, orantes, ac misericordiam
vera pœnitentia postulantes, mederi
possimus. *Vado ad eum qui misit me, & nemo
ex vobis interrogat me: Quo vadis?* Paulo
antea Dominum beatus Petrus interrogauerat,
Domine quo vadis? Et ipse respondit: *Quò
ego vado, non potes modo me sequi, sequeris autem
postea.* Quare ergo nunc Dominus inquit, *Nemo
ex vobis interrogat me, Quò vadis?* Ad hoc
respondeo, Dominum cùm à diuo Petro interrogatus
fuerat, respondisse, se subiturum
esse mortem: de quo licèt Apostoli nimiam
tristitiam acceperunt, tamen non tanta fuit,
vt eis sensus ac vires ad interrogandum, quo
iret, omninò deficerent. At post hæc addidit:
*Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur
obsequium se præstare Deo.* Quibus verbis 12
ita animo ceciderunt, vt attoniti & stupefacti
remanserint, atque ita iam ab eo non
quærebant: *Quo vadis?* Dicitur enim in Ecclesiastico: Eccl.21.
Non est sensus, vbi est amaritudo.
O humanam infœlicitatem! Ita modo omnes
tantis miseriis submersi sumus, vt iniurias
& offensiones Deo illatas, parum sentiamus:
plurimum verò nobis facta, doleamus. Quod
quidem, si verè & ex animo eum diligeremus,
aliter omninò esset: sed quoniam amorem
quo Deus optimus maximus nobis colendus
erat, apud nosmetipsos collocamus: ideo ob
minimam quamque nobis illatam iniuriam
contristamur, vnde quamplurima mala oriuntur.
Nam (vt idem ait Ecclesiasticus) *Amaritudo Eccl.31.
animæ minorans virtutem & faciens vulnera:*
supple, est. Quod autem hic sit verus
huius loci intellectus, ex eo patet, quia diuinus
Magister statim adiecit: *Sed quia hæc locutus
sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum.* Nobis
etiam Dominus verba hæc exprobrare potest,
dicens: *Nemo ex vobis interrogat me, quo
vadis?* A nobis enim quemadmodum Dominus ob 13
crimina in eum commissa sæpissimè abest, nec
licet hoc ingens sit malum, multò certè id
nos minimè sentire, ingentius est. Quamplurimi
sunt, qui quamuis Deum prosperitatis
tempore in seipsis habent & conseruent,
tamen si quid laboriosum aut sinistrum eis
euenit, præ nimia intolerantia illum amittunt.
Beatus Apostolus ad Corinthios scri- 1.Co.10
bens ait: *Tentatio vos non apprehendat, nisi humana.*
Vbi alia translatio, & contextus Græcus
habet: *Tentatio vos non apprehendit, nisi humana.*
Vbi sanctus Apostolus testatur, labores
nobis non euenire, nec Domino permittente,
tentationes nos apprehendere, nisi humanas,
id est, humanis viribus diuino fauore
adiutis conformes. Et ideò statim adiungit: 14

Fide-

Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari, supra id, quod potestis. Nihilominus tamen sunt aliqui adeò fragiles & inconstantes, vt à quocunque labore, vel tentatione deprauentur. De quorum quolibet Regius Propheta sic
Psal. 48. ait: *Confitebitur tibi, cum benefeceris ei.* Psittacus
Simile. dum ei indulges, & blandiris, humanas voces promit & personat: at si eum percutis aut vexas, statim redit in loquelam suam, & vt auis suo more garrit. Ita hi flante fortunæ vento Deum laudibus efferunt, & de eo velut alij sancti & pij viri agunt, & loquuntur: aduersa verò fortuna, id est, labore aliquo perculsi tanquam irrationabiles psittaci, sanctorum sermones derelinquunt, & instar brutorum vi-
15 tam degunt. Alij verò sunt, qui Deum in labo-
Simile. ribus retinent & conseruant, eumque in voluptatibus & illecebris amittunt. Polypus siquidem natura ad oram maritimam ita rupibus adhærere, & se coniungere dicitur, vt difficillimè ab illis extrahi aut separari valeat: si verò oleum superinfundatur, statim sponte sua rupem deserit, & ab illa disiungitur: atque ita id quod dolor & vis in eo efficere nequiuit, lenitas & suauitas effecerunt. Sic quamplurimis eueniet, qui licèt à laboribus non vincantur, quominus à Deo se auertant, tamen vt ipsum amittant, à mundi voluptatibus superantur.
Simile. Si nobilis vir à Rege in curiam vocatus, interrogetur à præside concilij, an iniquo & tyrannico tributo velit assentiri, ipse vt nobilissimus est, se nolle respondet. At si rursus ei obijciat, Domine, vide quid ais, Rege enim tuæ sententiæ cõscio, non poteris non cunctis priuari opibus? Ipse verò iterum responsum præbet, velle se potius facultates quam Deum amittere. Denique si ei Regis imperio mortem minitetur, nisi consentiat, cõstanti animo responsionem reddit, velle se potius diuinis, quã
16 humanis iussibus obtemperare. Rex (inquit) quod voluerit, efficiat, ego tamen huic iniquo imperio non acquiescam. Hic Deo sicut Polypus lapidi alligatus est: sed si oleum superinfundas, hoc est, si ei voluptatem offeras quamcunque, statim ei assentitur, & Deum ipsum facillimo negotio dimittit. Iste Deum sicut sponsa non tenebat, quæ ait: Tenui eum, nec
Cant. 1. dimittam. Nec sicut beatus Apostolus, aut illi
Rom. 1. de quibus ipse ac de se ait: *Certus sum, quod nec mors, nec vita, id est, nec labores, nec voluptates, nec principatus, nec virtutes, nec creatura vlla poterit nos separare à charitate Dei.* At (vt diximus) 17
nos à Deo auerti ingens malum est, & hoc idem non sentire, perniciosum etiam est. Sunt enim aliqui, qui postquam atrocissima commiserunt crimina, adeò hilares sunt, ac si opus aliquod egregium & maxima gloria dignum perfecissent: qui ideò non interrogant, *Domine, quo vadis?* Patriarcha Iacob præ cæteris filium suum Beniamin chariorem habuisse legitur. Nam cum alij frumentum quærendi causa peregre proficiscerentur à conspectu patris, ipsum tristitia vel mœrore propter eorum absentiam affectum fuisse non reperimus. Cum verò de pueri dilecti Beniamin discessu actum est, plorauit & ingemuit, atque (vt narrant diuinæ literæ) dixit: *Non descendet filius* Gen. 42.
meus vobiscum, si quid ei aduersitatis acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos. Denique cum victus pre- 18
cibus eum abire permisit, anima ab eo euulsa est, nec lachrymæ eius vllo modo poterant exsiccari, quousque puerum redeuntem iterum aspexit. O vtinam vere Deum diligeremus! Quod si ita esset, omnia quæ nobis aduersa euenirent, facillime toleraremus: nam sola absentia huius superni Beniamin, sanguineis lachrymis ploratu ac fletu digna est. Dominus IESVS, vt discipulorum tristitiam leniret, eis sic ait: *Expedit vobis, vt ego vadam.* Discessus meus vobis commodum, mihi verò mortem crudelissimam reportat, quæ quidem etiam vobis vtilitati erit: illa namque adductus Spiritus Sancti paracleti vobis ipsis merear.

Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos. O immensa bonitas, ac summa innocentia Christe Iesu! nunquid inter te & Spiritum 19
sanctum tantæ inimicitiæ sunt contractæ, vt simul esse nõ possitis: Sacri discipuli sanctissimum Magistrum suum, quoniam omnia quæ requiruntur, vt quis diligatur, in eo perfectissime concurrebant, amore nimio prosequebantur: erat enim Iesus præ filijs hominũ speciosus, dulcissime colloquebatur, teste diuino Psalmographo de eo asserente: *Diffusa est gra-* Psal. 44.
tia in labijs tuis. Erat liberalissimus, pijssimus, & ab omni superbia atque elatione alienus.

Quibus rebus nimis amabilis erat, & sancti A-
postoli ita præsentia illa pulcherrima corpo-
rali capti erant, vt amor ille Spiritus sancti ad-
Simile. uentum in eos impediret. Ideò inquit: *Nisi ego
abiero. Paracletus non veniet ad vos.* Mater quæ
filium nutrit, cùm sentit lac infanti non suffi-
cere, et potiorem cibum, scilicet, carnem ero-
gare conatur: vt autem hoc efficiat, puerum
20 ablactare studet. Nunquid lac carni contra-
rium est? Minimè profectò: sed si puer illud de-
gustat, eius dulcedine ita capitur, vt carnibus
vesci nequeat: & ideò ablactatur, vt illius sa-
porem oblitus, cibum potiorem libèter man-
ducet. Sic filius Dei, quoniam sacrosanctam
humanitatem suam, vt discipulos beatos effi-
ceret, solam minimè sufficere videbat, eos ab-
lactare cōtendit. Non quod sanctissima Chri-
sti humanitas & Spiritus Sanctus contrarij
sint: illa enim diuino Spiritu continuò plena
extitit: sed quia illius conuersationis dulcedi-
ne adeò absorpti erant discipuli, vt in ea om-
nem ferè amorem suum collocarent. At si Do-
minus ab eis discederet, eius absentia obliuio-
nis causa esset, quo facto ad recipiendum ci-
bum potiorem, videlicet Spiritum sanctum,
diligentius sese disponerent. O ineffabilem
Dei charitatem, qui tot artes, tamque exqui-
sitas rationes, vt suos perfectiores reddat, con-
21 tinuò quærit! Plerunque enim illo, quod ni-
mis diligamus, vt solum ipsum diligamus, nos
priuat: sicut Patriarchæ Abrahæ fecisse legi-
tur, quem dilecta vxore Agar ac filio eius Is-
maele orbauit, ei imperans, vt ancillam & fi-
lium eius domo ejiceret. Quod sanctus Patri-
archa adeò molestè tulit, vt dicat ibi textus re-
Gen. 21. ferat: *Durè accepit hoc Abraham pro filio suo.*
Tantaq; tristitia illius mentem occupauit, vt
ab ipso Deo cōsolationem accipere opus fue-
rit. Ac si eum Dominus est alloquutus: *Non
tibi videatur asperum super puero & super ancilla.*
Hoc idem sancto Patriarchæ Iacob euenisse
legimus: cuius filium Ioseph, qui ab ipso ni-
mia indulgentia habebatur, Dominus in Æ-
Simile. gyptum vendi permisit. Quando mater infan-
tem ablactare conatur, amarissima quæque
22 suis pectoribus adhibet, quæ vbi puer etiam
atque etiam degustauit, amaritudinem sen-
tiens dulcissimi lactis saporem paulatim ob-
liuiscitur: atque ea quæ ad nutriendum magis
conducentia sunt, sumere non recusat. Omnes
huius mundi labores, quos homines ad conse-
quendum diuitias, honores & voluptates pa-
tiuntur, sunt velut amarissimæ aloe, Hispanè
[*azibar,*] quam pijssimus Deus instar tenerri-
mæ matris pectoribus huius mundi adhibet,
vt lac eius, scilicet, delitias, quod dulce vide-
tur, omninò abhorreamus, omnem amorem
in ipsum Deum, & in ea quæ ad illum ducunt
conferentes.

Et cum venerit ille, arguet mundum, &c. Vt
quid Domine Spiritum S. inquisitorem, vulgò
[*pesquisidor,*] in mundum mittere contendis? Simile.
Inquisitor enim fortis, pertinax, sententiæ suæ
adhærens, quique in neutram partem ani-
mum inclinet, esse debet: at Spiritus sanctus
minima quaque lachrymarum gutta vel inti-
mo suspirio se vinci, & (vt aiunt) manus suas li-
gari permittet. Munus hoc humano iudicio 23
Patris omnipotentiæ magis quàm Spiritus S. Rom. 8.
clementiæ expedire videtur. Nam ipse (vt ait
Apostolus) postulat pro nobis gemitibus ine-
narrabilibus. O quantum distat hominum Simile.
gubernandi modus à iustissimi Dei guberna-
tione! Regum ac principum inquisitores, seipsos
magnifacere & extollere, crudelitates & iniq-
uitias exercendo frequentissimè volunt. Hunc
enim, quoniam delinquentem via ignoran-
ter docuit, seuerè puniunt. Illum verò, quia eius
equum, quo se à periculo liberaret, calceauit,
absque aliqua culpa affligunt causantes sem-
per ita ferro pondere: quod secus profectò est,
nulla etenim lex innocentem puniri aut vexa-
ri iubet. O superne Iesu rex cœlestis gloriæ! 24
quid ais? Nolo cum hominibus per rigorem a-
gere, nolo vt in hostium regionibus exulent,
vbi facillimè peribunt: sed volo, vt ad me hu-
militer & summisso animo, veniam petentes
se conferant. Quando aliquis iniuria afficitur Simile.
solet inferenti illam dicere, crucis signum di-
gitis figurans: Per hanc crucem iureiurando
me astringo te mihi, [*Sros alcanço,*] pœnas esse
daturum. At pijssimus Iesus, postquam à nobis
iniuria affectus est, inquit: Per crucem hanc
cui affixus fui, & per vulnera hæc sanctissima
quæ in illa accepi, me, si vos consequar: hoc
est, si ad me conuertimini, veniam vobis da-
turum, multaque dona communicaturum
promitto. Tua Domine, omnes cœlestes

Hierarchię, atque omnes Iusti pijssima viscera
collaudent, quib. tam mansuetum, humilem,
& pijssimum inquisitorē mittere dignatus es.
25 Qui quidem (vt ait sacra nostri Euangelij le-
ctio) mundum arguet de peccato, quia in te
non crediderunt. Nam cum Spiritus S. in sa-
cros discipulos descenderet, ipsique virtute e-
iusdem Spiritus, prodigia multa operarentur
infideles, quia in Christum filium Dei crede-
re noluerunt, reprehensi, refutati & confusi
penitùs remanserunt. Atque ita Dominus di-
scipulos suos ad prædicandū mittens docuit,
vt cùm eos in domos suas gentes non recepe-
Mat. 10. rint. *Exeuntes*, inquit, *foras, excutite puluerem de
pedibus vestris.* Et notanda est pœna, qua illos
qui sacros Apostolos è ciuitatibus, vel è domi-
bus expellebant, Dominus ibi minitatur: *A-
men*, (inquit, *dico vobis*) *tolerabilius erit terræ So-
domorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quàm
26 ciuitati.* O tremendam vocem! O terribilem
sententiam! O verbum horribile! Quid faci-
mus, quidue cogitamus (charissimi fratres?)
Quandoquidem nos tantis periculis salutis no-
stræ, ac salutationis oppositos solatur? Si illi,
quibus semel salus oblata est, & ab ipsis repu-
diata, tanquam Sodomitæ, multoque gra-
uius puniendi sunt: quid illos, quibus per tot
annos, tot prædicatores, totq; voces Ecclesiæ
sanctæ ac ministrorum eius remedium obtu-
lerunt, & illud exhausto rubore abiecerunt,
mereri iudicandum est? Aduersus infestissimos
illos infideles, excussus puluis ab Apostolo-
rum pedib. in die iudicij clamabit: at verò ad-
uersus nos parietes, lapides, & suggesta con-
cionatorum vocibus ferè confracta, duritiem
nostram & impietatem increpantia vocifera-
27 buntur. Si Propheta Moyses cœlum ac terram
contra Hebræorum ingratitudinem pro tan-
tis beneficijs acceptis, testes adhibebat, quid
Christum Redemptorem nostrum Dei filium,
contra præuaricatores suę legis, qui alia longe
maiora beneficia contempserunt, facturū esse
putatis? Profectò sanguinem pretiosum, vul-
nera sanctissima, crucē pretiosam, durissimos
clauos, & crudelissimas spinas suas aduersus
nos testes vocabit. Nemo sua fallatur opinio-
ne, existimans peccatorum tantummodo, &
non factorū ac beneficiorum sibi oblatorum
quæ accipere noluit, reddendā esse rationem.
Hominem in peccatis conceptum, scelera per-
petrare non est mirum, sed eundem remedia,
quibus ab illis liberari possit, parui facere &
contemnere, maximè mirandum est. Qua-
propter B. Apostolus efficaciter nos monet,
dicens: *Hortamur vos, ne in vacuum gratiam* 2. Cor. 6.
Dei recipiatis. Vt autem intelligatis, nobis res 28
istas animaduertere, maximè expedire, atten-
dite, qualiter Dominus postquam dixerat, ab
Spiritu sancto infideles de infidelitate argu-
endos esse, adiecit statim: *Arguet mundum de
iustitia.* Sed dicetis: Nunquid de iustitia mun-
dum arguet? imò potius de iniustitia arguere
posse videtur. Nam de iniustitijs homines re-
prehendi solent: de iniustitijs, inquam, quas
mariti in vxores, & ipsæ in coniuges commit-
tunt, de iniustitijs filiorum in parentes suos,
de iniustitijs prælatorum in subditos, & è con-
tra: de iniustitijs dominorum in vasallos: ac
deniq; de iniustitijs iniquorum iudicum, qui
authoritatem suam & potestatem non nisi in
pauperibus exercent. Hi sunt velut pala seu Simile.
complanatorium cæmentariorum, quod cal- 29
cem mollem in pariete complanat: si verò ali-
qui lapides extra planitiem ipsius parietis fo-
ras eminent, eos minimè explanat. Ita multi
iudices ac ministri iustitię huius infelicis tem-
pestatis, indebiles, mites ac pauperes animad-
uertunt: proceres verò, diuites, ac potentes,
qui multis iniquitatibus ac scelerib. in lucem
prodeunt, immunes, & impunè abire permit-
tunt. Quos omnes Isaias Propheta acerrimè
minatur, dicens: *Dominus ad iudicium veniet,* Isa. 3.
cum senibus populi sui & principibus eius. Et licet D. Tho.
D. Thomas, ac B. Augustin. hunc locum sic in addit.
interpretentur, scilicet: Deus veniet ad iudi- ad 3. p.
candum viuos & mortuos, multis viris senio- q. 89. ar.
ribus comitatus: aliter tamen videtur intelli- 1. & in
gendus, videlicet: Dominus iudices ac prima- 4. d. 47.
tes populi sui in iudicium vocabit. Statim e- q. 1. ar. 2.
nim cum illis loquitur, dicens: *Vos enim depa-* B. Aug.
stiestis vineam, (vbi alia translatio simul cum super
paraphrasi Chaldaica ac B. Hieronymo addi- Psal. 49.
derunt, *meam*) *& rapina pauperis in domo ve-
stra. Quare attеritis populum meum, & facies
commolitis?* scilicet, alapis. De ijs igitur atque
alijs multis iniustitijs, mundus argui & repre-
hendi iure optimo potest, non autem de iusti-
tia. Quare ergo Dominus inquit: *Arguet mū-* 30

dum de iustitia? Non ait, Spiritum sanctum ho-
mines propter iniustitias, quas in alios exerce-
rent, reprehensurum esse, sed propter iustiti-
am eiusdem Christi Saluatoris nostri, qui cum
iustus fuerit, & vitam iustitia & sanctitate ple-
nam duxerit, credentes in eum iustitiam hanc,
quam ipse operatus est, imitari noluerunt: At-
que ita adiecit, *De iustitia verò, quia vado ad*
Simile. *Patrem.* Sed qualiter iustitia eius probatur,
quia ad Patrem proficiscitur: Quoniam Pater
31 non nisi iustos recipit, Principes terræ quam-
plurimos nefarios homines, quibus peruerti
solent, sæpenumerò sibi socios adiungunt. Mi-
rum enim videtur esse, diu cum impijs conuer-
sari, & non peruerti, nec deprauari. Idcircò sa-
Iob 1. cra Scriptura de beato Iob agens, hoc exagge-
rat, dicens: *Vir erat in terra Hus nomine Iob, &*
erat vir ille simplex, & rectus, ac timens Deum, &
recedens à malo. Vbi illud, *&*, magnam empha-
sim habet: idem enim significat, ac si diceret:
Et valdè mirandum est, huiusmodi virum a-
pud tam impiam nationem, qualis erat Idu-
Apoc. 2. mæorum, sanctissimè vitam degere. Et in A-
pocalypsi dicitur: *Angelo Pergami Ecclesiæ, scri-*
be: Scio vbi habitas: vbi sedes est Satanæ, & tenes no-
men meum, & non negasti fidem meam. Magnis
laudibus Spiritus S. Vigilantissimum hunc
præsulatum efferit, cum ait, eum dum apud im-
pios hæreticos, vbi Satanę sedens domicilium
erat, habitat, nomen Dei tenuisse, & non ne-
gasse fidem, nec se sicut ille impudentissimè
32 fecerunt, deprauasse. Hinc verò, ô mundi prin-
cipes & magnates, intelligetis quantò se peri-
culo illi committant, qui peruersos, & disso-
lutos homines ad suam conuersationem ad-
mittunt. At verò pater æternus solos iustos ad-
mittit. Si ergo Dominum Iesum Christum re-
cepit, & sedere fecit ad dexteram suam, eum
iustorū esse iustissimum, apertissimè sequitur.

Et arguet mundum de iudicio. Hoc est, iudi-
cium futurum esse, ostendet. Nam impij mi-
nimè sibi persuadere possunt, vt credant om-
nium rerum, quas egerunt, arctissimā esse red-
dendam rationem, seuerumque iudicium fu-
33 turum. At qualiter hoc probabit? Quia prin-
Simile. ceps huius mundi iam iudicatus est. Si essent
quamplurimi homines, qui atrocissimum ali-
quod scelus simul cum principe suo admisis-
sent, vidissentque eum supplicio damnatum,
qui à latere Regis erat, quid existimare possent
aduersus ipsos iudicium non esse habendum?
Profectò mentis expertes & insani essent, si
hoc cogitarent. Lucifer, cùm à Deo amantis-
simè diligeretur, propter vnum tantum vo-
luntatis motum æternis pœnis ac supplicio
damnatus est; ergo peccatores, cur quotidiè
multa crimina perpetrantes, se iudicandos
non esse sibi persuadere valent? Ideò Dominus
ait: *Spiritus sanctus probauit iudicium habendum*
esse, quia princeps huius mundi iam iudicatus est.
Quapropter meritò B. Iob nos admonet, di-
cens: *Fugite à facie gladij, quoniam iniquitatum* Iob. 19.
vltor gladius est.

Et scitote quia iudicium est; Vbi alia transla-
tio habet, *Quoniam vltor iniquitatis gladius est.*
Gladius hic iustitiam, iram atq; vltionem Dei 34
significat. Et cùm ait: *vltor iniquitatum, & ini-*
quitatis, insinuat, non sufficere cuiquam dice-
re, se non habere quamplurima peccata, & id-
cò puniendum non esse: Deus enim vnius tan-
tummodò sceleris vltor est. Deniq; dum Spi-
ritus sanctus nos monet, vt à facie huius gla-
dij fugiamus, idem est, ac si nobis diceret, ne
quid ageremus, ob quod animaduersione &
supplicio digni essemus.

Et scitote, quoniam iudicium est. Omnes hoc, Simile.
pro comperto habemus: est enim fidei articu-
lus, sed inter scire & scire discrimen est. Fur cū
furatur, optimè scit patibulum esse, & suppli-
cium latronib⁹ paratum: ignorat tamen illud
in suam ipsam factum esse, quousq; à iudice de-
prehenditur, condemnatur, & in ipso suspen- Simile.
ditur. Sic omnes scimus iudicium futurum &
infernum improbis paratum, sed cum delin-
quimus, non nobis paratū esse existimamus.
Ideò Spiritus S. ait: *Scitote, quia iudicium est vo-* 35
bis, vt damnati sitis propter crimina vestra, ni-
si eorum modo vos verissimè non pœniteat.
Attendite ergo hoc sæpissimè fratres mei, De-
umque obsecrate, vt vos illuminet.

Adhuc habeo multa vobis dicere, sed non pote-
stis portare modo. Quoniam tristitia occupa-
uit corda vestra. *Cum autem venerit ille Spiritus*
veritatis, docebit vos omnem veritatem. Id est, o-
mnem veritatem quæ tunc Ecclesiæ sanctæ
necessaria erat: multa enim ab eodem Spiri-
tu sancto, postea de nouo sacri Apostoli didi-
cerunt. Et quamuis dicat, *Docebit vos omnem*
verita-

veritatem, intelligendum tamen est, sicut id,
quod idem Dominus eis alibi dixerat, scilicet,
omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota
36 feci vobis. At Dominus non omnia quæ audi-
uit à Patre, discipulis manifestauit. Quod item
non omnia tunc eos docuit Pater ex illa visio-
Acto.10 ne, quando facta est vox ad D. Petrum dicens:
Surge Petre, occide & manduca. Ac postea ipse
ait: *In veritate comperi, quia non est personarum
acceptor Deus.* Et in eisdem Actibus Apostolo-
rum legitur, sacris discipulis in concilio con-
uocatis, ab Spiritu sancto reuelatum fuisse,
legem Moysi neminem iam ad sui obseruan-
tiam obligare. Atque ita Christianis fratribus
qui in diuersis locis erant, sic Apostoli scripse-
runt: *Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil
vltra imponere vobis oneris, &c.* Ideò Ecclesia
in Canticis Aurora vocatur, quia quotidie cre-
scit, & augetur maiori doctrinæ lumine: quo
37 credentes illuminati, à sceleribus separantur,
& quam multa rectè facta ac bona opera agũt
quibus in hac vita merentur gratiam, & post-
ea consequuntur gloriam, ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA IV.
POST PASCHA,
CONCIO III.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

1 INTER ea, quæ spirituale iter magis impe-
diunt, tristitia primum locum obtinet: at-
que ex præcipuis remediis, quæ tristes, affli-
cti, & mœrore consumpti, in suum leuamen
adhibere possunt, hoc vnum singulare est, vi-
delicet, tristitiam & angorem suum sanctis ac
prudentibus viris ostendere & aperire: nam
D. Thomas 12. (vt ait Diuus Thomas) *omne nociuum inclusum
magis nocet.* Quemadmodum sanies, quæ in-
Simile. tra vulnus est, dolorem efficit: at cùm aperi-
tur vulnus, & ab eo sanies dimanat, dolor re-
primitur: ita cor triste, cum tristitia intus est,
magis affligitur, & mœrore consumitur, cum
verò amico reuelatur, cor ipsum recreatur:
maximè si, vt diximus, alicui sancto ac prudẽti
viro manifestatur, qui vulneri medicinam, vi-
delicet, suauia ac sanctissima verba sciat ad-
hibere, vt optimè Spiritus sanctus asserit, cum
ait: *Fauus mellis, composita verba, dulcedo ani-* *Pro.* 16.
mæ, sanitas ossium. Composita verba vocat ea, 2
quæ iusta statera examinata, sanctè & vtiliter
dicta sunt, quæ instar mellis faui, per viscera
cordis liquescunt, & illis cor triste & inquie-
tum, leuatur & conquiescit. Dicuntur au-
tem, *Sanitas ossium*, ad significandum maio-
rem molestiam & afflictionem, mentem lu-
gubrem, & mœrore affectam sentire, quàm
corpus, cum ossa extra sua loca debilia vel cõ-
fracta habet. Singulare etiam ad hanc ægritu-
dinem leuandam, remedium sanctorum li-
brorum lectio est tunc præcipuè habenda, cũ
ille qui tristis est, neminem cum quo commu-
nicare valeat, inuenit: imò licet inueniat,
postquam seu antea cum eo egerit, hoc salu-
tare remedium est. In Exodo sic legitur: *Reuer-
sus est Moyses de monte, portans duas tabulas te-* *Exo.* 32.
*stimonij in manu, scriptas ex vtraque parte, & fa-
ctas opere Domini, scriptura quoque Dei erat scul-
pta in tabulis.* Vbi apertè ostenditur scripturam 3
non ab hominibus, sed ab ipso Deo inuentam
fuisse, Deus namque literarum, & characte-
rum primus autor fuit. Nam Cadmus, qui
literas Græcis dedisse traditur, longa post tem-
pora fuit editus in lucem, scilicet, quando
Othoniel iudicabat Israel, & Nicostrata vel
Carmenta, qui Latinas literas inuenit, tẽpore
Lais iudicis extitit. Iustũ enim erat, vt res tam
vtilis, tamq; pretiosa, qualis est scriptura, aliũ
nisi ipsum Deum autorem non haberet. Nam
licet omnes creaturæ nos in creatorem ducãt,
multò tamen magis hæ literæ præstant, quæ
nos præteritarũ, præsentium ac futurarum re-
rum solertissimè erudiunt, & quibus denique
Deus ipse nos alloquitur, vocat, & ad se attra-
hit, atq; sensa cordis sui patefacit. Et mirum 4
videtur, quod cum tam paucæ tum apud Græ-
cos, tum apud Hebræos, tũ etiam apud Lati-
nos sint literę, illis, licèt paucis tota scriptura-
rum machina componatur. Quantum verò
commodũ & vtilitas ex sacra lectione reporte-
tur, testatur quamplurimi sancti Patres, inter
quos D. Hieronymus ad Demetriadem scri-
bens, sic ait: *Vtere lectione diuina vice speculi,* *B. Hier. ad Demetri.*
*fœda corrigendo, pulchra conseruando, & pul-
chriora faciendo.* Scriptura enim speculum est
fœda ostendens, & corrigi docens. Et inter
pręcipua cõmoda, quę ex sacra lectione perci-
piuntur,

1.Mach. 11. piuntur, hoc vnum singulare est, videlicet,
consolatio, qua cordis tristitia lenitur & sub-
leuatur. Satis hoc Hebræi, cùm ad Spartiatas
scripserunt, experti sunt. *Nos*, inquiunt, *ha-
bentes solatio sanctos libros qui sunt in manibus
nostris, &c.* Christus Redemptor noster, vt erat
5 verus Deus, qui corda hominum scrutatur,
intelligens sacros discipulos mœstos ac tristes
esse, ad eos dulcissimis ac suauissimis verbis
refertum, in eorum leuamen, & solatium ser-
monem habuit. Cuius pars quædam est ho-
dierna sacri Euangelij lectio, in qua eis Spi-
ritus sancti paracleti (& est vna ex præcipuis
rationibus, qua eorum tristitiam leuare vo-
luit) aduentum pollicetur. Vocat autem Spi-
ritum sanctum paracletum, quoniam inter
mirabiles eius effectus, vnus ex præcipuis est
consolatio. Cumque ex perfectiori causa effe-
ctus melior procedat, iam cernere licet, quan-
tum Spiritus sancti solamina, ijs quæ mundi
sunt, antecellant. Quod si ex vobis plurimi ea
non sentiunt, fortassis ratio erit, quoniam di-
uinum hunc Spiritum non habetis. Incipit
igitur sacrosancti Euangelij lectio. *Vado ad
4 eum qui misit me.* Hoc loquendi modo cœle-
stis sponsus ad significandam suam mortem
vtitur. Imposuit autem ei hoc nomen, ne tan-
to suorum discipulorum corda mœrore oppri-
Tob. 12. meret. Postquam Angelus Raphael (vt sacræ
testantur literæ) diabolum religauit in deser-
to superioris Ægypti, ac postquam sanctum
Tobiam illuminauit, eiusque domum prospe-
ritate impleuit, eis dixit: *Tempus est, vt reuer-
tar ad eum qui misit me, vos autem benedicite
Deum, & narrate mirabilia eius.* Sic Christus
Isa. 9. humani generis reparator (quem S. Isaias ma-
gni consilij Angelum appellauit) postquam
infestissimum dæmonem suis tentationibus
superauit, humanumque genus cœlestis do-
ctrinæ suæ luce clarissima illustrauit, atque di-
uina sua gratia locupletare dignatus est, ait:
*Tempus est, vt reuertar ad eũ qui misit me, vos au-
tem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius.*
Sed miror quod dum dico vobis: *Quia va-
do ad Patrem, nemo vestrum interrogat, quo va-
dis?* Et causa est: *Quia cùm hæc locutus sum vo-
bis, tristitia impleuit cor vestrum.* Consolami-
ni discipuli mei, & ne tristitia vos suffocari si-
natis. *Nam expedit vobis, quod ego vadam. Si
enim non abiero, paracletus non veniet ad vos: si
autem abiero, mittam eum ad vos.* Quare, di-
uine reparator, nisi tu vadas, Spiritus sanctus 7
non veniet? Huic quæstioni omnes ferè san-
cti patres hoc diuino consilio factum esse re-
spondent, ne, scilicet, in hoc mundo duo si-
mul consolatores, alter visibilis, alter verò in-
uisibilis essent.
Voluitque ipse Deus visibilem abesse, vt Simile.
inuisibilis mitteretur. Infans tenerrimus, qui
vberibus nutricis alitur, eam plusquam paren-
tes suos diligit. Quid igitur remedij erit, vt eos
amore prosequatur? Nutrix fiat absens, & cũ 8
puer eam coram se non aspexerit, parentes si-
ne dubio medullitus amabit. Ita sacri discipu-
li sanctissimæ Iesu Christi humanitatis nutri-
ti & educati vberibus, in ea verò totum suum
amorem collocabant, vixque Deum diligere
recordabantur: ideo Dominum abesse opus
fuit, vt ipsi diuinitatem eius potius quam hu-
manitatem diligerent. Quamobrem venera-
bilis Beda inquit: *Expedit, vt forma serui vestris* Beda in hom. huius Euangel.
*abstrahatur aspectibus, quatenus amor diuinita-
tis aptior vestris infigatur mentibus.* Hinc facilè
intelligent homines, quantum omnes huma-
næ consolationes ac vita illecebris plena ad
accipiẽdos diuini Spiritus fauores impediant,
siquidem solamen illud visibile, quod ex cor-
porali Christi saluatoris nostri præsentia orie-
batur, sacros discipulos impediebat, quomi-
nus sacrosancti Spiritus plenitudinem recipe-
rent. Satis apertè in hoc videtur illud Prophe-
tæ Isaiæ, *Coangustatum est stratum*, ita vt alter Isa. 28.
decidat, & pallium breue vtrumque operire 9
non potest. In corde nostro non est aptum, &
Spiritui sancto, & fallaci mundo domicilium.
Si igitur vultis, vt ille ad vos veniat, huius ca-
ducum amorem, affectionemque à vobis ex-
pellere conamini. Hoc regius Propheta Da-
uid in rerum omnium opificis conspectu pro-
ponebat, vt ipsum ad misericordiam prouoca-
ret, dicens: *Erue à framea Deus animam meam,* Psa. 21.
& de manu canis vnicam meam. Pro quo Bea-
tus Hieronymus ex Hebræo vertit: *Solitariam
meam*, id est, seiunctam, & ab omni humana
consolatione separatam. Cœlestes ciues (vt in
Canticis legitur) veluti stupefacti consolatio- Cant. 8.
nib⁹, quas diuinus hic Spiritus menti solitariæ
communicat & elargitur. *Quæ est ista*, inquiunt, 10
quæ

10 *quæ ascendit de deserto, delitijs affluens?* In deser-
to nihil est, præterquam quædam solitudo:
atque isto exemplo & similitudinem, mens
quæ in hoc mundo solum Deum inquirit, &
quidquid vult, propter ipsum est, planè signi-
ficatur. Quæ quidem anima ex hac solitudine
tam exuberantes spirituales voluptates gusta-
tura in sublime ascendit, vt meritò delitijs af-
fluens dicatur. Et additur ibi: *Innixa super di-
lectum suum.* Illum enim tantummodò liben-
ter amplectitur: mens verò, quæ terrena am-
plectitur, & in eis delectatur, atque solitudi-
nem hanc odit, ad consolationes, diuinasque
Simile. voluptates omnino inepta est. Cùm terra in-
ter lunam & solem opponitur, luna ipsa eclip-
sim patitur: nam globus terræ solem in aduer-
sa regione consistentem impedit, quominus
lunam radijs & splendore suo illustrare valeat.
11 Sic terrenarum rerum amor impedimentum
est, quo diuini spiritus radij mentē illumina-
re non possint. Sed proh dolor! eclipsis lunæ
paruo temporis momento existit, at verò mi-
serabilis animæ totius ferè vitæ tempore per-
durat. Sed fortè dicet aliquis: Nunquid pater
nullam oportet nos admittere humanam cō-
solationem? Ad hoc respondeo, mundi conso-
lationes aliquando gratiæ esse contrarias, cū
Sap. 2. scilicet in illis finē nostrū collocamus: sicut illi
qui in Sapiētia leguntur dixisse: *Coronemus nos
rosis, antequam marcescant, nullum pratum sit,
quod non pertranseat luxuria nostra, quoniam hæc
est pars nostra.* Itaq; isti voluptates huius mun-
di, pro corona, præmio atque vltimo fine ha-
bebant. Hoc etiam operantur illi, qui non so-
lùm gaudijs & illecebris terrenis sunt conten-
12 ti, verùm etiam Deum offendentes, in suarum
mentium ruinam lethaliter peccant. Aliquan-
do verò homines corporaliter, sine offensa
Dei gaudere solent; imò illa corporalis læti-
tia, eis in posterum ad seruiendum Deo dili-
gentius nouas vires impartitur. Atque ita de-
uoti & iusti viri plerumque gaudia corporalia
tanquam baculum, quo eorum feruor spiri-
tus sustentetur, percipiunt. Anima, vbi diui-
Eccl. 24. na Sapientia habitat, in sacris literis de se in-
quit: *In omnibus requiem quæsiui, & in hæredita-
te Domini morabor.* Salomon otium & requiem
quæ in terrenis huius mundi rebus inueniri
poterat, consequi conatus est, illamque cum
peccato quæsiuit: at mens iusta, considerat,
contemplatur, & eandem requiem solo intel- Simile.
lectu, absque culpa aliqua perquirit; fur arcas
ad furandum & delinquendum scrutatur, iu-
dex verò, eas vt quæ intus sunt, in album refe-
rat, & postea rationem reddat eorum, euoluit.
Ita Salomon, omnium vanitatum quæ in mū- 13
do erant, instar latronis ad peccandum diligē- Eccl. 2.
tissimam fecit inquisitionem, sicut ipse fate-
tur, dicens: *Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei,
non negaui eis, nec prohibui cor meum, quin omni
voluptate frueretur.* Et inferiùs ait: *Vidi in omni-
bus vanitatem & afflictionem animi, & nihil per-
manere sub sole.* At mens sancta, requiem re-
rum huius mundi non ad quiescendum in eis,
sed ad illas contemnendas scrutatur. Atque
ita inquit: *In omnibus requiem quæsiui, & in hæ-
reditate Domini morabor.* Hoc est: Consideraui 14
otium, quod in honoribus, diuitijs, pompa,
aut voluptatibus huius vitæ esse potest, & in
his omnibus non requieui, sed in hæreditate
Domini, scilicet, in virtutibus, quibus acqui-
ritur ius, ad æternam Dei hæreditatem mo-
ram feci.

Cùm venerit ille, arguet mundum de peccato.
Arguere aliquem, est illum taliter increpare,
vt apertis rationib. suorum scelerum conuin-
catur. Et sic Spiritus sanctus infideles propter
mirabilia Apostolorum opera, quę in testimo-
nium diuinitatis Iesu Christi Saluatoris nostri
edita fuerūt, de infidelitatis peccato apertissi-
mè conuicit. Et est valdè notandum, in Biblijs
bene correctis, vbi nos legimus: *Quia non cre-
dunt in me,* aliam translationem habere: *Quia
non crediderunt in me:* & sic B. August. legit. Vbi
infidelium pertinax perseuerantia in sua infi-
delitate manifestè ostenditur.

Et de iustitia. Pro intellectu horum verbo- 15
rum aduertendum est, Deum aduentum Chri-
sti redemptoris nostri in mundum, dum homi-
nibus legem faciliorem tradidit, & eos maio-
ribus beneficijs ditauit, erga ipsos causam suā
plus iustificasse. Nam ante legē gratiæ homi-
nes aliqua habuisse videntur, quibus aliquo
modo sese poterant excusare. Inter quæ mul-
titudo præceptorum erat, de quibus D. Petrus
ait: *Iugum, quod neque nos, neque patres nostri* Act. 15.
portare potuimus. Insuper & illis præceptis gra- Gal. 4.
tia deerat. Ideò ea Apostolus egena atque va-

cua elementa appellat. Neque enim habebant gratiam, neq; conferebāt, sed vnusquisq; eam pro ratione dispositionis, ac propter charitatis effectus merebatur. Omnia igitur hæc inconuenientia (si ita dici possunt) filius Dei legem in amorem & charitatem reducens, abstulit, vt [Rom. 13.] egregiè D. Paulus testatur, dicens: *Qui diligit proximum, legem impleuit.* Quapropter Propheta [Isa. 10.] Esaias inquit: *Consummatio abbreuiata inun-*
16 *dabit iustitiam.* Id est, breuitas & facilitas legis gratiæ efficiet, vt in mundo iustitia circumfluat & redundet. Atq; huius legis præcepta, videlicet, sacramenta, quæ ex opere operato cōferunt gratiam, plena sunt ipsa gratia. Ideoq; Euangelium lex gratiæ nuncupatur. Nam vt [B. Tho. 1.2.] accuratè D. Thomas notauit, res potissimè nominantur ab eo, quod principaliter efficiunt: & quoniam potissimū nouæ legis est collatio gratiæ, quæ per eius sacramenta datur, idcirco [Gen. 45.] vocatur lex gratiæ. Cum S. Ioseph (vt ex sacra pagina constat) patrem suū Iacob in terra Ægypti adducere vellet, currus, cibaria, & omnia itineri necessaria ad eum mittere curauit. Ita supernus Ioseph Christus Dominus, dum nos ad se ire imperat, per mādatorum viam nobis gratiam, prouisionem & fauorem ad id exe-
17 quendum elargitur. Reges ac principes terræ, [Simile.] ea munera, quæ ex proprijs redditibus sibi offeruntur, minimè grata reputant: Deus verò, ea quæ ex suis diuitijs sibi præsentantur, libentissimè pro munere accipit. Imò si ei homo, quod suum tantūmodò est, sine diuina gratia offert, illud acceptare nō vult: vt autem munera nostra ei accepta sint, nobis gratiam suā impartitur. Atq; hæc est iustitia, quam Christus redemptor noster mundo morte sua sanctissima attulit. Meritò ergo Spiritus S. illum arguet de iustitia ab improbis neglecta, quam, si vellent, facillimo possent negotio consequi.

Quia ad Patrem vado, scilicet, per mortem, hoc est, arguet mundum de iustitia, quam ego nunc ei morte mea porto. Nam Dominus morte sua sacratissima legi veteri finem imposuit, cœlum aperuit, & gratiam sacramentorum meritus est.

18 *Quia vado ad Patrem, & iam non videbitis me.* Quod perinde est, ac si diceret: Hactenus omnes Messiam expectabant: ecce iam veni, iam ad moriendum pergo, iam in mundo prædicans non videbor, iam denique non est, cur Messias aut Redemptor expectetur. Si igitur tantis beneficijs acceptis mundus non excitatur, quod aliud ei remedium adhiberi potest? Veniet dies, qua ille, qui redemptor & reparator eius fuit, iudex erit seuerissimus. Qua ergo, ô miser peccator, excusatione purgaberis? Profectò legem tibi impositam grauem fuisse, minimè poteris causari. Quid enim minus tibi præcipi poterat, quàm proximum diligere? vel quid facilius, si qua medicina peccatis adhibenda erat, quam ea ipsa confiteri? Ergo, ô infelix, si hoc nunc minimè percipis, neq; opere comples, quid tunc respondere poteris? Verè equidem, qui nobis omnia donauit, nihil, quo negligentiam & ignauiam nostram
excusare possemus, in mundo reliquit. Quo- 19 [Heb. 2.]
circa B. Apost. ait: *Propterea abundantius oportet nos obseruare ea, quæ audiuimus, ne fortè pereffluamus.* Si enim qui per angelos dictus est, sermo factus est firmus, & si omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem: quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem?

Et arguet mundum de iudicio. Impij & scelerati possent obijcere: Quamuis lex perfacilis est, & per illā tanta gratia operantib. communicatur, potētia tamen infestissimi hostis adeò magna est, vt aduersus eū nullo modo præua-
lere possimus. Ad hoc respondendo Dominus 20
ait: Arguet mundum de iudicio, id est: arguet eos qui se excusant, dicentes, se à dæmonis potestate & fortitudine fuisse superatos.

Quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Iam dæmonis vis & fortitudo superata est: ideò homines qui seipsos vinci permittunt, sibi culpam imputent. Ita prædixit S. Isaias: *In illa* [Esa. 27.] *die visitabit Dominus in gladio suo duro & grandi, & forti, super Leuiathan serpentem vectem, & super Leuiathan serpentem tortuosum.* Vectem appellat, quasi serpentem oblongum, vt eius latissimum imperium per totum mundum denotaret: tortuosum verò, propter varias nocendi vias & artes. Hunc supernus dux in gladio suo, id est, vi & ditione Spiritus sui superauit, sicut idem Dominus promiserat, dicens: *Princeps huius mundi eijcietur foras.* Vel aliter: [Ioan. 12.]
Arguet mundum de iudicio, hoc est, Spiritus 21
sanctus iudicium & sententiam eorum, qui sunt

sunt in mundo increpabit: *quia princeps huius mundi iam iudicatus est*, id est, quia cum diabolus iam humani generis hostis declaratus sit, ipsi tamen homines eum sequuntur. Alexandros, Darios, Persas, Cæsares, atque omnes Imperatores Romanos, dæmonis vestigijs adhæsisse, & idololatras fuisse impium est: sed non ita mirandum, quoniam ipse adhuc non iudicatus, nec vt infestissimus hostis pronunciatus erat. Nunc verò cum diabolum Deum non esse manifestum sit, eum tamen homines venerari maximè mirandum est. Omni excusatione caret ille, qui postquam vidit quempiam scissis auribus, [*O ensambenitado*,] & vt talis

22 ab omnibus cognoscitur, eum amplius sequitur. His igitur dæmon simillimus est, & multò deterior, vt optime diuus Paulus refert, cũ ait: *Spolians* (scilicet Christus Saluator mundi) *principatus & potestates, traduxit eos confidenter, triumphans palam in seipso.* Traducere, est alterius defectus in publicum manifestos facere, eiusque ignauiam omnibus patefacere. Sicut Romani, qui victoriæ signo hostes in bello captos, ac de quibus victoriam reportauerant, catenis & compedibus ligatos, per vicos & plateas vrbis Romanæ in curribus deducebant, vt cunctis ignauia & imbecillitas, vincentium verò fortitudo manifesta fieret: ita supernus dux Iesus Christus, postquam de diabolis triumphum egit, eorum ignauiam manifestare voluit. Et (quod maximè dolendum est) postquam Sathanas & eius sequaces sic à Domino victi fuerunt, mortales nihilominus eis parere non erubescunt. Profectò multò maiori supplicio digni sunt, quam illi, qui antequam hæc fierent, eos venerabantur.

Simile. *Col. 2.* *Simile.*

23 *Adhuc habeo vobis multa dicere, sed non potestis portare modo: cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Spiritus sanctus vocatur Spiritus veritatis, quoniam ipse omnis veritatis ac sapientiæ fons est vberrimus, qui omnes tam angelicos quàm humanos intellectus ad intelligendum clarificat. Nam etiam ipsi Philosophi, vt insignis Aristoteles, & eximius Plato, Deum sapientiæ fontem esse, consecuti & confessi sunt. Ille enim in excellenti Metaphysicæ libro, Sapientiam donum esse Dei, neminemque absque diuino fauore eam adipisci valere, ingenuè fatetur.

Arist. in 1. meta.

Hic verò in lib. de Republi. inquit: *Nisi enim Dei luce extrinsecus adueniente intellectus illuminaretur, salutarem ac veram sapientiam consequi non posset.* Dicitur etiam Spiritus sanctus veri- 24
tatis Spiritus, quia taliter docet veritatem, vt non solum intellectum illuminet, sed etiam voluntatem ipsi veritati mirabiliter applicet. Quod quidem apertius alia huius loci translatio insinuauit, quæ ibi nos legimus: *Docebit vos omnem veritatem*, eleganter habet: *Deducet vos in omnem veritatem*, & sic est in contextu Græco, & in translatione Syriaca, quas beatus Augustinus amplectitur.

Plato in libro de Republ.

Non enim loquetur à semetipso. Hoc est, non aliam doctrinam, nisi eam quam hactenus erudiui, inquit diuinus Magister, homines docebit, & hanc mirabilibus portentis ac miraculis confirmabit.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet. Id est, de ijs quæ scripta sunt de me. *Et annunciabit vobis.* Quoniam diuinarum scripturarum, quas 25
Prophetæ sancti de me prædixerunt, sufficientissimam vobis intelligentiam præbebit. Igitur (charissimi fratres) diuinum hunc paraclectum Spiritum obsecremus, vt siquidem nos fidei mysteria docuit, mentesque nostras sanctissima sua lege illustrauit, voluntates nostras attrahat & alliciat, quo sicut credimus, operemur, atque ita locupletati gratia, consequamur gloriam, Amen.

DOMINICA QVINTA POST PASCHA.

CONCIO I.

Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

OMnium beneficiorum, quæ quotidie in 1
nos Deus confert, fontem & originem diuinum eius amorem esse certissimum est. Quod quidem in hominibus aliter esse solet. Nam (vt ait Diuus Thomas) in hominibus ra- 2
dix beneficiorum communiter liberalitas est, & non amor: liberalis enim ac magnificus homo, eodem modo illi quem diligit, & illi quẽ amore non prosequitur, sua elargitur: eum enim liberalitas, & non ille cui erogat, mouet. Itaque ipsa efficit, vt liberalis, id quod donat

D. Tho. 2. 2. q. 117. artic. 6.

parui faciat, & pro nihilo habeat, & ideò im-
partitur. At verò Deus dona sua non præbet,
quia contemnit: non enim propter liberalita-
tem principaliter, licet omniũ liberalissimus
sit, sed propter amorem ea elargitur. Atque
D. Tho. ita diuus Thomas differens de ordine actuum
2.2.q.23 Dei (qui ordo non realis à parte rei, sed ratio-
art. 4. nis est) inquit, electionem in nobis amorem
Simile. præcedere. Eligit quis aliquem sibi in generũ,
3 ex qua electione in animo eius amor oritur.
Sed in Deo longe aliter sese res habet: prius
namque Deus quempiam diligit, & quia dili-
git, eum eligit, & beneficiis afficit. Si quæris,
quare Deus beatum Petrum glorificauit, aptè
respondetur, quia iustificauit. Et quare iustifi-
cauit? quia vocauit. Quare vocauit? quia præ-
destinauit. Et quare prędestinauit? quia ama-
uit. Quare denique amauit? Non vltra pro-
gredi possumus, ibi sistimus, nec alia potest
reddi ratio. *Prædestinauit nos secundum proposi-*
Ephe. 1. *tum voluntatis suæ*, Ait beatus Apostolus. Et
Regius Propheta: *Saluum*, inquit, *me fecit*,
Psa. 17. *quoniam voluit me.* Itaque amori voluntatis,
hi duo sancti omne bonum tribuunt. Et illa
verba quæ D. Paulus statim adiecit: *Qui opera-*
tur omnia secundum consilium voluntatis suæ, in
solo Deo infinitã perfectionem denotare, ad-
4 uertendum est. Nam quia homo vult aliquid
Simile. consilio voluntatis suæ, non ideo bonum est:
sicut quia iudex pro arbitrio suo sententiam
profert, non ideo erit iusta, sed tunc huius no-
minis digna erit, cùm secũdum rationem pro-
Simile. lata fuerit. Quemadmodum rex in vrbibus gu
bernatores instituit, qui, licèt sint magnates
ac proceres inter omnes totius regni, leges ta-
men & iura quibus iudicare debent, ignorant,
& ideò eis iurisperiti dãtur assessores, per quos
ipsi ducuntur: sic in regno animæ voluntas gu-
bernatrix est, sed quoniam dominatrix hæc
cæca est, ei ratio tanquam assessor adiungitur.
Tunc verò voluntas rectè procedit, cùm à ra-
tione gubernatur. At in Deo sola eius diuina
voluntas rem iustam efficit, & quicquid ipsa
vult, quia suo proprio consilio ducitur, bonũ
est: ideo Deus operatur omnia secundum con-
5 silium voluntatis suæ. Est etiam notandum,
Deum, sicut ab æterno sua infinita sapientia
omnia intellexit, sic admirabili prudentia sua,
omnia quæ singulis daturus erat, disposuisse.

Si igitur infallibilis veritas est, Deum omnia
propter amorem elargiri, & ab æterno consti-
tuisse ea, quæ præbiturus erat, quorsum nobis
imperat, vt ab eo efflagitemus, dicens: Si quid
petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis:
nostræ enim orationes nec ad ostendendum
ei illud, quod ab æterno cognouit, nec vt ani-
mum eius ad nobis erogandum inclinent, vti-
les esse videntur? Nam infinita eius voluntas
abiecta esset, si ab alia minori volũtate, quam
à sua ad volendum aliquid moueretur. Neque
etiam oratio nostra potest efficere, vt si apud
se Deus constituerat parua tribuere, magna id-
eo nobis concedat: nam vt ipse ait, teste Ma-
lachia Propheta: *Ego Deus, & non mutor.* Qua- Mala. 3.
re ergo nobis præcipit, vt petamus? Ad hoc 6
respondetur, illum nobis hoc imperare, vt cũ
orauerimus, nosipsos suscitemus, humiliemus
& ad deuotionem prouocemus, atque ita eo-
rum bonorum, quæ ipse nobis ab æterno tri-
buere constituit, nostra oratione interceden-
te, idonei efficiemur. Sic idem Dominus de
Patriarcha Abraham, inquit: *Scio quod præce-*
pturus sit filijs suis, & domui suæ post se, vt custo- Gen. 18.
diant viam Domini, & faciant iudicium & iusti-
tiam, vt adducat Dominus propter Abraham, om-
nia quæ locutus est ad eum. Quibus verbis apertè
constat, iustitiam nostram efficere, vt promis-
sio Dei adimpleatur. Et etiam constat, Deum
in homines beneficia propter aliqua bona o-
pera quæ ipsi acturi erant, conferre ab æterno
decreuisse. Atque ita Propheta Dauid ait: *Cu-* Psa. 118.
stodiuit anima mea testimonia tua, & dilexit ea 7
vehementer. Quod cum ita sit: *Appropinquet*
deprecatio mea in conspectu tuo Domine, iuxta elo-
quium tuum da mihi intellectum: intret postula-
tio mea in conspectu tuo. Dispositionem, quæ
orationi præcesserat, sanctus Rex Domino
proponebat, vt omnia quæ ab eo postula-
bat, ei concederet. Quapropter Diuus Ioan-
nes inquit: *Si cor nostrum non reprehenderit nos,*
fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petie- 1. Ioã. 3.
rimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius
custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, faci-
mus. Contra verò, propter peccata homines
redduntur indigni, quominus à Deo preci-
bus suis exaudiantur. Atque ita S. Hiere- Thre. 3.
mias ait: *Nos iniquè egimus, & ad iracundiam pro-*
uocauimus, idcirco tu inexorabilis es, opposuisti

nubem

B.Dion. *nubem tibi,ne transeat oratio.* Itaque oratione
lib. 4. de nostra non Deum trahimus,vt quod volumus
diui. no- ipse velit : sed ille ad se nos attrahit , vt quod
min. ipse vult nos velimus. Beatus Dionysius ad hoc
Simile. elegantissimam affert similitudinem. *Animo*
8 (inquit) *concipe catenam longissimam , cuius vltimum annulum Deus , & ex altera parte alterum manus tua teneat. Dic, obsecro, si Deus catenam istam ad se trahit, & tu ipse ad se trahis , quis alterum ad se attrahet ? Forsan , tu Deum , cum sis debilis vermis , an Deus, cum sit infinitæ potentiæ , te ad se adducet ? Profectò vtroque cadente te superandum & attrahendum esse certissimum est.* Sic oratio sancta catena est, multis annulis, suspiriis , videlicet , lachrymis , optimis affectionibus , deuotis & efficacibus verbis composita, qua Deum, vt quod nos volumus , ipse velit, non attrahimus: sed ille nos, vt ad ipsius voluntatem conformemur , & ad recipienda eius diuina dona disponamur , ad se attrahit.
9 Nam in oratione mens simul cum suis potentijs disponitur , intellectus enim credendo & confitendo Deum omnipotentem , sapientissimum , liberalissimum , atque optimum eximiè perficitur, & ipse homo spe erigitur ad postulandum. Voluntas etiam per eleuationem mentis , quæ fit in oratione , disponitur.

Nam omnis qui petit, nouo actu dirigit animum in benefactorem suum , demptis beatis : qui cum pro nobis in cœlo orant , non opus habent denuò voluntatem in ipso Deo figere, siquidem eam continuò in ipso fixam habent.
Duran. Ideò oratio in beatis (vt eleganter ait Duran-
lib. 3. di. dus) est noua explicatio voluntatis. Memoria
7. q. 2. denique in oratione disponitur, quæ acceptorum beneficiorum cum gratitudine recordatur, & propterea res venturas se consecuturum
Phili. 4. sperat. Atque ita nos D. Paulus monet : *Petitiones vestræ cum gratiarum actione apud Deum innotescant* : homo enim se gratum pro beneficiis acceptis exhibendo , ad multò maiora
10 recipienda disponitur. Deus in hoc nobiscum agit, sicut mare cum fluminibus , quæ cum ad ipsum plena reuertantur, eis maiorem aquarum abundantiam iterum impartitur. Sic ex abundantissimo mari diuino, in nos quotidie gratiarum & donorũ aquæ liquidissimæ profluunt. Quod si nos grati illas ei reddere contendimus , instar fluuiorum erunt , de quibus Ecclesiastes ait : *Ad locum, vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant.* Eccles. 1.
At si in vobis dona & beneficia absque gratiarum actione retinetis, eritis velut amnis improbus , qui in mare minimè refluit , imò in stagnis & paludibus detinetur , vbi eius aqua non pulchros pisces, sed immunda & venenosa nutrit & sustentat. Itaque in oratione totus homo perficitur : omnes namque eius potentiæ in optimum obiectum, scilicet, Deum tendunt. In illam diuinæ maiestatis & fragilitatis nostræ cognitio-
nem deuenimus. Idcirco luctamen illud (quod 11
Patriarcha Iacob cum angelo habuit , cum ei Gen. 32.
dixit : *Si contra Deum fortis fuisti , quanto magis* Ose. 12.
contra homines præualebis ? Propheta Oseas sic explicuit : *Et inualuit ad Angelum* (scilicet Iacob) *& confortatus est, fleuit & rogauit eum.* Ex quibus omnibus colligitur lucta hæc , inter Angelum & Iacob, planctus, gemitus , & cordis tribulationes ipsius Iacob fuisse : qui tunc temporis, eo quod cum fratre suo Esau, quem magnopere timebat , congressurus erat , præ nimio angore affligebatur : quo timore perculsus, gemitibus auxilium postulans, sese coram Deo in oratione prostrauit. Vide super
hoc B. Gregorium in suis Moralibus. Finita D. Greg.
autem lucta & oratione, eum Angelus sic al- in mora.
loquutus legitur : *Nequaquam Iacob appellabi-* lib. 9. ca.
tur nomen tuum , sed Israel , id est , videns Deum : 11. & 12.
quod propter magnam Dei cognitionem & 12
ineffabilem eius misericordiam , qua cum eo ibi vsus est, euenisse ipsi Domino placuit. Et hoc etiam iusti alij consequi solent , contemplantes Deum ad omnibus fauendum paratũ esse , vt optimè sanctus Isaias perpendit , di-
cens : *Ad vocem clamoris tui , statim vt audierit,* Isai. 30.
respondebit tibi. Non ait , Ad verbum clamoris tui, sed, *ad vocem*, id est: Vix perfectam orationem pronuntias, & cùm loqui incipis , statim te audit, & tibi libenter subuenit.

Patriarcha Abraham quando pro Sodomi-
tis Deum deprecabatur, vbi nos legimus, *Quia* Gen. 18.
semel cœpi loqui, in Hebræo habetur : *Eia cœpi loqui nunc.* Quasi dicat : Tam audax fui , vt
cum Deo loqui ausus sim. Vbi apparet , eum 13
suæ fragilitatis apertam cognitionem assecutum fuisse. Atque ita postquam cœpit orare, audaciam suam ad loquendum cum Deo admiratus est. Denique in ipsa oratione se abij-

cere didicit. Ita iusti in oratione, tantam cognitionem suæ abiectionis & humilitatis accipere solent, vt dum orationi vacant, seipsos admirentur, & ex humiliatione spiritus, corporis humiliatio sequitur, qua in terram proiecti, coram tanta maiestate in abysso terræ latere cupiunt.
Mat. 26 Quemadmodum Christus Redemptor noster, qui sic orasse legitur: *Et progressus pusillum, procidit in faciem suam orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste.*
Exo. 11. Et in sacris literis Moyses cum Pharaone sic loquutus fuisse dicitur: *Descendent omnes serui tui isti ad me* (scilicet afflicti ingentibus Dei flagellis) *& adorabunt me, dicentes: Egre-*
14 *dere tu, & omnis populus qui subiectus est tibi.* Vbi alia translatio habet: *Orabunt me*, & sic est in translatione Syriaca, & in paraphrasi Chaldaica. In quo manifestè conspicitur, cultus & obseruantia, qua Ethnici illi orationi operam dabant, & sanctum Moysem deprecabantur, siquidem eorum oratio à sancto viro adoratio nuncupatur. Quod si illi tantam mortali homini adhibebant reuerentiam, qua obsecro obseruantia, & humilitate nos infinitum Deum orare oportet? Itaque humilis oratio tantam habet efficaciam, vt de ea in sacro eloquio dicatur.
Eccl. 35. Oratio humiliantis se, nubes penetrabit, & non discedet, donec Altissimus aspiciat. O verba viris abiectis, & humilibus consolationis plena in quibus diuina Scriptura, eorum orationem vacuam non discedere donec Altissimus aspiciat, pollicetur! Sed fortè obiiciet aliquis nobis, se ægrotum esse, nec posse genua flectere, & vt decet, orationi
15 vacare. Cui ego facilè respondebo: ei ante oculos orationem Regis Manassis in Babylonia capti proponens. Qui (vt ex diuinis literis constat) sic ad Dominum orauit: *Peccaui*
2. Paral. cap. fin. *super numerum arenæ maris, & nunc flecto genua cordis mei ad te Domine.* Si igitur, ô homo, genua corporis flectere non potes, viscera & cordis genua inclina: parum enim prodesset nobis, si corporis duntaxat, & non cordis genua flecteremus: pluris namque Deus motus animæ quam corporis æstimat. Nam sancti Iosue, dum eques cum hostibus dimicaret (vt patet in sacris literis) accepta fuit oratio,
Iosu. 10. quam his verbis habuit: *Sol contra Gabaon ne mouearis.* Quasi diceret: O sol, vt quiescas & ne occidas, donec ab hostibus victoriam reportem, te obtestor. Cuius sanctissimi viri oratio tantæ fuit efficaciæ, vt, quod postulabat, obtinuerit. Ex quo manifestè apparet, 16
Deum orantis cor magis, quam verba & corporis dispositionem attendere: siquidem Iosue non flexis genibus orationem habuit, sed in equo sedens: non lachrymas profundens, sed magnam sanguinis copiam dispergens: non obsecrans, sed adiurans: non denique illa postulans, quæ concedi alicui consueuerunt, sed illa, quæ vsque ad id tempus nemo petere est ausus, Super quo Beatus Gregorius ait: Ne diffidas, quoniam Deus, qui S. Iosue, vt de hostibus vindictam sumeret, diem protraxit, tibi etiam vt proximo subuenias, & peccata tua euertas, tempora longissima producet. Sic igitur Dominum deprecare: O diuine iustitiæ sol, te oro atque obsecro, vt radij clementiæ tuæ quiescant, & in die misericordiæ tuæ me lætifices, vt à sceleribus cunctis auertar, & de peccatis tanquam de infestissimis hostibus vlciscendo victoriam consequar. Ergo cum tantam vtilitatem secum afferat ora- 17
tio, frequenter nos ea vti maximè conducit, Luc. 18.
vt egregie idem Saluator nos admonet, dicens: Simile.
Oportet semper orare, & nunquam deficere. Hoc est, quemadmodum numorum cupidus, loquendo, comedendo, ac bibendo semper de Simile.
ipsis lucris ac diuitiis cogitat, & quemadmodum carnis voluptatibus deditus, eam quam diligit semper in animo habet: ita Christianus homo in Deo creatore suo cogitationem, curam, & solicitudinẽ debet continuò collocare. Cum sanctus Moyses Hebræo populo Exo. 14.
suauissima hæc verba diceret, quibus eos fortes reddebat, scilicet: *Et videte magnalia Domini, quæ facturus est hodie: Ægyptios enim quos nunc videtis, nequaquam vltra videbitis vsque in sempiternum, Dominus pugnat pro vobis.* Cùm inquam hæc diceret, ecce Dominus eum sic allocutus est: *Quid clamas ad me.*

Vbi apertè ostenditur, quòd licet sanctus 18
vir cum hominibus lingua loquebatur, cum tamen eum Deo sermonem habebat, atque eos cum in tanto periculo essent, clamante propheta, vociferatos fuisse credendum est. At quoniam parua fide & spe nitentes vociferabantur, Deus S. Prophetæ duntaxat ait: *Quid clamas*

B. Gregorius in regist.

clamaus ad me? Vbi diuina eius misericordia magnopere enitet, qui propter vnius orationem, multis maxima beneficia contulit. Quoniam autem oratio hominibus vtilissima est, Deus sæpenumero id, quod in ea petitur, vt in ea continuò perseuerent, eis differt. Scut pater filiolum habens, cui vehementer indulget, eumque præ se diligit, si pomum puero erogare vult, prius se illud nolle dare, manum comprimens, simulat: puer verò, vt illius cupidus est, nunc digitum vnum, postea alium, ac tandem omnes sua tenera manu aperit: cui in hac contentione posito, quasi ploranti manus pij parentis pomum dimittit, qui tandem lætitia & voluptate perfunditur, eo quod filium suum tot modos, totq; artes ad extorquendum pomum quærentem viderit: ita Dominus cum hominib. agit, qui decernens beneficia in eos libenter conferre, vult vt ipsi vi quodammodo plorantes, gementes, ac perseuerantes in eius manibus ea extorqueant. Deus verò perseuerantiam eorum ac diligentiam, quam adhibent, videre gaudet. Denique ita Deo ob hoc grata est oratio, vt vltima verba quæ sponsus sponsæ protulit, velut mutuò discedentis hæc fuerint: *Quæ habitas in hortis, amici auscultant: fac me audire vocem tuam.* Nomine, *hortis*, omnis Catholica Ecclesia intelligitur, diuersi verò horti, peculiares Ecclesiæ ac religiosorum conuentus sunt. In his deuotæ & piæ mentes habitant, & earum singulis sponsus ait, vt cum eo loquantur, ipsumque obsecrent, id enim sibi gratissimum testatur futurum. Et adiecit statim: *Amici auscultant te.* In quo significauit, non solum ipsum, sed etiam Angelos suauissimum eius orationis concentum delectare. Hoc sponsus in vltimo discessu suo, sponsæ, vt magis memoriæ eius adhæreret, vtpote illi vtilissimum dixit.

Simile.

19

Can. 8.

20

Ait igitur diuinus magister: *Amen, amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Vnumquodque horum verborum diuina in se mysteria recondit, & in illis conditiones orationis, quæ diuinæ maiestati iucunda est, elegantissimè continentur: quarum prima est, vt id quod petimus sit aliquid. D. Aug. sententia est, omnia huius mundi corporalia nihil esse, ac rectè inquit, siquidem de illis Sapientia ait: *Tanquam vmbra transierunt, quorū vtilitatem & miseriam etiam gentiles cognouerunt.* Atq; ita Philippus Macedonum rex, quadam 21
nocte Philosophis suis, vt quæstionem aliquam post cœnam ventilarent, imperasse traditur. Inter quos quæsitū est, quid in toto terrarum orbe maius esset. Cui alius Olympum monte esse respondit, qui altitudine sua nubes transcendit, & eius cacumen eò quò venti nequeunt, ascendebat. Alius aquam, quæ ignem extinguit, & maiorem terræ partem operit, esse affirmauit. Alius solem dixit, qui suo splēdore terram ipsam, & aquas contegit. Alius, nihil in mundo tam magnum sicut cor, quod ingentia contemnit, esse asseruit: & hic meo iudicio cæteros longè antecelluit. Dictum enim maxima 22
ponderatione dignum protulit, quo omnia huius mundi tam vilia & caduca esse docuit, vt maiorem gloriam ille, cui animus & robur est, ad illa contemnenda, quàm qui artem inuenit ad ea adquirenda mereatur. Et ideò D. August. ea nihil appellat, dona verò Spiritus sancti atque eius diuinam gratiam & charitatem comparatione totius, qui est Deus, aliquid nuncupat. Quòd si obijcis, Dominum, siquidem ait: *Si quid petieritis*, insinuare velle, terrena cuncta à nobis postulanda non esse, quæ (vt diximus) non aliquid, sed nihil nominari merentur. Huic obiectioni idem D. August. respondet, dicens: *Super omnia autem vitam æternam petere debemus, sicut faciebat sanctus Dauid, dicens: Vnam petam à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini.* Et in quadam homilia ait: *Qui verè Christianus est, non ista temporalia petere debet, sed totum pondus orationis & intentionis suæ ad expetendam æternam beatitudinem debet impendere.* Nam quando ista temporalia Deus dat, & quando tollit, gratiæ ei agantur: quando enim voluerit, illa tribuet, & quando voluerit, illa tollet, tantum est, vt seipsum nobis non auferat, cum ait: *Qui verè* 23
Christianus est, non ista temporalia petere debet: hæc absolutè petenda non esse intelligendum est. Quamobrem Beatus Chrysostomus nos sic admonet: *illud pete à Deo, quod tibi expediat accipere, & illum deceat præstare.* Quomodo tibi præstet libenter non habenti, quæ si habes, admonet, vt cōtemnas? Si temporalia petimus, cū moderatione illa petere debemus, quia quid obsit vel prosit, nouit medicus

Sap. 5.

D. Aug. lib. 2. de verbo Domin.

Psal. 26.

B. Chry. super Mat.

B. Greg. in quadam hom il. non ægrotus B. Gregor. de hoc agens, sic ait: *Ecce alius in oratione postulat vestem, alius sibi dari deprecatur alimentum. Et quidem si hæc desunt, ab omnipotenti Deo sunt petenda. Hæc petere non*
24 *est errare, sed tamen non nimiè petantur.* O vtinam vobis hodie hanc veritatem persuadere possim, videlicet, quòd homo sæpenumerò maius commodum & emolumentum sibi necessaria à Deo postulans, quam cùm ea consequitur, (saltem de temporalibus agendo) reportat! Quocirca multo maius in te Deus beneficium conferet, cùm ad ea petenda tibi occasionem præbuit, quàm cum ea elargiri tibi dignatus est. Et ad hoc aliam rationem adducere nolo, nisi vos interrogare, quid vestris in animis sentiatis, cùm efficaciter aliquid à diuina maiestate consequi intenditis: quam compositi, & ad formam redacti interiùs & exteriùs, & quam à peccatis alieni Domino, quem deprecari vultis, placere studetis: tum, vel maximè, quoniam mens cum Deo, vt docet, communicare non potest, quin aliquid bonitatis eius ei adhereat. Ita mea quidem sententia intelligitur illud, quod de Samuelis
25 matre diuinæ literæ testantur. De qua postquàm multis lachrymis ac tristitiæ signis (ita vt à sacerdote Heli ebria putaretur) ad Dominum filium postulans, orationem habuit, sic
1. Reg. 1. textus sacer affirmat: *Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati*, id est, in posterum tristitiæ signum in eius facie non apparuit. Quod non propter certitudinem impetrandi id, quod expetierat, (illud enim nesciebat) ei contigit. Sed voluit diuina scriptura significare, illam à Deo, qui plura quam ipsa petebat ei impendit, duplum beneficium fuisse consecutam. Nam intra paruum tempus non solum ei filium quē optauerat, concessit, sed etiam patientiam ad perferendam infamiam, cuius sterilitas causa erat, contulit, doloremque lenissimè mitigauit. Ex ijs, quæ hactenus dicta sunt, clarissimè infertur, nos absolutè & sine aliqua conditione diuinam gratiam, quæ est quid, atque authorem eius postulare debere: nec etiam, vt tentationes, quas patimur, à nobis aufe-
26 rantur, à Deo absolutè est petendum: illæ etenim sunt remedia, quæ optimè contra superbiam, præsumptionem, aliasque miserias
Simile. adhibētur. Ei, qui debilis, vel claudus pedibus seu læsus in aliquo suorum membrorum est, adhibetur in curationem epithima quædam, vulgò, [*Bizma,*] pice ac certis quibusdam medicamentis confecta, qua post aliquod dies tanto afficitur dolore & anxietate, vt caro ipsius edi, & morsib. corrodi sibi videatur. Tunc medicum, vt eam à se auferat, orat, cui respondet: oportere quidem parum doloris paruo tempore, dum medicamen operatur, vt posteà infirmitati remedio adhibito sanitas recuperetur, sustineri: quod si modo epithima auferatur, aer in interiora corporis ingredietur, & ægritudo deterior remanebit. Ita tentationes 27
hominibus, vt à peccatis sint liberi, adhibentur, quæ si auferantur, multò maiorum damnorum aliquando occasio essent. Quapropter, vt à nobis auferantur, absolutè à Deo postulare minimè debemus. Ait enim beatus Apostolus: *Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogaui, vt discederet à me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur.* 2. Co. 11. Quibus verbis ad literam sanctus Apostolus doctrinam, quam hic docuit valde necessariam esse confirmat. Denique, vt petere & orare sciamus, Spiritus sancti auxilium efficaciter implorare nos oportet. De illo enim Diuus Paulus inquit: *Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit, quid desideret spiritus: quia secundū Deum postulat pro sanctis.* Rom. 8. 28 Vbi diuinus Apostolus peculiarem fauorem, quo Spiritus sanctus nos afficit (videlicet, quid in orationibus sit petendum) nobis explicuit. Ipse enim diuinus Spiritus remissionem peccatorū, de qua paulò antea egerat, non solum communicat, & non solum glorificationem corporum, de qua etiam inferius egit, hominibus vult polliceri: sed etiam adiuuat infirmitatem nostram, nosque qualiter sit petendum, erudit: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus. Non ignoramus quidem gratiam & gloriam à Deo esse petendam, sed quibus medijs postulanda sit, nos
latet. Aliquando enim tentationibus ac persecutionibus, aliquando verò mentis quietudine & absq; molestia spiritus nostri gratiam conse- 29

consequimur. At verò Spiritus sanctus id, quod magis oportet, qualiter desiderandum sit ac petendum, nos docet: ipse namque illuminat mentem nostram, & adiuuat vt oret gemitib⁹ inenarrabilibus. Et ita, postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, significat, Postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Tantoperè Deus in nos beneficia conferre desiderat, vt nobis clamores, voces, ac gemitus ad peten-
Psal. 16. dum elargiatur. Et ita ait sanctus Propheta: *Clamaui, quoniam exaudisti me.* Econtra videbatur dicendum, scilicet, *Quoniam clamaui, exaudisti me.* In hoc sanctus Dauid innuit, Deum cordis humani desiderium exaudire, postea voces, verba, ac suspiria, quibus homo ab eo efflagitet, tribuere: atque ita ait, Quoniam exaudisti me clamaui.
30 Diuus Hieronymus explicans illa Diui Pauli verba, scilicet,
Rom. 12. *Ipse spiritus postulat pro nobis,* inquit: Gratiam spiritus spiritum nominat, qua docet nos pro nobis à Domino postulare. Quam ob causam idem diuus Paulus inter dona Spiritus sancti donum orationis enumerat, dicens: *Habentes donationes secundum gratiam quæ data est nobis, spiritu feruentes orationi instantes.* Ideò donum hoc ab eo summis precibus contendere oportet. Et ait vlterius sanctus Apostolus: *Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat.* Spiritus hic appellatur spiritualis homo, tali Spiritus sancti dono præditus. Ex quo loco manifestè apparet, orationes eius qui tali dono ornatus est, efficaces esse. Ait enim: *Deus scit,* id est, approbat id, quod talis spiritus facit desiderare.
31 Nam si desiderium & orationem approbat, vtique optata concedit, tum etiam quoniam secundum Deum postulat, id est, secundum Dei voluntatem.

Itaque Dominus ait: *Si quid petieritis,* id est, si petentes perseuerauerítis. In quo verbo orationis perseuerantiam annotauit: est enim hæc quædam perutilis, & valde necessaria orationi
Iac. vlt. conditio. Propter quod diuus Iacobus sic ait: *Multum valet deprecatio iusti assidua.* Ideo (charissimi fratres) ne petendo deficiatis, agite si-
Psal. 30. cut S. Dauid fecisse legitur. Vnde pro eo quod nos legimus: *In manus tuas commendo spiritum meum,* alij transtulerunt: *In manus tuas commendabo spiritum meum,* & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Quibus verbis iusti viri, qui non solum orauit, sed in animo suo proposuit, se continuò orationi operam daturum, perseuerantia insinuatur. Cùm
quidam monachus, vt legitur in vitis Patrum) 32
nimis orationi deditus, ab aliis obsecraretur, vt eos orandi modum doceret: respondit, se quidem à pauperibus, qui ostiatim petentes, vulnera sua iterum atque iterum ostendunt, & & indefessè ab illis qui eis subuenire possunt, obsecrantes, postulant eleemosynam fuisse edoctum, à quibus etiam ipsi doceri poterant. Inter Deum & homines, præter alia hoc discrimen est, quod homines nullo modo im-
portunis precibus ab aliis vrgeri volunt: Deus Luc. 11.
verò hoc magnopere cupit, imò & ad id nos monet, vt apertè ex parabola amici noctè petentis à suo amico panes, deducitur.

Denique inquit: *Si quid petieritis patrem.* Ex quo colligimus, eum hic cum filiis, scilicet iustis, verba facere. Nam peccatores filij dæmonis sunt: de quibus apud diuum Ioannem ait
quidam cœcus: *Scimus quia peccatores non ex-* Ioan. 9.
audit. Nam (vt ait diuus Isidorus) sicut nullum 33
proficit in vulnere medicamentum, si adhuc sit in eo ferrum inclusum; ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc peccatum manet in mente. Quapropter sanctus Dauid ait: *Subditus esto Domino, & ora eum.* Et ibidem: *Dele-* Psal. 36.
ctare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Delectare in Domino, videlicet, per pium amorem. Sic tu tanquam amantissimus filius Dominum diligere, & in eo delectari contende, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Postremò inquit, *In nomine meo:* id est, per merita mea. Quod si ita fecerimus, dabit ipse Dominus hic nobis gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA IV. POST PASCHA,

CONCIO II.

Amen, amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

HODIERNA huius sacratissimi Euange- 1
lij lectio, est etiam pars illius suauissimi sermonis, quem piissimus Magister ad sacros

discipulos post vltimam cœnam habuit. In
supra habitis concionibus rationes, quibus
Dominus ipsorum tristitiam ob discessum san
ctissimi Magistri leniuit, adductæ fuerunt: in
hac verò sacra lectione agitur, qualiter idem
Dominus eis singularem rationem ad leuan-
dam etiam eorum molestiam, ac in nostram
2 consolationem tribuit. Nam verba ista: scili-
cet: ***Amen, amen dico vobis***, &cæt. toti eius Ec-
clesiæ diriguntur. In quibus perinde est ac si
diceret: Quid pluribus opus est? Hoc vnum,
licet aliud non esset, in vestrum leuamen suf
ficeret, videlicet, quod, ***Si quid petieritis Patrem
in nomine meo, dabit vobis.*** Quid dulcius, quid
suauius, aut quid hoc liberalius excogitari
posset? Solus sapientissimus Salomon, post-
quam sacrificia Deo obtulit, sequenti nocte
ab ipso Domino vocatus fuisse legitur, eique
dixisse: *Postula quid vis, vt dem tibi.* Nunc au-
2. Pa. 1. tem omnibus fidelibus Christianis, licèt tot
sacrificia non obtulerunt, piissimè dicitur:
Si quid petieritis Patrem, fiet vobis. Olim con-
gregatio fidelium apud Iudæos Synagoga vo-
cabatur: nunc vero apud nos, Ecclesia dici-
3 tur. Rationem discriminis assignat optimè
beatus Augustinus, videlicet, quia Synagoga
à verbo Græco synagogeo, quod Latinè con-
grego significat, deducitur: at verò Ecclesia
ab alio etiam verbo Græco, caleo, id est, vo-
co, deriuatur. In quo insinuatur, Iudæos tan-
quam animantia propter timorem congrega-
ri. Olim eos Dominus bellis, morte, serpen-
tibus, ac bonorum temporalium promissio-
nibus ad se trahebat, eis dicens: ***Bona terræ cō-
edetis.*** Christianos vero amore & cœlestium
bonorum promissionibus conuocat, vt aper-
tè his suauissimis verbis apparet. Vt autem
maiorem huius ineffabilis promissionis fidu-
ciam conciperemus, eam summa veritas du-
plici iuramento confirmat, dicens: ***Amen,
amen dico vobis.*** Nos, cum dicimus Amen, si-
4 ue in veritate, iurare non intendimus, quia de
humana veritate intelligimus: sed Christus Do-
minus per infinitam veritatem, quæ est idem
quòd eius essentia, se iuramento astringit. Er-
go magna infidelitas erit nostra, si promissio-
nibus à persona infinitæ bonitatis editis, & iu-
reiurando confirmatis non credimus. Quali-
ter autem Dei verbis sit confidendum, apposi-
tissime nobis exemplum Abraham Patriarcha
præbuit. Qui, postquam ei Dominus iurauit,
Messiam ab eius progenie esse nasciturum, ad-
eo his verbis credidit, vt cum ei filium suum
mortis sacrificio offerre iuberetur, statim (vt
subtilis adnotauit Scotus) obtemperauit, spe-
rans filium suum, postquam igni traditus es- Scot. in 3
set, diuino auxilio resurrecturum, vt id, quod
ei antea Dominus promiserat adimpleretur.
Quamobrem egregie diuus Paulus ait: *Fide* 5
obtulit Abraham Isaac cum tentaretur, & vni- Heb. 11.
***genitum offerebat, in quo susceperat repromissio-
nes*** (ad quem dictum est: ***In Isaac vocabitur ti-***
bi semen) ***arbitrans, quia & à mortuis suscitare*** Gen. 21.
potens est Deus. Atque fiduciam hanc ostendit, Gen. 22.
cum famulis suis dixit: ***Expectate hic cum asi-
no, ego & puer illic properantes, postquam adora-
uerimus, reuertemur ad vos.*** Quid ais Patriar-
cha sancte? Ignem & ligna ad comburen-
dum filium tuum portas, & inquis: ***Ego & puer
reuertemur ad vos?*** In hoc profectò fiduciæ
suæ ingentem firmitatem ostendit. Magna et- Iudit. 1.
iam fortissimæ Iudith fiducia fuit. Nam (vt ex
sacra pagina constat) cùm Holofernes ei ex
mensa sua iussit epulas ministrare, ipsa, non
nisi ea quæ præparauerat ancilla eius, edere
voluit. Cui Holofernes ait: ***Si defecerint tibi*** 6
ista quæ tecum attulisti, quid faciemus tibi? Illa
verò confidenter: ***Viuit***, inquit, ***anima tua,
quia non expendet ancilla tua omnia hæc, donec
faciat Deus in manu mea, ea quæ cogitaui.*** O ad-
mirabilem fœminæ fiduciam! Quæ etiam
in reprehensione, quam ipsa sacerdotibus,
eo quod misericordiæ terminum constitue-
rant, dederat, clarissimè apparuit. Virtus
hæc etiam in sancto Dauid maxime floruit, Psa. 129.
qui ait: ***Sustinuit anima mea in verbo eius, spe-
rauit anima mea in Domino.*** Et vbi nos legi-
mus: ***Eripuit me de inimicis meis fortissimis***, in
contextu Græco habetur: ***Eripiet me de ini-
micis meis fortissimis.*** Vbi sanctus Propheta in Psal. 18.
magna spe fuisse ostenditur, quod ille, qui i-
psum à suorum inimicorum manibus elapsis
temporibus eripuerat, cum etiam tempore
venturo eriperet. Et alibi idem Propheta ait:
Deus noster refugium & virtus, adiutor in tri- Psa. 45.
bulationibus, quæ inuenerunt nos nimis. Qui- 7
bus verbis non solum fiducia eius conspici-
tur, verum etiam omnes in Deo confidere de-
bere

bere manifestè ab ipso docemur: in eo enim remedium facillimè inueniendum esse ait. In hominibus plerunque remedium, sed non virtutem reperies. Diues pauperi virgini numos
Dissimile. præbebit, ad hoc vt eam virginitatis thesauro spoliet. O quam multi in hac misera vita sunt qui proximis suis in aduersitatibus opem ferunt, vt in proprijs scelerib. eis faueant: Quod quidem diuersis modis ac vijs fieri solet, aut ad iniurias vlciscendum, aut ad dignitates obtinendas, aut ad scelus aliquod perpetrandum. Hi refugium, sed non virtus dici possunt: at verò Deus, refugium & virtus. Fœlices, qui in eo spem habent. De illis enim sanctus Dauid inquit: *Qui confidunt in Domino,* Ps.124.
8 *sicut mons Sion.* Hoc est, propter fiduciā quam quis habuit in Domino, stabilitatem in bono ad instar montis Sion consequetur: quæ quidem est valdè ingens amplificatio. Contra verò diffidentia, mater & fons multorum malorum est, vt ex Propheta Ezechiele patet. Qui de quibusdam sceleratis hominib. agens, sic eos dixisse affirmat: *Iniquitates nostræ & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus, quomodo ergo viuere poterimus?* Id est, Onus peccatorum ac scelerum nostrorum nos succumbere fecit, & ita nos oppressit, vt à nobis expelli sit impossibile. In quo (vt diuus Hieronymus hunc locum explicans, ait) sic dicere voluerunt. Iam perpetua mors & æterna damnatio nostra certa est vulneribus nostris nullum remedium adhiberi potest: quorsum ergò frustrà affligimur, & præ anxietate consumimur? Residuum vitæ nostræ in præsentibus voluptatibus consumamus, siquidem
9 futuras æternæ vitæ amisimus. Attendite, obsecro, qualiter vbi primùm diffidere de Dei misericordia cœperunt, omnia vitiorum genera committere constituerunt. At statim
Eze.33. Dominus ad S. Ezechielem ait: *Dic ad eos, Viuo ego, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua, & viuat. Conuertimini à vijs vestris pessimis, & quare moriemini domus Israel?* O benedictus sit & glorificatus talis Deus, bene dicta talia verba, in quibus tanta fiducia peccatoribus præstatur: Igitur fratres mei, ne spe cadatis, licet grauissima scelera commiseritis, conuertimini verè, & optimum apud Deum remedium inuenietis. In diuinis literis Deus sancto Moysi Psalmum (in quo peccata, quæ eo mortuo perpetranda erant, & vltiones quæ ob illa sumendæ erant, referrentur) scribere iussisse legitur: ad cuius Psalmi finem idem Dominus imperauit, vt quædam verba adhi- 10
berentur, quibus, cùm se Hebræi sceleribus ac laboribus oppressos vidissent, spe veniæ munirentur, scilicet, *Videte quòd ego sim solus, & non sit alius Deus præter me: ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo.* Deu. 31. Quibus verbis nos etiam cum peccatis onerati fuerimus, sicut eos, de quibus hæc diuina scriptura loquitur, Dominus in spem allicit: vt licet innumerabilem scelerum multitudinem commiserimus, vnusquisque intra se dicat: Domine: licet infinita perpetrauerim scelera, tu tamen, qui mentem meam percussisti, vt ea relinquerem, & te sequerer, me sanabis. Quis adeò cru- Simile.
delis est pater, qui filium corrigens, vt bonus esset, si ei vulnus aliquod infligeret, illi posteà non medeatur ex manib. suis, virgam qua eum verberauit, proijciēs; Si igitur erga filium hac 11
pietate homo vtitur, multò magis Deus misericordiarum pater erga peccatores ea vtetur. Quocirca confidenter ad eum oportet accedere, vt nos D. Iacobus hortatur, dicens: *Si quis* Iacob. 1. *autem vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitans.* Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur, & circunfertur. Atq; id, quod sanctus Apostolus de sapientia in præsentiarum inquit, idem etiam de alijs necessitatibus nos commonefacere intelligendum est. Nam Psal. 49. idem Dominus per Psalmistam ait: *Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* O admirabilem ampliationem! Potentissimus & magnificentissimus Deus, qui nullius honore indiget, dicit, se ab eo, qui suam opem & auxilium in necessitatibus & labo- 12
ribus implorat, honore affici. Quorsum igitur hoc summa veritas diceret? vel quorsum si petentibus subuenire nollet, vt ab eo peteremus, nobis imperaret? Quis enim princeps Simile. famulo suo iubet, vt ea, quæ ipse præstare non vult, ab eo postulet? Quamuis autem memoria nostrorum scelerum fiduciam, quam habere debemus, tepefaciat, nos tamen diuinæ misericordiæ oportet continuò

Sen. lib. de beneficiis. adhærere. Insignis Philosophus Seneca, quen-
dam hominem infimo loco natum ab Alexan-
dro Magno, parum postulasse commemorat:
cui ille vrbem quadam magnificentissimè do-
nauit. At cùm vilis homo se ea indignum pu-
taret, Alexander eum sic alloquutus fuit: *Vt in*
te beneficia conferam, non quis sis, aut quibus di-
13 *gnus, sed quid me elargiri conueniat, attendo* Si er-
go hanc magnificentiam vermis terræ sibi tri-
buebat, quid potentissimum Deum, ac pijssi-
mum facturũ existimatis? Quapropter quan-
do ab eo petimus, non fragilitatem nostram,
aut exigua merita, sed eius infinitam clemen-
tiam & pietatem ante oculos mentis ponere
debemus. Memoria etiam præteritorum be-
neficiorum in spem & fiduciam, quod maiora
conferet, (siquidem Deus nunquam mutatur)
Exo. 17. nos allicit. Quòd si pręteritis temporibus Do-
minus extitit liberalis, multò magis nunc ma-
gnificentissimus erit. Hoc significauit illud
Exodi, cùm Hebræorum populo aduersus A-
malechitas dimicante, sanctus Moyses virgam
Dei in manibus habens, orabat: Quid, obse-
cro, orationi sancti viri virga fauere poterat?
Sed absq; mysterio factum fuisse non est cre-
14 dendum. Virga hæc, qua Deus tot mirabilia
& prodigia operatus fuerat, in manu Moysi
erat, vt innumera beneficia, quæ à Deo popu-
lus Israel acceperat, in eorum memoriam re-
uocaret: atque ita spes illorum & fiducia, ad
multo maiora accipienda confirmaretur. In
quo ipse Dominus nos docuit, vt orantes, be-
neficiorum acceptorum recordemur: quibus
firmissimam spem concipiamus, nos ab illo
qui ea contulit, multò maiora esse acceptu-
ros. In hoc etiam innuitur, orationes nostras
in meritis crucis Redemptoris nostri, cuius
virga illa typum gerebat, niti debere.
Ait igitur liberalissimus Dominus: *Si quid*
15 *petieritis Patrem.* Quidam venerabilis doctor,
hunc locum sic interpretatur: Diuinus Salua-
tor nos à Patre suo, & non à se, nec ab Spiritu
sancto iubet postulare: quoniam Patri libera-
litas tribuitur: ipse est enim qui dat omnibus
affluenter, & nihil ab aliquo recipit. Nam li-
cèt verum sit, quod filius Spiritui sancto suam
essentiam, quam à Patre accipit, communi-
cat, & ipse Spiritus sanctus eam à Patre & filio,
absque eo, quod alteri eam communicet, ac-
cipit: tamen solus Pater essentiam suo filio &
Spiritui sancto nihil ab eis accipiens, commu-
nicat: Ideò meritò ei liberalitas attribuitur.
Et ob hoc nobis diuina Sapientia præcipit,
vt à Patre æterno aliquid petamus. Sed licet
hæc ita sint, Pater (meo iudicio) impræsentia-
rum beatissimam Trinitatem (quæ fons & o-
rigo est omnium bonorum) significat, à qua
in nomine Christi, id est, per merita eius po-
stulare debemus. O verba dulcissima! Quare 16
fratres mei, corda nostra amore non liques-
cunt, cùm ab eo, qui decipere minimè potest,
Deum trinum & vnum, nostrum esse Patrem
audimus? Multos filios Dei fecit vnus filius
Dei (inquit Beatus Augustinus) emit sibi fra-
tres suo sanguine: atque ita dixit: *Ascendo* *Ioan. 20*
ad Patrem meum, & Patrem vestrum. Quid,
obsecro, maioris consolationis, aut dignita-
tis reperiri potest? vt optimè diuus Ioannes
perpendit, dicens: *Videte, qualem charitatem* *1. Ioan. 3*
dedit nobis Pater, vt filij Dei nominemur, & si-
mus. Satis profectò esset, nos filios eius voca-
ri, sed non solùm voluit, vt filij nuncupare-
mur, verùm etiam vt essemus: nec ab aliquo
cogitandum est, nomen hoc tantæ dignita-
tis vacuum esse. Summi Pontifices, Impera- *Dissi-*
tores ac Reges sæpenumerò, quia pauperes *mile.*
sunt, honorificos titulos absque diuitijs vel
redditibus imponunt: veluti cùm Episcopos
annulares summus Pontifex creat, & Rex du-
cem aliquem, vel comitem instituit, quæ qui- 17
dem dignitates nomine sunt honorificentissi-
mæ, vacuæ tamen diuitijs. Deus verò non ita
facit, nam cum Abram vocauit Abraham (id *Gen. 17.*
est, multarum gentium patrem) eum ingen-
tis progeniei parentem fecit: & cùm glorio-
sum Baptistam Ioannem nuncupauit, eum
gratia (vt nomen ipsum designat) repleuit.
Denique cum Simeonem Cephas (quod lin-
gua Syriaca, vt beato Hieronymo placet, Pe-
trum vel petram significat) voluit appellari,
eum firmissimum Ecclesiæ suæ fundamentum
posuit. Ergo si nos filios, & se Patrem nomi-
nat, ratio postulabat, vt in amore, benefi-
cijs, & solicitudine Patrem se exhiberet. O
vtinam hoc continuò in nostrorum resideat
memoria! Qualiter in laboribus vnusquis-
que diceret, se patrem & potentem Patrem,
qui nimio amore filios prosequitur, habere:

&

18 & ideò magna fiducia ab eo iusta poterit postulare. Quod si cum ab eo efficaciter rem petimus, quam ipse concedere non vult, id nobis magis conducere credendum est.

Adiecit deinde Dominus: *In nomine meo.* Sed quæro, cùm à Deo aliquid petere intẽdis, quo iure id facere cogitas? Dices fortasse: Ego coram eius diuina Maiestate prostratus, creaturam eius, & opus manuum suarum me esse propono: & hunc titulum sanctus Iob ei affe-
Iob 10. rebat, dicens: *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu.* Bene quidem ais: Sed illum contra te esse non dubites, qui cum sis creatura eius, & opus manuum ipsius, ei vt debebas non seruiuisti, & aduersus eum multoties rebellando defecisti. Ideò alio tibi opus est titulo: hic enim teipsum damnat, quia cum eo ingratitudo tua apertissimè ostẽditur.
19 Ergo me ad imaginem & similitudinem eius factum esse adducam: ideò siquidem tam perfectum esse mihi cõmunicauit, fauorem eius & auxilium iure potero implorare. Optimè, inquis, sed id etiam aduersum te pugnat: nam imaginem ipsam ita deformasti, vt vix imago Dei esse videatur. Itaque panem eius sanctissi-
Simile. mum me manducasse proponam. Sic enim famulus, qui hero aliquando seruiuit, obijcere solet, cùm ab eo aliquid postulare contendit. Concede, inquit, hoc domine famulo tuo, siquidem me panis tuus sustentauit, ius optimum in petitionem tuam affers. Nam cum quis dicit, se panem domini sui aliquando cõedisse, & ideò iure optimo ad id quod postulat illum posse adducere, innuit huiusmodi famulus cum domino famulabatur, panem quo vescebatur, se meruisse. Tu verò quem Dominus tot annis abundanter aluit, cui panem suum abundantissimè largitus est, qualiter id quod manducasti, meruisti? Ideò etiam hoc
20 aduersum te est. Ergo id, quod ante diuinum tribunal poteris allegare, in sacra nos Euangelij hodierni lectione supernus magister Christus Dominus erudit, dicens: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* O admirabilem titulum, ô firmissimum ius! Scilicet cùm à patre æterno aliquid postulamus, illud per Dominum nostrum Iesum Christum postulare ac dicere: Deus infinitæ maiestatis, ex parte mea, ad hoc quod petere intendo, afferre quid possim præter hoc penitus ignoro. Nam si creaturam tuam & opus manuum tuarum me esse assero, id in meam vergit damnationem, quoniam aduersus creatorem meum impudenter restiti: si imaginem tuam in me insculptam esse pro titulo allego, pudet illam tibi ostendere, siquidem ipsam tot immunditijs fœdaui: si verò affero panem tuum edisse, id nunquam merui. Igitur nullum aliud mihi re- 21
fugium est ad petendum, nisi per Dominum nostrum Iesum Christum, per primogenitum illum, per illam bonorum summam, per mediatorem inter te & nos: per illum deniq;, qui tibi solus placuit infinitè, & hoc ius coram te potero adducere. Ideò semper à te petam, per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Oechumenius insignis doctor Græcus, Oechumenius.
super hæc verba inquit: Christum redemptorem nostrum verum Deum esse, in hoc ostendisse, quod nomen infinitæ virtutis, per quod omnia comparantur, quodque non nisi habenti infinitam potestatem, videlicet, soli Deo conuenit, obtinuerit. Ideò sanctus Dauid ait: *Domine Dominus noster, quam admirabile est no-* Psal. 8.
men tuum in vniuersa terra. Ex quo apparet, ad 22
Christi redemptoris nostri gloriam pertinere, æternum Patrem propter nomen sanctissi- Eccl. 5.
mum vnigeniti Filij sui, ac propter eius innumera in nos beneficia conferre. Verissimè enim in sacra Scriptura dicitur: *Deus honorauit* Exo. 20.
Patrem in Filio, videlicet, quando propter merita parentum filijs, licet indignis, bona tribuit. Ipse enim ait: *Ego sum Dominus Deus faciens misericordiam in millia, ijs qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Atque ita Hebræis in Deuteronomio dixit*: *Neque dabo vobis de terra filiorum* Deu. 2.
Esau, quantum potest vnius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir, quia filius Isaac Patriarchæ viri iusti fuerat. Et inferius adiecit: *Non pugnes contra Moabitas, nec ineas aduersus eos prælium: non enim dabo tibi quicquam de terra eorum, quia filijs Loth tradidi eam in possessionem.* Si igitur cum Idumæis licet 23
idololatris Dominus post quadringentos annos, quia filij Esau primogeniti sanctissimi Isaac erant, hanc habuit rationem: quid cum filijs ac membris Iesu Christi iustorum iustissimi, propter merita ipsius æternum Patrem acturũ putatis? Ergo quotiescunq; os nostrum

ad orandum aperimus, vel oculos in cœlum
leuamus, semper nobis gratissimus hic æterni
Patris primogenitus est offerendus. Sanctus
Ioseph fratres suos hortatus est, vt coram ipso
sine Beniamin eorum fratre non apparerent.
Gen.43. *Alioquin*, inquit, *non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum.* Hoc idem nobis Patrem æternum di-
Heb.5. cere cogitare debemus, vt, scilicet, coram eo
absq; dulcissimo fratre nostro Beniamin Iesu
24 Christo non compareamus. Sed ad hoc no-
tanda sunt verba diui Pauli, videlicet: *Factus est omnibus obedientibus sibi causa salutis æternæ.*
Prou.28 Obedientibus, ait, & non morem gerere no-
lentibus. Nam in Prouerbijs dicitur: *Qui declinat aurem suam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Ideò hic statim summa veritas infe-
rius inquit: *Ipse Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui.* Et Di-
D.Greg. uus Gregorius ait: *Si obedierimus Deo, obediet Deus orationibus nostris.* Atque hæc est ratio,
quare Dominus sanctis ac pijs viris ita obtem-
perabat, vt si precabantur: Domine pluat, sta-
tim ipse Dominus eorum deprecationibus fa-
Ps.144. ueret. Vt enim Regius propheta testatur: *Deus voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.* Atque hoc significatur
mysterium in illis verbis eiusdem sancti Da-
Ps.140. uid, cum ait: *Dirigatur Domine oratio mea, sicut*
Simile. *incensum in conspectu tuo.* Thus seu incensum
in thuribulo positum, nisi ei ignis applicetur,
odorem effundere non potest: ita incensum o-
rationis Deo odoriferum, aut gratum non
25 est, nisi cor, vnde illa exit, diuini amoris igne
Isa.1. non ardeat. Quapropter apud sanctum Esaiã
ipse Dominus hæc profert verba: *Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt.* Qualiter ô sce-
lerate, te Dominus exaudiet, cum lingua tua
orationem Dominicam pronuntiante cor
tuum ab ijs, quæ ibi postulantur, longissimè
abfit? Si enim ore profers, *Pater noster qui es in cœlis,* Deus tibi poterit respondere: O infœlix,
qui me Patrem appellas, cum filius meus esse,
26 nec præceptis meis obedire nolis? Quare ais,
sanctificetur nomen tuum (id est, nomen tuum ab
hominibus glorificetur, & honore afficiatur)
si quidem tu ipse nomen meum ignominijs
dedecoras? Quare inquis: *Adueniat regnum tuum,* siquidem cogitatione & desiderijs ab il-
lo teipsum continuò auertis, modis omnibus
ac vijs huius mundi miserabile regnum inqui-
rens? Quare dicis: *Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra*, siquidem tu ipse mihi non vis mo-
rem gerere? Quare ore profers: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, si cum diuitias, vi-
delicet, horrea plena frumento, & magnam
numorum copiam ad vitam in centum annos
propagandam habeas, non te pudet panem
pro vnius duntaxat diei spatio à me postulare?
Quare postulas: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: siqui-
dem minimam tibi illatam iniuriam non so-
lum inferenti parcere non vis, verùm etiam
pertinaci animo eam vlcisci contendis? Non-
ne vides huiusmodi deprecandi modum per-
inde esse, ac si diceres: Domine cum impijs ac 27
teterrimis dæmonibus me in infernum detru-
de, ac siquidem ego, vt tu iubes, meis inimicis
non parco, nec tu etiam mihi parcas? Quare
denique inquis: *Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo*, siquidem tu tenta-
tiones ac scelera quæritas, vt in illis totus sub-
mergaris, ac tui ipsius instar diaboli proteruus
efficiaris tentator? O te nimium infœlicem:
quem tota hæc sanctissima oratio apertissimè
condemnat, tuaque facinora palàm ostendit,
& te misericordia mea, ac beneficijs æternis
indignum iudicat! Ergo, ô miserrime pecca-
tor, ad Dominum conuertere, veramque tua-
rum iniquitatum pœnitentiam facito, ac tan-
dem eò quòd eas commiseris, ingentem lacry-
marum copiam profunde, & ita oratio tua di-
uinæ maiestati gratissima erit. Ait enim diui- 28
na Sapientia: *Vox turturis audita est in terra* Cant.2.
nostra. In quo significauit, vocem & oratio-
nem cum lacrymis coniunctam pijssimo Deo
esse nimis acceptam. Atque ita pro eo quod
nos legimus: *Ne tradas bestijs animas confiten-*
tes tibi, alij ex Hebræo verterunt: *Ne tradas be-* Psal.73.
stijs animam turturis tuæ. Et sanctus Dauid di-
cebat: *Auribus percipe lacrymas meas.* Vbi in- Psal.16.
nuit, lacrymas, in oratione, esse vnum ex præ-
cipuis ius ac singulare remedium, vt coram
Deo exaudiatur. Ideò beatus Augustinus re- B.Aug.
fert, cùm pij & deuoti homines cuiusdam æ- lib.22.
groti salutem fletu à Domino deprecarentur, de ciu.
seipsum Dominum simul cum eis obsecrasse, Dei, c.8.
precei-

precesque ei fuisse dicendo: *Domine, quas preces exaudies, si has non exaudis?* Et adiecit statim:
29 *Eorum ergo precibus salus ægroto reddita est.* Hac igitur dispositione sanctissima oratione Dominica, quam ipse Dominus homines docuit, vtendum est: in ea namque, omnia quæ po-
Simile. stulare conducit, continentur. Nam quemadmodum cuncta tempora in septem dierum spatium rediguntur: ac septem cęlis, qui prius cœlo stellato ordine sunt, totius mundi machina regitur ac gubernatur: & septem planetis omnes inferiores gignuntur creaturæ, & quemadmodum homo quatuor elementis in corpore, & tribus potentiis in anima, quæ septem sunt, constat: & quemadmodum hominis perfectio in septem virtutibus, videlicet, tribus theologicis, & quatuor cardinalibus, consistit, & quemadmodum septem Spiritus sancti donis mens sanctificatur: & quemadmodum in remedium generis humani Chri-
30 stus Dominus septem instituit sacramenta: & quemadmodum in beatitudine septem mirificis dotibus, scilicet, visione, tentatione, & fruitione in anima, agilitate, impassibilitate, claritate, & immortalitate in corpore glorificabimur: ita omnes necessitates nostræ in septem petitiones, quæ in hac cœlesti oratione continentur, referuntur. Ac quoniam diuinus Magister noster cùm discipulos suos orare do-
Mat.16. ceret, eis dixit: *Sic ergo vos orabitis, Pater noster, qui es in cœlis, &c.* nos etiam hac sacratissima oratione frequentissimè vti debemus. Res etiam planè consideratione in hoc Euangelio digna est: siquidem Deus adeo se liberalem erga nos ostendit, vt in hac sacra lectione Iesus Christus affirmet: Si quid petierimus Patrem in nomine ipsius, nobis esse concedendum: nos etiam propter eius amorem erga proximos nostros liberales esse eis, quæ à nobis postulauerint, concedendo, rationi consenta-
31 neum est. Olim hoc iussit Dominus: *Ingressus*
Deu.23. *vineam proximi tui comedes vuas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum.* Postea verò Christus redemptor noster sic apud diuū Lucam ait: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur:* In quo, mundum ante aduentum ipsius, frigidum & absque diuini a-
Luc. 12. moris igne esse significauit. Sed pro dolor! quamuis filius Dei tot beneficiis velut flammis incensis, corda hominum in sui & proximorum amore inflammare conatus est, multi tamen aliquo modo frigidiores quam antea remanserunt. Nam si eo tempore pauperi in alienam vineam ingredi, vuasque comedere, atque alia id genus licebant, nunc non solum ad manducandum racemū in alienam vineam ingredi mininimè licet, absque pœna & supplicio, sed etiam aliæ quamplurimæ in miseros pauperes crudelitates exercentur: ob quas (vt credi potest) tot malorum genera his tem-
pestatibus patimur, Æquū est enim & rationi 32
consentaneum, vt tibi, qui cum villicus diuitiarum Domini tui esse deberes, eas omnes tibi vsurpasti, & nunquam filiorum Iesu Christi, videlicet, pauperum recordatus est, cuncta quæ possides, ipse Dominus auferat. Igitur (charissimi fratres) quandoquidem vultis, vt erga vos Deus sese liberalem exhibeat, vos etiam liberalitatem erga pauperes ostendite. Quo non solum obligationi vestræ satisfacietis, sed diuinam gratiam merebimini, qua cōparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA V. POST PASCHA,

CONCIO III.

Amen, amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

MERITO, atque optimo iure veteres Phi- 1
losophi hominem arborē inuersam appellarunt: ille enim radices in cœlo agere, fru- *Simile.*
ctum verò in terris, videlicet in hac vita præ-
bere debet. Et quemadmodum omnis cura & 2
solicitudo olitoris in irrigandis nouis arboribus, vt radices altius mittentes vberrimos fructus ferant, sita est: ita pręcipua cura hominis Christiani, debet esse in cogitandis rebus cęlestibus, vt ea cordis cogitatione, quæ radix hominis est, virtutem cœlestem attrahat, qua bonorum operum fructum ferat abundantissimum. Sic faciebat sanctus Dauid, qui ait: *Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxi- Psa.120*
lium mihi. Et Ecclesiasticus ait: *Iustus cor suum* *Eccl. 39.* *tradidit ad vigilandum diluculo ad Deum, qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur:*

Perpen-

Perpendite verba illa: *Tradidit cor suum*, vbi iu-
stus cor suum famulum ac seruum huius san-
Simile. cti exercitij efficere, significatur. Nam sicut
olitor ante lucem surgit ad arbores irrigãdas:
ita vir iustus, vt cor suum ad Deum in illa cre-
3 pusculi matutini quietudine erigat, surgit. At-
Iob. 8. que S. Iob inquit: *Si diluculo surrexeris ad Deum,
& omnipotentem fueris deprecatus, statim euigila-
bit ad te, & peccatum reddet habitaculum iustitiæ
Psal. 5.* *tuæ.* Dauid etiam licet Rex, & multis negotiis
præpeditus, dicebat: *Mane astabo tibi, & vide-
bo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.*
Psa. 118. Pro quo Beatus Hieronymus ex Hebræo ver-
Psal. 56. tit: *Mane astabo tibi, & contemplabor*: & alius
doctor vertit: *Mane instituam ad te orationem
meam, & suscipiam.* Et pro eo quod nos legi-
mus: *Præueni in maturitate, & clamaui*: alij ex
Hebræo verterunt: *Præueni diluculum, & cla-
maui.* Et vbi nos habemus: *Exurgam diluculo*;
alij verterunt: *Excitabo auroram*, id est, non
expectabo, vt aurora me exsuscitet: imo ego
matutino tempore surgendo illam suscitabo.
Psal. 62. Et ita ipse Rex Dauid dicebat: *In matutinis*
4 *meditabor in te, quia fuisti adiutor meus.* O ma-
gnam multorum confusionem! Nescio quo-
modo talia audientes pudore non conficiun-
tur illi, qui cum viginti quatuor horas diei na-
turalis in misero & mortali corpore indul-
gendo integras consumant, saltim vnam in
adhibendo animę remedium non impendant.
Quòd si vir iustus cor suum tradidit ad vigi-
landum diluculo, & vos hoc facere minimè
curatis, qualiter iustorum nomen obtinere
contenditis? Igitur, ô homo, ignauia & ne-
gligentia sit procul à te! & sic eam arborem
videlicet animam tuam, vt fructum æternę vi-
tæ afferat, cœlorum rore mane irrigare cura.
Ait enim Spiritus sanctus: *Qui conseruat legem
Eze. 35.* *multiplicat orationem*: scito namq; orationem
& contemplationem naturæ rationali exerci-
5 tium esse nimis congruũ & conueniens. Qua-
re artes mœchanicas ita nũcupari existimatis?
Vocantur mechanicæ à verbo, mœchor, quia
homo ijs vilibus artibus ac humanis negotiis
vtens, intellectu suo adulterat & mœchatur.
B. Aug. Nam (vt ait B. Augustinus) fecit Deus homi-
nem rationalem, vt summum bonum intelli-
geret, intelligendo amaret, amando posside-
ret, possidendo frueretur: ipse verò homo ad
vilia se abiecit. Atque ita quando intellectus
humanus creatus ad intelligendum Deum, &
in eo contemplandũ munus hoc sibi tam pro-
prium, relinquit, & terrena meditatur, tunc
mœchari dicitur, & opera eius mœchanica, id
est, adulterina, dicuntur. Hoc aliter etiam in
hunc modum probatur. Deo quatenus Deus
& actus purus est, dare & non petere, vel acci-
pere: creaturæ verò, vt creatura est, accipere
competit: ac quemadmodũ Deo semper dare
naturale est, ita creaturarum semper postulare
ac petere rationi est consentaneum: & sicut 6
cùm Deus donat, munere suo fungitur, ita
creatura cùm postulat. Deniq; oratio sic Deo
grata est, vt ipse cum anima iusta loquens ei
dicat: *Fauus distillans labia tua.* Hoc est, oratio *Cant. 4.*
quam labiis profers, mihi fauo mellis dulcior
ac suauior est. Atque ita, vbi nos legimus: *Cla- Psal. 17.*
mor meus in conspectu eius introibit in aures eius,
alia translatio simul & contextus Græcus ha-
bent: *Introiuit in aures eius*, vbi iustorum oratio
in Dei auribus instar suauissimi concentus es-
se significatur. Nam sicut musicus, vt grata & *Simile.*
concinnam coram Rege efficiat melodiam,
lyræ chordas prius concinnare conatur: ita
vir iustus cor suum, antequam orationi vacet,
diligentissimè præparat, Deus enim interiora
hominis plusquam externas voces intuetur.
Quamobrem diuinus Psalmographus inquit:
Præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Psal. 9.
Vnde intelligetis rationem, quare Dominus
iubens sancto Moysi cum Rege Pharaone lo-
qui, ipse se excusauit, dicens: *Non sum eloquens Exod. 4.*
ab heri & nudiustertius: impeditioris & tardioris 7
linguæ sum. Mira profectò res! Ad loquendum
cum Deo se balbum esse atque insufficientem
minimè dixisse legitur, cum ad loquendum
cum homine se impeditioris linguę esse existi-
maret. Nam cùm Deus præter hominum con-
suetudinem, ad cor magis quam ad verba at-
tendat, iusti verborum elegantiam & compo-
sitionem non curant. Ideò, postquam sponsus
sponsæ dixit: *Fauus distillans labia tua*, adiecit
statim: *Et odor vestimentorum tuorum, sicut
odor thuris.* Per vestimenta, virtutes sanctæ, & 8
per thus oratio suauissima intelliguntur. Cùm
autem dicit, vestes animæ iustæ thura redole-
re, perinde est ac si diceret, in operationibus
eius idẽ esse operari, & orare propter deuotio-
nem ma-

Simile. nem magnam & considerationem, quibus ea quæ agit, pertractat. Sicut enim mater cùm filij sui aut mariti ex itinere defessi pedes abluit, simul seruitutem adhibet, & ipsum abluendo diligit, atque in ea operatione delectatur: ita fidelis Dei seruus, in ijs quæ operatur, Dominum, propter quem illa agit, contemplatur, & simul ea propter eius seruitium faciendo, delectatur ex animo, cupiens ipsa multo melius & exactius perficere. Et id quod hac ratione fit, ingentis meriti esse certissimum est: nam merita nostrorum operum

Simile. præcipuè ab intentione & amore atque deuo-
9 tione qua fiunt, dependent. Quemadmodum in monetis, non tanti facimus magnitudinem & quantitatem, quanti metallum, ex quo conflantur (parum enim auri, pluris quam æris magna copia extat) ita in bonis operib. non perinde eorum multitudo, sicut amor & deuotio qua aguntur, attendenda est. Est autem oratio Deo grata, quoniam nobis vtilissima: quapropter in ea continuò insudare, ac dum vitam degimus, diligentissimè laborare debemus.

Simile. Qui flumen aliquod tranare contendit, nisi caput suum super aquam erigat, absque dubio à periculo se mergendi euadere non potest. Cuilibet nostrum verba illa Prophetæ Dauid, licèt in alium propositum scripta fue-
Psal. 67. rint, optimè applicari possunt: *In mari via tua*
10 *& semita tua in aquis multis.* Cùm ergo omnes in procellis huius mundi brachia nostra natando concutiamus, si caput in altum non erigimus, id est, si cogitationes nostras, affectiones, atque portionem superiorem in Deo misericordiam eius postulantes, non figimus, profectò in peccatorum flumine submergemur.

Simile. Malum, citrum, & alij huius generis fructus (vulgò [*Cydras y limones*] diu incorrupti custodiri nequeunt, ideò, saccaro delibuti, Hispanè [*en conserua de açucar*] longum temporis spatium retento pulchro colore, velut recentes reseruantur. Sic omne opus studiosum diu à se solummodo absque sanctissimo orationis exercitio conseruari non potest: absq; oratione enim statim virtus marcescit, cum illa verò omnia conseruantur, & recentia ac suauissima Deo videtur. Quocirca quidam
11 sanctus frater nostri ordinis nomine Ægidius dicere solitus erat, velle se potius in sancta religione vnam duntaxat virtutem, quam extra illam in sæculo decem haberet: nam decem in sæculo marcescunt, & facilè annihilantur, in religione verò vna conseruatur, & multiplicatur sancto orationis exercitio.

Cœlestis igitur magister Iesus Christus, vt animum nostrum ad vtendum hoc mirifico remedio excitaret, nos in sacra Euangelij lectione hodierna hortatur, dicens: *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* In diuinis literis rex Ezechias

4. Re. 19. Esa. 37. obsessus ab Assyriorum copijs hoc fecisse legitur. *Opertus est sacco, ingressusque est in domum Domini, & misit senes de sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam Prophetam filium Amos, vt eum in suis orationibus Domino commendaret.* At- 12
tendite, obsecro, ordinem, quem Rex hic sanctus obseruauit. Non solum enim orationib. sancti prophetæ contentus fuit, verum ipse & omnes sui cilicio prius induti sunt, & cooperti. Cumque epistolas ab Assyrijs missas blasphemijs contumelijsque plenas vidisset, *ipse ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit in conspectu eius, dicens: Domine Deus Israel, tu es Deus solus Regum omnium terræ, tu fecisti cœlum & terram, inclina aurem tuam, & exaudi: aperi Domine oculos tuos, & vide, & audi omnia verba Sennacherib, quæ misit, vt exprobraret nobis Deum viuentem,* &cæt. Nunc igitur Domine Deus noster 13
saluos nos fac de manu eorum, vt sciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus. O quam multa exempla huius sancti Regis docemur: quorum primum est, se non solum orationibus sancti Prophetæ commendasse, verum etiam se suosque famulos cilicio cooperuisse, & Propheta sancto orante ipse simul orans exauditus est. Nunc verò in hoc miserrimo temporum statu, pij & religiosi viri propter totius populi necessitates instanter orationi vacant: principes autem, magnates ac duces, scelera & flagitia committentes, lætitia ac voluptate afficiuntur. Qualiter ergo Dominus eorum preces audiet, siquidem pro tam nefarijs hominibus deprecantur? Prophetam Hieremiam Dominus alloquutus sic ait: *Nolito orare pro populo hoc, quia non exaudiam te. Nonne vides, quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda,* Hier. 7.

14 *& in plateis Hierusalem? Filij colligunt ligna, &*
patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt
adipem, vt faciant placentas Reginæ cœli, & libent
dijs alienis, & me ad iracundiam prouocent. Qua-
si diceret: Parentes, matres, ac filij omnes dia-
bolo seruitutem adhibent: & tu pro illis me
deprecaris? Parum profectò illis tua proderit
oratio. Igitur, fratres mei, à peccatis vestris &
vijs impijs ad Deum conuertimini, & pro vo-
bis ipsi etiam orate, & ita vobis seruorum Dei
orationes erunt emolumento. Sanctus Moy-
ses cum in montis cacumine oraret, Iosue in-
signis Hebræorum dux, aduersus Amalechi-
tas dimicasse, & victoriam consequutus fuisse,
Exo. 17. legitur: Aequum ne esset, vt Hebræi dicerent:
Siquidem Moyses in monte pro nobis orat,
non sumamus arma, nec aduersus hostes præ-
liemur, ipse enim solus ad victoriam repor-
tandam sufficiet? Certè hoc insania & vecor-
dia iure optimo diceretur: Sed quæro, vnde ad
bellum gerendum sibi arma Hebræi parare
15 potuerunt? Nam licet in sacro textu dicatur:
Armati ascenderunt filij Israel de terra Ægypti,
non tamen tot armis, quot eis opus erat, si-
quidem captiuitate opprimebantur, ex Ægy-
pto muniti exirent: At in deserto arma nullo
modo conficere poterant: ergo vnde illa ha-
Exo. 13. bere potuerunt? Huic quæstione satisfacere
volens, ait: Ægyptios, quando filios Israel pro-
secuti sunt: optima secū arma portasse: at post-
quam submersi fuerunt, in oram maris simul
cū armis à profluuio aquarum proiectos fuis-
se, Hebræos verò mortuorum cadauera rebus
bellicis spoliantes, seipsos armis eorum prote-
xisse. Itaq; aduersarij non solum Hebræis mi-
nimè nocuerunt, sed potius eis arma ad aliorū
hostium vires propulsandas suppeditarunt.
Quibus rebus pijssimi Dei, qui suis fauere so-
let, immensa bonitas planè conspicitur. Alte-
rum verò, quod occasione orationis sancti
Regis Ezechiæ docere possumus: hoc est, vide-
licet orationem à propria persona orantis ha-
bitam, erga Deum plus ponderis ac momenti
esse, quàm si ab alio (cæteris paribus) habea-
tur. Ratio huius rei ea videtur esse, quia inten-
siore actu vnusquisque sibi quàm alijs à Deo
16 postulat. Quapropter nullus adeò alienis ora-
tionibus confidat, vt nullum sibi huius nego-
tij onus relinquendum cogitet. In sacra Scri-
ptura reperimus, quod cum Ismael & mater eius
Agar afflicti ac siti confecti in deserto essent,
licet mater leuauerit vocem suam, & fleuerit,
tamen statim ibi additur: *Exaudiuit autē Deus* Gen. 21.
vocem pueri. Vbi apertè ostenditur, ipse puer
suis proprijs lachrymis, id quod matris fletus
atque oratio obtinere non potuerant, sibi ob-
tinuisse & comparasse. Id etiam quod statim 17
adijcitur, valde notandum est, scilicet: *Aperuit*
oculos eius Deus, videlicet, matris Agar, *quæ vi-*
dens puteum aquæ, abijt & impleuit vtrem aquæ,
deditque puero bibere. Ibi antea puteus erat, sed
non ab eis visus est, quoniam nondum oraue-
rant. Hoc nobis sæpenumero euenit, qui re-
medium nostris necessitatibus, si orationi va-
caremus, cum valde propinquum sit, facilè in-
uenissemus: sed quia non oramus, ideò nos la-
tet. Tertium denique, quod hic admonetur,
est huius sancti Regis orationis efficacia & ex-
quisiti modi, quos ad sedandam Dei iram, e-
pistolas coram eo aperiens, exquisiuit. Maxi- 18
mè verò nunc dolendum est, videre negligen-
tiam, ignauiam ac vecordiam eorum, qui o-
rationi vacant, & multò magis lachrymandū,
si curant & solicitudinem, qua plerīq; homi-
nes, terrena, & ea quę ad corpora alenda perti-
nent, agunt, animo euoluamus. Rex Saul Sa- 1. Reg. 15
muelem Prophetam exorauit, vt à Domino
peteret, ne ipse regno suo spoliaretur: quod
tanta instantia à sancto Propheta efflagitauit,
vt eius pallium sciderit: quia (vt ibi dicitur)
Apprehendit summitatem pallij eius, quæ scissa est:
at verò ad obtinendam veniam suorum pec-
catorum, sanctum Prophetam non tanto stu-
dio obsecrasse legitur. Ita sunt quamplurimi,
qui bona temporalia à Deo summis precibus
obtinere contendunt, bona verò animæ ac di-
uinam gratiam, lentè & desidiosè petunt. In
sacris literis legimus, diligentias quas prophe-
tæ Baal clamantes & inuocantes Deum suum, 3. Re. 18.
seu potius dæmonem, vt eos exaudiret, adhi-
buerunt: postquam autem preces suas irritas
esse videbant, se cultris, nouaculis, donec san-
guine perfunderentur, incidebant. O miseran- 19
dos filios Adæ! diligentia ac feruor, quo ido-
lolatræ illi Deos suos inanes deprecabantur,
negligentiam vestram & acidiam, qua omni-
potentem ac verum Deum obsecratis, iustissi-
me condemnat: qui si aliquādo orationi ope-

ram

ram datis, cùm vestra corpora flagellis ac di-
sciplinis percutere deberetis, forsitan de vltio-
ne contra proximos vestros, atque aliis scele-
ribus cogitatis. Vltimum tandem, quod in o-
ratione huius Regis aduertendum duximus,
quodque magis ad huius Euangelij proposi-
tum facere videtur, est responsio, quam Do-
minus sancto Esaiæ circa Regis Ezechiæ peti-
tionem reddidit, dicens: *Protegam vrbem hanc,*
& saluabo eam propter me, & propter Dauid ser-
20 *uum meum.* O ineffabile mysterium! Non so-
lum Dominus his verbis, eos propter merita
Prophetæ Dauid eripuisse, voluit innuere,
verùm res vlterius progrediebatur. Nam Domi-
nus Regi Dauid iurauerat, ex progenie eius
Messiam nasciturum. Quod si in hac obsi-
dione Ezechias, qui vnicus hæres ex progenie
Dauid erat, mortem oppeteret, iam Dei pro-
missio ipsi Regi Dauidi facta, deesse videbatur.
Exo. 23. Idcirco ait: *Protegam ciuitatem hanc propter*
meum promissum Dauid factum. Et huc specta-
re videtur dictum illud sancti Moysis cum Deo
loquentis, propter scelera commissa: *Aut in-*
quit, *dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro*
vitæ. Quasi diceret: Domine, si hanc po-
puli multitudinem perire iubes, & hic linea &
progenies venturi Messiæ finitur. Quod si
ipse non nasciturus est, parum mihi proderit
21 ex numero esse prædestinatorum. Nam si ad
redimendum mundum minimè venturus est,
gloriam mihi promissam non ingrediar. At-
que ita his omnibus pereuntibus, omnia ces-
sabunt. Hinc est, quod sanctus Noe, licet in-
gentem multitudinem vitam finiisse aspexe-
rit, non tamen pro illa deprecatus fuisse legi-
tur: in arca enim Sem filium suum, à quo Mes-
sias secundum carnem originem ducturus e-
rat, secum incolumem retinebat. Igitur si-
quidem multis ante incarnationem tempori-
bus, æternus Pater Messiæ venturi in mun-
dum tantam rationem habuit, vt propter eum
Israeliticum populum à multis periculis eri-
puerit, quid nunc propter sacratissimum Mes-
siam Redemptorem nostrum iam crucifixum,
ac propter preces & orationes eius nomini ob-
latas eum facturum putatis, cùm ipse Do-
minus nobis iureiurando se astrinxerit, di-
22 cens: *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis*
Patrem in nomine meo, dabit vobis.

Hæc summæ veritatis promissio in ma-
gnam certè spem ac fiduciam nos allicit, qua
freti ad æternum Patrem postulaturi oportet
accedamus: & hoc efficax remedium est ad o-
rationem. Ideò sanctus Dauid dicebat: *Au-*
ditam fac mihi mane misericordiam tuam, hoc Psal. 45.
est, Fac Domine, vt quam celeriter tuam in me
sentiam misericordiam. Quo iure id, ô Rex
sancte postulas? *Quia in te speraui.* Et adiun-
git statim: *Notam fac mihi viam in qua am-*
bulem, quia ad te leuaui animam meam. Attendi-
te obsecro duas, quas in suam causam ratio-
nes affert. Quis ergo tali parenti preces fun-
dere, & ab eo necessaria petere non audebit?
Magnum in nos Deus beneficium contulit,
cum erga nos paternum amorem habere di-
gnatus est. Sed idem Dominus vult, vt nos et-
iam erga illum filiorum fiduciam habeamus. 23
Quod diuus Paulus testatur, dicens: *Quoniam*
estis filij Dei, misit Deus spiritum filij sui in corda Gala. 4.
nostra, clamantem, Abba pater, id est, facientem
vos clamare filiorum affectu, fiducia & amore,
atque opem illius fidenter implorare. Et ita
Christus Redemptor noster nos orandi modum
docens, inquit: *Cùm oratis, dicite: Pater noster*
qui es in cœlis. Diuinæ infinitæ maiestatis Pa-
trem vocare non auderemus, nisi ad id vnige-
nitus filius eius nobis facultatem præberet.
Nam licet olim multi Patriarchæ ac Prophe-
tæ extiterint, nullus tamen eorum sibi tan-
tum tribuere ausus est, vt Deum ipsum Patrem
suum appellauerit. Solus sanctus Esaias dixis-
se legitur: *Tu Domine Pater noster & Redem-* Esa. 63.
ptor noster. Quamobrem Ecclesia Catholica
omnium fidelium nomine ait: Diuina insti-
tutione formati audemus dicere: *Pater noster* 24
qui es in cœlis. Quasi dicat: Si vnigenitus filius
tuus, nos, ô immense Deus! non erudiret, te
Patrem inuocare minime auderemus. Val-
dè etiam notandum est, omnes petitiones il-
lius orationis, quam cœlestis Magister nos do-
cuit, communes esse. Non igitur Dominus
vult, nostrum quempiam in oratione esse pro-
prietarium, id est, neminem sibi soli, sed abun-
dantia charitatis suis etiam proximis à Deo
petere debere: qua quidem charitate pleno ore
dicamus: Sanctificetur nomen tuum, adue-
niat regnũ tuum, & dimitte nobis debita no-
stra. Sanctus Dauid ad Dominũ orans dicebat:

25 *Effundo in conspectu eius orationem meam.* Vbi verbum illud, *effundere*, quod significat, extra aliquid profundere, maximè ponderandum est. Atque ita effundere orationem in conspectu Dei, idem est, quod pro ijs qui extra Deum sunt, videlicet, pro peccatoribus deprecari. Hac igitur charitate Dominus nos orare praecipit, vultque, vt orationibus nostris amicos, & inimicos, notos atque ignotos comprehendamus. Cum ergo Dominus ait: *Petieritis Patrem*,

Simile. Nos ipse diuinus Magister reuerentiam, cultum & obseruantiam, qua ab eo petere debemus, admonet. Si quando cum Regibus terrae sermones haberis, magnam attentionem ac diligentiam in verbis adhibere contenditis, & quicquid profertis lingua, animo diligenter ponderatis. Multò maiori attentione, cura ac vigilantia, vos coram Deo esse ratio postulat, in cuius conspectu potestates coelorum prosternuntur, & omnis creatura

26 contremiscit. Non me latet, cor hominis

Simile. suapte natura inquietum esse, & multò magis in oratione. Experientia videmus, aues dum liberae in arboribus sunt, quietas esse & tranquillas, dum verò in caueis includuntur, in hanc & in illam partem volitare, caputque plerunque, vt inde exeant, confringere. Hoc humano cordi contingere videtur: nam si liberum relinquitur, quietum est atque tranquillum, cùm verò in cauea orationis includitur, statim cogitationum multitudine agitatur, quod plerunque ex industria Sathanae euenire solet. Atque ita interrogatus aliquando a sanctis frater Aegidius nostri ordinis, vir quidem eximia sanctitate praeditus, quare in oratione a daemone plusquam alibi homines tentantur?

Simile. sic respondit: Quemadmodum, ille qui cum alio litem exercet, pro virili laborat, ne aduersarius eius ad ius postulandum iudicem alloquatur, ita infestissimus humani generis hostis hominibus orationis exercitium, ne diuinae Maiestati gratum sit, aut ob illud id quod in-

27 tendunt, consequantur, impedire conatur. At

Simile. sicut auem, quae in cauea est, vi mitigari & mansuefieri non oportet (id enim esset in causa, vt ipsa plus efferaretur) sed potius cum ea blande ac leniter agendum est: ita cor hominis per vim minimè domandum est, hinc enim saepe numero non parum incommodum accidat, vt [illegible] capiti euenire solet: imò cum eo suauibus rationibus tractandum est, ei multa incommoda in ijs quae optat, obijciendo, atq; his verbis persuadendo: Quid miserabile cor inter ea dis? Quid in ijs quae cogitas, delectationis inuenies? Quod gaudium, quam voluptatem, & quod lucrum ista tibi afferre possunt? Certum (mihi crede) aut quietem in ijs, quae adipisci conaris non inuenies: sed in piissimo Deo omne gaudium ac voluptatem duntaxat reperiendum esse, pro comperto habe. Aliud etiam remedium huic malo adhiberi potest, videlicet, hoc. Ac- 28

Simile. cipiter suaptè natura auis est fera & inquieta, ita vt audiens paruum strepitum, statim euolare contendat. At vero auceps, ad cuius manum ligatus est, eum propter strepitum volare conantem pedicis, videlicet, ligulis, vulgo [*phiuelas*] quibus prehensus retinetur, iterum ad se trahit, & si aliquando locum vbi strepitus aliquis resonat, praeterire cōtingit, ei ante oculos recentem carnem sanguine conspersam proponit, vt eam intuens strepitu non moueatur. Ita humanum cor suaptè ingenio inquietum, cùm ei aliqua Sathanae instigatio offertur, statim ab oratione in qua erat, diuertitur. Homo ergo toto animi conatu debet intendere, vt cor suum ad se trahat, & vinculis amoris Dei tranquille retinere, ei carnem sanguine conspersam, vulneratam, ac flagellatam Christi Saluatoris nostri offerendo, vt 29 ipsum cor in consideratione eius sagittarum, & quodammodo ipsius amplexu dulcissimè commoretur, ac placidissimè quiescat. Maximè etiam ad hoc conducit in locis solitarijs, & ab hominum coetu secretis orationi vacare. Et ita Dominus in lege veteri sic praecepit: *Nullus hominum sit in tabernaculo, quando pontifex sanctuarium ingreditur, vt roget pro se, & pro domo sua, & pro vniuerso coetu filiorum Israel.* Leu. 26. Insuper valde notandum est verbum illud: *Si quid petieritis*, vt aperte intelligamus, id quod in oratione petimus, debere esse quid. Nam cum Deus liberalissimus sit in spiritualibus diuitijs tribuendis, hominem Christianum in eis postulandis parcum atque auarum esse, magnae confusionis est. Idem in temporalibus plerunque accidit, quae a Deo ex parte nostra peti solent, cum ea alia sunt, quae iure optimo nihil appellari possunt, ac [illegible] in perditionem & incommodum 30

peten-

petentium comparantur. Rachel vxor Iacob, adeò filios habere desiderabat, vt (sicut in sacris literis traditum est) viro suo dixerit:
Gen. 30. *Da mihi liberos, alioquin moriar.* Deus autem ei duos concessit: & ipsa ex partu alterius, videlicet, Beniamin animam efflauit. Attendite quanti ei optatus filius stetit, siquidem mortis eius causa fuit. Rebecca etiam (vt narrant diuinæ literæ) liberorum mater esse peroptauit, quæ duobus in ventre ipsius pugnantibus sic afflicta & mœrore confecta est, vt in hæc verba prorupèrit: *Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit*
Gen. 25. *concipere?* O immense Deus, quas afflictiones, & quam ingentes labores multi parentes propter filios, quos diu vehementer cupie-
31 runt, & à Deo summis precibus impetrarunt,
D. Bern. lib. de interiori domo c. 51. perpessi sunt? Quamobrem fratres mei, solam gratiam & gloriam absolutè petere debetis, reliqua verò cum additamento & conditione postulate. Quod si Dominus ea vobis impar-
Simile. tiri noluerit, diui Bernardi sententiam libenter amplectimini, quæ sic habet: *Sæpè multos non exaudit Deus ad voluntatem, vt exaudiat ad salutem.* Si insanus ac mentis inops, ab amico suo ensem postularet, si ipse verus eius amicus est, illum ei negaret, eo quod existimaret, eum seipsum velle interficere. Ita Dominus nobis petentibus, quam plurima negare solet, eo quod nos tanquam fatuos & ratione carentes tamillis nobis mortem & damnationem allaturos esse certo scit.
32 *Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo.* Non ait Dominus eis: Hactenus orationi non dedistis operam, nec etiam ait tantummodo, Hactenus non petistis (nam sæpenu-
Luc. 11. mero Apostoli orauerant, atq; ita diuino Magistro dixerant: *Domine, doce nos orare*) sed addit, *in nomine meo:* tum quia eo vsque cælestem magistrum suum secum habentes in aduersitatibus, & in ijs quæ opus erant eum magna cum fiducia consulebant: tum etiam quia vsque ad id tempus, eis Dominus ineffabilem sui sanctissimi nominis virtutem non ostenderat. O superne Magister mundi Iesu Christe, quare virtutem tui altissimi nominis, quan-
Simile. do ad Patrem ire volebas, patefacere & indicare voluisti? Quoniam pretiosa medicamenta grauibus morbis adhiberi solent, & in magnis necessitatibus plenissimæ indulgētiæ con-

ceduntur, ac magnæ reliquiæ, & magnæ æstimatione habitæ, in magnis calamitatibus in lucem extrahuntur: denique (vt in prouerbio est) frater & amicus in diebus infaustis opportunus, id est, [*El amigo y el hermano para el dia malo*] D. Thomas inquit, diuini auxilij pro-
prium esse, in maioribus angustiis & afflictio- D. Tho. sup. Ioã.
nibus miseris subuenire. Sed quoniam inter
maximas angustias, quas sacri discipuli ferre 33
poterant, vna erat sui diuini Magistri absentia: ideo ipse Dominus nomen suum, quod vices præsentiæ ipsius suppleret, & in quo thesauri meritorum eius sunt absconditi, voluit relinquere: atque ita sanctissimum Iesu Christi nomen coram æterno Patre discipuli ponentes, merita eiusdem Domini reponebant.

Iterum igitur liberalissimus Dominus sacris discipulis ait: *Petite & accipietis.* Et, vt eos in maiorem spem erigeret, fortioresque in id redderet, adiunxit: *Vt gaudium vestrum plenum sit.* Id est, vt ex beneficijs quæ propter orationem consequemini, gaudium plenissimum habeatis. Nam (vt D. Paulus docet) *Fructus spiri-*
tus est charitas, gaudium, pax. Ac de hoc gaudio Gal. 5.
sanctus Dauid verba faciens, inquit: *Beatus* Psal. 83.
populus, qui scit iubilationem. Quare beatus?
Rationem innuit, dicens: *Domine, in lumine* 34
vultus tui ambulabunt, hoc est, ducti clarissima luce tua, *in nomine tuo exultabunt*, id est, ex te gaudia mirabilia & voluptates depromment: *& in iustitia exaltabuntur*, hoc est, in lege tua maximos progressus facient, & in maiorem perfectionem ac virtutem accrescent. Hoc autem gaudium non solum humanas voluptates expellere facit, sed etiam ad perferendos labores recreat & animum reddit. Sicut e-
nim vt si aluearia inuadentes fauorum dulce- Simile.
dine allecti, facilè apum aculeos & stimulos patiuntur: ita dulcedo cœlestium gaudiorum efficit, vt non solum omnia, quę in mundo habentur pretiosa, contemnantur, sed vt ardua & difficilia hac dulcedine quis recreatus ag-
grediatur. Hæc etiam dulcedo in mente, san- 35
ctum, castumq; timorem ad non peccandum Psal. 85.
generat. Ideo sanctus Dauid dicebat: *Lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum.* Nam qui Deum gustauit, & ei placere studet, sicut ipsi maximè obtemperare & inseruire optat, ita illum vel leuissima in re offendere pertimescit.

Atque hoc gaudio preces & orationes nostræ
efficaciores coram Deo redduntur, vt idẽ san-
ctus Propheta fatetur, dicens: *Delectare in Do-*
Psal. 36. *mino, & dabit tibi petitiones cordis tui.* Liben-
tius enim Dominus eas preces audit, quæ ab
hilari & deuoto corde, quàm quæ à languido
& segni proficiscuntur: & propter efficaciam
& feruorem (inquit ipse) dabit tibi petitiones
cordis tui. Denique hoc gaudium nos per di-
uinorum mandatorum viam celeri cursu fa-
cit incedere, sicuti idem Regius Propheta te-
statur, cum ait: *Viam mandatorum tuorum cu-*
Psal. 118 *curri, cum dilatasti cor meum.* Ecce igitur quàm
36 multa bona Dominus sola suæ suauitatis gu-
sta in fidelium suorum cordibus operatur. Si
autem à me rursus quæratis, quo in loco pij
homines potissimum hac dulcedine fruantur,
ad hoc idem Dominus per Isaiam de ijsdem
deuotis hominibus loquens, sic respondet:
Isa. 56. *Lætificabo eos in domo orationis meæ.* Quis ergo
(fratres charissimi) tam durus corde, ac sui
ipsius adeo inimicus est, vt hæc audiens, sese in
posterum sanctissimo orationis exercitio cõ-
tinuò non tradat, maximè cum Dominus to-
ties à se postulari nobis imperet?

Beatus Augustinus aliter verba hæc expli-
D. Aug. cat, dicens: *Gaudium plenum est, Deum ipsum*
sup. Ioã. *in gloria contemplari.* Nam in hac vita nullum
& lib. 1. gaudium plenum est, quoniam sitim & appe-
de Trini. titum animæ nostræ minimè implet: & hoc
Oecum. est, quod à se postulari nobis Dominus præci-
37 pit. Oecumenius doctor insignis, eadem ver-
ba sic exponit: *Petite, vt gaudium vestrum sit*
plenum, videlicet, postquam videritis vos no-
mine Magistri vestri, omnia quæcunque pe-
tieritis fuisse consecutos. Si alicui magnati
Simile. aut principi aliquando famulatum præbuisti,
& postea quocunque pergas vbi ille cognitus
fuerit, tibi honor propter eũ adhibetur, cer-
tè tali Domino seruisse, magnam capis animo
lætitiæ voluptatem. Sic sacri Apostoli magna
lætitia profundebantur, eo quod omnia quæ
optabant, & petebant nomine sanctissimi
Magistri sui, facillimè fieri apertissimè intue-
bantur: ita enim tota natura rerum eis, ac qui-
libet ipsorum esset Deus, & ipsarum rerum
creator, obtemperabat.

Denique ait Dominus, *Et non dico vobis,*
38 *quia ego rogabo Patrem de vobis.* Id est, modò
nolo agere, an Patrem pro vobis obsecraturus
sim, de hoc enim iam egi, ac dixi vobis: *Quia*
rogabo Patrem & alium Paracletum dabit vobis,
nunc autem vobis duntaxat persuadere inten-
do, vt Patrem meum, quæ volueritis deprece-
mini, *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me ama-* B. Aug.
stis. Quo in loco Beatus Augustinus ait: *Amat* su. Ioan.
nos Pater, quia nos amamus Filium, cum tamen
à Patre, receperimus, vt & Patrem & Filium
amaremus, quia ipse prius dilexit nos. In his ver-
bis Christus Saluator noster, suæ reconcilia-
tionis ac redemptionis gratiam quanta fuerit,
ostẽdit. Sanctus David filio suo Absalon in or- 2. Re. 14.
tem fratris eius precibus Ioab pepercisse legi-
tur, non tamen voluit vt coram se amplius ap- Simile.
pareret. Vnde duplicem reconciliationis mo-
dum esse deducimus: alterum, cùm delinquẽ-
ti culpa condonatur tantummodo: alterum
verò, cùm ipsi delinquenti non solum remit- 39
titur crimen, sed in pristinam gratiam & ami-
citiam offensi ita redit, vt ab eo fauores postu-
lare audeat, & non pertimescat. Ita Christus
humani generis reparator fecit, qui nos sic æ-
terno Patri reconciliauit, vt filios eius charis-
simos fecerit, & vt beneficia ab eo postulare
possimus. Idcirco Dominus ait: *Petite, ipse*
enim Pater amat vos. Igitur, fratres mei, confi-
denter accedamus, & ab hoc piissimo Patre
petamus quid gratiæ, & gaudium plenum glo-
riæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,
Amen.

FERIA II. IN LITANIIS MAIORIBVS.

CONCIO I.

Quis vestrum habebit amicum, & cæt.
Luc. 11.

HODIE litanias seu rogationes, quod i- 1
dem est, solemnibus festis incipit Eccle-
sia celebrare: atque ita omnes misericor-
diam à Deo poscentes, gloriososque sanctos
intercessores habere conantes simul conueni-
mus. Cùm Hebræorum populus in solitudi- Exo. 17.
ne esset (vt in diuinis literis traditur) tanta ne-
cessitate propter aquarum penuriam oppres-
sus fuit, vt contra Dominum murmurantes Nu. 20.
dixerunt, sibi terram abundantem ac ferti-
lem

lem ab ipso fuisse promissam, aridam tamen solitudinem, & à suauitate alienam eis fuisse datam: quas quidem murmurationes linguis proferentes, manibus ad lapidandum san-
2 ctum Moysem lapides colligebant. Clamauit autem Moyses ad Dominum, dicens: *Quid faciam populo huic? Adhuc paululum & lapidabit me.* Medere Domine huic necessitati. Dominus autem eum sic alloquutus est: *Loquere ad petram, & virga tange, & statim ex ea aquarum profluet copia abundantissima.* Moyses verò: *Debile*, inquit, *remedium nobis praebes.* Cum lapide loquar? Quorsum? nam lapis minimè intelligit. Insuper & illum virga iubes percutere? Virga mollis, lapis verò dura res est. Si igitur molli durum tangitur, quam impressionem efficiet? Deinde lapis hic ex genere silicis est: ex quo si percutiatur, ignis potiùs quàm aqua oriri solet. Deniq; petra haec, parua nimis est, ex qua tanta aquarum abundantia, quanta multitudini huic opus est, exire quomodo poterit? Hinc sanctus Moyses de promissione Domini coepit dubitare, & ideò ter-
3 ram promissionis ingredi non meruit. O Pro-
B. Aug. pheta sancte (ait Beatus Augustinus) quàm immeritò dubitasti: nam licet lapis hic natura sua non intelligit, id tamen eius typum gerit, non solum verba percipit, sed interiora cordis scrutatur. Christum enim Redemptorem nostrum significat, de quo D. Paulus inquit:
1. Co. 10. *Petra autem erat Christus*: quae licet in humanitate parua sit, in diuinitate tamen maxima est, & ab ea flumina (sicut aqua maris operientis) promanare possunt. Quamuis autem verum sit, quod si petra haec graui superbiae ictu tangatur, ignis ex ea prodit, tamen si leui humilitatis ictu tangitur, consolationis & refrigerij aqua ab ea eximitur.

4 Quidam seruus Ochoziae Regis Israel, E-
4. Reg. 1. liam Prophetam in monte commorantem comprehendere volens, superbia elatus, ei dixit: *Homo Dei, Rex praecepit vt descendas.* Quasi diceret: licet velis nolis, ego te inuitum ad Regis conspectum traham, siquidem ipse ita imperauit. Cui vir sanctus: *Si homo*, inquit, *Dei sum, descendat ignis de coelo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Et statim descendit ignis de coelo, & deuorauit eum, & quinquaginta qui cum eo erant. Iterum autem venit ad eum alius totidem, sicut primus, hominibus comitatus, quos etiam ignis deuorauit, quoniam ictu superbiae lapidem tetigerunt. Denique tertius venit, & genua contra Eliam curuauit, & precatus est eum, & ait: Homo Dei, noli despicere animam meam, & animas seruorum tuorum, qui mecum sunt.* Quasi diceret: Inuiti & coacti ad te venimus, Regis imperium nos coegit, ideò nostrorum miserere. Tunc Angelus qui ibi erat, loquutus est ad E- 5
liam, dicens: *Descende cum eo, ne timeas.* Ecce igitur quantum differant tactus, qui in Deo ac seruis eius cum humilitate fiunt, ab illis qui cum superbia atque elatione efficiuntur. Nam ex his tribus solus tertius, quoniam Dei seruum humilitatis ictu tetigit, incolumis cum socijs euasit. Cum ergo Dominus Moysi ait: Tolle virgam, & loquere ad petram coram filijs Israel, & illa dabit aquas. Modum quem seruare debemus in necessarijs à Deo postulandis & obtinendis significauit, scilicet, debere nos pijs ac deuotis orationibus, petram, videlicet Christum, alloqui: & eam virga (id est, intercessione sanctorum) tangere ac percutere. Sancti autem conuenienter & apposi- 6
tissimè virgae appellantur, nam virga propter mollitiem & teneritudinem facillimè flectitur; ita Sancti prae nimia charitate sua, ad misericordiam proximorum sublenandam, facillimè commouentur. Atque ita apud S. Ieremiam dicitur: *Israel virga haereditatis eius.* Et Ier. 10.
quemadmodum hic S. Propheta omnem Israel virgam nuncupauit, sic omnes Angeli & coelestes incolae, ob singularem amoris vnitatem in qua viuunt, possunt virga appellari, quia in his rogationib. supernam illam ac diuinam petram percutimus, vt nobis aquas suorum donorum & misericordiarum impertiat & elargiatur. Si autem quaeritis, quare potius hoc tempore, quàm alio hae fiunt rogationes, quatuor vobis causas nũc assignabimus. Quarum prima est, vt hoc opportuno tempore, carnalis concupiscentia, quae nunc magis augetur & quodammodo ebuilit, ieiunijs & orationibus mortificetur, & quasi extinguantur. Atque ita 7
elegans textus, qui incipit: *Rogationes*: nos ad- *Roga-*
monet, vt hoc potissimum tempore, nos totos *tionis de*
ieiunijs & orationibus tradamus. Angelus *consecr.*
Raphael cum sancto Tobia sermonem ha- *d. 3.*
bens, cum sic alloquutus est: *Bona est oratio*

cum

Tob. 12. *cum ieiunio & eleemosyna.* Sicut enim accipi-
ter cum ieiunus eſt, celerius & expeditius ad-
Simile. uolat, ac maiori cum impetu ardeam inuadit:
ita cor hominis cum corpus eius ieiunum eſt,
& ipſa ſenſualitas debilis, magis ad volandum
in cœleſtem contemplationem aptum eſt. Ex
quo apertè conſpicitur, ieiunium duos præci-
puos effectus operari: alterum, ſcilicet, oratio-
ni fauere: alterum verò, ſenſualitatis paſſiones
D. Baſil. reprimere & mortificare. Idcircò Diuus Baſi-
8 lius illud tantopere laudat, vt in altera con-
cionum, quam de eo habuit, ſic dicat: *Cuſtodes
Angeli libentiùs ac ſtudioſiùs eorum animas cu-
rant, qui per ieiunium purgati fuerunt.* Et paulò
inferiùs ſic ait: *Angeli per ſingulas Eccleſias, eo-
rum qui ſe ieiunijs purgauerunt, catalogum faci-
unt.* O admirabilem ſanctiſſimi ieiunij lau-
dem! Videte, qualiter glorioſus Doctor ieiu-
nium effert, dicens: Angelicos ſpiritus per pa-
rochias, & monaſteria, omnes ieiunantes, in
catalogum militum Ieſu Chriſti, atque in ſer-
uorum eius numero ſcribere. Poſſumus autem
cogitare, eos ſic ab Angelis in album referri. In
domo Epiſcopi ipſe ac famuli eius ieiunant: in
domo Prętoris, ipſe ac famuli eius ieiunant, in
domo principis huius ciuitatis, ipſe ac famuli
eius ieiunant, &c. Fœlix illa domus, in qua vir,
coniux, filij ac ſerui omnes, ieiunio vacant: hi
in numerũ eorum referentur, quos Angeli co-
9 ram Domino conſtituent. Eos etiam, qui ci-
bis & voluptatib. dediti ſunt, & qui nunquam
ieiunarunt, maximè cum Eccleſia iubet, An-
geli in ſuis codicibus numerabunt, atque in
cœleſti regno illos voraces & helluones eſſe
dicent. Oratio etiam ſimul cum ieiunio, præ-
cipuè hac temporum calamitate, quibus ſen-
ſualitas ita prȩualet, valdè neceſſaria eſt. Cùm
D. Greg. ſanctus Benedictus (vt refert Beatus Gregor.)
in ſolitudine eſſet, tanta iam ſanctitate prædi-
tus, vt multa Deus per ipſum miracula ederet,
auiculam quandam nigrã circumcirca ſe vo-
lantem aſpexit: qua viſa, tantis luxuriæ incita-
mentis & tentationibus commotus fuit, vt
10 ſtatim de reditu in ſæculũ cogitauerit. O rem
omni admiratione dignam! Perpendite quæ-
ſo, quouſque tentatio virum egregium ac mi-
raculis & omnium virtutum genere clarum,
perduxerit: At ipſe, diuino fauente numine ad
ſe reuerſus, & in ſeipſum iratus, veſtib. ſe ſpo-
lians, in tribulos & aſperrimas ſpinas ſe volu-
tando proiecit: atque ita (vt idem B. Gregor.) B. Greg.
per vulnera cutis, vulnera ſanauit mentis. Ec- vbi ſup.
ce igitur, fratres mei, qualiter ſancti dæmo-
num tentationes ſuperabant. Multò ergo ma-
gis nobis miſeris opportunioribus remedijs
vti conducit, ſi inclytam de hoſtibus volumus
victoriam reportare. Valdè etiam ad Dei opti-
mi maximi dona comparanda, labores & affli-
ctiones ſimul cum oratione adiuuant. D. Bo- S. Bona-
nauentura, ſacratiſſimam virginem Mariam, uent. in
ſanctæ Elizabeth viduæ, ordinem vitæ & ora- medita-
tionis ſuæ explicuiſſe commemorat. Atq; in- tione.
ter alia quæ ibi refert, hoc vnum peculiare cõ-
mendat, videlicet, eum excepta plenitudine
gratiæ, quam in viſceribus matris ſuæ accepit, 11
cætera alia dona & gratiarum dotes, ingenti
labore, aſſidua oratione, ardentiſſimis deſide-
rijs ac lachrymarum multitudine comparaſ-
ſe. Et adiecit, puriſſima Virgo cum ſancta vi-
dua ſermocinans. Hoc vnum tibi perſuade,
nullum cœleſte donum, nullamque virtutem
abſque oratione & corporis afflictione, præ-
terquàm cùm Dominus extraordinarium o-
pus, & intra ſuarum legum limites non con-
tentum, facere vult, poſſe obtineri. Huic cœ-
leſtis Reginæ ſententiæ, verba Angeli fauere
manifeſtum eſt, qui eam plenam gratia appel-
lans, dixit: *Inueniſti enim gratiam apud Domi-* Luc. 1.
num: vbi ipſam, ſi tot donis ornata erat, indu-
ſtria & diligẽtia ea quæſiuiſſe ſignificauit. His
etiã concordat dictum ſacerdotis Eliachim, Iudit. 4.
qui obſeſſus ab Holoferne Bethuliȩ incolis, &
in maximum periculum adductis, hanc tanto
viro dignam ſententiam protulit: *Scitote, quòd
exaudiet Dominus orationes veſtras, ſi manen-
tes, manſeritis in ieiunijs & orationibus in con-
ſpectu eius.* Perpendite quæſo verba iſta, *Si ma-* 12
nentes, manſeritis: vbi quàm neceſſaria ſit ſan-
ctarum exercitationum perſeuerantia, apertè
inſinuatur. In verbis, quæ ſuprà Angelum di-
xiſſe retulimus, orationem non ſolum à ieiu-
nio, ſed etiã ab eleemoſyna adiuuari ipſe An-
gelus dicebat: ſunt enim binæ alæ, quibus ipſa
oratio vſque ad Dei conſpectum aduolat. Si Simile.
in cura negotium aliquod vobis cum Rege a-
gendum eſt, illud abſque magnis ſumptibus
in finem perducere nequitis: nam famulos Re-
gis, & eos qui ſunt à latere ipſius, muneribus

ac largitionibus, vt vobis suffragentur, afficere
contenditis, idq; sæpenumero frustra fieri cō-
tingit. Quare ergo, vt cum Deo agatis, seruis
eius, ipsiusque charissimis, pauperibus videli-
cet, aliquid condonare non curabitis? Siqui-
Mat.25. dem hoc frustra non agi certissimum est, sum-
ma enim Veritas inquit: *Quamdiu fecistis vni*
de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Ideò
15 S. Ieremias nos admonet, vt corda nostra cum
Thre. 3. manibus ad Dominum in cœlos leuemus. In
quo orationes nostras cum rectè factis ac bo-
nis operibus coram Deo coniungendas esse, a-
pertè ostenditur. Quapropter (charissimi fra-
tres) per immensam Dei charitatem vos oro,
vt, siquidem tot modos, quibus preces vestræ
apud homines irritæ non sint, quæritis: multò
plures, vt petitiones vestræ coram Deo sint,
acceptæ, inquirere contendatis.

Secunda autem Rogationum causa est, vt
Dominum deprecemur, velit iram suam erga
nos lenire ac mitigare, nosque prout scelera
nostra merentur, non puniat: & bella ac sedi-
tiones, quæ his maximè temporibus oriri so-
2. Re. 11. lent, comprimere dignetur. Nam (vt in sacra
1. Reg. 11 Pagina dicitur.) Initium veris tempus est, quo
14 Reges ad bella solent procedere. Quod si aliis
seculis hoc fieri oportebat, his profectò tem-
poribus calamitatibus plenis, multò magis
necessarium est, siquidem aduersus Rempu-
blicam Christianam, tanta Maurorum mul-
titudo, tot hæreticorum copiæ, ac tot exerci-
tus Turcarum quotidie conflari, & acerrimè
pugnare videmus, ita vt vndiq; nos hostes ob-
sidere, & circumuallare videantur. Et rationi
consentaneum est, vt non eorum vires, non
multitudinem, non potentiam, sed scelera no-
stra, quæ ipsi contra nos vt tela fortissima af-
Simile. ferunt, pertimescamus. Cum quidam exerci-
tus aduersus alium dimicat, si alter alterius ar-
ma possit arripere, sine dubio victoriam facilè
reportabit. Igitur quia aduersarij nostri, pec-
cata quæ commisimus, pro armis portant, si
ab eis arma hæc auferimus, certissima pro no-
bis victoria erit: veram autem iniquitatum
nostrarum pœnitentiam facientes, eos his ar-
15 mis facillimè exuemus. Cum sanctus Moyses
Deu.28. Israeliticum populum alloqueretur, hæc in
Deuter. eis dixisse legitur: *Si audire nolueris vo-*
cem Domini Dei tui, vt custodias & facias omnia
mandata eius, venient super te omnes maledictio-
nes istæ, & apprehendent te. Et inter maledi-
cta, quæ ibi in filios Israel coniiciuntur, hoc
vnum est, videlicet: *Tradet te Dominus corruen-*
tem ante hostes tuos. Et statim inferius ait: *Ad*
ducet Dominus super te gentem de longinquo, in si-
militudinem aquilæ volantis cum impetu. Et in-
fra: *Opprimet te hostis tuus.* Propheta etiam
Hieremias, quoniam Deus in vrbe Hierusa-
lem iustos minimè inuenit, sic inquit: *Idcircò* Hier.5.
percussit eos leo de sylua, lupus ad vesperum vasta-
uit eos, pardus vigilans super ciuitates eorum, O-
mnis qui egressus fuerit ex eis, capietur, quia mul-
tæ sunt præuaricationes eorum. Per feras istas 16
Dominus tyrannos & hostes immanes, qui
eos iussu Dei ob ipsorum flagitia perdituri at-
que euersuri erant, intelligit. Ideo sanctus Hie-
remias de hoc agens, sic lamentatur: *Peccatum*
peccauit Hierusalem, propter quod instabilis facta
est. *Peccatum peccauit*, id est: Peccata peccatis Thrē. 1.
accumulauit, vel nimiè peccauit. *Propter quod*
instabilis facta est, id est, fragilis & non potens
aduersariis resistere. Quid igitur cogitatis,
fratres mei, nos illis (maximè cum maiori ob-
ligatione nunc astricti simus) bonitate ante-
cellere? Credo equidem, imò & pro certo ha-
beo, nos illos nunc minimè superare. Ergo
ne miremur, si quotidie nos tot hostibus ob-
sessos videamus: veram pœnitentiam agentes,
tanto malo, facilè diuino fauore medebimur.
Dominus Hebræorum populū sic minitatus
fuisse, à diuina pagina commemoratur: *Ecce*
ego (inquit) *conuertam vasa belli, quæ in mani-* 17
bus vestris sunt, & quibus vos pugnatis aduer- Hier.21.
sum Regem Babylonis: Hoc est, eadem tormen-
ta bellica contra vos displodent, vulgo, [*Los*
mismos tiros disparara contra vos,] & cogitan-
tes hostibus vestris nocere, à propriis armis
percutiemini. Et adiecit statim: *Posui faciem*
meam super ciuitatem hanc in malum, & non in
bonum. Rex nefariam proditorem, & fidelis-
simum ducem eisdem externis oculis contem- Simile.
platur: sed illum vt puniat, hunc autem, vt
muneribus ac præmiis afficiat. Sic Dominus 18
in præsentiarum ait: Se in vrbem illam pecca-
tricem, vt in ipsam seuerè animaduertat, ita o-
culos coniecturum esse ad puniendum, sicut
iustos vt præmiis eos muneret & condecoret,
aspicere solet. Postquam autem Dominus sic

toties minitatus est, vt iamiam supplicio Dei
puniri, eiusq; flagellum in ipsos imminere vi-
deretur, eos iterum sanctus Propheta eiusdem
Dei nomine, ad amicitiam ipsius Dei inuitat,
dicens: *Audite verbum Domini domus Dauid,*
hæc dicit Dominus: Iudicate mane iudicium. Qua-
si diceret: Animaduertite diligenter, & caue-
te: Ecce ego vosipsos continuò expecto, igi-
tur conuertimini ad me, ne fortè egrediatur
vt ignis indignatio mea. O ineffabilem Domi-
ni clementiam & misericordiam! fœlices illi,
qui eam totis viribus apprehendunt. Nos er-
go ipsam, siquidem sese temporis occasio of-
fert, verè scelerum nostrorum pœnitentes, di-
ligentissimè apprehēdamus: qua non solum à
pœnis æternis, sed à temporalibus flagellis e-
Simile. ripiemur. Nam experientia patet, à nubibus
19 turbationes nunquam in terram descendere,
nisi ab ipsa terra exhalationes, ac vapores, ex
quibus gignuntur, eædē nubes, tonitrua, nim-
bi, niues, fulgura, ac reliquæ cœli turbationes,
prius ascendant. At vapores ij sensim & inui-
sibiliter quodammodo in altum ascendunt:
fulgura verò, grandinem, ac tempestates pa-
lam & in propatulo ex eodem cœlo descende-
re videmus. Ita Deum nostrum adeò iustum
esse cogitare debemus, vt in nos, nisi propter
ingentia scelera nostra sua supplicia non mit-
tat, ipsumq; Deū à nostrorū secreta culpa ex-
citari, vt publicè de nobis supplicium sumat:
& sic quia peccata nostra ascendunt, supplicia
Dei in nos descendunt. Atque ita, siquidem
ob flagitia nostra in nos turbationes istæ ce-
ciderunt, & nos tot aduersarijs obsidentibus
oppressos videmus, vnicum ac singulare re-
medium est, nosipsos in Deum reuerti, ante-
quam penitus euertamur. Egregiè enim An-
20 na Samuelis mater dixit: *Arcus fortium sepa-*
1.Reg.2. *ratus est* (scilicet pro peccatis eorum) *& in*
firmi accincti sunt robore, id est, virtute Dei.
2.Matt. Hoc in Machabæis manifestè apparuit, quo-
21 rum aliqui milites in quodam prælio aduer-
sus hostes suos commisso, cecidisse leguntur.
Cumque postea ab alijs sepulturæ traderen-
tur, sic ait diuina Scriptura: *Inuenerunt au-*
tem sub tunicis interfectorum, de donarijs idolo-
rum, quæ apud Iamniam fuerunt, à quibus lex
prohibet Iudæos. Omnibus ergo manifestum
actū est, ob hanccausam eos corruisse. Omnes
itaque benedixerunt iustum iudicium Domi-
ni, qui occulta fecerat manifesta.
Quid igitur, ô peccatores, speratis, in vobis
tot à Deo prohibita habentes? Quid tu vsu-
rarie expectas, tot latrocinia committens?
Quid tu diues, pauperis atque egeni pignus
apud te retinens? Quid tu iracunde, odium 21
contra fratrem tuum in corde reseruas? Quid
tu Ecclesiastice, pectus ambitionibus & aua-
ritiis plenum habens? Quid denique tu, ô li-
bidinose, expectas, turpem ipsius libidinis a-
morem in corde retinens? Qualiter ergo ser-
uorum Dei, continuæ orationes & strenuissi-
morum ducū exercitus victoriam consequen-
tur, vobis huiusmodi deprauatam vitam vi-
uentibus? Ergo à vobis omnia ista scelera ex-
pellite, mentesque vestras, antequam diuinus
furor vos absorbeat, expurgate. Cum aliquan- *Ios. 7.*
do Hebræorum manus (vt diuina pagina re-
fert) contra hostes paucissimos pugnaret,
statim terga vertentes, percussi sunt ab illis, perti-
muitque cor populi, & ad instar aquæ liquefactum
est. Iosue verò scidit vestimenta sua, & pronus ce-
cidit in terram, coram arca Domini vsque ad ve-
speram, tam ipse, quam omnes senes Israel. Per- 22
pendite verbum illud, *Iosue vero*, habet enim *Simile.*
magnam emphasim, ac si diceret: Cor populi
pertimuit, & omnem fortitudinem suam ami-
sit. Itaq; sicut aqua minimè resistere valet, sic
Hebræorum corda adeo ad resistendum im-
potentia remanserunt, vt corda esse non vide-
rentur: Iosue verò ac senes Israel animum re-
cipientes, negotium Domino tradiderunt.
Hoc etiam munere senes & maiores natu, in
Republica atque in congregationibus vti de-
bent, totis viribus conantes, vt remediū pau-
peribus adhibeatur. Pronus igitur in terram
dux sanctus dicebat: *Mi Domine Deus, quid di-*
cam, videns Israelem hostibus suis terga vertentem?
Quid facies magno nomini tuo? Dixitque Domi-
nus ad Iosue: Surge, cur iaces pronus in terra? Pec-
cauit Israel, & præuaricatus est pactum meum,
nec poterit stare ante hostes suos, eosque fugiet,
quia pollutus est anathemate. Hæc omnia Do- 23
minus aiebat, eo quod vnus duntaxat ex filiis
Israel pallium coccineum, & ducentos siclos
argenti, regulamque auream, quæ in hostium
castris supererant, sibi collegerat, & sub ter-
ram absconderat. O rem stupendam? Videre
quali-

qualiter Deus (licèt ibi quamplurimi viri pro-
bi erant) propter vnius peccatum, auxilium
suum ac fauorem omnibus denegauit. Atque
vt rem magis amplificet, cùm vnus tantum
peccauerit, omnem Israel deliquisse, Domi-
nus inquit. Denique propter furtum ab vno
commissum, omnis exercitus superatus est. O
incomprehensibilia iudicia Dei! Vt quid, fra-
tres, talia audientes, non obstupescimus:
24 Quare, cùm modò in Ecclesia Catholica tot
pij ac religiosi viri sint, tot sacerdotes sancti,
tot monachi multis virtutibus ornati, tot pu-
rissimæ virgines, tot denique sancti coniuges,
si toties ab hostibus nostris superemur, in ad-
mirationem rapimur, siquidem inter hos bo-
nos tot improbi ac scelerati reperiuntur, ma-
ximè in ipsis bellorum copijs & exercitibus,
vbi omnes ferè milites seclusa fide, Barbaros
infideles cunctis moribus imitari videntur?
1.Re. 13. Sic vbi nos legimus: *Egressi sunt de castris Phi-
listinorum ad præliandum tres cunei*, alia trans-
latio habet: *Egressi sunt ad prædandum.* Et in
contextu Græco & paraphrasi Chaldaica ha-
betur: *Egressi sunt ad corrumpendum*: vbi illos
omnes latronum & corruptorum magis quã
militum nomen obtinere posse, significatum
est. Nec illos fuisse tales mirandum est, siqui-
dem perfidi erant ethnici. At verò militem
Christianum furem esse, aut blasphemum,
aut populorum vastatorem, aut alia id genus
crimina perpetrare, nefarium & impijssimum
est, atque lachrymis omni cum miseratione
25 deplorandum. O infinitæ maiestatis Deus:
medere Domine propter infinitam clemen-
tiam tuam, siquidem in terris non est, qui ve-
lit remedium adhibere tot flagitijs atque sce-
leribus. Maximè ponderanda est sapientissimi
ducis Iosue in supra narrato casu prudentia.
Iosue vbi suprà. Qui delinquenti, vt crimen suum confitere-
tur, persuadens, blandis & amorem præ se fe-
rentibus verbis sic ait: *Fili mi, da gloriam Domi-
no Deo Israel, & confitere, atq; indica mihi quid
feceris.* Da gloriam Deo, inquit, quoniam Do-
minus, eò quòd verba quæ Hebræis promise-
rat, circa tutelam ac ipsorum defensionem,
non seruabat, diffamatus esse videbatur. Con-
fessio autem furti erat, Domino gloriam dare:
Deu. 32. nam ex illa ostendebatur Dominus, iure opti-
mo Hebræis propter scelera eorum, opem fer-
re noluisse. Cum his omnibus sancti Moysi
dictum cohæret, qui sic ait: *Vtinam saperent,
& intelligerent, atque nouissima prouiderent:
Quomodo persequebatur vnus mille, & duo fuga-* 26
*rent decem millia? nonne ideò quia Deus suus ven-
didit eos, & Dominus conclusit illos?* O vtinam
nunc mulieres Christiani, quando infidelibus
bellum inferre volunt, ante oculos suos glo-
riam & pœnam æternam, quę nouissima sunt,
proponerent! Nam si ita esset, vnus duntaxat
miles mille hostes superaret, & duo fugarent
decem millia. Simul etiam cum mentis puri-
tate optimum armorum genus est ad insi-
gnem victoriam reportandam ipsa oratio.
Hac sanctus Patriarcha Iacob honorificè vi-
cit, & ita cum filio suo Ioseph loquens: *Do ti-* Gen.
bi, inquit, *partem vnam extra fratres tuos, quam
tuli de manu Amorrhæi gladio & arcu meo.* Hic
sanctus Patriarcha nunquam armis accinctus,
nec arcum intendisse, vel arma sumpsisse le-
gitur, cum populus ille, tempore quo filij e-
ius iniuriam sorori suæ Dinæ illatam vlti fue-
runt, euersus & solo æquatus est: imò ipse se-
nex aduersus eos, eò quòd rem crudelissimam
commisissent, indignatus est. Quare ergo 27
nunc vi & armis eam cepisse testatur? Huic
quæstioni Chaldaica translatio satisfacit,
quæ sic habet: *Quam orationibus acquisiui*: hæc
namque longè meliora sunt arma, quam en-
ses, arcus, atque alia tela manu fabricata. Vbi
etiam aliorum translatio notanda est, quæ
sic habet: *Quam tuli de manu Amorrhæi gladio
& prece mea.*

Tertia ratio ob quã rogationes fiunt, est ad
Dominum obsecrandum, vt nobis frugum
abundantiam, qua ipsi seruiamus, conferat:
ex hoc enim tempore totius anni remedium
pendet. Vt autem hoc facilè consequamur, si-
mul cum oratione, vera pœnitentia atque ani-
mi synceritas est nobis necessaria. Nam Deus Simil.
propter peccata hominum, vt ipsi ad eum cõ- 28
uertantur, sterilitate eos punire solet. Quem-
admodum tenera mater sibi dilectissimum fi-
liolum habens, quem domi suæ nunquam
detinere valet, sed vix manè surgit cùm sta-
tim auiæ ędęs petit, eò quòd ipsa ei poma
præbet, ac multis cupedijs & liguritionibus
indulget: hoc remedio (ne puer auiam tan-
to amore prosequatur, vt matrem suam de-

deserere velit) vtitur, videlicet, infantis auiam
admonet, vt ei illa quę solet, non præbeat, imò
potius ipsum illis omnibus priuet: quo facto
(inquit ipsa) me matrem, vt ratio postulat, iste
puerulus diliget: sic Dominus, cùm nos terre-
na diligentes, nostramq; auiam, videlicet ter-
ram propter fructus atque alia parui momen-
ti, quæ ipsa nobis producit, nimio amore pro-
sequentes, aspiciat: vt amorem quo ipsam ter-
ram diligimus, totum in Deum transferamus,
ipsi terræ imperat, vt sterilis fiat, nobisque pa-
nem, vinum, atque alios fructus non proferat.
29 Ideò Hebræis in sacra pagina dixit: *Quod si*
Leu.26. *non audieritis me, nec feceritis omnia mandata*
mea, dabo vobis cælum desuper sicut ferrum, & ter-
ram æneam: consumetur in cassum labor vester:
non proferet terra germen, nec arbores poma præbe-
bunt. Iustum est enim, vt si quidem tu, ô pecca-
tor, erga Deum sterilis es, ipsæ creaturæ erga
Osea 2. te etiam steriles fiant. Et per Oseam Prophe-
tam ipse Dominus de peccatoribus, eò quòd
temporalibus bonis in Dei offensam vtuntur,
his verbis conqueritur: *Idcircò conuertam, &*
sumam fructum meum in tempore suo, & liberabo
lanam meam, & linum meum, quo operiebant
ignominiam suam. Perpendite quæso, verba
Simile. hæc: *Liberabo Lanam meam, &c.* Vbi Dominus
30 apertè innuit, creaturas, quæ peccatoribus in-
seruiunt, captiuas esse, in ipsumq; vt eas redi-
mat voces mittere. Si Rex seruo suo, qui Chri-
stianam fidem professus est, imperaret, vt im-
probo Turcarum Imperatori, licet ipsius infe-
stissimus sit hostis, seruitutem adhiberet, quo-
modo huiusmodi seruus clamaret: Quas vo-
ces in cœlum mitteret, dicens: Domine Rex,
quid tibi mali feci, aut in te commisi, quare rē
mihi tam grauem iubes? Ita omnes creaturæ,
quæ peccatoribus inseruiunt, ingemiscunt, &
in Deum vociferātur: ac si scirent loqui, ipsum
deprecarentur, vt eas à seruitute misera libe-
raret, ac dicerēt: Domine ab his inimicis tuis,
in quorum captiuitate sumus, nos eripe. Do-
minus verò sic ait: Ego liberabo lanam meā.
& linum meum. Tunc autem creaturas eripit,
quando ipsas ab impiorum potestate educit,
fructus gelu, frigore & ariditate consumēs. Et
apud eundem Prophetam idem Dominus in-
Osea 9. quit: *Area & torcular non pascet eos, & vinum*
mentietur eis. Vbi maximè ponderandum est,
Dominum hic non dicere, vineas & agros eis 31
fructum esse negaturos, sed areas & torcularia
ipsum non esse præbitura. In quo significauit,
peccatores ipsos frumento & vino, eo tempo-
re quo iam in areis & torcularibus collecta e-
rant, iure optimo fore priuādos, vt maiori do-
lore ac tristitia miseri afficiātur. Quocirca fra
tres mei, ad Dominum reuertamur, siquidem,
vt nos ad se attrahat, tot modos, artes, & inuē-
tiones quærit. Cùm igitur pluuiæ, atque alia-
rum rerū sterilitas est, ad eas postulandas Do-
mini deprecationes ac pompę istæ fieri solent.
Cùm verò rerum abundantia ac fertilitas est,
tunc ad agendas ipsi Domino gratias fiunt: nā
sancta Ecclesia nunquam pro beneficiis acce-
ptis ingrata extitit. Felis seu catus cùm esurit, Simile.
iuxta domini sui pedes vestimenta eius vngui-
bus blandè atterens gemebund⁹ vociferatur,
atq; pedibus, manibus, totoq; corpore cibum
postulare videtur. Qui vbi primum aliquid ab 32
ipso accipit, statim illud in ore ferens mugiens
transilit, & in domus angulo mādūcans & mu-
giens, dum prædam in vnguibus habet, oculos
in dominum minimè subleuat: finito verò
cibo iterum gemens, vt priùs fecerat, à domi-
no illum reperit. Sic ingrati, cùm necessitate
opprimuntur, oculos suos & corda in Deum
erigunt, & instanter ab eo remedium postu-
lant. Domino verò precibus eorum annuente
ipsi, postquam postulata consequuntur, illis
detenti & occupati, cum proximis rixantes, &
contra ipsos murmurantes, ac velut cati eden-
tes & mugientes, amplius ipsius Dei non re-
cordantur, nec oculos in cœlum eleuant, quo-
usque iterum necessitate opprimuntur. Non
sic Ecclesia sancta, non sic, sed creatori suo pro
beneficijs acceptis grata, quas potest illi gra-
tias refert. S. Hieremias ait: *Nunquid sunt in* Hier.14.
sculptilibus Gentium qui pluant, aut cœli pos-
sunt dare imbres? Nonne tu es Dominus Deus no-
ster, quem expectauimus? Tu enim fecisti hæc o- 33
mnia. Omnes cœli, nubes, & cuncta terra, im-
bres, seu vnam tantummodò aquæ guttam
absque imperio Dei mittere non possunt: id-
circò ab eo pluuia cæteraque hominibus ne-
cessaria petēda sunt, eiq; ob illa gratiarū acti-
ones referendæ. Quarta deniq; ratio, propter
quam rogationes fiunt, est ad cœlestē repara-
torem nostrum Iesum Christum obseruandū,

vt nos, siquidem ipse hoc tempore in cœlum
ascendisse creditur, doceat, erudiat, atque in
sanctissima vestigia sua dirigat, nobisque tri-
buat virtutem, quæ ad recipiendum Spiritum
sanctum (quæ etiam modò ipse Dominus post
ascensionem suam in sacros discipulos misit)
præparemur. Apud sanctam Prophetam Ioe-
lem Deus promissionem hanc fecisse legitur:
Ioel. 2. *Effundam Spiritum meum super omnem carnem:*
id est, virtus spiritus mei vsque ad vltimos fi-
34 deles, qui in mundo futuri sunt, perueniet. At
sicut illi primi parentes, vt promissio hæc ad-
impleretur, erant in oratione perseuerantes,
ita nos etiã esse debemus: spiritus enim noster
vitam sine illo diuino spiritu habere non po-
test. Quocirca egregiè nos diuus Paulus ad-
Thes. 5. monet, dicens: *Spiritum nolite extinguere.* Spi-
ritus enim humanus extinguitur, quando fu-
Simile. gatur spiritus diuinus. Elegans profectò me-
taphora hæc ex lucerna sumpta est, quæ tunc
extinguitur cùm linamentum Hispanè, [*pa-
uilo,*] ignis participatione priuatur. Sic spiri-
tus noster, cùm ab igne diuino priuatur, sta-
tim extinguitur. Idem etiam sanctus Aposto-
Eph. 4. lus inquit: *Nolite contristare Spiritum sanctum
Dei, in quo signati estis in die redemptionis,* Vbi a-
35 lia translatio habet: *in diem resurrectionis;* & sic
est in contextu Græco, & in Syriaca transla-
tione. Hoc est: Ne permittatis Spiritum san-
ctum à vobis propter scelera vestra abesse: eius
enim absentia erit causa, qua spiritus vester
Eph. 4. tristetur, & afflictus sit. Atque ita: *Nolite con-
tristare spiritum sanctum,* significat: Ne Spiritus
sanctus absentia sua vos propter culpam ve-
stram faciat contristare. *Postulantes autem hunc
diuinum spiritum, & accipientes,* (inquit idem
beatus Apostolus) *soliciti estote seruare vnita-
tem in vinculo pacis,* vt vester spiritus, scilicet in-
separabilis sit à spiritu diuino: nam ab ea re,
cui noster spiritus accedit, bonum vel malum
1. Cor. 6. in se recipit. Ideò Apostolus ipse ait: *Qui ad-
hæret meretrici, vnum corpus efficitur* (videlicet
cum ea) *qui autem Domino, vnus spiritus est,*
(scilicet cum eo) vt planè quantum inter v-
36 trumque intersit, videatis. Ideò soliciti estote
seruare vnitatem spiritus, id est, cum ipso Spi-
ritu sancto. Id autem, quo spiritus hic pluri-
mum conseruatur, inter alia pax cum proxi-
mis est: & ideò adiecit, *in vinculo pacis.* Sed vt

hæc omnia postulare sciamus, nobis huius
sancti Euangelij lectionem sacrosancta Ec-
clesia proponit: in qua habetur parabola ho-
minis necessitate oppressi, qui media nocte a-
micum, vt tres panes sibi accommodaret, ob-
secraturus inuisit: à quo tandem illos quoni-
am ipsum precibus importunis obsecrauit, ac-
cepit. In quo diuinus magister perseuerantiam
qua orare, & Deum ipsum ardenti studio ob-
secrare debemus, nos docet. Finita verò para-
bola inquit: *Et ego vobis dico, petite & dabitur
vobis.* Vbi verbum illud: *Et ego vobis dico,* ma-
gnam emphasim habet, quasi diceret: Ego,
qui propter vos homo factus sum, & qui ve-
stris necessitatibus mederi cupio, dico vobis,
vt hoc modo petatis: *Quærite & inuenietis, pul- 37
sate & aperietur vobis.* Neminem otiosum esse
Dominus vult, sed ore, corde, ac manibus pe-
tendum esse, ipsius Domini voluntas est. Id
autem quod petere debemus, non nomina-
tur, quoniam diuina gratia, fauor ac gloria,
verbis explicari minimè potest. Ne autem
quis existimaret, hæc omnia sacris tantum-
modò discipulis dicta esse, adiungitur statim:
Omnis enim qui petit, accipit, &c. O admirabi-
lem summi Dei liberalitatem, qui tot vijs, mo-
dis, ac rationibus nos in spem consequendi il-
la, quæ postulamus allicit, & fortissimos red-
dit inuitando! Denique concludit, dicens: *Si
ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona dare filijs vestris
quanto magis Pater vester de cœlo dabit spiritum
bonum petentibus se?* O vtinam hanc efficacissi-
mam rationem cordis nostris reponeremus,
ac nunquam à nostra memoria laberetur! Illa
enim duntaxat nos moueret, vt tanquam filij
ad huiusmodi Patrem, qui nos tanto amore
prosequitur, spiritum bonum (id est, omne spi-
rituale donum) petituri accederemus: atque
ita diuites diuina gratia fieremus, qua con-
sequeremur gloriam, ad quam nos
perducat Iesus Mariæ fi-
lius, Amen.

IN EADEM FERIA II. IN LITANIIS MAIORIBVS.

CONCIO II.

Quis vestrum habebit amicum, &c. Luc. 11.

1 GLoriosus Apostolus diuus Iacobus, in v l-
timo suæ epistolæ capite, hæc suauissima
profert verba: *Multum valet deprecatio iusti assi-*
2 *dua.* Quod confirmat, dicens: *Elias homo erat si-*
Iac. vlt. *milis nobis, passibilis, & oratione orauit, vt non plu-*
eret super terram, & non pluit annos tres & menses
sex. Et rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam, &
terra dedit fructum suum. Si igitur oratio cuius-
dam iusti, tantæ efficaciæ & potentiæ erga Deũ
est, quantò maioris efficaciæ multorum iusto-
rum erit oratio? His etiam diuina Scriptura
Gen. 8. assentitur, quæ sic ait: *Ædificauit Noe altare Do-*
mino, & obtulit holocausta super altare, odoratusq;
est Dominus odorem suauitatis, & ait ad eum: Ne-
quaquam vltra maledicam terræ propter homines.
O stupendam efficaciam orationis, & sacrifi-
cij serui Dei! Propter multorum peccata Do-
Gen. 6. minus sic paulò ante dixerat: *Delebo hominem*
3 *quem creaui à facie terræ.* At propter sacrificium
& orationem, quam iustus Patriarcha Noe ei
obtulit, se amplius terras aquarũ multitudine
non esse operturum, pollicetur. Et in eadem
sacra Scriptura dicitur, quod Ægypti regno
plaga ranarum oppresso rex Pharao cum san-
Exod. 8. cto Moyse & Aaron sic locutus est: *Orate Do-*
minum, vt auferat ranas à me & à populo meo. E-
gressique sunt Moyses & Aaron à Pharaone, vt o-
rarent. Qui enim orationi attente vacare vult,
omnem populi tumultum vitare debet. Nam
licet verum sit, hominem vbiq; orationi posse
operam dare, Deumque laudibus efferre (pro-
pter quod S. Dauid ait: *In omni loco dominatio-*
nis eius, benedic anima mea Domino) tamen mul-
tò melior in solitudine ad hoc agendum con-
4 gruitas & dispositio reperitur. Cum autem e-
gressi essent ambo à Pharaonis domo, clama-
uit Moyses ad Dominum: *fecitq; Dominus iuxta*
verbum Moysi, & mortuæ sunt ranæ de domibus; &
de villis & de agris. Perpendite, quæso, empha-
sim verborum istorum: (videlicet, *fecitq; Do-*
minus iuxta verbum Moysi) res enim planè con-
sideratione digna est, quòd Dominus serui

voluntatem adimpleat. Ideò meritò S. Dauid Psal. 7
ait: *Quàm bonus Israel Deus, ijs qui recto sunt*
corde. Abiectus ille pauperculus ac contemp-
tus Moyses, plus apud Dominum, quàm di-
ues & superbus Rex Pharao cum sui regni am-
plitudine valebat, vniusque iusti oratio omni-
bus totius Regni remedium obtinuit. Quod
verò in præsentiarum maximè ponderare de-
bemus, hoc est, videlicet, orationem solius
duntaxat hominis pij, quàm plurimis impijs 5
prodesse posse. Vnde, obsecro, oriri existima-
tis, quod cum tot scelera ac flagitia in vrbibus
& Rebuspubl. grassentur, Dominus seuera ri-
gidaq; supplicia in nos pro culparum meritis
non mittit? Potissima certè causa est, quoniam
aliqui Moysi similes, in locis secretis, & in reli-
gionum angulis pro nobis continuò orant.
Qualiter hoc in Dei amorem (siquidem opti-
mum amicum eum esse videmus, & suos etiam
in hac vita nimio honore afficere) nos inuitat.
Discamus ergò hinc omnes iustos magniface-
re, & non solùm illos, qui in cœlis sunt, sed et-
iam eos, qui in terris vitam degunt, eò quòd à
Domino ita diliguntur. Si igitur vnius iusti o-
ratio tam potens est; quantò magis multo-
rum potentior erit deprecatio? Hoc nobis D.
Hieronym. explicans Annę matris Samuelis D. Hier.
canticum eleganter insinuat. Nam vbi nos le- sap. 1. Re
gimus: *Domini enim sunt cardines terræ, & po-* gum 1. in
suit super eos orbem, ipse transtulit: *Domini enim* tom. 4.
sunt afflicti terræ, & posuit super eos orbem. Vbi ca. 109.
ipse D. Hieronymus quandam Hebræorum 6
antiquorum doctorum approbat expositio-
nem, quæ asserit, Deum propter merita & ora-
tiones pauperum spiritu, mundum sustinere.
Satis optimè Propheta Daniel orationem
multorum potentem esse intellexit, siquidem
ad intelligendum somnij Regis Nabuchodo- Dan. 2.
nosor mysterium: (vt sacra pagina testatur)
ingressus est domum suam, Ananiæque & Misaeli,
& Azariæ socijs suis indicauit negotium, vt quæ-
rerent misericordiam à facie Dei cœli super sacra-
mento isto. Et Beatus Apostolus ait: *Deus de* 2. Cor. 1.
tantis periculis nos eripuit & eruit, in quem spe-
ramus, quoniam, & adhuc eripiet adiuuantibus
vobis in oratione pro nobis; vt ex multarum personis
facierum, eius quæ in nobis est donationis, per mul-
tos gratiæ agantur pro nobis. Ecce quo pacto 7
sanctus Apostolus fatetur, orationes à pluri-
bus

bus fusas ante Deum pro se, non parum illi
Ioel. 1. adiumenti contulisse. Atque ita Propheta Ioel
ait, non vnum aut alterum ad implorandam
misericordiam esse congregandum, sed mul-
Eccle. 4. tos: *Vocate*, inquit, *cœtum, congregate senes, om-*
nes habitatores terræ in domum Domini Dei vestri,
& clamate ad Dominum, Ecclesiastes etiam sic
ait: *Funiculus triplex difficile rumpitur.* Quid
sunt orationes, nisi funiculi, quibus diuinas
manus, ne de nobis vindictam sumant, liga-
mus? Quantò igitur plures fideles orauerint,
tantò plures funiculi, videlicet, orationes iun-
gentur. Et si funiculus triplex difficile rumpi-
tur, laboriosius profectò centesimus ac ducen
8 tesimus rumpetur. Sacrosancta ergo Ecclesia
plurimorum simul fidelium orationes effica-
ces esse intelligens, rogationes has & litanias
vniuersales his diebus, ad placandam Dei o-
ptimi maximi iram, eiusque diuinam miseri-
cordiam obtinédam solẽniter celebrat. Quod
si præteritis temporibus hoc fecit, multo ma-
gis nunc facere ei opus est, maximè cum se vn-
dique tot tamque immanibus hostibus obses-
sam videat. Quod quidem ob ingentia scelera
nostra euenire, maximè pertimescere debem⁹.
Dominus enim Hebræorũ populum per Iere-
Ierem. 1. miã Prophetã sic minatus est: *Ecce ego conuoca-*
bo omnes cogitationes regnorum Aquilonis, & ve-
niet, & ponent vnusquisque solium suum in introi-
tu portarum Ierusalem, & super omnes muros eius
in circuitu, & super vniuersas vrbes Iuda, & lo-
quar iudicia mea cum eis, super omnem malitiam
9 *eorum qui dereliquerunt me.* O terribilem &
admirandam comminationem! Cogitatisne,
ô peccatores, eos qui nobis bellum inferunt,
homines esse? Scitote iras Dei esse, ipsumque
Deum esse præcipuum aduersus nos hostium
conuocatorem? Hispanè, [*El es el munnidor*
principal, que ante munnendo las vanderas de los
enemigos contra nosotros.] Vt apertè S. Propheta
hic significat, cum ait: *Ecce ego conuocabo o-*
mnes cognationes regnorum. Examinate vobis-
cum verba illa: *Loquar iudicia mea*, in quibus
Dominus linguam suam, voces atque repre-
hensiones esse flagella, quibus nos cædit, ma-
nifestè insinuat. *Cum ego*, inquit, *conuocauε-*
ro, & inclusero in domos vestras hostium vexilla,
& ad ianuas vestras, eorum tentoria castra-
metatus fuero: ipsique aduersarij vobiscum
infestissimum bellum gesserint, *tunc loquar iu-*
dicia mea cum eis. Enses illorum, tela, tor-
menta bellica, machinæ, ac munitiones erunt 10
voces meæ, & altisoni præcones, qui, quales
vos estis, prædicabunt. Et idem S. Propheta
sic alibi inquit: *Cogitauit Dominus dissipare* Thre. 2.
murum filiæ Sion, tetendit funiculum suum, & non
auertit manum suam à perditione. Hic etiam
sanctus Propheta ostendit, flagella, quæ ho-
minibus inferuntur, non casu euenire, sed ab
immenso Deo mitti: Et adiecit sanctus Pro-
pheta Dominum, vt supplicium de eis sume-
ret, funiculum suum, hoc est, iustitiam suam
tetendisse, vt, videlicet, animaduersio & pu-
nitio pro ratione criminum fieret. *Væ, væ, væ.*
ac millies væ nobis, si Dominus secundum peccato-
rum nostrorum mensuram nos punit. O infini-
tæ maiestatis Deus! si super scelera nostra fu-
niculum tuæ iustitiæ tendis, visque sicut ini-
quitates nostræ merentur, nos flagellare, quid
erit nobis? Maximè vobis notandum est, adeò
homines in alios diuina permittente iustitia, 11
truces atque crudeles existere, vt Hebræi hoc
intelligentes satius esse putauerint, se manui
Dei, vt ab ipso punirentur, subiicere, quam per
manus aliorum hominum puniri. Hoc apertè
in diuinis literis apparet, vbi Domino Iudæis Iud. 10.
minitante, ipsi sic dixerunt: *Peccauimus, redde*
tu nobis quidquid tibi placet: tantum tunc li-
bera nos.

Nam licet improbi ad puniendum iussu
Dei sint ipsius Dei manus, sunt tamen manus
crudelissimæ. Aliæ verò causæ secundæ, non
tam seueræ sunt in castigando. Ipsi autem car-
nifices, & qui Domino permittente alios cor-
rigunt & puniunt, immunes à supplicio se
mansuros esse non existiment. Isaias enim
Propheta de Rege Nabuchodonosor, qui im-
manis erga plurimos extitit, sic ait: *Væ Assur*
virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius Isa. 10.
indignatio mea. Et paulò inferius inquit: *Et* 12
erit, cùm impleuerit Dominus cuncta opera sua in
monte Sion, & in Ierusalem, visitabo super fructum
magnifici cordis, (idest, superbi) *Regis Assur, & su-*
per gloriam altitudinis oculorum eius. Attendite,
obsecro, qualiter sanctus Propheta atrocia fla-
gella, quibus homines vapulant, opera Dei ap-
pellat. Aduertite et qualiter postquam Assyrij
Hebræos euerterũt, Domin⁹ ipsos etiã euertit,
& so-

& solo æquauit. Deus enim peculiarem homi-
nem ditione potentem, improbum ac nefa-
rium, vt alios puniat, in terris esse permittit,
illum tamen impune non abiturum certissi-
mum est. Sicut in Christianorum infestissimo
Simile. hoste Rege Turcarum contingit, qui quamuis
crudelissimum Ecclesiæ Dei flagellum sit, non
13 tamen ipse iustus Dominus eum ob has crude-
litates ac tyrannidem absque supplicio relin-
quet. Cum igitur modo hunc potentissimum
hostem, non solum ex aduerso, sed etiam tot
hæreticos atque infideles habeamus, maximè
nobis orationis sanctæ refugio & asylo opus
est. In sacra pagina dux Iosue ad omnem Is-
Iosu. 5. rael sic dixisse fertur: *Vociferamini, tradet enim
vobis Dominus ciuitatem.* Nec existimandum
est, ipsum ducem eis vociferari sine oratione
ac diuinis laudibus iussisse: nam solis linguis
vocem emittere, parum aut nihil prodest. Ad-
uertite etiam, eum in plurali numero loqui:
vult enim, vt omnes simul clamores edant, &
ad Dominum corde vociferentur. Intellige-
bat namque vir sanctus, concordiam in cla-
moribus ad multorum vocibus apud Domi-
num multum ponderis ac momenti habere.
Atque ita Christus Redemptor noster apud S.
Mat. 18. Matthæum sic ait: *Dico vobis, quia si duo ex
vobis consenserint super terram, de omni re quam-
cunque petierint, fiet illis à patre meo qui in cœlis
14 est.* Quid igitur erit, quando mille aut duo
Iudic. 7. millia consenserint? At credendum est, quòd
quemadmodum, cùm Hebræi contra Madia-
nitas duce Gedeone arma ceperunt, gladius
Domini & Gedeonis clamauerunt: ita voces
illæ, quibus Hebræi clamabant, gladius Do-
mini & ducis Iosue fortissimi erant. Vbi innui-
tur, quod clamor fortissimus est gladius Dei,
id est, potentia Dei & Iesu Christi. Quid enim
mundus vel infernus, contra Dei & Iesu Chri-
sti filij eius potentiam facere poterunt? Ideò
fratres mei, vos obsecro, vt ad hunc supernum
Patrem, per cœlestis eius filij merita spiritu vo-
ciferemini, vt nobis in tot aduersitatibus, &
15 pressuris opem ferre ac fauere dignetur. Vbi
Iob. 31. nos legimus apud sanctum Iob: *Quis mihi tri-
buat auditorem, vt desiderium meũ audiat omni-
potens?* alij transtulerunt: *Quis mihi tribuat
adiutorem?* & sic etiam beatus Gregorius legit.
Hunc adiutorem, quem sanctus vir desidera-
bat, iam nos habemus, videlicet Christum
Redemptorem nostrum, qui coram æterno
Patre suo continuò nos adiuuat: ideo nobis
præcipit, vt nomine suo petamus. Propheta Dan. 9.
Daniel calamitates, quas Hebræus populus
ob immensa scelera sua patiebatur, animad-
uertens, oratione deuotissima Dominum de-
precatus est, ac postquam eum populum iu-
stissimè puniri confessus est, dicens: *Tibi Do-
mine iustitia, nobis autem confusio faciei, sicut est
hodie habitatoribus Ierusalem & omni Israel.* Et
postquam etiam dixit: *Propter temetipsum in-* 17
*clina Deus meus aurem tuam, & audi: aperi ocu-
los tuos, & vide desolationem nostram & ciuita-
tem, super quam inuocatum est nomen tuum,* sta-
tim adiecit: *Nec enim in iustificationibus nostris
prosternimus preces ante faciem tuam, sed in mi-
serationibus tuis multis.* Nos verò in depreca-
tionibus nostris, & orationibus aliquid am-
plius, addituri sumus. Nam sic dicere debe-
mus: Non in iustificationibus nostris pro-
sternimus preces ante faciem tuam, sed in mi-
serationibus tuis multis, atque in filij tui Do-
mini nostri Iesu Christi meritis. Id autem
quod ad res bellicas oratione comparatur, a-
perta in sacra Scriptura conspicitur. Vbi cum
aduersus Iosaphat Hebræorum Regem ingens 2. Pa. 20
infidelium copia aciem dirigeret, Rex ipse ti-
more perterritus, totum se ad Dominum de-
precandum contulisse legitur: *& prædicauit,* 17
(aiunt sacræ literæ) *ieiunium vniuerso Iuda,
congregatusq; est Iudas ad deprecandum Dominum:
sed & omnes de vrbibus suis venerunt ad obsecran-
dum eum.* Et paulò inferius, cùm iam Rex mise-
ricordiam à Domino postulasset, sic dicitur: In
nobis quidem non est tanta fortitudo, vt pos-
simus huic multitudini resistere, quæ irruit su-
per nos. Sed cum ignoremus, quid agere de-
beamus, hoc solum habemus residui, vt ocu-
los nostros dirigamus ad te. Ante exercitum
suum, cùm iam ad hostium conspectum ap-
propinquarent, prudens Rex cantores qui
Dominum in templo suis canticis laudare so-
lebant, collocauit, vt antecedentes exercitum
voce consona dicerent: *Confitemini Domino,
quoniam in æternum misericordia eius.* Cumque
cœpissent laudes canere, vertit Dominus in-
sidias eorum in semetipsos filiorum, scilicet, 18
Ammon & Moab, & montis Seir, qui egressi
fuerant,

fuerant, vt pugnarent contra Iudam, & per-
18 cuſſi ſunt. Itaq; Hebræis laudes Domino de-
cantantibus, ipſi hoſtes in ſemetipſos verſi
mutuis concidere vulneribus, Ioſaphat verò &
omnis populus cum eo ſpolia inimicorum ac
diuitias eorum per tres dies auferre & portare
non potuerunt, tanta erat prædæ magnitudo.
Ex his poteſt optimè intelligi oratio, ob quam
Balach Moabitarum Rex, cùm ad prælian-
dum contra filios Iſrael exercitum compara-
re deberet: huius rei immemor, nuntios ad Ba-
laam miſit, & verbis & orationibus impreca-
torijs eos ſuperaret, atque ita hoſtes propul-
ſaret ac vinceret, & ipſe a periculo in quo erat,
Num.22 liberaretur. Quod (vt Orig. viro ſapientiſſimo
19 placet) rex ille Ethnicus fecit, eo quòd popu-
lum Iſraeliticum orationibus magis quàm ar-
mis hoſtes ſuperare audierat: idcircò ipſe et-
iam verbis aduerſus eos pugnare contende-
bat. Vt autem hoc ita eſſe (inquit Origenes)
intelligatis, ex ſacra Scriptura intelligite id,
quod ego à quodam magiſtro Hebræo (qui
relicta ſua ſecta ad Chriſtianorum fidem ſe
Simile. conuertit) accepi. *Scriptum eſt*, inquit, *quod di-
xit Moab ad ſeniores Madian: Nunc ablinget ſyna-
goga, hæc omnes qui in circuitu noſtro ſunt, ſicut ab-
lingit vitulus herbam campi.* Cur (ait) *tali vſus eſt
exemplo? Propter hoc abſque dubio, quoniam vitu-
lus herbam campi ore conterit & euellit; lingua ve-
rò tanquam falce omnem quam inuenit, ſecat. Ita
populus hic labijs & lingua contra hoſtes prælia-
20 tur, & pro armis verbis vtitur.* Hæc Orige-
nes. Satis apertè hoc, quod narrauimus, in
ſancto rege Ioſaphat, & exercitu eius apparuit.
Licet autem ibi orationibus duntaxat filij Iſ-
rael hoſtes vicerint, victoriamq; ab eis repor-
tauerint, tamen non decet, nos eo modo in o-
rationibus fiduciam noſtram collocare, vt id
quod in nobis eſt, ad eam conſequendam præ-
termittamus. Quemadmodum S. Ezechias
Rex feciſſe legitur, qui cum Sennacherib re-
gem Aſſyriorum contra ſe aciem magnam di-
rigere cerneret, muros ciuitatis muniri ac re-
fici curauit, & fecit vniuerſi generis armaturá
& clipeos, & conuocauit vniuerſum exerci-
2.Pa.32 tum, & loquutus eſt ad eos, dicens: *Viriliter a-
gite, & confortamini, nolite timere, ne paueatis re-
gem Aſſyriorum, & vniuerſam multitudinem, quæ
eſt cum eo: multò enim plures nobiſcum ſunt, quàm
cum illo: Cum illo enim eſt brachium carneum, no-
biſcum Dominus Deus noſter, qui auxiliator eſt no-
ſter, pugnatque pro nobis.* Animaduertite, obſe- 21
cro, hunc ſanctum Regem ita in Domino
ſpem habuiſſe, vt id, quod ex parte ſua ad de-
fendendum & propugnandum ſe ab hoſtibus
facere poſſet, non fuerit oblitus. Iudas etiam 1.Mac.3
Machabæus ſuis militibus poſtquam eos ad
præliandum contra ingentem hoſtium co-
piam præparauerat, ſic dixiſſe legitur: *Non in
multitudine exercitus victoria belli, ſed de cælo for-
titudo eſt. Ipſi veniunt ad nos in multitudine con-
tumaciæ & ſuperbiæ, vt diſperdant nos: nos verò
pugnabimus pro animabus noſtris, & legibus no-
ſtris, & ipſe Dominus conteret eos ante faciem no-
ſtram.* Quapropter non ſolum oportet nos
ſanctæ Eccleſiæ noſtris orationibus hoc tem-
pore fauere, verum etiam illos, qui virib. pol-
lent, perſonaliter contra infeſtiſſimos ſanctiſ-
ſimæ fidei noſtræ hoſtes ad præliandum ire iu-
ſtiſſimum eſt.

Quod vt intelligatis, quàm ſanctum & co- 22
ram Deo meritorium ſit, ſciendum eſt, quod
(vt ex diuinis literis conſtat) poſtquã Hebræi
à quodam crudeli tyranno nomine Siſara, qui
eos ingenti virorum copia inuaſerat, victo-
riam reportarunt: Debora Propheteſſa, Spi-
ritu ſancto admonita, omnib. tribubus quę ad
fauendum in prælio pugnaturi venerant, ſum-
mas dedit benedictiones. Tribui verò Ruben,
qui eò quòd gregem ſuum paſcebat, ſuis fra-
tribus non eſt auxiliatus, dixit: *Quare habitas* Iud. 5.
inter duos terminos, vt audias ſibilos gregum? Et
paulo inferius adiecit: *Maledicite terræ Meroz,
dixit Angelus Dei, maledicite habitatoribus eius,
quia non venerunt ad auxilium Domini.* Vbi val-
dè ponderandum eſt, hanc ſanctam mulierem
auxilium Domini appellare, cum ſeruis eius
ſubuenitur, quoties à tyrannis atque infide-
libus opprimuntur. O nimium fœlices, ac 23
perbeatos illos, qui ſanctiſſimæ fidei noſtræ
zelo, contra infideles in bellum ſe conferunt,
ſiquidem de illis dici poteſt, in auxilium Do-
mini pergere. Sed heu, heu, quàm multi in au-
xilium Domini ad bellum pergunt, vt ſenſus
ſuos in ſceleribus paſcant, & ſuis voluptati-
bus atq; abominationibus ſatisfaciant. Hi vi-
tam ſuam in ſeruitute Sathanæ, potius quàm
in ſeruitio Dei cõſumere volunt. Dicite, quæ-

so, mihi, ô miseri & infœlices peccatores, non-
ne satius esset, vitā vestram quæ hodie aut cras
minima quaque ægritudine consumetur, in
prælijs ad propugnandam fidem Catholicam
Domino offerre? Profectò scelera vestra, vos
tanto bono indignos reddunt. Rationi etiam
consentaneum est, nos maximè hoc tempore
quo carnis incitamēta cum spiritu magis con-
tendunt, orationi vacare: illa enim telum est
præcipuū, quo victoria reportanda est. Atque
24 Christus Redemptor noster suis sacris discipu-
Luc. 22. lis dixit: *Orate, ne intretis in tentationem*, non vt
non tentemini, sed ne intretis in tentationem,
id est, ne ab illa vincamini. Et quemadmodum
fur cum voces illius quem prædari conatur,
audit, statim terga vertit, quoniam intelligit,
vicinos vocibus alterius vicini clamantis ad
fauendum adesse: sic oratio dæmones fugat, &
angelos sanctosque ad fauendum oranti pro-
Simile. uocat. Et quemadmodum seruus, qui latro-
nem domum heri sui spoliantem videt, si non
vociferatur, consentiens & proditor censetur,
ita ille, qui tentationem in corpore suo sentit,
si auxilium orando non implorat, Dei & ani-
mæ suæ proditor esse iudicatur. Lacedæmones
gloriosius esse putabant, hostem arte potiùs
25 quam viribus superare. Nam vires hominibus
& brutis communes sunt, ars verò & sapientia
solius hominis propria est. Quapropter cùm
viribus vincebant, gallum gallinaceum Matri
offerebant, cum verò arte, bouem: innuentes
in hoc, plus secundo victoriæ generi, quàm
primo deberi. Sic passiones nostras dæmonem
& mundum, atque carnem arte & stratagema-
te oportet superare: nam illos solis viribus no-
stris nos velle superare, est impossibile. Inter
præcipua autem stratagemata & artes ad vi-
ctoriam comparandam, singularis est oratio.
Psal. 11. Hac S. Daniel vsus est, qui sic ait: *Tu Domine*
custodies nos à generatione hac in æternum in cir
cuitu impij ambulant. Hoc est: Tu Domine
ab hac impia generatione, quæ nos vndique
26 circundat, vt damnum inferat, eripies. Quòd
si tu, quemadmodum vallasti Iob ac domum
eius per circuitum, nos etiā tuo diuino auxi
lio & protectione circundas, quis nobis pote-
rit nocere? Modo etiam nos pro fructibus ter-
ræ cum cordis puritate ad Dominum oportet
orare. Cordis (inquam) puritate, quoniam
sanctus Dauid ait: *Pluuiam voluntariam segre-* Psal. 67.
gabis Deus hæreditati tuæ. Id est: Si homines
iusti & hæreditas tua sunt, eis pluuiam quoti-
escunq; voluerint, & pro voluntate ac placito
ipsorum concedes. Si verò fructuum abundan- Simile.
tiam nobis Deus elargitur, ei pro illis summas
gratias agere orando debemus. Horridi & lu-
tulenti sues, dum sub fructifera quercu ab ip-
sorum custode arborem ex alto diligenter
concutiente glandibus pascuntur, oculos ne-
quaquam erigunt, imò illos in terram, vbi ci-
bus est, figentes, & adinuicem gruniendo ri-
xantes nihil aliud curant, quam seipsos abun-
dantissimè satiare: ac cibo deficiente, statim
oculos subleuāt, quasi ab ipso opem ac victum
postulantes. Hoc mirandum non est, quippè
cum isti irrationales sint belluæ. Quod verò 27
in magnam admirationem nos rapere debet,
est videre homines, qui instar porcorum, dum
à Domino rerum temporalium abundantia
recreantur, oculos in cœlum leuare, ipsiq; Deo
ob accepta beneficia debitas gratias agere, pe-
nitùs obliuiscuntur: quin potiùs (vt Regius
Propheta inquit:) *Oculos suos statuerunt decli-* Psal. 16.
nare in terram. Omnes cogitationes suas, cu-
ram, & solicitudinem in terram, videlicet in
voluptates huius mundi in contentiones cum
proximis suis, & in alia terrena conferunt. O
ingrati sues! itane Domino vestro summo re-
rum omnium opifici, pro beneficijs acceptis
vos gratos exhibetis? Hi autē, qui in abundan- 28
tia oculos in terra fixerunt, glandib. deficien-
tibus, hoc est, dum necessitate aliqua oppri-
muntur, statim oculos in cœlū efferunt. Non
sic iusti, non sic, sed in abundantia, vel inopia
continuò Dominum collaudantes & glorifi-
cantes tanquam grati in cœlum aspiciunt. At-
que ita sacrosancta Ecclesia, vel cum temporū
sterilitas, vel cum abundantia rerum est, sem-
per has rogationes remedium postulans, cum
necessitas est, & Deo gratias referens cum ab-
undantia, celebrat. In illis verò huius sacri Eu-
angelij lectio proponitur, in quo similitudo
cuiusdam amici continetur, qui ab alio panes
quos mutuo summis precibus petierat, & qui-
bus egebat, obtinuit. In qua diuinus Magister
nos perseueranter à Deo necessaria postulare
debere, erudiuit: ipse enim Dominus ardenti-
bus obsecrationib. vult à nobis vrgeri. Si quis 29
nobilis

Simile. nobilis & illustris vir in Regis curiam eo ani-
mo proficiscitur, vt ab ipso munus aliquod ob
tineat, Rex verò præsentia eius gaudens, eiq;
multa alia beneficia conferre desiderans, illud
quod postulat, vt ibi plurimis diebus commo-
retur, differt, & in longius tempus protrahit:
nam si statim negotium eius absolueret, ipse
etiam ilico inde proficisci vellet. Si cum Do-
minus intelligat nos necessitate oppressos, &
mœrore afflictos, curiæ eius & corã eo ad im-
plorandam eius opem & auxilium interesse de
bere, vt diutius coram diuino eius conspectu
commoremur, nobis beneficia & auxilia (licèt
ea velit conferre) sæpenumero differt, & pro-
30 crastinat. O benedictus & glorificatus sit talis
Deus, qui tot modos totque inuentiones ad
ostendendum suum erga nos amorem, & vt
mentes nostræ diuina eius gratia ditentur,
quærit atq; inuestigat! Est autem maximè no-
tanda, omnibus quædam insignis orationis
præstantia, videlicet, quòd non solum vim ac
virtutem impetrandi, id quod petitur, habet,
sed etiam (sicuti & cæteræ virtutes) efficax est
ad merendum. Atque ita, si ea quæ à Domino
postulamus, non obtinemus, (fortasse enim
nobis minimè expediunt) meritum tamen o-
rationis non amittimus. Quod quidem im-
mensam Dei bonitatem nimis explicat: qui
pro obsequio reputat, misericordiam à se po-
stulari. A qua profectò bonitate longe satis ab
sunt filij hominum, qui ab aliis ardenti studio
obsecrari, multisq; precibus vrgeri, vt aliquid
eis concedant, grauiter ac molestè ferunt. Do-
minus verò in præsentiarum ait: *Propter im-*
31 *probitatem dabit ei.* Non solum enim id non
grauiter fert, verũ illud pro obsequio sibi præ-
stituto ac meritorio seruitio ducit. Et hoc ad-
eo verum est, vt Propheta Dauid quærens ali-
quem modum, quo multorum beneficiorum,
quæ à Deo acceperat, posset se gratum exhibe-
re, eaque aliquo modo persoluere, hoc obla-
Psa. 115. tionis genus inuenerit. Atque ita inquit: *Quid*
retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mi-
hi? Et ipse respondet: *Calicem salutaris acci-*
piam, & nomen Domini inuocabo, id est, virtu-
tem Dei implorabo. Vbi apparet, eum sibi
persuasum habuisse, ob memoriam & grati-
tudinem antiquorum beneficiorum singula-
re oblationis genus esse, alia denuò postulare.

Quis igitur (fratres mei) hæc audiens, huius
liberalissimi Domini amore non inflãmatur?
Perseuerantia enim orationis, ad multiplica-
tionem beneficiorũ valde necessaria est. Nam
vna duntaxat oratio, ea omnia non meretur.
Huius rei appositissimum nobis in sacra Scri- 32
ptura exemplum est: vbi Propheta Dauid, cum
in vrbe Ceila commoraretur, pertimescensq;
ipsum ab incolis ciuitatis Sauli esse tradendũ,
orationem habuisse, & à Deo hæc duo postu-
lasse legitur. Alterum, scilicet: *Si tradent me*
viri Ceila in manus Saul. Alterum verò: *Si de-* *1. Re. 23.*
niet Saul, sicut audiuit seruus tuus. Dominus au-
tem respondit: *Descendet*, scilicet Saul. Nun-
quid Domine in hac oratione, quam seruus
tuus Dauid fecit, duo non postulauit? Ita pro-
fectò. Quare ergo alteri tantum eorum re-
spondes? Quoniam vna sola oratione, vnum
tantum beneficium meruit, atque ita iterum
orare ei opus fuit. Dixitque rursum: *Tradent*
me viri Ceilæ? Tunc Dominus responsum præ- 33
buit: *Tradent.* Quo audito vir sanctus inde
abijt, & in tutiorem locum se recepit. Atque
in hoc capite manifestè apparet, S. Prophetam
inde discedere non ausum fuisse, quin prius ad
Dominum preces funderet. Ter enim aut qua
ter ipse in varia negotia, quæ à Domino con-
sequi volebat, ibi orasse legitur.

Maximè autem notandum est, diuinum
Magistrum, licet in hac parabola nos docere
voluerit, vt à Deo ardenti studio aliquid postu-
laremus, eumque precibus importunis obse-
craremus: tamen in modo verborum, quibus
eam proposuit, nos etiam mysteria magna eru
diuisse. Nam cum ait in parabola, amicum al-
terius amici ianuas clausas inuenisse, atque
seruis eius omnibus dormientibus eum vigi-
lasse, apertè insinuauit: Deum, licet omnes an- 34
geli dormiant, nullamque de fauore erga nos
curam habeant (quod ipsi nullatenus efficiet,
quia, vt ait Diuus Paulus: *Omnes sunt admini-*
stratorij spiritus) nunquam dormiturum esse *Hebr. 1.*
in opem & auxilium nostrum, imò continuò
ad fauendum nobis nimium euigilantem at-
que paratissimum esse. Ait præterea, cum me-
dia venisse nocte, tempore, scilicet, ad nego-
tiandum cum hominibus importuno. In quo
significauit, omnia tempora ad agendum cum
Deo esse opportuna. Media nocte: etiam

in hoc monemur, deberenos tranquillitatem,
quietem, ac solitudinem quærere ad orandum
aptam. Nam (vt ait sanctus Esaias) *in silentio*
35 *& spe, erit fortitudo vestra.* Magnam profectò
Isa. 30. verba hæc quamplurimis Christianis confu-
sionem ac verecundiam iniiciunt, qui con-
sumptis noctibus, crepusculo ac toto mane,
meridie, post prandium cibo & potu tume-
scentes, horas canonicas, & alias deuotas ora-
tiones recitare incipiunt. Sed quæro hoc, si ho-
mo ab amico suo videlicet, Deo postulat, quis
est huius hominis foras venientis alter amicus?
respondeo, esse eius cor, quod foras vagatur,
& illud humo, vt attentè orationi det operam
2. Reg. 7 colligere debet. Atque ita sanctus Dauid Do-
Psal. 39. mino dixit: *Inuenit seruus tuus cor suum, vt ora-*
ret te hac oratione. Nunquid vir sancte, cor tu-
um amiseras? Vtique profectò, vt palam Deo
confessus fui, cum dixi: *Cor meum dereliquit me;*
36 quòd, quando ea, quæ non debui, amaui, mihi
contigit. O immense Deus, quot homines in
mundo ac forsan hic absque corde sunt! alio-
rum namque corda honores, aliorum volu-
ptates, aliorum diuitias insequuntur: atque
ita ipsi miseri tanquam statuæ vecordes, & fe-
rè exanimes remanent, quibus sanctus Esaias
Isa. 46. ait: *Redite præuaricatores ad cor.* Eja agite pec-
catores, quærite corda vestra, & illa à rebus
quas dilexerunt, euellite ac deducite, & in ve-
stra pectora recipite, vt ita orationi attentè
1. Co. 14. vacare possitis. Nam teste diuo Paulo: *Si orem*
lingua, (scilicet tantummodo) *mens mea sine*
fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu, orabo &
mente, psallam spiritu, psallam & mente. Ideò
cum horas canonicas recitamus, continuò di-
cere solemus: *Deus in adiutorium meum inten-*
de, Domine ad adiuuandum me festina, vt nobis,
sicut oportet, orantibus, Deus faueat & opem
Simile. ferat. Quid igitur (fratres mei) esset, si quis ve-
37 strum deprecaretur, vt in auxiliū suum ad ne-
gotium sibi necessarium, ac magni ponderis
properaret: veniente verò Rege in eius opem
& auxilium, ipse tunc araneorum telas aspice-
ret, & contemplaretur? Quibus opprobriis iste
insanus vir, dignus esse iudicaretur? O stulte &
væsane, ita Regem contemnis: Eum celeriter
vocasti, aut tempore quo tibi auxiliari vole-
bat, huiusmodi insaniæ crimen committere
audes? Dignus profectò es, qui ab ipso seuerè,
rigideque puniaris. Hoc igitur scelus fere om-
nes committimus, qui fauorem & auxilium à
Domino postulamus, dicentes: Festina Do-
mine ad adiuuandum me: festina & veni, vt 38
pijssimus pater: nos autem cogitationes no-
stras in mille vanitates ab oratione diuertim9,
oculis nostris circumcirca in hanc, & illam
partē aspicientes. O infinitæ maiestatis Deus!
qua pœna isti vilissimi terræ vermes, propter
hunc in te commissum contemptum digni e-
runt? Videtis, fratres mei, hinc modestiam &
sensuum ac potentiarum interiorum & exte-
riorum, quæ ad orationem requiruntur, com-
positionem intelligatis? Humiliter igitur ac
reuerenter te, ô homo, in conspectu creatoris
tui prosterne, cumque animi submissione &
amore sic alloquere. O dulcissime mentis meæ
sponse! te oro atque obsecro, vt beneuola ad
suauissima brachia tua extendens, me ita am-
plectaris, vt nec in vita, nec in morte à te vllo
temporis momento separer: non enim igno-
ras, creaturam in te melius quam in se esse? In
te namque tanquam in Deo est, in se verò tan- Simile.
quam in debili quadam ac fragili creatura. A- 39
quæ gutta minima quæq; aura, si sola est, con-
sumitur, sed si mari (quod eius principium est)
coniungatur, diu permanebit. Ergo Domine,
meà me ipso erue & deprome, & tandem in te
recipe, vt in te viuam in hac vita cum gratia, &
postea in alia æterna cum gloria, Amen.

FERIA IV. IN LITANIIS MAIORIBVS.

CONCIO VNICA.

Subleuatis Iesus oculis in cœlum, &c. Ioan. 17.

QVi attentè & accuratè diuinas tam vete-
ris quam noui testamenti literas euolue- 1
rit, nihil in eis sæpius commendatum repe-
riet, quam vt oremus, & auxilia à diuina pie-
tate petamus. Sed, ô immense Deus! quid
hoc est? Nonne satius esset, vt nobis præcipe-
res, res nostras egentibus elargiri (quod si non
haberemus, tu ipse quid possemus pauperibus
impartiri, nobis abundanter tribueres) quàm
nobis pauperibus & egenis effectis imperare,
vt petamus? Donare libertas est, petere verò
& accipere seruitus. Atque ita diuina sapien-
tia ait: *Diues pauperibus imperat,* &

pit mutuum, seruus est fœnerantis. Illi angeli in
cœlis maiores esse reputantur, qui suos hie-
rarchicos actus aliis angelis communicant.
Similit. Sol etiam inter planetas, quoniam eos sui lu-
minis participes facit, primatum tenet: alij
verò planetæ, quoniam ab eo lumen accipi-
unt, non dicuntur præcipui. Denique homo
distribuendo ac donando ea quæ habet, ma-
gis efficitur similis magnificentissimo Deo,
cuius proprium est & peculiare, omnibus tri-
buere, & nihil ab alio accipere. Huic quæ-
stioni respondetur, quod quamuis hominem
homini aliquid tribuere, sit nobilius quam
accipere, idq; propter supradictam rationem:
3 tamen inter Deum & hominem è contra res
se habet. Nam honorificentius est, hominem
de manu Dei accipere, quam alteri tribuere.
Cùm enim homo ab alio aliquid accipit, li-
bertatem quidem amittit: verùm si à Deo ac-
cipit, non sic est: imò potius quo plura recipit
è diuina manu, eo magis liber remanet. Ille
namque maiorem libertatem habet, qui ma-
gis à peccato elongatus, Deo subditur & sub-
iicitur. Quæ creatura melior est? Illa, quæ plus
Deo eget. Quę creatura melior est, lapis an ho
mo? Hominem cæteris creaturis præstare a-
pertè constat: & tamen homo, Deo plus quam
lapis indiget. Atq; ita quemadmodum si quis
Deo eget, ei in dedecus hoc non imputatur,
sed potius in honorem: sic etiam à Deo acci-
4 pere non ignominiosum, sed honorificum est.
Et quemadmodum seruire Deo melius est quã
toti mundo imperare, (seruire enim Deo re-
Eccl.10. gnare est. Et de regibus inquit Ecclesiasticus:
Rex hodie est, & cras morietur: de illo verò qui
Deo inseruit, ibidem dicitur: *Seruo sensato libe-*
Heb.1. *ri seruient*, id est angeli, nam Diuus Paulus ait:
*Omnes sunt administratorij spiritus, propter eos qui
hæreditatem capiunt salutis*) ita melius est à Deo
aliquid petere, quã hominibus elargiri. Quod
cùm ita sit, inter ea, quę nos ad orandum ma-
ximè mouere debent, hoc vnum est, videlicet,
Matt.6. magna strages, quæ in nobis non solum in
corpore, verum etiam in anima propter pec-
catum facta est. Si igitur (vt Christus Redem-
ptor noster ait) lumen quod in te est, tenebræ
5 sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Id est, si
mens ac oratio, quæ lux & ductrix vitæ ope-
rumque nostrorum est, & quæ nos in cœlestia
atque spiritualia ducere debebat, cæca, fragi-
lis, ac deprauata est: quid ex carne expectare
poterimus, siquidem ipsa mens tanquam vilis
serua cupiditati ancillatur. Nam licet spiritus
ex natura sua in spiritualia inclinetur: sensus
tamen ab exterioribus rebus attracti, & à vo-
luptate, quam ob illas accipiunt, allecti, spiri-
tum ad se attrahunt. Quamobrem diuus Pau-
lus nomine carnalium hominum, inquit: *Non* Rom. 7.
quod volo bonum, hoc ago, sed quod nolo malum, Simile.
illud facio. Cœli omnes suos proprios motus 6
habent. Vnumquodque enim eorum propriè
ab Occidenti in Orientem mouetur, violen-
ter verò ab Oriente in Occidentem: qui verò
naturalis est motus, lentè fit, violentus autem
celeriter atque vno die. Sic mens nostra duas
habet portiones: alteram, qua cœlestia diligit
& contemplatur: alteram, quæ in terrena pro-
pensa & procliuis est: at portionem illam su-
periorem, quæ ei magis naturalis est, lentè ac
negligenter exercet, inferiorem verò magno
impetu & feruore pertractat. O lamentabilem
& commiseratione dignam filiorum Adæ mi-
seriam: Et adeò cæci & væcordes sumus, vt vix
tantum malum sentiamus. Ex quo fit, vt ho-
mines quotidie in tot tamque intricata nego-
tia laqueis quodammodo irretiti, vt quærant
buccellam panis ad vitam vtcunq; transigen-
dam, immergantur. Quibus meritò illud Pro-
phetæ Nahum dici potest: *Plures fecisti negotia-* Nahu. 3
tiones tuas, quam stellæ sunt cœli. Cui tanto ma- 7
lo vt mederi possimus, & vt fortunæ casibus,
qui euenire solent, obuiam ire valeamus, sin-
gulare remedium esse sancta oratio.

Atque ita cum Christus cœlestis magister
noster suis sacris discipulis labores, quos pas-
suri erant, prædixisset, ait beatus Ioannes:
*Hæc loquutus est Iesus, & subleuatis oculis in cœ-
lum dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tu-
um.* Vbi notandum est, Dominum oculos in
cœlum subleuasse, vt & Apostoli & nos intel-
ligeremus, inter remedia quæ contra tenta-
tiones atque animi perturbationes adhiberi
solent, præcipuum esse orationem. Ideo Do-
minus subleuatis oculis in cœlum (vt nos et-
iam, cum oramus, id facere debere, erudiret)
orationem incepit. Quando Eua peperit fi- Gene. 4.
lium suum Cain, sic diuinæ literæ eam dixisse 8
referunt: *Possedi hominem per Deum.* Pro quo

alia translatio habet: *Emi virum in Domino.*
Hoc autem aiebat, quoniam a Domino pre-
cibus & orationibus filium impetrauerat. Vbi
orationem pretium vocasse videtur: pretium,
inquam, quo aliquo modo dona Dei ac bene-
ficia eius emuntur. Quantum verò diuinæ
maiestati sit grata sancta oratio, egregiè re-
gius Propheta significauit, dicens: *Dirupisti*
Psa. 115. *Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam lau-*
dis, & nomen Domini inuocabo. Sanctum re-
gem Dominum laudare, eò quod vincula eius
dirupérit, optime congruit. Sed quorsum ad-
iecit: *Et nomen Domini inuocabo.* Quoniam
intelligebat Deum tanti facere preces & ora-
tiones nostras, quibus ab eo aliquid postula-
mus, quanti æstimat laudes, quibus eum, vt de-
9 cet, efferimus. Ideò Propheta sanctus vnum
alteri adiunxit, dicens se, vt pro acceptis bene-
ficiis gratus appareret erga Deum, ipsum esse
laudaturum, multoque plura beneficia peti-
turum. Tam ineffabilem igitur liberalita-
tem omnes cœlestes Hierarchiæ pro nobis ad
id faciendum non sufficientibus benedicant.
Apoc. 8. Hoc etiam Diuus Ioannes confirmat, a quo
orationes sanctorum odoramenta, quoniam
in diuino conspectu suauissimum ex se odo-
rem emittunt appellantur. Nam cum Deus
infinitè sit bonus, & ad se communicandum
aliis suapte natura inclinetur, gaudet oblata
ad benefaciendum opportunitate: magna ve-
rò tunc opportunitas est, cum creatura preci-
bus & orationibus suo creatori, vt in eum be-
neficia conferat, subiicitur & humiliatur.
Quod quidem intelligens sanctus Dauid, ait:
10 *Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam*
& misericordiam suam a me. Si enim oratio-
nem meam amoueret a me, suam etiam mise-
ricordiam auferret: sed quoniam non abstu-
lit orationem meam, sua misericordia non
priuauit. Hoc autem intelligendum est, dum-
modo, vt oportet, oratio habeatur. Quod
verò requiritur ad rectam orationem, est con-
scientiæ puritas, & animi integritas, & quod
orans in Deū sit amicitia. Atque ita cum sum-
mus mundi magister Iesus Christus suos sa-
cros discipulos orare docuit, eos sic alloqu-
tus est: *Quis vestrum habebit amicum, & ibit*
Luc. 11. *ad illum media nocte, & dicet illi: Amice, com-*
moda mihi tres panes, &c.

Vbi illū qui petit, amicū ei à quo petit, debe-
re esse significauit. O Christe Angelorum glo- 11
ria, quo iure & quanta ratione amici nomen Eccle. 6.
tibi quadrat! In Ecclesiastico dicitur quædam
diuinæ Sapientiæ sententia: *Amico fideli, nulla*
est comparatio. Quæ verba nulli tam conueni-
enter quam Christo Redemptori nostro ad-
aptari possunt: qui adeo fidelis noster amicus
est, adeoque omnia quæ habet nostra sunt,
vt aliqua, quæ nobis communicare non po-
test (quia nobis minime conueniunt) se il-
la etiam non habere dicat. Atque ita iudicii
finalis diem se scire negauit, eo quod illius
diei scientiam nobis ostendere & communi-
care noluit: sicut apud Diuum Marcum dici-
tur: *De die autem illa vel hora, nemo scit, nec* Mar. 13.
filius, nisi Pater. Et alibi idem Euangelista sic
ait: *Non poterat ibi virtutem vllam facere.*
Hoc est: Non poterat in patria sua miracula
edere, quoniam incolis eius propter ipsorum
malitiam, commodo & vtilitati futura mi-
nime erant. Qui Dominus adeo liberalis a- 12
micus est, vt pro nobis omnem sanguinem su- Simile.
um fuderit. Si quis libenter debitum aliquod
soluit, postquam numos ex marsupio eruit,
illud, vt omnia quæ intus erant, in publicum
prodeant, excutere solet. Ita filius Dei, vt ma-
nifeste ostenderet, quam libenter ac liberali-
ter nos redimebat, parum sanguinis, qui in eo
remanserat, vulnere lanceæ, quod in suo sa-
cratissimo latere factum est, funditus effu-
dit, & proiecit, sicut qui marsupium excu-
tit. Quod si quis ita obiiciat: Si Christus Re-
demptor noster tam liberalis tamque fidelis
amicus est, quorum per hunc amicum, cu-
ius ostia aliter amicus (qui necessitate op-
pressus, opem & auxilium ab eo postulaue-
rat) obserata inuenit, & qui priusquam ei
subueniret, ipsum molestis sermonibus ex-
asperauit, voluit significari? Ad hoc respon- 13
deo, quod quamuis verum sit, amicos se-
culi huius talis ingenij & conditionis esse,
vt cum nobis maxime necessarij sunt, maxi-
meque illis egemus, tunc ianuas eorum clau-
sas, & viscera eorum occlusa inueniamus: at
si aliquando munus aliquod in nos conferunt,
prius nos insipidis verbis lædere solitos esse
videmus. Tamen dulcissimus hic amicus
noster Iesus Christus non sic est, qui per
ianuas

ianuas clausas & asperas alterius amici in
alterum responsiones voluit significare sicci-
tatem ac tædium, quod sæpenumero iusti,
dum orationi vacant, ex diuina permissione
sentiunt. Quod quidem tum ad exercitium
tum ad maius meritum eorum eis euenit:
nam cum eam voluptatem, quam solebant,
orando non accipiant, in ipsa efficacius ora-
tione perseuerant. Atque ita Dominus per
Hier.2. Hieremiam ait: *Recordatus sum tui, quoniam*
14 *secuta es me in deserto.* Diuinæ namque ma-
iestati mentes, quæ ipsum in deserto arido
ac sicco insequuntur (hoc est, quæ in sancta
oratione, in ea non maius solatium quam in
solitudine inuenientes perseuerant) magno-
Simile. pere placere solent. Simia, cum in nucem
arborem ascendit, nuces eius colligens, & i-
psarum amaritudinem extrinsecus sentiens,
statim eas ab ore proijcit: at vero prudens ho-
mo, solerter corticem illum amarum ab ipsa
nuce expellit, fractaque crusta, eius nucleum
sapidissimum edit. Sic imprudentes, dum in
oratione voluptatem & dulcedinem non sen-
tiunt, eam statim relinquunt: prudentes ve-
15 rò in ea perseuerantes, amaritudinem eius
perferentes, ac difficultates ipsius superan-
tes, tandem ingentibus postea spiritus conso-
lationibus perfruuntur. Aliquando autem
hæc siccitas & tædium orationis, propter de-
merita ipsorum orantium contingere solet.
Quamobrem, cum tibi, ô frater, dulcedines
ac suauitates, quas capere solebas in oratio-
ne defuerint, id quod Saul fecit, facere con-
tende. Qui (vt Regum narrat historia) cum
Dominum consuluisset, eique responsum non
fuisset redditum, intelligens silentium illud
Dei, propter aliquod a se in ipsum commis-
sum scelus fuisse, constituit, vt ille ob cuius
peccatum Dominus responsum negauerat,
licet Ionathas filius eius esset, moreretur. Sic
pius ac deuotus vir, propter aliquod crimen
a se in Deum perpetratum, illa dulcedine ora-
tionis priuari, cogitare debet. Oportet igi-
tur, vt illud peccatum, siue imperfectionem,
ob quam credis orationis dulcedine priuari,
à te penitus auertas, atque ita solitas a Do-
mino in ea dulcedines ac voluptates rursus
accipies.
16 Vt ergo oratio nostra coram Deo accepta

sit, oportet sicut supra diximus: nos & amicos Simile.
ipsius Dei, & in gratia eius esse. Lapis quidam
nomine Diascorides, quamplurimas legitur
in se habere virtutes, qui tamen in ore homi-
nis mortui inclusus, eas omnes amittit. Sic o-
ratio, gemma multarum virtutum pretiosissi-
ma est, sed si in ore peccatoris, videlicet, pec-
catis mortui reponatur, eas omnes facilli-
mo negotio deperdit. Propter quod Domi-
nus per Isaiam ait: *Cum multiplicaueritis ora-* Isa. 1.
tionem, non exaudiam vos, manus enim vestræ
sanguine plenæ sunt. Si a Rege seu principe ali- Simile.
quod beneficiū postulare voluisses, & manus
tuæ sanguine filij eius coram eo conspersæ es-
sent, petitio tua esset ne in conspectu eius ac-
cepta? Quin potius eum magis ad indignatio-
nem aliquid petendo prouocares. O miseri 17
peccatores: vt quid vos non pudet, cum ma-
nus rapinis, ac damnis pauperibus illatis ple-
nas habeatis, a Domino eorum parente, fauo-
rem & auxilium postulare? Idcircò Domi- Vbi sup.
nus statim ibi adiecit: *Lauamini, mundi esto-*
te, quærite iudicium, subuenite oppresso, & veni-
te, & arguite me. Hoc est, si vobis non faue-
ro, & opem tulero, de me conquerimini. I-
dem etiam Dominus apud sanctum Hiere- Hier. 3.
miam, inquit: *Verterunt ad me tergum, & non*
faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Sur-
ge, & libera nos. O terribilem filiorum Adæ
abominationem! qui cum immenso Deo ve-
luti cum vili seruo huius mundi agunt, & cum
eum suis sceleribus magis læsum & offensum
habent, tunc ab eo fauorem & auxilium po-
stulant. Quam igitur, ô infœlices, respon-
sionem speratis, nisi eam quæ ibi a Domino
præbetur, scilicet, *vbi sunt dij tui, quos fecisti?*
surgant, & liberent te in die afflictionis tuæ. Vos 18
ergo (fratres mei) per salutem vestram oro, vt
vos a peccatis, & abominationibus quibus in-
fecti estis, maximè nunc, auertatis, siquidem
tot laboribus oppressi, ac tot calamitatibus
& hostium contradictionibus obsidemur.
Quæ omnia non solùm ab illicitis voluptati-
bus, sed etiam à licitis, vt orationes nostræ
puriores & efficaciores coram Deo sint, no-
bis abstinendum esse inuitant. Nam egregiè
Diuus Paulus cum coniugibus loquens, eos
sic admonet: *Nolite fraudare inuicem, nisi for-* 1. Cor. 7.
tè ex consensu ad tempus, vt vacetis orationi,
& ite-

& iterum reuertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram. Vbi alia translatio habet: *Vt vacetis orationi & ieiu-*
19 *nio*: & sic etiam est in contextu Græco. Quòd si huius sancti consilij quouis tempore optima est adimpletio, multò melior propter calamitates ac labores, quibus opprimimur, nunc erit. Beatus Eucherius, & venerabilis Beda singulare mysterium super Genesim adnotarunt, videlicet, quòd cùm sacra Scriptura Patriarchæ Noe in arcam ingressionem narraret, sic ait: *Et ingressus est Noe, & filij eius, vxor eius, & vxores filiorum eius cum eo in arcam.* Finito verò diluuio; cùm Dominus eis imperaret, vt inde egrederentur, inquit: *Egressus est Noe, vxor eius, filij eius & vxores filiorum eius cum eo.* Vbi valdè perpendendum est, & magnoperè notandum, sacrum textum, cùm tempus quo in arcam ingrediebantur, esset vltionis atque iræ Dei: & ideò tempus pœnitentiæ, Patriarcham cum filijs suis seorsum numerasse, mulieres
20 verò filiorum Noe separatim etiam recensuisse, ac si in hoc significare vellet, eos in arcam ad fruendum etiam licitis matrimonij voluptatibus non fuisse ingressos: ideò eos seorsum, videlicet, viros separatim à mulieribus recenset. At verò finito diluuio; quippe cùm iam tempus lætitiæ & tranquillitatis erat, eos ab arca simul, videlicet, Noe cum coniuge sua & filios eius vnà cum vxoribus prodijsse diuina Scriptura commemorat, innuens eos ad fruendum matrimonialibus oblectamentis, inde exijsse. Excellens etiã ad superandas contradictiones armorum genus est sancta obedientia. Quamobrem cùm Dominus insigni duci Iosuæ in terram promissionis aduersus tot potentes hostes ingredi iussit, non alia ei arma ibi in ipsius defensionem, quàm obseruantiam præceptorum suorum designasse reperietis, eique dixisse: *Tu forte diuides populo*
21 *huic terram, pro qua iuraui patribus tuis, vt traderem eam tibi. Confortare igitur, & esto robustus valdè, vt custodias & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses seruus meus.* O incommutabilis Deus, quàm ampla nunc sese nobis hic offert materia, ad ingentem lacrymarum copiam profundendam, cùm ferè omnes huius infœlicis tempestatis duces, penitùs horum armorum oblitos esse videamus: Quod quidem in causa esse reor, quare tam paucas his temporibus ab infestissimis fidei nostræ hostibus victorias reportemus. Vos igitur, fratres mei, illis armis quibus S. Iosue se muniuit, videlicet, sacri Euangelij obseruantia armate, eruntque vestræ sicuti illius fuit oratio. De quo sic legitur: *Obediente Deo voci hominis.*

Eucher. lib. 1. in Gen. c. 4. *Beda in expositione Gen. c. 5.* *Iof. 1.* *Iof. 10.*

Hæc loquutus est illis; & subleuatis oculis in 22
cœlum, dixit Pater, venit hora, clarifica Filium tuum. Postquam diuinus Magister suis sacris discipulis afflictiones & calamitates quas passuri erant, explicuit, statim oculos in cœlum subleuauit, & orare incepit. In quo illos nosq; erudiuit, vt idem continuò faceremus. Si habes imaginẽ ab insigni artifice depictam, cui aliqua labes vel macula fortè fortuna inusta est, eam cum illa deformitate sic esse permittis: si verò aliquis tibi obijciat, quare tam pulchram imaginem lauari non curas? Quoniam inquis, tam artificiose, tamque eleganter depicta est, vt eam potius sic maculatam esse velim, quàm ipsam imperiti artificis, qui eam omninò inficiat, manibus tradere. O anima 23
mea pulcherrima Dei viuentis imago: si forsan aliqua labe. videlicet, peccati macula, aut aliqua molestia, siue angustia oppressa es, ecce summus artifex, qui te de nihilo fo[illegible] & sapientissime delineauit, & perfecti[illegible]-xit, ipse tibi remedium præstabit, tuo[illegible] defectus exactissimè resarciet. Quam igitur putatis nostræ destructionis causam esse, nisi quia in necessitatibus & pressuris nostris, oculos in cœlum non leuamus, neque inde auxilium quærere intendimus? Cum vos proximus vester iniuria afficit, ne quidem vobis in mentem venit, à Domino humiliter postulare, vt vobis patientiam ad eam perferendam impartiatur: imò potius oculos in terram deprimitis, carnem & sanguinem consulentes, quid in eo negotio agendum sit. Cumq; perditos & carnales homines consulatis, ipsi vobis vltionem de inimicis vestris sumendam esse persuadere conantur: quo consilio non solùm mentes, sed vitam vestram, honorem, ac res familiares penitùs euertitis & effunditis.
O Christe nostræ vitæ reparator, & amor animarum nostrarum dulcissime, qui in tuis agonibus oculos in cœlum leuasti: at plurimi ex ijs, qui te magistrum veritatis esse confitetur, 24
in suis

Simile.

in suis laboribus, & necessitatibus oculos in terram, vnde eis nullum remedium oriri potest, impudentissimè figunt? Medere, obsecro, his perditorum hominum insaniis & vecordiis. Et vos, fratres, sursum leuate corda, vestrūque supernum ducem sequimini, nec vestris solum orationibus sitis contenti, sed iustos ac
Iacob. 5. pios viros, vt ad Dominum pro vobis preces fundant, deprecamini. Nam vt ait diuus Iacobus, *multum valet deprecatio iusti.* Cùm Abi-
Gen. 20. melech sanctus Patriarchæ Abrahæ vxorem
25 acciperet, eum Dominus sic admonuit: *Redde viro suo vxorem, & orabit pro te: quia Propheta est, & viues.* Vbi valde notandum est, nihil ei orationem prodesse, qui alienam mulierem, vel opes retinet. Ideo Dominus huic Regi ait: *Redde viro suo vxorem.* Velim etiam intelligatis, Prophetam hic pro iusto accipi, non enim
Luc. 11. quia Propheta, sed quia iustus, à Domino in
Mat. 23. suis precibus erat audiendus. Atque ita vbi diuus Lucas ait: *Requiritur sanguis Prophetarum,* Diuus Matthæus dixit: *Requiritur sanguis iustorum.* Sed quæro Domine à te, quare hanc rem huic Regi imperas? Nunquid à Patriarcha Abraham dependet, vt tu in Regem beneficium hoc conferas, quia ais: *Orabit pro te, & viues?* Minimè profectò, sed volo in hoc peccatores docere, vt sese iustorum orationibus, quia mihi gratissimæ sunt, commendent. Huius rei nobis appositissimum exemplum sacra pagina proponit. Vbi sanctus Loth
Gen. 19. cum ciuitas quædam nomine Segor, diuino
26 iudicio, sicuti & aliæ comburenda esset, pro ea sic orasse legitur: *Quæso, Domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari. Est ciuitas hæc iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea. Nunquid non modica est, & viuet anima mea?* Non pro Sodoma, vel Gomorrha vrbibus opulentissimis, & ideo multò magis quàm aliæ peccatricibus & nefandis, deprecatus est. Atque ita cum pro Segor orauit, adiecit: *Nunquid non modica est?* Quasi diceret: Et si in ea nefarij homines commorentur, nō tamen tot sunt, quot in aliis magnis vrbibus. Sic proh dolor! his infaustis temporibus in maioribus ac magis populosis ciuitatibus, maiores quàm in paruis peccatores reperiuntur.

Vix sanctus vir orandi finem fecerat, cùm ei Angelus nomine Dei sic ait: *Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt non subuertam vrbem, pro qua locutus es.* O ineffabilem immensi Dei 27
bonitatem, qui sic ab amici sui voluntate se superari permittit! vt plane videatis orationes seruorum Dei coram diuino conspectu, efficacissimas, ac maximi esse momenti. Nec cogitetis iustorum orationes tantam modo efficaciam, quantam illis temporibus habuerunt non habere. Nam cùm ad literam Do- Esa. 65.
minus per sanctum Esaiam de legis gratiæ tempore loqueretur, sic ait: *Et antequam clament, ego exaudiam: adhuc illis loquentibus, ego audiam.* Quod quidem sacrosancta Ecclesia intelligens, has rogationes per totum terrarum orbem celebrari instituit. Nam si vnius iusti plu-
rimum valet deprecatio, multo plus plurimorum acceptæ erunt orationes: vtitur autem diuino spiritu illuminata multis orationibus, quæ sonoris vocibus, vt Christianorum corda in deuotionem prouocent, tristitiamque ac tepiditatem ab ipsorum canentium & audientium mentibus auertant, solent decantari. 28
Nam Diuus Iacobus inquit: *Tristatur autem aliquis vestrum? oret æquo animo, & psallat.* Iacob 5.
Notanter ait, *æquo animo,* id est, bono & iusto: quia si animus (vt iam diximus) bonus non est, oratio deprecantis minimè à Domino acceptatur: sicut eorum animus non erat rectus, de quibus summa bonitas ait: *Me inuocabant Deus meus, & cognouimus te Israel.* Osee 8.
Vbi Paraphrasis Chaldaica habet: *Erant anni tempore, quo adduco super eos angustiam, & dicunt: Deus meus, cognouimus te Israel.* Et adiunxit statim: *Proiecit* 29
Israel bonum, inimicus persequetur eum. Ac si diceret: Quamuis populus hic multis ac dulcissimis verbis me deprecetur, ego tamen ab ipsius inimicorum manibus eum non eripiam, quoniam proiecit bonum. Quocirca oret qui tristatur æquo animo, & psallat. Et S. Dauid Propheta inquit: *Exultabunt labia mea, cum cātauero tibi.* Psa. 70.
Oratio etiam altis vocibus prolata, nimis vtilis est: quoniam ad contemplandum ea quæ ibi continentur, plus temporis spatiū, quàm in illis quæ summissa voce ac celeriter recitantur, nobis præbet. Sanctus Propheta Elisæus ad vaticinandū, instrumentum musicū 4. Reg. 3.
pulsa-

pulsari iussisse commemoratur. Cumque ca-
neret Psaltes, facta est super eum manus Do-
mini. Vbi Nicolaus de Lyra egregie annota-
uit, quod, vt spiritus propheticus cor Prophe-
tæ inspiret, deuotio ipsius Prophetæ qua men-
tem suam in Deum eleuat, maxime iuuat &
30 conducit. Vt autem hanc deuotionem sanctus
Elisæus excitaret, musicum instrumentum fe-
cit pulsari. Et ad hoc sacrosanctę Ecclesię mo-
do nobis cantus inseruiunt.

Subleuatis Iesus oculis in cœlum, &c. Hic et-
iam aptè possumus dicere, diuinum Magi-
strum, quoniam sacris discipulis paulo antè
dixerat, vt Patrem æternum orarent: statim
id quod docuerat, sicut bonus magister facit,
qui ea quæ docet factis complet, opere fuisse
executum. Atque ita vt homo, incipit orare
dicens: *Pater, venit hora, clarifica filium tuum.*
Sed quæro, Cur Dominus id à Patre postulat,
quod ipse eum facturum esse certo scit? Cui
quæstioni respondeo, nullum esse inconue-
niens, nos illa à Deo postulare, quæ nobis ipse
31 daturus est. Promiserat Dominus Patriarchæ
Gen. 25. Abrahæ multas ex filio eius Isaac proles nas-
cituras esse, & tamen sacra Scriptura inquit:
*Deprecatus est Isaac Dominum pro vxore sua, eo
quod esset sterilis*: qui exaudiuit eum, & dedit
conceptum Rebeccæ. Non dubitabat Patriar-
cha sanctus de diuinis promissionibus: scie-
bat enim optimè, Deum mentiri aut mutari
non posse, & nihilominus Deum deprecatur,
vt sibi filium ad prolem propagandam daret:
quoniam intelligebat, Deum in homines in-
teruenientibus ipsorum orationibus, benefi-
cia conferre constitutum, ac decretum habe-
32 re. Ita Christus filius Dei postulat ab æterno
Patre, vt eum in passione sua, clarificet, cum
tamen certo sciret, se per illam, vt postea ita
fuit, esse clarificandum. Itaque si à me petatis,
quæ fuerit causa honoris supremi, quem Chri-
stus in quantum homo, in terris & in cœlis ha-
bet, vtrum fuerit propter singulares & profun-
dissimas, quas ad populum habuit conciones,
aut propter prodigiosa miracula quæ edidit,
Hebr. 2. minimè profectò: sed propter ignominiosam
& dedecore plenam mortem, quam passus est,
respondebo. Atque ita diuus Paulus ait: *Vide-
mus Iesum propter passionem mortis, gloria & ho-
nore coronatum.* Et hæc est via regia, qua iusti
ad verum honorem consequendum incedunt
videlicet, seipsos humiliare & summittere, ac
patienter opprobria & iniurias sibi illatas per-
ferre. Loquitur autem de præterito in his ver-
bis: *Venit hora*, cum nondum venisset: quo-
niam in sacra Scriptura id, quod propinquum
& certissimum est, tanquam præteritum enar-
ratur. Atque ita, vbi nos legimus: *Regnum
tuum transibit à te*: alia translatio habet,
Transiit à te: & sic est in contextu Græco & 33
paraphrasi Chaldaica, & sic etiam legit beatus Dan. 4.
Hieronymus. Vbi vox illa è cœlo prolata,
quæ Nabuchodonosor admonuit, breuita-
tem, & infallibilitatem illius terribilis com-
minationis apertè significauit. Et apud san- Ezec. 15.
ctum Ezechielem vbi nos legimus: *Lignum
vitis, eo modo quo dedi igni ad deuorandum, sic tra-
dam habitatores Hierusalem, & ponam faciem
meam in eos*, id est, contra eos, *de igne egredien-
tur, & ignis consumet eos*, alia translatio habet:
Tradidi habitatores Hierusalem: & sic est in con-
textu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi
etiam breuitas atque infallibilitas, qua sup-
plicium illud sumendum erat, designatur: ad-
eoque certum post breuissimum tempus futu-
rum esse, verum pro præterito posset numera-
ri. Hoc idem iure optimo de huius mundi vo- 34
luptatibus possumus considerare, easque vt
præteritas, siquidem tam celeriter transituræ
sunt, reputare. Quam ob causam diuus Pau-
lus nos admonet, dicens: *Hoc itaque dico, fra-
tres, tempus breue est*: Reliquum est (quasi di- 1. Cor. 7.
cat) ex hoc colligi debet, *vt & qui habent vxo-
res, tanquam non habentes sint, & qui flent, tan-
quam non flentes, & qui gaudent, tanquam non
gaudentes: præterit enim figura huius mundi.* Vbi
sanctus Apostolus nos docet, tam labores
quam voluptates huius mundi, pro præteritis
& tanquam si non essent, siquidem quam bre-
uissimæ prætereitura sunt, esse habenda. Mor-
tem igitur crudelissimam, quam sine macula
Agnus propinquam habebat: propter breui-
tatem cum nondum appropinquasset, iam ve-
nisse Dominus ait.

*Venit hora, clarifica filium tuum, vt filius
tuus clarificet te.* Et ita verè & realiter factum 35
est. Quoniam ex eo, quod Pater æternus vni-
genitum filium suum Christum Redempto-
rem nostrum clarificauit, cum fecit, vt totus
mun-

mundus in eum crederet, & ipſe ab omnibus filius Dei verè eſſe crederetur, ortum eſt, vt ipſe Chriſtus Patrem ſuum clarificaret: id eſt, oſtenderet gloriam & magnitudinem eius, efficeretq; vt a mundo cognoſceretur. Atq; ita addit: Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis, vt det eis vitam æternam. Et ſtatim explicat, quid vitam æternam appellet, dicens: *Hæc eſt*
Cyrill. Aug. & Hilar. ſuper Ioan. 17. cap. *autem vita æterna, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.* B. Cyrillus, D. Auguſt. & S. Hilar. in expoſitione huius loci expreſſe dicunt, hunc locum non eſſe intelligendum de gloria, ſed de fide, tanquam radice, ex qua æternæ vitæ fructus oritur. Cum autem dicit, ſe fidem hanc & cognitionem omnib. daturum eſſe, perinde eſt ac ſi diceret, ſe ex parte ſua, id quod oportebat ad veram huius immenſi beneficij cognitionem obtinendam eſſe facturum. Atq; ita intelligitur etiam illud
Ioan. 1. D. Ioannis: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mũdum.* Laudemus igitur, fratres mei, & glorificemus hunc ſupernum reparatorem noſtrum, ſiquidem nos claritatis fidei participes fecit: qua illuminari, conemur totis viribus per viam quam nos docuit, videlicet, per diuinam eius legem incedere, vt ſic diuites gratia conſequamur gloriã, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA INFRA OCTAVAM Aſcenſionis Domini.

CONCIO I.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, &c. Ioan. 15.

1
Iud. 3. CVm filij Iſrael (vt refert ſacra pagina) maxima neceſſitate & labore opprimerentur, clamauerunt ad Dominum, qui ſuſcitauit Saluatorem vocabulo Aioth, qui v-
2 traq; manu pro dextera vtebatur. Inter præ-
Caſſian. collat. 6. ſtantias & excellentias viri iuſti, vna eſt, quòd de eo ſpiritualiter ea dici poſſint, quæ de hoc inſigni duce corporaliter affirmantur. Caſſianus grauiſſimus author, inquit, manum dexteram eſſe ſpiritualem proſperitatem, cuius digiti ſunt deuotio, cordis teneritudo, rerum ſpiritualium dulcedo ſuauiſſima, dominium in carnis deſideria, & rerum viſibiliũ contemptus, ſimul cum iubilo ac lætitia incredibili videndi ſe à terrenis ferè auulſum, & in cœlis per ſpiritualem conuerſationem collocatum. Manus autẽ ſiniſtra, eſt ſpiritualis aduerſitas: cuius etiam digiti ſunt tentationum tribulatio, priuatio deuotionis, acerbitas ſeu tædium totius boni, ſiccitas cordis, & amaritudo atq; triſtitia ſpiritus. Ecce igitur duas manus, dextram videlicet & ſiniſtrã. Fœlix illa mens, quę vtraq; prudenter vtitur! Harum vtramq; manum S. Dauid, cum tanta eſſet præditus ſanctitate, formidabat, Hiſpanè [*De ambas eſtas* 3
dos manos ſe recelaua Dauid, con ſer quien era.] Nam de manu dextera, ſolent aliqui præſumptionis occaſionem ſumere, de ſiniſtra vero occaſionem impatientiæ. Atque ſanctus vir confitetur: *Ego dixi in abundantia mea, non mo-* *Pſal. 20.*
uebor in æternum. Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Ecce igitur qualiter in proſperitate ſpiritus, Rex ſanctus de ſe, pluſquam oportebat, ſenſiſſe videtur. Nam ſtatim adiecit: *Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.* Manu etiam ſiniſtra ſe bene vti formidabat, Ideò ait: *Cum defecerit virtus mea,*
ne derelinquas me. Manus dextera etiam pro- 4
ſperitas temporalis eſt, cuius digiti ſunt, honor, diuitiæ, ſalus, pulchritudo & generis nobilitas. Hac manu abutebantur illi, de quibus Regius pſaltes ait: *Prodijt quaſi ex adipe iniqui-* *Pſal. 70.*
tas eorum. Limax, vulgò *Caracol*, minima *Simile.* quaque roris humiditate (quæ ſuper ipſum incidat) extenditur, & ab ipſa in qua eſt caſula, facilè prodit: ita miſer homo minima quaque proſperitate, & minima fortunæ aura flante, quodammodo extra ſe prodit, prophanatur, diſſoluitur, & carnales voluptates amplectitur. Manus verò ſiniſtra, temporalis aduerſitas etiam eſt: cuius digiti ſunt, dedecus, infamia, paupertas, ægritudo, ac generis ignobilitas ſimul cum perſecutione. Neutra harum manu ſapientiſſimus Salomon imperare audebat. Ideò à Domino efficaciter contende-
bat, dicens: *Mendicitatem & diuitias ne dederis* *Prou. 30*
mihi, ſed tantum victui meo tribue neceſſaria, ne 5
fortè ſatiatus, illiciar ad negandum, & dicam: Quis eſt Dominus? aut egeſtate compulſus, fu-
rer & periurem nomen Dei mei. O beate Apo- *Phil. 4.*
ſtole Paule! ſit benedicta immenſi Dei infinita maieſtas, qui tibi iam diuinitus fauit,

talemque animum tribuit, vt verè affirmares: *Ego enim didici, in quibus sum sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare. In omnibus institutus sum, & satiari & esurire, & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo, qui me confortat.* Ecce igitur, qualiter hic sanctus vir, vtraque manu pro dextera vtebatur: in laboribus namque patiens, & in fauoribus gratus erat. Sic etiam sanctus Ioseph blanditijs & illecebris patris sui, nec dissolutus, nec ambitiosus, sed obediens præ cæteris fratribus extitit, in aduersitatibus verò castus, fidelis domino suo: in carcere inclusus iniuriæ sibi illatæ immemor, ac tandem ijs qui eum occidere voluerunt, & crudeliter vendiderunt, pro virili
6 subuenit & auxiliatus est. Quod cùm ita sit, videlicet, rem esse nimis difficilem, ac maximè perfectionis, hominem his duabus manibus benè vti, pijssimus Deus, vt ille aduersitatis manu sciat benè vti, cum laboribus spirituales consolationes fauoresque corporales solet aliquando miscere; vt apertè apud sanctum
Dan.14. Danielem apparet. Vbi cum ipse Propheta Daniel in lacu leonum, eò quòd Deum offendere noluerit, esset inclusus, Prophetam Abacuc in messem euntem, & prandium messoribus
7 portantem, apprehendit Angelus Domini in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone super lacum vbi erat Daniel, eique cibum illum quem laborantibus portabat, dedit. Vir autem sanctus sic respondit: *Recordatus es mei Deus, & non dereliquisti diligentes te.* O infinitæ maiestatis Deus, quid hoc est? Quare Domine, si beneficium hoc amico tuo impendere volebas, prandium quod messoribus laborantibus mittebatur, ei vis tribuere? Nonne satius esset, vt angelus ille culinam alicuius magni principis ingrederetur, & inde delicatas epulas otiosis paratas sumeret, easque sancto Danieli asportaret?
8 Nos etiam minimè latet, Angelos tibi in deserto finita tentatione absque alicuius iniuria quid manducares ministrasse, cumque idem modò sic facere posses, quare afflictis & defessis messoribus victum aufers? Ideò quia messores sunt, eos prandio volo priuare, & illud Danieli tribuere, vt in hoc apertè insinuem, nullum messorem delassatum, neque aliquem mercenarium esse, qui cibo & mercede ita dignus sit, sicut iustus, laboribus & necessitatib. propter me oppressus, fauorem spiritualem ac corporalem consolationem mereatur. Atque ita Diuus Paulus ait: *Benedictus Deus & pater* 2. Cor.1.
Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Prudens atque in Simile.
arte sua peritus faber ferrarius, semper iuxta se craterem plenum aquæ frigidæ habere solet: quoniam neque absque igne durum ferrum posset cudi aut domari, neque absque aqua temperari. Sic Deus iustos fornace atque Eccl.3.
igne tribulationis cudit, & nobilificat. Ideò Ecclesiasticus ait: *In igne probatur aurum, homines verò receptibiles in camino humiliationis.* Vbi alia translatio habet: *Homines verò acceptabiles in camino humiliationis:* scilicet fiunt. Sed statim ipsemet Deus cum aqua diuinæ
9 consolationis eis adest, [*Porque no se destemplen con impaciencia,*] Sicut (vt refert sacra pagina) Dan.8.
cum tribus pueris, quos Nabuchodonosor in fornacem ignis mitti iussit fecisse legitur. Qui fecit (ait sacer textus) medium fornacis, quasi ventum roris flantem, & non contristauit eos ignis, neque quidquam molestiæ intulit. Hebreis etiam in Ægypto oppressis, Dominus ad Moysem dixit: *Immittam manum meam super Ægyptum, & educam exercitum & populum meum filios Israel de terra Ægypti per iudicia maxima, & scient Ægypti, quod ego sum Dominus.* Exo.7.
Perpendite, quæso fratres, dulcissima verba, quæ Dominus hic loquitur, scilicet: *Educam exercitum meum, populum meum, filios Israel.* O benedictus sit & glorificatus talis Deus: Te Domine omnes angelici cœtus, atque omnes iusti collaudent, qui tuis in afflictionibus sic faues & opitularis. Quod vno verbo 10
poterat dicere, id plurimis amplificat. Vt enim ostenderet singularem suum erga illos amorem, satis esse dicere: Educam filios Israel, vel, educam populum meum, vel, educam exercitum meum: sed voluit omnia ista proferre, vt quanti eos faceret, significaret, & vt in laboribus eorum ipsos consolaretur. Vt autè dextera manu possimus benè vti, ipse Dominus prosperitatem cum afflictione & laborib. solet coniungere: sicut cum D. Paulo fecit, qui de se ait: *Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus* 2.Co.12.

Satha-

Sathanæ qui me colaphizet. Cum temporali ve-
rò prosperitate, ipsemet Dominus aliquas a-
maritudines, quæ sunt velut aqua temperans
humanæ voluptatis vinum, ne nos inebriet, &
intellectum faciat amittere, immiscere cōsue-
11 scit. Atq; ita reperietis quosdam multis diui-
tijs affluentes, qui tamen suę infimæ sortis an-
gustijs oppressi, sæpenumero prorumpunt, di-
cētes. O vtinā nobilib. ortus fuissem natalib⁹,
nullus profectò me posset fœlicior reperiri! A-
lij sunt, qui generis nobilitate & maiorū suo-
rum fama clarescunt, tamē suspirijs vehemen-
tibus (eò quòd honorem illum præ egestate
sustinere non possunt) volunt potius a nemi-
ne cognosci, quàm honorem suū tanta rerum
inopia ostendere. Alij sunt nobiles diuites &
ab omnibus magno habiti honore, qui tamen
quoniam placida ac sibi grata coniuge carēt,
cum ea sola & quasi decæna viuentes, miserrimā
atque amarissimam vitam ducunt. Alij deniq;
diuitias, honores, ac vxorem sibi charissimam
habentes, intimo corde suspiria trahunt, & la-
chrymantur, eò quòd filijs priuati, opes ac di-
uitias suas extraneos esse possessuros existi-
12 mant. Si autem aliquis est, cui aliquid horum
quæ diximus, non desit, si prudens est, satis la-
chrymarum potest profundere, secum animad-
uertens, amarum atq; infœlicem humanæ
prosperitatis finem, maximè in improbis ac
sceleratis. Quod secum euoluens S. Dauid, de
Psal. 67. ipsis improbis loquens, ait: *Sicut deficit fumus*
Simile. *deficiant.* Fumus cum in altum ascendit, in ni-
hilum redigitur: sic mundi gloria, quò magis
in sublime vehitur, eò plus in maiorem confu-
Simile. sionem possidentis eam vehi solet. Quapro-
pter sicut expertus nauta, & diu in mari versa-
tus, cùm tranquillum mare & tempus prospe-
rum videt, corde intimo suspiria ducit, procel-
13 losas tempestates pertimescens. Ita prudens
vir, in prosperitate gemitus edere & plorare
debet, fines amarissimos, qui euenire solent,
formidans. Itaq; cùm verum sit, quòd quem-
admodum Deus consolationes seruorum suo-
rum afflictionibus ac laboribus, ne superbia
tumescant, solet immiscere: ita afflictiones &
labores eorum aliquibus consolationibus, ne
patientiam amittant, temperat.
Quocirca in illo cœlesti sermone, quē sum-
mus prædicator Iesus Christus suis sacris disci-
pulis post vltimā cœnam habuit (cuius etiam
hæc sacra Euangelij hodierni lectio est quædā
pars) cùm ingentes labores quos passuri erāt,
iam enarrasset, quoniam multi alij ei ad nar-
randum supererant, ne ipsi mœrore ac tristitia
penitus conficerentur, ideò pijssimus Domi-
nus in narratione tot afflictionum, hanc sin-
gularis consolationis periodum inseruit, sci-
licet: *Cum venerit Paracletus, quem ego mittam* 14
vobis spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille
testimonium perhibet de me. O Christe nostra-
rum animarum amor dulcissime! benedicta sit
ineffabilis tua sapientia, & tua prouidentia,
qui ita labores, quos amici tui pro te patiūtur,
scis temperare. Quæ cordis afflictio ac mole-
stia tam superna promissione non leniretur?
Ideò cœlestis sponsus egregiè in Canticis ait:
Descendi in hortum nucum. Quæ verba beatus Cant. 6.
Anselmus & sanctus Theodoretus explican- B. Ans.
tes, dicunt has nuces viros sanctos esse, qui & Theodoret.
velut nuces foris amaritudine persecutionem, super
famis ac paupertatis sunt pleni: intus verò, mi- cant. 6.
rabilem quandam dulcedinem in cordib. suis
inclusam habent. Atque ita hortus nucum,
sacrosancta Ecclesia est. Dominus etiam de ad- 15
uentu Spiritus sancti agit, cùm de laboribus
loquitur, vt aperte doceret, inter tēpora qui-
bus diuini spiritus fauor ac præsentia magis
necessaria est, hoc vnum esse præcipuum, vi-
delicet cùm homo multas tribulationes & in-
gentes labores patitur. Ideò suis sacris discipu-
lis ipse Dominus ait: *Sedete in ciuitate, donec in-* Luc. 24.
duamini virtute ex alto. Atque ita signum eius-
dem est, quod hæc virtus diuina in mente ha-
bitat, cùm ipsa patienter labores perfert. Qui Simile.
longum iter pedester facere vult, emit calceos
duplici aut triplici solea consutos, ita, vt ma-
gis ex ferro, quàm ex corio confecti videan-
tur, & tamen tribus aut quatuor diebus itine-
ris rupti & lacerati sunt. Alius verò qui etiam
pedester sine calceis tamen iter facit, quo ma-
gis iter continuat, eò plus corium pedum eius
induratur, durioremque callum obducit. Hu- 16
ius rei ratio discriminis est, quoniam corium
calceorum mortuum est, pedum verò viuum:
atque corij viui natura est, vt quantò magis
conteritur, & pedibus conculcatur, tantò for-
tius ac durius efficiatur. Ita omnes qui vita gra-
tiæ Spiritus sancti viuunt, quò magis affligun-

tur, & laboribus opprimuntur, eò fortiores &
constatiores effici solent. Peccatores verò cul-
pa peccati mortui, licet fortes & constantes vi-
deantur, tamen ipsi labores & afflictiones eos
corrumpunt, ac per impatientiam dilacerant.
Dominus igitur suis sacris discipulis ait:
*Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à
Patre*, &c. Attendite, quo nomine Spiritum S.
17 appellet, videlicet, consolatorem. Quasi dice-
ret: Ne animo cadatis, charissimi discipuli,
aut tristitia aliqua afficiamini, quoniam licèt
vobis grauissimos labores & tribulationes præ-
nuntiem, in illis tamen Spiritum sanctum cō-
solatorem vos habituros esse credite. Maximè
verò notandum est, Christum Redemptorem
nostrum vnoquoq; horū verborum aliquam
earum, quæ post sanctissimam ascensionem
suam in mundo grassaturæ erant, hæresim de-
struxisse. Nam cum dicit: *Quem ego mittam vo-
bis*. Apertè docuit Spiritum sanctum non so-
lùm à Patre, sed à se, qui filius est, procedere;
quod manifestè contra Græcorum errorem
est. Et cùm dicit: *Mittam à Patre*, Clarè expli-
cat eūdem filium esse eiusdem cum Patre sub-
stantiæ; siquidem Pater & filius habent vnum
Spiritum, quod contra impium Arrium forti-
simè militat. Cum verò inquit: *Qui à Patre
procedit*, Spiritum sanctum non creaturam, sed
Deum esse ostendit, contra eundem Arrium.
18 Quod enim ex Deo procedit, Deus est; crea-
turæ namque non ex substantia Dei, sed ex ni-
hilo factæ sunt. In hoc verò dicit: *Ego mittam
à Patre*, cum aliam personam distinctam esse a
Patre, contra sceleratissimum Sabellium nos
erudit.
De hoc autem diuino spiritu sic ait: *Cum ve-
nerit Paracletus, ille testimonium perhibebit de me*.
Testimonium certè infallibilis veritatis fuit,
quòd Christus Redemptor noster verus Deus
erat, ipsum in mundum tam supernum donū
misisse. In diuinis literis legitur, quòd cùm fra-
Gen. 45. tres Ioseph patri suo Iacob dixerunt: *Filius tu-
us viuit, & ipse dominatur in omni terra Ægypti*,
audiens Patriarcha sanctus, quasi de graui so-
mno euigilans, non credebat eis. Illi è contra
referebant omnem ordinem rei: cumque vi-
disset plaustra, & vniuersa quæ miserat, reuixit
19 spiritus eius. Vbi apparet ditissima dona a S.
Ioseph missa, euidens fuisse testimonium,
quod ipse in Ægypto princeps erat, multisque
gentibus dominabatur. Atque ita postquam
senex venerabilis ea vidit, statim filiorum di-
ctis acquieuit. Ita summa veritas in præsen-
tiarum ait: Siquidem ego in mundū tam pre-
tiosum donum, qualis est Spiritus S. missurus
sum, id est, me verum Deum esse testimoniū,
est euidentissimum. S. Propheta Elias vt osten- 3. Re. 18.
deret illum, quem ipse colebat, esse verum De-
um, sacrificium quoddam fecisse legitur, in
quo ipse ligna composuit, & postquam com-
posita fuerunt, holocausta super struē ligno-
rum collocauit, ac tandem super holocausta,
& super ligna aquam infundi iussit, & in ora-
tione positus orabat, dicens: *Domine Deus A-* 20
*braham & Isaac & Israel ostende hodie, quia tu es
Deus Israel, & ego seruus tuus. Et statim cecidit
ignis Domini, & vorauit holocaustum, & ligna, &
lapides, puluerem quoque & aquam, quæ erat in
aque ductu labens*. Quòd cùm vidisset omnis
populus, ait: *Dominus ipse est Deus, Dominus
ipse est Deus*. Propter ignem, qui è cœlo descen-
dit, eum a quo mittebatur, verum Deum esse
cognouerunt. Sic conuenientissimè possumus
dicere, sacratissimam virginem Mariam iis
post ascensionem vsq; ad Pentecosten diebus
sacros Apostolos (sicut Elias ligna) compo-
suisse. Nam ipsa tanquam omnium magistra,
eos quemadmodum oportebat, suo ordine in
oratione collocabat. In vno loco D. Petrum 21
vtpotè virum maiori fide præditum, cum cæ-
teris Apostolis collocabat. In alio sanctum
Lazarum, virum scilicet maioris experientiæ,
simul cum aliis discipulis constituebat. Alibi
Mariam Magdalenam, mulierē videlicet præ
cæteris magis deuotam, cum aliis sanctis fœ-
minis disponebat. Atque ita omnibus recto
ordine constitutis, beatissima Domina in me-
dio eorū sita, eos (sicut Elias) aquarum abun-
dantia perfundebat. Talia enim, tam que ad-
mirabilia verba & considerationes eius erant,
vt omnes ad ingētem lacrymarum copiā pro-
fundendam commoueret. Holocaustū verò,
quod in hoc sacrificio offerebatur, erant con-
trita omnium atq; humiliata corda. Et sic san- 22
ctissima virgo simul cum illis Deum humiliter
deprecabatur, vt ignem, videlicet Spiritum
sanctum, mittere dignaretur. Qui visibiliter
descendit, eosque inflammauit, igne ipso, lapi-
des sci-

des scilicet, aliquas duritias & incredulitates,
quas viri illi sancti aliquando habuerant, pul-
ueremq; alicuius vanitatis & ambitionis, qua
adinuicem seipsos antecellere voluerunt, con-
sumente: aqua etiam aliqualis inconstantiæ,
& pusillanimitatis eorum consumpta est. Om-
nes denique deificati, atque diuino incensi a-
more remanserunt. Atque igne hoc diuino è
cœlo descendente, Christum Dominum, siqui-
dem illum mittebat, verum Deum esse, fuit
cognitum & manifestum.

*Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio
mecum estis.* O verbum admirabile, ô sententia
23 profunda! Vos, ait Dominus, qui mecum ab i-
nitio prædicationis meæ versati estis, & qui ex-
perientiam vitæ atque operum meorum ha-
buisti, testimonium perhibebitis de me. O ver-
bi diuini concionatores! perpendite obsecro,
iterum atque iterum horum verborum altissi-
mum sacramentũ. Contemplamini Dominũ
hic dicentem, illos duntaxat, qui cum eo ab i-
nitio, id est, multo tempore fuerunt, de ipso te-
stimonium esse præbituros. Videamus igitur,
qualiter cum Domino cõuersamini. Quæro à
vobis, quot horas quotidie in meditatione &
diuinorum operum, sanctissimæq; vitæ huius
cœlestis Domini contemplatione consumitis?
O Christe Iesu lux beatissima! illumina quæso
omnes tui sacratissimi Euangelij ministros, vt
vere intelligant, non oportere eos omne tem-
pus consumere in studio librorum mortuorũ,
sed illis magnopere conducere in te, libro vi-
24 tæ perfectissimo lectitare. Inter alias causas,
ob quas illi, qui mundum relinquentes, se in
sanctas religiones recipiunt, optimum sibi vi-
uendi genus instituisse dicuntur: vna est, quo-
niam ibi ad diuinæ contemplationi vacandũ,
& cum Domino conuersandum, expeditiores
sunt, & ita efficacius de eo possint testimoniũ
perhibere. Circa quod S. Dauid notabilissima
Psa. 75. verba profert, dicent: *Quoniam cogitatio homi-
nis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diem
festum agent tibi: vouete & reddite Domino Deo
vestro, omnes qui in circuitu eius affertis munera,
terribili & ei qui aufert spiritum principum terri-
bili apud reges terræ.* Pro intelligentia horum
verborum notandũ est, quod Christo Redem-
ptore nostro crucẽ portante, defesso & fatiga-
25 to in Caluariæ locũ iter faciente Iudæi, quen-
dam hominem qui eum adiuuaret conduxe-
runt. In quo significatum est, hunc Christum
mysticum (videlicet, populum Christianum)
qui in hoc mundo mansurus erat, in multis
membris suis lassandum & defatigandum fo-
re: sicut vero modo quam plurimis in Chri-
stiana republ. qui crucis mortificationem ac
pœnitentiam renuunt, contingere videmus.
Cumq; paucissimi essent, qui hanc crucẽ por-
tare vellent diuinæ personæ sacrarum religio-
num constitutores ad eam portandam, atq; ad
alios, vt idem facerent, inuitandum conduxe-
runt. Dicimus diuinas personas religionũ fun-
datores conduxisse, quoniam solus Christus
Redemptor noster crucem locatione nõ por-
tauit, id est, [*Nolleuo la cruz por alquiler.*] Nam 26
per illam neq; gratiam, neq; gloriam essentia-
lem sibi meruit: accidentalis vero non erat suf-
ficiens tot tantisq; laboribus præmium. Reli-
qui autem sancti mercenarij sunt, & ideo de il-
lis dicitur: *Conuentione autem facta cum opera-* Mat. 20
*rijs ex denario diurno, misit eos paterfamilias in vi-
neam suam.* Itaque religiones in sacrosancta
Ecclesia ad hoc institutæ fuerunt, vt, qui in eis
vitam agunt, non solum in humeris suis pœ-
nitentiæ & mortificationis crucem portarent,
sed etiam suis bonis exemplis, eos qui in secu-
lo viuunt, huius sanctissimæ crucis suauissi-
mo iugo colla submittere, incitarent, fortissi-
mosque redderent. Huiusmodi tamen religio-
sos cautissime viuere oportet. Quemadmodũ
enim religio introiuit in mundum, vt eos qui
ibi erant, ab ipso educeret: sic mundus magno
impetu religionem solet inuadere, vt eos qui
ibi sunt, ab illa educat. Hic etiam scitu dignis- 27
simum est, quod sicut in templo Salomonis e-
rat locus dictus sancta Sanctorum in interiori
ipsius templi parte, quem paucissimi ingredie-
bantur, & velum tenuissimum duntaxat, si-
gnabat inde interius non esse progrediendũ:
sic in religione, alia etiam est interior religio,
quam perpauci ingrediuntur: quoniam à sub-
tilissimo suarum passionum, & miserabilium
affectionũ velo impediuntur. Hoc autem san-
cta Sanctorum est continua oratio, medita-
tio, cõtemplatio & sanctissima cum Domino
conuersatio, qua multæ virtutes ac dona spi-
ritualia comparantur. Quoniam vero quam-
plurimi hanc profundissimam Dei conuersa-

tionem

tionem non ingrediuntur : ideò sæpenumero
hanc crucis mortificationem relinquunt, seq;
iterum mundi rebus affigentes, ad ea quæ in
28 ipso sunt, conuertuntur. Loquens Dominus
Num. 33 cum filijs Israel, dixit : *Nisi occideritis habitatores Chanaan, erunt vobis quasi claui in oculis, & quasi lanceæ in lateribus.* Idem ferè religiosis &
omnibus Christianis dicere possumus, quibus
ipsæmet passiones & deprauati mores, nisi eos
correxerint & mortificauerint, erunt quasi claui ac lanceæ eorum oculos affigentes & obcæcantes. Hac igitur præhabita doctrina, verba Prophetæ, quæ improbos ac nefarios huius tempestatis hæreticos persequentes religiones, & quæ in eis fiunt vota, possunt confundere, facilius intelligetis. Loquitur ergo
hic sanctus Dauid cum illis, qui in circuitu Dei
afferunt munera, videlicet, in lege gratię, cum
illis inquam, qui sunt velut à latere Dei, & in
quibus ipse Dominus diuinos suos oculos figit. Hi enim dum orationi vacant, rem sacram
audiunt, ieiunant, eleemosynam erogant, &
sese in aliis huius generis operibus exercent,
diuinę maiestati gratissima offerunt sacrificia.
29 Et his Propheta ait : *Omnes qui in circuitu eius affertis munera, vouete & reddite.* Vbi notandum est illud, *Vouete*, consilium esse & non obligationem inducere : nam Spiritus sanctus in
voluntate nostra atq; arbitrio relinquit. Vult
namque vt tota mentis acie inspiciatis, & contemplemini varios huius mundi laqueos, quibus plerunque illi qui in eo manent, sunt irretiti. Vt autem ab illis eripi possitis, in aliqua
vouere religione singulare remedium est. Vota
enim sunt veluti quædam fortissima parietis,
id est, obseruationis diuinæ legis fulcimenta,
atque etiam veluti quidam fræni, quibus passiones mortalium cohibentur. De quibus verba illa Prouerb. apte dici possunt, videlicet :
Legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Hu-
Prou. 8. manæ namq; passiones instar furibundarum,
30 & magno impetu currentium aquarum sunt :
homo verò, in quo diuina sapientia habitat,
his aquarum torrentibus, & profluuiis legem
ponit, ne rationis terminos prætergrediantur. Et inter leges, quas iustus ad refrænandas suas passiones diuersis viis & rationibus
quærit, vota in hunc finem remedia efficacissima esse solent. Sed valde omnibus, qui volunt emittere vota, attendendum est, eos ipsa
ad vnguē seruare atq; adimplere teneri. Quia
licet illud verbum, vouete, consilium sit, vt diximus, tamen illa : *Reddite Domino Deo vestro,*
præceptum & obligationem inducunt. Scitote, vos fidem Deo terribili dedisse, cuius potestati, si omnes vires ac potentiæ Regum terræ comparentur, nihil esse putantur. Ipse est
enim, qui vitam, cum ei placet, illos quos vult
facillimè priuat. Et ideò sanctus Propheta adiecit : *Terribili & ei, qui aufert spiritum principum,* id est : Tu, quicunque voues, cogita, te 31
Deo terribili vota promisisse. Ergo, ô religiosi,
vos oro & obtestor, vt animaduertatis, fidem Isai. 62.
vestram Domino astrinxisse, non propriam
voluntatem, sed ipsius vos esse facturos. Dominus per Isaiam promiserat, producturum se
gentem adeò sibi peculiarem, vt vocaretur,
Voluntas mea in ea. Hæc gens, vos omnes
religiosi estis : idcircò Dei voluntatem, magis
quam vestram adimplere curate. Vir nobilis Simile.
ignominia afficitur, si quod ei promittitur nō
præstatur : quantò magis Deus illud seuerè &
rigorosè postulabit? Præter vtilitates quas in
votis esse diximus, sanctus Propheta hic singulare nobis commodum proponit. Quoniam
cùm dixit : *Vouete, & reddite*, iam antea reddiderat causam & rationem, dicens : *Quoniam* 32
cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationum diem festum agent tibi. Vbi apertè sanctus Propheta de oratione, meditatione, atque contemplatione verba facit : his enim Dominus laudatur & glorificatur. At quia hoc exercitium sanctissimum est, vos Spiritus sanctus admonet, vt mundi illecebris derelictis,
in sanctas religiones ingrediamini, ibiq; vota
mittatis, vbi ad diuinæ contemplationi vacandum, maxima est opportunitas. In oratione
vero, Deus mentibus ei operam dantibus, festum agere solet, eis ipsis gaudia & consolationes spirituales impertiens. Quod si alicui ve- 33
strum, festum hoc tam celeriter non agit, nihilominus perseuerare debetis : nā & in hoc mūdo vani amatores, prę nimio amore illius, quā
diligunt, neq; comedunt, neq; dormiunt, neque tranquillam vitam ducunt. Quin etiam
licet (vt aiunt) ianuis in oculis percutiantur,
nullosque fauores recipiant, nunquam in amando deficiunt, sed vsque ad optatum finem
perse-

perseuerant. Quare igitur fidelis Christianus
in Dei amore non persistit, quousque ipse ei o-
stia & brachia pandat, eumq; dulcissimè am-
plexetur? Ex hoc autem festo, quòd Dominus
suis amicis agit, ipsi reliquias, quibus postea ei
etiam diem festũ agunt, depromũt: inde enim
animum ac feruorem sumunt, vt promissi ple-
nissimè satisfaciant, victoriasque amplas de
Simile. mundo, carne, ac diabolo reportent. Ideò Rex
34 sanctus adiunxit: *Et reliquiæ cogitationum diem*
festum agent tibi. Solet aliquando contingere,
vt princeps aliquis, seu nobilissimus vir iter
faciens, in domo agrestis & inculti agricolæ
diuersetur, ibiq; prandium sumens, panem, vi-
num, carnes, & multa alia quibus vescebatur,
superflua ei relinquat: totque reliquiæ ibi re-
manent, vt ipse pauper multis diebus habeat
victus abundantiam. Sic homini cum Domi-
no agenti, eumque domi suę, videlicet, in inti-
mis cordis visceribus recipienti, ipse Dominus
tot tantaq; dona ac bonorum reliquias relin-
quit, vt cum illis postea ipsi Deo festum agat
solenne, ei in ijs quæ sese obtulerint, occasio-
nibus inseruiens. Ecce igitur vnum ex præci-
puis finibus, ad quos sacrosanctæ fuerunt in-
stitutæ religiones. Illi verò qui in eis sunt, effi-
cacius de Christo Iesu in suis sermonibus te-
stimonium perhibendi multò maiorem occa-
sionem habent, quàm ij qui in seculo vitam
degunt: quibus tanta, licèt ad hoc non sit op-
portunitas, ipsi tamen iusta omninò si se his
sanctissimis exercitijs non dederint, excusa-
35 tione carent. Nam Propheta Dauid Rex erat,
Psa. 118. & multis ac magnis occupationibus detentus,
& tamen dicebat: *Quomodo dilexi legem tuam*
Domine, tota die meditatio mea est. O Rex sancte!
non tibi vna aut duæ sufficiunt horæ? Minimè
profectò, sed tota die in lege Domini medita-
bor. O magna nostrorum confusio! siquidem
in toto integro die vix vnam horam in hoc
sancto exercitio scimus consumere: atq; ita te-
stimonia quę de Iesu Christo summa bonitate
nostris colloquijs reddimus, tepida sunt ac
paruæ vtilitatis. Incipiamus igitur, Patres mei
& charissimi fratres, incipiamus inquam, vos
obsecro, per immensam Dei charitatem, hanc
sanctissimam conuersationem exercere: vt ea
ex oribus nostris verba exeant, tanto amore
36 incensa, vt corda audiẽtium possimus inflam-
mare, eosque ad diuinam gratiam disponamus, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

EADEM DOMINICA INFRA octauam Ascensionis Domini.

CONCIO II.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, &c. Ioan. 15.

SI, quoties Christus Saluator mundi aduen- 1
tum Spiritus sancti in hoc vltimo sermone
repetijt, contemplemur, magnam profectò
nobis admirationem afferet. Non solùm e-
nim hic de aduentu eius egit, sed paulò pòst
eis dixit: *Si ego non abiero, Paracletus non veniet*
ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et 2
paulo inferiùs adiecit: *Cum venerit ille, arguet*
mundum de peccato, &c. Postea verò iterum re-
petit: *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit*
vos omnem veritatem. Hæc omnia diuinus Ma-
gister fecit, ad infinitam tanti doni excellen-
tiam significandam: & vt sancti Apostoli illud
vt æquum erat, magni facerent, seque ad illud
recipiendum efficacissimè disponerent. Effe-
ctus enim, qui in cordibus credentium ab ipso
diuino spiritu faciendi erant, singularissimi
futuri erant, sicut S. Esaias multo antè prædi-
xerat: *In die illa erit germen Domini in magnifi-* Esa. 4.
centia & gloria, fructus terræ sublimis, & exulta-
tio his qui saluati fuerint de Israel: & sanctus vo-
cabitur omnis, qui scriptus est in vita in Hierusalẽ.
His verbis S. Propheta excellentem magnifi- 3
corum donorum abundantiam, honorem, læ-
titiam, voluptatem ac sanctificationem, quæ
fidelibus Spiritus S. aduentu communicanda
erant, ostendit. Idcircò adiecit: *Si abluerit Do-*
minus sordem filiarum Sion, & sanguinem Hieru-
salem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spi-
ritu ardoris. Pro cuius intelligentia oportet ad-
notare, peccatũ in duab. præcipuis potentijs,
videlicet, voluntate & intellectu, hominem
tangere & ferire, intellectum enim, cæcitate,
voluntatem vero malitia percutit. Has autem
duas maculas à peccato effectas, S. Propheta
hic Dominũ in spiritu iudicij, & spiritu ardo-
ris mundaturum commemorat. Ad cæcitatem

erit spiritus iudicij, id est, veritatis, qui ipsum
intellectum illuminet & componat, ad volun-
tatem verò gelidam & corruptam erit spiritus
ardoris, qui suo diuino amore eam inflamma-
4 bit, & in formam rediget. In sacra pagina Do-
minus iubebat, omnes agni Paschalis reliqui-
Exo. 12. as igne consumi. In quo significauit, reliquias
immaculati agni Iesu Christi Saluatoris no-
stri, videlicet, sacros discipulos, qui in hoc mũ-
do remanserunt, igne scilicet, Spiritu S. in-
Psal. 17. flammandos & comburendos fore. Vbi adim-
pletum est, id quod mysticè S. Dauid prædixe-
rat: *Ignis à facie eius exarsit, carbones succensi sunt*
ab eo. Facies Patris æterni est filius eius: nam
sicut homo per faciem dignoscitur, ita Pater
æternus per filium suum in hoc mundo cogni-
tus fuit. Ex hac autem facie ignis, qui est Spiri-
tus S. sicut ab eodem Patre procedit: carbo-
nes verò quos succendit, sacrosancti fuerunt
discipuli, qui velut carbones, nigri atq; aridi e-
rant: nigri quidem propter profundam eorum
humilitatem, & aridi ab omni humana con-
solatione: vt ita ad illud mirabile incendium
& inflammationem diuini Spiritus parati ac
5 dispositi essent. O vtinam nunc diuinus hic ig-
Simile. nis corda nostra tam cruda & debilia penetra-
ret! Inter vasa fictilia iam igne cocta, & vasa
tantummodo compacta, nondum tamen in
fornacem coniecta, hoc discrimen est, quòd
his videlicet crudis, paleæ ac puluis facillimè
adhærent, & quidquid ipsa tangit, statim ea
flectere facit, eisque nocet: cocta verò facilius
his omnibus resistunt, nec enim flectuntur,
nec puluis aut paleæ eis adhærent. Sic inter iu-
stos & peccatores hoc differt, quod iustis velut
vasis diuini ignis amore decoctis, ne puluis
vanitatis seu arrogantiæ, nec paleæ volupta-
tum terrenarum adhærent, aut coniunguntur,
6 nec deniq; rebus huius mundi flectuntur: pec-
catores verò, tanquam cruda vasa, minima
quaque re mouentur, vixque voluptas aut va-
nitas est, quæ eis facillimè non adhæreat: &
tandem omnibus huius mundi nænijs animũ
Eze. 37. inclinant. Hoc etiam mysterium adumbra-
tum fuit apud sanctum Ezechielem, vbi Do-
minus campum, in quo erant multa ossa sicca
ostendisse legitur, eique iussisse, vt propheta-
ret, atque nomine ipsius Dei diceret: *Ossa ari-*
da audite. Ecce ego intromittam in vos spiritum, &
viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere fa-
ciam super vos carnes, superextendam in vobis cu-
tem, & dabo vobis spiritum, & viuetis. Statimq;
commotio magna & admirabilis sonitus fa-
ctus est, & in illis ossibus, omnia quæ Domi-
nus promiserat, adimpleta sunt. Sic sacri dis-
cipuli tanquam ossa arida, & ab omni huma-
no fauore aliena erant: quibus Christus Do-
minus verus Deus ac verus homo, se eis suum 7
diuinum spiritum, & simul cum eo carnem,
videlicet cordis teneritudinẽ (vbi omnia præ-
cepta sua imprimerentur) atque etiam neruos,
scilicet, virtutem, vires, & fortitudinem ad re-
sistendum omnibus malis, & ad omnes mundi
persecutiones perferendas, daturum promi-
serat. Promisit etiam se eos cute suæ diuinæ
protectionis & vmbraculo suæ sanctissimæ tu-
telæ contecturum esse. Quæ omnia tunc ad-
impleta sunt, quando factus est repentè de cœ-
lo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehe-
mentis. Adeò enim mirabilia dona, quæ Spiri-
tus S. aduentu sacri discipuli erant accepturi,
futura erant, vt Dominus voluerit ea prius ab
ipsis vehementer exoptari: & idcirco hunc su-
pernum aduentum toties enarrando percen-
set, dicens: *Cum venerit Paracletus*, id est, con- 8
solator. Meritò atque optimo iure Spiritus S.
consolator appellatur: quoniam nullum so-
lamen, quòd verè solatium sit, esse potest, quin
ab hoc diuino consolatore non profluat & di-
manet, per quem etiam charitas Dei diffundi-
tur in cordibus nostris, vt D. Paulus ad Rom.
scribens testatur, dicens: *Charitas Dei diffusa* *Rom. 5.*
est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui
datus est nobis. Vbi autem habitat hæc chari-
tas, ibi verum gaudium & voluptas, quæ sunt
eiusdem spiritus fructus, vt etiam idem Apost.
his verbis asserit: *fructus autem spiritus est cha-* *Gal. 5.*
ritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas,
&c. Vbi valdè perpendendum est, quòd cùm
Sanctus Apostolus quam plurimos fructus,
quos Spiritus Sanctus in nostris operatur
mentibus, hic enumeraret: statim post cha-
ritatem intexuit gaudium, tanquam rem ali-
quo modo ab ipsa charitate inseparabilem.
Quamobrem venerandus Hugo de sancto Vi- 9
ctore inquit: *Vis nunquam esse tristis, semper be-* *Hugo.*
ne viue, quia bona vita semper gaudium fert. Et
sic etiam diuina Sapientia ait: *Secura mens,*
quasi

Prou.15. *quasi iuge conuiuium*, id est, continuum. Ergo
(fratres charissimi) hunc supernum consola-
torem dirigite, ac vobis omnibus appetite, vt
à vobis nunquam discedat: quo facto nun-
quam etiam vobis verum gaudium, solamen,
ac voluptas deerit, sicut sacris Apostolis in suis
agonibus & afflictionibus minimè defuit.
Ibant enim (vt sacra historia refert) *gaudentes*
Actor.5. *à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro*
nomine Iesu contumeliam pati. Nulla persecu-
tio, seu labor, aut calamitas, eos hoc gaudio
voluit priuare. Res etiam plane consideratio-
ne digna est, tempus in quo Christus Redem-
ptor noster hæc suis sacris discipulis verba
protulit, fuisse, cum iam ab illis discedẽs mor-
tem subire volebat. In quo misericordia Dei
10 maxime elucet & ostenditur, qui in maiori-
bus afflictionibus, maioribus auxiliis opem
ferre & subuenire solet. Hoc perfido Satha-
næ inest ingenium, quod si quempiam inci-
pit affligere & vexare, quousque illum omni-
no (Domino permittente) non perdat, mini-
mè quiescit. Sic sanctum Iob, cum sibi à Deo
facultas data est, persecutus fuit: vt ei nihil
ex omnibus quæ possidebat, prę̃ter coniugem,
& ipsam etiam ad eum persequendum & indi-
gnatione prouocandum reliquerit. A quo te-
terrimo magistro omnes nefarij eius discipu-
li peccatores docentur, qui, si aliquem perse-
qui incipiunt, eum vsque ad finem destructio-
11 nis perducunt. At verò Deus sicut neminem
vexat, vt perdat & destruat, sed vt ei vitam tri-
buat, efficit, vt in medio turbinum ac tem-
pestatum, quies sit & tranquillitas. Postquam
homo peccati venenum delibauit, nociuis hu-
moribus adeo plenus remansit, vt quidquid
recipit, siue bonum, siue malum, illud in le-
thiferum conuertat venenum. Atque ita non
in minori periculo versatur, cum fauores ac-
cipit, quàm cum vexatur & opprimitur: nam
tam ex bonis, quam ex malis acceptis malum
Cant.8. educere solet. Quapropter sicut Dominus ei
bona, vel fauores solet temperare: ita mala,
videlicet, labores & vexationes, ne vno aut al-
tero funditus euertatur, tẽperare consuescit.
Et hoc est quod sponso dicebat sponsa: *Euge*
dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruo-
12 *rum.* Super hæc verba, id quod Philosophi
naturales dicunt notandum est, videlicet, ca-
preani & hinnulum ceruorum, hanc habere
proprietatem, quod cum venatoris congres-
sum fugere volentes celeriter currunt, vultum
& oculos passim in terga vertunt, ac retor-
quent. Ideo his verbis sponsa suum charissi-
mum sponsum deprecari contendit, vt si ali-
quando ab ea discedere voluerit, non omninò
discedat: id enim animæ suæ vtilissimum fo-
re scit: sed, *Assimilare*, inquit, *dilecte mi, capreæ*
hinnuloque ceruorum, id est, Cum à me reces-
seris, verte obsecro aliquando, imo & sæpissi-
mè hilarem in me faciem tuam, sicut caprea
oculos ac faciem retorquet. Ne quæso à me
pulcherrimos oculos auertas: hoc est, ita me
laboribus opprime, vt etiam aliquibus fauo-
ribus seu gaudiis & voluptatibus sint coniun-
cti. Sic supernus sponsus cum suis sacris di-
scipulis in præsentiarum egit, qui cum eis di-
xisset: *Si me persecuti sunt, & vos persequentur,* 13
afflictionem hanc cum promissione magnæ
consolationis coniungit, dicens: *Cum venerit*
paracletus quem ego mittam vobis à Patre, &c.
Describens sanctus Ezechiel modum & figu-
ram templi quam Deus ei ostendit ait: *Ab hoc* Eze 47.
templo aquæ egrediuntur, & vsque ad mare pro-
fluunt, & aquas ipsius maris dulces efficiunt: pisces
verò quos producebant, quamplurimi & pulcher-
mi erant. Vbi adumbratum est, omnes affli-
ctiones & amaritudines ac labores seruorum
Dei, licet tanquam amplissimum mare sint,
dum illis dulces consolationum ac refrigerij
aquæ (quæ ab illo admirabili templo, videli-
cet, Iesu Christi promanant) coniunguntur,
dulcissimos fieri, vt in illis quamplurimi pisces
producantur, hoc est, vt sint causa multorum
meritorum. Ex quo intelligetis verba D. Pau-
li, quæ non paruam videntur habere difficul- 2. Cor.7
tatem, scilicet: *Repletus sum consolatione, su-* 14
perabũdo gaudio in omni tribulatione vestra. Quid Rom.12.
ait diuine Apostole? Idne charitas docet?
Aliter profectò te docuisse mihi visus es, cum
dixisti: *Gaudere cum gaudentibus, & flere cum*
flentibus. Qualiter ergo modo iniquis, *super-*
abundo gaudio in omni tribulatione vestra? Ad
hoc facilis est responsio, scilicet, sanctum A-
postolum tanto gaudio & voluptate fuisse per-
fusum, cũ labores propter Deum patiebatur,
vt si quos propter eundem finem etiã afflictio
nes perferentes videbat, suauitatem, qua illas

patiebantur,considerans,diceret: Superabun-
do gaudio in omni tribulatione vestra. Nego-
tium hoc intellectu difficillimum est, [*Son ci-*
15 *fras de Dios*:] Quas non nisi qui eas studet, &
in eis diligentissimè insudat, intelligere valet.
Reges solent habere aliquos à secretis, quos
Simile. vocant [*Scriuanos de cifras*,] per quos difficil-
lima quæque negotia tractant: Sic Deus po-
tentissimus Rex, modos ac cifras habet, quæ à
paucissimis intelliguntur: nam exaltari homi
nem & statim tentari (vt S. Iob inquit, cum i-
pso Deo loquens: *Visitas eum diluculo, & subi-*
tò probas illum) immensi Dei difficillima cifra
est. Similiter beatitudinem cum fame, & sola-
tia cum lachrymis iniungere, cifræ sunt, quas
non nisi ille, qui eas experitur, eo quod ab ipso
Domino docetur, intelligit. Fœlices ergo il-
li, quos summa sapientia res tam admirabi-
les erudiuit! Dominum, fratres mei, summis-
se deprecamini, vt vos tanti ponderis ac mo-
menti negotia, vestrisque mentibus tam vtilia
docere dignetur.
16 *Ille testimonium perhibebit de me, & vos testi-*
monium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.
Animo, hic, quæso, euoluite, infinitum imme-
1.Cor.1. nsi Dei artificium, cui (vt ait D.Paulus) placuit,
per stultitiam prædicationis saluos facere cre-
dentes. Stultum quippe humano intellectui
videbatur, vt Dominus, abiectam, vilem, pau-
perem, & ignorantem gentem eligeret, eosque
per totum terrarum orbem ad prædicandum
hominem, qui crucifixus fuerat, esse verum
Deum, per quem saluandi eramus mitteret.
At tandem hoc, quod insania videbatur, om-
nipotens Deus, stultam huius mundi confu-
dit sapientiam, & per hos infimos & abiectos
homines, qui erant, quasi non essent, id quod
habere esse videbatur, destruxit & consumpsit.
Atque hoc verba illa Apostoli significant, sci-
Vbi sup. licet: *Contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non*
sunt, vt ea quæ sunt destrueret, vt non glorietur
omnis caro in conspectu, sibi tam præclarum
hoc opus tribuens, cum immensi Dei opus
17 fuerit. Cuius rei fidelissimum, hi sancti viri
proprias vitas in discrimen offerentes, testi-
monium reddiderunt: nam vt erant veri disci-
puli, gloriam sui sanctissimi Magistri quærere
conabantur. Eia ergo concionatores vestra-
rum concionum quis finis esse debeat, dili-
genter addiscite, & quid vobis summa Veritas
dicat, attendite. Vos testimonium perhibebi-
tis de me, vt videlicet, obedientiæ meæ atque
imperij iugo subiectentur. Quod si hic finis *D. Tho.*
vester non est, væ, væ, & millies væ vobis. Bea- *2.2.q.10*
tus Thomas de prædicatoribus agens, eos si *artic. 5.*
præcipue pro mercede prædicant, lethaliter
peccare affirmat: quem ibi Dominus Caietan. *Caietã.*
explanans, aliquas notabiles distinctiones ad-
hibet. Magna profectò confusio & ingens in-
sania est! eos, vt alij gloriam adipiscantur: ipsi
verò vt gehennam sibi comparent, continuò
laborare. Quemadmodum de tribubus Ruben 18
& Gad refert sacra pagina: qui cum terram *Nu. 32.*
promissionis vi & armis alios adiuuantes ex-
pugnarent, postea in ea partem aliquam seu
portionem noluerunt: imo quadam regione
quæ ante Iordanem erat, eo quò pinguia ad
pascendos greges pascua habebat, contenti
fuerunt. O infœlices illos, qui huius miserri-
mæ vitæ bonis sunt cõtenti, vt belluinos suos
& sensuales appetitus pascant, & propter illã
immensa æternæ gloriæ bona amittere volũt!
Igitur vos, ô prædicatores, confessores ac mi-
nistri tã diuini muneris hodierna die obtestor
atq; obsecro, vt mentis oculos erigatis, eosq;
terrenis rebus contemptis, in summo illo at-
que ineffabili Deo, qui vos in tanta tamq; sin-
gulari dignitate collocauit, figere contenda- 19
tis, ipsumq; solum pro laborum vestrorũ præ-
mio votis omnibus appetite. Id quod sanctus
Esaias licet in aliud propositum ait, efficere,
totis viribus laborate: *Super montem caligino-* *Esa. 13.*
sum leuate signum, exultate vocem, leuate manum.
Mons caliginosus, seculum hoc erroribus &
ignorantiis plenum est, super quem exaltare
signum, scilicet, crucem. Attendite quæso, pœ-
nitentiæ & mortificationis crucem in mundo
nimis esse demissam & neglectam, vos eam e-
rigere, & eleuare contendite. *Exultate vocem*, vi-
delicet, ad hunc finem spiritus feruore prædi-
cantes, virtutem docentes, & vitia seuere incre-
pantes. In magnam certè admirationem rapi-
mur, quoties Gentium & Ethnicorum libros
euoluimus, in quibus videre est, qua seueritate
& quo rigore Poetę illius tempestatis vitia re-
prehendebant: nos vero Christiani, vix nisi ad 20
placitum, saporemq; audientium loqui aude-
mus: quod quidem paucissimi amoris Dei eui-
dens

dens signum est. Penuria enim ac defectus amoris & conscientiæ culpa, homines ad vera loquendum ignauos efficiunt. Atque ita Anna mater Samuelis egregiam protulit senten-
1.Reg.2. tiam, scilicet: *Impij in tenebris conticescent*, id est: Impij in peccatis suis obmutescent. O dilectissimi in Christo Iesu patres! desiderio medendi & succurrendi animabus, exaltate quæso vocem, leuate manum, scilicet, bene operando. Et hoc, licet à sancto Propheta fuerit posterius dictum, vos illud prius exequi oportet, vt doctrina vestra in cordibus audientium, qui viderint vos, id quod docetis, opere complentes, efficacius operetur.

Hæc locutus sum vobis, vt non scandalizemini, absque synagogis faciam vos, &c. Vsque, *Arbitretur, obsequium se præstare Deo.* Dum ait diuinus Magister sacros discipulos de ipso testimonium esse reddituros, statim ingentes la-
21 bores, quos in executione huius ministerij passuri erant, eis explicat. Ex quo apertissimè cōstat, præclaros illos & sanctitate excellentes viros, non blanditiis, vel bonorum temporalium promissionibus fuisse attractos, sed verborum Christi Redemptoris nostri, & euidentia miraculorum ac sacratissimæ vitæ eius: qua adeo confirmati fuerunt, mediante Spiritus sancti gratia, vt omnes mundi persecutiones & calamitates, quæ eis euenerunt, ne sanctissimum hoc testimonium ab eis non redderetur, minimè suffecerint. Ex quibus etiam liquido & manifestè apparet, quantum sit rationi consentaneum, nos omnes in fide, quam illi tradiderunt, & sacrosancta Ecclesia hoc vsque obseruat, firmissimos esse debere: siqui-
22 dem tam clarè & apertè conspicitur, totum hoc negotium à Deo & non ab hominibus emanasse. Admirabile quippe omnibus visum est, pauperculos homines, tantum animi robur & fortitudinem habuisse, vt toti terrarum orbi resistere ausi fuerint. Quapropter Diuus
2.Co.4. Paulus inquit: *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur, aporiamur*, id est, [*Somos puestos en lo vltimo de las tribulationes*,] *Sed non destituimur.* Quasi dicat: Stupenda res est, tam pretiosum tamq; mirificum thesaurum, qualis est diuina gratia, hominibus imbecillis & fragilibus traditum & commissum fuisse, cumque debiles ac fragiles simus, tyrannos omnes atque huius seculi potestatis à nobis facillimè superari. In hoc profecto omnipotentis Dei 23
magnitudo ostenditur & apparet, quod vasa tam fragilia & caduca in crudeles carceres sæpenumero proiecta, tot tantisq; ictibus percussa, nec vnquam fuerunt contracta, nec ab eis gratia aliquo impatientiæ genere defluxerit. O ineffabilem altissimi magistri sapientiã, qui talia operatus est: Itaque quemadmodum omnes artes & intentiones, quas Laban ad opprimendum & molestia afficiendum sanctum Iacob excogitauit, in illius sanctissimi Patriarchæ commodum & vtilitatem redundarunt: sic omnes inuentiones, quas nefarij tyranni exquisierunt, vt sacros Apostolos torquerent, ac tormentis afficerent, eis in gloriæ coronam & ad maiorem ipsorum tyrannorum confusionem versæ sunt. Nam propter crudelitates, quas improbi in iustos exercent, Deus non solum in alia vita, verum etiam in hoc seculo eos punire solet. Atque ita Dominus Prophetæ Nathan iussit, vt sancto Dauid de filio eius Salomone diceret: *Misericordiam 24
meam non auferam ab eo, sicut abstuli à Saul, quem amoui à facie mea.* Vbi alij transtulerunt, *quem amoui à facie tua*: & sic est in translatione Syriaca, & in contextu Græco, atque in Paraphrasi Chaldaica. Vbi apertè significatur, Deum propter persecutiones, quas impius ille Rex in sanctum Dauid exercuit, ipsum regno & vita spoliasse.

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt Patrem, nec me. O verba terribilia, & quæ maximum cuique timorem iniiciunt! à quibus nos terribile etiam argumentum in hunc modum sumere & formare possumus. Si ij, qui ob de- 25
fectum cognitionis Iesu Christi, atque æterni Simile.
eius Patris, iustos persecuti sunt, & de medio sustulerunt, obsequium se præstare Deo arbitrantes, æternis suppliciis digni sunt, (licet suis persecutionibus illos gloriosos martyres effecerint: sicut cum quis flumen aliquod in cymba, vel scapha traiicere & transmeare contendit, alius cymbam impellit, quo impulsu eum celeriter fluuium transire, & ad portum breuissimè peruenire facit: ita improbi tyrãni variis tormentorum generibus quæ in sanctos

excogitarunt, ipsos procellosum huius mundi flumen breuissimè transire, & celerius ad tutissimum gloriæ portum peruenire fecerūt, propter quod Dominus ait: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*, quanto maiori culpa, maioribusque tormentis Christiani digni erunt, qui suis per- Mat.10.
26 suasionibus, & deprauatis exemplis animas suorum proximorum interficiunt? O crudelissimi tyranni, qualiter talem fidem profitentes, talemque Dei cognitionem habentes, huiusmodi tyrannide vti audetis? O pater luminum! illumina obsecro per infinitam clementiam tuam hos miserabiles ac detestandos homines, vt tantum scelus intelligentes, ab illo se abstinere totis viribus contendant. *Nouit Dominus* (inquit S. Iob) *& decipientem, & eum qui decipitur.* Et ad quid eos cognoscit Deus? Vtique vt digna rependat meritis vtriq;. Cùm Eua serpentis suggestione peccasset, interroganti Deo: *Quare hoc fecisti?* respondit: *Serpens decepit me.* Dominus autem ad serpentem ait: *Quia fecisti hoc.* Quid est hoc, quod serpens fecit Domine? Quasi deceptionem no- Iob.12. Genes.3.
27 minare pudeat, eius nomen subticet, & nec per os suum proferre vult peccatum, solum ait: Quia fecisti hoc. O magna exaggeratio! quam apertè in hoc grauitas abominationis & sceleris, quod committit ille, qui alium ad peccandum persuadet, explicatur. Deus optimus maximus nos ab huiusmodi crudelitate eripiat, nobisque spiritum conferat, vt ad inuicem alij alios in virtutem & sanctitatem moueamus: atque ita pleni gratia, tandem perfruamur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS Domini.

CONCIO III.

Cùm venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, &c. Ioan. 15.

2 SAcrosancta huius Euangelij lectio quædam etiam illius cœlestis sermonis, quem summus prædicator Iesus Christus post vltimam cœnam ad suos discipulos habuit, singularis pars est. Vbi aduertere oportet, Dominum paulò antè eis dixisse: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.* Terra herbis, quas ex se germinat & producit, tantam virtutem communicat, vt nemine eas colente & circumfodiente, ipsæmet crescant & augeantur: at verò triticum, & alia quæ ex se terra non producit, antequam nascatur, crescat, & in suam perfectionem perueniat, prius seminari & coli diligenter oportet. Itaque terra, erga herbas quas ex se producit, se habet sicut mulier erga filios quas peperit, quibus solicitè & omni cura indulget: filiorum verò mariti sui, quorum ipsa nouerca est & non mater, obliuiscitur, & sæpenumero eos vexat. Sic mundus, mundanos vtpote qui filij sui sunt, & ipse eorum pater, honore afficit, eisq; fauet & indulget: bonos verò, cum filij Dei sint, natos suos esse non agnoscit: sed cum illis tanquam vitricus, vulgò [*padrasto*] & non pater agit, ipsos multis opprimens tribulationibus. Ideò Simile.
D. Ambrosius explicans versiculum illum: *Omnia mandata tua veritas, iniqui persecuti sunt me, adiuua me*, sic ait: Fortasse quia persecutiones non patimur, tanquam condemnati habemur: quia homines qui pie viuere volunt in Christo Iesu, persecutionem patiuntur. Si igitur eas non perferimus, signum est quod nō piè viuimus, & quod mundi iam filij esse reputamur. Si autem quæritis, quare Dominus permittat filios suos in hoc seculo opprimi & vexari? Huic quæstioni Beatus Augustinus egregie satisfacit, dicens: *Omnis tribulatio aut pœna impiorum, aut exercitatio iustorum est.* Et alibi idem sanctus doctor sic ait: *Auferuntur ista bona temporalia bonis, vt probentur: malis autem vt crucientur.* Atque ita quidam non contemnendus Doctor, dixit: *Fides inexercitata, languescit.* Inter arces, quæ hostibus finitimæ sunt, & illas quæ in medio regni ædificatæ sunt, magnum discrimen versatur: quod illæ armis & rebus bello necessariis sunt munitissimæ, hæ verò minimè. Si arces, quæ in toto regno Castellę veteris sunt, ingrediamini, omnes belli machinas & bellica tormenta rubigine ferè consumpta videbitis, thoraces & loricas rubiginosas & puluere conspersas: ita, vt si ali- 3 Ambro. sup. Psa. 118 B. Aug. li.33.qq. 4 Epist.30 Simile.

5 si aliquod bellum vel ciuile vel commune in-
surgeret, plus operis & numorum in purgan-
dis & reficiendis illis armis consumeretur;
quàm in alijs denuò conficiendis. Cuius rei
pax quæ nunc viget, causa est: nam cùm bella
aduersus Mauros quotidie instabant, omnia
in promptu ac paratissima erant. Hoc idem e-
quitibus Ecclesiæ militantis contingere vide-
mus, qui contradictione deficiente statim a-
nimum demittunt, desides fiunt, torpescunt,
ac vitijs se tradunt, atque ita tota machina,
id est, [*Toda la artilleria*] consumpta est rubi-
gine, videlilcet, vitio sensuali, quod in mul-
tis vsque ad ossa penetrauit, qui etiam auari-
tiæ musco, id est, [*Moho*] & superbiæ puluere
D.Ber. sunt contecti. Quapropter egregiè diuus Ber-
nardus ait: Ecclesiam Catholicam, id quod
Rex Ezechias aiebat, posse dicere, videlicet:
Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Ita-
que si hodie ad patiendum pro Christo Do-
mino arma capere iuberemur, sicut quotidie
in Gallia & alijs regnis ad hostium infestan-
6 tium iniuriam repellendam euenire solet, Hi-
spanè, [*Si oy tocassen al arma a padescer por
Christo*,] maior profectò in præparandis ar-
mis & in disponendo nos ipsos, quàm in mo-
riendo esset difficultas. Nam optima dispo-
sitio est, vitia relinquere: potiùs autem con-
cubinarius vitam suam deseret, quàm adama-
tam concubinam: & lusor facilius millies
mortem oppetet, quàm à ludo abstineat, & sic
de alijs peccatoribus. Cum res in tanta pace &
tranquillitate sicut modò sunt, non erant,
homines vitijs & voluptatibus non ita erant
dediti: imò quamplurimi tanto animo & vo-
luntate mortem pro Christo subire volebant,
quanta nunc eam multi ex Christianis recu-
7 sant. Quocirca iusto Dei iudicio fit, vt eorum
amici, ingentes labores ac tribulationes pa
tiantur. Ideò vbi nos legimus: *Prosperum iter
faciet Deus salutarium nostrorum.* Felix ex He-
bræo sic vertit: *Aggrauabit nos Deus salute
nostra*, hoc est, permittet nos persequi propter
salutem nostram. Facillimè posset omnipo-
tens Deus in cordibus hominum fidem abs-
que illa contradictione, quæ in principio nas-
centis Ecclesiæ habita est, imprimere: sed quo-
niam iustis pro Christo pati maximè condu-
cebat, ideò ipse Dominus permisit, vt illi, qui
primi fidem receperunt, tam crudeliter op-
pressi necarentur, vt, videlicet, omnes qui in
progressu Ecclesiæ Catholicæ in ipsa nasce-
rentur, æquo animo ac patienter quidquid
eis eueniret, perferrent. Hinc intelligetis, ob-
scura illa Diui Pauli verba, scilicet: *Nunc gau-* *Coloss.* 1.
*deo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ
desunt passionum Christi, in carne mea pro cor-
pore eius, quod est Ecclesia.* O gloriose Apostole! 8
vt quid ausus es dicere, Christi Redemptoris
nostri passioni aliquid defuisse: siquidem illa
ad redimendos mille mundos, si tot existe-
rent, sufficientissima fuit? Absit, vt dicamus, ei
merita defuisse. Sed (vt ait D. Chrysostomus) *Chrys.*
contingere posset, quod, cum prædicatores
hominibus persuadere vellent, vt supernum
magistrum Iesum Christum imitarentur, eis
sic dicerent: Oportet vos vitam vestram pro
Iesu Christo parui facere: siquidem ipse filius
Dei propter obedientiam Patris ei iubentis, vt
veritatem prædicaret, & tueretur, ac pro de-
fensione eius, si se offerret occasio, vitã relin-
queret, eam libentissimè obtulit. Vobis ergo
idem facere maximè conducit, quia vt in prin-
ceps Apostolorum ait: *In hoc vocati estis, quia* 1. *Pet.* 2.
*& Christus passus est pro nobis, vobis relinquens
exemplum, vt sequamini vestigia eius.* Ipsi eis 9
in hunc modum respondere possent: Si Iesus
Christus mortuus est, ac tot labores pertulit,
licèt verus homo erat, simul etiam verus Deus
erat, & diuinum suppositum humanitatem il-
lam, quam sibi vniuit, adiuuabat. Quòd si
pro veritate mori voluit, nõ mirum videri de-
bet: nam anima illa sanctissima, veritatem,
pro qua patiebatur, ad oculum (vt aiunt) aspi-
ciebat: nos verò miseros, fragiles, & caducos
pro veritate, quam non videmus, licèt eam
credamus, pati difficilius est. Hoc igitur ait D.
Paulus, Christi Redemptoris nostri passioni
deficiebat, quòd, scilicet, purus homo, sicut
ego & alij quamplurimi insurgerent, & pro
defensione veritatis, quàm non intuebantur,
licèt eam crederent, hilarè ac libentissimè pa-
terentur. Atque ita, cum ego in carne mea de- 10
bili, pro veritate quam non video, licet eam
credam, morior, tunc id quod Christi passio-
ni defuit, adimpleo: nam Christus Dominus
pro veritate, quam clarè contemplabatur (si-
quidem anima eius ab instanti suæ creationis
vidit

vidit diuinam essentiam, & fuit beata) mortem obijt. Id verò quod ego patior est, pro corpore eius, quod est Ecclesia: quoniam mei ac sodalium meorum exemplo, multi alij volunt vitam suam pro hac veritate in discrimen vocare, videntes ea, quæ nos puri homines carne & ossibus, sicut illi compacti perferimus.
11 Quoniam autem sacros Apostolos tot labores, quot pertulerunt, pati maximè oportebat, vt videlicet, omnibus Christianis, qui vsque ad finem mundi futuri sunt, tam gloriosum maneret exemplum: ideò Dominus in præsentiarum eos præadmonet, & crudelissima prælia ac conflictus, quos passuri erant, prædicens adhortatur, vt spiritualibus armis seipsos munirent & præpararent: quibus armati hostium telis possent facilius resistere, certissimamque
Act. 21. de illis victoriam habere. Sic etiam D. Paulum de grauissimis persecutionibus, quas in Ierusalem passurus erat, admonuit: Ideò Agabus Propheta sumens zonam Pauli, & alligans sibi pedes & manus, dixit: ***Hæc dicit Spiritus sanctus: Virum, cuius est zona hæc, sic alligabunt in Ierusalem Iudæi, & tradent in manus gentium.*** Suauissimus autem magister narrans sacris discipulis, multos quos passuri erant labores, verba hæc singulari dulcedine plena inseruit, scilicet: *Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, ille testimonium perhibebit de me*, vosque vt idem faciatis, fortissimos reddet.
12 Hæc vt intelligatis, vos nimis attentos esse velim: nam licèt ea, quæ dicenda sunt ex se obscura sint, ob nimiam tamen experientiam quam proh dolor! de illis habemus, obscuriora redduntur. Spiritus sancti consolatio non est aliquod peculiare donum, sed fontes illius sunt tres theologales virtutes, quibus diuinus hic Spiritus quando eas inflat, auget & eleuat, tantum gaudium & dulcedinem in suorum fidelium cordibus operatur, vt in corpora etiam abundantissimè redundet, sicut Propheta Dauid expertus est, qui de hoc agens, inquit:
Psal. 83. *Cor meum & caro mea & exultauerunt in Deum viuum.*
Simile. Quemadmodum flumina cum per solitos alueos fluunt leniter & suauiter collabūtur, cum verò aquarum multitudine hyberno tempore crescunt, ita mundant & extra ripas diffluunt, vt etiam campos longè ab illis semotos irrigent: sic hę virtutes operatione Spi- 13
ritus sancti, qui eas implet, clarificat, & perficit, suas inundationes habent, quib. iusti non solùm in mentibus, verùm etiam sæpenumerò in corporibus recreantur. Lumen fidei, quo diuina & cœlestia cognoscimus, ita aliquando ab ipsa luce, videlicet, Spiritu sancto clarificatur, vt iustus res fidei iam aliquo modo non credere, sed manibus tangere, & oculis intueri videatur. Hoc autem facit, quoties per donū intellectus fidem explicat & illustrat, quod quidem donum à Domino nobis Apostolus implorat, dicens: *Deus autem repleat vos omni* Rom. 5.
gaudio & pace in credendo. Huius rei plenus fuit Act. 9.
Eunuchus ille, qui (vt sacra refert Apostolorum historia) postquam fidem accepit, ibat per viam suam, gaudens. Spes etiam plerumq; 14
tam viua & abundans, hoc diuino spiritu operante esse solet, vt iustus iam non futura sperare, sed præsentia certissima habere sibi videatur: ac dici non potest, aut verbis explicari gaudium & voluptas, quam hoc iusti animæ affert: de cuius spei modo, Diuus Paulus inquit: *Spe gaudentes.* Et idem Apostolus: *Gloria-* Rom. 12.
mur in spe gloriæ filiorum Dei. Charitas denique & Rom. 5.
cùm ab Spiritu sancto suis diuinis flatibus afflatur, ingentes flammas, quæ etiam magnæ voluptatis causa sunt, ex se emittit. Porrò his virtutibus Spiritus sanctus in suorum mentibus operatur illud, quod idem Apostolus ait, scilicet: *Ipse Spiritus testimonium perhibet spiri-* Rom. 8.
tui nostro, quòd sumus filij Dei. Quod quidem testimonium licèt nos aliquo timore recipiamus, tamen (vt ait Aristoteles) rerum maximarum, vel tenuis cognitio & certitudo maximam parit oblectationem. Ecce igitur consolatio, qua ille, qui in se nihil reperit, quod conscientia accuset, perfruitur. Qualis erat D. Ambrosius, cùm in hora mortis quędam protulit singularia verba, quæ D. August. laudi- D. Aug.
bus magnopere extollit, scilicet: *Non sic vixi, vt me vixisse pœniteam, nec mori timeo, quia bonum habemus Dominum.* O fœlix ille, qui sic vitam transigit, vt hoc dicere possit: Hic verò maximè notandum est, inter discrimina, quæ in carnalibus voluptatibus & spiritualibus reperiuntur, hoc vnum esse, videlicèt, quòd illæ homines debiles, molles & effœminatos efficiunt: hæ verò, fortes, constantesque reddunt

Cant. 7. dunt. Ideò in Canticis dicitur: *Quid videtis Su-*
namite (id est, pacifica) *nisi choros castrorum:*
16 pro quo alij choreas verterunt. Sed quæro,
quomodo chorus & chorea atque castra in-
ter se conueniant? Nam castra exercitus mi-
litantium ac bellum gerentium sunt: chorus
verò, est canentium congregatio: denique
choreę, sunt hominum vel mulierum volupta-
tatem capientium cœtus & multitudo, in qua
ipsi saltando delectantur. Qualiter ergo lu-
dus & saltatio cum bello conuenit? Multum
profectò, quoniam nihil est, quod iustos tam
fortes ad dimicandum, perseuerandum, ac pa-
tiendum reddat, quam cum iam ipsi suauita-
tem diuini spiritus (quæ talis ac tanta est, vt
omnia libenter pro ipsa perferri faciat) gusta-
uerunt. Duæ hominis potentiæ, videlicet, con-
cupiscibilis, in qua est & fundamentum, habet
ipsa voluptas, & irascibilis, in qua fortitudo
fundatur, sic genuinæ & coniunctæ sunt atq;
altera alteri correspondet, vt quo magis in
17 concupiscibili voluptas augetur, & quo ma-
gis ipsa in voluptate inflammatur & incendi-
tur, tantò magis in irascibili fortitudo crescit:
siue vt id quod optat consequatur, siue, vt id
quo iam gaudet, non amittat. Quapropter
minimè mirandum est, si dulcedo & suauitas
Spiritus sancti, cum talis ac tanta sit, iustorum
mentibus tantam afferat fortitudinem, vt se-
se omnibus laborum periculis & contradictio
nibus exponant. Hac suauitate Sancti in prin-
cipio nascentis Ecclesiæ maximè fruebantur,
de quibus in Apostolorum Actibus sic legitur:
Acto. 9. *Ecclesia ædificabatur, ambulans in timore Domini,*
& consolatione Spiritus sancti replebatur. Ac de
sacris Apostolis præcipuè in eodem libro di-
Actor. 5. citur: *Ibant gaudentes à conspectu concilij, quo-*
18 *niam digni habiti sunt pro nomine Iesu contume-*
liam pati. Tantum abest, vt laboribus, car-
ceribus, flagellis, tormentis, ac mortibus su-
perarentur, vt potius illi gaudio & volupta-
te afficerentur: talis erat fortitudo, qua eo-
rum mentes firmæ & solidatæ erant. Et quod
magis est, gaudebant, quoniam digni habiti
sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Ma-
gnum profectò est in laboribus quempiam
gaudere, sed multò maius esse reputatur, non
solum in laboribus gaudere, sed pro Iesu Chri-
sto mori & ignominijs affici, summam existi-
mare dignitatem. Atque ita diuina dispensa-
tione & prouidentia factum est, vt sancti illi
viri, prius ab Spiritu sancto fortitudine muni-
ti essent, quam mundus contra eos insurgeret.
Nam (vt ex sacro Euangelio colligitur) licet
antea prædicauerint, Dominus tamen non
permisit eos ab aliquo opprimi & vexari, quo-
usque ex alto virtute induti essent. O benedi-
ctus sit talis Deus, glorificata talis pietas! Te
Domine cœlorum angeli, & terrarum iusti be-
nedicant & collaudent, qui tuis sic faues & au-
xiliaris. Meritò ergo sanctus Dauid ait: *Tibi* 19
derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Et *Psal. 9.*
in contextu Græco atque in paraphrasi Chal-
daica habetur: *Orphano tu eris adiutor.* In quo
ostenditur, quam continuus sit piissimi Dei
fauor erga illos, qui se à mundi fauoribus om-
ninò abdicarunt. Ideo dum ait: *Eras adiutor,*
perinde est ac si diceret: orphano tu eras, es, &
eris adiutor: vt plane videatis, quanto otio &
securitate orphanus huiusmodi tutela ac pro-
tectione potest viuere. Eia igitur (fratres mei)
quid facitis: Quare vobis hæc audientibus,
corda vestra desiderio eorum non inflamman-
tur? Et quare, cum mundus tantis contradi-
ctionibus sit plenus, arma hęc, quibus non so-
lum minimè vincemini, sed gratissimā victo-
riam reportabitis, diligentissimè non quæri-
titis? Si autem à me quæratis, quid remedij
ad tot tantaque dona comparanda inuenien-
dum sit? ad hoc respondeo, summam Verita-
tem per sanctum Euangelistam Lucam dixis- 20
se: *Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare* *Luc. 11.*
filijs vestris: quanto magis Pater vester cœlestis da-
bit spiritum bonum petentibus se, hoc est, dona
Spiritus sancti? Ergo hæc dona ab æterno Pa-
tre, per merita Iesu Christi filij eius confiden-
ter ac summis precibus efflagitate: nam me-
rita Iesu Christi totius nostræ spei & fiduciæ
debent esse fundamenta. Atque ita vbi nos
legimus: *Dominus fundauit Sion, & in ipsa spe-* *Esai. 15.*
rabunt pauperes populi eius, alia translatio ha-
bet: *In ipso sperabunt pauperes populi eius*: &
sic est in contextu Græco. In quo docemur,
quod quamuis iure optimo spem habere & 21
confidere possimus, Deum per merita sacro-
sanctæ Ecclesiæ, quam Christus verus Salua-
tor in mundo fundauit, nobis propitium fo-
re: principalius tamen in ipso, cuius merita in-

finiti valoris sunt, nos oportet confidere. V-
num tamen vos non latere cupio, videlicet, o-
rationem hanc, vt id quod intenditis conse-
quamini, cum conscientiæ puritate ac bonis
operibus coniunctam esse debere. Idcircò bea
tus Apostolus orandi formam tradens, inquit:
1.Tim. 2. *Volo viros orare in omni loco, leuantes puras ma-*
1.Cor. 3. *nus.* Idem Apostolus ait: *Templum Dei sanctum*
est, quod estis vos. Vt autem quilibet sciret,
qualis esse deberet, Dominus Salomoni iussit
templum ædificare, quod totius vitæ nostræ
& actionum singulare esset exemplar. At in-
ter præcipua, quæ templum illud habebat, e-
rant duo altaria, alterum intus in oraculo, al-
terum verò foris: in illo thus igne concrema-
tum offerebatur, in hoc animalia mactaban
tur, & in oblationem offerri consuescebant.
22 Hoc idem in quolibet nostrorum oportet es-
se, scilicet, in interiori animæ, hoc est, in por-
tione superiori quoddam altare esse debet: in
quo thus deuotæ orationis igne diuini amo-
ris inflammatæ offeratur: in portione verò in-
feriori, vbi carnis affectus sunt, alterum esse
debet, in quo bruta animalia, videlicet, inor-
dinati appetitus mactentur & sacrificentur. O
quam gratum sacrificium Domino fit, quoties
gladio diuini timoris eius, omnes passiones &
affectionis suæ sanctæ voluntati contradicen-
tes mactamus! Nemo cogitet vnum duntaxat
horum altare sufficere, nam duo esse maximè
oportet, imò & necessariò nobis habẽda sunt.
23 Quamplurimi extant, qui interius habent al-
tare, seque orationi tradunt, & delitias illius
habere conantur: sed nihil, quod eos aliqua
molestia afficiat, agere volunt, nec enim am-
bitionem, nec superbiam, nec iram, aut cupi-
ditatem suam mortificare & comprimere con-
tendunt. Quid verò isti à Domino in oratio-
ne postulent, penitus ignoro: nam si gratiam
ad teipsum vincendum & ad euellendas pro-
prias passiones, atque ad subiiciendum diuinæ
obedientiæ, corpus & animam precibus non
expostulas, quid obsecro in oratione petis? Si-
quidem postquam orasti & thuris sacrificium
obtulisti, omnes appetitus tui viui remanse-
24 runt, nec eos sacrificare voluisti. Conare igi-
tur (charissime frater) hęc duo altaria in te ha-
bere, & hos duo sacrificij modos perfectissi-
mè offerre: hæc est enim regia via, qua do-
na & consolationes Spiritus sancti compa-
rantur.

Deinde sacris discipulis Dominus ait: *Hæc*
locutus sum vobis, vt non scandalizemini. Hoc 1.Cor. 4.
est: Labores, quos passuri eratis, prædixi vobis
ne postea in illis offendatis, & ab ipso virtute
cadatis ac declinetis. *Quoniam non solum abs-*
que synagogis facient vos, sed venit hora, vt omnis
qui interficit vos, arbitretur se obsequium præsta-
re Deo. Hoc est, quod Diuus Paulus de se ac
sociis suis dixit: *Tanquam purgamenta huius*
mundi facti sumus. Pro quo alij verterunt:
Tanquam lustramenta huius mundi facti sumus:
id est, tales nos mundus reputat, & in tali exi-
stimatione ab infidelibus habiti sumus, vt exi-
stiment, Deos suos nulla alia re, quam san-
guine & morte nostrorum, quo ab ipsis bene-
ficia accipiant, posse facilius placari. O rem 25
stupendam & omni admiratione dignam! Quę
patientia sanctis illis viris necessaria erat, vt
tormenta tanto terrore illata æquo animo
paterentur?

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt Patrem
nec me. Ex hoc infertur, nos multò magis
nunc eos posse admirari, qui cum sint Chri-
stiani illuminati fidei splendore, iustos ac san-
ctos viros, eo quod ipsorum vitia increpant,
odio habent & persequuntur. Nam illi quo-
niam infideles erant, nec veritatem intellige-
bant, arbitrantes se obsequium præstare Deo,
crudelitates illas horrendas perpetrabant: tu
verò, ô Christiane, qui scis & intelligis, te in
his grauiter Deum offendere, quare non eru-
bescis, confunderis, & timorè concipis, anim-
aduertens terribilia, quæ tibi ob tam gra-
uem abominationem, parata sunt tormento-
rum genera? O infinitæ maiestatis Deus & Pa- 26
ter luminum! per immensam clementiam tuã
hos cæcos illumina, vt apertè videant, quo
eos malitia sua perduxit, & anteà quàm furor
tuus eos absorbeat, tantis malis mederi, seque
in meliorem frugem recipere conentur.

Sed hæc locutus sum vobis, vt cum venerit
hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.
Magno enim solatio vobis erit, cum huius tã-
to tempore antè à me prædictæ veritatis me-
mineritis. In quo me verè Deum esse apparet,
qui ea quæ ventura sunt, infallibiliter scio,
quique vobis in omnibus vestris laboribus
adero,

adero, & opem feram, quousque ab illis eripiamini ac præmijs dignis donemini. Cùm populus Israeliticus (vt nobis refert sacra pagina) in magna esset afflictione, Dominus pro-
Exod. 3. phetæ Moysi apparuit, eique dixit: *Vidi affli-*
27 *ctionem populi mei in Ægypto, & clamorem eius audiui, & sciens dolorem eius descendi, vt liberarem eum de manu Ægyptiorum, & educerem de terra illa in terram bonam.* O infinitæ potentiæ Deus! Nunquid Domine, siquidem te miseri illi & calamitatibus oppressi ad misericordiam prouocauerant, eos è cœlis vbi eras, absq; eo quod in terram descenderes, non poteras liberare? O admirabilem omnipotentis Dei pietatem! qui afflictorum miseriam ita compatitur, vt velit etiam, quod ipsi intelligant, se cum eis in eorum esse afflictionibus. Cum igitur ait: *Descendi vt liberarem eum*, singularis quidam amor, & indulgentia atque cordis teneritudo ipsius Dei erga illos, qui propter ip-
28 sum patiuntur, denotatur. Quocirca, fratres dilectissimi, cùm nos laboribus, & fortunæ casibus seu contradictionibus oppressos viderimus, ne deficiamus, aut animo cadamus, sed in hoc fidelissimo socio confidentes spem habeamus, eum nos, si patienter præstiterimus, diuites gratia ad præmia perducturum gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

AD LECTOREM.

Pro die Pentecostes, & feria secunda & tertia eiusdem solennitatis, in volumine quod de sanctis in lucem edidimus, proprias conciones reperies: quatuor etiam
29 conciones in festo sanctissimæ Trinitatis inuenies, quod celebratur Dominica prima post Pentecosten.

1 DOMINICA SECVNDA POST Pentecosten.

CONCIO I.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos, &c. Luc. 14.

Esa. 55. VNigenitus filius Dei cum in mundum nō solum ad redimendum, verum etiam ad erudiendum nos venisset (sicut eius Pater æternus per Esaiam Prophetam promiserat, dicens: *Ecce dedi eum ducem ac præceptorem gentibus*) postquam hoc negotium incepit, ab eo omni loco & tempore oblata opportunitate non destitit. Atq; ita cum introisset in domum 2
cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & occasione illius conuiuij, quidam ex inuitatis dixisset: *Beatus qui manducabit panem in regno Dei:* ipse parabolam hanc elegantissimam proposuit, in qua cœlestis cœnæ magnitudinem, & inuitantis liberalitatem, atq; eos qui ab ea repudiandi, quiq; in ipsa admittendi sunt, commemorat. Incipit ergo parabola: *Homo quidam fecit cœnam magnam, &c.* Per hunc hominem piissimus Deus significatur, quod quidem nomen singularem eius clementiam & benignitatem designat. Cum Dominus furorem suum, iram atq; iustitiam significare vult, in sacra scriptura Tigris,
Leo aut Vrsus vocatur, sicut apud S. Oseam, v- Osee. 13.
bi sic ait: *Ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum. Occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum, & consumam eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos.* Cum autem pietatem suam aut amorē insinuare vult, homo appellatur. Atq; ita dicitur apud S. Zacha-
riam: *Homo agricola sum*, & hic: *Homo quidam fe-* 3
cit cœnam magnam. Sed in primis notādum est, Zach. 1.
hoc Dei conuiuium non vocari prandiū, quod Meridie fieri solet, sed dicitur cœna, quæ vesperi & in fine diei parari consueuit, & vltra quam nullus alius cibus sumitur. Mūdus suos ad prandium inuitat, sed ipsos absque cœna relinquit: eis in vita nimias delitias ac voluptates offert; vesperi verò, id est, mortis hora, conuiuas suos fame enectos & absq; cœna dimit-
tit. Ideò Propheta Baruch nomine mundi, di- Baruc. 4
lectos eius sic alloquitur: *Nutriui illos cum iucunditate, dimisi autem illos cum fletu & luctu.* O immense Deus! quem fletum, quem luctum, & quem planctum amatores mundi incipient, postquam ab hac miserabili vita discesserint: Fames enim propter inordinatam abundantiam, qua in hoc mundo largiter vsi sunt, eos magnoperè vexabit, atq; grauissimè
torquebit. De quibus sanctus Dauid ait: *Con-* 4
uertentur ad vesperam, & famem patientur, vt Psal. 58.
canes. Et beatus Iob postquàm de ipsis dixit: Iob. 21.

Tenent tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt : paulò inferiùs adiecit : *Quoties lucerna impiorum extinguetur*, (id est, cùm eorum vita consumpta fue-
5 rit.) Quid tunc erit? Sequitur: *Superueniet eis indignatio, & dolores diuident furoris sui. Erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla, quam turbo dispergit, & cum reddiderit eis*, id est, cùm Dominus eos, sicut eorum peccata merentur, punierit, & pœnas luere fecerit, *tunc sciet*, hoc est, tunc quilibet eorum fraudem, in qua vixerunt, intelliget. *Videbunt oculi eius interfectionem suam*, id est, æterna supplicia, quibus torquebitur, aspiciet: *Et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet, de domo sua post se?* Postquam, ô infœlix peccator, in inferno fueris, quid tibi potens & illustris familia, quam in mundo reliquisti, proderit? Quod filij tui diuites ac potentes in seculo manserint, non solùm minimè gaudebis, verùm propter peccata, quæ ipsi tuis deprauatis exemplis commiserint, crudelissimè torqueberis. O verba horribilia, illis præcipuè, qui largiter in mensa huius mundi omnibus eius voluptatibus perfruentes, epulantur,
Simile. Medicus ægrotos, qui in prandio cibum necessarium sumunt, cœna priuari iubet. Sic Deus ijs, qui in hac vita temporalibus bonis saturantur, & stomachum suum, videlicet, voluntatem caducis voluptatibus implent, præcipit, ne æterna beatitudinis cœna perfruan-
6 tur. Ideò in fine huius Euangelij ait: *Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum gustabit cœnam meam.* Dicitur verò cœna magna, propter magnitudinem epularum, quæ in illa exhibentur. O cœnam illustrissimam, quam semper votis omnibus desiderare debemus! siquidem ipse Deus cibus est, qui in ea apponitur. Itaque omnes conuiuæ eandem escam, & in eodem cratere & lance (in qua Dominus) edunt: ibi enim non vnus cibus Domino, & alius inuitatis conditur, sed sicut ipse Deus vescitur & fruitur sua diuina essentia: ita conuiuæ eadem diuina essentia vescuntur & perfruuntur, atque in ea saturantur & beatificantur.
Simile. Quæ autem sit, & quanta hæc voluptas, lin-
7 guæ hominum aut Angelorum nequeunt explicare. Si domum alicuius principis aliquando ingrederis, ibique vides ex furfuribus candidos ac sapidos panes seruis & famulis ipsius domus fieri, statim ex eo colligis, panes qui ex farinæ flore domino ac filijs compinguntur, ita esse perfectos, vt meliores, vix possint cogitari. Sic ex bonis huius miserrimæ vitæ ad æterna cœlorum bona possumus argumentum formare. Si voluptates huius mundi depromptæ ex furfuribus, videlicet, ex creaturis quæ seruis, scilicet; corporibus humanis dantur, tanta delectatione & suauitate nos afficiunt: quales erunt delitiæ, quæ ex infinita Dei diuinitate charissimis filijs ipsius, videli-
cet, iustis educuntur? Meritò profectò diuus 2.Cor.4
Paulus eas æternum gloriæ pondus appellat. Tanti enim ponderis ac momenti voluptas illa est, vt mentes ipsæ (nisi ad id diuino numine fuissent adiutæ) eam nullo modo ferre possent. Magnitudinem hanc Dominus etiam si-
gnificauit, cum dixit: *Intra in gaudium Domi-* 8
ni tui. Vbi insinuatur, gaudium illud esse, qua- Mat.25.
si abyssum, vbi iustus submergitur, quo beatorum quisque adeò plenus, hilaris, & contentus est, vt nihil quod alius habet, omninò desideret.

In sacris literis sanctus Moyses populum Exo.16.
Hebræorum nomine Dei sic alloquutus fuisse legitur: *Colligat vnusquisque ex eo quantum sufficit ad vescendum Gomor per singula capita.* Mirabile certè est, vnam duntaxat illius cibi mensuram magnis ac paruis suffecisse, & illa omnes contentos & satiatos fuisse. Qui igitur tam paruo bono omnibus illis satisfecit, quare in cœlo iustis, eis suam infinitam essentiam tribuens, non ita satisfaciet, vt alij alijs non inuideant? Sanctus Ioseph in Ægypto, fra-
tres suos ad prandium inuitasse legitur. *Et se-* Gen.43.
derunt (inquit sacer textus) *coram eo primo-* 9
genitus iuxta primogenita sua, & minimus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis sumptis partibus, quas ab eo acceperant, maiorque pars venit Beniamin, ita vt quinque partibus excederet. Dignum profectò admiratione extitit, eos qui anteà fratri suo Ioseph, propter peculiarem parentis erga eum amorem inuidebant, postquam simul cum eo mensæ accubuerunt, ab omni inuidiæ genere cessasse: quamuis excessus beneficiorum ab ipso Ioseph in illos collatorum non cessauerit.

In quo certè significatum fuit, omnes quere-
las & inuidias in illo cœlestis gloriæ æterno
conuiuio, cui verus Ioseph Iesus Christus mi-
10 nistrabit, deponendas fore. Nam ordinatissi-
ma eius dispositio, tam integram & perfectam
in vnoquoque beatorum efficiet voluptatem,
vt nullus eorum licèt alios plures gloriæ gra-
dus possidentes videat, tædiū aliquod vel mo-
lestiam accipiat. Hæc ergo splēdidissima cœ-
na in pulcherrima & amplissima cœlorum au-
la proponitur: cuius excellentiam & amplitu-
dinē, nullus intellectus humanus potest com-
prehendere. Etenim si omnes huius mundi
homines, vno ore & corde effecti suis artibus,
ingenio & potentia iucundissima quædam ac
ditissima, & quæ meliora fieri non possent,
palatia ædificare cōtenderent, qualia obsecro
11 esse possent? Multò igitur meliora vnus dun-
taxat Angelus, quippe qui omnibus homini-
bus potentior est, ea si vellet construeret. Sed
his etiam alia longè pulchriora ac meliora o-
mnes hierarchiæ cœlestes, si in vnum coniun-
gerentur, efficerent. Ergo quanto his omnib.
meliora ab ipso summo rerum omnium arti-
fice, qui homines & angelos ex nihilo creauit,
& in cuius comparatione omnes, tanquam si
non essent, sunt, fieri posse cogitatis? Talia
igitur erunt pulcherrima atria illa, quæ sum-
mi Dei in suorum filiorum atq; electorum do-
miciliū omnipotens dextera ædificauit. Nam
cum Dominus propensionem, naturam & ca-
pacitatem nostram optimè sciat, illumque
locum in delitias nostras ac perfectum otium
& tranquillitatem creauerit, in eo nihil ex o-
mnibus quæ desiderari possunt, deesse cer-
12 tissimum est. Quod quidem Regius Propheta
Psal.33. considerans, dicebat: *Quam dilecta taberna-
cula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit
anima mea in atria Domini.* Id est: Anima mea
gaudio prosilit, & desiderio pulcherrima atria
tua videndi liquescit. O quam ingens (fratres
mei) hoc nobis confusio est: qui hæc omnia
audientes, tam gelidi remanemus, ac si ea
non crederemus! Nam si illa, sicut sanctus
Dauid paulò altius euolueremus, sine dubio
suspiria ex corde traheremus, vt illa conseque-
remur, & omnibus huius mundi voluptati-
bus, sicut ipsæ merentur, contemptis effica-
citer ea cuperemus. Ita nos sanctus Isaias ad-
monet, dicens: *Pedibus conculcabitur corona* Isa.28.
*superbiæ ebriorum Ephraim, & erit flos decidens
gloriæ exultationis eius, quasi temporaneum ante
maturitatem Autumni*: Quibus verbis san- Simile.
ctus Propheta, honores, lætitias ac volupta- 13
tes huius mundi cum fructu temporaneo
comparat, qui antequam ad maturitatem per-
ueniat, manducanti talem dentium stuporem
generat, vt quamuis non sit saturatus, tamen
optimos cibos & delicatissimas epulas edere
non possit. Sic huius mundi delitiæ, cùm ni-
hil sint, & illis fruentem ac vescentem non sa-
tient, saporem ac desiderium gaudiorum, con-
solationumque cœlestium auferunt. Ideò san-
ctus Propheta affirmat, nos ipsas debere con-
temnere, & pedibus conculcare, quod verè (si
Deum, vt iustum est, diligeremus) ac sine du-
bio compleremus. Nam sicut duo, qui se ad Simile.
inuicem amore prosequuntur, cùm absentes
sunt, nihil eis vel epistolæ, vel nuntij, vel dona
sed sola charissimi sodalis præsentia satisfacit,
ipsumque satiat & consolatur: ita qui verè
Deum diligunt, in nulla re, nisi in eo solatium
& voluptatem inueniunt: & ideò semper eius
præsentiam suspirando, videre cupiunt. Nam 14
si sponsus, videlicet Deus, pro sponsa: hoc est,
pro anima iusti suspirat, & ait: *Ostende mihi* Cant.2.
*faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox
enim tua dulcis, & facies tua decora,* quantò po-
tiori iure mens ipsa desiderijs illum videndi
inflammata, dicere debet: *Ostende mihi fa-
ciem tuam,* &c. Siquidem de eo illud Prophe-
tæ Dauid dicere potest, scilicet: *Dominus pars* Psal.13.
hæreditatis mea. Si autem quæritis, qualiter De-
us, cum sit tota hæreditas, ac totum bonum
hominis, pars esse potest? Ad hoc respondetur
illum in se esse integram hæreditatem, quæ
beatificat: in eo verò, qui beatificatur, esse
partem: quia nullus beatorū, nec omnes pos-
sunt eum totaliter comprehendere, id est, om-
nibus modis quibus comprehendi potest, vt 15
egregiè angelicus Doctor diuus Thomas an- B Tho.
notauit. Ergo agite (charissimi fratres) & cor- 1.p.q.12.
da sursum leuate, siquidē in terris, nihil quod art.7.
desiderari possit, reperitur. Ad hanc igitur lau- ad 1.
tissimam cœnam noster omnipotens Deus,
qui benedictus sit in secula, nos magnificen-
tissimè inuitat. Quod vt compleret: *Misit ser-
uum suum hora cœnæ, dicere inuitatis, vt veni-*

rent, quia iam parata sunt omnia. Hora cœnæ, id
est, tempore opportuno; videlicet, dum in hac
vita sumus, in qua nunc interioribus inspira-
tionibus, nunc prædicatoribus, nunc calami-
tatibus, nunc fauoribus & auxilijs nos vocat:
& vnumquodq; horum seruus Dei dici potest.
16 Hi autem nuntij quid dicunt? Hoc scilicet,
iam parata sunt omnia, [*Ya esta muy apunto
todo:*] Non est cur amplius expectetis. Vete-
res illi & antiq patres, licet ex hoc mundo ple-
ni meritis prodierunt, non tamen statim illa
cœlesti cœna potiti sunt, multo enim tempo-
ris spatio, videlicet, quousque Christus Sal-
uator noster sanctissima morte sua cœlorum
ianuas aperuit, in limbo expectauerunt: nunc
verò nulla alia re opus est nobis, quàm manus
abluere, & statim cœnæ possumus accumbe-
re. Volumus dicere, quòd mentes, quæ ex hoc
mundo omnibus sordibus omninò expurga-
tæ, & cunctis virtutibus adornatæ exeunt, sta-
tim in gloriam omnipotenti Deo fruituræ in-
grediuntur: sicut beatus Apostolus testatur,
Heb.9. dicens: *Christus assistens pontifex futurorum
bonorum per amplius & perfectius tabernaculum
non manufactum, nec per sanguinem hircorum aut
vitulorum, sed per proprium sanguinem introiuit
17 semel in sancta, æterna redemptione inuenta.* De
D. Tho. quo etiam eleganter beatus Thomas multa
3 p.q.49 ait. Atque ita Dominus latroni iuxta se pen
art.5. denti, dixit: *Amen dico tibi, hodie eris mecum
Luc.23. in Paradiso.* Id est: Ego breui admodum pro
te & totius mundi salute moriar: & ideò sta-
tim vt animam exhalaueris, diuinitatem vide-
bis, & ea frueris: quæ visio & fruitio vera & in-
effabilis deliciarum paradisus est. Ideò ait: Iam
parata sunt omnia: [*Ya esta hecha la costa, Y
la mayor que nunca se hizo,*] Siquidem mors
innocentissimi agni Iesu Christi fuit. Atque
Psal. 18. ita, vbi nos legimus: *Exultauit vt gigas ad cur-
rendum viam,* alij transtulerunt: *Exultabit vt
18 gigas ad currendum viam.* Et sic est in contextu
Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo signi-
ficatum est, aduentum filij Dei in mundum,
atque eius mortem, quam pro nobis lubentis-
simè subiuit, tantum valere, ac si quotidie ipse
Dominus in mundum veniret, & mortem su-
sciperet. O immense Deus: qualiter non con-
fundimur, videntes omnia ex parte tua para-
tissima esse, & ex nostra verò cuncta deficere?

Igitur quilibet nostrum mentis oculos in con-
scientia sua figat, & eam omnibus rebus ne-
cessarijs, vt dignè ad hanc Dei mensam acce-
dat, spoliatam esse videbit. Hoc etiam lacry-
mis & commiseratione dignum est, quod
cum cœna, ad quam Deus homines inuitat,
opulentissima atque excellentissima sit, ipsi de
quouis minimo oblato negotio occasionem
sumunt, vt ea non fruantur: sicut in hoc quod
hic Dominus ait, manifestè apparet, scilicet,
cœperunt simul omnes se excusare. Et quod
peius est, ita seipsos excusant, vt aliqui dicant:
Non possumus venire: ac si plus vtilitatis in 19
ijs quæ præ manibus habent, quam in ijs quæ
relinquunt, videlicet, in cœna, ad quam inui-
tantur, essent percepturi. Antequam autem
de excusationibus, quas afferunt, agamus,
velim animaduertatis, res istas quæ hos, de
quibus sacra Euangelij lectio agit, impediunt,
non esse ex illis, quæ de se malæ, aut in diuina
lege prohibitæ sunt, vt furta, adulteria, homi-
cidia: sed ex illis, quæ communiter bonæ ab
hominibus reputantur. Vnde infertur, non
solùm illa, quæ apertè sunt deprauata, verùm
etiam illa, quibus mundo inseruire solemus,
(licèt optima videantur) si eis parce & mode-
ratè non vtimur, posse nos æternæ gloriæ vo-
luptatibus priuare, & in perpetuis tormentis
sepelire. Atque (vt verè dicam) apud Christia- 20
nos, in his aliquo modo maius quàm in alijs
periculum est. Nam adulteria, furta, & homi-
cidia, & cætera, [*Como tienen la cara descubier-
ta,*] facillimè cognoscuntur, & ab eis nos ip-
sos auertimus: at verò damna & incommoda,
quæ ex alijs secundis rebus euenire solét, (*Co-
mo vienen cubiertos,*] non tam facilè vitantur.
Certum est enim, hominem faciliùs posse a-
lienam mulierem non rapere, quàm sua mo-
deratè vti, faciliusque non furari, quàm bo-
nis suis bene vti, & sic de alijs. Idcircò vitæ
spiritualis reformator Iesus Christus, non so-
lum ea quæ praua sunt, prohibet, sed etiam
periculum, quod in bonis esse solet, in hac sa-
cri Euangelij lectione nobis ostendit. Qui-
dam itaq; ex inuitatis hanc præbuit excusati-
onem: *Villam emi, & necesse habeo exire & videre
illam, rogo te habe me excusatum.* Quasi dice-
ret: Deo intime inseruire, & curam de re fa- 21
miliari habere, mihi difficile videtur. Cum

ait,

ait : *videre illam*, innuit ex cupiditate oculorum, impedimentum ad bene operandum oriri. Auarus enim opes suas ac facultates videndo nunquam satiatur, & si quotidie eas non auget, quotidie ei pauciores videntur: qua cupiditate inflammatus, plures quotidie comparare, vineas emere, & domos ædificare
Isa. 5. contendit. Quapropter omnibus qui hoc morbo laborant, sanctus Isaias ait: *Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum ad agrum copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid ha-*
22 *bitabitis vos soli in medio terræ.* Ecce qualiter sanctus Propheta eos non propter latrocinia commissa, sed propter cupiditatem, qua multa superflua habere conabantur, reprehendit. Et ideò non ait : Væ qui furamini domos alienas, sed, væ qui coniungitis domum ad domum. Nam si res illis supererant, aliis defuturas esse certum est, tum vel maxime, quia cum ad cœlestia comparanda cœlestium nobis desiderio opus sit, ea quæ rerum desiderium impediunt, ipsarum etiam consecutionem impedire solent : cum verò mens in his temporalibus bonis effrenata quadam cupiditate immergitur, etiam ad æterna desideranda impeditur. Quemadmodum si quis ad (Simile.) splendidissimum conuiuium, & preciosissimis epulis adornatum inuitaretur, & paulò antequam illuc pergeret, cepis, aliis, atque id genus crassis cibis ventrem expleret : certe appetitus eius ac desiderium vescendi illis pre-
23 tiosis epulis, hebetaretur. Nam (vt est in prouerbio) *ientaculum tenue prandio priuat opiparo.* Et ad hoc referre potest illud diui Pauli, scilicet : *Animalis homo, non percipit ea quæ sunt*
1. Cor. 2. *spiritus Dei*, id est: Homo, qui se totum appetitibus sensitiuis, & irrationalibus tradit, cœlestia & spiritualia contemnit. Hoc autem inconueniens ex mundi voluptatibus generaliter oritur, quæ licet legitimè possideantur, si tamen inordinatè executioni mandentur, gignunt in mente hoc bonorum spiritualium fastidium. Quocirca homo non solum attendere debet, quales delitias capit, sed etiam quantum ex eis sumit, vt & secundum qualitatem iustus, & secundum quantitatem par-
24 cus moderatusque sit. Hæc verò intemperantia, licet in omnibus huius mundi bonis nociua sit, eam tamen diuinæ literæ maximè in diuitiis damnant : istæ enim sunt velut instrumentum, quo omnia temporalia bona comparantur, & quibus homo vires ad satisfaciendum appetitibus suis accipit. Ideò vbi nos legimus : *Diues effectus sum*, (scilicet, mea in- Ose. 21.
dustria non Dei auxilio) *inueni idolum mihi:* Hebraicè est, *Inueni vim mihi.* Vbi diuitiæ, quibus erat affectus ille diues, quæ in nostra translatione idolum vocantur, dicuntur vis diuitis : illis enim diues ad id quod vult, animum recipit. Et idcircò idolum etiam vocantur : quoniam fiducia, quæ in solo Deo homo habere debebat, in ipsis ab eo collocatur. Atque ita Salomon dixit : *Substantia diuitis, vrbs* Pro. 10.
fortitudinis eius. Adhæreat (faxit Deus) hæc, 25
fratres mei, cordibus vestris cœlestis doctrina, vt omni cura ac solicitudine cupiditatem ab eis euallatis, quam diuus Paulus radicem omnium malorum appellat. (1. Tim. 6) Possumus etiam & fortasse conuenientius dicere : villam emere, significare superbiam & ambitionem, qua homines, primatus & dominationes huius mundi acquirere contendunt, eosque cœlestibus gloriæ bonis anteponunt. O ingentem dementiam, qua non tantum aurum præbent, cum scilicet, volaticos honores emunt : sed quod plus est, animas suas diabolo tradunt! (B. Aug. l de ver. Domin. ser. 33.) O pessima & modis omnibus detestanda commutatio. Hinc beatus Augustinus sic ait : *In villa empta dominatio notatur, ergo superbia castigatur. Habere enim villam & possidere, homines in illa subdere & dominari delectat : vitium malum, vitium primum : primus quidem homo dominari voluit, qui Dominum habere noluit. Quid est dominari, nisi propria potestate* 26
gaudere? Villam emi, habe me excusatum. Inuenta superbia, ad cœnam venire noluit. Hæc ille. Conuenienter igitur superbia & ambitio in primo conuiua, qui se excusauit, significata sunt, quia grauissimum peccatorum est secundum suum genus, eo quod excidit in auersione, quæ formaliter peccatum complet, vt optimè B. Thomas inquit.

Maximè etiam hic ponderandum est, hunc inuitatum se non excusare, dicendo : Castrum, ciuitatem, aut regnum emi, sed villam se emisse ait. In quo tãta esse auari & ambitiosi cupiditas ostenditur, vt pro vilissima re, rem tantam, videlicet cœlestem gloriam contem- (D. Tho. 2. 2. qu. 162. artic. 6.)

nat.

27 nat. Nam etiam inſanum eſſet, & à ratione a-
lienum, tantum bonum pro totius mundi
monarchia & imperio amittere: quia (vt ait
Dominus) *Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum*
Mat. 16. *mundum lucretur, anima verò ſua detrimentum*
patiatur? Et (quod peius eſt) impius iuſtam ſe
habere excuſationem exiſtimat: ideò ait: *Rogo*
te, habe me excuſatum. Quod perinde eſt ac ſi
diceret: dominus ſum, alienis & plurimis cu-
ris vexor: ſeruire Deo nequeo, verbum Dei &
rem ſacram audire minimè vacat: Regni cœ-
leſtis iuſtitiam meditari, multis implicatus ne-
gotiis non valeo. O ſtulte, ſtulte! itàne Deum,
qui falli non poteſt, & cordium ſcrutator eſt,
cogitas decipere? Verè tu ipſe ſeduceris. Qua-
28 propter non ſolum illa ineffabili cœna haud
frueris, verum etiam æternis ſuppliciorum ge-
neribus in inferno cruciaberis.

Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, & eo
probare illa. Per hunc cupidi & auari proprius
ſignificantur, qui nimia cupiditate totam vi-
tam in emendis bobus, atque aliis animanti-
bus, ad terram ſubigendam conſumunt. Hoc
verò maximè mirandum eſt, quod tam ille qui
villam, quam qui boues emerat, emptiones il-
las antequam res emendas viderent, fecerunt.
Et hoc vnum eſt ex præcipuis hominum ma-
lis, ſcilicet, ea quæ ardenter cupiunt, & quo-
rum amore flagrant, non contemplari. O mi-
ſerrime peccator! qui diuitias, honores, ac vo-
luptates, nec prius id quod cupis & intendis
conſideras, nec quid inde vtilitatis ac emolu-
menti percipies, poſtquam illud obtinueris a-
nimaduertis? Meritò igitur de te & tuis ſimili-
29 bus ſanctus Dauid ait: *Neſcierunt, nec intellexe-*
Prou. 3. *runt, in tenebris ambulant.* Non ſic mens illa
ſancta fecit, de qua dicitur: *Conſiderauit agrũ*
& emit eum. Prius conſiderauit, & poſtquam
bonum eſſe cognouit, tunc illum emit.

Et alius dixit: Vxorem duxi, & ideo non poſ-
ſum venire. [*O ſancta Maria ſennora,*] quæ res
tam ſtupenda! Cum matrimonium à Domino
inſtitutum fuerit, & in eo gratia ex opere ope-
rato, niſi aliquod impedimentum adſit, con-
feratur, ac de ipſo diuus Paulus dicat: *Honora-*
Heb. 13. *bile connubium & thorus immaculatus*: eò de-
mentiæ humana malitia peruenit, vt id quod
in remedium animæ, & in viam ſalutis con-
ceſſum fuit, in ſuam homines verterint dam-
nationem. Res quidem cõmiſeratione digna
eſt, eſſe aliquos homines, quibus ſi vt Deo in-
ſeruiant, perſuadere velis, reſpondebunt, ſe,
quia vxores habent, minimè poſſe. O miſeri! 30
nonne matrimonium ad euitanda peccata, &
non vt cauſa eorum ſit, inſtitutum eſt? Qua-
re ergo dicitis vos, quia coniugati eſtis, non
poſſe Deo ſeruire: Forſan reſpondebitis: O pa-
ter, cum ſis in loco tuto, & hunc ſtatum con-
iugalem nunquam expertus fueris, ad tuum
placitum ſecurè loqueris! Quid mihi prodeſt
habere coniugem, quæ vnius inconuenientis
ſit remedium, ſi ipſamet aliorum milliũ, qui-
bus abſque illa non vexarer, mihi eſt occaſio?
Illa enim ſua feritate mihi multarum iracun-
diarum, ſuis variis veſtium cultibus multorum
ſumptuũ, ſuis diſſolutionibus & impudicitiis,
multarum ſuſpicionum ac ſolicitudinum, ſuis
denique inuidiis, quibus aliis inuidet, multa-
rum litium & contentionum cauſa eſt. [*O va-* 31
la me la ſanctiſſima Trinidad.] Totne ac tanti
ſunt mulieribus defectus? Ita profectò, ac mul-
tò plures maioreſque: non omnibus, ſed ali-
quibus. Ergo illas quæ his morbis laborant,
vos coniuges, oportet diligentiſſimè docere,
ad hoc enim Deus cum illis vos coniunxit.
Matronæ Romanæ inter ſe non minus de ho-
neſtate & pudicitia contendebant, quam viri
earum de pluribus victoriis reportandis, bel-
lo, armis, ac viribus decertabant. Atque ita
fanum, Deæ Honeſtati, in quod nulli fœmi-
næ alicuius impudicitiæ nota infectæ, ingredi
fas erat, ædificarunt. Si igitur honeſtas in illis
Ethnicis mulierib. florebat, quanto maiori ra-
tione in Chriſtianis niteſcere oportet? Vnum 32
tamen velim, vt omnes fęminæ diligenter per-
pendant, videlicet, ſolam caſtitatem in mulie-
re non ſufficere. Quid enim prodeſt caſtitas, ſi
alioquin ſuperbia, inuidia, rixa, contentio, lo-
quacitas, atque cætera id genus mala cum illa
coniungantur? Hoc ergo, vos coniuges, vxo-
res veſtras zelo animarum ſuarum erudire o-
portet: mementote parentem noſtrum Adam,
vt vxoris ſuæ appetitui & voluntati ſatisface-
ret, ex oblato cibo comediſſe & mortuũ fuiſſe:
quòd ſi nõ comederet, vterque minimè more-
retur, ſed propter viri conſtantiam, mulieri
remedium adhiberetur. Cum vxor tua, quæ
eſt altera Eua, vetita cupit: cùm inquam, cor-
poris

ris ornamenta, vestium elegantiam, ancillarum pompam, atq; alia multa impertinentia desiderat, suaque desideria absq; tuo consensu exequi non potest, si tu, ne eam molestia aliqua afficias, voluntati eius assentiris, iam deliramentorum eius particeps factus es: cumque eam ab errore suo liberare deberes, mor-
33 tis vtriusque occasionem præbes. Postea verò
Gen. 3. excusationem affers: *Vxorem duxi, non possum venire*, sicut Adam se excusauit, dicens: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* Quemadmodum autem illi sua non profuit, sic nec tibi tua proderit excusatio. Quapropter per immensam Dei charitatem, vos, tam viros quàm mulieres obsecro, vt tam ingens beneficium, quale in vos Deus conferre voluit, vestræ fragilitati sanctissimo matrimonij sacramento medendo cognoscatis, detisq; operam in eo ita viuere, vt hic consequamini gratiam, qua perueniatis ad gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA II. POST PENTEC. IN CVIVS FINE DE SANCTISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO AGITUR.

CONCIO II.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos. Luc. 14.

BEATVS Ioannes ait: *Omne quod est in mun-*
1. *Ioan.* 2 *do, concupiscentia carnis est, & concupiscen-*
3 *tia oculorum, & superbia vitæ.* Hæc tria tam communia mala summa veritas alijs verbis in hac parabola causam fuisse asserit, ob quam inuitati splendidissima cœna, videlicet, gloria, ad quam creati & vocati sunt, perfrui noluerunt. Per illum enim, qui se excusando dixit: *Villam emi*: superbi & ambitiosi, in quos superbia vitæ dominatur, significantur. Per eum verò qui ait: *Iuga boum emi quinque*, auari in quibus oculorum concupiscentia regnat, designantur. Ac dum alter inquit: *Eo videre illam.* Et alter: *Eo probare illa, rogo te habe me excusatum*, friuolæ & parui momenti excusationes, quibus improbi, vt Dei vocationibus non acquiescant, vtuntur, apertè denotantur. Si alter diceret: Venditur quædam villa, & iam publicæ præconis voci subiecta est, antequam aliquis eam emat, ipsam videre volo: quam, si mihi placuerit, tunc emam, hic idonea excusatione vsus fuisse videretur. Alter verò, si 3
etiam diceret: In foro boues præconis voce venduntur, antequam eos aliquis emat, ibo, & videbo illos, & tunc, si placuerint, emam, ideò habe me excusatum, huiusmodi excusatio, iusta aliquo modo videretur. Sed postquā alter villam, alter verò boues emerat, quid obsecro iacturæ, aut dispendij fiebat, si id quod emerant, in sequentem diem ad videndum differretur, maximè cum iam serò esset, & hora cœnæ: Satis in hoc ostenditur, homines de quacunque minima re, ad non obediendum Deo, sicuti debent, occasionem sumere: atque adeò sunt cæci, vt hæc tam parui momenti ipsos excusare existiment. O insani & amentes itane tam vili pretio æternam illam fœlicitatem amittere, & ab illa cœlesti cœna discedere conamini? Ob hoc profectò vos alia miserrima cœna dignos efficitis, de qua Diuus Ioannes ait: *Vidi vnum Angelum stantem in sole, & clamauit voce magna, dicens omnibus auibus,* *Apo.* 19. 4
quæ volabant per medium cœli: Venite & congregamini ad cœnam magnam Dei, vt manducetis carnes Regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis. O infœlices peccatores! qui quoniam cœlestem illam cœnam, in qua diuina essentia æternus fuisset cibus vester, contempsistis: ideò vos in inferno æternis cruciatibus improbæ eritis dæmonum epulæ, sicut huius sancti Apostoli verbis ostensum est. Si igitur modo dum per temp⁹ licèt, tanto malo obuiam ire non contenditis, ve vobis. Omnes Philosophi cum Aristotele conueniunt, qui ait: *Beatitudinem esse bonum, quod omnes appetunt.* Et alibi: *Natura*, inquit, *maximè fugit triste, & appetit delectabile.* Licet autem verum sit, nullū eorum cognouisse, qua in re beatitudo consisteret: si quis tamen ad ianuas ferè huius veritatis accessit, fuit ipse omnium philosophorum princeps Aristoteles, qui in suis Ethicis asseruit, 5
beatitudinem in speculatione veritatis animi virtutis studiosi bene ordinati consistere. Hic verò, quoniam Deum, vt ei aperiret, ipsumque illuminaret, nō inuocauit, in tenebris mansit,

Arist. 1. *Ethic.* 1. *cap.*

Arist. 10 *Ethic.*

& æternis cruciatibus, ſicut cæteri, in gehenna torquetur. De quibus omnibus Sanctus
Pſal. 52. Dauid ait: *Deum non inuocauerunt, & confuſi ſunt, quoniam Deus ſpreuit eos.* Et beatus Apo-
Rom. 1. ſtolus: *Euanuerunt*, inquit, *in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum*, dicentes: Se eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Quòd autem hi ineffabile gloriæ bonum non fuerint conſecuti, minimè mirandum eſt, ſiquidem fidem non habuerunt: at verò Chriſtianos (quibus Deus ſua diuina miſericordia tantam lucem communicauit, eoſque toties, vt æternis gloriæ bonis fruantur, vocauit) pro huius mundi rebus damnari, maximè dolendum eſt, & omni commiſeratione dignum reputa-
6 tur. Denique per eum qui ſe excuſauit, dicens: *Vxorem duxi, & ideò non poſſum venire*, carnales & voluptuoſi, in quibus ipſa carnis concupiſcentia dominatum tenet, ſignificantur. Vbi maximè perpendendum eſt, tam primum qui villam emit, quàm ſecundum, qui iuga boum, ſeruo patrisfamilias modeſtè reſpondiſſe, dicentes: *Rogamus te, habe nos excuſatos*, vxoratum verò ita, ſed perfricata fronte dixiſſe: *Non poſſum venire.* Ratio eſt, quia luxuria ita hominem ligat & obcæcat, vt ipſi voluptates illas nullo modo ſe relinquere, & Deum
7 ſequi poſſe videatur. Commune eſt omnibus peccatoribus, cunctas creaturarum delitias, vt videant in quibus meliùs ſe habeant, guſtâdo tentare, cùmque quaſdam obtinent, alias ardenter deſiderant. De quibus egregiè diuus
Rom. 1. Paulus ait: *Tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum.* Non inquit, in deſiderium, ſed in deſideria: quoniam plurimorum deſideriorum ſerui ſunt, atque expletis quibuſdam, alia ſuccedunt. Quamuis autem hoc peccatoribus commune ſit, multò tamen luxurioſis communius eſt, quos carnis & voluptatis varia deſideria ita torquent, vt nullo modo turpia vijs omnibus inquirere, & inueſtigare prætermittant. Et idcircò dicunt: *Non poſſumus venire.* Deus optimus maximus, nos à tanta tyrannide eripiat: idque ab eo omnes ſummis precibus contendere & deprecari debe-
Pſ. 139. mus. Si Propheta Dauid Deum humiliter obſecrabat, vt ipſum à prauo deſiderio liberaret,
8 & ſic ait: *Ne tradas me Domine deſiderio meo peccatori*: quantò magis nos ardenti ſtudio precibus inſtare debemus, vt à multis, quibus capti & ligati ſumus, nos eripiat? Itaque iſte ſe excuſauit, dicens: *Vxorem duxi, & ideo non poſſum venire.* Libido effrenis hic taxatur & reprehenditur, & non ſtatus. Quemadmodum villam emere, & iuga boum comparare nullatenus prohibetur: ſed affectus iniquus dominandi, & praua voluntas in diuitijs acquirendis damnatur, quæ ad cœnam illam cœleſtem accedere prohibet. Ergo intellige, ô homo, non ſatis eſſe, quod ad tuam vxorem accedas, memento quod ait beatus Augusti- *B. Aug.*
nus, quod Noe non ex aliena vinea, ſed ex propria quam poſſidebat, bibit, & nihilominus inebriatus eſt. Si primus parens noſter Adam Domino dixit: *Mulier, quam dediſti ſo-* *Gen. 3.*
ciam, dedit mihi de ligno, & comedi: (quod perinde eſt, ac ſi diceret: Mulier quam dediſti mi- 9
hi, decepit me) ſi inquam mulier, quam Dominus Adamo dedit, tot tantiſque donis cœleſtibus adornata, ipſum fefellit: quid obſecro, putas illam, quam tu elegiſti, vt appetitui tuo abſque alia ratione diuini cultus ſatisfaceres, facturam eſſe? Quòd ſi legitima tua vxor ad gloriam comparandam tibi ſolet eſſe impedimento, quid concubina tua, cum qua tot crimina contra diuinam bonitatem committis, efficiet? O infœlix nimium, quàm citò hæ tuæ breuiſſimæ voluptates, quas tanto ſtudio quæſiuiſti, finientur? Beatus Ioannes angelum quendam ſe vidiſſe affirmat, qui magnis vocibus & clamoribus Babyloniæ ſic dicebat: *Poma deſiderij animæ tuæ diſceſſerunt à* *Apo. 18.*
te, & amplius illa non inuenies. Hæc poma voluptates ſunt, quas miſer homo ingenti labore & ſtudio ex arborib. ſeculi decerpit: & cùm illis frui incipit, ab eius manib. ſurripiuntur.
Sicut ille, qui magna ſolicitudine, & vitæ diſ- *Simil.*
crimine in arborem, vt fructus carperet, aſcen- 10
deret: quibus collectis, cùm eos iam edere vellet, ita priuaretur, vt nunquam eos amplius videret, quam triſtis ac deceptus iſte pauperculus manebit. Sic, & abſq; aliqua comparatione, infœlicius peccatori eueniet, cum ſe omnib. voluptatibus, quas tanto ſtudio & labore acquiſiuit, priuatum viderit, & ob quas dignus factus eſt, vt de eo illud Iob dicatur: *Non* *Iob 2.*
videat riuulos fluminis torrentis mellis & butyri. Hæc non oratio, ſed prophetia eſt: atque ita alia

alia translatio habet: *Non videbit riuulos, &c.* Et sic etiam est in paraphrasi Chaldaica. Perpendite, quæso, quibus nominibus hic Spiritus S. æternæ gloriæ dulcissima bona appellet: gloriam namq; flumen vocat, quod multos riuulos dulces ac suauissimos habet, in quibus
11 beati reficiuntur & recreantur. His igitur ineffabilibus bonis, immensus Deus homines inuitat & obsecrat: ipsi vero tales sunt, vt ea cõtemnant: in quo profectò diuinæ Maiestati magnam iniuriam inferunt. Nam libeerli & magnifico cordi tunc magna fit iniuria, cum dona vel beneficia quæ offert, non acceptantur. Patriarcha Iacob (vt ex sacra Scriptura cõstat) munus fratri suo Esau offerre constituit.
Gen. 32. *Elegit*, inquit sacer textus, *& separauit de ijs, quæ habebat, munera Esau fratri suo, capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas, & arietes viginti, camelos fœtas viginti cum pullis suis, & vaccas & asinas.* Cui hæc omnia offerenti, tyrannus
Gen. 33. frater respondit: *Frater mi, sint tua tibi. Dixit-*
12 *que Iacob: Noli ita obsecro, sed si inueni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis.* Quibus verbis S. Patriarcham, iniuriam sibi fieri existimasse constat, eo quod frater eius oblata munera accipere nolebat: quòd (vt diximus) liberalis ac magnifici cordis proprium est. Multò igitur maiorem iniuriam Domino facimus, cum supernas diuitias, quibus nos inuitat, contemnimus. Hoc diuus Paulus his
Rom. 2. verbis inquit: *An diuitias bonitatis eius contemnis?* Quasi diceret, admirans humani cordis ingratitudinem, & cum ipso loquens: Tantum nefas committere audes, vt diuitias bonitatis Dei contemnas?

Intelligens itaque Dominus illorum inuitatorum nequitiam, dixit seruo suo: *Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc.* Hic apertè docemur, quamplurimos principes, magnates ac potentes huius seculi, qui ad epulas cæli sunt inuitati, in gehennam atque inferna loca cœnaturos detrudi, qui ad id occasionem de dominiis, diuitiis, honoribus, atque aliis temporalibus bonis sibi à Domino liberalis-
13 simè concessis, arripiunt. De quibus in Deu-
Deu. 32. teronom. dicitur: *Incrassatus est dilectus & recalcitrauit: incrassatus, impiguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.* O summam filiorum Adę perfidiam, dignam profectò quæ sanguineis lachrymis deploretur! Econtra verò nobis hic ostenditur, quamplurimos pauperes, afflictos, & ægrotos eisdem laboribus seipsos disponere, vt in eis efficacius diuinum verbum operetur, & sic in cœlum facilius ascendant. Ex quo illud diui Gregorij dictum confirmatur, scilicet: *Mala quæ nos hic premunt, ad Deum nos ire compellũt.* D. Greg.
Vnde etiam infertur, nos maxima obligatione 14
astringi ad Deum quotidie, pro laboribus quibus nos premit, glorificandum, siquidem tantum bonum & vtilitatem mentibus nostris afferre solent. Porro hic paterfamilias homines docet, vt panem suum absq; communicatione pauperũ comedere nolint: siquidem ipse quãplurimos ad cœnam suam inuitat, & domum pauperibus, atque egenis impleri iubet. Hoc Tob. 4.
idem S. Tobias filium suum docebat, dicens: Eccle. 12.
Panem tuum cum esurientibus & egentibus comede. Et in Ecclesiastico dicitur: *Si benefeceris, scito cui benefeceris, & erit gratia in bonis tuis multa: Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certè à Domino.* Hæc sola Spiritus sancti admonitio hominibus sufficere debebat, vt & mundo nec guttam aquæ darent, & erga Deum liberalissimi existerent. Mundus enim ingratissimus, Deus verò adeò
gratus est, vt duos pro nomine suo oblatos 15
obolos, nunquam prædicandi ac remunerandi finem faciat. Hoc etiam clarius idem Ecclesiasticus ostendit, cum ait: *Misericordia vi-* Eccl. 17.
ri quasi sacculus, cum ipso gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. O mirifica verba, digna sanè æterna memoria! quibus Spiritus sanctus asserit, opera misericordiæ, quæ iustus operatur, posse ipsum atque eius gratias quousque in cęlum perueniat, conseruare. Quemadmodum fascia Hispanè, [*Funda o arpillera,*] In qua pretiosus pannus inuoluitur, ipsum à puluere Simile.
& immunditia tuetur & defendit. Quis ergo has misericordiæ in pauperes excellentias audiens, illam ardendi studio consequi non optabit? Scitu etiam dignissimũ est, diuum Paulum cùm dona Spiritus sancti enumeraret, sic dixisse: *Qui miseretur in hilaritate.* Vbi manife-
stè ostẽdit, misericordiam, cum lætitia & gau- Rom. 12
dio esse exercendam, atque ita fieri donũ Dei 16
esse: idcircò ab eo efficaciter postulandum est

Quapropter diuinam Maiestatem (chariſſimi fratres) obſecrare debetis, vt vobis hoc ſingulare donum concedat, voſque in hoc ſibi conformes efficiat: qui (vt ait diuus Iacobus) dat omnibus affluenter. Vbi in contextu Græco habetur: *Qui dat omnibus ſimpliciter*, hoc eſt, propter ſuam duntaxat bonitatem, [*Y ſin interes.*] *Iacob. 1.*

Vt autem Dominus deſiderium quod habet, vt homines ipſius gloria fruantur, magis oſtenderet, iterum ſeruo ſuo ait: *Exi citò in vias & ſepes, & compelle eos intrare, vt impleatur domus mea.* O infinitæ maieſtatis Deus! quid eſt hoc, quod imperas? Nunquid iſti qui vocantur, bruta ſunt, an homines? Nam ſi bru-
17 ta, conuiuium hoc ad eos non pertinet: ſi verò homines rationis compotes, iuſtum non videtur eos cogi, ipſiſque vim inferri. Ad hoc reſpondetur, duplicem eſſe modum inferendi vim: alterum cum bruta ictibus & flagellis coguntur: alterum cum homines rationis capaces amore compelluntur. Atque ita cum Dominus ait: *Compelle eos intrare*, perinde eſt, ac ſi diceret ſeruo ſuo: Tot tantaque beneficia nomine meo hominibus ante oculos propones, vt aliquo modo eos, vt boni ſint, & me diligant, compellas. Qualiter verò Domine, poſſibile erit, vnum ſolummodo nuntium tot homines, vt ingrediantur ad cœnam, poſſe compellere? Ad hoc facilis eſt reſponſio, ſi dicas, per hunc nuntium omnes Euangelicos prædicatores ſignificari, qui omnes propter vnitatem & conſenſum doctrinæ, quam prædicant, & propter finem, quem in ſuis concio-
18 nibus habere debent, ſcilicet, pro gloria Dei & pro vtilitate animarum, vnus vocantur. Finis namque prædicatorum, gloria Dei & non humana merces eſſe debet, quamuis aliqui nō ſine magno animarum ſuarum diſpendio è contra faciunt. *Simile.* Capo, ſi in ventre deplumetur, pullos gallinarum facillimè alere cogetur illos verò non propter ipſorum vtilitatem, ſed propter ſuam ad ſe trahere, & ſub alis ſuis fouere nititur: pennis enim caret, ideò calore indiget. Ita aliqui concionatores, vel confeſſores, quia plumas bonorum temporalium non habent, ſpirituales filios conſeruant, vt, videlicet, calore eorum, hoc eſt, temporalibus bonis foueantur, non autem vt illis commodo & emolumento ſpirituali eſſe poſſunt. O infœlices homines, quibus ſatis eſſet vtilius in triremibus continuò remigare, quam tantum tamq; præclarum munus tam vili intentione exercere! O Patres concionatores & mi-
19 niſtri Dei! aduertite, obſecro, verba hæc ab omnipotenti Domino prolata, ſcilicet: *Compelle eos intrare*. Quibus vobis imperat, vt tales opere & exemplo vos exhibeatis, vt homines illis commoti, probi & virtutis ſtudioſi eſſe compellantur. Exemplum enim alicuius principis, ſeu in aliqua Republica primarij magnam vim habere, vt quamplurimos ad ſe trahat, certiſſimum eſt. Ideò diuus Paulus beatum Petrum reprehendit, dicens: *Tu cum Iudæus ſis, gentes cogis iudaizare?* *Gal. 2.* Non compellebat diuus Petrus, nec verbis Gentes, vt iudaizarent, docebat: ſed quoniam Iudæorum cæremonias coram Gentibus obſeruabat: ideò dicitur à beato Paulo ipſos ad iudaizandum compuliſſe. In quo ſignificauit, exemplū duntaxat diui Petri tantæ fuiſſe efficaciæ, vt gentes ad id faciendum cogeret. Contendamus 20
ergo (fratres chariſſimi) tale populus, vbi concionamur, ſimul cum ſancta doctrina exemplum præbere, vt homines vitia relinquere, & virtutes amplecti, illo adducti aliquo modo cogantur. Nam ſicut monſtruoſa ac prodigioſa res eſſet, aliquem hominem linguam duorum cubitorum, manus verò exiguas ac iuxta humeros habere: ita quemlibet in verbis nimium, operibus verò breuiſſimum eſſe, portentum eſt. *Simile.* Non ſic primi illi parentes fidei noſtræ erant, vt apertè conſtat ex ijs quę diuus Paulus ad Theſſalonicenſes, ſcribens affirmat, cùm ait: *Vos teſtes eſtis & Deus, quam ſanctè & iuſte, & ſine querela vobis qui credidiſtis, affuimus, ſicut ſcitis, qualiter vnumquemque veſtrum (ſicut pater filios ſuos) deprecantes vos, & conſolantes teſtificati ſumus, vt ambularetis dignè Deo, qui vocauit vos in ſuum regnum & gloriam.* *1. Thes. 2.* O vtinam 21
verba hæc Spiritus ſanctus cordibus omnium miniſtrorum ſacroſancti Euangelij faciat adhærere, vt per illa dignè ſanctiſſimum hoc munus exercere diſcant.

Pro ineffabili Sacramento altaris.

B. Aug. de verbis Dñ. ser. 33. BEATVS Augustinus hanc parabolam aliter explicat, dicens: *Quis est iste homo, qui fecit cœnam magnam, & vocauit multos, nisi mediator Dei & hominum homo Christus Iesus?* Et hæc cœna magna fuit admirabilis sanctissimi sacramenti Eucharistiæ institutio. Dicitur autem cœna magna, propter ingentem cibum, qui in ea fuit & nunc est appositus, videlicet,
22 ipsemet Christus. Atque ita cœlestis Dominus cœnam hanc magno apparatu voluit celebrare, vt manifestè colligitur, cum ipse Dominus sacros discipulos in ciuitatem Hierusalem miserit, eisque necessaria iusserit parari,
Mar. 14. dicens: *Ipse demonstrabit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis.* Mirabile profectò est, Dominum Iesum in stabulo voluisse nasci, & in præsepio reclinari, & in monte Caluariæ loco, videlicet, infimo & abiecto in cruce mori, & in angusto sepulchro sepeliri: ac denique dum vixit, dicere solebat: *Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet.* Hanc verò cœnam voluisse, vt esset cœnaculum grande,
23 stratum, & pompa adornatum. In hoc singularem magnificentiam, qua erga homines vtebatur, voluit ostendere: non contentus, pro illis factus fuisse homo, sed præsens seipsum eis in cibum, tam singulari modo ac tãta amoris teneritudine, vt mentes eorum mirificè sustentarentur, & in maximam perfe-
Cõc. Tri. sess. 13. c. 2 ctionem peruenire possent. Atque ita Concilium Tridentinum de hoc altissimo sacramẽto loquens, ait: *In quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit.* Quæ sententia maxima ponderatione digna est, in ea namq; apertè ostenditur, magnificentia qua Dominus, in hoc erga homines vsus est, siquidem velut effudit in eo sui amoris diuitias. Ideò e-
D. Tho. 3. p. q. 79 artic. 1. Ioan. 6. gregiè diuus Thomas diffinit, quòd licet per baptismum detur primus actus vitæ spiritualis, per Eucharistiam tamen datur eiusdem vitæ spiritualis complementum. Et hoc signifi-
24 Cant. 2. cauit Dominus, cũ dixit: *Ego sum panis viuus.* Quid est sum panis viuus, nisi vita hominibus hic cibus largitur? De hac magna cœna sponsa in canticis ait: *Dilectus meus, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies:* Dilectus meus, qui pascit me inter lilia, donec dies huius vitæ finiatur. Si autem quæritis, quare verbum illud, pascitur, significet, pascit: respondeo, esse modum loquendi sacræ Scripturæ, quæ cum loquitur de beneficiis, quæ Deus in aliquem confert, quia in illis conferendis magnopere delectatur, inquit, ipsum Deum illa accipere, sicut cùm ait: *Super quem requiescit spiritus meus, nisi super humilem?* Certissimum est enim, Deum, cùm in mentem iustam ingreditur, nouam quietem minime recipere, neque etiam antequam ingrediatur, in labore est: Sed ait, se requiescere, quoniam quietem menti, in quam ingreditur, præbet. Et in Apocalypsi dicitur: *Si quis mihi aperuerit, cœnabo cum ipso.* O immense Deus! vt quid possibile 25
est, te, cum sis satietas infinita, cum anima iusta de nouo cœnare? Inquit, se cum ea cœnaturum, quoniam ipsam reficiet eique cœnam dabit. Ita in præsentiarum ait, pascitur, quia pascit: vt gaudium & lætitiam, qua mentem iustam pascit, insinuet. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, siquidem tot modis & rationibus suum erga nos amorem apertissimè ostendit! Qui pascitur (ait) inter lilia: quoniam nos inter millia angelorum, qui sacratissimam illam mensam circunstant, depascit. Quapropter, siquidem cibus talis est, nobisq; inter puros & angelicos spiritus præbetur: rationi consentaneum est, vt ad ipsum angelica etiam puritate accedamus. Hoc Spiritus sanctus insinuauit, cum dixit: *Sapientia miscuit vi-* 26
num, & posuit mensam, & ait: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis. O mensa regia, ô altare sanctum! vbi non cibaria corruptioni obnoxia, sed sacratissimum corpus, & sanguinem benedictum Regis æterni fideles manducant. Vt autem doceret, non omnes hoc sacratissimo conuiuio dignos esse, adiunxit: *Si quis est paruulus veniat ad me:* & insipientibus locuta est Sapientia: *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis: relinquite infantiam, & venite, ambulate per vias prudentiæ.* Ecce quomodo apparet, quod non homines turgidi & arrogantia inflati, hac mensa & cœna magna digni sunt, sed humiles spiritu: nec sapientes huius seculi, qui gloriam mundi quærunt.
Ideo clamat B. Apostolus: *Qui sapiens est inter vos,*

Apoc. 3. Prou. 9. 1. Cor. 3. Luc. 15.

27 *vos, fiat stultus, vt sapiens sit.* Hoc etiam diuus Lucas in parabola filij prodigi significauit, dum prius quam pater cibum filio, & epulas ministrare iussisset, dixit ad seruos suos: *Citò proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manu eius, & calciamentum in pedibus eius.* Et postea addidit: *Et adducite vitulum saginatum.* Posset aliquis huic patri sic obiicere: O pie parens! nonne videns filium tuum itinere defessum, & fame enectum venientem? Iube ergo prius dari cibum, & postea his vestibus paulatim induetur. Non ita futurum est, sed prius vestietur, & postea comedet. Itaque cum iubet ipsum stolam primam indui, significat, peccatorem tantam dispositionem & contritionem scelerum suorum posse habere, vt ad tantam gratiam perueniat, quantam, antequam peccaret, habebat: cum verò præcipit, ipsum calciari, perinde est, ac si iuberet, eum affectibus terræ priuari. Ideò per Pro-
28 phetam Ieremiam inquit Dominus: *Prohibe*
Hier. 2. *pedem tuum à nuditate*, id est, Ne permittas aliquam affectionum tuarũ infimæ terræ adhærere. Annulus magis ad sigillandum quam ad ornandum digitos inuentus est, atque ita fidelitatem significat.

Simile. Quamobrem sancta Ecclesia eum sponsis in signum fidelitatis, quam ad inuicem seruare debent, adhibere consuescit. Episcopis etiam annulus imponitur, ad insinuandam illam, quam Ecclesiis suis debent fidelitatem, obseruare. Cum ergo huic filio annulus dari iubetur, fidelitas, amor, & obedientia, quam habere debet ille, qui vitulum saginatum in mensa sacrosancti altaris manducaturus est, apertissimè denotatur. Quam etiam disposi-
29 tionem Dominus in Leuitico significauit, cũ
Leu. 10. sancto Moysi imperauit, vt fratrem suum Aaronem admoneret, ne sanctuarium ingrederetur, quin prius tunica linea vestiretur, & *fœminalibus*, inquit, *lineis verenda celabit, accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti: hæc enim vestimenta sunt sancta, quibus cunctus, cum lotus fuerit, induetur.* In his ornamentis, cofectis ex lino, quod postquam madefactum, ictibus concussum, & coctum est, candorem suum obtinet, & ex viridibus, atque incultis herbis tandem album & pulcherrimum efficitur, significatur munditia & puritas, quæ laboribus, asperitatibus, & pœnitentia comparatur: atque ita homines ex voluptuosis & carnalibus puri, iusti, ac sancti efficiuntur. Ob quod in Apocalypsi dicitur: *Byssinum iustificationes sunt sanctorum.* Et hac puritate omnes Apoc. 19
potentiæ interiores, omnesque sensus exterio- 30
res adornari debent. Denique cùm hic peculiaris fit mentio de lineis puritatis indumentis, castitas atque honestas corporalis manifestè designatur: sacrilegum enim esset, ad sanctissimũ & immaculatum agnum turpi corde & corpore accedere. Veritas Catholica est, hoc sanctissimum sacramentum, cum dignè accipitur, gratiam conferre, & spirituales vires augere: nam hic est panis ille, qui cor hominis confirmat. Vnde pro eo quod nostra editio habet: *Panem angelorum manducauit ho-* Psal. 77.
mo. Beatus Hieronymus ex Hebræo vertit: *Panem fortium manducauit homo.* Quod si ita est quare hi, qui sæpenumero hanc diuinam escam sumitis, non aliquid vobis prodesse ostenditis? Vbi incrementum & auctio spiritualis est? Vt quid cœlos non rumpimus? Vt quid
mundum non conuertimus? Vt quid Satha- 31
næ machinas & insidias non euertimus? Væ, væ, væ, quam malum signum, signum inquam est, quod ad hanc cœnam cum supradictis cõditionibus non accedimus.

Sæpenumero solet euenire, quod etsi puer Simile.
nimia indulgentia, cura, & solicitudine alatur, & optimis ac delicatis cibis sustentetur, ipse tamen macilentus, pallidus, ac tristi colore sit: quod si medicus de huius rei causa interrogetur, respondet, ipsum absque dubio terram comedere, & ideo licet gallinis atque optimis epulis vescatur, non melius se habere, nec viribus proficere. Quæ est ratio, charissimi fratres, quare cum frequenter hunc diuinum cibum accipimus, in moribus ac viuendi ratione non proficimus, & tam prauum colorem habemus, vt vix Christiani esse videamur? Huius profectò rei causa est,
quoniam terram edimus, hoc est, in caducis 32
& terrenis, huius mundi rebus vsque ad oculos (vt aiunt) amore inordinato immergi-
mur. Beatus Euangelista Marcus narrat, quod Marc. 5.
cum Christum Redemptorem nostrum magna hominum ac mulierum multitudo comitaretur, mulier quæ sanguinis fluxum patieba-

tieba-

tiebatur, ad eum plena fide accessit, dicens: *Si vel vestimentum eius tetigero, salua ero.* Quæ per multitudinem gentium prorumpens, ipsum tetigit. Dominus autem ad eam conuersus, dixit: *Quis tetigit vestimenta mea?* Et dicebeant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, & dicis, quis me tetigit? [*O quanta differencia ay de tocar a tocar*] Multi Dominum
33 tangebant, [*Y lo atropellauam*] Ipse tamen interrogat, quis me tetigit? Quoniam illa duntaxat mulier cum tactu fidei, spei atque humilitatis, tetigit: & hoc vocat Dominus, tangere: Sic quam plurimi modo ad hunc eundem Dominum accedimus, & ipsum manducantes tangimus, [*Y lo atropellamos,*] si ita dici potest. Sed paucissimi sunt, qui ipsum tangunt, & ad eum humilitate, amore, atque fiducia necessa-
Gen. 44. ria accedunt. O bone Iesu gloria iustorum! ecquis se poterit, vt ad te dignè accedat, absq; tuo fauore & auxilio præparare? Igitur pijssime Deus, da quod imperas & postulas, postula autem & impera quod volueris. S. Ioseph (vt diuina scriptura commemorat) in sacco Beniamin nihil præter aurum, quod ipse ibi posuerat, inuenit. Sic tu, ô suauissime sponse, nihil in cordibus nostris inuenies præter bonum, quod in illis collocaueris: tuũ est nobis hanc dispositionem largiri, ad te pertinet: ad nos autem eam petere, & summis precibus postulare, ac tuis donis non abutentes, coadiutores tuos nos esse oportet. Denique per te ad te accessuri sumus tali dispositione, vt hoc tantum bonum nobis in malum minimè vertatur, sicut ob sua demerita multis vertitur, de quibus
34 Psal. 68. S. Dauid ait: *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in scandalum.* In li-
Iud. 7. bro Iudicum sacrosancta refert historia, quendam hominem in castris Madian proximo suo somnium narrasse, sic dicentem: *Videbatur mihi quasi subcineritius panis volui, & in castra Madian descendere.* Et respondit is cui loquebatur: *Non est hic aliud, nisi gladius Gedeonis.* Stupenda profectò res & admiratione digna! ecce panis illis gladius videbatur. Sic hic diuinus panis, qui dignè sumentes fortes reddit, gladius ijs qui illum indignè sumunt, & æterna damnatio erit. Nam (vt ait D. Paulus) *Qui eum manducat indignè, iudicium sibi manducat,*
1. Cor. 11 *& bibit.* O terribilia verba! Attende pecca-
tor, quid agis? attende qualiter ad hanc sacra- 35
tissimam mensam accedas, caue ne accipiendo sanctissimi Christi corpus accipias aduersum te iudicium, hoc est, omne diuinæ iustitiæ tribunal, (veluti si dicas: Omne prætorium, vel omne concilium regium) nam hic iudex est, videlicet, Iesus Christus, à quo te iudicari oportet. Est etiam fiscus, scilicet, idem Dominus, qui te accusabit, & qui etiam testis tui sceleris ac tortor erit, à quo in æternum cruciaberis. Licet enim ad pœnam sensus Deus carnifices immanes, videlicet, ipsos dæmones, qui damnatos torquent, habeat: tamen ad pœnã damni exequendum, ipsemet Deus vltor est, &
tortor. Quapropter probet seipsum homo, & 36
sic de pane illo edat, nec temporalibus negotijs à tam supernæ cœnæ participatione excusetur, sicut illi, de quibus huius sarosancti Euangelij, lectio agit: in illa namque communicatur gratia, quo comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA TERTIA POST Pentecosten. 1

CONCIO I.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum. Luc. 15.

SI venator aues absque arte aliqua & indu- *Simile.*
stria capere vellet, sine dubio ipsæ terrerentur, & ita labor eius inutilis esset atque inanis. Idcircò ille qui peritus & expertus est, solet colore viridi, nemoris, in quo venatur, vestes induere, ac si columbas capere contendit, columbam quandam iuxta retia collocat: si verò perdices, perdicem alligatam, seu in cauea inclusam, vt cæteræ illius speciei aues illuc concurrant, & ita in retibus capiantur. Olim Deus homines rete suæ diuinæ legis venari, & ad suum diuinum amorem atque obedientiam voluit attrahere, qui tanquam aues per saltus & nemora suorum peccatorum cursitabant. Atque ita Propheta Oseas de populo Is- 2
raelitico ait: *Ephraim quasi auis aduolauit.* At *Osea 3.*
verò aues istæ, venatorem qui ipsas capere volebat, pertimescebant, quoniam viderunt eum in monte Sinai maxima fulgurum & toni-

& tonitruorum maiestate assistentem. Atque
Exo.20. ita in Exodo dicitur: *Perterriti ac pauore concussi steterunt procul, dicentes Moysi: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Quod ergo remedium adhibetur, ne aues istæ terrore concutiantur? Id quod venator facit, agendum est, sic altissimus filius Dei fecit, [*El qual le disfraço.*] Et vt
Phil.2. homines caperet, factus est homo. *In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt ho-*
3 *mo*, ait beatus Paulus. Sed quoniam peccatores capere volebat, figuram peccatoris assumpsit: & ita idem Apostolus inquit, ipsum ab æterno Patre in similitudinem carnis pecca-
Rom.5. ti fuisse missum. Non in carnem peccati, sed in carnem similem carnis peccati, [*Y poniendo se desta manera por arengaça*] Ad eum aues illius speciei accedebant, quæ retibus cœlestis doctrinæ eius capiebantur, sicut beatus Lucas hic testatur, dicens: Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores. In sacra Re-
1.Re.22. gum historia, de Rege Dauid sic legitur: *Conuenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti & oppressi ære alieno & amaro animo, & factus est eorum princeps*: O Christe Reparator vitæ, & amor dulcissime animarum nostrarum quam perfectè in te hoc, quod de sancto Dauid dicitur, adimpletum est: siquidem princeps ac dux peccatorum peccatis oneratorum & amaritudine plenorum factus es,
4 eosque infinita clementia tua recepisti. Quoniam autem hanc singularem prædam, præclarumque facinus adeptus es, æternus Pater eosdem peccatores tibi pro corona concessit: atque ita de te optimè dici possunt illa
Cant.4. verba, scilicet: *Veni coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum, & de montibus pardorum.* O admirabilem erga omnes peccatores fauorem! ô spem omnibus mortalibus certissimam! ô supernam cunctis filijs Adæ gloriam. Inuictus dux Iesus Christus coronabitur de capite Amana, id est, malè, quod perinde est, ac si diceretur: Coronabitur de capitibus ac principibus flagitiorum. Nam Regem Dauid adulterum & homicidam, Diuum Paulum persecutorem Ecclesiæ, ac alios huiusmodi peccatores, pro
5 corona habet. *Et de vertice Sanir*, id est, de cacumine eorum, qui vanitatem inuenerunt, & sustinuerunt, sicut Magdalena, atque alij ei similes fuerunt. *Et Hermon*, id est, anathema, qualis fuit publicanus, Diuus Matthæus, & Zachęus, atque alij huiusmodi. *De cubilibus leonum*, id est, eorum, qui fures, prædones, atque grassatores extiterunt, de quorum numero fuit latro, quem in cruce ipse Dominus ad se conuertit. *De montibus pardorum*, scilicet, carnalium & voluptuariorum, qui pedes suos ferè nunquã ab stercore auertunt, qualis Maria Ægyptiaca ante conuersionem suam extitit. De his omnibus fit corona, qua vniuersalis Rex Iesus Christus coronatur, qui enim tam pręclara facinora edidit, tali etiam corona dignus est. In quo significatur, inter ea quæ pluris facit diuinus Saluator noster, hoc vnum 6
singulare esse, videlicet, peccatores conuertere, & ad se per gratiam atque amorem attrahere. O benedictus & glorificatus sit talis Dominus, qui tali tantaque pietate erga eos, qui ea minimè digni sunt, liberalissime vtitur: *Fidelis sermo & omni acceptione dignus* (ait Bea- 1.Tim.1.
tus Apostolus) *quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.* Eia agite peccatores, animum concipite, & à sceleribus vestris in Deum conuertimini, & quamuis à teterrimo inimico Sathana nunc conculcemini, tamen (diuino numine fauente) illius Regis Regum Iesu Christi corona eritis. In iustificatione peccatoris duplicem Deus finem habet, alterum honoris & gloriæ suæ, alterum verò vtilitatis & commodi ipsius peccatoris. Idcircò Diuus Paulus inquit: *Vt ostenderet di-* Rom.9.
uitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Atque ita ex peccatore, Dominus bonum hoc aliquo modo magis quàm ex iusto educit. Nam (vt experientia patet) 7
quædam res ad finem aliquem melior est alia, licet ipsam pretio & valore non adæquet. Serram auream, pluris quàm ferream æstimari nemo est qui dubitet: sed ad serrandum ligna ferream meliorem quàm auream esse constat. Sic peccator ferreus est, nec tantùm sicut iu- Simile.
stus valet: at verò in admirabilem effectum iustificationis, quam Deus in ipso operatur, magis quam iustus, qui in peccatum non incidit, conueniens est. Hoc sanctus Dauid ad poscendam misericordiam Domino adducebat, atque ita inquit: *Adiuua nos Deus salutaris no-* Psal.78.
ster, &

ster, & propter gloriam nominis tui Domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ait igitur sacrosancti Euangelij hodierna lectio: *Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores.* Publicani dicebantur illi, qui vectigalia & tributa publica exigebant, (vt ait glossa ordinaria) redēptores, campsores mercatores, seu negotiatores. Et communiter omnes qui hoc munere fungebantur, infames reputabantur: non quia sit illicitum, mercatorem, campsorem, aut publicanum esse: nullum enim horum officiorum de se malum est, sed quoniam plerunque illi, qui hæc munera exercent, deprauata conscientia homines esse solent, quique pauperibus mille extorsiones & iniurias faciunt: ideo propter malitiam & peruersam tyrannidem ea exequentium, ministeria & officia hæc infamia esse iudicantur. Atque ita S. Euangelista, vt Domini misericordiam amplificaret, inquit, ipsum publicanos, gentem, videlicet perditam, & in Republica perniciosam recepisse.

9 Status etiam Pharisæorum inter Hebræos perfectissimus erat, at cū illo homines deprauati ac dissoluti fungebantur, propter ipsos adeo infamis remansit, vt cum modo dicimus, Pharisæos, sub hoc nomine hypocritas, inuidos, malitiosos, tyrannos, atque ambitiosos intelligamus. Itaque Publicani & Pharisæi suis sceleribus ac corrupto viuendi modo, status illos qui de se boni erant, sordibus ac maculis ignominiæ afficiebant. Et nunc, proh dolor! idem fere in republicis contingit: nā iurisperiti, scribæ, lictores, prætores, atque alij huiusmodi, quorum munera de se bona sunt, improba sua viuendi ratione ipsis infamiæ notam inurunt. Sed quid esset, si perditus ac deprauatus viuendi modus, statum clericorum, vel monachorum infamiæ nota coinquinaret? Hoc certè ingens ac detestabile malum esset, à quo Deus per infinitam misericordiam nos eripiat: sicut Beatus Apostolus admonet, dicens:

10 *Adiuuantes exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, nemini dantes vllam offensionem: vt non vituperetur ministerium.* (2.Co. 6.) Gratiam Dei hic Beatus Apostolus tempus & opportunitatem huius vitæ ad merendum, atque statum, in quo nos diuina misericordia constituit, appellat. Hortatur verò omnes, vt illum sanctè exerceant. Ad quod exequendum maximè oportet, gubernatores ac principes Reipublicæ, instituere in ea optimos ministros & vectigalium exactores, qui pauperibus iniustitias non inferant, eosque minimè lædant. Ita sanctus Dauid faciebat, sicut ipse fatetur, dicens: *Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum* (id est, vt sint ministri & coadiutores mei. *Ambulans in via immaculatâ, hic mihi ministrabat.* 11 (Psa. 110)

Quod igitur ex his omnibus ad nostram doctrinam colligimus, est hoc: videlicet, quod sicut peccatores & publicani erant appropinquantes ad Iesum, vt audirent illum, ita nos idem diligentissimè faciamus, sicuti beatus Ambrosius nos monet, dicens: *Omnis anima accedat ad Christum, quia omnia Christus est omnibus. Si vulnera curare desideras, medicus est: si febribus æstuas fons est: si grauaris iniquitate, iustitia est: si auxilio indiges, virtus est: si mortem times, vita est: si cœlum desideras, via est: si tenebras fugis, lux est: si cibum quæris, alimentum est.* (D. Ambro. li. de virginitate.) O quanta ratione diuus Augustinus in suis meditationibus ait: *Cur per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ & corporis? quare vnum bonū, in quo sunt omnia bona, & sufficit: ibi enim est quidquid amas, quidquid desideras.* (D. Aug. li. 5. meditationum.)

12 Sed circa hoc valde notandum est, id quod diuus Thomas inquit, videlicet: ad Deum non accedi passibus corporalibus, cum vbique sit, sed affectibus mentis, & eodem modo ab eo recedi. (D. Tho. 1. par. q. 5. arti. 1. ad 1.) Id quod etiam beatus Gregorius adnotauit, his verbis: *Tot gressibus anima ad Deum accedit, quot bonis moribus mentis proficit: & tot gressibus longe fit, quot malis cogitationibus decrescit.* (D. Greg. lib. 25. moral.) O quam procul à Deo (iuxta hæc sanctorum dicta) sunt aliqui Christiani, qui non solum cogitatione, verum etiam opere & desiderio, illum quotidie offendunt! De quibus sanctus Dauid ait: *Qui elongant se à te, peribunt, saltim si diligenter remedium non adhibent.* (Psal. 71.) Quapropter (charissimi fratres) qui ex vobis mortali macula infecti & inquinati estis, periculum grande in quo versamini attendite, atque omni cura & solicitudine, ad hunc diuinum medicum accedere contendite. 13 Beatus Thomas inquit, nec per modicum tempus licere in peccato commorari, & quemlibet debere illud statim deserere. (B. Tho. 2.2.q.61 art.8.) Gra-

uissimi autem doctores quærunt, an teneatur peccator, quotiescunque peccatum commissum memoriæ occurrit, de illo dolere. Ad quod Doctor irrefragabilis Alexander Alensis, Ricardus, Gabriel, & alij multi respondent, hominem, quotiescunque peccatum commissum memoriæ occurrit practicè, teneri de illo pœnitere, etiam si remissum fuerit: & à fortiori, si non fuerit remissum. Tunc autem peccatum memoriæ practicè occurrit, quando aut tanquam opere exequendum, aut tanquam delectatione in eius cogitatione sistendo occurrit. Quam sententiam videtur etiam beatus Thomas amplecti. O vtinam hæc omnia æqua lance ponderaremus, & animis nostris paulo altius euolueremus! certè peccatum odio habere, & animis nostris detestari

Alexan. Alensis 4 par. q. 68. men. 2. art. 2. Ricar. in 4. dist. 14 ar. 9. q. 1. Gabriel. dist. 14.

14 conaremur. Hoc cogitantibus admirationem affert, quod licet epulæ & cibi sapidissimi sint, si tamen illis per quindecim dierum spatium vtimur, fastidium nobis generant, perdices & gallinæ, si ipsis quatuor diebus vescimur, statim nobis afferunt nauseam, [*Luego nos dan en rostro* :] Peccata verò, quæ sunt venenosi cibi, mentes sumentium interficientes, cùm toties ac tot diebus quamplurimi manducent, nunquam eis fastidium generant. O diabolicam peruersitatem! Væ, væ, & millies væ illi, qui creatorem suum offendere non cessat, & qui postquam multa tempora suis sceleribus in

S. Thō. in 4. dist. 17. q. 3. arti. 3.

Simile.

15 crucifigendo Iesu Christo consumpsit, nullo propter hoc tædio vel molestia afficitur, nec à vitæ suæ sceleribus animum auertere conatur, seipsum in meliorem frugem recipiens: maximè cum Dominus eum quotidie ad pœnitentiam conuocet, & ad veniam inuitet. Hoc diuus Augustinus in suis confessionibus lamentabatur, dicens: *Quoties vocatus à te venire contempsi, & quasi expergiscens de somno dicebam: Sine me paululum, expecta me modicum, & illud modicum ibat in longum, & illud paululum nesciebat habere modum.* Et iterum de hac mora affectuosè conquerens, dicebat: *Sero te cognoui pulchritudo tam noua, sero te cognoui pulchritudo tam antiqua.* Si tu, ô homo, cùm alium læseris, vel alapis cędendo iniuria affeceris, ipse per ianuas domus tuæ ingrederetur, ac tecum beneuole loqueretur, pristinam ami-

D. Aug. in confes.

Simile.

16 citiam tuam postulans, & desiderans tuum cor, si eum expelleres, lapideum profectò dici posset: quis duritiem tuam non admiraretur, eamque omninò non execraretur? Quanto igitur magis abominandum est, quod cùm summus Deus, & infinitæ maiestatis Dominus, toties & tam grauiter à te, ô vilissime vermis, læsus fuerit, ac teipsum sæpenumero ad veniam & amicitiam suis diuinis inspirationibus, prædicatorumque vocibus inuitauerit, hanc amicitiam & misericordiam contemnas, velisque tanquam capitalis inimicus eius in vitiis tuis ac sceleribus immersus remanere? Hoc Lactantius Firmianus diuinitus exaggerat, & amplificat. His igitur (fratres charissimi) præhabitis præsupponamus, vos his considerationibus diuino fauore ad hoc summum bonum accedere velle, veramq; vestrorum scelerum pœnitentiam facere oportet, vt sciatis, eundem Dominum dixisse: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit* 17
eum. Nam ad Deum ire, est ipsum super omnia amare, ac de propriis peccatis firmissimè dolere. Hic verò amor & dolor à nemine, vt oportet, nisi ab ipso Deo concedatur, haberi potest. Cum autem Deus hoc peccatori concedit, inter omnia bona quæ ei facere potest, hoc præcipuum est. Licet enim gloria maius bonum sit, quàm gratia: tamen maius est hominem à peccato educere, ipsumque in gratia reponere, quàm postquam in gratia fuerit, gloriam illi tribuere: quoniam magis distat peccatum à gratia, quàm gratia à gloria. Ex hoc apparet, cor peccatoris domui Dædali couenientissimè comparari, quæ domus vocabatur Labyrinthus, id est, labor intus (vt diuus Isidorus in suis Etymologijs explicat) sic appellatus, propter eximium laborem, quem in egressu, ille qui ingrediebatur, suscipiebat: nam vias adeò implicitas & per- 18
plexas, dolosque iam irremeabiles habebat, vt vix ei qui semel ingrediebatur, egredi liceret. Intus verò, monstrum horrendum à Dædalo inclusum fuisse dicitur, quod inde exire minimè poterat. Sic in corde peccatoris, diabolus mōstrum horrendum, videlicet, peccatum abscondit, atque in eius intellectu, diuersa itinera nimis perplexa & confusa, qualia sunt, timor pœnitentiæ, amor voluptatis, pudor confessionis, spes longæ vitæ, pigritia, bonorum

Lactan. Firm. li. de diui. institutio.

Ioan. 6.

Simile.

S. Isydor. lib. 4. Etymolog.

norum operum, ac negligentia, fabricatur.
Quoniam verò tot tamque perplexæ sunt viæ
cordis peruersi, ab eo difficillimè peccatũ exit.
Vnde apertissimè constat, quàm stultus ac de-
mens sit habendus ille, qui cum peccata com-
19 mittit, ait: Hoc peccatum perpetrare volo, &
statim ad Deum conuertar. O cæce & insane,
quàm periculosè tua te fallit opinio! Quando
Hebræi in Ægyptũ ingressi sunt, non ibi plus-
quam per quinq; annos se habitaturos esse ex-
istimarunt, postea verò per quadringentos
annos ibidem commorati sunt: ita vt neces-
sum fuerit, Deum quamplurima miracula fa-
cere, ad educendum illos ex illa misera in qua
erant captiuitate. Sic quamplurimis euenit,
qui in peccatum eo animo ingrediũtur, vt per
paucissimum temporis spatium in eo sint, po-
stea verò in ipso ita veterascunt, vt Deum ip-
20 sum ad illos inde abstrahẽdum, mirabilia sin-
gularia, & prodigia operari opus sit. Quocirca
siquidem a peccato exire, & ad Deum per ve-
ram contritionem ire, tam difficile est, opor-
tet eum qui peccatum relinquere contendit,
instanter & humiliter opem atque auxilium a
summa bonitate implorare, quemadmodum
Ps. 101. faciebat S. Dauid, qui sic ait: *Factus sum sicut*
Simile. *nicticorax in domicilio*. Id est, Quemadmodum
nicticorax, siue noctua fugiens aliarum auiũ
consortia, habitat in secreto aliquo loco do-
micilij, lucem & conspectum hominum odi-
ens noctibus vigilat, & grauiter cantat, velut
edens canticum lugubre: sic (inquit sanctus
Dauid) ego lucem & hominum aspectum ef-
fugiens, per noctem vaco fletibus, & lugubres
gemitus è pectore haurio. O vtinam sic nos
ploraremus, & gemitus ederemus, remedium
nostrum profectò certissimum esset.
Inquit igitur sacra Euangelij nostri lectio:
Et murmurabant Scribæ & Pharisæi, dicentes:
Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.
21 O cruenta bellua & immanissima inuidia, quæ
sic amatores tuos vexas! O filia diaboli & in-
ferni scintilla, ne dicam, ô flamma exurens
Sap. 2. pectora multorum! *Inuidia diaboli, mors intra-*
uit in orbem terrarum, ait Sapiens. Animaduer-
tite, obsecro, ex quo fonte hoc lethale vene-
num longè lateque diffusum profluit, nempe
ex diabolo oborta est inuidia in mundo, quæ
atrociter inuidum excruciat. *Est quidem tri-*
stitia de bono alieno, (vt ait Sanctus Damasce- S. Dam.
nus) *de quo pia charitas mirè gaudere solet*. Hac lib. 2.
igitur cruenta bellua, præcordia Pharisæo-
rum & Scribarum dilacerante, ad murmura-
tiones se conuerterunt, dicentes: Hic pecca-
tores recipit. O quàm maxima ratione Do-
minus his nefarijs & sceleratis hominibus di-
xit: *Progenies viperarum, quomodo potestis bo-* Mat. 12.
na loqui, cum sitis mali? nam ex abundantia cor-
dis os loquitur. Bonus homo, de bono thesauro suo 22
profert bona: & malus homo, de malo thesauro
suo profert mala, id est, ex dispositione cordis
bona aut mala locutio per os exit. Improbus
ac scelestus homo, cum sit inuidus, iracun-
dus, superbus & ambitiosus, atque alia huius
generis scelera habeat, horum omnium the-
saurum in corde suo retinet abundantissi-
mum, à quo maledicto thesauro verba mali-
tiosa prodeunt. Contra verò bonus ac pius
vir, in corde suo thesaurum virtutum amplis-
simum retinet, à quo etiam singularia & ma-
gnæ ædificationis verba profert. Appellat au- Simile.
tem illos Dominus genimina viperarum: quo-
niam quemadmodum catuli viperini, matris
viscera rumpunt, & illam, quæ ipsos genuit,
interficiunt: ita venenosi Pharisæi, Christi
Redemptoris nostri honorem mordentes,
ipsum videlicet factorem suum, vita priuare
cupiebant. Mulier cum vbera plenissima la- Simile.
ctis habet, magnam voluptatem capere dici- 23
tur, si ei lac illud quo abundat, sugatur: con-
tra verò, ipsam magna molestia ac tædio affi-
ci dicunt, si non sit qui illud exugat, & in suum
commodum & vtilitatem accipiat. Sic Deus
optimus maximus sua diuina misericordia &
pietate, pectora plenissima habet: ac si læti-
tiam voluptatemque nouam posset accipere,
magnam profectò caperet, si homines ad su-
gendum & accipiendum diuina eius dona ac
beneficia ad ipsum accedant: contra verò si
tædio affici posset, illud certè magnũ accipe-
ret, cum videret aliquos ita impios esse, vt suis
irrisionibus, subsannationibus, & murmura-
tionibus peccatoribus suis impedimento, quo
minus diuinæ clementiæ lacte fruantur. Isti
illud Ecclesiast. legerant, s. *Qui communicat su-* Eccl. 13.
perbo, induet superbiam: & illud: *Viri iusti sint tibi*
commensales. At propter malitiã suam non in- 24
telligebãt verba hęc, iustos ac perfectos viros

24 minimè tangere: quorum maximè intereſt,
cum ſceleratis commercium habere, & cum
illis conuerſari, vt eos à delictis ſuis ad pœni-
tentiam trahere poſſint. Idcircò Diuus Pau-
1 Cor. 9. lus aiebat: *Omnibus omnia factus ſum, vt omnes*
lucrifacerem. Maiorem tamen iuſti capient a-
nimo lætitiæ voluptatem, dum cum alijs iuſtis
conuerſantur. Atque ita Diuus Paulus Roma-
nis (quorum ſanctitate ita fretus erat, vt ſeip-
ſum eorum orationibus commendaret, his
Rom. 15. verbis: *Obſecro vos fratres per Dominum noſtrum*
Ieſum Chriſtum, & per charitatem ſancti Spiritus,
vt adiuuetis me in orationibus veſtris,) ſic dice-
bat: *Veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei,*
25 *vt refrigerer vobiſcum.* Vbi alia translatio ha-
bet: *Vt requieſcam vobiſcum*, & ſic etiam eſt in
textu Græco. In quo ſignificatum eſt, iuſtos ac
pios viros in aliorum iuſtorum ſocietate non
ſolum refrigerium, verùm etiam quietem, ac
requiem inuenire, & ideò maximo cum gau-
dio in illam ſe conferunt: conuerſationem
autem peccatorum ideò quærunt, vt ipſos à
vitijs & ſceleribus, in quibus verſantur, auer-
tant. Signum verò optimum eſt, cùm ipſi pec-
catores iuſtorum colloquia admittunt, &
multò melius, quando ea inquirunt: nam in
Eccl. 13. Eccleſiaſtico dicitur: *Pondus ſuper ſe tollit, qui*
honeſtiori ſe communicat. Improbus magnope-
rè torquetur, quotieſcunque probum ante o-
culos aſpicit, vita namque pij ac iuſti viri im-
probo & ſcelerato onus eſt grauiſſimum, quod
quidem difficillimè ferre poteſt. Ita Saul vi-
tam ſancti Dauidis ſuſtinere non poterat, e-
rat enim ei nimis grauis: nam vita iuſti conti-
26 nua, improborum reprehenſio eſt. Quoniam
ipſa quoddam ſpeculum eſt, vbi illi ſuas defor-
mitates vident, ac ne tales ſe aſpiciant, ſpecu-
lum, ſi poſſent, frangere vellent: ideò cum
peccatores diligunt & quærunt iuſtorum col-
loquia, ſignum eſt, ipſos peccata & ſcelera vel-
le relinquere, iuſtoſque effici. Quòd ſi verba
illa Spiritus ſancti: *Qui graditur cum ſuper-*
bo, induet ſuperbiam, ad viros heroicos non
attinet, quomodò ad Chriſtum Dominum,
qui peccare non poterat, pertinebunt? Fragi-
les & imperfectos cum peccatoribus minimè
conuerſari, ne ſimul cum eis corrumpantur,
maximè oportet. Ideò Dominus populo Iſ-
raelitico iuſſit, ne fœdus cum Chananæis ini-
ret. *Ne fortè* (inquit) *peccare te faciant in me.* Exo. 23.
Hoc illis imperauit, quoniam cùm in Ægy-
pto diu habitaſſent, idololatrijs nimis dediti
erant. Atque ita aliqui doctores dicunt, Ægy- 27
ptios quoſdam qui ſe ad Moyſem conuerte-
rant, eò quòd in Ægypto cum multa prodigia
operantem viderant, fuiſſe primos, qui He-
bræos, vt vitulum ad idololatrandum confla-
rent, incitarunt: cumque ab ineunte ætate in
improbo idololatrandi cultu vixiſſent, parua
occaſione in illum iterum nefariè inciderunt.

Et murmurabant Scribæ & Phariſæi. Quo-
niam Phariſæi homines erant in tota Republ.
præcipui, ideò eorum aduerſus Dominum
murmuratio pernicioſa fuit: nam multis ad
eum non ſequendum occaſionem dederunt.
Qui de ſancta Suſanna murmurauerunt, iu-
dices erant, & viri magnæ æſtimationis, de
quibus apud ſanctum Danielem dicitur: *Cre-* Dan. 13.
didit eis multitudo, quaſi ſenibus & iudicibus po- 28
puli. Quapropter eos, qui magnæ authoritatis
in Republica ſunt, & in ea grauibus muneri-
bus funguntur, à detractione alicuius ſe abſti-
nere maximè oportet: improbo enim vitio
murmurationis authoritatem præbent, &
cum illa omnibus ſunt nocumento.

Intelligens igitur cœleſtis Dominus horum
ſceleratorum maledicam murmurationem,
ait ad illos parabolam iſtam, dicens: *Quis ex*
vobis, qui habet centum oues, &c. O Chriſte ve-
riſſime, ac ſumme mundi Magiſter! ſit tua ab
omnib. creaturis ſuperna clementia ac pietas
benedicta, quandoquidem ex malis ſic bona
ſcis educere: ex malitioſa enim improborum
Phariſæorum murmuratione occaſionem ce-
piſti, vt his ſuauiſſimis parabolis nobis tot tã-
taque de tua diuina miſericordia patefaceres,
vt & illos & nos ad tuum diuinum amorem
atque obedientiam attraheres. O mortales fi- 29
lij Adami! diſcite ab hoc cœleſti Magiſtro, ma-
lum pro malo minimè reddere. Quando iſti
merebantur, vt igne è cœlo deſcendente pro-
pter tantum facinus comburerentur, ac peni-
tus abſorberentur, tunc Dominus in eos ſin-
gularia beneficia confert, ipſis ineffabili man-
ſuetudine cœleſtem doctrinam prædicans, ſic-
ut cum per Prophetam Oſeam ſynagoga di-
xit: *Vadam poſt amatores meos, qui dant panes* Oſeæ 2.
mihi, id eſt, poſt idola. Dominus cum iure o-

ptimo

ptimo terræ posset præcipere, vt ipsam deuoraret, inquit: Propter hoc ecce ego lactabo eam, & loquar ad cor eius. O immensam atque ineffabilem summi Dei pietatem! quis hæc audiens, in eius diuino amore totus non deliquescit?

30 *Quis ex vobis homo*, &c. Id est: Vos, qui murmuratione & maledictis, me læditis, quoniam peccatores ad me venientes libenter accipio: scitote hæc omnia parum esse, respectu eorum, quæ facere decreui. Non solum enim expectabo, vt ad me veniant, sed instar optimi pastoris per alta cacumina, & per vmbrosas valles eos diligentissimè quæram, & in humeris meis portabo, peccata eorum ferens, pro quibus tandem patiar, & eis veniam consequar, & gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA III. post Pentecosten.

CONCIO II.

Erant appropinquantes ad Iesum Publicani, & Peccatores, vt audirent illum. Luc. 15.

Gen. 28. IN sacra Scriptura legitur, quod cum Patriarcha Iacob è somno (in quo scalam, quæ cœlos attingebat, vidit) euigilaret, tulit lapidem, quem superposuerat capiti suo, & erexit titulum, fundens oleum desuper. Diuus Paulus inquit: *Petra autem erat Christus.* 1. Co. 10. Hanc autem petram, æternus Pater tam abundanter vnxit, vt S. Dauid dicat: *Vnxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Psal. 44 Vbi illud *Deus*, In primo loco positus, in vocatiuo casu est, & loquitur Regius Propheta cum Christo mundi Saluatore, qui per illum lapidem, quem Iacob vnxit, adumbratus est. Itaque ait: Te Deus Christe Iesu, vnxit Deus tuus, videlicet Pater æternus, qui est Deus tuus, inquantum tu ipse homo es: & vnxit te præ consortibus tuis, videlicet, omnibus sanctis, super quos Christus Dominus vnctus fuit: omnibus enim gratia per mensuram donata est. De ipso vero Domino Ioannes ait: *Non est datus ei spiritus ad mensuram*: imò (vt idem ipse Ioan. 3. Idem 1. inquit) *de plenitudine eius omnes accepimus.* Si igitur vnctio, qua lapidem vnxit, nimis abundans fuit (oportebat enim vt ipsa, terram quæ circumcirca erat, fluendo vngeret) & vnctio diuini lapidis fuit abundantissima: certissimum est, omnes qui ad eum fide, amore, & obedientia accesserint, diuinæ eius gratiæ participes futuros esse. Quapropter optime in 3 præsentiarum illud Prophetæ Dauid mysticè applicari potest, scilicet: *Sicut vnguentum quod descendit in barbam, quod descendit in oram vestimenti eius.* Ps. 132. Caput est Christus Iesus, de quo diuus Paulus inquit: *Ipsum dedit*, scilicet, Pater Eph. 1. æternus, *caput super omnem Ecclesiam*, id est, super Ecclesiam triumphantem & militantem: & in hoc capite omnis plenitudo vnguenti & vnctionis Spiritus sancti est. Hinc autem effluxit vsq; ad barbam, videlicet, sanctos Apostolos. Nam sicut barba hominem nobilitat, Simile. & honore afficit: ita sacri Apostoli suis virtutibus ac rectè factis, Christum vnigenitum filium Dei honore condecorarunt. Ab hoc verò diuino capite in subuculã, videlicet in Ecclesiam ipsius, eadem vnctio effluxit. Quem- 4 admodum enim subucula in collari multos sinus, vulgò [*Plieges*] habet, qui omnes vniti & Simile. coniuncti sunt: ita in primitiua Ecclesia, (quæ veluti subuculæ collarium erat) omnes fideles per amorem & charitatem vniti atq; coniuncti erant, vt in actibus Apostolorum dicitur: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum & anima vna.* Act. 4. Ac sicut subuculæ sinus & rugæ quantò magis ab ipso collari ad inferiora descendunt, tanto magis ampliantur & dilatantur, ita vt in ora nulli iam sint: sic Ecclesia Catholica quantò magis progreditur, tantò plus multa illius membra odijs, passionibus & inimicitijs adinuicem separantur. Denique sicut in fimbria seu ora subuculæ, nullæ duplicationes vel sinus sunt, aut aliquid, quod cum alia re sit coniunctum: sic in nobis, qui sumus in quos fines seculorum deuenerunt, vix amoris vestigium aut charitatis reperitur, imò potiùs mutuò nos ad instar rabidorum canum mordemus: & non solum proximis nostris in 5 rebus familiaribus nocere atque officere contendimus, verum etiam in fama, vita, & conscientia eos lædere, ac de ipsis detrahere totis viribus conamur. Meritò ergo fimbria vesti-

menti appellamur, nam ſcelera noſtra vſq; ad
vltimum terminum, quo peruenire poterant,
quodammodo acceſſiſſe videntur: & nihilo-
minus ſi ad meliorem viuendi modum reduci,
& ad hanc diuinam petram humiliter accede-
re volumus, ipſe nobis aliquid ex vnctione ſuæ
diuinæ gratię impartietur, ſiquidem ait, ipſam
vſq; ad oram veſtimenti accedere. Cum S.Da-
Pſ.118. uid dixit: *Longe à peccatoribus ſalus*; non ibi ſte-
6 tit, ſed adiunxit: *Quia iuſtificationes tuas non ex-
quiſierunt.* In quo ſignificauit, peccatores effi-
caciter quærentes Dei iuſtificationes, non lõ-
Simile. gè à ſalute eſſe. Igitur (fratres mei) qui lethali
macula infecti eſtis, & Dei iuſtificationes quę-
rere minimè conamini, vos longè à ſalute eſſe
intelligite: ac pro certo habete, vos ipſos eſſe,
ſicut terram, quæ cum à ſole non calefiat & at-
tingatur, fructus propter nimiã frigiditatem
parere ſeu præbere non valet: ſicut experientia
patet in Septentrionalibus regionibus, in qui-
bus (vt aiunt) res viua non gignitur, nec viride
aliquid ob defectum caloris producitur. Ita in
mentibus veſtris nihil viuum, nihilque viride,
ſed omnia mortua ſunt & ſicca, præ frigiditate
Simile. peccati & diuinæ gratiæ caloris penuria. Si ca-
dauer veſte pellicea induatur, veſtis ipſa cada-
uer minimè calefaciet: nam vt veſtis corpori
calorẽ tribuat, prius ab ipſo corpore calorem
exire oportet, qui veſtem pelliceã calefaciat, &
poſtquam illa calefacta fuerit, facilè calorem
7 ipſi corpori communicabit. Hæ aũt operatio-
nes fieri nequeunt in cadauere, ſed in corpore
viuo. Sic bona opera ſunt quædam veſtis pelli-
cea, qua mens induitur & contegitur, ſed, vt
ei calorem meriti afferat, prius ab illa ipſe ca-
lor gratiæ & charitatis, qui vitam caloremq;
bonis operibus præbet, exire debet. At ſi mens
per culpam mortua eſt, ſicuti ab illa calor hic
exire non poteſt, ita nec operib. cõmunicari,
nec etiã ipſa opera animæ calorem hunc im-
partiuntur: atq; ita miſera mens, tanquam ter-
ra Septentrionalis, arida & ſterilis remanet,
quoniam à vero iuſtitiæ Sole, videlicet Deo,
longè abeſt. Aliud etiã non minus malũ pec-
catori euenit, ex eo quòd à Deo ſe elongat, ſci-
licet, omnia quæ Dei ſunt, ei minima videri.
8 Res quas à longè videm9, minores quàm ſunt
Simile. nobis repræſentari, certiſſimum eſt: illas verò,
quas propè & iuxta nos videmus, magnas eſſe
iudicamus. Sic peccatori, quoniam à Deo pro-
cul eſt & in mundi reb. ſubmerſus, omnia mũ-
di magna eſſe videntur, & propter illa facilli-
mè mortem oppetet: illa autem quæ Dei ſunt
minima, & ideò ea parui facit, & ꝑ nihilo du-
cit, vultque potius breuiſſima quadam volu-
ptate, quàm illis omnibus frui. Non ſic D. Pau-
lus faciebat, ſed quoniam cum Chriſto Ieſu v-
nitus, & corde ſeparatus à mundo erat, dice-
bat: *Omnia arbitror vt ſtercora, vt Chriſtum lu-* Phil. 3.
crifaciam. Quapropter ſiquidem in tam infœ-
lici ſtatu, omnes q̃ a Deo auerſi eſtis, verſami-
ni, & ipſe vos ſua diuina miſericordia expectat
& inuitat, vt ad eum accedatis, quid moriami-
ni? Quis vos detinet, quominus a tãto pericu- 9
lo euadatis, tantumq; beneficium accipiatis?
Ephraim (inquit S. Oſeas) *quid mihi vltra idola?* Oſeæ 14.
Audiens Ephraim (id eſt Iſrael) beneficia quæ
ei Dominus pollicebatur, hæc verba protulit:
Quid mihi vltra idola? Et in Paraphraſi Chal-
daica habetur: *Dicent congregati domus Iſrael,
Quid ad nos attinet vltra ſeruire idolis?* Deus au-
tem ſtatim eis alia longè maiora beneficia
promittit, dicens: *Ego exaudiam & dirigam eum,
vt abietem virentem.* Paraphraſis Chaldaica ex-
plicat, Deum hic Iſrael promiſiſſe, ſe populum
Iſraeliticum tanquam abietem virentem fa-
cturum. Vel poteſt intelligi, quod ipſe Deus
tanquam abies frondoſa, quæ ſupereminet vi-
rens, (id eſt, qui ſuis diuinis fauoribus & auxi-
lijs eis faueret) erga ipſos futurus eſſet. Idcir-
cò quandoquidem Deus modò peccatoribus,
ſi ad eum conuertuntur, multò maiora & prę-
clariora beneficia pollicetur, omnes puro cor-
de dicite: Quid ad nos attinet vltra ſeruire id- 10
olis? Verè relinquamus illa, & ad ſummũ bo-
num Ieſum Chriſtum accedamus, ſicut iſti fa-
ciebant, de quib. ſacroſancti Euangelij lectio
ait: *Erant appropinquantes ad Ieſum Publicani
& Peccatores.* Quis ægrotus eſt, qui ſalutem
non deſideret? Quis eſt in carcere, qui liberta-
tem non optet? Quis nudus, qui veſtes non cu-
piat? Quis famelicus, qui cibos nolit? O animę
induratæ! vos eſtis illæ, quæ remedium con-
temnitis. O vtinam omnipotens Deus his
meis ſermonibus efficaciam præberet, vt lapi-
dea corda veſtra transfigerent, quo omnes ad
Deum conuerſi, ſtatim hæc quæ nomine ipſi-
us vobis intimo faciatis!

Et mur-

11 *Et murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicentes:*
Quia hic peccatores recipit & manducat cum illis,
Iob 28. Conuenienter de cœco illo populo verba quæ
sanctus Iob inquit, dici possunt, scilicet: *Se-*
mitam ignorauit auis, nec intuitus est oculus vul-
Simile. *turis.* Vbi alia translatio habet: *Non est intui-*
tus oculos vulturis, & sic etiam beatus Grego-
rius legit. Vultur acutissimo suo olfactu, cæ-
teras omnes aues facilè antecellit: qui per aë-
rem volans, cadauera mortuorum longissimè
distantia olfacit, & in ea celeri ac veloci impe-
tu descendit, non vt inter ipsa spatietur, sed vt
fami suæ satisfaciat carnibus illis vescens, &
eas in se commiscens & incorporans. Non so-
lum autem eas edere contendit, verum etiam
ipsas in altas rupes atque asperas crepidines,
in quibus nidificauit, pullis suis asportare co-
D. Am. natur. Diuus Ambrosius inquit, esse quoddam
li. 5. exa- genus vulturum, quorum fęminæ absque ma-
meron. ris accessu concipiunt. Quapropter Chri-
12 stus Redemptor noster aptè vultur appellari
potest, siquidem mater sua sanctissima ipsum
integra virginitate concepit. De hoc cœlesti
vulture improbe Hebræi dixerunt: Plus valet
in manibus passer, quam vultur in aëre volans,
Ioan. 11. vt vulgo dicitur: [*Mas vale paxaro en mano,*
que Buytre volando] Venient Romani, & tol-
lent locum nostrum & gentem. Habebant
Iudæi in manibus passerem, hoc est, domina-
tum & imperium, & ne hunc minimum passe-
rem amitterent, supernum redemptorem tan-
tis miraculis, ac tam alta doctrina volantem
contempserunt, & aspernati sunt. Hoc etiam
vnusquisque peccatorum inquit, scilicet, [*Mas*
quiero paxaro en manno, que Buytre volando.] Qui
licet verbis illud non proferat, operibus ta-
men dictitat, quandoquidem propter volu-
ptates, honores, atque alia temporalia bona
Deum derelinquit. Iustus verò ecōtra ait: Ma-
13 lo volantem vulturem, quam in manibus paf-
serem, hoc est, vt Christum Saluatorem meum
sequar, & ei toto corde seruiam, voluptates
ac delicias humanas contemno, & pro nihilo
habere volo. Hic igitur diuinus vultur magno
impetu suæ diuinæ charitatis, olfaciens hu-
manum genus, quod propter culpam mor-
tuum erat, è cœlo in terram descendere di-
gnatus est, qui inter mortuorum cadauera in-
cedebat, hoc est, cum publicanis & peccato-
ribus versabatur: Hebræus verò populus se-
mitam auis ignorauit, & non intuitus est ocu-
los vulturis. Oculi intentionem alicuius signi-
ficant, & oculos non intueri, idem est atque a-
nimum & intentionem non attendere. Ita 14
Hebræi dulcissimum Iesum tanquam vultu-
rem, inter cadauera cum peccatoribus com-
morantem aspexerunt, sed intentionem eius
atque animum, quo id faciebat (videlicet, vt
fami suæ satisfaceret) minimè attenderunt.
O quam maximè Deus iustificationem im-
piorū & saluationem animarum esurit. Quan- Simile.
do aliquis fame (vt aiunt) enectus est, panis
septem hebdomadarum coctus, licet durissi-
mus sit, ei recens videtur. Sic Deus ita salu-
tem animarum esurit, vt peccatorem septem
peccatis mortalibus durum vera penitentia
contritum, ac si esset panis recens, deuoret &
manducet. Hæc igitur fames ipsum quodam-
modo coegit, vt inter cadauera, hoc est, in-
ter peccatores versaretur, ipsosque ederet, &
in se per gratiam incorporaret, atque in cœlo-
rum nidum asportaret. Nam, vt ipse ait: *Non*
veni vocare iustos, sed peccatores. Circa quod Mat. 9.
notandum est, Dominum tam iustis quam 15
peccatoribus è cœlis in terram venisse. Dicit
autem se præcipuè pro peccatoribus venisse,
tum quia isti plus aduentu eius egebant, tum
quia virtus & potentia in his sanandis magis
ostendebatur. Idcircò D. Paulus inquit: *Iniqui-* Rom. 3.
tas nostra iustitiam Dei commendat. Denique isti
scelerati atq; impij homines animum & inten
tionem, qua piissimus Iesus cum peccatoribus
& publicanis comunicabat, minimè attende-
bant, & ideò impudentissimè murmurabant.
Hoc vnum ex præcipuis negotijs est, ad quæ
Pater æternus eum in hunc mundum misit.
Hinc vox illa insonat miræ suauitatis plena,
nec dum eius desideratum aduentum, sed vn-
ctionem & prędicationem illius palam faciēs,
scilicet: *Spiritus Domini super me, eo quod vnxit*
me ad annuntiandum pauperibus misit me, vt me-
derer contritis corde, & prædicarem captiuis in-
dulgentiam & claudis redemptionem, vt prædica-
rem fortitudinem lugentibus Sion, & annuntiarem
annum placabilem Domino. Et paulò post: *Et da-* Isa. 61.
rem coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu,
pallium laudis pro spiritu mœroris. Quam pro-
phetiam Saluator noster dignatus est de seipso 16
expli-

explicare, vbi in synagoga petiit librum, & sedens verba hæc ore suo sacro protulit, dicens: *Hoc die impleta est prophetia in oculis vestris, & statim librum clausit.* Quid precor commodius, & nobis salubrius dici potuit, qui captiui à tyranno Sathana tenebamur? Clausi in tetro carcere eramus, & delictorum nostrorum tenebris perinde atq; æreis vinculis irretiti: veruntamen Redemptor Christus Iesus cruore sanctissimo suo suaq; preciosissima morte vincula nostra dirupit, & mirabili sua virtute libertatem nobis etsi immeritis donauit: sic oleum gaudij pro luctu largitus est pœnitentibus, &
17 coronam gloriæ pro cinere humilitatis. Murmuratione igitur istorum Pharisæorum, patientissimus Iesus suauissimis sermonibus satisfacit, eis efficacissimas quasdam in modum similitudinum rationes proponens. In quo admirabile artificiũ ad superandos eos, qui nobis calumniam inferunt, nos docuit. Narrat Plinius, egregius naturalium rerum indagator, in mari quendam esse piscem, qui cum ceto perpetuam habet contentionem, vt autem tantam belluam possit superare, virus abominabilis fœtoris per os mittit: cetus vero ad se defendendum, fumum quendam odoriferum, & anhelitum maximæ fragrantiæ, qui ex ambro (quod in visceribus habet) oritur, dicitur immittere, atque ita venenum aduersarij no-
18 cere ei minimè potest. Sic cùm improbi lethale venenum iniuriarum & opprobriorum in iustos ac pios viros eis nocere intendentes, cõijciunt, ipsi verborum dulcedine, vultus mansuetudine, & vitæ sanctitate se non solum ab eorum iniurijs tuentur, verum etiam illos hac admirabili arte, facillimè superant. Ita diuus Paulus faciebat, sicut ipse testatur, dicens: *Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia.* Inquit: *In omni patientia*, tum quoniam non deficiebat, nec desistebat ab incepto, cum videbat peccatores nolentes se conuertere, sed vna die atque alia patienter expectabat: tum etiam quia æquo animo contra dictiones eorum, qui eum à sancto proposito deterrere volebant, sustinebat, atque ita eos mansuetudine vincebat. O Charissimi fratres, quot quantaque mala euitaremus, si hanc cœlestem doctrinam, quam hic diuinus Magister nos docet, seruaremus!

Simile.

2. Co. 12

Inquit igitur sacra Euangelij lectio: *Quis ex vobis homo, qui habet centum oues, &c.* Vsque *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Hæc omnia, quæ bonus pastor hic facere dicitur, filius Dei Iesus Christus fecit: qui nouem angelorum choros in cœlo reliquit, & in terram quæsiturus ouem, quæ perierat, scilicet, naturam humanam profundissimè descendit. Si autem quæritis, qualiter angelos reliquit, siquidem ab eis nunquam discessit, quippè qui vbique est? huic quæstioni Rupertus Abbas eleganter satisfecit, dicés, hunc loquendi modum esse per comparationem. Veluti cùm Rex aut princeps aliquis in domo sua famulum habet, quo familiarissimè vtitur, & in quem maxima quotidie beneficia confert: postea verò ad se alium, quem plus diligit, & maioribus beneficiis exornat, attrahit & beneuolentia prosequitur, tunc dicere solemus? Iam Rex illum, quem nimio amore carum habebat, reliquit: non quod in domo eius, vt antea non habitet, & in eum ipse Rex multa beneficia cõferat, sed quia comparatione alterius, quem denuò recepit, & maioribus beneficiis auxit, illa quæ erga illum confert, minima videntur: ita filius Dei nunquam Angelicos spiritus omisit, quin potius illos continuis beneficiis afficit: sed comparatione innumerabilium miraculorũ, quæ pro hominibus (dum homo fieri voluit) operatus est, dicitur aliquo modo Angelos reliquisse: siquidem (vt ait D. Paulus) *Nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Vocat autem oues, angelos ipsos atque homines, propter innocentiam in qua creati fuerunt, cœlum verò appellat desertum, quoniam in deserto ouis pascua abũdantissima ac sapidissima inuenit: in vrbe verò macellum est, vbi ipsa vitam amittere solet. Ita homo in cœlis tantũ satietatem & requiem integram atq; perfectam inueniet, in mundo autẽ omnia afflictio, fames & mors sunt. Atque ita Dominus inquit: *In mundo pressuram habebitis, in me pacem.* Desertum etiam, cœlum summa veritas appellat, quoniam ibi id quod maximè ipse diligebat, videlicet homo, non erat. Cum quis alium nimio amore prosequitur, licet cum alijs quamplurimis eo absente sit, in solitudine se absque illo esse æstimat. O ineffabilem Dei bonitatem! ô immen-

19

Simile.

20

Heb. 2.

21

Simile.

Ioan. 16.

Simile.

immensam diuini amoris magnitudinem! Vt quid, fratres, non confundimur? Vt quid pudore talia audientes, non erubescimus? Ecce Deus locum, in quo homo nō est, solitudinem vocat, cum tot Angelorum millia cum eo sint:
22 nos verò econtrà locum in quo Deus est, videlicet, vbi negotia seruitio eius dicata aguntur, solitudinem putamus: ac tunc multitudine comitati nobis esse videmur, quando cum illis sumus, cum quibus murmurare, ludere, atque alia id genus scelera committere facilè possumus. Maximè verò perpendendum est, amissionem hominis à Domino comparari cum ouis iactura. Ideò S. Dauid inquit: *Erraui sicut ouis, quæ perijt.* Ouem ab alijs, vt parumper in herba edat, facilè errare contingit. Gradiuntur omnes simul, & ex illis quædam, vt viridē ramum, vel dulcem herbam manducet, cæteris vltra progredientibus, ipsa sola retrorsum

Ps. 118. Simile.

23 manet. Sic primus parens, quoniam vetitum fructum manducauit, à via recta aberrauit: quod etiam nunc quamplurimis euenit. Nam quid est illud, propter quod homines pereunt, nisi parū herbæ viridis, quæ in momento marcescit & cōsumitur? O miseros ac cæcos filios Adæ, quam studiose parentes primi suū creatorem pro vilibus huius mundi reb. offendentes, vestigia sequuntur? Ait etiam, se tanquam ouem errasse, quoniam discrimen est inter amissionem ouis, & amissionem margaritæ pretiosæ. Si enim margaritam pretiosam amisisti, in eo loco vbi eam amisisti, ipsam inuenies: at verò si ouem perdidisti, ipsam longè ab eo loco in quo remansit, comperies: cōtinuò namque eius perditio augetur, quia indies magis in saltuosa nemora & in asperos montes sese immittit. Ita homo non tanquā margarita, quæ quiescit, vbi remāsit, sed tanquā ouis deperditur: nam postquam vnum scelus committit, aliud & aliud, atq; alia multa perpetrare con-

Dissimile.

24 tendit. Ouis amissa, rapaci lupo subiecta est, nec habet dentes, vel vngues, aut cornua, quibus se tueri valeat. Sic peccator, postquā gratiam amisit, arma, quibus à teterrimi inimici viribus se possit defendere, & ab eius potestate liberari, minimè habet. Canis aut felis, si aliquando à domo heri sui aberrauit, in eam facilè redit: ouis verò in gregem à quo discessit, reuerti nescit, si à pastore suo non quæritur.

Simile.

Idcircò S. Dauid, postquam dixit: *Erraui sicut ouis quæ perijt,* statim adiecit: *Quare seruum tuū Domine.* Quasi diceret: non ad me Prophetæ, non Patriarchæ quærentes veniant, ipsi enim à peccato meipsum haud poterunt eripere. Tu Domine, qui meus pastor es proprius, qui- 25
que ab his malis eripere vales, me quære. Hanc igitur errantem ouem filius Dei è cœlis in terram quæsiturus, descendit, atq; ita per S Euangelistam Lucam ait: *Venit filius hominis quærere & saluum facere, quod perierat.* O incommutabilis Deus! quare cum in mundo tot perditi homines sint, quidam propter ludum, alij propter voluptates, alij propter superbiam alij propter cupiditatem, inquis, esse vnam tātummodo ouem perditam? Quoniam dulcissimus Iesus vult, vt credas, se taliter teipsum quæsiuisse, vt si in toto mundo tu solus esses, propter te duntaxat moreretur. Ideò vnusquisq; se, vt ouem illam perditam reputare debet, & beneficia redemptionis, non vt vniuersalia, sed vt particulariter sibi facta existimet, eaque vt talia gratificetur.

Ps. 118. Luc. 10.

Et vidit ad illam quæ perierat, donec inueniat illam. 26
Hic immensa Christi Saluatoris nostri charitas denotatur, qui tanta cura, diligentia, ac perseuerantia nos diu noctuq;, mane ac vesperi indefesse quæsiuit, tot à natiuitate sua vsque ad crucis mortem labores patiens. Vbi apertè nostrorum ingratitudo reprehenditur, siquidem tam lentè & ignauè hoc summum bonum inquirimus; quòd si aliquando illud quærere incipimus, statim laborando deficimus, cùm alias in perquirendis caducis huius mundi rebus nimis constantes ac diligentes simus. De hoc Dominus per Agge. Prophetam conqueritur, dicens: *Quia domus mea deserta est, & vos festinastis, vnusquisque in domum suam: propter hoc prohibiti sunt cœli, ne darent rorem, & terra prohibita est, ne darent germen suum.*

Agg. 1.

Discamus igitur fratres, à nostro diuino Ma- 27
gistro, qui tanta cura, diligentia & constantia, ea quæ nostra intererant, effecit, vt nos omni sedulitate ac solicitudine, ea quæ ad eius seruitutem attinent, agamus. Rex Iosaphat in sacra Scriptura sic iudices alloquutus fuisse legitur: *Sit timor Domini vobis, & cum diligentia cuncta facite.* O admirabile consilium! Spiritus Sanctus illud cordibus nostris, vt per ipsum

2. Pa. 91.

ipsum ducamur, affigat. *Donec inueniat illam.*
O Christe angelorum gloria! quorsum Domine, tanta cura & solicitudine, rem tam vilem, qualis est ouis, quærere intendis? Ad hoc respondeti potest, aliqua esse quæ cura & solicitudine quæruntur, non propter id quod in in se sunt, & habent, sed propter id quod esse possunt, alia verò propter id quod in se sunt
Simile. tantum. Inquirimus aurum & argentum dili-
28 genter, eò quod res pretiosæ sunt: sculptor verò arboris truncum seu stipitem quęrit, non quod de se pretiosum sit, sed quia ex eo sacrarium magni valoris facere potest. Sic Deus omni cura ac diligentia peccatorem quærit, non propter id quod in se est, nec propter bonum quod in se retinet (est enim alter Sathanas) sed illum quærit propter id quod esse potest: nam melior esse quam Angelus, aut Archangelus, seu Cherubim aut Seraphim, &
Simile. plusquam ipsi valere potest. O peccator qui nihil vales, sed tamen plurimum valere potes! [*En el juego del axedrez ay differencia entre aquellos trebejos y pieças, que se assientan en la tabla. El peon es el mas infimo, y mas alto es el arfil, y mas el cauallo que el arfil, y mas el roque el cauallo, y mas el rey que el roque, y mas la dama que el rey: pero aunque son todos mayores que el peon ninguno pue-*
29 *de subir a ser mas, El arfil no puede subir à ser cauallo, ni el cauallo a ser roque, ni el roque a ser roy ny el roy a ser dama: solo el peon, que es menor en acto, es mayor en potencia, porque puede subir a ser mas que arfil, y mas que cauallo, y mas que roque, y mas que rey, porque puede subir aunque con difficultad a ser dama.* Ita, *En el axedrez del vniuerso:*] Hoc discrimen versatur inter creaturas intellectuales, quod ex omnibus infimæ, sunt homines, super quos dignitate & excellentia Angeli sunt, & super Angelos Archangeli, & ita vsque ad Seraphim ascendendo. Et inter eos hic ordo seruatur, quod neque Angeli ad dignitatem Archangelorum, neque Archangeli ad dignitatem Thronorum, nec Cherubim ad dignitatem Seraphim valent ascendere. Soli homines, qui infimum naturæ gradum retinent, diuina gratia & fauore adiuti, ad dignitatem plusquam Angelorum, Archangelorum, Cherubim ac Seraphim ascendere possunt, sicut verè & realiter sacratissima virgo Maria domina
30 nostra ascendit. O nuntia filijs Adæ felicissima! Quocirca omnes peccatores è somno euigilate, capita vestra leuate, & hanc singularem libertatem arripere, atque capessere incipite. Tempus, in quo ad tantam sublimitatem peruenire potestis, ne frustra consumatis.

Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos, gaudens. O verè nostrarum mentium amator! qui cum eas tanto pretio emere ac redimere dignatus fueris, sicut beatus Petrus testatur,
dicens: *Scientes quia non corruptibilibus auro &* 1.Pet.1.
argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni incontaminati Iesu Christi: redempti ait, (id est, iterum empti, quoniam pijssimus Iesus nos sæpenumero emit, siquidem quodlibet opus eius infiniti valoris erat) cum inquam, animas nostras tanto pretio emeris, quomo-
do dicis, te eas inuenisse? Quinetiam loquens 31
cum tuo æterno Patre dixisti: *Manifestaui no-* Ioan.17.
men tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. O liberalissime Iesu! id quod tibi tanti stetit, & propter quod tot labores tamq; crudelem mortem passus es, donatum tibi esse vi-
detur? O benedictus ac glorificatus sit talis Simile.
amor! Cum quis rem, quam magnoperè exoptabat, etiam maximo pretio emit, postea amico suo ait: *En Domine mi, iam id quod studiose quærebam, inueni.* Egregiè profectò: rem plurib. numis emit, & eam se inuenisse inquit, eò quod ipsam emisse, nimia lætitia & gaudio perfundebatur. Sic filius Dei cum errantem hominem inuenit, tanta lætitia affectus est, vt omnia quibus illum emit, licet pretium emptionis proprius ipsius sanguis ac mors fuerit, paruipenderit, & pro nihilo habuerit. Et ideò
postquam bonus Iesus dixit: *Cum inuenerit* 32
eam. Adiunxit statim: *imponit in humeros suos,*
gaudens. Loquens sanctus Moyses de populo Deu.32.
Hebræo, inquit: *Inuenit eum in terra deserta in loco horroris, & vastæ solitudinis, circumduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupillam oculi sui, & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.* Hoc ait sacer textus, quoniam Deus illis legem dedit, & eorum molestias, atque onera pertulit. Hic verò, dum ouem in humeros suos imponit, apertè innuit, se humani generis peccata in humeris portasse, & pro illis in cruce debitum ipsorum persoluisse, quia (vt
ait beatus Petrus) peccata nostra ipse pertulit 1. Pet.2.
in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui,

33 tui, iustitiæ viuamus. Adiecit autem, *Gaudens*, quoniam licet mens eius secundum portionem inferiorem tristabatur: tamen secundum superiorem, magnopere gaudebat: quod quidem gaudium neque ipse vehemens dolor quem sanctissima eius caro vi tormentorum patiebatur, impedire potuit.

Ita D. Tho. 3. par q.45 art.8.

Simile.

Et ait: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Quemadmodum piissimus pastor, damna & incommoda suarum ouium, vt sua propria reputat, & ea plusquam ipsæmet oues sentit: ita vigilantissimus pastor Iesus Christus, hæc omnia obseruans inquit, vt sibi congratulentur de oue quam inuenit, ac tandem concludit illa mirabili sententia videlicet: *Dico vobis quod gaudium erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.* Nescio quid prius amplificem, aut
34 quid prius admiret, an beatorum erga omnes admirabilem charitatem, an singularem virtutem & dignitatem pœnitentiæ, quæ omnē cœlestem curiam nouo gaudio lætificat, an peccati malitiam? Siquidem cum homo ab illo exit, Deus ipse atque eius Angeli lætantur. An denique vecordiam, pigritiam, ac cæcitatem filiorum Adæ, qui nec his verbis virtutem eximiam & singularem excellentiam pœnitētiæ intelligunt: siquidem ad illam agendam, sese minime applicare volunt. O infœlices illos, quos hæc omnia ad hanc supernam medicinā sumendam non mouet! Pro intellectu tamen istorum verborum notandum est, quod cum excellentior sit innocentia quam pœnitentia, maius gaudium fit in cælo de innocente iusto, quam de conuersione peccatoris: quia de maiori bono, maius gaudium dimanat, vt egregie diuus Thomas inquit: sed dictum est, plus gaudere de pænitente, quàm de iusto innocente, eò quod plerunque pœnitentes, humiliores resurgunt, & feruentiores. Sic sanctus Gregorius exemplum adducit de milite, qui in certamine succumbēs, deinde fortiter inimicum prostrauit: de quo eius dux plus exaltat, quam de alio milite, qui in bello nunquam cecidit. Quocirca, siquidem Angeli hominum peccatorum conuersione lætantur, rationi etiam consentaneum erat, vt Pharisæi ipsi gauderēt, & contra Dominum non murmurarent: quoniam ipse eos ad se recipiebat, & ab eorum peccatis & sceleribus auertebat. Discamus igitur (fratres charissimi) hanc cœlestem doctrinam, & ad veram pœnitentiam agendam ad inuicem nos excitemus, qua hic gratiam consequemur, & postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

D. Tho. 1.p.q.20 artic. 4. ad.4.

35

B. Greg. hom.34. in Euan.

DOMINICA QVARTA POST PENTECOSTEN.

CONCIO I.

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, &c. Luc. 5.

ANtiquissimus Origenes, sacratissimum Euangelium agro pulcherrimo, & floribus referto comparat, ex quo, licet omnis eius pulchritudo magnopere delectet, omnes flores, rosas, ac violas, quas intueris, minimè carpis: sed ex illa multitudine florum, illos qui oculis placidiores sunt, & quorum odore magis delectaris, colligere assuescis. Quoniam autem hoc sacrum Euangelium est veluti campus floribus repletus, nos siquidem omnes decerpere non valemus, eos quos poterimus, colligemus. Inter quos vnus Euangelicæ lectionis huius principij valde excellēs est, dum ait: *Cum turbæ irruerent*, id est, cum impetu irent in Iesum. Hoc initium maxima amplificatione dignū est: vbi satis apertè docemur, quo feruore, spiritu ac diligentia diuina eloquia audire debemus. Perpendite, quæso, si in quadam vrbe maxima fame oppressa, vnum duntaxat horreum frumento plenum esset, qua solicitudine, cura, & festinatione, omnes ad illud quærendi triticum causa confluerent? Multo igitur maiori cura, angore, & anxietate nos ad accipiendum cælestem panem, videlicet, sacram doctrinam properare, ratio postulat. Quod si ad id diligentiam non adhibemus, facietas & fastidium, quod de rebus spiritualibus habemus, huius rei causa est: *Ecce, dies veniunt*, dicit Dominus, *& emittam famem in terram*: non famem panis, nec sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini, inquit Amos Propheta. Magnum profectò in nos Deus beneficium conferret, si famem hanc, quæ nos suscitaret, & à nobis frigiditatem atque acerbitudinē, res diuinas audiendi auerteret, mentibus nostris immitteret. Si sciretis in hac Ec-

1 *Orip. su. Num.6.* *Simile.* 2

3 *Simile.*

Amos 8.

Simile. clesia esse ditissimum thesaurum, ex quo quan-
4 tum cuilibet placeret, posset accipere: quo impetu & solicitudine, ac celeritate omnes ad depromendum aurum venissetis? Nonne ergo
Psal. 18. diuina verba omni auro & argento pretiosiora sunt? Ita profectò, sicut sanctus Dauid testatur, dicens: *Iudicia Domini desiderabilia super aurum, & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauum.* Si igitur concio diuinarum rerum thesaurus est, quo mentes vestras ditare potestis, quare magno impetu magnaque lætitia ad hoc tam pretiosum aurum
Psa. 118. colligendum huc non confluitis? Aliter profectò ac longe dissimili spiritus feruore sanctus Dauid illud sibi arripiebat, dum ait: *Lætabor ego super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa.* O admirabilem Spiritus sancti metaphoram! qua efficacia, & vehementia feruor huius sancti viri explicatur, & quanta solertia, quantaque auiditate ad audiendum ver-
Simile. bum Dei conuenire debeamus. Quemadmo-
5 dum milites postquam ditissimam aliquam vrbem expugnarunt, eam spoliare conantes, omni cura, anxietate, & solicitudine spolia colligunt, sinus ac manicas exuuiis implent, tandem omnia quæ possunt, in humeris portant: sic (inquit sanctus Dauid) Ego facio, cùm Deus meus sanctissima tua verba audio: ea ad cor, ad oculos, & ad omnes animæ meæ potentias colligo, atque sicut illi, vt diuitias spoliorum comparent, non bibunt, neque comedunt, ita ego in tuis diuinis sermonibus immersus, sæpenumero necessitatum corpora-
Simile. lium obliuiscor. Præterea dicite mihi, obsecro (fratres charissimi) si omnes huius vrbis ciues Regi infesti essent, ac propter grauissima crimina morti damnati: Rex verò clementia commotus, non ministros aut carnifices, qui pœnas in eos exercerent, sed legatos mitteret, qui ipsos ad veniam & amicitiam inuitarent, eisque nomine Regis, noua ac magnifica beneficia promitterent: quo animo, quo gaudio, aut qua affectione, cum eos ad legationē nuntiandam vocarent, eam audituri accederent?
1. Cor. 5. O vtinam hac similitudine spiritum, affectū, ac feruorem, quo legatos Dei prædicatores, scilicet, audire debetis, planè intelligatis! Ita nos diuus Paulus admonet, cum ait: *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta, ipsorum, & posuit nobis verbum reconciliationis.* Pro Christo ergo legatione fungimus, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. O fœlicissima nuntia, ô verba digna, quæ perennimemoriæ mandentur! Ponderate quæso vnumquodque eorum, quoniam omnia pon- 7
deratione magna dignissima sunt. Non inquit sanctus Apostolus: Rogamus pro Christo, sed *obsecramus pro Christo.* Quasi diceret: *Act.* 20.
Ad pedes vestros proiecti, vos vehementi desiderio vestræ vtilitatis, Christi nomine petimus, vt reconciliemini Deo. Meritò ergo summa Veritas diuinam legem, Euangelium (id est, bonum nuntium) appellauit: & diuus Paulus eandem in Actibus Apostolorum euangelium gratiæ Dei (id est, bonum nuntium ad obtinendam gratiam & amicitiam erga Deū) nuncupauit. Quibus ergo visceribus & quo a- *Simile.*
mora, talia nuntia audienda sunt? Sicut apes omni cura & solicitudine prata floribus plena circumuolantes quæritant, vt flores ipsos ad fabricandum dulce mel in interiori aluearis parte colligant, sic ac multò maiori diligentia nos ad diuina colloquia colligenda (quæ veluti flores sunt, quibus in intimo corde hominis cælestis dulcedo gignitur) aduolare oportet. De quibus diuinis sermonibus sanctus Dauid inquit: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.* Cum ait: Quam dulcia, 8
dulcedinem spiritus sentiri posse, verbis autē *Psa.* 118.
exprimi non valere, significat. Hyemis tem- *Simile.*
pore, cum frigus vrget, videre est qua voluntate ad ignem, vt calefiamus, accedimus. Nunc ergo siquidem in diuino amore adeò frigescimus, & ipse Dominus per Hieremiā ait: *Num-* *Hier.* 13.
quid non verba mea quasi ignis, quare magna cum animi affectione ad hunc cælestem ignē
non accedimus? Propheta Dauid huius rei *Psa.* 128.
causam assignat, dicens: *Ignitum eloquium tuū Domine, & seruus tuus dilexit illud.* Quo- 9
niam autem tu, ô peccator seruus Dei non es, *Simile.*
sed diaboli, ideo eloquium ignitum Dei minimè diligis: Si vis cognoscere an piscis sanus sit vel corruptus, ad aurē eius oportet olfacere, qui si ibi fœtet, signum corruptionis eius est, si verò benè olet, signum sanitatis, & incorruptionis. Ita in aure, videlicet, in affectione aut in tepiditate, qua diuina verba audiuntur, cognosci-

gnoſcitur aliquo modo, an homo iuſtus ſit, vel peccator. Ait enim ſumma Veritas: *Qui ex Deo eſt, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.* (Ioan. 2.) Ergò, ô homo, ſi in peccati corruptione es, hoc eſſe certiſſimum iter, per quod ſi incedas, facile tuis vulneribus medeberis, pro comperto habeas. (Simile.) Viuerra, vulgò. [*Huron*] cùm in foueas cuniculorum ingreditur, ipſos plerunque per aures inde extrahit: ſic ex quinquaginta hominibus, qui ad Deum conuertuntur, quadraginta, ex antris peccatorum ipſorum Deus per aures (id eſt,
10 quia diuina verba audiunt) educit. Cùm aliquando diuus Bernardus in quadam vrbe concionaretur, quidam perditus peccator videns alios homines in Eccleſiam audiendi ſermonis cauſa euntes, ipſe etiam illuc ſimul cum eis ſe contulit, ac ſancto viro peccatores aſpere increpante, cœpit plorare, & ſuorum peccatorum pœnitentiam habere. Quem cum diuus Bernardus aſpiceret, vidit catenam quandam multis annulis ipſum in collo habentem, & ſingulis lachrymis ab eo profuſis, ſingulos quoque catenæ annulos diſſolui. Quod prodigium vir ſanctus intuens, maiori efficacia vitia cœpit deteſtari: peccator verò maiori amaritudine flebat, quouſque omnes annuli ſimul cum catena fuerunt conſumpti. Porrò finita concione, vir ſanctus peccatorem illum vocauit & conſolatus eſt: qui eius monitu crimina ſua confeſſus eſt, & in poſterum ſanctiſ-
11 ſimè vixit. Si ergo tantum commodum & vtilitatem ille, qui abſque aliqua ſancta intentione concionem audit, ex ea reportat, quid obſecro ille reportabit, qui ſpiritu, affectione, ac deſiderio proficiendi conuenit! Heu, heu, quot forſan ex vobis hic ſicut ille peccator catenis, videlicet, inuidiis, iris, ambitionibus, luxuriis atque cupiditatibus ligati eſtis. Accedite igitur (fratres mei) ſicut oportet: accedite inquam, vt in vobis diuina eloquia imprimantur, diuinaſque in cordibus veſtris efficient operationes. Pierius Valerianus inquit, vas ex ſtipite hederæ confectum, talem habere proprietatem, vt ſi in illud aquam & vinum infundas, vinum ab eo exit, aqua verò in ipſo remanet. Heu, quot hic fortaſſe ſunt, quorum corda hanc naturam habent, vt res diuinas & ſermones ſanctos, qui animam adinſtar meri in
diuino amore inebriant, ſtatim vt nos audiunt 12
à ſe expellunt: ſi autem fabulæ, ſcurrilitates, & prophana eloquia narrantur, in eorum memoriis inſident & inhærent, atque aliis adinuicem narrant. Quæ omnia ex eo oriuntur, quod res prophanas ipſi magna animi affectione, diuinas verò abſque iſta & grauiter audiunt. Igitur (fratres mei) ad vos reuertimini, & deſiderium ac voluntatem, quam ad huius mundi res inanes applicatis, in neceſſariis ac veſtræ ſaluationi pertinentibus collocate, atque ita non tam facile à veſtrorum memoria labentur.

Et ipſe ſtabat ſecus ſtagnum Genezareth, &c. Aſcendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum vt à terra educeret puſillum. O ineffabilem Ieſu Chriſte clemẽtiam 13
& humilitatem, qui tanta modeſtia ſeruum, cui abſolute poterat imperare deprecatur! (Sap. 8.) *Eſt enim ſapientia, quæ attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter.* Ab hoc diuino magiſtro prælati, ac domini temporales blandè & benignè, non violenter aut coactè ſubditos gubernare addiſcant. Ita beatus Petrus eos admonet, dicens: (1. Pet. 5.) *Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè, neque vt dominantes in cleris, ſed forma facti gregis ex animo.* Inter diſcrimina, quæ iuſtum à peccatore diſcernunt, hoc vnum ſingulare eſt, videlicet, quod de peccatore inquit ſanctus Iob: *Sicut pullum Onagri ſe natum putat.* (Iob. 13.) De iuſto verò in Sapientia dicitur: (Sap. 10.) *Deduxit iuſtum per vias rectas*, videlicet, per vias diuinæ legis. De qua D. Thomas ait, (D. Tho. 1.2.q.90 art. 2.) non eſſe aliud quam regulam & menſuram actuum agendorum vel omittendorum. Itaque peccator ſuapte deprauata natura inobediens eſt, 14
iuſtus verò nihil aliud magis exequi intendit. [*Y de lo que mas ſe precia*,] eſt eſſe obediens. Idcirco in Canticis ſponſus animæ iuſti inquit: *Equitatui meo in curribus Pharaonis aſſimilaui te, amica mea.* (Cant. 1.) Ac ſi apertius diceret: Quemadmodum equas mites parentes fræno aurigæ, vt eas vertat quoquo voluerit, facile ceruices loris & iugo curſus ſubmittentes Rex Pharao iungebat: in eundem modum tu, ô ſoror & ſponſa mea, legis meæ nexibus te deuinctam conſpicio, qua mea præcepta ducũt, eundum pergis, & non alia via, ſcilicet, peccati. Atque

1.Reg.2. ita Dominus sancto Dauid dixit: *Si custodie-*
15 *rint filij tui vias meas, & ambulauerint coram me*
in veritate. Pro quo alij transtulerunt: *Si cu-*
stodierint filij tui viam suam, & sic est in trans-
latione Syriaca, & in paraphrasi Chaldaica,
atque in contextu Græco. In quo significa-
tur proprium hominis iter debere esse sum-
mo Deo obedire, & per vias diuinorum man-
datorum eius incedere: nam cæteræ viæ ma-
gis præcipitatio, quam iter dicendæ sunt. At si-
cut iustus Deo obediens est, ita etiam & præ-
lato suo, aut domino temporali. Vt autem hæc
obedientia subditis videatur suauis, maximè
oportet prælatos ac dominos modestè, ac ver-
bis significantibus potius preces, quam impe-
rium, in subditos dominari eisque præcipere:
suaptè enim natura cor hominis generosum
est, & amore potius vult trahi, quam violen-
Eccl.10. tia. Atque ita vbi nos legimus: *Principatus sen-*
16 *sati stabilis erit*, alia translatio habet, *terribilis*
erit. Et in contextu Græco habetur, *ordinatus*
erit. Vbi apertè innuitur, principem, qui sa-
pientia & suauitate subditos gubernat, suum
principatum optimè constitutum, ac nimis
securum esse habiturum, suisque inimicis ter-
ribilem fore: intelligent enim inimici illius, i-
psum ab eius subditis diligi, & tanquam par-
tem obediri atque obtemperari.

Et sedens docebat de nauicula turbas. Hoc fe-
Simile. cit diuinus Magister, ad ostendendum quan-
ta quietudine & tranquillitate verbum diui-
num & prædicandum sit, & audiendum. Cum
quis vestrum aliquos ad epulas inuitauit, eis
in ipso conuiuio varietate ciborum ministra-
ta, in principio dicere solet: Domine, noster est
totus dies, ne festinemur, sed lente & paula-
17 tim his epulis fruamur, edendo enim nulla fe-
stinatio esse debet. Nam prima decoctio cibo-
rum (vt aiunt Philosophi) inter dentes fieri de-
bet, quod mihi verissimum videtur: quoniam
si cibus dentibus bene conteritur & (vt dici-
tur) fit optima masticatio, melius in stoma-
cho, ipse naturali calore decoquitur: id verò
quod satis decoctum est, in substantiam cor-
poralem subtilius conuertitur. Sic ergo cum
ad audiendum sermonem Dei conuenitis, a-
nimo perpendite, fidelissimum amicum ve-
strum Iesum Christum, vobis lautissimum cō-
uiuium præparare: Quis igitur vos opprimit?
quis vexat? quis festinare facit? Sedere, & om-
nem temporalium negotiorum curam depo-
nite, quæ paruo temporis spatio occasionem
minimè amittent: nam prima diuinorum ver-
borum decoctio hic facienda est. Si nunc o- 18
ptimè manducatis & intelligitis sacrosanctam
doctrinam, & si in cordibus vestris diuina elo-
quia insident, facillimè animis vestris profi- Mar. 4.
cient. *Et sedens docebat.* Vt ex diuo Marco con-
stat, Dominus sedens longissimam habuit
concionem: in quo prædicatores ipsius glo-
riam zelantes erudiuit, vt cum sese obtulerit
occasio, prædicando non defatigentur. Iuxta
hunc sensum alicui illud beati Apostoli expli-
cant, scilicet: *Prædica verbum ista opportunè* 2. Tim.
importunè. Id est: Cum videris tempus oppor- 4.
tunum, ipse in tuis concionibus nimius esto, &
(vt aiunt) importunus. Ita faciebat idem
sanctus Apostolus, de quo in actibus Aposto-
lorum sic dicitur: *Protraxit sermonem vsque in*
mediam noctem. Et paulò inferius: *Ascendens* Act. 24.
autem, frangensque panem & gustans, satis allo-
quutus est vsque in lucem. [O sancta Maria sen-
nora!] Quæ tempora illa erant, qui concio-
natores, & qui diuini eloquij auditores? Nec 19
illi diu noctuque prædicando, nec hi audien-
do deficiebant. Nunc verò in hoc miserrimo
temporum statu, si prædicator parum per ho-
ram transgreditur, illico eum prolixum & mo-
lestum esse dicunt, atque ab ipso tanquam à
peste fugiunt. Perpendite autem sacrum tex-
tum, dicentem: Frangens panem & gustans.
Et non inquit, manducans: nam vix sanctus
vir panem gustauerat, cum statim ad prædi-
cationis munus vsque ad mane se contulit,
gustus enim diuini verbi ac zelus salutis ani-
marum, ipsum à gustu corporalis cibi priua-
bat.

Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simonem:
Duc in altum. Prius imperauerat, vt pusillum 20
nauiculam à terra reduceret, nunc verò iubet
vt ipsam in altum traheret. In quo apertè in-
sinuauit, nos in eius seruitio & obedientia à
minoribus ad maiora debere procedere, non
autem, sicut quam plurimi modo faciunt, qui
initio suæ conuersionis de magnis contem-
plationibus, ac de vita illuminatiua & vnitiua
agunt, obliti operum pœnalium mortifican-
tium sensuales passiones, ac tandem nullam
alia-

aliarum exercitationum humilium & pijssimarum habentes rationem. Igitur (fratres mei) si vultis rectè procedere, à minoribus in-
Iob 5. cipite, & id quod S. Iob ait, *attendite: Ingredieris in abundantia sepulchrum, sicut infertur aceruus*
Simile. *tritici in tempore suo.* Quemadmodum sepulchrum locus est cadaueris, ita diuina contemplatio animæ deuotæ sepulchrum est gratissimum. Ac sicut Ethnici mortuorum corpora diuitijs adornata humare solebant: ita prisci illi sancti in diuinam contemplationem corporalibus exercitijs humilibus, pijs, ac pœna-
21 libus ornari ingrediebantur. Sicut infertur aceruus tritici in tempore suo, quod postquam tritum est, ictibus concussum, & à palea puluereque immune, in granarium includitur. Ide-
D. Ber. Psal. 26. ò Diuus Bernardus agens de modo, qui ad vitam contemplatiuam attingendam necessarius est, illa verba Psalmographi: *Circuiui & immolaui hostiam vociferationis, cantabo & psalmum dicam Domino*: (in quibus sanctus Propheta fatetur, se prius circuisse, & sacrificia obtulisse animalia mactando, postea verò se contemplationi & diuinis laudibus tradidisse)
Simile. sic explicat: *Quando accipiter ardeam inuadit, si recta via contra illam aduolat, auceps, qui alias huic similes contentiones expertus est, sodalib. suis inquit.* Hic accipiter cum vitæ periculo prædam aggreditur, ideò meo iudicio eam non capiet.
22 Debebat enim faciendo gyros, [*Y haziendo puntas,*] In hanc & in illam partem in altum ascendere, & hoc modo optatam prædam facillimè consequeretur. Si tu, Christiane, qui in diuinam contemplationem cupis ascendere, supernamque ardeam, videlicet altissimum Deum capere, & teipsum illi perfectè vnire debes ascendere, prius gyros faciendo, id est, teipsum in operibus pœnalibus exercendo, [*Y haziendo primero vna punta al ayuno, otra a la disciplina,*] Aliam eleemosynam, aliam in pauperes, aliam in infirmos, aliam denique in tuarum passionem mortificationem, atque ita finem optatum facillimè consequeris. Nam si statim absque his gyris recto tramite in ardeam vis ascendere, viscera rumpes, & præda non obtenta patieris.

Igitur loquens pijssimus Dominus cum B. Petro ac socijs eius, eis inquit: *Laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus.* O quam multi verba ista meritò profer-
re possunt! Retia nostra in mari huius mundi Ps. 103.
tetendimus, & per totam noctem laborantes nihil cepimus. Non imponimus mundo falsum crimen, cum illum mare nuncupamus: quoniam sanctus Dauid inquit: *Hoc mare magnum & spatiosum manibus.* Hic mundani retia sua tendunt, videlicet, varia ac diuersa negotia, quibus in huius vitæ nocte tanta cura & solicitudine implicantur: ita vt de illis sanctus
Isaias Propheta dicat: *Telas araneæ texuerunt.* Isai. 59.
Sicut enim araneæ in texendis telis ad capien- Simile.
das muscas seipsas euiscerant: ita filij huius seculi in negotijs parui ponderis ac momenti,
torquentur & defatigantur. Musca non solum Simile.
vilis & sordida est, sed etiam molesta, & (vt a- 24
iunt) importuna; etenim licet eam semel iterum atque iterum abigas, ipsa tamen statim ad pungendum redit. Sic auarus in tranquillitate noctis vult quiescere, & statim superuenit cura & solicitudo mercium, quo pacto eas cariùs vendet, ac quantum in illis lucrabitur: & ita secum contendit, eamque muscam, videlicet, angorem ad quiescendum parumper expellere conatur: sed statim cura illa & solicitudo veluti musca iterum atque iterum reuertitur. Idem misero ambitioso, qui honores adipisci contendit: idem carnali homini, qui voluptates ac delicias captat: idem denique illi, qui iniurias sibi illatas vlcisci vult, alijsque huius generis perditis hominibus contingit. O miser peccator, qui tot curis & solicitudinibus teipsum in vanum opprimis & affligis? Ideò meritò Sanctus Propheta adiecit:
Opera eorum, opera inutilia: cogitationes eorum: 25
cogitationes inutiles: contritio in vijs eorum, viam pacis nescierunt. Magna certè fuit plaga illa, quam Dominus ad Ægyptios torquendum & ad molestiam eis inferendam misit: sed multo maior est, quam nunc omnes mundani suis curis & angoribus patiuntur: nam illa Ægyptiorum breuis fuit, hæc verò assidua est, ac toto tempore vitæ eorum permanet, qua finita ipsi vacuis (vt aiunt) manibus reperientur. O si nunc ex sepulchris, in quibus sunt, Cæsares, Alexandri, Darij & reliqui mundi monarchæ, quibus voluptatum, & honorum temporalium maxima cura fuit, resur-

reſurgerent! quid obſecro dicerent? qualiter
vociferarentur, ac pœnitentia commoti ex-
Sap. 5. clamarent: *Per totam noctem laborantes, nihil ce-*
26 *pimus.* Diuina ſapientia confeſſionem, quam
impij circa hoc in inferno faciunt, nobis ante
oculos proponit. Ipſi enim ſic dicunt: Laſſati
ſumus in via iniquitatis & perditionis, & am-
bulauimus vias difficiles. O rem ſtupendam &
omni admiratione dignam! Si iſti ſaltem dice-
rent: Per momentum gaudium noſtrum & de-
liciæ perdurarũt, nunc verò æternis ſupplicijs
illas perſoluimus, non tanta admiratione di-
gni erant: at non dicunt, ſe gaudiũ & volupta-
tem habuiſſe, ſed inquiunt: Laſſati ſumus in
via iniquitatis, ſcilicet, in captandis caducis
huius ſeculi rebus. Itaque per labores & laſſi-
tudines ac defatigationes, infœlices illi ad in-
feros deſcenderunt. Igitur omnes, qui eos mo-
dò ſequimini, non putetis plus commodi &
vtilitatis, quàm ipſos, vos eſſe reportaturos.
Nonne experti eſtis id, quod ex laboribus ve-
ſtris & ęrumnis hactenus percepiſtis, & conſe-
27 quuti eſtis? *Ponite corda veſtra ſuper vias ve-*
Agg. 1. *ſtras*, ait ſanctus Aggæus, *& apertè videbitis,*
vos multum ſeminaſſe, & parum intuliſſe, Come-
diſtis (inquit idem ſanctus Propheta) *& non*
eſtis ſatiati, bibiſtis & non eſtis inebriati: operui-
ſtis vos, & non eſtis calefacti: & qui mercedes con-
gregauit, miſit in ſacculum pertuſum. Hoc eſt, o-
mnes veſtræ negotiationes & lucra, corporis
ſunt & non animæ, [*Y eſto es echarlo todo en ſaco*
roto.] O pater luminum! per infinitam cle-
mentiam tuam, hos, obſecro, cæcos illumina,
vt apertè videant, quanta inſania & vecordia
ſit, tot tantaque corpori, quod minimo flatu
comprimitur & perit, ſolicitè quærere, ſua-
rum animarum penitus immemores: atq; ita
ab hoc ſeculo, tandem vacui exeunt & inanes.
28 Iuſti verò ac pij non ita ſe gerunt. Nam ſicut
beatus Petrus dicens: *In verbo tuo laxabo rete.*
copioſam piſcium multitudinem incluſit: ſic
illi omnia in verbo Domini faciunt: & ideò
licet quamplurimas patiantur perſecutiones,
ex hoc ſeculo in ęternam vitam ditiſſimi egre-
diuntur. In diuinis literis Laban generũ ſuum
Iacob maximè perſecutus fuiſſe legitur, ſicut
ipſe conqueſtus eſt, dicens: *Immutaſti merce-*
dem meam decem vicibus, vbi numerus determi-
natus pro indeterminato accipi debet. Quod per-
inde eſt, ac ſi diceret: *Millies decepiſti me.* Ia-
cob tamen è domo ſoceri ſui Laban cum dua-
bus filijs, cum pecoribus, cum camelis, ac de-
nique cum omni bono comitatus exiuit: quæ
ipſe Laban minimè potuit impedire, quoniam
Deus ei terrorem incuſſit. O iuſti quàm diui- Gen. 31.
tes ex hoc ſeculo egredimini! licet in eo labo-
ribus & ærumnis oppreſſi fueritis: quoniam
id quod in hoc mundo melius eſt, iuſtorum
merita ſunt, & his vos ſatis ornati ab eo exi-
tis, eò quòd in nomine Chriſti retia veſtra la-
xaſtis. O vtinam Deus ſpiritum his meis ver- 29
bis imprimeret, vt illis corda veſtra ſanctis de-
ſiderijs inflammarentur. Ac ita omiſſis illis,
qui ad capiendas muſcas retia tendunt, illos
qui ad captandam diuinam gratiam retia la-
xant, imitaremini.

Prædicatores etiam ſacroſancti Euangelij
dicere poſſunt: *Per totam noctem laborantes,*
nihil cepimus. Res planè admiratione digna
eſt, videre tot concionatores ſingulis ferè die-
bus concionantes, qui quàm parum capiant,
& quàm pauci ſuis concionibus à ſuo depra-
uato viuendi modo, ſeſe in meliorem frugem
recipiant, maxime dolendum eſt. Huius rei 30
cauſam eſſe reor, quoniam non in nomine Ie-
ſu Chriſti, ſed in noſtrorum nomine retia la-
xamus, hoc eſt, noſtris rationibus, noſtris ſtu-
dijs, ac diligentia nitentes, & propter peculia-
res fines prædicamus: atque ita hoc nihil aliud
eſt quam retia noctu abſque gratiæ lumine la-
xare, ideò nihil capimus. Quodque peius eſt,
(vt ex eodem D. Matthæo, qui piſcaturã tan-
dem refert, colligitur) quamuis ea nocte piſca-
tores illi nihil ceperint, eorum retia rupta fue-
rant: inquit enim ſacer textus: *Erant reficien-*
tes retia ſua. Hoc multis ſacri Euangelij præ-
dicatoribus euenit, qui ſtudentes, laborantes,
ſudantes, & viſcera ſua cõcionando rumpen-
tes, nullum ſpirituale commodum reportant,
ſed dilaceratis retibus & immundis, quam- 31
plurimas ægritudines propter aſſidua ſtudia
contrahunt, conſcientijs ipſorum propter va-
nitatem ſordidis manentibus O æterne Deus,
doce obſecro me in tuo nomine retia laxare!
Nunc ergo in nomine Dei, [*Echo eſto lance:*]
In nomine tuo, pro gloria tua, pro zelo ani-
marum, pro deſiderio attrahendi multos ad
pœnitentiã & ad amorem tuum dulciſſimum.

Ita Patres concionatores in nomine Christi
piscari debetis, vt piscatura vestra fructuosa
sit. Cùm Naaman leprosus (vt Regum narrat
historia) è Syria in eum locum, vbi Elisæus
4. Reg. 5. propheta venisset, ipse S. Propheta non exi-
uit ad eum, sed misit nuntium, dicens: *Vade & lauare septies in Iordane.* Tunc Naaman,
vt erat Regi dilectus, existimauit S. Prophe-
tam, & omnes Prophetas, ac Dominum pro-
phetarum ipsum magnifacturos esse: & iratus
est, eò quòd vir sanctus ad eum excipiendum
non egrediebatur, atque ita in Iordanem ire
nolebat, sed dixit: Nunquid non meliores
sunt Abana & Pharphar fluuij Damasci om-
nibus aquis Israel, vt lauer in eis & munder?
Sed tandem à suis famulis persuasus, in Ior-
danem profectus se lauit, & à lepra sanitatem
recepit. Quamplurimi in illo flumine Iorda-
32. ne se abluerant, & ab ægritudinibus suis mi-
nimè sanati fuerant: hic verò, quoniam ius-
su sancti Prophetæ se lauit, à lepra mundatus
est. In quo nobis apertè ostenditur, magnum
discrimen versari, si res sponte tua, aut impe-
rio Dei facias. Hæ namque, si vt oportet, fi-
ant, maximum fructum afferunt ipsa exe-
quentibus.

Rumpebatur autem rete eorum: Præ multi-
tudine piscium, qui eo fuerunt capti. Vbi sig-
nificatum est, quod ex eo quia multi eorum
qui non sunt electi & prædestinati ad fidem
Christianam se conuerterunt, ex eo inquam
33. ortum est, oritur, vt rete fidei ac Reipublicæ
Christianæ tot tantisque schismatibus & hæ-
resibus rumperetur, atque sacrosancta Eccle-
sia tot procellarum fluctibus, laboribusque ia-
ctaretur: nefarij enim perditionis filij in illa
horum tantorum malorum causa sunt. O rem
sanguineis lachrymis deplorandam. In Chal-
cedonensi concilio, sexcenti & septuaginta E-
piscopi quietos & Catholicos episcopatus ha-
bentes subscripserunt: ex quibus, proh dolor!
in sanctæ Ecclesiæ obedientia, atque fidei in-
tegritate paucissimi extiterunt. Nos verò ad-
eò sumus insensibiles, vt vix tot mala sentia-
mus, cùm assiduè illa plorare deberemus, &
à diuina maiestate postulare, vt per infinitam
clementiam suam illis remedium adhibeat,
& nos ipsos in sanctissima fide conseruet, &
34. cum illa nobis impartiatur gratiam, q[illegible] glo-
ria comparatur, ad quam nos perducat idem
Dominus Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA IV. POST PENTECOST.

Concio secunda.

Cùm turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, &c. Luc. 5.

CVM Dominus in sacra Scriptura for-
mā & modum edendi agnum Hebræis
daret, dixit eis: *Non comedetis ex eo cru-* Exod. 12.
dum quid, neq; coctum aqua, sed assum tantū 1.
igni. Atq; (vt D. Gregor. annotauit) hæc eadē
verba legis, ibi aliquod mysteriū latere insinu-
ant: alias enim quorsum diceret: *Non comede-
tis illum crudū*, siquidē apud Hebræos, quem-
admodum & apud nos non est mos carnibus
crudis vescendi? Ergo superfluum esset, illud
imperare, nisi ad aliquod mysterium significā-
dum. Voluit igitur in hoc Dominus innuere,
quòd sicut ille qui crudum agnum mādueat,
eum saporē non sentit, quàm si assum vel co-
ctum aqua perciperet: ita ille qui cælestem a-
gnum Iesum Christum māducat, illum omni
sapore, gustu, suauitate, & affectione edere,
conari debet. Et est notandū, nos hunc diuinū
agnum, non solùm cùm sacratissimum eius
corpus in altissimo sacramento altaris accipi-
mus manducare, verùm etiam illum, quoties
aliquod sanctum exercitium operamur (per
quod participes meritorū eius efficimur) spiri-
tualiter edere: vultq; Dominus, vt cibus iste
nobis horrorem vel tædium non afferat: sed
vt illum maximo gustu, sapore, & suauitate
percipere contendamus. De credentibus legi 2.
gratiæ, inquit sanctus Esaias: *Lætabuntur co-* Esai. 9.
*ram te, sicut lætantur in messe, sicut exultant
victores capta præda, quando diuidunt spolia.*
Licet Deus intimè in omnibus rebus sit (pro-
pter quod semper coram illo sumus) tamen
singulari quodā modo ante eius diuinum cō-
spectum esse dicimur, quotiescunque illum
cum animi attentione, orando, meditando, &
contemplando consideramus: & quando tan-
ta affectione concionem audimus, ac si ab ip-
sius diuino ore illam audiremus: & quando

rem sacram tanta attentione & reuerentia audimus, ac si in monte Caluario præsentes essemus morti Redéptoris nostri Iesu Christi, cùm se pro omnibus in cruce obtulit: quando libros sanctos, qui nos ad deuotionem prouocant, lectitamus: ac deniq; quando carceres & xenodochia seu hospitalia inuisimus, & ægrotos qui in eis sunt, animi teneritudine curamus, eorumq; necessitatibus medemur. In quibus omnibus pertractandis, non alter gaudio affici debemus, quàm si pretiosa spolia in expugnatione vrbis opulentissimæ caperemus. Et hoc est, quod verè significare videntur verba illa: *Lætabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda.* O vtinam ad tantam perfectionē venissemus, vt hoc modo Deo inseruire conaremur, fœlices profectò vocari possemus: Volens Dominus homines docere, eisq; ostendere quantū, cum ipsis cōuersando, gaudium accipiat, per S. Oseam sic ait: *Quasi vuas in deserto inueni Israel: quasi prima poma ficulneæ in cacumine eius vidi patres eorum.* O admirabilem amplificationē! in qua Dominus fatetur, iustos ac pios viros sibi gratissimos esse, & cum illis gaudere: sicut ille qui vuas sapidas ac dulces præcocesq; ficus in solitudine defessus, & fame enectus inuenit. Si igitur Deus ille infinitæ gloriæ maiestatis Dominus, cum vermibus terræ gaudere & lætitia affici, inquit: quare ipsi nō gaudebant, & maxima voluptate perfundētur, cum illo cōuersari? Si autem à me quæritis, quid ad operādū sancta exercitia cum gaudio & voluptate faciendum sit: ad hoc vobis respondeo, vt hoc magnoperè desiderare totis viribus contendatis: hoc enim ad illud obtinendum, iter est rectissimum. Interim tamen verba diui Pauli adnotate, quæ sic habent: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis.* Quòd si ad cogitandum bonum non sumus sufficientes, quantò minus ad illud optandum erimus? Nam (vt ait D. Augustinus) desiderare auxilium gratiæ, initium gratiæ est, viuum enim desiderium gratiæ, mentem inflammat, vt nihil ex necessarijs ad illam obtinendam prætermittat. Ideò congruè desideria floribus comparantur. Quoniam quemadmodum cùm arbores florum multitudinem præ se ferunt, signum est abundantiæ fructuum: ita plurima sancta desideria, plurimorum donorum Dei signa sunt manifesta. Quapropter egregiè diuus Bernardus ait: *Sicut fides ducit ad plenam cognitionem, sic desiderium ad perfectam dilectionem.* Et sicut dicitur: *Nisi credideritis, non intelligetis:* sic dici potest. Si non desideraueritis, non perfectè amabitis, quia Sapientia inquit: *Initium sapientiæ, verissima est disciplinæ concupiscentia.* Ait, *verissima,* quoniam desideria aliqua falsa sunt & fraudulenta. De quibus Prouerbijs dicitur: *Desideria occidunt pigrum,* noluerunt enim quidquam manus eius operari. Heu, quot desideria hodie in mundo fallacia & inania inuenientur, quibus quamplurimi seipsos decipiunt, existimantes rectè dirigi, eò quod ipsa habeāt, licèt nunquam ea adimpleant & exequantur. Idcircò D. Bernardus inquit: *Si nolumus frustra quærere Dominum, quæramus veraciter, quæramus frequenter, quæramus perseueranter, & ne quæramus pro illo aliud, nec cum illo aliud, sed nec ab illo ad aliud conuertamur.* Facilius est enim cælum & terram transire, quàm vt sic quærentes, non inueniant, sic petentes non accipiant, & sic pulsanti non aperiatur. Quocirca siquidem efficacia ac viua desideria boni, tantæ excellentiæ sunt & dignitatis, si ea volumus adipisci, ipsa ab eo qui est fons & origo omnium bonorum, nos ipsos simul disponentes, ad illa accipienda debemus postulare. Nam si animæ nostræ his desiderijs ditatæ fuerint, magno cum gaudio & affectione res ad diuinum cultum seruitutemque pertinentes operabuntur, & ad illas eo impetu & feruore properabimus, quo ij ad diuina eloquia audienda accesserunt, de quib. sacrosancti Euāgelij lectio hodierna inquit: *Cùm turba irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei.* In Ecclesiastico dicitur: *Tibiæ & Psalteriū suauem faciunt melodiam, sed super vtraque lingua suauis.* Quòd si tanta suauitas est in hominum eloquentia, qualis in filio Dei esset? Cælestis prædicator Iesus Christus, corda hominum ad se attrahebat, ac tanto impetu ipsum sequebantur, vt pijssimo Domino, se in nauiculam recipere, ne comprimeretur necessarium fuerit. Magna profectò Christianorum huius temporis confusio est, audire feruorem, quo olim diuinum verbum accipiebatur, maximè si negligentiam

Marginalia (left column): 3. — Esai. 9. — Osea. 9. — 4. — 1. Cor. 3. — 5. — D. Aug. — Simile.
Marginalia (right column): D. Bern. in quadam epist. — Sapien. 6. — 6. — Prou. 21. — D. Bern. — 7. — Eccl. 40. — 8.

tiam, socordiam, ac tepiditatem, qua nunc ad illud audiendum confluunt, animaduertant & contemplentur: quam ob causam multis ita prodest, ac si illud non audirent: aliquibus verò, propter suam malitiam magis nocet, quàm prodest. Diuus Antoninus narrat, quendam eximium prædicatorem, cùm quadam solenni festiuitate concionem habiturus esset, in morbum incidisse. Cumque magna populi multitudo audiendæ concionis causa in cœnobium conflueret, prælatus illius monasterij maxima tristitia ac molestia affectus est, eò quòd nullus ibi erat, cui, concionatore deficiente, prædicandi munus committeretur. His itaque peractis, ecce adest ad fores, pulsans quidam dęmon, monachi habitu indutus, qui concionatorem se esse ait, & concionem illam se habiturum promittit. Porro suggestum ascendens de gloriæ bonis amplissimis, de magnis inferni tormentis, de crudelibus gehennæ pœnis, de grauibus, quæ in mundo committuntur, sceleribus, altissime prædicauit: & tanta efficacia hæc proferebat, vt quotquot aderant, lachrymas profundere cogeret. Diuina igitur reuelatione, quidam religiosus vir sanctitate insignis, ex ijs qui in eo conuentu habitabant, illum concionantem dæmonem esse cognouit, eumque postquam concioni finem imposuit, nomine Dei adiurauit, vt causam, propter quam ad prædicandam illam concionem commotus fuerat, exponeret. Cui dæmon sic respondit: Iam grandia mysteria quæ prædicaui, audiuisti, & qualiter illi qui aderant plorauerunt, aspexisti: ego optime mores & ingenium eorum cognosco: nam ex his quę dixi, nihil percipient, aut cõmodum aliquod reportabunt, imo statim bona desideria quæ ibi conceperunt, illos depositoros esse credo, atque ita verba quæ audierunt, in maiorem ipsorum damnationem vertentur: & hoc est quod ad prædicandum me incitauit. Quibus dictis, ab eius oculis euanuit, & amplius non apparuit. Per immensam nunc Dei charitatẽ, vos, fratres mei, oro, ne permittatis, vt tantum bonum (quale est verbum diuinum) vobis in malum vertatur: sed diligenter in illo proficere, totis viribus contendite. Nam (vt ait D. Chrysostomus) quemadmodum arbor perpetua irrigatione in magnã crescit altitudinẽ, sic diuinorum eloquiorum doctrina assiduè irrigatus, ad virtutis fastigium peruenit.

D. Anton. in par. hist.

9.

10.

D. Chryso. hom. 8. de Samuelis educat.

Simile.

11. *Ascendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum vt à terra educeret pusillũ.* Ab hoc superno prælato Iesu Christo, omnes sancti Ecclesię prelati modestiã qua subditis suis præcipere debent, addiscant, intelligantq; Dominũ per Ezechielem Prophetam, de illius temporis prælatis cõqueri, qui sic ait: *Cum austeritate imperabitis eis, & cum potẽtia, & dispersæ sunt oues meæ.* Statimque paulo inferius inquit: *Cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras.* Vbi Dominus insinuat, inter alias vnã destructionis & perditionis ouium causam, esse imprudentem asperitatem & arrogantiam atque superbiam pastorum. Quod si hoc pastoribus legis scripturæ vituperabile erat atq; reprehensibile, quanto magis nunc legis gratiæ prælatis erit odiosum, qui tale humilitatis exemplũ in summo prælato Iesu Christo habẽt:

Ezech. 34.

12. *Vt autẽ cessauit loqui, dixit ad Simonẽ: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantì nihil cepimus.* O quã multi nunc in hac vita sunt, qui verè hæc verba dicere possunt! quoniam in nocte tribulationis, absque eo q aliquid meruerint, laborauerunt. Vult Deus te, ô peccator, ægritudine, paupertate, ac reb⁹ aduersus opprimere, vt in illis tanquã in nocte positus, multa merita piscareris: tu autem ob culpam tuam labores pateris, & nihil mereris. Fige oculos, ô miser, in 13. teipso, contemplare qualis ex morbi periculo, ex naufragio, aut ex alia aliqua tribulatione euasisti, à qua quidem, cum plenus fructibus & bonis spiritualibus exire deberes, exis sicut D. Petrus illa nocte exiuit, insomnis, defessus, & omni bonorum genere vacuus, prodis. *Dissipati sunt, nec compuncti*, inquit S. Dauid, *de tibi similibus.* Quibus Propheta Sophonias ait: *Vlulate habitatores pilæ.* O singularẽ Spiritus sancti metaphoram: beatus Hieronymus inquit, hoc nomen, pilæ, in genere fœminino significare mortarium: atque ita, habitatores pilę, perinde est ac si diceretur. [*Moradores del almirez.*] Mortarium est hic mundus, grana verò, quæ in eo teruntur & emoluntur, sunt boni atque improbi homines. Probos

Psalm 34.

Sophon. 1.

B. Hier.

Deus laboribus & tribulationibus in maius ipſorum meritum opprimit: improbos vero, vt in meliorem frugem ſe recipiant, eiſdem la-
14. boribus afficit. At, ſicut grana cuiuſcunque
Simile. ſeminis, ſi arida ſunt & ſicca, ſtatim dum ictibus in mortario concutiuntur, cruſtas à ſe & ſiliquas ſeu tegumenta expellunt, & in puluerem rediguntur: ſi vero humida ſunt, licet quamplurimis ictibus conterantur, nec ſiliquas aut tegumenta à ſe expellunt, nec in puluerem reuertuntur: imò quanto pluribus ictibus percutiuntur, tanto magis comprimuntur & condenſantur, atque in maſſam quodammodo efficiũtur: ſic inter bonos & improbos hoc diſcrimen communiter verſatur, quod illi velut ſicca grana & abſq; humore malitiæ, dum alicuius laboris ictu (Domino permittente) feriuntur, ſtatim cruſtas imperfectionum, ſi quas in ſe habent, expellunt, & in puluerem reuertuntur: animo euoluentes, ſe quã citiſſi-
15. me eſſe morituros. Et ſi tanta, inquiunt, moleſtia, parui ac leues huius mundi labores opprimunt, quid magni & æterni alterius vitæ labores efficient? qualiter vexabunt, & quam crudeliter torquebunt? Ideo hos patiẽter ferre ad illos æternos euitandos ſatius eſſe iudicamus. Improbi autem tanquã grana humiditate concupiſcentiæ & malitiæ humida, quanto pluribus à Domino laboribus vexantur & concutiuntur, tanto magis comprimũtur, & ira atque impatientia condenſantur & contrahuntur. His ergo Spiritus Sanctus inquit: *Vlulate habitatores pilæ*, id eſt, vos, qui eſtis in tribulationibus, quæ ſunt veluti medicamenta, quibus animæ ægritudines curantur, & illa prodeſſe vobis non curatis, inſtar campeſtrium ferarum vlulate, quoniam id veſtræ damnationis ſignum eſt apertiſſimum.
Simile. Cum aliquis ægrotus maxima triſtitia afficitur, & ab aliquo inuiſus interrogatur, quæ tãtæ triſtitiæ cauſa ſit? reſpondet, ſe potionem amaram, quæ taurum purgare ſufficiens erat accepiſſe, & eam abſque aliqua operatione
16. ſeu commotione in corpore ſuo habere. O infœlix peccator! quam optimo iure ſanguineas lachrymas poſſes profundere, ſiquidem tam efficacia medicamenta, qualia ſunt labores à Deo miſſi, nihil in tuo corde operantur.

In verbo autem tuo laxabo rete: & cum hoc feciſſent concluſerunt piſcium multitudinem copioſam. Rationi conſentaneũ eſt, vt hoc loco promptitudinem, qua B. Petrus Domino, in omnibus quæ ei iuſſit, obtemperauit, perpendamus. Nam prius nauiculam à terra puſillũ reduxit, poſtea vero ipſam in altum protraxit, ac tandem in nomine ipſius Domini imperãtis retia tetendit, & ideo ex illa piſcatura, tot 17.
tantoſque fructus percepit. His, fratres mei, præcipuus eſt noſtræ ſaluationis punctus, videlicet, nos ad beneplacitum Dei & voluntatẽ eius continuo incedere, atque in omnibus re- Pſalm 22.
bus ab eius diuino imperio gubernari permittere. Hoc ſanctus Dauid magnopere exequi contendebat, & ſeipſum iactabat, dicens: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit*, id eſt, ego à Domino meipſum duci ſino, & tali ductore ac duce quid mihi deeſſe poteſt? Non errabo certè, quoniam me totum gubernationi eius commiſi. Et ſtatim eleganter & ſuccinctè bona, quæ à Domino acceperat, & accepturus expectabat, incipit exponere & enarrare, dicens: *In loco paſcuæ ibi me collocauit*, id eſt, Dominus me in ſuorum fidelium congregatione poſuit, vbi ſpirituali pabulo paſtus fui. Hæc, quædam pura & gratis data gratia eſt, quæ nullis meritis pręcedentib. poteſt tribui. Nam quid obſecro anima illa, quæ in corpus genitum in vtero mulieris Chriſtianæ infuſa eſt, plus meruit quàm ea quæ in corpus genitum in vtero mulieris Gentilis & infidelis incluſa eſt? Quid, in- 18.
quam, meruit, vt altera, cùm in lucem prodijt, nunc in lege gratię ſacroſancti baptiſmatis ſacramentum plenum gratia & ſanctificatione, & in lege veteri circũciſionem reperiret, altera verò minime? Et hoc ſignificat: *In loco paſcuæ ibi me collocauit*: nam locus paſcuę eſt hæc ſacroſancta Eccleſia, quã Dominus in terris habet. Et addit, *Super aquam refectionis educauit me.* Hæc & alia ſingularis gratia eſt, videlicet, Deum mihi parentes, qui doctrina ſancta me vſq; ad annos diſcretionis educarũt, cõceſſiſſe: & hanc doctrinã S. Propheta aquã refectionis appellat. Quoniam autẽ, licet parentẽ habebat, qui ipſum doctrinæ moribus imbueret, tamẽ creſcente ſenſualitatis impetu, eum tanquã fragilem per deuia itinera, ſ. malitiam
cordis ipſius turpiter ſectando, atq; appetit b. 19.
corporis

corporis satisfaciendo, incipientem aberrare, Dominus oculis misericordiæ aspexit, mentẽque eius errantem, ne has fallaces voluptatum vmbras sequeretur, & ne ex vno malo in alia deteriora incideret, conuertere dignatus est: idcirco adiecit statim, *Animam meam conuertit.* At quia parum prodest, hominẽ bene incipere, nisi in ipso bono perseueret, ideo vlterius aliam gratiam, quam sibi Dominus communicauit, commemorat, dicens: *Deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum.* Quoniam vero Deum ipsum ducem & fautorem in virtutum exercitatione habuit, ei tanta fiducia ac vigor ortus est, tantasque vires atq; animũ recuperauit, vt adiecerit:
20. *Nam si ambulauero, in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniã tu mecum es.* Adeone Propheta sancte, securus es, vt errare, & in malũ aliquod incidere, atq; à bono te separari sit impossibile? Et quis est, qui his periculis non sit obnoxius? Fateor equidem me errare & incidere posse: sed, *Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Correctio & reprehensio iustorũ, est quædã in peccatorem virga: dulcia autẽ verba, quibus ipsum nomine Dei ad veniam & misericordiam inuitant, sunt baculus, quo idem peccator, ne in diffidentiam labatur, & vt à culpa resurgat, sustentetur. Hæc etiam est gratia eximia, qua Dominus electis suis fauet.
21. Væ autem illis, quos tanquam perditos Deus absq; flagellis, & correctione relinquit. Quãobrem idem sanctus Dauid maximo affectu hoc à Domino postulabat, dicens:
Psal. 27. *Ad te Domine clamabo Deus meus, ne sileas à me: nequãdo taceas à me,* & (id est, quia) assimilabor descendentibus in lacum. Quod perinde est, ac si diceret: Si in me ac scelera mea, virga, reprehensio & vltio non est, cùm in peccatum incidero, ero velut diabolus.
B. Aug. Ideo Beatus Augustinus ait, nihil infœlicius esse fœlicitate peccatorum qui se fœlices putant, cùm à Domino non vapulant, nec reprehenduntur. Denique quia Dominus in ipsum hæc omnia beneficia conferre non fuit cõtentus, sed plura contulit, idcirco adiungit: *Parasti in conspectu meo mẽsam, aduersus eos qui tribulant me.* Hæc sacrarum scripturarũ lectio est, in qua mens spiritualem refectionem, qua dæmones vincit, superat, & præcipitat, suauissime accipit: & ex hac oritur alia gratia, videlicet deuotio, quæ afflictionem cordis in omnia bona corroborat, firmat, & impinguescit. Hæc iustos in medio 22.
tribulationum suarum lætabundos reddit, atque ad currendum per rectas vias Domini velocissimos. Hoc vinum est, quod iustos inebriat, ipsosque perfectissimè Deo coniungens, attonitos & extra se fere relinquit. Hanc vero gratiam significauit, cùm dixit: Impinguasti in oleo caput meũ, & calix meus inebrians quàm præclarus est. Quæ quidem gratia deuotionis, quoniam facile amittitur, & sæpenumero absque culpa, Deus hominem, ne tunc deficiat in bono, sua misericordia protegit. Et hoc est quod dicit: *Et misericordia eius subsequetur* Psal. 58.
23. *me omnib diebus vitæ meæ.* Sed hoc contradicere videtur ei, quod ipse S. Dauid alibi dixerat, scilicet: *Deus meus, misericordia eius præ-* Psalm. 158.
ueniet me. Hic meo iudicio nulla est contradictio, quia vt idem Propheta ait: *Misericordiæ tuæ multæ Domine.* Et ex his misericordijs, q̃dam nos præueniunt, aliæ vero nos sequũtur. Prædestinauit nos Dominus, vocauit, in sua Ecclesia posuit, & sanguine suo lauit, hę & alię similes misericordiæ præcedunt nos: at verò nobis parcere per pœnitentiã, nos in sua gratia conseruare, ac in tentationibus vim & auxilium præbere, hæ & aliæ huius generis misericordiæ nos subsequuntur. Sed quæro, ò Rex sancte, quorsum Deus has omnes gratias & misericordias in te operatus est? Ipse statim explicat, dicens: *Vt inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum,* id est, in æternum. 24.
Iam igitur (fratres mei) obligationes ac rationes, quas S. Dauid habebat, vt Dei nutu & voluntate se regeret & gubernaret, ei magna in omnibus promptitudine obediens, audientes intellexistis. Vos etiam ex his multas gratias accepistis, quarum aliquæ longe illis maiores fuerunt, siquidem vos ipsos Deus in sua Ecclesia, & in lege gratiæ posuit. Quod si aliquas hactenus ex his misericordias non estis consecuti, id culpæ vestræ tribuendum est. Nam idcirco D. Paulus nos admonet, dicens: *Pacem* Heb. 12.
sequimini cum omnibus, & sanctimoniam cõtemplantes, ne quis desit gratiæ Dei. Quibus Psal. 72.
verbis S. Apostolus ostendit, gratiam Dei nemini deesse, nisi ei, qui prius ipsi gratiæ deficit. Quocirca per immẽsam eius charitatem, vos

fratres, obsecro, vt à tam recto duce & rectore gubernari sinatis, & cum eodē S. Dauid dicite: *Vt iumentum factus sum apud te.* Tu Domine eques esto, & equus ero: tu auriga, & ego currus; tu deniq; nauclerus, & ego nauis.
25. Disce igitur, ô homo, disce à brutis tibi subiectis obedientiam, & illorum efficere discipulus. *Interroga*, inquit S. Iob, *iumenta, & docebunt te*: attende quanta beneuolentia tibi inseruiunt, quanta lætitia tibi obtemperant. Equus namque pulcher, licet ferox, tumidus, & furibundus sit, atq; præ ferocitate spumas ab ore mittat, fræno quocunq; ac tenuissimis loris cohibetur, & in hanc atq; in illam partem trahitur, currit & sistit, quotiescunq; tibi placet. Contemplare bouē, qui licet horridus sit, & cornibus suis terrorē incutiat, quam patienter iugo colla summittit, aratrū trahit, & terram, quandiu tibi placet, colit & proscindit. Animaduertete, quā facilè à tenero puero multitudo equorum & boum custoditur. Ipse eas, quò vult, ducit, ad prata & ad bibendum trahit, & inde ipsas obtemperantes, domum mansuetudine mirabili reducit.
26. Intuere curam & diligētiam, qua canes domum tuam & pecora vigilantes, & noctu latrantes ad lupos latronesq; terrendos obseruant, & sui ipsorum obliti, lapidibus telis, & fustibus, vt ea quæ eis commisisti, custodiant, se libenter exponunt. Quæ quidem bruta licet tu non alueris, neque eis esse, quod habent, dederis, tamen quia creatori eorum placuit ea omnia tibi subijcere, ideo tam facile tibi atque efficaciter obtemperāt. O homo multò peior animantibus! quanto magis & efficacius te creatori tuo summittere debebas, eique obedire, à quo quicquid habes, & habiturus expectas, & quicquid tibi deest, te accepisse, & accepturum esse certum est. O durissimam ceruicem! ô diabolicam hominum superbiam! Ferendumne est, vt bruta rationis expertia tibi obtemperent, tu vero tanta ratione præditus & ornatus, summo rerum omniū opifici nō pareas? Dicito, dicito id quod
27. sanctus Dauid ait: *Nonne Deo subiecta erit anima mea? Ab ipso enim salutare meū*: nam & ipse Deus meus, saluator meus, & susceptor meus. Hoc est: Quare ego Domino non obediam, siquidem ratio id exigit, & in lucrum hoc mihi vertitur? Discite etiam fratres à B. Petro, & cum eo in cordibus vestris Dominū alloquentes dicite: In verbo tuo laxabo rete. Felix ille nimium, qui nec pedem, nec manū (vt aiunt) mouet absque eo quod in se reflexionem faciat, vt omnia in gloriam & honorem Dei dirigat. Et hæc (vt ait quidam pater) est vitæ spiritualis methodus ac regula quædam, vbi quantum quisq; in virtute proficit, aliquo modo cognoscet, scil. quāto pluries in vnoquoq; die hoc amore, & affectione egerit.

Rumpebatur autem rete eorum, & annuerunt socijs, qui erant in alia naui, &c. 28. In hac mortali vita nullus sibi soli sat est, sed omnes adinuicem auxilio & fauore aliorū egemus, Ideo D. Paulus inquit: *Non potest oculus dicere manui: Opera tua non indigeo, aut caput pedib. non estis mihi necessarij.* Atque ita maxime rationi consentaneum est, vt id, quod sacri Apostoli fecerunt, exequamur, qui signis & nutib. intelligentes suorum fratrum necessitatem, statim eis opem & auxilium ferre conati sunt. Hæc est genuina & perfecta charitas, scilicet, non expectare, vt proximus ad aliquam sibi opem ferendam te ardenti studio atque importune obsecret. In hoc etiam Dominus significauit, piscatores animarum mutuo se adiuuare debere, maximam amoris conformitatem habentes.

Primi Euangelij sacri prædicatores, Christus Redemptor noster ac D. Ioannes Baptista fuerunt: id vero, quod alter eorum concionabatur, alter libentissime commendabat: *Cœpit D. Ioannes prædicare, dicens: Facite fructus dignos pœnitentiæ:* & Iesus Christus filius Dei sic incœpit: *Agite pœnitentiam, appropinquauit enim regnū cœlorum.* Ad hanc amoris vnitatē D. Iacobus nos hortatur, dicens: *Fructus iustitiæ in pace seminatur facientibus pacē:* nā si sacrum Euangelium inuidijs, contentionibus, ac liuoribus seminatur, est operam perdere. Rursus notandum est in præsentiarum, piscatores alios piscatores in auxilium vocasse. In quo prælati docentur, vt cùm viderint, se omnibus adesse non posse, suumque munus erga omnia minime posse exercere, coadiutores sibi adhibeant, sicut sanctus Moyses fecisse cōmemoratur. Sicut enim manus ad suum munus exercendum nō est minus apta ac fortis, eo quod in digitos diuidatur, quin potius ob id

(Margin notes: Iob. 12. — Similia. — Psal. 61. — 1. Cor. 12. — 29. — Luc. 3. Matth. 4. — Iac. 3. — Exod. 18. Simile.)

ob id ad operandum aptior & dexterior est:
30. ita non minus strenuus princeps aut prælatus est habendus, si negotia quæ ipse perficere nō potest prudentibus viris committat: quinimò sic Respul. melius reguntur & gubernantur, ipsis principibus aut prælatis ad res maioris ponderis expeditioribus manentibus.

Quod cum videret Simon Petrus, procidit genua Iesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum Domine. Hic vnus est ex fructibus, quos homo ex colloquio & conuersatione Iesu Christi percipit, videlicet, seipsum vt abiectum peccatorem cognoscere, & summisse ac profundè seipsum prosternere & demittere. Ex hoc infertur, manifesta fraus & perniciosa fallacia illorum, qui dicunt, nimiam sacrosancti sacramenti altaris assiduitatem con-
31. temptum parere. Apud homines verum esse fateor, nimiam consuetudinem contemptum gignere: quia propter nimiam cōsuetudinem, & rerum adinuicem cognitionem, miserias ac defectus alterius tandem intelligunt, vnde contemptus ipse oritur. Secus est in Dei conuersatione: nam quò magis quisque eum pertractat, & cum ipso conuersatur, tantò magis de eius bonitate ac magnitudine cognoscit: ex quo fit, vt ipsum plus æstimet, & maiori amore prosequatur. Apparuerat Dominus Patriar-
Gen.17. chæ Abraham, ac sæpenumerò cum eo de multis egerat, postea verò (vt ex sacra Scriptura patet) postquam nonaginta annorum esse cœperat apparuit ei Dominus, dixitque ad
32. eum. *Ego Dominus omnipotens, ambula coram me, & esto perfectus.* Post longos verò cum eo habitos sermones, inquit sacer textus: *Cecidit Abraham in faciem,* quod antea minimè fecisse legitur. Itaq; sanctus vir maioribus beneficijs, & intima Dei conuersatione seipsum magis contemnebat, parui ęstimabat, & humilius abijciebat. *Propter nos* (charissimi fratres mei) *demissio hæc & humilitas Sancti Patriarchæ, & non propter ipsum scripta est, quoniam multis retrò temporibus cùm hæc scripta
Ioan.13. fuerunt, ipse mortem obierat.* Idem nos diuus Petrus hic docet, & cùm Dominus pedes eius voluit abluere, qui cum ipsius cor ardentissimo amoris feruore id ferre nō posset, sic prorupit: *Domine tu mihi lauas pedes?* In cogni-
33. tione quorum pronominum, videlicet, *tu, & mihi,* id est, in Dei cognitione & tui ipsius, omnis Euangelica theologia comprehenditur. *Tu mihi lauas pedes?* Tu Deus infinitæ maiestatis, mihi vilissimæ creaturæ? Conuersamini igitur (fratres mei) cum hoc magnifico Deo, qui rectissimū iter est, & ad ipsum magnifaciēdum, & ad vos ipsos contemnendo. *En fons,* inquit B. Thomas, *à quo deuotio in oratione scaturit,* nempè ex consideratione profunda nostræ fraternitatis & contemplatione maiestatis Iesu Christi: paupertas enim & fragilitas nostra cum beneficentia & clementia Dei, in nostris excitat cordibus deuotionem.

Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens. Tales esse debent sacrosancti Euangelij prædicatores, scilicet, hominum piscatores, & non numorū, aut dignitatum, vel honorum temporalium. Ideò dice- *2.Cor.12.*
bat D. Paulus: *Ecce tertiò paratus sum venire ad vos, & non ero grauis vobis, non enim quæro quæ vestra sunt, sed vos.* Silentio etiam præter-
eundum nequaquam est, Dominum D. Petro 34.
se hoc modo humilianti honorem tribuisse, ei tam mirabilem dignitatem promittendo. Vbi apertè docuit, vnā ex virtutibus præcipuis, quā in prælatis & concionatoribus nitere oportet, & quæ diuinæ maiestati magnopere placet, esse humilitatem, atq; animi demissionem.

Illuminati igitur sacra discipuli illa diuina luce, & ab illo diuino ore Iesu Christi vocati, *Subductis ad terram nauibus relictis, omnibus secuti sunt eum.* Fœlices nos si tam glorioso 35.
exemplo commoti & inflammati, idem facere toto animi conatu studeamus. Interrogatus Plato, quando esset fugienda ciuitas, respōdit: *Quando maiores sunt expensæ lucris, & in ea mali sunt plures bonis, ac domini terræ sunt mendaces: & illa est quærenda, in qua omnia sunt opposita.* Omnia hæc mala in mundo esse manifestum est. *Platonis responsio acuta, in vitis Philosopho.* Quapropter illum relinquere nobis maximè conducit, saltim ab eo animū auertere, inquirentes per rectum virtutis iter, omni cura & solicitudine, supernam ciuitatem gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

DOMI-

1. DOMINICA QVINTA POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra, &c. Matth. 5.

SAcrosancti huius Euangelij principium, nobis maximum terrorem & admirationem inijcit. Valdè enim horribile est, Deũ nobis apertè dicere, nos, si iustitia nostra in virtute altiores, ac meliores, quàm Pharisæorũ, radices non egerit, in regnũ cælorũ nequaquã
2. esse ingressuros. Nunquid Domine illi non ieiunabant? ita profectò, & aliqui eorum bis in Sabbatho. Nõne eleemosynas erogabant, nõne orabant? ita sanè, imò & assiduè. At multos reperies Christianos, qui nõ solùm se à cibis minimè abstinent, verùm etiam epulones & voraces sunt: alios verò inuenies, qui nõ solùm pauperibus subuenire nolũt, verùm aliena rapiunt: alij deniq; quàmplurimi existunt, qui nec orationi vacant, nec preces fundunt; imò multis periurijs, iuramentis, & blasphemijs sacratissimũ Dei nomẽ polluunt & offendunt. Pharisæis verò omnia illa bona opera exercẽtibus,
3. tu Domine nobis inquis: *Nisi abũdauerit iustitia vestra plusquã Scribarũ & Pharisæorũ, non intrabitis in regnum cælorũ?* Pro huius rei
D. Dionys. c. 4. de diuin. nom. intelligẽtia, notãda sunt verba D. Dionysij, dicentis: *Bonũ consurgit ex integra causa, malum autem non.* Id est, ad hoc quòd aliquid sit perfectè bonũ, oportet multis circumstantijs exornari, & nihil ꝙ ad perfectionẽ pertineat, in eo deficere: vt autem sit malum, sufficit parum
Simile. mali habere. Sunt aliqui nobiles viri, qui quãuis pij, magnifici, & erga pauperes liberales sint, tamen inter illos referri possunt, quos
Isai. 65. Deus per Isaiam minatur, dicens: *Qui ponitis fortunæ mẽsam, & libatis super eam, numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis,* hoc est, [*son vnos tahur,*] cõtinuò ludentes. Quoniam licèt ea omnia bona in se habeant, si hoc tantũmodo malũ habent, sufficiens est, quo minùs ipsi probi minimè dicãtur. Id autem, ꝙ de personis dicimus, de operibus etiam affirmandum est. Nam vt aliquod opus bo-
4. num sit, nihil ei boni deesse debet, imò omnibus circumstantijs ornatum esse oportet, inter quas præcipua est finis, vt, videlicet, opus propter Dei amorem fiat duntaxat. Hæc autem finis circumstantia, operibus Scribarum & Pharisæorum deficiebat. Idcircò de eis Dominus apud D. Matthæum ait: *Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus:* atq; ita coram Deo vacui meritis, & absque præmio remanserunt. Matt. 23. Nam idem Dominus inquit: *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominib', vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud Patrẽ vestrũ qui in cælis est.* Matth. 6. Isti similes illis existunt, qui mimos agunt, Simile. & tota die saltantes, & gestientes, atq; choreas ducentes, trepidantes, corpora sua distorquent: quæ omnia ad hoc tantummodo faciunt, vt, videlicet, ijs qui ipsos vident, studeant placere, 5. qui tandẽ noctis tempore corpora sua defessa, & absque aliquo lucro aut vtilitate ferè confracta sentiunt. Ita miseri hypocritæ, mille vultus ac demonstrationes sui ipsorum faciunt, & hoc tantum vt hominibus placeant, nocte verò mortis appropinquante, seipsos defessos absque aliquo merito contemplantur. Cùm castellum aliquod optimis munitionibus septũ, & fortissimis tormentis bellicis munitum & circumuallatum est, omnibus, qui illud foris intuentur, terrorem affert & admirationem. Simile. Sed plerumque contingit, vt in eo nihil aliud sit, quàm ille exterior apparatus, nam si interius aspicitur, omnia illa bellica tormenta vacua sunt, & absque puluere sulphureo, atque globo aliquo. Ita videbis hypocritam, exterius armatum & munitum. [*Con vn tiro de ayuno, con otro de lymosna, y otro de oracion*] ita vt aspiciẽtib' maximũ inijciat terrorẽ. [*Mas como a aquellos tiros les falta la poluora de lamor de Dios, y la pelota de la buena intencion, no dan golpe, ni hazen operacion en los muros del cielo*] Atq; ita cùm deberent suis bonis operibus cœlum lucrari, illis ipsis infernum merentur. Radix & fundamen- 6.
tum, ex quo illis hoc malum oriebatur, erat ingens superbia & arrogantia ipsorum, quę in illa miserrima & infœlicissima natione cõtinuò regnauit. Oseæ. 5. Propter quod S. Propheta Oseas ait: *Et respondebit arrogantia Israel in faciẽ sua.* Vbi septuaginta Interpretes transtulerunt: *Et respondebit iniuria Israel in facie sua.*

Et Theo-

7 Et Theodocion vertit: *Et respondebit superbia Israel in facie sua.* In quarum translationum varietate significatur, superbia & arrogantia adeo semper esse coniuncta, vt vna sine altera esse nequeat: quarum quælibet tantum malum est, vt per antonomasiam iniuria Dei appelletur. Alij verò doctores accipiunt arrogantiam propria significatione, in quorũ numero est B. Thomas, qui sic ait: *Arrogantia est elatio mentis vel spiritus, qua vsque in Dei contemptum erigitur, vt eum non agnoscat*, id est, vt agnoscere vel venerari contemnat. Huc videtur spectare Chaldaica paraphrasis, quæ sic habet: *Respondebit gloria Israel in facie eius*, id est, publicè punietur, veluti cùm dicere solemus, [*Esto le saldra à fulano al rostro*] Vel ali-

B. Tho. 2. 2. qu. 112. art. 1. ad 2.

8 ter, Respondebit arrogantia Israel in facie sua, id est, eum peccatum suum accusabit. Ergo homo attende quid agas? nam cum peccatum aliquod committis, testes aduersus te coram diuino tribunali adhibes, sicut beatus Paulus ad Romanos scribens, inquit: *Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die cùm iudicabit Deus occulta hominum.* Quapropter (frater charissimè) sancti Iob accipe consilium, qui sic ait: *Depone magnitudinem tuam absque tribulatione*, id est, (vt egregiè diuus Thomas explanat.) Depone superbiam animi tui, antequam tribulatio tibi à Deo immittatur ad tuam humiliationẽ. Ac si apertius diceret: Ideò Deus homines præcipuè punire solet, vt, videlicet, se à peccato auertant. Ex his quæ dicta sunt, calamitatem horum infœlicium temporum, in quibus homines aliquo modo magis perditi & corrupti sunt, quam illi, de quibus hic summa veritas

Rom. 2.

Iob 36.

9 agit, facilè poterimus colligere. Nam (vt constat) illi in exteriori cauti erant, nec aliquem suis deprauatis exemplis offendebant, scilicet in interiori improbi essent: tamen omnibus probi apparere studebant, ac bona opera exterius exequebantur. Atque ita idem Dominus de illis temporibus agens, inquit: *Omnis, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.* Nunc autem in hoc miserrimo temporum statu, iam homines à luce, vt improbi existant, non abhorrent, sed publicè fornicarij, adulteri, fœneratores, detractores, epulonesque passim reperiuntur, & (quod peius est) hæc nefaria scelera vrbanitatem atque elegantiam esse putant, & cum aliis sui similibus tempus conterentes, illa extollũt, publicè Christum Dominum crucifigentes, ac seipsos de illis glorian-

Ioan. 3.

tes. Itaque de huiusmodi sceleratis homini- 10
bus, id quod sanctus Esaias ait, possumus affirmare. *Peccatum*, inquit, *suum quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Væ animæ eorum.* Denique eo mali peruentum est, vt homines illa solummodo peccata, quæ mundus, infamia, turpia, & inhonesta esse reputat (qualia sunt, furari, peccatum contra naturam cõmittere, fidem deserere, & proditores esse) erubescant: at verò iniurias vlcisci, carnales esse, lusores, & in vestibus profanos, hoc summæ gloriæ atque honori tribuunt. Itaque si ab his turpibus peccatis (fratres mei) cauetis, non ideo est, quia illa Deus prohibet, sed quoniam ea mundus damnat: nam si propter Deum ab illis vos abstineretis, alia committere verecundia afficeremini. Quibus igitur flagellis tãta scelera ac dissolutiones digna sunt? 11
Vt quid iram Dei & furorem eius non pertimescitis? Per infinitam ipsius Dei clementiam vos oro, vt his malis nunc remedium adhibeatis, & interius exteriusque omni cura ac diligentia probi esse contendatis: ne aliis vestris deprauatis exemplis, peruersionis causa sitis & occasio.

Esa. 3.

In Exodo vbi nos legimus: *Si egressus ignis inuenerit spicas, & comprehenderit aceruos frugum, reddet damnum qui ignem succenderit*, alij transtulerunt: *Si egressus ignis inuenerit spinas*, & sic est in translatione Syriaca, & in contextu Græco, & paraphrasi Chaldaica, & sic quoque legit Rabanus. Quæ omnia rem exaggerant & amplificant. Si ergo ille, qui ignem 12
spinis, ex quibus ignis ipse egressus messes cõbussit, admouit, damna resarcire tenetur: quanto magis is qui causa peccandi suo fratri fuit, & ad cuius exemplum alij peruersi & combussit fuerunt, spiritualia damna satisfacere tenebitur? Vt ergo ab his omnibus calamitatibus liberi esse possitis, satagite, vt abundet iustitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, idque quod beatus Apostolus docet, adimplere contendite, qui ad Colos. scribens, sic ait:

Exo. 20.

Colos. 3. sic ait: *Omne quodcunque facitis in verbo aut in*
opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi
facite, gratias agentes Deo & patri. Videlicet,
quia vobis vires & voluntatem ad id faciendũ
præbet. Et alibi idem sanctus Apostolus in-
1.Cor.10. quit: *Siue manducatis, siue bibitis, vel aliud quid*
13 *facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Sine of-
Simile. fensione estote Iudæis, & Gentibus, & Eccle-
siæ Dei: id est, omnibus bonum exemplum
reddite. Aiunt naturales Philosophi, aqui-
lam, vt cognoscat an pulli sint verè filij sui, o-
culos eorum contra solem vertere, & qui ex il-
lis in ipsum solem oculorum aciem non inten
dit ab ipsa repudiatur. Sic vnum ex præcipuis
signis, quibus filij regiæ aquilę IesuChristi co-
gnoscuntur, est, cùm oculorum aciem in ve-
rum iustitiæ solem intendunt, hoc est, cum
omnes actiones suas in Deum honoremque
eius & gloriam dirigunt. Animaduertite Deũ,
si nobis iustitiam exercere imperat, nõ id pro-
pter suam vtilitatem facere: bonorum enim
nostrorum minimè indiget, sed id præcipere,
propter maiorem gloriam & honorem nostrũ
certissimum est. Solent Reges terræ in homi-
Simile. nes beneficia conferre, cum honore, & absq;
14 honore. Aliquando Rex, alicui viro nobili di-
ploma mittit, quo eum commendato, cuius
redditus quotannis stant quatuor mille au-
reis, insigniuit: in diplomate scriptum conti-
netur, ipsum Regem ei beneficium illud do-
nasse, eo quod in tali prælio talem arcem ex-
pugnauit, & in ea strenuè se gessit. Alterum ve-
rò diploma, alij etiam viro nobili mittit, in
in quo licet munus & beneficium, quo eum af-
ficit, scriptum contineatur, tamen causam &
rationem, propter quam illud in eum confert,
minimè exprimit: non enim habet aliquid,
propter quod tantum beneficium in illum cõ-
ferat, sed dumtaxat quia voluit. Primum bene-
ficium cum honore esse certissimum est: hoc
verò secundum, absque honore.

15 Idcircò Dominus vult, nos iustitiam opera-
ri, vt ipse in nos beneficia magnificentissima
cũ honore conferat: ita vt dicere possit, Do vo
bis gloriam meam, quoniam vos ipsi eam au-
xiliis meis & fauore adiuti meruistis. O bene-
dictus & glorificatus sit talis Deus, qui tot mo-
dos, totque inuentiones ad afficiendum nos
honore & gloria cõdecorandum quærit; Quis
igitur animum non recipiet, & in bonam spem
non excitabitur, vt totis viribus atque animi
conatu, tam pio tamque grato Domino in-
seruiat, qui nunquam seruitiorum, & earum
rerum, quas pro eius amore quis fecerit, ob-
liuiscitur: Cum sanctus Hieremias a Domi- Hier. 16.
no interrogaretur: *Quid tu vides Hieremia?* re-
spondit, *Virgam vigilantem ego video.* Et dixit
ei Dominus: *Bene vidisti, quia vigilabo ego su-*
per verbo meo, vt faciam illud. Ecce qualiter 16
Deus virga vigilans appellatur: nunquam e-
nim dormit, sed semper sibi ad exhibita serui-
tia attendit. Reges verò, principes ac prælati
huius mundi, non virgæ vigilantes, sed potius
dormientes erga hominum seruitutes dici pos-
sunt: perpauci enim eas remunerant & com-
pensant. Quibus profectò debet esse magna Esth. 6.
confusio, id quod sacra pagina de Rege Assue-
ro enarrat: qui cum noctem quandam insom-
nem duxisset, iussit sibi afferri historias & an-
nales priorum annorum, vt videret, si qua erat
seruitia sibi aliquo tempore adhibita, quæ ipse
non persoluerat: reperiensq; singulare quod-
dam officium, quod Mardochæus ei exhibue-
rat, illud exactissimè remunerauit. Quod si
Rex hic, cum Ethnicus esset, adeo gratus & be-
neficiorum memor erat, quare Christiani, qui-
bus diuus Paulus ait: *Pax Christi exultet*, (id est, 17
exultare vos faciat) *in cordibus vestris, & grati*
estote, beneficia in se collata mutuo non reddent?
Ac si hæc gratitudo in homine infideli reper-
ta est, qualis in Deo reperietur? Notandum
tamen est, quod quamuis (vt diximus) iusti-
tiam nostram Pharisæorum iustitiam opor-
teat excedere (nam illis deerat finis circum-
stantia, siquidem opera sua faciebant, vt ab
hominibus viderentur) tamen licet eorum o-
pera optimo fine essent facta, adhuc iustitiam
nostram eorum iustitiam superare necesse est:
illi enim falsam legis diuinæ habebant intel-
ligentiam. Nam (vt inquit beatus Augustinus) D. Aug.
praua desideria cordis, aut odium peccata non contra
esse existimabant. Atque ita cum Dominus Faust.
dixit: *Amen dico vobis, nisi abundauerit iusti-* 18
tia vestra, &c. statim rei huius adiecit ratio-
nem, scilicet: *Audistis, quia dictum est anti-*
quis, Non occides: qui autem occiderit, reus erit
iudicio. Vbi summa veritas explicuit, illos so-
lum hoc pro peccato habuisse. Sed quæro, vn-
de eis

de eis tantus error oriri potuit? nam in Leui-
Leu. 19. tico præcipiebatur : *Non oderis fratrem tuum*
Psal.4. *in corde tuo.* Et ſanctus Dauid ait : *Quæ dicitis*
in cordibus veſtris, & in cubilibus veſtris compun-
Iſa.1. *gimini.* Et ſanctus Eſaias inquit : *Auferte ma-*
lum cogitationum veſtrarum ab oculis meis. In
quibus locis apertiſſimè docetur, eſſe aliqua
peccata & ſcelera, quæ corde duntaxat, pa-
trantur, à quibus pœnitentiam agere maxi-
mè oportet. Ad hoc reſpondeo, paſſiones ho-
minum adeò eſſe potentes, ipſoſque ita obcæ-
care, vt id quod malum eſt, eis bonum eſſe vi-
19 deatur. Cum autem illi miſeri Phariſæi varijs
paſſionibus pleni eſſent, malitia eorum excæ-
cauit eos, vt in tantum errorem inciderent,
B. Aug. quem eleganter beatus Auguſtinus, & diuus
ad Fauſ. Thomas refutant. Ac præcipuus huius erroris
D. Tho. confutator, eſt ipſa ſumma veritas Ieſus Chri-
1.2.q.18. ſtus Dei filius, qui in huius ſacri Euangelij le-
ar.3.ad ctione ait : *Ego autem dico vobis, quia omnis qui*
3. *iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio.* Diuus Au-
guſtinus atque alij nonnulli doctores, iuxta
Græca exemplaria, pro autem, legunt enim,
quæ quidem cõiunctio aptius cum præceden-
tibus videtur cohærere. Vbi etiam notandum
eſt, vocem illam, *fratri,* nõ vacare ſignificatio-
ne: aliud namque eſt in fratrem iraſci, aliud
verò in fratris vitia iraſci. Idcircò inquit S. Da-
Pſ.118. uid : *Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi Ini-*
quos, id eſt, iniquitatem iniquorum: & de hoc
odio atque ira in vitia intelligitur, illud eiuſ-
Pſal. 4. dem ſancti Prophetæ, ſcilicet : *Iraſcimini, &*
nolite peccare. Ego autem, vt vos a periculo ira-
cundiarum in fratres veſtros liberi eſſe poſſi-
tis, vellem potius, vos eorum caſus compati,
20 quam in ipſos iraſci. Nam peccata binas fa-
cies habent, quarum altera nos ad compaſſio-
nem, altera verò ad indignationem prouocat
& inuitat. Peccatum enim, vt eſt offenſa Dei
in iram concitat; vt verò eſt caſus hominis, in
compaſſionem inuitat. Et quoniam ex ira-
cundia peccati, poteſt aliquando euenire: vt
in fratrem peccantem iraſcaris, ideò tutius eſt
compati propter caſum eius. Aduerte tamen
in præſentiarum, nomine iræ, non primum
motum intelligi: quia (vt Theologi teſtantur)
primi motus non ſunt in hominis poteſtate &
arbitrio, nec eis ſubiacent: & ideò culpa vaca-
re dicuntur; non enim poteſt eſſe peccatum,
quod non eſt voluntarium. Sed loquitur hic 21
Dominus de ira deliberata, ad quam volunta-
tis conſenſus accedit, qua quis commotus,
occaſionem fratris, vel grauem læſionem ap-
petit, de qua Salomon ſpiritu Dei afflatus, di- D. Tho.
xit : *Ira non habet miſericordiam, neque erumpens* 2. 2. qu.
furor. O virulentam rabiem, quæ ſic hominem 158. ar.
deformem reddit : Atque ira in Prouerbijs 3. ad 2.
Salomon ait : *Spiritum ad iraſcendum facilem* Pro.18.
quis poterit ſuſtinere? Et alibi: *Impetum concitati* & 27.
ſpiritus, quis ferre poterit? Hæc ira, fons & ori-
go multorum malorum eſt, à qua homicidi-
um oriri ſolet, quod (vt diuus Thomas aſſerit) S.Tho.1.
ex peccatis quæ in proximorum committun- 2.q.10.
tur, grauius eſt, quia maius nocumentum in- art.6.&
fert, ſiquidem vita priuat. Quapropter meritò 2. 2. q.
ſanctus Dauid quemlibet noſtrum admonet, 72.ar.3.
dicens: *Declina ab ira, & derelinque furorem.* At- Pſal. 26.
que hoc Chriſtianum adimplere, non multum M.Tull.
eſt, ſiquidem gentes id facere ſe iactant. Nam l.4. Tuſ.
(vt refert M. Tullius) cum inſignis quidam 22
Philoſophus nomine Architas famulos ſuos
ſcelus quoddam admittentes comperiſſet, a-
nimaduertens ſe ira inflammatum, eos punire
noluit, ſed in hæc verba prorupit : *Fortunati e-*
ſtis, quia iraſcor vobis. Plato etiam (vt in vita
ipſius narrat Laertius) interrogatus quo indi- Laerti9
cio cognoſceretur ſapiens, reſpondit: *Sapi-* in vitã
ens, cum vituperatur, non iraſcitur: cum laudatur, Platon.
non extollitur. Quæ ſententia maximè cohæret Eccl. 7.
cum illa Eccleſiaſtici, ſcilicet : *Ira in ſinu ſtulti* Io. 36.
requieſcit: & ſanctus Iob, Iratum virum ſtultum Simile.
vocat. Quocirca, fratres mei, vt equis in ipſo 23
curſu non fræna inijcit homo, ſed longe ante:
ita qui animo ſunt in iram præcipiti, & ad res
moleſtas facilè irritabiles, rationibus quibuſ-
dam diu ante præſumptis, in certamen ſunt
producendi.

Valde etiam notandum eſt, Dominum hic
nomen fratris poſuiſſe, vt nos doceret, aliam
eſſe fratris in fratrem, hoc eſt, equalis in equa-
lem conditionem, aliam vel patris in filium,
vel domini in ſeruũ, vel prælati in ſubditum:
hi namque ſubditos ſibi corripere tenentur, &
non ſolum verbis, ſed verberib. coercere poſ-
ſunt. Sed videant, quod pro qualitate criminũ
ſit caſtigationis temperamentum, atq; vt ver-
borum acrimonia (quibus interdum vti opus
eſt) internam animi pacem atque tranquil-

litatem quantum fieri poterit, minimè turbet. Hoc enim modo iracundia non reprehensibilis, sed sancta est. Qua succensus B. Paulus

Act. 13. cuidam magno nomine Elimæ, dixit: *O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli! inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias Domini?*

24 *Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus non videns Solem vsque ad tempus.* [*O vala me la beatissima Trinidad*] Tantane verborum asperitas est in tam sancto viro? Hinc apparet,

B. Aug. lib. 9. de ciu. Dei. meritò beatum Augustinum dixisse, in nostra disciplina non tantum attenditur, an animus Christianus ira commoueatur, quantum illius iræ causa spectatur: sicut non attenditur, vtrum aliquis mœstus sit, sed causa tristitiæ eius aduertitur. Nam qui contra peccatum alicuius irascitur, vt ipse peccator in meliorem frugem se recipiat, à nemine potest æquo iure

D. Greg. damnari. Sed id quod D. Gregor. circa hoc ait

25 attendite: *Summopere præcauendum est, ne ira, quæ instrumentum est virtutis, antecedat.* Perpendite obsecro, quo nomine iram appellet, scilicet, instrumentum virtutis, atque ipsam tanquam dominam non debere antecedere, sed tanquam seruam & ancillā retro ire. Hoc est, ira non debet esse præcipua causa, quæ te ad alios increpandum & puniendum moueat, sed potius zelus honoris Dei atque proximi vtilitas: ita, vt ferè necessitate coactus irascatis: punitio enim ac reprehensio, vt prosit, magno cum feruore & efficacia præberi de-

Simile. bet. Sclopeta, aut quoduis aliud tormentum bellicum, globum nullo modo à se excutiet, nisi prius puluerem sulphureum ei adhibeas, & ei ignem admoueas, quæ duo non ante sed retrò adhibenda sunt. Si enim puluerem sulphureum tormento bellico ante adhibeas, id est, [*Si por de lante le echays la poluora al arcabuz,*

26 *y le poneys el fuego,*] Facilè rumpetur, ac te interficiet, si verò à tergo, statim globus ab eo exibit. Ita ira necessaria est, qua bilis incenditur, & ira supplicium ac reprehensio, vt oportet, exibit: sed (vt diximus) retrò & non antè procedere debet. Iam (fratres mei) vidistis, qualiter cœlestis Magister nos doceat, non solum homicidium esse peccatum mortale, sed etiam iram atque interius humani cordis odium. Idcircò ab vtroq; summa cura & solicitudine bonis abstinendum est. Cum dux ali-

Simile. quis contra hostes ad pugnandum perrexit, ipsosq; superauit: sæpenumero euenire solet, vt reportata victoria rediens, ab alijs hostibus ipsi insidias occultè parantibus interficiatur, cui nihil profuit publicos hostes occidisse, siquidem occulti ipsum interemerunt. Sic non sat est, à sceleribus abstinere, sed à prauis cordis desiderijs omninò recedendum est. Nec 27
sufficit dicere: Ego illum minimè lædo, licet ipse mihi damnum intulerit, ego nihil ab eo coram iudice peto, cum eum video, libenter alloquor: id enim perinde est, ac si inimicos externos superares. Sed si iræ & odia tanquam occultè insidiantes, hostes in corde tuo remanent, ipsa animam tuam interficient, & morte æternæ damnabunt. Videbis adolescen- *Simile.*
tem pulcherrimum, & formam elegantem venustamque habentem, qui cum alio in certamine quodam æquatis hastis vulgò, [*En vna tela*] grauiter percussus, & postea curatus esset, tandem non integram affectus est sanitatem: Hispanè, [*Quedasobre sano*] Cum autem illum postea gibbosum, debilem, macilentum, & prauo colore affectum vides, eum interrogas: Quid est hoc domine, tunc gibbosus ac debilis eras? Profectò recto corpore incedere solebas? Forsan tuis vulneribus remedium non est adhibitum? Qui respondebit: 28
Profectò multi chirurgi vulneri meo quamplurima medicamenta adhibuerunt, sed intus quædam assula lanceæ, vulgò [*Raja de lança*] remansit, quæ vexat & vexabit me, quousque foras eijciatur. Sic tibi, ô frater, qui cum proximo tuo rixatus est, euenit. Amicitiæ quidem inter te & ipsum contractæ sunt, sed assula quædam, videlicet, odium in interiori cordis tui remansit, & hoc est in causa, vt in seruitio Dei & amore proximi tam imperfectè ambules. Sed nunquid tua crimina sacerdoti non es confessus? Nonne in gratiam inimici tui redijsti, & cum eo reconciliatus es? Ita sanè. Verum in corde meo adhuc quædam assula videlicet, odium remansit, & quousque à me non extrahatur, nunquam quiescam, nec in Dei amicitiam redibo.

Qui autem dixerit fratri suo, Racha, reus erit 29
concilio. Hoc nomen, Racha (sicuti D. Augu- *D. Aug.*
stino, beato Chrysostomo & Remigio placet) *Chrys.*
non est vox significatiua, sed verbū Hebræum *& Remigio.*
indigna-

indignationem denotans, veluti si quis ira inflammatus diceret, O. Cum autem inquit, Concilio, magis pœnam quam iudicium insinuat, quia iudicium ad vnum tantum pertinet. *Qui autem dixerit, Fatue, reus erit gehennæ ignis.* Sed quæro, quare cum primus, secundus, & tertius ira consummata excandescentes mortaliter peccent, Dominus hoc discrimen posuit, dicens, quendam illorum reum esse iudicio, alterum concilij, alium verò gehennæ? Ad hoc respondeo, Christum Dominum hanc differentiam inter hos collocasse ad significandum, omnes eadem nec pœna non esse in inferno puniendos, siquidem non omnes æqua-
30 liter delinquunt. Nam primus sola ira non tantùm peccat, sicut secundus, qui eam voce manifestauit: hic verò non tantum peccat, quantum ille, qui eandem iram verbis ignominiosis ostendit. In hoc loco Christus Redemptor noster processum & discursum peccati in ipso homine docet. Ex ira enim peccatorum exteriora signa prorumpit, postea verò in ignominiosa verba: ac tandem inde homicidia, & alia quamplurima mala oriuntur. Vnde exactè Salomon in Prouerbijs dixit: *Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata procliuior.* (Pro. 29.) Ergo (fratres mei) iracundiam in principio, & aliud quoduis peccatum, antequam in alia maiora incidatis, comprimere, & à vobis ex-
31 pellere omni studio contendite. Nefarius enim ac perditus Iudas, ex eo quia cupidus fuit (Mat. 26.) tandem furatus est, & qui latro murmurauit, ac de pijssimo opere quod B. Magdalena exercebat, detraxit, dicens: *Vt quid perditio hæc?* Denique per hæc scelera vsque ad summum flagitium, videlicet, vsque ad traditionem & venditionem magistri sui ac Domini nostri Iesu Christi peruenit. Puer numos ex crumena patris sui prius capere incipit, postea ex marsupio vicini, ac tandem ex domibus exterorum aliena rapit, atque ita vsque ad patibulum minimè sistit. (Simile.) Explicans sacra pagina causam mouentem Saram, vt à viro suo Abraham filius eius Ismael è domo expelleretur, inquit, *Cumq; vidisset Sara filium Agar Ægyptiæ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: Eijce ancillam hanc, & filium eius.* (Gen. 21.)
32 Mirabile certè: quia duntaxat, vidit cum filio suo Isaac Ismaelem ludentem, tanta molestia affecta est, vt non quieuerit quousq; pater eius ipsum è domo eiecit. Nunquid tam impium tamque nefarium erat, duos pueros inter se pacifice ludere? Cum quo alio puer Isaac, melius quã cum fratre suo ludere posset? Ad hoc communiter respondetur, ludum illum fuisse idololatriam, & Ismaelem idola fictilia fabricasse, fratremq; suum Isaac ad illos adorandum docuisse, sicut modò pueri altaria erigunt [Tha[illegible]en funticos.] At verò Sara periculum illius ludi intelligens (nam idololatria quæ tunc ludendo, cum pueri erant, ludus & iocus puerilis tantummodò erat: postea cum prouecta ætate essent, grauissimum scelus, & fidei quam receperant, esset apostasia) & tanto malo obuiam ire intendens coniugem suum, tam importunis precib. obsecrauit, vt ipse Domino ei iubente, & ad id impellente, Ismaelem è domo detruserit. Vbi 33
apertè docemur, quamplurima, quæ in tenera ætate, cum pueri sumus, facimus, ludi sunt: quę quidem, cum in prouectiori ætate sumus, grauissima peccata esse non est dubium.

Monemur etiam in hoc facto, vt initio malis mederi & obstare contendamus, antequam in cordib. nostris altiores agant radices, sintque aliorum maiorum causa & origo, ita vt eis remedium adhiberi difficillimum sit. Regius psalmographus peccata funes appellat, dicẽs: *Funes peccatorum circumplexi sunt me.* (Ps. 118.) Quod si, (vt ait Ecclesiastes) *Funiculus triplex difficile rumpitur:* (Eccl. 4.) quantò maiori difficultate funiculus centuplex rumpetur: *Multiplicauit Israel fornicationes suas, recordans dies adolescentiæ suæ,* inquit S. Ezechiel. Et quid inde secutum est, ô (Eze. 23.) Propheta sancte? *Insanauit libidine super con-* 34
cubitũ eorum, quorum carnes sunt, vt carnes asinorum, & sicut fluxus equorum, fluxus eorum. Ecce qualiter ex multiplicatione peccatorum homines insaniunt & præuertuntur, ac quodammodò vt bruta animantia remanent. Deus à tantis malis per infinitam clementiam suam nos eripiat, ac nobis vigorem & spiritum elargiatur, vt statim veram pœnitentiam facere incipiamus, qua consequamur hic gratiam, & posteà gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,

Amen.

IN EADEM DOMINICA V. post Pentecosten.

CONCIO II.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra, &c. Matth. 5.

Luc. 11. CVm Christus Redemptor noster modum, quem in exequendis bonis operibus obseruare debemus, apud B. Lucam erudiret, sic ait: *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Vbi aperte innuit, sanctam intentionem, qua aliquis exercet opus ipsum illustre efficere, quod quidem intelligitur, dummodo opus sit bonum, & in gratia Dei fiat. Idem namque Dominus cum suis sacris discipulis loquens, inquit: *Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Ecce isti
Ioan. 16
2 iustorum persecutores bonam intentionem habebant, & tamen opus eorum, videlicet, cum iustos odio prosequebantur, sceleratissimum erat. Ergo non sufficit, bonam duntaxat intentionem habere, vt opus lucidum sit & præclarum. Et valde notandum est, Dominum non fuisse contentum, cum dixit: *Si oculus tuus bonus fuerit*, sed voluisse addere: *Si oculus tuus simplex fuerit*, quia verbum *simplex*, Hebræis significat integrum & perfectum. Ita de sancto Iob sacra Scriptura dixit: *Erat vir simplex.* Vbi alij in
Iob. 1. Hebræo peritissimi transtulerunt: *Erat vir integer*, & aliorum translatio habet: *Erat vir perfectus.* Ita cum Dominus ait: *Si oculus tuus simplex fuerit*, nobis aperte ostendit, se velle, vt intentio in operibus nostris integra sit atque perfecta.

Idcirco sacra hodierni Euangelij lectio nos
3 admonet, dicens: *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum non intrabitis in regnum cœlorum*: Quod si quis hoc modo arguat: Pharisæi habebant iustitiam, ergo erant iusti: & si iusti, ergo poterant saluari: si autem illi ea iustitia saluari poterant, ergo etiam illa iustitia, qui non erant Pharisæi, poterant saluari. Ad hoc respondetur, Pharisæos non veram iustitiam, imo fictam & simulatam atque inanem habuisse. De quibus id
Rom. 10 quod Paulus ait, affirmari potest: *Ignorantes Dei iustitiam, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Hinc legitimum sensum illorum verborum, scilicet: *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo*, facile intelligetis. Psal. 74
Quæ sunt istæ iustitiæ, quas Dominus se iudicaturum ait? Profecto iustitiæ apparentes & non veræ, quales erant Pharisæorum iustitiæ, quibus summa Veritas inquit: *Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris apparent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia*: sic & vos à foris quidem apparetis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Sed væ, væ, & millies væ, quot nunc in mundo Pharisæorum sunt discipuli, falsa atque apparenti iustitia pleni, in quo certe non paruam suo Creatori iniuriam irrogant. Quid obsecro, nobilis vir sentiet, quando vxorem suam seipsam componentem & adornantem varijs vestibus aspexerit, non vt ipsi, sed vt alius complaceat? Certissimum est, hoc ei maximæ tristitiæ & afflictionis causam esse, magnamque sibi iniuriam fieri huiusmodi vir existimabit. O infinitæ maiestatis Deus! quibus verbis iniuria & offensio, quam tuæ sanctissimæ celsitudini illi inferunt, qui opera sua faciunt vt videantur ab hominibus, aliquo modo poterunt amplificari? Qua pœna, si illa posses accipere afficereris, videns illos seipsos bonis operibus exterioribus adornantes, non vt tibi, qui animarum verus es sponsus, sed vt alijs sibi similibus abiectis ac vilibus creaturis placeant? O scelus æternis suppliciis dignum! Fugite, fratres mei, fugite à tanta iniquitate: & id quod Dominus ait, videlicet, cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo, attentis animæ oculis contemplamini. Nunc Deus, tempus hoc in quo vitam degimus nobis concessit, sed mortis hora illud à nobis auferet, & tunc fictas has iustitias iudicabit, illasque seuere puniet. Quocirca (fratres mei) bona opera pura ac sancta intentione propter Dei gloriam solummodo, toto animi studio ac viribus facere contendamus. Vt autem iactantiæ & inani gloriæ facile resistamus, similes illis, qui templum ædificarunt, nos esse oportet, de quibus sacræ literæ aiunt: *Vna manus sua faciebat opus, & altera tenebat gladium.* Sic nos partim bene operari, partim vero contra iactantiam, inanem gloriam, ac malam intentionem pugnare debemus, & sic abun-

Mat. 23 4
Simile.
Simile.
5
Psal. 74
6
2. Esd. 4

abundauit iustitia nostra plus quam Scriba-
rum & Pharisæorum, ac non solum exterius,
verum etiam interius (quod Deo magnoperè
Leui. 7. placet) boni erimus. Ad hoc autem significan-
dum, iussit Dominus sibi offerri super altare
pinguedinem arietis, quæ iuxta viscera est, &
ipsa operit. Hoc S. Dauid Deo obtulit, cum di-
Psa. 102. cebat: *Benedic anima mea Domino, & omnia*
7 *quæ intra me sunt nomini sancto eius.* Non solum
verò studere debemus, vt iustitia nostra abun-
det plusquam Scribarum & Pharisæorum, sed
omni animi contentione & spiritus feruore
laborare, vt iustitia nostra verè iustorum ex-
cedat iustitiam, ipsos diuino fauore atque hu-
mili corde antecellere contendentes, in san-
ctis & spiritualibus exercitiis nunquam ces-
Prou. 4. santes. Nam (vt Salomon ait) *Iustorum semita,*
quasi lux splendens & procedit, & crescit vsque
ad perfectam diem. O verba mysteriosa, diui-
nus spiritus nos illuminet, vt ea explicare at-
que intelligere, & ex illis (sicuti oportet) vti-
litatem capere valeamus. Beatus Ioannes in
1. Ioan. 3. sua Canonica inquit: *Qui facit iustitiam iustus*
est. Quo in loco atque in hoc sacro Euange-
lio, nomen *Iustitia*, non pro vna ex quatuor
cardineis virtutibus accipitur, sed omnem
8 virtutem significat. Atque ita inquit Aristo-
Arist. 5. teles. *Iustitia communis est virtus.* Et alibi i-
Ethicor. dem ait: *Iustitia est virtutum præclarissima, &*
D. Aug. *ipsa est omnis virtus.* Licet autem Diuus Au-
li. de mo- gustinus sic iustitiam definiat: *Iustitia est amor*
rib. eccl. *Deo tantum seruiens*, in amore Dei proximi di-
B. Tho. 2. lectio includitur, vt beatus Thomas asserit.
2. q. 58. Atque ita hæc definitio omnes virtutes am-
artic. 1. plectitur. Alij doctissimi viri iustitiam defi-
Instit. de nientes, dixerunt: *Iustitia est perpetua & con-*
iustitia *stans voluntas, ius suum vnicuique tribuens.* Si-
& iure gnanter in hac definitione ponitur primò, vo-
in princ. luntas ad ostendendum, quod actus iustitiæ
D. Tho. voluntarius ac spontaneus est: & quia firmi-
2. q. 58. tate opus est, additur, quod sit perpetua & cō-
arti. 1. stans voluntas illa, vbi actus ponitur pro ha-
bitu. Sæpe habitus specificantur per actus.
Potuissemus autem iustitiam sic definire: Iu-
stitia est habitus secundum quem aliquis con-
stanti & perpetua voluntate ius suum vnicui-
que tribuit, & qui facit hanc iustitiam, iustus
est. Sunt autem tres, quibus ius suum tribuere
9 debemus, videlicet, Deo, nobis, & proximo.

Quid verò Deo possumus tribuere? Nonne Psal. 23.
ait Sanctus Dauid, *Domini est terra & plenitu-*
do eius? Ita profectò, sed ipsa omnia homini
dedit, sicut idem sanctus Dauid testatur, di-
cens: *Omnia subiecisti sub pedibus eius.* Opes, Psal. 8.
quas Deus peculiariter diligit, sunt hominum Ezec. 18
animæ, & eas suas appellat. *Omnes*, inquit, *a-*
nimæ meæ sunt: & has eis reddere debemus.
Sed qualiter? Nonne ipse eas omnes habet, si-
quidem illarum creator est? Hoc per simili-
tudinem quandam facilè intelligetis. Habet Simile.
Rex munitissimam arcem, & vt melius serue-
tur, præsidi cuidam viro bonæ existimatio- 10
nis, eam sub publica fide seruandam & custo-
diendam committit: ea lege, vt quoties ab eo
petita fuerit, ipsam libenter tradat: quas con-
ditiones idem præses arcis, sub pœna prodi-
toris acceptat. Sic Deus cum hominibus se
habet, quorum cuilibet animam vnam iuxta
normas, id est, [*Conforme a los aranzeles*] suæ
diuinæ legis regendam & gubernandam ea le-
ge committit, vt quando ab eo petita fuerit,
eam reddat: tunc autem ipsam Deus ab ho-
mine exigit, cum aliqua res sui diuini seruitij,
cui ipse homo se totum dedat & addicat, of-
fertur. Atque ita diuinus Psaltes ait: *Anima* Psa. 118.
mea in manibus meis semper, & legem tuam non
sum oblitus. Hoc est, Domine, animæ meæ cla-
ues, vt eam custodiam, mihi tribuisti, & id,
quod promisi, cum ipsam mihi tradidisti, non
oblitus sum. Ex hoc infertur, peccatores non
solum esse iniustos, sed etiam proditores, si- 11
quidem fidem, quam in baptismo præbent,
violant.

O infœlices peccatores! vt quid non erube-
scitis, & vos ipsos confunditis, non præstantes
diuinæ maiestati debitum, quo astricti estis?
Qui cum à vobis animam commissam exigit,
ipsam minimè redditis, eò quod eam aliena-
tam & variis sceleribus oppressam habetis. O
execrandam abominationem! Ferendum ne
est, vt anima, inæstimabilis valoris, à quibusdã
vili pretio vendatur, ab aliis verò impudenter
pignori detur? Quod vt melius percipiatis,
notandum est, hominem esse animal rationa-
le, hoc est, duabus rebus constare: altera qui-
dem infima & abiecta, videlicet, misero &
corruptibili corpore, pluribus ægritudinibus
quà cæterorum animalium corpora obnoxio:

altera

Simile. altera vero pretiosa & excellenti, videlicet, a-
12 nima, quam Dominus ad imaginem & simili-
tudinem suam procreauit. Solet imago, quæ
peritissimi artificis manu depicta est, summo-
pere laudari, & qui illam possidet, sæpenume-
ro dicit: Hanc effigiem nullo pretio aut dabo,
aut commutabo, quoniam à celeberrimo pi-
ctore Apelle, qui cæteros arte pingendi lon-
ge antecelluit, confecta est. Quanto ergo ma-
gis facienda est mens, quæ à solo Deo creata
& efficta est? Ad generationem omnium re-
rum Deus cum causis secundis concurrit, at
verò animam sua duntaxat infinita potentia
Simile. creat. Sicut pictor, qui amplam tabulam mul-
tis figuris ornatam in lucem edere conatur,
iubet discipulis suis, vt imagines, quæ in ex-
tremis partibus atque in angulis ipsius tabu-
læ futuræ sunt, depingant: quod vt melius ef-
ficiant, idem artifex manus eorum penicillo
ducit: imaginem verò, quæ in medio apparere
debet, & cuius pulchritudine omnis tabula
13 decorãda est, ipse propria manu, vt perfectior
sit, depingit. Hic mundus tabula quædam est
varijs imaginibus, scilicet, diuersis creaturis,
quæ in eo sunt, adornata: ad conficiendas au-
tem has imagines, omnipotens Deus artifices
quosdam, videlicet solem, lunam & alios pla-
netas, atque elementa habet, quæ omnia ad
illarum generationem concurrunt, & ideo vo-
cantur pictores imaginum huius tabulæ, sci-
licet, mundi, Deo ipso cum illis tanquam ma-
gistro (qui manum discipulorum pingendo
ducit) concurrente: effigiem autem, id est, a-
mam, quæ in medio est, omnemque tabulam
sua pulchritudine decorat, Deus optimus Ma-
ximus sua infinita sapientia solus scit depin-
gere. Multis verò lachrymis, & maxima com-
miseratione dignum est, quod cũ homo cor-
pore vili & anima pretiosa constet, corpus nul
lo pretio commutat, animam verò breuissima
quaque voluptate, vel paruo honore aut mi-
14 nimo lucro libentissimè præbet. Quanti, ob-
Simile. secro, ô infœlix peccator, tuum miserrimum
corpus, vt in vinculis & captiuitate apud Tur-
cas esset, venderes? Illud profectò centum mil-
le aureis & pro totius mundi rebus minimè
traderem: quid enim mihi omnia ista prodes-
sent, si ego miserrimæ seruituti obnoxius fu-
turus eram? Ergo si corpus tanti facis, quare
mentem, quæ inæstimabilis pretij est, non plu
ris æstimas? De hoc per Ezechielem prophe- *Ezec. 13.*
tam Dominus conqueritur, dicens: *Violabant
me propter pugillum hordei, & propter fragmen
panis.* Illi, qui animam vendunt, sunt omnes, 15
qui tam deprauatè delinquunt, & vitiis ita de-
diti sunt ac propensi, vt de correctione sua nũ-
quam cogitent, nec vitia relinquere, & ad De-
um se conuertere, aliquo tempore propo-
nant: illi autem, qui eam pignerant, sunt ij
qui peccantes, & multa scelera committentes,
dicunt: Statim me corrigam, & in meliorem
frugem recipiam. Quibus ad instar illius e-
uenit, qui pignus aliquod in cauponam mit-
tit, non eo animo vt apud ipsum cauponem
maneat, sed animo illud statim repignetan-
di: at vini cupidus quotidie plus vini sibi mit-
ti ad bibendum iubet, & quantum ipsius vi-
ni augetur cupiditas, tantũ super pignore de-
bitum multiplicatur, ita vt tanto debito ob-
ligatus, dicat ipsi cauponi: Pignus, quod apud
te pigneraui, siquidem debitum, quod super 16
illo debeo, ita multiplicatum est, vt illud sol-
uere minimè possim, tuum sit.
Sic aliqui sunt, qui aiunt se peccatum ali-
quod semel & non amplius velle committere,
postea verò aliud atq; alia multa admittunt:
& taliter super pignore, videlicet, super anima
debitum peccatorum onerant, atque in ipsis
sceleribus ita veterascunt, vt omninò impo-
tentes ad pœnitentiam agendam sibi esse vi-
deantur, quos mors sic imperatos rapit: pi-
gnus verò videlicet anima, remanet in dæmo-
nis potestate. O æterne Deus! concede obse-
cro mihi, per infinitam clementiam tuam spi-
ritus feruorem, vt hæc tanta flagitia, vt opor-
tet, sciam amplificare. Qualiter, ô miseri, ani- 17
mas vestras omnipotenti Deo præbebitis, si i-
psas à vobis alienatas, & vt quid vile, venditas
habetis? Quare non contremiscitis vos ipsos
in tanto periculo positos contemplantes? Sed
quædam vobis optima nuntia nunc significa-
re volo, atque vtinam ea capere, vobisque pro-
desse velitis! Scitote vos, quandiu in hac vita
commoramini, libertatem & opportunita-
tem habere, vt has venditiones possitis irritas
facere atque dissoluere. Nam publica huius
Regni lege permissum est, vt omnes pupilli &
qui sub tutoribus sunt, possint quoscunque
con-

contractus, qui in ipsorum damnum facti fuerint, annullare. Dum hanc miseram vitam ducimus, omnes (vt ait D. Bernardus) pupilli sumus, donec (sicut B. Paulus inquit) *occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: vt iam non simus paruuli fluctuantes.* Et tanquam pupillis, Deum nobis Angelos tutores ac pædagogos tribuisse testatur Regius Psalmographus, dicens: *Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* Idcircò modò quamcunque venditionem dæmoni, mundo, aut carni factam optimè possumus reuocare, siquidem ad illam faciendam nullam

D. Bern. Ephes. 4. Psal. 90.

18 facultatem habebamus. Fit autem irrita hæc venditio, per veram quam de peccatis nostris agere debemus, pœnitentiam. Eia, fratres mei, estne aliquis vestrum, qui animam suam vendiderit? Estne hic aliquis concubinarius, qui propter carnales diuitias se Sathanæ vendiderit? Est hic aliquis honoris ambitiosus, aut aliquis auarus, qui propter caducam & inanem gloriam, vel propter vilem pecuniam corda sua vendiderunt? Soluite, fratres, soluite per salutem vestram, ac remedium animarum vestrarum has infœlices venditiones. O vos miseri! ô infausti! quis vos ita dementauit, vt tam bonam opportunitatem contemnatis, illam-

19 que præterire absque vtilitate vestra permittatis? Quid, quæso, damnati in inferno darent, si libertatem quæ nunc vobis sese offert, haberent? Si Angelus nomine Dei ad prędicandum illis è cœlo descenderet, qualem pœnitentiam agerent, vt se à tantis tormentorum generibus eriperent? Ergo existimate nunc, & animo concipite, iam vos in horridis inferni ignibus ardere, posseque ab illis facilè liberari, si vestrorum peccatorum veram pœnitentiam egeritis, atque ita ad illam agendam vos ipsos incitabitis, animasque vestras, vt ad suum verum Dominum, videlicet, altissimum Deum redeant, redimetis.

Secundus verò, cui ius suum tribui debet, est vnusquisque sibi ipsi. Sed dicetis: O pater, id certè prædicare non opus est, nullus enim extat, qui vt sibi prouideat, alium pelle, si posset, non exuat. Non id profectò, fratres, est ius, quod adinuicem vobis debetis, quin po-

20 tius magis nociuum quàm vtile est. Sed quod vobis debetis, est quædam vestrorum appetituum & affectionum mortificatio? & hoc inquit S. Propheta Oseas: *Seminate vobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ.* Quoniam si seminatis in misericordia, vosipsos, vt oportet non castigantes, nec mortificantes, metetis in iudicio condemnationem. Pro quo est notandum, seminationem nostram esse diuersam à seminatione agricolarum. Illi enim id quod seminant, colligunt: si triticum seminant, triticum colligunt: si verò hordeum, hordeum metent. Nos autem si in hac vita lachrymas seminamus, gaudium colligemus: si labores, otium: si paupertatem voluntariam, diuitias: si obedientiam, libertatem metemus. Ergo se- 21

minate vobis in iustitia, & metetis in misericordia.

Osea 10.

Tertius denique, cui ius suum reddere debemus, est proximus noster. Ius verò ei debitum à nobis, est bonum exemplum, quo eum ad bene operandum prouocemus. In diuinis literis quidam Angelus sanctum Moysem sic alloquutus fuisse legitur: *Immolabis Deo super montem istum.* Pro quo in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur: *Immolabitis Deo super montem istum.* In quo significatur, bonum opus publicum ab vno factum, alios quamplurimos ad id faciendum commouere: atque ita ex immolabis, sequitur immolabitis. Sed proh dolor! quam aliter multi faciunt, qui publicè delinquere gaudent, ac suis deprauatis exemplis proximum peruertere conantur, sicut illi, de quibus Dominus per Oseam Prophetam conqueritur, dicens: *Super capita montium sacrificabant, & super colles accedebant thimiama: ideò fornicabuntur filiæ vestræ,*

Exod. 3. Osea. 4.

& sponsæ vestræ adulteræ erunt. Hoc est, ex pub- 22

licis parentum & sponsorum peccatis, filiæ & sponsæ ad seipsas peruertendum occasionem capiebant. Quapropter egregiè S. Thomas inquit, peccata publica esse nimis execranda: tum quia peccator publicus videtur ex maiori contemptu peccare, tum quia cum scandalo aliorum peccat. Ideò beatus Paulus ait: *Peccantes coram omnibus argue.* Quasi dicat. Nunquam dissimulanda sunt peccata publica, sed obiurganda & arguenda. Et rationem reddens, addit: *Vt & cæteri timorem habeant.* Qui hæc tria adimplet, iustitiam facit,

D. Tho 3. p. q. 84 ar. 6. ad 1. 1. Ti. 5.

& iuſtus eſt: ac de huiuſmodi inquiunt ſupe-
rius adducta verba: *Iuſtorum ſemita, quaſi lux*
ſplendens procedit, & creſcit vſque ad perfectam di-
23 *em.* Semitam iuſtorum vocat Spiritus S. pio-
rum hominum vitam, propter coarctationem
& rectitudinem conſcientiæ, ac propter ſan-
ctum timorem, quo reguntur & gubernantur.
Horum autem tranquilla & ſancta vita, quo-
tidie in melius vſque ad perfectam diem auge-
tur. Ad intelligendum verò quæ ſit illa perfe-
cta dies, maximè perpendendum eſt, ſanctum
Moyſem, cum mundum quo Deus omnes di-
es fecit: numeraret, ſemper à veſpere incho-
Gen. 1. aſſe. *Factum eſt* (inquit) *veſpere & mane dies v-*
nus, id eſt, primus. Et inferius: *Factum eſt veſpe-*
re & mane dies ſecundus. Ac ſanctus Dauid ait:
Pſal. 54. *Veſpere & mane & meridie narrabo & annuntia-*
24 *bo, & exaudiet vocem meam.* Hunc ordinem nu-
merandi dies à veſpere incipiendo, Spiritum S
voluiſſe intexere exiſtimo, vt videlicet per il-
lum ſignificaretur ordo, quem habet dies ſpi-
ritualis, quo iuſti perficiuntur, qui à veſpere
vitæ actiuæ eorum incipit, ſtatimque manè vi-
tæ contemplatiuæ ſequitur: & ita augetur &
creſcit vſque ad meridiem, in quo vmbræ fi-
dei conſumuntur, ſcilicet, vſq; ad claram Dei
in gloria viſionem. In cuius rei myſterium,
Chriſtus Redemptor noſter veſperi in cruce
mortuus eſt, & mane reſurrexit, ac meridie cæ-
los aſcendit: innuens in hoc nos in veſperi vitę
actiuæ debere corpora noſtra cruce & pœna-
libus exercitijs mortificare, in mane verò vitæ
contemplatiuæ, reſurgere nouo ſpiritu ac no-
uo diuini amoris feruore, tandem poſteà in
claram Dei viſionem aſcendemus. De illis du-
Pſal. 29. obus ſanctus Dauid ait: *Ad veſperam demora-*
25 *bitur fletus & ad matutinum lætitia.* Nam in vi-
ta actiua, mens in deplorandis peccatis, atque
in tolerando aliquid pœnale pro illis ſe exer-
cet: in vita autem contemplatiua, ſolet gau-
dia & cœleſtes conſolationes accipere. Appel-
latur verò vita actiua veſper, & contemplati-
ua mane, quoniam veſper ſolet eſſe mane fu-
turi prænuntius. Atque ita Dominus dixit:
Mat. 16. *Facto veſpere dicitis: Serenum erit, rubicundum eſt*
Simile. *enim cœlum.* Nam ſicut rubedo veſpertina, ſi-
gnum eſt ex qua colligamus, venturum mane
clarum & ſerenum futurum eſſe: ſic diſciplinę,
flagella, cilicia, ieiunia, atque alia opera pœ-
nalia, quibus vir iuſtus in veſpera vitæ actiuæ
corpus ſuum affligit & macerat, ſigna ſunt a-
perta, ex quibus colligi poteſt, manè vitę con-
templatiuæ ſplendidum ac lucidum futurum
eſſe: & hoc modo augendo progredi debet vſ-
que ad perfectum diem, ſcilicet, vſque ad cla-
ram Dei viſionem. Ecce igitur, fratres chariſ- 26
ſimi, qualiter iuſti non ſolum volunt, vt iuſti-
tia ſua Phariſæorum iuſtitiam excedat: verùm
etiam omnes, qui veram iuſtitiam habēt, præ-
claris virtutum exercitijs anteire & ſuperare
conantur. Maximè etiam oportet, vt iuſtitia
noſtra abundet pluſquam Scribarum & Pha-
riſæorum, propter falſam quam legis habe-
bant intelligentiam, iram enim & odium cor-
dis, peccatum eſſe non exiſtimabant: quod hic
ſumma veritas apertiſſimè reprobat & con-
demnat, inquiens: *Audiſtis, quia dictum eſt anti-*
quis, &c. Vſque, *Reus erit gehennæ ignis.* Pijſſimus
Dominus, nec ſolo duntaxat verbo aut inor-
dinata voce vult, vt nos proximos noſtros of-
fendamus. Plin. inſignis rerum naturalium Plin. lib.
indagator, inquit: *Regem apum, cum à natura* 2. ca. 16.
pulchrior ac duplo maior cæteris omnibus, & colore Simile.
nitidior conditus fuerit: tamen ſtimulo, quo reliquæ
apes nocent, priuatum eſſe. Vbi eiuſdem naturæ 27
author nos apertiſſimè docuit, tantò aliquem
debere plures moleſtias & iniurias pati, atque
ad nocendum alijs eſſe impotentior, quantò
nobilior eſt, & alios magis antecellit.

Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi re-
cordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid ad-
uerſus te, relinque ibi munus tuum ante altare, &
vade prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens,
offer munus tuum. Mira docendi ratione Do-
minus his verbis vſus eſt. Vbi enim ad ſum-
mum repentè gradum conſcendit, inferiores
omnes in eo complexus eſt. Satis eſſe videba-
tur dixiſſe: Si proximum læſeris, illum placa-
re, illique ſatisfacere, ſolicitè contende: ſed
nequaquam hoc ſolo contentus, omni ſacrifi-
cio & oblatione ei interdixit, donec offenſum
fratrem debita ſatisfactione placaret. Cum ve- 28
rò ait, vt ſacrificium inceptum relinqueret,
& opus interrumperet, atque ad quærendum
fratrem, quem læſerat ipſumque placandum
tenderet, rem hanc magis amplificauit, oſten-
ditque ſe pacis inter proximos maximum eſſe
amatorem. Atque ita B. Chryſoſtomus expli-

cans hunc locum, inquit: *Vide misericordiam Dei, quæ plus respicit hominum vtilitatem, quam suum honorem.* Hic præintelligi vult, quodvis opus externum, quo Deum promereri studemus, vt est oratio, ieiunium, carnis afflictio, eleemosyna, & alia id genus. Nihilominus tamen munus præcellentissimum altaris noui testamenti, Eucharistia est. Itaq; vbi commodè fieri potest reconciliatio, sanctam communionem præcedat, oportet. Vnde B. Hieronymus: *Si munera nostra absque pace non offerre possumus, quantò magis corpus Christi accipere?* Iudicium damnationis sibi conscisсit, qui cum Iuda accedit ad sacramentum summæ pacis. Cæterum, quando munus sit relinquendum in altari, donec reconciliatio fiat, prudentia maximè opus erit. Est enim hoc mādatum affirmatiuum, quamobrem loci & temporis circunstantia maximè eget: lex namque spiritus sapientiæ & intellectus omnia sapienter præcipit. Itaque quo ad animum attinet, absolutè dictum est: *Vade prius reconciliare fratri tuo*: quo ad executionem verò, nisi commodè fieri possit, non ita. Tu verò, ô homo, qui læsus es, offensori tuo libenter parce, vt Deus tua etiam scelera remittat, eumq; ex toto corde tuo dilige, & Dominum propitium habebis. Contemplare quæso, id quod sanctus Dauid ait, scilicet: *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.* Sanctus Propheta hic, quem dilexit, minimè explicat, sed Caietanus hoc animaduertens inquit: Attende, quo tempore, & vbi sanctus Propheta hunc Psalmum ediderit, & quem dilexit, facilè intelliges: tempus namque fuit, cum in spelunca Saulem ipsum persequentem, potens occidere, non interfecit: & tunc temporis ait: *Dilexi*, scilicet, inimicum meum Saulem, *quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.* Hoc est, Deum in meis necessitatibus habeo propitium: nam propter eius amorem dilexi illum, qui me odio prosequebatur. Sic tu, eundem Deum, si hoc ipsum feceris, propitium habere non dubites. Ad cōfusionem autem omnium, qui se maximos Christianos esse putant, vobis egregium dictū ac sententiam hominis ethnici referre volo. Seneca Philosophus inquit: *Dissensio ab alijs, reconciliatio à te incipiat.* O vtinam verba hæc in cordibus nostris scriberentur! & per illa duceremur, magnam profectò gloriæ coronam in conspectu diuinæ Maiestatis cōsequeremur. Ergo, ô Christiane, non expectes obsecro, vt frater tuus veniam à te postulet, sed tu ipsum inuita. Festina, inquit diuus Chrysostomus, inimicum tuum præuenire ad amicitias, ne forsan te tardante, ille præueniat ad rogandum, & de manu tua rapiat pietatis mercedem. Illuminet Deus atque inflammet suo diuino amore corda nostra, vt posthac ita faciamus, & sic abundantem mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

D. Chrysost. sup. Mat. c. 5.

29

30 Psa. 104

Caieta.

31 Seneca.

D. Chrysosto. hō. 12. sup. Mat.

DOMINICA SEXTA POST PENTECOSTEN.

CONCIO I.

Cùm turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marc. 8.

1 LOquens sponsa de suo sponso in Canticis ait: *Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi.* Non inquit: Dilectus meus granum est botri, sed botrus. Quemadmodum enim in botro non vnum, aut alterum granum inueniuntur, sed multa: ita sponsa multa remedia & beneficia à Domino accepisse hic fatetur. 2 Hoc autem donis, quæ sancta Ecclesia à Deo, antequam fieret homo, accipiebat, rectè applicari potest. Nam postquam liberalissimus hic Dominus homo factus est, non solum se botrum appellauit, sed apud diuum Ioannem inquit: *Ego sum vitis vera*: innuens, quod sicut vitis vuis onerata, racemum superat & antecellit, sic beneficia, quæ in homines, postquam factus est homo, Deus confert, illa, quæ olim ante eius sanctissimam incarnationem præstitit, longe antecedunt. Huius aperte veritatis testimonium est, id quod diuus Matthæus eandem, quam hic beatus Marcus agit, historiam narrans inquit, scilicet: *Ascendens Iesus in montem sedebat ibi, & accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum multos cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos.*

3 Nequaquam vero contentus est piissimus Dominus hæc tot tamque singularia benefi- cia præ-

Cant. 1

Simile.

Ioan. 15.

Simile.

Mat. 15.

cia præstando, sed (vt hic sanctus Euangelista Marcus ait) sciens illos non habere aliquid ad manducandum. *Conuocatis discipulis suis, ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent.* Certè cum animaduerto, turbam illam triduo in de-
4 serto, sine domo, sine lecto, sine hospitio, sine cibo, (quæ prope iam defecerat) perdurantem, dieique æstum, & noctis intemperiem, cũ paruulis etiam & vxoribus tolerantem, ac super nudam humum cubantem: quid aliud iudicare potero, quàm eam fuisse Dominicæ præsentiæ gratiam, eam in sanando virtutem, eam in docendo suauitatem & eloquentiam, vt homines illi sui quodammodo obliti vsque adeò à diuina illa Domini pręsentia, & docentis ore suspensi essent, vt neque longioris viæ, neque inediæ, quę illos iam premere cœperat, recordarentur? Optima quidem sese mihi nũc offerebat occasio, ad increpandos huius tempestatis Christianos. Sunt enim aliqui, qui ferè nunquam concionem audiunt, quos ego admoneo, vt magnopere perhorrescant, ne super illos, id quod Dominus per Prophetam Oseam Hebrææ genti ait, incidat: *Oblita es le-*
Osea 4. *ges Dei tui, obliuiscar filiorum tuorum, & ego.* Id
5 est: Contempsisti legem Dei (quia vt Beatus
B. Tho. 2.q.47. art. 2. Thomas inquit) obliuio paruipensionis est euidens signum: ea enim quæ magni æstimamus, magis memoriæ infigimus, & in pęnam huius sceleris obliuiscar filiorum tuorum, & e-
D. Aug. lib. 15. de Trin. ca. 16. Idem li. de efficientia diuinitatis. go. Sed quæro, qualiter obliuio in Deo esse potest? Ad hoc diuus Augustinus respondet, dicens: Tunc Deus meminisse dicitur, quando aliquid facit: tunc obliuisci, quando non facit. Et alibi apertius explicuit, quod obliuisci est, non misereri. O terribilia verba! Quomodo, ô peccator, qui diuinæ legis ita obliuisceris, & concionatores illam tibi in memoriam reuocare volentes contemnis, hæc verba non pertimescis? Si Deus in pœnam tanti sceleris tui non miseretur, quid facies? quid remedij
6 capies? Eisdem namque, quibus ante su-
Eze. 16. pernus Dominus fuerat minitatus, per Prophetam Ezechielem sic ait: *Ecce, ego extendam manum meam super te, & auferam iustificationem tuam, & dabo te in animas odientium te.* Vbi alia translatio habet, *Auferam ius tuum à te:* & in Hebræo est; *Auferam statutum tuum à te,* & in contextu Græco legitur, *Auferam legitima tua à te.* In quarum translationum varietate significatur, Deus in pœnam grauium peccatorum multoties permittere, homines in tot scelera ac flagitia incidere, vt fidem, legem, obedientiam, atque illa, quæ ipsorum iustificationem adiuuabant, amittant. Et hæc grauissima pœna Dominus hic infœlicibus peccatoribus minatur. Quid igitur, ô miser, expectas, siquidem ijsdem quibus illi ambularunt, viis 7
incedis? Deus ipse, qui luminum Pater est, te illuminet, vt resipiscas & in meliorem frugem te recipias, atque remedium, siquidem nunc per tempus tibi licet, diligentissimè quæras. Alij autem sunt, qui ad audiendum quidem verbum Dei conueniunt, sed non sicut isti venerunt ieiuni: postquam enim cibis se onerarunt, tunc in Ecclesiam ad audiendam concionem, seu, vt potius dicam, ad dormitandũ in concione, vel ad propriam & aliorum attentionem peruertendam confluunt. Quamuis concio ad populum habita, non sit sacrosanctæ Eucharistiæ communio, vt ieiuni eam audire teneamini: tamen, vt melius cordibus vestris imprimatur, ieiunos conuenire maximè conducit. In sacra Regum historia legitur. Saul puellas quasdam Hebræas, quæ è fonte veniebant, interrogasse: *Num hic est videns?* Et I. Reg. 9.
ipsæ responderunt: *Hic est, hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso ingredientes vrbem, statim inuenietis eũ, antequam ascendat excelsum ad vescendum: neque enim comesturus est populus, donec ille veniat, quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps comedent qui vocati sunt.* 8
Perpendite, obsecro, fratres, qualiter Hebręus populus non afficiebatur molestia, cùm ieiuni Prophetam sacra peragentem, expectabant. Nunc autem ex vobis quamplurimi, viginti horas ludentes, absque ciborum memoria consumitis, & ad concionem venire non potestis, quin prius cibum sumatis: atque ita diuinum verbum parum dispositi, & minus attenti auditis. Et licet hoc malum sit, tamen multò peius est, vos inordinatis affectionibus & passionibus, quæ effectum verbi diuini impediunt, plenos ad diuinam concionem audiendam accedere. Beatus Ambrosius inquit, Simile.
quod sicut illi qui vinum colligunt, dolia & cados præparare debent: parum enim prodest, 9

vuas optimas & vini abundantiam magnam
habere, si vasa in quæ mittendum est, immun-
da sunt: ita ad recipiendum diuinum verbum,
corda nostra mundari, ac sanctis affectibus
ornari oportet: nam alias ex his, quæ in con-
cione dicta fuerint, parum fructus atque vtili-
tatis percipiemus. Qualiter, obsecro, musicus
instrumentum, quod pulsare contendit, con-
cinnare poterit, si ipsum chordas non habet?
Simile. Impossibile erit illud, si ita est, in consonan-
tiam posse redigi. Quid peccator est, nisi in-
strumentum sine fidibus, videlicet, sine timo-
re & amore? Qualiter ergo à concionatore in
harmoniam, dum ita fuerit, redigetur? His si-
militudinibus dispositionem, qua ad audien-
dam cœlestem sacrosancti Euangelij doctri-
nam, vt in mentibus vestris operetur, conue-
nire oportet, facile intelligetis. Nam idem
Dominus per Esaiam Prophetam ait: *Ad quem*
Esa. 66. *respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spi-*
10 *ritu, & trementem sermones meos?* id est, ad ser-
mones meos. Quibus verbis ostenditur, quan-
tum diuinæ Maiestati placeat ille, qui ab om-
ni inordinata affectione expeditus, (hoc enim
per pauperculum significatur) & timore ple-
nus ad audienda diuina verba ex ore prædica-
toris accedit. Ideò non inquit: Ad quem aspi-
ciam, sed: *Ad quem respiciam,* id est, in quo sæ-
penumero oculos meos, tanquam re mihi
gratissima, figam? Valde etiam notandum est,
hanc hominum multitudinem, dum esset cũ
Christo Redemptore nostro in deserto, licet
victum non habebat, minimè conquestam
fuisse, nec Domino dixisse, vt ipsam accepta
eius benedictione dimitteret. Quando verò
Israeliticus populus cum Moyse in solitudine
erat, cùm singularem & excellentem cibum,
videlicet, manna, quo absque aliquo magno
labore fruebatur, haberet: tamen in sacra pa-
11 gina alter ad alterum dixisse legitur: *Consti-*
Nũ. 14. *tuamus nobis ducem & reuertamur in Ægyptum.*
Ex quo apparet discrimen, quod, inter esse
cum Deo, aut esse cum hominibus, reperitur.
Nam cum Deo, licet cibus non habeatur, vo-
luptas & gaudium est: sine Domino autem,
quamuis manna sit, omnia amaritudo esse
Sap. 8. videntur. Merito ergo in Sapientia dicitur:
Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædium conuictus illius, sed lætitiam & gaudium.

Hac dulcissima conuersatione sanctus Pro-
pheta: dum per asperas Palestinæ solitudines
exulabat, detinebatur, vt ipse fatetur, dicens:
Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco pe- *Psa 118.*
regrinationis meæ. Et alibi: *In terra deserta, in-* *Psal. 62.*
uia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi, vt vi-
derem virtutem tuam & gloriam tuam. Hoc 12
est, perinde ac si in sanctuario tuo tibi assiste-
rem, ita tuam gloriam, maiestatem, omni-
potentiam, & perfectionem in hac solitudi-
ne contemplor: quod quidem labores meos
dulces ac suaues reddit, eosque patienter per-
fero. Idcirco merito in Prouerbiis dicitur:
Melius est vocari ad olera cum charitate: quam *Prou. 15.*
ad vitulum saginatum cum odio. Et in Hebræo
atque in Paraphrasi Chaldaica clarius habe-
tur: *Melius est vocari ad conuiuium oleris cum*
charitate, &c. quod idem est, ac si diceretur:
Plus valet conuiuium oleris cum Deo, quam
sine eo abundantes epulæ atque opiparæ. Ex
defectu autem huius conuersationis, multa
mala in mundo oriri solent, vt Beatus Paulus
ad Romanos scribens, nos docet: *Sicut* (in- *Rom.*
quit) *non probauerunt Deum habere in notitia* 13
(id est, quia conuicti sunt, nullam Dei memo-
riam habere) *tradidit illos Deus in reprobum sen-*
sum (id est, permisit eos tradi) *vt faciant ea*
quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate,
malitia fornicatione, &cæt. Atque huius veri-
tatis ratio est apertissima, quoniam actualis,
quæ de Deo habetur, memoria in ipsis men-
tibus reuerentiam, timorem, & amorem gi-
gnit: reuerentia verò, amor, ac timor Dei,
obedientiam generat: obedientia autem o-
mne peccatum expellit: ac deficiente memo-
ria Dei, hæc omnia deficiunt, & ita vitijs &
sceleribus locus atque aditus patefit. Hanc
eandem causam assignat sanctus Daniel, cir- *Dan. 13.*
ca illorum improborum senum peruersitatẽ. 14
Auerterunt (inquit) *sensum suum, & declinaue-*
runt oculos suos, vt non viderent cœlum, neque re-
cordarentur iudiciorum iustorum. Diligamus
igitur, fratres, hanc sanctam conuersationem,
& in illa dies noctesque consumamus, toto
animi conatu laborantes & contendentes, ab
hoc cœlesti Redemptore non discedere. In
Canticis namque dicitur, sponsus ab sponsa *Cant. 5.*
propter ipsius pigritiam, ignauiam, & negli-
gentiam fugisse. Ob cuius rei causam quæ-

rens ipsum sponsum, in maius percutientium
& spoliantium eam incidit, vt ipsamet fatetur
dicens: *Inuenerunt me custodes, percusserunt me,*
& vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum cu-
stodes murorum. Caue igitur, ô anima, ne à te
hoc summum bonum recedat, statim in ma-
nus alicuius, qui te percutiat, vulneret, spoliet,
& perdat: scilicet, in manus mundi, carnis, &
diaboli incides.

15 Ait igitur Dominus: *Misereor super turbam*
quia ecce iam triduo sustinent me, &c. Vsque,
Quidam autem ex eis de longe venerunt. Res pla-
ne admiratione digna est, videre rationem
quam gratissimus hic Dominus munerũ & ser-
uitiorum sibi factorum habet. Attendite qua-
liter dies, quibus turba illa cum ipso in deser-
to fuerat, & longum iter quod confecerat, ma-
gni faciens, peculiariter enumerat & specifi-
Luc. 7. cat. Ita cum Maria Magdalena fecisse legitur,
nam omnia seruitia quæ ipsa in domo Phari-
sæi illi exhibuit, singulariter enumerauit. Et
Gen. 22. Patriarchæ Abraham factum, quod imperio
suo egerat gratificans, dixit: *Per memetipsum*
iuraui, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio
tuo vnigenito, benedicam tibi, &c. Videte quo-
modo omnes illius eximiæ obedientiæ, cir-
16 cumstantias peculiariter commemorat. Non
solum enim ait: Filio tuo, verum etiam adie-
cit, vnigenito. O benedictus & glorificatus sit
talis Deus! Fœlices ac beati illi, qui se totos
seruituti eius dicant, & ei libentissimè inser-
uiunt? Inter probos & improbos, hoc præter
alia discrimen versatur, quod probi Deum i-
mitantes, beneficia in se collata magni æsti-
mant, & multis gratiarum actionibus ampli-
Deut. 8. ficant. Ita sanctus Moyses in Deuteronomio
inquit: *Dominus Deus tuus introducet te in ter-*
ram bonam, terram riuorum, aquarumque & fon-
tium, in cuius campis & montibus erumpunt flu-
uiorum abyssi: terram frumenti, hordei, ac vinea-
rum, in qua ficus & malograta, & olïueta nascun-
tur: terram olei ac mellis, vbi absque vlla penuria
comedes panem tuum, & rerum abundantia per-
frueris, vt cum comederis & satiatus fueris, bene-
dicas Domino Deo tuo pro terra optima, quam de-
17 *dit tibi.* Perpendite, qualiter sanctus vir, vt-
pote Deo gratus, excellentias illius optimæ
terræ peculiariter commemorat, amplificans
& magnificiens immensi Dei beneficium. E-
contra improbi, quippe qui ingrati sunt, be-
neficia accepta paruifaciunt & contemnunt,
sicut illi duo maledicti Dathan & Abiron, qui
(vt in Numeris legitur) sancto Moysi impu-
denter dixerunt: *Nunquid parum est tibi, quod* Nu. 16.
eduxisti nos de terra, quæ lacte & melle manabat,
vt occideres in deserto, & vt nostri dominatus es-
ses? Reuera induxisti nos in terram, quæ fluit riuis
lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum
& vinearum: an & oculos nostros vis eruere?
Hoc per ironiam aiebant, quasi dicerent:
Promisisti nobis terram abundantem, & de- 18
disti sterilem ac siccam solitudinem. Ean-
dem ingratitudinem omnis populus ostendit
sancto Moysi & Aaron, dicens: *Quare nos fe-*
cistis ascendere de Ægypto, & eduxisti in locum i-
stum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum Nu. 20.
gignit, nec vineas, nec malogranata? O diabo-
licam peruersitatem, & hominum nequitiam!
qui cum ingentes gratias diuinæ liberalitati
agere deberent, eo quod in terra sterili cibum
tam sapidum, & manibus angelorum condi-
tum, & absque labore ipsorum comparatum
(siquidem ad fruendum illo terram colere,
aut serere, vel in ea insudare non opus habe-
bant) eis tribuebat: tanti beneficij immemo-
res de sterilitate terræ, & per consequens, de
ipso Domino detrahebant & murmurant: at-
que ita gratiarum actiones, quas Domino
reddere debebant, in querelas commutabant.
Omnipotens Deus per infinitam clementiam
suam nos eripiat, ne in huiusmodi ingratitu- 19
dinem prolabamur, quin potius tanquam gra
ti minimum quoque beneficiorum eius ma-
gnificiamus.

Misereor, inquit, *super turbam, quia ecce iam*
triduo sustinent me. Sustinere est idem quod Psa. 129
expectare. Atque ita diuus Psaltes ait: *Susti-*
nuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea
in Domino. Vbi posterior particula declara-
tiua est prioris. Hoc piissimus Iesus ad subue-
niendum illis egenis, pro ratione adducit, in-
quiens: In me hucusque sperauerunt, & pro-
pter mei amorem laboribus & necessitatibus
se commiserunt: ideo meæ pietati conuenit,
eis lubentissimè subuenire. Si homines hoc 20
obseruare solent, vt licet cum magno detri-
mento suo fiat illis qui in ipsis confidunt, o-
pem ferre, & succurrere conantur, quantò ma-
gis hoc

gis hoc infinitæ Dei bonitati conueniet? A-
nimaduertite, quanto se periculo senex ille,
qui Leuitam in domum suam recepit in Ga-
Iud.19. baa, subiecerit. Qui nefariæ genti & abomi-
nabili hospitem suum violare contendenti, sic
ait: *Nolite fratres, nolite facere malum hoc, quia*
ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab
hac stultitia, habeo filiam virginem, educam eam
ad vos, vt humilietis eam [*O sancta Maria sen-*
nora,] Quæ fidelitas viri erga hospitem suum!
Eadem virtute sanctus Loth in hospites, quos
domi suæ hospitio recepit, vsus est. Nam cum
eos turpes & nefandi Sodomitæ profanare
Gen. 19. vellent, ipse sic illos alloquutus est: *Nolite, quæ-*
21 *so, fratres mei, nolite malum hoc facere, habeo duas*
filias, quæ necdum cognouerunt virum, educam
eas ad vos, dummodo viris istis nihil mali faciatis,
quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Quid
igitur expectandum est de infinita Dei boni-
tate, si fidelitas hæc apud homines reperitur?
O fratres, si molestias ac labores, quas pro ad-
implendis appetitibus vestris patimini, ad se-
quendum cœlestem reparatorem nostrum,
diuinamque voluntatem eius faciendam per-
ferretis, quàm singularia diademata, & glo-
riæ coronas consequeremini? Sed, proh dolor!
quia ad sustinendum ipsa importabilia onera
artes & inuentiones quæritis: ad sustinendum
autem Christum Iesum, in ijs quæ vobis im-
perat, nec minimam quidem diligentiam ad-
22 hibere vultis. Quapropter meritò hic diuinus
Isa.5. dominus per Prophetam Isaiam conqueritur,
dicens: *Væ qui trahitis, quasi vinculum plaustris,*
Simile. *peccatum.* Sumitur metaphora hæc à bobus
vel mulis, quæ magnum pondus, quod per se
solæ portare non possent, currui iunctæ illud
facilè vehunt. Sic peccatores coniuncti plau-
stro, facilè peccatorum pondera ferunt, alias
enim illa supportare non possent. Videbitis
hominem qui sudore vultus sui, victum sibi
quotidie quærit, & cum hoc se (vt aiunt) tan-
quam principem induit & componit, atque
ad hoc quantò potest ære alieno se opprimit,
se pignerat, versutias facit, mille fraudes com-
mittit, ac mille molestias, & angores patitur,
23 solummodò vt eleganter induatur. Vanitas
illa qua vult eleganter indui, currus est, qui
illa cuncta onera & afflictiones ei portare ad-
iuuat, ne ipse tantum ea sentiat. Videbitis a-
lium, qui per vicos & plateas vrbis, in equo seu
mula multis famulis comitatus incedit, & qui
abundanter & lautè epulatur: redditus autem
eius ad dimidium illius pompę non sufficiunt:
quam ob causam ære alieno opprimitur, &
quotidie à creditoribus affligitur, & molestia
afficitur. Si autem quæratur, quare tot tanta-
que onera ille perferat: ad hoc ergo respon-
deo, insaniam illam, qua videlicet, vult ab o-
mnibus nobilis & magnificus haberi, esse cur-
rum adiuuantem ipsum ad onera supportan-
da. Videbitis iuuenem per vrbem cum vitæ suę Simile.
discrimine cursitantem, & alium suis simili-
bus sociatum, qui eò dementiæ peruenit, vt vi-
am propter illud quo nunquam fruetur, vi &
armis propugnare contendit, & alia id genus
crimina perpetrat. Si autem illum admoneas,
vt ab illis adolescentibus, quorum amicitia
familiariter vtitur, sese auertat, attendatque
offensiones Dei, quas simul cum illis commit-
tit, respondet: Domine nunquam vile aliquid, 24
nec abiecto aut infimo homine dignum feci,
& nunc minimè faciam: ignobilium enim ho-
minum est, beneuolentiam amici pari amore
nō referre. Ecce qualiter stultitia illa, qua no-
bilis & gratus habere conatur, est veluti cur-
rus, quo ille onera, licet grauia sint, vehit. De-
nique esset infinitum, si modò onera, quæ mi-
seri peccatores sustinent, velim numerando
percensere. Nam sicut boues currui iungun-
tur, sic isti alicui fallaci fundamento, aut ina-
ni cogitationi adhærent, qua velut curru one-
ra eis tam grauia non videntur. Idcircò ait S.
Propheta: *Væ vobis, qui trahitis quasi vinculum*
plaustri peccatum. Hi verò, qui onera teterrimi 25
Sathanæ sic perferunt, nihil propter Dei amo-
rem sustinere volunt: quamobrem cœlestis
conuiuij participes minimè erunt: ipse nam-
que Dominus, illos qui eum sustinent, inui-
tare solet. Sed, ô bone Iesu, & hominum a-
mantissime! quot annos patienter expectasti
& sustinuisti nos, antequam ad te veniremus?
Sanè pigritiæ nostræ quasi oblitus rationem
duntaxat trium dierum habes, quibus nos æ-
quo animo misericordiam tuam expectantes,
non desperamus. Videte, obsecro, summi Nu-
minis stupendam tolerantiam. Tacui semper, Isa.41.
silui, patiens fui. Et iterum clamat: *Laboraui* Isa.1.
sustinens.

Misereor

Mat.15. *Misereor super turbam, quia ecce iam triduò sustinent me.* Beatus Matthæus pro, *sustinent me,* inquit, *perseuerant mecum.* Hæc est vna præcipua diuinæ miserationis causa, scilicet, boni o-
26 peris perseuerantia. Inter ea, quæ in hoc mundo magis deploratu, & pluribus lachrymis digna sunt, est parua, quam in bonis habemus,
Simile. perseuerantia: nam cum incipimus, statim deficimus, quod plerunque diuitibus & deditis voluptibus contingere solet. Quibus illud S. Prophetæ Dauidis exprobrare possumus,
Psal.77. scilicet: *Filij Ephraim intendentes, & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli: non custodierunt testamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare, & obliti sunt benefactorum eius.* Filij Ephraim, id est, Abundantes. Isti licet per viam Domini ambulare incipiant, in ea tamen perseuerare minimè volunt: sed in die belli, videlicet, in die tentationis conuersi sunt. Sunt ali-
27 qui, qui dicunt: Ego posthac castitatem seruabo, imò si vxor mea è vita migrauerit, alicui religioni me dicabo: & statim minima quaq; tentatione, vel oblata occasione, in solitas tur-
Simile. pitudines reuertitur. Sed pauper cum iam laboribus sit assuefactus, tanquam veteranus miles est, qui licet supra se globorum nimbum aut multitudinē cadentem aspiciat, nunquam
Simile. se tradere, vel subijcere vult. Ille verò qui delicatè sibi indulget, est veluti equus, qui cum in stabulo omni cura & diligentia pertractetur: vbi primum strepitum aliquem bellici tormēti audit, fugit, & à nemine potest detineri. Hoc in primis oritur ex eo, quia iste Dei beneficia in se collata obliuiscitur. *Et obliti sunt benefactorum eius.* Vbi illud, *Et*, est causale, & est
28 sensus: Conuersi sunt in die belli, quia obliti sunt benefactorū eius. Tum etiam quia communiter huiusmodi homines propter timorē inferni, magis quam propter Dei amorē conuertuntur, & isti minus perseuerare solent. Cum Ægyptij multis Dei flagellis ac plagis opprimerentur, metu potius quàm voluntate
Exod.2. commoti: (*Vrgebant* inquit sacra pagina) *populum Israel exire velociter de terra.* Et statim eos pœnituit, ipsumque populum Israel persecuti sunt vsque ad mare, vbi suorum scelerum pœnam luentes, summersi sunt. Ita delicati ac diuites facere solent, qui metu potiùs quàm amore, peccata à se expellunt, & ea cōfitentur: postea verò minima quaq; occasione adducti, ad ea redeunt, ipsa ad se trahere conantes, quousq; hac infœlici lite in inferno summerguntur. Igitur (fratres mei) in omni virtute persistite, si diuinę misericordię participes esse vultis. Ac ne in die belli, id est, in die tentatio- 29
nis superemini, & terga vertatis, in oratione etiam permanete: sicut beatus Hieronymus, B. Hier.
qui acriter à dæmone tentatus, opem Domini ad Eu-
implorans, tamdiu in oratione perseuerauit, stochiū.
vt ipse de se in epistola ad Eustochium dicat: *Memini me clamantem, diem crebrò iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino imperante tranquillitas.* Discite etiam ex hoc, fratres, cui potissimè eleemosynam exhibere debeatis, nempè omnibus, sed præcipuè ijs, qui Christum Iesum sequuntur, eique diu ac noctu inseruiunt, laudes atque encomia indefesse persoluunt. Vnde beatus Paulus ait: *Operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos fidei.* Gal.6. Valdę etiam hic notandum est, Dominum, vt hoc conuiuiū faceret, præcepisse turbæ discumbere super terram. Credendum autem est, eos recto ordine sedisse, vt facilius eis sacrosancti Apostoli possent ministrare, & vt in eo significaretur, Deus illos 3
qui ordinem seruant, velle inuitare: ipse namque Dominus rerum ordinem magnoperè diligit. Quapropter diuus Paulus vehementer gaudebat, eo quod illum Colossenses seruabant. Atque ita ait illis: *Spiritu vobiscum sum, & si corpore absens, gaudens, videns ordinem vestrum.* Col.2. Et inter cætera, quæ Deus Ecclesiæ promittit, vnum est agnos pascendos non vtcunque, sed ordine seruato. *Pascentur* (inquit sanctus Esaias) *agni iuxta ordinem.* Isa. Itaque quoties fines ordinis transfigimus, & inordinatè, siue verbis, siue comedendo, siue vestiendo viuimus, non agni sumus, quoniā agni pascuntur iuxta ordinem. Inter alia quæ Reginæ Sa- 31
ba in domo Salomonis vehementer placuerūt, 3.Re.10.
ipsamq; in admirationem rapuerunt, fuerunt ordines ministrantium. Atque ita vnum ex his, in quibus pulchritudo sanctæ Ecclesiæ cōsistit, & quod magnoperè Deo & Angelis eius placet, sunt ordines ministrātium, id est, Christianorum. Vnde B. Iob, Dominus ait: *Nunquid nosti ordinem cœli, & pones rationem eius in terra?* Quid est rationem ordinis cœlestis

ponere

ponere in terra? nisi quod quemadmodum inter ipsos spiritus celestes & angelicos ordo seruatur, sic & imitationem eorum homines in sacrosancta Ecclesia, vt digni sunt cęlesti conuiuio se disponere debent. Voluit etiam diuinus magister vt illi homines, antequam saturarentur, sederent: vt intelligeremus, necessariū
32 nobis esse, si saturitatem volumus, vnūquemque nostrum in loco, in quo Deus illū posuit, sedere: videlicet quod artifex in loco artificis, mercator in loco mercatoris, & nobilis in loco nobilis sedeat. Hoc diuus Paulus erudiuit, dicens: *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.* Seruus vocatus es, non sit tibi curæ (id est, ne afficiaris molestia, nec fatigeris, vt libertatem consequaris, in ipsa namque seruitute, gloriam poteris adipisci) qui enim in Domino vocatus est seruus, libertus est Domini. Similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi. Vultis (fratres mei) causam & rationem cognoscere, quare mundus tantam patitur diuitiarum famem, vt vix in eo homines saturentur? Ratio (meo iudicio) est, quoniam
33 ipsi in loco, vbi eos Deus posuit, esse nolunt. Artifices enim in sedili mercatorum sedere volunt, hoc est, filias suas dotare, & se ad instar mercatorum induere volunt: mercatores verò sedile ingenuorum equitum cupiunt: equites comitum & ducum locum obtinere volunt: comites denique ac duces pompam, & Regum amplitudinem contendunt. Atque ita omnes fame & necessitatibus opressi viuunt, & vt statum suum, & naturæ conditionem (quæ nulli ipsorum satisfacit) amplificent atq; augeant, alij aliorum bona vsurpant. Quibus verba illa Prophetæ Habacuc optimè quadrant, scilicet: *Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tuæ, concidisti populos multos, & peccauit anima tua, quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit.* Multi e-
34 nim, vt suum statum amplient & nobilitent, proximis suis, quantum possunt, damnum inferunt: væ illis, quia propriæ ipsorum diuitiæ contra eos in die iudicij clamabunt. Igitur (fratres mei) quiescite in loco & statu, quem Dominus vobis dedit, in eo recto ordine viuite, & gaudium ac saturitatem facillime habebitis, imò & vobis multa supererunt, quibus pauperibus subuenire possitis, & mereamini diuinam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1.Cor.7.

Hab.2.

IN EADEM DOMINICA VI. Post Pentecosten.

CONCIO II.

Cùm turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marc. 8.

SAnctus Propheta Zacharias inquit, nomine Dei, sibi à quodam Angelo verba hæc 1
fuisse dicta: *Reuertor ad Hierusalem in misericordijs: domus mea ædificabitur in ea, & perpendiculum extendetur super Hierusalem.* Ex quo appa- 2
ret perpendiculum quo in terris domus Dei ædificata fuit, è cœlo descendisse. Vbi diuina Sapientia docuit, nos si domicilium ac domus eius esse cupimus, debere ædificari, & duci per perpendiculum, quod æternus Pater nobis è cœlo misit, videlicet, per Christum Redemptorem nostrum, & vnigenitum Filium eius, ipsum totis viribus nostris, atque animi conatu, in virtutibus quas in vita sua operatus est, imitantes: inter quas vna ex præcipuis, in qua eum sequi debemus, est misericordia. Cum Dominus per Prophetam Esaiam Hebræo populo, & in ipso nobis regulam ac normam, qua duci & gubernari conducit, præberet, sic ait: *Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere peruersè, discite benefacere, quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint* 3
peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabūtur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Ac si diceret: Si peccata vestra coram oculis meis sanguine fluunt, & vltionem contra vos postulant: si vultis, vt me ad iram non prouocent, lauamini. Peccatum (vt inquit Scotus, & Alexander de Ales) mentē quadam macula inficit, (sicut eisdem placet) est priuatio pulchritudinis spiritualis. At verò D. Augustin. hanc maculam in Dei imagine, quæ in ipsa anima impressa est, videtur collocare. Quemadmodum enim imago, quæ in lutum incidit, ita infi-

Zach.1.

Esa.1.

Scot.li.4 dist. 14. Alex. de Ales 2. p. q. 14. D. Aug de salutaribus documētis 8. ca.

ita inficitur & fędatur, vt vix imago esse videatur: sic anima quæ in peccatum mortale labitur, polluitur & maculatur. Ait igitur Deus: *Si* 4
Simile. *animas vestras peccatorum immunditijs inquinastis, lauamini.* Mundus duo habet lauacra, videlicet numos & fauores: nec aliquod saponis genus ita maculas ex panno emundat, sicut hæc duo purgare solent. Licet enim quis improbus ac nefarius sit, si numos fauoresque habet, in tribunalibus hominum, facillimè purgabitur: at coram Deo, impius non nisi vera pœnitentia mundatur. Et non solum (inquit cælorum supernus Rex) oportet, vt peccatores lauentur: sed addit, *Mundi estote.* Hoc est, in ipsa perseuerate munditia: & ad hoc auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, id est, cum in corda vestra cogitationes malæ intrare cœperunt, omni cura & diligentia illas statim auertite: ipsæ enim sunt fons & origo omnium malorum. Non ait: cogitatio-
5 nes improbas ne in corda vestra ingredi permittatis, hoc namq; in manu hominis nequaquam est. Atque ita Dominus per Prophetam
Hie. 4. Hieremiam dicit: *Vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ?* *Morabuntur*, inquit, *& non ingredientur*, quia vt ait beatus Gregorius, *In*
D. Greg. li. 17. moral. c. 10. *bona corda cogitationes illicitæ veniunt, sed morari prohibentur.* Et in Apocalypsi beatus Ioannes inquit: Se vidisse similem filio hominis,
Apoc. 1. vestitum podere, & præcinctum ad mammillas zona aurea: caput autem eius, & capilli erant candidi, tanquam lana alba, & tanquam nix. In quo significatum est, caput, videlicet cor hominis, tunc capillos albos, id est, cogitationes mundas ac licitas habere, cum visce-
6 ra & pectora charitate circundata retinet. Nā quod noxię cogitationes diligenter ab humano pectore amoueantur, vt licitæ in eo duntaxat remaneant, ab ipsa charitate prouenit. Vt autem Dominus magis hæc omnia peccatoribus persuaderet, adiecit: *Quiescite agere peruersè.* Quasi dicat: Aduertite ingentem laborem & afflictionem, quam peccatum ipsum secum affert, & nolite cū laboribus æternam damnationem comparare. Sed quoniam non sufficit ad integritatem iustitiæ: desistere à malo, nisi etiam id quod rectum est agatur, adiunxit: *Discite benefacere.* O cœlestem doctrinam, & omni studio amplectendam! fœlices illi qui eam sequuntur. Vt quis Theologiam Simile.
sciat, aut ius pontificium, ceu ciuile, vel etiam medicinam, oportet vnam quamlibet harum scientiarum multis annis addiscere: quod si eis non dat operam, nunquam profectò eas comparabit. Multò igitur minus rectè operari, ac 7
bonus esse sciret ille, qui id non discit, & consequi omni studio conatur. O magnam filiorum Adæ cæcitatem, qui absque studio & labore, boni esse existimant! Dic mihi homo, quot annos theologiæ vacasti? Et tu, quot annos iuri pontificio? Et tu, quot annos philosophię? Certè si plurimos annos in eis studijs cōsumpsisti, doctus euades. Tu verò, quantum temporis vt bonus esses, impendisti? Nullum equidem. Ergo nunquam bonus eris. O charissimi in Christo fratres! quare cum tantum temporis in comparandis scientiis humanis consumitis, duas saltim horas diei in addiscenda scientia bonitatis non eligitis? Discite bene 8
agere, discite vestras inclinationes superare, discite appetitui vestro non succumbere: discite passiones & inordinatas affectiones à cordibus vestris radicitus euellere: & discite, humiles, pij, & casti esse. O Christe Iesu vitæ reparator, & mundi magister! qui in sacratissimæ crucis cathedram ascendisti, vt paupertatem, patientiam, humilitatem, mansuetudinem, obedientiam, & ineffabilem charitatem in ea doceres: te oro atq; obsecro, vt hos fratres meos has diuinas lectiones erudias, & fœlices illi qui eas à te omni cura & solicitudine addiscere laborauerunt. Hic, hic, fratres mei, discite bene agere. Sed valdè notandum est, quòd cùm Dominus nobis dixerit: *Discite bene agere*, statim bona opera, in quibus nos exercere debemus, cœpit numerare, dicens: *Subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam.* Quę omnia sunt pietatis & misericordiæ opera. O infinitæ sapientiæ Deus! nunquid omnia bona opera in opera misericordiæ resoluuntur? Minimè qui- 9
dem. Sed hæc in præsentiarum peculiariter referre voluit, vt doceret nos, si in operibus misericordiæ exercemur, inde facile disponi ad obtinendum diuinum fauorem, vt alia omnia rectè facta ac bona opera agere sciamus. Quā obrem in principio huius concionis diximus, vnam ex præcipuis virtutibus, in qua Christum Redemptorem nostrum nos imitari oportet

portet, esse misericordiam. Beatus Iob de se
Iob.31. ipso sic ait: *Ab infantia creuit mecum misera-*
tio, & de vtero matris meæ egressa est mecum.
Hic locus singularis est, quo ex sacra Scriptu-
ra conuincitur, ponendas esse virtutes infu-
10 sas, siquidem sanctus Propheta hic ait? De
vtero matris meæ, egressa est mecum misera-
tio. In quo apertè fatetur, se illam diligen-
tia sua minimè comparasse, imò potiùs à po-
tenti Dei manu obtinuisse, quæ in ipso, vt-
potè viro prudenti & grato, ab infantia indies
creuit: quòd certè non parum bonum repu-
tandum est. Nam plurimi sunt, qui suaptè
natura in bonum sunt propensi, & vi quodam-
modo illam optimam ingenij propensionem
deprauant & amittunt. Quocirca, siquidem
aliquem misericordem esse, donum Dei & val-
dè necessarium est: illud instanter ab ipso sum-
mis precibus contendere maximè oportet, vt
tandem illo suffulti & ornati, nostris proximis
in suis necessitatibus opem feramus, & diui-
Iosue 2. na misericordia digni efficiamur. Meritò Ra-
11 ab (vt sacra pagina refert) exploratoribus
quos domi suæ excepit, postquam ipsos à
morte eripuit, dixit: *Nunc ergo, iurate mihi per*
Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci vo-
biscum, ita & vos faciatis cum domo patris mei.
Ita qui Domino in pauperibus eius, dum vi-
xerit, succurrerit, & cum abusus fuerit miseri-
cordia, confidenter & iusto titulo ab eo pote-
Iacob.2. rit misericordiam postulare. E contra verò
D. Tho. (vt Diuus Iacobus asserit) iudicium sine mise-
2.2.q.31. ricordia fiat illi, qui non facit misericordi-
art.5. am. O tonitruum terribile! quis adeò stupens
& graui somno sopitus est, qui non excite-
tur. Ex hoc infertur, quanta obligatione Chri-
stiani ad eleemosynam erogandam astringan-
tur, quia alias non plecterentur pœna æter-
D. Am. na immisericordes. Hinc B. Ambrosius illam
stupendam sententiam, & in cordibus nostris
scribendam protulit, scilicet: *Pasce esurientem,*
si non pauisti, occidisti. Quis ergo hæc audiens,
totis viribus hanc virtutem adipisci non con-
tendit?

12 Quapropter (charissimi fratres) si in hoc
vultis optimè procedere, oculos in cœlestem
Magistrum nostrum vertite, qui in sacra ho-
dierna Euangelij lectione illud mirabiliter
docet, quæ sic incipit: *Cum turba multa esset cū*
Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis
discipulis, ait illis: Misereor super turbam, &c. O
admirabilem Iesu Christi humilitatem & cle-
mentiam! qui filius Dei altissimi est, qui sapi-
entia Patris vocatur, is nunquam dedignatur
Apostolos rudes conuocare, & veluti ab illis
in re tam graui tamq; seria consilium audire.
Hinc discant Reges & prælati, quos Deus po-
suit in Ecclesia, negotia, quæ magni momenti
sunt, absq; multorum consilio non expedire.
Salomon enim ait: *Qui autem sapiens est, au-* Pro. 12.
dit consilia. Ecce quomodo sapientis signum
est, consilium aliorum audire. Idem etiam in- 13
quit: *Erit salus, vbi multa consilia.* Ergo vbi
consilium defuerit, infirmitas non deficiet. Et
beatus Bernardus dicit: *Omnia illi desunt, qui* Pro. 24.
sibi nihil deesse putat. Licet autem principibus & & 11.
prælatis aliorum consilium capere magis o- D. Ber.
porteat (eorum enim negotia grauiora esse so-
lent) tamen hæc sacra doctrina omnibus per-
utilis & necessaria est. Aliqui seipsos excusare
solent, dicentes: Tanta iracundia & furore in
hac re inflammatus fui, vt consilium sumere
non fuerit in mea potestate. O egregiam excu-
sationem! Imò potius quia ira excãdescebas,
& iracundia in te dominabatur, illud capere
debebas. Insanus enim & mentis inops esset
cæcus ille, qui diceret: Nolo ductorem, quia
non video: imò quia cæcus es & non vides, du-
ctore indiges. Sic qui præ furore & iracundia
cæcus est, & veluti tortis absque oculis factus,
tunc opus habet consilium accipere. Quam- 14
uis Rex Assuerus ethnicus erat, & quia regina Simile.
Vasthi vxor sua imperium ipsius contempsit,
iratus est, tamen iracundia illa duci noluit, sed
prudentes viros super negotio consuluit. Atq;
ita sacra Scriptura inquit: *Iratus Rex, & nimio* Esther 1.
furore succensus, interrogauit sapientes, qui ex mo-
re regio semper ei aderant, & illorum faciebat cun-
cta consilio scientium leges ac iura maiorum.
Quantò ergo maiori studio Christiani homi-
nes hoc facere tenentur? Maximè autem o-
portet vt viros Apostolicos sapientia ac sancti-
tate plenos cõsulamus: nam si ita non fit, mul-
torum malorum consilium huiusmodi causa
erit: vt apud sanctum Ezechielem apparet. Vbi
legitur, quod videns Dominus desolationem 15
populi, dixit ille sancto Prophetæ: *Assume plã-* Eze.10.
ctum super Principes Israel, & dices: quare mater

tua leæna inter leones cubauit, in medio leunculorum enutriuit catulos suos? Vnde ingens malum ortum est, videlicet: *Et eduxit vnum de leunculis suis, & leo factus est: & didicit capere prædam, hominemque comedere.* In quo apertè significatur, quod ideò Rex aut princeps aliquis, tyrannidem & crudelitatem in subditos exercet: quia inter leones, hoc est, improbos & crudeles consiliarios educatus est. Non ita
Psa.100 sanctus Dauid faciebat, qui de se ait: *Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.* Heu, proh dolor, quàm pauci sunt modò, qui hunc Regem inclytum imitentur! quin potiùs iam nunc ad eam temporum calamitatem peruenisse videmus, de qua Diuus
2.Ti.4. Paulus inquit: *Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus.*
16 Ait itaque Dominus: *Misereor super turbam quia ecce iam triduò sustinent me.* His verbis supernus magister nos docet, cui præcipuè eroganda sit eleemosyna: nam licet omnib. pauperibus fieri debeat, iustis tamen & sectatoribus Iesu Christi potiori iure debetur. Idcircò
Eccl.12. in sacra Scriptura dicitur: *Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso*
Vatabl. *certè à Domino.* Vbi Vatablus legit: *Benefac,* Pro vt reportes pretium ingens: & Propheta
Psal.15. Regius inquit: *Sanctis qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.* Pro quo alius vertit: *erga sanctos, qui sunt in terra, & præclaros, omnis voluntas mea.* Qui supra
17 dixerat: *Dixit Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges:* ait nunc se velle misericordiam eius cum sanctis ipsius exercere, siquidem ipse bonis hominum non eget. Quanquam autem pauperes improbi sint, & eleemosynam non mereantur, tu ad eos non attendas, sed ad ipsum Deum, propter quem
2.Reg.9. illam præcipuè erogas. In sacra Regum historia Rex Dauid cuidam filio Ionathæ nomine Miphiboseth vtroque pede claudo, dixit: *Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper.* Sic licet pauper vtroque pede claudus sit, nec patientiam in aduersitate nec humilitatem in paupertate habeat, tu non ipsum, sed patrem eius Iesum Christum aspi- 18
ce, & propter illum necessitati egentis succurre. Antequam hi famelici cibum à Domino postulassent, ipse in eis oculos clementiæ suæ ac misericordiæ collocauit. O vtinam in cordibus nostris vera misericordia regnaret, certe non opus esset, vt pauperes à nobis precibus importunis eleemosynam peterent! Nam (vt D.Aug.
inquit diuus Augustinus) misericordia est a- lib.9.de
lienæ miseriæ in corde nostro compassio, qua ciu.Dei,
vtique si possumus, subuenire compellimur. cap.13.
Et beatus Isidorus ait, compassionem vocari B.Isidor.
misericordiam, quia miserum cor facit dolens li.9.Etymolog.
de aliena miseria, & quia hac compassione caremus, pauperibus, licet magnos clamores mittant, remedium adhibere nolumus. Omnia hæc ex defectu charitatis proficiscuntur, 1.Ioan.3
sicut beatus Ioannes testatur, dicens: *Qui habuit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?* Im- 19
possibile videtur, quoniam ferrum durius est Simile.
hominis corde, & ignis diuini amoris fortior est igne materiali: si verò ignis materialis ferrum durissimum mollificat: multò melius diuinus amor humanum cor emolliet. Ergo si impossibile est, ferrum diu esse in fornace, absque eo quod emolliatur, impossibilius profectò erit, humanum cor in fornace charitatis esse, absque eo quòd viscera eius misericordia commoueantur. Hi verò, qui ad elargiendum proterui & duri sunt, ad accipiendum facillimos se præstant, ad instar spongiæ, quæ facilè liquorem in se missum recipit: illum autem, non nisi prius comprimatur, à se emittit. Sic Simile.
istos oportet premere: & precibus quodammodo vexare, vt obulum pauperi egenti præbeant. Alij etiam sunt, qui non solum erga 20
pauperes ita se gerunt, sed sunt tanquam vas Simile.
quoddam fictile vndequaque circumclusum, quod nullum foramen præter tenuissimam rimam habet, Hispanè, [*Alcancia:*] In quod si numos mittas, ipsum quidem in se illos recipit, sed postquam intus sunt, nihil ab eo extrahi & educi potest, quanquam illud millies huc atque illuc inuoluas & inuertas. Itaque vt numis ipsis fruaris, opus est tibi vas ipsum frangere: & postquam fractum est, numi circumcirca sparguntur. Sic auari, qui nimia cupi-

cupiditate & desiderio bona temporalia acci-
piunt, licet posteà à prædicatoribus multis re-
prehensionibus inuoluantur, & increpentur,
atque à pauperibus concutiantur, nihil ad o-
21 perandum aliquod opus pium commouentur
quousque Deus illos morte confringit, & tunc
ipsis inuitis, omnes opes & res familiares eo-
Iob 2. rum per hæredes, clericos, ac pauperes, spar-
guntur & diuiduntur. O miseros vos, siquidem
absque vtilitate vestra, plurimi facultatibus &
diuitijs, quas sudore nimio comparastis, fru-
entur! Amici sancti Prophetæ Iob, videntes
ipsum in sterquilinio sedentem, sederunt cum
eo in terra septem diebus & septem noctibus,
tantaque fuit immanitas eorum, vt nullus ei,
nec pannum quidem, quo vir sanctus vulnera
sua mundaret, elargiretur. O terribilem inhu-
manitatem hominum, qui videntes amicum
suum testa saniem radentem, ei in tam graui
necessitate opem ferre & auxiliari noluerunt?
22 Signum profectò erat, illos plus crudelitatis
quam compassionis habuisse. Deum igitur
(fratres mei) obsecrate, vt vobis corda compas-
siua præbeat, atque ita pauperes contemplan-
tes, eorum necessitatibus subuenire curabitis.
3.Reg.18 In sacra Regum historia legitur, Regem Achab
(postquàm tres anni sterilitatis transacti sunt,
& fames adhuc in Israel increbuerat) dispen-
satori domus suæ dixisse: *Vade in terram ad vni-
uersos fontes aquarum, & in cunctas valles: si fortè
possumus inuenire herbam, & saluare equos & mu-
los, & non penitus iumenta intereant. Diuiseruntq;
sibi regiones, vt circuirent eas. Achab ibat per viam
vnam, & Abdias per viam alteram seorsum.* Quid
ô Rex non sunt tibi alia negotia, in quibus oc-
cupatus te exerceas? Nonne esset melius di-
cere: Quæramus victum & necessaria viduis,
pupillis, atque alijs pauperibus, quàm circuire
terram ad quærendam herbam mulis & equis
23 tuis sustentandis? O rem lachrymis & com-
miseratione dignam, videre Christianos quã-
plurimos, qui in quærenda herba ad alendos
equos, & multo plus in recreandis proprijs
sensibus ac corporibus suis, obliti ferè pro-
ximorum suorum, solliciti sunt & occupan-
tur.

*Misereor super turbam, quia ecce iam triduò
sustinent me, &c.* Ex his verbis sequitur, illos qui
Iesum Christum in laborib. & necessitatibus
sectantur, fiduciam magnam & securitatem
habere posse. Quapropter vobis hodierna die
(fratres charissimi) id quod sanctus Samuel
populo Israelitico dicebat, in medium propo-
no, videlicet: *Nolite recedere à tergo Domini, &* 1.Re.12.
nolite declinare post bona, quæ non proderunt vobis.
Id est: Ne in hominibus confidatis, sed Domi- 24
no verè & ex animo seruite, atq; in eo omnem
fiduciam vestram collocate, & ita solatio ple-
ni vitam ducetis. At, vt verum fatear, hanc do-
ctrinam surdis me prædicare existimo. Quis e-
nim afflictus & necessitate oppressus in Do-
mino, sicut decet, quadam animi fortitudine
confidit? Hoc autem magis dolẽdum, & mul-
tis lacrymis deplorandum est, quòd cùm in la-
boribus hanc fiduciam penitus ferè contem-
namus, ad perpetranda scelera ei fortiter ac
misericordiæ Dei confidenter adhæremus. I-
taque vix aliquid est, quod nos ita ad peccan-
dum ex parte nostra commoueat, quàm gran-
dis misericordiæ Dei fiducia. Sæpenumerò a-
licui solet euenire, vt cum multa, quæ ad vi-
tam propagandam necessaria sunt, non nisi
per fraudem, & grauia scelera committendo,
obtinere posse existimet: ipse tunc minimè re-
cordetur, se Deum Patrem habere, & in eo (vt 25
ratio postulat) siquidem infinitæ misericordię
est, confidere debere. Quemadmodum S. Da-
uid faciebat, qui sic ait: *Tu autem Domine ne e-* Psal.21.
longaueris auxilium tuum à me. Vbi alia trans-
latio habet: *Ne elongaueris auxilium meum à
me.* Auxilium Dei sanctus Propheta suum vo-
cat, quoniam ipse Deus, illud ijs qui (vt ęquum
est) in eo confidunt, promisit, atque ita velut
rem sibi debitam Regius Propheta suam ap-
pellat. Hac igitur sancta fiducia destitutus, se
totum in fraudibus & latrocinijs alijsque in-
iustitijs exercet. O te infœlicem peccatorem,
qui ad scelera committenda in Dei misericor-
dia confidis! dicens: Licet peccauerim, infinita
tamen est Dei misericordia, ipse mihi veniam
præstabit. Vt autem peccare desinas, & à pec- 26
cato desistas, in eadem misericordia Dei mi-
nimè confidis, pro comperto habens illum ti-
bi, si vlterius flagitia non committis, opem &
auxilium laturum esse. O cæce, cæce, quanto
cum periculo falleris? Dic obsecro, si Domi-
num misericordem esse, & qui tibi scelerum
tuorum veniam condonabit, confiteris: quare

multò apertius non fateris, illum tibi in necessitatibus tuis, ac laboribus, absq; hoc quod tot peccata committas, profuturum? Eum misericordem erga flagitia tua reputas, & in necessitates tuas crudelem ac negligentem? O cœli! ô terra! super tãto scelere ac perfidia obstupescite. Disce ergo (frater charissime) disce, te totum ac tua diuinæ misericordiæ credere & committere, atque ita in maioribus aduer-
Psal. 4. sitatibus cum Regio Psalmographo dices: *In*
27 *pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam*
tu Domine singulariter in spe constituisti me. Vbi B. Hieronymus vertit, singulariter in spe securum habitare fecisti me.

Et responderunt ei discipuli: Vnde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Antea, volens Dominus miraculum illud, quando quinque panibus saturauit quinq; millia hominum facere, beatum Philippum interrogauit: Vnde ememus panes, vt manducent ij? Ip-
Ioan. 6. se verò respondit: *Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisq; modicum quid accipiat.* Non miror Philippi diffidentiam, qui quamuis alia Domini miracula viderat, hoc tamen nouum miraculi genus, quo sine commeatu populus erat reficiendus, nondum viderat. Sed isti, qui paulò antè viderat, maiorem hominum turbam in deserto minori panum numero satiatam, cui & ipsi panum &
28 piscium fragmenta ministrauerant, & duodecim cophinos fragmentorum, ex ijs quæ saturato iam populo superfuerat, Domino præcipiẽte collegerant, quomodo tam breui temporis mora interiecta, quod ipsi viderant, manibusq; tractauerant, obliti sunt? cur ad hunc modum non philosophati sunt? Qui potuit exigua annona tot homines pascere, poterit vtique & ipsum modo facere, quod antea fecit. Quam facilè ergo erat, quærenti Domino respondere? Tibi Domine omnia possibilia sunt, sicut anteà fecisti, fac modò. Quis quæso, fratres, adeò tardus atq; hebes ingenio esset, qui non hanc responsionem in promptu haberet? Non dubiũ, quin apertè hoc argumento colligamus, non Philippum modò, sed omnes etiam discipulos, qui huic consilio interfuerunt, tardissimos ingenio fuisse, qui sic in Meridiana luce caligant, vt nec hanc rem ad-
29 eò perspicuam assequi possent. Quos Dominus ideò tales elegit, vt incomparabilem diuinitatis suæ potentiam hac ratione declararet, qui talibus instrumentis vniuersum potuerit mundum superare, tyrannorum vim effringere, aras & templa idolorum euertere, & dijs repudiatis, crucifixum inter latrones hominem pro illis Deum verum mundique conditorem prædicare. Volens igitur Dominus necessitati corporali suorum sectatorum subuenire, ac sacros discipulos illuminare, quærit ab illis, quot panes haberent. At illi septem se habere dixerunt.

Et præcepit turbæ discumbere super terram. Omnibus discumbere imperauit, neminemque ab illo conuiuio excepit: innuens in hoc se ex parte sua, velle omnes saluos fieri. Atque
ita D. Ioannes agens de fausto sacri Euangelij 30
nuntio, inquit: *Dedit eis potestatem filios Dei fie-* Ioan. 1.
ri. Nunquid magnatibus tantummodò vel Regibus aut principibus hanc potestatem cõcessit? Minimè profectò. Quibus ergo? Iis qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, hoc est, omnibus illis qui carni & sanguini renuntiare, & Deum induere voluerint, siue pauper, siue diues sit, vel nobilis aut ignobilis. Ideò beatus Apostolus Paulus respondens huic quæstioni, videlicet: Quamuis ius in sacrosancto Euangelio haberet, Iudæi vtrum, an Gentes? quoniam Iudæi affirmabant, illud sibi iure hæreditario pertinere, siquidem & ad ipsos promissio facta erat, & ab eis Christus Dominus nasci dignatus fuerat: Gentes verò asserebant, id quidem verum esse, sed sufficere, illos ipsum Dominum crucifixisse, idcircò eis sacrum Euangelium nequaquam compe-
tere. Huic inquam quæstioni satisfaciens, ad 31
Romanos scribens, ait: *Non est distinctio Iudæi* Rom. 10
& Græci: nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Omnis enim, qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. O benedictus & glorificatus sit talis Deus! te omnes cœlestes hierarchiæ collaudent, siquidem omnib. qui efficaci voluntate ad te venire contenderint, pijssima viscera tua aperis. Igitur (fratres mei) per fidei, obedientiæ, atque amoris viam currite, vt illius cœlestis conuiuij, cuius excellentiam omnes hominum linguæ, vel Angelorum minimè possunt explicare partici-

Simile. ticipes esse possitis. Si in Regis palatium in-
32 grederis, & in aula eius mensam pretiosis mappis instratam, & delicatissimis epulis ornatam vides, cui muliones atque alij viles totius domus famuli accumbunt, quibus postquam illæ epulæ consumptæ fuerunt, aliæ atque aliæ abundantissimæ ministrantur: diceres certè & iure optimo, Deus bone! qualis erit mensa, vbi Rex cum filijs suis manducat, & quibus epulis erit ornata, siquidem huiusmodi mensa mulionibus atque infimis seruis paratur? [*O vala me la beatissima Trinidat*:] Quam incensi & inflammati bonorum cœlestium desiderio essemus, si profundè & attentè illa animo euolueremus, cum huius vitæ bonis ipsa quodammodo conferentes. Quid enim est mundus hic visibilis tanta rerum diuersitate adornatus, nisi quædam mensa à diuina potentia
Simile. instrata? Quam pulchræ mappæ sunt campi, & prata multa herbarum, florum & rosarum varietate florentia? Quot epulæ in hac mensa sunt, id est, quot sapida gustui, pulchra visui, &
33 olfactui odorifera? Et sicut in conuiuio, ablato vno cibo, alius apponitur: sic in hac mensa, finitis quibusdam fructibus, alij opportunè maturescere incipiunt, quibus consumptis, alij atque alij succedunt. Quod idem in carnibus contingere videmus: aliquando enim perdices tempestiuæ sunt, alio vero tempore pulli, alio gallinæ, alio caro arietina, alio deniq; alię carnes. Idem etiam de piscibus dicere possumus, quorum tempestiuitas non semper eadem est. Ad condiendas autem has epulas omnipotens Deus multos coquos, videlicet cęlos, solem, lunam, atque alios planetas habet: atq; hæc tam excellens mensa, vilibus solũ mulionibus, videlicet, caducis hominum corpori-
34 bus sic adornata est. Si ergò talis est mensa, quam Deus miseris corporibus parauit, qualis erit illa, in qua ipse Dominus & supernus Rex cum filiis suis, scilicet, iustis manducat? Igitur quis adeo demens erit, qui ardenti studio & cupiditate ei accumbere non exoptet, atque ad tantum bonum consequendum omnem curam ac diligentiam non adhibeat?

Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit & dabat discipulis suis vt apponerent, & apposuerunt turbæ. O quam multa in his paucis verbis sese nobis consideranda offerunt? Primum est, quod Dei filius æterno Patri gratias agit, exemplo suo nos erudiens, vt cum ad mensam accedimus, tot diuinis beneficiis, quot ferculis onustam, largitori bonorum omnium gratias agamus, qui nobis cœlestium atque terrestrium creaturarum ministerio, vitam quam degimus, & ad vitæ vsum necessaria, larga manu suppeditat. Quo animi affectu sanctus Ia- 35
cob Domino dicebat: *Deus in cuius conspectu* Gen. 48.
ambulauerunt Patres mei, Deus qui pascit me ab adolescentia mea vsque ad præsentem diem. Eodem ergo affectu nos ob id Dominum glorificare oportet, ne de nobis, sicut de illis ingratis conqueratur, de quibus per Prophetam Hieremiam inquit: Et non dixerunt in corde suo: Hier. 5.
Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore suo: plenitudinem annuæ messis custodientem nobis. Deinde in his verbis notandum est, qualiter
Dominus suis sacratissimis manibus panem 36
frangebat, & sacris discipulis suis turbæ distribuendum largiebatur: ad significandum prælatos non solum doctrina spirituali, sed etiam corporali cibo, subditos debere reficere. Circa quod diuus Ambrosius inquit: *Aurum habet Ecclesia, non vt seruet, sed vt eroget, & subueniat necessitatibus.* Dominus per infinitam clementiam suam illos illuminet, vt ita faciant, ac suo bono exemplo nos ad ipsum imitandum prouocent, atque ita mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. D. Ambros. li. 2. officiorũ cap. 28.

DOMINICA SEPTIMA POST PENTECOSTEN.

CONCIO I.

Dixit Iesus discipulis suis, Attendite à falsis prophetis, &c. Matth. 7.

CVm filius alicuius Regis aut magni principis educandus est, omni cura & solici- 1
tudine nutricis aptitudo, videlicet sanitas e- Simile.
ius, corporis dispositio, ac temperies seu complexio solet attendi: lac eius appenditur in 2
statera, & aliæ quamplurimæ diligentiæ adhibentur, quod si tam apta, vt opus est non reperitur, nullo modo infans ei nutriendus traditur. Sic Christus Dñs Princeps Regum terræ, quo-

quoniam sciebat eos, qui verbum diuinum do
cent, esse velut nutrices nutrientes filium, sci-
licet, populum Christianum (ideo enim Diuus
1. Cor. 3. Paulus ait: *Tanquam paruulis in Christo lac vo-*
bis potum dedi) vult omnem solicitudinem &
diligentiam adhiberi, vt hæ nutrices corru-
ptum lac, id est, doctrinam qua populus Chri-
stianus peruertatur, minime habeant.

Et ideo ait: *Attendite à falsis prophetis, qui*
veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinse-
cus autem sunt lupi rapaces. O Christe verè ho-
minum amator! frustra videris de hoc nos ad-
monere, siquidem id nobis prodesse non po-
test: nam si isti falsi prophetæ tanquam oues
venturi sunt, quid mirum, si nos deceperint?
3 Et siquidem tanquam oues venturi sunt, si in-
star luporum vlularent, eos hoc signo cognos-
ceremus. At si venientes vt oues, balant sicut
oues, quis eos poterit dignoscere, aut quis ab
eis se poterit tueri? Verum quidem est, illos sic
esse venturos: sed aduertite, quod si pelle qua-
Simile. dam ouina, licet magna sit, aliquis lupum vel-
let contegere, nō posset illum ita operire, quin
ex alia parte auris, ex alia rostrum, ex alia pe-
des, & ex alia cauda appareret, ex quibus lupus
esse ostenderetur. Ita licet aliquis munus pij
sancti & religiosi hominis velit præstare, licet
loqui vt sanctus, licet denique sanctus velit
apparere, si intus nulla ei virtus est, vna aut a-
lia via (quando id non cogitaueris) tibi non
ouis, sed lupus apparebit. Non vocat hic Do-
4 minus falsos prophetas, hypocritas, licet verū
sit hos etiam falsis ostensionibus & fictioni-
bus se ostendere, qui intus lupi honoris cupi-
di sunt: illæ autem simulationes & mortifica-
tiones, quas faciunt, sunt velut esca ad deci-
piendos principum animos, & ad consequen-
Simile. dum finem intentum. Nam, sicut vulpes (vt
fertur) videns agricolam portantem in curru
multos pullos, finxit se esse mortuam iuxta viā
& cum eam rusticus vidisset cupiditate pellis
commotus ipsam in currum proiecit, & illa i-
bi à nemine impedita pullos manducauit: quo
facto se non esse mortuam, sed viuam mani-
festauit: sic hypocritæ, fingunt mortificatio-
nem, vt vbi desiderant, collocentur: sed statim
vbi primum id quod intendunt, consequun-
tur, ostendunt se non mortuos, imo potius vi-
Simile. uos esse. His etiam contingit, id quod paupe-
ribus & vagabundis, qui tempore quo volunt
vxores ducere, eleganter & perpolitè induti,
in longinquas vrbes, vbi à nemine cognoscan-
tur, se conferunt, atque ita illo apparatu mise-
ras vxores decipiunt, credentes illos diuitijs
abundare. Sic hypocritæ externa ostensione
& optimo apparatu Reges & principes fallūt: 5
postquam verò vxorem ducunt, id est, post-
quam optatum finem adipiscuntur, statim o-
stendunt quam pauperes virtutis sint. Alij ve-
rò licet honores ac dignitates non intendant,
hanc mortificationem & optimam ostenta-
tionem propter mundi duntaxat laudes de-
monstrant, quæ etiam paruo temporis spatio
permanere potest. Nam inter colores natura-
les & artificiales hoc discrimen versatur, quod 6
illi non facile euanescunt, hi verò facillimè.
Effigies alabastri licet fricetur panno, & aqua
abluatur, nunquam candorem amittit, quin
potius à puluere excutitur & mundatur, at ve-
rò imago diuersis coloribus depicta, si aqua
abluitur, statim illos deperdit: sic inter veras
ac solidas virtutes, & inter fictas & simulatas,
hoc aliquo modo discrimen est: quod illas, vt
habent in corde fundamenta sua, iustus (licet
in aqua tribulationum immergatur) non a-
mittit, imò cùm illa puluerem vanitatis, si quis
erat, à se expellit: hę verò, scilicet, simulatę vir-
tutes, veluti ficti & artificiales colores, mini-
ma quacunque occasione incidunt & euanes-
cunt: atque ita interior miseria, in publicum
prodit & demonstratur. Quamuis autem hu-
iusmodi hypocritæ sibi damnum inferant, pro
ximis tamen suis minimè sunt nocumento,
saltim enim foris de se bonum exemplum pre-
bent. Quapropter peius est, homines publicos 7
peccatores esse, propter damnum quod de-
prauato suo viuendi modo aliis afferunt, ma-
ximè si nobiles ac primates sunt in Republica. Simile.
Nam, sicut in ædificio maxima differentia est,
si lapis magnus corruat (nunquam enim solus
incidit, sed casu suo totum ædificium nutare
& contremiscere facit) an si lapis minimus &
in infimo loco collocatus decidat, nulli nam-
que suo casu nocet: ita magnopere differt, si
homo nobilis & in Republica præcipuus pec-
cet, an homo infimus & abiectus. Quapropter
Dominus per Prophetam Ezechielem de hu-
iusmodi conqueritur, dicens: *Et facti sunt do-* Eze. 44.

mui

Eze.44. mui Israel in offendiculum iniquitatis. Idcirco le-
uaui manum meam super eos ait Dominus Deus
& portauerunt iniquitatem suam, & non appro-
pinquabunt ad me, vt sacerdotio fungantur mihi,
sed portabunt confusionem suam, & scelera sua quæ
fecerunt. Vbi alia translatio habet: *Et porta-
bunt iniquitatem suam:* & sic est etiam in conte-
xtu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi si-
gnificatur, quod propter criminum grauita-
tem, & quia ipsa publicè à personis nobilibus
committebantur, flagella per multum tem-
poris spatiũ duratura erant. Hoc enim signat,
8 *Portauerunt, & portabunt*, hoc est: Passi sunt, &
patientur. Alibi etiam idem Dominus in eos-
Osea 4. dem inuehitur, dicens: *Dilexerunt afferre igno-
miniã protectores eius*, scilicet, Israel. Obseruate
Principes, Reges, Iudices & Prælati, quod no-
men Deus vester vobis imponat, nempe, pro-
tectores. Hoc munus vestrum est, videlicet,
inferiores non solum à tyrannis defendere &
protegere, verum etiam à dæmone sanctis ope-
Simile. ribus propugnare. Et quemadmodum, clypeus
ictus recipit, vt corpus illæsum & incolume
seruetur: ita vos debetis labores perferre, vt
subditi vestri ab omni malo immunes sint &
9 liberi. Notandum est etiam, quòd vbi dicitur
Protectores, poterat verti Clypei: vox enim He-
braica, puta *magen*, clypeum etiam significat.
Atque etiam illud Psalmi: *Quoniam Dij fortes
terræ vehementer eleuati sunt*, transferri potest.
Psal.4. *Quoniam Principes qui terræ sunt clypei, vehe-
menter erecti sunt*, vel vt vertit beatus Hierony-
mus, *Dij scuta terræ vehementer eleuati sunt.* O
2. Reg. quale scutum erat sanctus Dauid, se obijciens
vlt. Deo percutienti populum ne subditos interfi-
ceret, dicens: *Ego sum qui peccaui, & ego iniquè
egi, isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur, ob-
10 secro, manus tua contra me.* O pretiosissimum
scutum ex auro purissimo charitatis fabrica-
tum! Heu, heu quàm pauca hodie huiusmodi
scuta reperiuntur, quàm pauci principes, aut
prælati, qui vitam suam pro vita subditorum
in discrimen offerant. E contra verò quot Res-
publicæ nunc extant, quibus dici potest: Di-
lexerunt afferre ignominiam protectores tui.
Nam cum earum gubernatores ipsas protege-
re & tueri deberent, illas suis deprauatis exem-
plis peruertunt & labefactant. O Domini &
patres mei per immensam Dei charitatem vos
oro, vt dignitatis statum, in quo Deus vos po-
suit, attendatis, & ne sitis causa damnationis
proximorum ac subditorum vestrorum, qui-
bus fauorem & tutelam protectionemque de-
betis. Cum igitur publici peccatores magis
noxij & nociui sint, quàm hypocritæ, qui sibi
duntaxat nocet, de his (vt iam dixi) Dominus
in præsentiarum, mea sententia, non loquitur,
sed per falsos prophetas intelligit hæreticos,
qui veniunt ad vos in vestimẽtis ouium, id est,
verbis dulcisonis & suauibus. Hoc enim falsus
propheta hæreticus sua malitia intendit, nem-
pe miseris hominibus blandiri, & eos in suum 11
nefarium propositum adducere, dicens non
esse necessariam pœnitentiam, nec ieiunium,
nec disciplinam, aut aliquod opus pœnale.
Quod si aliquãdo veritatem loquitur, illa non *Simile.*
aliter quàm sutor apri seu porci seta vtitur, qui
filum multoties duplicatũ & pice delibutum
componit: & vt possit per corium ingredi, in
fine eius subtile porci setam adaptat, quæ per
corium ingressa filum pice delibutum ipsam
sequendo per idem foramen ingreditur. Sic 12
hæretici, vt in hominum intellectibus menda-
cia grandia imprimant, vnã veritatẽ loquun-
tur, qua id, quod dicunt contegere, & (vt aiũt)
palliare conantur, & illam veritatem in fronte
afferentes mẽdacia magna & periculosa intro-
mittunt, & in publicum proferunt. Execran-
dus ac maledictus Propheta Balaam (vt in li-
bro Numerorum legitur) populum Israel be-
nedixisse traditur, dicens: *Quàm pulchra ta-* *Nu.24.*
*bernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel, vt val-
les nemorosæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt ta-
bernacula, quæ fixit Dominus.* Postea verò consi-
lium dedit, vt Moabitidæ fœminæ cum He-
bræis contra præceptum Domini iungeren-
tur. Ita hæretici populum Christianum beati-
ficãtes, ac dicentes illum esse populũ electum, 13
ipsis consulũt, vt in pestifera libertate viuant,
& nullã vicario Iesu Christi obedientiam præ-
stent. Dominus autem cum discipulis suis lo-
quens eis inquit: *Veniunt ad vos in vestimentis
ouium.* Nam isti hæretici Prophetæ non se in
Maurorum regionẽ, vel idololatrarum ad eis
prædicandum conferunt, sed ad Christianos
huius diuini Redemptoris discipulos, vt eos
peruertant & decipiant: quia (vt ait B. Gre- *B.Gre.*
gorius) dæmon eos tentare negligit, quos iure *in Mor.*

perpetuò se possidere sentit. Hos etiam in Ec-
clesia non defuturos, apertè B. Paulus in ea
concione, quam ad senioresEphesi habuit, his
Act.20. verbis exposuit: *Ego scio, quòd post discessionem
meam intrabunt lupi rapaces, non parcentes gregi,
& ex vobis exsurgent viri peruersa loquentes, vt
abducant discipulos post se.* Maximè perpenden-
dum est verbum illud, lupi rapaces, vbi fames
& solicitudo denotatur, quia ministri Satanæ
candidas & innocentes oues Iesu Christi ede-
re cupiunt, & in se incorporare, atque sui ipso-
Simile. rum sectatrices efficere. Quando in horto
14 Gethsemani illi infernales carnifices inno-
centissimum Dominum aggressi sunt, (non a-
liter quam lupi multi vnum agnum inuadunt,
qui dum plurimi sunt, agnus verò vnus dunta-
xat, singuli eorum currunt ad deuorandum il-
lum & dilacerandum, & ita omnes simul ad
eum accedunt) eis ipse Dominus tanquam a-
Luc.22. gnus mansuetissimus dixit: *Hæc est hora vestra
Simile. & potestas tenebrarum.* Quod perinde est, ac si
diceret: Quemadmodum dæmones, si faculta-
tem Dei haberent, hominibus secundum vires
suas nocerent, (nam sicut agentia naturalia
omnem potentiam, quam habent, in exercen-
dis suis operationibus, impendunt, ita dæmo-
nes in malitia sua confirmari ad perdendos
homines quidquid possent, operarentur) sic e-
go vobis nunc permitto, vt in me quotquot
15 poteritis crudelitates exerceatis. Illo autē fu-
rore, quo ministri scelerum à teterrimo Sata-
na commoti sanctissimum Ecclesiæ caput, vi-
delicet, Iesum Christum filium Dei vexarunt,
& ignominijs affecerunt, eodem nunc hæreti-
ci atq; eadē rabie ab ipsomet maligno spiritu
incitati eius sanctū corpus, scilicet, Ecclesiam
dilacerare & morsib. lædere conantur. Et tan-
to potentiores ad fallendū sunt lupi isti, quan-
to magis sanctitatis speciem atq; ouiū imagi-
1.Cor.11 nem referunt. De his B. Paulus, *Huiusmodi*, in-
quit, *pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, transfi-
gurantes se in apostolos Christi, & non mirum, ipse
enim Satanas transfigurat se in Angelum lucis.
Non est ergo magnum, si ministri eius transfiguren-
tur, velut ministri iustitiæ, quorum finis erit secun-
16 dum opera ipsorum.* Sic etiam venatores pelli-
Simile. bus se ferarum, quas illaqueare student, vesti-
unt. Sic auceps auicularum, quas captare cu-
piunt, vocem & cantillationem arte imitan-
tur, quo illas hac simulata vocis imitatione
decipiant. Sed quantumuis isti falsi Prophetæ
simulent atque dissimulent, *A fructibus eorum*
(ait Dominus) *cognoscetis eos. Nunquid colligunt
de spinis vuas, aut de tribulis ficus? sic omnis arbor
bona bonos fructus facit, mala arbor malos fructus
facit.* Si igitur hoc iudicio, qualis arbor sit, a-
gnosci potest, respondeant hæretici, quinam
boni fructus, quæ morum commutatio, quæ
vitæ disciplina, quæ puritas aut sanctitas ex
hoc eorum euangelio consecuta sit? Ipsis pla-
nè tacentibus res ipsa loquitur. Sublata enim 17
annua confessione (quæ magna ex parte ho-
mines in officio continebat) sublatisq; eccle-
siæ ieiunijs, delectuq; ciborum, quibus carnis
petulantia comprimitur, quodque his maius
est, sublatis bonorum operum meritis, quid
superest, nisi vt in omni libidine & intempe-
rantia homines versentur? Id adeò verum est,
vt in comitijs Germaniæ habitis de restituen-
da Cæsaris legibus peccatorum confessione
deliberatum sit, quod re ipsa animaduersum
fuerit, abrogata confessione (quæ velut huma-
næ intemperantiæ frænum quoddam erat) in
omnia turpitudinum atq; libidinum flagitia,
& viros & mulieres solutis habenis irruisse. Hi 18
sunt igitur fructus, qui ex sanctissimo hoc Eu-
angelio consecuti sunt, vt omittam interim
tot cædes, tot homicidia, tot bella, quibus v-
niuersus penè Christianus orbis ardet, totque
discordiarum seminaria, quibus non modo
priuatorum domus, sed etiam vrbes, prouin-
ciæ, & regna intestinis inter se atq; feralibus
odijs conflictantur, adeò vt nec maria à san-
guinolentis bellis & assiduis direptionib. im-
munia sint. Ab his igitur fructibus noui isti
prophetæ dignosci poterunt.

*Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribu-
lis ficus?* Meritò quidem Dominus hæreticos
spinas ac tribulos appellat. Et certè multo de-
teriores illis sunt. Nam spinæ ac tribuli non
pungunt, nisi eum qui ad ipsos accedit: hære-
tici verò ex Germania & Britannia atq; Hun-
garia nos huc stimulant. Praua namq; ratio 19
quam modò de animabus, quæ in purgatorio
sunt, habemus, negligentia in explendis testa-
mētis, paucitas potentūac diuitū, qui relicto
mundo in sanctas religiones ingrediuntur, as-
siduitas ciborum, voluptates carnales, odia in
sancta

sancta ac pœnalia exercitia, alia deniq; huius-
modi ex illis infelicibus regnis, atq; execran-
dis hominib. in nostram regionem promana-
runt. Pertimescamus ergo fratres charissimi,
ne in pœnam nostrorum scelerum & deprauat-
tionem Dominus permittat, vt omnino ab il-
lis decipiamur, fidem Catholicam, vt multis
contigit, amittentes. Loquẽs Deus cum Regio
Psal. 88. Propheta ait: *Si dereliquerint filij eius* (scilicet
Salomonis) *legem meam visitabo in virga iniqui-
tates eorum, misericordiam autẽ meam non disper-
gam ab eo, nec nocebo in veritate mea.* Vbi alij
transtulerunt: *Nec decipiam in veritate mea.* In
quo significatur, quod cum peccatores ex ma-
litia & cum assiduitate delinquũt, solet diuina
iustitia eos aliquando decipere, id est, permit-
20 tit eos decipi. Illorum aũt, qui non ita depra-
uatè & tam frequenter peccata cõmittunt, vi-
sitat Dominus in virga iniquitates, sed non no-
cet eis nec decipit in veritate sua. O stupendũ
Dei supplicium: quis tam lapideus est, vt illud
audiens non perhorrescat, ipsumq; omni cura
& sollicitudine vitare contendat? Peccatum
per se solum ita mentem obcæcat, vt, cum Ada-
mus in statu innocentiæ esset sapientissimus,
Gene. 2. (atq; adeo vt ad ostendendum Dominus sapi-
entiam eius, coram eo animantia terræ & aues
cœli posuerit, vt eis secundum vniuscuiusque
natura nomina imponeret) statim postquam
peccauit, tanta ignorantia & cæcitate obtene-
bratus est, vt crediderit, sibi locum, vbi ab ocu-
lis Dei latere posset, minime defuturum esse: &
21 ita audiens vocem ipsius Dei abscondit se ab
oculis eius in medio ligni paradisi. O misera-
bilem hominis cæcitatem, qui, cum tanta sa-
pientia esset præditus, eo stultitiæ deuenit, vt
crederet, se ibi à Domino non esse videndum.
Gen. 3. Idcirco ait: *Timui eo, quod nudus essem & abscõ-
di me.* Hęc eadem ignorantia & cæcitas in Pro-
Ion. 1. phetam Ionam cecidit. Cui postquã Deus spi-
ritum prophetiæ communicauerat, ipse consti-
tuens apud se summo præcepto (quo in vrbem
Niniuen prædicaturus ab ipso Domino ire iu-
bebatur) non obedire; ignorantiæ tenebris ita
coopertus est, vt putauerit, visum ac potentiã
summi Dei non nisi vsq; ad omnem Iudæam
extendi. Ideo nauim cõscendit iturus in Thar-
22 sum existimans sic à præsentia & potentia Dei
posse liberari. Quid vobis tam grandis cæcitas
videtur? Dominus nos à tanto malo eripiat.
Quòd si mens amissa gratia ita remanet cæca,
qualem amissa fide remansuram esse putatis?
Nam (vt ait diuus Thomas) *inuisibilia Dei
quantum ad plura percipit fides, quam ratio natu-* D. Tho.
ralis ex creaturis in Deum procedens. Atque ita 2.2 q.2.
dicitur in Ecclesiastico: *Plurima super sensum* artic. 3.
hominis ostensa sunt tibi. Et Beatus Paulus co- ad 3.
gnitionem fidei quandam visionem appellat, Eccles. 3.
dicens: *Vidimus nunc per speculum in ænigmate,
tunc autem facie ad faciem.* Si ergo ratio lumi- 1. Cor. 13.
ne fidei adiuta propter peccatũ tantopere ob-
scuratur, qualis obsecro absque gratia & fide
remanebit? Quapropter mirandum non est, si
amissa fide homines in tot tamq; varios erro-
res atque abominationes incidant. Ex his o-
mnibus apparet, quam necessarium sit, nos, vt
ab his falsis prophetis nequaquã decipiamur,
& in eorum errores non prolabamur, a pecca-
tis cauere, & in conscientiæ puritate viuere.
Contra hos voraces lupos valde etiam condu- 23
cunt canes qui eos mordeant & in fugam con-
uertant. In libris gentium legitur, quod cum
Philippus Rex Macedonũ Athenas vrbem flo-
rentissimam obsessam teneret, misit ad guber-
natores eius legatos, qui eis dicerent, vt sibi
darentur decem oratores, quos ipse eligeret,
quo facto eorum amicus esset, & statim ab ob-
sidione desisteret. Cui Demosthenes insignis
orator respondit, dicens: Scias, potentissime
princeps lupos pastoribus quondam dixisse:
Omnis discordia, q inter nos ac vos versatur,
est poptẽr canes: si eos nobis dare vultis, erim
vobis amicitia maxima coniuncti. Quib. tra-
ditis & concessis, cum pastores somnũ caperet,
lupi oues inuaserunt, & eas incolumiter deuo-
raret. Hæc quidem parabola voluit hic philo-
sophus innuere, Rempubl. illam, quæ caret o- 24
ratoribus, qui sua prudentia & singulari doctri-
na ipsam moderentur, & a tyrannis defendant,
multo in maiori periculo esse, quam oues abs-
que canibus, qui eas a rabidis luporũ morsib.
tueantur. Illud munus, quo olim Ethnici ora-
tores fungebantur, nũc Christiani predicato-
res excellentius & præclarius exercet: illi enim
sunt veluti canes, qui nos ab inferni lupis pro-
tegunt & tutantur. Idcirco nobis maxime con-
ducit, a Domino omnib. viribus postulare, vt
nobis concionatores spiritus feruore efficaces

concedat: & non tanquam illos, de quibus S.
Esai.56. Esaias ait: *Canes muti non valentes latrare, dor-*
25 *mientes & amantes somnia*: sed similes maximo
prædicatori diuo Paulo, qui cum intelligebat
oportere, tanta seueritate concionabatur, vt
hominibus ingentem terrorem incuteret. Et
1.Cor.4. ita inquit: *Quid vultis? In virga veniam ad vos,*
an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Quid?
Maximè profecto, sed quia homines non exi-
stimant esse charitatem, nisi quando cum ipsis
blande agitur: ideò, vt diceret, se ad eos seue-
rum aut mansuetum esse venturum; id hoc
modo ait: in virga, an in charitate? O Deus in-
finitæ maiestatis, per viscera misericordiæ tuæ
te obsecramus, vt prædicatores mittas & elar-
giaris, qui, cum opus fuerit, veniant ad nos in
virga: & acrimonia ac seueritate sua lupos, qui
damnum inferunt, abigant & expellant. Apud
Mal.1. S. Malachiam dicitur, qualis debet esse ille, à
26 quo hoc diuinum ministerium exercendũ est.
Labia, inquit, sacerdotis custodient scientiam & le-
gem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini
3.Re.19. *exercituum est.* Quod si Angelus est, opera an
gelica debet efficere. Cum sanctus Propheta
Helias ab impiissimæ Reginæ Iezabel conspe-
ctu fugeret, atque adeo defessus, vt vltra pro-
gredi non valens sederit subter vnam iunipe-
rum, & in vmbra eius obdormierit: & ecce An-
gelus Domini tetigit eum, & dixit illi: *Surge &*
comede, respexit, & ecce ad caput suum subcineri-
tius panis & vas aquæ: comedit ergo & bibit. In hoc
sancto Propheta obumbratur vita iusti à sua
sensualitate vexati & oppressi. Munus verò sa
cerdotis, siquidem Angelus dicitur, est panem
cœlestem in igne charitatis coctum, videlicet,
sacrosanctum sacramentum altaris, & aquam
doctrinæ euangelicę huiusmodi viro iusto tri-
27 buere & erogare: quibus rebus ad persequen-
dam cœlestem viam vires recipiat & corrobo-
retur. Et in actibus Apostolorum sic legitur:
Act.12. *Erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus*
catenis duabus, & ecce Angelus Domini astitit, per-
cussoque latere Petri excitauit eum, dicens: Surge
velociter. In hac vita hominis, qui in peccato
persistit, significata est. O miser peccator, qui
carcere inclusus dormis inter duos lethales
hostes mortem, videlicet, & dominium dua-
bus catenis fortissimè vinctus. Mors quidem
tuo corpori insidiatur, diabolus vero menti
quamplurimas insidias parat. At duæ catenæ,
quibus ligatus es, sunt amor mundi & amor
tuipsius. Quid igitur remedij ad tantum ma-
lum? Veniat Angelus, scilicet, sacerdos, & tan-
gat te ac sanctis admonitionibus & charitatis
plenis reprehensionibus suscitet: & sic à car-
cere culpæ, in qua es, te faciet exire. Vltra hæc 28
Angeli continuo coram diuina Maiestate assi- Mat.18.
stunt, & ita Dominus dixit: *Angeli eorum sem-*
per vident faciem patris mei, qui in cœlis est. O
patres sacerdotes & concionatores, attendite
diligentissimè, siquidem Angeli estis, hoc esse
munus vestrum, nempe coram Deo contem-
plantes & plorantes, ac pro peccatoribus mũ-
di remedioque animarum deprecantes assiste-
re. Quod si ita feceritis, corda vestra feruen-
tissima erunt, vt tanquam canes efficaciter lu-
pos à sacrosancta Ecclesia, & vitia detestanda,
penitus deterreatis.
Quoniam autem diuinus Magister dixerat:
Ex fructibus eorum bonis & non ex foliis pul-
chris bonam arborem esse cognoscendam, sta-
tim inferius seipsum plus explicat, dicens: *Non* 29
omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in
regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem patris
mei. Ille voluntatem æterni Patris adimplet,
qui diuinam eius legem obseruat ductus ab il-
lo in omnibus operibus, cogitationibus, ac
desideriis suis. Quemadmodum enim qui sor-
titi sunt aciem oculorum obtusam, semper Simile.
secum afferunt conspicilia, vt oculis superpo-
nentes clarius cernant, & exactius res cogno-
scant: sic & nos, ne nos præcipites demus in
voragines inexplicabiles peccatorum, debe-
mus ante oculos mentis præcepta diuina po-
nere. Atque ita sanctus Moyses populo Israe-
litico, quando eis nomine Dei legem dedit,
hæc locutus est: *Erunt hæc verba, quæ ego præ-*
cipio tibi hodie in corde tuo, eruntque & mouebun- Deut.6.
tur inter oculos tuos. Quid est: Erunt inter ocu- Psa.118.
los tuos, nisi nihil facies, nihil concupisces, ni-
si prius per conspicilia legis diuinæ illud pro-
spexeris? Ideo sanctus Dauid ait: *Tunc non* 30
confundar, cum perspexero in omnibus mandatis
tuis. Si igitur hæc opere non complemus, quo-
tidie in mille miserias incidemus, maximè cũ
debilem oculorum aciem sortiti simus. Qui Simile.
aliquem inuitat, omni cura & diligentia cona-
tur, epulas non gustui suo sed inuitati aptas
præpa-

præparare. Cùm ergo nos Deum nostris ope-
ribus inuitemus, illa opera, quibus ipse gau-
det, & non illa, quæ nobis placent facere de-
bemus. Voluit Saul Dominum pinguibus vac-
cis Regis Amalech inuitare, quas ideo reliquit,
cum ipsum Regem in bello spoliauit: & hoc e-
git, vt sibi ipsi & non Domino placeret: quam-
obrem à diuina iustitia seuerè reprehensus &
punitus fuit. Vt autem in hoc recte proceda- 1. Re. 15.
tur, valde vtilis ac necessaria est oratio. Ideo
31 Ecclesiasticus ait: *Qui conseruat legem, multipli-* Eccl. 35.
cat orationem: id est, quoniam iustus multipli- Psa. 26.
cat orationem, conseruat legem. Et sanctus
Dauid inquit: *Vnam petij à Domino, & hanc re-*
quiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus
diebus vitæ meæ. Quare, ò Rex sancte, vis toto
tempore vitæ tuæ in ipsa domo sancta habita-
re? Vt videam voluntatem Domini, hoc est,
ad Dominum continuis precibus obsecran-
dum, vt suam me voluntatem doceat, mihiq;
vires ad illam explendam tribuat.

Discite ergo, fratres mei, ab hoc sancto Re-
ge orationes vestras in tam excellentem finem
dirigere, attendite, quid hic summa veritas di-
cat, scilicet: *Qui facit voluntatem Patris mei in-*
32 *trabit in regnum cœlorum.* Quis tali promissio-
ne animum non recipiet, vt negotium hoc fa-
cillimè & efficaciter comprehendat? Meritò
quidem Ecclesiasticus inquit: *Homo sensatus*
Eccli. 33. *credit legi Dei & lex illi fidelis.* Id est: Homo sen-
satus obtemperat legi præcipienti, & credit le-
gi promittenti, & sicut in obediendo fidelis
est: ita lex in exhibendo id quod promittit, il-
li fidelis erit. Hoc significat Sponsa cum ait:
Cant. 2. *Dilectus meus mihi & ego illi.* Vbi notandum est,
linguam Hebræam nominibus adiectiuis ca-
rere, quorum loco pronominibus vtitur. Nam
dictura erat sic: Tu meus & ego tua, & dixit:
Ego tibi. Quod perinde est ac si diceret: Si tu, ô
homo, es Dei & ipsi obtemperas, ille tuus erit
33 & tibi obediet. Hinc quilibet nostrum proba-
biliter poterit coniecturam facere, qualiter cũ
Deo est. Omnes hoc scire cupimus, & ad intel-
ligendum illud non opus est cœlos ascendere.
Ingredere frater in teipsum, & tecum ratio-
nem subducens intra te inquire, quem erga
Deum animum habeas: & quale fuerit cor tuũ
& animus erga Deum, talem erga te Deum a-
nimum suum habere, poteris cogitare. Si in-
uenis tibi nihil esse charius, nihilque iucun-
dius aut suauius, quam Deo obedire, & hanc
tibi esse primam & præcipuam curam ac solli-
citudinem, scilicet, ei seruire, & in nulla re i-
psum offendere, tunc hoc iudicio piè & pro-
babiliter poteris credere eundem erga te Deũ
animum & curam, tanquam piissimum pa-
trem, habere. Quemadmodum qui magnum
solis splendorem intueri non potest, ipsum in Simile.
fonte aut in vase pleno aquæ aspicere potest,
atque ita in terra contemplatur illud, quod in
cœlo est: sic tu in tuo pectore & ex ijs, quæ in
illo sentis, id quod in diuino pectore est, pote- 34
ris cõiicere. Hoc significare videtur illud Psal-
mi: *Cum sancto sanctus eris, & cum electo electus* Psal. 17.
eris, & cum peruerso peruerteris, id est: Eris Do-
mine pius erga pios, parens erga filios, & seue-
rus in proteruos. Hoc idem ipse sanctus Da-
uid apertius alibi cum iam morti appropin-
quaret, loquens cum filio suo Salomone, in
vltimis verbis dixit: *Tu Salomon fili mi, scito*
Deum patris tui, & serui ei corde perfecto, & ani-
mo voluntario: Omnia enim corda scrutatur Do- 1. Pa. 28
minus, & vniuersas mentium cogitationes intel-
ligit. Si quæsieris eum, inuenies: si autem dereli-
queris eum, proijciet te in æternum: id est, qualis
tu erga Deum fueris, talem erga te Deum ex-
perieris. Quocirca, siquidem hoc ita est, eum
toto animi conatu, ac syncero corde diliga- 35
mus, eiusq; diuinam voluntatem in omnibus
adimpleamus, & sic certissimam habebimus
in hoc mundo gratiam, & postea gloriam, ad
quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA SEPTIMA POST PENTECOSTEN.

CONCIO II.

Attendite à falsis prophetis, &c. Matth. 7.

1 IN hodierna sancta Euangelij lectione cœ-
lestis magister scopulum quendam, in quo
nonnunquam innocentiæ nauis alliditur, no-
bis demonstrat, & signa, quibus illum depre-
hendere, & ab eo declinare valeamus, dete- 2
git. Ait igitur: *Attendite à falsis prophetis, qui*

veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, à fructibus eorum cognoscetis eos. Non casu sed alto Dei consilio in sancta Ecclesia hoc accidit. Nam per hos falsos prophetas supernus Deus experiri vult, vtrum
Deu. 13. diligamus eum, necne. Hoc sanctus Moyses populo Israelitico ostendit, dicens: *Non audies verbum prophetæ illius, aut somniatoris, quia tentat vos Deus vester, vt palam fiat, vtrum diligatis eum, an non in toto corde & in tota anima vestra.* Cui veritati concinit id quod Apostolus ad Corinthios scripsit. *Oportet* (inquit)
1.Co.10. *hæreses esse.* Cur ita Paule sanctissime? Sane, vt qui probati sunt, inter vos manifesti fiant. Et
3 ita Dominus ait: *Veniunt ad vos in vestimentis ouium; quia veritatis zelatores se iactant dicentes, Verbum Domini, verbum Domini, Euangelium, Euangelium, sicut olim prophetæ falsi clamabant.* De quibus Dominus per Hieremiam prophe-
Hier.23. tam conqueritur, dicens: Ecce ego ad prophetas, qui assumunt linguas suas, & aiunt, dicit Dominus; qui narrauerunt mendacia, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, cum ego non misissem eos, nec mandassem eis. Hoc si-
Apo. 13. gnificauit bestia illa, quam diuus Ioannes vidit ascendentem de terra, & habentem capita septem, & cornua duo similia agni, & loquebatur sicut Draco. Cornua agni virtutes Euangelij sunt, quas vbique prætexunt hæretici, laudantes humilitatem, paupertatem, & modestiam agni incontaminati Iesu Christi. Verum tamen vox Draconis, sermo eorum est lethalis & venenosus, quo animæ inficiuntur.
4 *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? De istis hodie apud vos plus agere mihi non placet. Cum enim totius Hispaniæ termini Dei beneficio ab hæreticorum veneno immunes sint, non est cur aduersus absentes multum inclamare debeamus; qui etiam si præsentes essent nihil oratione nostra commouerentur. Quos enim ecclesiæ authoritas, & conciliorum decreta, sanctorumque Patrum consensus, & totius antiquitatis vetusta religio à perfidia sua non reuocant, quomodo fundi hac oratione nostra reuocarentur? Illud tamen vnum dicam, quod nisi penitus à Dæmone subuersi essent, eos ad sanam mentem reduceret, nempe sectarum confusa multitudo, quas hodie zizaniorum seminator Satan inter eos sparsit. Numerantur enim à viris doctis supra decem & octo centum sectarum nomina, quæ ab eis orta sunt, vt non fuerint plures linguæ eorum qui turrim Babylonis ædificabant. Quis igitur hoc argumento, non apertè eorum errores & mendacia agnoscat? Veritatis enim natura simplex est, & simplici via tendit, mendacium autem fœcundissimum, quod infinitis modis à veritate deuiat: vnica enim via est collimandi atque attingendi scopum, at infinita propè diuerticula sunt, quibus ab eo deflectimus. Cum autem vnusquisque eorum aliorum dogmata impugnet, & sua tantummodo tueatur, ipsi se suis armis iugulant, quemadmodum olim Madianitæ expugnante Gedeone
mutua se cæde truncabant. Quid enim mira- Iudit. 7.
bilius aut etiam miserabilius, quam in tam paucis annis tot hæresum monstra, quę prodigia ab vna radice pullulasse? Quod quidem iustissimo Dei iudicio euenisse putandum est, vt apertè homines viderent, in quam multa & horrenda præcipitia, vbi à Deo deseruntur, ruant. Quo etiam iudicio nullum miseris excusationis velamen relinquitur. Quod enim maius et euidentius argumentum quam hæc tam multiplex sectarum varietas? Sed hæreticos missos faciamus, & ad mores nostros instruendos atque examinandos veniamus.

Sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit, &c. Ex his verbis possumus inferre sacrosanctam Ecclesiam esse velut hortum, fideles vero esse arbores, & antliam [*vulgo, Noria*] qua irrigantur
esse sacratissimam Christi Redemptoris no- Simile.
stri passionem, fistulas item quæ [*Hispanè, Arcaduces*] quibus aqua diuinæ gratiæ in nos profluit, esse diuina sacramenta. Vnde Christiani possumus colligere singulare beneficium quod Deus in eos contulit, dum ipsos in tam fructifero loco plantauit, vbi [illegible], haberent fistulas gratia & sanctificatione plenas quibus mentes eorum rigarentur, & fertiles fierent. Quo summo beneficio tot tamque innumerabiles nationes per totum terrarum orbem dispersæ, errore & infidelitate plenæ, carent. At sicut maximè dolendum est videre in horto, vbi antlia magna aquarum abun-
dantia

dantia scaturiens instructa est, arbores marcidas & aridas esse, eò quòd nullus est, qui illis aquam applicare velit: ita grandi commiseratione dignum est, videre in sacrosancta ecclesia quamplurimos Christianos aridos, languentes, & absque aliquo virtutis fructu adornatos, quoniam ad diuinam gratiam, quam diuinorum sacramentorum vsu poterant ac-
8 cipere, sese minimè volunt disponere. Qua- Eccl. 18.
propter Spiritus sanctus nos admonet, dicens: *Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & non est tibi nihil in seculo.* Id est, Ne sis piger in acquirendo & comparando, dum tibi per tempus licet, nec sis contentus mediocri diligentia, atq; ita hoc seculum tibi inutile non erit. Et est notandum, quod vbi nos legimus, Et non est tibi nihil in seculo, alia translatio habet: Non est tibi nihil in sacculo. Vbi significatur, quòd sicut homines cupidi id quòd lucrantur quotidie in sacculum includunt, & quamuis plurimum lucrifaciant, multò plus lucrari conantur, & posteà omne lucrum simul inueniunt, & illud in suum commodum & vtilita-
9 tem accipiunt: ita iusti semper in sacculo suæ conscientiæ quamplurima bona opera thesaurizant, quorum meritum in hora mortis congregatum inueniunt, ideò ne fueris, charissime frater, mediocris in cõtentione ex fœnore, festina & ne sis contentus bonis operibus, quæ aliquando egisti. Inter arbores quædam sunt, quæ virtutem in radicibus habent, quædam in frondibus, quædam in cortice, quædam in medulla, quædam in ramis, quædam in floribus, quædam in fructu, quædam denique in semine, quod ab eis colligitur. Iustus verò arbor est habens virtutem in omnibus: nam in radice, videlicet, in corde, à quo cogitationes sanctæ exeunt, & in cortice, scilicet, in bono exemplo, & in folijs, hoc est, in sanctis sermonibus, & in florib. nempe in bonis desiderijs, & in fructu, scilicet in sanctis o-
10 peribus virtutem habet. Cum enim voluntas sit tam potens, vt per modum agentis moueat omnes potentias animæ ad suos actus præter vires naturales, quæ non arbitrio nostro subduntur, vt egregiè diuus Thomas testatur, si voluntas bona est, bonum hominem efficit, & è contra si praua est, paruum hominem facit. Quamobrem bona voluntate stante homo

Simile.

Simile.

D. Tho. 1.p.q.62 art.4.

tanquam arbor bona bonos ac salubres fructus profert, & quamdiu voluntas iniqua est, pestiferos fructus, videlicet, peccata ex se producit, quæ quidem quam praua sint solus ille poterit intelligere, qui cognouerit, quis est Deus, siquidem illa contra eius infinitam bonitatem sunt. In Exodo sanctus Moyses Dominum sic allocutus fuisse legitur: *Ostende mihi faciem tuam.* Ille verò respondit: *Videbis posteriora mea, faciem autem meam videre non poteris.* Hoc est, effectus quidem bonitatis meæ 11
& misericordiæ atque omnipotentiæ & sapientiæ meæ videbis, sed infinitam essentiam meam in hac mortali vita minimè poteris videre. Sicut ergò in hac vita, licet effectus Dei conspici valeant, tamen facies eius videri non potest: ita non potest cognosci, nec perfectè cerni facies peccati, sed eius duntaxat effectus, per quos aliquo modo potest cognosci, per strages nempe, quas in anima facit, per ingentia mala, quæ affert, & per bona, quibus priuat. Ex quo intelligeris, quantum beneficium in vos Deus confert, dum vos à tanto malo, quantum est peccatum, eripit, & vt tale in sacra scriptura recensetur, in qua magna præmia ei, qui omnem fiduciam suam in Deo collocat, proponuntur. Ait namq; S. Dauid: *Non saluabitur Rex per multam virtutem, & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ. Fallax equus ad salutem in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur.* Id est, Vires, diuitiæ & 12
fortitudo deficere solent, & si fiduciam in Rege aut principe aliquo collocasti, cum magis tibi necessarius erat, tunc moritur: sed ecce oculi Domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius, vt eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. Postquam autem Sanctus Propheta recensuit, quamplurima singularia bona, quæ Dominus confidentibus in ipso largitur, concludit in fine sequentis Psalmi, dicens: *Non delinquent omnes, qui sperant in eo.* Vbi apertè ostenditur, quantum sit bonum non peccare, siquidem illud pro vltimo præmio tantæ virtutis, qualis est fiducia, constituit. Omnibus igitur viribus, fratres charissimi, contendamus, vt simus arbores bonæ, & fructus optimos proferamus, siquidem in tam fertili loco, qualis est sacrosancta Ecclesia, sumus plantati. Nam

Exod. 33

Psal. 32.

Psal. 93.

13 de vnoquoque eorum, qui saluandi sunt, idem ea ait, videlicet, *Dabit fructum suum.* Nam sic- Simile.

Psal.1. sanctus Propheta inquit: *Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* Quid est fructum præbere suo tempore? Ad hoc respondetur, quod quotiescunque aliquis ignominia & iniuria afficitur, tunc tempus est producendi fructum patientiæ: & cum carnis tentationes patitur, tempus est proferendi fructum castitatis eis toto animi conatu resistens. Simile. Cum quis in sua potestate inimicum, qui eum grauiter læserat, habet, & de ipso vindictam sumere potest, tunc tempus est præbendi misericordiæ fructum ei liberaliter parcendo: & cum pauper, nudus & famelicus à te remedium postulat, tunc tempus pietatis est, ei opem & auxilium ferendo, ne terribilis illa Domini ma-
Mat. 25. ledictio te comprehendat, scilicet: *Ite maledi-*
14. *cti in ignem æternum, Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare, nudus eram, & non cooperuistis me.* Mat. 21. Beatus Matthæus narrat, quod cum Dominus famem pateretur, videns fici arborem venit ad eam, & nihil inuenit in ea, nisi folia tantum, & ait illi: Mar. 11. *Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea.* O Christe mansuetissime Agne, quid nocuit ficulnea? vt enim ait Diuus Marcus, non erat tempus ficorum. Voluit diuinus magister in hoc significare illud, quod inter pauperes ac diuites agendum erat. Quoties contingit piissimum Iesum Christum in suis pauperibus domum alicuius diuitis petere, & in eo nihil præter folia arboris fici, id est, verba,
15 quæ asperrima sunt, inuenit. O terribilem inhumanitatem. Cum diues miserum pauperem dulcissimis verbis ac bonis operibus deberet consolari, eum duris sermonibus opprimit & vexat, ei dicens: Vade piger & vagabunde ad laborandum, non enim dignus es, cui eleemosyna erogetur. Si ergo Iesus Christus in vobis, ô diuites, fructum pietatis non inuenit, sed folia tantummodo aspera, scitote maledictionem, quam ipse in ficum deprecatus est, non fuisse propter illam, sed ad significandum id, quod de vobis futurum est, qui quoniam in proximum crudeles extitistis, eritis maledicti aridi, & in æternum steriles, atque ad merendum & ad remedium obtinendum impotentes. Est etiam notandum, quod Regni prophe-

ut in horto quælibet arbor secundum suam propriam naturam fructum præbet, pyrus pyra profert, malus mala, & ficus ficos: ita in Ecclesia Catholica quilibet Christianus debet fructum secundum sui status conditionem præbere. O rem lachrymis sanguineis deplo- 16
randam. Videbitis Christianos, qui non suum, sed alienum fructum producunt. Hi sunt religiosi, qui relicto monasterio, silētio, choro, & alijs sanctis exercitijs, quæ ad eorum statum pertinent, se totos negotijs secularib. tradunt & committunt, quæ penitus ab eis relinquenda esse cœlestis magister docuit. Cui (vt ait Euangelista Lucas) cum quidam de turba diceret: *Magister, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæ-* Luc. 12.
reditatem, respondit: *Homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos?* Nec etiam sacerdotes suum fructum producunt, qui relicto suarum ecclesiarum sacro ministerio ac diuinis officijs se in gubernationes regnorum & rerumpublicarum intromittunt. Tales etiam 17
sunt nobiles equites, qui omissis armis & negotijs militaribus ad bonum & pacem regnorum pertinentibus seipsos voluptatibus, ludis, & negotiationib. diuitiarum dedunt, ob quod melius possunt vocari mercatores quam equites. Nec etiam fructum suum proferunt matronæ, quæ habentes familias, relicta earum cura & tutela omne tempus in peregrinationibus consumunt: ex quo solent quotidie quamplurima inconuenientia oriri. Igitur fratres mei vnusquisque vestrum iuxta sui status conditionem viuat, monachus vt monachus, clericus vt clericus, coniuges vt coniuges, nobiles vt nobiles, mercator vt mercator, & ita vnusquisque fructum suum dabit vberrimum. Dicite mihi, obsecro, si oculi vellent au- 18
dire, aures videre, pedes palpare, & manus ambulare, nonne esset nociua omni corpori hæc officiorum commutatio? Nunquid nescitis, omnes nos esse diuersa membra huius corporis mystici Iesu Christi? Sic profecto testatur Diuus Paulus, dicens: *Sicut in vno corpore multa* Ro. 12. *membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, habentes donationes secundum gratiam quæ data est nobis, differentes.*

Quocirca fratres mei id quod D. Petrus 1. Pet. 4.
nos

nos admonet, oportet agere. *Vnusquisque* (ait) *sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes*, nec sit confusio in corpore Domini, videlicet, in sacrosancta Ecclesia. Hunc autem fructum vnusquisque in tempore suo nempe cum se (vt iam diximus) obtulerit bene ope-
19 randi occasio, præbere debet. Hoc etiam significat oportere hominem in hac vita, cum tempus suum est bene operari: nam in morte Dominus illud sibi capiet, & ab eo arripiet.
Psal. 74. Atque ita per sanctum Dauid inquit: *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.* Illi qui eleemosynas, restitutiones, atque alia bona opera differunt vsque ad tempus, quo morti appropinquantes testamentum condunt, reddunt fructum in tempore non suo, quoniam rectè facta ac bona opera vel debita, quæ dum viuebant, soluere poterant suis hæredibus post mortem soluenda atque adimplenda relinquunt. In quo profectò maximè decipiuntur, vt optimè Spiritus sanctus nos hortatur, di-
Eccl. 14. cens: *Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi, non defrauderis à die bono, & particula boni diei non te præ-*
20 *tereat*. O admirabilem doctrinam: fœlix il-
Psal. 13. le, qui eam apprehenderit, sicut ipsam custodire cupiebat sanctus Dauid, cum ait: *Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte*: vbi alij transtulerunt, *ne vnquam obdormiam in mortem*, & sic est etiam in contextu Græco. Quod perinde est ac si diceret: Illumina oculos meos, ne in præparatione mortis meæ, dū vixero, negligens sim, atque ita ipsa me imparatum inueniat. Eia agite fratres, nemo ignauus aut negligens sit, festinate modo dum per tempus licet ad bona opera facienda, vt cum Dominus venerit, vos tanquam fructiferas arbores optimis fructibus oneratos, & ab omni nequitia ereptos inueniat: ne in illa tremenda confusione, in qua improbi se videbunt, cū eorum scelera manifesta fuerunt, vos ipsos aspiciatis. Attendite id quod sanctus Iob ait de
Iob. 28. Deo loquens: *Omne pretiosum vidit oculus eius profunda quoque fluuiorum scrutatus est, & ab-*
21 *scondita produxit in lucem.* Egregiè inquit, Deū intueri omne pretiosum, actiones, videlicet commendabiles piorum hominum, quibus incumbunt, vt ieiunia, orationes, eleemosynæ, cæteraque id genus, vt rependat dignam mercedem. Sed etiam ab oculis eius non sunt abscondita profunda fluuiorum, id est, voluptatum & peccatorum, quibus se homines ingurgitant. Elegāter enim cum fluuio ea comparat. Nam quemadmodum dulcedo fluuio-
rum tandem amaritudine maris suscipitur, Simile.
(ad illud namque flumina tendunt) sic corporeas voluptates pœnæ gehennalis acerbitas amarissima consequetur. Hæc autem omnia peccata in publicum prodibunt, vt ab omnibus conspiciantur, quod in maiorem confusionem & ignominiam committentium ea cedet. Quod si quis mihi obiiciat: *O pater, ego* 23
non adulter sum, nec fornicarius, nec latro, aut homicida, nec denique illa, quæ commemorasti flagitia, committo, ideo securus ero? Minimè profectò, quoniam summa veritas in præsentiarum ait: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* O dura & tremenda verba! quare corda ipsa audientium non contremiscunt, & terrore liquescunt? Quis hac terribili comminatione, licet deprauato animo sit, ad Dominum non conuertitur, dicens: Væ, væ, væ mihi peccatori, quamdiu hanc pœnam iam merui? Quod si hactenus eam Domine in me non exercuisti, id certè tuæ infinitæ clementiæ tribuendū est. Nam si arbor non quia fructum malum, sed quia non bonum præbet, meretur, vt euellatur & in ignem mittatur, ego, qui tam pessimos fructus
protuli, quid mereor? Cum ciuitas Hierusa- 23
lem à Babylonicis euersa est: sacerdotes ipsius, 2. Mac. 1
inquit sacer textus, acceptum ignem de altari occultè absconderunt in puteo alto & sicco, & inde postea hauserunt aquam, qua ligna aspergentibus ignis succensus est, postquam solis radijs in eis refulsit. Sic tu, ô peccator, in corde tuo hunc ignem infernalem, quo Dominus tibi minitatur, absconde, quem ob immensa scelera tua iam meruisti. Profundè, contemplare, quod tormentum illud sit, & ipse ignis in aquā timoris, doloris, & pœnitentiæ commutabitur, quo aspersa voluntate tua primo solis radio, id est, prima inspiratione sancta, ignis in te charitatis succendetur, qui aquam ipsam timoris seruilis cōsumet, & tu viuis puri amoris flammis inflāmaberis. Dico illum ignem con-
sumpturum esse timorem seruilem, quoniam 24
timorem filialē, qui à diuino amore procedit, Eccle. 2.

semper cum ipso retinere & conseruare debes,
vt egregie Ecclesiasticus monet, dicens: *Serua
timorem Dei, & in illo veterasce.* Magna certè
res est hic timor, siquidem nobis dicitur, vt in
illo veterascamus, id est, vsque ad senectutem
& per totum vitæ cursum ab eo non desista-
mus. Cùm aliquis fundum seu villam opti-
mam possidet, ex qua ei multi prouentus ac-
crescunt, licet cæteras alias facultates & opes
suas dispendat, illam tamen vt refugium in se-
nectutem suam obseruare contendit. Sic ti-
mor Dei magna hæreditas est, ideo illum nun-
quam derelinquere oportet: ipse enim domũ
tuam bonis abundantissimis implebit, & cum
eo placidam senectutem habebis. Idcirco in
25 illo veterasce, nam inferius additur: Qui ti-
ment Dominum, inquirent, quæ placita sunt
ei. Timentes Deum non solum ipsi seruitutem
debitam offerunt, sed in quærendis modis &
inuentionibus, quibus ei magis placeant, per-
uigilant, & quamuis plurima bona operen-
tur, nunquam suo desiderio satisfaciunt, nec
illud adimplent.
Ait itaque Dominus, *Excidetur & in ignem
mittetur.* In hoc duæ gehennales pœnæ, vide-
licet, damni & sensus explicantur. Et quidem
pœna damni, quæ præcipua est, quemlibet à
suauissima Dei visione, atque infinito bono pri-
uet. Mater Tobiæ (vt eius refert sacra historia)
flebat lachrymis irremediabilibus, atque di-
Tob. 10. cebat: *Lumen oculorum nostrorum, solatium vitæ
nostræ, omnia simul in te vno habentes te non debui-
mus dimittere à nobis.* O quanto iure & ratio-
ne damnati in inferno hęc verba proferre pos-
26 sunt: Væ nobis, qui tam cæci atque stulti fui-
mus, vt te ipsum summum bonum propter ina-
nes & caducas voluptates, quam velocissimè
transeuntes dereliquerimus, nunc vero æter-
nis suppliciis id persoluimus. Licet autem hoc
dicerent, in cassum & absque aliqua vtilitate
esset. Quapropter tu, ô peccator nunc ma-
gno cordis tui dolore ea profer, siquidem cre-
dis, quod cum actualiter in peccato mortali
sis, à gratia & amore huius summi boni auul-
sus es, & hac via illud poteris recuperare. Dic
ergo frater, maxima spiritus tui amaritudine
27 hæc verba: O Domine infinitę maiestatis, qua-
liter mihi persuadere potui, vt te ipsum, qui
omnium bonorum fons es, relinquerem, igi-
tur per infinitam clementiam tuam te oro, vt
me iterum ad te redire facias. Pœna verò sen-
sus est, *In ignem mittetur.* Infernus fornax qui-
dam est absque foramine, quo fumus respiret,
& in eo tot erunt titiones, quot sunt dęmones,
& quot erunt corpora atque animæ, quæ ibi in
æternum exardebunt. Cùm quidam religio-
sus morti esset propinquus, quandam horribi-
lem vocem protulisse fertur, dicens: Hei mihi,
maledicta hora, qua in religionem ingressus
fui, & statim conticuit. Post paruum verò tem-
poris spatium hilari vultu ridens, dixit: Non
maledicta, sed benedicta sit hora, qua in reli-
gionem intraui, & benedicta sit sanctissima Ie-
su Christi mater, quam ego semper dilexi &
colui: quibus dictis iterum tacuit. Et post duas
horas monachos, qui pro eo orabãt, vocauit,
eosq; sic allocutus est: Scitote fratres mei, dæ-
mones mihi ad animam meam asportandam
hic apparuisse, me autem alienatum à mẽte &
timore perterritum, horam qua religionis ha-
bitum suscepi, detestatum & execratum fuisse.
Et vt plane vobis verum dicam, si hic metallo- 28
rũ ac sulfuris liquefacti ingens flamma ignis
ardentis rapta esset copia, vt vsque ad fines to-
tius orbis terrarum pertingeret, mihique ex o-
ptio daretur, vtrum velim per medium illa-
rum flammarum transire, an iterum horridos
illos nefariorũ spirituum vultus aspicere; eli-
gerem potius illius ignis pęnam sustinere, quã
teterrimos dęmones denuò intueri. Sed statim
affuit sanctissima illa cælorum Regina & ma-
ter misericordiæ & illos omnes hinc expulit
& abegit. Quam vbi primum vidi, ilico ma-
gnam spem concepi, atque ingenti gaudio ri-
dens, horam, qua religionem ingressus fui, be-
nedicere inchoaui. Quibus dictis ab hac vita
religiosus hic fœlicissimè migrauit. [*O vala
me la sanctissima Trinidad*] Quæ lingua aut quæ
vox poterit explicare, tormentorum genera, 29
quæ in inferno damnati patiuntur magna cõ-
tinuò dæmonum multitudine sociati, siqui-
dem sola breuissimi spatij visio ipsorum, adeo
religiosum illũ terruit? Quo igitur timore nos
viuere oportet, siquidem in tanto periculo su-
mus in illum miserrimum locum eundi? Licet
enim Deus nobis promisisset se gloriam datu-
rũ, nos tamen pertimescere debebamus, quo-
niam promissiones Dei ea lege & conditione
intel-

intelliguntur, videlicet, si illis indigni nostris demeritis non efficimur. Atque hoc sic intelligens Caleb sancto Iosue dixit: *Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de me, &c. Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim* Ios. 14. *sunt, & urbes magnæ atque munitæ, si fortè sit Dominus mecum, & potuero delere eos sicut promisit*

30 *mihi.* Non dubitabat hic sanctus vir Dominum promissa sua præstiturum: sed ait, si fortè dubitans & pertimescens, ne fortè ipse suis demeritis efficeret, ut Dominus id, quod ei promiserat, non adimpleret. Idem etiam Patriarchæ Iacob contigit. Gen. 32. Qui (ut sacræ referunt literæ) audiens fratrem suum Esau contra ipsum venire quadringentis militibus comitatum, timuit valde, quamuis Dominus ei pollicitus fuerat, ipsum incolumem & pacificum in patriam suam esse asportandum. Tamen munera ad fratrem mittere cœpit, & nihilominus auxilium ab eodem Domino implorabat, dicens: *Erue me de manu fratris mei E-*

31 *sau, quia valdè eum timeo.* Accedens autem ad fratrem suum quodam inaudito seruitutis genere usus est, septies coram eo se prosternens, existimans illum gratia profunda summissione placandum: timebat namque vir sanctus, ne fortè ob sua demerita diuina promissio sibi facta impediretur. Quare ergo nos continuò non contremiscimus, siquidem toties Dominum offendimus? Quare omnem diligentiam ad eum mitigandum non adhibemus? Non solum Patriarcha Iacob munera secum voluit asportare, ut sic frater eius, cùm ad ipsum perueniret, placaretur, sed ea ante se ferri iussit, ut cùm frater Esau accederet, iam placatus inueniretur. Quare ergo tu ô peccator munera, quæ Domino offerre debes, usque ad mortis horam differs? Præmitte veram pœnitentiam, ieiunia, eleemosynas, atque alia bona opera, ut cùm ad eum perueneris, ipsius iram sedatam reperias.

32 Concludit igitur Dominus iterum, dicens: Cant. 5. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Non ex folijs, videlicet, ex verbis: & ideò adiecit: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine intrabit in regnum cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei.* Idcircò sponsa in Canticis, non ad colligenda virentia folia, sed ad edendos fructus pomorum sponsum inuitat, dicens: *Descendat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructus pomorum suorum.* Multi sunt, qui quotidie decipiuntur, & negligentes atque ignaui fiunt: nam licet eis prædicemus, ut in ieiunijs atque orationibus se exerceant, diuinaq; sacramenta frequenter sumant, & alia sacra exercitia

33 accipiant, ipsi tamen dicunt: *Ego non Ecclesiasticus aut religiosus sum, nec huiusmodi operibus aliqua obligatione astringor, mei enim status conditio talem perfectionem minimè postulat.* Hi forsan tanto auxilio egent, ut latrones, adulteri, & homicidæ non sint, quantò alij, ut omnia, quæ possident, propter Deum pauperibus erogent. Non enim mihi videtur opus minoris potentiæ à malis eum prohiberi, qui in medio eorum immersus vitam degit, quàm efficere, ut ille, qui expeditus est à negotijs secularibus & ab occasionibus, quæ ad peccandum mouere solent, semotus, ingentia bona operetur. Quocirca meritò diuus Paulus omnes cohortatur, dicens: *Itaque (charissimi) estote* 2. Cor. 15

34 *stabiles & immobiles in omni opere Domini.* Sicut enim citharœdus, ut optimam faciat melodiam, omnes lyræ chordas nulla excepta pulsat; sic Christianus omnes virtutes debet amplecti, seipsum in charitate, misericordia, castitate, patientia atque alijs exercens, & hoc modo suauissimum concentum diuinis auribus efficiet. Simile. Felix ille, qui cum sancto Dauid verè dixerit: *Hereditate acquisiui testimonia* Ps. 118. *tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt.* Id est, quamuis tot tantasque diuitias ac potentiam habeam, ea omnia inania & caduca esse reputo: hæreditas mea, & thesaurus meus in obseruantia tuorum mandatorum collocatus, Quia exultatio cordis mei sunt. In hoc lætitia cordis mei consistit. Qui verò filij Dei sunt, licet aliquando à dæmone decipiantur, & ab eo ducantur, tamen clamore Domini creatoris sui vocem ipsius dignoscunt, & relictis sceleribus ad eius obedientiam sanctè o-

35 perando redeunt. Quamobrem dæmoni verba illa Prophetæ Hieremiæ applicari solent: Hier. 17. *Perdix fouit quæ non peperit, fecit diuitias, & non in iudicio, in dimidio dierum suorum relinquet eas.* Perdix aliena oua furari dicitur, eaque alis fo- Simile. uere, ac tandem pullos excludere, quibus magnoperè indulget: at postquam illi vocē veræ

matris, quæ illos genuit, audiunt, illā sequun-
tur, & adulterinam matrem deceptam relin-
quunt: itaq; calor ille, quem illis misera perdix
impartiebatur, sicuti naturalis, non erat, ad il-
los detinendos minimè sufficiens fuit. Sic dæ-
mon licet vanitatib. ac delicijs mundi quam-
plurimos ex filijs Dei fallat & seducat, ipsi ta-
men, vbi primum vocem & inspirationem sui
veri parentis audiunt, nefarium dæmonem o-
mittunt, & se vera pœnitentia ad Dei obse-
36 quium atq; obedientiam recipiunt, & sic dita-
ti gratia consequuntur gloriam, ad quam nos
perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA OCTAVA POST Pentecosten.

1 CONCIO I.

Homo quidam erat diues, qui habebat villicum.
Luc. 16.

4. Re. 22 REferunt sacræ literæ, quòd cum Rex Io-
sias decimum octauum annum ageret,
initio regni sui sacerdos Helchias legis librum
inuenit, qui propter temporum præteritorum
iniurias & calamitates iacebat neglectus inter
alia vtensilia templi: in quo & magnificentis-
sima Dei promissa legis cultoribus, proposita
& horrenda supplicia improbis constituta cō-
tinebantur. Hunc ergo librum sacerdos Regi
2 legendum misit. Cum ergo ad eum locū ven-
tum esset, quo inaudita pœnarum atrocitas
improbitati & perfidiæ à Deo proponebatur,
quæ tyrannidem, famem, gladium, obsidio-
nem, pestem, esum carnium filiorum, cæteras-
que clades complectebatur, tanto terrore atq;
metu pij Regis animus consternatus est, vt ve-
stimenta sciderit, & Oldam Prophetam, qui eo
tempore Hierosolymis erat, super ea re con-
suluerit, & omnia publica peccata è regno suo
funditus eliminauerit. Hunc timorem, hunc
affectum, hanc religionem & admirationem
lethalis peccati grauitas perspecta in eius ani-
3 mo peperit. O vtinam nos hodie fratres tanta
dicendi facultate peccati malitiam vobis ante
oculos poneremus: & diuini iudicij seuerita-
tem ita verbis amplificare possemus, vt idem
terror, idemque animus, idem peccati odium,
eademq; religio mentibus vestris superno Dei
beneficio illustraretur. Celebris est enim sen-
tentia D. Hieron. nihil esse fœlicius Christia-
no, cui regnum cœlorum proponitur, nihil
autē infœlicius illo, qui de vita quotidie peri-
clitatur. Vnde meritò Hieremias ait: *Quis non* Hier. 10.
timebit te, O Rex gentium? Et B. Petrus: *In timo-* 1. Pet. 1.
re incolatus vestri tempore conuersamini. Hæc,
quæ supra retulimus, occasione huius parabo-
læ diximus, quam summus prædicator & ma-
gister mundi Iesus Christus in sacra hodierni
Euangelij lectione proposuit: qua ipse timore 4
arctissimæ rationis, quæ in suo diuino iudicio
reddenda est, homines mouere conatus est, vt
pij sint, suamq; viuendi rationem ita institu-
ant, vt mortis tempore in æterna domicilia re-
cipiantur. B. Euangelista Lucas inquit, quod
cum Dominus hanc parabolam proponebat,
Pharisæi, qui erant auari, eum audiebant. Vbi
diuinus Magister euangelicos concionatores
docuit, vt doctrinam secundum necessitatem
audientium prædicarent: coram auaris de li-
beralitate, pietate, & misericordia: apud car-
nales de castitate, ac pudicitia, &c. Auaritia
in omnib. reprehensione digna est: quantum
autem sit malum, paret ex eo, quod Christus
Redemptor noster apud D. Matth. testatur, Mat. 19.
scilicet: *Facilius est, camelum per foramen acus*
transire, quam diuitē intrare in regnum cœlorum:
quod quidem non de luxuriosis, nec voraci-
bus, aut pigris, vel ambitiosis affirmauit. Atq;
ita videmus leges humanas pœna mortis lu-
xuriosos, epulones, iracundos: aut superbos
non punire, latrones verò maximè. Cuius rei 8
inter alias causa est, quod auaritia horum in- 5
curabile vitiū esse reputatur, quod quidem homi-
nem inquietum reddit, efficitq; vt ipse auarus
sit tanquam argentum viuum, quod semper e-
bullit & scaturit, cuius natura est, vt omnia su-
per eo enatēt dempto auro. Nam si in vas ple- Simile.
num argento viuo aliquid infundas, licet gra-
ue sit, videlicet, ferrum aut plumbum in illo
natat, aurū verò penetrat ipsum argentum vi-
uum, & vsq; ad profundū eius descēdit. Ita cor
auari inquietum, nihil ingreditur, nec veritas, 6
nec pietas aut charitas, aurū duntaxat ipsum
penetrat, & ad profundum eius descendit, atq;
ibi placidum domiciliū inuenit. Hoc est, aua-
rus ad nullam virtutem animum applicat: o-
mnes in illo natant & fluctuant, omne deniq;
studium

ſtudium ſuum in auro ac lucro collocat, &
hæc efficiunt, vt ipſe ebulliat, & inquietus ſit,
atq; vnam ſolummodò otij & tranquillitatis
horam non habeat, factus miſer ſuarum diui-
tiarum ſeruus, nec illis vtiſciens. Idcircò in
Eccl. 11. Eccleſiaſtico dicitur: *Eſt qui locupletatur parcè
agendo, & hæc eſt pars mercedis illius in eo quod di-
cit: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de
bonis meis ſolus, & neſcit, quod tempus prætereat
& mors appropinquet, & relinquat omnia alijs &
moriatur.* Hic oſtendit Spiritus S. qualiter cu-
pidus gaudium, voluptatem, atq; otium ſuum
procraſtinat, illudque in vlterius differt, di-
cens: Volo ad ſenectutis tempus lucrum face-
re, & diues fieri, nunc quæcunque licet mini-
7 ma res mihi ſufficit. Neſcit infœlix vtilitatem
educere ex ijs quæ acquirit, exiſtimans ſe in
poſterum illis eſſe fruiturum, & hac peſſima
cogitatione a morte arripitur, atq; ita illis re-
bus, quas lucratus eſt, minimè fruitur. Qua-
Eccl. 14. propter meritò vlterius dicitur: *Viro cupido &
tenaci ad quid aurum? Qui aceruat ex animo ſuo
iniuſtè, alijs congregat, & in bonis illius alius luxu-
riabitur.* Iure optimo ait: *Ad quid aurum,* quo-
niam harum rerum perfectio in ipſarum vſu
eſt, & illæ, quibus non vtimur, ſunt tanquam ſi
non eſſent: ſic diuitiæ, quibus non fruitur di-
ues, ſunt tanquam ſi non eſſent. Vatablus in
Luc. 14. præſentiarum ſic legit: *Viro ſordido non ſunt or-
namento diuitiæ:* id eſt, immeritò eas poſſidet, ſi-
quidem in eo minimè elucent. Quamuis au-
tem auaritia in omnibus reprehenſibilis ſit,
8 multò magis in Eccleſiaſticis. Ait enim ſum-
Luc. 9. ma veritas: *Niſi quis renuntiauerit omnibus quæ
poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus,* Et apud
eundem Euangeliſtam Dominus præceperat
diſcipulis ſuis, ne duas tunicas haberent. Vbi
apertè omne ſuperfluum prohibuit. Id enim,
quod neceſſarium eſt ad vitam peragendam
B. Hier. vna tunica vocatur, vt B. Hieron. ad Heluidiã
ad Helu. ſcribens, teſtatur: quod clarius apparet ex eo,
quia ipſe Dominus duas tunicas habuit. Ex
hoc infertur, quam perniciosa res ſit auaritia
& tenacitas: maximè in eis, qui ſe diſcipulos
Simile. huius diuini magiſtri iactant. Solent in Ec-
cleſijs eſſe quędam gazophylacia tali artificio
fabricata, vt omnem pecuniam quæ in ipſa
mittitur & includitur, facillimè recipiant, at
inde depromi, ne obulus quidem poteſt. Sic
quamplurimi Eccleſiaſtici ad accipienda be- 9
neficia & officia paratiſſimi ſunt, promptaſq;
voluntates ſuas habent, & licet quam multa
in eos conferantur, ipſi tamen nunquam ſa-
tiari poſſunt. Si autem ab eis aliquid auferri
vel accipi contendimus, hoc difficillimum eſt:
cùm ipſi pauperibus bona ſua debeant diſtri-
buere, ſicut Vrbanus quintus ſummus Ponti- Vrba. 5.
fex teſtatur, dicens: *Ipſæ res fidelium, quæ Domi-
no offeruntur, non debent in alijs vſibus quàm ec-
cleſiaſticis & Chriſtianorum fratrum vel indigen-
tium conuerti: quia vota ſunt fidelium, & pretia
peccatorum ac patrimonia pauperum.* Quanquam 10
verò imperatoris Conſtantini voluntas & in-
tentio fuerit ſanctiſſima, & opus optimum,
quando miniſtris ſacroſanctæ Eccleſiæ reddi-
tus impartitus eſt, hoc tamen multis perdi-
tionis cauſa extitit. Atq; ita Nicolaus Liranus Liran. 1.
citans Henricum de Gandauo inquit: *tempori-* par. ſup.
bus, quibus Conſtantinus miniſtres Eccleſiæ his red- Deut.
ditibus affecit, in aere auditam fuiſſe hanc vocem, cap. 32.
ſcilicet, Hodie cecidit venenum in Eccleſiam Dei. Henr. in
Cum igitur Dominus hanc parabolã Pha- quodli-
riſæis, qui erant illo tempore religioſi, quoniã beto.
auaritiæ dediti erant, propoſuerit, licet omnes
oporteat ab illa commodum elicere, multò
magis religioſis & eccleſiaſticis hoc conducit:
quæ ſic incipit: *Homo quidam erat diues, qui ha-
bebat villicum.* Hic homo Chriſtus Dominus
eſt, qui non hominis ſolum, ſed etiam Dei fi-
lius eſt, & paternæ hæreditatis atq; gloriæ hę-
res. Qui licet in arctiſſima paupertate in hoc 11
mundo vitam egerit, natus in ſtabulo, nuduſq;
affixus patibulo, & alieno cõditus tumulo fue-
rit, quatenus tamen Dei filius eſt, vniuerſorum
eſt hæres atque Dominus. De quo D. Paulus
ſic ait: *Diues in omnes qui inuocant illum.* In Rom. 10.
mundo nullus tam diues eſt, qui erga omnes
abundet. Nam ſi maior princeps totius orbis
terrarum cuilibet homini vnum duntaxat di-
pondium elargiretur, certè nihil ei remaneret,
& pauperrimus omnium eſſet. At filius Dei,
licet omnibus multa impartiatur, tam diues
remanet, ſicut antea. In quantũ etiam homo
eſt, meritis ditiſſimus eſt, quoniã ratione per-
ſonæ diuinæ, merita eius infinita fuerunt. At-
que ita in omnib. alijs ſanctis, quamuis mul-
tum meruerint, ſemper pręmia, quib. à Deo af-
ficiuntur, ſunt maiora quam merita ipſorum.

Si in cœlum ascenderes, & ibi gloriam, qua B.
Petrus vel B. Paulus fruitur, videres, profectò
diceres nihil esse quidquid fecerunt aut passi
sunt, si cum gloria, quam habet, compararetur.
12 Meritis autē Christi Redemptoris nostri nul-
lum æquale præmium tribuitur, semperque
præmium minus est, quàm merita ipsius fue-
runt: non enim hic habet cœlestis Reparator,
in quo tot merita præmientur. Nam licet alij
mille mundi essent, non sufficerent ad omnia
illius merita exhaurienda. Quis ergo vestrum,
fratres, est qui ingenti lætitia non perfruatur,
sciens tot esse sui fidelissimi amici Iesu Christi
diuitias, & quòd si quilibet hominum tot pec-
cata haberet, quot omnes mundi homines si-
mul commiserunt, venia ipsorum omnium ab
æterno Patre filio suo Iesu Christo debetur, si
homines ex parte sua se ad illam recipiendam
volunt disponere. Si autem dicitis: Nunquid
Christus filius Dei vnum tantum villicum ha-
bet? ad hoc respondeo, omnes homines esse
13 illius villicos. Dicitur verò vnicū habere, quo-
niam a quolibet nostrum adeò arctā & pecu-
liarem rationem exiget, ac si in mundo vnus
duntaxat esset villicus. Gloriæ autem remune-
ratio apud sacram scripturam in particulari po-
Ps.143. nitur. Et ideò sanctus Dauid ait: *Ecce nunc be-
nedicite Dominum omnes serui Domini.* Quasi
diceret: Tempore necessitatis veri amici co-
gnoscuntur, & siquidem sunt modo, qui De-
um offendunt, nunc etiam tempus est, quo a-
mici eius se fideles exhibeant, illum benedi-
centes & glorificantes. Hoc etiam S. Matha-
Mac. 2. thias allegabat, dicens: *Nunc confortata est su-
perbia, nunc ergo ô filij, æmulatores estote legis, &
date animas vestras pro testamento patrum vestro-
rum, & memento te operum patrum, quæ fecerunt
in generationibus suis, & accipietis gloriam ma-
14 gnam & nomen æternum.* Nunc ais, quando
tot dissolutiones fiunt, tot peccata commit-
tuntur, ac tam pauca virtus exercetur: nunc,
quando tot mali & tam pauci boni existunt:
nunc ergo vires sumite, & ad virtutem bonita-
temque animum concipite. Hoc idem ego
(fratres charissimi) nomine Dei vobis dico:
Nunc mementote operum patrum, quæ fece-
runt in generationibus suis. O singularia ver-
ba: vtinam ea adimpleamus! Si autem dicitis,
vos non posse illos sacros Apostolos, illosque for-
tissimos martyres, & illos primos patres, qui
Ecclesiam sanguine suo fundauerunt, imitari,
si ad illos æmulandum ignaui & animo pusil-
lo estis, mementote illorum, qui in generatio-
nibus suis ab hinc centum annis transierunt,
aut eorum qui post quinquaginta, aut deniq;
illorū qui post decē annos mortui sunt, quos
tam iustos ac Dominū timentes cognouistis,
& rubore confundimini, eò quod nunc illis si-
miles non estis. Quocirca filij æmulatores e- 15
stote legis. Et hoc significant illa verba: *Ecce
nunc benedicite Dominum omnes serui Domini.*
Sed quæro, ô Rex sancte, quare statim poste- Simile.
riùs dicit: *Benedicat tibi Dominus ex Sion?* Si-
quidem inuitas omnes ad Dominum laudan-
dum eique seruiendum, cur non dicis: *Benedi-
cat vos Dominus?* Aduertite, quando aliquis
pater multas diuitias habet, easque quamplu-
rimis filijs impartitur, cuilibet illorum parum
remanet: at si vnum duntaxat filium habet,
ditissimus post obitum patris remanet. Sic ne
tu cogites, fore vt tibi minima præmij pars cō-
tingat propter multitudinem seruorum Dei,
ideò inquit: *Benedicat tibi Dominus ex Sion,* si-
gnificans in hoc præmium & benedictionem
Dei, a quolibet ita esse obtinendam, ac si ipse
solus hæres esset, & qui solus illam mereret. Et 16
addidit: *Qui fecit cœlum & terram.* Voluit
Spiritus sanctus in benedictione illa de cœlo
ac de terra mentionem facere, vt intelligeremus,
Deum suos non tantum in cœlo ditare, sed e-
tiam in terris ipsis fauere. Atque ita apud san-
ctum Matthæum ipse Dominus ait: *Quærite* Matt.6.
*primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc om-
nia adijcientur vobis.* Itaque villicus hic quili-
bet hominum est, & ita D. Paulus cum sin-
gulis hominibus loquens, dicit: *Quid habes,* 1 Cor.4.
*quod non accepisti? Si autem accepisti, quid glo-
riaris quasi non acceperis?* A Domino accepi-
sti corpus cum omnibus suis membris ac sen-
sibus: ab ipso animam cum potentijs: ab ipso
tempus, quod hucusque vixisti, cum horis &
momentis: ab ipso salutem & vires, cœlum ac 17
terram, quæ te sustinent: ab ipso denique So-
lem, lunam, stellas, campos, aues, pisces, atque
animalia, quæ iussu eius tibi inseruiunt. Vis
videre quanta sunt hæc omnia? Profectò si
quodlibet horum beneficiorum per se cōside-
ras, hoc facilè intelliges. Dic mihi, obsecro, si

acrem

aerem, quo respiras ac viuis, empturas esses,
quanti illum quotidie emeres? Et si pedes aut
manus non haberes, quâti illas emeres ab eo,
qui illas tibi voluisset vendere? Et si cæcus es-
ses, quâti oculos emeres? comparatione quo-
rum licèt plurimas opes ac facultates posside-
res, ea omnia pro nihilo penderes, ac cum san-
Tob. 5. cto Tobia diceres: *Quale gaudium mihi erit,*
qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video? De-
nique quod terras peragrares, si scires esse ali-
quem artificem, qui tibi lumina ad videndum
præstare posset? Benedic ergo frater Dominũ
Deum, qui tibi rem tam pretiosam absque ali-
quo pretio donauit, & qui aliis in lucem pro-
deuntibus oculorum lumine priuatis, te tam
pulchris ac lucidis oculis ornare dignatus est.
18 Tandem perpende & animo euolue toties il-
los tibi denuo tribuere, quoties meritis illis
priuari, ac toties mereris vt tibi eruantur, quo-
ties illis abuteris in eius, qui illos tibi dedit,
offensionem. Quod si ex corporeis oculis, qui-
bus aliis animantibus similes es, ita ad Domi-
num ad laudandum, ac te ei gratum ostenden-
dum obligari colligis, quid erit, si mentis ocu-
los & fidei lucem, qua te affecit, alios quam-
plurimos in infidelitate sua relinquendo con-
sideras? At verò quid erit si dona & gratias,
quibus animam tuam in sacro baptismate or-
nauit, aliosq; fauores spirituales animaduer-
tis, quibus & te alit, & tu ipse mentem tuam
poteris meritis ditare. Apud sanctum Oseam
Osea 14. vbi nos legimus: *Ero quasi ros Israel, germinabit*
sicut lilium, paraphrasis Chaldaica habet: *Ero*
quasi ros Israeli: germinabit sicut lilium, id est,
omnia prospera succedent ei talibus fauori-
19 bus. O Christe ros cœlestis, quanto maiori
iure ac ratione Christiani vberiores bonorum
operum fructus, quam Hebræi facere debere-
mus, siquidem nos multo potioribus benefi-
cijs quam illos aspersisti, atque ditasti. Sed væ,
væ, & millies væ, quoniam cum piissimus Iesus
erga nos sit ros abundantissimus, nos ipsi ni-
mis arida & infructiferi sumus. Quapropter
egregiè diuus Paulus nos admonet, dicens:
Beneficientiæ eius nolite obliuisci: atque ita huic
summo benefactori, non ingrati, sed fideles
Heb. 13. villici eritis. In eo loco, vbi diuus Paulus di-
xerat: *Quid habes, quod non accepisti?* adiecit et-
iam hæc verba: *Hic iam quæritur inter dispensa-*
tores, vt fidelis quis inueniatur. Hæc autem fi-
delitas duabus maximè rebus nititur, altera 20
in congregandis diuitiis, altera verò in ipsis
distribuendis iuxta Domini voluntatem. O
mundi diuites, si iterum atque iterum vobis-
cum cogitaretis vos immensi ac seueri Dei vil-
licos esse, non acquireretis, & augeretis eo
modo diuitias vestras, quo ille, de quo san-
ctus Iob ait: *Ædificauit sicut tinea domum suam.* Iob 27.
Sed quomodo tinea domum ædificat? Certè
seipsam pinguefaciens & ligna, in quibus ha-
bitat, destruens: ipsa enim materiem, quæ
domus eius est, corrodit, & se ex ea sustentat,
& pinguem facit. Sic multi ex vobis agunt,
qui vt pinguescatis & diuites efficiamini, pro-
ximos vestros destruitis ac perditis. Si etiam 21
animo vestro euolueretis, vos esse villicos, &
arctissimam bonorum, quæ possidetis, ratio-
nem esse reddituros, illa in sceleribus non cõ-
sumeretis. Sancto Prophetæ Ezechieli Domi-
nus sic iussit: *Sume gladium acutum, & capillos* Ezec. 5.
tibi rade, & assumes stateram ponderis, & diuides
eos. Tertiam partem igne combures in medio ciui-
tatis, tertiam gladio concides, tertiam verò aliam
disperges in ventum.
In hoc Dominus voluit ad literam vltio-
nem Hebræorum innuere, qui in tres partes
diuidendi erant. Quorum alteri à Chaldæis
comburendi erant, alteri gladio occidendi,
tertij denique in seruitutem & captiuitatem
abducendi. At verò mysticè in hoc significa-
tum est, quam profanè plurimi diuitias, quas
Dominus eis largitus est, dispendunt. Nam 22
per capillos (qui, si nimis crescunt, & augen-
tur, oculorum aciem impediunt) bona tem-
poralia intelligi possunt, quæ si plurima sunt,
incautos atque imprudentes obcæcare solent.
Partem horum capillorum in ignem aliqui
mittere consuescunt, & ita eos consumunt.
Hi sunt, qui diuitias & facultates suas in carnis
illecebris ac voluptatibus effundunt. Quare,
ô peccator, debitum famulis tuis non soluis?
Quare filiis tuis nõ adhibes remedium? Qua-
re eleemosynas pauperibus nõ erogas? Profe-
ctò quia carnalis es, & partem tuarum facul-
tatum in luxuriæ rogum proiicis. Altera ve-
rò pars horum capillorum gladio scinditur, &
sic consumitur. Hoc autẽ, est id, quod in rixis,
iurgiis, & litibus dispenditur. Porro tertia
pars,

pars, dum in aerem proiicitur, consumitur. Vis
tot canes venaticos, tot equos, tot famulos
habere, tantaque pompa incedere, vt aer iste
omnes opes tuas ac diuitias disperdat. Ecce i-
gitur tonsus Ezechiel, quoniam capillos suos
in ignem iniecit, & per aerem dispersit, ac gla-
23 dio procidit. O infelix peccator atque infide-
lis, siquidem diuitias, quas Dominus tibi do-
nauit, vt cum illis ei inseruires in offensionib.
eius sparsisti. Quid igitur de naturæ bonis di
cam? Salutem, pulchritudinem, ingenium, at-
que omnes vitæ annos in Satanæ seruitute ma
xima cum iniuria Creatoris tui dispendisti.
Quocirca meritò existimare poteris te esse vil-
licum, de quo in hac sacra Euangelij lectione
dicitur: *Hic diffamatus est apud illum, quasi dissi-
passet bona illius.* Hoc aduerbium quasi, non de-
notat diminutionem, sed veritatis, vt dicam,
realitatem, sicut cum D. Paulus de propositis
Hebr. 13 loquens, ait: *Ipsi enim peruigilant, quasi rationem
pro animabus vestris reddituri*, id est, qui vere de
illis rationem reddituri sunt. Et sicut apud di-
Ioan. 1. uum Ioannem dicitur: *Vidimus gloriam eius,
24 gloriam quasi vnigeniti à Patre*, id est, gloriam
tanquam veri filij Patris æterni: ita hic dicitur:
Quasi dissipasset bona illius, id est, verè & realiter
dissipauerat.

Res planè digna ponderatione est, quam hic
Heb. 4. Dominus ait, scilicet, *Hic diffamatus est apud il-
lum.* Veritas infallibilis est illud D. Pauli, *Quod
omnia nuda & aperta sunt oculis Dei, & ipse nouit
abscondita cordis nostri.* Et hoc audaciam no-
stram, atque impudentiam maximè aggrauat
25 & amplificat: videlicet, quòd cum ipse Deus o-
mnia contempletur, nos coram diuinis ipsius
oculis peccare ausi sumus, de quo per Esaiam
prophetam magnopere conqueritur, dicens:
Et faciebatis malum in oculis meis. Et apud S. Ie-
Esa. 65. remiam: *Ego vidi, dicit Dominus.* Quodque pe-
Iere. 7. ius est, esse aliquos, qui sine aliquo timore vel
conscientiæ angore ita delinquunt & peccant,
ac si Dominus eos non videret: quod perinde
est, ac si dicerent, non verbis quidem, sed ope-
ribus Deum esse lapidem aut truncum. Hoc
Psal. 52. significat S. Dauid, cum inquit: *Dixit insipiens
in corde suo, non est Deus.* Quomodo autem hoc
dixerit, exposuit protinus, cùm subdit: *Cor-
rupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis.*
Hac ratione improbi dicunt, non esse Deum,
quandoquidem nihil minus peccant, Deum
esse credentes, quam si omninò non crede-
rent: quod genus peccandi grauissimum est,
quia maximum Dei contemptum præsefert.
Tales erant illi quos S. Iob sic dixisse refert: Iob 21.
Quis est omnipotens vt seruiamus ei? Et in con-
textu Græco, & in paraphrasi Chaldaica ha-
betur. *Quid est omnipotens vt seruiamus ei:* Cum Gen. 18.
dicunt, *Quid*, apertius eorum contemptus o-
stenditur, cum verò, *Omnipotens*, ipsorum in- 26
sania & cæcitas apparet, siquidem Deum om-
nipotentem vocant, & dicunt, *Quid est?* Si est
omnipotens, quid amplius vultis? Ergo siqui-
dem omnipotens est, qualiter ab eius poten-
tissimis manibus absque vltione euadetis?

Cum igitur sit catholica veritas Deum o-
mnia intueri quid sibi vult, *Hic diffamatus est
apud illum?* Ad hoc respondeo ipsamet pec-
cata delatoris officium coram diuino conspe-
ctu gerere. Atque ita idem Dominus ad Cain
dixit: *Sanguis fratris tui Abel clamat ad me de ter-* Gene. 4.
ra, id est, opus execrandum, quod temerè pa-
trasti, accusator tuus est, & coram me clamat
vltionem commeritam efflagitans. Et alibi:
*Clamor Sodomorum multiplicatus est, qui venit ad
me*, quin etiam clamor oppressorum paupe-
rum cœlos penetrat, vt patet in eo quod dici-
tur: *Ascendit clamor eorum*, scilicet, filiorum Is- Exod. 2.
rael, *ad Deum.* Quocirca peccatores attendi- 27
te quid agatis, quoniam scelera, quæ commit-
titis, vos coram diuino iudice accusant, ac de
vobis vltionem postulant. Atque ita quili-
bet peccator potest dicere illud S. Iob: *Rugæ* Iob 16.
meæ dixerunt testimonium contra me. Rugæ, quæ
animam fœdant, & debilem reddunt, sunt ipsa
peccata. Considerare etiam poteritis cœlum,
terram, elementa, & creaturas, quæ in eis sunt,
& quæ vobis continuò seruiunt, vt vos Crea-
tori vestro seruiatis, esse quasdam linguas, quæ
ingratitudinem vestram ostendunt, & propa-
lant, vosque accusant, & dedecore coram di-
uina maiestate afficiunt.

Vt autem hoc melius intelligatur, sciendum 28
est, Aristotelem sic dixisse: *Omnis substantia vi-* Arist. 17
uens melior est non viuente. Ex quo apparet, for- de ani.
micam, muscam & vermiculum, quæ vitam
sensitiuam viuunt, habere altiorem & nobilio-
rem naturam, quam stellas, cœlos, atque pla-
netas. At cum hæ creaturæ viuentes tantæ sint
nobili-

nobilitatis & valoris, quamplurimæ ex illis
vitam suam, vt hominis vita conseruetur, a-
mittunt. Quotidie namque videmus, pisces, a-
ues, atq; alia animātia mori, vt ipsis mortuis
vita hominis sustentetur. O vita humana, quā
pretiosa es, siquidem ad tui conseruationem
tot quotidie strages fiunt in vitis animantiū.
Meritò ergo homo animaduertere debet,
qualiter vitam degat, siquidem alijs creaturis,
quæ nobiliores sunt cœlo & stellis, tanti stat.
Igitur iure optimo omnes istæ creaturæ ho-
minem accusant, quando vitam suam seruitio
Dei, vt obligatus est, non dicat.

29 Ait vlterius sacra nostri Euangelij lectio, *Et*
Gen.18. *vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te?*
Quamuis (vt diximus) scelera hominis omnia
Deo manifesta sint, nihil tamē hoc in loco dis
cernere voluit, nisi prius reum ipsum conue-
niret, & illius confessionem audiret. Sic in Ge-
nesi postquam dixit Dominus: *Clamor Sodo*
morum multiplicatus est, &c. adiecit statim: *De-*
scendam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad
me, opere compleuerint an non. In quo omnes iu-
dices docuit, ne contra inauditam partem sen-
tentiam aliquando ferant. Valde vtiles ac ne-
cessarij sunt in rebus publicis iudices: vt au-
tem rectè munus suum præstent, oportet quā
30 plurimis virtutibus ipsos adornari. Idcircò S.
Rex Iosaphat regnum suum componere & re-
formare volens, atque ad hoc iudices creans,
2. Par. eis dixit: *Videte, quid facitis, non enim hominis*
19. *exercetis iudicium, sed Domini: & quodcunque iu-*
dicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Domini
vobiscum, & cum diligentia cuncta facite: non est
enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas,
nec personarum acceptio: nec cupido munerum.
Quasi diceret, tales vos esse oportet. O diuina
verba, digna profectò, quæ literis aureis in o-
mnib. prætorijs, & multò magis in omniū iu-
dicū cordib. scribantur. O Domini mei quàm
optimè in vestris actibus producetis, si illa sæ-
Valer. Maxim. penumero memoria repetatis. Valerius Maxi-
mus insignis Tiberij Cæsaris & aliorum hi-
storiographus narrat, ipsum cùm timeret, non
posse iudices à cupiditate alienos inuenire,
31 noluisse illos, quos vrbib. atq; alijs locis præfe-
cerat, crebrò permutare. Interrogatus autem,
quare hoc ageret, vsus est appositissimo exem-
plo hominis vulnerati muscis cooperti, cuius
miseria commotus quidam alius eas ab illo Simile.
misero abegit, de quo vulneratus conquestus
est, dicens: *Quare has à me expulistis? hæ enim*
quæ in me aderant, tam saturatæ erant, atque ita
non me adeò vexabant: venient nunc aliæ fameli-
*cæ, & me multo plus opprimen*t. Sic postquam ali-
quis iudex vrbem aliquam deprædatus est, &
ciues eius quodammodo euisceraui, alius de-
nuò in ipsam famelicus ingreditur, & prioris
vestigia sequens idem faciet: ideò minus malū
est, eum, qui iam plenus in vrbe erat, ibidem
commorari. Scipio etiam, cùm senatus duos
consules in quandam prouinciam mittere vo-
luisset, dixisse legitur: *Neuter mihi placet, quia* 32
alter nihil habet, alteri nihil sat est: existimans al-
terum illorum cupiditate commotum, alterū
verò necessitate munus suum, vt oportebat,
non esse executuros. Inter has conditiones,
quas iudices habere debent, est etiā valde ne-
cessaria hæc, quam supernus iudex in præsen-
tiarum docet, scilicet, vt sint efficaces iustitiæ
executores. Penuria enim huius rei maximè
Reipub. nocet. Prophetam Hierem. Dominus
sic interrogasse legitur: *Quid tu vides Hiere-* Hier. 1.
mia? Et ipse respondit: *Virgam vigilantem ego*
video. Et paulò inferius iterum eum interro-
gauit: *Quid tu vides?* Ille verò responsum præ-
buit: *Ollam succensam ego video.* Prius itaque
virgam, & postea ollam suspensam aspexit. In
quo mysticè significatum est, impium & scele-
ratum hominem esse veluti quandam feruen-
tem ollam, & quoddā domicilium malorum,
esse denique domum, in qua improbi & nebu-
lones se in ludis atque alijs flagitijs exercent.
Dicitur etiam improbus esse olla succensa & 33
feruens, in qua animæ multorum coquuntur
& condiuntur, vt eas Satanas in stomacho, vi-
delicet, in inferno deuoret & absorbeat: & pro-
pe has ollas debet esse iustitiæ virga, quæ illos
pro ratione delictorū puniat, ne penitus Rem-
publicam euertant & labefactent. Maximè
autem conducit, vt ante executionem huius
iustitiæ sufficientissima examinatio præcedat,
quoniam præcipitatio, iudicij nouerca esse di-
citur. Antequam Dominus Patriarchæ Noe
sententiam illam proferret, scilicet: *Finis vni-* Gen. 6.
uersæ carnis venit coram me, ait sacer textus,
Dominum apud se dixisse: *Non permanebit spi-*
ritus meus in homine, quia caro est. Et iterum:

Delebo hominem quem creaui, à facie terræ. Vbi o-
mnes iudices docuit, mature & paulatim an-
te prolationem sententiæ esse processuros. Sic
Dominus, dicens: *Quid hoc audio de te?* Non so-
lum iudices, sed etiam alios admonet, ne facilè
assensum detrahentibus præbeant, cum non
rarò ex malitia magis quàm ex vero aliorum
errata commemorent: qui eo ipso quod de-
trahunt, seipsos produnt, & maledicos re ipsa
esse confitentur, atq; ita seipsos fide indignos
faciunt. Quòd si de alijs malè iudicare non
decet, licet de illis detrahere audiamus, quan-
to minùs de proximis nostris iudicare debe-
mus propter nostrum duntaxat beneplaci-
tum? O diabolicam peruersitatem, & euidens
signum cordis corrupti ac malitia deprauati.
2.Re.15. *Nabal* (inquit sacra pagina) *erat pessimus & ma-*
35 *litiosus.* Sic hodie quamplurimi extant, qui
cum malitiosi & pessimi sint, existimant, sub
vnoquoque lapide esse quendam scorpionem;
de omnibus malè suspicantur, quia per seipsos
alios iudicant. Atq; ita dicitur in Ecclesiastico:
Eccl. 10. *In via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit,*
omnes stultos æstimat. Impijssimus Nero dixisse
fertur: *omnes homines illa quæ ego committo sce-*
lera perpetrarent, si quam ego potestatem habeo,
haberent: quoniam eis voluntas minime deest. Isti
tales eos, qui bene operantur, hypocritas re-
putant, existimant enim, neminem esse virtu-
tibus & earum exercitijs deditum: è contra
verò virtutis studiosi de nullo malè iudicant,
36 sed de omnibus bene cogitant. Cum Dominus
populo iussisset Hebræorum, ne in montem
Sinai ascenderet, iterum ad Moysen dixit: *De-*
scende & contestare populum, ne fortè vellet trans-
scendere terminos ad videndum. Respondit au-
tem ei Moyses: *Non poterit vulgus ascendere*
in montem Sinai, tu enim testificatus es, & iussisti.
Cu ait Dominus iterum: *Vade & descende.* Exi-
stimabat vir sanctus, iam populum non posse
ascendere, siquidem Dominus id prohibue-
rat, & sicut ille nimis obediens erat, alios et-
iam futuros ita esse iudicabat. Hác animi syn-
ceritatem ipse alibi demonstrauit. Nam cum
Pharao sępenumero mentitus esset, & verbum
quod promiserat, fregisset, postquam dixit:
Exod. 9. *Peccaui etiam nunc, orate Dominum, vt desinant*
tonitrua, & dimittam vos, respondit ille: *Cum*
egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad
Dominum, & cessabunt tonitrua, &cæt. vt scias,
quia Domini est terra. Perpendite, obsecro, 37
qualiter, licet multoties à Pharaone deceptus
fuerat, tamen de eo bene iudicabat, quia (vt
ait B. Paulus) *charitas omnia credit, omnia spe-* 1. Cor. 13
rat, omnia sustinet, & de nullo, quamuis improbus
sit, desperat. Cum verò ait: *Extendam palmas ad*
Dominum, efficaciam, qua pro tyranno ac
pro eius populo oraturus erat, significauit.
Quid hoc audio de te? Mira planè hominis hu-
ius lenitas & patientia. Alius rerum suarum
iactura exacerbatus diceret: *Prædo & bonorum*
meorum dissipator, cur bona mea dilapidasti? In
crucem & in carcerem te agam, donec nouissimum
mihi quadrantem reddas. Nihil horum dicit,
sed blandè leniterq; ait: *Quid hoc audio de te?*
Redde rationem villicationis tuæ. Hac igitur di- 38
uitis hominis proposita mansuetudine Domi-
nus clementiæ ac lenitatis suæ magnitudinem
voluit ostendere: Qua etiam erga grauissimos
peccatores vtitur. In Apocal. dicitur: *Ecce se-* Apoc. 4.
des posita erat, & super sedem sedens, & iris erat in
circuitu sedis. Hic sedens Christus Dominus
est: sed dum sedit iudicaturus, quo circunda-
tus est? Obserua quid dicat: *Et iris in circuitu*
sedis. Quid iris adumbrat, nisi diuinã clemen- Gen. 3.
tiam? Sic enim scriptum est: *Nequaquam vl-*
tra interficietur omnis caro aqua diluuij: arcum
meum ponam in nubibus cœli, & erit signum in-
ter me & inter terram. Circumdabitur verò di-
uinus iudex tempore iudicij ab arcu, qui signũ
misericordiæ eius est, quoniam etiam ibi illa
maxime vtetur. Vnde infertur, quòd ille, qui
patiens & masuetus minimè est, iudex vel prę-
latus nõ debet esse. Quamuis S. Dauid vnctus 39
erat Rex Israel, nunquam tamen eum impius
Saul recognouit, quousque vidit, eum partem
chlamydis suæ scidisse, & cum facilè potuisset
interficere, nequaquam voluisse. Tunc dixit:
Nunc scio, quia certissimè regnaturus sis, & ha- 1. Re. 24.
biturus in manu tua regnum Israel. Nam vir
adeò mansuetus, & qui cum vindictam de ini-
mico suo potuisset sumere, id non fecit, di-
gnus profectò regno est atque imperio.

Redde rationem villicationis tuæ, iam enim
non poteris villicari. O verbum horribile cun-
ctis humanis cordibus, licet dura & lapidea
sint! Si nunc quotquot estis, in hoc templo
vocem quandam audiretis dicentem, Dei vo-

luntatem

luntatem esse, vt hic cum parentibus & maio-
ribus vestris maneretis: quid, obsecro, vobis
esset faciendum? Quam rationem redderetis?
40 Quales vos Deus hac hora inueniret? O cæci,
cæci, quare hæc profundè non animaduerti-
tis: siquidem nescitis, an Deus hodie aut cras
vobis dicet: Redde rationem villicationis tuę?
Attendite, hunc villicum non dixisse Domi-
nus meus auferet à me villicationem, sed au-
fert in præsenti: & ita oportet vos animo euol-
uere, & quo maiores peccatores estis, eo plus
hoc timere debetis. Nam scelerati in pœnam
delictorum suorum digni sunt, quibus Domi-
B. Hier. nus vitam abbreuiet. Hoc diuus Hieronymus
sup. 6. ca. testatur, Deum ante diluuium fecisse, & sic lo-
Genes. cum Genesis explicat: *Non permanebit spiritus
meus in homine in æternum, quia caro est, eruntq;
dies illius centum & viginti annorum.* Id est, quia
omnis caro, hoc est, omnis homo corrupit viã
suam, ideo omne genus hominum, & omnia
quæ in seruitutem ipsorum in terris fuerunt
creata, euertere ac destruere volo. Eis tamen
centum & viginti annorum spatium ad pœni
tentiam agendam concedo: & hoc tempore
iussit arcam illam ingentis magnitudinis fie-
ri, quæ veluti quædam admonitio & commi-
41 natio esset diuinæ vltionis in cunctos morta-
2. Pet. 2. les. Et ob hanc causam diuus Petrus Patriar-
cham Noe iustitiæ præconem nuncupauit:
quoniam ipsius arcæ fabrica mundo de pecca-
tis suis minabatur, videlicet, homines, nisi pe-
nitentiam egissent, aquarũ diluuione esse pe-
rituros. Quia verò se in meliorem frugem non
receperunt, & has omnes minas contempse-
runt, ex illa summa centum & viginti anno-
rum Dominus abstulit viginti, & vltionem (vt
ait diuus Hieronymus) centesimo anno fecit.
Quapropter si quidem vos ob scelera vestra di
gni estis, à quibus Dominus statim villicatio-
nem auferat, de morte nõ agatis tanquam de
re futura, sed tanquam de re præsenti, ac vera
pœnitentia vos ipsos præparate, facientes de
facultatibus vestris amicos, Christi pauperes,
vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna ta-
bernacula gloriæ, ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius,
Amen.

IN EADEM DOMINICA VIII.
POST PENTECOSTEN.
CONCIO II.

*Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt
cum defeceritis, recipiant vos in æterna taber-
nacula.* Luc. 16.

INter præclara beneficia, quæ liberalissimus
ille rerum omnium Dominus generi huma- 1
no largitus est, principẽ locum obtinet, quod
vnigenitum filium suũ non modo in Redem-
ptorem & libertatis nostræ vindicem, sed et-
iam Doctorem ac voluntatis suæ interpretem
nobis donauit. Quod beneficium non imme-
ritò Apostol. amplificat, cum ab hac sententia
epistol. ad Hebr. scriptam exorsus est, dicens:
*Multifariam multisque modis olim Deus loquens
patribus in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus
est nobis in filio, quem constituit hæredem vniuerso-* Heb. 1.
rum, per quem fecit & sæcula. Huius autem be-
neficij gratia exultare, & gratias agere nos
Propheta Ioel iubet, cum ait: *filij Sion exultate* Ioel. 2.
*in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem
iustitiæ, & descendere faciet super vos imbrem ma-
tutinum & serotinum*, vt; videlicet, verbi diuini
semen ipsius opera in terra cordium vestro- 2
rum iactum, & cœlestis gratiæ imbribus irriga-
tum fructus germinet vitæ æternæ. Munus au-
tem hoc Saluator noster cumulatissimè præ-
stitit, sicuti ipse loquens cum æterno Patre in
Psal. ait: *Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia* Psal. 39.
*magna, ecce labia mea nõ prohibebo, Domine tu sci-
sti.* Quid enim aliud sacra Euangelia, nisi iusti-
tiam Dei annuntiant? Iustitiæ autem nomine
virtutem omnem & sanctitatem Hebræo mo-
re significauit. Quia enim ad iustitiam præci-
puè pertinet, vnicuiq; reddere quod suum est,
& virtus hoc ipsum cumulatissimè præstat, id-
eo non mirum, si iustitiæ nomine virtutem o-
mnem complexus est. Inter documenta verò
vtilia & fructuosa, quæ hic cœlestis Magister
nos docuit, vnum est hodierni Euangelij sacra
conclusio, quæ misericordiæ & beneficentiæ
officiis cõtinetur, quæ facit, vt misericordiam
apud Dominum in iudicio inueniat ille, qui
misericordiæ officiis vsus est.

Vt autem virtutis huius fructum & salutarẽ
vim commendaret, hanc nobis parabolam in
Euangelica lectione proponit, quæ sic habet:
Homo quidam erat diues, qui habebat villicum,

& hic diffamatus eſt apud illum quaſi diſſipaſſet
bona illius: Et quæ ſequuntur vſque in finem.
Hunc villicum Dominus noſter vult, vt in hoc
imitemur, videlicet, ſcientes amicos in tempus
neceſſitatis comparare, & acquirere, ſiquidem
omnis diuinæ Maieſtatis villici ſumus. Non
ſolum quilibet noſtrum bonis naturalibus &
gratuitis, quæ à diuina manu accepimus, be-
D. Tho. ne vti debet, ſed (vt ait diuus Thomas) *vnuſ-*
3.p.q.67 *quiſque obligatur ad exequendum officium, quod*
art. 8. *accepit*. Sacerdos habet pro villicatione ip-
ſum ſacerdotium, iudex iudicaturam, merca-
tor mercaturam ſeu negotiationem, & ſic de
alijs. Quemlibet autem illud Prophetæ Ha-
Hab. 2. bacuc dicere oportet, ſcilicet: *Super cuſtodiam*
meam ſtabo, & figam gradum ſuper munitionem
& contemplabor, vt videam quid dicatur mihi &
quid reſpondeam ad arguentem me. Eſt enim in
Eze. 40. porta Chriſtus, teſte Ezechiele dicente: *Et fu-*
niculus lineus & calamus menſuræ in manu eius,
videlicet, ad metiendum huius ædificij lapi-
des, qui ſunt fideles, & electi. Vnde locus ille
Prophetæ ab Apoſtolo citatus in ea, quæ ex-
tat ad Romanos, epiſtola, dicens: *In omnem*
terram exiuit ſonus eorum, poteſt verti ex He-
bræo: *In omnem terram exiuit norma* (ſiue amuſ-
Rom. 10 ſis, ſiue funiculus, & directorium) *eorum*.
6 Quem locum diuus Paulus de Euangelij præ-
dicatione intelligit: in quo normæ, per quas
quilibet Chriſtianus iuxta ſuam ſtatus condi-
tionem duci & gubernari debet, perfectiſſimè
continentur. Hoc ſapientes viri intelligen-
tes, munera & officia publica, atq; omnes di-
gnitates renuere totis viribus contendebant:
cum autem illa per obedientiam compulſi ac-
cipiebant, hoc maximo timore affecti facie-
bant. Quod ſatis apparuit in ſancto Ioſue:
quem, cum gubernationem populi Hebræo-
rum ſubiuit, bis S. Moyſes ſic allocutus eſt: *Cõ-*
Ioſue 1. *fortare & eſto robuſtus*. Et ſtatim iterum ei dixit:
Ecce præcipio tibi, confortare, eſto robuſtus: noli me-
tuere, & noli timere, quoniam tecum eſt Dominus
Deus tuus. Ex quo apparet, virum ſanctum ti-
6 more perculſum ac perterritũ fuiſſe tanti mu-
neris ſibi commiſſi magnitudine: alias enim
non fuiſſet neceſſarium, toties ipſum ad mu-
nus acceptandum cogere. Et eſt notandũ ſum-
mam conſolationem ei fuiſſe cum ipſi diceba-
tur: *Quoniam tecum eſt Dominus Deus tuus*. Hoc
præcipuum eſt, quod in omnibus curare de-
bemus, quoniam omnes huius mundi res abſ-
que Deo nihil ſunt aut valent. Cum S. Dauid
in ſacra ſcriptura à quodam laudaretur, ſic lau- 1. Re. 16.
dans dixiſſe legitur: *Vidi filium Iſai ſcientem*
pſallere, & fortiſſimum robore, & virum bellico-
ſum & prudentem, & virum pulcherrimum, &
Dominus eſt cum eo. Hoc vltimum ſigillum (vt
aiunt) cunctis eius laudibus appoſuit, quoniã 8
omnes hominis excellentiæ abſq; Deo magis
nocent quam profunt. Inſipientes verò, quo-
niam non intelligunt ſibi onus impoſitum cũ
munus aliquod aut dignitatem accipiunt læ-
titia afficiuntur dum illis præficiuntur, moleſtia
verò, cum eiſdem priuantur. Seneca inſignis Senec in
Philoſophus in libro, quem de breuitate vitæ li. de bre
inſcripſit, narrat, quod cum ſenatori cuidam ui. vita.
Romano à Caio Cæſare facultas daretur, vt
iam nonageſimum annum agens otio vaca-
ret, Reipublicæq; negotia relinqueret, ipſe vbi 11
primum hoc intellexit, ſe mortuum eſſe repu-
tauit: ac ſuis famulis iuſſit, vt in tumulo tan-
quam defunctus poneretur, ſiquidem officio
publico priuabatur, ſine quo nullo modo vi-
tam ſe agere poſſe exiſtimabat, adeo negotia
ei ſuauia & iucunda videbantur. At poſtquam
huius rei imperator certior factus eſt, ei præ-
cepit, vt illa Reipublicæ negotia vſq; ad mor-
tem exerceret. Nec hoc valde mirandum eſt
in homine ethnico, in maximam verò admira- 9
tionẽ nos rapere debet, videre homines Chri-
ſtianos doctrinæ Euangelicæ lacte nutritos,
qui in quiete ac tranquillitate viuere minimè
ſciant, & negotiis implicari etiam in ſenectute
magnopere delectentur. Quamuis autem om-
nes villici ſimus, de multis tamen illud Pro-
phetæ Oſeæ dici poteſt: *Dominum dereliquerũt* Oſeæ 4.
in non cuſtodiẽdo, ſcilicet, id quod cuſtodire de-
bebant, & ita derelinquunt, vt id publica infa-
mia ſua efficiant. Quamobrem de illis etiam
dici poteſt, quod vlterius idem Propheta teſta-
tur: *Reuelata eſt iniquitas Ephraim, & malitia* Oſeæ 7.
Samariæ, quia operati ſunt mendacium. Iniquitas
& malitia peruerſitatem & contumaciam ſi-
gnificant: iniquitas enim ex verbo Hebraico
idem eſt, quod peruerſitas & deuiatio, malitia
verò, quod Græcè malacia eſt, quandam æ-
gritudinem cordis, quæ foris exprimitur, ſi-
gnificat. O vtinam ego tanto ſpiritus feruo- 10
re polle-

re pollerem, vt efficaciter dicerem, & multis lachrymis deplorarem exteriorem multorum Christianorum dissolutionem ac malum exemplum, quod quidem omne ex interiori suorum cordium strage oritur & procedit. Peccatum tantum malum est, vt non solum ipsum peccatorem illud committentem infamia afficiat, sed propter eundem peccatorem tota congregatio & etiam integra Respublica in-

Ioan. 12. famiam notetur. Quando beata Magdalena super caput Domini vnguentum profudit, Iudas duntaxat impius indignatus est, & murmurauit: sacer verò textus inquit: *Videntes discipuli indignati sunt.* Omnem sacram illam congregationem infamia indignationis & murmurationis nefarij Iudæ infecit. Ideo infami pecca-

Esa. 14. tori illud Prophetæ Esaiæ dici potest: *Tu populum tuum occidisti:* quod dictum sanctus Propheta in Regem Nabuchodonosor coniecit.

11 Quapropter de quolibet peccatorum dici potest: *Et hic diffamatus est apud illum.* O quam denigrata est fama cuiuslibet peccatoris, & quã pessimus odor ab illo dimanat. Vtinam mens improba putredinẽ suam odoraretur: fugeret, ni fallor, à seipsa, & ad Christi Iesu brachia cõ-

Psal. 37. uolaret. *Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ*, inquit sanctus Dauid, quoniam pessimum odorem peccatorum suorum sentire cœpit. O miser peccator, quare non confunderis, animaduertens eam, cuius in Republica tuo deprauato exemplo causaes, corruptionẽ? Multas maledictiones Dominus in mulierem coniecit, quoniam homi-

B. Amb. libr. de paradi. cap. 6. nem ad peccandum prouocauit. Quid igitur expectas in te venturum, si non solum vnum, sed plurimos ac totam Rempublicam tuis manifestis dissolutionibus peruertis? B. Ambrosius inquit, Euam, cum peccauit, timuisse, ipsam solam è paradiso à Domino proiiciendam fore, & vt Adamus etiam simul cum ea eiiceretur, ipsum ad peccandum commouisse & sollicitasse, eo quod siquidem illa à paradiso expellenda erat, non sola, sed charissimi sui coniugis protectione comitata abiret: atque ita ad prouocandum virum suum Adam, vt peccaret, aliquam occasionem habuisse videtur. Sed te, ô infelix peccator, quid commoue-

Exo. 21. re potest, vt alios tuo malo exẽplo peruertas? In Exodo Dominus iubebat, vt si quis proximũ percuteret, opera quæ sanus facturus erat 13
& impensas in medicos restitueret. Non solum supernus Dominus volebat, vt soluerentur ægroto omnes expensæ factæ in ægritudine, & curatione ipsius, sed etiam, vt persolueretur ei quidquid lucraturus erat. Vbi insinuauit Dominus, quod si sceleratus homo aliquem in aliquam ægritudinem spiritualem incidere fecerit, & aliqua culpa percusserit, persoluet non solum illa scelera, quæ alius cõmisit, malo exemplo commotus, sed etiam omnia, quę ipse lucraturus erat si in peccato nõ esset. De filijs Heli in sacra Regum historia sic 1. Reg. 2.
legitur: *Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines à sacrificio Domini.* Notate obsecro, fratres mei, Qualiter sacra scriptura illorum deprauatorũ hominum malum exemplum ponderat, siquidem ait, *Peccatum grande nimis.* Erant enim occasio illis, à quibus videbantur, vt Domino nõ
inseruirent. Idcircò ille, qui alios scandaliza- 14
uit, ita in virtute proficiendo festinare debet, vt suo bono exemplo damnum, quod fratribus suis intulit, aliquo modo resarciat. Dominus per Prophetam Habacuc conqueritur, dicens: *Væ qui congregat auaritiam malam domui* Hab. 2.
suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali, quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Ex quo apparet, peccata non solum peccatores coram Deo accusare & infamia afficere, sed etiam ædificia ipsa, quæ sanguine pauperum ædificauerunt, & ornamenta suarum personarum atq; omnia supellectilia eorum contra ipsos esse vociferatura.

Et vocauit illum. Multifariam Deus peccatores vocare solet, vt mala ac scelera sua animaduertant, & ipsa, dum tempus habent, diligenter corrigãt. Ex multis autem modis, qui-
bus hoc facere solet, vnus est cõscientiæ com- 15
motio. In omnibus laboribus & iacturis, quæ sancto Iob euenerunt, semper vnus remanebat, qui ei malum, quod euenerat, nuntiabat, atq; ita in primo sui libri capite dicitur: *Nun-* Iob. 1.
tius venit ad Iob, qui diceret: Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, & irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserunt gladio, & euasi ego solus, vt nunciarem tibi. Idem contigit, quando eius oues concrematæ fuerunt,

& cameli ipsius rapti, ac denique quando ventus irruit, & domum, in qua omnes filij eius erant, præcipitauit, eosque percussit, semper vnus remanebat, qui diceret: *Et fugi ego solus, vt*
16 *nunciarem tibi.* Sic in detrimentis spiritualibus peccatori euenire solet; nam quoties instigante Satana peccatum committit, & dona Spiritus sancti gratiam, charitatem, ac merita amittit, semper vermis conscientiæ mordens & rationis synderesis clamans, & annuntians id, quod per peccatum amittitur, in eo remanet: Dominus etiam per concionatores peccato-
2.Cor. 5 rem vocat, atq; ita D. Paulus ait: *Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Quocirca vnusquisq; in sermone, quem audit, animaduertat illud, quod sibi magis conducit, & id vocatio eius est. Non attēdatis, fratres mei, illud quod alios, sed q; vos ipsos tangit. Animo concipite sermonem, qui à con-
17 cionatore declamatur, esse velut ditissimam quandam variarum mercium officinam, in qua principes, nobiles, ignobiles, ecclesiastici,
Simile. vxorati, domini, ac serui aptissimas sibi mercimonias inueniunt. Nam, si nobilis in eam ingrediatur, videns ibi aptam suo corpori loricam, eam emere contendit: si sarcinator, cernens sibi optimas acus, ipsas emere curat: si ingenua aliqua & curiosa fœmina, auratas ibi vittas, velamina, atq; alia preciosa mulierum ornamenta aspiciens, ea emere studet: denique; vnusquisque quod sibi conuenit, emere conatur: neque eques seu nobilis acus emit, nec sarcinator loricas. Ita cum ad sermonem audiendum conuenitis, vos facere oportet; siquidem tanquam officina quædam ditissima multarū mercium est, vbi quisque suæ personæ atque status conditioni necessaria accipere debet: sed longe aliter hoc fieri solet. O miseri filij Adæ, quam inimici vobis ipsis estis, quandoquidem id quod vobis vtilissimum est, eligere minime vultis. Si nobiles reprehendimus, artifi-
18 ces gaudent: si verò artifices carpimus, nobiles lætitia afficiuntur: Vnusquisque quod alijs & non sibi vtile est, animaduertit: atque ita perpauci vocationi Dei respondent. De hoc con-
Hie. 25 querebatur S. Hieremias, dicens: *Misit Dominus ad vos omnes seruos suos prophetas, consurgens diluculo, mittensq; & non audistis, nec inclinastis aures vestras, vt audiretis, cum diceret: Reuertimini vnusquisque à via sua mala, & à vestris cogitationibus pessimis.* O ineffabilem Dei boni- Simile.
tatem, qui tanta cura & solicitudine nobis re- 19
medium adhibere conatur. Sicut illi qui præ nimia cupiditate rerum acquirendarum se à somno matutino, qui dulcior & suauior est, priuat, & maxima anxietate ad mittendos operarios in agrum suum diluculo surgit, ita, ait sanctus Propheta, dominus ad mittendum suos ministros, qui nomine ipsius nos doceant, reprehendant, & arguant, antelucano. Hoc inquit S. Propheta ad insinuandum desiderium quod pater ille misericordiarum nobis fauendi habet. Nos igitur diuinis eius vocationibus surdos minimè esse oportet. Inter ea autem quæ prædicatores magnoperè intendunt hoc vnum est, scilicet vt omnes peccatores animo concipiant, Deum cuilibet ipsorum continuò dicere; *Redde rationem villicationis tuæ: iam non poteris amplius villicari.* [O sancta Maria ferendum!] quam excellentes effectus hoc fratres mei in cordibus vestris operaretur, si profunde illud contemplaremini? Quis ad Domi- 10
num non conuerteretur, si ante oculos suos proponeret, se iam coram seuero superni Iu- Exo. 19.
dicis esse tribunali? In Exodo legitur, quod cum Dominus ad loquendum cū sancto Moyse in monte Sinai descenderet, *Ecce cœperunt audire tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ vehementius perstrepebat: & timuit populus, qui erat in castris.* Quæ omnia ideo contigebant, quoniam Deus ad ferendam legem veniebat. Ergo, si cum lex dabatur, tot tantæque tempestates, ac tormenta extiterunt, & homines tanto terrore percussi fuerunt, quid erit, cum ipse Dominus rationem ab obseruationes suæ sanctæ legis ab hominibus postulauerit? Quando expectabunt homines, vt alterum ex duobus tam disparibus sibi dicatur: vel, *Venite be-* Pro. 16.
nedicti patris mei, vel, *Ite maledicti in ignem æter-* 21
num? In Prouerbiorum libro sic legitur: *Pondus & statera iudicia Dei sunt.* Solent nummularij sæpenumerò monetas aureas in statera appendere, quas, si pondere, quod habere debent, carere vident, non admittunt: si verò iu- Simile.
stum pondus retinent, in thecis seu arcis eas obseruant. Quid, obsecro, sentiet homo, cum iustus iudex eius Christus cor eius in statera

ſi diuini iudicij appenderit ipſo neſciente, an
in infernum perenniter arſurus detrudendus
ſit, an verò admittendus, & in gloriæ eius the-
Thre.1. ſauro collocandus? Qualiter pertimeſcet, ne
ſibi eueniat id, quod illi contigit, de quo San-
ctus Hieremias ait: *Vigilauit iugum iniquita-*
tum mearum, in manu eius conuolutæ ſunt, & im-
Simile. *poſitæ collo meo, infirmata eſt virtus mea.* Quan-
22 do ille, qui falſam monetam cuſſit, in carce-
rem conijcitur, & ſententia fertur, vt igni
comburendus tradatur, congregatis omnibus
quas cuſſit, adulterinis monetis, & ad collum
eius appenſis in rogum ducitur, præcone di-
cente: Hæc eſt iuſtitia, quæ fieri iubetur, &c.
Sic Dominus ſcelera peccatoris congregabit,
& illa ad collum ipſius in maiorem eius con-
fuſionem appendet, atque ita in ardentiſſimas
inferni flammas perpetuò cremandus mitte-
tur. Eia peccator cæce, quid in corde tuo hæc
audiens euoluis? Cogitas ne, quia Dominus
nunc ſcelera tua diſſimulat, ſemper ita futu-
rum eſſe? Falleris profectò. Ab hoc errore te
Rom.2. auertit Diuus Paulus, dicens: *Exiſtimas hoc,*
O homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis
ea, quia tu effugies iudicium Dei? Quaſi dicat,
Non. Hoc beatus Apoſtolus ſuo eleuatus in-
tellectu locutus eſt: conſiderans tremenda
23 immenſi Dei iudicia. Sæpenumerò occulto
licet iuſto Dei iudicio contingere ſolet, quòd
cum duo malefactores idem crimen, commi-
ſerint, alter comprehenditur & punitur, alter
verò minimè. Contra hos autem, qui in hac
vita delinquunt, & in ea non puniuntur, lo-
quitur diuus Paulus, eos admonens: ne ideò
ab vltione Dei ſe liberos ac ſecuros eſſe exiſti-
ment, quia hic non puniuntur, quin potiùs
magnopere timere debent. Nam hoc magnũ
ſolet eſſe iræ Dei ſignum, ſicut ſanctus Dauid
Pſal.9. apertè teſtatur, dicens: *Exacerbauit Dominum*
peccator, ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quæ-
B.Aug. *ret.* Quid eſt, *Non quæret*, ait beatus Auguſtin9?
Id eſt, Non puniet in præſenti, quia multum
iraſcitur, illud in futurum ſeculum ad punien-
dum maiori cum ſeueritate reſeruans. Si au-
tem mihi dicitis: *Pater, quod remedium adhi-*
bebimus, vt à tantis malis liberi eſſe poſſimus? Id
24 quod cœleſtis Magiſter Ieſus Chriſtus impræ-
ſentiarum præbet, videlicet, vt hunc villicum,
quem, vobis in ſacra hodierna lectione pro-
ponit, non in iniquitate, ſed in prudentia,
quam in comparãdis amicis neceſſitatis tem-
pore habuit, imitari contendatis, non inquam
in infidelitate atque iniquitate illum æmulari
oportet: quoniam in ea omnis peccati machi-
na fundatur. Communis ſolet eſſe hominum
cura, dare operam, vt ſe à laboribus corpo-
reis liberent: licet illos ad animam transfe-
rant.

Hoc villicus hic agere cõtendit, qui anim-
aduertens ſe à villicatione fore priuandum,
dicebat: *Fodere non valeo, mendicare erubeſco.*
Scio quid faciam. Iniuſtiſſimum ſcelus com-
mittam, ita vt labor, quem corpus paſſurum e-
rat, in animam transferatur. Si habes domum Simile.
ſeu villam, in qua animum à curis recreare, & 15
reficere ſoles, quæ non plus valoris habet, quã
tua voluntas, & curioſitas ei præbet, tamen
moleſtia afficeris, eò quod cenſibus ſubiecta
ſit, & vt eam ab illo onere liberes, cenſum illũ
in aliam poſſeſſionem tuam, licet melior ſit,
ac maioris vtilitatis transferre conaris. Sic ho-
mo adeò ad corpus ſuum animum inclinat, vt
quod melius eſt, videlicet, animam contem-
nat, & ideò cenſum vnius partis in aliam trãſ-
ferre ſtudet ſcelera committens, vt corporis à
laboribus liberetur, ſeipſum ob hoc obligans:
vt illos mens in æternum patiatur. *Ephraim* Oſea 10.
vitula docta diligere trituram, inquit Dominus.
Id eſt, ſcitote populũ meum eſſe veluti quan-
dam vitulam, quæ aratrum renuit, & ſe ad a-
ream, vbi triticum teritur, inuitat. Nam labor
aratri ipſi grauis & non fructuoſus eſt, labor
verò areæ plus commodi quàm fatigationis
habet. O gens miſera quæ non attendit aliud, 16
quàm à corporis laboribus liberari, quamuis
hoc cum animæ diſpendio fiat. Longè aliter
diuus Paulus vos erudit, dicens: *De ſpiritua-* 1.Cor.12
libus autem nolo vos ignorare fratres ſcitis, quo-
niam cum gentes eſſetis ad ſimulachra muta, prout
ducebamini euntes. Quaſi diceret: Velim ſcia-
tis, quòd poſtquàm lumine fidei illuminati e-
ſtis, non ſicut anteà eſſe debetis. Nam tunc ex
quouis ligno aut lapide Deum vnum facieba-
tis, & quodcunque vitium ſequebamini, nunc
verò omnem curam & ſolicitudinem in com-
parandis ſpiritualib. bonis collocare debetis,
mentẽ magni faciẽtes & corpus aſpernantes.
De iuſto namq; S. Ierem. ait: *Et erit ei anima ſua* Ier.2.

quaſi

quasi spolium, id est, Tanti faciet iustus ani-
mam suam, quanti ditissimum spolium in cru-
delissimo bello acquisitum.
Cæterum absque dolore nimio dicere ne-
queo id quod iam sequitur, scilicet, *Prudentio-
res sunt filij hui⁹ seculi filijs lucis in generatione sua*,
id est, magis astuti, & perspicaces sunt impro-
bi in suæ perditionis negotijs, quam multi ex
iustis in rebus suæ saluationis. Quandoqui
dem, charissimi romphæa bis acuta sententia
hæc est corda nostra percutiens, &(vt ingenuè
fatear) quoties verbi huius recordor, in meip-
so valde confundor. Proh dolor! quam expe-
diti sunt filij Satanæ huius tempestatis in hæ-
resibus suis dispergendis, & veneno suo diffun-
dendo, nec non ad dogmata sua lethalia præ-
dicanda. E contra verò quanta Catholicorum
est tepiditas in veritate & integritate sacræ fi-
dei diuulganda. Quid plura? Quanta etiam
orthodoxi subeunt pericula trasfretantes ma-
28 ria, vt aliquas diuitias congerant? Quot pro-
bra & labores honoris cupidi, quò dignitatè,
ad quam aspirant, conscendant? Deniq; quas
calamitates scortatores, & adulteri non vitrò
patiuntur, vt carnis oblectamentis satisfaciant?
Psal. 13. *Contritio & infœlicitas in vijs eorum, & viam pa-
cis non cognouerunt*, inquit S. Dauid de huiusmo-
di peccatoribus. Agite ergo filij lucis, & date
operam, ne filij tenebrarum plus laborent in
adipiscendis caducis rebus, quam vos in æter-
nis & nunquam casuris diuitijs comparandis.
1. Cor. 9. *Qui in agone est* (ait B. Apostolus) *ab omnibus se
abstinet: illi quidem, vt corruptibilem coronam ac-
cipiant, nos autem incorruptam.* Proculdubio
vox illa, Ab omnibus se abstinet, emphatica
est, & adnotatione digna, ac si patenter dicat:
29 Qui agonem agit, nihil de rebus familiaribus,
nihil de cibo & potu, nihil de alia re excogi-
tat, sed totus est in conflictu, & omnes cona-
tus eius eò tendunt, vt victoriam sibi compa-
ret, & brauium sui laboris adipiscatur: quæ o-
mnia ouanter suffert, vt marcessibilem, ac ci-
tò perituram coronam accipiat: at nos sterti-
mus in vtramque aurem dormientes, nec in-
sudamus, vt diu desideratam coronam gloriæ
cœlestis comparemus.
Esth. 2. Verè sanè dictum est, *Prudentiores sunt filij
huius seculi filijs lucis.* Vt ministri ac famuli Re-
gis Assueri in quodam conuiuio ipsi placeret,
spatium medij anni consumpserunt in ador-
nando horto quodam tanta cura & diligentia,
vt glossa ordinaria dicat fuisse in eo vites ar-
genteas cum palmitibus aureis & racemis ex
lapillis pretiosis. De vxorib. verò eiusdem Re-
gis sacra scriptura commemorat, ipsas vt se-
mel in anno coram Regis conspectu appare-
rent, per annum integrum faciem fucasse, ita
vt sex mensibus oleo vngerentur myrtino, &
alijs sex quibusdam pigmentis & aromatibus
vterentur. O Deus infinitæ maiestatis, quanta 30
confusio nobis est hæc audientibus, qui tam
paucam diligentiam, vt tibi placeamus, adhi-
bemus? Cum aliquando monachus quidam
singulari sanctitate præditus, mulierem quan-
dam profanè compositam & nimis ornatam
ad placendum hominibus videret, flere cœpit,
dicens: *Væ mihi, qui non tanta diligentia ad pla-
cendum Domino mentem meam composui, quanta
hæc mulier corpus suum, vt hominibus placeat,
adornauit.* Pudeat vos ergo, fratres, quod im-
probi maiori cum diligentia Satanæ inseruí-
ant, quam vos vero Domino Iesu Christo: &
posthac magno spiritus feruore ei veram ser-
uitutem adhibere contendite. Hoc D. Paulus
efficacissimis verbis hortatur, dicens: *De cæte-* 1. Tes. 4
ro, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino 31
*Iesu Christo, vt quemadmodum accepistis à no-
bis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere
Deo, sic ambuletis, vt abundetis magis*, id est,
in omnibus operibus, bonis, quæ egeritis, ite-
rum atque iterum respicite modum, quo ma-
gis grata sint diuinæ maiestati. Refert Cæsa- Cæsari⁹.
rius, quendam villicum Ducis Brabantiæ,
postquam mortuus fuit, vxori suæ maximo
strepitu diuina dispensatione apparuisse, ei-
que dixisse se æternis suppliciorum cruciati-
bus esse damnatum. Cui cum illa dixisset,
*itane agitur? Postquam ianua nostra pauperibus
& peregrinis nunquam clausa fuerunt, & post-
quam tot tantaque bona opera in hac vita exercui-
sti, tandem nunc damnaris? Ita profecto*, inquit
ille, *quoniam ea non charitate commotus, sed ca-
duca & inani gloria incitatus, operatus sum. Quin-
imo & hoc vnum tibi affirmo, omnia cunctarum
arborum folia, licet in linguas verterentur, non
posse magnum tormentorum genus, quod patior,
aliquo modo explicare.* Quibus dictis hoc et- 32
iam adiecit, *Hic amplius commorari non possum,*

quo-

quoniam cacodæmones me foras manent : atque
ita horribili quodam vlulatu, qui per totam
vrbem sonuit, ab eius oculis euanuit. iste sanè
infœlix hanc D. Pauli admonitionem minimè
fuerat secutus, siquidem magis hominibus
quam Deo placere studuit. Quis ergo est, qui
hæc tam tremenda & horribilia audiens non
dicat, *Quid faciam, quia Dominus meus aufert
à me villicationem : fodere non valeo, mendicare
erubesco.* Id est, vtraque res & rationis redden-
dæ periculum & futuræ inopiæ malum me ve-
hementer angit. Duo hic ingentia pericula,
quæ vnicuique nostrum imminent, ob oculos
nobis proponuntur : vnũ est ratio vitæ nostræ
33 reddenda, alterum sublata per mortem satis-
faciendi, atq; negotiandi opportunitas. Quã-
diu enim in hac vita sumus, locus misericor-
diæ, locus veniæ, locus pœnitentiæ, precibus,
ieiunijs, eleemosynis, cæterisq; remedijs est :
vbi autem ab hac vita excesserimus, hæc om-
nia subsidia (nisi cum viuentium suffragijs ad-
iuuamur) nobis interclusa sunt, idcirco, nisi
nobis in hac vita prospexerimus, in altera nul-
Iob 10. la spes relicta est. Quæ res facit, vt viri etiam
innocentissimi hoc mortis iudicium reformi-
dent, vt patet de beato Iob, qui huius rationis
metu perculsus, pœnitendi spatium petebat,
34 dicens : *Dimitte me, vt plangam paululum dolo
rem meum, antequam vadam ad terram tenebro-
sam & opertam mortis caligine.* Hoc postulabat,
qui Domini testimonio neminem in terra si-
milem habebat, hoc petebat, qui de se dicere
potuit : *Pater eram pauperum, oculus fui cœco, &
pes claudo* : qui etiam dicebat, *Nec reprehendit
me cor meum in vita mea.* Denique hoc pete-
bat, qui tot calamitatibus in ipsum eodem tẽ-
poris momento irruentibus, sic segessit, vt de
eo scriptum sit : *In omnibus ijs non peccauit Iob
labijs suis, nec stultum quid contra Deum locutus
est.* Hic igitur tantus vir vsque adeo trepida-
tione iudicij huius angebatur, vt post tanta
virtutum & patientiæ merita paululum spatij
à Domino flagitauerit. Et sanctus Dauid eo-
dem timore perterritus dicebat : *Non intres in
Psa. 142. iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustifi-
cabitur in conspectu tuo omnis viuens.* Heu me
miserum, si tales viri, qui ab Spiritu sancto cer-
35 tissimo veritatis magistro erudiebãtur & age
bantur, sic timebãt, quid nos miseri facimus,
qui toties peccata peccatis & scelera sceleri-
bus cumulamus? Vnde tantus hic stupor? tan-
ta cæcitas? An hæc forte cæcitas noua pecca-
ti pœna est? Sic enim quidam ex patribus ait :
Puto quod tam magna sit pœna peccati, me-
tum ac memoriam futuri iudicij esse deperdi-
tam : quæ enim saxa his tantis exemplorum
fulminibus non tam frangentur? Hic ergo Dei
atque hominum fidem imploro : hic cœlum,
terras, maria in testes aduersus dementiam, &
cæcitatem nostram aduoco : si hoc iudicium
protinus à morte nobis imminet, quomodo
tam securè agimus? quomodo nulla cura, nul-
loque metu angimur? Quis nos ita fascinauit,
Quis sic excæcauit, vt hanc tantam rem nec
sentiamus, nec nos ad illã opportunè præpa-
remus? Facite, obsecro, vobis, fratres, amicos
de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis,
recipiãt vos in æterna tabernacula. Hoc idem
Propheta Daniel Regem Nabuchodonosor e- 36
ruduit, dicens : *Peccata tua eleemosynis redime.* Dan. 4.
Nam (vt ait S. Esaias) *computrescit iugum à fa-* Esa. 10.
cie olei. Quid eis sancte Propheta? Quis vn-
quam vidit, lignum oleo computrescere aut
corrumpi? Quin potius (vt experientia patet)
cum ipso conseruatur. Ad hoc diuus Augusti-
nus respondet dicens, quod iugum est pote-
stas & dominium dæmonis. Dum aliquis mor-
taliter peccat super se iugũm Satanę imponit,
& hoc iugum computrescit à facie olei, id est
misericordiæ. E contra vero (vt in Ecclesiasti-
co dicitur) *fortissimus non habebit in illis patien-* Eccl. 35.
tiam, vt contribulet dorsum impiorum. Vbi alia
translatio habet : *Fortissimus non habebit in illis
patientiam quousque contribulet dorsum impio-
rum* : sic est etiam in contextu Græco. Vbi aper-
tè ostenditur, quam celeriter Dominus impios 37
puniet. Et est etiam hic notandum, quod loco
impiorum in contextu Græco habetur immi-
sericordium. Consideratione verò dignum
est, quod quemadmodum hic villicus in debi-
tores Domini sui hoc beneficium contulit, ne-
mine ipsum importunis precibus obsecrante,
ita oportet vos non expectare, à pauperibus &
egenis multis seu importunis precibus vrgeri.
Nam oleum, quod ex ipsis oliuis absque eo Simil.
quod premantur, effluit, melius est ad pluri-
ma medicamenta vtilius, quam illud, quod
per vim educitur & exprimitur, id quod etiam

in vino contingere solet. Sic eleemosynæ, quæ voluntariè & absque molestia, seu importunis
38 petentium obsecrationibus fiunt, magis sunt
1. Cor 9. Deo acceptæ. Et sicut villicus ille dixit: [*Sede*
Prou. 3. *cito scribe*,] ita oportet vos non solum libenter, sed celeriter ac diligenter eleemosynas erogare. Nam quemadmodum (vt ait diuus Paulus) *hilarem datorem diligit Deus*, ita & diligentiam amore prosequitur. Idcirco in Prouerbiis dicitur: *Ne dicas, Vade, cras dabo tibi, cum statim possis dare.* Et sicut hic villicus pauperibus & ære alieno oppressis debitum condonauit, sic tu pauperibus & non diuitibus elargiri debes. Hoc Spiritus sanctus apertè ad-
Eccle. 11. monet dicens: *Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inuenies illum.* Aquas transeuntes, id est, pauperes & afflictos, Vbi maximè perpendendum est, non dicere in præsentiarum: Da panem tuum, sed: Mitte panem tuum, vt intelligas, pauperes esse velut agasones Dei vulgo [*Recueros de Dios,*] Qui bona huius mundi, vt ea coram eius diui-
39 nis oculis repræsentet, in cælum portant. Qui
Simile. in aliquo horto fructus arborum colligit, & intelligit, se, cum exierit, ab olitore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos per parietes extra hortum mittere, vt postea cum potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic (fratres mei) nunc in horto huius mundi estis, quidquid in eo extat, fructus est, quem hortulanus, videlicet, mors a vobis, cū ab hac vita exieritis, auferet. Vt enim ait beatus Iob:
Iob. 1. *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus illuc reuertar.* Vultis in cælo quid manducetis reperire? Nunc per parietes fructus proiicite, eleemosynas pauperibus tribuentes: quamuis eleemosyna citra extremam necessitatem, nō habenti superfluum, in præcepto non est, sed
40 in consilio, vt optimè diuus Thomas docet.
D. Tho. Sed quæro, cur diuitiis nomen iniquitatis Do-
22. q. 33. minus imponit? Respondeo, quia frequen-
artic. 5. ter malis comparantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, voluptates, atq; superbiam multos mortalium animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apostolus concupiscentiam carnis siue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quod a peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatum incitet: ita diuitias Dominus iniquas appellat, quod frequenter iniustitia & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitent: non quod in diuitiis iniquitas vlla sit, sed in earum abusu.
Cum enim (vt in libro Ecclesiastes dicitur) *pe-* Eccl. 10.
cuniæ obediant omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quæuis faci-
nora parata habet instrumenta. Tandem di- 41
uitiæ iniquitatis rectè dicuntur, quoniam so- B. Aug.
lis iniquis diuitiæ sunt, iuxta beati Augustini de con-
miram sententiam, dicentis: *Iusti etsi ista possi-* cor. Eu-
deant, tamen diuitias habent in cœlo. Quid mihi est ang.
in cœlo? aut à te quid volui super terram? Deus cordis mei, pars mea Deus in æternum, dicebat sanctus Dauid. Et etiam est hec vox iustorum, quibus vilescunt temporalia bona. Licet autem Dominus est, qui misericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere: sicut etiam alibi dicitur: *Men-*
suram bonam dabunt in sinum vestrum, scilicet, Luc. 6.
pauperes, quia ipsis intercedentibus dabitur hæc merces. Hoc etiā inquit, vt pauperes ho-
nore afficiat, eosque fortes reddat, vt illi cum 42
patientia, diuites verò cum misericordia gratiam mereantur, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA NONA POST PENTECOSTEN. 1

CONCIO I.

Cùm appropinquaret Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem fleuit super illam.

ANgelicus doctor diuus Thomas doctissimè probat, præscientiam meritorum non posse esse aliquam rationem prædestinationis, in communi, quia merita præscita cadunt sub prædestinatione. Esto, præscientia
peccatorum sit aliqua ratio reprobationis ex 2
parte pœnæ, quæ præparatur reprobis, in quantum, scilicet, Deus proponit se punitu- rum malos propter peccata, quæ a seipsis habent & non ab illo: iustos autem proponit se præmiaturum propter merita, quę à seipsis tā- tum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetæ Oseæ vaticinio, scilicet:
Perditio tua ex te Israel: tantummodo in me au- Osea
xilium tuum. Perditio tua Israel, idem est quod

3 quod tu ipse es causa perditionis tuæ. At verò
paraphrasis Chaldaica sic hæc verba explicat.
Cum vos deprauatis opera vestra, ô domus Is-
rael, dominantur in vos populi, sed quoties
conuersi estis ad legem meam, verbum meum
fuit vobis præsidio. Vbi constat ab hac trans-
latione, hunc locum laboribus ac Dei fauori-
bus in hoc mundo applicari. Propter peccata
enim Dominus bella atq; alia infortunia ho-
minibus euenire permittit, at propter pœni-
Osea.2. tentiam ipsos ab eisdem laboribus eripit. At-
que ita per eundem Prophetam ipse Dominus
ijs, qui se per veram pœnitentiam ad Deum
conuerterint, hoc tanquam singulare benefi-
cium pollicetur. *Et percutiam*, inquit, *cum eis
fœdus in die illa cum bestia agri, & cum volucre
cœli, & cum reptili terræ*, id est, in eorum gratiam
Iob 5. & vtilitatem. Ita in libro Iob, dicebat Eliphaz.
4 *Erueto de manu gladij in bello, in vastitate & fa-
me ridebis, & bestias terræ non formidabis, sed cum
lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ
Hier.48. pacificæ erunt tibi.* Volucres cœli vocat sanctus
Osea 8. Propheta Reges superbos: & ita apud san-
ctum Hieremiam de Rege Assyriorum dicitur:
Quasi Aquila volabit ad Moab. Et apud sanctum
Oseam de Nabuchodonosor: *Quasi Aquila su-
per domum Domini.* Sicut enim aues rapaces,
vt accipiter, dum viuunt, in magna habentur
æstimatione, atque in manibus magnatum
maximis delitijs gestantur & nutriuntur, post
Simile. mortem verò in sterquilinium proijci solent:
ita potentes tyranni dum in hac vita sunt, ma-
gni fiunt ab omnibus honorantur, ac corpora
sua delicijs atque illecebris tradunt: at verò
post mortem in inferni sterquilinium miser-
rimè detruduntur. Bestias agri vocat homi-
nes crudeles, reptilia verò terræ (quæ sunt ve-
nenosæ viperæ) appellat homines mordaces,
veneno ac malitia & inuidia plenos. Denique
omnia hæc nomina sanctus Propheta inimi-
5 cis imponit, cum quibus Dominus fideles ser-
uos suos pactum esse inituros esse pollicetur.
Et adiecit: *Et arcum & gladium, & bellum con-
teram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter.*
Psal.4. Sicuti cum sancto Dauid fecit, qui, cum se ab
hostibus obsessum videret, dicebat: *In pace in
id ipsum dormiam & requiescam*: Atque ita san-
Iob 11. ctus Iob inquit: *Si iniquitatem, quæ est in manu
tua, abstuleris à te, & non manserit in tabernacu-
lo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam
absque macula, & eris stabilis, & non timebis, de-
fossus, securus dormies, requiesces, & non erit, qui
te exterreat.* Quid est, Defossus securus dor-
mies? Vatablus vertit: Iacebis securus, scili- Vatabl.
cet, vt fossa circundatus, id est, in summa fidu- 6
cia dormies. Ad consuetudinem bellantium
alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispanè
dicimus, [*Trincheas,*] sed ab hostium impetu
& insidijs defendunt. Nulla certè fortior fos-
sa est, vt securi simus, quam ad Deum con-
uersio. Atque ita vbi nos legimus, *Non est ido-* Num.23
lum in Iacob, nec afflictio in Israel, Hebræi le-
gunt, *Non est labor in Iacob.* Et subdit statim
rationem, dicens: *Deus eius cum eo & clangor
victoriæ.* Vbi significatur, illos qui creaturas
non adorant, nec, vt idola venerantur, in bel-
lis & contradictionibus a summo numine es-
se protegendos, & in hoc clangor victoriæ au-
ditur.

Nam (vt ait sanctus Dauid) *in Deo faciemus* Ps.106.
*virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes
nos.* E contra verò Dominus per Prophetam 7
Oseam Hierusalem minitatur, inquiens: *Com-* Osea 2.
*edet eam bestia agri, & visitabo super eam dies
Baalim quibus accendebat incensum.* Attendite,
quod nomen Domini militibus, qui Hieroso-
lymam euerterunt, imponit, non eos nuncu-
pat hostes, sed bestias, & non qualescunq;, sed
bestias agri & syluestres, quæ crudeliores esse
solent, nec vnquam domari consueuerunt:
homines enim, qui in alios homines crudeles
fiunt, indigni profectò sunt hominum nomi-
ne, sed potius bestiarum. Ita eos sanctus Da-
uid appellat. *Ne tradas*, inquit, *bestijs animas
confitentes tibi*: bestijs, id est, crudelibus homi-
nibus. Vbi paraphrasis Chaldaica habet: *Ne* Psal.73.
*tradas populis similibus animalibus syluestribus a-
nimas discentium legem tuam.* Milites etiam, qui 8
regnum Pharaonis euersuri erant, per Eze- Eze.29.
chielem Prophetam Dominus bestias appel-
lat, his verbis: *Bestijs terræ dedi te ad deuoran-
dum.* Hoc Plinius Philosophus magnoperè Pli. li.7.
amplificat, dicens: *Nec bruta animantia, nec
pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interfi-
cere solere, vel contra illa crudeles fieri: non e-
nim leo aduersus alium leonem dimicat, nec a-
quila contra aliam aquilam, homines verò in se-
ipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus.*

Maximè cum tot rationibus cogantur, vt se ad in-
uicem diligant, quas quidem bruta animantia non
B. Aug. li. 12. de ciu Dei, cap. 16. *habent.* Et inter eas vna est, vt beatus Augusti-
nus perpendit, Deum in mundi principio non
multos homines simul, sed vnum duntaxat, ex
quo reliqui procedunt, creauisse. Hoc Deus
ob ipsorum hominum peccata permittit, at-
que ita peccatores cum alijs peccatoribus pu-
nit, sicut verba hæc, Comedet eam bestia a-
9 gri, significant. De quo manifestissimum testi-
monium in sacra hodierni Euangelij lectione
habemus, in qua refertur, qualiter princeps
clementiæ Christus filius Dei miserandam
Hierosolymorum euersionem propter ciui-
um ipsorum innumera peccata plorans nun-
tiauit. Erit autem operæpretium, quo potissi-
mum tempore hæc Domini lamentatio con-
tigerit, explicare. Cum igitur iam tempus ap-
propinquaret, quod bonus Iesus seipsum pro
generis humani salute in ara crucis immolare
destinauerat, ad passionis locum sponte veni-
re, & se ad mortem parare voluit. Vt autem o-
mnibus esset conspicuum, qua animi alacrita-
te se ad hoc sacrificium offerebat, voluit cum
magna totius ciuitatis lætitia & gratulatione
excipi, quasi non ad crucem, sed ad optatas
nuptias properaret.

10 Quid igitur Dominus in hac communi o-
mnium lætitia animo agitabat, sacri Euange-
lij lectio explicat, dicens: *Cum appropinquaret*
Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem, fleuit super
illam. Christus Dominus, sicuti erat verus ho-
mo, ita & verus Deus. Ideò eius sanctissima a-
nima in diuina essentia, omnia quę in illa vrbe
erant, scelera, latrocinia, ambitiones, cupidi-
tates, atque alias abominationes, quæ in om-
nibus statibus erant, cõtemplabatur. Videbat
ex sacerdotibus quosdam esse insipientes & i-
diotas, alios inhonestos, quosdam ambitio-
sos, & alios nimia cupiditate inflammatos. A-
spiciebat ministros iustitiæ & gubernatores
Reipublicæ suis commodis atque vtilitatibus
11 consulentes, rapina & mendacio plenos. De-
nique causas pauperum & viduarum ob defe-
ctum tutelæ cadentes, causas verò diuitum
protectas, & in sublime elatas cernebat: &
quod peius erat, omnes absque cura aliqua in
vtramque aurem dormiebant multis flagitijs
ac sceleribus onerati. Dominus autem illarum
deliciarum breuitatem, & punitionis æterni-
tatem, qua in alia vita illi puniendi erant, con-
templans, atque terribilia flagella, quibus in
hoc mundo castigandi erant, animaduertens,
commotis ipsius visceribus tanquam pijssi-
mus homo lachrymas profundere cœpit, &
voce lamentabili in hæc verba prorupit: *Si co-*
gnouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad
pacem tibi. Iam multis retro temporibus Pro-
pheta Sophonias illam miserabilem vrbem in Sophon.
spiritu fuerat lamentatus, his verbis: *Væ pro-* 12
uocatrix & redempta ciuitas, columba non audi-
uit vocem, & non suscepit disciplinam: in Domi-
no non est confisa, ad Deum suum non appropin-
quauit: principes eius in medio eius, quasi leones ru-
gientes: iudices eius lupi vespere non relinque-
bant in mane: Prophetæ eius vesani, viri infi-
deles, sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniu-
ste egerunt contra legem. [*Valame la beatissima*
Trinidad.] Quot quantæque abominatio-
nes erant in vrbe illa, quæ velut columba sine
felle esse debebat, quoniam à miserrimis ca-
ptiuitatibus redempta fuerat. Multitudo ho-
minum, plurimorum peccatorum sæpenume-
rò solet esse occasio: atque ita quantò maio-
res sunt vrbes, tantò in illis plura ac maiora
sunt peccata. Ideò Amphides dixit, quòd ci- Amph.
uitates sunt theatra infœlicitate scaturientia.
Huius rei præsagium fuit primus vrbium ædi-
ficator, videlicet, præscitus Cain, qui (vt ex
sacro Genesis textu colligitur) *ædificauit ci-* 13
uitatem, & vocauit nomen eius Henoch. Stra- Gen.4.
tonicus Atheniensis exiens ab Heraclea ci-
uitate portas ac muros eius contemplari cœ-
pit: interrogatus autem à quodam, quid in-
tuebatur, sic respondit: *Pudet, si videar exire è*
lupanari. O egregiam viri vocem, in qua cor-
ruptionem illius vrbis, cuius quamplurimæ in
mundo fuerunt, ac sunt modò sociæ, denota-
uit. Sed illa, quæ omnes scelere & nequitia su-
perauit, fuit Hierusalem, in qua adeò malitia
regnauit, vt maius, inter omnia peccata, sce-
lus commiserit: quæ omnia clementissimus
Dominus hic lamentatur. Vbi apertè nos do-
cuit, vt fratrum nostrorum calamitates & pec-
cata, sicut nostra lugeamus, quandoquidem
omnes corporis vnius membra sumus. Sic fa-
ciebat diuus Paulus, qui in quadam episto- 14
la sic ait: *Timeo ne iterum, cum venero, humiliet* 2.Co.12.

me

me Deus apud vos, & lugeam multos ex ijs, qui
antea peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam
super immunditia, & fornicatione sua, & im-
pudicitia, quam gesserunt. Et alibi intelligens
idem Apostolus, aliquos ciues vrbis Corinthi-
orum peccasse, ita ipsorum scelera lugebat, vt
1. Cor. 2. diceret: *Nam ex multa tribulatione & angustia*
cordis scripsi vobis per multas lachrymas, vt scia-
tis, quam charitatem habeam abundantius in vo-
bis. Et S. Propheta Samuel ita Regem Sau-
lem lugebat, vt Deus illi diceret: *Vsquequo lu-*
1. Reg. 16 *get Saul?* Et in Ecclesiastico dicitur: *Modicum*
Eccl. 2. *plora supra mortuum, quoniam requieuit: luctus*
mortui septem dies, fatui autem & impij omnes
15 *dies vitæ illorum.* Ob huius rei defectum con-
B. Aug. querebatur D. Augustinus his verbis: *Suntne in*
te Christiane, viscera compassionis, qui plangis cor-
pus, à quo recessit anima, & non plangis animam, à
qua recessit Deus? Idcircò de anima iusta in
Cant. 7. canticis dicitur: *Oculi tui sicut piscinæ in Hese-*
bon. Quis sit autem huius doloris & compas-
Eze. 9. sionis fructus, apertè Dominus in Ezechielem
prophetam ostendit, vt districtis gladijs ciues
omnes Hierosolymitanos propter abomi-
nanda eorum scelera trucidarent, nec seni, ad-
olescenti, virgini, paruulo, aut mulieri parce-
rent: iussit simul alij viro, *signa Thau super fron-*
tes virorum gementium & dolentium super cun-
ctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius. Vt
hi tantummodò siquidem tantam charitatem
habebant, vt aliena peccata plorarēt, à crude-
lissima morte, & à ministris diuinę iustitiæ im-
16 munes euaderent. Quis autem ex vobis fra-
tres, hoc tempore (quo mundus tot calamita-
tibus, peccatis, & hæresibus quatitur, quando
ex altera parte Pagani, ex altera verò heretico-
rum perfidia Ecclesiam Christi deuastant) his
gemitibus & lachrymis tot malorum vbique
grassantium turbines deflet? Quis assiduis pre-
cib. Ecclesiæ causam Domino tuendam com-
mittit? Ferè omnes, quæ sua sunt, quærunt, &
cùm res suas in tuto positas esse arbitrantur,
communia Ecclesiæ mala, & aliorum proxi-
morum damna negligunt. Quando mare pro-
pter peccatum prophetæ Ionæ intumuit, ait
Ionæ 1. sacer Textus: *Clamauerunt viri ad Deum suum,*
& miserunt vasa, quæ erant in naui, in mare, vt
alleuiaretur ab eis, & Ionas descendit ad interiora
17 *nauis, & dormiebat sopore graui.* Qui sine culpa
illius tempestatis erant, anxij & soliciti reme-
dium, ne nauis periret, adhibere contende-
bant: Ionas verò, ob cuius peccatum tempe-
stas illa emerserat, absq; aliqua cura somnum
capiebat. Sic nunc in mari tempestuoso huius
mundi contingere videmus. Nam peccatores,
ob quorum scelera Domin⁹ permittit tot tur-
bationes, quot cernimus quotidie insurgere,
dormiunt: & in otio & tranquillitate suarum
voluptatum quiescunt, obliti penitus remedij
ad tot malis succurrendum. Non vacat myste-
rio, quòd cum Dominus sæpenumerò Ierusa-
lem ingressus fuerit, nunquam, nisi hodie su-
per illam plorauerit. Ratio huius est, quoniam
in hoc duntaxat ingressu eum ciues illius cum
pompa ac triumpho exceperunt, ipsumq; Re-
gem appellarunt, dicentes: *Benedictus, qui ve-* Luc. 19.
nit in nomine Domini, Rex Israel. Vt autem do- 18
ceret, Regibus ac prælatis subditorum necessi-
tates esse impositas, vt illas lugeant, & eis cō-
patiantur, ipsisq; remedium adhibeant, Domi-
nus plorare voluit cum eum Regem vocabant,
& tanquam Regem honore afficiebant. Inter
ea, quæ principem maximè decent, præcipuū
locum obtinet clementia. Atque ita in Pro-
uerbijs dicitur: *Misericordia & veritas custodi-* Pro. 20.
unt Regem, & roboratur clementia thronus eius.
Hæc Salomonis sententia satis in filio eius
Roboam confirmata est: contra quem decem
tribus Israel manente cum eo tribu Iuda &
Beniamin rebellarunt, eo quod ipse tyrannus
erat, & clementia ac pietate erga subditos mi-
nimè vti voluit.

Plorans igitur clementissimus Dominus, 19
dicebat: *Quia si cognouisses & tu, & quidem in*
hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscon-
dita sunt ab oculis tuis. Maximè hic perpenden-
dum est, Dominum in his verbis orationem
perfectam, aut clausulam integram non fe-
cisse, vt significaret magnam tristitiam, qua il-
la proferebat. Quando aliquis tristissimus est, Simile.
præ nimia angustia dimidium verborum non
pronuntiat, sed plurima in ore ipsius rema-
nent. Sic Domin⁹ hoc modo in præsentiarum
loquitur. Et his verbis idem est, ac si diceret: O
Ierusalem, si in hac die tua, id est, in hoc tem-
pore, quo tibi ad quærendum remedium, & ad
salutem comparandam conceditur, quæ ad
pacem tibi, id est, cum ego tibi felicitatem of-

fero, quam æternus Pater per me ad te mittit
& offert, illam cognoscēs tota animi deuotio-
ne & alacritate reciperes, vt bonorum & gra-
20 tiarum eius particeps efficereris. Hæc autem
bonorum omnium plenitudo, pacis nomine
significatur. Pax enim Hebræis non singulare
aliquod bonū, sed omnia bona significat, quæ
Dei filius secum in mundum attulit. In eius
namque aduentu rupti sunt fontes abyssi ma-
gnæ & cataractæ cœli apertæ sunt, & effusa est
grandis super terrā omnium gratiarū pluuia.
Isa.40. Hoc est enim, quod insinuauit, cum dixit: *Sus-
cepit de manu Domini duplicia pro omnibus pecca-
tis suis*, id est (vt quidam interpres ait) satis ab-
unde fuit diuinæ iustitiæ pro hominum pec-
catis satisfactum. Hanc eandem bonorum af-
fluentiam & visitationis gratiam regius Pro-
pheta aptissima aquarum similitudine signifi-
Psal.64. cauit, cum dixit: *Visitasti terram, & inebriasti
eam, multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei
21 repletum est aquis.* Aquarum nomine diuinas
gratias, & opes in sanctis literis significare no-
tissimum est. Aqua namque sordes purgat,
terram fœcundat, calorem temperat, sitim ex-
tinguit: quæ omnia in genere suo diuina gra-
tia plenissimè in mentibus piorum operatur.
Qua autē libertate & copia aquæ istæ in mun-
dum per hanc visitationem effusæ sint, satis a-
pertè hoc loco vates sanctus inebriandi, lo-
cupletandi & replendi verbis declarauit. His
enim ingentem huiusmodi aquarum, hoc est,
omnium gratiarum vim, & copiam voluit de-
signare. Nec satis Domino fuit, aditum homi-
nibus ad hanc tantam gratiarum inundatio-
nem patere voluisse, sed etiam ipse per se ma-
xima voce ad eas hauriendas eos inuitare di-
22 gnatus est. Sic enim apud diuum Ioannem le-
Ioan.7. gimus: *In nouissimo die magno festiuitatis stabat
Iesus, & clamabat: Si quis sitit, veniat ad me & bi-
bat.* In die magno festiuitatis, vbi plures sunt
homines non consueta & familiari voce, non
sedens, sed stās maxima voce clamabat ad has
cœlestes aquas inuitans. O immensam Dei no-
stri bonitatem! ô ineffabilem ergà genus hu-
manum charitatem, ô perpetuis laudibus præ-
dicandam atque celebrandam benignitatem.
Quæ tandem omnia, quamuis incredibilia
humano sensui videantur, credibilia tamen e-
runt, si personæ redimentis maiestatem ac di-
uinitatem expendamus, quam Isaias Prophe-
ta insinuauit, cum dixit: *Deus ipse veniet, & sal- Isa.34.
uabit nos.* Quid enim hominibus à tali Salua-
tore sperare non liceret? Hæc igitur sunt,
quæ populus ille agnoscere debuisset, quæ ta-
men ab eius oculis abscondita esse Dominus
vehementer doluit.

Atq; ita annuntians eis: illud terribile sup- 23
plicium, scilicet: *Venient dies in te, & circunda-
bunt te inimici tui vallo, &c.* causam non assig-
nat esse ingentia scelera & peccata, quæ com-
miserant, sed ait: *Eò quod non cognoueris tempus
visitationis tuæ.* Nam si cognosceret, & ab illa
cognitione cōmodum eliceret, non ita in hoc
mundo, & minus in alio puniretur. In hoc et-
iam diuina misericordia enituit, illos enim nō
statim, sed post quadraginta annos, vt pœni-
tentiam agerent, punire voluit. Peccante An-
gelo Lucifero statim diuina iustitia ipsum pu-
niuit. Atque ita Dominus ait: *Videbam sata- Luc. 19.
nam sicut fulgur de cœlo cadentem.* Vbi breuita- 24
tem, qua supplicium in illam infœlicem crea-
turam atq; omnes sequaces eius executus est,
apertè significauit, propter eorum paruam
occasionem, & propter maximam malitiam,
qua peccauerunt. Homines verò, quoniam
debiles & caduci sunt, idem Dominus per ali-
quod breue temporis spatium, vt pœnitentiam
agāt, expectare solet. Quocirca in Ecclesiasti-
co dicitur: *Ne dixeris, peccaui, & quid mihi acci- Eccl. 5.
det triste? altissimus enim est patiens redditor.* Pec-
cator cum non videt, à diuina iustitia se puni-
ri, statim securus, & liberum se esse existimat,
ideò iterum aliud & alia peccata committit,
cogitans simulationem Dei suam (vt aiunt) li-
tem bonam facere. O stulte, stulte, attende
quòd altissimus est patiens redditor, & quo
magis te expectat, si tu ipse in meliorem fru-
gem te non receperis, eo maiori seueritate in
te animaduertet. Quando aliquis aries cum 25
alio congredi contendit, quantò magis ab il- Simile.
lo retrocedit, tanto maiori ictu eum percutiet:
sic Dominus quo plus punitionem differt, eò
ipsa seuerior erit.

Sed Iudæos missos faciamus, & ad nos ipsos
veniamus causamque nostram cum illorum
causa cōparemus: constat enim, hanc pacem,
quam Dominus commemorat, (hoc est, hanc
tantam fœlicitatem, tantam cœlestium dono-

rum

rum & gratiarum vbertatem) non minus no-
Hebr. 11. bis, quam Iudæis oblatam fuisse. Nam *Iesus*
26 *Christus* (vt B. Apostolus asserit) *heri & hodie*
ipse in secula, id est, Iesus Christus omnibus qui
fuerunt à principio mundi, & qui erunt vsque
ad finem sufficientissima merita habet. Sic e-
Isa. 49. nim per Prophetam Isaiam cœlestis Pater eum
alloquitur: *Parum est, vt sis mihi seruus ad su-*
scitandas tribus Iacob, & feces Israel ad conuerten-
das, dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vs-
que ad extremum terræ. Vtrique igitur popu-
lo, & Iudæorum & gentium hæc salus à Do-
mino missa est. Quid igitur minus non quam
illi percepimus, siquidem cœlesti huius super-
ni redemptoris doctrina, ac diuinorum sacra-
mentorum munere, quæ ad nostrum remediū
instituit, perfruimur. Idcircò vereor (fratres
mei) ne lachrymæ Domini multorum ex no-
stris cæcitatem deplorent: vereor, ne de no-
bis quoque ipse dicat, Si cognouisses & tu, &
quidem in hac die, quæ ad pacem tibi scilicet,
27 data est, quam tamen percipere noluisti. Plu-
rimi enim inter fideles modo sunt, quibus per-
inde venit Christus, quasi omnino non venis-
set, qui nec eius doctrina quicquam profici-
unt: nec clarissima virtutum eius exempla si-
bi ad imitandum proponunt: nec magnifi-
centissima eius beneficia mente retractant, vt
eius amore accendantur, nec ad sacramento-
rum eius medicamenta & præsidia, nisi vi co-
acti, accedunt.

Quid autem mihi prodest, quod cœlestis
medicus tot secum medicamenta afferens in
mundum venerit, si ego nec illum audio, nec
sacramentorum medicamenta, quæ ille mihi
gratis offert, percipere volo? Igitur si Iudæi
tam atroces rebellionis suæ pœnas dederunt,
eo quod diuina beneficia neglexerunt, quid
nos timere par est, qui eadem beneficia perce-
pimus, nec tamen illis meliores effecti sumus?
An non æquum est, vt aut similem pœnam,
aut etiam maiorem vereri debeamus? Num
Deus aut iniustus, aut personarum accepta-
tor est, vt in simili causa dissimilem ferat sen-
28 tentiam? Dominus Abimelech Regi Geraræ
Gen. 20. (vt sacra refert Historia) sic iussit: *Redde viro*
suo vxorem: si autem nolueris reddere, scito quod
morte morieris tu & omnia, quæ tua sunt. Omnia
hæc verba magnam emphasim habent. Et in
primis verbum illud, scito, id est, pro certo
habeas, nec de illo dubites. Deinde non ait
simpliciter: Morieris, sed, morte morieris,
hoc est, dupliciter, & in corpore & in anima.
Denique inquit: Tu & omnia quæ tua sunt,
id est, tu eris causa perditionis omnium tuo-
rum. Ex quo colligitur, qualiter propter pec-
catum principis omnis populus punitur, ipse
verò princeps in omnium mortibus culpatur.
Quod quidem optimè Rex ille intelligebat:
quoniam cum Abraham loquens ei dixit: In-
duxisti super me & super Regnum meum pec-
catum grande. Quapropter siquidem hoc
ita est, minimè mirari debemus tot labores, 29
quot nos vndique circundant, quin potius in
maiorem admirationem rapi deberemus, eo
quòd multò plures non patimur. Dominus
totum integrum regnum euertere volebat,
quoniam princeps ethnicus alienam vxorem
cepit: quare ergo nunc funditus euerti, non
pertimescimus, si cum Christiani simus, tam
magnates quam parui tot iniustitias committi-
mus? Velim maximè perpendatis verba quæ-
dam quæ Rex ille Saræ vxori Abrahæ dixit, cū
eam viro suo reddebat, scilicet: Memento te
deprehensam. Quasi diceret: Ne iterum dissi-
mules te virum habere. Vbi B. Chrysost. ex alia B. Chry.
translatione sic legit: Quocunque perrexeris,
verum dic, id est, dicito verum, te à me minimè
fuisse tactam, & tuū ac meum honorem tuere:
vt videatis zelum, quem honoris sui Rex ille
habebat, vt proximis malum exemplum non
præberet. Si autem dicitis: Nunc diuina gratia
adiuuante similia peccata in regibus nō vide-
mus, vt propter illos euertamur. Ad hoc re-
spondeo, quod licet verum sit, illa in Regibus 30
non inueniri, tamen in eorum subditis atrocia
crimina esse reperiemus, & hoc sufficit, vt me-
ritò à diuina iustitia destruamur. Cum Patriar-
cha Isaac in Palæstinam pergens simulauit, Re-
beccam non esse vxorem suam, eum Rex Palæ-
stinæ sic allocutus est: *Quare imposuisti nobis?* Gen. 26.
Potuit coire quispiam de populo cum vxore tua, &
induxeras super nos grande peccatum. Ecce qua-
liter Rex ille licet ethnicus existimabat, sibi
ac regno suo damnum, & grande incom-
modum futurum, si quispiam cum aliena v-
xore delinqueret, cum etiam ignoraret, il-
lam vxoratam esse, cognoscens peccata sub-
ditorum

ditorum ſuper Reges & gubernatores, ac ſu-
per omnem populum incidere: ſuper Reges
31 propter negligentiam quam habent, ne ſubdi-
ti delinquant, ſuper populum, quoniam non
curauit, vt tales punirentur ac digno ſuppli-
cio afficerentur.

Cæterum cum dicat Ariſtoteles, ſermones
vniuerſales eſſe minus vtiles vnicuique eorum
qui cæca mente in ſceleribus ſuis perſtant: eiſ-
dem Domini verbis dicamus: *Si cognouiſſes &*
tu, & quidem in hac die tua. Peruerſa quippè
D.Greg. anima (vt D. Gregorius hoc in loco ait) rebus
ſup. Lu. præſentibus dedita, in terrenis voluptatibus
18. ſoluta abſcondit ſibi mala ſequētia, quia præ-
uidere futura refugit, quæ præſentem lætitiam
perturbent. Sed quæro, ô Chriſte ſuperne om-
nium rerum Domine, cum S. Dauid dicat: *Tu-*
Pſa. 73. *us eſt dies, & tua eſt nox, tu fabricatus es auroram*
32 *& Solē,* quare tu inquis, in hac die tua? Si tuus
Simile. eſt dies, quare dicis eſſe hominis? Ad hoc mul-
tis modis reſponderi poteſt. Et primus ſit hoc
exemplo: Si quis vir nobilis equum alteri ac-
commodat, & ille eum per vnius menſis ſpa-
tium apud ſe retinet, ac tandem ipſum debilē
& claudum ad Dominum mittit: cum Domi-
nus equum ſuum per ianuam ingredientem
videt, eum, qui illum affert, interrogat, cuius
eſt hic equus? Seruus verò reſpondet: Tuus eſt
Domine. Ille verò, Nō meus, inquit, iſte equus
eſt. Sit equidem ille heri tui: ego enim illum
ſanum & perpulchrū ei tradidi. Sic Dominus
diem vitæ homini accommodat, vt illo bene
vtatur: ſed videns quod homo illum tot abo-
minationibus inficit & maculat, inquit: Ita ô
miſer peccator diem fœdaſti, vt meum ipſum
33 appellare nolim, tuus ſit. O infœlix, qualiter
non confunderis, ſiquidem diem ſic fœdaſti,
vt Deus illum ſuum vocare negligat? Quam
Pſa. 101. verè illud Pſalmi dicere potes, ſcilicet, *Dies mei*
ſicut vmbra declinauerunt, & ego ſicut fœnum
Simile. *arui.* Vita peccatoris vmbræ cōparatur. Nam
ſicut vmbra figuram, quam homo vult repræ-
ſentat; (ſi enim ſurgit, ipſa etiam ſurgit, ſi ſe-
det, illa ſedet, ſi currit, illa etiam currit, deniq;
quidquid homo, id ipſum illa facit) ſic pecca-
tor quidquid dæmon vult, à quo ipſe guber-
natur, efficit. Si illum carnalē optat, ecce mi-
ſer ab eo, carnalis reperitur, ſi auarum, auarus
inuenitur, ſi ſuperbum, ſuperbus apparet. O
infœlix creatura, quandoquidem de te diabo- 34
lus abſque aliquo obſtaculo tuo mille geſtus
edit, teque mille modis irridet: & ſicut vmbra
paulatim conſumitur nemine illam detinere
valente, ita voluptates & humana vita conſu-
muntur: tu tamen ab illa ſemper anhelas, &
ex illis nullam aliam vtilitatem educis, quam
ſicut fœnum manere, vt poſtea cibus eiuſdem
diaboli ſis. O vtinam vires & ſpiritus feruorem
ad execrandum & lachrymas haberem ad plo-
randum quam aridus miſerrimus peccator, re-
maneat poſtquam peccatum cōmiſit, & quam
deperditus pulchritudinis ſpiritualis flos, ita
vt ipſe ſeſe videret, timorem conciperet, & per-
horreſceret. Dies etiam hominis vocatur dies
vitæ eius, quoniam ipſe totum illū in ſuis de-
liciis & voluptatibus, & non in ſeruitio crea-
tori ſuo adhibendo conſumit. Ad hoc explica-
ri poſſunt illa verba Prophetæ Dauidis: *Viri ſan-*
guinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos. Viros Pſal. 54.
ſanguinum appellārūt aliqui in hoc loco im- 35
probos Chriſtianos, qui ſanguinem ſacratiſ-
ſimum Ieſu Chriſti diffundunt & diſpergunt,
ipſumque amittere volunt nullam ex eo vtili-
tatem educentes. Ob quod maiori iure illud
dici poteſt, quod de Magdalenæ vnguento im-
pius Iudas affirmauit, ſcilicet, *Vt quid perditio* Mat. 26
hæc? Poterat enim vnguentum iſtud venundari
multo, & dari pauperibus. Nam cum vna tan-
tum gutta illius ad redimendū mille mundos
ſufficeret, & cum liberaliſſimus Dominus to-
tum illum pro hominibus profuderit, multi
ex illis adeo ſunt ingrati, vt ipſum amittant, &
hi vocari poſſunt viri ſanguinum. De quibus
dici poteſt. Non dimidiabunt dies ſuos, quo-
niam tam improbi in ſenectute, quam in iu-
uentute eſſe volunt. Qui adoleſcentiæ tempus
in perpetrandis ſceleribus contriuit, & poſt- 36
quam conuertitur, ipſum in exercendis virtu-
tibus conſumit, hic dimidiabit dies ſuos. Ille
verò, qui ſemper improbus eſſe vult, nec cum
Domino partitur; nec ipſe Dominus aliquid
ei impartietur. De quo etiam illud Ieremiæ di-
ci poteſt: *Sordes eius in pedibus eius, nec recorda-*
ta eſt (ſcilicet anima eius) *finis ſui.* Nunquid
non potius eſt pedes immundos, quam caput
ſordidum habere? Ad hoc reſpondeo, minus Thre. 1.
malum eſſe habere caput ſordidum, quam pe-
des ſaltem in propoſito, de quo loquimur: nā
caput

caput est vitæ principium, pedes verò finis &
senectus. At ex his duobus malis minus est,
quempiam in adolescentia esse vitijs deditum
quam in senectute. Nam si plenus canitie &
plenus delicijs, cupiditatibus, & odijs es, ma-
ius profectò ac deterius malum est, quàm si ip-
Simile. sa, cum adolescens eras, patrares. Sicut enim
37 segetes, cum iam albescunt, ipsum messorem,
vt eas falce metat, inuitare videntur: ita homi-
nes canitie pleni & annis plurimis onerati, tā-
quam albæ & maturæ segetes Deum quodam
modo inuitant, vt ipsos morte metat. Ex obli-
uione autem harum rerum homo in senectu-
te tam turpiter & impudicè viuit, quàm in iu-
uentute. Denique vita dies hominis vocatur,
quoniam Deus illam ei donauit, vt in ipsius
tempore æternam vitam valeat comparare.

Si ergo, ô homo, *Cognouisses & tu, & quidem
in hac die tua, quæ ad pacem tibi.* Id est, si cogno-
uisses, Dominum in hac vita te pace & venia
peccatorum tuorum inuitare, tu teipsum in
Simile. tempus tantæ necessitatis præparares, *Quia
38 venient dies in te, & circundabunt te inimici tui
vallo.* Quando perdix sub rubo inclusa est, &
circūcirca se videt multos canes ipsam deuo-
rare volentes, & in aere multos accipitres ad
ipsam dilacerandam, & multos homines fusti-
bus, & lignis rubum percutiētes, vt inde exeat,
quo timore misera concutietur seipsam sic
circundatam aspiciens [*O sancta Maria sennora*]
Quæ lingua aut quæ vox poterit timorem &
pauorē explicare, quo anima peccatrix mor-
tis hora perhorrescit, inclusa adhuc in rubo
corporis, cùm se peccatorum multitudine cir-
cundatam aspexerit, & animaduertens se etiā
ab hostibus, videlicet dæmonib. obsessam te-
neri, & dolores quos patitur, esse quosdā ictus,
qui ipsam ad exeundum ex illo rubo compel-
lunt, vt in crudelissimas ministrorum & execu-
torum diuinę iustitię manus incidat, vbi æter-
nis suppliciorum generibus breuissimas, qui-
bus nunc fruitur, voluptates persoluet? Et hæc
est ratio, propter quam Dominus præsentem
vitam diē appellat, tempus verò vltionis dies
nuncupat, dicens: *Venient dies in te.* O vtinam
tu hæc nunc cognosceres, certè si cognouisses
39 plorares. Siquidem ergo Iesus videns ciuitatē,
fleuit super illam, tu ô peccator conscientiam
tuam intuere, & si mente alienus non es, mala
quæ in ea sunt, etiam lugebis. Fac id quod san-
ctus Esaias ait, scilicet: *Sume tibi cytharam, &* Esa. 23.
*circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita, bene
cane, frequenta canticum, vt memoria tui sit.* O
diuina verba, Deus nobis spiritum conferat,
vt illa, sicut oportet, explicare sciamus. Beatus
Hieronym. hanc ponderationem facit, quòd
quando meretrix adolescentem aliquem ma-
ximo amore prosequitur, & aliqua inter eos
rixa seu indignatio fuit, ipsa cytharam in ma-
nibus sumit, & canendo amatorem suum can-
tus suauitate ad se iterum attrahit, & in pristi-
num amorem ipsum placando adducit. Me-
retrix est anima peccatrix, Dei & sui ipsius ob-
lita: cythara verò, quam præ manibus capere
debet, est propriū suum cor, quoniam eodem 40
modo facta sunt, vt patet, cythara, id est, [*Ar-
pa*] & ipsum cor: chordæ verò, quæ huic cy-
tharæ ligatæ appendent, sunt culpæ contra
Deum commissæ, quia de corde exeunt homi-
cidia, adulteria, fornicationes, furta, &c. Hæ Mat. 25.
autem culpæ è corde exeunt, & in ipso ligatæ
remanent, quoniam idem cor illarum amore
captum est. Ictus, quibus ipsas chordas atque
cytharam tangere debet, sunt dolores. Et a-
ctus contritionis: canticum denique, quod
canere debet, est lachrymosa confessio. Et
quoniam confessio vera, frequens, atque opti-
ma esse debet, ideò ait: Bene cane, frequenta
canticum. O quàm suauissimum canticum ca-
nit suo amatori meretrix, cùm eum ad suum
amorem redire facit. Cupis ô anima suauissi-
mum concentum facere, quo Deum tuum mi-
tiges, & è cœlo vsque ad sinum tuum attrahas,
tuumque amatorem efficias, canticum, quod
supra retulimus, ei cane, quod quidem ad hæc
omnia efficacissimum est. Et circui ciuitatem, 41
videlicet, conscientiam tuam, quæ velut ciui-
tas est diuersis vicinis plena. Per omnes vicos
eius, nullo dempto spatiare, & incolas, qui in
eis sunt videbis. Transi per vicum oculorum,
& ibi diuersas ac varias ornatus tui inuētiones
domus tuæ diuitias dissipantes conspicies. Et
inde vltra progredere in vicum gulæ, & ibi in-
uenies inordinatas manducandi ac bibēdi cu-
ras, ibi ieiunia confracta, atque alia quamplu-
rima mala, quæ secum ipsa gula affert, com-
peries. Et non ibi quiescas, sed progredere ad
vicum linguæ: & ipsam plenam mendacijs:

murmurationibus, falsis criminibus, iuramentis, atq; secretis apertis inuenies. Et vlterius progredere in vicũ olfactus, & ibi odores, aromata, pulueres mille modis confectos, aquas odoriferas, atq; alia delicatissima Satanę artificio inuenta ad te aliosq; in turpia prouocandum deprehendes. Deniq; progredere ad vicũ auditus, ibi voluptatem, quam in audiendis defectibus alienis, turpissimis fabulis, atq; inhonestis canticis cor tuum corrumpentibus nancisceris. Atque hæc omnia mala in ea vrbe contemplans, si lapis aut diabolus non es, super illam plorabis, & viscera tua cõmouebuntur, ad imitationem Christi Saluatoris, qui videns ciuitatem, fleuit super illam. Et hoc modo te ad diuinam gratiam recipiendam disponens, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA IX. post Pentecosten.

Cum appropinquaret Iesus Hierusalem, videns ciuitatem, fleuit super illam. Luc. 19.

CErtissimum est, calamitates, quæ in commune omnes attingunt, propter hominum peccata à Deo immitti, quod Ecclesiasti-
Eccl. 40 cus testatur, dicens: *Mors, sanguis, romphæa, oppressiones, fames, contritio & flagella super iniquos creata sunt, & propter illos factus est cataclysmus,*
2 id est, diluuium. Inter flagella, quibus magis assiduè olim Dominus Hebræos puniebat, vnum erat captiuitas. Atque ita in libro Iudi-
Iud. 2. cum dicitur: *Fecerunt filij Israel malum in conspectu Domini, & secuti sunt Deos alienos, iratusq; Dominus, tradidit eos in manus diripentium, qui vendiderunt eum hostibus, nec potuerunt resistere aduersarijs suis, sed quocunq; pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sic locutus est, & iurauit eis.* Hoc autem, quod hic additur, sicut locutus est, in Deuteronomio continetur, vbi
Deu. 28. dicitur: *Si audire nolueris vocem Domini, vt custodias omnia mandata eius, seruies inimico tuo in fame, & siti, & nuditate, & in omni penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec*
3 *te conterat.* Et præcipuè in terrore malorum hic dicitur: *Quocunque pergere voluissent, manus Domini super eos erat*, vt planè intelligamus, neminem manus Dei posse effugere. Et inferius in eodem libro dicitur: *Addiderunt filij Israel facere malum in conspectu Domini, & tradidit illos Dominus in manus Iabin Regis Chanaan*, qui erat grandis tyrannus. In Hebræo *Iud. 4.* verò habetur: *Vendidit illos in manus Iabin.* In quo significatur Dominus eos reliquisse, sicut ille qui merces tanquam viles & parui ponderis contemnit & vendit. Significatur etiam cum eis ab illo tyranno tanquam cum brutis actum fuisse, vt planè videatis, quo Hebræorum prosperitas propter ingentia scelera sua peruenit. Et sequitur inferius: *Clamaueruntque filij Israel ad Dominum, per viginti annos vehementer oppresserat eos.* Videtur sacer tex- 4
tus insinuare, hos post viginti annos ad Dominum clamasse, verisimile tamen est, eos ante illud annorum spatium sæpenumero clamasse: at quia non ita contriti erant, sicut oportebat, Dominus eos non exaudiuit, quousque illi maiorem suorum peccatorum cognitionem habuerunt. Ex quo apertè constat, orationes & clamores, quos peccatores edunt absque eo quod peccatis suis exire velint, coram diuino conspectu, nec pro orationibus, nec pro clamoribus reputari. Qualiter enim Deus preces & clamores peccatorum exaudiet, quorum peccata tunc fortius ad Dominum clamant, & de ipsis vrgentius vltionem postulant? Contege ergo, ô peccator prius vera pœnitentia scelera tua, & tunc clamor tuus poterit exaudiri. Idcircò rex Niniuæ
dixit: *Operiantur saccis homines, & clament ad* 5
Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via *Ion. 3.*
sua mala. Nunc etiam, quoniam Christiani suis horrendis sceleribus Dominum ad iram prouocant, eos ipse eisdem flagellis punit. Vnde pro eo quòd nos legimus: *Dominus iustus* *Ps. 128.* *concidet ceruices peccatorum*, alia translatio habet: *Concidit ceruices peccatorum*: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo docemur, Dominum non solum illis temporibus inimicos suos dilacerasse, verùm etiam nunc dum peccatores extiterint, idem supplicium de ipsis sumpturum esse. Atque ita B. Hieronym. in epitaphio Nepotiani inquit: *B. Hier. in epita. Nepot.* *Barbari fortes fiunt, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. Infœlices nos, qui tantum displicemus Deo, vt per rabiem barbarorum illius*

6 *in nos ira deſæuiat.* Ex his autem vniuerſalibus flagellis electi magnam vtilitatem educunt, præſciti verò duritiem & obſtinationem. Hoc
Zac. 11. ſignificauit Dominus per Zachariam Prophetam his verbis: *Sumpſi mihi duas virgas, & alteram vocaui decorem, & alteram vocaui funiculũ.* Hæ duæ virgæ tribulationem ſignificant, tribulatio verò iuſto pulchritudo eſt atq; dulcedo. Vox enim Hebræa, *Noam*, pro qua Latinus interpres vertit, virgam, ſignificat etiam dulcedinem & iucũditatem, quæ omnia iuſti in tribulatione inueniunt, & ita reddũtur pulchriores: idcirco tribulatio à Domino decor voca-
7 tur. Quoniam autem peccatores ſuppliciis plus irretiuntur, peccatis ſeſe ad impatientiam atque indignationem prouocantes, ideo tribulationes eorum Deus funiculum appellat. Inter ea quæ in hoc mundo maxima admiratione digna ſunt, vnũ eſt parua vtilitas, quam improbi præſciti ex punitionibus Dei educũt.
Simile. Quis in admirationem non rapietur videns in agro beſtiam paſcentem, ac viridem herbam manducantem, quæ cum iterum atq; iterum ſagittæ ictu percutiatur, ipſa tamen nunquam ab eo loco in quo eſt, dimouetur, nec ſagittarum ictus euitat, nec paſcua ipſa relinquit? Multò ergo magis admirari debemus, cum peccatorem in viridi patro ſuarum voluptatũ ac deliciarum paſcentem videmus, & cum à Deo acutiſſimis ſagittis feriatur, viuendi ſtatũ non mutet, ſuaque deteſtanda ſcelera & abominationes non derelinquat. O infernalis beſtia, quis te in lapidem conuertit? Deus enim ex molli carne te formauit, vt facilius ſuarum
8 ſagittarũ ictus ſentires, & illos euitares. Quod autẽ labores ſagittæ ſint, teſtatur ſanctus Iob
Iob. 30. dicens: *Pharetram ſuam aperuit, & afflixit me.* Vocat hic S. Propheta pharetram ipſam altiſſimi Dei prouidentiam, qua hominibus flagella mittit. Nam ſicut pharetra in ſe plurimas ſagittas incluſas retinet: ſic Deus plurimos ac varios flagellorum modos, quib. homines punit, habere ſolet. Alios namque amiſſione diuitiarum, alios filiorũ mortibus, alios captiuitatibus, alios denique ignominiis percutit. At ſicut ſagittæ, in pharetra tanquam in marſupio ſunt, ita, vt non videantur, quouſq; ipſe ſagittarius illis indiget, ipſaſq; iactat: ſic diuina conſilia, quibus Dominus ſupplicia mittit, in illa pharetra, ſuæ diuinæ prouidentiæ conteguntur. Has autem ſagittas nec indurati pec- 9
catores euitant. *Percuſſiſti eos, & non doluerunt, attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam: indurauerunt facies ſuas ſupra petram, & noluerunt reuerti,* ait S. Hieremias. Huius rei appo- Hier. 5.
ſitiſſimum exemplum in impio Adonibezec Iudic. 1.
habemus, quem ſacræ literæ referunt, habuiſſe ſeptuaginta Reges amputatis manuum ac pedũ ſummitatibus, qui colligebant ſub menſa eius ciborum reliquias. Hunc autem tyrannum filij Iſrael bello ſuperarunt, eiq; manuum ac pedum ſummitates abſciderunt. Qui, cùm ſe ita truncum videret, in hanc vocem querulam prorupit: *Sicut feci, ita reddidit mihi Deus.*
In crudelitate, qua hic ethnicus tyrannus in 10
illos Reges vſus eſt, apparet, quam improbi ac nefarij erant illi Chananæi, non ſolum erga Deum, verum etiam erga proximos ſuos, & quanto iure Dominus eos ſolo æquauit, & ab eis regna ac patriam eorum abſtulit. In ſupplicio etiam, quo Hebræi illos punierunt, æquitas diuini iudicij conſpicitur, quem tyrannus ille lumine naturali cognouit, ſiquidem dixit: *Sicut feci, ita reddidit mihi Deus.* Idcircò
ſanctus Eſaias ait: *Væ qui prædaris nonne ipſe prædaberis? Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris?* In Eſa. 33.
hac denique punitione videmus, Deum non ſolum iniurias iuſto illatas minimè perferre, ſed nec pati illam qua impius alium impium affecit, ſicut erant illi ſeptuaginta Reges. Et
apud Prophetam Amos Dominus Moab ſup- Amos 2.
plicijs minitatur, eo quod oſſa Regis Edom, qui impius erat, combuſſit. Porrò vltimum, 11
quod hic oſtenditur, quodque ad propoſitum noſtrum facit, eſt quod impij licet cognoſcãt à Domino ſe propter peccata ſua puniri, ad ipſum ſe conuertere, eumque minimè inuocare ſciunt, miſericordiam ab illo humiliter poſtulantes, vt apertè in hoc miſerrimo tyranno apparet, qui intelligens, ſe à Deo propter ſcelera ſua puniri, veniam ab eo minimè popoſcit.

In huius veritatis confirmationem in ſacro hodierno Euangelio efficaciſſimum habemus teſtimonium. In quo narratur: *Quòd cùm appropinquaret Ieſus Hieroſolymam, vidẽs ciuitatem fleuit ſuper illam, dicens: Quia ſi cognouiſſes & tu:* Et quæ ſequuntur, vſque: *Non relinquent*

in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoue-
ris tempus visitationis tuæ. O quam multa hic
sese nobis offerunt docenda, & accipienda.
12 Quorum primum est, Deum, vt impios & sce-
leratos puniat, diuersis vti ministris: aliquan-
do enim eos per Angelos bonos, aliquando
Rom.1. per Angelos malos, aliquãdo per alios homi-
nes, suppliciis afficit. Hinc obscura illa diui
Pauli verba intelligeris, scilicet: *Reuelatur e-*
nim ira Dei de cœlo super omnem impietatem & in-
iustitiam hominum. In hoc loco & in omnibus
sacræ Scripturæ, in quibus ira Dei dicitur, per
illam pœna, seu vltio, vel supplicium intelligi-
tur: in Deo enim non est ira, quamuis sit effe-
ctus iræ, videlicet vltio. Et inquit, De cœlo,
quoniam ei Dominus reuelauit, qualiter ali-
quoties homines per Angelos bonos puniun-
tur, sicut erant illi duo Angeli, qui Sodomam
venerunt, & ille qui aquam maris rubri super
13 Ægyptios conuertit. Aliquando vero per An-
Psa. 77. gelos malos iussu Dei puniuntur, vt in Psalmo
dicitur: *Misit in eos iram, & tribulationem, im-*
missiones per angelos malos. Ideò hic, De cœlo,
intelligitur de cœlo empyreo Deus Angelos
bonos mittere, de cęlo verò aëreo ãgelos ma-
los. Aliquando etiam ira Dei de terra venit,
videlicet, cum homines aliis hominibus pu-
nit. Atque ita idem Dominus Prophetæ Eze-
Eze. 39. chieli dixit: *Tu fili hominis vaticinare aduersum*
Gog principem capitis Mosoch & Thubal, seducam
te, & ascendere te faciam de lateribus Aquilonis, &
adducam te super montes Israel, & cades tu & om-
nia agmina tua. Et Paulo inferius de Hebræis
loquens, inquit: *Deprædabuntur eos, quibus præ-*
dæ fuerunt, & diripient vastatores suos. Vbi alia
translatio habet: *Reducam te*: & alia: *Edu-*
14 *cam te.* Et est notandum, quod Dominus per-
mittens, vt tyrannus ille cæcus ac passione sua
deceptus, deprauata intentione ad populum
Israeliticum iret, vt ab illo penitus euertere-
tur, vocat ipse Dominus: *Seducam te.* De vl-
tionibus autem, quæ per homines in alios ho-
mines fiunt, sunt quamplurima in sacra Scri-
ptura testimonia, inter quæ vnum præcipuum
est hoc quod summa veritas in præsentiarum
refert, *Circundabunt te inimici tui vallo.*

Alterum quod hic docemur est, quod ciui-
tas illa non tantum propter scelera, quibus se
fœdauit, euersa fuit, quantum eo quod non se
mundari permisit, nec remedium accipere vo-
luit, cum illud Dominus ei offerebat, & ob
hanc causam adiecit: *Eo quod non cognoueris*
tempus visitationis tuæ.

Aliud etiam grande supplicium, quod Do-
minus per Regem Nabuchodonosor populo 15
Hebræo intulit, sacræ literæ commemorant.
Et præcipua causa, quam assignant, hæc est:
Mittebat Dominus Deus patrum suorum ad illos 2. Pa. 36
per manum nuntiorum suorum, de nocte consur-
gens, & quotidie commonens: eo quod parceret po-
pulo: at illi subsannabant nuntios Dei, & parui
pendebant sermones eius, donec ascenderet furor Do-
mini in populum eius, & esset nulla curatio. Hæc,
fratres mei, est præcipua querela, quam Deus
erga nos habet: non tantum, quia peccamus,
conqueritur, sed quia ad eum non conuerti-
mur. Et ita primo parente Adamo peccante, Genes. 3.
statim Dominus ad ipsum venit, dicens: *Adam*
vbi es? Quasi diceret: Quare fugis conspectũ 16
meum? qui huius loci magis proprius sensus
est. Atque ita intelligens Adam sibi à Domino
dictum esse, quare præsentiam meam fugis,
respondit: Timui eo quod essem nudus, id est,
tuam præsentiam declinaui, eo quod nudus
eram. Et apud sanctum Hieremiam cum Do-
minus ingentia scelera Hierusalem narraret,
sic ait: *Et dixi, cum fecisset hæc omnia: Ad me re-*
uertere, & non est reuersa. Vbi magis de hoc vl- Hier. 3.
timo, quam de omnibus, quæ supra narraue-
rat, Dominus conqueri videtur. Et cum san-
ctus Zacharias refert, se amphoram vidisse, & Zach. 5.
talentum plumbi, mulieremque sedentem in
medio amphoræ, de qua Angelus ei dixit: *Hæc*
est impietas. Et cum proiecisset eam in medio
amphoræ, misit massam plumbeam in os eius.
In hoc omnium peccatorum perditio resolui-
tur, videlicet, dæmonem in eos ita dominari,
vt ipsi à se nec vnum vitium expellere possint:
non aliter, quam si pondere plumbi os obtu- 17
sum haberent, & ianuam cordis, ita, vt nec ad
Dominum vno veræ confessionis verbo suspi-
rare valeant. O Deus infinitæ pietatis, & pa-
ter luminum, nos, obsecro, per infinitam cle-
mẽtiam tuam illumina, ne in tantum malum
incidamus. Tertium, quod hic nobis osten-
ditur, est, qualiter in Christo Redemptore no-
stro illa, quæ habere debet, qui alios recturus
& gubernaturus est, mirabiliter enituerunt.

Plorauit piissimus Dominus eo tempore, quo de Sltione, quam de ciuitate Hierusalem sumpturus erat, verba faciebat: & eodem die, quo plorauit, in ipso delinquentes ab Ecclesia flagello expulit. In quo docuit iudices & gubernatores debere esse iustitia & misericordia ad-
18 ornatos. Iustitia in operib. ostēdēda est misericordia verò in corde regnare debet. Sed aliq sunt iudices, qui quodammodo lætitia affici videntur, cum malefactores inueniunt, quos suspendendo aut alio modo interficiendo puniant. Valde profectò necessaria est iustitiæ executio, sicut eam Zeleucus Rex Locresei habuit. Qui cùm leges suis subditis ferret, inter quas vna fuit, vt adulterium committenti oculi eruerentur, filio autem eius adulterium patrante ipse illum in vincula coniici iussit, & sententiam tulit, vt eius oculi effoderentur: congregatis verò principibus Reipublicæ ac regni illius ad eum obsecrandum, ne tam crudelem pœnam in principe filio suo exequi vellet, nihil aliud ab eo precibus potuit obtineri, quàm vt filius eius in pœnam criminis vno duntaxat oculo priuaretur, ipse verò pater sibi alterum ex suis euulsit, vt sic legis norma peni-
19 tus adimpleri videretur. Sed oportet, vt hæc executio legis cum cordis compassione coniungatur, quam in illis iustitiæ ministris minimè esse credo, qui vt illam exequantur, reuerentiam, quæ sacris locis debetur, non obser-
Exo. 21. uant. Nō me latet, esse aliqua crimina, ob quæ licitum est, delinquentes à locis sacris, vt puniantur, extrahere. Dominus enim in sacro Exodi libro dixit: *Si quis per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari meo auelles eum, vt moriatur.* At quando delinquentes Ecclesiæ immunitate iure optimo possunt gaudere, magno profectò diuinæ Maiestati irreuerentia fit, cum priuilegia suæ sacræ domus
20 confringuntur: & multò minus ferendum est, quando illi, qui ad Ecclesias se recipiunt, & sacrosanctæ Eucharistiæ custodiam amplectuntur, inde per vim extrahuntur. Quod quidem nefas diuina iustitia seuerè punire solet, sicut puniuit Heliodorum, quoniam tyrannicè (vt ex sacris literis cōstat) in templum vrbis Ieru-
2. Mac. 3 salem ingredi tentauit. Quod si ita Dominus Ethnicum propter irreuerentiam illi sancto templo habitam puniuit, quid ipsum facturū expectat Christianus ille, qui contra ius ingreditur templum, vbi viuus Deus in sacrosancto & ineffabili sacramento altaris est, vt ibi irreuerentiis contra ipsum Dominum vtatur? Omnes delinquentes vrbis Ierusalem, tam paruos quàm magnos diuinus index puniuit, quoniā ipse personarum acceptator non est: nunc autem vix nisi in paruos animaduertitur, potentes verò licet nefarij & scelerati sint, nullus est, 21
qui (vt aiunt) in filo clamydis pertingat, nec *Simile.*
ipsos punire velit. Quando flumē aliquod extra ripas exit propter aquarum multitudinē, solet secum ligna atque arbores integras magno impetu ferre: tunc pauperes vncis & harpagonibus omnia ligna, quæ possunt, colligere conantur. Si quis autem eis dicit: Heus ecce lignum magnum per flumen labitur, aut ingens arbor, quæ forsan pontem aut molina præcipitabit, magnasque faciet strages, & ante se alia quàm plurima ligna parua impellendo fert, ite & colligite illa: ipsi respondent: Non possumus tantas trabes tamque magnos stipites colligere, sed sola ligna parua, quæ non tantum habet ponderis, nec nobis tantoperè resistunt. O iustitiæ ministri, qui vncos & harpagones ad capiendos minimos pauperes per aquam labentes, & in sceleribus suis immersos habetis: quod ego non quidem reprobo, sed quare magnas arbores & ligna pontes præcipitantia non capitis? Quare, inquam, magnos
ac potentes, qui suo deprauato exemplo totā 22
Rempublicam euertunt, non punitis? Quia non habemus vncos, id est, [*Garauatos*] ad tantas trabes detinendas. Hoc est, non habemus animum ad puniendum tam potentes homines, eosque à suis sceleribus extrahendum, atque ita illos impunè relinquimus, siue quia eos pertimescimus, siue quia manus nostras pecunijs & largitionibus implent. Loquens S. Isaias de Christo mundi Saluatore, dixit: *Erit* *Isa.* 11.
iustitia cingulum lumborum eius, id est, iustitia erit cingulum corporis mystici illius cœlestis capitis, quod est Respublica Christiana. Et hoc cingulum per aliquas partes torquere so-
lent, [*O por el peso de la escarcela*,] hoc est, [*Por* 23
el interesse,] Aut propter pondus ensis, hoc est propter timorem ac minas magnatum & potentum. O quam meritò in Ecclesiastico dicitur: *Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute* *Eccle.* 7.

irrumpere iniquitates, ne fortè extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua: & in contextu Græco habetur, *in iniquitate tua.* Et iuxta hanc literam Spiritus sanctus docet, hominem non habentem fortitudinem ad resistendum sceleratis, si munus aliquod publicum ad iudicandum suscipit, suæ propriæ æquitati scandalum ponit, ob quod nomen iniusti meretur. O Domini iudices & Reipublicæ gubernatores, Deum obsecrate, vt vobis animum & vires conferat ad tantum ministerium & tam vtile, vt oportet, exercendum. Dicite cum S. Dauid, *Doce me facere voluntatem,*
Psa.118. non hominum, *sed tuam, quia Deus meus es tu.*
24 Hæc est norma, qua boni iudices duci debent. Contendite autem vos ab omnibus timeri, nō tanquam homines simpliciter, sed tanquam homines Dei authoritatem habentes: contendite etiam, vt in vobis Deus ab omnib⁹ timeatur. Quando rex Saul mortuos boues & dila-
1.Re. 11. ceratos misit in omnes terminos Israel per manum nuntiorum, dicens, *Quicunque non exierit, & sequutus fuerit Saul, sic fiet bobus eius,* ait ibi sacer textus: *Inuasit timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir vnus.* Non inquit, timor Regis Saul, aut timor amissionis boum inuasit populum, sed timor Domini, cuius authoritatem Saul in terris habebat: Et cum Saul hoc egit, etiam ibi dicitur: *Insiluit in eū spiritus Domini.* Vbi apparet, quod sicut caput in spiritu
25 Domini incepit, sic membra per spiritum Domini processerunt. Igitur siquidem Dei ministri estis, minas ac potentiam hominum non pertimescatis, quoniā ipse vos, si id, quod debetis præstatis, absq; dubio ab eis eripiet. Ni-
Nicol.de Lyra. colaus Lyranus ait, quod cum homines Patriarcham Noe aquarum diluuium prędicantem audierunt, ei mortem minitabantur, dicentes,
Gen.6. illum etiam viuum non esse remansurum. Vt autem Dominus eum securum redderet, & ab hoc periculo liberaret, ei dixit: *Ponam fœdus meum tecum, & ingredieris arcam tu & filij tui.* In quo satis apparuit, hunc esse verum literæ sen-
Exod. 3. sum, quē Lyranus exponit, scilicet. Ne timeas, quia viuus ingredieris in arcam, & ego te ab illorū morte eripiam. Moyses etiam, quoniam propter mortem illius, quem in arena inter-
26 emptum humauit, exulabat, & corā rege Pharaone comparere oportebat, ne timeret, apparuit ei Dominus in rubo igne incenso, ac si apertius per visionem illam ei diceretur: Quemadmodum hic rubus licet debilis contra ignis fortitudinem flammis ardet, & non consumitur, sic tu quamuis pauper poteris tutus ac securus coram regis Pharaonis potentia apparere: & etiam verbis ei dixit, *Ego ero tecum.* Idem ergo Dominus, qui illos ministros suos liberauit, vos etiam à tyrannorum potētia eripiet. Sed quæro: siquidem post aduentum Spiritus sancti in sacros discipulos multi Hebræi incolæ vrbis Ierusalem ad fidem Domini Iesu Christi veri Saluatoris mūdi se conuerterūt, & fideles ac perfecti amici eius fuerunt: nunquid etiam hi euersi & cum aliis infidelibus destructi fuerunt? Hæc est quæstio, quam Patriarcha Abraham Domino dissoluendam proposuit, quando ipse Deus ei manifestauit, se opulentissimas illas vrbes Sodomam & Gomorrham velle comburendo diripere & funditus euerte-
re. *Nunquid* (ait S. Patriarcha) *perdes iustum cum* 27
impio? Absit à te, vt rem hanc facias: non est hoc Gen. 13.
tuum, qui iudicas omnem terram. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur, *Nunquid iudex vniuersæ terræ non faciet iudicium.* Ex quo colligitur iustitiā non fieri, nec iudicium, quando iustus cum impio punitur. Et sunt valde ponderanda verba ista, scilicet, *Non est hoc tuum qui iudicas omnem terram.* Quod perinde est ac si diceret: Cum sis supremus iudex à quo nō datur appellatio, non debes hoc facere. Ex hoc colligitur summa obligatio, quam supremi iudices, à quibus nulla est appellatio, habent, vt rectissimè in suis iudiciis procedant, siquidem nō est, qui sententias eorum corrigat. Vt autem inde constat, Domin⁹ 28
iustos cum impiis illarum vrbiū non combussit, siquidem sanctum Loth ac filios & vxorem eius ab illo incēdio liberauit. Et in sacro libro Exodi videns Moyses populum, quod nudus esset ab omni pudore (Aaron enim ipsum spoliauerat, importunationem & impudentiam ac petulantiam eius discooperiens) vidensque ipsum populum suam culpam ac scelus non cognoscentem, quin potius contra ipsum (eo quod idolum confregerat,) congregantem se & adinuicem perturbantem, vir sanctus gladio vtens pertinaces puniuit, & nō Aaron fra-
trem suum, qui culpam recognoscens humi- Exo.30.
liter

liter reprehenſionem ſanċti Moyſi accepit. Et
cum ibi dicitur: *Occidat vnuſquiſq; fratrem ſu-
um,* de illis, qui pertinaces erant, intelligitur.
29 Atque vbi nos legimus, *In illa die ceciderunt vi-
ginti tria millia,* licet in Hebræo habetur, Tria
millia, intelligitur ex præcipuis, nam in fine
capitis dicitur: *Percuſſit Dominus populum pro
reatu vituli, quem fecerat Aaron,* atque ita ex a-
lijs fuerunt illa viginti millia. Briſonius & Sto-
bæus narrant Solonem Solonium fuiſſe inter-
rogatum, quodnam eſſet inclytum & excel-
lens regnum. Cui ille reſpondit, illud eſſe, in
quo bonis præmia proponebantur, improbi
verò pœna ac ſupplicio afficiebantur. Profe-
ctò ille verum dixit: infœlix enim dici poteſt
Reſpublica & regnum, vbi hoc non ſeruatur,
quin potiùs probi humiliantur, improbi verò
I. Pet. 2. ſublimantur. Ideò D. Petrus ait, *Dominum de-
diſſe regibus & gubernatoribus mundi poteſtatem
ad vindictam malefactorum, laudem verò bono-*
30 *rum.* Ex his omnibus colligitur ad propoſitam
quæſtionem reſponſio, ſcilicet, quòd procul-
dubio iuſti in illa ſubuerſione nihil mali paſſi
ſunt, quoniam cœlitus admoniti ſe vltra Ior-
Euſe. li. danem in ciuitatem Pellam, vt refert Euſebius,
3. cap. 3. receperunt. Qua in re benignitas magna Dei
Sap. 18. eluxit. Sic de Hebræis in Ægypto legimus,
quos tenebræ non cruciabant. Vnde Sapiens
ait: *Sanctis tuis maxima erat lux.*

*Et ingreſſus in templum, cœpit eijcere venden-
tes in illo, & ementes, dicens illis: Scriptum eſt,
quia domus mea domus orationis eſt, vos autem
feciſtis eam ſpeluncam latronum.* Ex his verbis
colligitur, quòd licèt in omnibus locis orare,
& Dominum laudare poſſimus, (ait enim S.
Pſ. 150. Dauid, *in omni loco dominationis eius benedic ani-
ma mea Domino*) tamen ad hoc peculiaris lo-
31 cus eſt templum. Atque ita vbi nos legimus:
Laudate Dominum in ſanctis eius. B. Hierony-
mus vertit: *Laudate Dominum in templo ſancto
ſuo.* Et ita literalis ſenſus horum verborum, *in
ſanctis eius eſt,* In locis ſanctis eius: in templo
enim duo peculiaria loca erant, videlicet, ſan-
cta, & ſancta ſanctorum. Et vbi nos legimus,
Pſal. 67. *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis.* B. Hieron. vertit:
Mirabilis Deus in ſanctuario ſuo, quoniam tunc
nullum aliud in mundo ad Deum obſecran-
dum templum, niſi illud erat, in quo ipſe Deus
in beneficijs, quæ ibi hominibus conferebat,
ſe mirabilem oſtendebat. Occaſione ſumpta
huius purificationis, fratres mei, quam Domi-
nus Angelorum in illo materiali templo fe-
cit, ad nos noſtra ſe vertat oratio. Ex illa nam- 32
que infertur magna obligatio, quam vt nos ab
omni nequitia purificemus, quilibet noſtrum
habet, ſiquidem immenſi Dei vera templa ſu-
mus, quemadmodum B. Paulus teſtatur, di-
cens: *Vos eſtis templum Dei viui,* ſicut *dicit Deus,
quoniam inhabitabo in illis.* Atque ita loquens *2. Cor. 1.*
idem B. Apoſtolus de Deo ait: *Hic cœli & terræ* *Act. 71.*
cum ſit Dominus, non in manufactis templis ha- *3. Reg. 8.*
bitat. Et Salomon in conſecratione templi di-
xit: *Nec putandum eſt, quod verè Deus habitet
ſuper terram. Si enim cœlum & cœli cœlorum te
capere non poſſunt, quanto magis domus hæc, quam
ædificaui?* O rem admirabilem. Ædificauerat
hic ſapientiſſimus vir templum illud magnifi-
centiſſimum, in quo ingentem numorum &
diuitiarum copiam conſumpſerat. Animo cō- 33
cipite, quas expenſas facere poterant ducen-
ti mille homines, qui in opere eius per ſeptem
annorum ſpatium, quo ædificium illud dura-
uit, laborant, præter lapillos pretioſos & au-
rum, quo totum templum operiebatur, & prę-
ter innumerabilia vaſa aurea, argentea, atque
aliorum metallorum, quæ ad ſeruitium eius
fabricata fuerunt. Poſtquam autem confe-
ctum fuit, fatetur Salomon, Deum in templis
materialibus non habitare. Inſanus certè vi-
detur Salomon tam opulentam domum, ædi-
ficaſſe, vt Dominus in ea habitaret, & poſteà
dixiſſe, ipſum ibi non eſſe habitaturum. Quor-
ſum ergo illam tantis ſumptibus, ô Salomon,
ædificaſti? Ego dicam dummodò & vos prius
ad aliam quęſtionem reſpondeatis, videlicet,
Ad quid Dominus cęlum fecit, ſiquidē ille hic
& illic atq; in omni loco habitat, nec cœlis in-
diget? Ad hoc reſpondetur, Deū feciſſe cœlū,
vt in ipſo ſerui eius habitarent. Si ergo ait Sa- 34
lomon, templum hoc ego ædificaui, vt homi-
nes ſerui Dei in eo habitent, ipſumque Deum
ibidem venerentur & adorent, & vt homines
qui propria templa ſunt Dei per diuitias, orna-
tum & puritatem huius templi materialis ſe-
ipſos adornare & purificare addiſcant. O vtinā
hæc fratres mei, ſæpenumerò nobiſcū animo
euolueremus, ſanè mētes noſtras immunditijs
peccatorū polluere, maximè pertimeſceremus.

Oſten-

Eze.43. *Ostende domui Israel templum, & confundentur ab iniquitatibus suis*, dixit Dominus ad Ezechielem Prophetam. Ego autem etiam dico vobis, vt reminiscamini vos esse veri Dei templa, atque ita à sceleribus vestris confundemini. S.
Psal.26. Dauid ait: *Vnam petij à Domino, & hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Mirabile profectò est, sanctum Dauid vnam tantummodò rem à Domino postulasse. Te aliquot, ô rex sancte, aut cogitas, Deum esse pauperem, aut tam parcum esse, vt difficillimè id quòd ab eo petitur, concedat? Porrò id quod postulas, non tantum nec tam pretiosum videtur, siquidem ais, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ
35 meæ. O incommutabilis Deus, quàm singulare beneficium in illum confers, cui hoc concedis. Dauid namq; Rex erat, & regnum suum gubernaturus erat, propter quod in domo materiali Domini semper habitare non oportebat, & tamen ait: Hoc requiram, (id est, consecuturus sum) vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Sequitur ergo, illum nō fuisse locutum de habitatione domus
36 materialis, sed perinde est, ac si diceret: Hoc beneficium à Domino postulaui, & illud consecuturus sum, videlicet, vt mihi virtutem & gratiam conferat, vt intra meipsum continuò habitem, & ad conscientiam meam attendam, & animam meam mundare laborem, ipsiusq; strages reficiam, siquidem templum & habita-
Simile. culum eius sum. Fabrica autem & ædificium huius domus debet esse omninò diuersa ab ædificio domorum materialium, nam artifices in fundamentis lapides incultos & incisos, in progressu verò ædificij propolitos & affabrè elaboratos, omnib. vidēdos collocant: sic peccatores ædificant, qui scelera sua pro fundamentis ponunt. In quo obsecro, fundatur superbus? Omnia opera eius in aere & vanitate fundatur. In quo auarus? Certè opera eius fundantur in conseruandis diuitijs, & in pluribus acquirendis. In quo voluptuarius? In delicijs &
37 carnis immunditijs. Hæc autem fundamenta scelerati tanquam lapides fundamentorum, qui non apparent, contegunt: quòd si aliquod bonum operantur, id in sublimi, vt ab omnib. videatur, reponunt. Iusti autem ad imitationem Dei ædificant, qui pro fundamento optimum posuit. Ædificauit mundum & cęlos pro fundamento elementorum, & eorum, quæ in eo sunt, posuit: ædificauit hominem, & pro fundamento corporis eius animam posuit, atque ita ablata anima, corpus corruit & corrūpitur, ædificauit Ecclesiam, & pro fundamento vnigenitum filium suum factum hominem
posuit. Ideò Diuus Paulus inquit: *Fundamen-* 38
tum aliud nemo potest ponere præter id, quod posi- 1. Cor.3.
tum est, quod est Christus Iesus. Sic iusti funda- Ephes.3.
menta iaciunt in lapidib. perpolitis, quæ sunt virtutes, patientia, mansuetudo & charitas in charitate radicati, vt ait D. Paulus. Hoc autem fundamentum ipsi iusti terra humilitatis contegunt, & foris lapides minus cultos & politos reponunt, hoc est, cupiunt quantum in se est, vt imperfectiones suæ ab omnib. cognoscantur, & videantur, vt sic contemnantur, & pro nihilo fiant, quod si eas non propalant, ideò est, vt malum exemplum de se non præbeant,
nec fragilibus scandalum. Quamuis autem o- Dissimile.
mnes Christiani templa sint, tamen discrimen est inter eos. Nam sicut inter templa materialia differentia versatur, (quędam enim sunt æ-
diculæ in solitudine ædificatę, id est, *Hermitas*, 39
quædam sunt Ecclesiæ parochiales, & quædam sunt Ecclesiæ cathedrales) sic inter Christianos discrimen est: quidam namq; sunt velut ædiculæ in solitudine, quæ nec verruntur, nec mundantur, nec in eis res sacra fit, nisi semel in anno, die videlicet illius sancti, cuius est aduocatio eius, reliquum verò temporis telis aranearum atq; alijs immunditijs plenæ sunt. Ita quamplurimi sunt Christiani, qui sanctissimo confessionis sacramento minimè purificantur, nec sacrosanctam Eucharistiam, nisi semel in anno & ferè pudore ac timore compulsi, ne nominatim excommunicentur, accipiunt, reliquum verò temporis pleni immunditijs atque peccatis sunt. Alij velut Ecclesiæ parochiales sunt, vbi plerunque diuinum officium celebratur, & singulis quibusque hebdomadis verruntur. Hi sunt Christiani mediocri virtute præditi, qui in festis solennibus anni crimina sua expiare conantur, & sacrosanctam Eucharistiam sumunt, atque ita maiori conscientiæ puritate vitam degunt.

Alij denique sunt velut cathedrales ecclesiæ, quæ ferè quotidie mundantur, & sanctum

Missæ

Missæ sacrificium in eis maxima solennitate celebratur, suauesque musicę concentus fiunt in laudem & honorem Dei, atque pulcherrima & ditissima ornamenta, imaginesque magni valoris in eis reperiuntur. Hi sunt perfectissimi Christiani, qui quotidie animas suas seuera conscientiæ examinatione mundant, & purificant, atque abundantissimis lachrymis irrigant, frequenter diuina sacramenta suscipiunt, & corda eorum sunt veluti chori, ex quibus continuæ laudes Dei deuotissimè prolatæ exeunt, quoniam id, quod Apostolus monet,
41. Ephes. 5. adimplere student, scilicet, *Cantantes & psallentes in cordibus vestris.* Pretiosa verò ornamenta sunt diuersæ virtutes, quibus ornantur. Denique in eis sunt pulcherrimę imagines, videlicet, imago sanctissimæ Trinitatis, quæ est libertas, quam tantò aliquis perfectionem habet quantò magis bona sua proximis cum charitate distribuit: nam pater æternus totum se filio dat, filius verò ac Pater totam suam essentiam Spiritui S. conferunt. Atq; ita si quis
Simile. ex centum aureis, quos possidet, octoginta elargitur, & alter, qui alia centum habet, tota integra ea pauperibus impartitur, hic profectò magis est similis Deo, quàm ille. Est etiam in illis imago Iesu Christi crucifixi, quia (vt
Gal. 5. ait idem Apostolus) *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Et sicut ille, qui cruci affixus est, nec pedes, nec manus mouere potest, sed ad omnem motum impotens est: ita iusti carnem suam, desi-
42. deria, & cupiditates cum clauis timoris, amoris, atque spei crucifixerunt, ne in aliquid contra diuinam legem moueantur. Est etiam in illis imago sacratissimæ virginis Mariæ, videlicet purissima castitas. Denique in eis imago Apostolorum reperitur, qui est verus mundi atq; omnium rerũ eius contemptus & renun-
16. q. 1. c. 1. tiatio. Et ita in Decreto est quidam textus de sacerdotibus monachis imaginem Apostolorum gerentibus. Omnes autem totis viribus conari debemus, vt his præcipuis templis assimilemur in omnibus, quæ potuerimus iuxta cuiusq; nostrum status conditionem.

Cõcludit igitur sacrosanctum hodiernum Euangelium dicens: *Et erat docens quotidie in templo.* Non erat bonus Iesus sicut quampluri-
43. mi frigidi huius tempestatis prædicatores, qui grandem laborem esse reputant, octauo quoque die ad populum sermonem habere: & (quod peius est) ipsis concionatoribus non est tam laboriosum concionari, quantum auditoribus, audire, qui sic lassantur, & audiendo vna duntaxat hora sermonem fatigantur, ac si in illa torquerentur. Non deficiebat cælestis Magister quotidie prædicando, nec auditores illius temporis admirabilem eius doctrinam audientes languescebãt, nunc verò incipiente cõcionatore statim quamplurimi oscitari incipiunt. Dominus ipse suum diuinum spiritũ & feruorem nobis communicet, vt gustu, suauitate, & affectione diuina eius verba audiamus, & per obedientiã eorũ, mereamur consequi gratiam, qua comparatur gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA DECIMA POST PENTECOSTEN.

1.

Concio prima.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant, &c. Luc. 18.

IN sacro huius diei Euangelio, dilectissimi, cælestis Magister mirabili quadam siue parabola, siue rei gestæ historia, & superbiæ crimen detestatur, & humilitatis virtutem cõ- 2.
mendat. Tam sublimis virtus humilitas est, vt videns Deus, in terris nõ esse magistrum, qui eam, vt oportebat, doceret, vnigenitum filium suum doctorem eius in terram mittere dignatus est. Atq; ita ipse Dominus ait: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Matt. 11. De insigni philosopho Homero legitur, omnes vrbes Græciæ pugnasse & inter se quamlibet contẽdisse, illum in seipsa fuisse natum. vnaquæque enim se fœlicem & nimio honore condecoratam reputabat, si vir in philosophia tam doctus, & in poësi tam singularis in ea nasceretur. Ita dici potest, omnes virtutes aliquo mo- 3.
do inter se contendere, qualibet earum dicente, humilitatem suam esse, sibiq; propriè pertinere: tanta est humilitatis excellentia.

Et inter illas prima, quæ hoc postulat est temperantia, & habet pro aduocato angelicũ doctorem diuum Thomam, qui eleganter pro- D. Th. 22. q. 161. ar. 1.

probat humilitatem esse temperantiæ partem. Quod vt rectè intelligatur, notandum est, virtutem esse bonum arduum. Quælibet virtus habet duo in se, bonitatem, scilicet, & difficultatem. Ex parte bonitatis oritur in mẽte quædam passio, quæ est boni spes, quod quidem omnes appetunt, ad difficultatem non attendẽtes: ex parte verò difficultatis oritur alia passio, videlicet, quędam ignauia & diffidentia ad illud arduum consequendum. Exemplum huius reperitur in brutis. Si enim cani venatico
4. Simile. leporem à longè ostendas, licet propensio eius & inclinatio naturalis ipsum inuitat, vt eum insectetur, ipse tamen eum tam procul à se videns sistit, quoniã instinctu naturali docetur, difficultatem esse ad obtinendum illum. Sic humanum cor, considerans bonitatem & pulchritudinem virtutis, eam exoptat: sed ex alia parte contemplans difficultatem, quæ in ea comparanda est, ignauia & diffidentia afficitur desperans se illam posse consequi. Ad huius autem remedium inquit sanctus Doctor, esse duas virtutes, alteram magnanimitatem, alteram verò humilitatem. Illa animum & vires præbet ad opus incipiendum, & illud prosequendum, licèt difficilè videatur, humilitas verò impetum desiderij & spei reprimit, ne sese
Simile. 5. incautè proijciat. Sicut ad regendum & moderandum equum ipse eques eget calcaribus vt eum velociter & diligenter faciat currere, fræno verò opus habet, vt moderatè ambulet: sic cor nostrum calcaribus indiget, videlicet, magnanimitate, & etiã fræno, quæ est humilitas, ne se in id, quod per vires non potest, præceps proijcere audeat. Hanc virtutẽ S. Dauid
Psal. 30. se iactabat habere, dicens: *Domine non est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me.* Id est: Non me in illa, quę vires meas superabant, proieci. At sicut magnanimitas est pars fortitudinis, sic humilitas temperantiæ, quæ efficit, vt mens reprimatur, & se cohibeat cognoscendo paruum sui valorem, & cum hac cognitione se coram Deo tanquam impotentem ac debilem repræsentat implorans
6. à diuina liberalitate auxilium ad comparandam, quam intendit, virtutem, cognoscens illam per se solum non posse consequi.

Secunda autem virtus, quæ intendit humilitatem esse suam ꝓpriam, est fortitudo. Hæc pro aduocato habet doctorem Martinum de Magistris in quodam libro, quem de ipsa fortitudine inscripsit. Intentum verò sic probat: *Marti. de Magist. in li. de forti.* Omnes tentationes, quibus homines in hac vita prouocantur, ad duo genera reducuntur: aut enim homines tentantur rebus prosperis, aut aduersis: & vtrumq; tentationum genus iustus humilitate superat. Nam in aduersitatibus contemplatur sibi labores à Domino propter peccata sua tribui, & multò plures mereri: quia licet aliquis sit virtute præditus, saltem venialia peccata committit, siquidẽm D. Ioannes asserit: *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* *1. Ioan. 1.* Et cùm iustus cogitet, propter 7.
peccata venialia in hoc seculo non purgata, animas terribilia tormenta in purgatorij igne sustinere, existimat magnum sibi à Domino beneficium conferri, si pœna illa, quam in alia vita passurus est, in pœnam huius vitæ sibi cõmutetur. Quòd si rebus prosperis tentatur, illas etiam humilitate vincit. Itaq; humilitas est velut arma, quibus se tuetur, ne rebus prosperis in superbiam efferatur, & ne in aduersis patientiam amittat. Ex quo apparet quantum fortitudo in humilitate habeat.

Tertia virtus, quæ intendit humilitatem suam esse, est prudentia, quæ sic diffinitur: Est prouida scientia, qua homo prouidet se in futurum. Quòd autem humilitas sit pars huius prouidentiæ, patet, quia vnus ex præcipuis effectibus humilitatis, est efficere, vt virtutes, quas homo habet, & bona opera, quæ operatur, omnia ipsi licèt magna sint, paruum esse videantur: è contra verò superbia efficit, vt parua 8.
quę quis operatur, magna esse existimet. Inter Simile.
conspicilia, quibus adolescentes vtuntur, & illa quibus senes, hoc discrimen versatur, quod ea, quibus adolescentes vtuntur, res minores quàm sunt repræsentãt: conspicilia verò senũ res maiores quàm sunt referũt. Sic hoc differt inter superbiam & humilitatem, quòd illa est velut conspicilia senum, quæ res maiores, quã sunt, repræsentat. Quidquid namque superbus in seruitio Dei agit, licèt minimum sit, ei magnum videtur, & magno pretio dignum. Humilitas verò est tanquam conspicilia adolescentem quæ res minores quàm sunt refert, 9.
quam-

quamuis enim magna atque optima opera ille,qui humilis est,operetur,ei tamen parua & imperfecta esse repræsentantur. D. Bonauentura narrat,dominum F.Ruffino socio patris nostri Francisci reuelasse, se quandam singularē gloriæ coronam sancto illi viro seruatam habere. Cupiens autem frater Ruffinus scire, quantam humilitatem haberet,eum quadam die sic interrogauit:Pater,maxima lætitia afficerer,si vnum,quod scire cupio, mihi patefeceris,videlicet,quid de te sentis, & in qua existimatione teipsum habes? Cui Beatus Franciscus respondit:Existimo,me omnibus mundi peccatoribus esse maiorem , & qui minus
10. omnibus Deo inseruio. Qualiter,ô pater(inquit frater Ruffinus)id vere dicere potes, siquidē alij sunt latrones,alij homicidæ, & adulteri,tu verò hæc minime habes? Tunc sanctus vir respondit : Si tam liberali manu Dominus ipsis sicut mihi auxilium & fauorē præbuisset,certè magis grati quā ego sese erga illū ostenderent: insuper si ipse Dominus me deseruisset,maiora quam illi simul crimina perpetrassem. O responsum profundissimum , & tanto viro dignum! Sed certe illud non est cōsiderandum lumine naturali , nec prudentia humana,quoniam videtur nō posse verificari. Nam si Dominus vidisset,ab alio sibi illis donis maiorem seruitutem esse exhibendam,illa ei daret. Sed perpendere debetis hanc huius sancti viri humilitatem ab altissima Dei cognitione processisse:quanto enim quis altius in hanc diuinam cognitionem ascendit,tāto clarius suam vtilitatem & miseriam intelligit.Id-
11. circo sponsa in Canticis ait: *Nolite me considerare,quod fusca sim,quia decolorauit me Sol.* Cant.1.
Simile. Sicut enim ille,qui solis radijs obfuscatus domū suam ingrediens ea,quæ in ipsa sunt, non videt:ita qui alta cōtemplatione diuini Solis eleuatur:quę sua sunt,minime respicit,omnia ei tenebræ & nihil videntur. Vnde ei quidam mœror sui ipsius ac fames & sitis iustitiæ oritur,qua ad bona opera quam plurima operādum , multasque virtutes comparandas festinat.Et hoc modo humilitas pars est prudentiæ.Quarta denique virtus,quæ humilitatem suam esse intendit,est iustitia, sic à doctissimis viris diffinita: Iustitia est perpetua & constans voluntas,ius suum vnicuique tribuens. Et hic etiam est vnus inter præcipuos humilitatis effectus,quoniam mediante illa homo defectus
& culpas,quas committit,sibi tribuit; & Deo gloriam bonorum quæ agit, reddit; cognoscens se eius fauore & gratia adiutum illa operari. Atque ita vbi nos legimus: A facie tua Domine concepimus,& quasi parturiuimus spiritum . Septuaginta interpretes transtulerunt: *A facie tua Domine concepimus,& peperimus spiritum salutis tuæ,quem fecimus in terra.* Et sic etiam legit Beatus Hieronymus. Ex quo apparet,qualiter iusti sua bona desideria ac recta opera Deo tribuunt,siquidem aiunt:A facie tua, id est à virtute & fauore tuo concepimus:bona vero opera appellant spiritum salutis Dei. Atque ita probatum manet,humilitatem esse omnium virtutū partem,ideò à summo veritatis magistro Iesu Christo nuncupata est omnis iustitia. Nam (vt Diuus Matthæus narrat,cùm gloriosus Baptista ipsum Dominum baptizare renueret, reputās se tanto munere indignum,Dominus ei dixit: *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam,* id est,humilitatem,vt ait glossa. Quis igitur est, fratres mei,qui has de humilitate excellentias audiat,illius desiderio non inflammetur, & ad ipsam comparandam omnes modos , atq; inuentiones possibiles non quærat? 12. Esai.26. Matt.3. 13.

Hæc præclarissima virtus illis deerat,de quibus sacer Euangelista dicit, *Qui in se confidebant tanquam iusti,& aspernabātur cæteros.* Licet propter aliquam virtutis imaginem,quā in seipsis deprehendebant , & seipsos pluris quam par erat,æstimabant , & alios præ seipsis contemnebant. Simile.
14. Quemadmodum enim sunt quidam adeo imbecillo & infirmo capite,vt vel vna vini guttula inebrientur , & corruant,ita nonnulli sunt,qui si aliquam virtutis scintillam in moribus suis deprehenderint,vel plusculum aut orauerint , aut ieiunauerint, protinus inflantur , & alios præ se ipsis facilè contemnunt.

Vt autem diuinus Magister ostenderet , in quanto isti periculo versarentur,& quam longe ab ea iustitia,quā sibi arrogabant,abessent, hanc illis parabolam proposuit. *Duo homines ascenderunt in templum vt orarēt.* In templū non debet quis ire , nisi vt oret & Deum glorificet. Et ita ait Sanctus Dauid , In templo Psal. 28.

eius omnes dicent gloriam. Et filius eius Salomon in templo orans dixit: *Domine Deus meus, audias preces, quas fudit famulus tuus corã te.* Ipsum orare ad templũ, vocat Salomon orare coram Domino: & hæc erat vna circumstantiarum, ob quam orationẽ suam exaudiri postulabat. Et paulò inferiùs dixit: *Quicunque orauerit in loco isto, exaudi de cœlis, & propitiare.* Est autem notandũ, quod hic vbi nos legimus, Preces, quas fudit famulus tuus coram te, alia translatio habet, Preces, quas fundit famulus tuus: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & in translatione Syriaca. Vbi perseuerantia regis in oratione denotatur, sicut orauerat & orabat. Quod si Hebræi, eò quòd in templo illo orabant, confidebant, hanc vnam futurãm esse rationem, propter quam Dominus preces eorum exaudiret, multo maiori ratione Christiani confidere possumus, quod preces fundentes in Ecclesia, vbi vere & realiter Christus fidelissimus aduocatus noster in admirabili altaris sacramento est, exaudiemur. Si vero reprehensione dignum est, in templum ire aliquem, vt ibi verba iocosa loquatur, quanto maiori dignus erit ille, qui eo se confert, vt peccet, aspiciẽs ibi ac desiderans id, quod non oportet O sacrilegam abominationem! Vt Rex Assuerus nequitiam & tyrannidem impij Aman amplificaret, dixit: *Etiam reginam vult opprimere me præsente in domo mea.* Quãtò magis exaggeranda est audacia & impudentia hominis Christiani, qui in loco sacro coram superno imperatore Iesu Christo audet aliquod peccatum committere?

2. Par. 6.

15.

16. Esther. 7.

Ex ijs, qui orationis causa templum ingressi sunt, *Vnus erat Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus autem stãs hæc apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri homines, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.* O diabolicã crudelitatẽ! Ferendumne est, vt aliquis homo coram Deo ad amplificandũ, & exaggerandũ proximi sui peccata se supponat? Hoc certe est superborũ ingenium. Atque ita vbi nos legim⁹: *Superbia cordis tui extulit te*, in paraphrasi Chaldaica habetur, *impietas cordis tui seduxit te.* Vbi apparet, qualiter superbia efficit homines impios & in proximos suos crudeles. Deus, vt est pater misericordiarum, occasionem quærit ad hominum peccata aliquo modo excusanda: atque ita dixit: *Nequaquam vltra maledicam terra propter homines:* sensus.n. & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Attendite, obsecro, quam rationem diuina bonitas quæsiuit, vt alterum in mundũ diluuiũ non mitteret, videlicet, homines in malum propensos esse. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ita humanam miseriam & fragilitatem compatitur. Hanc etiam benignitatem apud D. Matthæum ostendit, cùm postquam discipulos suos, eò quod dormiebant, increpauit, eos ipsos excusauit, dicens: *Spiritus quidem promptus est, caro autẽ infirma.* Satis hoc sanctus Dauid intellexit, cũ dixit: *Misertus est Dominus timentib. se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.* Simile est illud Prophetæ Oseæ, vbi postquam Dominus quamplurimas Hebræorũ abominationes recensuit, adiecit statim dicens: *Spiritus enim fornicationis decepit eos.* Si spiritus pro vento hic sumatur, (vt ait quidam interpres) aperte in hoc voluptatis & carnis deliciarum breuitas significatur. At vero Theod. & Theophylactus inquiunt, spiritum fornicationis esse studium & curam appetitus voluptatis: Sed quæro, quomodo in præsentiarum Dominus ait, Spiritus decepit eos? Vbi deceptio est, ibi voluntas non est, & vbi voluntas non est, quomodo potest esse peccatum? Ergo Domine, quomodo dicis, spiritus fornicationum decepit eos? Et quomodo potuit hic spiritus decipere eos? Res enim (vt rectè docet Diu⁹ Thomas) per se non fallunt, sed per accidens. Rationem autem subiunxit desumptam à B. Augustino, quia res non ostendunt aliud, quam suam speciem. Dicuntur vero res per accidens decipere, quia præbent occasionem falsitatis, eò quod similitudinem eorum gerunt, quorũ non habent existentiam, & sic non est vere deceptus peccator nisi largo modo, quaten⁹ voluptas prębuit occasionem, vt iudicaret bonũ, quod erat iniquum. Cùm autem Dominus hoc de Hebræis dixit, fuit, sua immensa bonitate occasionem quærere ad excusandum aliquo modo eorum peccata. Tale est etiã iustorum ingenium, talis eorum laudanda cõditio. Atq; ita Propheta Daniel iniquitatem turpis senis

17.

Abdia 1.

Gen. 18.

18.

Matt. 26.

Psal. 102.

Osea 4.

19.

D. Tho. 1. p. q. 17. art. 1. ad 1.

D. Aug. li. de vera religione.

20.

Dan. 13.

Act. 3. senis excusauit, dicens: *Species decepit te, & concupiscentia subuertit cor tuũ.* Et in actibus
Apostolorum Diuus Petrus postquam ciuibus
Hierusalem dixit, Vos sanctum & iustum negastis, & petijstis virum homicidam donari
vobis, authorem vero vitæ interfecistis, extenuauit peccatum eorum, addens paulo inferius: Et nunc fratres scio, quia per ignorantiã
fecistis, sicut & principes vestri. Perpendite bonitatem sanctissimi Apostoli, qui ex omnibus
peccatis, quæ in mundo commissa fuerunt,
21. ita maximum excusat. Imitemur ergo, fratres
charissimi, nostrum benignissimũ Dominum,
sicut eum sancti imitati fuerunt: peccata proximorum nostrorum ne amplificemus, quin
Apoc. 12. potius ea modis omnibus amore & charitate
excusare contendamus.

Nam vnum ex nominibus, quæ sacra
Scriptura diabolo imponit, est accusator fratrum nostrorum. Nolo dicere, quod cum correctio fraterna obligat, ipsa cum efficacia &
spiritus feruore minime fiat, siquidem valde
necessaria est, maximè si delinquens nimium
Simile. frequentauit peccatum. Sicut enim arbor denuo plantata facile euellitur: si vero diu plantata est, & altas egit radices, magnis viribus, &
inuentionibus ad eam euellendam opus est:
sic benignius agendum est cum homine, qui
semel peccauit, quàm cum eo, qui pluribus se
22. irretiuit peccatis. Apud Diuum Marcum legitur, quòd cum dæmoniacus Christo Redemptori nostro præsentaretur, ipse Dominus pa-
Mar. 9. rentem eius interrogauit: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?* Et cum pater responsum præbuisset: *Ab infantia*: videre est quo
pacto exierit dæmon ab illo, multum (vt ait facer textus) discerpens eum. Poteras quidem
Domine Iesu dæmoni imperare, ne miserum
hominem illum sic vexaret: quare ergo Domine id non iubes, sed permittis, vt ipse pauperculus ita torqueatur? Hoc cœlestis Magister fecit ad significandam vim & violentiam,
quæ ad expellendum dæmonem, qui à multo
tempore in mentem aliquam dominatur, necessaria est.

23. Postquam Pharisæus dixit, se non illa scelera perpetrare, quæ alij homines committunt,
cœpit numerare bona, quæ faciebat, dicens:
Ieiuno bis in Sabbatho, &c. Quid in hac oratione accusari potest? Siquidem hic Pharisæus
Deo gratias agit, eo quod se à peccatis abstinebat, & bona opera operabatur. Quando
Dominus Prophetam Hieremiam ad prædicandum misit, fuit, vt euelleret & destrueret,
& postea vt ædificaret & plantaret. Prius conare, ô Hieremia, vt vitia euellantur, & pessimæ consuetudines penitus extirpentur, & statim de nouo ædificium spirituale erige, nouasque virtutes planta. Sic hic Pharisæus fecisse videtur. Quod si bona sua proferre, vitio
datur, quid ad illa Diui Pauli verba respon- Heb. 10.
debitis, scilicet: *Rememoramini pristinos dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionũ, & in altero quidem opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti, in altero
autẽ socij taliter cõuersantium effecti. Nam &* 24.
vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscẽtes vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationẽ. Ecce qualiter gloriosus Apostolus illos nuper conuersos admonet, vt suorum bonorum operum
recordentur, & ad præmium illorũ spe recre-
entur. Quinimo idem Apostolus de se ipso fa- 1 Cor. 11.
tetur, plus omnibus laborasse in Euangelio
diuulgando, & plura propter Christum supplicia pertulisse. Optimi & odoriferi cibi post- Simile.
quam eduntur, & in stomacho sunt, gaudium
illis qui ipsos manducarunt, afferre solent, atque ex se suauissimum odorem mittunt, & in
labijs manducantis saporem quendam relinquũt, quo, qui mãducauit, relingit, & manducasse degustat, vulgò, [*Se esta relamiendo.*] Sic
bona opera postquam probe acta sunt, ipsum
operantem gaudio & consolatione afficiunt,
& ea fecisse delectatur. Quamuis S. Iob. se vul- 25.
neribus plenum, & laboribus circundatũ videbat, tamen in sterquilinio sedens, & bona opera, quæ aliquando egerat, in memoriam reuocans, se ipsum consolabatur, dicens: *Cor
viduæ consolatus sum, oculus fui cæco, & pes* Iob. 29.
claudo pater erã pauperũ. Et sicut insipidi cibi Simile.
quales sunt allia, cepæ, & cætera id genus, postquam ab aliquo manducati sunt, efficiunt ipsi
manducanti quandam acerbitatẽ & tædium:
sic mala opera postquam facta sunt, quandam
amaritudinem & afflictionem ipsi operãti gignunt

gnunt. Sunt quædam in mundo regiones, quę quosdam fructus præbent, aliæ vero alios dissimiles producūt. In frigidis enim mali citreæ,
26.} id est, [*Naranjos*] minime producūtur. Quod si arbores huiusmodi ibi plantãtur, nascuntur quidem, sed adueniente gelu statim marcescunt, licet omni cura obseruentur, cœlum enim illius regionis illas non patitur: in calidis autem regionibus parua industria conseruātur. Sic virtus terra est, seu regio, in qua fructus lætitiæ oritur, & crescit mirabiliter. Atque ita de iustis inquit D. Paulus: *Quasi tristes semper*
2. Cor. 6.] *autem gaudentes.* Peccatum vero tellus est frigidissima, nullum lætitiæ fructum, sed amaritudinis & molestiæ affert, quòd si aliquando in eo aliquod gaudium oritur, est veluti in locis frigidis malus citrea, quæ statim marcescit & consumitur. Et ita apud S. Iob dicitur:
Iob. 20. *Gaudium hypocritæ ad instar puncti.* Et Eccle-
Eccl. 14. siasticus ait: *Beatus vir, qui non est stimulatus*
27. *in tristitia delicti.* Cùm igitur hoc sit, meritò D. Paulus Hebræis consulebat, vt bonorum operum suorum reminiscerentur, ea ipsa profunda humilitate considerantes tanquam beneficia à Deo accepta, & non tanquam propria sua opera. Nam (vt ait B. August.) ipsa hominis opera beneficia Dei sunt.

Hoc ergo infœlici Pharisæo deerat, qui q̃uis realiter bona opera exteriora fuerat operatus, non tamen interiorem humilitatem habebat, sed superbia plenus se tãquam iustum reputabat, alios verò vt peccatores, atq; ita cum
Simile. vanitate & præsumptione dicebat: *Nõ sum sicut cæteri.* Si paruum aceti in cadum vini plenum incidat, totum vinum corrumpitur, & in acetum vertitur. Sic vnum duntaxat peccatum mortale, omnia merita ac bona opera deprauat & in acetum vertit, vt in hoc impio Pharisæo apparuit.
28. Quamuis Dominus iubebat, vt ex omnibus sacrificijs daretur quædam pars sacerdotibus, tamen imperabat, vt thus non distribueretur, sed totum sibi offerretur. Etpostea ait: *Incensum abominatio est mihi.* O De⁹
Isai. 1. infinitæ maiestatis, siquidem Domine, incensum nemini impartiri iubes, & illud tãti facis, quare modo ais, tibi esse abominabile? Quoniã per manus immundas & per fœdatas conscientias transit. Sic bona opera, scilicet, ieiunia, orationes, & eleemosynæ, quæ Dominus ita magni facit, vt iubeat propter suum duntaxat amorem, & nõ propter alium ab hominibus fieri (hoc est enim nolle ea ipsa cum aliquo alio partiri) si à deprauata cõscientia ꝓcedunt immunda esse reputat, & ipsa ad meritũ gratiæ & gloriæ acceptare non vult. Quãdo illi duo fratres Cain & Abel munera sua Deo obtulerũt, ait ibi sacer textus: *Et respexit Dominus ad Abel & ad munera eius, ad Cain vero & ad munera illius non respexit.* Ex hoc infert doctissimus Abulensis, Cain, cùm obtulit, in peccato fuisse, & Dominum munera eius non acceptasse, eo quòd acceptus non erat. Cui sententiæ D. Paulus fauet ad Hebræos scribens. Vbi sic ait: *Fide, plurimam hostiam Abel, quàm Cain obtulit Deo, per quam testimonium consequutus est, esse iustus, testimoniũ perhibente munerib. eius Deo.* De Cain autem tanquam de peccatore nec de muneribus eius aliquid dixit. Et Rupertus ait: *Abel offerens sacrificium seipsum obtulit Deo, & ideo respexit Dominus ad Abel: Cain vero seipsum non obtulit, & ideo ad Cain non respexit.* Contendamus igitur (fratres charissimi) vt opera quæ fecerimus, à conscientia pura, & ab omni peccato aliena procedant, vt sic diuinæ maiestati grata sint.

Gen. 4. 29. Abule. sup. per Leu. fol. 7. Heb. 11. 10.

Sed iam omisso Pharisæo ad Publicanum veniamus, de quo Saluator ait: *Publicanus autem à longe stans, nolebat neque oculos ad cœlos leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.* Omnia sũt humilitatis plena: locus & oratio eius cum animo, & oculis consentiebant, totus interius velut quoddam humilitatis indumento amictus erat, quare nihil mirũ, si humilitatis amatorem ad se traxerit. Eia fratres, estne hic aliquis peccator? aliquis vsurarius? aliquis adulter? aliquis ambitiosus, &c. In hunc publicanũ oculos conijce, eum magistrum accipe, & ad Dominum vera contritione conuertere, ac te ipsum coram eius diuinæ maiestatis cõspectu prosterne. Nam sponsus de sponsa, quam singulari amore prosequebatur, dixit: *Sicut fragmen mali punici gena tua.* Color maxillarum pudorem quendam ac summissionem, & animi humilitatem denotat. Et cum sponsus ait, spõsam habere maxillas rubicundas, sicut fragmen mali punici, perinde est ac si diceret,

31. Cant. 4.

ani-

animam, licet sancta sit, coram diuino conspectu humilē, confusam, & pudore affectā esse debere, nimirū, quod à liberalissima manu accepit & parum, quo ei inseruire potest, contemplando. Etsi dilecta sponsa hoc facit, & coram cælesti sponso humiliter se repræsentat, qua obsecro humilitate, pudore, atq; animi
2.Reg.2. 32. summissione oportet peccatorem sceleribus & iniquitatib. oneratum seipsum coram Domino ostendere? Cum Azael frater Ioab ducē Israelitici populi Abner fugientem insequeretur, dixit illi Abner: *Recede & noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, & leuare nō potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum.* Si igitur hominem aspicere iste verebatur, cuius insequentem fratrem in bello occidisset, quonam modo ad cælestem patrem oculos attollere, sine verecundia & confusione poterit ille, cuius ipse vnigenitum filium toties crucifixit, toties flagellauit, quoties lethaliter peccauit? S.
1.Esd.9. Esdras cum Domino loquens, & populi sui peccata considerans in oratione sua dicebat: *Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt caput nostrum, & creuerunt vsq; ad cælum.* Si igitur sanctus ille vir propter
33. aliena peccata cælum aspicere erubescebat, quantò magis rationi consentaneum est, vt tuorum te peccatorum pudeat? Hoc igitur primum est, ô peccator quod ab hoc publicano discere debes, scilicet, erubescere & pudefieri ante Deum in peccatis tuis, ne propheti-
Hier. 3. cum illud audire merearis: *Frons meretricis facta est tibi; noluisti erubescere.* Valde etiam hic notandum est, qualiter Dominus cæremonias & dispositionem exteriorem, qua hic peccator orabat, laudat, & amplificat, videlicet habere demissos oculos, pectora percutere, & longè ab altari esse. Vnde conuincitur, cæremonias sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, scilicet, genuflectiones & inclinationes atque alias huiusmodi, quas hæretici diaboli suggestu decepti vilipendunt, magnifaciendas atque æsti-
Psal. 1. mandas esse De iusto enim S. Dauid loquens,
34. ait: *Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum*
Simile. *dabit in tempore suo, & foliū eius non defluet.* Vbi Spiritus S. docet, quòd quemadmodum folia arboris necessaria sunt ad fruct⁹ cōseruationem in ipsa arbore, ita in iusto necessariæ sunt cæremoniæ, vt virtutes in ipso conseruentur, & ideo folium eius, id est, cæremonia, non defluet. Quocirca Dominus per Prophetam Ioelem mysticè conqueritur, dicens: *Gens ascendit super terram meam, dentes eius vt den-* Ioel. 1.
tes leonis, ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiicit, albi facti sunt rami eius. Gens crudelis veluti leones sunt hæretici, qui Ecclesiam sanctam decorticare contendunt, sacras cæremonias ab ea auferentes, vt arida, & absq; virtute tanquam ficus decorticata remaneat. Vos autem, fratres, non ita, sed 35.
sicut filij morigeri matris vestræ doctrinam & cæremonias obseruate. Nonne in omnibus actibus latriæ id, quod est exterius, refertur ad id, quod interius, sicut ad principalius? Ergo exterior adoratio fit propter interiorem: adeò, vt per signa humilitatis, quæ corporaliter exhibemus, noster ad subijciendum se Deo affectus excitetur. Et sic homines, qui duplici natura conditi sumus, videlicet, corporali & spirituali, par est (sicut ait D. Thomas) vt du- D.Th.2 2.
plicem adorationem Deo offeramus. q.14. ar 2.

Hactenus, fratres mei, audiuimus in Pharisæo superbum accusatorem: in Publicano autem humilem reum, nunc superni iudicis sententiam audiamus *Dico vobis, descendit hic* 36.
iustificatus in domū suam ab illo: quia omnis: qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. O admirāda Dei iudicia, quā verè in Prouerbiorū libro dictum est: *Omnes* Prou. 16.
viæ hominum patent oculis eius spirituum pōderator est Dominus. Quis hos duos homines cognoscens, videns alterum sceleribus oneratum, alterum verò bonis operib. adornatum, id quod Dominus hic ait, iudicaret? Quapropter nemo in se confidat, sed omnes id quod singulis Ecclesiasticus ait, faciamus, videlicet,
Memento iræ, quoniam non tardabit, humilia Eccl. 10.
valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis. Et hoc modo hic per gratiam exaltabimur, & postea per gloriam ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EA-

IN EADEM DOMINICA X.
POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant, &c. Luc. 18.

Isai. 54. 1. SAnctus Propheta Isaias agens, quàm copiosè Dominus in aduentu suo gentibus, & quàm paucè Iudæis se cõmunicaturus erat, sic ait: *Lauda sterilis quæ non paris: decãta laudem & hymnũ, quæ nõ parturiebas, quoniam multi filij desertæ magis quàm eius, quæ habebat virũ* Hæc sterilis, quæ plurimos fructus prolatura erat, est ipsa gentilitas, illa verò, quæ habebat virum, est gens Iudaica. Scitu profectò dignissima est causa, quare cũ Christus Redemptor noster præcipuè Iudæis promissus fuerit, sese gẽtibus plus cõmunicauit. Si
2. enim dicatur, hoc ideo fecisse, quoniam Iudæi plura peccata, quàm gẽtes habebãt, ad hoc dico, quòd quãuis ita esset, tamẽ De⁹ ideo venit in mundũ, vt ijs, qui peccatores erãt, mederetur, gẽtes etiã sine dubio tot peccata, quot ipsi Iudæi, habebãt, siquidẽ ligna ac lapides ꝓ dijs venerabantur. Quòd si adhuc obijcias, Hebræorũ peccata fuisse multo deteriora quàm gentiũ, eò quod illi maiora à Deo beneficia acceperãt: nec hoc videtur esse sufficiẽs, vt pijssima infinitæ misericordiæ Dei viscera clauderetur. Quapropter rebus omnib. circũspectis huic quæstioni (meo iudicio) responderi potest, quod vt Deus in aliqua mẽte habitet, magis impediũt aliquo modo falsæ virtutes, quã vitia magna, & reputatio sanctitatis cum mala
3. conscientia, quàm ingentia scelera. Nã scelera magna plerunque solent esse pudoris, humilitatis, & correctionis occasio, falsa verò sanctitatis opinio ita hominem obcæcat, & ipsum suijpsius tam amicum reddit, vt auditus, quib⁹ Spiritus sanctus in animam vẽturus est, intercludat. Falsas autem virtutes illas voco, quæ in sancta cordis puritate, atq; in vero Dei, amore non fundantur. Et cùm Iudæi offerrent sacrificia, ac viderent se legem habere, nec idola sicut gentes colere, ita in superbiam elati sunt, vt hæc eorum vana præsumptio fuerit maius impedimentum quam gentium peccata: ad hæc vt verbum diuinum factus homo eis se communicaret. Hoc etiam manifestè apparet in parabola, quam in hodierna sacri Euangelij lectione nobis diuinus magister de Pharisæo & publicano ante oculos proponit: siquidem Pharisęus plenus bonis operibus tandem propter superbiam damnatus est, publicani verò sceleribus onerati propter humilitatem Dominus misertus est. O rem omni admira- 4.
tione dignã! Quis nõ stupescit, & totis artub⁹ nõ contremiscit hæc paulò altius animaduertens? Meritò S. Dauid ait: *Venite & videte opera Dei, terribilis in consiliis super filios hominũ.* Psal. 65. Sicut aliquando euenire solet, vt si optimi cibi inordinatè sumantur, sint ægritudinis causa, venenum verò in medicina qualis est theriaca, sumptũ, sanitatem faciat: sic aliqui cũ Simile. virtutibus tumescunt, alij verò cum peccatis humiliantur, quemadmodum S. Dauid contigit, qui sic ait: *Prius quam humiliarer, ego deliqui.* Psal. 118. Hinc ergo boni addiscant periculũ, in quo versantur, & negligentia, vel incuria non tepescant: improbi verò seipsos abijciant, hu- 5.
milient, & à Domino veniam postulent, nec à diuina misericordia desperent: *Si quis existimat se stare, videat ne cadat,* inquit D. Paulus. 1. Cor. 10. Qui vas aliquod plenũ pretioso liquore portat, quantò ipse liquor pretiosior est, & vas ple- Simile. 6.
nius, tantò maiori cura ac diligentia illud ferre conatur, ne liquorem spargat & infundat: sic quantò aliquis virtutibus plenior est, tantò maiori cura & cautione viuere debet, ne offendendo ipsas euertat & proijciat. Sicut etiã Simile. artifex quãtò altius parietẽ ædificauit, tantò plus eget in eo maiori vigilantia incedere, ne cadat & caput confringat: altitudo enim eiusdem ædificij suaptè natura efficit, vt caput ambulantis in ipso euanescat: ita iustus quò altius spirituale ædificium ædificauit, eò plus maiori cura & solicitudine indiget, ne superbia elatus, euanescat: Nam virtutum præstantia humanum cor ad ipsum euitare solet.

Dixit ergo Iesus ad quosdam, qui in se confidebant, &c. Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent. 7. Ecce fratres mei causam, ob quam ad Ecclesiã quotidie pergere debemus non ad colloquẽdum, aut noua quædam pertractanda, sed ad orandum, & ad Dominum ipsum laudandum. O nos beatos, si domum

Dei

Psal.54. Dei adeuntes nihil nisi orationi insteus: nec
semel tantùm in die ad illam ire, contenti si-
mus, sed quibus opportunitas est, sæpenume-
rò hoc facere debebant. Nam S. Dauid ait:
*Vespere & mane & meredie narrabo & annun-
tiabo, & exaudiet vocem meam.* Id est: Omni
tempore ad Dominum confugio, quia semper
Act.3. ipse paratus est, vt in me beneficia conferat. Si
igitur omne tempus orationi aptum & oppor-
tunum est, & locus magis illi conueniens est
templum, profectò necessarium erit ad illud
8 sæpenumerò confluere. In Actibus Apostolo-
rum sic legitur: *Petrus & Ioannes ascendebant
in templum ad horam orationis nonam.* Ex quo
apparet, sacros Apostolos non solùm mane in
templum, verùm etiam alijs diei horis ad orā-
dum conscendisse.

*Pharisæus stans hæc apud se orabat: Deus gra-
tias ago tibi, quia nō sum sicut cæteri hominum:
raptores, adulteri, velut etiam hic Publicanus.*
Thren.3 Videte petulantium Pharisæi orantis. Apud se
orabat non apud Deum, qui superborum præ-
lationem vilipēdit. Apud se orat (inquit D. Ba-
silius) ille, qui cogitat, preces, quas fundit, eò
quòd suę sunt, mereri, vt exaudiantur, & si Do-
minus in eum beneficia confert, id propterea
esse, quoniam ipse illis dignus est. Quam qui-
dem orationem Deus omninò execratur. De
huiusmodi orantibus sic scriptum est apud S.
Hieremiam: *Opposuisti nubem tibi, ne transeat
oratio.* Quid superbia detestāda est, nisi nube-
cula quædam tetra orationi nostræ obsistens,
9 ne cœlos ipsos penetret, & ad cōspectum Dei
nostri perueniat?

Gratias tibi ago Domine, Ait hic Pharisæus.
O suauissimum omnium verbum & semper
atque vbique, tum in corde, tum in ore nostro
versandum! Gratias tibi ago Deus meus. Quid
obsecro dulcius proferre orthodoxus poterit,
quàm Deo gratias? Hinc viri religiosi, tam in
cœnobijs quàm extra inuicem salutātes, Deo
gratias dicere consueuerunt, quod verbum (vt
1.Thes.5 fertur) ex ore sacratissimę Virginis Marię Do-
minæ nostrę prodijt. *Semper gaudete, sine inter-
missione orate, in omnibus gratias agite*, admo-
net B. Paulus. Perpendite quomodo dicit, vt in
omnib. gratias agamus tam in aduersis quàm
in prosperis. Et alibi idem sanctus Apostolus
nos admonet, vt orationes nostræ incipiant si-
cut huius Pharisæi incipiebat, dicēs: *Cum gra-* 10
tiarum actione petitiones vestræ innotescāt apud Philip.4
Deum. Quid plura, fratres? Tam mirabile est
exordium orationis huius Pharisęi, vt saluator
eo vsus ita orauerit: Gratias tibi ago pater Do- Mat.11.
mine cœli & terræ. Vnde diuus Augustinus D. Augu-
pulchrè hunc locum explicans, sic ait: *Non re-* gust. de
prehenditur Pharisæus, quia Deo gratias agebat, verbis
sed quia nihil sibi addi cupiebat, tanquam si iam Domini.
*plenus & abundans esset, nec haberet, cur dice-
ret: Dimitte nobis debita nostra.* Si fortè legerat
Esaiam dicentem, *Omnes iustitiæ nostræ sicut
pannus menstruatæ*, non tamen legendo intel-
ligebat amore sui excæcatus. O si illud Salo- Prou.18.
monis ob oculos ille haberet, *Iustus in princi-
pio accusator est sui*, se & nō alios accusare mo-
liretur, nec magnificè de se loquens diceret:
Non sum sicut cæteri hominum. Quid est, Non 11
sum sicut cæteri, inquit beatus Augustinus, D. Aug. libr. de
nisi: non sum sicut omnes homines? Ego qui- verbis
dem iustus sum, cæteri autem peccatores: alij Domini.
sunt raptores, iniusti, adulteri velut etiam hic Iob.16.
Publicanus. Satis optimè huic superbo qua-
drabat illud Iob: *Vsquequò loqueris talia, &
spiritus multiplex sermonis oris tui te*, id est, vē-
tus multiplex sermo oris tui. Et illud eiusdem:
Nunquid habebunt finem verba ventosa? Heu
quot hodie hunc infœlicem Pharisæum imi-
tatur, qui cum Publicano peccatore se com-
parans, se ipsum iustum reputabat. Qui specu- Simile.
lum lutulentum inspicit, faciem suam tetram
videre nequit: sic peccator, qui alios nequio-
res conspicit, fœditatem suam agnoscere non
valet. Ideò sanctus Dauid aiebat: *Lauabo inter* 12
innocentes manus meas, ac si apertè dicat: Non Psal.25.
speculum lutulentum vnquam aspiciam: id
est, improborum hominum piacula respicere
nolo, sed candidam iustorum vitam, & eorum
facta conspicua respiciam, quo velut in specu-
lo lucidissimo meipsum contemplans manus
meas, id est, opera mea exemplo iustorū com-
motus abluam. Sed, proh dolor! quot hære-
des habet hodie Pharisæus hic. Multi enim
peccatores, dum alios nequiores se conside-
rant, sibi blandiuntur, & innocentes se existi-
māt. Ergo (fratres charissimi) hunc superbum
Pharisæum ne imitemini: sanctū Dauid æmu-
lari contendite, lauantes inter innocentes ma-
nus vestras. Hoc est, ne profanam sceleratorū
vitam,

vitam,sed perfectum iustorũ viuendi modum ante oculos proponite, & ita de vestris imper-
13 fectionibus confundemini. Quòd si aliquis in se virtutem aliquam aspexerit, cogitet alios quamplurimos virtutem illam,atq; alias multò perfectiores habere. In sacro Iudicum vo-
Iudic. 6. lumine legitur, qualiter quidam Angelus Gedeoni apparuit,eumque sic est allocutus: *Dominus tecum virorum fortissime.* Dixitque ei Gedeon: *Obsecro mi Domine, si Dominus nobiscum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia?* Angelus ei peculiariter dicit, *Dominus tecũ.* Et ipse existimans Deum etiam cum alijs esse,inquit: *Si Dominus nobiscum est.* Iustus enim non cogitat, se aliquã particularem gratiam habere, quam alij non habeant: idcircò non sicut Pharisæus ait,Non sum sicut cæteri.

Quia verò expedit non solùm declinare à malo,sed etiam agere bonum,ideò postquàm Pharisæus dixerat. *Non sum sicut cæteri hominum, raptores, &c.* addit, *Ieiuno bis in sabbatho:*
14 *decimas do omnium, quæ possideo.* Attendite, ob-
Simile secro,dementiam huius miseri. Ibat ad preces fundendas,videlicet, ad postulandum aliquid à Domino, & tempus cõsumit in bonis operib⁹ suis enarrandis. Insanus esset pauper ille,qui cùm eleemosynã ostiatim postulare vellet, digitos suos annulis aureis seq; pretiosis vestib⁹ ornaret, existimans hoc sibi prodesse ad inclinãdum in suam voluntatem diuitum animos. Non sic viri prudentes necessitate oppressi faciunt,quin potius vulnera sua ad commouendum illos,à quib. postulant,ostendunt. Sic nos in oratione oportet agere, videlicet, vulnera nostra coram diuino conspectu patefacere, remedium illis postulãdo. Sic sanctus Dauid fa-
Psal 6. ciebat,cum dicebat: *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.* Et alibi: *Pauperes fa-*
15 Psal. 78. *cti sumus nimis, adiuua nos Deus.* Propter ista bona opera hic Pharisæus se tanti faciebat, & iustũ reputabat: quod quidem magna est abominatio, sicut B. Iob testatur, dicens: *Si oscula-*
Iob 31. *tus sum manum meam ore meo, quæ est iniquitas magna, & negotiatio contra Deum altissimum.* Quænam culpa est, ô beate vir, manum propriam osculari? Nempe manũ suam osculatur, qui perperam suis operibus vim iustificandi tribuit, & in hanc Scyllam incidit hic superbus homo. Cui & omnibus eius similibus illud, quod Dominus in Apocalypsi ait prælato cuidam Laodiceæ Ecclesiæ dici potest: *Vti-* Apoc. 3.
nam frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Vbi insinuat sacra Scriptura, illum, qui aliquas apparentes virtutes habet, quiq; se iustum esse existimat, in maiori periculo versari, quã illum, qui grauia scelera commisit: nam qui ægritudinem suam nõ cognoscit, qualiter ei remedium adhibebit. Quod autem hic sit huius loci verus sensus, patet ex ratione, quam Dominus ibidẽ reddit, dicens, tepidum deterioris conditionis esse his verbis, Quia dicis, quòd diues sum & 16
locupletatus & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. O infœlicem classem quam peccatum habet. Ille diuitem se putabat, & omnibus virtutibus præditum, attamen miser erat, quia elõgatus à Deo. Miserabilis erat & pauper, quia sine Christo. Licèt quis diuitiarum corporaliũ copia affluat, pauper est, sicut è contra satis diues, qui cum Christo pauper est, teste B. Hie- B Hiero. ad Heliod.
ronymo, & ita nudus manet impius, quia gratia & charitate est orbatus. Est autem notandum Dominum in vltimo loco dixisse, peccatorem esse cœcum: hæc enim est quædam miseria, quæ super alias omnes additur, quòd cũ 17
peccator in scelerum abysso immergatur, periculum, in quo versetur, nec videt, nec sentit. Ergo quamuis homo se virtutibus & bonis operibus plenum videat, tamẽ non est, cur manus suas osculetur, siquidem omnia illa à benefica & liberali immensi Dei manu procedunt. Quod apertè D. Paulus ad Galatas scribẽs, do- Galat 5.
cet inquiens: *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia: impudicitia, luxuria, &c. Fructus autẽ spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia,* &c. Opera carnis, id est, hominis. Ita diuus Augustinus hunc locum explicat: sicut etiam dixit Esaias: *Videbit om-* Esa. 40.
nis caro, id est, omnis homo, *salutare Dei.* Inquit autem hic sanctus Apostolus, manifestum esse, quæ sunt opera & actus hominis in quantum talis: & statim ibi ponit, quendam 18
peccatorum numerum, quæ vocat opera hominis propria: virtutes autem appellat opera Spiritus sancti, nam (vt idem Apostolus ait) Phil. 2.
Deus est, qui operatur in nobis, & velle, & perficere

cere

cere pro bona sua voluntate. Quod cùm ita sit, de nihilo miser homo se potest iactare, quin potiùs de multis se confundere & humiliare.
Simile. Nemo in mensa regis apponit fructus, qui ex arboribus vento ceciderunt, sed qui manu & opportuno tempore decerpti sunt. Sic Domino nullo modo offerenda sunt opera vento inanis gloriæ percussa vel contaminata.

Primum bonũ opus, de quo Pharisæus iste gloriatus est, fuit, *Ieiuno bis in sabbatho*, Id est,
19 in hebdomada: & in hoc, licet superbus erat, rectè fecit. Ieiunium enim, abstinentia, & mortificatio carnis sunt quidam fons, ex quo quamplurima bona procedunt, sicut è contra à gula & intemperantia quamplurima mala oriuntur. Vnus namque ex crudelioribus inimicis nostris est ipsa caro, & illi vires præbere, vt spiritum superet, magnum est inconueniens. In diuinis litteris scriptum est, quòd cùm vidisset Sara filium Agar Ægyptiæ cum Isaac, dixit ad
Gen 21. Abraham: *Eijce ancillam & filium eius.* At di-
Gala. 4. uus Paulus hunc locum explicans sic ait: *Sed quemadmodum tunc is, qui secundùm carnẽ natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc.* Videtur non cohærere hoc, quod sanctus Apostolus inquit, cum eo, quod in Genesi dicitur. Ibi enim ait sacer textus, Ismaël cum Isaac lusisse, at verò sanctus Apostolus hic ait, Ismaëlem persecutum fuisse puerũ Isaac. O admirabile mysterium! Meritò diuus
20 Paulus ludos vocat persecutionem: nam verè illecebræ, ludi, deliciæ, & recreationes carnis, sunt grandes spiritus persecutiones. Ludos Ismaëlis beatus Apostolus persecutionem appellauit, quoniam puerum Isaac ad conflanda idola docebat: cui malo si mater obuiam non iret, fortassis puer efficeretur idololatra. Nunc etiam voluptates & ludi carnis incitamento sunt spiritui, vt creaturas diligat, & eis tanquã
1. Cor. 9. Deo obediat & obtemperet. Quapropter hanc miserabilem carnem ieiunijs & exercitijs pœnalibus nos vexare oportet, ne spiritum persequatur, sicut idem Apostolus faciebat, & de se fatetur, dicens: *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cũ alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Quę quidem verba, si perspicuè expendantur, stuporem magnum nobis ingerent: cum qui raptus vsque ad paradisum Dei fuit, is sanè sic trepidat; & carnem suam vigilijs
& ieiunijs edomat, nos verò mole peccatorum 21
oppressi delicijs indulgemus, & ieiunia sacrosanctæ Ecclesiæ vix obseruamus, quin potiùs frequenter ea frangimus. Iussit Rex Saul, ne qui in castris erant, aliquid ederent, quousque ipse de hostib. suis Philistæis vindictam sumeret: quod quidem populus magna cum vigilãtia obseruauit. Et quoniã Ionathas filius eius, *1. Reg. 14*
parum mellis ausus est manducare, & parentis mandatum transgressus est, ipse pater eius imperauit, vt filius interficeretur. Quid igitur helluones expectant, qui tam effrænatè epulantur & ieiunia sanctæ Ecclesiæ reginæ potẽtissimæ potestate Dei, quæ in ipsa est frangũt & labefactant? Per immensam igitur Dei charitatem vos, fratres, obsecro, vt non solùm ieiunia sanctæ Ecclesiæ obseruetis, sed super il- 22
la & alia spiritus feruore addatis, carnemque vestrã re tam vtili domare & macerare doceatis. Quando aliquis nobilis eques ab hostibus *Simila.*
captus & apud ipsos detentus fugam quærere intẽdit, hoc sibi remedium adhibet, videlicet, antequam equũ ascẽdat, eum, quamuis dolore afficiatur, versis retrò soleis ferreis calceat, ita vt cùm illum veniẽtem quis putauerit, ipse vlterius ꝓgrediatur, & sic deceptus hostis, qui eum insequitur, à via, qua captiuus pergit, funditùs aberret. Sic, fratres mei, qui Sathanæ vinculis captiestis, & ab eius potestate vultis euadere, soleas ferreas equis vestris commutate, hoc est, mores corporib. vestris, licet ipsa dolore vexentur, commutate: & qui ea molliter & suauiter ducebatis, nunc asperè & seuerè tractate, ita namque vobis conducit, si iterum ad dæmonis potestatem redire non vultis. In sacra Scriptura iubebat Dominus, vt sacrificium sibi pro peccatis oblatũ ab oleo & incenso immune esset, ad significandum in hoc peccata debere aspera pœnitentia & non odoribus & blanditijs curari. Mirabile certè & notatu di-
gnũ est, quod inter bona opera, quę Pharisæus 23 *Leuit. 5.*
iste perpetrauerat, nõ reperietis dixisse, se eleemosynam erogasse, quoniam hoc hominũ genus erat notabiliter erga pauperes impium, & fortasse si iste arrogans, eleemosynã pauperib. tribuisset, Dominus eũ ab illa cæcitate, in qua erat, videlicet, ex proprio amore & fiducia, quã de se habebat, educeret. Cùm enim Dominus quosdã pharisæos de eorum sceleribus increparet,

paret, eis dixit: *Verumtamen quod superest date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.*
Luc. 11. In quo Dominus insinuauit, hominẽ propter misericordiam disponi ad hoc, vt Deus eum illuminet, & ad veram suorum peccatorum pœnitentiam adducat, atque vt in ipsum quamplurima alia beneficia conferantur. Deus cum
24 homine sic agit, sicut pater cum puero suo, cui pomum donat, & vt videat, si eum diligit, iterum
Simile. illud repetit, dicens: Fili mi, da mihi pomum: & si puer illud libenter patri reddit, tunc ipse illum amplectitur & osculatur, multisque
Gen. 22 alijs illecebris pertractat. Postquàm Patriarcha Abraham multas preces Deo fuderat, vt filium sibi daret, tandem Dominus eum exaudiuit: vt autem appareret, qualiter S. Patriarcha ipsum diligeret, ab eo filium eius repetit, dicens: *Tolle filium tuum quem diligis, Isaac, & offer eum.* At sanctus vir statim iussa Dei opere compleuit. Deus verò bonam ac rectam volũtatem eius aspiciens, ei dixit: *Quia fecisti rem hanc, benedicã tibi, & multiplicabo semẽ tuum,*
25 *sicut stellas cœli.* Anna etiam vxor Elcanæ ob-
1. Reg 1. & 2. tulit filium, quem multis lachrymis & orationib. à Domino impetrauerat, & (vt sacra refert historia) sacerdos Heli eam sic allocutus est: *Reddat tibi Dominus semen pro fœnore, quod cõmodasti Domino.* Et ob hãc liberalitatem, qua sancta mulier vsa est, inquit ibi sacer textus: *Visitauit Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios, cùm antea sterilis fuisset.* Sic bona tẽporalia, quæ hic cælestis pater vobis elargitur, ipse per suos pauperes repetit. Quòd si ea libẽter tribuitis, Deus ipsa, ac si non dedisset, gratificat, & in vos ob id plurima beneficia confert. Atq; ita sanctus Dauid postquàm simul cum populo suo Domino ingentia munera obtu-
2. Paral. 29. lerat, dixit: *Tuum, Domine, regnum, tuæ diuitiæ, tua sunt omnia, & quod de manu tua accepimus, reddimus tibi.* Sed væ, væ, & millies væ, quod cum omnia bona Dei sint: homines ea vsurpant, & quilibet eorum illis absq; eo quod
26 pauperũ recordetur, solus vti delectatur. Diogenes Cynicus exemplum magnæ paupertatis fuisse legitur, voluisseq; de eleemosynis tanquam pauper vitam propagare. Videns autem homines ad subueniendum suis proximis nimis parcos & durissimos, à lapidibus eleemosynam postulauit. Reprehẽsus autem eo quòd id faceret, respondit: Hic me exerceo & actus patientiæ ago, vt cum ab auaris, qui lapides sunt, petiero, & eleemosynam mihi concedere noluerint, non afficiat molestia, neque eorum duritiẽ admirer. Singularis profectò hæc pauperibus doctrina est, siquidem hodie plurimi extant Christiani tam duri lapides, sicut illi Ethnici.

Tempus est iam, vt Pharisæum missum facientes, ad publicanum veniamus. In illo vidi- 27
mus quid timere, & fugere debeamus, in hoc videbimus, quid sequamur. Illum quidem superbia è cœlo deiecit, hũc humilitas in cœlum sustulit De quo hic Dominus, ait: *Publicanus de longè stans nolebat neq; oculos leuare* Super
quo beatus Bernardus inquit: Cum oculos ad B. Bern.
cœlum attollere noluit, ipsum ad se cœlũ traxit. Et demissis oculis pectus percutiebat, dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori* O verbum, mirabile satis breue sed vehementer efficax. Quantum differt oratio huius ab illius improbi Pharisæi oratiõne! Hæc humilitatis plena fuit, illa superbiæ: hic peccatorem se appellat, ille iustum. Itaque orationes, horum erant veluti duæ dispares venæ scissiones. Hispanè,
Dos sangrias differentes. Cùm alicui vena scin- Simile.
ditur, & ab eo bonus sanguis profluit, statim dicere solemus, illud esse sinistrũ signum: exit
enim bonus sanguis & putridus atque corru- 28
ptus intus remanet, & ita ægrotus corrumpetur, & facilè morietur. E contra verò si corruptus sanguis ab eius corpore scissa vena profluit, bonũ signum dicere solemus: intus enim bonus remanet, & ita ęgrotus facilè sanitatem consequetur: Sic, ô frater, cùm ad cõfessorem adis, & ei dicis: Pater, ego nõ furatus sum, nec interfeci aliquem, nec aliud malum commisi, ista certè est incauta & improba venæ scissio: bonum sanguinem à te exire facis, corruptum verò, videlicet, peccata intus, hoc est intra cõscientiam remanere permittis. Hoc profectò æternæ damnationis signum est. At verò si purè & humiliter omnia crimina tua corã sacerdote fateris, id equidem bonum signum est, siquidem deprauato sanguine extra corpus expulso mens tua sana & munda remanebit. In-
fœlix Pharisęus pessimam venæ scissionem fecit: foras enim bonum proiecit corrupto intra 29
viscera eius remanente. Quod quidem longè aliter

aliter publicanus fecit, qui se peccatorem multoties nunc vpare non erubescebat, & hac humili oratione ex publicano & mũdi seruo Dei filius & amicus effectus est: tantum humilis oratio & pœnitentia apud supernum iudicem valet. Loquens Propheta Oseas cum Israelitico populo, sic ait: *Conuertere Israel ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniquitate tua.* Quod autem remedium ei, sancte Propheta, tribuis? Ipse statim explicat, dicens: *Tollite vobiscum verba, & conuertimini ad Dominum, & dicite ei: Omnem aufer iniquitatem & accipe bonum, & reddemus vitulos labiorum nostrorum.* verba humilia, & quæ à corde contrito exeunt, sanctus Propheta hic vitulos appellat, quibus Dominus placatur. Et quemadmodum illi, qui diploma, vt nobiles efficiantur, à rege consequuntur, exemptionibus & priuilegijs nobilium gaudent, & illi, qui ad aliquem ordinem promouentur, ecclesiastica immunitate fruuntur: sic qui veram pœnitentiam agit, cùm anteà seruus fuerit Satanæ, iam incipit Dei amicus esse, & priuilegijs amicorum eius gaudere. Hoc sanctus Dauid efficacissimè postulabat, dicens: *Aspice in me & miserere mei secundùm iudicium diligentium nomen tuum.* Id est: Hoc à te obsecro, & hanc misericordiam obtinere desidero, vt mecum agas sicut cum amicis tuis agere soles, & in me paternis illis oculis respicias: illam curam de me habeas, atque in me illa beneficia conferas, quæ in amicos tuos conferre soles. O admirabilem pœnitentiæ efficaciam, quæ ita hominem eleuat, vt ex inimico ipsum Dei amicum reddat, & ex immundo mundum efficiat atq; niue candidiorem: sicut sanctus Dauid testatur, cùm dixit: *Lauabis me & super niuem dealbabor.* Quemadmodum illi qui papyrum conflare solent, ipsam ex immundis & veteribus atque in sterquilinio collectis pannis faciunt, qui postquam abluti & ictibus concussi sunt, tandem candidissima papyrus efficiuntur: sic tu Domine ex immundis peccatoribus deductis ab sterquilinio consuetudinis deprauatè viuentium ipso lachrymarum & doloris flumine abluendo, laborum ictibus concutiẽdo, & vera contritione pungendo sanctos eximios efficis in quorum mentibus tanquam in alba papyro singulares characteres, videlicet, cælestia dona, quæ in illis imprimis, scribis. Quapropter Domine, me obsecro hoc modo ablue, & ita super niuem dealbabor. Hanc diuinam mutationem supernus artifex Iesus Christus in istius publicani mente facere dignatus est. Eia agite immundi peccatores, cum fiducia nunc accedite, siquidem vobis per tempus licet, & niue candidiores remansuros vos esse, pro comperto habete. Quid expectatis? Quis vos detinet, fratres, vt tantum bonum non consequamini? O Christe dulcissime amor nostrarum mentium, ignis frigida corda inflammans, per infinitam clementiam tuam pectora ac viscera horum meorum fratrum incende, vt hunc publicanum imitantes ad te summum bonum libentissimè accedant.

Osea 14.

30

Simile.

Psal. 118.

31

Psal. 50.

Simile.

32

Sequitur iam diuini iudicis æquissima sententia: *Amen dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* Vnde verò tam varius euentus euenerit erga hos duos homines orantes, statim aperit Saluator, dicens: *Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & omnis, qui se humiliat, exaltabitur.* Hæc verba diuinus magister sæpenumerò repetit: sciebat enim optimè, quàm necessarium erat, vt cordibus nostris adhærerent, vt tantam pestem, qualis est superbia, omni cura & solicitudine fugeremus, ac rem tam vtilem qualis est humilitas, omni studio complecteremur. Nam hæc cœlestis virtus appetitũ deprimit, ne præter rationem rectam tendat in magna. Idcirco quod anchora in naui, hoc humilitas in mente operatur: adeò vt inter feroces mundi fluctus & seculi honores vndas tumẽtes cor tranquillum reddere & prorsus sedare queat. Humilitatis autem comes indiuulsa magnanimitas est, quippe quæ animum (vt ait D. Thom.) ad maiora impellit secundum rectam rationem: & sic humilitas sociata magnanimitate vel abiectissimos homines super æthera exaltat. Quòd si à me (charissimi fratres) quæritis, qualiter hanc admodum vtilem virtutem, cõsequimini, ad hoc respondeo, duo esse ad id singularia præter alia multa, quæ alibi docuimus, itinera. Alterum quidem docet D. Paulus ad Philippenses scribens, vbi sic ait: *Si qua consolatio in Christo, si quod solatium, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum, vt idem sapiatis eandem chari-*

33

D. Tho. 2. 2. q. 161. art. 1.

34

Philip. 2.

charitatem habentes, vnanimes idipſum ſentien-
tes, nihil per cõtentionem, nec per inanem gloriã,
ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbi-
trantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes,
ſed ea quæ aliorum. O cœleſtem doctrinam:
Dominus ſuum diuinum ſpiritum nobis con-
ferat, vt ea intelligere, & ſicut oportet, exerce-
35 re ſciamus. Si accepiſtis (inquit) aliquam con-
ſolationem ex Ieſu Chriſti conuerſatione, ſi
experti eſtis aliquod charitatis ſolatium, ſi cũ
Spiritu ſancto aliquam ſocietatem habetis, ſi
viſcera veſtra aliqua miſericordia commota
ſunt, per hęc omnia vos adiuro, vt me hoc gau-
dio & lætitia afficiatis: implete gaudiũ meum.
Sed quomodo, ô ſancte Apoſtole, plenum
gaudium habebis? Ipſe ſtatim explicat, ſcili-
cet, vt idem ſapiatis, & cæt vſque, ſed ea, quæ
aliorum. In his verbis aliqua notatu digna
ſunt.

Primum eſt, quod hic, vbi nos legimus, Si
qua viſcera miſerationis, alia translatio habet,
ſi qua viſcera & miſerationes: ac ſic eſt in con-
36 textu Græco, & ſic etiam beatus Ambroſius
legit. Vbi apertè denotatur, non ſufficere quẽ-
piam pijſſima viſcera habere, ſed oportet eum
miſericordiæ opera exercere. Alterum eſt,
quòd poſtquàm diuinus vir charitatem, vnita-
tem & fraternalem concordiam commenda-
uit, humilitatem commendat. Vbi oſtenditur,
vnam ex præcipuis charitatis & pietatis effe-
ctibus eſſe humilitatem: ipſa enim eſt, quæ cõ-
ſeruationi vnitatis & concordiæ fauet. Ideò ſi
humiles eſſe volumus, oportet vt pij ſimus &
charitatem habeamus, atque oculos in no-
ſtrorum proximorum virtutibus & non in no-
ſtris (vt hic nos D. Paulus admonet) colloce-
mus: & hoc modo illos vt ſuperiores habebi-
mus. Statim verò nobis imperat, vt hanc hu-
militatem à cœleſti magiſtro diſcamus, & in
illa ipſum omni contentione imitemur. Ideò
adiecit: Hoc enim ſentite in vobis, quod & in
Chriſto Ieſu, qui cùm in forma Dei eſſet, non
37 rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo,
ſed ſemetipſum exinaniuit, &c. Et humiliauit
ſemetipſum factus obediens vſque ad mortẽ,
mortem autem crucis.

Alterum verò iter ad humilitatem compa-
Eccl. 13. randam eſt, cum humilibus conuerſari, & ſu-
perbos vitare: nam Spiritus ſanctus inquit: *Qui*
tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui com-
municauerit ſuperbo, induet ſuperbiam. In quo
inſinuatur, quòd ſicut difficile eſt, aliquem pi-
cem tangere abſque eo quod ab illa inquine-
tur: ſic multò difficilius eſt, quempiam cum
ſuperbo communicare abſque eo quòd ſuper-
bia illius inficiatur. Quodcunque vitium ho- Simile.
mini facilè adhærere ſolet, ſed inter omnia vi-
tium ſuperbiæ magis adhæret. Si enim quis
duobus diebus cum ſuperbo cõuerſetur, iam
eius ſuperbiam quodammodò induiſſe vide-
tur. Vocatur autem ſuperbia veſtis, quoniam 38
qui ſuperbiam habeat, eam diſſimulare neſcit:
ſtatim ipſa in conſpectu omnium apparet, &
eſt tanquam veſtis, quæ foris cernitur, licet in
corde magnas habeat radices. Si ergo per has
duas vias incedimus, excellentem diuino fa-
uore conſequemur humilitatis virtutem, qua
ditati gratia exaltabimur in gloria, ad quam
nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Exiens Ieſus de finibus Tyri, &c. Marci 7.

INTER ea, quæ in ſacra ſcriptura maximè
laudari ſolet, eſt deſiderium boni erga pro-
ximos: & propter illud ſerui Dei coram di- 2
uino conſpectu nimis illuſtres fuerunt. Ma-
gna in progreſſu vitæ ſuę opera Sanctus Moy-
ſes operatus eſt. Et inter illa vnum, de quo
eum beatus Baſilius magnoperè laudat, eſt,
illum per quadraginta annorum ſpatium o-
ues ſoceri ſui pauiſſe, ſeipſum in rerum diui-
narum meditatione cum ſilentio exercendo,
prius quàm in Ægyptum vt dux populi Iſrael
eſſet, ſe conferret. Poſteà verò fuerunt penè
innumerabiles moleſtiæ ac labores, quos pro
adimplendo Dei mandato ſuſtinuit; cùm po-
pulum illum ab Ægyptiorum ſeruitute edu-
xit, ipſumque in deſerto prudentiſſimè gu-
bernauit. Sed propter nullum illorum operum
tam illuſtris, nec tanta laudatione celebratus
fuit, quantum propter boni communis deſi-
derium ac ſpirituale ſuorum proximorum re-
medium, quo affectus eſt, cum Deus ipſos 3
propter

propter idololatriam, quam commiserant, voluit euertere. Et ita Domino dicere ausus est: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* Quod perinde fuit, ac si diceret: Tanti facio, te eis parcere, quantum in libro tuæ diuinæ prædestinationis me scriptum esse. Patriarcha Abraham magnopere etiam commendatur propter desiderium, quod liberandi illas quinque ciuitates peccatrices habuit. Cuius rei commiserationem commotus illam feruidam orationem habuit, scilicet: *Nunquid perdes iustum cum impio? Absit à te, vt rem hanc facias. Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram; nequaquam facies iudicium hoc.* Optimè sciebat vir sanctus, Deum posse prius bonos ex illis vrbibus educere, & posteà impios ac nefandos comburere, sed hanc rationem quæsiuit, ob quam improbis propter bonos venia condonaretur. Et quamuis regius Propheta ingentes victorias comparauit, ex illis tamen vna, ob quam magis laudetur, fuit illa, quam de seipso cum desiderio adhibendi remedium suis subditis consequutus est, quãdo Deo percutienti populum, se obijciens, dixit: *Ego sum, qui peccaui, & ego iniquè egi: isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur, obsecro, manus tua contra me.* Optimè sanctus rex intelligebat, in populo etiam peccatores esse (quin potiùs) vt ait Beatus Gregorius (sicut ægritudo capitis ex humoribus corruptis stomachi prouenire potest: sic propter populi scelera Dominus permittere solet, vt principes vel reges tumescant & tyranni fiant) & nihilominus dicit, se duntaxat peccasse, vt cæteri omnes liberi euaderent. Beatum etiam Apostolum in hoc admirari possumus, si incensa desideria eius erga proximos suos consideramus: qualiter vir sanctus voluptates, quibus in conuersatione Christi afficiebatur propter illos, qui eum toties flagellarunt, & tam durè persequebantur, amittere cupiebat. *Optabam* inquit, *anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem.* Hoc vnum est ex præcipuis, quæ Deus à Christiana vita expectat. Quando Christus Redemptor noster paralyticum sanauit, se à calumnia sibi imposita de non obseruando sabbatho excusauit, dicens: *Pater meus vsque modò operatur, & ego operor.* Id est, ego die sabbatho illa opera facio, quæ pater meus continuò facit, & ad quæ dies particulariter constitutos nunquam habuit, videlicet, ad succurrendum hominibus & ad eorum necessitatibus auxilium præstandum: quamuis enim ab operibus creationis die sabbatho cessauit, tamen ab huiusmodi nunquam cessauit, neque vsque ad finem mundi cessabit. Et hoc tam libenter, vt D. Paulus dicat: *Sine pœnitentia sunt dona & vocatio Dei.* Id est: tanta est Dei bonitas, vt nunquam eum bonorum, quæ in homines confert, pœniteuerit. Sponsa etiam in Canticis ait: *Manus eius tornatiles,* id est, torno rotundæ, quæ quidem dona ac diuitias minimè retinent, sed ea liberaliter impartiuntur, sicut in globo nihil retineri potest. Quamuis autem peccata, quæ homines committunt, duas facies habeant: alteram, qua malitiam perpetrantium ipsa ostendunt: alteram, in qua miseria & infœlicitas eorum, qui ea habent, conspicitur, hanc tamen Deus modò respicit. Et ideò quantò peccata sunt maiora, tantò magis miseriam committentium ipsa aperiunt, magisque ad pietatem inuitant, si ipsi peccatores ad eam recipiendam ex parte sua sese disponant. Atque ita quamuis peccata, quæ homines perpetrant, sint penè innumerabilia, nõ ideò Dominus eis benefacere cessat: & in hoc vult hic cœlestis Dominus, vt ipsum peculiariter non sine maximo lucro nostro imitemur. Et sicut ille, qui proximis suis nocere contendit, hoc semper proprio damno efficit, ita vt proprium sit certum, alienum autem incertum, sicut B. Augustinus his verbis inquit: *Quod malitia tua alteri non noceat fieri potest: quod autem tibi non noceat, fieri non potest:* sic ille, qui alijs facere conatur, semper id proprio lucro suo efficit, licet aliquando re ipsa id quod cupit propter impossibilitatem suam opere non adimpleat.

Hæc omnia diximus occasione sumpta ex eo, quod sacer Euangelista inquit, oblatum Domino à quibusdam fuisse hominem surdum & mutum, à quo supplic ter petebant, vt manus suæ contactu ægrum contingens, illi sanitatem donaret: qua in re fides & pietas illorum claruit. Quemadmodũ ergo illi se cõgrega-

Exod. 32. Gen. 18. 4 1. Reg. vlt. Simile. 5 Rom. 9. Ioan 5. 6 Rom. 11. Cant. 5. 7 8

gregarunt, vt bonũ opus huic egenti facerent,
ita oportet nos adinuicem congregari, & mu-
tuò nos ipsos inuitare, vt opera pietatis erga e-
gẽtes proximos nostros exerceamus. In libro
Sap.1. Sapientiæ vbi nos legimus, *Liberabit illum de*
9 *manibus contrariorum*, alia translatio habet,
Liberabit illum de manu cõtrariorum: & sic et-
iam est in contextu Græco. Vbi significatur
concordia malorum ad impiè operandum, &
quod plurimæ manus eorum sunt velut vna,
ita ad scelus committendum vnanimiter om-
nes cõcurrunt. Si igitur impij ad malum con-
gregantur, & sese mutuò ad illud prouocant,
quare boni nõ congregabuntur, & adinuicem
sibi animum præbebũt, vt necessitatibus pau-
perum subueniant? Quoniam autem in pro-
ximis & corporales & spirituales necessitates
sunt, licet in omnibus eis auxilium sit præstan-
dum, tamen præcipuè in spiritualibus, siqui-
dem magis vtiles & necessariæ sunt. Cùm fra-
tres mei, proximum vestrũ surdum & mutum
videritis, omnibus viribus contendite, ei auxi-
10 liari. Surdus est, qui aure cordis verbũ Dei mi-
nimè percipit, mutus verò, qui os habet in ora
tione clausum & in confessione: quę mala ho-
minem in extremum salutis discrimen addu-
cunt, quando miser homo nec Deum loquen-
tem audit, nec Deus ipsum. Constat autem (vt
de priori morbo prius dicamus) inter præci-
pua diuini spiritus instrumenta, quo mentes
hominum sanatur, esse Dei verbum, quod per
aures corporis in aures penetrat mentis, easq;
diuina luce complet, & erga diuina afficit, at-
que ita demum sanitatem confert. Hinc sa-
Sap.16. piens, *Non*, inquit, *herba aut malagma sanauit*
eos, sed sermo tuꝰ Domine, qui sanat omnia, quo
deficiente infirma, ieiuna, arida, & sterilia cun-
Prou.14. cta sunt. Et ideò Salomõ in Prouerbijs ait: *Vbi*
non sunt boues, præsepe vacuum est, vbi autem
plurimæ sunt segetes, ibi manifesta est fortitudo
11 *bouis.* Quo genere loquendi vir sapiens signifi-
cauit, quid copia vel inopia cœlestis doctrinæ
Exod 32. pariat: bouis enim nomine strenuos atque fi-
deles diuini verbi operarios intellexit. In Exo-
do legitur, quòd cùm Hebręi sacerdoti Aaron
dixerunt, *Surge, fac nobis Deos, qui nos præce-*
dant, ipse eis dixit: *Tollite inaures aureas de v-*
xorum filiorumq; & filiarum vestrarum auri
bus, & afferte ad me. Mirabile profectò est,
non petijsse ab eis torques aureos, nec armil-
las, aut alia huiusmodi pretiosa, quæ plus auri
quàm inaures habere solent. Hoc meo iudicio
diuina permissione factum fuit, vt videlicet, in
hoc significaretur, homines ex eo, quia diui-
num verbum audire nolunt, & Deo obedire
renuunt, sæpenumerò fidem amittere solere,
idololatras fieri, & alia quamplurima scelera 12
perpetrare. Mutus autem ille dicitur, qui os &
cor suo creatori in oratione minimè aperit, vt
cùm plenus miserijs spiritualibus sit, Deus ip-
se ei opem ferat, remediumque adhibeat, ne-
que etiam illud aperit ad crimina sua, vt de-
bet, sacerdoti manifestanda, & ita in illis desi- Psal.31.
diosè inueterascit. Quamobrem cum regio
propheta dicere potest: *Quoniam tacui, inue-*
terauerunt ossa mea, dum clamarem tota die,
id est: Quoniam os ad mentiendum, murmu-
randum, & proximos meos ignominia afficiẽ-
dum habebam, & non ad orandum, nec ad lo-
quendum bona aut sancta, ideò inueteraue-
runt ossa mea. Ossa virtutem significant, sicut
& caro vitium: atque idem Propheta ait: *Recor* Psal 77.
datus est quia caro sunt. Et alibi: *Omnia ossa* Psal.34.
mea dicent tibi, Domine quis similis tibi? Ossa
non loquuntur, sed virtutes sunt, quæ Deum
benedicunt & glorificant, & hæc ossa inuete- 13
rascunt & arescunt cùm homo id quod decet,
non loquens de proximis suis, detrahit, ipsos-
que ignominia afficit. In Prouerbijs enim di- Prou. 19.
citur: *Abominatio Domini est omnis illusor.* Et
Beatus Thomas docet, derisorem de re nota- B. Tho. 2.2.q.75
bili mortaliter peccare. Atque ita Propheta art.2.
Oseas regem Ieroboam increpat, dicens: *Ex-* Osee 7.
tendit manum suam cum illusoribus. Hoc prin-
cipes & omnes, qui gaudent proximos suos
ludibrio habere, maximè debent animaduer-
tere. Qui igitur os habet ad hæc perniciosa, &
non ad preces Domino fundendas, nec ad cõ-
fitendum crimina sua, iure optimo mutus ap-
pellari potest.

Et adducunt ei surdum & mutum. Prius san 14
ctus Euangelista de minori quàm de maiori
malo facit mentionem: prius namque eum
surdum appellat, & posteà mutum, vt denota- Eccl. 19.
ret peccatorem, qui per hunc hominem signi- Isai. 14.
ficatur, à paruis in maiora scelera venire con-
suescere. Idcirco Ecclesiasticꝰ inquit: *Qui sper-*
nit modica, paulatim decidit. Et sanctus Isaias
ait:

ait: *De radice colubri egredietur regulus*: regu-
lus basiliscus est. Per hæc verò duo venenosa a-
nimantia intelliguntur peccata: & quò vene-
nosius est animal, eò grauius peccatum insi-
nuat. Atque ita basiliscus, qui inter omnia ani-
Scot. in 2 malia venenosa pessimus est, (solo enim visu
dist. 43. suo necat) non solum peccatum mortale desi-
gnat, sed etiam inter omnia peccata maius,
quod (vt B. Augustino placet) est maiori virtu-
te priuas. Ergo si maior virtus est charitas: pec-
catum, quod magis contra charitatem mili-
tat, erit maius videlicet, odium Dei, si possibi-
le est, nam Scotus inquit, non posse in aliquo
homine huiusmodi peccatum reperiri. Quod
15 si huiusmodi peccatum non est, maius pecca-
tum erit illud, quod magis charitati cõtraria-
tur, scilicet desperatio, quæ est peccatum in
Spiritum sanctum. Et hoc significat basiliscus,
& coluber, qui licèt venenosus sit, non tamen
vita priuat: peccatum veniale, quod charitatẽ
non aufert, significat. Ait igitur S. Propheta
quod ex radice colubri, qui est peccatum ve-
niale, facile oritur basiliscus, qui omnium pec-
catorum maius est. Hoc satis in reprobo Cain
apparuit, qui Deo sacrificium obtulit, & for-
san ex deterioribus, quæ habebat. Cumq; Do
minus sacrificium eius sicut oblationem fra-
tris sui Abel non acceptasset, inde ei magna in-
uidia orta est, cui si tunc restitisset, veramque
pœnitentiam egisset, in scelera quæ commisit
non incideret. Sed cum id non fecit, ex illa in-
16 uidia ei intestinum odium contra fratrem suũ
ortum est, quo ipsum per fraudem in agrum
exire fecit: & ecce proditio, nam cùm ibi es-
sent, eum crudelissimè trucidauit. Ecce igitur
qualiter homicidium ex proditione sequutũ
est. Et cum Dominus ei dixit: *Vbi est Abel fra-*
Gen. 3. *ter tuus?* respondit, *Nescio. Nunquid custos fra-*
tris mei sum ego? Ecce hæresim, in quam inci-
dit, existimans Deũ non vidisse ipsum fratrem
suum interficientem. Intelligens autem Deum
sciuisse & vidisse, quoniam ei dixerat: Quid fe-
cisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de
terra, in desperationem venit, dicens: Maior
est iniquitas mea, quàm vt veniã merear. Hæc
desperatio basiliscus fuit, qui ex radice colu-
bri ortus est, videlicet, ex eo quod primo mo-
tui cupiditatis nõ restitit. Atque ita ex illo cu-
17 piditas, & ex cupiditate inuidia orta est, & ex

inuidia proditio, & ex proditione fratricidiũ, *Simil.*
& ex fratricidio hæresis, & ex hæresi desperatio
de radice colubri egredietur regulus. Ecce igi-
tur in quot mala miser homo incidit eò quòd
aditus paruis sceleribus patefacit. Atq; ita pec-
catori sæpenumero euenit id, quod manducã-
ti cerasa cõtingere solet qui existimans vnum
duntaxat ad se trahere, illud secum duo, & illa
duo quatuor, & quatuor octo, ac deniq; octo
secum viginti simul afferunt. Atque ita B. Gre
gorius inquit, Peccatum, quod mox per pœ-
nitentiam non diluitur, suo pondere aliud tra-
hit. Et ita natura corrumpitur, & homines ad
bonum tam impotentes remanent, vt S. Hie- *Hier. 13.*
remias dicat: *Si mutare potest Aethiops pellem*
suam, aut Pardus varietates suas, & vos poteri-
tis benefacere, cum didiceritis malum. O terri-
bilem amplificationem, qua Spiritus sanctus 18
docet non impossibilitatem quidem, sed ma-
gnam difficultatem, quæ illis hominibus qui
peccatis sunt assuefacti, esse solet, vt ab illis se
auertant & virtutes operentur. Quapropter *Simil.*
(fratres mei) filum vestro pessimo viuendi mo
do scindite: nullus dicat, in posterum me cor-
rigam, omnes animo concipite posteà mino-
rem opportunitatem ad id agendum futuram
esse. Cùm quis iter facit, & riuulum aliquem
offendit, quem saltu quodam poterat transire,
& non vult, sed dicit, inferius facilius illũ tran-
sibo, quantò magis infra descendit tantò eum
ampliorem, & ad transmeãdum difficiliorem
inuenit. Sic qui initio peccatum vno tantum-
modò doloris transitu peragere poterat, po-
steà in tot difficultates immergitur, vt vix re- *Simili.*
medium inuenire possit: facilius enim vnum
vulnus, quàm multa curantur, & melius recen
tibus vulneribus quàm veterib. medicina ad-
hibetur. Sic anima melius ab vno peccato re-
center commisso quàm à multis, quæ in corde
veterascũt, curatur. Cùm igitur peccator sur-
dus sit & mutus, vos qui spirituales estis, om- 19
nibus vijs & rationibus contendere debetis, vt
eum ab his malis educatis. Et ad hoc singulare
iter est fraternalis correctio ac sancta admo-
nitio. Idcirco in Canticis postquàm dictũ est, *Cant. 2.*
Tẽpus putationis aduenit, statim sequitur: *Vox*
turturis audita est in terra nostra. In quo signi-
ficatur, quòd cùm intendimus vitia proximo-
rum nostrorũ putare, statim auditur vox pec-

catoris pœnitentis, qui peccata sua plorat, & ingemiscit; nam ex tali seminatione talis fructus colligendus est. Cùm peccator gladio reprehensionis putatur, statim vult Spiritus sanctus, vt ipse lugeat & ingemiscat. Quando autem hoc non expectatur, Theologorum sententia est, quam etiam diuus Thomas amplectitur, à fraterna esse correctione cessandum. [D. Tho 2 2. q 33. art. 6.] [Osea 4.]
20 Atque ita Dominus per Oseam Prophetam ad Iudam dixit: *Particeps idolorum Ephraim dimitte eum*, id est, ne corrigas eum, quoniam idolis nimis adhæret, & ita eis animum adiunxit, vt ipsa licet eum acriter reprehendas, nequaquam relinquat. O extremum infœlicitatis gradum, cum peccator ad talem statũ deuenit vt ei correctio denegetur, eò quòd iam incorrigibilis esse reputatur.

Simul etiam cum his curare debemus, hunc cæcum & mutum ad Dominum Iesum Christum veræ salutis medicum asportare ei persuadentes, vt ad ipsum vera suorum peccatorum cognitione ac magna fiducia reuertatur. [Iob 14.] Nam vbi nos legimus, *Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis*, in Hebræo & in paraphrasi Chaldaica habetur, *sed parces peccatis meis*, & beatus Gregorius legit, *sed par-*
21 *cis peccatis meis*. Vbi significatur affectus, quo peccator correctus iam & in meliorẽ frugem receptus veniam suorum peccatorum à Domino postulare debet, magnam habens fiduciam, eum non solùm sibi veniam esse condonaturum, sed quod actualiter ipsimet iam parcet. Ita regius Propheta accessit, cùm dixit: *Ego autem ad Dominum clamaui, & Dominus saluabit me.* [Psal. 54.] Vbi alia translatio habet, *Et Dominus saluauit me.* In quo insinuauit, se auxilij & protectionis Dei, cùm illam ab eo postulabat, adeò certum esse, ac si ipsam iam accepisset. Ad perfectum autem huius pij operis complementum non solùm has omnes diligentias debemus adhibere, sed ipsum cælestẽ medicum omni animi contentione deprecari oportet, vt illi manum imponat. Duas Dominus habet manus, quas super homines imponere solet, & sunt illæ, de quibus regius vates
22 dixit: *Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.* [Psal. 100.] Manus iustitiæ ita grauis est, vt omnia infortunia, quæ sanctus Iob accepit, licèt magna fuerint, ipsa huius manus tactum appellauerit, dicens: *Miseremini mei, quia manus Domini tetigit me.* [Iob 19.] [O sancta Maria señora,] quàm grauis manus est Dei iustitia, siquidem tot diuitiarum iacturam, tot filiorum mortes, tot vulnera, ac tantam sui corporis corruptionem hic sanctus vir tactũ illius appellat. Quid esset, si Deus plena manu illum percussisset, siquidem vnus duntaxat tactus, id est, [Toque[ei tam grauis visus est. [Iob 13.] De hac terribili manu idem sanctus Iob dicebat: *Duo tantùm ne facias mihi, & tunc à facie tua nõ abscondar. Manum tuam longè fac à me, & formido tua non me terreat.* Quasi diceret: Domine vt ego audeam loqui, & coram tuo diuino conspectu apparere, nec terrore tuæ diuinæ Maiestatis obstupescam, me, obsecro, à grauissima manu tua eripe. 23 De hac etiam sanctus Dauid aiebat: *Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis.* [Psal. 20.] Id est, grauem iustitiæ tuæ manum super hæreticos, Turcas, Mauros, Ethnicos, infideles, & nõ super nos repone, quin potiùs manum tuę diuinæ misericordiæ in nobis colloca. *Immitte manum tuam de alto, eripe me de aquis multis.* [Psal. 143.] Hanc igitur misericordiæ manum à Domino postulare debemus, vt super peccatorem ponat, vt audiat, loquatur, & cùm regio Psalmographo tanquam perfectissimus obediens dicat: *Audiã quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam.* [Psal. 84.] *Et, os meum aperui & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam*, [Psal. 118.] hoc est, ex intimo corde preces ad te Domine fudi, vt mentem meam corroborares, quo mandata tua per gratiam adimplere possem. 24

Et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cælum ingemuit, et ait illi: Ephathah, quod est adaperire, & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè. Nemo adeò stupidus erit, qui in his Domini cæremonijs otiosum aliquid esse credat, omnia mystica sunt omnia salutarem doctrinam sub his imaginibus continent. Vt igitur quid Domin⁹ hac noua curãdi ratione docere voluerit, expediamus, à primo incipiendum est, scilicet, quòd ægrotum à turba separauit. In quo innuere voluit, (cùm in hoc homine surdo & muto is designetur, qui mentem habet surdã & mutam)

25 vt quisquis à peccatorum contagio immunis
esse cupit, eorundem peccatorum occasiones
non minori studio quàm ipsa peccata fugiat.
Cùm enim corruptæ naturæ vitio peccatorũ
semina intra nos maneant, facilè peccandi op
portunitate oblata cupiditates, quæ velut so-
pitæ erant, excitantur, & quæ intus latebant,
foras erumpunt. Cuius rei imaginem in silice
ære percusso passim videre licet. In venis quip-
Simile. pe silicis quædam ignis scintillæ latent, quæ
vbi silex ferro ictus fuerit, emicant protinùs,
quibus facilè ignis accenditur. Ad hunc modũ
cupiditatum nostrarum scintillæ, quæ in imo
pectore velut in silice latent, vbi æris ictus ac-
cesserit, hoc est, vbi peccãdi opportunitas ob-
lata mẽtem pupugerit, statim cupiditatis scin-
tilla, quæ intus latebat, foras exilit: *à scintilla*
26 Eccle. 11. *autem vna*, (vt sapiens ait) *augetur ignis*, quo
mens nostra aduritur atq; accenditur. Ab hoc
igitur tanto periculo sublata peccandi oppor-
tunitate liberamur. Narrant diuinæ litteræ, ꝙ
3. Reg. 6. *domus Dei cùm ædificaretur de lapidibus dolatis*
atque perfectis ædificata est: & malleus & secu-
ris & omne ferramentum non sunt audita in do
3. Reg. 8. *mo cum ædificaretur.* Cùm autem posteà dedi-
catio eius fieret, quando, scilicet, Deo conse-
cranda erat, ait ibi sacer textus. *Nebula imple*
uit domum Domini, & non poterant sacerdotes
stare, & ministrare propter nebulam In quo si-
gnificatum est, quod ad opera corporalia &
materialia exercenda, vix impedimentum ali-
quod seu contradictionem inuenimus: cùm
aũt nos ipsos Deo volumus addicere & con-
secrare, statim superueniunt obscuræ nebulæ
& asperæ, quæ nos impediunt, quę sunt homi-
27 nes obscuræ & deprauatę conscientiæ. Idcircò
ab illis nos segregare oportet, si mentibus no-
stris remedium adhibere contendimus. In san
Iob 12. cto Iob sic dicitur: *Interroga volatilia cæli, &*
indicabunt tibi. O magnam filiorum Adæ con
fusionem: Animaduertite, qualiter eos suæ paſ
siones & affectiones præcipitarunt, ita vt ne-
cessarium sit eis volatilia cęli pro magistris da-
Simile. re. Ab illis ergo, ô homo, disce & particulariter
ab apibus, quæ hyberno tempore virium sua-
rum debilitatẽ sentientes in aluearibus latent,
& quæ illa non habent in terræ cauernis se ab-
scondunt, timentes, si in publicum prodeunt,
se ab aëre rapiendas esse, vel à pluuia suffocan-
das. Ne igitur fratres sis brutis animantib' in-
eptior, ne permittas te ab apibus superari: fra-
gilitatem tuã agnosce, & tempestates, quæ cõ- 28
tra spiritualem vitã insurgunt, fugere labora:
quære angulũ, in quo ab hominũ cœtu & con
gregatione separatus inclusus vitam agas tran Esai. 32.
quillam. De homine namq; prudẽte apud san
ctum Isai. scriptum est: *Et erit vir sicut, qui ab-*
sconditur à vento et celat se à tempestate. Quod
si tantoperè improborum hominum conuer-
satio vitanda est, quantò magis fœminarũ? De
quibus sapiens ait: *In medio mulierum noli com* Eccl. 42.
morari: de vestimentis enim procedit tinea, & à
muliere iniquitas viri. Et quod magis in hoc
admirari debemus, & nos terrere debet, est id, Prou. 6.
ꝙ in Prouerb. Salomon ait: *Nunquid potest*
homo abscondere ignem in corde suo, vt vestimen
ta illius non ardeant, & ambulare super prunas,
vt non cõburantur plantæ eius? In chronicis fra
trum Minorum traditur quendam religiosum
adeò castitatem coluisse, vt oculos suos coram
aliquo aperire, nec personã aliquam aspicere
auderet. Interrogatus autẽ ab alio monacho, 29
quare cũ gratia Dei adiuuante tã castus esset,
ita visum obseruabat, sic respondit: Scito fra-
ter, quod cum homo id, ad quod ex obligatio-
ne astringitur, facit, Deum ipsum si ita dici po
test, obligat, vt ei faueat, quando verò id, quod
facere debet, minimè efficit, Deum ab obliga-
tione (vt ita loquamur) liberat, ne ei faueat.
Cũ Abimelech Rex Saram in domum suã ad- Gen. 20.
duceret (vt sacrę referunt literæ) postquam in-
tellexit illam esse Abrahę vxorem, seipsum ex-
cusabat dicens. *In simplicitate cordis mei, & in*
munditia manuũ mearum feci hoc. Dixitq; ad
eum Deus: *Et ego scio, quia in simplici corde fe-*
ceris, et ideò custodiui te, ne peccares in me, & nõ
dimisi, vt tangeres eã. In hoc manifestè osten- 30
ditur donum Dei esse peculiare, non peccare
aliquem postq̃ in occasione positus est, & illũ,
qui se per malitiam in illã intromittit, dignum
esse, quem Dñs permittat cadere. Quocirca nõ
solũ ei gratias agere debemus, eò quod nobis
scelera in se cõmissa condonat, sed etiam quo-
niam nos ipsos à plurimis, in quæ incidere po-
teramus, eripit. Super hoc aũt verbum, quod
Dñs ait, Ne peccares in me, rationi cõsentaneũ
est adnotare, ꝙ cũ dæmon aliquẽ tentat, non so
lum animã eius destruere intẽdit, sed finis illi'

præcipuus est, Deum ignominia afficere. Quapropter tu, ô Christiane contra eum debes illo zelo dimicare, quo Rex Dauid cum gigante certauit. Cui (vt ex sacra Regum historia pa-
..Reg. 17 tet) ipse sanctus Dauid dixit: *Dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te, vt sciat omnis terra, quia est Dominus Deus in Israel, & nouerit vniuersa Ecclesia hac, quia non in gladio nec in hasta saluat
31 *Dominus, ipsius enim est bellum.* Non attendebat sanctus adolescens ad honorem neque ad libertatem populi Israel, sed tantum gloriam & honorem Dei aspiciebat: & ideò dicebat, Bellum, victoriam, & honorem esse illius, & his considerationibus cor suum ad decertandum inflãmabat. Eisdem etiam quilibet Christianus ad præliandũ contra dæmonem se debet incitare, ne, scilicet, Deus ipse offendatur.

Quamuis autem omnia, quæ vt hunc surdum & mutum amaret, Dominus fecit, mystica sint, (vt diximus) illud tamen maximè mirabile videtur, quòd ipse, cùm omnipotens sit, ingemuit. Maximum enim malum esse necesse est, quod potentissimo Domino gemitum
32 excutere potuit. Hoc namque fecit initio mũ-
Gen. 6. di, cùm *omnis caro corruperat viam suam*, ipse dolore cordis tactus fuisse dicitur. Idemque cùm stupendam Iudæorum cæcitatem & vastationem eorum animaduerteret, lachryma-
Luc. 19. tus est, dicens: *Si cognouisses & tu.* Sic igitur cũ in hoc ægro hominem spiritualiter surdum & mutum contemplatus esset, ex imo pectore gemitum duxit. O quàm magnam alapam bonus Iesus hic peccatoribus impingit, qui cùm peccatis circundentur, viuunt tanta alacritate, & tanta lętitia rident, ac si contra Deum lapideum vel ligneum, qui nec audit, nec videt, nec sentit, peccauissent. O miseros vos, siquidem ipse Dominus propter peccata vestra plorat & ingemiscit, vos verò tanquam mente capti, qui periculum, in quo versantur, non in-
Psal. 37. telligunt, hilares ridetis. De iniquitatibus regius Propheta inquit: *Sicut onus graue grauatæ sunt super me.* Quòd si ipsæ adeò graues sunt,
38 quare peccator earum onus non sentit, quin potiùs illas vno die & vna hebdomada & vno mense atque etiam vno integro anno humeris suis habere delectatur? Ad hoc respondetur id quod Aristoteles de elementis ait, scilicet, elementum in suo loco non ponderare. Dum Simile.
homo in profundo maris summersus est, licet supra se mille amphoras aquarum habeat, pondus illud, cùm tam graue sit, minimè sentit: si autem quando ibi non est, in humeris vnam duntaxat amphoram plenam aquę portet, defetiscitur & sudat, ita vt eam portare non possit. Si verò quæratur, quare illud parum aquæ ei tam graue est, tanta autem multitudo, quam tam supra se habebat, illi grauior non videbatur, respondetur, quòd elementum in suo loco non ponderat: & cum aqua, dum in mari vel in flumine est, in suo loco sit, non ponderat, illa verò, quæ in amphora, quia in suo loco non est, ponderat. Beatus Augustinus in libro de 34
natura boni, & alibi inuestigat, quis sit propri⁹ B. Aug. li. de lib.
peccati locus. Et inquit, non esse corpus: quo- arbitr. &
niam lapides corporei sunt, & tamẽ peccatum lib. de natura
non habent: nec esse sensus, nã bruta animan- boni, &
tia sensibus minimè sunt expertia, & tamen li. de fide ad Pet.
peccatum nequaquam habent: Itaque, neque contra
intellectus potest esse peccati locus, sed sola Manich.
deprauata voluntas, in qua dum peccatũ est, in suo loco sistit & ponderat. Conuertatur ergo ipsa mala voluntas, & desinat esse improba, & iam peccatũ in suo loco non erit ac tunc graue peccatori videbitur, ipsiusque grauitate oppressus peccator ingemiscet, & lachrymas ex corde abundantissimas profundet, se ipsum tam vili re oppressum contemplans. 35
Per multum temporis spatium Rex Dauid in peccato fuit, & graue ei non videbatur eò quòd voluntatem deprauatam habebat, & peccatum eius tunc in loco suo erat: cùm autẽ ad Dominum conuersus est, ei tam graue extitit, vt diceret: *Sicut onus graue grauatæ sunt* Psal. 37.
super me (scilicet iniquitates) *Afflictus sum & humiliatus sum nimis, & rugiebam à gemitu cordis mei.*

Quapropter (charissimi fratres) vos oro per infinitam huius superni Saluatoris clementiã, & per lachrymas, quas pro peccatis nostris profundere dignatus est, vt vestras deprauatas voluntates componere & reformare contendatis, quo peccatorum pondus, sicut oportet, sentiatis, & sic ploretis, & gemitus edatis per 36
veram pœnitentiam, qua comparatur gratia in hoc seculo, & posteà gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN

1 IN EADEM DOMINICA XI.
POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Exiens Iesus de finibus Tyri,&c. Marc.7.

HABEMVS in hac sacra huius diei lectione mirabilem quãdam ægroti curationem longè alijs dissimilem,quas in Euangelica historia legimus: quæ sanè magnis mysterijs salutariq́ue doctrina referta est. Narrat enim sanctus Euangelista Domino à fini-
2 bus Tyri & Sidonis egresso (quæ vrbes erant gentilium vbi Chananeæ filiam à dæmone liberauerat) oblatum ei à quibusdam hominibus surdum quendam & mutum deprecantibus, vt illum ab his duob. grauissimis incommodis solita pietate, qua nemini ad se confugienti salutarẽ opem denegabat,curare digna-
Simile. retur. Quando aliquis iter facit defessus, languens,& fame ac siti oppressus;magnum solatium ei esse solet, si discus pretiosis fructibus plenus ad manducandum sibi offeratur: pijssimo Iesu, cum pedes fatigatus & defessus iter faceret,cupido inueniendi aliquem, cui bene-
3 faceret,&cum quo misericordia vteretur,quidã ægrotus & egenus oblatus est, qui quidem ei gratior & iucũdior extitit, quàm fructus recentes, pulchri ac maturi viatori sunt. Hic est
Eccl. 18. enim pijssimus ille Dominus,de quo Ecclesiasticus post quàm plurimas hominum miserias retulerat,sic ait: *Effũdit super eos misericordiam suam.* Vbi alia translatio habet: *Effundet super eos misericordiam suam.* Et alius transtulit: *Effudit super eos misericordiam suam*, & sic est in contextu Greco,& sic etiam legit Rabanus. In quo significauit Deus nunquam cessare erga miseros homines misericordias operari. Et ita in verbo, Effudit,diuinæ misericordiæ abundantia ac sana voluntas, qua hominum misetur, apertè ostenditur. Satis hoc manifestè hic apparuit, siquidem isti homines ab eo tantummodò postularunt,vt ęgroto manum imponeret, at liberalissimus Dominus, manus,
4 digitos,ac saliuam suam imposuit. Largiores Deus manus habet, quàm homines os, siqui-
Ephes. 3. dem plus dare solet, quàm ipsi ab eo petunt. Atque ita inuitans nos B.Iacobus ad petendũ ab illo, inquit: *Qui dat omnibus affluenter & non improperat.* Et D.Paulus ait: *Qui potens est omnia facere superabundanter, quàm petimus, aut intelligimus.* O benedictus & glorificatus sit talis Deus,qui sic vermiculis terrę vilissimis fauet. Quis, fratres, hæc audiens cum fiducia in suis necessitatibus,vt à tam pijssimo Domi-
no postulet, non accedet? Ad hoc B.Ioannes 1 Ioan. 3.
nos inuitat,dicens: *Si reprehenderit nos cor nostrum, maior Deus est corde nostro,& nouit omnia.* Id est, si quoniam cor nostrũ & conscientia nostra nos reprehendit,ad Deum accedere nequaquam audemus, ne animo cadamus:
Deus enim maior est corde nostro, pietatem 5
infinitam habet ad nos recipiendum, nobisq́; remedium adhibendum,&ideò nos inuitat,vt
in ipso cõfidamus. Quemadmodum cum ali- Simile.
quis plenus est vulneribus fœtidis &corruptis, si chirurgus ad vulnera illa sananda eò accederet,& ipse ęgrotus ei diceret:Ne huc Domine accedas, eò quòd vulnera mea pessimũ odorem ex se emittunt, ita vt egomet meipsum ferre nõ possim,& adeò corruptus sum,vt nec tu etiam odorẽ pessimum ferre possis, ipse verũ chirurgus pietate commotus ad eum accederet dicens: Si tu de teipso horrorem habes, ego certè de te non habebo, imò potiùs omni beneuolẽtia & amore te curabo,& tuis vulneribus remedium diligentissimè adhibebo. O immensa Dei bonitas: Animaduertite singularem Dei erga peccatorem amorem. Peccator de se horrorem habet, & Deus de illo mi-
nimè.Maior est ergo Deus corde nostro. Quo- 6
circa ô peccator,accede & postula: remedium enim opportunissimum inuenies. Vbi nos le-
gimus apud S. Dauid: *Exaudiat illum de cœlo* Psal. 19.
sancto suo,alij transtulerunt: *Exaudiet illum de loco sancto suo.* Et sic est in contextu Græco,& sic etiam legunt B. Hieronymus & B.August. &in paraphrasi Chaldaica habetur, *Exaudiuit illum de cœlo sancto suo.* In quarum translationum varietate significatur, Deũ omni tẽpore paratum esse ad audiendum peccatorem &ad subueniendum oppresso, qui ad ipsum accedit: &, quod magis negotium hoc amplificat,est, Deum sibi honorificũ (vt ita loquar) reputare, vt homines in suis necessitatibus ad eum accedãt, & vt ipse eis tanquam pijssimus
pater remedium adhibeat. Atque ita apud re- Psal. 49

gium Psalmographum inquit: *Audi Populus meus, & loquar Israel, & testificabor tibi, Deus Deus tuus ego sum, non in sacrifi. ijs tuis arguam te, holocausta aũt tua in conspectu meo sunt semper.* Id est: In hoc nihil habeo de quo vos reprehendam: quamplurima enim quotidie mihi sacrificia offertis. Quid ergo est, quod tibi placet, & quid de nobis vis Deus æterne? Ipse paulò inferiùs explicat, dicens: Immola Deo sacrificiũ laudis, & redde Altissimo vota tua, & inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. Id est: Cum in vestris necessitatibus ad me confugitis, me honore afficitis. Talis profectò clementia tuam infinitam
8 Domine maiestatem decet: fœlices illi, qui ex ea commodum sciunt elicere. Diligẽtia, quam hi omnes adhibuerunt, proponentes coram diuino medico hunc ægrotum, & procurantes eius corporalem salutem, laude digna est: sed certè multò magis meritoria & maiori laude digna est illa, quam iusti adhibent contendentes, vt peccatores spiritualem salutem consequantur, & ad Deum suis sanctis admonitio-
Rom. 12. nibus & consilijs accedãt. Enumerans D. Paulus Spiritus sancti dona, inquit, *Siue qui exhortatur in exhortando.* Vbi apertè docuit, quòd aliquem peccatorem exhortari, & ad veram pœnitentiam efficaciter induci, est Spiritus sancti donum, idcircò humiliter & instanter illud ab eo postulare debemus. B. Bernardus quendam sceleratum hominem sic ad Dominum conuertisse fertur. Prius ei prædicauit, &
9 ipsum precibus exorauit, vt cum Deo pacem ageret, quod cùm peccatori non placeret, vir sanctus ab eo petiuit, vt saltem cum Domino per tres dies inducias faceret relictis interim suis sceleribus: cui cõsilio peccator acquieuit. Transactis verò illis tribus diebus, seruus Dei alios tres propter sacratissimam Virginem Mariam postulauit, postea alios tres in B. Ioannis Baptistæ (cui ille se deuouerat) reuerentiam petiuit. Quibus finitis tanta voluptate erga Deum homo ille affectus est, vt diceret, se non solùm inducias, sed perpetuam pacem per totum vitæ cursum cum diuina maiestate velle pacisci. In quo certè apparuit, industriam illam Spiritus sancti fuisse, siquidem in indurato
10 to corde illo tam efficaciter operata est. Quãti autem meriti hoc sit, ex eo cõspicitur, quòd

D. Paulus ad Thessalonicenses scribens testatur, dicens: *Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius?* Quemadmodùm dux, qui induxit ad pugnandum milites, post acquisitam victoriam coronatur, eò quòd ipse illius causa extiterit: sic qui splendidum candidarum actionum exemplum alijs subministrãt, & eos verbis admonent, ingenti laude & gloria digni sunt. Et ita in Ecclesiastico dicitur: *Qui docet filium laudabitur in illo.* Eia fratres mei, siquidem hoc intelligitis, in id totis viribus incumbite, & cùm videritis aliquem à Deo instinctu dæmonis separatum, omnibus vijs & rationibus contendite, ipsum iterum ad Dominum dirigere. Et si hoc cum extraneis agendum est, 11
multò diligentiùs & maiori cum ratione cum filijs vestris obseruare debetis. Magna profectò confusio est, vos, qui patres filiorum estis, nimis solicitos esse atque anxios, vt post mortem vestram ipsi diuites remaneant, nunc verò nullam rationem de eorum virtute ac bona indole habere Insanus & maximè demens diceretur ille, qui cùm pedes ægritudine podagrę tumidos haberet, & manꝰ vulneratas & lepra cooptas, omni cura & solicitudine ocreas angustas & comprimentes pedes, & manicas pretiosas quæreret. O stulte, stulte, nonne vides, ocreas ipsas pedibus tuis nocumento futuras esse, quoniam ipsi infirmi sunt, chirothecas verò pellem manib. tuis esse detracturas? Conare prius salutem pedibus ac manibus adhibere, & postquam sani fuerint, nec ocreæ pedibus, nec chirothecæ manibus nocebunt. Dicere soletis, filios vestros esse pedes & manus vestras. Si igitur ipsi pedes & manus tuæ 12
vitijs corruptæ sunt, insanum profectò est, eis multa bona temporalia relinquere, illis enim magis corrumpentur & deteriores fient. Id enim perinde est ac si ocreas, chirothecas, pedibus tumidis & manibus lepra infectis adhiberes. Labora, frater mi, & da operam, vt filij tui ab spiritualibus infirmitatib. sanentur, ne sint mendaces, superbi, & inhonesti, vel ludo dediti, sed vt sint boni ac virtute præditi: & si hoc habuerint, ditissimi post mortem tuam remanebunt. Sic sanctus senex Tobias filio suo dicebat: Noli timere fili, pauperẽ quidem vitam

Thess. 2. Simile. Aliud. Ecclesi. Simile.

gerimus,

gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni pecca-
13 to, & fecerimus bonũ. Quòd si illi fuerint virtute præditi, tunc diuitijs, quas post mortem
eis reliqueris, digni erũt. Sed, proh dolor! quot hodie reperientur, qui non solùm filios suos,
vel etiam extraneos ad Iesum Christum mini-
Esai. 9. mè adducunt, sed Satanæ munere fungentes, eos à diuino amore ac seruitute verbis suis ac deprauatis exemplis auertunt. Quibus Propheta Isaias seuerè minatur, dicens: ***Disperdet Dominus ab Israel caput, & caudam incuruantem & refrænantem die vna.*** Vbi alij transtulerunt: ***Deprauantem***, & sic etiam legit B. Hieronymus. Per caput & caudam nobiles & ignobiles intelliguntur. Sed multò magis timenda est illa Domini comminatio, quam apud di-
Matt. 18 uum Matthæũ ipse ponit, dicens: ***Qui scandalizauerit vnum ex istis minimis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & immergatur in profundum maris.***
14 Quid autem sit scandalum, egregriè B. Augu-
B. Aug. li. 22. contra Faustum D. Hieronymus sup. Matth. D. Tho. 2. 2. q. 43 art. 1. stinus ostendit, inquiens: Scandalum est dictum, vel factum, vel concupitum minus rectum, præbens occasionem ruinæ. Et D. Hieronymus exponens illud Diu. Matthæi, Scis quia pharisæi audito hoc verbo, scandalizati sunt, sic ait: Quando legimus, Quicunque scandalizauerit, hoc intelligimus, scilicet, qui dicto vel facto occasionem ruinæ dederit. De hoc etiam videre poteris D. Thomam, qui illud eleganter suo more tractat. Quæ lingua poterit explicare, quantum scelus illorum sit, qui non solùm Deum offendunt, sed alios ad id faciendum impudenter inuitant? Hæc est magna perditionis mundi pars. Non contenta
Genes. 3. fuit Eua Dei præceptum frangere, sed (vt sacra scriptura refert) ***vidit quòd bonum esset lignum, & tulit de fructu illius & comedit, deditq; viro***
15 ***suo.*** Et alibi quædam ex filiabus Loth ad aliam
Gen. 19. dixit: ***Ecce dormiui heri cum patre meo, etiam demus ei vinum hac nocte, & dormies cum eo,*** Deus nos à tanta peruersitate eripiat. Primum præceptum, quod inter amicos Marcus Tullius seruandum esse dixit, fuit, vt nullus propter amicum suum peccaret, nec ei aliquid, quod ipsum ad peccandum adduceret, persuaderet. Fœlix & nimium fœlix ille, qui hoc præceptum seruauerit. ***Inimicitias*** (ait Dominus ad serpentem) ***ponam inter te & mulierem *Genes. 3.*
*& semen tuum & semen illius.*** O fons charitatis, pacis, & misericordiæ, quare te discordiarũ authorem inter bonos & malos efficis? Vt homines doceam, non esse minorem virtutẽ improbos amicos, qui ad malum alios inuitant, deserere, quàm bonos, qui ad bonũ alios incitant, conseruare. ***Non veni pacem mittere, sed* *Mat. 10.***
gladium, ait ipse princeps pacis Iesus Christus, 16
veni enim separare hominem aduersus patrem suum, et filiam aduersus matrem suam. Quibus verbis diuinus magister docet, debere quemlibet, se ab illo, qui occasionem peccãdi præbet siue pater sit, vel mater, omni cura & studio separare.

Omnia hæc à nobis dicta sunt occasione sumpta à pietate, qua hi homines erga proximum suum egenum vsi fuerunt. Hunc igitur ęgrum Dominus mirabili quadam ratione curauit. Tulit enim eum à turba seorsum, ***Et misit digitos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit & dixit, Ephathah quod est aperire, & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius & loquebatur rectè.*** Quis hoc gen⁹
curationis non miretur? Quis hæc omnia my- 17
sterijs vacare credat? Si enim in tota hac mũdi fabrica nihil otiosum à naturæ authore factũ est, quonam modo idem ipse omnium conditor in morborum curatione cæterisque operibus gratiæ aliquid otiosum fecisse putandum est? Illuminet corda nostra, qui lux vera est ipse Christ⁹ Iesus, vt ea intelligamus. Vt igitur hæc mysteria excutere incipiamus, notandum est cum sanctis patrib. ægrotum hunc surdum & mutum periculosissimũ quendam animorum morbum significare, eorum, videlicet, quibus omnis penè ad salutem aditus industria Satanæ interclusus est. Is namque sensus omnes, per quos lux aliqua obtenebratæ mẽti fulgere possit, obstruere contendit: os enim eorũ claudit, ne opem Domini implorent, sine qua nemo ab eius vinculis eximi potest. Aures etiam cordis ita claudit, vt nullis nec internis Dei motibus, nec externis concionatorum vocib.
quidquam proficiant. Multos enim reperies, 18
qui cum tota ferè vita concionibus audiendis interfuerint, in quibus quamplurimas comminationes ac Dei promissiones audierunt, &

nullam

Lucæ 7. nullam earum aure cordis acceperunt, ijdem prorsus maneant, qui anteà fuerunt. Loquens Dominus de Pharisæorum ac doctorum duritie & obstinatione, dixit: *Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem atq; dicentibus: Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis, lamentauimus, & non plorastis.* Quasi diceret: O infœlices homines venit Ioannes Baptista prædicans timorē, horrorem, & luctum, & vos ad Deum minimè conuersi estis. Veni ego, vobis amorem peccatorum remissionem, gratiam, & regnum cœlorum prædicās, & vos doctrinam meam abhorretis, itaq; nec amo-
19 re, nec timore in veram pœnitentiam & Dei amorem adduci potestis. Hoc idem multis in suis sceleribus obduratis dicere possumus. O duriores Adamantibus. Quæ obsecro spes salutis vestræ haberi potest, siquidem nec blanditijs, nec asperitate vos Deo summittere vultis? Infœlices animæ, quæ nec suauibus medicamentis, nec cauterijs ignis sanitatem consequuntur. Homines, qui nec inferni ignibus nec præmijs cœlorum propositis conuertuntur, & à Domino veniam postulant, quibus, rebus conuertentur? Hos igitur surdos & mutos ægrotus, quem Dominus tantis cæremonijs sanauit, repræsentat, quarum prima fuit, apprehendere eum de turba seorsum. O fœlicem hominem quem Christus Iesus à rudi tur-
Exod 23 ba segregat. Nec ab re turba vocatur, nam in ea maxima dissidia & turbationes insurgunt. *Ne sequaris turbam ad faciendum malum*, ait Dominus, *nec iudicio plurimorum acquiesces*
20 *sententia, vt à vero denies.* Etenim qui rudem & tumultuantem turbam sequitur, calamitatibus plurimis se exponit, & innumeras patie-
Eccle.11. tur perturbationes. Ideò vbi nos legimus: *Non est tibi nihil in hoc sæculo*, alia translatio habet, *Non est tibi nihil in sacculo*, & sic etiā est in contextu Græco, Conuenienter hic mundus appellatur sacculus: in eo namque omnia inuoluta & absq; ordine aliquo sunt, sicut illa, quæ in sacculum includuntur. Hoc igitur donum ardentissimis votis optabat sponsa, ideò dice-
Cant.1. bat: *Trahe me post te, & curremus in odore vnguētorum tuorum.* Ecce quomodo à turba fluctuanti exire affectat, sed per se sola id efficere non valet, nisi sponsi Christi Iesu virtute fulta.

Primum igitur ægrotū seorsum à turba separat, vt is, qui sanare cupit, intelligat à turbulentis huius mundi curis atque negotijs paulisper secedens de salute sua cogitare debere.
Eum etiam à turba separat, ad significandum 21
esse aliquos homines, qui de proximis detrahere, & ea, quæ de ipsis dicuntur, audire adeò soliti sunt, ac de lingua & auribus ita laborant, vt ab hac infirmitate minimè sanent, nisi prius ab illorum congregatione, qui eis detrahendi de alijs sunt occasio, separentur. Conquerebatur S. Isaias dicēs: *Væ mihi quia tacui, quia vir* Isai. 6.
pollutus labijs ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. Vbi illud, & causam denotat: & sic est sensus, vir pollutus labijs ego sum, quia in medio populi polluta labia habentis ego habito. Quamplurimi nunc de hac ægritudine possunt etiam cōqueri, & ideò vt sanitatem cōsequantur, oportet eos ab hominum turba seiungi, & vniuersaliter omnib. peccatoribus conducit, si à suorū scelerum in- 22
firmitate sanari cupiunt, occasionem peccandi relinquere. Quamobrem apud S. Ieremiam Iere.4.
dicitur: *Si reuerteris ad me Israel, ait Dominus, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea, non cōmoueberis.* Quibus verbis Spiritus sanctus docet, neminem ad Deum verè conuerti, nisi illum qui à peccatis suis conuertitur: nullus autem verè conuertitur, nisi prius occasiones peccatorum, quæ offendicula vo- Simile.
cantur, deponat. Si quis habet capitalem hostem, non solùm eum pertimescit, sed etiam omnes qui eius sunt factionis, ipsiusque partes agunt. Sic nō solùm peccatum, sed omnes occasiones, quæ eius partes agunt, pertimescere Eccl.7.
debemus. Et sic in Ecclesiastico dicitur, *Qui timet Deū, nihil negligit: omnia timet, & de omnib. sibi prouidet.* Quòd si Salomō egisset, & re- Prou.14.
cordaretur eius, quod in Prouerbijs dixit, scilicet, *Sapiens timet & declinat à malo, stultus transilit et confidit*, non incideret in tantā con- 23
fusionem, quā tam incidit. Ob hoc etiam tam pauci à suis scelerib. sanitatem consequuntur.
Ascende in Galaad, & tolle resinam virgo Ægypti: frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi, ait S. Ieremias. Quibus verbis ad literam sanctus vir remedijs eludit, quę Ægyptus quærebat, ad eximendum se ex Dei flagellis, significans eis minimè profutura esse. Spiritus Iere.4.
verò

verò huius literæ tecum, ô peccator loquitur,
& tibi inquit: Quid tibi, ô miser, prodest, vt in
sacrosancta Ecclesia tot tamque efficaces sint
medicinæ, (qualia sunt diuina sacramenta, &
illa admirabilis resina, videlicet, sacratissima
Iesu Christi caro) si tu ad illas accipiendas tei-
psum, vt oportet, nequaquā præparas, nec ab
occasionibus ad malum inuitantibus te vis a-
24 uertere? Frustra multiplicas medicamina, sani
tas non erit tibi, quin potiùs illa in tuam erunt
Simile. maiorē damnationem. Quid prodest in phar-
macopolium ad quærendas pictimas ac potio
nes cor tuum lætantes, aliaq; salutifera medi-
camenta te conferre, si cum illis simul venenū
sumis? Deprecare igitur frater cœlestem me-
dicum Iesum Christum, vt sua potenti manu
te de turba seorsum apprehēdat, & in tranquil
lo statu semotum ab omni peccādi occasione
Galat.1. constituat. Loquens D. Paulus de superno Do-
mino inquit: *Qui dedit semetipsum pro peccatis*
nostris, vt eriperet nos de præsenti seculo nequam.
Non vult sanctus Apostolus dicere, Christum
25 Redemptorem nostrum voluisse mori, vt nos
ab hoc seculo per mortem eriperet, sed vt effi-
Isai.9. ceret, ne vitam turpem, cupidam, superbam,
atque ambitiosam viueremus: hoc enim est à
seculo nequam nos eripere Atque ita apud S.
Isaiam de illo dicitur: *Vocabitur pater futuri*
seculi, quoniam aliud seculum longè melius,
purius, & candidius, videlicet, vitam iustorum
ab omni peccati occasione alienam, facturus
erat. Postquàm verò Dominus hominem à tur
ba secreuit, misit digitos in aures: quia (vt dixi-
mus) ægrotus hic surdus & mutus obduratæ
mentis hominē repræsentat: quisquis autem
hoc modo sic obduratus est, etiamsi omnia di-
uinorum voluminum oracula ante illum pro-
Eccl.21. posueris, nihil prorsus aure cordis accipiet. Et
Eccl.27. sic de illo dicitur: *Cor fatui, quasi vas confra-*
ctum, omnem sapientiam non tenebit. Et rursus:
26 *Quasi in percussura cribri manebit puluis, sic a-*
poria (id est scoria) *hominis in cogitatu illius.*
Hoc est: Nō percipit nec cogitat aut animum
adiungit nisi rebus immundis & scorijs huius
seculi. Istius autem miserādum stuporem Do-
Hiere.5. minus per Hieremiam Prophetam designauit,
cùm ait: *Audi popule stulte, qui non habes cor,*
qui oculos habentes non videtis, & aures & non
auditis. Quod verò ait, stultum populum non
habere cor, significat, ita sensu ac mente obru-
tum esse, vt nec periculi, aut morbi sui magni-
tudinem agnoscat, nec eius remedium quæ-
rat. Hoc enim fratres inter leues & graues cor- Simile.
poris morbos distat, quòd leues quidem nec
multum sentimus, nec admodum diligēter eis
remedia quærimus: at quò grauiores sunt, eò 27
maiorem nobis sensum doloris incutiunt, &
ad quærenda remedia acriùs incitant. Longè
tamē aliter in animi morbis euenit: pios enim
viros perfectiorisq; vitæ studiosos leuia etiam
peccata non leuiter angunt. Quod quidem
longè aliter in grauissimis sceleribus contin-
git, quæ quantò grauiora sunt, tantò minus
sentiuntur, quoniam ipsam vim sentiendi in Prou.18.
hominibus impediunt. Quod apertè Salomō
significauit, cùm dixit: *Impius cum venerit in*
profundum malorum, contemnit, hoc est: Pro
nihilo ducit grauissima etiam delicta commit
tere. In has igitur aures necesse est, vt cœlestis
medicus digitos immittat, id est, spiritus sui
dono ad rectè audiendū idoneos efficiat. Quo Act.16.
quidem beneficio in Actibus Apostolorum
fœminam quandam nomine Lydiam Domi- 28
nus affecit, cuius ipse aperuit cor, vt perciperet
quæ à Paulo dicebantur. Ergo fratres, cùm ad
concionem conuenitis, corda vestra in Deum
attollite, illum suppliciter exorantes, vt digi-
tos suos, id est, dona spiritus sui in aures men-
tis vestræ immittat, quibus intendere ijs, quæ
dicuntur, possitis, & vt ad salutem audiatis. Sic
enim audire ipsius donum est & beneficium,
quemadmodum in Prouerbijs legimus: *Ocu-* Prou.20.
lum videntem & aurem audientem Dominus
fecit vtrunque. Hoc est: ea, quę ad salutem no-
stram pertinent, rectè intelligere, eademq; piè
& religiosè audire, vtrunq; Dei munus & gra-
tia est. Cæterùm non solùm digitos Dominus
in surdi aures immisit, sed etiam saliua linguā
eius tetigit. Per saliuam autem, quæ ex ore
procedit, Dei sapientia, quæ ex ore altissimi
prodijt, significatur. Sapientiæ autem nomen
à sapore deductum spiritualem suauitatem at-
que dulcedinem repræsentat. Hoc est etiam
aliud beneficium, ad salutem nostram maxi-
mè necessarium: non enim satis est diuini ver-
bi mysteria intelligere, nisi illa etiam spirituali
quodam sapore degustemus. Ob cuius rei de-
fectum sæpenumerò euenire solet, imperitos
& illi-

29 & illiteratos homines ad illud audiẽdum magis propensos esse, quàm sapientes. Atque ita audiens B. Augustinus enarrari diui Antonij Abbatis deuotionem, in hæc verba prorupit: Surgunt indocti & rapiunt cælum, & nos cum nostra scientia in carne & sanguine volutamur, & in infernum demergimur. Vt igitur intellectus quæ intelligenda sunt, percipiat, tactus aurium necessarius est: vt autem affectus ea quæ intelligimus amplectatur, diligat, atq; degustet, palatum animæ saliua Christi Iesu, hoc est, sapientiæ dono sanandum est. Quod varijs vitiorum morbis infectum erat, vt cui anteà sola terrena noxia sapiebant, nunc sola
Simile. cælestia atque diuina dulcescant. Apes hic vnum florem, ibi alium carpere solet: posteà verò in aluearium se recipit, & ibi mellificat: nam si totum tempus in colligendis floribus consumeret, & nunquam vellet mellificare,
30 inanis esset eius labor & diligentia. Sic (fratres mei) licèt quamplurimos flores in vna atq; alia concione carpamus, si nunquam nos ipsos ad illos exprimendos in aliquem locum recipimus, hoc est, si diuinas sentẽtias, quas intellectu nostro percipimus, non meditamur, parum nobis proderit, quidquid vel audimus, vel legimus. Hoc autẽ ex eo oritur, quia spiritualia non degustamus. Quapropter maximè oportet nos hanc diuinam saliuam à Domino humiliter postulare, vt illa degustãtes, ipsa sæpenumerò animo euoluamus, & ab eis magnã educamus vtilitatem.

Postquàm Dominus ægroti linguam teti-
31 git, aliud longè mirabilius operatus est, *Suspiciens enim in cælum, ingemuit.* O gemitum mirabilem omni adnotatione dignum. O Iesu bone, & hominum amantissime, Angelorum gaudium, & cũctorum beatorum lætitia: quid subest causæ, vt suspiciens in cælum, ingemiscas? Oculorum aspectus cum affectione, & cordis desiderium semper vno eodemque ferè motu coniunguntur, oculi enim cordis sunt prænuntij, atq; ita dicere soletis, eò aspiciunt oculi, vbi cor diligit. Ideò in Ecclesiastico dici-
Eccl. 17. tur: *Posuit oculum ipsorum super corda illorum:*
Plin. lib. 11. ca. 37. nam id, quòd corde manifestari non potest, oculis, qui sunt cordis prænuntij, ostẽditur. Plinius etiam inquit: *Profectò in oculis animus inhabitat, nec vlla ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, sed homini maximè, id est, moderationis, clementiæ, misericordiæ, odij, amoris, tristitiæ, & lætitiæ colligi possunt.* Atque ita sacra Scriptura hoc loquendi tropo vtitur ad explicandum, quomodo populus Dauid Re- 32
gem diligebat. *Acceptus,* inquit, *erat Dauid in* 1. Reg.
oculis omnium, id est, omnes eum diligebãt. Vt autem referret odium, quo Saul ipsum Dauid prosequebatur, inquit: *Non rectis oculis Saul inspiciebat Dauid.* Hinc infertur, eum, qui in cælum suspicit, & suspiria trahit, ibi suam habere sitam atque collocatam affectionem. Et hoc est singulare medium ad auferendam affectionem rerum terrenarum, & ipsam in cælo collocandam, videlicet, illud sæpenumerò attentè suspicere. Aristoteles enim ait, *amorem* Arist. 9
maximè oriri & fieri per sensum visus. Quod & Ethic.
probatur ex eo, quod apud sanctum Hiere- Thren. 3
miam dicitur, scilicet: *Oculus meus deprædatus est animam in cunctis filiabus vrbis meæ.* Sæpenumerò Christus Redemptor noster in cælum 33
oculos subleuasse legitur, quippe qui suam ibi fixam habebat affectionem: & hoc ideò faciebat, vt nos ad idem agẽdum erudiret. Et ingemuit, vt hoc indicio declararet, inter innumera mala, quæ secum peccatum affert, hoc maximum & summũ esse, quod illius summi rerum omnium Domini maiestatem violet. Hac enim de causa peccati deformitas & malitia dicitur esse digna infinita & sempiterna pœna, quod aduersus illum pugnat, cuius bonitas & maiestas est infinita. Quocirca mirum nõ est, si quis, quãta esset ex hac parte peccati deformitas, adeò perfectè nouerat, ingẽtem ex imo pectore gemitum duceret. Quod perinde fuit ac si cum peccante homine his verbis ageret: O si scires miser, in quem te barathrum, cum Deum offendis, præcipitas? Ingemuit Domi- 34
nus, vt tu etiam cùm te in aliquo peccato immersum videris, ingemiscas, & nunc, siquidem per tempus licet, lacrymis & gemitibus tibi re- Simile.
medium adhibere contendas. Euenire solet vt in pomum pulchrum, candidum & rubicundum, odoriferum & sapidum, ita vt cor aspicientis lætificet, vermiculus ingrediatur, & ipsum breuissimo temporis spatio corrumpat, atque ita totum putridum absque odore, sapore & pulchritudine remaneat, sic vt ad nihilũ prosit, nisi vt in sterquilinium mittatur. Tu verò, qui

illud

illud pulchrum odoriferumq́ue vidisti, dolore afficeris, cùm ipsum corruptum reperis, & eo frui minimè potes. Quanto igitur maiori cum ratione tu, ô peccator considerans animę tuę pulchritudinem, dum in gratia erat, & quā odorifera ac sapida Deo & Angelis, cùm autē in eam peccatum introiuit, quàm corrupta & inutilis remansit, ita vt ad nihilum profit, nisi vt in infernum torquenda mittatur, poteris la-
35 mentari? Quare ergo non ingemiscis & ploras? O detestabilem amentiam! O execrandum stuporem! O spiritualē animi phrenesim, quæ hominem in tanto periculo constitutum ridere, ludere, epulari, & lætum diem agere facit. Quæ igitur vis ista est, quæ sic te obstupefacit & à mente deducit, vt nolis exiguo huius vitæ labore redimere quod nullis vnquam cruciatibus posteà redimendum est? Ad hanc sanè peccatoris cæcitatem explicandam verba desunt, mēs deficit, affectus succumbit, & omnes ingenij humani vires fatiscunt. Quocirca mirandum non est, si magnus ille humanæ salutis amator dum obstinatum in sceleribus hominē in hoc surdo & muto mentis oculis contemplatur pœnam illi diuino iudicio decretam animaduertens, ex imò pectore gemitum ducat, vt nos exemplo suo mala nostra geme-
36 re, atque lamentari doceat.

Postquàm verò ægrotum sanauit, verus Magister humilitatis illis præcepit, ne cui dicerēt: *Quantò autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant.* Vbi obseruandum est, quòd impensum beneficium prædicantes non contra præceptum fecerunt: quin potiùs vehementer fidei & gratiæ virtutem annuntiatio hæc declarat, & gratos sese ostendunt. Nec verbum hoc vt sonat accipiendum est, eò quòd voluntate absoluta rem hanc non reticeri voluit Saluator. Vnde beatus Augustinus ait: *Si sciebat eos, sicut notas habebat & præsentes & futuras hominum voluntates, tantò magis prædicaturos, quantò magis ne prædicarent eis præcipiebat, vt quid hoc præcipiebat?* Pigris volebat ostendere quantò alacrius, quantoq́; feruentius eum prædicare debeant, quando illi, qui
47 prohibebantur, tacere non poterant. Mirabile dictu! Dominus vetabat, eos loqui opus singulare, quod patrarat, & ipse internè eos excitabat, vt voce magna tonarent encomia illius.

D. August. de cō. ordia euangelicorum.

O mira satisq́ue miranda fidei viuæ energia, quippè quæ talis est, vt etiam adiurata, Dei laudes tacere nequeat. Huc pertinet illud Actuum: *Non possumus ea, quæ audiuimus & vidimus, non loqui.* Vbi meritò torpor fidei nostræ arguitur, qui Dei innumera beneficia prędicare iussi silemus. Referens diuus Paulus, cum ad Corinthios scriberet, immensa, quæ à diuina ac liberali manu beneficia acceperant, inquit: *Non estis vestri: empti enim estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro.* Glorificate Deum ad internum affe- 38
ctum & oris clamorem: portare verò eum in corpore ad externum opus attinet, ita vt vterque homo Christo Iesu seruiat fide viua, & opere, obsequium ei offerens & summis eum laudibus extollens, iuxta illud Ecclesiastici: *Exaltate illum quantum potestis, maior est omni laude.* Exaltantes eum replemini virtute, & repleti hic virtute & gratia, posteà replebimur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Act. 4.

1. Cor. 6.

Eccl 43.

DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis, &c. Luc. 10.

VT rectè intelligamus quorsum Dominus verba hæc protulerit, quid sanctus Euangelista paulò ante referat, exponere necesse est. Ait enim ipsum Dominum discipulos suos ad euangelizādum misisse, potestatemq́; illis languores curandi, dæmonesq́ue pellēdi tradidisse: quod cùm ipsi fecissent, resq́ue illis fœliciter euenisset, læti ad eum redierunt dicentes: Domine, etiam dæmonia 2
subijciuntur nobis in nomine tuo. Tum Dominus pro hoc tam fœlici nuntio æterno Patri gratias agens, quòd sapientiæ suæ mysteria paruulis illis reuelare dignatus fuerit, ad eosdem his verbis conuersus est: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis, O Christe summa æterni Patris sapientia, Vt quid Domine hos pauperculos homines, quos ex puluere terræ susci-

suscitasti, collaudas? Nonne vides, hoc esse adi
tum aperire, quo ipsi insolescant? Ad hoc re-
sponderi potest, virtutem laudare esse quandã
iustitiæ distributiuæ partem, videlicet, vnicui-
que quod suum est reddere. Patet autem quòd
laus virtuti & virtutis studioso debetur. Qui
vitiosum & sceleratum hominem laudat, con-
tra distributiuam iustitiam facit: ei namq; non
laus, sed vituperium debetur. Quãtum autem
hoc malum sit, ex illo Psalmi colligi potest, vbi
Psal. 6. Regius vates Deum sic interrogat: *Vt quid Do-*
3 *mine recessisti longè, despicis in opportunitatibus*
in tribulatione? Et respondet: *Quoniam lauda-*
tur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus
Eccle. 11. *benedicitur.* Ideò Ecclesiasticus admonet: *Ne*
laudaueris hominem in vita sua. Nequaquam
vult dicere, vt hominem, dum vixerit, non lau-
des: contrarium enim Christus & Redemptor
noster (fecit, cuius opera vt ait diuus Augusti-
nus) sunt velut exemplar quoddam & norma
rectissima, qua duci & gubernari debemus.
Scimus autem illum laudauisse beatum Ioan-
nem Baptistam, Centurionem, Chananæam,
4 & Nathanaël: & olim etiam sanctum, Iob,
Abraham, atque alios plurimos viros sanctos,
cùm adhuc viuerent, commendasse. Quid
igitur significat, Ne laudaueris hominem in
vita sua? Vult dicere hominem non in vita sua,
sed in aliena esse laudandum. Quid homo ex
Osee 13. se habebat? Propheta Oseas id explicat, di-
cens: *Perditio tua Israël, tantummodò ex me*
auxilium tuum. Quando gula, luxuria, aut su-
perbia in te dominantur, hæc est vita tua, cum
verò patientia, mansuetudo, & charitas in te
regnant, hæc non vita tua, sed aliena est, id est,
Christi tantummodò, ex me auxilium tuum.
Galat. 2. Idcircò diuus Paulus ad Galatas scribens, *Vi-*
uo, inquit, *iam non ego, viuit verò in me Chri-*
stus. In ipsa ergo vita, quæ aliena est, poteris
hominem laudare, non autem in sua, quæ
peccatrix est. Et ideò inquit sapiens: *Ne lau-*
daueris hominem in vita sua. Quod autem
D. Bern. epist. 23. hoc ita sit, diuus Bernardus egregiè explicat,
dicens: Cùm laudatur homo, in quo iam vi-
uit, non ipse, sed Christus, non in sua laudatur,
5 sed in Christi vita: ac per hoc non laudatur
contra sententiam, quæ prohibet laudare ho-
minem in vita sua. Quamobrem angeli fragi-
litatem humanam cognoscẽtes, videntes ani-

mam quandam virtutibus adornatam, inqui-
unt illud Canticorum: *Quæ est ista, quæ ascen-* Cant
dit sicut aurora consurgens, pulchra vt luna, ele-
cta vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata?
Meritò profectò admirantur videntes in tanta
fragilitate virtutem, in carne mortali purita-
tem, & in natura humana vitæ angelicæ simi-
litudinem. Quemadmodum homines admi-
rari solemus, cùm in brutis quendam pruden-
tiæ ac diligentiæ modum in procreandis filijs Simili
suis, & in eorum necessitatibus prouidendis,
atque proprijs vitis prospiciendis similem hu-
manæ prudentiæ videmus: sic superni spiritus
in admirationem rapiuntur, cum animam mi- 6
sera & caduca carne circundatam in peccatis
conceptam, & in malum procliuem habere
quandam admirabilem suæ ipsorum puritatis
& sanctitatis similitudinem contemplantur.
Idcircò eam tot nominibus hic nuncupant, ac
tot rebus comparant. In quo certè D. Bernar-
di sententia confirmatur. Hæc autem laus vti-
lis est ad ipsum iustum, nam virtus laudat - cre
scit, si vera virtus est. Vt enim in Prouerbijs di-
citur: *Quomodo probatur in flatorio argentum,* Prou. 27
& in fornace aurum, sic probatur homo ore lau-
dantis. Id est: Sicut argẽtum ignis fornace pu-
rificatur, ita vt falsum & adulterinum in spu-
mam & fumum vertatur, optimum verò puri- Simile.
ficetur: sic virtus laudata, [*Passando por el crisol*
del loor,] Si falsa est, inani quadam gloria cõ-
sumitur, si autem pura & vera, solidatur atque
ad crescendum habet occasionem. Quando 7
segetes multũ creuerunt ita, vt spicas iam pro-
tulerint, quæ iamiam ad maturitatem perue-
nire volunt, cupiunt earum domini, vt venti
sufflent, quibus ipsarum grana tumescant, &
augeantur. Sic laudum venti iustos crescere &
augere faciunt. Laus etiam iustorum aliquan-
do peccatoribus prodesse solet, sicuti D. Gre- D. Gre
gorius testatur, dicens: Infirmæ mentes cùm gor. li. 2
bona de alijs audiunt, aliquando ad operatio- moral.
nem rectam nõ amore virtutis, sed delectatio- cap. 7.
ne laudis accedunt: qui licet non bono fine in-
cipiant, posteà virtutem ipsam amore ample-
cti & recta intentione operari sæpenumerò cõ-
tingit. Verum est tamen prudentiam & tem-
perantiam in humanis laudibus necessariam
esse, vt prosint & non noceant. Solet olitor re-
centes plantas irrigare, & vt crescant & fructus 8
pro-

proferant: at si eis tantam aquarum copiam infundit, vt radices earum putrescant, non olitor sed horti & plãtarum pestilentia dicetur. Bonus ac prudens vir iustum ita laudibus effert, vt ipse ad vlterius progrediendum & ad Dominum glorificandum propter talentum sibi ab eo concessum animum concipiat: adulator verò tot tamque excessiuas laudes coniungit, vt humilitatis radices faciat putrescere. Laudauit ergo diuinus Magister suos sacros discipulos, vt ipsi dignitatem suam intelligentes sese ad vilia & caduca huiusmodi non abijcerent: & propter hunc finem eos apud diuum Matthæum ita laudibus amplificauit, dicens:
Matt. 5. *Vos estis sal terræ, & vos estis lux mundi, & non potest ciuitas abscondi supra montem posita.* O
9 quantum nobis prodesset, hanc cœlestem doctrinam omni studio & diligentia amplecti, nos ipsos adinuicem incitantes memoria lucis fidei quam Dominus nobis donauit, atque etiam recordatione beneficiorum, quæ in nos contulit. Adolescens Tobias sponsam suam Saram incitabat, vt per tres noctes integras orationi vacaret, dicens: Filij sanctorum sumus & non possumus ita coniungi, sicut gentes, quæ ignorant Deum. Antiquissimus Philo Iudæus inquit, hominem secundum spiritum ad imaginem & similitudinẽ Dei fuisse procreatum, vt scilicet, ob hanc causam incontaminatum se ab omni peccato seruaret propter honorem illius, ad cuius imaginem & similitudinem fuerat formatus, & vt puderet se imaginem Dei delere & fœdare. Quantò igitur maiori obligatione ad hoc astringimur, siquidem Deus hanc imaginem, quæ per culpam hominis fœdata erat, suis donis cælestibus instaurauit. Nàm (vt inquit Osius) per fidem, spem, & charitatem imago Dei in homine instauratur.

Philo in li. de opificio mundi.

Osius in confessione Apollonia

10 *Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.* Non loquitur hic Dominus de illa beatitudine, de qua dixit D. Augustin. Beatus, qui habet omnia, quæ vult, & nihil mali vult, quæ in visione & fruitione Dei consistit. Est tamen alia beatitudo in hoc calamitoso seculo, vbi homines mortali corpore grauati oculis fidei creatorem contemplantur, & contemplantes vnicè diligunt, diligentes mandatis eius diligenter obediunt. Tales erant sancti Apostoli.

B. Aug. li. 5. de ciuit. Dei. c. 5. & 8.

Postquàm verò Dominus eos fœlices & beatos vocauit, beatitudinis huius magnitudinẽ ex Sanctorum Patrum desiderio exponit, cùm subdit, *Dico enim vobis, quod multi Prophetæ*
& reges voluerunt videre, quæ vos videtis &c. 11
Tanto enim videndæ salutis huius desiderio veteres sancti tenebantur, vt ipse Dominus desideratus cunctis gentibus, & desiderium collium æternorum, id est, sanctorum omnium, qui veluti editi colles inter alios homines virtutis altitudine eminent, in literis sanctis appelletur. Merito ergo discipuli Domini beati prædicantur, qui desideratum cunctis gentibus viderunt, & tam larga manu huius gratiæ primitias acceperunt. Nec hac benedictione orthodoxi nunc priuantur, quia non vt patres antiqui typis vmbrisque Christum intuentur, sed reuelata facie gloriam Dei speculantes, in eandem imaginem transformantur, à claritate tanquam à Domini spiritu, scilicet, edocti & adiuti. Ideò ore suo sacro Dominus ipse eos benedixit, vbi Thomæ vulnera eius tangenti respondit: *Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt & crediderunt.* O nos fœlices, fratres, si nec Saluatorem in carne viuentem, nec miracula patrantem videntes, nõ 12
sacra eius verba ipso concionante audientes, nihilominùs per sacrosanctum Euangeliũ instructi, Christum filium Dei, & sacratissimæ Virginis vnigenitum adoramus, fide syncera confitemur, & ardentissimis desiderijs in cœlestibus considentem ad dexteram Patris videre affectamus, cum Apostolo Paulo ad Philippenses scribente ac clamãte: *Cupio dissolui & esse cum Christo.* His verbis Christus Redemptor noster discipulos suos, & in illis nos docuit esse gratos. Magister quando puerum docet, profert literam A. vt ipse puer discat & dicat etiam A: similiter & literam B. vt & ipse puer eam apprehendat & dicat. B. & hoc modo ipsum in legendo instituit: sic cœlestis magister Iesus Christus dixit: Beati oculi, qui vi- 13
dent, quæ vos videtis, vt & ipsi in terram proiecti, maximeque gratos se ostendentes, dicerent: Fœlices homines, qui cum essemus mundi feces & purgamenta, nos Dominus discipulos suos elegit, nobisque id, quod Regibus & Prophetis non concessit, donare dignatus est. O Domine, vnde meruimus nos regi Dauid

Aggæi 2

2 Cor. 3

Ioan. 20.

Philip. 1.
Simile.

Patriarchæ Abrahæ,& Prophetæ Isaiæ atque alijs anteponi? Sit tuum sanctum nomen benedictum, & pro tam singularibus beneficijs in nos collatis glorificatum. Hoc (fratres mei) debet esse nostrum continuum exercitium, ita
Coloss. 3. enim nos D. Paulus admonet, dicens: *Omne quodcunque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* Prius ait,
14 Omne, & posteà adiecit, Omnia. Sicut enim ingrato omnia in nihilum rediguntur: ita grato omnia augentur & multiplicantur. Nam gratitudo est veluti clauis viscerum Dei, qua plerunque ipsa aperiuntur, vt inde ingentes thesauri prodeant. Et adiunxit amplius, Per ipsum: quoniam gratitudo res tanta est, vt ipsam absque fauore Iesu Christi habere minimè possimus.

Gen. 13. Quidam interpres explicans illa Gene. verba, *Erat Abraham diues valde in possessione auri & argenti, reuersusque est per iter, quo venerat à Meridie in Bethel vsque ad locum, vbi prius fixerat tabernaculum & inuocauit ibi nomen Domini,* ait, quòd vt sanctus Patriarcha Deo pro acceptis beneficijs gratias ageret, reuersus est in paupertatis locum, quem anteà
15 habuerat. Vbi apertè docemur, eum qui in prosperitate existit, vt gratum se erga Deum ostendat, debere suæ paupertatis principij reminisci, vt sic circunspecta status differentia, crescat ipsius erga Deum gratitudo & glorificatio, atque ei seruiendi desiderium.

Exod. 25. Dominus etiam Hebræos ad gratitudinem commouere voluit, cum seruo suo Moysi imperauit, vt in arca virgam Aaron & tabulas legis reconderet, vt per virgam recordarentur mirabilium, quæ Dominus pro illis operatus fuerat, tabulæ verò in memoriam ipsorum id, quod pro Domino agere debebant, reuocarent. Et in eadem sacra pagina exploratores
Iosue. 2. quidam meretrici Raab dixerunt: *Innoxij erimus à iuramento hoc, quod adiurasti nos, si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaueris eum in fenestra,*
16 *per quam dimisisti nos.* Vbi valde notandum est, eos iussisse in eadem fenestra, per quam ipsos à morte eripuerat, & non alibi signum apponere, vt illud videntes beneficij accepti recordarentur, & ad gratitudinem erga illam domum commouerentur. Ita oportet nos, fratres, modos & inuentiones quærere, vt beneficiorum in nos collatorum recordemur, & ingratos nos minimè exhibeamus: est enim diuinæ maiestati hoc nimis odibile, quod quidem ipse Dominus grauiter & seuerè punire solet.

Pincerna ille regis Pharaonis, à quo sanctus Ioseph fauorem & auxilium implorauit, & ipse illud ei debebat, & de quo in sacra scriptu- Gen. 40.
ra dicitur, quòd succedentibus prosperis præpositus pincernarũ oblitus est interpretis sui, propter ingratitudinem qua in eum vsus est, punitus fuit. Deus enim sanctum Ioseph præ- 17
positum domus Pharaonis & seruorum eius constituit: & hoc fuit vindicta, quæ de illo ingrato homine sumpta est, quo enim pudore miser afficeretur, cum se coram S. Ioseph aspiceret, & ingratitudinis, qua erga eum vsus fuerat, recordaretur? Hoc dignus est ille, qui obliuiscitur eius, qui in ipsum beneficia contulit, scilicet, se famulum illius ac seruum videre, nimio pudore coram eius conspectu affectum. Et hæc erit vna ex vltionibus, quæ de ingratis sumetur, videlicet, illos visuros esse Iesum Christum, à quo tot tantaque beneficia acceperunt, & quem maximè offenderunt, factum iudicem & omnium vniuersalem Dominum. Atque ita inquit D. Ioannes: *Videbunt, in* Ioan. 19
quem transfixerunt. Quòd si ingens malum & grandi supplicio dignum est, quemlibet pro acceptis beneficijs se gratum non præbere, (propter quod sacra scriptura in confusionem nostram nobis proponit exemplum Sodomitarum, qui cùm essent pessimi & nefandi homines, grati tamen extiterunt, Rege eorũ nomine omnium subditorum offerente Patriar- 18
chæ Abrahæ omnia spolia, quæ in prælio à quatuor regibus exceptis animabus ceperat: atque ita ei dixit: *Da mihi animas, cætera tolle* Gen. 14.
tibi) quid erit benefactorem ipsum bonis ab eo acceptis offendere? Quibus verbis tanta ab- Ezec. 16
ominatio amplificari poterit? Hæc est vna ex per totũ
præcipuis querelis quibus Dominus de gente peccatrice conqueritur, vt in propheta Ezechiele patet, maximè illis verbis: *Perfecta eras in decore meo quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es.* Propter hæc scelera consueuit Dominus reges ab

ipso-

ipsorum regnis priuare. Atque ita in Leuiti-
19 co, vbi Dominus populo Hebræorum dixit, vt sibi cauerent, ne cum illis bonis, quæ ab ip-
Leuit. 18 so acceperant, eum offenderent: imitantes in abominationibus illius regionis incolas, adiecit: *Ne polluamini in omnibus ijs, quibus contaminatæ sunt vniuersæ gentes, quas ego eijciam ante conspectum vestrum, & quibus polluta est terra, cuius ego scelera visitabo, vt euomat habitatores suos.* Et paulò inferiùs: *Cauete ergo ne & vos similiter euomat, cùm paria feceritis, sicut euomuit gentem, quæ fuit ante vos.* Hæc solet esse fons & origo omnium errorum. At-
Rom. 1. que ita D. Paulus loquens de philosophis ait: *Quia cùm cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadru-*
20 *pedum, & serpentum.* O stupendum & seuerum iustitiæ Dei supplicium? Quod adeò lapideum erit cor, quod hoc audiens non contremiscat? vt videlicet, in pœnam ingratitudinis homines prudentes in tantam cæcitatem deuenissent, vt bestias ac serpentes pro Dijs adorarent. Si autem quæris, quid sit glorifica-
Simile. re Deum, sicut Deum: est ipsum summè glorificare & super omnia diligere. Aliud est seruire regi, & aliud ei tanquam regi inseruire. Seruire regi, est te eius licèt nolis esse seruum & subditum, atque ei tributum licet coactè persoluere, quamuis nunquam eum videas, nec audias: At ei tanquam regi inseruire, est ei seruitutem adhibere cum amore, obedientia, at-
21 que diuitijs. Et sic aliud est glorificare Deum, & aliud glorificare ipsum tanquam Deũ: Glorificare Deum est esse opus manuum eius: in omnibus enim creaturis, licèt irrationales & insensibiles sint, Deus glorificatur, quoniam in eis bonitas, sapientia, atque potentia eius ostenditur. Sed glorificare ipsum tanquam Deum est illum diligere, honorificare, & ei animi promptitudine & hilari voluntate obedire. Quia verò philosophi eũ hoc modo non glorificauerunt, nec ei gratias pro sibi impensis beneficijs egerunt, ideò ipse Deus eos tanquam ingratos in abominabilium errorũ tenebras permisit incidere. Glorificate igitur (fratres mei) Deum sicut Deum, & ei pro fidei luce, quam vobis donauit, & pro alijs innumeris beneficijs, quæ à liberali manu eius accepistis, gratias agite, & hac gratiarum actione veluti quadam claue magnificentissimi Dei
viscera aperietis, atque ab eis thesauros mise- 22
ricordiæ eius conseruationis, & augmenti illorum deprometis.

Hæc vbi Dominus dixit, quidam legisperitus quæstionem ei bonam non tamen sano animo proposuit. *Magister* inquit, *quid faciendo vitam æternam possidebo?* O Vtinam hi nostri omnes essent sermones, videlicet tractare quid ad salutem animæ comparandum agendum sit, siquidem hoc vnicum & singulare omnium negotium est, atque omnia alia respectu huius impertinentia appellari possunt.
Apostolus enim ad Galatas scribens, ait: *Quæ* Gal. 6.
seminauerit homo, hæc & metet: qui enim seminauerit in carne, de carne metet corruptionem, qui autem in spiritu, de spiritu metet vitam æternam: Cùm verò omnia negotia exce-
pto hoc & illis, quæ in illud non diriguntur, 23
sint in carne seminare, hinc apparet, ea non solum esse impertinentia, sed etiam perniciosa, siquidem per illa corruptionem ac damnationem æternam comparamus. Si hæc igitur ita se habent, quanta, obsecro, hominum insania & quanta cæcitas est, omnes curas, & cogitationes, & locutiones suas, & omnia vitæ studia in his acquirendis, quæ ad hãc momentaneam vitam pertinent, impendere: ad illam verò, quæ nullo fine clauditur, & quæ sempiternis seculorum ætatibus aut in summis delicijs, aut in acerbissimis cruciatibus duratura est, nihil omninò parare, nihil prouidere, nihil de ea loqui, nec vlla eius cura & solicitudine tangi? O mentes horrendis tenebris circunfusas: ô sensus serpentis antiqui fraudibus oppressos: ô exitialem animorum insaniam. Quid enim est, si hic stupor &
furor & insania non est? Quæ mentis cæcitas 25
cum hac tanta cæcitate comparari queat? Vbi, quæso ratio? vbi iudicium? vbi consilium? vbi futurorum cura & prouidentia, quæ propria creaturæ rationalis est? In hoc enim homo à pecudibus distat, quòd pecudes sola præsentia, & quæ habent ante oculos posita

cernunt

cernunt, homo autem, qui rationis est parti-
ceps, & præteritorum meminisse, & futura ex
antecedentibus causis partim præuidere, par-
tim etiam prouidere potest. At isti pecudibus
similes effecti, sola cogitant, curant & de ijs lo
quuntur, quæ præsentia sunt, futuræ autem æ-
ternitatis nullam magis curam aut rationem
habent, quàm si ipsorum animæ perinde atq;
brutorum cum corpore simul interirent.

At ille dixit: *In lege quid scriptum est? Quo-*
25 *modo legis?* O admirabilem responsionem illis
præcipuè, qui cauillationibus & fallacijs vtun
tur: & ad conuincendum hominem, qui veri-
tatem subterfugere conatur, interrogans, an
licitus sit suus viuendi modus optans inuenire
aliquem, qui illũ iustificet: huiusmodi homi-
nes negotium oportet ad ipsummet remitte-
re, ipsumque interrogare, quid de hoc sentis?
quid lex in hoc casu dicat? & ipse seipsum con-
uincet ac respondebit, sicut iste legis peritus,
qui quod sciebat, cautè & cum mala intentio-
ne interrogabat Qui interrogat an quidã con
tractus diabolici sint liciti, responsionem in
eius capite oportet ponere. Dicite ei, Quid ti-
bi videtur? Quid tibi dicat conscientia? Et ipse
si verum dicere non erubescit, respondebit: Il-
licitum mihi videtur. Id igitur ego tibi dico: *In*
lege quid scriptum est, ait summa Veritas: Qua-
26 si diceret, in lege scriptum est quid ad salutem
consequendam te oportet facere.

Quocirca (fratres mei) qui literas non didi-
cistis, ab illis qui literati sunt addiscere conten
dite: magna enim cõfusio est, esse aliquos iam
prouectæ ætatis Christianos, qui id, ad quod
obligatione astringuntur, penitùs ignorant
pueris ipsis illud scientibus & per vicos vrbis
cantantibus. Qui autem literis operam dedi-
stis, diuinam legem lectitate, ibi enim quod
vos oporteat facere, & à quo sit fugiendum,
inuenietis. Idcircò egregiè D. Paulus inquit:
2.Tim 3. *Omnis scriptura diuinitùs inspirata vtilis est ad*
docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad
erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo
Dei ad omne opus instructus. Si quis ab homi-
ne profano quærat, Quare ita viuis tanto fau-
stu & pompa? quare subditos tuos euisceras?
quare dies noctesque ludendo consumis? qua-
re debita non soluis? quare factiones sequeris?
quare conciones non audis? quare sæpenume-
rò crimina non confiteris, & sacrosanctũ Eu-
charistiæ corpus non accipis? impudenter re- 27
spõdebit, sic homines suæ conditionis & status
viuere. Sed quæro à te, ô miser, in lege quid scri
ptũ est? Profectò diuina lex id non asserit. Dis-
ce, disce, infelix, circa res tuas diuinã legem cõ
sulere, & per illam vitã tuam gubernare: dicito
cum regio Propheta, *Consilium meum iustifi-* Psal. 118.
cationes tuæ. Nam via, qua incedis, absque du-
bio in æternam te ducet condemnationem.

Respondens legis peritus ad id, quod Do-
minus interrogabat, dixit, *Diliges Dominum* 28
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua, & ex totis viribus tuis, & ex omni mente
tua & proximum tuum sicut teipsum B Chry- D. Chry-
sostomus in quadam homilia inquit, magnũ sost. in ho-
esse signum quod Deus nos maximo amore mil. ad
prosequitur, siquidem nobis tam strictè impe- pop. Antiochenũ
rat vt ipsum diligamus. Primum, quod à no-
bis Deus postulat, est cor. Nam cùm hominis
cor sit præcipua eius pars, sic rationi consenta-
neum est, vt sit primum quod Deo subijcia-
mus. facile namque totus homo cor ipsum in-
sequitur Et quoniam opera nostra nisi à corde
exeant, nihil sunt, si autem ab eo prodeant cũ
debitis circunstantijs, tunc verè bona sunt, (li-
cet enim manus eleemosynam eroget, & lin-
gua bonum consulat, si id à corde non exeat,
nihil prodest) ideò postquàm rex Dauid pec-
cauit, à Domino magno affectu postulabat,
dicens: *Cor mundum crea in me Deus, & spiri-* Psal. 50
tum rectum innoua in visceribus meis. Nequa-
quam petijt, vt Dominus in eo alios pedes ad
rectè ambulandum crearet, nec alias manus, 29
quibus bonum operaretur, nec aliam linguã
qua sanam doctrinam doceret: nec alias au-
res, quibus verba sancta audiret: nec alios o-
culos, quibus necessitates proximorum suorũ
inspiceret. nam hæc omnia parui sunt valoris
ac momenti, si cor immundum est, & spiritus
inueteratus & debilitatus cum peccato. Idcir-
cò cor mundum & spiritum nouum à Deo po-
stulat: hoc enim modo omnes aliæ potentiæ
innouabuntur, earumque operationes vtilis-
simæ erunt. Cor istud, (quod vt B. Augustinus
ponderat, est ipsa voluntas) fons est & origo,
vnde exeunt duo vberrima amoris flumina.
Nam cùm per appetitum ad exteriora pro-
fluit, dicitur cupiditas aut concupiscentia: at
cùm

cùm ad ſpiritualia vel diuina labitur, charitas
30 appellatur. Veluti cū duo flumina ab vno fon-
te oriūtur,alterum in vnam partem fluit, pro-
Simile. priumque nomen retinet, alterum verò in a-
liam,quod & diuerſo nomine nuncupatur, v-
na tamen eſt ex eodem fonte aqua dimanans:
quæ cùm per diuerſa loca labantur, diuerſos
etiam ſapores accipiunt, ſicuti & varia nomi-
na ſibi vendicarūt: ita humanum cor eſt amo-
ris fons à quo duo flumina oriuntur, alterum
cupiditas dicitur,alterum charitas appellatur:
& hæc quidem diuerſimodè ſapiunt,nam cha
ritas Dei ſaporem habet,cupiditas verò carnis.
Cum autem iubemur Deum diligere ex toto
corde præcipimur quidem, vt omni ſtudio &
diligentia carnalia extinguere, atque odio ha-
bere contendamus,& tantummodò diuinum
amorem amplectamur: Deus enim non vult
31 ſemicorde aut tertia eius parte, ſed ex toto
Simile. corde,ab hominibus diligi. Et quamuis ipſe
nobis imperet, vt proximos noſtros amore
proſequamur, hoc tamen propter eundem
Deum eſſe debet Atque ita amor proximorū
nequaquam diuerſus eſt ab amore Dei,ſed i-
dem: ſiquidem finis minimè diuiditur aut mu
tatur,quia (vt ait philoſophus) Vbi vnū pro-
pter alterum,vtrobique tantum vnum. Dili-
gimus potionem amatam propter ſanitatem,
& totum ſub vna amoris ratione Sicut etiam
res amici propter ipſum charas habemus,& ſi-
ta vtrobique tantum vnum,ex eo enim quòd
res illius diligimus, amorem erga ipſum non
minuimus,quin potius illū augemus:ita quid-
quid propter Deum amatur, intra amorem,
quo ipſe diligitur,continetur. Non ſolùm au-
tem vult Dominus ex toto corde diligi, ſed ex
toto corde tuo. Sed fortaſſe dices: Cuius,obſe-
cro,cor erit niſi meum? Nónne illud mecum
32 habeo? Aliquando minimè. Idcircò non vacat
myſterio Dominū dixiſſe, Ex toto corde tuo.
Cùm regius Propheta preces Deo funderet,
2.Reg.7. ſic eum allocutus fuiſſe dicitur: *Inuenit ſeruus*
tuus cor tuum,vt oraret te hac oratione. Nun-
quid rex ſancte,cor tuum amiſeras, vt illud in-
ueniſſe dicas? Ita profectò, quoniam cor ea,
quæ diligit,inſectatur,& ideò idem S. Prophe-
ta dixit, *Cor meum dereliquit me.* Atque ita vbi
Pſal 39. nos legimus apud S. Iſaiam: *Audite duro cor-*
Iſai.46. *de,*ſeptuaginta Interpretes tranſtulerunt, *Au-*
dite me,qui perdidiſtis cor. Oculi ſolent eſſe cau
ſa amiſſionis cordis. Sunt aliqui famuli, qui
dominis ſuis in hoc duntaxat ſeruiunt, vt ip-
ſos,videlicet, induant, quod poſtquàm adim-
plent,ſtatim diſcedunt, Sic oculi vbi primùm
aliqua re ſibi placita veſtiuntur,hoc eſt,viden-
tes aliquid pulchrum,quod eis placeat,ſtatim
illud ſequuntur,oculos verò ipſum cor ſequi-
tur. Denique cor mens ſectatur, illa namque 33
plus eſſe in amante dicitur,quam vbi animat: Simile.
atque ita homo ſine corde & abſque anima a-
liquo modo remanet. Quocirca (fratres mei)
ne ſinatis obſecro oculos veſtros pulchra ſe-
ctari,ſiquidem tantorum malorū cauſa ſunt,
illos diuini amoris claue occludite. O carna-
lis,qui Deum toto corde tuo non diligis,quo-
niam tuum non eſt,quin potiùs illud à te alie-
natum, & in perſona, quam turpiter diligis,
collocatum habes. O auare, qui Deum toto
corde tuo non diligis,quoniam illud in theſau
ro retines. O ambitioſe,qui Deū ex toto corde
tuo non diligis,quoniam illud in honoribus
poſuiſti. Quærite ergo fratres corda veſtra, ſi-
cut S. Dauid ſuū lacrymis & contritione quæ-
ſiuit,vt Deum ex toto corde veſtro diligere va
leatis. Hic tamen prætereundum non eſt, &
vellem,notetis,quòd vbi nos legimus, Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, in 34
Hebræo ponitur verbum,quod ſi Latinè com
modè reddi poſſet,hunc ſenſum facit,cum to-
to tuo valde, ſeu multo,hoc eſt vt quidquid in
te vel in tua poteſtate eſt, totum id vehemen-
tiſſimo ſtudio in obſequium Dei tui velut per-
fectiſſimum quoddam holocauſtum offeras:
in quo nihil ſit, quod igne diuini amoris non
incendatur,ita quòd omnia, quæ ad te perti-
nent,ſiue corpus, ſiue animam, ſiue diuitias
cum ardore & tota animi propenſione & vo-
luntate offeras, hoc eſt, cum toto multo tuo.
O ineffabilem Dei ſapientiam, qui ſic infini-
tam bonitatem ſuā detegit huiuſmodi amoris
genus à nobis poſtulans. Voluntas hic cor ap- 35
pellatur: quoniam ſicut à corde motus in alias
corporis partes procedit, ſic à voluntate ori-
tur, vt intellectus humilietur, & rebus fidei
conſentiat, memoria verò acceptorum bene-
ficiorum ipſa gratificando recordetur. Per
voluntatem etiam appetitus ſenſitiuus moue- Simile.
tur, vt cum ratione conueniat, quemadmo-

dum sphæra superior cęlos inferiores suo motu mouet: hoc totum voluntas à charitate informata mirabiliter operatur. Diuus Bernardus interpretatur hunc locum hoc modo, Diliges ex toto corde tuo, Id est, sic Deum diliges, vt nullis voluptatum illecebris ita capiaris, vt ab eius obsequio & amore disiungaris: quemadmodum illum sanctæ virgines dilexerunt, quæ regnum mundi, & omnem ornatum seculi, omnesque carnis voluptates propter eum contempserunt. Diliges etiam
36 eum tota anima tua. Hic anima pro parte sen-
Matt. 6. sitiua accipitur, iuxta illud: *Ne solliciti sitis ani-*
Exod. 10 *mæ vestræ, quid manducetis.* In Exodo dixit Pharao Moysi & Aaron: *Ite & sacrificate Domino, oues tamen vestra & armenta remaneat.* Moyses verò respondit: *Cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri.* Sic veri serui Dei facere debent, qui licèt dæmon eis persuadeat, vt omnes sensus exteriores humanis voluptatibus tradant, respondere debent, quòd nec vngula ex eis remansura est, quæ seruitio creatoris sui non dedicetur. Et hoc significatur in eo, quod statim sequitur, scilicet, Diliges ex omnibus viribus tuis, vt, videlicet, omnes animæ tuæ vires omnes corporis sensus, atq; membra omnia, quæ à Deo condita sunt, suo modo conditoris dilectioni
Rom. 6. inseruiant. Quod etiam Apostolus à nobis exigit, dicens: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ sicut enim exhibuistis mē-*
37 *bra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem,* (hoc est, ad inquinandos & conspurcandos vos & veris contumelijs afficiendos) *ita nunc exhibete ea seruire iustitiæ in sanctificationem,* hoc est, ad vos perficiendos & sanctificandos & ab omni contumelia vindicandos. Diliges etiam eum tota virtute, id est, (vt D. Bernardus exponit) adeo constanter diliges, quòd nullis minis & nullis calamitatibus aut incommodis ita perturberis, vt ab eo nulla vnquam ratione diuellaris: quomodo illum sancti martyres dilexere, qui nulla tormentorum vi frangi & superari potuerunt quò minùs dilectionem & fidem illi pręstitam constantissimè seruarent. Denique diliges eum ex omni mente tua, id est, intellectu.
38 Notate obsecro, quàm singulariter diuina sapientia hæc omnia disposuit: nam primo loco voluntatem posuit, in vltimo verò intellectū, tanquam duas præcipuas spiritualis ædificij amoris columnas: Posuit, inquam, in principio voluntatem, quoniam illa fons est amoris & origo motuum hominis. intellectum verò in fine collocauit ad significandum, quòd vt amor crescat & ad finem debitum perueniat, valde sunt necessariæ sanctæ intellectus considerationes.

Et proximum tuum, sicut teipsum. Enume- Cant. 2.
rans in Canticis sponsa fauores ac delicias, quas ab sponso acceperat, vna fuit hæc: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Hoc est: Inter præcipua dona, quæ mihi communicauit, me ipsam in viscera sua intromittens, vnum hoc fuit, videli-
cet, me docere charitatis ordinem obseruare, 39
vt cūcta suo ordine diligerem, in primis Deū, deinde animæ meæ salutem, posteà proximorum saluationem, & statim meum proprium corpus, deinde alienum, postremò bona externa necessaria. Quo in ordine omnis pietas & religio consistit. At quæro, si prius meipsum quàm proximum diligere debeo, quomodo inquit: Diliges proximum tuum sicut teipsum? Respondeo quòd illud, sicut teipsum, nō dicit omnimodam æqualitatem, sed significat, sicut teipsum, id est, ad quod teipsum, videlicet, ad gratiam & gloriam, & in opere & in veritate sicut teipsum diliges: In amore autem erga proximos ordo etiam debet esse: ideò beatus Thomas egregiè docet meliores B.Tho.
magis esse diligendos. Atque ita interrogans 2.2 q.26.
sanctus Dauid, *Domine quis habitabit in taber-* art.7.
naculo tuo? inter illa, quæ respondet, vnum est, Psal. 4.
Ad nihilum deductus est in conspectu eius mali- 40 Psal. 15.
gnus, timentes autem Dominum glorificat. Et alibi: *Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.* Pro quo alij verterunt: *Erga sanctos, qui sunt in terra eius, & præclares omnis voluntas mea in eis.* Ille verò, qui nobis magis coniunctus est, plus à nobis
est diligendus, sicuti idem beatus Thomas te- B.Tho.
statur. Quod aliqui è contra faciunt, qui suo- 2.2 q 26.
rum obliuiscuntur, & extraneos beneficijs ar.1. & 8
quamplurimis afficiunt. Hi similes sunt ocu-
lis qui sibi coniuncta non possunt videre, sed Gal. 6.
quæ ab ipsis sunt separata. Et quamuis diuus Iob 31.
Paulus

Paulus dicat: *Operemur bonum ad omnes*, sicuti sanctus Iob faciebat, qui inquit *Foris non mã sit peregrinus, ostium meum viatori patuit*, tamen hic ordo obseruandus est, videlicet, plus nobis coniunctos diligere, & prius eis reme-
41 dium quærere, atque auxiliari debemus, quã extraneis. Quòd si hunc ordinem obseruauerimus, diuites meritis & gratia tandem consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis, &c. Luc. 10.

Hic primùm aduertendum est, quod beatus Lucas ait, Conuersus, scilicet, Dominus ad discipulos suos dixit, *Beati oculi*, &c. At verò beatus Matthæus & beatus Marcus indicant, seorsum Dominum hæc dixisse, ipsis poscentibus declarationem parabolæ de satore. Itaque seorsum à turbis quadam affabili conuersatione & dulci vultus sui conuersione hæc suauissima verba ad sacros discipulos dixit. In hoc docemur debere nos solitudinem quærere, vbi Dominus talia tamque
2 sublimia seruis suis communicat, vt licet ea sentire possint, tamen ipsa nequaquam sciunt explicare. Hoc idem Dominus per Oseã Prophetam præclarissimis verbis testatur, inquiens: *Ecce ego lactabo eam.* O singularia verba? Quando in aliquo libro calamo signatam manum vel aliquod huiusmodi signum inuenitis, statim animo concipitis aliquod ibi latere mysterium. Sic vbi in sacra Scriptura ponitur hoc aduerbium, Ecce, ab auditoribus attentio postulatur, quoniam ibi mysterium latet, sicut verè hic est. Et ideò ait, Ecce, id est, animaduertite hoc profunda animi consideratione. Et quid nobis Domine est animaduertendum? Ego lactabo eam. Ego, qui Deus infinitæ potentiæ & pietatis sum, dabo animæ piæ & deuotæ lac diuinæ consolationis, sicut pia mater illud infanti suo tanta animi teneritudine sugendum erogat, vt omnia viscera sua in eo posita habere videatur. Et vt magis expedita sit ad hos supernos ac diuinos fauores accipiendos, Ducam eam in solitudinem & loquar ad cor eius. Et dum separata fuerit 1
sponsa mea à consortio hominum atque in oratione mecum conuersata fuerit, tunc arcana secretorum reuelabo ei, & lætabũda ac mirum in modum iucunda verba mea audiet. Intelligens hoc regius Propheta ab imo pectore suspiria trahebat, dicens: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam?* Et non consumpsit omne tempus in trahendis suspirijs & desiderijs tantummodo, sicut aliquibus contingere solet, qui sæpenumerò dicunt: O quis esset in solitudine, ô quis se ab hominum cœtu & congregatione separatum videret: ipsi verò quotidie in huius mundi rebus caducis & inanibus se immergunt. Non sic S. Dauid fecit, sed statim sua bona desideria opere complere conatus est, sicut ipse ibidem testatur, adijciens: Ecce elongaui fugiens & mãsi in solitudine, id est: Ilicò mea bona desideria studui executioni mandare. Et quid ibi faciebas, rex sancte? Expectabam eum, qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus & tempestate. Hoc est, Expectabam eum, qui omnipo- 4
tens est, qui requies, tranquillitas, & fortitudo est sperantium in ipso & eorum qui expectant se à tempestate, quam mundus, caro, & diabolus excitare solet contra iustos, & ab ignauia & vecordia cordis per eum eripiendos esse, sibique fore concedendam quandam magnanimitatem humilem, & quandam humilitatem magnanimam, qua inferni potentiã superare, & cælum ipsum expugnare valeant. Ex hoc infertur, quàm bonam viuendi rationem eligant, & quàm rectè procedant illi, qui in adolescentia sua relicto mundo, sese alicui sacræ religioni dedicant. Beatus Ambrosius dupliciter explicat illa Threnorum verba: *Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quia leuauit se supra se.* Prima expositione illorum verborum ostenditur, quàm magnum sit in Ecclesia Catholica esse aliquos, qui in feruore iuuentutis, quando mundus & carnis corruptio maiorem in hominibus vigorem habet, non solùm iugum obligationis, sed etiam onus perfectionis Euan-

Marginalia: Matt. 13 Mar. 4 — Osea 2. — Simile. — Simile. — Psal 54. — Psal 54. B. Ambros de obitu Valenti. Thren. 3

Euangelicæ voluntariè & æquo animo suis humeris imponant, & carere voluptatibus humanis libentissimè eligant. Ad intelligendum autem, quanta res hæc sit, non egemus maiori probatione quàm videre, quàm pauci reperiantur, qui etiam in senectute iuueniles delicias ac peccata à se expellere velint. Attendite
6 obsecro quàm paucos ætas ab ipsorum fraudibus liberet, & quot decipiat consuetudo, & inde videbitis, quanti faciendum est beneficium quod Dominus in eos confert, quibus spiritum dedit, vt mundum contemnentes, possint diuinæ eius conuersationi suauissimè vacare. Atque ita verba illa, Sedebit solitarius, à sancto Doctore hoc modo explicantur.

Habebit paucos socios in ijs sublimibus, & præclaris quæ apprehendit: pauci enim sunt, qui humanas voluptates relinquere volunt. D. Aug. in confess. Diuus Augustinus in suis confessionibus inquit, bonam partem suæ conuersionis, & vt in perplexitatibus, in quibus erat, se confunderet, fuisse videre pueros ac puellas, qui in cordis, & animæ puritate Deo seruiebant. Et beatus Athanasius id reputat esse vnam ex præcipuis veræ religionis Christianæ probationibus. Est enim id apertum signum spiritus Iesu
7 Christi & veritatis promissionum eius, præcipuè si cum hoc coniungant desiderium viuendi, ab omnibus ignoti, & fugiendi non solùm oculos, verùm etiam cognitionem mundi, & vt ab illo duntaxat cognoscantur cui ipsi placere student: quod quidem vnum ex præcipuis est, quod in religiosis commendatur, Nam (vt ait Eusebius) monachi gloria est à nemine cognosci. Euseb. Quoniam autem hoc extra naturæ cursum & hominum intentiones est, ideò inquit: Leuabit se supra se. Altera explicatio, quam B. Ambrosius his verbis adhibet, est quod ipsa verba ostendunt obligationem & viam illius, qui hanc monachalē vitam elegit, & hæc videtur esse magis propria huius loci expositio. Atque ita hic erit sensus: Qui tandem manè surgit, vt iugo Domini tanta naturæ repugnātia succumbat, sicut semper experietur, singulare iter ad illud supportandum est eligere aliquem locum ab hominum congregatione semotum, vbi possit iuuari à sanctis cogitatio-
8 nibus & considerationibus, vt propriæ ipsius passiones vincantur. Nam si die, qua religionē ingressus est, mundique voluptates, pompas, & gaudia deseruit, sese ab omni affectione illorum spoliaret, & simul cum veste se quodam inseparabili paupertatis, mortificationis, & humilitatis amore, quem ipsa significat, indueret, posset securè & confidenter procedere. Sed cùm appetitus, qui hodie mortificati apparēt, non sint omninò mortui, & tempus sæpenumerò magnā partem feruoris, quo initio monachalis vita eligitur, tandem consumat, oportet, vt cogitationes sanctæ pectus amore & desiderio rerum cælestium inflamment, & strages, quas eiusdem naturæ corruptio in vita spirituali facit, penitùs reforment. Atque ita 9
D. Paulus castitatem commendans, ad Corin- 1. Cor. 7.
thios scribens, ait: *Hoc ad vtilitatem vestram dico, non vt laqueum vobis injiciam, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem habeat* (scilicet quis) *sine impedimento Dominum obseruandi*, vbi alia translatio habet, *Dominum obsecrandi*: quod valde necessarium est, vt puritas animæ in melius vlterius procedat. Nam licèt honor & opinio efficiant, vt quis in statu, quem semel professus est, progrediatur, tamen quod intus puritas animæ puritati corporis correspondeat non nisi per cōsiderationem diuinarum rerum, & continuum meditationis & orationis exercitium, & sanctorum librorum lectionem obtinetur. Atque ita D. Bernardus hæc omnia scalam monachorum appellat: qui autem per illam non ascen-
dunt, væ illis. Dicite mihi, ô monachi & mo- 10
niales, cum in monasterijs tanquam in perpetuis sepulchris inclusi fuistis, & mundus, & caro suo munere vsi fuerint, vosque multis tentationibus Satanæ artificio expugnauerint, quid remedij capietis? Quod refugium, quod asylum, quod solamen habituros vos esse speratis, si vobis gaudium spirituale quod in interiori animæ vestræ possidere valetis, deficit? Et hoc qualiter obtinere poteritis, si consideratione & meditatione ita ad bona quæ expectatis, animum non adiungitis, vt omnia mala, quæ toleratis, vobis facillima videantur? Quapropter hominibus religiosis nos velle modo persuadere, vitam ipsorum debere esse quandam diuinarum rerum assiduam cōsiderationem, & ad hoc institutā fuisse, perinde est ac si eis modum, quo religionis oneri non succum-

succumbant præbeamus: imò quo eis omnia facillima ac suauia diuinis fauorib. appareant, quos sic ab hominib. segregati his sanctis exercitijs consequentur. De quibus loquens diuinus sponsus cordibus ipsorum inquit, Beati
11 oculi, qui vident, quæ vos videtis.

Et ecce quidam legisperitus surrexerit tentans illum, & dicens: Magister quid faciendo vitam æternam possidebo: At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? Quomodo legis? Ille autem respondens, dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, &
Genes. 2. *proximum tuum sicut teipsum. Dixitq; illi, Rectè respōdisti, hoc fac & viues.* Prima lex, quam Deus homini dedit, amoris fuit. In sacra Scriptura sic legitur: *Tulit Dominus hominem, & posuit eum in paradisum voluptatis, præcepitq; ei, dicens: Ex omni ligno paradisi comede.* Hoc quoddam præceptum fuit: *De ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas*, fuit alterū. Quæ duo præcepta si rectè perpendantur, amoris
12 præcepta fuerunt. Magnum profectò Deus amorem hominibus ostendit eis præcipiens, quòd ipsi alias erant facturi, & eis dicens: Comedite & de vobis ipsis curam habete. Inter ea, in quib. amor dignoscitur, est in cura, quæ
Simile. de aliquo habetur, vt manducet, & illis quæ ipsi apponuntur, fruatur. Si quis alium inuitauit, quem grandi amore prosequitur, dū mensæ vterque accumbit, semper ei dicit: Domine manduca, accipe hoc, quod bene conditū est, nihil manducas: & huius curæ amor est causa. Sic hunc amorem Deus hominibus ostendit,
Simile. cū eis iussit, vt manducarent. In religionibus si Prælatus charitate feruidus est, quādo aliquis subditus ægrotat, ipsum orat vt manducet, ei dicens: Frater ex hoc comede, & vt plus in eo merearis, id per sanctam obediētiam tibi præcipio. Ita Deus primo parenti fecit, cui cūm diceret vt de omni ligno comederet, id per obedientiam ei imperauit. In quo apparet, hanc amoris regem fuisse: siquidē cūm homo ipsum deprecari deberet, vt ei facultatem ad id faciē-
13 dum daret, Deus illam prę nimio amore priùs voluit concedere, & curam, quæ homini futura erat, habere voluit.

Secundum pręceptum negatiuum fuit, & si quis illud superficie tenus inspiciat, cogitabit ipsum ex amore nō processisse, dum in eo pręcipitur, vt de arbore, quæ verè & realiter bona erat, homo non comederet. At si profundè cōsideretur, reperiemus certè illud etiam in amore habuisse fundamentum. Pro quo est notandum, primum parentem Adam fuisse sapientissimum scientia sibi à Dęo infusa, sed hęc sci- 14
entia rerum vniuersalium fuit, videlicet, proprietatum herbarū, lapidum, animalium, stellarum, cælorum, &c. Sed de omnibus peculiaribus, quæ hominibus euenire solent, scilicet, scire in cunctis rebus particularib. pretiosum à vili discernere, perfectam non habuit cognitionem, hæc enim alia peculiaris scientia est. Atque ita videmus sapientissimos quosque viros in his particularibus deficere, quoniā nullus est, qui scientiam de particularibus, quæ in toto vniuerso euenire solent, possit obtinere. Idcirco Annibal scripturam Vegetij de re militari derisit, inquiens, esse scripturam vniuersalem, quæ casibus & infortunijs particularib. minimè proficiebat. Posset quidem Deus facere, vt Adā primus parens de illa arbore manducans, aut alio modo (vt tangit B. Thomas) D. Tho.
hanc scientiam cōsequeretur, sed noluit illam 1. p q. 7. art. 2.
ei communicare. quod quidem ingentis amoris fuit signum. Nam, si Adam hanc scientiam 15
obtinuisset, adeò potens remaneret, vt ad Dominum confugere ad ipsum in aliqua re consulendum nō egeret. At pijssimus Deus, vt homo maiorem occasionem haberet, ipsum cōmunicandi & sæpenumerò tractandi, voluit ei hanc scientiam denegare. Si tu cum alio litigares & iurisperitum cōsuleres, in quo, obsecro, ille maiorem tibi amorem ostenderet? Vtrum si tibi instructionem quandam vniuersalē pręberet, qua data statim te discedere iuberet, an potius si tibi diceret: In quacunque peculiari oblata difficultate me consule, & ego ostendā tibi iter, quo rectè incedendum sit? Certissimū est, hunc legisperitū in hoc secundo maiorem tibi ostendisse amorem. Sic etiam Dominus eum magis demonstrauit, cūm Adamo scientiam de omnibus particularibus successibus non dedit, vt singulis horis ad ipsum confugeret, & per cōuersationem amor eius erga diuinam Maiestatem magis augeretur. Quoniam autem hæc omnia significata fuerunt, cum eis Dominus dixit: De ligno scientiæ boni & ma- 16
line

li ne comedas, idcircò apertè conſpicitur, hoc
amoris fuiſſe præceptum. In lege etiam ſcri-
pturę Deus præceptum amoris maximè com-
mendauit, vt patet in Deuteronomio. Vbi
Deut. 6. poſtquàm propheta Moyſes dixit, *Diliges Do-
minum Deum tuum ex toto corde & ex tota a-
nima tua, & ex tota fortitudine tua,* ſtatim no-
mine ipſius Dei adiecit: *Eruntq; verba hæc,
quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & nar-
rabis ea filijs tuis, & meditaberis ſedens in domo
tua, & ambulans in itinere, dormiens atque con-
ſurgens, & ligabis ea quaſi ſignum in manu tua,
eruntq; & mouebuntur inter oculos tuos, ſcribeſ-
que ea in limine & oſtijs domus tuæ* [*O ſancta
Maria ſeñora*] Et quæ verborum multiplica-
tio, quæ (noſtro videri) vnam duntaxat rem
commendant? Sed qui ea attentè legerit, in-
17 telliget quantum Dominus cupiat, vt hoc a-
moris præceptum adimpleatur: ſiquidem tot
verbis & circumloquijs illud commendat. Ex
omnibus autem particulis, quæ in hoc præce-
pto cōtinentur, infertur Dominum nobis im-
peraſſe, vt ipſum ſuper omnia diligeremus, hoc
eſt quod poſito Deo ex vna parte & toto mun
do ex alia, vellet potiùs homo totum mun-
dum quàm Deum amittere. Quod quidem
optimè filij Leui adimpleuerunt. Dicente e-
nim ſancto Moyſe poſt adorationem vituli
Exod. 32 conflatilis: *Ponat vir gladium ſuper fœmur
ſuum, ite & redite de porta vſque ad portam per
medium caſtrorum & occidat vnuſquiſque fra-
trem ſuum & amicum & proximum ſuum*, ſe-
18 quitur ſtatim: *Feceruntq; filij Leui iuxta ſermo-
nem Moyſi, cecideruntq; in die illo quaſi viginti
tria millia hominum, Et ait Moyſes, conſecraſtis
hodie manus veſtras Domino, vnuſquiſque in
filio & fratre ſuo, vt detur vobis benedictio.* Nec
hac benedictione propheta contentus fuit, ſed
vbi iam morti propinquus eſſet, de eodem Tri
bu Leui in hæc verba prorupit. Qui dixit patri
ſuo & matri ſuæ, Neſcio vos, & fratribus ſuis,
ignoro illos, & neſcierunt filios ſuos, ij cuſto-
dierunt eloquium tuum & pactum tuum ſer-
uauerunt. [*O valame la Beatiſſima Trinidad,*]
Quæ res tam ſtupenda Leuitam cernere in
hac tanta ſtrage diſtrictum ferrum in viſcera
parentum, fratrum, & filiorum condere, nec
parentum canitiem reuereri, nec filijs aman-
tiſſimis parcere, nec matrum gemitibus con-
cuti, nec vbera, quibus lactati ſunt, agnoſce-
re, nec riuis cognati ſanguinis vbique decur-
rentis commoueri. Hanc autem mentem & 19
animum quis illis ſine Deo immittere potuit?
Ipſe enim ſupernaturali quodam lumine ita
mentes eorum illuminauit, ita eorum animos
diuino quodam feruore incendit, vt apertiſſi-
mè viderent, quantum amoris & reuerentiæ
immenſæ illi maieſtati ac bonitati deberetur.
Vnde factum eſt, vt extremo ſupplicio digniſ-
ſimos eſſe ducerent, qui aduerſus illum rebel-
laſſent, quamuis fratres, ſorores, parentes, &
filij eſſent: non enim parentes agnoſcebant,
quos Dei hoſtes eſſe videbant. Hoc etiam prę-
ceptum in lege ſcripturæ efficaciſſimè Hebręi
illi obſeruarunt De quibus in ſacra pagina di-
citur, quòd cum eis infideles die feſto eò ani-
mo bellum inferrent, vt fidem & obedientiam
Dei ſui deſererent, ipſi exiſtimantes ſe diem
ſabbathum, ſi contra hoſtes præliabantur, fra-
cturos eſſe, nec lapidem miſerunt in eos, di-
centes: *Moriamur omnes in ſimplicitate noſtra,* 1. Mac. 2
& teſtes erunt ſuper nos cœlum & terra, quòd 20
iniuſtè perditis nos, & mortui ſunt ipſi & vxores
eorum & filij eorum. Alij etiam in eodem li-
bro & in alijs teſtamenti veteris leguntur oſtē-
diſſe, qualiter Deum ſuper omnia diligebant,
quamplurimas & crudeles mortes pro ipſo pa-
tientes. Tempore verò, quo ſummus mundi
Magiſter Ieſus Chriſtus filius Dei legem gratię
hominibus prædicabat, de hoc diuino præce-
pto verba faciēs huic legiſperito dixit, *Hoc fac
& viues.* Vbi apertè docuit neminem poſſe vi-
tam gratię aut gloriæ viuere, niſi hæc duo prę-
cepta amoris adimpleat: *in quibus,* vt ipſe Do-
minus aſſeruit, *vniuerſa lex pendet & pro-
pheta.*

Super his omnibus valde notandum eſt, Matt. 22
quòd loquens Dominus in vltima cœna de a-
more, inquit: *Mandatū nouum do vobis.* Quo- Ioan. 13.
modo mandatum nouum appellas Domine,
quod tantis retrò temporibus pręceptum fue-
rat! Illud nouum appellat ad ſignificandum 21
rationi conſentaneum eſſe, vt nouo modo ad-
impleretur. Nam poſtquàm Dominus tam
ſingularem amorem erga homines oſtendit,
vt propter ipſos crudeliſſimam mortem crucis
ſubire non recuſauerit, oportebat certè, vt ho-
mines ipſum nouo modo diligere addiſceret,
quibus

quibus tam nouum & inauditum dilectionis modum demonstrauit. Sed, ô ingentem confusionem nostrã, talesne futuri sumus, vt cùm Dominus ita nos dilexerit, & tam singularia beneficia in nos contulerit, oporteat vt nobis
Simile. arctissimo præcepto imperet, vt ipsum diligamus? Perpendite hoc in quodam potentissimo rege, qui cum ex puluere terræ hominem aliquem ad summum dignitatis gradum euexerit, ipsumque multis bonorum affluentijs ditauerit, si ei diceret: Dilige me, quod si nolue-
22 ris, caput tuum abscindi iubebo, Nũquid Domine (diceret ille) adeò me ingratum esse existimas, vt id mihi imperes? Mea profectò ignominia est, Domine, vt cogites opus esse mihi præcipere vt te diligam. O filij Adæ, quare rubore & verecundia non afficimini, vt necessarium sit, Deum vobis absoluto præcepto imperare, vt ipsum amore prosequamini? O Deus infinitæ maiestatis, adeò ingratus sum ego Domine, vt postquàm me creasti & tanti redemisti, & postquàm mihi tot tantaq; beneficia impendisti, tale præceptum imponere necessarium sit? O Domine qualiter me vndique hoc mandato non confundis? Si mihi præciperes, vt te nõ diligerem, hoc mihi impossibile & intolerabile videri debebat: at verò cum imperas, vt sub pœna æternæ damnationis te diligam, cum hoc facies mea pudore conficienda
23 erat. Certè frater in hoc ratione minimè cares: nam si peccatum non esset, amoris præcepto nequaquam egeremus: sicuti & modo nõ opus est præcepto, vt vnusquisque seipsum diligat: id enim ipsa natura facillimè & plusquã oportet facit. Et quamuis homini sit magis naturale Deum diligere quàm seipsum, tamen præceptum habemus de diligendo Deo, & nõ de diligẽdo nos, cuius rei causa est peccatum, quod oculos animæ ita retorsit, vt ipsos à Deo auerteret, & in seipsa figeret: atque ita fluuium amoris, qui in Deum fluebat, in se retinuit. Itaque si homo in puritate perseueraret, non opus esset hoc præcepto. Sed propter peccatum adeò alienati à nostra propria natura, & adeò corrupti remansimus, vt vix præceptis,
24 promissionibus, minis, & continuis beneficijs in nos collatis in amorem pijssimi Dei nostri
Simile. adduci possimus. Sed quemadmodum magnum pondus plumbi, si sursum per violentiam mittatur, vbi primum omittitur, deorsum redit: ita mens nostra, si ad cœlestem contemplationem atq; diuinum amorem aliquãdo ascendit, hoc magna violentia facit: & cum ille impetus ac violentia deficit, iterum ipsa cadit, seque per creaturas miserrimè spargit: quia (vt in Sapientia dicitur) *corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.* Sap. 9. Quapropter fratres, oportet vos continuò hac violentia vti, siquidem Dominus ait, *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.*

Diliges ergo Dominum Deum tuum. In his Mat. 11. duobus verbis, scilicet, Deum, &, Tuum, clauditur amoris ratio. Atque ita, Diliges Dominum Deum tuum, perinde est ac si dicat, Dilige eum, quia Dominus tuus est, & quia Deus Picus Miran. in qu. de homine. tuus est. Picus Mirandula in quadam quæstione quærit, quare Deus hominem postquàm omnia creata sunt, voluit creare? Creauit cœlos & ipsos angelis impleuit: creauit terram & illam animalibus impleuit: creauit aquam & eam piscibus impleuit: creauit aërem & illum auib. impleuit: postquàm autem omnia creata & plena sunt, creauit hominem, cùm iam omnia dederat. Vt quid Domine hominem creas tã excellentem, quando nihil ex ijs, quæ creasti ad ei tribuendum habes? Vbi eum repones? Si in cœlo, dicent angeli, cœlos esse suos, quoniam illos eis iam dedisti. Si in aëre, conquerentur aues, ac dicent suum esse. Si in aquis, pisces suas esse dicent. Si deniq; in terra, anima- 26
lia clamabunt, te iam eam hæreditate dedisse. Dic ergo, ô homo, quod erit tuum sedile? Quò ibis? Deus tibi cœlum hæreditate propria non concessit: quoniam si cum in terra creatus esses, cogitare potuisti, te velle Deum fieri, si in cœlo creareris, quò peruenires? Non donauit tibi ignem ad habitandum: quoniam cum tu gelidus ac frigidus sis, tamen in corde tuo ardet continuus cupiditatis & malitiæ fornax, quo totã vrbem incendis, si in igne esses quanto magis combureretis? Nec tibi aërem dedit pro habitaculo: nam cùm tu plumbo grauior sis, leuior pennis incedis, & mille ventorũ turres instruis: si aërem tibi donasset, quid faceres? Non dedit aquas tibi: quoniam cum ex ossibus validis & duris neruis sis compositus, tamen

tamen ipsa aqua inconstantior es: si aquam ti-
bi dedisset, quantò incōstantior esses? Non de-
dit tibi pro natura terrā, quoniā cùm spiritua-
lis mente sis, tamē magis terrenus es quàm tal-
pa, si totus esses terrenus, quid de te esset? Er-
go Do[m]ine siquidem hominem creasti, quan-
do omnia occupata erant, quoniam ex his ni-
hil ei conducebat, vbi eum collocaturus es?
Quæ erit hæreditas eius? Creaui, inquit Deus,
hominem, quando omnia occupata erant, &
quando ferè nihil ad don[an]dum super erat præ-
ter meipsum, vt in hoc docerem me solum esse
hominis hæreditatem, possessionem ac cen-
trum, & extra me verum otium & tranquilli-
tatem illum minimè posse inuenire. O benedi-
ctus & glorificatus sit talis Deus, glorificata ta-
lis liberalitas. Benedicant te Domine omnes
cœlestes hierarchiæ, quandoquidem sic volui-
sti vermiculos terræ sublimare, vt eis teipsum
pro hæreditate & possessione tribuere digna-
28 tus fueris. Itaque sicut auibus naturalis est aër
Simile. & piscib. aqua, sic proprius hominis locus est
Deus. Si auiculam aliquis cepit, & in caueam
inclusit, quamuis ei nucleos pineos vel canna-
bale semen ad manducandum eroget, & in i-
psa cauea à frigore protegat, ac tandem multis
illecebris afficiat, nunquam tamen ipsa con-
tenta est, sed continuò & indefesse hinc inde
saltat, quærens locum aliquem seu foramen,
quo ex cauea exire possit. O misera & stulta a-
uicula, quò pergere vis? Nonne ibi necessaria
tibi suppeditantur, foris verò vix herbam quā-
dam, qua sustentari possis inuenies? Respon-
deret ipsa, si sci[ret] loqui, Væ mihi quia cauea
29 ista domicilium meum non est. Dominus me
ad aërem possidendum creauit, & ille hæredi-
tas mea est, atque ideò in eo magis contenta
sum quadam herba ad vitam sustentandam,
Simile. quàm in hac cauea multis delicijs & illecebris
affecta. Sic anima dū in cauea corporis inclusa
est, non omnibus mundi voluptatibus & gau-
dijs consolatur, sed semper suspiria trahens a-
las mouet, & perfecta consolatione nō afficie-
tur, quousq; ad suam propriam hæreditatem,
videlicet, ad ipsum Deum perueniat. Si in vas
triangulare aliud rotundum includas, certissi-
mum est nunquam illud posse plenum rema-
nere, nam tres anguli vacui erunt: at si in idem
vas triangulare aliud etiam triangulare inclu-
das, id certè quadrabit & angulos alterius im-
plebit. Sic anima vas triangulare est, quoniam
est quędam essentia tribus potentijs consistēs:
mundus verò est vas orbiculare. Et quamuis 30
in animam (quod impossibile est) totus mun-
dus cum suis voluptatibus, honoribus, ac pro-
speritatibus intromittatur, tamen famelica &
vacua sicut anteà ipsa remaneret: quoniā eius
potentiæ, quæ sunt eius anguli, vacuæ essent.
At si aliud vas triangulare, videlicet, beatissima
Trinitas, quæ est vna, simplex essentia & tres
personæ, in animam ingreditur, tunc impletur
& satiatur. Quapropter licet, ô homo mundū
ad quærendas voluptates & delicias circūeas,
ipsas non nisi in solo Deo qui bonum infinitū
est, inuenies. Hunc igitur bonum & pijssimum
Deum, siquidem tuus est, totis viribus diligere
contende. Aristoteles in Topicis sic ait: Quæ *Arist in Topicis.*
sunt amicabilia ad alterum, præsupponunt a-
micabilis ad se. Diligis hūc puerum, quoniam *Similia.*
filius tuus est: diligis illum adolescentem, quia
frater tuus, diligis hanc fœminam, quia vxor
tua, diligis domū illam, vineam, pallium, quia
tua sunt, & in hoc tuus amor fundamentū est, 31
quid igitur magis tuū quàm Deus est, qui tuus
creator, tuus pater, tuus frater, tuus amicus, &
totum tuum bonum est? Vt quid ergo rubore
non afficeris, & de tua ingratitudine ac peruer-
sitate non confunderis, qui domum, vineam,
soleam, ac cingulum tuum diligis, & Deum
tuum amore non prosequeris? Amisisti palliū,
& tristitia conficeris: perdidisti numum & plo-
ras, & Deum, qui thesaurus infinitus est, ami-
sisti, & rides, nec plus sentis, ac si corrigiā cal-
cei tui amisisses. O cœli, ô terra, ô creaturæ in-
sensibiles obstupescite, & tātam abominatio-
nem admiramini. Ferendumne est, vt homo
Deum amittens aliquam possit capere animo
lætitię voluptatem? Certè si hoc summum bo-
num diligeres, tristitiam caperes, eò quòd il-
lud amiseras: sed ex defectu amoris tui defe-
ctus doloris procedit. Diliges ergo dominum 32
Deum tuum qui sic tuus est, & ita homines
diligit, vt bonum, quod alij in alios conferunt,
dicat se illud recipere, sibique esse factum. At-
que ita vbi nos legimus in Deuteronomio, *Hi* *Deut. 27*
stabunt ad benedicendū Domino super montem,
alia translatio habet, *Hi stabunt ad benedicen-
dum populo*, & sic est in contextu Græco, & in
para-

paraphraſis Chaldaica. Ex quo apparet, Deum
benedictionẽ, quæ populo dabatur, ſuam ap-
pellare. Dilige etiam Deum tuum, ô homo qui
adeò tuus eſt, vt homo factus ſit propter ho-
mines: amor enim, quem erga illos habebat, i-
pſum inuitabat, vt eis hoc tantum beneficium
Luc. 2. impenderet. Quod quidem bonum angeli in
eius natiuitate ſatis oſtenderunt, dicẽtes: *Glo-*
33 *ria in excelſis Deo, & in terra pax hominib. bo-*
næ voluntatis. Circa hoc notandus eſt duplex
apud Hebræos loquendi modus, ſine quibus
hæc verba rectè intelligi non poſſunt. Aliter
eſt, quod pax ſignificat omnium bonorũ ab-
undantiam: aliter verò, quòd homines bonæ
volũtatis, perinde eſt ac ſi diceretur, homines,
quibus Deus bene vult, ſicuti è contra illi in
quos ipſe Deus indignatur & eos punire vult,
vaſa iræ & filij iræ nuncupantur. Atq; ita, quod
angeli cecinerunt, ſignificat, gloria detur Deo
in cœlis, quoniam hodie in mundo fons qui-
Leuit 5. dam omnium bonorum, & theſaurus cuncta-
rum diuitiarum apertus eſt hominibus, erga
quos Deus bonam voluntatem habet. Dilige
etiam Deum tuum, quoniam amor vim & vi-
gorem tribuit bonis operibus, quæ in eius ſer-
uitio fiunt: tantum enim bonum opus valet,
quantum ponderis in amoris ſtatera habet.

34 Olim in lege veteri duo pondera ſeu ſtateræ
habebantur, alterum publicum, alterum verò
põdus ſanctuarij, quod ſubtilius erat. Sic mo-
dò eſt publicum pondus, ſeu ſtatera, videlicet,
publica æſtimatio, & communis hominũ ſen-
tentia: pondus autẽ ſanctuarij eſt charitas, per
quam Deus æſtimat & ponderat. O quot ieiu-
nia, quot eleemoſynæ, quot bona exercitia
hodie fiunt, quæ in ſtatera publica, hoc eſt in
publica hominum æſtimatione magni appen-
duntur, quæ ſi in pondere ſanctuarij appende-
rentur, tanquam pluma eſſe inuenirentur, eò
quod propter vanitatem, & non propter amo-
rem fiunt. Appẽde igitur frater tua bona opera
in ſtatera ſolius amoris Dei, & ſic maximi va-
Simile. loris erunt. Eſt amor veluti cifra arithmetica,
quæ ſi numero vni addatur valet decem, ſi ve-
35 ro addatur altera, efficitur numerus centena-
rius, & ſi alia millenarius, & ſic in infinitum. In
hunc modũ ſi operi bono addatur vnus amo-
ris grad⁹, efficitur maioris valoris, & ſi duplex,
plures etiam gradus meriti augẽtur, ſi verò tri-
plex, adhuc plures augentur, &c. Non ſolùm
autem amor bonis operibus valorem tribuit,
ſed (vt ait Bea. Thomas) nulla virtus, quamuis *S. Tho.*
eximia, ſine charitate ſimpliciter & abſolutè *22. q. 23*
vera virtus dici poteſt. Sunt ipſæ in ſuo gradu *ar. 7.*
morales virtutes, quæ hominem ordinant ad
naturalem fœlicitatem quã etiam philoſophi
poſuerunt: non tamen ſunt virtutes ad vitam
æternam promerendum. Ideò non debẽt ſim-
pliciter veræ virtutes appellari, quia (vt Ariſto-
teles definit) virtus eſt diſpoſitio perfecti ad o-
ptimum, optimum verò Chriſtiana fœlicitas
eſt. Hic autem amor debet habere qualitates,
quæ in his verbis particulariter recenſentur,
ſcilicet, Diliges Dominum Deum tuum ex to- 36
to corde tuo, &c. Quæ D. Auguſt. ſic explicat: *D. Au-*
Ita Deum diligere debemus, vt nos & omnia *guſt. li. 1.*
noſtra in eo ponamus, & in ipſum dirigamus, *de doctri.*
ac tali modo, vt quidquid cogitamus, optam⁹, *Chriſtia.*
loquimur, & operamur, per diuinam eius legẽ
regulemus. Et B Gregorius elucidans hęc ver-
ba ait: dicendo, Cor, ſubſtantiam corporalem
ſignificauit, videlicet, vitam nutritiuam: dicẽ-
dò verò animam, ſenſitiuam, dicendo autem
mentem, intellectiuam potentiam indicauit.
Vbi ſanè illud intelligam⁹ expedit, quod opor-
tet nos omnem animæ virtutem amori diuino
ſubijcere, & hoc viriliter & non remiſiſſe. Atq;
ob hanc cauſam ait, Ex totis virib. tuis, & pro-
ximum tuum ſicut teipſum. Olim Romani a- 37
micitiam hac forma depingebant, ſcilicet, iu-
uenem pulcherrimum habẽtem caput diſco-
opertum, veſte abiecta & hirta indutum, & in
fimbria veſtimenti eius ſcriptum erat, VITA
ET MORS, in fronte verò ipſius literis exaratum
erat, ÆSTAS ET HYEMS. Habebat latus vſque
ad cor apertum, brachium verò retortum il-
lud digito demonſtrabat: in corde deniq; hæc
verba ſcripta continebantur: LONGE ET
PROPE. Dum amicitia figuram iuuenis habet
ſignificat amorem amici ſemper debere eſſe
recentem, nunquam verò veteraſcere. In hirta
veſte denotatur, ſemper amicum debere eſſe
paratum ad perferendos pro amico ſuo labo-
res. Diſcoopertum caput innuit, nunquam
propter pudorem amicum negandum, imò
ſemper confitendum eſſe, Duo verba ſcripta,
ſcilicet, Vita & mors, deſignant ipſum tam in
vita quam in morte amicum eſſe diligendum.

Verba autem ſcripta, Æſtas & hyems inſinuāt amicum tam in aduerſitate, quam in proſperi-
38 tate eſſe diligendum. Latus vſq; ad cor diſcoopertum ſignificat amicum verè & ſyncerè & abſque malitia ex corde eſſe charum habendum. Dum oſtendit cor manu, inſinuat amorem, qui in corde eſt, operibus eſſe manifeſtādum. Denique duo verba, Longè & propè, deſignant amicum, ſiue præſens ſiue abſens ſit, maximo ſemper amore proſequendum eſſe: nam diſtantia loci non debet amorem impedire. His omnibus conditionibus debemus & nos proximos noſtros propter Dei amorē diligere: imò eadem charitas, idemq; habitus ad Deum & proximum diligendum animam inclinat, vt ſchola theologorum aſſerit. Dixit autem legiſperito Dominus: *Rectè reſpondiſti, hoc fac & viues. Ille autem volens iuſtificare ſeipſum, dixit ad Ieſum: Et quis eſt meus proximus?* Exiſtimabat ſolos gentis ſuæ homines in
39 proximorum numero eſſe habendos. Cuius ignorātiam Dominus inſigni quadam parabola curare volens, omnes homines inter proximos numerandos eſſe declarauit. *Suſpiciens enim Ieſus, dixit:* In contextu Græco eſt verbum ſignificans, ſuſcipiens autem Ieſus. Vbi denotatur cæleſtis Magiſter interrogationē & quæſtionem acceptaſſe, & ideò dixiſſe: *Homo quidam deſcendebat ab Hieruſalem in Hiericho & incidit in latrones &c.* Quæ ſequuntur vſq; ad finem. Ex hoc loco apparet, minorem pietatem in aliquibus Eccleſiaſticis ſæpenumero, quàm in ſæcularibus reperiri. Oſtenditur etiam in præſentiarum tempora illa quo ad hoc fœliciora fuiſſe, quàm noſtra: tunc enim inter tres ſaltim in vno reperta eſt miſericordia, nūc verò inter centum vix vnus miſericors inuenitur, qui pauperum neceſſitatibus, vt oportet, ſuccurrat. Videbitis plateas & vicos egenis, vulneratis, claudis, ægrotis, atque debilibus plenos, & cum illos totus populus pertranſeat, vix inter tot vnus eſt, qui ſaltem oculos in eis figat, nedum eis faueat. Væ huiuſmodi obduratis
Prou. 21 corde, quoniam ſcriptum eſt: *Qui obturat aurem ſuam ad clamorem pauperis, & ipſe clama-*
40 *bit, & non exaudietur.* Notatu etiam dignum eſt, quod hic de hoc Samaritano dicitur, ſcilicet, illum expendiſſe omnia, quæ ad pauperis ægritudinem neceſſaria eſſe intellexit. Quid prodeſt ægrotum pauperem ad domum tuam accedere, vt ei ſubuenias, ſi tu ipſi fruſtū panis aridi & duriſſimi elargiris? Qualiter neceſſitati ſuæ remedium adhibebit? Eum igitur domi Eſai. 58.
tuæ excipe, ſicut ſanctus Eſaias admonet, dicens: *Egenos vagoſq; induc in domum tuam.* Et ab hoc Samaritano diſce, poſthac horrorem de pauperib. vulneratis non habere. Animaduerte qua pietate ad hunc vulneratum acceſſit, eumq; curauit, & propter ipſum fatigatus pedes iuit, vt proximus eius in iumento ipſius ſedens iter faceret. Tu ita agere contende, & 41
Dominus hic ſuam gratiā tibi elargietur, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Cùm iret Ieſus in Hieruſalem, tranſibat per mediam Samariam & Galilæam, & cum ingrederetur quoddam caſtellum, occurrerunt ei decem viri leproſi. Luc. 17.

EXplicans B. Auguſtinus, quomodo 2
Spiritus ſanctus in ſacra Scriptura vocetur digitus Dei (vt apud D. Lucam, *Si in* Luc. 11.
digito Dei eijcio dæmonia) inquit, huius rei cauſam eſſe ad ſignificādum magnum diſcrimen, quod inter dona & bona iuſtis à Deo in alia vita cōmunicata, & inter illa, quæ eiſdem in hac vita communicātur, verſatur. Nam cùm Spiritui ſancto diuiſio bonorum tribuatur, nunc digitus Dei appellatur, vt ſignificetur, quòd quamuis dona, quæ in hoc mundo ab Spiritu ſancto communicantur, magna ſint; tamen reſpectu eorum, quæ in alia communicantur, ſunt veluti gutta alicuius liquoris, qui digito ex aliquo loco educitur. Certū eſt enim, quòd 3
quamuis aliquis iuxta mare ſit, ſi ex abundan- Simile.
tiſſima eius aquarum copia digito diſtribuere vult, id minimè poterit efficere, niſi guttatim. Atq; ita ſanctus Dauid animaduertens quòd quamuis gratia, charitatis, & diuitiæ, quas iuſti in hac vita à liberali manu Domini accipiūt magna ſint, tamen, ſi cum illis, quas Dominus in alia eis elargitur, comparētur, minimè ſunt,

omnia inferiora quendam gustum appellat, superiora verò ebrietatem & satietatem nuncupat. Et ita inquit. *Gustate, & videte*, scilicet, Psal. 33. hic *quoniam suauis est Dominus*. Sed de supe- Psal. 35. rioribus bonis ait: *Inebriabuntur ab vbertate* Psal. 16. *domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos.* Et alibi: *Satiabor, cum apparuerit gloria tua.* Multum distat, si tibi dicatur: Degusta pa-
4 Simile. rum huius liquoris, an si tibi proponatur magnum pelagus aut flumen abundantissimum eiusdem liquoris, vt quantum poteris bibas. Multò ergo plus differt id, quod in hoc mundo iusti degustant, ab eo quod in alio accipiũt. illa autem bona cùm tanta sint, aliam etiam admirabilem excellentiam habent, videlicet, secura esse & perpetua: nam vt Regius Pro-
Ps. 124. pheta inquit: *Non commouebitur in æternum, qui habitabat in Hierusalem.* Hæc est vna ex præcipuis circunstantijs illius perfectæ fœlici-
Psal 47. tatis, ob quam sanctus Dauid illam cælestem ciuitatem inuitat, vt peculiariter suum facto-
5 rem collaudet, dicens: *Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, quoniam confortauit seras portarum tuarum, & benedixit filijs tuis in te: qui posuit fines tuos pacem & adipe frumenti satiat te.* Adipe frumenti, id est,
Scot. in diuinitate. Subtilis Scotus inquit, hanc firmi-
4. d. 49. tatem & stabilitatem bonorum beatis oriri ex
q. 6. securitate, quàm à Deo habent, qui non consentit ipsos ab aliqua re, quæ non sit beatitu-
Luc. 6. do, tangi. Atque ita Dominus ait: *Date & dabitur vobis: mensuram bonam & confertam & coagitatam & supereffluentem dabunt in sinum vestrum.* Per hæc omnia verba Dominus insinuat, præmium cæleste superaturum esse iustorum merita, & inquit, In sinu eorum futurum esse, quoniam ab eis nunquam incidet. E contra verò vna ex magnis miserijs bonorum huius vitæ est, quòd cùm parua sint, stabilia non sunt, nec firma aut secura: siquidem omnibus horis ac momentis ea amittendi, in periculo versamur. Apertum huius rei in sacro
6 hodierno Euangelio testimonium habemus in quibusdam leprosis, quos Dominus sanauit, & qui in corporibus & mentib. ditati omnes præter vnum, ab illa spirituali prosperitate quàm citissimè ceciderunt.

Narrat igitur B. Lucas, quòd eunte Iesu in
Simile. Hierusalem, *Transibat per mediam Samariam & Galilæam, &c.* Quemadmodum sol hic oculis nostris obiectus nunquam quiescit, nec itineris sui cursum aliquando remittit, sed incessabili motu terras & maria lustrat, quò reb. omnibus, quę hoc inferiori mundo continentur, lucis & caloris beneficium impertiat: ita Sol iustitię Christus Dominus, cùm primũ doctrinæ suæ lucem spargere in homines cœpit, per vicos & castella discurrens nũquam destitit omni ratione mortales iuuare, eosque doctrinæ suæ luce, & clarissimis virtutum exemplis, maximisq; beneficijs ad diuinarũ rerum cognitionem & amorem excitare. Putant aliqui Christiani, quòd iter facientes ab obligatione cuiuscunq; studiosi ac boni operis sunt liberi, & quod tempus itineris in narrandis fabulis consumendum est, atque ita nec rem sacram audiunt, nec eleemosynam erogant, nec orationem Dominicam recitãt, dicentes cùm in domib. nostris fuerimus, nos in bonis operibus exercebimus, nũc rideamus & lætitia afficiamur ad itineris molestiam leuandam.

In Actibus Apostolorum legitur quòd cum eunuchus reginæ Candacis venisset in Hierusalem, & reuerteretur, sedẽs super currum por- 8
tabat secum sacram Bibliam, legebatque in ea Prophetam Esaiam, licèt illum non intelligeret. O magnam Christianorum confusionem. Hic, cũ Barbarus, Gentilis esset, hoc faciebat, propter quod meruit in fide Saluatoris illuminari, & vos Christiani tale exemplum habentes vos ipsos per itinera verbis immundis & operibus nequam profanatis & turpiter polluitis. Animaduertite, quomodo cælestem magistrum Iesum Christum imitemini qui iter faciens pedestris, & absq; calceis, fatigatus & defessus in operib. pietatis se exercebat, vt in hoc itinere apparet, quo à Galilæa in Hierusalem moriturus profectus est: & tunc hos leprosos sanauit, & cæcos iuxta Hiericho visui restituit, Zachęum conuertit, & alia singularis clementiæ opera facere dignatus est.

Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à Leuit. 13
longè Non ausi fuerunt ad ipsum Dominum, nec ad eos qui eum comitabantur, accedere, quoniam lege prohibiti erant cum hominib. tractare, ne illos inficerent, & contaminarent 9
ad significandum, quòd si Deus ita volebat, vt ho-

vt homines alios homines lepra corporali nō
polluerēt, quantò magis vellet vt ipsi spiritua-
liter ad inuicem non inficerentur. O si Rerum-
publicarum gubernatores intelligerēt, quan-
ta obligatione adstringuntur ad separandum
publicos illarum peccatores, ne ipsas foedent
& euertant, quam maximam in hoc diligen-
tiam adhiberent. Lugebat sanctus Esaias, di-
cens: *Facta sunt morticinia eorum quasi stercus*
Esai. 5. *in medio platearum.* Quamuis lachrymis di-
gnum sit videre plateas alicuius vrbis corpo-
ribus mortuis plenas, tamen multò magis la-
mentandum est, cernere ipsas publicis pecca-
10 toribus refertas, quorum vnus duntaxat suffi-
Simile. cit ad totam Remp. corrumpendam & labefa-
ctandam. Maxime autem dolendum est, quòd
cum aegroti corporalibus morbis naturaliter
alijs non nocere cupiant, praecipuè illis quos
diligunt, aegroti spiritualibus morbis cōtra fa-
ciunt, qui quos plus diligūt, socios in suis sce-
leribus habere conantur: atque ita ipsis ludos,
ambitiones, vltiones, atque carnales delicias
persuadent. O vos infoelices, & si onus, quod
vestris humeris imponitis, & quantū iram Dei
in hoc incitatis, intelligeretis, totis profectò
artubus contremuissetis. Cùm venator laque-
os & retia tetendit, si autem quam intra ipsa re-
tia esse vidit, aliquis auolare fecit, & ab ipsis la-
queis liberari, magnam iram contra illum cō-
11 cipere solet: quantò igitur maiori indignatio-
ne Deus afficietur, si cum animas tanti tamq;
singularis valoris retib. suae diuinae misericor-
diae venatus fuisset, vos diabolicis vestris per-
suasionibus eas ab eius laqueis & obedien-
tia aufugere facitis? Nolite fratres mei per hu-
ius magni Dei reuerentiam tam grandem of-
fensionem contra ipsum committere. Vos au-
tem, qui leprosi non estis, omni studio & vigi-
lantia contendite, cum leprosis minimè versa-
ri, ne vos suo morbo inficiant. Inter ea, quae in
sacra Scriptura maximè nobis commendatur,
vnum est, vt occasiones peccatorū, si bene vi-
uere studemus, fugiamus. Atq; ita vbi nos le-
Psal. 16. gimus, *Vt non loquatur os meum opera hominū,*
propter verba labiorum tuorū ego custodiui vias
duras, B. Hieronym. vertit: *Ego obseruaui vias*
latronis. Id est, Ne loquerer vnum prauum ver
bum de his, quae peccatores facere solent, & vt
21 tua Domine diuina praecepta obseruarē, om-
nes occasiones, quas latro, id est, Satanas mihi
offerebat, (hę enim viae eius sunt) vitare cona-
tus sui. Ideò vbi nos legimus: *In die septimo non*
erit fermentatum in domibus vestris: quicunq; Exod. 12.
comederit fermentatum, peribit, alia translatio
habet: *In die septimo non erit fermentum in do-*
mibus vestris & sic est in contextu Gręco & in
paraphrasi Chaldaica. Vbi insinuatur, quòd
cùm Dominus aliquam rem prohibet, occa- 13
sionem eius vetare etiam intelligitur: idcircò
iussit, vt fermentatum & fermentum, ex quo
fit, nullo modo in domib. esset. Si autem om-
nes occasiones sunt fugiendae, inter illas vna
praecipua est malorum conuersatio & familia-
ritas, & inter ipsas, quae magis adhaerere solet,
est carnalium consuetudo: de qua diuus Pau- 1 Cor. 5.
lus inquit: *Nescitis, quia modicum fermentum*
totam massam corrumpit? Expurgate vetus fer-
mentū, vt sitis noua conspersio: id est, voluptuo-
sos homines & sesuales fugere cōtēdite, vt vos
mundi & pudici sitis. Luxuria est, veluti quae-
dam lepra, inficiens, foetida, & alijs facile ad-
haerens, haec totum ferè mundum penetrauit.
Dicebat quidam vir sanctus parabolicè lo-
quens, daemonium vxorem dixisse iniquita-
tem, & in ea nouem filias genuisse, quarum o-
cto particularibus maritis in matrimonium
dedit: vna verò noluit viro peculiari nubere,
atque ita omnes vniuersaliter aggreditur. Pri-
ma Satanae filia est superbia, haec peculiariter
regibus, principibus & mundi magnatibus
nupsit, quoniam in his ipsa plerunque regnat.
Secunda est simonia, haec particulariter cleri-
cis nupsit, quoniam hoc peccatum commu-
niter ab illis committitur. Tertia est hypocri- 14
sis, quae religiosis nupsit, illa enim in ipsis ma-
gis quàm in alijs regnare solet. Quarta est ra-
pina, quae militibus & ijs, qui in exercitibus
versantur, nupsit. Quinta est vsura, haec mer-
catoribus nupsit, Sexta est mendacium, & haec
artificibus & mechanicis operarijs nupsit, qui
vix sciunt verum dicere. Septima est pigritia,
haec nobilibus nupsit, qui ab illa lege poenali,
scilicet, in sudore vultus tui vesceris pane tuo,
immunes esse volunt. Octaua est murmura- Genes. 3.
tio, & hęc rusticis agricolis nupsit, qui quoties
congregantur, vix vnum verbum aedificatio-
nis loqui sciunt, sed omnes ad inuicem tan-
quam canes seipsos mordent, & de alijs detra-
hunt.

hunt. Nona autem filia, quæ luxuria est viro
peculiari nubere noluit: ipsa enim in omnes
status ingreditur, paruos & magnates, diuites
& pauperes, Ecclesiasticos & seculares fortissi-
15 me aggreditur, & pauci sunt, quos aliquo mo-
do non superet. Hispanè, [*Pocos ay donde no
haga presa*] De hac diuus Hieronymus ait: O
infernalis ignis luxuria, cuius flamma turpitu-
do, cuius fumus infamia, cuius materia gula,
cuius scintillæ praua colloquia, cuius cinis in-
opia, cuius finis gehenna. Deus nos à tanto ig-
ne & tam pestifera lepra eripiat. Hoc adeò per-
niciosum malum est, vt sæpenumerò Domi-
nus permittat homines spirituales tentatio-
nes pati: & instituit ipsos perferre corporales
labores, vt in his occupati ac detenti carnales
tentationes, in quibus casus certior esse solet,
superent & extinguant. Sicut populo Israëliti-
16 co sanctus Moyses dixit, *Deus magnus & ter-*
Deut. 7. *ribilis ipse consumet nationes has in cōspectu tuo
paulatim atque per partes, non poteris eas delere
pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ
terræ.* In hunc modum Deus non vult, vt om-
nes tentationes spirituales superemus, & ab a-
lijs laboribus simus liberi, ne bestiæ, videlicet,
Eccle. 1. carnales tentationes multiplicētur: siquidem
scriptum est: *Malitia* (id est labor) *horæ obli-
uionem facit luxuriæ magnæ.* Omni igitur cura
& studio fratres nos à peccatoribus & præci-
puè ab effœminatis & luxuriosis separare con
tendamus: siquidem luxuria vitium est, quod
tam facilè hominibus adhæret.

Hi ergo leprosi, *Leuauerunt vocem, dicētes:*
17 *Iesu preceptor miserere nostri.* Notandum est,
1. Cor. 13. vnumquemque eorum non sibi soli, sed sibi &
Iacob. 5. alijs omnibus à Domino salutem postulasse.
Nam charitas (vt ait Apostolus) *non quærit,*
Heb. 4. *quæ sua sunt.* Ideò diuus Iacobus nos admo-
net, dicens. *Orate pro inuicem, vt saluemini.*
*Quos vt vidit, dixit, ite & ostēdite vos sacerdo-
tibus.* De hoc eodem Domino inquit D. Pau-
lus: Non est vlla creatura inuisibilis in conspe
ctu eius, omnia autem nuda & aperta sunt o-
culis & cōspectui illius magni Dei & maiesta-
tis infinitæ committere. Quod idem Domi-
nus volebat, vt Hebræi cogitarent, cùm eis
Osea 5. per Prophetam dicebat: *Ego scio Ephraim &
Israel non est absconditus à me, quia nunc for-
nicatus est, & Ephraim contaminatus est Israel.*

Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: *Ego
cognosco Ephraim,* Et verbum, scio, plus impor
tat, quàm verbum cognosco: & sic translatio 18
Chaldaica habet, *Palam mihi nota sunt opera
Ephraim.* Idem autem est, scio Ephraim, quòd
intus & in cute cognosco illum: quemadmo-
dum dicere solemus Ego cognosco optimè,
[*A fulano, y sus mañas.*] Et per Hieremiam
Prophetam inquit: *Si occultabitur vir in ab-
sconditis & ego non videbo eum.* Dum eos Do-
minus de hoc admonet, vult vt ipsi confundā-
tur committere peccata, quæ coram talibus
oculis perpetrabant. Et hoc debebat esse iustis Simile.
incitamentum in suis sanctis exercitijs, consi-
derantibus Deum oculos suos in ipsis positos
habere, sicut nobilis eques animum concipit, 19
& incitatur ad præliandum coram rege suo.
Idcircò cùm quidam in Canticis interroga- Cant. 6.
rent: *Quæ est ista, quæ progreditur, terribilis vt
castrorum acies ordinata:* respondet sponsus:
*Descendi in hortum nucum, vt viderem poma
conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, &
germinassent mala punica.* Ac deinde post pau-
ca adiecit: *Quid videtis in Sunamite, nisi choros
castrorum?* Vbi cœlestis sponsus innuit, quòd
fortitudo sponsæ, & eam esse velut vineam flo
rentem atque hortum fructibus plenum, ideò
erat, quia ipse eam aspiciebat. Quamuis au-
tem hæc verba: *Quid videtis in Sunamite, nisi* Theodor.
choros castrorum? (vt optimè notat Theodore- super hunc
tus) videntur inter se quodammodo pugnare, locum.
(non enim in castris conueniunt chori) tamen
elegantissimè significant æquanimitatem & 20
tolerantiam iustorum in afflictionibus Habet
namque Ecclesia viros virtute patientiæ insig-
nes, qui simul & choros ducunt, & præliantur
animaduertentes Deum in ipsis oculos fixos
habere. Patriarcha Abraham in tantum certa-
men descenderat, quale erat filium suum in-
terficere: & ad tantum prælium superandum,
dimicante paterno amore cum diuino præce-
pto, considerauit, Deum ipsum respicere, atq;
ita locum, in quo filium suum Isaac sacrificare
constituit, vocauit, Dominus videt. Ac si aper-
tè diceret: Considerabam Deum videntem
me decertantem, & ideo obedientia paternum
vicit amorem. Cùm igitur omnia oculis Chri-
sti veri Dei & veri hominis continuò pateant
& manifesta sint, quare hic dicitur: Quos vt vi-
dit, si-

dit,ſiquidem anteà iam eos videbat? Ad hoc
reſpondeo,Dominum in eis tunc nouā quan-
dam fidei,obedientiæ,fiduciæ,& amoris diſpo
ſitionem vidiſſe, quam anteà ipſi non habe
bant.
Et cùm eos ita diſpoſitos aſpexit, dixit: *I-
te & oſtendite vos ſacerdotibus.* Vt quid Do-
mine ad ſacerdotes eos mittis? Quid lepræ
21 cum ſacerdotio? Nimirum, quia lex ita præ-
cipiebat, vt lepræ iudicium ad ſacerdotes de-
ferretur. Et ſi quæras, cur non magis ad me-
dicos, quorum eſt de corporis morbis fer-
re ſententiam, quàm ad ſacerdotes iudicium
lepræ præcipiebatur deferri? Hoc certè aper-
tè declarat,hanc quoque legem ſicut & cæte-
ras eiuſdem rationis ſpiritualium rerum ima-
gines eſſe. Niſi enim lepræ nomine pecca-
ti deformitas intelligeretur, (quod propriè
ad ſacerdotum pertinet auditum) parum de-
cēs videretur medicis prætermiſſis huius mor
bi cognitionem ad ſacerdotale officium de-
22 legari.
Quia igitur magis Dominus de ſpiritua-
li animarum lepra, quàm corporis ſolicitus
erat, ideò cauſam hanc lata lege ſacerdoti-
bus examinandam commiſit,quorum eſt ſpi-
rituales animæ morbos non ſolùm iudicare,
ſed etiam ſanare.In quo notandum eſt dictum
D.Th. 1. 2. q. 102. ar.5.ad 7 diui Thom.ſcilicet,quòd quamuis aliquando
ſacerdotes in eo iudicio deciperentur,iudican
tes mundum eſſe eum,qui tamen adhuc infe-
ctus erat,Deus ſupplebat illud ſanando ægro-
tos propter authoritatem ſacerdotalis digni-
tatis.
Ait ergo Dominus eis: *Ite, oſtendite vos ſa-
cerdotibus.* Illi autem fide & fiducia præditi,cū
adhuc lepram corporibus ſuis hærere cerne-
rent,tamen ire cœperunt. Animaduertite, ob-
ſecro hic fratres, fidei & obedientiæ vigo-
23 rem.
Poterant namq; homines iſti,ſi ſolius ratio-
nis iudiciū conſulerent,intra ſe dicere:Quor-
ſum nos ad ſacerdotes mittit,illi enim nō vim
ſanandi lepram, ſed dijudicandi facultatem
habent?Quo circa nemo ad eos,niſi iam ſana-
tus & à lepræ contagio immunis proficiſcitur,
nos adhuc iſtis oculis teſtibus corpora lepræ
infecta geſtamus,nihil in eis nouum, nihil ſa-
num cernimus:quorſum ergo nos contra legis
præceptum & in vrbium conuentus, à quibus
lege prohibemur,& ad ſacerdotum iudicium
mittit? Sed nihil horum dixerunt.non enim
ſenſus conſuluerunt, nec rationis iudiciū ſe-
quuti ſunt,ſed ſupra ſenſus,& ſupra rationem
ſublati, fidem ac fidei comitem obedientiam
tota mente complexi, in ſpem contra ſpem Rom.4.
crediderunt,vt B.Paulus de Abraham teſtatur: 24
ideoque ampliſſimum fidei & obedientiæ ſuæ
præmium retulerunt.
Factum eſt enim dum irent,mundati ſunt. V- Prou. 21.
bi apparet quàm meritò in Prouerbijs dicitur:
Vir obediens loquetur victorias. Nam,quia vir
obediens in diuinā voluntatem intentos ſem-
per oculos habet, ideò ſummus ille obedien-
tiæ amator piam eius volūtatem & ſancta de-
ſideria adimplenda curat.
*Vnus autem eorum,vt vidit,quia mundatus
eſt, regreſſus eſt cum magna voce magnificans
Deum, & cecidit ad pedes eius, & hic erat Sa-
maritanus.Reſpondens autē Dominus ait? Non-
ne decem mundati ſunt,& nouem vbi ſunt? Non 25
eſt inuentus,qui rediret, & daret gloriam Deo,
niſi hic alienigena?* Ecce humana miſeria, iſti
omnes bene cœperunt, ſiquidem ad Dominū
fide clamarunt,& diuino eius præcepto prom- Iob 13.
ptè obedierūt, ſed accepta gratia & ſalute mi-
nimè perſeuerarunt, ſiquidem ſtatim in pec-
catum ingratitudinis ceciderunt. Inter miſe-
rias & infœlicitates,quas S.Iob de homine re-
cenſet,vna eſt,quòd nunquam in eodem ſtatu
permanet. Quot homines videbitis,qui vitam
optimè inſtitutā & nimis ſtudioſam incipiunt, Dan.2.
poſt duos vero dies defetiſcuntur & retroce-
dunt.Statua illa,quam in ſomnis vidit Nabu-
codonoſor habebat caput aureum,pectora ar
gentea,ventrem æneum,tibiæ autem eius fer-
reæ erant,deniq; quædam pars pedum fictilis
erat:itaque incepit in auro,& deſijt in luto. In
hac ſtatua,multorum inconſtantium vita de-
notatur, qui initio ardentes fuerunt in Dei a-
more,paulatim verò deteriores fiunt,quouſq;
ad vitiorum lutum miſerrimè perueniunt. Per
aurum,quod omnia metalla antecellit, chari- 26
tas intelligitur,quę omnes virtutes ſuperat. De Apoc. 3
illo in Apocal. ſic dicitur: *Suadeo tibi emere à
me aurum,vt locuples fias.* Hoc aurum iuſti la-
chry- Pſal.11.

chrymis, suspirijs, orationibus, eleemosynis,
atque alijs bonis operibus emunt. Per argen-
tum bona verba designantur, atque ita regius
Propheta inquit: *Eloquia Domini eloquia ca-*
sta, argentum igne examinatum. A capite au-
tem aureo descendit homo inconstans vsque
ad pectora argentea, quoniam amissa chari-
tate adhuc tamen ei bona verba remanent,
sed ipsum argētum paulatim efficitur æs, quo-
niam bona verba, quæ loqui bona intentione
solebat, posteà cum vanitate, vt, videlicet, bo-
nus ab alijs reputetur, loquitur. postquam au-
tem æs factum fuit, ferrum efficitur: quoniam
cum quis vanus & superbus est, plerunque du-
27 rus & crudelis efficitur. Denique immundum
lutum redditur, quoniam tandem vsque ad
turpissimas abominationes accedit. Hos in-
constantes lugebat S. Hieremias, dicens: *Filij*
Sion incliti & amicti auro purissimo quomodo
computati sunt in vasa testea, opus manuum fi-
Thren. 4 *guli?* Et quamuis inconstantia sit quædam cō-
munis miseria, plerunque tamen qui volupta-
tibus & illecebris assuefacti sunt, inconstan-
tiores esse solent. Bombyces, vulgo, [*Gusanos*
Simile. *de seda,*] cùm folia viridantia continuò edant
adeò delicati sunt, vt minimo quoque tonitru
seu fulgure commoti, subtilissimam illam te-
lam, quam paulatim fabricant, texere desi-
nant, & statim moriantur, ideò qui eos alere
consueuerunt, inuentiones quærunt, ne ipsi
28 tonitrua audiant, aut fulgura videant. Sic ho-
mines in viriditatibus, id est, delicijs & vo-
luptatibus humanis educati, adeò teneri &
delicati sunt, vt si aliquando opus aliquod
Psal. 77. studiosum incipiant, minima quaque obla-
ta occasione ab incœpto desistant, & pecca-
ta committentes, moriuntur. De quibus il-
lud Psalmi dici potest: *Filij Ephraim inten-*
dentes arcum, conuersi sunt in die belli. Filij
Ephraim, id est, diuites & prosperi huius mun-
Gen. 11. di. Hoc autem in hac materia maximè plo-
randum est, quòd cùm homines in bono
valde inconstantes sint, in malo solent mag-
nopere perseuerare. Atque ita Dominus de
illis, qui cum superbia infernali turrim Ba-
bylonis ædificabant, dixit: *Cœperunt hoc fa-*
cere, nec desistent à cogitationibus suis, do-
nec eas opere compleant. Vbi apertè conspici-
29 tur, qualiter homines contendunt, vt in ince-
ptis sceleribus vltra progrediantur, maximè
quando plurimi ad vnum deprauatum opus
concurrunt: ipsi enim se ad inuicem adiu-
uant. Idcircò Deus illos diuisit, ne cùm se v-
nusquisque solùm videret, malitiam suam o-
pere compleret. Atque ita inquit sacer tex-
tus: *Diuisit illos Dominus ex illo loco in v-*
niuersas terras, & cessauerunt ædificare ciui-
tatem. Iusti autem è contra in bono perseue-
rantes sunt. Et hoc est vnum ex signis, quæ
sancti præbent diuinæ prædestinationis. In
sacra Regum scriptura legitur, quòd cùm Phi
listæi arcam Domini in captiuitate haberent,
magnis plagis à Domino vapularunt. Vt au- 1 Reg. 6.
tem intelligerent, vtrum illæ ægritudines ca-
su ipsis, an à manu Dei euenirent, sacerdo-
tes ipsorum eis dixerunt: *Facite plaustrum*
nouum vnum, & duas vaccas fœtas, quibus
non est impositum iugum, iungite in plaustro,
& recondite vitulos earum domi, tolletisque
arcam Domini: & ponetis in plaustro, & di-
mittite eam, vt vadat, & aspicietis. Et si
quidem per viam finium suorum ascenderit,
contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum
grande, sin autem, minimè, sciemus quia ne-
quaquam tetigit nos, sed casu accidit. Ipsis ve- 30
rò sic facientibus inquit sacer textus: *Ibant*
autem in directum vaccæ, & itinere vno gra-
diebantur, pergentes & mugientes, & non de-
clinabant ad dextram, nec ad sinistram. Atque
ita cognouerunt hoc Dei esse negotium. Hoc
modo possumus conijcere, an rectè diriga-
mur, & an res nostræ diuinæ sint maiestati
gratæ.

Tunc velut vaccæ illæ, super humeros no-
stros imponimus arcam Dei, hoc est, legem
diuinam, quando bonum eo animo incipi-
mus, vt illud prosequamur. At non est vacca,
quæ non habeat suum vitulum, qui ad ip-
sam clamet, & mugitus edat, vt ipsa retro- 31
cedat. Profana mulier vitulus est, quæ vi-
rum suum excitat, ne virtutem prosequa-
tur. Maritus improbus & peruersus vitulus
est, qui mugitus edit, & ad vxorem suam
virtutis studiosam clamat, vt ipsa retroce-
dat. Affines, cognati, & amici conscien-
tiæ deprauatæ, vituli etiam sunt, qui suis
mugitibus & persuasionibus iustos à san-
ctis ipsorum itineribus auertere conantur.
Denique

Denique nostræ propriæ passiones & appeti-
tus sensuales vituli sunt, qui clamant, & con-
queruntur, ne ita ieiunemus, ne orationi vace-
mus, ne ita sileamus, &c. Sed in hoc efficacia
verè seruorum Dei inspicitur, quòd itine-
re vno gradiuntur pergentes, & mugientes,
atque nec ad dextram, nec ad sinistram de-
32 clinantes. Itaque licet mugitus vitulorum,
B. Isidor. lib. de summo bono. hoc est, molestias suæ ipsorum sensualitatis
sentiant, tamen vlterius progrediuntur in bo-
no cœpto perseuerantes, intelligentes, quia (vt
D. Bern. in quad. epist. ait B. Isidorus) salus perseuerantibus solum
datur: non enim beatus erit, qui bonum facit,
sed qui perseueranter facit: Et ideò D. Bernar-
dus in quadam epistola ait: Scias, diabolum, ô
Exod. 28. Christi miles, soli perseuerantiæ inuidere, quā
solam nouit à Domino virtutem coronari. In
huius rei typum Dominus in Exodo iubebat,
vt tunica summi sacerdotis in fimbria seu ora
per gyrum mala punica mistis in medio tintin
nabulis haberet, ita vt tintinnabulum esset &
malum punicum, rursumque tintinnabulum
& aliud malum punicum. Malum punicum
fructus est coronam habens, per quam cœle-
ste præmium significatur. Atque ita cùm iu-
bet Dominus, vestem sacerdotis in fimbria
33 malis punicis & tintinnabulis adornari, signi-
ficat præmium & coronam atque veram lau-
dem virtuti perseueranti vsque ad vltimum vi-
Philip. 1. tæ deberi. Ideò diuus Paulus ad Philippenses
scribens, ipsos ad virtutem incitabat, dicens:
Confido in vobis, quòd qui incepit in vobis opus bonum perficiet vsque in diem Iesu Christi. Diē
mortis appellat hic sanctus Apostolus diem
Iesu Christi. Nam dies, quos nūc viuimus no-
stri vocantur, vt patet apud beatū Iob Vbi di-
Iob 7. citur: *Sicut mercenarij dies eius.* Et paulò infe-
rius: *Dies mei velocius transierunt, quam à texente tela succiditur.* Et S. Dauid inquit: *Sicut*
Psal. 101. *fumus dies mei:* & in eodem psalmo: *Sicut vmbra declinauerunt.* Itaq; nunquam finem im-
poneremus, si locos, in quibus sacra scriptura
dies hominis appellat dies vitæ ipsius, recen-
34 sere vellemus. Illos autem sic vocat, quoniam
homo libertatem habet, vt in eis quod volue-
rit, efficiat, siue cœlum mereri, siue illud amit-
tere. Dies verò rationis dies Domini nostri Ie-
su Christi nuncupatur, quoniam tunc iam nō
poterit homo mereri, nec demereri. Atque ita
sicut homo in diebus suis id quod vult, facit,
licèt contra Domini voluntatem sit, sic Deus
in die suo volūtatem suam exequetur, quam-
uis contra ipsius hominis voluntatem sit. Er-
go vsque ad illum diem perseuerare debet, qui
opus aliquod bonum incepit. O sancta perse- Prou. 6.
uerantia, quot bona animæ affers? te enim du-
ce habitus virtutum gignuntur, & difficulta-
tes, quæ in ipsis sunt, faciles fiunt. Hoc Spiri-
tus sanctus significauit, cùm dixit, *Vade ad formicam, & considera vias eius & disce sapientiam.* O magnam filiorum Adæ confusionem 35
& ignominiam: siquidem sua ipsorum negli-
gentia & pigritia ita superati & summissi sunt,
vt necessarium sit eos ad formicas mittere, vt
ipsas magistras habeant. Videbitis multitudi-
nem formicarum quę per duram rupem mul-
toties transeuntes, tandem cùm paruæ sint,
vestigium manifestum assiduitate transeundi
relinquunt. Considera ergò, ô homo (inquit
Spiritus sanctus) qualiter tam vilia ac tā parua
animalia cum sæpenumerò per duram rupem
transeant, tandem in ea iter patefaciunt. Sic tu
per virtutum actus persæpè transi, & in ipsis
perseueranter te exerce, qui absque dubio in
anima tua tam præstantes habitus gignent, vt
apertè & manifestè videri possint in facilitate
& suauitate, qua opera bona exercebis. Nam 36
cùm verū sit dictum Aristotelis, scilicet, quod
delectatio conseruat operātem in opere, hinc
fit vt homo perseuerans breuiter perfectio-
nem consequatur. In sacra Regum historia le- 3. Reg. 6.
gitur, templum Dei intra septem annorum
spatium fuisse instructum. Et apud Diuum Io- Ioan. 2.
annem dixerunt Iudæi: *Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc.* Quod qui-
dem fuit postquàm illud Babylonici euerte-
runt. Vbi adumbratum est, quòd perseuerans
homo in gratia baptismali, breuiter perfectū
Dei ædificium efficitur: At si non perseuerat:
& in peccatum incidit, difficillimè posteà ad
perfectionem perueniet, quod Beatus Aposto- Hebr. 10.
lus testatur, dicens: *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios.* Quibus ver- 37
bis sanctus Apostolus nemini quidem viam
salutis pręcludit, sed quantum sit eius conuer-
sio &

sio & restauratio difficilis qui post veritatis cognitionem peccat, aperte declarat. Tam desiderabilis est perseuerantia, vt sanctus Augustinus, & beatus Cyprianus dicant: Nos in singulis orationis Dominicæ petitionibus donũ perseuerantiæ postulare vt animaduertenti facilè est deducere. Itaque cùm dicimus, Sanctificetur nomen tuum, à Deo petimus, vt ipsum continuò sanctificemus: cum dicimus, Adueniat regnum tuum, postulamus à Domino, vt semper ad nos dona regni sui descendant: cum

B. Aug. li. de bono perseuerantia & B. Cypr.

38 dicimus, Fiat voluntas tua, Deum precamur, vt semper diuinæ eius voluntati obtemperemus, & sic de alijs. Sed hoc perseuerantiæ donum non solũ à Domino efflagitare debemus, sed ex parte nostra aliquot nobis diligentiæ sunt adhibendæ, & aliquot sanctæ considerationes faciendæ. Ex quibus vna est, quòd si à bono incepto desistamus, statim omnia merita, quæ hactenus comparauimus, amittimus. Insanus profectò esset ille, qui vna vice, id est, *En vna mano.* Omnes diuitias, quę diu ac magnis laboribus acquisierat, ludendo perdere & iactare voluisset. Quid obsecro, diceretis, si vidissetis hominem, qui maximo vitæ suæ discrimine mare transegit, & quamplurimos annos in comparandis diuitijs apud Indos magna cordis sui afflictione consumpsit, & in Hispaniam perueniens è naui descendens omnes illas diuitias in portu vna vice ludendo iactauit? O insane & mente alienate, ad hoc te tantis periculis exposuisti, totque labores pertulisti, vt vno horæ momento ab omnibus facultatibus spoliatus remaneres? Si igitur hunc in-

Simile.

39 sanum existimatis, maiori ratione eum putare debetis, qui quam plurima merita coram diuino conspectu ieiunijs, disciplinis, orationibus, vigilijs, eleemosynis, atque alijs sanctis operibus acquirens, posteà illa omnia breuissimo temporis spatio amittit, vt effrænato suo appetitui satisfaciat. De huiusmodi enim homine per prophetam Ezechielem inquit Dominus: *Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius, quas fecerat non recordabuntur.* [*O sancta Maria señora.*] Et quod tam ingens malum: nos pater luminum illuminet, vt illud fugere & vitare sciamus.

Ezec. 18

40 Alia etiam ad hoc vtilis consideratio est, videlicet, illum, qui veram pœnitentiam faciens per sanctum virtutis iter cœpit incedere, & nõ perseuerauit, non solùm acquisita merita deperdere, sed (vt Dominus ait) *Fient nouissima hominis illius peiora prioribus.* Et hoc duabus rationibus, quarum prima est, quoniam diabolus eum maiori vigilantia, quam anteà obseruat. Solet aliquando euenire, vt cum aliquis delinquens sit in carcere inclusus, custos ipsius reputans eum hominem, qui promissis stabit, ipsum catenis non opprimit, quin potiùs per totam domum incedere permittit. Ille verò promissa non seruans è carcere fugit, & posteà siue ob idem delictum, aut propter aliud iterum in illo includitur, tunc custos carceris, eum maiori cura & diligentia custodit, ipsumque catenis & compedibus ligando opprimit, ne sicut anteà rursus aufugiat. In hũc modum dæmonium cum peccatoribus agit. Illos enim 41
qui semel per verã pœnitentiam ab ipsius vinculis liberi fuerunt, si iterum peccant, & in carcerem culpæ ingrediuntur, maiori cura & diligentia obseruat: ac si anteà eos vna duntaxat tentatione solicitabat, posteà omni studio illos quamplurimis afficit.

Luc. 11.

Secunda autem ratio est, quoniam natura nimis corrupta & debilis ac deprauata per malam consuetudinem remanet. Si veste noua atque optimo panno confecta diu vtamur, tandem tractu temporis ita attenuatur & vilis fit, vt si eam sartori resarciendam tradas, dicat: Profectò melius esset aliam denuò fieri, hæc enim ita attenuata & attrita est, vt acus quid in ea prehendat, non inueniat. Sic conscientia 42
peccatoris assiduitate peccandi adeo corrupta & deprauata remanet, vt vix in ea sit aliquid, in quo diuina verba, vel sanctæ inspirationes, vel prælatorum reprehensiones, vel amicorũ admonitiones apprehendant. Valde etiam conducit ad perseuerantiam obtinendam continua beneficiorum acceptorum memoria. Ideo cùm S. Dauid dixit, Conuersi sunt in die belli, rationem statim reddidit, dicens: Et obliti sunt benefactorum eius, id est, Quia obliti sunt benefactorum eius. Et S. Isaias ait: *Eris deserta, quia oblita es Dei Saluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata.* De illo autem, qui perseuerauit, & tanquam gratus Domino gratias egit, inquit Sanctus Euangelista: *Vt vi-*

Simile.

Isaia 17.

Vt vidit quia mundatus est, reuersus est cũ magna voce magnificans Deum. Hoc est, Vbi primùm oculos considerationis in beneficio accepto collocauit, statim commotus est ad id, quod debebat, faciendum. Ergo (fratres charissimi) & nos oculos in ineffabilibus bonis, quæ à diuina manu accepimus, figamus, & illa continuò memoria nostra repetamus, quod quidem nobis erit maximo adiumẽto ad perseuerandum in eius seruitio & amore. Et hoc modo pleni gratia consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

43

1

IN EADEM DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Cùm iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam, & cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi. Luc. 17.

1. Cor. 9. Beatus Apostolus Paulus ad Corinthios scribens, sic eis inquit: *Nescitis, quòd hi, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium: sic currite vt comprehendatis. Omnis, qui in agone contendit ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem in-*

2 *corruptam.* Hic sanctus Apostolus alludit ad eos ludos, quos Græci ac Romani celebrabant imitantes fortissimum Herculem, qui cursum quendam longitudinis centum & viginti quinque passuum (quem ipse Hercules vno impetu absque respiratione currebat) fecisse legitur. Posteà verò homines veloces signatis diebus in alio cursu illi simili, quem stadium appellabant, sese exercebant. Ad hoc iudices constituebantur, & in fine stadij præmium quoddam pretiosum proponebatur: ad quod is, qui non respirans atque incessabili cursu prius accedebat, illud cum circunstantium honore & applausu consequebatur. Vt autem vestes aut cibi eis impedimento non essent, seipsos exuebant, & à multitudine ciborum priuabant, & omnia, quæ ipsos impedire poterant, omittebant. Hinc ortum est, vt diuus Paulus Christianam vitam stadium, id est, cursum appellaret, in quo nunquam cessare debemus, nec vix in ipso respirare quousque præmium consequamur. Philon Iudæus inquit, legem diuinam ideò in deserto fuisse, datam, vbi nec cibi, nec conuersatio, nec lætitia, nec gaudium humanum erat, ad significandum hæc omnia impedimento esse solere ad eius obseruationem, efficereque vt homines filum obedientiæ frangant, & retrocedant. Quòd si ad illius legis obseruantiam abstinentia tot rerum necessaria erat, multò magis conducit ad obseruantiam legis gratiæ, quæ perfectior est. Et ideò eam diuus Paulus hic stadio comparat, quoniam nec per vnum vitæ momentum à cogitatione harum rerum desistere debemus. Hinc intelligetis legitimum sensum illorum verborum Apocalypsis, quæ vnus de senioribus ad diuum Ioannem de iustis gloriosis loquens, dixit: *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna.* Quæ quidem verba videntur esse contraria illis sancti regis Dauid, scilicet: *Multæ tribulationes iustorum.* Si plurimæ sunt iustorum tribulationes, quomodo eas S. ille vir vnam tantummodo appellat? Quoniam omnis Christiani hominis vita debet esse quædam assidua tribulatio, & crux perpetua atque cursus laboriosus. Sed id in varijs rebus esse debet, nunc orando & suspiria trahendo, nunc lugendo & gemitus edendo, nunc ieiunando, nunc corpus flagellis opprimendo, nunc iniurias perferendo, nunc carceres & hospitalia visitando, & in alijs pietatis operibus se exercendo. Et hæc, sunt multæ tribulationes, quæ illa magna tribulatione comprehenduntur, sicuti corpus humanum, quod licet vnum sit, diuersa tamen membra habet, quod maioris eius pulchritudinis causa est. Hanc autem perseuerantiam commendauit etiam beatus Paulus, cũ dixit: *Induimini Dominum nostrum Iesum Christum.* Id est, ita ad Dominum Iesum Christum accedite, & vos illi vnite, vt nunquam ab eo discedatis. Proprium ac peculiare est Hebraicæ linguæ ad denotandam perseuerantiam & durationem alicuius, dicere illum ea re, in qua perseuerat, esse indutum, vt in Psalmo dicitur: *Fiat ei maledictio, sicut vestimentum quo operitur,* id est, semper maledictione contegatur: & inferius: *Operiantur sicut diploide*

Philon l. de decem oraculis.

3

Apoc. 7.

Psal. 33.

4

Simil.

Rom. 13.

5

Psal. 108.

ploi de confusione sua, id est: Nunquam ab eis confusio & ignominia auertatur. Et ita intelligendum est illud Esaiæ: *Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius.* Hoc est: Omnes virtutes ita Christo Saluatori mundi adhærebunt, vt ab eo nullo modo disiungantur, & ipse continuò se in studiosis operibus exercebit. Sic cùm hic dicit beatus Apostolus, *Induimini Dominum nostrum Iesum Christum*, vult dicere: Diligite Domiuum nostrum Iesum Christum, & ei tam perseueranter seruite & obtemperate, vt nunquam ab eo discedatis. O fœlices illos, qui hac firmitate & stabilitate ei inseruiunt, siquidem ipse ait: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Itaque adeò excellens est perseuerantia, vt Dominus ipsam velut in præmium aliarum virtutum elargiatur. Hoc apertè in sacra Regum historia conspicitur, vbi Propheta Samuel Hebræis dixit: *Si timueritis Dominum, & seruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.* Ecce quomodo sequi Deum perseueranter, hic pro præmio aliarum virtutum promittitur. E contra verò in peccatorum pœnam solet Dominus inconstantiam permittere. Sic testatur sanctus Hieremias: *Peccatum, inquit, peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est.* Peccatum peccare, est corde & animo grauissima peccata committere. In libro Sapientiæ sic dicitur: *Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum.* Vbi apertè omnium filiorum Adæ inconstantia ostenditur. Examen seu lingua stateræ res est subtilissima, quocunque enim grano, licèt minimum sit, ducitur in vnam vel in aliam ipsius stateræ partem. Sic filios Adæ quæcunque res, quamuis parua sit, ad se attrahit & adducit. Sed hoc multò aptiùs perditis & corruptis hominibus præ multitudine peccatorum conuenit. Et ideò postquàm sanctus Dauid de iusti perseuerantia egerat, & quod fructum suum dabit in tempore suo, & quod folium eius non defluet, dixit: *Non sic impij non sic, sed tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ.* O appositissimam similitudinem! Quid obsecro in mundo maioris inconstantiæ quàm puluis reperiri potest; siquidem vnus duntaxat flatus eum dispergit, & penitùs euertit? Pars huius inconstantiæ ipsis peccatoribus ex humanis timoribus oritur. Lepus adeò timidum animal esse fertur, vt quando currit, caput in terga vertat, quod aliquando amissionis vitæ eius causa est: nam hoc detentus à canibus venaticis obtinetur & interficitur. Sic quamplurimi ex his, licèt aliquoties à dæmone fugere incipiãt, & virtutes insequantur, tamen præ timore incidendi in morbos, paupertatem, aut amissionem honoris & authoritatis retrocedunt & in crudelissimos dentes ac horridum Satanæ os incidunt. Et quamuis diuina sacramenta recipiant, tamen cum statim ad eadem peccata redeant, signum est manifestum eos ipsa exactè non fuisse confessos, nec ea verè reliquisse. In corporalibus morbis hoc experimento apparet. Si enim quis postquam ab ægritudine exiuit, iterum in eam incidit, dicere solemus, eum non perfectam sanitatem fuisse consequutum, nec humorem, vnde illa ægritudo promanabat, omninò expurgasse. Hæc autem cõiectura adeò vehemens est, vt lex sit, qua iubetur, quòd si ęgrotus alicui medici certam pecuniæ summam ea conditione dederit, vt ab ægritudine, in qua est, sanetur, si facilè in eandem infirmitatem incidit, postquàm sanus factus fuerat: teneatur medicus ipsi ægroto denuò medicinã adhibere, quoniam lex præsumit eum perfectè non fuisse curatum. Ita hic præsumi potest, & hoc ponit Dominus pro vno ex reprobationis signis, dicens: *Nemo mittens manum suam ad aratrum & aspiciens retrò aptus est regno Dei.* Quocirca (fratres mei) ego ad pedes vestros proiectus vos oro, & per sanguinem Iesu Christi & per amorem, quo ipsum profudit, adiuro, vt salutem vestram & remedium verè atq; omni studio curare & adhibere contendatis, & in hac vitam omni perseuerantia consumatis: nec sitis sicut hi leprosi, (de quibus hodierna agit sacri Euangelij lectio) qui ad authorem vitæ Iesum Christum fide accesserunt, & ab eius liberalissima manu corporalem salutem atque spiritualẽ consecuti sunt, sed tanquam ingrati & inconstantes ipsius diuino amore minimè persisterunt. Ait igitur sacrum Euangelium: *Cùm iret Iesus in Hierusalem, &c.* Leprosi isti magnam curam

Margin notes: Esai. 11. — 6 — Matt. 10 — 1. Reg. 12. — Thren. 1. — 7 — Sap. 11. — Simile. — 8 — Psal. 1. — Simile. — 9 — Simile. — Luc. 9. — 10

curam quærendi remedium habuerunt, ante-
quam Dominus castellum ingrederetur, nam
posteà nulla eis esset opportunitas, quoniam
ingressus in illud eis prohibitus erat. Intelligi-
tis hoc fratres mei? Festinatè modò, siquidem
per tempus licet, ad misericordiam postulan-
11 dam. Nam postquàm sponsus in cœlestes nu-
ptias ingressus fuerit, & ianuas clauserit, non
poteritis eò ingredi, nec remedium aliquod
inuenire. Ecce nunc vos expectat & iniquum
est vos hanc benignitatem ac patientiam con-
temnere: erit enim hoc ad maiorem vestram
Rom. 2. confusionem ac damnationem. Sic D. Paulus
testatur, dicens: *An diuitias bonitatis & patien-
tiæ & longanimitatis eius contemnis? Ignoras,
quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te ad-
ducit? Secundùm autem duritiam tuam & im-
pœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, &
reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicui-
12 que secundùm opera eius.* O terribilia verba.
Quod tam lapideũ cor est, quod illa audiens
timore non frangatur? Ad quorum intelligen-
tiã oportet vos meminisse eius, quod aliquan-
Simile. do vobis fortasse contigit. Cum quis vestrum
iter facit cum aliquo viro nobili, & magna au-
thoritate prædito, si ob aliquam necessitatem
longè ab eo remansisti, & ille, qui vltrà progre-
ditur, te in comitatu expectat, nunquid post-
quàm intelligis ipsum te expectare id tibi in
causa est, vt propter expectationem eius intra
te dicas, siquidem ille me expectat, ego in hoc
diuersorium ad comedendum & ludendũ in-
gredi volo, aut ex hoc amœno fonte bibere, &
iuxta illum quiescere sub vmbra huius arboris
mihi placet? Nequaquam profectò, quin po-
tiùs econtrà quilibet vrbanus homo faceret:
Si enim cognoscis eum te expectare in comi-
tatu, dicis: Non oportet me in aliqua rẽ deti-
neri, nec in dulcissima fontis aqua, nec in gra-
tissima arboris vmbra, &cæt. quin potius festi-
13 nabo, donec illum consequar: inurbanitas e-
nim esset, tantum virum & tam nobilem qui
me expectat propter me detineri. Hoc est ꝙ
diuus Paulus in præsentiarum ait: Attende
peccator, Deum immẽsum ac maximum Do-
minum te expectare, & inurbanam rem esse,
te ipsum expectare facere, Hispanè, [*Es mala
crianca, hazelle esperar.*] Animaduerte quod
si ipse te expectat, non ideò est, vt in creaturis
per affectionem te detineas, in illis volupta-
tem capiens, sed vt festines, dicens: Heu, vni-
uersalis ille cæli ac terræ Dominus me expe-
ctat, & magna inurbanitas ac irreuerentia es-
set ipsum expectare facere. Si propter necessi-
tatem in aliquod diuersorium fueris ingressus,
& aliqua creatura vsus fueris, in omni cura &
sedulitate facito, animaduertens te Deum ex-
pectare, & quàm celeriter te à necessitatibus
expedire contende. Sed væ, væ, & millies væ, 14
quia hæc attentè non consideras atque animo
euoluis. Non cogitas quod patientia & longa-
nimitas Dei ad pœnitentiam te adducunt? Se-
cundùm autem duritiam tuam thesaurizas ti-
bi iram. Vno die vnum committis peccatum,
alio duo, alio quatuor, &c. Denique singulis
horis magis in Dei pectore iram thesaurizas:
& cùm minus cogitaueris, diuina eius miseri- Simile.
cordia rumpetur, & ira ipsius, velut profluuies
amnis cum extra ripas exit, & molendina, do-
mos, atque arbores euellit, sic teipsum perdet
& euertet. Auicula quædam nomine Cornix Simile.
magnum dissidium & contentionem cum a-
quila dicitur habere: nam illam volantem per-
sequitur & molestia afficit, nunc in alis, nunc
in cauda, nunc in corpore suo rostello ipsam
mordens. Aquila verò, vt est nobilis, omnes il-
las molestias perfert, & nobili corde dissimu- 15
lat, ipsa importuna auicula maiorem inde ad
eam vexandam occasionem sumente, quous-
que aquila defessa iam illis molestijs & impor-
tunationibus miseram auiculã vnguibus cru-
deliter dilacerat. O quàm propriè hoc inter
Deum & peccatorem contingit, nam miser ho-
mo videtur quodammodò particulari gustu
affici, cùm diuinam Maiestatem suis sceleri-
bus & peccatis quantum ex se est, vexat & per-
sequitur. Cùm autem Deus sua infinita cle-
mentia cum illo dissimulat, eumque iterum
patitur, inde ipse peccator ad Deum magis of-
fendendum occasionem capit: quia si Deus,
cùm ipse peccator primum aut secundum sce-
lus commisit, terræ iuberet, vt viuum eum ab-
sorberet, ille abominationes amplius nõ per-
petraret, & alij forsan sibi cauerent, alienoque
saperent periculo. O infælix homo, attende 16
quòd Dominus, si ita dici potest, defetiscetur,
id est, [*Se cansara,*] Tot molestias & iniurias
perferendo, ac te inter vngues iustitiæ suæ per
mor-

mortem dilacerabit, à corpore animam separans, ipsamque in æternas gehennæ flammas arsuram proijciens. Et hoc est, quod ait diuus Paulus: Secundum duritiam tuam thesaurizas tibi iram, &c. Quapropter siquidem nunc tibi vacat, occasionem arripe, antequam illam amittas. *Occurrerũt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè, & leuauerunt vocem, dicentes: Iesu præceptor miserere nostri.* O precationem mirabilem, quam Spiritus sanctus confecit, & per ora horum hominum protulit. Quid obsecro breuius hac oratione, fratres, quid sapiẽtius, quid sacratius, quid vtilius dici potuit? Vtinam diu nóctuq; non dico centies, sed millies hanc efficacem orationẽ corde & ore pro-
17 feramus: Iesu præceptor miserere nostri. In hoc sacratissimo nomine, Iesus, nomina illa
Esai. 9. cuncta, quę Esaias de Messia recenset, mirabiliter continentur, scilicet: *Admirabilis Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis.* Quod
B.Tho. 3.p.q.37. artic.2. pulchrè disserit B. Thomas: At minimè contenti remanserunt illius nominis, Iesus, prolatione, sed addiderunt: Præceptor, diuinitatem eius profitentes, qui præcipere possit lepræ vt facessat, & saluti vt statim adueniat. Et tanquam Deo ei dicunt, Miserere nostri: & ea miseratio Domini fuit, vt vix illa verba finierint, cùm salutẽ illis impartitus fuerit: vt appareat
Esai 65. fidelem esse, qui per Esaiam Prophetam dicit: *Eritq; antequàm clamẽt ad me, ego exaudiam:*
18 *adhuc illis loquentibus, ego audiam.* Hæc tanta fœlicitas omnibus pijs hominib. promissa est, qua non video quid optabilius illis in vita possit accidere. Quòd si illum tam facilem tamque exorabilem, cùm in hoc mundo inter homines versaretur, experti sunt, non alium planè existimare debemus, cùm in cœlum est assumptus. Locum enim tantum, non animum, non affectum, non miserendi officium mutauit, cùm in cælum ascendit. Hinc B. Paulus ad
Hebr. 13. Hebræos scribens dixit, *Iesus Christus heri & hodie ipse & in secula.* Hoc est: Eadem in illo mens, eadem pietas, ea nostri cura, & prouidentia, quæ in illo fuit, semper erit. Quid enim mutare illum poterit, de quo scriptum est per
Psal. 101. Psalmographum: *Tu autem Domine idem ipse es, & anni tui non deficient?* Si ergo idem ipse est in cælo, qui in terris extitit, cur non semper eadem pietatis & misericordiæ opera ab eodem fonte dimanabunt? His ergo, fratres, diuinæ 19
veritatis & promissionis testimonijs suffulti, *adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius,* vt nos beatus Paulus admonet) *vt m ser cordiam inueniamus in auxilio opportuno.* Et vt ad *Hebr. 4.*
hoc animum acciperemus, sacra Scriptura toties de diuina misericordia agit, & peculiariter in Ecclesiastico, vbi dicitur: *Pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata; & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.* Vbi alij transtulerunt: *Et remittit in die tribulationis peccata:* & sic est etiam in contextu Græco. Vbi insinuatur, quòd nunquam Deus lassatur nec lassabitur, remedium adhibendo peccatoribus, si ipsi ad eum se conuertere volunt. Et ideò dicitur: Remittit, & *Eccl. 13.*
Remittet. Et Propheta Oseas ait: *Eius qui in te est misereberis populi.* Et Hebraicè pro his *Osea 14.*
verbis habetur: *Eò quòd in te sit miseratio pupillo,* & ita etiam transtulerunt septuaginta interpretes. Et est sensus, quòd Deus tantæ sit misericordiæ, vt per eum seruẽtur etiam infirmissimi. In hoc etiam res quædam consideratione digna est, videlicet, in diuinis literis solere sæpenumerò duplicari nomen, quod de misericordia Dei loquitur, vt apud S. Dauid dici- 20
tur: *Misericors & miserator Dominus:* & apud *Psal. 85. & 110*
S. Esaiam, *Miserans miserebitur tui.* Huius autem rei mysterium est, quod Hebraica lingua superlatiuis caret, & vt illa formet, nomen duplicat: Itaque, Miserator & misericors, idem est quod multum misericors. Et miserans miserebitur tui, idem est quòd misericordia ingentissima afficiet te Dominus. Quis ergo hęc audiens ad hunc pijssimum Dominum confidẽter in suis necessitatibus misericordi m postulando non accedat. Ita S. Dauid faciebat, qui ait: *Et veniat super me miser cordia tua Domine, secundum eloquiũ tuum viuifica me.* Vbi alia translatio habet: *Et veniet super me misericordia tua Domine:* & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur fiducia qua hic sanctus rex Domino fundebat, siquidem petens, vt super se diuina misericordia veniret, adeò certus erat illam esse venturam, vt dicat: Et veniet super me misericordia tua Domine. Velim etiam fratres, vt notetis in præsentiarũ, quid est quod petitis cùm à Domino misericordiam postulatis. Non ab eo mutuum petitis aut *Esai. 30.* 21 *Psal. 118.*

tis aut commodatum, sed aliud altius ab eo
22 postulatis. Quando ei dicitis, Miserere nostri,
perinde est ac si diceretis: Domine obsecra-
Simile. mus te, vt leges, quas contra peccatores, qui
mandata tua transgrediuntur, sanxisti, frange-
re digneris. Magna profectò audacia præditus
ille esse diceretur, qui ad Regem se conferret
& ab eo hoc munus & beneficium postulasset,
vt, videlicet, leges & statuta sui regni erga ip-
sum irrita faceret: mereretur profectò iste, vt
magna confusione sua reprehensus, grauiter
Ephes.5. puniretur. B. Paulus ad Ephesios scribens, in-
quit: Deum legem posuisse, *quòd omnis forni-*
Rom.1. *cator, aut immundus, aut auarus, quod est ido-*
lorũ seruitus, non habet hæreditatẽ in regno Chri-
sti. Et ad Romanos etiam scribens, postquàm
catalogum quendam multorũ & horribilium
peccatorum fecit, adiunxit statim: *Qui talia*
agunt, digni sunt morte, scilicet, æterna & tem-
porali. Cum ergo tu, ô peccator, aliquod ho-
rum scelerum commisisti, & à Deo misericor-
23 diam postulas, profectò in eo exigis, vt erga te
legẽ illam, quam aduersus eum, qui tale pec-
catum commisit, condidit, cõfringat: ipse au-
tem adeò misericors est, vt velit te ab eo id po-
stulare, quòd, si vt oportet postulas, sine dubio
tibi concedet: at non pro te, sed pro vnigeniti
Exo.32. filij sui meritis. In Exodo legitur, quòd cùm S.
Moyses ex monte Sinai portans legis tabulas
descendisset, cùm appropinquaret ad castra,
vidit populi abominationem & idololatriam,
iratusque valde proiecit de manu tabulas &
Simile. eas ad radices montis confregit. Si quidam in-
quisitor per diploma Regium, quod habebat,
de omnibus alicuius prouinciæ delinquenti-
bus cognoscẽs, & quoniam aliquos regis pro-
ditores inuenit, ita commotus diploma ipsum
rumperet, nónne reprehensione & supplicio
dignus esset, eò quòd signum ac diploma regis
24 ita parui fecit? At cum sanctus Moyses hoc fe-
cisset, ob id à Domino minimè reprehensus
fuisse legitur. O ineffabile mysterium & admi-
rabile sacramentum? Non fuit reprehensus
sanctus Moyses, quoniam diuina ordinatione
tabulas illas ad radicem montis confregit, vt
significaretur, omnia peccata tam mortalia,
quàm venialia, quæ à principio mundi vsque
ad finem eius fuerunt & erunt cõdonata, ideò
Psal.57. fuisse condonata, quoniam diuinę leges ad ra-
dices montis confractæ fuerunt. O Christe vi-
tæ reparator, amor dulcissime animarum no-
strarũ, tu mons ille es, de quo Regius prophe-
ta ait: *Mons Dei, mons pinguis, mons coagulatus,*
mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo.
Huius mõtis altitudo est diuinitas, radices ve-
rò seu infima ipsius mõtis est humanitas, & hic
diuinæ leges confractæ fuerunt: quoniam ipse
Dominus Iesus Christus in cruce patiens, me- 25
ruit efficaciter veniam peccatorum omnium,
quæ condonanda sunt, & quòd diuinæ leges
cum peccatoribus, qui scelera commiserunt,
frangerentur.

Quos vt vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacer-
dotibus. Eos nimirum ijsdem clementiæ suæ Exod.3.
oculis, quibus populum suum ingemiscẽtem
in Ægypto contemplatus est: vbi (vt ait sacer
textus,) *videns afflictionem populi, descendit, vt*
liberaret eum. Vnde scitè S. Dauid orabat, cum Psal.24.
cum quo & nos orare debemus. *Respice in me,*
& miserere mei, quia vnicus & pauper sum ego.
Et in sancto Isaia scriptum est: *Ecce, respice, po-* Isai.64.
pulus tuus omnes nos. O quantum nos sic pre-
ces fundere oportet, potissimum his tempori-
bus, quando vndiq; Saraceni, hæretici, & hò-
mines procaces nos premunt, & sanctã Roma
nam Ecclesiam prorsus euellere contendunt.
Nos igitur cum S. Dauid dicamus: *Respice Do-* 26
mine vineam istam, quam plantauit dextera Psal.79.
tua, & perfice eam, quam exterminauit aper de
sylua, (id est spurcissimꝰ Mahometus) *& singu-*
laris ferus depastus est eam (id est superbus Lu-
therus.)

Et factum est, dum irent, mundati sunt. Non
eis Dominus dixit, Vbi primùm eos vidit, Sani
estote. Propter quod ipsi tanquam homi-
nes dicere possent, quando iussi sunt ab eo, vt
irent & ostenderent se sacerdotibus: Nos in 4 Reg.5.
conspectu suo minimè sanat, qualiter in ab-
sentia sanabit? Nec indignati sunt, sicut Naa-
man ille princeps militiæ regis Syriæ leprosus,
qui eò quòd Elisęus ei per famulum dixit, *Va-* 27
de & lauare septies in Iordane, & recipiet sani-
tatẽ caro tua, iratus recedebat, dicens: Putabam
quòd egrederetur ad me, & stans inuocaret no-
men Domini Dei sui, & tangeret manu sua lo-
cum lepræ, & curaret me. Nihil horum isti di-
xerunt, sed magna animi promptitudine ei o-
bedierunt.

Et factum

D.Basil. hom. 12. in Prouerbia. — *Et factum est dum irent, mundati sunt.* O insignis obedientię vis, statim vt Christo iubenti paruerunt, virtutem obedientiæ experti sunt. Hinc diuus Basilius meritò ait. *Præclara est obedientiæ merces,* Obediamus igitur bono patri, certaminum præmia nobis ex spiritus oraculis proponenti, qui instar venatorum in locis inuijs, quasi catuli cuiusdam venatici indicio, cursus nostri experimentum vult capere. (Simile.)

D.Basil. in monasticis cōstitut. — Et iterum, *Animaduertite,* inquit, *quid in Euangelio Dominus dicat, cum de obedientia seruis suis adhibenda legem sanciret: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* (Luc. 10.) *Quod de*
28 *Apostolis dixit, intelligendum est in communi sanxisse in posteros, qui aliorum futuri erant moderatores.* Hæc ille. Huius sancti doctoris sententiam Beatus Thomas confirmat. (B. Tho. 2.2 qu. 186. artic. 5.)

Vnus autem ex illis vt vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens, & hic erat Samaritanus. Sed quęro, quis hunc Samaritanum cū Iudęis coniunxit? Nam apud D. Ioannem dicitur: *Non coutūtur Iudæi Samaritanis:* (Ioan. 4.) illos enim velut excommunicatos reputabant. Ad hoc respondetur, inter ea quę magis dispersos congregant & concordes efficiunt, esse laborem, paupertatem, atque ægritudinem. E contra verò vnum ex his, quibus humana corda magis separantur, est corporalis prosperitas & diuitiarum affluen-
29 tia. Quamobrem licet huius mūdi bona aliud præter hoc malum non haberent, videlicet, homines mutuò ab alijs separari, patrem à filio, diuitem consanguineum à paupere, hoc solum sufficeret vt illa meritò odiremus & par ui faceremus. Et quamuis labores aliud etiam bonum præter hoc non haberent, videlicet, cōcordiam facere & confraternitatem quandam in hominibus gignere, satis esset vt illos diligeremus, De Patriarcha Abraham & consanguineo eius Loth in sacra pagina sic legitur. (Gene 13) *Nec poterat eos capere terra, vt habitarent simul, erat quippe substātia eorum multa & nequibant habitare communiter: vnde facta est rixa inter pastores Gregum Abraham & Loth.*
30 Antequam plurimas diuitias possedisset, ambo simul incedebant, ambo de terra sua egressi sunt, & regionem Palestinæ peragrarunt, & se ipsos simul adinuicem consolabantur. Cùm verò diuites & opulenti facti sunt, nequibant habitare communiter. Diuisusque est Loth, & factus est incola in regione Sodomorum: & quoniam à sancto Abraham se disiunxit, quā plurimi casus & infortunia euenerunt. Etenim non post multum temporis à quibusdam barbaris captus est, postea verò facultates eius in Sodoma incensæ fuerunt, denique post hæc mala inebriatus est, & stuprum duab. filijs suis turpissimè intulit. Heu quot mala hominibus euenire solent, eò quod à bonorum societate segregantur. Maledictæ diuitiæ, quæ tot ma-
lorum causa sunt & occasio. 31 Illæ non solùm hominem ab alio separant, & efficiunt, vt filius cum patre, & frater cum fratre litigent, sed ipsum hominem à Deo auertunt, Atque ita Salomon in Prouerbijs dicebat: (Prou 30.) *Diuitias ne dederis mihi, ne forte satiatus alliciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus?* De primis fidelibus in principio nascentis Ecclesiæ legitur. (Act. 4.) *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia.* Attendite, quomodo de illis, qui aliquid proprium non habuisse dicuntur, etiam dicitur, quod erat ipsis cor vnum & anima vna. Alterum ex altero sequitur. Diligamus ergo fratres paupertatem & labores, siquidem in cordibus humanis pacem & concordiam gignunt. Satis profectò huius Samaritani gratitudo manifestè appa-
ret, si quidem cōmouebatur, magna voce magnificare Deū. 32 In sacra scriptura legitur quòd cùm Tobias & filius eius intellexissent, angelum Raphaël esse illum, qui ex parte Dei tot in ipsos beneficia contulerat, prostrari per horas tres in faciē, benedixerunt Deum, & exurgentes narrauerunt omnia mirabilia eius: in quo gratitudinem suam ostendebant. (Tob. 12.) Hunc modum laudandi Deum vocibus & canticis cœlestis magister Iesus Christus nos docuit. Qui postquàm sacros discipulos in sacerdôtes cōsecrauit, & admirabile Eucharistiæ sacramentum instituit, suam sanctissimā vocem simul cū ipsis extulit, & laudes æterno patri in quantum homo decantauit pro illis ingentibus beneficijs quę ibi vniuerso mundo impendit. Atque ita diuus Matthæus inquit: *Hymno dicto*

exierunt

Matt 26 *exierunt in montem Oliueti.* Diuus Augustinus D Aug. ait, hymnum esse verbum Græcum, & significare laudem Deo redditam cum cantu. Itaq; super Ps 72. vt hymnus sit, tria debet habere. Primũ quod
33 sit laus, deinde, Dei, tertiò cum cantu. Idem ait beatus Isidorus. Hoc sancto exercitio vsus B Isidor. li 6 Etymol. c 14 est diuus Paulus cum socio suo Silla, qui (vt in Actibus Apostolorum legitur) postquàm eis Gentiles multas plagas imposuerunt, ipsosque miserunt in carcerem, media nocte adorantes, laudabant Deum, & audiebãt eos, Actuũ 16. qui in custodia erant. Illæ autem laudes Domino ita acceptæ fuerunt, quòd subitò terræmotus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia, & vniuersorum vincula soluta. Et idem Apostolus ad Corinthios scribẽs ait: 1. Cor 14 *Si quis in mœrore est, psallat.* O infœlices ingratos, qui nihil horum faciunt, quamuis à Domino plurima beneficia accipiant: de qui-
34 bus beatus Augustinus ait, *Væ tacentibus de te* B Aug. in meditat. *Domine, quoniam ipsi loquaces muti sunt, cum non tuas laudes dicunt.* Tales nouem leprosi extiterũt, qui quamuis à Domino sanitatem acceperũt, ad ipsum non rediere, vt ei pro tãto Nicol Lyran. beneficio gratias agerent. Nicolaus Lyranus inquit, sacerdotes eis persuasisse vt crederẽt, ipsos virtute legaliũ cæremoniarum & non virtute Christi fuisse sanatos. Deus nos à tam pessimis sacerdotibus eripiat, qui cùm deberent homines virtutem docere, eos corrumpunt & peruertunt. Misit Dominus leprosos ad ipsos vt honore eos afficeret, & illi conuerterentur, videntes non solùm vnum, sed decem in instanti mirabili potentia edita miracula: ipsi autem magis cæci & duriores remanserunt, adinstar fontis, qui quanto maiori calore circundatur, tanto frigidior est & sicut piscis, qui quò magis in aqua salsa alitur, eò ma- Simile gis insulsius est. Multò melius hoc de sacerdo-
35 tibus Legis gratiæ dici poterit, siquidem maiora beneficia à Deo acceperunt, si ipsi, quales esse debent, non sunt. De illis per sanctũ Hie- Hier. 12. remiam Dominus conqueritur, inquiens: *Nũquid auis discolor hæreditas mea mihi?* Auis duos colores habens est ille sacerdos, qui cùm in altari coram Deo est, sanctus apparet, cum verò coram hominibus, cum illis se conformat: nam cum lusoribus lusor est, cum meretricibus voluptuarius, sicut animal quoddam dictum Chamæleon, quod illarum rerum, quibus se adiungit, colorem refert. O patres e- Simile. uangelici sacerdotes, vt quid vos ipsos non cõfunditis, & pudorem non contrahitis? qui cum tot beneficijs diuinis condecorati sitis, hoc malum in vobis sentitis, & vix secularis 36 perditus peccator est, cui vos in suis deprauatis moribus non conformetis, ipsumque imitari contendatis? Per infinitam ergo maiestatem illius magni Dei, à quo sic honore affecti estis, vos adiuro, vt vobis ipsis atque illis, quos vestris deprauatis exemplis corrumpitis, compatiamini, & sanctissimum ministerium vestrum, ea, qua oportet animi puritate, in posterum exerceatis. Satis digni erant leprosi illi, à quibus Dominus propter eorum ingratitudinem salutem, quam dederat, auferret, eosque iterum lepra inficeret, sed noluit, vt nos doceret, ne vindictam sumere de inimicis curaremus. Sunt aliqui qui videntes non sibi pro collatis beneficijs gratias reddi, ipsa omnia destruere volebant.

Discamus igitur ab hoc superno Magistro, 37
& id quod sponsa in Canticis ait, attendamus: Cant. 5.
Crura eius colũnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas. Ac si dicat, pedes eius non esse faciles ad motum, sed grauissimos: vbi patientia eius denotatur. Et quòd crura eius, id est, à genibus vsque ad pedes sint columnæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas, significat, quòd patientia Dei & eius erga scelera nostra tolerantia omnia in diuino eius amore fundantur. Per hunc ergo amorem nos etiam commoueri debemus, ne malum pro malo reddamus.

Respondens autem Iesus dixit: Nonne decem mundati sunt & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret & daret laudem Deo, nisi hic alienigena? O quàm damnata hic remanet Christiani hominis ingratitudo per huius infidelis ingratitudinem! Voluit Dominus tempore 1. Reg 4.
Heli vt arca testamenti veteris in bellum duceretur, & à Philisthæis caperetur, & eã in templa sua asportarent, vt videretur reuerentia, quam ipsi ei adhibebant, & vt nequitia sacer- 38
dotum Hebræorum magis cõfunderetur, qui in domo Dei coram ipsa arca comedebant, & bibebant, furabantur, & fœminas in turpitudinem

finem prouocabant. Nunc etiam grandis cõfusio est Christianis, contemplari feruorem ac deuotionem, qua gentes Indicæ sanctissimam fidem Iesu Christi accipiunt. Animaduertere etiam hic licet eximiam Domini largitatem & beneficentiam, qui pro impenso oblatissimæ salutis beneficio solam gratiarum actionem à leprosis exigebat. Nec minor in nos, sed multò maior eadem Domini benignitas est, qui cùm tam eximia quotidie nobis cõferat beneficia, adeo exiguum à nobis requirat obsequium, nempe gratum animum & beneficij memorẽ. *Coloss. 3.* *Pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua vocati estis, & grati estote*, inquit B. Paulus, id est, ipsa pax, quæ est donorum Christi abundãtia moueat & illuminet corda vestra, vt grati sitis. Vult sanè Dominus, quia pater benignissimus est, nos debitum gratitudinis adimplere, vt nacta occasione maiora atque longè potiora nobis dona ipse impendat: qui enim donis acceptis bene vtitur, meretur copiosiora accipere. E contra verò (vt ait B. Bernardus) *B. Ber. sup. Cã.* *ingratitudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, ventus vrens siccans fontem pietatis*. Ecce quàm sit graue facinus ingratitudo, quippè quæ licet non semper mortale peccatum est, nisi interior adsit contemptus, (vt egregiè B. Thomas docet) tamen non dubito, hos homines mortaliter deliquisse, cõtra quos saluator noster tam acriter querimoniam facit. *D. Tho. 22. quæ. 107. a. 4.* Pudet me, fratres, tot verba in commendatione gratitudinis tantorum beneficiorum, qualia accepistis consumere: si quidem etiam in brutis hæc reperitur. *Ælianus.* Narrat etenim Ælianus, quòd cùm mercator quidam in nundinas, quæ in vrbe Theonte apud Græcos fiebant, se conferret, quidam eius famulus, qui nummos portabat, casu propter necessitatem quandam à via declinauit: rediens autẽ in iter, oblitus est marsupium nummis plenũ: canis verò, qui ipsum comitabatur, vidẽs marsupium remanere, remansit & ipse illud seruãs. At cùm posteà mercator & famulus eius marsupium cum nummis amisisse sensissent, illud rursus quærere cõtenderũt: & cum peruenissent ad locum vbi id remanserat, inuenerunt ibi mortuum canem, qui potius fame ibi mori voluit, quam marsupiũ heri sui deserere. Quid vobis de hac fidelitate videtur, quã summus ille naturæ author in creatura irrationali ad nostram cõfusionem posuit? Si ergo tot tantisque beneficijs, quæ à diuina manu accepimus grati non extiterim⁹, quibus supplicij digni erimus? Ne, obsecro fratres, permittamus, vt bestiæ nos in hoc antecellãt, laudemus & glorificemus hunc summum benefactorem, quoniam nos ipsos hac via disponentes merebimur dona maiora accipere, & nimiam gratiam, qua comparatur gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 40

DOMINICA XIIII. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.

TERTVLLIANVS, in libro, quem aduersus Hermogenem hæreticum edidit, perpendit, quomodo in sacra scriptura Deus antequàm hominem creasset, Dominus appellari minimè reperitur. *Tertull. li. in Hermo. Heret. fol. 339.* Itaque quoties de eo fit mentio, Deus tantummodo nuncupatur, vt in sacri libri Genesis principio videre est, Vbi sic dicitur: *In principio creauit Deus cœlum & terram*: & paulò inferiùs *Dixitq́; Deus: Fiat lux & vidit Deus lucem, quod esset bona*: & postea dixit quoque Deus, *Fiat firmamentum*: ac denique ibi sæpenumerò Deus solum vocatur. *Genes. 1.* Postquàm vero hominẽm creauit, incipit Dominus appellari, vt ex eodem libro patet, cũ dicitur: *Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ:* & inferius: *Plantauerat autem Dominus Deus paradisum voluptatis, produxitq́; Dominus Deus de humo terræ omne lignum*. *Genes. 2.* Tandem vt ex illo capite atque ex cæteris apparet, passim Dominus Deus nuncupatur. Huius rei mysterium est, quod Deus non appellatur Dominus, antequàm homo fuisset creatus, ad significandum diuinam maiestatem & potestatem non magnifacere istarum rerum inferiorum, vocari Dominum, nisi solius hominis. 1 Etenim principatus politicus apud homines rationis participes dũtaxat reperitur: & quamuis ipse Dominus cœli & terræ sit, in hoc peculiariter hominem voluit ho-

nore condecorare, cùm se Dominum non appellat, nisi postquàm ille creatus est.

Est etiam aduertenda D. Hieronymi adnotatio, videlicet, Quotiescunq; in diuinis literis ponuntur duo nomina Dei, alterum significare essentiam eius, alterum verò dominium: vt cum dicitur Dominus Deus, Deus, ab hoc nomine,
4 Iehoua, quod significat essentiam Dei, transfertur: Dominus verò ab hoc nomine Adonai vel Heloim, quod Dei dominium significat. Vbi insinuatur, quod nihil, vltra esse Dei essentiæ infinitæ, ei magis conuenit, quam esse
D. Tho. 2.2.q.10. Dominum. Atque ita D. Thomas inquit, eum non posse dominium, ius, & actionem, quam super homines habet, relinquere. Hinc infertur, quantam ille committat iniustitiam, qui
Simile. cor suum & cogitationes, desideria atq; opera à beneplacito & obediētia Dei alienat. Si cum tu arborem in horto tuo plantasses, circunfoderes, atque irrigares, ipsa arbor, si manus haberet, inimicum tuum eo ingredientem inuitaret, atque ei omnem fructum tribuens diceret, Accipe, accipe, nonne obsecro diceres, O perfida, ego te plantaui & in te tempus consumens & laborans desudaui, & tu fructum inimico meo erogare & tribuere non erubescis?
5 Magna certè proditio & iniustitia ista est. O homo, qui plantatus, creatus, cultus, & irrigatus es à Dei potentissima manu, attende magnam esse proditionem & iniustitiam, te fructum tuarum cogitationum, operum, ac desideriorum in Satanæ inimici eius seruitiū impendere. Omnia tuo legitimo Domino, videlicet, Deo offer, ei tuis omnibus rebus inserui, siquidem ei omnia debes, animaduerte quod in sacro hodierno Euangelio dicit: *Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odio habebit*, qui est dæmon, *& alterum diliget*, qui est Deus, *aut vnum sustinebit*, id est diabolum, *& alterum contemnet*, scilicet, Deum.

Ex hac contrapositione, qua hic Dominus vtitur B. Augustin. infert, hos duos Dominos, de quibus hic agitur, esse Deum & diabolum: & ideò postquàm dixerat Saluator noster, *Aut*
6 *enim vnum odio habebit, & alterum diliget*, non adiecit, Aut vnum diliget, & alterum odio habebit, sed dixit, Aut vnum sustinebit, id est diabolum. Non ait (inquit B. Augustinus) diliget, quia nemo diabolum diligit, sed sua cupiditate implicatus ei subditur: & alterum cōtemnet, scilicet, Deum, nōn dicit, odio habebit, quia nullius conscientia Deū odio habuit. Si autem obijcitis: quare ergo sanctus Dauid Psal. 73. inquit, *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper?* Ad hoc respondetur, dæmones Deum odio habere nō secundùm quod Deus est, sed secundùm quod punitor eorum est. Vocat autem hic summa Veritas diabolum dominum quia (vt sanctus Iob testatur) *ipse est rex super* Iob 41. *omnes filios superbiæ*, nam peccatores sua deprauata voluntate serui eius efficiuntur, eiq; tanquam regi famulantur. Quibus B. Paulus inquit: *Nescitis, quoniam cui exhibetis vos seruos* 7
ad obediēdum, serui estis eius, cui obeditis? Quoniam cùm quis se diabolo tradere incipit, sta- Rom. 6. tim sese omnino ei tradit: charitas enim non amittitur per partes, sed tota simul: atque illa amissa, remanet miser homo totus Satanę seruitio dedicatus. Quocirca siquidem quilibet horum dominorum tam disparium totū hominem sibi postulat, vultque vt totus seruituti ipsius tradatur, attende cui te tradere iustū est, an Deo vel diabolo. Animaduerte, quod (vt ait B. Gregorius) seruire Deo regnare est. Atque vbi D. Lucas ait, Dominum dixisse, *Multi Pro-* Luc. 10. *phetæ & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis*, Beatus Matthæus hanc eandem historiam Mat. 13. referens inquit: *Multi Prophetæ & iusti cupierunt videre quæ vos videtis.* Itaque quos ille Euangelista Reges appellat, hic iustos nominat. 8

Huius rei duæ solent assignari rationes, altera est, Reges iustos vocari ad docēdum nullum regem debere esse, qui iustus non sit, ita vt si aliquis regem dixerit, iustus intelligatur. Si hoc ita esset, munera ac beneficia seu dona nō per passionem, sed pro cuiusque meritis referrentur. In sacra Scriptura legitur Patriarcha I- Gen. 27. saac, quoniam cæcus erat, benedictionem & primogenituram filio suo Iacob, qui domi erat, absque labore tribuisse, qui si optimum cibum ipsi parenti suo Isaac dedit, illum ex gregibus eius deprompsit: filio autem Esau, qui in agro frigori & calori expositus, venationem eidem patri procurans incedebat, ipse Patriarcha Isaac nullam benedictionem esse dicebat. Simile. Sic quamplurimi reges ac principes & magnates huius mundi sunt, qui primogenituras, fa- 9
uores,

tiores,benedictiones,munera,ac beneficia ijs,
qui à latere sunt,& qui in curia resident, absq;
labore & fatigatione aliqua conferunt. Qui,si
aliquem bonum cibum regib. ac dominis suis
offerunt, illum ex eorum diuitijs, sicut Iacob
Isaac,depromunt: & nihilominus in illos mu-
nera commendata, atque alia beneficia con-
feruntur. Ad miseros autem duces, milites, ac
cæteram gentem bellicam, qui cum periculo
vitæ arcum & hastam & alia tormenta bellica
humeris portãtes,&ipsi regi plurima regna ve-
nãtes,& dominium atq; imperium ipsius con-
seruantes in bello cõtinuo versantur, nulla est
10 benedictio,nullum munus,nullum beneficiũ,
nec etiam vnum bonum aut saltem gratiosum
verbum. Profectò qui hoc agunt, dici non po-
test,quòd cũ reges sint iusti valeant appellari.
Altera ratio, ob quam illos, quos alter Eu-
angelista reges appellat, alter iustos nũcupat,
est quoniam iusti verè & realiter reges sunt,qui
suos appetitus,affectiones,ac desideria per ra-
tionis ac diuinæ voluntatis regulam sciunt o-
Apoc. 4 ptimè gubernare. Atque D. Ioannes in Apo-
calypsi ait, se illos viginti quatuor venerandos
senes mittentes coronas suas ante thronũ Dei
vidisse. Si ergo iusti coronas habent bene se-
quitur, illos esse reges. Quapropter si seruire
Deo regnare est, & seruire Satanæ est esse ser-
uum in misera seruitute, quare non intelliges,
quantum te oporteat huius maledicti domini
seruitutem vitare,&teipsum totum summi at-
11 que optimi Dei seruitio tradere. Vult dæmon,
vt omnes,qui ei inseruiunt, omnib. etiam vi-
D. August. tijs inseruiant. Atq; D. Augustinus ait, *Pecca-
tor seruus est tot dominorum quot vitiorũ.* Hoc
optimè intellexit magnus ille philosoph⁹ Dio-
genes. Idcircò cũ Alexander se totius mundi
dominum appellaret, ipse ei sic ait: *Nequaquã
es dominus, sed seruorum meorum seruus, vitia
enim sunt domini tui, & serui mei in te dominã-
tur, & ego ea suppeditaui.* Hoc etiam obtinue-
runt gentes quædam dictæ Bragmanæ, quæ
eidem Alexandro multas vrbes expugnanti &
plurimas nationes in potestatem & imperium
suum redigenti, in hunc modum scripserunt:
*Inimicos externos euertere conaris, vt internos
12 sustentes. Quid tibi prodest totius vniuersi do-
minum fieri, si tam infimæ & abiectæ rei, qualia
sunt peccata, seruus es?* Sententia profectò no-
tabilis & digna, quæ æternæ memoriæ mãde-
tur, qua illi Ethnici significarũt, in Alexandro
propter victorias, quas de inimicis reportabat,
superbiam, vanitatem, ambitionem, atq; alia
vitia augeri. Et isti domini sunt nimis graues:
quoniam contraria imperant. Superbia enim
vult, vt homo maximos sumptus faciat, perpe
tuam sui memoriam relinquat, & magna põ-
pa atq; apparatu incedat. Auaritia vult, vt ho-
mo nec vnum obolum consumat, & mille af-
flictiones, ne numos expendat, patiatur. Gula,
hominem ad opiparos cibos prouocat, pigri-
tia ad otium inuitat, & sic homo nec buccellã
quidem ad manducandum habebit. O infœ-
lices peccatores, in quibus afflictionibus & la-
borib. vos submergere vultis, tam diuersis ac
disparibus dominis, tamque contraria iuben-
tibus seruire volẽtes. Meritò vobis dicere pos- 13
sumus id quod Propheta Hieremias Hebræis Hiere. 16
dixit: *Seruietis dijs alienis die ac nocte, qui non
dabunt vobis requiem.* Et D. Paulus loquens Ephes. 2
de peccatis, è quibus Christus Redemptor no-
ster nos eripuit, inquit: *Et nos omnes aliquando
conuersati sumus in desiderijs carnis nostræ, fa-
cientes voluntatem carnis.* Vbi alia translatio
habet, *Facientes voluntates carnis*: & sic est in
contextu Ǫręco, & sic etiam legit B. Hierony-
mus, In quo ostenditur, quòd seruire carni, est
etiam pluribus dominis seruire, siquidem tot
voluntates habet, hoc est tot tamque diuersos
appetitus & ad implendum tam difficiles. Esai. 5.
Hoc insinuauit sanctus Esaias, dicens: *Væ qui
trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis*, id
est, væ vobis, qui eò impudentiæ, & petulantię 14
erga Deum & homines deuenistis, vt cùm vi-
tia à vobis fugiant, quoniam Deus, qui lux est,
tenebras ipsas fugere facit, vos ea per vim quo
dammodo funiculis vanitatum vestrarum at-
trahere ausi sitis. Videbitis hominẽ, qui quo-
tidiano labore victum sibi quærit, tam pretio-
sis vestibus indutum, vt princeps esse videatur:
quin etiam & illis non contentus, alios pretio-
siores in arca seruatos retinet. Si autem inqui-
ratur, qualiter illas habet, inuenietis eum illas
mille fallacijs, fraudibus, & mendacijs com-
parasse. Ecce igitur qualiter illæ vestes sunt
vanitatis funiculi, quibus licet à te peccata fu-
giant, tu ea ipsa per vim attrahis. Videbitis
nobilem equitem, qui splendidè quotidie
tribus

tribus & quatuor cibis epulatur,& iuxta possibilitatem, ac redditus suos vnum duntaxat poterat manducare. Si autem ei aliquis dicat, Domine, quorsum tot tantosque sumptus in cibis fieri permittis? Respondebit ipse: Ita in more positum est, quod si ego ita nō fecero, famuli mei vilem & infamem me esse re-
15 putabunt, alias iste vt hanc vanitatem sustentet, famulis ipsis, sarcinatori, mercatori, atque alijs quamplurimis debitor est. O vanitatē, funiculum detestandum ad attrahendum miseræ animæ quamplurima peccata. Idem contingit alijs, qui in alijs scelerum generibus immerguntur, quæ omnia funiculi sunt vanitatum, quib. per vim grauissima alia peccata attrahuntur. Ideò meritò sanctus Propheta inquit: Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. O fratres charissimi, vtinam rectè intelligeretis, quàm improbus hospes peccatum est, nō solùm illud per vim in domum vestram minimè adduceretis, verùm ab illo longissimè abesse cuperetis. In hoc verbo, Trahitis, ostēditur labor & difficultas, qua homines peccata cōmittunt, quoniam, trahere, significat per vim ad se trahere: id autem, quod per vim trahitur, labore certè ac molestia trahi solet. Nos verò adeò imprudentes sumus, vt id quod maiorē nobis laborē & incommodū affert, maiori studio diligamus, id autem quod facilius, suauius atque vtilius est abhorrere soleamus. Patriar-
16 cha Iacob socero suo Labā pro Rachaële pul-
+ cherrima septem annis seruiuit, quibus finitis
Gen. 21. ei data est Lia absque eo quod pro illa seruierit, & posteà per aliorum septem annorum spatiū ad obtinendam desideratissimam suam Rachaëlem seruiuit. Tandem Leia, quæ ei gratis data est, fructum ipsi benedictionis afferebat, & cum eo maximam consolationem, Rachel verò, quæ ei tot annis seruitutis stetit non fruct[...], sed labores & molestias afferebat, quoniam sterilis erat. O miseriam humanam! Ec-
17 ce qualiter homines non intelligimus id quod charius & laboriosius est, inutilius esse, quod verò facilius, vtilius. Heu, heu, non solùm septem annis aut quatuordecim, sed per totum vitæ spatium mundo ac diabolo inseruimus, vt nobis honores, diuitias, ac voluptates conferant, & tandem afflictionem & amaritudinem, in hac vita, posteà verò æternam confusionem & supplicia nobis præbēt: virtutes autem, quas gratis & tam facilè sicut Iacob Liam obtinuit, possemus cōsequi, & nobis fructum & gaudiū afferrent, capere minimè volumus. Iam fratres videtis, quàm sceleratus & quàm grauis dominus Satanas sit, & quam difficilia suis imperat: Deus autem è contra Dominus est infinitæ bonitatis, & qui suis facillima imperat. Et ita ait: *Venite ad me omnes, qui labo-* Mat. 11.
ratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tolli-
te iugum meum super vos, & inuenietis requiem 18
animabus vestris, iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. O Christe vniuersalis cæli ac terræ Domine, benedicta sit lingua tua, benedictum os quo tam sancta & gloriosa verba locutus es, quibus fragilitatem nostram, vt te sequamur, roboras. Et quoniam maximè conducit, vt prædicatores facilitatem diuinæ legis ostendant, ne infirmi atque imperfecti terreantur, quin potiùs animum concipiant, & ad diuinam eius obseruantiam incitentur, notandum est diuina præcepta meritò indulgentiam [*Y desmandamientos*] appellari posse.

Pro cuius intelligentia obseruandum est, subtilem Scotum, cum de satisfactione ageret, opinionem diui Anselmi recitare, qua pro-
bat, nos Deo vix posse satisfacere, quoniam satisfactio est redditio voluntaria æquiualentis, alias indebiti: sed nos nullū bonum possumus operari, quod Deo non debeamus. Nam secū- 19 Scot. in 4.d.15. q.1.
dum Aristotelē summè tenemur summo benefactori. Sicut, cùm aliquis omnes diuitias & facultates suas tecum consumeret, magnosque simul pateretur labores, vt te à misera captiui- Simil.
tate eriperet, aut si cum maximo vitæ suæ discrimine te è mari penè summersum educeret, vbi nisi esses ab eo adiutus, sine dubi perires, tunc apertissimum est, te ei maximè obligatum esse, quapropter nihil facere posses, quod ei nō deberes. Cùm igitur Deus propter creationem, conseruationem, redemptionem, &
iustificationem nostram sit summus noster 20
benefactor, manifestè constat nos quidquid propter eius seruitium fecerimus, ei debere. Quod si ita est, locum non habebunt opera, quæ theologi vocant supererogationis, videlicet, illa, quæ absque aliqua obligatione fiunt. Cū.n. Deus sit summus benefactor, summa ei.

ma ei obligatione tenemur:& per consequens nihil addere possumus, quod gratiæ sit, & quod ei prius non debemus:atque ita nihil nobis remanet indebitum, quo ei possimus pro præteritis nostris sceleribus satisfacere. Huic argumento Scotus sapientissimè satisfacit, dicens, quòd quamuis Deus sit summus benefactor, & ei summè obligemur, ipse tamen per infinitam bonitatē suam à nobis plus non postulat, quàm decem præcepta, & diuinorum sacramentorum vsum necessarium, atque sacro sanctæ matris Ecclesiæ obedientiam, cuius in terris caput est summus Pontifex. Et cū ad hoc nos obligat, ab alijs innumerabilibus,
21 nos liberat: Et si ad hoc attendimus, præcepta Dei vocabimus depræcepta, hoc est, [*Desmandamientos*,] quoniam à pluribus rebus nos exonerant, quàm onerant. Nam si Deus præcepta nobis nequaquam dedisset, obligati maneremus ad omnia, quæ propter eius seruitium facere possemus. Est tamen aduertendum, hæc decem præcepta prius fuisse in lege naturæ & in lege scripturæ dedita: itaque antequam Dominus ea præciperet, cùm dixit
Matt. 19. cuidam iuueni, *Si vis ad vitam ingredi serua mandata*, iam ad illa tenebamur: & cùm ea iussit obseruari, nihil nouum præcepit, sed id, quod anteà de lege naturali, & de lege scripta erat, legis Euangelicæ fecit, atque ita ad illa, lege naturali & lege diuina positiua astringi-
22 mur obligatione. Grandis profectò hæc fuit Dei misericordia, nam cùm ipse suo in mundum aduentu factus homo, nobis tam singularia beneficia impendit, cogitare possemus, illum à nobis magna seruitia postulare: ille autem, vt nos securos & quietos redderet, eadem præcepta, ad quæ anteà lege naturali obligabamur, iterum nobis præcepit, nos ipsos (vt supra diximus) ab illa summa obligatione liberans. Hoc autem parum, quod nobis imperat, iugum appellat, quod est onus solitum semper duobus imponi, innuens in hoc nunquam Christianum hominem suis humeris hoc onus imponere, absque eo quòd idem Dominus eidem simul non coniungatur. Atque ita suis sacris discipulis in horto dixit: *Sustinete hic & vigilate mecum.* Non inquit, sustinete & vigilate tantùm, sed addidit, Mecū,
Matt. 26
23 quoniam hic pijssimus Dominus non solet in vigilijs & laboribus suos deserere, sed ibi cum eis est, ipsis fortitudinem ad illos perferendos tribuens Ideò vbi nos legimus: *Ad fontes aquarum potabit eos*: alij transtulerunt: *Ad fontes aquarum portabit eos*: & sic est etiam in contextu Græco. Esai. 40. In quo significatur, idem Dominum suos sustinere, & tanquam pijssimus pater in brachijs portare, eisq́ue diuinæ suæ gratiæ aquis in laboribus atque afflictionibus eorum fauere. Cùm aliquis nobilis te inuitauit, dum cibi præparantur, & epulæ condiuntur, afferri solet aliquid saccaro delibutum, vulgò, [*Alguna conserua*,] quo tempus suauiter consumitur. Simile. Sic Deus dum suis conuiuium gloriæ non præbet, eos quibusdam buccellis adeò sapidis detinet, vt ipsi labores huius miserrimæ vitæ suauissimè perferant. Rom. 12. Ideò diuus Paulus
inquit: *Nolite conformari huic seculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta.* 24
Id est, Hoc facite, vt experiamini quàm bonam ac rectam voluntatem Deus erga suos habet, & quàm suauiter cum illis agit. Simile. O quot serui Dei in terris sunt, qui hanc veritatem experiuntur: illa enim, quæ de se difficilia sunt, facillimè operantur. Quando aliquis pater cū filio suo paruulo iter facit, si ad flumen aliquod perueniunt, quod traijciendum sit, vel per locum asperum transeant, ipsum puerum pater suis humeris aut brachijs imponit, & hoc modo puer per difficiliora loca faciliùs & suauiùs quàm per plana transit: nam itinera plena ipse pedester ambulat, aspera verò & salebrosa aut transitu difficilia in parentis brachijs
cum otio & incolumiter transit. O appositissi- 25
mam similitudinem: qua admirabiliter docetur, qualiter misericordiarum pater cum filijs suis agit, qui, quò res difficiliores sunt, eò maioribus auxilijs eos ad illas superandas adiuuat: atque ita ipsos suis humeris imponit, vt vix laborem aliquem sentire videantur: in alijs verò rebus, quæ faciliores sunt, ipsos non solos relinquit, sed eos tantis fauoribus minimè afficit. Vnde sæpenumerò euenire solet, vt qui difficillima quæque facillimè vincunt, posteà in alijs minoribus & multò facilioribus molestia afficiantur. Hoc autem (vt ait B. Gregor.) B. Greg. diuina fit dispensatione, videlicet, vt hinc iusti intelligant, se, cùm maiores difficultates supera-

perarunt, peculiari Dei fauore fuisse adiutos, siquidem illas, quæ valde minores sunt, vix
26 possunt superare. Hos fauores sancti Angeli
Cant. 8. in Canticis significarunt, interrogantes: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicijs affluens, innixa supra dilectum suum?* Id est, Quæ est ista, quæ licèt ascensus aspe & arduus sit, sine labore imò delicijs plena ascendat, quia inqui unt innixa supra dilectum suum: nam si ita nō ascenderet, magnoperè fatigaretur, & defe tisceretur. Super quod beatus Bernardus elegan-
B. Bern. super Cantic. ter sic ait: *frustra sponsa nititur, si non innitatur, si autem innititur, omnia possibilia sunt innitenti super eum, qui omnia potest.* Hoc He-
Iosue 1. bræi experimento viderunt, quando Dominus S. Iosue iussit: *Surge & transi Iordanem tu & populus iste*: quamuis fluuius profundus erat, nec pontem aut cymbam ad illum traijciendum habebant, sed solùm ipsum Deum, qui eis fauens aquas diuisit, & iter, quo transire possent, mirabiliter patefecit. Ex quo apparet, Deum cùm difficilia imperat, difficultates
27 amouere: atque ita cum eis iussit, vt Iordanem transirent sese (vt ita dicam) obligauit, eis modum daturum, quo facilè & sine periculo transirent. Sed cùm lex diuina sit iugum & onus quamuis suaue & leue, & sit ascensus difficilis licèt delicijs affluens, dæmon conatur & omnibus suis viribus laborat, ne in suauitatem & facilitatem eius, sed ad difficultatem & laborem oculos conijciamus, vt sic nobis sit exosa. Sicut detestandus Rex Balac, qui volens prophetæ Balaam persuadere, vt populo Israëlitico
Num. 23 malediceret, ei dixit: *Veni mecum in alterum locum, vnde partem Israel videas, & totum videre non possis, inde maledicito ei.* At circa peccatum efficit Satanas vt voluptatem, quam affert & nō pœnam, ad quam nos obligat, inspiciamus, vt ita ipsi animum adiungamus,
28 eiusque amore capiamur. Sicuti Hebræi, qui carnes & cepas Ægypti in memoriam reuocantes & nō seruitutem miserabilem, quæ eos sine aliquo solatio laborare faciebant, & quod magis est, filios eorum in vberibus matrum lactantes suffocabant, suspiria ab imo pectore trahebant, vt iterum in Ægyptum redirent. O cæci & mente alieni, qui ad voluptatem duntaxat attenditis, & non ad supplicia, quibus ob illa adstricti & obligati remanetis, & idcircò eā desideratis & omnibus vijs ac modis illam quæritis. Hic etiam cœlestis Domi-
nus legem suam iugum appellauit, quoniam Simile.
iugum boum capitibus imponitur quodam puluillo, vulgo, *Melena*, ne eis noceat, sic diuina lex fidelibus imponitur cum puluino, quæ
est charitas, de qua D. Paulus inquit: *Charitas* 1. Cor. 13
patiens est, benigna est, omnia suffert, omnia 29
sustinet. Diabolus autem suum execrandum & maledictum iugum super colla suorum absque puluillo collocat ad vsum & consuetudinem Italiæ, vbi iugum ceruicibus boum absque puluillo adhibetur, & ideò ceruices eorum excoriantur & vulnerantur. O miser peccator, qui diabolo tanta grauitate & molestia vulneraris, sicut bos Italus, inseruis: nam Satanas non habet puluillum, quod suo iugo adhibeat; hoc est, non habet consolationem, qua labores tuos, quos pro eo pateris, leuare possit. Hi duo domini tam dispares & contrarij, quique tam diuersa imperant, suis seruis disparia etiam præmia largiuntur: Deus enim suos æternæ gloriæ munere condonat, di. bo-
lus verò sempiternis æternę damnationis sup- Rom. 6
plicijs. Atque ita D. Paulus agens de fructu, quem probi atque improbi de suis operibus percipiunt, inquit: *Stipendia peccati mors: gra-*
tia Dei vita æterna in Christo Iesu Domino no- 30
stro. Gratiam Dei vocat hic Sanctus Apostolus sanctam iustorum vitam, quoniam ipsa est per gratiam Dei emeritam per Iesum Christum Dominum nostrū; hæc autem pro præmio habet vitam æternam. O vtinam in hoc ineffabili præmio oculos continuò poneremus: quanta facilitate per cursum diuinæ le-
gis brauiū expectantes curreremus. Ita B. Au- B. Aug.
gustinus testatur, qui explicans illum versicu- sup. Psal.
lum Psalmi, *Qui fingis laborem in præcepto*, & 93.
adducens illa D. Pauli verba, *Id enim, quod in* 2. Cor. 4.
præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, sic ait: Quibus momentaneum? quibus leue? Non contemplantibus quæ videntur,
sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, 31
temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Quoniam autem oculos considerationis in æternis non figimus, sed in temporalibus, tanta ignauia & negligentia viuimus. Vellem autem vos, fratres mei, hoc sanguineis lachrymis deplorare, quòd cùm Deus infinitæ

boni-

bonitatis sit, & nobis tam honorifica, tam facilia, tamque suauia præcipiat cum infallibili veritate præmia æternæ gloriæ promittens. Satanas autem inter omnes creaturas suo scelere & malitia vilissimus cùm hominibus ignominiosa & laboriosa iubeat, suisque æternis supplicijs persoluat, omnes ferè mundi homines ei inseruiunt: Deo autem, qui summè bonus est pauci sunt, qui velint inseruire. O terribilem cæcitatem! ô detestandam abominationem! ô homines brutis animantibus rudiores!
32 Quis vobis iudiciũ & intellectum deprædatus est, vt creatorem vestrum, qui vos tanto amore prosequitur, relinquatis & impiũ Satanam, qui tantoperè vos odit, sequamini?
Mich. 7. O quàm meritò ipse Deus per Michæam prophetam conqueritur, dicens: *Væ mihi, quia factus sum, sicut qui colligit in Autumno racemos vindemiæ. Non est botrus ad comedendum, præcoquas ficus desiderauit anima mea, perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus non est.* O verba ad maximam commiserationem prouocantia. Quod adeò lapideum cor est quod illa audiens, dolore non frangatur? In illis nãque significatur quòd si Deus tristitia & amaritudine posset affici, illam sine dubio & valde incomparabilem acciperet, videns, quòd cùm ipse tam magnam vineam, quantus hic mundus est, plantauerit, ipsamque tot tantisque beneficijs coluerit, eam ferè totam diabolus vindemiet. Ferendúmne est, vt præcipua totius orbis pars, reges videlicet, principes, duces, illustres ac potentes huius seculi tam abominabili domino inseruiant, & vix vnus duntaxat maturus racemus ad mensam Domini
33 reperiatur? Sumitur hic metaphora ab eo, qui vineam suam vindemiare volens illam iam ab alijs vindemiatam inuenit, & gemens ac plorans colligit paucos racemos, quos latrones reliquerunt. Quare fratres hæc audientes pudore non conficimini. Videntes quàm ad literam hoc hodierna die adimpletur, siquidem nostris proprijs oculis tot improbos ac nefarios homines & tam paucos bonos ac virtutis studiosos videmus? Hoc mysticè S. I-
Isai. 24. saias prophetauit, dicens: *Sic erunt in medio terræ, in medio populorum, quomodo pauci racemi, cùm fuerit finita vindemia.* Hi pauci racemi sunt pauci, qui in mundo reperiuntur iusti, respectu multorum, qui diabolo inseruiũt. Maximè verò hic perpendendum est, Deum, quip- 34
pe qui nobilissimus Dominus est, paucos quos in mundo seruos habet magnifacere & maximi æstimare. Quod quidem ipse ostendit, cum dicenti sibi diabolo, *Circuiui terram et perambulaui eam*, interrogauit eum, *Nunquid considerasti seruum meum Iob, quòd non sit ei similis* Iob 1.
in terra, homo simplex & rectus? Posset tunc dæmon respondere: Vt quid Domine tantam rationem vnius duntaxat serui tui habes, & ego cum tot millia millium seruorum habeã, eos vili pendo & pro nihilo duco? O ineffabilẽ Dei bonitatem: te omnes hierarchiæ cælestis benedicant, quoniam cùm tãtus ac talis sis, vermiculum terræ ita magni facis. Igitur charissimi fratres Satanam relinquite, qui vos non quod æstimet, quærit, sed quia vos odio habet, hunc supernum Dominum inquirite & ei seruite, siquidem vos ita magni facit, vt vitam suam pro 35
vobis dederit. Itaq; cum Christus Redemptor noster ait, Nemo potest duobus dominis seruire, non ideò prohibet seruitutem, quæ dominis temporalibus debetur, in ijs, videlicet, quæ diuinæ legi minimè repugnant, quamuis ipsi improbi sint & tyranni. Atque ita per Hie- Hier. 27.
remiam prophetam dixit: *Gens & regnũ, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, in gladio, & in fame, & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu eius.* Ex quo infertur, quòd licet Prælatus aut Dominus temporalis tyrannus sit, ei tamen obedientia, obsequiũ, & subiectio propter Dei amorem debetur. Infertur etiam hinc Domino maximè placere captiuos humiles atque obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit, non sint in illa rebelles atq; impatientes. Si autẽ quis illud Iosue obijciat, quòd Hebræi ipsimet duci dixerunt, *Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tecum, sicut fuit cum* 36
Moyse: ex quo Hebræi videntur promisisse Iosue 1.
Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus esset, alias minimè. Ad hoc respondeo hanc locutionem non esse conditionalem, ita, vt sit sensus: Obediemus tibi sicut Moysi, dũmodò tu, sicut ille bonus sis. nam subditi maioribus etiã dyscolis (vt ait D. Petrus) obedire 1. Petr. 2.
debent. Et hoc summa Veritas testatur, dicẽs: Quod-

Matt. 23 *Quodcunque dixerint vobis, facite, secundum opera eorum nolite facere.* Sed quoniam maximè decens & necessarium est, vt subditi prælatos suos virtute, & bonitate clarescere videant, vt ipsorum voluntas ad eis obediendum magis inclinetur, isti huiusmodi sanctitatem in duce Iosue sicut in S. Moyse nitere desiderabant.
37 Atque ita illud, Tantum sit Dominus Deus tecum, perinde est ac si dicerent: Ideò optamus, vt Dominus sit tecum, sicut cum illo erat.

Ne autem cogitaremus, solum Deum & dæmonem esse Dominos incompatibiles, adiecit summus Magister: *Non potestis Deo seruire & mammonæ,* Hoc est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet Deus, nos ad omnia bona stimulat, alter verò è contra ad omnia mala nos inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis à Deo appellatur: ipsa enim auaritia curarum & solicitudinum fons atque origo est. Ideò ab illa in his verbis nos cœlestis Magister deterret, vt extincta matre, filiæ simul cum ea extinguantur. Seruire autem dixit quia aliud est pecuniæ seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorum est, seruire autem mancipiorum. Et (vt ait
38 B. Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire
Simile. Deo & diuitijs. Dominus otio & quieti vacans famulum suum in vnam atque aliam partem mittere potest, eique dicere: Fac hoc & illud. Sic iustus diuitijs suis tanquam ancillis imperat, vt viduis pupillis, pauperibus, ægrotis, atq; in carcere inclusis subueniant, & ipse tanquam Dominus à quiete & tranquillitate sua non cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominas domi inclusas habet, & ipse seruus earum factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat & conseruet, se confert. Idcircò de huiusmodi verba faciens S. Dauid eos viros diuitiarum, hoc est, seruos ipsarum appellauit,
Psal. 75. quos & B. Paulus non modò pecuniæ seruos,
Ephes. 5. sed etiam idolorum cultores nuncupat, si qui-
39 dem vt pecuniam cumulent, Dei leges transgredi non verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba miram quandam in se spirant suauitatem, dum paternam Dei nostri curam & prouidentiam non tantum erga magna, sed etiam erga minima nobis ob oculos proponunt. Sequitur enim: *Ideo dico vobis, Ne soliciti sitis &c.* Vsque: *Nonne anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum?* Hoc est, Qui maiora præstitit, vtique & minora præstabit. Hac ratione monemur, vt in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex 40
præteritis futura, & ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, ô homo, credis, Deũ te creasse, & suo pretioso sanguine redemisse, atque in tuum remedium diuina tibi sacramẽta plena gratiæ & sanctificatione dedisse: qui fieri potest, vt qui tam magna in te beneficia contulit, vitæ subsidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus sit? Qui seipsum tibi donabit, quomodo frustum panis in vsum vitæ nõ ministrabit? Confide ergo frater in eius diuina prouidẽtia, & cordis quietudine te totum eius seruitio committe, & ipse tanquam fidelissimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA XIV. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matt. 6.

Beatus Gregorius in suo lib. Moralium, auaritiam capitale vitium appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiam B. Thomas asserit, & ante illos idem docuit B. Paulus, dicens: *Radix omnium malorum est cupiditas.* Nam, sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, ita miser homo auaritia & acquirendi aurum cupiditate plenus, ad nihil aliud, quàm ad ipsam comparandũ, prodest. Ob hanc causam Christus Redemptor noster in sacra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hanc pessimam radicem, ex qua propemodũ innumera mala dimanant, penitùs à pectoribus nostris euellat.

B. Greg. l.31. mor. B. Tho. 2.2.q.180. art.7. 1.Tim.6. Simile.

Est autem hæc sacra lectio pars quædam diuinissimi illius sermonis, quem ipse Dominus ad 1

nus ad sacros discipulos in monte habuit, in quo tota penè Euangelicæ vitæ perfectio disertissimis ab eo verbis atque documentis traditur, quæ sic incipit: *Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterũ contemnet.* Vbi notandum est, quod loquens hic Dominus de diabolo, dicit: Peccator eum sustinebit. In quo verbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos vexat & opprimit: sicut anteà per Isaiam prophetam ostenderat, dicens: *Facta sunt simulacra eorum bestijs & iumentis, onera vestra graui pondere vsque ad lassitudinem. Cõtabuerunt & contrita sunt simul: non potuerũt saluare portantem.* Quibus verbis docemur, quòd, sicut Idola Babylonica, (quæ adeò grauia erant vt vix à iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atq; sine aliquo lucro portabantur, quæ cum tam grauia essent, non poterant saluare portantem: ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eò quòd humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens, non inquit: Eum sustinebit, sed ait: *Eum diliget*: quoniam Deus seruos suos graui onere nec vexat, nec affligit, si autem improbis eius diuina lex grauis videtur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minimè volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico: *Vincula illius alligatura salutis.* Et quẽadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorem aut molestiam afferunt, si ipsum pacificè, & absque violentia gradiatur: at si resistit, quantò maiorem vim adhibet, maioremque resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & vexatur ab ipsis funibus: ita si homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat, & ab illis se duci permittit, nullam ei molestiam afferunt, quin potiùs suauissima videntur: at verò si illis resistit, quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tantò maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait: Alterũ odio habebit, sed: Alterum cõtemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet: quia Deus est prima & essentialis bonitas: nullus autem potest odire primã & puram veritatem, vt egregiè D. Thomas asserit. Itaque Deus secundùm se non est odibilis, veruntamen in suis effectibus, qui ab impijs apprehenduntur vt mali, Deus aliquando oditur per accidens quidem, quatenùs punitor est, & pœnarum illator. Et sic intelligitur illud Psalmi: *Qui oderunt te extulerunt caput.*

Isai. 46. — 2 — Eccl. 6. — 3 — D. Tho. lib. 4. dist. 50. — Psal. 82.

4 Quis ergo non videt, quàm impium sit ac detestabile derelicto & contempto omnipotenti Deo, Satanæ mãcipium fieri? Omnes sanè hoc vidẽt, nemo aliter iudicare potest, sed interim tamen maior hominum pars re ipsa præstat quod verbis detestatur: atque ita fit, vt rem quidem amplexemur, eius verò nomen exhorreamus. Nemo patitur se superbum, auarum, raptorem, ac Satanæ seruum appellari, multi tamen his sceleribus, quæ Christus prohibet, & Satanas suadet, dant operam.

5 Quo quid esse detestabilius, & quid monstrosius potest? Ideò Beatus Anselmus exclamat, dicens: O cur non diaboli detestor imitationem, cuius nomen sic horreo? Et siquidem iustissimum esse existimo diligere Creatorem meum, & ei inseruire, quare id omni animi & cordis affectione non facio? Huc omnes actiones dirigere sanctus Dauid cupiebat, atque ita à Domino efficaciter postulabat, dicens: *Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas in omni tempore.* Psal. 118.

6 O si hoc etiam nos quotidie ab eodem Domino ardentissimo desiderio peteremus. Hæc futura est prima oratio quam Domino, cum mane surgimus, fundere debebamus: Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas in omni tempore. Vtinam Domine sciam ego tibi in hoc statu, quem dedisti mihi, siue vxoratus, siue clericus, siue monachus, inseruire.

7 Maximè etiam ad hanc rem conducit, vt vnusquisque in seipso hoc addiscat. Si dominus est, discat ex modo, quo vult, vt seruiatur sibi, qualiter Deo seruire debeat: sit tam promptus in seruitute eius quantum vult, vt famuli sui in sua ipsius seruitute sint parati. Si autem seruus est, discat ex se, qualiter Deo seruire debet: animaduertat reuerentiam, quam domino temporali adhibet: videat quomodo eius voluntati, nec in aliqua minima re vult resistere, & sic cum Domino Deo agat. Si mercator est, in suis etiam mercaturis lectionem habeat, per quam Deo ser-

seruire addiscat: animo euoluat, quam curam, solicitudinem, & diligentiam in lucris de mercibus reportandis adhibeat, & ex his maiora Dominus eum docebit. Hoc sancto exercitio S. Dauid vtebatur ex famulis suis, qualiter
Psal. 122. Deo seruire debebat, addiscens: & ita inquit: *Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillæ in manibus do-*
7 *minæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.* Oculi seruorum in manibus sunt dominorum, non solùm ad accipiendum, sed etiam ad aspiciendum, quid eis præcipiatur ad illud exequendum.

Ait igitur nostri Euangelij sacra lectio: *Ne-*
Simile. *mo potest duobus Dominis seruire.* Vna hasta nullus duobus ducibus inseruire potest: vno pileo non possunt simul duo capita operiri, nec vno calceo duo pedes calceari, nec vno oculo cœlum suspicere & terram simul intueri nequimus: sic vno corde Deo & Satanæ mi-
Isai. 28. nimè seruire possumus. *Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrunque operire non pōtest,* ait propheta Isaias.
8 Si anima sicut lectulus regem regum Christū & regem super omnes filios superbię Satanam capere nequit: alter decidat, necesse est: nec non & amor noster, qui pallio rectè comparatur, vtrumque operire non valet. Huic sententiæ adstipulatur quod B. Paulus ad Corinthios scribit, vbi luculenter hoc expressit, dicens:
2. Cor. 6. *Quæ participatio iustitiæ cū iniquitate: aut quæ*
1. Reg. 5. *societas luci ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial:* Ingrediens arca Domini (vt sacra refert historia) in templum Dagon, vbi primum in altari collocata fuit idolum in terram cecidit. In quo significatum fuit, quod ingrediente Domino in animam per gratiam & amorem statim incidit idolum: illicò Satanas & qui eius sunt factionis, cadunt: statim gula, auaritia, superbia, atque alia id genus vitia in-
9 cidunt. O quàm malum signū est, fratres mei, postquàm Dominus in alicuius animam introiuit, & idola eius præcipitauit, iterum illa erecta videri & ab ipsa adorari. O quot hodie in mundo decepti viuunt, qui ita Deo seruire volunt, vt vitia relinquere nolint, sed vtrunq; simul amplecti volunt. O vos infœlices, quos, si in meliorem frugem non recipiamini, pœ-

na & supplicium comprehendet, quo Dominus alios vobis similes per Prophetam Sopho- Sophon. 1
niam minatur, dicens: *Disperdam eos, qui adorant & iurant in Domino, & iurant in Melchō, & qui auertentur de post tergum Domini, & qui non quæsierunt Dominum.*

Quamuis autem seruitus, quæ omnibus vitijs adhibetur, sit incompatibilis cum serui-
tute, quæ Deo exhibetur, tamen diuinus Ma- 10
gister hic cupiditatem diuitiarum peculiariter recenset, dicens: *Nō potestis Deo seruire & mãmonæ.* Nam, vt diximus, hæc radix omnium malorum est, hinc omnes lites, contentiones, inimicitiæ, inuidiæ, iræ, homicidia, latrocinia, vsuræ, & cordis anxietates oriuntur: tot enim amaritudines cupido animo occurrunt, quot negotia gerit. Itaque ex diuitijs ipse diues deteriorem partem videlicet, peccata, quæ pro illis acquirendis cōmittit, & tristitiam ac molestiam, quam ex illis accipit, sibi comparat. Nam omnes serui eius & filij comedunt, induunt, & illis magna cum voluptate fruuntur, solus infœlix diues miseriam patitur, vt alij gaudentes delicijs perfruantur. Ideò in Eccle-
siastico dicitur: *Noli anxius esse in diuitijs iniu-* Eccl. 5.
stis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Vocat hic Sapiens diuitias iniustas, quoniam iniustitiæ causa sunt: sicuti etiam
Dominus eas ipsas propter eandem rationem 11
mammonam iniquitatis appellauit: atque illas non profuturas in die obductionis & vindictæ, hoc est, nec in vita, nec in morte. Non in vita, siquidem in corde possidentis tot amaritudines & molestias gignunt: nec etiam in
morte, *quoniam* (vt ait sanctus Propheta) *diues* Psal. 48.
cùm interierit, non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius. Vbi maximè perpendēdum est, non dixisse sanctum Dauid: Nihil sumet, cùm interierit, sed, Non sumet omnia. In quo significauit, illum partem earum esse relicturum, partem verò portaturum. Relinquet quidem diuitias, peccata autem, quæ cum illis commisit, asportabit. Visui profectò delecta-
bile est, videre in Oceano nauem multis mer- Simile.
cibus oneratam passis velis, ac multis vexillis adornatam nauigantem: cùm autem ad
portum peruenit, vela eius dimittuntur, vexil- 12
la auferuntur, denique omnibus, quas portat, diuitijs exoneratur, ita vt in ea nihil præter fœte-

fœtorem & immunditias, quæ ex diuitijs in ipsa poitatis producta fuerunt, remaneat. [*O vala me la beatissima Trinidad,*] quàm ad viuum in hoc diues ac potens huius mundi repræsentatur. Quàm gratum & delectabile est humanis oculis intueri illum pulchrum, elegantibus vestibus indutum, multis famulis comitatum, & magna pompa incedentem, per mare huius seculi nauigantem, sed cum ad mortis portum peruenit, ea pompa atque illis omnibus denudatur diuitijs, & nihil ei præter immunditias & peccata, quæ cum illis commisit, remanet. O Christe vera lux, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina obsecro hos cæcos à cupi-
13 ditate sua, vt hæc, quæ nomine tuo eis prædico, intelligant, siquidem aliqui extitere infideles, qui solo lumine naturali illud aliquo modo intellexerunt. De Dionysio tyranno narrat
Cicero in Tuscu. Marcus Tullius, quòd cùm ei quidam homo nomine Diomedes, diceret: *O te fœlicem, qui tam dulci ac suaui vita tot diuitijs ac famulis, tanta pompa & apparatu frueris, quotidie pretiosos cibos manducans, & multis voluptatibus perfruens: ita ne* (inquit tyrannus) *mea tibi vita dulcis videtur? ego eam tibi faciam experiri.* Et ad hoc iussit in aula magna mensam insternere, epulis suauissimis plenam, cui solus Diomedes accumberet, & ei omnes ipsius famuli reuerenter ministrarent, ac plurimi cantores, qui suaui musica & diuersis melodiæ instrumentis ei canerent: super ipsum verò dū manducaret capite discooperto & nudato, acutissimus ensis euaginatus à subtilissimo filo ita pēderet, vt caput ipsius si filum deficeret, trāsfoderet. Postquàm autē ibi per magnum temporis spatium fuit, ingressus rex, ipsum sic interrogauit: *Nunc, ô Diomedes magno solatio ac*
14 *lætitia afficeris, siquidem tam splendida mensa honorificè accumbis?* Cui ipse respondit: *Væ mihi misero, qui nunquam in tanta afflictione me collocatum aspexi, sicut postquàm hic sedi, ne quidquam manducaui, nec musica famulorum tuorum fruitus sum, quoniam singulis momentis videbatur mihi filum illud delicatissimum frangi, & ensem acutissimum caput meū transfigere. Inde,* ait Dionysius, *intelliges quales afflictiones cordis mei sunt in medio honorum & mundi prosperitatum, siquidem tanto timore vitam dego, continuò expectans tem-*
pus, in quo seuerissimo mortis ictu percutiar, qua 15
quidem cogitatio me his, quæ possideo, bonis (sicut ego volebam) frui nequaquam finit. Si ergo fratres, tyrannus ille ictum mortis ita formidabat, quantò maiori ratione nos illum perhorrescere æquum est, siquidem credimus nobis post mortem seuerum Dei iudicium futurum esse? Nunquam tyrannus ille
diui Pauli sententiam audierat, scilicet: *Statu-* Heb. 9.
tum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: at ei cogitanti aliquando bona illa finem habitura, omnia in amaritudinem vertebantur, nos autem qui illa audiuimus & credimus, tam læti & securi viuimus? O detestandam vecordiam & insaniam! Quis nos ita fascinauit & dementes reddidit, vt non timeamus, videntes bona hæc, quæ tanta solicitudine & angore inquirimus, esse velut lapsum, quo miser homo in quamplurima peccato-
rum genera, & inde in infernum labitur? *Vbi* 16
(vt ait Regius Propheta) *laborabit in æternum,* Psal. 48.
& viuet adhuc in finem. Et alij transtulerunt: *Laborauit in æternum:* & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam beatus Hieronymus. In quo notatur ita certum esse, peccatorem ad patiendum in æternas flammas iturum, si ad meliorem vitæ frugem per veram pœnitentiam se non recipit, ac si iam passus esset, & æternitas illa præterita fuisset. Inter ea, quæ
à nobis diuus Paulus efficaciter postulat, vnū Rom. 12.
est, vt animaduertamus periculum, quod in his temporalibus bonis est. Atque ita ait: *Obsecro vos fratres per misericordiam Dei, reformamini in nouitate sensus vestri.* Fuit quidam homo, qui (vtā persona magnæ authoritatis audiui) insaniuit, & posteaquam sanitatem &
iudicium recepit, affirmauit se, cùm in luto 17
vsque ad genua immersus erat, existimasse super tapetes & bombycina atque deaurata peristromata ambulare: & pueros, qui ipsum illudentes lapidibus petebant, famulos suos esse, qui ei capitibus nudatis reuerentiam adhibebant. Hæc est phrenesis & insania filiorum huius seculi, qui terrena bona, in quibus vsque ad oculos summersi sunt, cùm lutum & scoria sint tanquam aurum & pretiosissima quæque reputant: seruitutes autem vanas & excessiuas reuerētias, quibus à suis honore afficiun-

ficiuntur, cùm sint lapidum ictus, miseram a-
nimam percutientes, magnum honorem at-
que æstimationem esse cogitant. Quibus bea-
tus Apostolus ait, *Reformamini in nouitate sen-*
sus vestri, ita vt relicta insania res in sua æsti-
matione perpendatis, & periculum, quod in
eis est, sentiatis, atque vt tales ipsas contem-
Gen. 1. natis. In sacra Scriptura legitur, quòd postquã
Deus aues & pisces creauit, & vidit quòd esset
18 bonum, benedixit eis. Et paulò inferiùs dici-
tur: *Fecit Deus bestias terræ,* sed non inquit sa-
cer textus, eis sicut auibus & piscibus Domi-
num benedixisse. O Deus infinitæ maiestatis,
nunquid bestiæ terræ magis peccauere, quàm
aues cæli & pisces maris, vt eis benedictionem
Matt. 25 nõ adhibueris: O admirabile mysterium. Hoc
fecit Dominus vt doceret eum, qui benedi-
ctionem illam consequi vellet, scilicet: *Venite*
benedicti patris mei, debere volare ac natare, &
non super terram viuere. Nam qui velut ani-
mantia bruta in terris viuunt, rebus terrenis
animum applicantes Dei benedictionem mi-
nimè consequentur, quin potiùs eis dicet: Ite
maledicti in ignem æternum. Igitur sicut a-
uem te, ô frater, in contemplatione oportet
aduolare, & velut piscem in amaris contritio-
19 nis & pœnitentiæ aquis adnatare, non autem
velut bestia in terra viuere debes, & hoc mo-
do æternam benedictionem obtinebis.

Non potestis Deo seruire & mammonæ. Hic
Simile. seruiendi verbum obseruandum est. Ille enim
diuitijs seruili animo famulatur, qui eas non
vt Dominus dispensat, sed vt seruus illis cu-
mulandis inuigilat. Atque vt serui frigus & æ-
stus & imbres, variosque labores non sui, sed
dominorum gratia perferunt, sic isti, vt diui-
tias suas augere & marsupia auro & argento
suffocare possint, nulla nec terræ, nec maris
pericula reformidant, non vt diuitijs suis fru-
Maxim. antur, (quas attingere nequaquam audent)
in concion. sed vt eas iure vel iniuria cumulent. Talis e-
rat ille cuius famulos cùm Philosophus qui-
dam (vt narrat Maximus) oneratos quam-
plurimis pretiosis vasis, atque alijs diuitijs or-
natos videret, sciens ipsum eorum dominum
nimis parcum & auarum esse, in hanc vocem
20 prorupit: *Vt quid non pudet eum tot tamque*
pretiosa habere, qui seipsum non habet? Illum
Simile. diuitiarum eius seruum adnotans. Imprudens
& incautus esset ille, qui candelæ habenti te-
nuem lychnum plurimum seuum adhibet: cũ
enim ipsum liquescit, illa quasi sternutans, lu-
men & claritatem non præbet. Sic multò ma-
gis imprudens erit ille, qui cum lychnum vi-
tæ tenuem, fragilem, ac breuissimum habeat, Simile.
& seuum diuitiarum adhibet: illis enim cum
prophanitate liquescet, & per bonam famam
non illuminabit. Sic etiam esset imprudens il-
le, qui cùm vellet ascendere in cacumen ali-
cuius asperrimi montis, & grauissimum onus
suis humeris sustinens, modum quæreret, quo
se plus oneraret. Profectò iste innueret, se in 21
montem nolle ascendere, siquidem talia quæ-
rebat impedimenta. Cælum mons est altissi-
mus, quo tu, ô Christiane, viam dirigis, & cum
acer & laboriosus sit ascensus, & mens tua gra
ui corporis onere sit onerata, (de illo enim Sa- Sap. 9.
piens ait, *Corpus, quod corrumpitur, aggrauat*
animam) tu, vt magis bonis temporalibus o-
nereris, quotidie laboras. Nónne vides hoc
imprudentiam & insaniam esse? Conare, co-
nare frater, teipsum exonerare, vt faciliùs as-
cendere possis, quo desideras. Sic D. Augusti-
nus te hortatur his verbis: Quid est quod di-
cis: Ego sum diues, ille pauper, nisi ego onera-
tus, ille leuis? Pondus tuum laudas, ô onerate.
Quid te laudas? Minue de sarcina tua, da co-
miti tuo, vt te releuet.

Dominus autẽ statim adiecit, dicens: *Ideò* 22
dico vobis: Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid D. Aug.
manducetis, nec corpori vestro, quid induamini. de operibus monachorũ.
Super quo beatus Augustinus inquit, Non di-
cit, vt ista non procurentur, quantum necessi-
tatis est, vbi honestè poterunt sustentari, sed vt
ista non intueantur, & propter illa faciant,
quod non facere iubentur. Non vult Domi-
nus, vt otiosus sis, & cùm familiam ac filios su-
stentandos habeas, toto integro die sub deuo-
tionis titulo in hanc & illam atque aliam Ec-
clesiam te conferas non laborans, ad vitam fi-
liorum tuorum sustentandam. Nam D. Pau-
lus postquàm dixit: *Nolite locum dare diabolo,* Ephe. 4.
statim corporalem laborem commendat, sig-
nificans, otiositatem esse aditum amplum,
quo Satanas ingreditur, atque ita ait: Qui fu-
rabatur, iam non furetur, magis autem labo-
ret operando manibus suis, quod bonum est,
vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.

Quod

23 Quod verò hic Dominus prohibet, est nimia
bonorum temporalium solicitudo, ideò non
dixit: Ne laboretis, sed ait, Ne soliciti sitis: non
enim oblitus est verbi sui, quod primo parenti
post lapsum dixit: In sudore vultus tui vesceris
pane tuo.

Atque ita exemplum apponens in auibus,
Gen. 3. non inquit, illas nō volare ad victum sibi quæ-
rēdum, sed ait: *Respicite volatilia cæli, quoniam
non serunt, nec metunt, nec cōgregant in horrea,
& pater vester cælestis pascit illa.* In quo diui-
nus Magister docet, quod quemadmodū aues
ad cibum quærendum aduolant, oportet ho-
mines laborare, & aliquam honestam diligen-
tiam, vt parcè & commodè sustententur, ad-
hibere: fœlices enim homines ac diuites dici
possent, si cum rebus tantummodò necessarijs
24 contenti essent. Quapropter luculenter Sene-
ca ait: Si secūdùm opinionem viuis, nunquam
diues eris, si verò secundùm naturam, nunquā
pauper: quoniam opinio nunquam satiatur,
natura autem paruo contenta est. Et sicut esset
monstrosum aues serere, metere, & in horrea
congregare, ita etiam monstrum esset ac mul-
tò maius, homines per media illicita & perni-
ciosa victum quærere. O quot nefarij patres &
abominabiles matres filias suas vendunt, vt ci-
bos ad vitam sustentandū & vestes ad induen-
Simile. dum habeant. Quid, obsecro, de patre illo di-
ceretis, qui filium suum infidelibus ad susten-
tandum & alendum equum venderet? Multò
ergo maior ac terribilior crudelitas & abomi-
natio est, te animam tuam & animam filię tuę
vendere, ipsasq; ad sustentandum equum, vi-
25 delicet, corpus tuum dæmoni tradere. Insanus
Simile. profectò ac demēs esset ille, qui vt vmbram a-
licuius tauri fugeret, sese in cornua ipsius iacta-
ret. Vmbra pœnarū inferni sunt omnes huius
vitæ labores, fames, nuditas, & rerum necessa-
riarum penuria: ergo magna insania est, vt has
vmbras euitemus, scelera cōmittere: id enim
perinde est, ac si nos in cornua infernalis tauri
proijceremus, siquidē ob ea peccata nos ipsos
æternis supplicijs obligamus. Itaq; agricolam
& mechanicum artificem laborare, vt honestè
sustententur, & nobilem suis redditibus parcè
& moderatè vti, est veluti aues ad quærendum
cibum aduolare, quibus hoc naturale, decens,
ac necessarium est: id autem, quod præter hoc
fit, monstrum est.

Ne ergo soliciti sitis, &c. Estote fratres mei
soliciti ad veras diuitias, videlicet, virtutes cō-
parandas. Ita D. Gregorius inquit: *Si fratres* D. Gre-
charissimi diuites esse cupitis, veras diuitias a- gor. ho-
mate, quæ tantò meliores sunt, quantò vtiliores, mil. 15. supr.
& interiori animæ magis inclusæ. Cùm quis vi- Luc.
neam aliquam seu prędium possidet, quamuis 26
optima sint, si tamen longè ab vrbe distant, il-
la non magni facit, si verò prope muros ipsius Simile.
vrbis sunt, pluris ea æstimat, si autem intra do-
mum, multò pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac
possessiones, quæ intra animam sunt, vn-
de à nemine, nec per vim, nec per litem pote-
rūnt extrahi, nisi tu per malitiam tuam eas a-
mittere permittas. Sed, proh dolor, quam am-
pla sese nobis ad profundēdas lachrymas ma- 27
teria hic offerebat, videntibus solicitudinem,
qua plurimi Christiani has tēporales diuitias
inquirunt, quæ, vt diximus, non veræ diuitiæ
sunt. Atq; ita vbi D. Lucas ait ipsas à Domino Luc. 8.
diuitias appellari, B. Matthęus inquit, ipsas fal- Mat. 13.
laciam diuitiarum ab eodem Domino nuncu- B. Greg.
pari. Super quod B. Gregorius dicit: *Fallaces e-* vbi sup.
*nim sunt, quæ nobiscum diu permanere non pos-
sunt: fallaces sunt, quæ mentis nostræ inopiam nō
expellunt.* Satis optimè hoc Bias Philosophus M. Tul.
intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cum in Para-
patriam captam fugeret, videretq; cæteros di- dox.
uitias secum asportantes, interrogatus, quare
non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiā
secum ferret, respondit: *Omnia mea mecū por-
to*, innuens in hoc omnes diuitias suas esse, sa- 28
pientiam & virtutes: corporales autem diuitias
non suas, sed fortunæ esse, quæ inopinatè ho-
mines illis priuat, ipsis deceptis remanētibus.
Cùm autem ita fallaces & volubiles sint, ho-
mines nihilominus eas omni cura & solicitu-
dine quærunt: virtutes verò, quæ veræ diuitiæ Simile.
sunt, alij tepidè & desidiosè inquirunt, alij non
solùm ipsas non quęrunt, sed etiam earum tæ-
dium & fastidium habent. Sicut æger, qui in e-
pulis optimè conditis non solùm saporem &
dulcedinem minimè inuenit, verum illas ede-
re sibi molestissimū est: sic quamplurimi Chri-
stiani adeò pigri & indeuoti atq; spiritu imbe-
cilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in
sermone spirituali, in contemplatione, in con-
cionibus,

cionibus,atque alijs huiuſmodi ſacratis rebus
nō ſolùm voluptatem, aut dulcedinem mini-
mè reperiant,ſed hæc omnia ita exhorrent, ac
29 ſi eſſent venenum, quod eis mortem allaturū
Pſa.106. erat. De his illud Pſalmi dici poteſt: *Omnem eſ-
cam abominata eſt anima eorum, ideò appropin-
quauerunt vſque ad portas mortis.* Contendite
ergo, fratres mei, ſatietatem iſtam & faſtidium
ab animis veſtris vehemētibus bonorum glo-
riæ & tormentorum inferni conſiderationibus
auferre maximè diuinum fauorem imploran-
tes, vt ſitis velut homo ſanus, qui magna dul-
cedine & grato ſapore epulas etiam inſipidas,
nedum ſapidas manducat, ſiquidem in diuinis
Prou.27. literis ſcriptum eſt: *Anima eſuriens etiam ama-
ra pro dulci ſumet.* Ad hoc etiam maximè con-
Leuit.7. ducit, vt, *Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ, &c.* Ad
euellendam hanc ſolicitudinem ab humanis
cordibus iubebat Dominus, vt in eodem die,
quo ſacrificium offerebatur, in ipſo totū man-
Exod.16 ducaretur, & nihil in diem craſtinum remane-
ret. De manna etiam iuſſit idem Dominus, vt
colligeretur quantum ſingulis quibuſq; dieb.
ad veſcendum ſufficeret, & nō amplius: quod
ſi aliquid in ſequentem diem ſeruabatur, ſta-
30 tim corrūpebatur. Et in lege gratiæ nobis im-
perauit, vt peteremus panem noſtrum quoti-
dianum, vt, videlicet, quotidie ad eum poſtu-
Luc.11. landi cauſa confugeremus, & ideò nobis pau-
latim bona ſua elargiri vult: vt ſic neceſſitas i-
pſa nos ad ipſum adeundum cogeret & inui-
Simile. taret. Si cani fruſtum panis proijciatur, celeri-
ter illud manducat, & ſtatim ad dominū redit:
ſi verò ei integer panis objiciatur, ilicò eum o-
re ſumet, & foras exit, ac per magnum tem-
Luc.15. poris ſpatium ad dominum non reuertitur. Sic
filius prodigus egit, cui poſtquàm data eſt por-
tio, quæ ei contingebat è domo patris peregrè
ſeceſſit, & ad illam nō redijt, quouſq; non ha-
buit quid manducaret. Maximè hic notandū
eſt, Dominum particulariter nobis iubere, Ne
31 ſoliciti ſimus animæ noſtræ, id eſt, vitæ noſtrę,
quid manducemus, neq; corpori noſtro quid
induamus. Nam mādducare & induere intem-
Prou.23. peratè & immoderatè, aliorū multorum ma-
lorum eſt occaſio. Ideò de cibis in Prouerbijs
dicitur. *Cui væ? Cuius patri væ? Cui rixæ? Cui
foueæ? Cui ſine cauſa vulnera? Cui ſuffuſio ocu-
lorum? Nonne ijs, qui commorantur in vino, &*

ſtudent calicibus epotandis? Et quamuis hæc de
damnis corporalibus, quæ propter vinum &
nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicēt,
etiam de damnis ſpiritualibus, in quæ helluo-
nes & voraces incidunt, explicari poſſunt: hu-
iuſmodi enim homines in foueam vitiorum &
in væ æternæ damnationis delabuntur. O in-
fœlices vos, qui in indulgendis corporibus ve-
ſtris occupati eſtis, quomodo mortis hora vi- 32
debitis quàm inanis & fruſtraneus veſter labor
extitit. Tunc enim veſtra miſerrima corpora,
quæ tanti feciſtis, vermibus terræ dabitis. Ibi
aſpicietis, qualiter ſoliciti vermiculorum co-
qui extitiſtis: quibus id, quod plus diligebatis,
videlicet, corpora veſtra in cibum præparaſtis:
quod certè magna eſt ſtultitia. Quapropter ſi, *Simile.*
cùm viri authoritate præditi ſitis, iniuria affi-
ceremini, ſi vos aliquis inuitaret, vt coqui ali-
cuius regis aut imperatoris eſſetis, quomodo
non erubeſcitis, & ignominia conficimini, vos
immundorum vermium coquos eſſe, eis cor-
pora veſtra præparantes & condientes? Cum
quo occaſionē præbetis, vt paſſiones veſtræ &
appetitus corporales vires accipiant, & ſic
animam euertant: nam quò magis imbecillior
eſt caro noſtra, eò debiliores ſunt paſſiones, 33
quæ ab illa procedunt, & è contra. Quemad-
modum in terris aridis plantæ tenues & imbe-
cilles oriuntur, in fertilibus autem & irriguis
plantæ roboreæ ac potentes: ſic paſſiones, & *Simile.*
appetitus ſunt, qui ex corporibus debilibus &
præ abſtinentia conſumptis naſcuntur, & illæ,
quæ ex pinguibus, ſatiatis: & nimia voluptate
affectis oriuntur. Quando ſimia per tectum ſi- *Simile.*
mul cum claua lignea hoc eſt, [*Con vna maſa
al peſcueço,*] incedit, non ipſa eſt, quæ regulas
frangit & damnum ipſi tecto infert, ſed claua
lignea quam ſecum portat. Sic præcipua ma-
la, quæ in mundo fiunt, vt in plurimum non
tantùm ab anima licet per conſenſum eius cō-
mittantur, quantum à claua lignea, videlicet à
corpore, quod ſecum ipſa affert, procedunt. A
veſtimentorum autem abuſu quæ lingua po-
terit explicare, quanta mala oriantur: Et hoc 24
maximè in fœminis, quæ, vt profanè induan-
tur, viros ſuos cogunt, vt remedium filiorū au-
ferant, & omnes facultates in ipſarum vanita-
tibus conſumant: ipſis autem renuentibus ec-
ce in domo rixa, quouſque miſeri homines, ne
à vicinis

à vicinis sentiantur, mille se debitis onerant, &
mille offensiones Dei committunt, vt appeti-
tui suarum mulierum satisfaciant. Cùm verò
aliæ vicinæ vos, ô profanæ mulieres sic ornatas
vident, statim volunt, vt id ipsum secum à ma-
ritis suis agatur, denique tot eos molestijs affi-
ciunt, vt illi petitionibus earum tandem con-
sentiant. His etiam accedit occasio, quam præ-
betis, vt de vobis aliæ, quæ similibus vestibus
propter paupertatem indui nō possunt, detra-
35 hant, & mortuos (vt aiunt) à sepulturis extra-
hant, publicantes qui fuerint maiores vestri, &
quod peius est, miseros homines vestris indu-
mentorum elegantijs incitatis, vt vos igne cō-
cupiscentiæ ardentes insequantur. Seueram
igitur Domini sententiam audite, quam per
Isaiam prophetam ipse potentissimus Domi-
nus contra quasdam mulieres in vanitate vo-
bis similes fulminauit: quæ quidem sententia
Isai.3. super vos etiam incidet, si vos ipsas in meliorē
viuendi formam non recipitis. *Pro eo*, inquit,
quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt
erecto collo, & nutibus oculorum ibant, & pedi-
bus suis composito gradu incedebant, decaluabit
Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus
crinem earum nudabit, & erit pro suaui odore
fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispanti
crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium.
36 Quamuis autem hæc comminatio in fœmi-
nas lata fuerit, non ideò æterna supplicia ho-
minib. deficient, qui, vt corpora sua vltra mo-
dum adornent, grauissima scelera committūt.
Qui autem in his profanitatibus delinquunt,
eis qui ipsos reprehendunt respondere solent:
Mei etiam vicini hoc modo induuntur, quare
ego siquidem per facultates mihi licet, sicut il-
li non faciam? Sed quæro à vobis, coram quo
scriba facta est talis obligatio, vt vos sicut vi-
cini vestri, qui vanè & profanè vestibus indu-
untur, indui debeatis? Certè dæmon scriba
est: superbia autem vestra & præsumptio, te-
stes huius obligationis sunt, tandem in infer-
no hanc litem diremptam & conclusam vide-
bitis. Dicite mihi, obsecro, si vester vicinus
se interficit, nunquid vos ad id faciendum ob-
37 ligatione astricti estis? Et si in puteum se con-
ijcit, vos etiam illum fortasse sequi debetis?
Ad hoc nulla est obligatio, si verò in infer-
num se confert, illum sequi vultis? O exe-

cranda & maledicta talis pietas: omnes eun-
tem in infernum sociare vultis. Vestrum, igi-
tur miseremini, fratres mei, & à tanta dis-
solutione vos abstinete, cogitantes, quòd si
Dominus non vult, vt de rebus corpori ne-
cessarijs nimiam solicitudinem & anxietatem
habeamus, multò minus ei placet, vt in in-
quirendis superfluis solliciti simus aut euigile-
mus.

Respicite volatilia cœli, &c. Considerate lilia
agri, &c. Non vulgaris res est, pro qua tam se-
riò Dominus tot argumenta affert. Quomo- 38
do ergo fieri potest, vt cùm huius mundi mo-
derator Dominus nullum neque animal neq;
vermiculum à prouidentiæ suæ cura excludat,
sed omnibus abunde omnia suppeditat, & fœ-
num agri sic vestit, pium hominem (cuius ob-
sequio cuncta destinauit) fame & inedia con-
fici patiatur? Si pater aliquis filij sui familiam,
seruos, ancillas, & iumenta diligenter curaret,
illisq; necessaria abundè prouideret, quomo- Simile.
do ipsum filium fame perire sineret, cuius fa-
miliam tāta cura fouet & alit? Quis enim hoc
in animum inducere possit?

Efficax est hæc ratio, qua cœlestis magister
diffidentiam nostram curare, & spem in ipsum
alere, atque fulcire studet: sed infirmitatis no-
stræ conscius, alia adhuc spei nostræ firmamē-
ta adducit, dicens: *Nolite soliciti esse, dicentes:*
Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo
operiemur? Hæc enim omnia gentes inqui-
runt.

Magna certè vis in huius orationis particu- 39
la inest, qua Dominus aliam esse gentium, hoc
est, infidelium, aliam verò fidelium conditio-
nem docet. Infidelis enim aut Deum esse non
credit, aut illum res nostras administrare non
putat. Cùm enim ligna & lapides colant, de
quibus sanctus Dauid inquit: *Simulacra gen-* Psal.113.
tium argentum & aurum, opera manuum ho-
minum, os habent & non loquentur, oculos ha-
bent & non videbunt: Quam fiduciam huius-
modi Deorū cultores in illis habere poterunt,
quos nec oculos nec aures nec manus, quibus
cultores suos adiuuent, habere sciunt? At fi-
delis homo longè aliter de Dei sui prouiden-
tia sentit. De quo in Ecclesiastico scriptum Eccle.11.
reperitur: *Est homo laborans & festinans &*
tantò magis non abundabit. Est homo marcidus
egens

40 *egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum in bono, & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum.* Quibus verbis Ecclesiasticus fortunas hominum à diuina prouidentia pendere innuit. Quod apertius declarat, cũ protinus subdit, *Bona & mala vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt.* Deniq; nunquam finem dicendi faceremus, si loca sacræ scripturæ, quæ paternã Dei prouidentiam adstruunt, recensere voluissemus, cum vix quidquam frequẽtius diuina oracula vbiq; proclament. Cùm igitur hoc credamus, æquum est, vt longè aliam de Deo nostro fiduciam, quã homo ethnicus de Deo suo habeamus, ne sicut illi simus, de quib. prophe-
41 ta Amos ait: *Væ qui opulenti estis in Sion, & con-*
Amos 6. *fiditis in mõte Samariæ.* Id est, vę vobis qui omnem fiduciam vestram in terræ fertilitate, & industria vestra atq; in vestrarum manuum labore reponitis. Sed proh dolor ecce in vobis video tantam solicitudinem, vt ipsi ethnici illam admirentur, quę quidẽ à fidei nostræ confessione maximè dissentit. Credimus cum intellectu Dei optimi maximi prouidentiam, & tantam curam & solicitudinem in procurãdis necessarijs habemus, ac si illam non crederemus. Nõ ita S. Esdras fecit qui cum populum à captiuitate Babylonica in patrias sedes trãsferret, multaque in tam longo itinere pericula sibi imminere sciret, ausus non est auxiliares milites à Persarũ Rege petere, apud quem paternam Dei erga suos prouidentiam prædicauerat, ne hac petitionẽ professionis suæ fidem abrogaret. Cuius verba sunt: *Erubui petere*
42 1. Esdr. 8. *auxilium à Rege, quia dixeramus regi, Manus Dei nostri super omnes, qui quærunt eum in bonitate, & imperiũ eius & furor super omnes, qui derelinquunt eum.* Si enim auxiliares à Rege copias postulassem, proximum erat, vt is mihi insultaret & paternam Dei nostri curam & prouidentiam inanem esse diceret, cùm ego alia præter ipsum patrocinia quærerem. Hæc erat sanè plena, atq; perfecta fides, quæ quod ore prædicabat, rebus ipsis profitebatur. Non sic impij, non sic, sed quod verbis profitentur, moribus impugnant. Aliam Dominus statim subiungit rationem, quæ paucis verbis nõ minus fiduciam nostram, quam quæ hactenus inducta sunt, fulcit, subdit namq;: Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quæ vis 43
obsecro orationis hanc totam piorum hominum dignitatem (quòd, videlicet, Deum patrẽ habeant) pro meritis valeat amplificare? Satis erat ad singularem hominis dignitatem habere eum in regem Dominum, magistrum, ductorem atq; tutorem, & vitę nostrę custodem, sed quantò maius & mirabilius est habere in patrẽ? quæ enim affinitas coniunctior? Quanta est ergo hæc fœlicitas rerum omnium Domino tam arcto necessitudinis vinculo coniũgi, vt ipse dicat per sanctum Hieremiam, *Si filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delica-* Hier. 31.
tus. Pro quo alius interpres vertit, *an non filius mihi pretiosus Ephraim?* An non puer solatiorum siue deliciarum? Quòd si de populo 44
Israëlitico rebelli (qui Ephraim hic appellatur, quoniam pro Rege habuit Hieroboam ex tribu Ephraim) Dominus ait verba hæc tanto amore & teneritudine plena, quid de populo Christiano fideli, & diuinæ voluntati obtemperante, diceret? Quæ cùm ita sint, cur modicæ fidei homo, qui Deum agnoscis patrem angeris? Cur de eius prouidentia dubitas? Cur varijs curis animum discerpis, solicitè cogitans quid manducabo? quid bibam? quo operiar? Qua quæso, de re dubitas? Si de eius potentia, Deus est. Si de eius voluntate, pater est. Si de rerum nostrarum scientia, hanc plenè filius eius declarat, cùm dicit: Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quid ergo habet pius homo, cur de rebus, quæ ad vitæ vsum spectant, solicitus esse debeat? Sed væ væ, quã parum hę omnes rationes in cordibus multorum infidentiæ filiorum operantur. Quibus illud Isaiæ prophetæ dici potest: *Ecce confidis* 45
Isai 36. *super baculum, arundinem confractum, cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum eius, & perforabit eam.* O quam egregium innixum & profulturam habet miser ille, qui confidit Dominum suum temporalem sibi ad victum necessaria esset præbiturum, & vt illi placeat, Deum offendit, & cum eius auxilio & fauore sibi opus fuerit, nullum inueniet, quin potiùs in pœnã suæ culpæ temporalis Dominus contra illum vertetur. Deus enim ipsum pro tortore contra illum sumet: sicut infœlix Aman qui in maiori necessitate Regem Assuerũ Do- Esther 6
minum

minum suum cõtra seipsum indignantem ex-
Ester 6. pertus est. Idcircò meritò S. Dauid ait: *Bonum*
Psal.117. *est sperare in Domino, quàm sperare in principibus.*

46 *Quærite ergo primùm regnum Dei & iustitiam eius*, (ait supernus Magister) *& hæc omnia adijcientur vobis.* Prius nominat regnum Dei, quod finis est, & posteà iustitiam, quæ est medium ad illud obtinendum: nam finis prius in intentione debet esse, quam media, per quæ ipse comparatur. De hoc solummodò nimis soliciti esse debemus, quàm enim maiorẽ solicitudinem in hoc adhibuerimus, tantò melius
1.Politic. erit, quia (vt ait Philosophus:) Illa, quę propter se quæruntur, in infinitum quæruntur: beatitudo autem est propter se quęrenda, ergo nullus finis nec terminus in illa inquirẽda est ponendus.

Sed quæro, qualiter hic summa Veritas di-
47 cat. *Et hæc omnia adijcientur vobis.* Siquidem quam plurimos videmus, qui regnum Dei & iustitiam eius inquirunt, & tamen quam plurimis sunt corporalib. necessitatibus oppressi? Ad hoc respondeo, quòd si ab eis quæras, vtrũ illa paupertate & egestate, quam patiũtur sint contenti, sine dubio ingenuè fatebuntur, se illam pro totius mũdi diuitijs commutare nolle. Insuper & dicent, se tantã quietem & tranquillitatem in cordib. suis habere, vt nullæ diuitiæ cum eis possint adæquari. Etenim qui ex nihilo omnia creauit, facere potest, imò & sæpissimè facit, vt iustus paruo magis sit conten-
Simile. tus quam rex suo imperio. Si ægrotus magna febri laborat, & simul insatiabilem sitim patitur, dupliciter eius siti satisfieri potest, vel si ei tanta aquæ gelidæ copia tribuatur, quousque ipse satietur, vel si à febri ipsa liberetur, à qua sitis illa dimanabat. Si huic ægroto optio daretur, quid potius vellet, an aqua frigida satiari ea conditione, vt quamuis sitis eius tunc extingueretur manente febri statim iterum sitiret: an verò vt omnino à febri liberaretur, vtrũ
48 horum eligeret? profectò, nisi insanus esset ac demens, eligeret potius à febri liberari: hoc enim multo magis ei quàm illud expediebat. Ergo maius beneficium Deus in illum cõfert, à quo sitim & cupiditatem bonorum temporalium aufert, quàm si ei diuitias tribuat, quæ desiderium ipsarũ magis incendere & inflammare faciunt. Ideò S. Dauid ait: *Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.* Psal.36.

Cùm autem regnum cœleste & iustitiam eius quærere nolumus, Dominus in huius culpæ pœnam permittit, vt res temporales nobis maxima cordis afflictione deficiant. Atq; ita ipse
per prophetam. Aggæum inquit de quibusdã, Aggæi 1
qui dicebant: *Nondũ venit tempus domus Domini ædificandæ.* cùm tempus haberent ad proprias domos ædificandas: idcircò eis ait: *Poni-*
te corda vestra super vias vestras: seminastis 49
multum & intulistis parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis inebriati: cooperuistis vos & non estis calefacti, & qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Quod perinde est ac si diceret: Quoniam vos ipsos totos seruitio meo tradere nõ vultis, omnia inter manus (vt aiunt) vobis in nihilum redigentur, atque ita nec spiritualia, nec temporalia habebitis: Ergo fratres mei me dicatis non esse tempus pœnitentiæ, nec ædificandi
conscientias vestras, habentes illud ad mille 50
nænias & impertinentia: atque ita super vos pœna hæc non incidet, si tempus benè consumere scitis, & in hac vita regnum Dei quæritis per gratiam, vt illud possideatis per gloriam, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, &c. Luc. 7.

INTER sententias, quas Ecclesiasticus Spiritu sancto inspirante scripsit, hæc vna sin-
gularis est, *Gloria magna est sequi dominum.* Eccl.23
Hic præcipuè de spirituali loquitur sequela, quę est per imitationem, ad quam nos D.Pau-
lus inuitat, dicens: *Estote imitatores Dei, sicut* Ephes.5.
filij charissimi. Sed dicet aliquis: Nunquid Deũ 2
possumus imitari, & ei similes effici? Nónne omne malũm, quod Angelis & hominibus euenit, ex hac radice & fundamento ortum ha-
buit: Referens sanctus Isaias peccatum primi Esai.14.
angeli, qui suos sequaces ad æternam duxit damna-

damnationem, *Quomodo,* inquit, *cecidisti Lucifer, qui manè oriebaris, qui dicebas in corde tuo : In cœlum conscendam, similis ero Altissimo.* Et in sacro Genesis libro refertur, qualiter astutus serpens primam mulierem decepit, quæ hominem & in eo humanum genus præcipitauit,ei dicens: *Eritis sicut dij,* hoc est: Eritis similes Deo. Ecce quomodo omne malum
3 Angelis & hominibus ex eo ortum est, quia Deo similes effici voluerunt. Qualiter ergo hic sanctus Apostolus inquit, Imitatores Dei estote, sicut filij charissimi? Ad hoc respondeo in medium adducens id, quod prophetæ Ionę contigit, qui (vt inquit sacra historia) cùm in naui dormiret, orta est in mari propter eum maxima tempestas : E somno verò euigilans & cognoscens se illius tempestatis esse causam dixit: *Tollite me & mittite in mare, & cessabit mare à vobis : scio enim ego, quoniam propter me tempestas hæc grandis venit super vos* : & tulerunt Ionam & miserunt in mare, & stetit mare à feruore suo. Itaq; antequàm Ionas in mare proijceretur, ob eius causam orta est tempestas, vbi primùm verò in mare proiectus est, cessauit tempestas, & tranquillitas ac serenitas in mari eius etiam causa successit. In hunc
4 modum cum verbum diuinum inclusum esset in naui suæ inuisibilitatis dormiens, capiens illum suæ infinitæ gloriæ & quietudinis somnum, orta est maxima in mari huius sæculi tempestas propter primi parentis peccatum. Intelligens autem filius Dei hanc tempestatem sui causa, aliquo modo, ortam esse, (ipse est enim æterni Patris sapientia, & peccatum in hominibus ortum habuit ex eo quod sapientes sicut Deus esse voluerunt) dixit, Propter me orta est hæc tempestas grandis, ideò, ô pater æternæ mitte me in mare. Id est: Quia homines mihi similes esse voluerunt scientes bonum & malum, peccarunt, tu ô æterne pater, me in mare seculi per assumptionem humanitatis proijce, proijce, inquam in mare iniuriarum, in mare flagellorum, in mare crucis, in mare tormentorum ac crudelissimæ mortis, & statim cessabit tempestas, quæ
5 propter me orta est. Et ita factum est, nam misso verbo diuino in mare huius mundi & pœnalitatum propter admirabilem eius incarnationem, tempestas, quæ anteà propter eum orta fuit, in serenitatem ac tranquillitatem versa est. Volumus dicere, quod si antequàm Deus factus esset homo, Angeli mali damnati sunt, & homines, quia similes eidem Deo esse voluerunt, in tot tantaque mala inciderunt, nunc postquàm factus est homo & in mare nostrarum pœnalitatum fuit proiectus, bonum, quod hominibus venit, ideò est, quia ei similes sunt. Nam qui tunc Deo similes esse voluerunt, id maxima superbia fecerunt: qui autem nunc similes ei fiunt, ideò, quia postquàm Dominus vsque ad mortem Crucis se humiliauit, ei per humilitatem & amorem similes esse cupiunt, & cum hoc desiderio eum 6
in virtutibus, quas operatus est, diuino eius fauore imitari contendunt. Vt autem apertius hanc similitudinem, sequelam, & imitationem intelligatis, scitote fratres mei, quòd sequi & imitari Christum cælestem reparatorem nostrum, est opera nostra & cor nostrum cum operibus eius & corde ipsius cōformare: & cum hac conformitate magnum honorem & valorem operibus nostris & cordi nostro tribuimus. Itaque tantæ excellentiæ & præstantiæ conformitas est, quòd sola ipsa efficiat vt nos genua flectentes coram ligno, si in forma crucifixi est, licet alias si illam formam non haberet in ignem esset mittendum, maxima illud veneratione adoremus. Sicut igitur illi ligno propter cōformitatem, quam cum Christo crucifixo habet, honor debetur : sic opera nostra, quando cum Christi operibus conformantur, valorem atque honorem accipiunt. Rursus conformare opera nostra operibus Christi est, quod quādo aliquod bonum opus 7
fecerimus, illud operantes cogitemus hoc : Si Christus Saluator noster hoc opus ageret, si hoc ieiunium ieiunaret, si hanc eleemosynam tribueret, si hanc orationem recitaret, si hanc concionem ad populum haberet, & si hanc rem sacram faceret, quomodò in illo se gereret? quibus circunstantijs illud adornaret? qua puritate, quo amore, qua intentione & quo feruore illud perficeret? Et quidquid illum facturum esse cogitaueris, tu pro virili facere labora: & hoc est opera tua cum Christi operib. conformare. O Deus infinitæ charitatis & misericordiæ, te per infinitam clementiam tuam obsecro, vt robur virtutem & efficaciam his meis

Gen. 14. Iona 1.

meis sermonibus tribuas, quo in cordibus horum fratrum meorum, qui hanc cælestem doctrinam audiunt, imprimantur, siquidem tantum eorum animabus conducit. Hoc sanctum exercitium quidam spiritualis & deuotus pater diuo Paulo admonitum fuisse asse-
8 rit, cùm ad Corinthios scribens, eis dixit: *Om-*
1.Cor.10. *nia in gloriam Dei facite.* Non vacat mysterio dixisse sanctum Apostolum, In gloriam Dei, hoc enim est vnum ex præcipuis exercitijs, quibus Deus in terris magis glorificatur, nam in eo aliquo modo Iesu Christi opera, quæ æterno Patri tam accepta ac tantæ gloriæ fuerunt, innouantur. Hoc medium necessarium est & in nostram glorificationem à Do-
Rom.8. mino constitutum, sicuti beatus Paulus testatur, dicens: *Quos præsciuit & prædestinauit, conformes fieri imaginis filij sui.* Hoc est: Præsciuit conformes fieri imaginis filij sui, quia eos
9 prædestinauit. Est ex hoc fonte eis hæc conformitas oritur, vt per illam affectum prædestinationis, videlicet, gloriam consequantur.
Simile. Quemadmodum, vt aliquid videatur, oportet nos prius eius similitudinem in nobis habere, mediante qua illud videri potest: sicut vt ego videam parietem illum, necessarium est vt prius species illius, videlicet, similitudo eius in oculos meos intromittantur, atq; in ipsis imprimantur. Sic, vt Christum verum Deum nostrum in gloria intueamur, oportet prius nos eius similitudinem modò supradicto in nobismetipsis, atque in operibus nostris impressam habere. Et hoc est nos ipsum sequi & imitari. Vt autem turba & populus suum verum ducem & magistrum Iesum Christum hoc mo-
10 do imitetur, maximè oportet, vt Ecclesiastici primi sint ad hæc sancta exercitia complenda, & alios suos exemplo incitent & cõmoueant. Hoc voluit hic Spiritus sanctus docere, cum per sanctum Euangelistam inquit: *Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius & turba copiosa.* Prius de sequela discipulorum mentionem facit, & posteà de sequela turbæ copiosæ. Nam ex eo quod discipuli illum sequebantur, maximo alijs incitamento erant ad idem faciendum: qui verò peculiariter in populo Christiano discipulorum nomen habent, sunt Ecclesiastici: certum est enim illos dignitate priores esse. Aman (vt ait sacra Scriptura) videns se à Regina Esther Esther 5.
simul cum Rege ad manducandum fuisse inuitatum, conuocauit, inquit sacer textus, ad se amicos suos & Zares vxorẽ suam, vt eis bonũ euentũ suũ nuntiaret, & quãta cũ gloria super
oẽs principes & seruos suos Rex eũ eleuasset. 11
Et post hæc ait: *Regina quoq; Esther nullũ aliũ vocauit ad conuiuium cũ Rege præter me, apud quã etiam cras cũ Rege pransurus sum.* Quantò igitur maior dignitas & excellentia sacerdotis est, quem summus Rex Iesus Christus exaltauit, ei tam sublimem dignitatem præbens, vt dignitas summi Põtificis non sit maior quã sacerdotis? illa .n. ordinatur ad hoc, vt super corpus mysticum Iesus Christi potestatem habeat, sacerdos verò super corpus verum Domini Iesu Christi, qui sedet ad dexteram Patris habet potestatem. At sacrosancta Ecclesia, quæ regina est, sacerdotem inuitat, vt per potestatem, quam habet, in sacra altaris mensa man-
ducet, ad quam non solùm Rex Iesus Christus 12
tãquam inuitatus accedit, sed etiam tanquam cibus. Et cùm sacerdotes sint priores dignitate, etiam in honore primi esse debent. Beatus
Ioannes (vt in Apocalypsi legitur) videns An- Apoc.22
gelum quendam cecidit, vt adoraret ante pedes eius: angelus verò ad eum dixit: *Vide ne feceris, cõseruus enim tuus sum.* Non sic his temporibus domini temporales faciunt, qui à sacerdotibus se adorari permittunt. Non cõsensit Angelus, vt sacerdos D. Ioannes ei reuerentiam illam adhiberet: quilibet autem dominus temporalis, & quod peius est, etiam quælibet domina inaniter consentit, vt Dei sacerdos corã illa genua flectat. O miser sacerdos,
qui hoc agit, & miserrima muliercula, quæ id 13
consentit. O Deus, ô Deus, in admirationẽ rapiantur omnes, qui altissimam maiestatem diligunt videntes sacerdotes, quos Angeli venerantur, tãto ludibrio & despectui haberi. Nouit Spiritus sanctus corda vicinorum Hierusalem, vt asinam, super quam Dñs sedebat, ita honorarent, vt vestib. se exuerent, & super illas ipsa incederet, quoniam Iesum Christum vniuersalem rerum omnium Dominum vehebat: quantò magis digni sunt sacerdotes, vt honore afficiãtur, quorum manus quotidie sunt eiusdẽ Domini thronus, linguę verò cælorũ claues, pectora aũt tã ineffabilis sacramenti sacrarium?

Num. 27. sacratum? In Numerorum volumine Dominus ad Moysem sic dixisse legitur: *Tolle Iosue filium Nun virũ, in quo est spiritus Dei, qui stabit coram Eleazaro sacerdote: ad verbum eius egredietur & ingredietur ipse & omnes filij Israël cum eo* Attendite reuerẽtiam & obedientiam, quam Dominus volebat, vt princeps & omnis populus in lege veteri sacerdoti adhiberent.
14 Quam igitur obedientiam ac reuerentiam sacerdotibus legis gratiæ deberi putatis? Siquidẽ ergo priores dignitate & honore sunt, priores etiam debent esse imitatione & sequela illius magni Domini, qui sic eos magnificauit,
Simile. tantisque honoribus affecit. Sicut in domibus regum ac principium, maior puritas & elegantia in illis requiritur, qui ei in camera & in mensa inseruiunt, & coram eius conspectu semper assistũt, quàm in illis, qui in culina stabulis & in præsepibus ei seruiunt: sic in sacerdotibus, qui Domino infinitę maiestatis in sacra altaris mensa ministrant, & coram eius di-
15 uino conspectu, nunc orantes, nunc diuina sacramenta ministrantes sunt, maior puritas ac sanctitas desideratur. Cùm igitur munus eorũ sit alios mundare, & sanctificare, quales eos oportet esse? B. Chrysostomus inquit: Illum, qui pro vniuerso mundo officium obsecrandi habet, & deprecatur Deum, vt non solùm viuorum sed & mortuorum misereatur, qualem debere esse existimas? Puto, quod fiducia sancti Moysi & prophetæ Heliæ ad talem orationem non est sufficiens. Certè verba ista huius tanti doctoris magnum in cordibus sacerdotũ timorem incutere debebat qui totius mũdi sunt aduocati. Ad quorum orationem existimat hic sanctus Doctor minimã esse fiduciam S. Moysi & Heliæ, quorum alter veniam exercitui Hebræorum, qui per desertum ibant, à Domino obtinuit: alter verò cœlum occludebat, ne plueret, & cum sibi videbatur, illud a-
16 periebat, tandem sua oratione è cœlo ignem trahebat, quo viuos interficiebat, atq; eadem mortuos ad vitam reuocabat. Qualis igitur vita nostra esse debet, siquidem B. Chrysostomus ait, illam horum duorum sanctorum vitã debere superare? O patres sacerdotes, quid de nobis erit, cùm in tremẽdo Dei iudicio apparuerimus, nobisque bella, pestilentiæ, sterilitates, atque hæreses quæ in mundo sunt impositæ fuerint: eò quòd non fecimus id quod debebamus, scilicet: Deum efficaciter deprecari, vt illa omnia extingueret. Quid dicemus, Heu, heu, quàm multis tunc amarum erit, se sacerdotes fuisse Dura res est, quòd cùm ego aptus non sim ad orandum pro me, & auxilio vicinorum meorum ad placandum Dei iram egeam, cumque tam parum spiritualis sim, vt defectus meos nec sentiam, nec sciam deplorare: petatur à me, vt habeam viscera, ma- 17
ximo feruore charitatis & amoris incensa, & mala totius mundi perinde sentiam, ac si pater sim omnium viuentium, tantamque ac talem sanctitatem habeam, vt iræ Dei me opponere ausus sim ipsumq; ex irato pacificum, & ex vltore condonatorem reddam. De sacerdote legis naturæ Melchisedech sic inquit B. Aposto- Hebr. 7.
lus: *Melchisedech Rex Salem sacerdos Dei summi sine patre, sine matre, sine genealogia, assimilatus aũt filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.* Doctores Hebræi testantur, Melchisedech fuisse primum Patriarchæ Noë filium vocatum Sem, eumque cùm benedixit Abraham, fuisse 18
ætatis trecentorum & nonaginta annorum, & ipsum Abraham suum octauum pronepotem triginta quinque annis superasse, hoc est postquàm Abraham mortuus est, trigintaquinque annos vixisse, & cum Dominus diluuium misit in mundum, cẽtum annos iam egisse. Semper autem sacra Scriptura hunc sacerdotem, Sem appellat, pręterquã cùm munus sacerdotis exercuit: tunc .n. Melchisedech, id est, Rex pacificus, vel Rex iustus appellatur. Quando etiam sacra Scriptura mentionẽ facit de origine & progenie huius sacerdotis, illam sub nomine Sem facit & non sub nomine sacerdotis, quoniam sacerdos de progenie & suorum nobilitate curare non debet, atq; (vt in pręsentiarum ait D. Paulus) existimare debet, se in mũdo nullum habere consanguineum, & super omnia cõtendere, vt sit similis filio Dei. Quòd si D. Paulus hæc de sacerdote legis naturę prędicabat, quantò oportet, vt de sacerdotibus 19
legis gratiæ prædicetur, siquidem eorum sacerdotium ac dignitas ita Melchisedech dignati præstat & antecellit. Sancta Iudith lo- Iudit. 8.
quens cum sacerdotibus, vt populum docerent ad patientiam præstandam & fiduciam in Domino habendam, eos sic est allocuta:

Vos,

Vos, qui estis presbyteri in populo Dei, et ex vobis pendet anima illorum ad eloquium vestrum, corda eorum erigite, vt memores sint, quia tentati sunt patres nostri, vt probarentur, si verè colerent Deum suum. Notate, obsecro, fratres per immensam Domini charitatem, quæ verba tanta admiratione digna, sancta hęc mulier illius temporis sacerdotibus dixit, quæ multò magis euangelij sacerdotibus conuenire
20 debent, vt verè & non tantùm nomine sint presbyteri in populo Dei, id est, præbentes iter verbis, operibus, ac sanctis exemplis, & illud patefacientes omnibus in cælum, atque ita viuere debent, vt dicere possint: Hac via, qua ego incedo, vos etiam incedere debetis: sicuti beatus Apostolus faciebat, cum dicebat: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Et idem sanctus Apostolus, qui nuper conuersis dicebat, vt ipsum sequerentur, de se fatetur, animum concepisse, viresque ac robur ad sequendum Christum filium Dei accepisse, oculos collocans in alijs sanctis viris, qui ipsum præcesserant, dicens: *Gratias ago Deo meo, cui seruio à progenitoribus, meis in conscientia pura.* Ecce quomodo illos eximios Patriarchas tot virtutum ornamentis præclaros se imitatum fuisse
21 fatetur. Nos ergo ita faciamus, nec animum demittamus, & si illos in omnibus sequi non potuerimus, saltem in aliquo imitari contendamus. In sacra Scriptura legitur, quòd Angelis in figura iuuenum peregrinorum Sodomā introeuntibus sanctus Loth, vbi primùm eos vidit, surrexit & (vt ait sacer textus) iuit obuiam eis. At verò anteà eadem sacra pagina de Patriarcha Abraham, cùm ei Angeli apparuerunt, sic refert: *Quos cùm vidisset, occurrit in occursum eorum*, quod maiorem charitatem & deuotionem denotat: & tamen sanctus Loth laudatur, quoniam licet non in omnibus, in multis saltem patruum suum Abraham secutus est. Ad hunc modum, si cum sanctis currere non possumus, saltem vt melius potuerimus, vestigijs eorum insistamus: & sicut discipuli Domini erant primi, qui suum cælestem Magistrum sequebantur, & posteà sequebatur cū turba copiosa: ita nunc in spirituali sequela oportet, vt Ecclesiastici primi sint, & ipsorum bono exemplo totus populus ad id faciēdum commoueatur.

1.Cor. 4.

2.Tim. 1.

Gen. 19.

Gen. 18.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim. 22
Nunquam Dominus quamdiu inter homines versatus est, promouendæ salutis humanæ officium intermisit. Interdiu enim docebat in templo, noctu pro nobis pernoctabat in oratione Dei, circuibat etiam ciuitates, vicos, & castella, vbique regnum Dei euangelizans, vbique dæmones ab obsessis corporibus pellens, & salutis beneficia omnibus impertiens. Hanc autem adeo solicitam salutis humanæ & paternæ gloriæ curam declarauit, cùm discipulis cibum ipsi offerentibus respōdit: *Meus cibus est vt faciam voluntatem eius, qui misit me, vt perficiam opus eius.* Hoc autem exemplum sequentes sancti omnes tantam temporis rationem habent, vt ne momento quidem à diuinis operibus & mandatis Dei exequendis vacent. Et hæc non solùm eis ex Domini exemplo oritur diligentia, verùm etiam ex assidua virtutum exercitatione, nam in Ecclesiastico dicitur: *Religiositas custodiet & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit.* Religiositas est quædam vniuersalis ab omnibus
23 malis abstinentia atque operatio. Hæc autem non solùm cor custodit & ipsum paulatim iustificat, & in dies perficit, verùm in eo iucunditatem & gaudium gignit, sicuti in corde Dauid faciebat, qui sic ait: *In via mandatorū tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs.* Et B. Augustinus inquit: *Dulciores sunt lachrymæ orantium quàm gaudia theatrorum.* Ex hac verò iucunditate & gaudio oritur quædam grandis in mente fortitudo, atque ita sacerdotes ad populum dixerunt: *Gaudium Domini fortitudo nostra est:* è contra autem voluptates carnales animam debilem & inconstantem reddūt. 24
Hoc verò gaudium non solùm fortitudinem gignit ad non retrocedendum & vlterius progrediendum, (quia, vt ait Philosophus, *Delectatio conseruat operantem in opere*) verùm in anima singularem quandam diligentiam generat. Atque ita vbi nos legimus, *Religiositas iustificabit cor*, alia translatio habet, *Religiositas viuificabit cor*, hoc est, cor feruidum ac diligens efficiet. Idcircò quidam sanctus Abbas dicebat, singularem cuiusque hominis Christiani iustitiam consistere in hoc, quod ipse sibi non placeat & seipsum continuò reprehendat, non contentus solis beneficijs, quæ à di-

Ioan. 4.

Eccl. 1.

Psal. 118.

B. Aug. super Psal. 117.

2. Esd. 8.

Aristot.

uina manu accepit, sed plura quotidie postu-
lans, & totis viribus contendens se nouis ser-
Exod.3. uiendi modis gratum præbere. Quod quidem
in sancto Moyse maximè floruit, qui (vt ait sa-
cra pagina) quando incepit cum Deo loqui,
Exod.33. abscondit faciem suam, non enim audebat a-
spicere contra Deum. Postquàm autem cum
25 illo conuersatus est, ab eo postulabat, *Domine*
ostende mihi gloriam tuam. Quid ais vir sancte?
Nónne tibi satis erat cum Domino per qua-
draginta dies conuersari, & quod ipse tecum,
velut cum peculiari amico locutus fuerit? Ad
hoc respondeo, hanc esse seruientium Deum
& efficaciter eum amantium conditionem at-
que ingenium, videlicet, non æstimare quod
habent propter desiderium eius, quod expe-
ctant: & quantò plus eis communicatur, plus
desiderant, plus expectant, & maiorem dilige-
tiam ad illud obtinendum adhibent. In huius
sententiæ confirmationem sanctus ille Abbas
AdTit. dictum illud D. Pauli, scilicet: *Omnia munda*
mundis, sic interpretabatur, id est, iustis quid-
quid in se & in alijs vident, maior puritatis ani-
26 mæ ipsorum & humilitatis occasio est. Quan-
do enim vident proximum suum peccatum a-
liquod committentem, vt homicidium, adul-
terium, blasphemiam, &c. Seipsos summittũt
& humiliant, considerantes se non bene cor-
respondere tanto beneficio, quale est se illud
peccatum per Dei misericordiam non cõmit-
tere: si autem in se virtutem aliquam aspiciũt,
se ipsos etiam humiliant, cogitantes & animo
euoluẽtes se humilem & abiectum locum ob-
tinere, cùm in sublimiori & magis excelso esse
possent. Quis autem hoc in loco cæcitatem &
socordiam aliorum hominum satis deplorare
valeat, qui tempus præclarissimũ Dei munus,
in rebus nihili consumunt, in quo sempiternæ
fœlicitatis opes comparari possent? Quid illos
memorem, qui tempus omne in chartarum &
alearum similiumque rerum ludo consumũt?
27 Quid isti, quæso, cùm ante superni iudicis tri-
bunal sistant pro salute sua offerre poterunt,
quandoquidem vitam omnem in somno, lu-
do, otio, & ludicris rebus consumpserunt? O
miserãdam hominum conditionem, qui cum
ad sempiternam beatitudinem à Deo conditi
sint, sic se abiecerunt, sicque vitam suam insti-
tuerunt, vt pecudum more ventri solùm & vo-
luptatibus nati esse videantur. Vnde B. Augu- D. Aug. in quinquagenis
stinus ait, quamplurimos esse Christianos adeò
pigros & socordes, vt deteriores sint multis eth-
nicis, qui in infidelitate sua in melioribus ope-
ribus quàm illi se exercent. Considerate & a- Simile.
nimo concipite duo agmina Toletum iter fa-
cientia ea obligatióne, vt ante noctem illuc per-
ueniant: quorum alterum viam non ignorat,
alterum verò penitus iter quo eundum sit, ne-
scit: Hoc omni celeritate per valles & cacumi-
na aberrans, tandem propter viæ ignorantiam
qua incedebat, in præcipitium deuenit, vbi oẽs
miserrimè perierunt. Illud verò agmen quod 28
iter non ignorabat, existimans diem vernũ lon
gum esse, ac proinde satis temporis ad iter con
ficiendum habere iuxta quemcunque fontem
& ad vmbras arborum, quas inueniunt, otiosè
sedent, & cum ad aliquod oppidũ perueniunt,
inquiunt omnes: Comedamus & bibamus at-
que otio hic vacemus. Postquàm autem cibis,
vino, ac ludis saturati sunt, nunc aiunt: Somnũ
parumper capiamus: multùm enim temporis
ad iter conficiendum nobis restat, Denique ita
seipsos quieti tradiderunt, vt cum è somno e-
uigilarunt, obscura nox esset, nec per tempus
eis iter facere licebat: atque ita sicut alij Tole-
tum minimè peruenerunt. Quæro vtri horum 29
maiorem culpam commiserunt, & maiori cul-
pa digni sunt, eò quòd ad destinatum locum
non peruenerint? Planum profectò est & ma-
nifestum, illos, qui iter non ignorabant, maio-
ri culpa dignos esse. Ex his duobus agminibus
alterum sunt philosophi naturales, qui fide
caruerũt, alterum verò sunt pigri, socordes, &
ignaui Christiani. Illi quidem viatores ad glo-
riam extiterunt, ad illam enim creati fuerunt,
& naturaliter beati esse cupierunt. In die verò
vitæ suæ per virtutes morales mirabiliter cu-
currerunt: fuerunt namq; abstinentes, casti, pa
tientes, & bonorum temporalium cõtempto-
res, sed quia propter superbiã fidei iter nescie-
runt, nihil eis ipsorum profuit diligentia. Atq;
ita de illis illud psalmi dici potest: *Errauerunt* Psal.106.
in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non in-
uenerunt, & antequàm ad illam peruenirent, 30
ceciderunt in detestandum inferni præcipitiũ.
Hi vero, qui alterius sunt agminis, rectè fidei
iter sciunt, atque obseruantiam diuinæ legis,
qua ad ciuitatem gloriæ eundum sit, nõ igno-
rant:

rant:sed putant ipsis multum temporis restare ad iter illud conficiendum, longumq; esse vitæ diem existimant, & hac fiducia in quolibet fonte, hoc est, in qualibet voluptate detinentur, & vix creatura est, in qua ipsi non sistant seipsos adinuicem inuitantes, atque (vt sacra
Sap. 2. scriptura testatur) dicentes: *Venite fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter: coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra.* Atque in his tempus inaniter consumentes spe ducuntur, se in
31 posterum pœnitentiam esse facturos. Illis autem hæc facientibus & cogitantibus obscura mortis nox superuenit, atque ita ad vrbem in quam iter faciebant, minimè valent peruenire. [*O sancta Maria señora,*] Quantam stragem in mundo spes faciendi in futurum pœ-
Simile. nitentiam efficit. Quemadmodũ venator viridi colore induitur ad vecordes bestias auesq; capiendas: sic dæmon viridi falsæ spei colore se contegit, ad quamplurimos miseros capiendos, eis persuadens, satis temporis ad voluptates capiendas futurum esse, & quod nunc delicijs, & gaudijs, licet cõtra Deum sint, frui possint, posteà verò pœnitentiam agent. Atque ita inopinanter à morte rapiuntur, & sicut alij in infernum descendunt, nullum commodum educentes ex eo, quòd iter non ignorauerint, quin potiùs quia illud scierunt, & inde vtilitatem elicere voluerunt, grauioribus apud inferos suppliciorum generibus torquebuntur.
32 Quia (vt perquàm doctè D. Thomas docet:)
D. Tho. 2.2.q.10. art. 5. Peccata infidelium magis merentur veniam q̃ fidelium propter ignorantiam. Et ita D. Pau-
1. Tim. 1. lus dixit: *Misericordiam consequutus sum, quia ignorans feci in incredulitate mea:* & per consequens minora tormenta patientur infideles cæteris paribus, quàm fideles.

Sed iam ad historiam redeamus. *Cum ergo Dominus appropinquaret portæ ciuitatis Naim, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ.* Non erat mos apud Hebræos in Synagogis, vbi ad audiendam legem confluebant, sed in campis mortuos sepelire, & ideò hic defunctus extra vrbem efferebatur. Hoc Satanæ stratagema & inuentionem fuisse existimo, vt, videlicet, à viuis considerationem mortis auer-
33 teret, & ne continuum excitatorem illum haberent, quem nunc quoties in templa ingredimur, habemus: videntes sub pedibus nostris illos, cum quibus ridẽtes & gaudentes manducauimus, bibimus, lusimus, atque alia fortasse scelera perpetrauim⁹. S. Ioseph (vt sacra refert Gen. 50.
scriptura) cùm iam morti appropinquaret, fratres suos adiurauit, dicens: *Asportate ossa mea vobiscum de loco isto.* Quid, obsecro, ô Patriarcha sancte, ad rem facit, vt magis in illo quàm in alio loco terræ mandetis? Propter commodum & vtilitatem illorum id sanctus vir impetrauit, quia, videlicet, magnam existimationẽ, quam erga illos habiturus erat, intelligebat, idcircò eis inquit: Asportate ossa mea vobiscũ, vt scilicet, vestræ mortis memoriæ sint, & ipsa in conspectu vestro cernentes, dicatis: Hęc sunt ossa illius potentis ac sapiẽtis viri Ioseph, 34
& tandẽ mortuus est, quid de nobis erit? Nunquid & nos non moriemur? Cùm Christus Redemptor noster ineffabile Eucharistiæ sacra- Luc. 22. 1. Cor. 11.
mentum instituit, suis sacris discipulis dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*, id est, in memoriam mortis meæ. Atque ita B. Paulus inquit: *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annũciabitis, donec veniat.* Inter vtilitates, quas ex recordatione mortis Iesu Christi elicere possumus, vna est nostra ipsorum memoria, singuli animo euoluentes, atque intra nos dicentes: Nunquid mors quæ in filium Dei, qui ipsa vita est, dominata fuit, in me non dominabitur? Sed cùm dæmon animum & intentionem sancti Ioseph non habeat, & spiritui Iesu Christi filij Dei sit contrarius, forsan Hebræis persuasit, vt mortuos in locis remotis, vbi raro eorum sepulturæ viderentur, humarent, atq; ita magis obliti mortis viuerent. Nunc autem 35
in lege gratiæ inuentio fuit Spiritus sancti, vt in ecclesijs, ad quas glorificandi Deum in diuinorum officiorum celebratione causa conuenimus, mortui sepultura donarentur. In sacro Exodi volumine sic legitur: *Factum est labrum æneum cum basi sua de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi.* Exod. 38.
Hoc ideò factum est, vt cùm sacerdotes se ibi lauarent, in illis speculis seipsos contemplarentur, & sui ipsorum ornamenta, ne incomposita essent, diligentissimè componerent. Et Rabbi Moyses testatur, illa specula fuisse aliqua-

aliquarum mulierũ, quæ cùm aliquando profanè vixissent, sese conuertebant, & in templũ se recipiebant. In cuius rei signum summo sa-
36 cerdoti specula, quibus faciem composuerant tradebant, & hæc in lauatorio ponebantur, vt sacerdotes se abluentes, & in illis seipsos aspicientes, recordarentur se ad imitationem illarum mulierum à peccatis abstinere, & mentes suas purificare. si quidem illæ profanæ mulieres eis sanctificationis exemplum præbuerũt. Bona profectò inuentio illa fuit, sed multò melior & vtilior extitit, quæ nunc in sacrosancta Ecclesia obseruatur, vt videlicet, in templis mortui sepeliantur, quoniam sunt quædam excellentissima specula sepulturæ illorum, cum quibus viximus, comedimus, & conuersati sumus, vt in illis contemplantes nos ipsos in meliorem vitæ modum reciperemus. Si quidem omnes illud Hieremiæ dicere pos-
Hier. 46. sumus: *Non fugiat velox, nec saluare se putet fortis*, vbi alij transtulerunt: *Non fugiat velox*. Veloces enim aut fortes à morte se poterunt mi-
37 nimè defendere: nam illa adeò fortis est, vt Spiritus sanctus ad ostendendam amoris fortitudinem ipsum cum ea cōparauerit dicens. *For-*
Cant. 8. *tis est, vt mors, dilectio*, id est, sicut mors in omnia humana corpora absque aliquo obstaculo & impedimento ingreditur, sic amor omnia corda penetrat, & in omnibus locum inuenit.
Lactant. Lactantius Firmianus inquit, cineres combu-
Fir. in li. stæ viperæ esse optimum medicamentum, &
de ira remedium contra eiusdem viperæ morsus. A-
Dei c. 13. nimaduerte, ô peccator, tuam sensualitatem esse velut venenosam viperam, quæ tuam miserabilem animam crudeliter mordet. Vis sanari, & ipsis morsibus medicinam adhibere, eis vehementi consideratione cineres alterius
38 viperæ adhibe. In memoriam reuoca alterum iuuenem te non solùm pulchritudine, sed etiam diuitijs superantem, cuius corpus, cui ille maximè indulgebat, in cineres versum est. Recordare etiam pulcherrimæ adolescentulæ, qualiter suam pulchritudinem & formæ elegantiam amisit, & in puluerem miserrimè versa est Et his cōsiderationibus tuæ animæ vulneribus medeberis, teque ipsum poteris conseruare, vt alia minimè recipias. Cum B. Ma-
Ioan. 12. ria Magdalena (vt refert D. Ioannes) pedes Domini Iesu Christi vngeret, sceleratus Iudas murmurabat: Dominus verò dixit: *Sinite illam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud*. Quasi diceret: Tacete, ibi enim me nequaquam vnget, ideò nunc finite illam pro deuotione sua hac parua lætitia affici, & hac voluptate perfundi, nam die mortis meæ illud soluet. O bo- 39
ne Iesu, cœlestis nostrarum animarum magister, quam vtilem hic nos doctrinam doces, si quidem in hac tam minima voluptate mortis tuæ recordaris & de ea loqueris In quo certè nos erudis, debere nos in ludis & recreationibus nostris mortis meminisse, ne iudicium nostrum euertant & nos ipsos perdant. Sed heu adeo miserabiles sumus, vt non solùm in gaudijs & recreationibus humanis illius minimè reminiscamur, sed nec, cum fratres nostros & amicos vitam finire videmus, & cùm tam terribile spectaculum nostris oculis proponitur, ipsam in memorijs nostris non imprimimus.
Nabuchodonosor (vt ait S. Daniel) somnium Dan. 2.
vidit, & contritus est spiritus eius, & posteà suis Magis & ariolis dixit: *Vidi somnium, & mente confusus ignoro quid viderim*. Vt autem ex eodem sacro textu apparet, Rex statuam grandem varijs ac diuersis metallis conflatam viderat, cuius pedes, qui fictiles erant, lapis ab- 40
scissus de monte percussit, & statuam comminuit. Et quoniam Nabuchodonosor, cū hanc visionem vidit, dormiebat, factum est, vt eius quod in somnijs viderat, obliuisceretur, eique pauor duntaxat remaneret, quousque Daniel propheta Dei, lineamenta statuæ, quam viderat in memoriam reuocauit. Idem nobis nunc quotidie contingit. Videmus hominem potentem, diuitem, honore affectum, & pretiosis vestibus indutum, (sicut hæc statua diuersis erat conflata metallis) in flore autem suæ ætatis, & in maiori prosperitate vitæ suæ tensis velis & cùm centum annos viuere putabat, ecce, quia fundamentum, quo nitebatur tota illa machina, fictile erat mors illum tetigit, & tandem ipsum interfecit. Pulsantur cymbala, & vos timore correpti interrogatis. Quis mortuus est? 41
Respondetur, [*Fulano*,] vos verò iterum perterriti dicitis: Iesus, Iesus, Iesus: illa iuuentus, illa pulchritudo, illa nobilitas, & illa pompa mortua est? Quorsum in vita confidimus, si quidem velut aër sumus? At cum finem admirandi facimus, iam amplius horum omnium

non

non recordamur, & tanquam si non fuissent,
illorum obliuiscimur, quoniam in somno su-
mus. Itaque ex his omnibus repræsentationi-
bus nihil nobis remanet, præter pauorem &
timorem, quem, cum audiuimus aut vidimus
de alicuius morte concepimus. Et ad hoc Do-
minus prouidet, vt sanctus Daniel, videlicet,
concionator hanc visionem in memoriam ho
minũ reuocet, qui illius adeò obliti sunt. Huic
etiam rei inseruit, mortuos in ecclesijs sepeliri.
Quapropter siquidem templa sunt mortuo-
rum domus, in illa debetis eo animo conueni-
re, vt non solùm Deum videatis, sed etiam tan-
quam in speculis clarissimis, videlicet in mor-
42 tuorum sepulturis vos ipsos aspiciatis.

*Quam cum vidisset Dominus misericordia
motus super illam, dixit: Noli flere.* Commouit
fontem pietatis matris viduæ calamitas, & so-
litudo, & ad misericordiam flexit. Qualis au-
tem hæc misericordia in Christo Domino fue-
rit, expendendum est. Scire igitur oportet, esse
misericordiam, virtutem quæ à fraterna chari-
tate procedit, & esse etiam naturalem cordis
affectum magno diuinæ prouidentiæ benefi-
cio humanis animis ingenerato. Hunc mise-
ricordiæ affectum conditor & amator homi-
num Deus hominum præcordijs infixit, quo
tantum ferè de aliena calamitate, quantum de
43 sua dolorem concipiunt, atque ita periclitan-
tibus omni ratione subuenire contendũt. Chri
stus igitur Saluator noster cùm verus esset ho-
mo, hoc affectu cæterisque similibus non ca-
ruit, licet affectus, qui in nobis passiones appel
lantur, in eo non passiones sed propassiones
appellentur, eò quod erant plenissima obediẽ-
tia rationis imperio sine vlla repugnantia sub-
iectæ. Cùm ergo Dominus in hoc loco mise-
ricordia erga viduam commotus fuisse dica-
tur, vtrumque intelligere debemus, & miseri-
cordiæ affectum, & eam etiam misericordiã,
quam virtutem à charitate manantem esse di-
ximus: nam vtraque res in eo vnicè nituit ac
Psal. 21. singulariter. Et ita dixit per S. Dauid: *Factum
est cor meum tanquam cera liquescens in medio
ventris mei*, id est, in medio viscerum meorũ.
44 Cera naturaliter dulcis est propter mel, vnde
depromitur & paruo igne liquefit: ita cor Chri
sti Redemptoris nostri suapte natura miseri-
Simile. cors est, eò quòd à dulcissima virgine sumptũ
est, & paruo igne dispositionis, quam in nobis
inuenit, liquescit. Quod etiam in Canticis sig-
nificauit, dicens: *Vulnerasti cor meum in vno o-* Cant. 4.
culorum tuorum, & in vno crine colli tui. His
verbis Dominus teneritudinem cordis sui mi-
rabiliter explicat, siquidem vna duntaxat bo-
na cogitatione, vel altera sancta cordis affe-
ctione vulneratur. Parum profectò resistentię
habet res illa, quæ vno pilo sauciatur. Et quã-
uis initio huius concionis diximus oportere
nos hunc cœlestem sponsum cunctis virtuti-
bus imitari, & ei similes effici, tamen inter om
nes vna, qua magis ei similes efficimur, est mi-
sericordia charitate informata. Cũ enim quis Simile.
alteri similis esse dicitur plerunque non ideò
est, quia similes manibus aut pedibus sunt, sed
facie, quæ superior pars ac perfectior in cor-
pore humano est, Sic nos Deo in facie similes 45
esse oportet. Facies est id quod in homine ma-
gis patens & manifestum est, & ideò facies Dei
est eius misericordia. Siquidem Regius Pro-
pheta ait: *Miserationes eius super omnia opera* Psa. 144.
eius. Hoc est id, quod magis in Deo elucet, est
eius ineffabilis misericordia, quæ in omnibus
ipsius operibus nitet, & in ea ei similes effici
contendere debemus, illa erga omnes paupe-
res & egenos, & maximè erga pupillos & vi-
duas vtentes: sicut bonus Iesus fecit, qui miri-
fica misericordia motus, hanc viduam conso-
latus est.

Prius ipsi compassus est, deinde ad illam ac-
cedens verbis dolorem lenire voluit, cùm di- 46
xit: *Noli flere*, postremò ad locum deueniens,
adolescentem à morte ad vitam reuocatum
viduæ matri lætanti atque miranti, restituit.
Corde igitur & verbo & opere viduæ subue-
nit. Sunt autem hi gradus quidam, quos per-
fecta viri iusti misericordia complectitur. Pri-
mùm enim erga alienam miseriam miseratio-
nis affectu commoueri debemus: nisi enim &
verba & facta nostra ex pio cordis affectu pro-
dierint, inania sunt. Deinde blanda & amica
oratione laborantem fratrem alloqui & con-
solari debemus. Ac postremò, si facultas sup-
petit, benignitatis officijs eius miseriam suble-
uandam curemus. Quibus itaque rebus ani-
mas nostras gratia ditabimus, qua compara- 47
tur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Marię
filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

1

Concio secunda.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa. Luc. 7.

IN illa mirabili visione, quam Sanctus Ezechiel vidisse refert (vbi hæc monarchia & Christiana Respublica, quam Deus in mundo habet, repræsentata est) conuenientissimè per illa quatuor animalia quæ rotas currus trahebant, prælati sanctæ Ecclesiæ significantur: per rotas verò subditi insinuantur: illæ enim proprium motum non habent, eadem namque facilitate in vnam atque in aliam partem mouentur. Et ideò Sanctus Propheta ait: *Rotas vocauit volubiles audiente me*, hoc est, Faciles vt in vnam & in aliam partem voluerentur. Et inter notabilia, quæ ibi de illis animalibus ac rotis dicuntur, hoc vnum est, cùm ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea, & cùm eleuarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ. In quo significatum fuit, bonum exemplum maiorum efficacissimum esse ad commouendum minores ad virtutem sectandum. Si enim prælati in via virtutis antecedunt, & à terra sese erigunt, affectionem suam atque amorem in cęlo collocantes: statim subditi & inferiores idem maxima cum promptitudine faciunt. Quamuis verum sit, quod Dominus cum discipulis suis loquens, eosque ad prædicandum mittēs, dixit: *Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit.* Iuxta quā sententiā B. Paulus etiam dixit: *Non.n. vocauit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationē*, (hoc est, Deus non vocauit nos, vt homines immundos, sed vt ipsos sanctos redderemus) *itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui etiā dedit spiritum suum sanctum in nobis.* Et ante hæc S. Moyses loquens ad Core & ad tribum Leui, dixerat: *Num parum vobis est quod separauit vos Deus Israel ab omni populo*, &c. *vt vobis etiam sacerdotium vendicetis, & omnis globus tuus stet contra Dominum?* Non ait, stet contra Aaron pontificem, sed contra Dominum, quoniam obedire prælato, est Deo obedire, & ipsum spernere est etiam Dominum spernere: tamen vt prælatis obediatur, & ipsi subditi sint quales esse debent, oportet prælatos in Domini Iesu Christi sequela subditos anteire, eosque suis bonis exemplis incitare. Idcircò Dominus per Ezechielem prophetam iussit, quando sacrificia essent offerenda & lex audienda, *Princeps*, inquit, *In medio erit aliorum, cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur.* Hoc Dominus imperauit, vt princeps ac prælatus intelligerent ipsos esse cor populi, & quòd sicut cor, dum in medio corporis est, omnibus membris motū præbet: sic prælatus suo bono exemplo omnes subditos ad virtutem mouere & incitare debet. Quantæ autem efficaciæ sit taliū exemplum, ex eo patet, quod D. Paulus ad Romanos scribens, ait: *Quandiu ego sum gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo* (videlicet perfectione operum ac vitæ meæ) *si quomodo ad æmulandum prouocem carnem meam* (id est Iudæos) *& saluos faciam aliquos ex illis.* O admirabilem potentiam iusti, qui verè dicere potest, se peccatores saluos facere, quoniam ad eorum saluationem magnoperè adiuuat, maximè si Prælatus, princeps aut paterfamiliàs est. Hoc etiam comprobatur ex illo Iudicum, scilicet: *Seruierunt filij Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, & nouerunt omnia opera Domini, quæ fecerat in Israel.* Itaque dum in illo populo Israelitico principes, prælati, ac senes iusti extiterunt, ipse fideliter Domino seruiuit, illis autem deficiētibus rursus quamplurimis peccatis corruptus & deprauatus est. Atque ita sanctus Hieremias ait: *Quia stultè egerunt pastores & Dominum non exquisierūt, propterea omnis grex eorum dissipatus est.* Inquit: *Stultè egerunt*, quoniam magna insania est, ex Dei beneficio quemlibet maleficium facere, & inde occasionem sumere in suam damnationem. Eodem gladio, quem Saul ad propugnandum populum Dei habebat, ipse se interfecit, vt ex sacra Scriptura patet. Sic ingenij acies, literarum scientia, & dignitas, quā Dominus alicui pro armis ad se suosque proximos ab insidijs dæmonijs defendendum præbet, sæpenumerò sunt in causa, vt ille, qui ipsis

Margin notes: Ezech. 1. & 10. — 2 — 3 — Luc. 10. — 1. Thess. 4 — 4 — Num. 16 — Ezec. 46 — Simile. — 5 — Rom. 11. — Iudic. 2. — 6 — Hier. 10. — 1. Reg. vlt.

ipsis pollet, seipsum illis interficiat, dum eis
Simile. abutitur, & alijs peccandi occasionem præ-
7 bet. Quando canis in capite percussus est, vita eius in maximo periculo versatur, quoniam vulnus suum lingua lambere non potest, at si in alijs membris vulneratus est, cùm ipse vulnera possit lingua pertingere, paruo temporis spatio sanitatem consequetur. Sic cùm prælatus, qui caput est, imperfectè viuit, cùm non sit lingua, quæ eum possit lambere, hoc est, non sit qui vitia, & defectus eius, atque imperfectiones carpere audeat, difficilis est eius correctio. Si verò prælatus vitæ sanctitate præfulget, quamuis subditi improbi sint, lingua eius, hoc est, bonum exemplum, reprehensiones, & sana eius doctrina eos curabit & sanos reddet. Spiritus sanctus inspirauit sancto Euangelistæ narranti, quomodo turba copiosa sequebatur Christum Redemptorem nostrum, vt priùs diceret, discipulos eũ secutos fuisse: vt in hoc hæc cœlestis doctrina, quam modò prædicamus, significaretur: scilicet, maiores dum ad sequendum suum ducem præeunt esse cau-
8 sam, vt minores ipsum sequantur. Quapropter (fratres mei) à Domino summis precibus postulemus, vt nobis principes ac prælatos tribuat, qui omnibus virtutibus alios antecedant.

Ait ergo sacer Euangelista: *Ibat Iesus in ciuitatem, &c.* Pergebat cælestis Dominus per vicos, castella, & ciuitates, vt vbique cælestem doctrinam diffunderet, morbosque omnis generis pelleret, & clarissimis operum suorum miraculis ad fidem homines excitaret: in hoc erudiens nos, vt in virtutum operatione & proximorum remedio, si diuinæ Maiestati pla-
9 cere volumus, maximè diligentes essemus. In sacra Scriptura legitur sanctum Regum Iosa-
2. Para. 19. phat suis ministris sic dixisse: *Cum diligentia cũcta facite.* Et paulò inferiùs eis iterum dixit: *Confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiscum in bonis.* Vbi alia trãslatio habet: *Et erit Dominus vobiscum cum bonis*: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus cum bonis ac iustis esse, non solùm dum ipsi bona operantur, verùm etiam dum in bonis perseuerant. Idcircò sanctus Rex toties diligentiam suis ministris repetijt & cõmendauit, vtpotè rem seruitio Dei maximè necessa-
riam: qua deficiente tam parum in virtute pro- D. Bern.
ficimus. Diuus Bernardus rem quandam maxima commiseratione dignam refert, dicens:
Plures vidi, qui ex malis boni effecti sunt, quã 10
qui ex bonis ad perfectionis culmen peruenerint. Huius autem rei duæ solent causæ assignari: altera est diuina dispensatio, quæ sic aliquando disponit, vt, videlicet, homines habeant, in quo humilientur. Videbitis plurimos ad Dominum conuersos, qui ab atrocibus & horrendis sceleribus sese auerterunt, & tamen alia minima peccata penitùs à se non expellunt: in quo certè maximam motionem habent ad seipsos summittendum & humiliandum. Atque ita diuus Augustinus ait: Humilitatis magister verba illa in oratione sua posuit: *Dimitte nobis debita nostra*, vt hanc quotidie vocem repetentes, infirmitatis nostræ admoneremur, & vt debita nostra & non merita cõ-
memorantes lamentandi magis quã gloriandi 11
causam habere intelligeremus. Altera verò, quam magis assiduam esse credo, est ignauia, pigritia, & vecordia nostra: ob cuius causam tã parum in incepta virtute proficimus. Magna profectò confusio est, videre diligentiã, quam improbi in effrænatis appetitibus suis explendis adhibent, & segnitiem, qua plurimi, qui Deo inseruiunt, virtutes operatur. Loquens
Dominus per Habacuc Prophetam de Chal- Habac. 1.
dæis, qui ad euertendum Hebræorum populum venturi erant, inquit: *Ecce ego suscitabo gẽtem amaram & velocem ambulantem super la-*
titudinem terræ, vt possideat tabernacula non 12
sua, leuiores pardis equi eius, & velociores lupis vespertinis, equites namque eius volabunt, quasi aquila festinans ad comedendum: O incõmutabilis Deus, & quæ diligentia hominum ad alijs nocendum hic commemoratur, quæ autem desidia & pigritia in nobis ad bene operãdũ reperitur. Et quod peius est, plurimi sunt, qui nec desidiosè saltem Iesu Christo in virtutum exercitio seruire volunt, videntes proprijs oculis non tantùm suos maiores, verùm & socios suos ipsis præcedere. Causa, quæ reddi solet, ob quam Rex Dauid in tantum malum incidit, vt crudeli homicidio turpissimũ adderet adulterium, hæc fuit (vt sacra refert
historia) quoniam *tempore, quo solent Reges ad* 2. Reg. 11.
bella procedere, misit Dauid Ioab & seruos suos

cum eo, & vniuersum Israel, & vastauerunt fi
lios Amon, Dauid autem Rex mansit in Hieru-
salem. Itaque cum exercitus eius in campis fri-
gus & æstum patiebatur, ipse domi suæ illece-
13 bris & voluptatibus se tradebat. O miser pec-
cator, quæ spes tuæ salutis restat, si tempore,
quo alij Christiani ieiunijs, cilicijs, orationi-
bus, vigilijs, & lachrymis bellum cum carne,
mundo ac diabolo committentes se tradunt,
tu voluptatibus, ludis, & comessationibus te
committis? Pudeat, pudeat te frater, ex bonis
exemplis tuorum proximorum nullam vtili-
tatem educere, & nouo spiritus feruore ipsos
totis viribus sectari incipe.

Cùm autem appropinquaret portæ ciuitatis,
ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris
suæ. Et hic quidem adolescens erat, cui ætas &
sibi & matri longioris vitæ spẽ præbebat: hæc
autem spes multos sæpe fallit. Quoties enim
patres filiorum magis, quàm filij parẽtum hæ-
redes sunt? Ideò omnis ætas trepida esse debet,
fratres, & de morte & de genere mortis & ho-
ra mortis solicita. Alij enim naufragio, alij fer-
14 ro, alij casu aliquo & fortuna intereũt, alij lon
ga ægritudine, alij celeri atq; inopinata morte
rapiuntur, quibus nec testamenti condendi,
nec sacramenta percipiendi (quod est maximè
formidandum) facultas suppetit. Propter pec-
catum mors vniuersaliter in omnes filios Adæ
Psal. 38. ingressa est. Atque ita sanctus Dauid ait: *Quis*
est homo, qui viuit, & non videbit mortem? Nul
lus. Magnis ac singularibus priuilegijs Deus
sanctos suos, qui omnem naturæ facultatem
15 superabant, affecit & donauit. Alios quidem,
vt absque cibo & potu sine domo, ab omni ho-
minum commercio separati inter bruta ani-
mantia & inter serpentes vitam degerent: alios
vt in medio ignis non comburerentur, & in tẽ-
pestuosis fluctibus maris ambulantes non suf-
focarentur. Sed hoc nemini illorum conces-
sum fuit, videlicet, p horribiles mortis ianuas
B. Tho. non esse ingressurum. Heliam tantum & E-
super A- noch sacra Scriptura adhuc viuere cõmemo-
poc. ca. 2. rat, sed ipsæ diuinæ literæ vt asserit B. Thomas
testantur, illos aliquando esse morituros. Et si
quæratis, quare alicui sanctorum prærogatiua
hæc singularis non fuit concessa, respondetur,
id propter duas rationes esse. Altera est, quo-
niam diuinum illud verbum sacræ Scripturæ,
scilicet: In quacunque hora comederis, morte
morieris, in æternum verissimum remaneret: Gen. 2.
aduersus quod dæmon impudenter dixit: *Ne-*
quaquam moriemini: atque ita manifestissimè
appareret quàm mendax sit ipse diabolus, & 16
quàm verus immensus Deus. Altera verò ra-
tio est, vt mundum & omne, quod in eo est,
parui faceremus, pro certo habentes ipsum à
nobis esse relinquẽdum. Nam, si cùm hoc ex-
periẽtia sciamus quotidie nostris proprijs ma-
nibus amicos, fratres, parentes, filios, ac vici-
nos nostros sepelientes, tamen diuitias, hono-
res, ac voluptates tanta animi affectione dili-
gimus, & tanta solicitudine quærimus, quid
fieret, si de morte aliquam dubitationem ha-
beremus, scientes, Deum aliquando cum ali-
quibus, ne morerentur, dispensare solere? Id-
circò cũ nemine voluit dispensare. In quo hæc
lex pœnalis moriendi misericordia nimis so-
ciata esse videtur, siquidem ab ea tantam vtili- B. Amb.
tatem elicere possumus. Beatus Ambrosius in- li. de fide
quit, illum hominẽ, qui se quoquo modo im- resur-
mortalem cogitauerit, siue in hac vita, siue in rect. &
alia, miserum, afflictum & dolore plenum sta- immor.
tum habiturum esse, si diuina gratia & fauore 17
caruerit, qui eam immortalitatem gloriosam
& fœlicem efficiat. Ideò homini maximè con-
ducit ita viuere, vt nunquam ipsum pœniteat
immortalẽ esse, & Domino gratias agat, siqui-
dem cum propter originale peccatum malis
obnoxius remanserit, hac mortis pœnali lege
magnam occasionem habet se ab illis cohibẽ-
di & refrænandi. Valde autem notandum est
diuinam misericordiam etiam magis elucere
in eo, quod non solùm voluerit, vt omnes mo-
rerẽtur, sed quod id diuersis esset ætatibus. Pos
set quidem Dominus pro diuino suo arbitrio
constituere, vt omnes vsque ad certam & præ-
finitatem ætatẽ, scilicet, vsq; ad sexaginta aut
septuaginta annos viuerent, & cum ad illũ ter-
minum peruenirent, morerentur. Sed voluit,
vt in varijs ætatibus mortis debitum persolue-
rent, alij quidem cũ decem annos agerent, alij
cũ duodecim, alij cùm quindecim, alij cũ vi- 18
ginti, &c. Ne scilicet, alicuius ignauiæ aut in-
curiæ occasionem haberent, quin potiùs con-
tinuò essent parati. Idcircò cum Dñs diceret,
Vigilate ergo, adiecit statim: *Quia nescitis, qua* Matt. 24
hora Dñs vester venturus sit. Quasi diceret: Si-
quidem

quidem horam nescitis, omnibus horis vigila-
Simile. te. Si Rex domum quandam ędificari iuberet,
tam altis fundamentis ac tam fortibus muris
circundatam, vt nullo modo perfodi possent,
& ibi magna delinquentiũ multitudo esset in-
clusa, in quos iam mortis sententia lata esset,
& ipse rex diceret, suam esse voluntatẽ, vt om-
nes simul non interficerẽtur, sed vna die quin-
que è domo educerentur, & eorum capita ab-
scinderẽtur, alia decem necarentur, alia quin-
decim, & sic paulatim omnes morte cõsume-
rentur, ita vt nullus eorum sciret, qua die es-
set morti tradendus, dicite obsecro, mihi qua-
les essent illi miseri homines? quid cogitarent?
19 in quo tempus consumerent? Nunquid in lu-
dis, voluptatibus aut murmurationibus? Nũ-
quid in rixis aut cõtentionibus? Non illos ad-
cò insanos esse existimo, vt hoc agerent, quin
potiùs cogitabundi ac tristissimi animas suas
ad Deum dirigerent, & ab ipso suorum pecca-
torum veniam postularent. O appositissimam
similitudinem status miserabilium post pec-
catum filiorum Adæ. Omnes in hoc mundo
velut in carcere inclusi sumus, circumdati in-
expugnabilibus muris, videlicet, potentia Dei,
à qua nullo modo fugere possumus, & in nos
omnes prolata est mortis sententia, à qua nul-
la est appellatio, excepto quod diuina proui-
dentia instituit, ne omnes vno die moreremur,
20 sed hodie aliqui, cras alij, & alia die alij, &c. Et
hoc eo ordine decreuit, vt nec diẽ nec horã, in
qua hæc diuina iustitia in nobis executioni
mandanda est, penitùs nesciremus. Quales er-
go cogitationes nostras, desideria, opera atq;
conuersationes oportet esse? Si illos, quos mo-
dò retulimus vltimo supplicio damnados, vi-
dissetis ludis atque alijs mundi vanitatibus va-
care, nonne in admirationem raperemini, &
illos insanos & amentes appellaretis? Quare
ergo vos ipsos non admiramini? Eos alloquor,
qui tempus in effrænatis ac turpibus appetiti-
bus suis satiandis consumunt. O Pater lumnũ
& Deus immẽsæ charitatis illumina, obsecro,
per infinitam clementiam tuam hos cæcos, vt
tempus sciant consumere, & ab eo, siquidem
modò licet, vtilitatem educere, antequam eos
furor tuus absorbeat, & nullum sibi remedium
Exod. 14 inuenire possint. In sacro Exodi volumine le-
gitur, quòd cũ Pharao & famuli eius ac sequa-
ces morti propinquos se aspicerent, voluerunt 21
ab incepto desistere, & à persecutione Hebrę-
rum retrocedere, Dixerunt namque (ait sacer
textus) *fugiamus Israëlem, Dominus enim pu-
gnat pro eis contra nos.* At sero sapuerunt, nam
(vt statim dicitur) fugiẽtibus Ægyptijs occur-
rerunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in me-
dijs fluctibus. O quot miseris hominibus hoc
contingit: quos cum Dominus ad pœniten-
tiam, sicut Pharaonem sępenumero vocauerit
ipsi surdi efficiuntur: posteà verò quãdo vltio-
nem Dei ac supplicium fugere volunt, portas
remedij occlusas inueniunt, sicut Pharao vn-
das maris obseratas comperit & interclusas.
Deus nos minimè creauit, vt in sola mortis ho-
ra ei seruiremus, sed vt omnem vitam nostram
in eius seruitute impenderemus, & nihil face-
remus modò de quo posteà nos pœniteret: quod
si fortasse egimus, nunc illud lugeamus: sicut
sanctus Dauid fecit, qui, postquàm peccauit, Psal. 6.
dixit: *Anima mea turbata est valde, sed tu Do-*
mine vsquequo? Conuertere Domine, & eripe 22
animam meam: saluum me fac propter miseri-
cordiam tuam, quoniam nõ est in morte, qui me-
mor sit tui. Nunquid Rex sancte, nullus est qui
Dei in morte sua recordetur? Experiẽtia quo-
tidie contrarium videmus, siquidẽ non solùm
probi, verùm etiam improbi & scelerati homi-
nes, qui in vita sua quamplurima flagitia per-
petrarunt, Dei tunc recordantur, & Christum
crucifixum amplectuntur, suorum peccatorũ
veniam humiliter postulantes. Ad hoc respõ-
detur, sanctum Regem ibi mortem appellare
infernum. Et ita statim se explicuit, dicens: *In*
inferno autem quis confitebitur tibi? Sed quam-
uis mortis tempore peccatores Deum remini-
scantur, & in memoriam reuocent: tamẽ san-
cti maximè de hac recordatione trepidant,
quoniam in illa hora nimis parua opportuni-
tas est, vt sicut oportet Dei recordentur. Et
quoniam tempus illud adeò importunum est,
idem sanctus Dauid orabat, dicens: *Exaudi* Psal. 54.
Deus orationem meam, & ne despexeris depre-
cationem meam, intende mihi & exaudi me.
Contristatus sum in exercitatione mea, & contur-
batus sum à voce inimici, cor meum conturbatũ
est in me, & formido mortis cecidit super me. Ti-
mor & tremor venerunt super me, & contexe-
runt me tenebræ. O vtinam spiritum diui Pauli

 & vocem

& vocem sonoram haberem ad exclamãdum, & cum spiritus feruore hæc sancti Prophetæ verba explicando, quę vnumquemq; nostrum dicere oportet, in memoriam reuocando illud
24 seuerissimum & periculosissimum mortis spectaculum.

Hæc omnia occasione huius adolescentis defuncti diximus, ne quis in ætate cõfidat, nec se vllo temporis momẽto securum putet: quin potiùs illam cõtinuo ante oculos habeamus. Maximè verò, qui adolescentes sunt hoc fræno plus egent, vt suam rebellem sensualitatem cohibeant, & in cordis puritate ac corporis munditia viuant, qua Domino creatori suo magnoperè placebunt. Atque ita Dominus
Osee 11. per Prophetam Oseam ait: *Quia puer Israël & dilexi eum.* Sicuti etiam idem Dominus elegit Saul, quando ita purus & mundus erat, vt cum esset adolescens, de eo sacra Scriptura dicat:
1. Reg. 13. *Filius vnius anni erat Saul, cum regnare cœpisset.* Et in paraphrasi Chaldaica habet Saul vir erat innocẽs sicut puer vnius anni, in quo nulla sunt peccata. Purus etiam erat nobilis quidam adolescẽns, diues ac delicatus, qui prædi-
25 catorũ ordinem ingressus fuisse legitur. cumq; ab amicis cõmoneretur, vt religionem, quam susceperat, relinqueret: futurum enim erat, vt ipse, qui tot illecebris educatus fuerat, asperitates illius sanctæ religionis minimè perferre posset, ipse respondit, dicens: Quin potiùs ob id huius sanctę religionis habitũ suscepi, quoniam, inquit, cõsideraui me esse nimis delicatum, & quemcunque laborem licèt paruum, difficillimè sustineo, & quęlibet asperitas mihi grauissima apparet, qualiter ergo acerbissimas & æternas inferni pœnas potero tolerare? Satius igitur mihi erit, hos breues ac paruos religionis labores quã illos æternos gehennę perferre. Itaq; ipsum delicatum esse, huic pio adolescenti causa fuit, vt mundum desereret, & in
26 cordis puritate Domino inseruiret. Similes huic in sacris religionibus nunc quam plurimi reperiuntur, qui cùm pueri, diuites, nobiles, ac delicati sint: quadam ferè angelica puritate viuunt, sua tenera corpuscula ieiunijs, cilicijs, disciplinis, atq; alijs pœnalibus exercitijs mortificantes. Et diuina prouidentia, atq; ingenti
Psal. 127 Dei beneficio fit, vt in sacrosancta Ecclesia ex
Simile. his quam plurimi sint, quam diuinus Psalmographus in quodã Psalmo vitem appellat, dicens: *Vxor tua sicut vitis abundans,* Sicut enim ex vite racemi, qui nondum ad maturitatem peruenerũt, colliguntur, ex quorum succo ab ipsis premendo extracto efficitur salsamentũ, quo insipidæ epulę sapidè manducari possunt, sic in sancta Ecclesia maximè in sacris religio- 27
nib. sunt quamplurimi iuuenes ac puellæ sancti, qui cũ sanctis exercitijs in sua tenera ætate contriti & expressi velut racemi sint, ab eis suauissimus boni exempli liquor emanat, qui est quoddam salsamentum efficacissimum, quo omnes, qui in mũdo estis, operationem virtutum degustare, & gaudia ac voluptates humanas fugere valeatis: quæ quidẽ plenæ sunt veneno illis, qui ipsis fruuntur. Atque ita eis dici potest illud Prophetæ Esaiæ: *Oua aspidum ruperunt.* Hæc oua foris candida sunt, & oculis Esai. 59. Simile.
aspicientium pulchra, si autem cõfringuntur, intus veneno mortifero ipsi aperienti sunt plena. Sic humanæ deliciæ, quæ tam pulchræ foris apparẽt, intus lethali veneno quod animas interficit, refertæ sunt. Ex quo patet, quàm vera sit sententia illa Philosophorum, scilicet: *In* Simile.
regno voluptatis virtuti nõ est locus. Quemadmodum. n. emortuæ carnes in aqua dulci cor- 28
rumpuntur, vermibusque scatere incipiunt, in salsa vero quam diutissime conseruantur, & à nauigantibus ad extremos vsque mundi fines incorruptæ deferuntur: sic humanus animus laboribus perficitur, & conseruatur, & probatur, delicijs vero ex vitæ blandimẽtis dissoluitur. Idcircò S. Hiermias ait: *Vsquequo delicijs* Hier. 31.
dissolueris filia vaga?

Eia ergo iuuenes & virgines oculos aperite, & bona exempla inspicite, quæ vobis alij eiusdem vestræ ætatis & cõditionis præbent. Illos imitari omni solicitudine contendite: cauete ne vos sic dissolutos & deprauatos mors arripiat & in infernum sempiternis flammis arsuros detrudat.

Ecce inquit, defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cũ illa. Ex hoc conspicitur, viduam hanc diuitem esse: nam mundus eos, qui diui- 29
tijs abundant, honorat, pauperes verò & egenos nec aspicere vult. O quàm pauci pauperes infirmos inuisere dignantur, & ipsis decedentibus corpora eorum ad sepulchra comitantur: sed qui-

Luc. 16. sed quib. mundus deficit, nō deficiunt exerci-
tus angelorū, qui animas eorum, super æthera
collocēt, sicuti animę pauperis Lazari fecerūt.
In quo maximè perpendendū est solere sacro
sanctam Ecclesiam in obitu cuiuscunq; fidelis
defuncti, siue rex sit, aut imperator, vel mundi
monarcha, orare, & dicere hæc verba: Et cum
Lazaro quondam paupere æternam habeas re-
quiem. Vt planè videatis quātū Deus pauperes
faciat, quos vos immeritò contemnitis, & nec
in vita, nec in morte illos, sed diuites ac poten-
tes socios vultis, quib. fortassè Deus vestro co-
30 mitatu aliqua bona opera vult persoluere. Nā
in vitijs Patrū legitur fuisse quidam in solitu-
dine eremita, Dño fideliter ac deuotè seruiēs,
ad quem vir quidam pius ex vrbe cibū deuo-
tionis causa deferebat. Cumq; in illa vrbe qui-
dam nefarius & crudelis homo valde diues es-
set, factum est, vt tādem moreretur, & sicut in
vita magno honore affectus fuerat, sic & in
morte: nam episcopus & omnes clerici & ma-
gna populi frequentia multis luminib. incen-
sis eum comitantes ipsius funera egerūt. Cùm
aūt pius homo portionem ad eremitam defer-
ret, ipsum mortuum & bestijs dilaceratum in-
uenit. Quem postquàm sic vidit, in terrā pro-
iectus & cupidus sciendi tam varia Dei iudicia
ad ipsumDominum orare cœpit, vt causam si-
bi aperiret, quare diues ille, cùm adeò crude-
lis & sceleratus in vita extiterit, in morte tāto
31 honore affectus fuerit: at verò sanctus vir, qui
tam fideliter ei diu noctuq; seruierat, curā fe-
ris ita discerpi & cōminui permiserit? Cui an-
gelus quidam apparuit, eumque sic allocutus
est: Scias frater, illum nefarium hominem ali-
quot in hac vita bona fecisse, in quorum remu-
nerationem illo honore pro præmio affectus
est, siquidem in alia vita nullū aliud accepturꝰ
erat. Hic aūt eremita licet in vita sua virtute
preditus fuerit, tamen aliquot defectus cōmi-
sit, ob quos hanc pœnam in hac vita sustinuit,
vt per illam penitus mundaretur. Ecce igitur
fratres, qualiter nec diues, quia multitudine
stipatus in sepulturam ducitur, saluabitur, si in
peccato mortali obijt, nec pauper si in gratia
decessit, damnabitur, ex eo ꝙ funera eius sine
pompa & absq; hominum comitatu fiant. Fa-
32 teor tamen bonorū orationes maximè adiuua
re illū, qui in purgatorio aliud satisfacturꝰ est.

Quam cum vidisset Dominus misericordia
motus super eam, dixit illi: Noli flere. O fœli-
ces lachrymæ, quæ talem habere meruerunt
consolatorem. O fœlix miseria, quę talem ha- *Arist. 2.*
buit depulsorem. En fratres calamitatum fru- *de genera.*
ctus. Aristoteles in suo de generatione volu-
mine, ait: Motus solis in obliquo circulo causa
est generationis, quia si semper directè luceret
super hemisphærium nostrū, ita terrā aridam
faceret, vt efficeretur sterilis. Sic continua pro-
speritas multis esset occasio sterilitatis: ideò
res admodum vtilis, aliqua pati infortunia, vt
huic viduæ contigit.
Hic etiam maximè ostenditur, qui sunt cœ- 33
lesti consolatione digni, non planè illi, *qui du-*
cunt in bonis dies suos: qui tenent tympanum in
manu, & gaudent ad sonitum organi, ait S. Iob, *Iob 21.*
sed eos visitat Christus, & eorum lachrymas
abstergit, qui labores patienter sustinent, & in *Psal. 77.*
creaturis solatium nullum habere volunt. O
nos beatos, si quisque nostrum cum Rege Da-
uid corde & ore, dixerit: *Renuit consolari ani-*
ma mea. Et quid ex hoc sequutum fuit, nem-
pe: Memor fui Dei & consolatus sum & exer-
citatus sum & defecit spiritus meus. Videte
scalam Iacob, per quam quotidie angelici viri
super æthera conscenderunt: & (ni fallor) ho-
rum quinq; gradus prior est & quasi basis alio-
rum renuntiare gaudijs fucatis huius seculi.
Delicata est enim cōsolatio diuina, ait D. Ber- 34
nardus, & non patitur alienam. Ideò orabat *Iob 6.*
S. Iob, dicens: *Hæc mihi sit consolatio, vt affli-*
gens me dolore, non parcat. Et B. Augustinus eo- *B. Aug.*
dem spiritu inflammatus aiebat, *Domine hic*
vre, hic seca, & nihil mihi parcas, vt in æternum
parcas. O viros robustos, ô Gigantes strenuos,
qui non diuitias aut honores vmbraticos po-
stulabāt, sed squalētes carceres, flagella, & ro-
gos ardentes, quo omni solatio humano or-
bati diuinum solamen accipere mererentur.
O nos pusillos & fragiles, qui quamuis ærum-
na cruciante statim succumbimus, & tāquam
infirmi ad gaudia mundi conuolamus. Prece-
mur ergo Christum bonum nostrū vt sua gra-
tuita dignatione, suaque virtute roborati san-
ctorum Patrum vestigia sectemur, ita vt pror-
sus seculi huius gaudio posthabito spiritualia
& q̄ vera sunt gaudia omni solertia quæramus
& assequamur. Discamus ab hoc cœlesti ma-

35 gistro viduarum & pupillorum misereri: quia (vt ait B. Iacobus) *Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione earum.* Et ad hoc notandum est, misericordiam (vt ait beatus Thomas) dici eò quòd quis miserum habeat cor super misericordia alterius. Hinc à Philosopho misericordia tristitia vocatur super apparenti malo. Vnde sequitur quòd si quis alienam miseriam videns pro sua virili nõ subuenit, is misericors neutiquam est: vera enim misericordia hominem compellit ad patrocinãdum eo modo, quo potest. Ideò Christus Dominus, qui fons est misericordiæ videns plorantem viduam eius miseratione commotus, dixit, *Noli flere.* B. Paulus ad Thessalonicẽses scribens, ait: *Nolumus vos ignorare de dormientibus, vt non contristemini sicut & cæteri,*

Iacob. 1. D.Th. 2.2. q.30. art.1. Arist. 2. Rhetori. 1.Thes.4

36 *qui spem non habent: si enim credimus, quòd Iesus mortuus est & resurrexit, ita et Deus, eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo.* Non ait sanctus Apostolus, vt nõ contristemur propter mortuos, sed quod nõ tantum, sicut infideles, capiamus animo tristitiam, siquidem gloriosam morientium in Domino resurrectionem credimus. Huic sententię cohæret illud Ecclesiast. *Fili in mortuũ produc lacrymas & fac luctum secundùm meritum eius vno die vel duobus propter detractionem*, id est: proptereà quòd si id non egeris, existimabunt circunstantes te illum vel odio fuisse prosecutum, vel saltem non tanto, sicut par erat, amore dilexisse. Ideò in signum amoris iustum est, vt plores: sed hoc secundùm meritum illius facito. Si enim qui mortuus fuit Reipublicæ vtilis & exemplaris erat, ipsum ob detrimẽtum & iacturam, quæ ex eius morte proueniet, deplora.

Eccle. 38.

37 Sicut Rex Ioas fecisse à sacra scriptura narratur. Qui cùm sanctus Eliseus morti esset propinquus, *descẽdit,* (ait sacer textus) *ad eum, & flebat coram eo, dicebatq́; Pater mi, Pater mi currus Israël et auriga eius.* Hoc est: Tu Israëlitico populo mur⁹ eras, tu defensor & arx munitissima: plus enim tu ad regni munimentũ, quàm omnes currus & equites omnesque hominum armatorum phalanges, cõferebas. Ex eo autem quòd obitum iustorum nõ consentiamus & magnopere deploremus, S. Isaias conqueritur, dicens: *Iustus perit,* (id est moritur) *& non est, qui recogitet in corde suo: & viri misericordiæ colliguntur, quia non est, qui intelligat, à facie enim malitiæ collectus est iustus.* Ex his verbis infertur, debere nos iustorum mortem lugere, tum quia ipsis deficientibus maximum inde nobis incõmodum prouenit, tum 38

4.Reg.13 Isaia 57

etiam quia ipsi propter peccata nostra ab hac vita in cœlum rapiuntur. Si verò peccator erat & in peccato obijt, tũc multò maior ad ipsum lugẽdum sese offert occasio, sicut Sanctus Dauid pro filio suo Absalon plorauit, dicens: *Fili mi Absalon, Absalon fili mi, quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te?* At cùm puer, qui ex Bethsabee ei ortus fuerat, è vita migrauit, quoniam innocens erat, pro eo lacrymas profudisse non legitur. Licet enim quando infans ægrotabat, dicat sacer textus: *Deprecatus est Dauid Dominum pro paruulo, ieiunauit ieiunium, & ingressus seorsum iacuit super terram:* tamen vbi primum audiuit, illum mortuum esse, *surrexit de terra & lotus vnctusque est* &c erudiens in hoc non debere homines exceptis causis, quas retulimus, propter aliud mortuos deplorare.

2.Reg.18 2.Reg.12

Narrat Plutarchus inter Lycaonios legẽ fuisse, qua prohibebatur, ne quis pro morte aut 39
pro alio infortunio se tristem vel lugubrem ostenderet, nisi in habitu fœmineo: sola enim fragilitas mulierum tristitiam, quę pro casibus accipi solet, excusare potest. Multò profectò melius hæc lex istis temporibus seruire poterat, cùm pro defunctis, qui Christiano ordine mortui sunt, confidenter cantamus, Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Ex his, quæ diximus, infertur, quòd cùm Dominus ac Saluator noster huic viduæ dixit. Noli flere, lachrymas minimè damnauit, quæ cum respectibus, quos diximus profunduntur: sed ideò hoc ei dixit, quoniam filiũ
eius defunctum resuscitare volebat. Quæ quidem verba nos illis dicere possumus, qui filios 40
cùm adhuc in tenera ætate erant, antequam eos mundus contaminaret, amiserunt. Licèt enim verum sit, Deum sępenumerò vitam peruersorum & impiorum abbreuiare, ne plura scelera committant. (Et ad hoc propositum explicat Titelmanus verba illa psalmi, Priusquàm intelligerent, spinæ vestrę rhamnum, sicut viuẽtes sicut in ira absorbet eos. Rhamnus genus quoddam est spinarum, quę postquàm cres-

Titelm. sup. Psal. 57.

crescunt, sunt velut acutissimæ acus, & eum
sanctus Dauid ait, quòd antequàm tenera spi
na indurescat, eam furor Domini consumit &
absorbet, perinde est ac si diceret, Deum pluri-
mis sceleratis vitam esse abbreuiaturum, ne
Iob 15. deteriores fiant. Hoc etiam apertè S. Iob ait de
peccatore loquens: *Antequã dies eius implean-
tur, peribit, & manus eius arescent*, id est, opera
& machinæ ipsius in nihilum redigentur, &
41 morte eius arescent. Et in contextu Græco at-
que in paraphrasi Chaldaica habetur: *Et ra-
mus eius.* Et in translatione Syriaca legitur:
Arescet, id est, omnis pompa & pulchritudo
eius immaturè arescet) quamuis inquam
Deus cum impijs sic agat, tamen alios, qui pu
ri & synceri sunt, antequàm macula infician-
tur & inquinentur à rebus mundanis, ad se per
Simile. mortem attrahit: Sicut cùm quis vineam ali-
quam iuxta iter habet, fructus eius nondum
maturos colligit, ne viatores, qui illinc transe-
unt, vuas ipsius furentur, & ipse, cùm sit domi-
Sap. 4. nus, eas penitus amittant. Atque ita de iuue-
ne iusto in sapientia dicitur: *viuens inter pec-
catores translatus est, raptus est, ne malitia mu
taret intellectum eius, aut ne fictio deciperet ani-
Simile. mam illius*, placita enim erat Deo anima il-
lius, propter hoc properauit educere illum de
42 medio iniquitatum. Ille, qui noctu amicum
suum ludentem videt, sciens, si ludus in lon-
gum differretur, illum omnes suas diuitias ac
numos esse amissurum, ingens in eum benefi-
cium conferret, si candelam extingueret, ne
vltra ludus progrederetur, & suam dilectus a-
micus pecuniam amitteret. Sic, quia Deus est
noster fidelis amicus, & scit, quòd si aliquo-
rum dies in longius tempus differantur, ani-
mas suas facillimè amittent, innumerabilia
peccata committentes, solet lucernam vitæ
eorum, ne penitus destruantur, extinguere.
Quapropter, tu Pater seu mater, qui filium a-
misisti, noli flere, scilicet, nimis, siquidem
Deus illum à te, vt in bonum ipsius redunda-
Simile. ret, auferre dignatus est. Solet etiam Domi-
nus parentes filijs priuare, vt, videlicet, ipsi
magis expediti sint ad ipsius Dei seruitium: sic-
43 ut hortulanus solet fructificationem arboris
& superflua eius, vt ipsa magis crescat, & vbe
B. Hiero. riores fructus proferat, abscindere. B. Hiero-
nymus refert, quandam piam & deuotam fœ-
minam, cùm vna die vir eius & duo filij ex vi-
ta migrassent, magno animi feruore dixisse:
Scio Christe quid quæras: quæris totum meũ
amorem. O fœlix mulier, quæ sic illa sancta
consideratione ex laboribus commodum &
vtilitatem sciuit educere. Facite & vos sic (fra-
tres mei) & hanc prudentem fœminam imi-
tari contendite, cum vos filijs orbatos videri-
tis, omnem vestrum amorem in eo, qui illum
meretur, videlicet, in Deo collocate.

Igitur post cõsolatoria verba. *Accessit Chri-
stus Dominus & tetigit loculum.* Vbi B. Cy- B. Cyril.
rillus ait: Non solùm verbo peragit miracu-
lum, sed & pheretrum tangit, vt agnoscas effi-
cax esse Christi corpus ad humanam salutem: 44
est enim caro verbi omnipotentis cuius habet
virtutem. Sicut enim ferrum adiunctum igni, Simile.
perficit opus ignis: sic postquàm caro vnita est
verbo, quod viuificat omnia, ipsa caro facta
est viuificatiua & mortis expulsiua. O apposi-
tissimam similitudinem & annotatione dig-
nam. Mira res. Non vt Helias aut Eliseus su-
per corpus mortuum incubuit, nec vt Petrus
pro Tabita suscitanda orauit, sed tanquam
Dominus omnipotens vocauit adolescentem
delatum ad sepeliendum, dicens: *Adolescens
tibi dico, Surge. Et resedit, qui erat mortuus, &
cœpit loqui, & dedit illum matri suæ*: Siquidem
propter eius amorem illum suscitauerat. Ex
quo patet, lachrymas & orationes proborum 45
parentum erga filios plurimùm coram diuino
conspectu valere, sicuti è contra improborum
parentum scelera filijs multorum laborũ cau- D. Au-
sa esse solent. D. Augustinus & B. Thomas in- gust. in
quiunt, filios nunquam puniri pœna spiritua- epist. ad
li pro parentibus, nisi communicent in culpa, Auitũ.
vel per originem vt peccatum originale: quia B. Tho. 1.
(vt dicitur in Ezechielem propheta) *Filius nõ* 2. q. 81. a.
portabit iniquitatem patris: Pœna autem cor- 2. ad 1.
porali interdum iudicio diuino vel humano Ez. ch. 18.
filij pro parentibus puniuntur, in quantum, B. Tho. 1.
scilicet, sunt aliquid patrum secundùm cor- 2. q. 87.
pus. Et alibi idem S. Doctor aliam distinctio- art. 8.
nem adhibet, dicens, quòd pœna considera-
tur bifariam, primò pro ratione pœnæ, secun-
dò sub ratione medicinæ peccati. Pœna primo
modo sumpta non debetur nisi peccato, quo-
niam per pœnam reparatur æqualitas iusti-
tiæ, & hac pœna non punitur nisi peccator.

Pœna autem secundo modo sumpta, prout
46 est medicina, irrogatur aliquibus absque culpa propria, sed non absque causa: & hoc solùm in bonis temporalibus, non in spiritualibus & æternis. Et resedit, qui erat mortuus, ad vnum tantum verbum, quod Dominus locutus est. Tu autem ô miser peccator non vis à culpa suscitari. Deo ipso te quamplurimis vocibus, diuinis inspirationibus, ac suis prædicatoribus admonente.

Accepit autem omnes timor. Cur, quæso timor? Quia in effectu causam cognouerunt, hoc est, in hoc diuinitatis opere diuinitatis omnipotentiam & gloriam præsentem adesse senserunt. Ea enim est diuinæ maiestatis amplitudo, vt cùm ea aliquo signo manifestè pro-
47 ditur, non possit humana infirmitas non præ eius admiratione obstupescere atque trepidare. Ex hoc fratres, licet deducere, quale erit irati iudicis in die illa tremenda vultum expectare, quis pauor, quis mœror, quis horror, quæ trepidatio, cum reprobi homines scissuras petrarum & saxoru n cauernas requirant, ne vultum iudicis iratum cernant: Si modò accepit homines timor, cùm Dei omnipotentis gloriam in mortui huius excitatione viderunt, quid facient, cùm eundem non mortuos ad vitam reuocantem, sed viuentes sempiterna morte mulctantem viderint? Nunc autem fratres in potestate nostra est, vt in illo die non iratum, sed placidum iudicem ad cœleste regnum inuitantem, cernere valeamus. Fœlix,
48 qui hoc semper animo agitat. Felix & verè prudens, qui sic vitam instituit, vt se semper ad illum diem præparet: hac enim præparatione diuinam gratiam acquiret, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

AD LECTOREM.

PRO hac Dominica decimaquinta duas conciones inuenies in Quadragesimali nostro, in feria quinta post quartam Dominicam Quadragesimæ.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Cùm intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Luc. 14.

IN sacro Deuteronomij volumine sanctus Moyses nomine Dei populum Israëliticum sic allocutus est: *Si audieris in vna vrbium tuarum dicentes aliquos: Egressi sunt filij Belial de medio tui, & auerterunt habitatores vrbis tuæ, & dixerunt: Eamus & seruiamus Dijs alienis, quære solicitè, & diligenter rei veritate perspecta si inueneris certum esse quod dicitur, et abominationem hanc opere perpetratam, statim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & delebis eam, omniaque, quæ in illa sunt vsque ad pecora. Quidquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in medio platearum eius, & cum ipsa ciuitate succendes, ita vt vniuersa consumas, non ædificabitur amplius.* Deut. 13. Quid quæso fratres hac lege seuerius? Quid agis Domine? Quid quæso hac lege præcipis? Quænam huius legis æquitas & iustitia est? Satis enim videbatur, vt rei criminis huius ferro atque igne interirent. Quid pueri infantes commeruerunt? Quid varia domus suppellex? Quid pecora? Quid parietes domorum & mœnia ciuitatis, vt ea destruere, solo æquare, & comburere iubeas? Quòd si iudicia Domini vera sunt & iustificata in semetipsa, quis hanc adeò seueram legem iustificabit? Sed quæro à te, quis illam contra primum parentem latam sententiam iustificabit, per quam omnis eius posteritas æternę pœnæ damnata fuit, propter vnam duntaxat rem tam facilem, qualis fuit ex vno pomo vetito manducare? Ecquis etiam obsecro legem iustificabit, quæ iubet, vt propter vnum tantummodo peccatum mortale, quod breuissimo temporis spatio committitur, ille, qui illud perpetrat, in æternis inferni cruciatibus patitur? Nullus profectò eam, nisi infinita & immensa Dei bonitas iustificat, vt videlicet non solùm peccator, sed quidquid suis manibus tetigit, & quidquid ei inseruiuit, penitus destrua-

destruatur. Ex quo patet, quam immensa sit
Dei bonitas, siquidem qui eum offendit, tanta
pœna dignus est. Hinc etiam infertur, quan-
tum malum sit peccatũ, & quod si vnum pec-
catum totam vnam vrbem, quin imò & totum
mundum Deo odibilem reddit (sicuti pecca-
tum Adæ primi parentis fecit) quanto magis
5 quodlibet opus licet bonum sit, si cùm pecca-
to coniungitur, odibile reddet? Hoc D. Paulus
mirabiliter ad Corinthios scribens docet. *No-*
1.Cor.10. *lo*, inquit, *vos ignorare fratres, quoniam Patres*
nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare
transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt
in nube & in mari, & omnes eandem escam spi-
ritualẽ manducauerunt. Id est, omnes S. Moysi
crediderunt & obtemperarunt, omnesq; ver-
bis eius cõfidentes per medium maris transie-
runt, ac doctrinæ ipsius pasti fuerunt, eamque
secuti sunt, sed non in plurib. eorum benepla-
citum est Deo: Hoc est, Quamuis hæc bona
opera egerunt, tamen Deo non placuerunt,
quoniam cum illis bonis operib. quampluri-
ma scelera miscuerunt. Quæ quidem statim
sanctus Apostolus incipit recensere, dicens:
Hæc autem in figura facta sunt nostri, vt non
6 simus concupiscentes malorum, sicut illi con-
cupierũt, nec idololatræ efficiamini, sicut qui-
dam ex ipsis, nec fornicemur, sicut quidam ex
ipsis fornicati sũt, &c. Ecce igitur qualiter pec-
catum venenũ est, quod opera, licet de se stu-
diosa sint inficit.

Excellens profectò opus erat, Christũ Re-
demptorem nostrum ad manducandum inui-
tare, sed peccato deprauatæ intentionis hoc o-
pus corruptum & vitiatũ est, siquidem sacro-
sanctum hodiernum Euangelium inquit: *Ipsi*
obseruabant eum. Quasi dicat, Princeps Phari-
sæorum, qui Dominum inuitauerat, alios etiã
Pharisæos sibi similes in malitia inuitauit, vt
omnes simul attentè inspicerent, in quo eum
calumniantes notare possent. Hæc est mundi
perditio: nullus suis peccatis & scelerib. con-
tentus est, sed omnes in ipsis volunt sociari, si-
Iudic.14 cut huic improbo Pharisæo contigit. Leo, quẽ
Sanson interfecit, in ore mel habuisse, viscera
verò & reliquum corpus corruptum fuisse, le-
7 gitur. Sic hi miseri Pharisæi in ore mel habe-
bant, hoc est, dulcia verba, quibus Dominum
inuitabant: at viscera & corda eorum inuidia
& malitia penitùs corrupta & inquinata erãt.
Isti cum populi concionatores essent, disseca-
bantur cordib. suis, videntes summi prædica-
toris Iesu Christi acceptationem, & ferre non
poterant, vt populus ipsis relictis eũ sequeren-
tur. Cain & Abel fratres erant, & credere dignũ
est, illos initio maxima familiaritate & amici-
tia coniunctos fuisse, sed cũ ambo sacrificium
offerre, & idem munus exercere cœperũt, sta-
tim in altero videlicet Cain, inuidia regnare Gene.4
cœpit, & fratrem suum Abel tanto odio prose-
cutus est, vt, quousq; eum interfecit, non quie-
uerit. In Prouerbio dicitur: *Quis est tuus inimi-*
cus? Ille qui idẽ munus exercet. Hispanè [*Qui*
en es tu enemigo, el hombre de tu officio.] Propter 8
eà Pharisæi adeò aduersarij erant immaculato
agno Iesu Christo, quia, scilicet, prædicationis
munus etiam exercebant, & ideò, *Obseruabant*
eum. Vtinam hoc malum in Pharisæis tantum
remaneret, nec vlterius progrederetur. Sed
proh dolor! siquidẽ tot hodie in populo Chri-
stiano insidiatores suorum proximorum inue-
niuntur, super quos, si ipsi se nõ corrigunt, in-
cidet illa Prophetæ Habacuc maledictio: *Væ* Habac. 2
qui potum dat amico suo, mittens fel suum & in-
ebrians, vt aspiciat nuditatem eius. Fel est mali-
tia, inuidia, & odium, quo improbus ac scele-
ratus, conatur proximi sui defectus detegere,
de eo iniustè malè suspicans. Auertite fratres
inuidias & malitias de cordib. vestris, si ab hac
maledictione liberi esse vultis, & diuinam mi-
sericordiam consequi desideratis. Nam san- Esai. 58
ctus Esaias ait: *Anteibit faciem tuam iustitia*
tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuoca-
bis, & Dominus exaudiet, clamabis, & dicet:
Adsum. Si abstuleris de medio tui catenã, & de-
sieris extendere digitum, & loqui quod non pro-
dest. Longè certè admirabilia sunt hęc dona &
alia, quæ hic nomine Dei sanctus Propheta
pollicetur tibi. ô homo, si catenas, quib. anima
tua ligatur, id est, scelera ac peccata alijs scele-
ribus coniuncta, abstuleris atque exolueris: ex
malitia enim inuidia oritur, & ex inuidia odiũ,
& ex odio suspicio, proditio, homicidium, atq;
alia quamplurima scelera nascuntur. Et si de-
sieris extendere digitum. Quando aliquis di- Simile.
gitum erigit, signum est, quo pollicetur se pro-
missa adimpleturũ. Atq; ita dicere soletis pro-
mittenti aliquid: Eleua digitum tanquã fidelis
homo,

homo,& sic res confirmata remanet. Idcircò,
Si desieris extendere digitum,perinde est ac si
10 diceretur, si te in malo non confirmas. Vel se-
S.Hiero. cundum sanctum Hieronymum, Si desieris
extendere digitum, hoc est, desieris ostendere
digito proximum tuum, de eo malè iudicans
& dicens illum digito ostendens, Ecce ille ta-
lis aut talis est, vel sine dubio ille ad aliquod
scelus perpetrãdum pergit. Igitur (frater cha-
rissime) hæc mala depone,& tantorum malo-
rum particeps non efficieris. Et implebit Do-
minus splendoribus animã tuam, & eris quasi
hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius
non deficient aquæ, sicut statim inferiùs pro-
mittitur. Disce bona opera sancta intentione
D. August. sup. Ioan. patrare,nam (vt ait D. Augustinus) non solùm
bonus est, qui bonũ facit, sed qui propter bo-
num facit. Magnus peccator fuit Saul, & ma-
11 gnus peccator Rex Dauid, & vterque de suis
sceleribus pœnituit, & ea publicè cõfessus est.
1.Reg.15. Saul enim dixit: *Peccaui, quia præuaricatus sum*
2.Reg.12 *sermonem Domini*: Dauid autem, *Peccaui*, in-
quit, *Domino*, Deus verò pœnitentiam Regis
Dauid admisit, eo quòd sancta intentione fa-
cta fuit, pœnitentiam autem Saulis,quoniam
eam debita intentione non egit, abiecit. Simi-
liter infœlix Iudas & Beat Petrus ambo Chri-
stum Dei filium prælatum habuerunt, ambo
in eodem collegio commilitones fuerũt, am-
bo peccatores,ambo proditores suo magistro,
siquidem alter semel illũ vendidit, alter ipsum
ter negauit:ambo dixerunt, Peccaui:sed Iudas
reprobatus fuit, quoniã illud sancta intentio-
ne & fiduciæ plena non dixit, at D. Petro con-
donatum est peccatum,quia bona intentione
12 dixit, Peccaui. Ex his stupẽdis exemplis patet
deprauatã intentionem ipsa bona opera mala
facere: intentionem verò rectam eadem bona
opera diuinæ Maiestati grata & accepta red-
dere. Sed dicet aliquis, Si Dominus depraua-
tum illorum Pharisæorum cognoscebat ani-
mum & intentionem, quare cum illis voluit
B.Cyrillus super hunc locum. manducare? Ad hoc B. Cyrillus respondet,di-
cens: Quamuis Dominus malitiam Pharisęo-
rum cognosceret, in eorum tamen aderat cõ-
uiuijs, vt prodesset præsentib. per verba & mi-
racula. In quo diuinus Magister nos docuit a-
Simile. nimum, quem erga illos, qui nos odio prose-
quuntur,habere debemus. Si esset imago quę-
dam Christi crucifixi, quam ipsemet Christus
filius Dei depinxisset, qua reuerentia & hono-
re haberetur? Et si hæc imago cadens caput 13
tuum percuteret, & postquàm cecidit, in luto
remaneret, forsan deuotionem & reuerẽtiam,
quam erga illam habebas,ob id amitteret? Mi-
nimè profectò, quin potiùs diligenter eam à
luto educeres, & ipsam omni sedulitate mun-
dares. Quis enim esset adeò insanus & mente
alienus, vt, quia imago cadens eum percussit,
de ipsa vltionem sumere volens, eam frange-
ret,& in frustra redderet? Deus nos à tãta insa-
nia eripiat: qui enim tale facinus perpetraret,
crudeli supplicio dignus esset. O vtinam (fra-
tres mei) hinc intelligatis obligationem, qua
astricti estis,vt proximis,qui vobis nocent,be-
neficiatis, & intelligatis etiam crimen, quod
committitis,malum pro malo reddentes. O-
ptimè scitis proximum vestrum esse quandam
Dei imaginem ipsis proprijs manib. depictam
& fabricatam. Si igitur ob malitiam suam ima
go hæc incidit, & aliquem vestrũ vexat & do-
lore afficit, atque hoc modo cadens ipsa in lu-
to culpæ remanet,propter reuerẽtiam & amo-
rem immensi Dei, qui eam suis manib. pinxit 14
& fabricauit, ad suiq; imaginem fecit, obliga-
tione astricti estis, damnum & nocumentum,
quod vobis suo casu intulit, perferre, ipsamq;
è luto, in quod incidit,omni cum diligẽtia ex-
trahere. Si autem dicitis: Qualiter illam à luto
extrahemus? Beatum Apostolum audite,qui Rom.12.
modum egregiè ostendit, dicens: *Si esurierit*
inimicus tuus,ciba illum, si sitit, potum da illi:
hoc enim faciens carbones ignis cõgeres super ca-
put eius: Excellens profectò hoc artificium
est ad extrahendum impium & sceleratum ab
ira,inuidia,& malitia sua, ipsumque in amore
& charitate inflammandum, videlicet, bonis
operibus eum afficere. Sed,proh dolor,quàm
pauci sunt, qui sic Deũ diligant, vt hoc modo
proximos suos à peccato auertere atq; extra-
here contendant. Quin potiùs velut canes ra-
bidi imagines Dei in luto iacentes aggrediun-
tur,ipsasque confringunt eis omnibus,quibus
possunt,modis damnum inferentes. O infer- 15
nales belluæ, quàm apertè ostenditis nullo a-
more illum summum Deum prosequi, à quo
tot beneficia accepistis, & accepturos vos esse
speratis. Nam (vt ait B. Ioannes) qui nõ diligit 1.Ioan.4.
fratrem

fratrem suum quem videt, Deum, quem non vi-
det, quomodo potest diligere? Pertimescite fra-
tres seuerissima Dei supplicia, quibus ob hu-
iusmodi impatientiam, & propter crudelita-
tes, quas erga proximos vestros exercetis, di-
gnos vos esse reputamini. Oculos in illo cæle-
sti magistro collocate: attendite quo amore
velut agnus mansuetus sese inter dentes illorũ
voracium luporum dilacerandum iniecerit, vt
eorum insanam rabiem, quæ vsque ad ipso
16 rum corda penetrauerat, sanaret. Quantò ma
gis illorum sceleratorum malitia & venenum
augebatur, tantò magis bonus Iesus ipsos ad
Esai 42. se conuertere & attrahere contendebat. *Cala*
mum quassatum non conteret, & linum fumi-
gans non extinguet, inquit sanctus Esaias de i-
Matt. 17 pso Christo Saluatore mundi ad literam lo-
quens: atque ita hanc authoritatem B. Matth.
citauit. Quò aliquis pluribus laqueis irretitur
& illaqueatur, eò Dominus plura ei media &
itinera ad ipsum ad se attrahendum patefacit.
3. Reg. 18. Quamuis Propheta Helias plurimam aquam
in holocaustum proiecit, non ideò ignis, qui è
cælo descẽdit, ipsum totum holocaustum de
stitit incendere & consumere. In quo signifi-
catum est, quòd licèt homines madefiant &
immergantur in aquis plurimorum peccato-
rum, non ideo ignis diuini amoris non descen
dit ad ipsos inuitandos & ad veram pœniten-
tiam commouendos, ita, vt velut prunæ in-
17 censæ, sic ipsi charitate inflammati remaneãt.
Domino igitur mãducantè, *Ecce homo qui-*
dam hydropicus erat ante illum. Si aliquis ab
hoc hydropico quæreret, & ei diceret: Nonne
æquum esset frater & rationi consentaneum,
vt parumper expectares, quousque prandio
finis imponeretur, & tunc opportuniori tem-
pore te venisse diceremus? Respondere posset:
Nunquid cum dominis huius seculi à miseri-
cordia & pietate alienis mihi agendum est,
quos humana superbia perniciosè docuit, vt
pauper licet septies & octies ipsos adeat, vix
eorum conspectum captare possit, & eos vno
verbo alloqui? Priùs enim quàm ad eos ventum
sit, sunt ianitores, custodes, & pædagogi, qui
aditum non aliter intercludunt, quàm si esset
arx fortissima seu mœnia publica, vbi nobiles
18 ob aliquod scelus includuntur. Non mihi a-
gendum est cum ijs crudelibus & inflatis prin-
cipibus, Regem clementiæ & principem bo-
nitatis, ac fontem misericordiæ adire conten-
do, in cuius pijssimi Domini ędibus nullus est,
qui dicat: Non est modò hora alloquendi prin
cipem nostrum, reuertere posteà quia ipse prã-
det, reuertere quia dormit meridianum tem-
pus: ipse enim ianua & ianitor est, ipse qui nos
vocat, & ipse, qui nobis ad ingrediendum ape-
rit. Quomodò ianuas suas occlusas habebit,
qui ad ostia animæ meæ cõtinuò pulsat? Quo-
modo à sua mensa vacuum aliquem abire iu-
bebit ille, qui in cruce pendens tot locupleta- 19
uit? Erga hunc Dominum nulla hora est extra
horam: nec tempus extra tempus: nec locus v-
bi non sit locus nec occasio, vbi non sit ad po-
stulandum occasio, & vt ab illo maxima dona
ac beneficia obtineantur. Ah fratres, vbi cha-
ritas est & amoris ignis, semper hora est bene-
faciendi & semper occasio ac ianua est mani-
festa. Mihi credite fratres, impietas & crudeli-
tas, quam dæmon in hominum cordibus se-
minauit, in causa est quòd pauperibus famuli
dicere solent: Dominus meus dormit, mandu-
cat, aut in alia re est occupatus: illum nũc mi-
nimè alloqui poteritis. Erat Patriarcha Abra- Gen. 18.
ham in conualle Mambre sedens in ostio ta-
bernaculi sui, expectans transeuntes pauperes
& peregrinos, vt eos inuitaret, atque hospitio
acciperet, tunc vidit tres viatores ad se venien
tes, cum quibus singulari pietate vsus est. Et
quota hora id contigit? In ipso (ait sacer tex-
tus) feruore diei. Nunquid Patriarcha sancte 20
hoc tempus non postulas, vt in interiori ta-
bernaculi te contegas & includas, vbi à solis ca
lore minimè opprimaris, & non Meridiano
soli & æstui, quando maiorem vim habet, te
esse expositum? Minimè profectò: quoniã ser-
uis Dei nec frigus nec calor, nec cibus, nec po-
tus, nec somnus, nec aliquid aliud impedimen
to esse debet, quominùs proximorum necessi-
tatibus absque vlla mora subueniant. Au-
diens sanctus Tobias, iugulatum iacere in pla Tob. 2.
tea, statim exiliens de accubitu suo, & relin-
quens prandium ieiunus, peruenit ad corpus,
& postquàm illud sepeliuit, manducauit pa-
nem cum luctu. *Omnia tempus habent* (inquit Eccl. 3.
Ecclesiastes) *tempus nascendi, tempus morien-*
di, tẽpus plantandi, tempus euellendi, quod plan-
tatum est, &c. Omnibus rebus sapiens tempus

designauit, præterquàm ad diligendum Deũ, & ad subueniendum egeno proximo: hæc enim duo quolibet tẽpore fieri possunt, & quacunq; oblata occasione illa exercere debemus.
Simile. Lic mihi frater, si domi tuæ, quæ pro carcere in quodam crimine tibi data fuisset, detentus esses, & cum tu mensæ accumberes, quidam tibi diceret: Quid mihi Domine dabis, & ego ab hoc infortunio te eripiam, ecce adsunt testes in tui fauorem, tũnc forsan responderes, & diceres: Abite hinc tu & testes tui: ego enim nunc manduco & ad id opportunius aliud sese tempus offeret? Profectò hoc absque dubio minimè diceres, quin potiùs statim scribam vocari iuberes, vt illorum testium dicta in album reciperet, & cibos, qui coram te appositi erant, auferri & obseruari imperares. O humanam miseriam dignã, quæ lachrymis sanguineis deploretur. An nescis, ô homo, animam multo maioris valoris esse quàm corpus, & spiritualia vincula deteriora esse quam corporalia, & cùm in peccato sis, ad gehennæ furcam
22 damnari? Quid autem sunt pupillus & vidua, pauper & egenus, qui à te eleemosynam postulãt, nisi testes, qui te in seuerissimo die iudicij erepturi sunt, & patroni, pro quibus Deus te dispositurus est, vt modò ab ijs peccatorum vinculis exire & liberari valeas? Quomodo ergo eis dicere audes. Ite & à me recedite, quia p tempus nunc vobis subuenire non vacat, cum illos apertis brachijs excipere deberes, dicens: Benè veniatis fratres, siquidem ad eripiendum me à furca venitis? Deus te, ô frater, illuminet, vt hoc intelligas, & posthac illud adimplere studeas.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Optimũ sibi pauper hic remedium quæsiuit ad salutem & misericordiam consequendã, videlicet, cum se coram Domino posuit: efficax enim valde est alienæ necessitatis visus, vt viscera videntis compassione commoueãtur, & vt humanum cor compellatur ad succurren
23 dum egenti. Si iudex proprijs oculis carcerem videret, diues hospitalia, nobilis viduam debilem & pauperem iacentem in humo hyberno tempore, ô quot remedia miseris pauperibus adhiberent, sed cùm illos proprijs oculis non aspiciat, ipsis nequaquam compatiuntur. Bea-
Tob. 4. tus senex Tob. filio suo dicebat: *Noli auertere faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet, quòd nec facies Domini auertatur à te:* Attẽdite qualiter iustus senex iubeat filio suo oculos in pauperibus figere, si enim ipsos contemplatur, visus suo munere fungetur, videlicet, cor præ teneritudine emolliet, & manus soluet, ipsasque liberales reddet. Postquam Ægyptij omnia, quæ habebant, consumpserunt, ad Patriarchã Ioseph dixerunt: *Quare morimur coram te?* Ac Gen. 47.
si dicerent: Si non videres nos quamplurimam 24
penuriam ac miseriam patientes, non mirum esset, si nobis minimè compatereris, sed videns tuis proprijs oculis egestatem nostram, qualiter commiseratione ductus nobis non subuenis? Idcirco supernus iudex Iesus Christus die Matt. 25
iudicij impijs dicet: *Infirmus eram & in carcere, & non venistis ad me.* O pijssime Domine, siquidem per illud, Me, intelligis pauperem, quid obsecro cõmodi aut vtilitatis egeno prouenit, ex eo, quod ego ipsum inuisam, si necessaria ei non suppeto? Et ei, qui in carcere est, quid meus visus prodest, si eius debitum non soluo, ac eius remedium non inquiro? Ah, (fratres mei) hinc poteritis vos visus efficaciã colligere. Iubet Dominus, vt ægrotũ & eum, qui 25
in vinculis est, proprijs oculis aspiciatis, quoniã si hoc facitis, adeò naturale est, ex visu pietatem quãdam & compassionem oriri, vt non possitis non illis totis viribus vestris opem ferre & auxiliari. Idcircò id, de quo magis bonus Iesus cõquereretur, est, *Quia non venistis ad me.* Hoc verbum, Ad me, nos docet, debere pauperibus remedium quærere, non propter humanos respect⁹, sed quia in nomine Iesu Christi postulant. Olim cùm Iudæi nimis angusto corde essent, eos Propheta Esaias ad miseri- Esai. 58.
cordiam persuadens, sic est allocutus: *Cùm videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris.* Vbi alius vertit, *& domesticos seminis tui ne despexeris.* Hebræi vix sciebãt misericordia vti, nisi ergã consanguineos suos: nunc autem, vt pietas sit meritoria, pauperibus opem ferre debemus, nõ tantùm quia consanguinei nostri sunt, sed consanguineis & non consanguineis egenis subuenire debemus. ipsi enim 26
loco Christi Redemptoris nostri in terris sunt.

Et respondens Iesus ad impias cogitationes astantium, dixit ad legisperitos & ad Pharisæos: Si licet sabbatho curare? Vt intelligamus quorsum

ſum Dominus hanc quæſtionem propoſuit, notandum eſt id, quod in Exodo dicitur, ſcilicet: *Memento vt diem ſabbathi ſanctifices. Sex diebus operaberis, ſeptimo autem die ſabbathum Domini Dei tui eſt, non facies omne opus in eo tu & filius tuus, & filia tua, ſeruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena*
27 *qui eſt intra portas tuas.* Vbi valde perpendendum eſt Dominum huic duntaxat præcepto illam particulam, Memento, addidiſſe. Non
Alex. Alenſis, 3.par.q. 11.mēb. 3.art.1. dixit, Memento, vt diligas Deum, Memento, quòd non aſſumas nomen Dei tui in vanum, ſed memento, vt diem ſabbathi ſanctifices, quod quidem non ſine magno myſterio additum fuit. Alexāder Alenſis inquit, nouem præcepta Decalogi eſſe à rationis dictamine indi-
Simile. ta, in humanis cordib. ſeminata, hoc verò tertium per inſpirationem Spiritusſancti fuiſſe edoctum. Sicut enim certa tempora neceſſitatibus corporalibus, ſcilicet, ad comedendum, dormiendum, & familiam noſtram gu-
28 bernandam conſtituimus, ſic certum tempus ad vacandum rebus diuinis & ad reformanda corda noſtra, atq; ad reparandas ex quotidianis ſtragibus animas noſtras, deſtinare neceſſe erat. Deus autem particulariter ad hoc diem ſabbathi ſignauit. Et cum hoc præceptum de die Sabbatho ſeruando non ſit à dictamine rationis, ſed ab inſpiratione & immerito Dei, ideò hic doctor ait, Dominum huic præcepto addidiſſe, Memēto. Alia ſingularis ratio huius verbi, Memento, hæc eſt, ſcilicet, voluiſſe Deū in adimpletione huius præcepti modum tribuere ad impletionem aliorum omnium. Qui enim feſtiuis diebus, vt æquum eſt, Deo vacat, ipſosque ſanctificat ſeſe in ſanctis exercitijs & cogitationibus exercens, atq; in memoriā reuocās accepta à Deo beneficia, & ipſum Deū, qui illa ſibi contulit, apud ſe cum animi tenetitudine redamans (hoc enim verè eſt ſabbathum ſanctificare: otium namque pietate & ratione vacuum adeo nihil confert, vt etiā de
Eccle 33. eo ſcriptum ſit, *Multam malitiam docuit otioſitas:* & ideò ſabbathi otium tāta religione obſeruandum Deus ſanxerat, vt homo curis & negotijs ſecularibus vacuus, eo die rebus diui-
29 nis atq; animæ ſuæ ſaluti operam daret) ijs rebus ad obſeruationem aliorum præceptorum facillimè diſponitur. Idcirco Dñs hic adiecit, Memento vt diem ſabbathi ſanctifices, ad ſignificandum quantum huius præcepti obſeruatio ad aliorum impletionem conducat. Hic etiam valde notandum eſt S. Moyſen in nullo aliorum præceptorum præterquàm in hoc, rationem reddidiſſe eius, quod Dominus imperauerat: Sicut etiam hoc B. Chryſoſtom. ani- *B.Chryſ.*
maduertit cauſam aſſignans, quia cætera omnia præcepta à dictamine ſunt rationis, & ipſa naturalis ratio ea nos docet. Et ob hanc rem S.Dauid dixit: *Præuaricantes reputaui omnes* *Pſal. 118*
peccatores terræ. Præuaricator eſt, qui aliquam legem ſoluit: ergo illi, qui legem non acceperunt, neque eis prædicata fuit, qualiter à ſancto Dauid legis præuaricatores appellari poſ- 30
ſunt? Reſpondetur illos legem naturalem confregiſſe. Ideò quoniam præcepta legis naturæ ipſe homo per ſe ſcire poteſt. Deus rationem non reddidit, propter quam illa imperabat, cū autem ad hoc præceptum deuenit, adiectum eſt: Sex enim diebus fecit Deus cœlum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis ſunt, & requieuit die ſeptima, idcirco benedixit Dominus diei ſabbathi & ſanctificauit eum. Et cùm particulariter præcipere hunc diem obſeruare, nō eſſet à rationis dictamine, ideò cauſam aſſignat obſeruationis, videlicet, creationis beneficium, quaſi admonens, vt parenti & conditori rerum omnium peculiariter in illo die homines gratias agerent, cumq; ob tam admirandam fabricam feruida prædicatione cele-
brarent. At poſt creationem Deus hominibus 31
aliud longè maius beneficium contulit, videlicet, beneficium reparationis & redemptionis. Quid enim prodeſſet, Deum nos creaſſe, ſi infectam & quodammodo deletam imaginem animæ noſtræ ipſe non reformaſſet, & ſuo ſacratiſſimo ſanguine illuſtraſſet? Ideò cū Chriſtus Redēptor noſter die Dominico à mortuis reſurrexerit, ſabbathum, quod olim propter creationis beneficium, vt feſtiuum celebrabatur, propter beneficiū redemptionis in diē Dominicum tranſlatum eſt. Hanc aūt commutationem temporibus Apoſtolorum inceptam fuiſſe exiſtimo. Fuit etiam dies Dñica alijs mirabilibus operib. quæ Deus in ea operatus eſt, ſummoperè adornata. Nā primus dies fuit, in quo Deus cęlū ac terrā creauit, & eodē die arca Noë in montib. Armeniæ quieuit: in hoc Dñs popu-

populum Hebræorum ab Ægyptiorum serui-
tute eduxit,in hoc cœpit manna è cęlo efflue-
re,in hoc Christus Redemptor noster ex pu-
rissima Virgine matre sua nasci dignatus est:
in hoc sanguinem suum in circuncisione pri-
mò profudit:in hoc resurrexit,& sua sanctissi-
ma resurrectione omnia nostræ redemptionis
mysteria confirmata remanserunt: in hoc de-
nique die Dominico Dominus Spiritum san-
ctum in suos sacros discipulos misit. Quocir-
ca meritò sancta Ecclesia his altissimis myste-
rijs adducta sanctificationem sabbathi in diē
Dominicam commutauit. Quamuis autem
verum sit,quod propter creationis, & conser-
uationis beneficium Deo gratias agere debea-
mus,tamen multò magis propter redemptio-
nis beneficium obligatione astringimur, &
debemus creatorem ac Redemptorem nostrū
laudare & glorificare. Ad hoc enim nos sancta
33 Ecclesia in quotidiano sacrosancto Missæ sa-
crificio voce sacerdotis hortatur,cùm ait:Gra
tias agamus Domino Deo nostro. Et postea ad
Deum orationem conuertens,inquit:Verè di-
gnum & iustum est,æquum & salutare,nos ti-
bi semper & vbique gratias agere. Obseruate
obsecro, quomodo nullis verbis poterat ma-
gis hoc officium commendari,quàm, vt sem-
per & vbique fieret, hoc est, vt omni loco &
omni tempore Deo gratias ageremus, ita vt i-
psa vita nostra nihil aliud quàm perpetua gra-
tiarum actio & vox laudis esset. Quid enim iu-
stius quàm vt semper illū cogitemus,qui sem-
per nobis adest,semper vitam inspirat, semper
in conseruandis,tuendis, & alendis nobis ita
occupatus est, vt si vel tantillum prouidentiæ
suæ oculos à nobis auerteret,in nihilum pror-
34 sus,vnde conditi sumus,recideremus? Mos a-
Simile. pud mercatores est, vt diuersis in locis positi,
mutuas sibi operas præstent, vt ille mea, ego
contra illius negotia curem: cū enim ego sim
Salmanticæ,ille Cæsaraugustæ, dum ille Cæ-
saraugustæ ait,quæ mea sunt,ego Salmanticæ
diligenter, quæ illius sunt,exequor. Cur ergo
non præstem ego Deo quod homini præsto?
Si in cœlo residens indefessa cura & prouiden-
tia salutis meę curam gerit,cur ego,qui in hoc
inferiori mūdo vitam ago non illius cultus &
honoris rationem habebo? Et si propter dona
corporalia hoc facere debeo, quantò maiori
obligatione hoc propter spiritualia beneficia
faciam quæ ille sua acerbissima morte mihi
lucratus est? Insensibiles creaturas S. Isaias in-
uitat dicens: *Laudate cœli, quoniam misericor-* *Isai.44.*
diam fecit Dominus:& in paraphrasi Chaldai-
ca habetur, *Laudate cœli,quoniam salutem po-*
pulo suo fecit Dominus. Vbi apparet,quod dum 35
dicitur Misericordia, absolutè mundi redem-
ptio per Antonomasiam intelligitur. Dum au-
tem sanctus Propheta cęlos inuitat,vt propter
illam Dominum collaudent, perinde est, ac si
significaretur,beneficium redemptionis adeò
magnum fuisse,vt etiam creaturę insensibiles,
& quæ gaudij minimè sunt capaces obligatio-
ne (si ita dici potest) ad ipsum Dominum pro-
pter illud collaudandum, astringuntur. Quod 36
profectò est magna exaggeratio vt hinc ho-
mines ratione præditi, & in quorum vtilitatē
illud collatum fuit, summam obligationem,
quam ad hoc habemus,intelligamus. Quam-
uis autem magna sit ingratitudo nos cōtinuò
in diuinis laudibus & vbique non occupari,
multò tamen maior est, nos diebus solenni-
bus,qui ad hoc peculiariter destinati sunt, ab
operibus cessantes diuinis colloquijs & con-
templationi minimè vacare, quin potius illos
in mille nænijs & vanitatibus consumimus a-
deò illius superni benefactoris nostri obliti, ac
si nihil ex ijs,quæ fides nos docet crederemus.
In sacro Exodi volumine legitur, quod mor- *Exod.1.*
tuo Ioseph surrexit rex nouus, qui filios Israël
crudeliter cœpit odio prosequi Meritò illum,
regem nouum appellat, quippè qui adeò erat
ingenio differens ab eo,qui regni sceptrum te-
nebat eo tempore,quo Israel in Ægyptum in-
gressus est: ille enim extraneos iustos regno
suo benignè excepit,hic eosdem iustos, qui in
terra ipsius incolæ erant tyrannide persecutus
est: idcircò illi omnia ex animi sententia ac
prosperè eueniebant, huic vero mille casus &
infortunia contigēre,ita vt ipse cum suo exer-
citu in mari summersus fuerit. Horum autem 37
infortuniorum causa fuit,quoniam ignorabat
Ioseph,id est,immemor erat beneficiorū,quæ
in Ægyptum ipse sanctus Ioseph contulerat,
cùm illa in eius memoria continuò deberent
residere. Fecerat enim sanctus Ioseph, vt om-
nis Ægyptus quintam suorum bonorum par-
tem Regi persolueret: atque ita si tam potens
erat

erat rex ille, ipse sanctus Ioseph in causa fuerat. Et quoniam horum omnium nō est recordatus, eò dementiæ venit, vt multas tyrannides, quibus se & regnum suum perdidit, exercere non dubitauerit Ecce igitur (fratres mei) om-
38 nium malorum nostrorum fontem & originē, illa enim ex eo profluunt & dimanant, quia verum Ioseph Iesum Christū saluatorem nostrum, & eorum, quæ ipse pro nobis fecit, ac beneficiorum, quæ in nos contulit, obliuiscimur: atque ita horum omnium immemores tanquam ingrati eum omni tempore & maximè illis diebus, qui ad Deo seruiendum & ipsum glorificandum dedicati sunt, impudentissimè offendimus.

His præhabitis oportet vos scire, apud Iudæos nefas esse, non quidem ex diuina religione, sed ex eorum superstitiosa obseruatione in die sabbatho ægrotos curare, idcircò Domino insidiabantur, vtrum hydropicum, quem ante oculos habebat, eo die sanaret. Tanta enim erat Domini misericordia, vt ipsi etiam aduersarij hoc sibi de ea pollicerentur, atque ita pro certo habebant ipsum posse ab eis accusari, eò quod diem festum non seruabat.

Cum ergo Saluator consilia eorum intelligeret, quærit ab eis: *Si licet sabbatho curare?* At
39 illi tacuerunt, ne, videlicet, respōsione sua aditum insidijs suis præcluderent: cogitabant enim intra se: Si dixerimus, licet, nō poterimus illum testimonio nostro damnare, quin & nos ipsos damnemus, qui factum antè probauim⁹. Si verò dixerimus: Nō licet, fortasse nostri metu, à curando ęgroto desistet, atq; ita cōsilia nostra, quibus eū illaqueare conamur, irrita erunt. At pijssimus Dominus praua malignantium consilia & odia despiciens, apprehensum sacratissima manu sua hydropicum, subita sanitate donauit. Qua in re immensa Christi Domini misericordia apparet, qui sæpe etiam nō rogatus misericordiam miseris impendit: sic enim hydropicum hunc nihil rogantem, nihil petentem sanauit. Cum ergo cœlestis medicus hydropicum sanasset, Pharisæos etiam, qui grauioris superstitionis & cæcitatis morbo laborabāt, sanare curauit, eos docens diem festū non frangi, dum quis erga egenos proximos in
40 eo misericordię opera, siue spiritualia, siue corporalia exercet: hoc enim magis Deo placet, q̃ sacrificia legis veteris illi placuerunt. Et in hoc significatur id quod Dominus apud D. Matthæum dixit, scilicet: *Misericordiam volo, & non sacrificium.* Nunquid Domine sacrificium non vis? Quare ergo in toto Leuitici libro iubes, vt tibi vituli, arietes, tauri, atque alia animalia in sacrificijs offerrentur? Respondetur, hæc verba esse quandam diuinam exaggerationem ad significandum quanti Deus opera misericordiæ quæ erga proximos fiunt, æstimet: ideo inquit, se nolle sacrificia, quamuis verè & realiter illa velit. Quamuis (vt ait B. Augustinus) sacrificium est, quidquid Deo ad eius honorem impenditur, vt placetur, Igitur ad significandum se illa sacrificia veteris legis tanti non æstimare, quanti opera misericordiæ, ideò dixit, *Misericordiam volo*, &cæt. sicut cùm etiam ait: *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra*, id est, opera exteriora non curo, sed interiora. O Deus infinitæ maiestatis nunquid exteriora opera tibi grata non sunt? Maximè profectò imo & qui contrarium diceret, pessimè erraret. Quare ergò inquit, tibi 41
non placere? Hoc dicit ad significandum se pluris facere interiora opera quam exteriora, quinimò & exterius opus ab interiori valorem accipit. Rursus, Misericordiam volo & nō sacrificium, perinde est ac si diceret, quando duo concurrunt, quorum alterum tantummodo adimpleri potest, nolo sacrificium, sed misericordiam. plus enim volo, vt ægrotum cures & egeno necessaria impertiaris, quàm vt rem sacram audias: tunc enim hoc sacrificiū nolo, sed potius illud mihi placet. Quemadmodum si tibi duo vasa ad eligendum proponerentur, quorum alterum aureum, & alterum argenteum esset, & diceretur tibi, Ex his 42
duobus vnum elige: ambo enim tibi dari minimè possunt, diceres, vas aureum volo, siquidem ambo accipere non possum: sic Dominus ait, Si duobus mihi seruitijs simul posses inseruire, ambo illa libenter acceptarem, ac si fieri nequeunt, Misericordiam volo & non sacrificium.

Vt autem hoc eos diuinus Magister doceret, eis hanc quæstionem proposuit. *Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non extrahet illum continuo in die sabbathi? Et non poterant ad hæc respondere.* Quid enim respondere

Matt. 9.
B. Aug. lib. 10. de ciui. Dei.
Ioel 2.
Simili.

dere possent, si boui quidem periclitanti succurrendum esse in sabbatho dicerent, homini verò ægrotanti negarent, cum non homo propter bouem, sed boues & oues & pecora campi hominis gratiâ cõdita sint? En fratres, quomodo sapientia vincit malitiam. Sed quid, quæso, homines in lege atque Prophetis eruditos in tantum errorem impulit, vt boui periclitanti in sabbatho subueniendum esse crederent, homini verò ægrotanti minimè? Non aliud certè, quàm quòd bouem suum magis q̃ proximum amarent, ideoque pluris apud eos bouis, quàm hominis periculum erat: cùm tamen vera charitas non quæ sua sunt, sed aliorum quærat. Quisquis autem seipsum nimis amat & huic errori & pluribus alijs obnoxius erit. Quo enim vehemẽs aliquis affectus pro-
Simile. pendet, eò secum trahit intellectum, qui facilè rationes inuenit, quib. affectui suo morem gerat: magnus enim erroris magister est affe-
44 ctus corruptus, ex hac enim radice omnes penè mortalium errores egrediuntur. Sic frequẽter iniquum iudicem vel immodicus amor, vel etiam odium erga litigantes à recto deducit, iniustamque innocentis damnationem iustam esse sibi persuadet. Sic lucri cupiditas facit, vt aduocatus rationes inueniat, quibus vel dubiam vel iniustam causam litigantis iustam esse discernat: similique affectu litigantes ipsi decipiuntur, dum iustam esse litem credunt,
Eccle.32. quæ verè iniusta est, & sic de alijs. Ac denique nunquam his, qui animi ægritudine laborant, ficta ratio deerit, qua seipsos decipiant, atque errorem suum tueantur. Ideò sapiens ait: *Peccator homo vitabit correptionem, & secundùm voluntatem suam inueniet comparationem*, hoc
45 est, aliquam apparentem rationem qua sibi imponat, & mendacium pro veritate amplectatur, nemo tamen hac ignoratione errorem suum apud æquissimum iudicem defendere posse arbitretur. Quapropter oportet nos in nostris negotijs nobis ipsis minimè confidere,
D.Bern. de gradib. hum. 1. quoniam (vt ait D. Bernardus,) Amor & odiũ nesciunt iudicium veritatis: & ideò in exterioribus iudicijs nõ admittuntur, iudices, aut testes, qui contrariæ partis sunt amici, quantò igitur minus erit bonus iudex quilibet in propria causa, siquidem suijpsius adeò amicus est? Vnde fit consequens, vt homo sibi suspectus sit, atque alieno consilio & iudicio vtatur, diuinam clementiam exorans, vt ipsum sua diuina illuminet luce & gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN. 1

Concio secunda.

Cùm intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Luc. 14.

PHrasis & modus loquendi est Hebraicæ linguæ quemcunque cibum panem appellare, vt patet in primo Regum volu- 2
mine. Vbi Rex Saul edictum in hunc modum 1.Reg.14
legitur iussisse proferri: *Maledictus vir, qui comederit panem hodie*: & quoniam Ionathas filius eius fauum mellis manducauit, eum tanquam edicti regij transgressorem punire volebat, quoniam sub nomine panis quicunque alius cibus intelligebatur. Et alibi: *Accersito* 2.Reg.9.
Dauid Miphiboseth filio Ionathæ dixit ei: Ne timeas, quia ego faciam misericordiam in te, tu 3
comedes panem in mensa mea semper. At in regali mensa non solum panis, sed alia cibaria apponebantur. Et rursus, quærenti Regi Israël 4.Reg.6.
ab Eliseo, an famulos regis Syriæ, qui ad ipsum capiendum venerant, interficeret, ipse respondit: *Non percuties, sed pone panem & aquã coram eis, vt comedant & bibant, & vadant ad Dominum suum.* Et sequitur statim: *Appositaque est eis ciborum magna præparatio.* Vnde in oratione: quam Saluator noster nobis edidit, quotidie precamur Dominum, *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, hoc est, Da nobis hodie necessariam sustentationem. Ex hoc infertur hic, vbi sanctus Euangelista inquit, Dominum in ædes cuiusdam principis Luca 11.
Pharisæorum ingressum fuisse ad manducan- Matt.6.
dum panem, nomine panis etiam cibos intellexisse: vel dicere possumus, quod licet hoc conuiuium splendidum fuerit, sacer Euangelista noluit abũdantiam ciborum referre, qua princeps ille Pharisæorum Dominum inuita- 4
uit, sed potius modestiam & temperantiã, quã

bonus Iesus ibi manducauit, voluit recensere. Ideò ait: *Cũ intraret Iesus sabbatho manducare panem.* Nam adeò parum fuit, quod manducauit, vt nihil præter panem eum manducasse dicere possimus. Ab hoc cælesti Magistro seraphicus noster pater diuus Franciscus sobrietatem didicit, qui licèt aliquando Cardinaliũ mensis accumberet, tamen frustis panis ostiatim emẽdicatis, vescebatur, & pretiosos cibos qui ipsi ab illis principibus apponebantur, minimè curabat. Hoc Ecclesiast. consulit, dicẽs: *Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam.* In multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit
5 vsque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinens est, adijciet vitam. Vbi obseruandum est, posse hic per infirmitatem & per mortem, infirmitatem & mortem corporalem & spiritualem etiam intelligi: hæc enim omnia secum intemperantia affert. Nam sicut ex humida terra exhalationes & vapores Solem perturbantes, ne illuminet, ascendunt, sic ex corpore ciborum pleno vapores rationem obscurantes ascendunt: quod quidem occasio est homini ad multa scelera committẽda. Vbi etiam cùm hic dicitur, Qui autem abstinens est, adijciet vitam, vita spiritualis intelligi potest. Sicut enim aquila ablato pullis suis cibo est in causa, vt ipsi à nidis exeant, & volare discant ad vitam sustentandam: similiter & auceps cùm accipitrem cibo priuat, ipsam in altum ad sectandam prædam ascendere facit: sic corpus à cibis priuatum & fame oppressum & vexatum cogitur voluptatum ac deliciarum nidum relinquere, & ani-
6 mam non impedire, vt prædam, videlicet, Deũ suum insequatur. Socrates Philosoph⁹ legitur homines docuisse, vt à sapidis epulis & appetitum excitantibus abstinerent, dicebatq; nullum aliud esse melius obsonium & condimentum quam famem: hæc etenim omnia dulcia reddit, & ipsa nihili stat. Cùm autem quidam eius amicus ei diceret: Quare tam paucam diligentiam ad accipiendum hospitio quosdam nobiles hospites adhibuerit, lepidè & perdoctè respondit: Si boni sunt, hoc sufficit, si verò mali, hoc superest. In quo innuit, probum semper debere paruo esse contentum: improbum verò nullius rei dignum esse. O admirabilem sententiam & in maiorem confusionem nostram 7
ab ore Ethnici, qui æternis nunc inferni tormẽtis cruciatur, prolatam. Nos autem, qui in cælum ascẽdere contendimus, tantùm ab eius sobrietate & doctrina absumus. Et quamuis hoc in omnibus reprehensione dignũ sit multò magis est in sacerdotibus & Euangelij concionatoribus, quos verè imitatores sobrietatis & paupertatis Iesu Christi esse oportet, vt sic expediti possint faciliùs (vt ait B. Thomas) orationi & prædicationi instare. Atque ita beatus Hieronymus inquit: Delicatus magister est, qui pleno ventre disputat de ieiunijs, sacerdotis lingua, mens, manusque concordent.

Et ipsi obseruabant eum. [*O vala me la beatissima Trinidad,*] Et quàm variæ ac diuersæ 8
sunt proborum & improborum intentiones. Bonus enim si alicui benefacit, est propter bonum eius, si verò malè ei facit, illum reprehendens aut increpãs, id etiam propter bonũ eius facit. At improbus si alicui malefacit, id propter malum eius facit: si autem benefacit, id etiam propter malũ facit: itaq; finis eius semper prauus est. Vnusquisque stylum sui capitis imitatur: scelerati oẽs vnum corpus efficiunt, cuius caput est diabolus, probi verò omnes etiam vnum corpus efficiunt, cuius caput est Christus Iesus, quodlibet autem corpus ingenium & conditionem sui capitis insequitur. Cõditio Dei hæc est, si tibi diuitias, honorem, atque alia bona elargitur, id in tuum commodum & vtilitatem facit, vt, videlicet, his beneficijs magis in eius diuino amore inflammeris: si verò te corrigit atq; ægritudine seu paupertate opprimit, & hoc modo tibi malefacit, id etiam perpetuum bonum facit, vt, scilicet, ad ipsum si peccasti, cõuertaris, aut si non peccasti, cum patientia aliquid merearis. Hoc opti- 9
mè sanctus Iob intellexit, cùm dixit: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala autem quare non sustineamus?* Quod perinde est, ac si diceret: Siquidem cum bonis, quæ Deus nobis contulit, gauisi sumus, quare patienter mala non sustinebimus? Siquidem Deus vtrunque eodem fine facit: E contra verò dæmon, si mentitur, vel si verum tibi dicit, ideò est, vt te decipiat: si conatur, vt temporalia bona possideas, hoc ideò efficit, vt tu cum illis in plurima peccata incidas: si cõtendit, vt alij te persequatur, hoc etiã ideò

Marginalia: Eccl. 37. — Simile. — Simile. — Aliud. — B. Thom. 3. p. q. 40. artic. — B. Hier. ad Nepotia. — Iob 2.

ideò est, vt tu in patientia tenteris: denique si-
ue bene, siue malè tibi faciat, omnia, vt tibi no
ceat, efficit. Hoc idem ingenium & conditio-
nem improbi habent, sicuti & boni Dei condi-
10 tionem sequuntur. Animaduertite hos Phari-
sæos Satanæ membra, qui Christum filium
Dei ideò inuitabant, vt ipsi nocerent, & ideò
maxima cũ attentione attendentes, in quo illũ
calumniari possent, obseruabant eum. Bonum
opus, quale erat, Dominũ inuitare, deprauata
intentione fœdebant. Deus nos ô fratres, à tan
ta malitia & peruersitate eripiat, vt opera no-
Simile. stra bona, mala aliqua intentione inficiamus.
Artifex, siue sit pictor, siue faber, siue aurifex,
semper in memoria retinet voluntatem eius,
qui opus sibi commendauit, illudq; iuxta eius
intentionem, & non secundùm propriam fa-
bricare contendit, & si hoc non obseruaret, di-
ceret ille: Nolo opus tuum siquidem in eo con
ficiendo non meam, sed tuam obseruasti vo-
luntatem: atq; ita inanis esset eius eius labor.
Sic nos semper, quantum possibile fuerit, Dei
voluntatem ante oculos ponere debemus, &
11 quidquid egerimus, iuxta eius imperium face-
re debemus: sicuti sanctus Dauid faciebat, qui
Psal. 15. sic ait: *Prouidebam Dominum in conspectu meo
semper.* Id verò quòd in nostris operibus Do-
minus à nobis præcipuè postulat, est conscien-
tiæ puritas & recta ac sana intentio. Oportet
etiam super hunc locum adnotare, quòd cùm
sponsus sponsam laudaret, eam in hunc modũ
alloquitur: *Pulchra es amica mea, suauis, & de-
Cant. 6. cora.* Quibus verbis docuit, quòd vt anima ei
D. Aug. placeat, non debet virtutes cum peccatis con-
Simile. iungere. Nam (vt ait D. August) forma & pul-
chritudo corporalis in proportione conuenien-
ti partium adinuicem consistit. Si enim quis
conforme os habeat, nares verò difformes, &
si oculos pulchros: frontem verò rugatam, &
maxillas rubicundas, dentes verò nigros ac pu
tridos, pulcher minimè dici potest. Ad hoc e-
nim vt pulcher & decorus habeatur, oẽs cor-
poris eius partes conuenienti proportione de-
bent componi. Idem in spirituali possumus di-
12 cere. Nam qui in intellectu plurimam scien-
tiam habet, in voluntate autem nullum amo-
rem, eius mens pulchra nequaquam dici po-
test. Qui eleemosynas erogat, & luxuriosus est
aut qui castitatem colit, & eleemosynas facit,

sed superbus est, eius anima minimè pulchra
appellabitur. Itaque omnes virtutes anima iu-
sta habere debet, vt coram diuino conspectu
pulchra & decora reputetur. Hæc est querela,
quam Deus aduersus episcopum Ephesinum
habebat, cui in Apocalypsi dixit: *Scio opera tua* Apoc. 2.
*& laborem & patientiam tuam, & quia non
potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pau-
ca, quòd charitatem tuam primùm reliquisti:
memor esto itaque vnde excideris, & age pœni-* 13
tentiam, & prima opera fac. Attendite, obse-
cro quot virtutibus prælatus ille insignitus e-
rat, & nihilominus Deo non placebat, quo-
niam suam priorem charitatem reliquerat.
Quocirca, fratres, ne ita securi sitis, nec aliqui-
bus vestris bonis operibus decipiamini, si illa
alijs deprauatis operibus fœdatis, sicut isti Pha
risæi agebant, qui eleemosynas, orationes, &
sacrificia, malitia, superbia, atque inuidia pol-
luebant.

*Et ecce homo quidam hydropicus erat ante
illum.* Mirificum certè est artificium, quo im-
probi & scelerati homines in sceleribus & ma-
litijs suis exercendis euigilant, propter quod
Dominus apud sanctum Euangelistam dixit:
Filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis in Luc. 16.
generatione sua. Hoc sanguineis lachrymis no-
bis deplorãdum erat, si verè res ac negotia di-
uina sentiremus. Nã eò dementiæ totus mun-
dus peruenit, vt cùm in omnibus artibus & 14
mechanicis officijs singulares inuentiones
quotidie reperiantur, videlicet, in mercaturis,
in vestium cultu, in picturis, in modis loquen-
di, in excellẽtijs, in murmurationibus, in pro-
ditionibus, &c. in his denique omnibus sunt
valde singulares artifices, & qui in arte sua pri-
mas tenere se iactant, at in seruiendo Deo nũ-
quam mundus adeò tardus, incultus, & agre-
stis, sicut nunc, extitit. Videbitis puerum vix
duodecim annos natum, qui tanta dexterita-
te patris sui officium exercet, vt quemlibet in
admirationem rapiat: & si filius mercatoris
est, iam mille technis & fraudibus vti scit. Si ab
eo quæratis qualiter crimina sua confiteri, &
quomodo preces Deo fundere, ipsumque pro
venia peccatorum deprecari debeat, nec peni-
tùs vnum verbum loquetur. Scit famulus licèt
paruus, maxima ingenij acie seruatis mundi
primoribus, fœminam ex nomine Dñi sui al-
loqui,

loqui, folia luſoria voluere mirifica arte, at-
que alia huiuſmodi ſcelera committere, & vix
15 orationem Dominicam, aut rationem animæ
ſuæ habere ſcit. Itaque cùm in rebus mundi
iſti pueri acutiſſimi appareant, in diuinis ſunt
velut bruta animantia. Si impios Phariſæos in
magiſtros haberetis (qui in malitia adeò peri-
ti erant, vt coram Domino hydropicum po-
ſuerint, ad ipſum vel ad impatientiam prouo-
candum illa ægritudinis corruptione, atq; ita
ipſum de crudelitate calumniati poſſent, vel
ad miſericordiam incitandum, vt, videlicet, il-
16 lum die ſabbatho curaret, & ita Dominum de
feſto non obſeruando accuſare poſſent, alias
verò adeò rudes & ſtulti erant, vt cogitarent
ſolennitatem ſabbathi quodam tantæ pietatis
opere, quale erat, infirmos curare violandam
eſſe: (ſi hos, inquam Phariſæos in magiſtros
haberetis, non admirarer, ſi ideò viuidi & ex-
pediti ad res mundi & tam hebetes, ac tardi ad
res diuinas eſſetis. Sed cum tot Euangelici viri
ſint, qui ſuo exemplo & religioſo ac ſancto vi-
uendi modo, ſuaque cæleſti doctrina vos do-
ceant, omnia huius ſeculi contemnere, & verè
cæleſtia inquirere, vos nihilominùs adeò ſitis
imperfecti, hoc magis mirandum & deploran-
dum eſt.

Subijciunt ergo oculis Domini hydropicum.
Exiſtimantes vno aut alio modo occaſionem
eſſe offerẽdam, qua illum poſſint deſtruere &
euertere. At poſſumus hic dicere, quòd S. Da-
Pſal. 9. uid ait: *In laqueo iſto, quem abſconderunt, com-
prehenſus eſt pes eorum, cognoſcetur Dominus iu-
17 dicia faciens*, Rectè enim S. Iob dixit de hoc
ſuperno Domino loquens: *Qui apprehendit
Iob 5. ſapientes in aſtutia ſua.* O inſignem benignita-
tem & ſtupendam Chriſti Ieſu manſuetudinẽ.
Qui quamuis intelligeret, qua intentione lupi
illi ipſum ad conuiuium vocarent, ea tamen
animi ſynceritate & candore vſus eſt, vt quaſi
nihil horum intelligeret, & conuiuium eorum
minimè repudiaret, quia hydropicum ſanare
& eos à cæcitatis & ſuperſtitionis ſuæ morbo
liberare volebat. Vbi ergo Chriſti pietas tanta
eſt, vt mentes liuidas non horreat, quin etiam
& perſecutoribus & æmulis ſuis per verba &
miracula prodeſſe intendit, oportet vt nos fi-
Rom. 12. deles illius veſtigia ſectemur. Ita diuus Paulus
de hoc etiam nos admonet, cùm ait: *Noli vin-
ci à malo, ſed vince in bono malum.* Ignis alio
igne non extinguitur, quin potius magis in- 18
cenditur, ſi ergo illum extinguere velis, opor-
tet ſuper ipſum aquam infundere, quæ ad il-
lum extinguendum efficax eſt. Sic ſi proximus Simile.
tuus ira & odio aduerſus te inflammatur, & tu
contra ipſum velut ignis ad ipſum te confers,
plus illum incendis, & peruertis: ſi verò beni-
gnus & manſuetus eum alloqueris, atq; in ip-
ſum beneficia confers, hoc velut aqua eſt,
qua ignem quem in corde ſuo retinet, facilli-
mè extingues. Oportet etiam fratres hic ani-
maduertere, qualiter hydropicus iſte ante o-
culos clementiſſimi Ieſu poſitus, integram &
perfectam ſanitatem eſt conſecutus. In quo
docemur debere nos ad hoc vniuerſale refu-
gium in omnibus noſtris anguſtijs, & afflictio-
nibus cõfugere, ac cum Propheta Daniele ſic
dicere: *Propter temetipſum inclina Deus meus* Dani. 9.
aurem tuam & audi, aperi oculos tuos, & vide
deſolationem noſtram. Si addiſcimus (fratres 19
chariſſimi) nos ipſos ante oculos pijſſimi Dei
noſtri proponere, ipſe non ſolùm ægritudines
noſtras curabit, ſed etiam animas noſtras do-
nis ſuis cœleſtibus exornabit. Quis Patriarchę
Iacob animum tribuit, vt coram fratre ſuo E-
ſau apparere auderet? Anteà cùm frater eius
pauper & inops erat, ab eo fugit, cùm autem
potens ac diues erat, & poſtquàm ei minatus
fuerat, cum ipſo congreditur: vnde ei tanta for- Gen. 32.
titudo? Ipſe in ſacro Geneſis volumine ait: *Vi-
di Dominum facie ad faciem, & ſalua facta eſt
anima mea.* Coram Deo ſeſe poſuit, & cum
eo lachrymis & ſuſpirijs luctatus eſt, & inde il-
lum animum & fortitudinem acquiſiuit. Et tu
ſanctus Dauid, qualiter à potentiſſimo Rege
Saule in ſuo regno & magno exercitu ſtipato
cùm eſſes pauper & ſine potentia te defendi-
ſti? Ipſe reſpondet, dicens: *Oculi mei ſemper ad* 20
Dominum, quoniam ipſe euellet de laqueo pedes Pſal. 24.
meos: ipſe eſt fons fortitudinis & totius virtu-
tis refugium. Heliotropium ſeu herba ſolaris, Pli. li 11.
vulgò, [*Tornaſol,*] ſolis ortum (vt ait Plinius) cap. 27.
manè expectat, & eius iter vſque ad occaſum Dioſc. li-
ipſius inſequitur, & ſatis manifeſtè apparet, il- bro 4. c.
lam ab ipſo ſole multas influentias accipere: 203.
in ea enim producitur roſa quædam adeò pul-
chra, vt ſolem ipſum cum ſuis radijs rubicun-
dis in figuræ orbicularis modum præ ſeferre
videatur.

videatur. O anima Christiana attende, vbi Dominus Sol iustitiæ effectus, quos producere solet in illis, qui cum animi affectione in diuino ipsius conspectu perseuerare sciunt, sapientissimè effinxit. Consuesce igitur te coram hoc lucidissimo sole proponere, & in anima tua pulcherrimam quandam sui ipsius effigiem transformabit. O sancte Moyses, vn-
21 de venis tantis splendoribus circundatus, quia facie tua tanquam radij oriuntur? Non enim solent homines talem splendorem ex se mittere? Ne miremini, quoniam ex monte Sinai, vbi cum Domino egi, descendi. Atque ita in-
Exod.34 quit sacer textus: *Ignorabat, quòd cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini.* O fratres mei, & quæ luces atque splendores bonorum exemplorum à nobis dimanarent, si frequenter ad orationis & cōtemplationis montem ascenderemus. Quapropter vos adiuro &
22 obsecro, (id quòd sepè fecisse memini & in posterum faciam, non enim defetiscar) vt saltem aliquam diei & noctis partem in hoc sancto exercitio impendatis.

Respondens autem Iesus, dixit ad legisperitos & Pharisæos, Si licet sabbatho curare? Nemine interrogante respondit, nam abscondita cordis prorsus agnoscit. Vnde verba eius sunt illa
Hiere. 7. Hieremiæ, scilicet, *Prauum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, & probans renes.* Idcircò cogitationibus illorum, qui eum malitiosè interrogabant, hac etiam quæstione, *Si licet Sabbatho curare?* diuinitus respondet. O Christe summa patris sapiētia: videris Domine in hoc interrogare, an liceat charitatis opera exercere, ac si facultatem ad id faciendum postula-
23 res? Is videtur esse mundi stylus. Nunc in more positum est, vt multi opus habeant facultatem petendi ad bona opera exequenda, ad opera autem vanitatis minimè, liberè enim illa exercere possunt. Vultis hoc experientia videre? Ite ad rectores & gubernatores cuiusq; vrbis, & dicite illis: Domini, hospitale quoddam ruinam minatur, & pauperes, qui ibi recipiuntur, magnam patiuntur necessitatem: tale pium opus in hac Republica necessarium est: tale monasterium incensum & combustum est, his, obsecro, necessitatibus, siquidem vobis per facultates licet, prouidete & consulite. Respondebunt ipsi: Oportet ad hæc bona opera Regem consulamus, & ab eo copiam impetremus. Si autem volunt tauros agitare, aut æquatis hastis certamen habere, aut alios profanos ludos exercere, ad hæc omnia nulla opus est facultate, liberè illa agūt magnos sumptus ex ærario publico facientes, atque ita ad malum licentiam habent, ad bonum verò mi- 24
nimè. Fateor quidem aliquas iustas esse causas, ob quas ciuitatum gubernatores facultatem postulent ad pietatis opera exercenda, sed eædem causæ & multò plures extant, vt ipsi ad impendendum numos in operibus vanis licentiam peterent, ne libertatem haberent, vt pro libito ærarium publicum in profanitatibus consumerent. Dico igitur Dominum in præsentiarum non postulasse facultatem ad opera pietatis exercenda, sed interrogasse, vtrum liceret die sabbatho ægrotos curare? Quisquis veteris testamenti volumina paulò diligentiùs euoluerit, non satis mirari poterit, quanta cura Dominus sabbathi religionem cōmendauerit, maximè in sacro Exo- Exod.13.
di libro, vbi sic ait: *Videte, vt sabbathum meum custodiatis, quia signum est inter me & vos.* 25
Hoc est, publico signo volo, vt ab omnibus nationibus religionis meæ cultores, cæterisque hominibus dissimiles agnoscamini. Atque ita hoc præceptum in cordibus quorundam religiosorum Iudæorum impressum est, vt ne arma quidem, quibus se ab inuasoribus tuerentur, die sabbathi capere auderent, priusque ab hostib. trucidari, quàm sabbathū violare mal- 1 Mac.2.
lent, qd ex sacra Scriptura manifestè patet. Cæ- Ioan.4.
terùm cùm Christus Dñs ait: *Deus spiritus est,* spiritualium etiam prǽcipuè virtutum hoc est, charitatis, & benignitatis, iustitiæ, misericordiæ, & humilitatis, cæterarumq; similium virtutum est amator, cur ergo externam seruiliū operum cessationem in die festo commendauit? Ad hoc respondemus, hanc cessationem & otium non admodum Deo gratiam esse, sed illud tamen officium esse illi gratissimū, quòd sine aliorum vacatione commodè exerceri nō potest. Hoc autem est mentis in Deum salutis & vitæ nostræ authorem eleuatio, quæ animum requirit vacantem, liberum tranquillum, & ob omnibus non modo curis, sed etiam externis occupationibus expeditum. Ideò 26
ipse

Psal.45. ipse Dominus ait: *Vacate & videte, quoniam*
ego sum Deus. Ad hoc ergo dies festi diuina
& humana authoritate sanciti & consecrati
sunt, vt contractas cæteris diebus peccatorum
Psal.118. sordes in illis expiemus. Sed væ, væ, & millies
væ. vsque adeò .n. vulgus Christianorum Dei
& Ecclesiæ præceptū inuertit, vt nullo die licē-
tius viuat. Vnde meritò cum S. Dauid clamare
possumus, *Tempus faciendi, Domine, dissipaue-*
S. Aug. *runt legē tuam,* vbi alij transtulerunt: *Tempus*
27 *faciendi Domino:* & sic est in contextu Græco:
S.Hilar. sic & etiam legunt B. Augustinus, & beat. Hi-
larius. Et iuxta hanc translationem impræ-
sentiarum significatur, quòd homines tem-
pus Dei seruitio peculiariter dedicatum, &
quando ipsi sese in eius laudibus atque alijs
ipsius diuini amoris actibus exercere debe-
bant, frustra consumunt, eum offendentes
& diuinam eius legem dissipantes. Hoc e-
nim tempus ad epulas, ad conuiuia, & ad lu-
dos præstolantur: in quibus sanè ludis rixæ &
contentiones & iuramenta & periuria & in-
terdum etiam horrendæ blasphemiæ in Deum
sanctosque iactantur. Die etiam sacro festi
puellæ se diligentiùs comunt & ornant varijs-
que pigmentis naturæ colorem adulterant, vt
formosius diaboli laqueus efficiantur, cùm
Eccl.9. scriptum sit in sacro Ecclesiastici libro: *Propter*
speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc
28 *concupiscentia quasi ignis exardescit.* Hoc die
adolescentulorum greges vrbem inambulan-
tes turpissima inter se colloquia miscent, & la-
sciuos oculos per cuncta eius loca circundu-
cunt, quibus corrupto saltem affectu prauisq;
desiderijs, animas suas polluant. Quis verò iu-
stis lacrymis innumerabilium aliorum homi-
num abusum deflere queat, qui toto tempore,
quo diuinum sacrificium festis diebus cele-
bratur, à secularibus colloquijs non cessant,
quique dum Dei verbum populo annūtiatur
quo animæ suæ morbis & saluti consulere de-
berent, simili modo garrire, ridere, & nugari
cum magna totius populi offensione minimè
desistunt? O gentem peruersam, ô animos te-
nebris & densissima cæcitare oppressos: quæ
obsecro vobis salutis spes reliqua erit, si quo
tempore Dei verbo mala vestra curare debere-
tis, non modò non curatis, sed nouis etiam
abominationibus cumulatis? O quàm iustè
nobis Dominus nunc dicere potest, quod per
Prophetam Isaiam olim dixit, scilicet: *Neome-* Isai.1.
niam, & sabbathum, & festiuitates alias non
feram, iniqui sunt cœtus vestri: calendas vestras 29
& solennitates vestras odiuit anima mea: facta
sunt mihi molesta, laboraui sustinens. Per im-
mensam igitur summi Dei charitatem (fratres
charissimi) vos obsecro, ne id, quod ad anima-
rum vestrarum salutem institutum fuit, hoc
modo peruertere seu deprauare velitis. Me-
mentote, aliter Hebræos dies festos obseruas-
se, nos autem nō sic, sed alio modo eos colere
debere: illis namque tanquam hominibus
multis voluptatibus deditis in hunc modum
sanctus Moyses dixit. *Epulaberis in omnibus* Deut.26.
bonis, quæ dederit tibi Dominus Deus tuus, tu
& filius tuus, & ancilla tua. Nunc tamen, *quia*
nox præcessit, dies appropinquauit, (inquit bea- 30
tus Apostolus) *non in comessationibus & ebrie-* Rom.13.
tatibus, non in cubilibus & impudicitijs, sed in-
duimini Dominum Iesum Christum, & carnis
curam ne feceritis (in desiderijs scilicet eius ad-
implendis.) Quapropter festa sanctis exerci-
tijs spiritualibus, & operib. corporalibus pie-
tatis obseruate, ægrotos pauperes visitantes
& eis medicinam adhibentes, siquidem cre-
ditis opus seruile non esse, sicut isti cæci Pha-
risæi credebant. Deus enim adeò amicus est
hominis, vt nolit festa sua, nec in minima re ne-
cessitati & remedio eiꝰ præiudicare. In memo-
riam reuocate id, quod B. Apostolꝰ ad Thessa- 2.Thes.2.
lonicenses scribens ait: *Veniet Antichristus in*
omni virtute, & signis, & prodigijs mendacibus,
& in omni seductione iniquitatis, his qui pe-
reunt, eo quòd charitatem veritatis non recepe-
runt, vt salui fierent. Quid obsecro his ver- 31
bis formidabilius illis, qui duro & incompas-
siuo sunt corde? Siquidem S. Apostolus in-
quit illum execrandum & maledictum ho-
minem decepturum esse illos, qui charitatis
doctrinam & amorem proximi minimè rece-
perunt. Notate quæso, quod nomen hic sa-
crosancto Euangelio imponitur, Animaduer-
tite, quomodò illud doctrinam charitatis &
amoris erga proximum sanctus Apostolus ap-
pellet, aitque Dominum in illos, qui illud cum
animi affectione non acceperunt, & diligenter
obseruarunt, sed impij & crudeles erga proxi-
mos suos extiterunt, esse animaduersurū, per-
mitten-

mittendo ipsos ab Antichristo decipi, & in quamplurimos errores atque hæreses incidere. Verè locus hic efficacissimus est, vt per illum intelligamus, quantum malum sit charitatis defectus erga egenos proximos.
32 Quoniã verò apud Pharisæos immane sacrilegium erat, ægrotos in sabbatho curare, ideò Domin⁹ eis hanc quæstionem proposuit. *At illi tacuerunt.* Vt erant crudeles & absq; charitate, nec verbis quidem huic pauperi infirmo fauere voluerunt. Qui pius est, pauperes verbis & operibus tuetur & adiuuat, quòd si operib. non potest, saltem suauibus verbis consolatur: sicuti sanct⁹ Elisæus fecisse legitur, qui cùm temporalibus bonis careret, hospitæ suæ dixit:
4. Reg. 4 *Nunquid habes negotium, & vis, vt loquar regi siue principi militiæ?* Siquidem illi operibus opem ferre non poterat, saltem sermonibus ei auxiliari volebat. Sic serui Dei facere debent, qui ijs, quę potuerint, pauperes & eorum causas tueri debent, pro ipsis coram Regibus & magnatibus intercedentes. Et hoc est, quod
33 D. Paulus ad Corinthios scribens, testatur, di-
2. Cor. 6. cens: *Sicut egentes, multos autem locupletantes.* Si egentes sunt, qualiter alios ditare possunt? Postulantes deprecantes, atque intercedentes pro illis coram potentibus.

Beda super hunc locum. Isti autem Pharisæi, quoniam nullum charitatis vestigium habebant, tacuerunt. De quibus venerabilis Beda sic ait: Tacuerunt, quia quidquid dixissent, contra se dictum fuisset. Si enim quæstioni annuissent, posset eis obijci: Ergo quare obseruatis? Si autem renuissent, tunc hoc efficacissimo argumento possent cõuinci *Cuius asinus aut bos in puteum cadit, &*
34 *non continuò extrahet illum die sabbathi?* Et quidem sine dubio conuicti fuerunt, cùm Dominus ipsis tacentibus hoc proposuit. Atque ita statim in sacro textu sequitur. *Et non poterant ad hæc respondere.* Animaduertite ad quãtam isti miserrimi homines in pœnam suorum delictorum deuenere cæcitatem. Cùm enim cõstet, charitatis legẽ ab omnipotenti Deo nõ ad brutorũ, sed ad hominũ salutem latam fuisse, isti ita obcæcati erant, vt eam erga pecudes, non autem erga homines seruandam esse discernerent: siquidem periclitantes boues cum summo labore in sabbatho curandos, homines verò negligendos esse iudicabant. Quo quid dementius, quid à pietate humana magis alienum esse poterat? Sed proh dolor, proh dolor in quot Christianis hodie alia longè maior cæcitas reperitur. Quàm multi enim sunt, qui 35
maiorem iumentorum suorum, quam animarum suarum curam gerunt. Idcircò B. Bernardus hanc calamitatem deplorans, sic ait: Cadit asinus, & est qui subleuet, perit anima, & non est qui recogitet. D. Augustinus explicans illa Genesis verba, Vallis syluestris habebat multos puteos bituminis, inquit: Per hãc vallem mũdus significatur, in quo sunt multi bituminis putei, qui sunt vitia, quæ peccatores ita apprehendunt, & alligant, vt sicut bos, si in puteum cadit, inde per se exire non potest, nisi adiuuetur, ita peccator per se à suo scelere exire minimè queat: estque infœlix adeò erga se crudelis, vt boni remedium diligenter inquirens, sibi illud nequaquam procurat. Deplora igitur frater, & cum Regio Propheta dicito: *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam: infixus sum in limo profundi, & non est substantia.* Animaduerte, quomodo in limo peccati infixus sis, & quomodo in te non est præcipua substantia, videlicet, diuina gratia, quæ animam tuam sustentabat: instanter à Domino postula, vt te à luto peccati separet & euellat, ac tibi cœlestem illam substantiam, qua reuiuiscas, communicet.

B. Bern. D. Augus. sup. Gen. 40. Simile. Psal. 68. 36

Videns igitur clementissimus Dominus quæstioni suæ Pharisæos non respondere, *apprehensum* (scilicet hydropicum) *sanauit, ac dimisit eum.* O immensam Dei pietatem: quis adeò lapideus est, qui eam considerans: ipsius Dei amore non liquescat? Cibum dimisit bonus Iesus, à mensa surrexit, & ægrotum apprehendit, atque sanauit. Quis nostrum somnum 37
aut mensam relinquit, vt infirmis pauperibus inseruiat? O ignauia nostra quantum & quàm amplum sibi vendicauit imperium. Ob oculos habeamus, obsecro, vbiq; exemplum hoc præclarũ, quod nobis reliquit diuinus Saluator, & verbi illius minimè obliuiscamur dicẽtis: *Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Mat. 25. Alios cœlestis medicus non tantùm suo verbo curabat, verùm etiam sui vestimenti tactu sanos reddebat, hunc autẽ dextera apprehendit. In quo insinuauit, hunc morbum magnum

gnum ac difficilem esse, siquidem ad illum curandum manu vsus fuit. Nec hoc admiremini, vt enim Christus verus Saluator mundi verbum diuinum erat, etiam tacens loquebatur & docebat: & quoniam hic hydropicus auarum significabat, ipsi non verbis, sed manibus
58 remedium adhibet: non quòd verba eius ad hanc ægritudinem expellendam, sicut ad cæteras tam potentia nō essent, (illis enim mortuos suscitabat) sed ad significandum quàm difficulter cor ab auaritia & cupiditate semel ligatum curetur. Cùm aliquis magno & incurabili morbo laborat, dicere soles: Magna profectò ægritudo hæc est, si Deus manum suam ei non adhibet, ægrotum hunc mortuum re-
Psal. 68. putare possumus. Ideò S. Dauid, ad significandum ingens mundi malum, dicebat: *Emitte manum tuam de alto.* Quasi diceret: Si tu Domine manum tuam non admoues, mundus funditus peribit, O execranda & maledicta auaritia, quas strages in mūdo facis, postquàm semel alicuius animum occupasti, ita vt si Deus manum suam non adhibeat, frustra profectò laboretur. Omnes autem tui possessores, qui non pauci sunt, meritò hydropici vo-
Simile. cantur, quandoquidem flagrantissima diui-
39 tiarum siti opprimuntur, Quid, obsecro, diceretis de illo, qui iter faciens, æstu fatigatus, defessus, & sitibundus: vidēs alium viatorem sudantem, ad eum anhelās, & maxima cum anxietate accederet, sudorem vultus eius bibere volens? O quàm vehementem sitim huiusmodi homo pateretur, siquidem alterius viatoris sudorem bibere non dubitat. Nonne vides hunc sudorem tibi nocere posse, & forsan mortis causam futurum esse? Non aliud, inquit, facere possum siquidem ingenti siti moribundus opprimor. In hunc modum auari tanta siti diuitiarum & cupiditate vexantur, vt pauperum sudores bibere non dubitent. Quantum miser agricola per totum integrum annum in sudore vultus sui comparauit, idipsum tu, ô auare, vna fraude & versutia atque vno die bibis. Di-
40
Hier. 6. ximus, quamplurimos esse auaros, quoniam ita S. Hieremias testatur, dicens: *Omnes à maiori vsque ad minorem auaritiæ student: à propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt do-*
Arist. 3. Eth. cor. *lum.* Omnes inquit, hanc inexplebilem sitim habent, de qua Aristoteles ait: Appetitus diuitiarum appetit in infinitum. Hoc non carent aliqui religiosi, quorum nunquam desiderium expletur optandi plurimas suis monasterijs diuitias, & id sanctum esse existimant. Isti velut hydropici bibunt aquam mulsam, videlicet, liquorem aqua & melle confectum, His- Simile.
spanè, [*Aloia.*] Et sicut aqua melli coniuncta, quamuis degustetur, non sentitur, sic isti auaritiam non sentiunt, & ipsam quodammodò contegunt, dicentes, se illa omnia ad monasterium suum atque seruitium Dei desiderare. Quibus illud Prophetæ Habacuc dici potest: Habac. 2
Væ qui congregant auaritiam malam domui 41
suæ. Auaritia religiosum peculiariter improba & detestanda appellari potest, quoniam sub specie boni exercetur, atq; ita difficilius agnoscitur, & difficillimè curatur. Hydropici etiam sunt aliqui sacerdotes, qui nunquam multitudine beneficiorum, præbendorum, ac dignitatum saturantur. Isti velut Tartari sanguinem bibunt, quoniam insatiabilem sitim suam beneficijs Ecclesiasticis, quæ in sanguine Christi fundantur, extinguere contendunt. Quibus Habac. 2
etiam illud Prophetæ Habacuc exprobrare possumus: *Væ ei, qui multiplicat non sua.* Hydropici etiam sunt quamplurimi nobiles ac potentes huius seculi, qui cum subditis suis crudeliter agentes ipsorum diuitias tyrannicè vsurpant. Super quos maledictio illa Deut. 23
Deuteronomij cadet, vbi dicitur: *Maledictus* 42
qui transgreditur terminos alienos, & omnis populus dicat, Amen. Isti vinum, quod inebriat, videlicet, pompam & gloriam mundanam bibunt, quæ illos amentes & insanos reddit. De Isai. 5.
quibus sanctus Isaias ait: *Væ qui potentes estis ad bibendum vinum.* Hydropici etiam sunt aduocati, cum quibus & scribæ & procuratores atque alij iustitiæ ministri, numerantur. In horum officio ac munere vnū satis periculosum & etiam diabolicum experimur, scilicet, quòd quamuis causa, lis, seu contentio iniusta sit, si pecunia adsit, nūquam ei aduocatus deficiet 43
Ah Deus vos ab officio auertat, quod homi- Prou. 6.
nes desiderare facit, vt in Republica nō sit pax, quod profectò ingens malum est. In Prouerbijs enim dicitur: *Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur anima eius, scilicet, eum, qui seminat inter fratres discordias:* & idem de eo dicendum est, qui eas desiderat, quique ipsi

ipsis obuiam ire potest, litigantem admonens de iustitia ipsarum, & id non facit. Quid amplius de hoc dicam? Hoc vnum pro comperto habere, nunquam in sanctorum calendario aliquem aduocatum fuisse repertum, nisi solum vnum, qui pauperum causas egit. Et hic Iesus Christus est, de quo diuus Ioan-
1. Ioan. 2. nes inquit: *Aduocatum habemus apud Patrem Dominum nostrum Iesum Christum* quem plurimi ex istis aduocatis non imitantur, qui lites
44 ita differunt & prorogant, vt quamuis miser litigator ius obtineat, omne tamen commodum & emolumentum in ipsorum, atque scribarum domibus remanet: plus namque ipse litigans cum illis consumpsit, quàm fuit vtilitas & commodum, quod ex lite præter suum laborem reportauit. Isti hydropici iusculũ auro conditum bibunt. Hispanè, *Caldo es forjado con oro*. Si enim eorum manus numis aureis non imples, statim animo cadunt, à lite deficiunt. Quibus etiam illud Prouerbiorum dici
Prou. 22. potest: *Qui calumniantur pauperẽ, vt augeant diuitias suas.* Nam hoc animo atq; intentione multi eorum literis operam dant, & rationes quærunt, vt miserum pauperem facultatib. & peculio spolient. Hydropici etiam sunt medici. Isti aquam stillatiuam bibunt, marsupia enim pauperum ægrotorum exhauriunt: dico pauperum, quoniam diuites eis contribuere, rationi consentaneum est. De his illud Pro-
Prou. 1. uerbiorum dici potest: *Semitæ omnis auari animas possidentium rapiunt.* Vitas à pauperibus eripiunt, siquidem ab eis substantiam, videlicet, numos, quibus in ægritudine susten-
45 tandi erant, tyrannicè extorquent. Hydropici etiam sunt mercatores, qui mendacijs, technis, versutijs, versuris, fraudibus, & (quod peius est) diabolicis vsuris diuites fiunt. Isti liquorem quendam quem vocant musculum, vulgo, *Clarea*, bibunt: nam clarè & manifestè furantur, & clarè etiam in infernum proficiscuntur. In aliquibus locis etiam nobiles vsuras committunt, sed non in hac vrbe, quoniam proh dolor, ne obulum quidem habent. Omnia enim in ludis atque alijs vanitatibus consumunt. De his vsurarijs illud Ecclesiasti-
Eccl. 10. ci dici potest: *Auaro nihil est scelestius, nihil est iniquius, quàm amare pecuniam: hic enim & animam suam venalem habet.* Quod igitur his hydropicis medicamentum adhibebimus? Hoc ipsum certè, quod nobis hic hy- 46
dropicus Euangelij ostendit, cùm se ante verum animarum atque morborum omnium medicum præsentem exhibuit. Hic enim ab eo non quidem verbis sed miseriæ suæ ostensione & vehementi desiderio salutem petebat: quod genus petitionis (vt docet Beatus Thomas) Deo gratissimum est. D.Tho. 2.2.q.83. art.12.
Sic igitur vos ipsos, fratres, huius hydropici exemplo ante cœlestem medicum constituite, vt tot mala animarum vestrarum curare dignetur. Vbi ergo Dominus superstitionis morbum, quo Pharisæi laborabant adhibita ratione aggressus est, aliud multò grauius ambitionis malum quo ægrotabant, proposita quadam parabola, curare voluit.

Ait ergo: *Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco*, & cætera, quæ sequuntur vsque, *Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Su-
per hoc notandum est, cœlestem Magistrum vrbanitatem & sedilium ordinem, qui in congregationibus seruari solet, non hic prohibere, quia vrbanitas hęc quamcunq; Rempublicam seu congregationẽ summoperè illustrat, qua deficiente omnia Babylon & confusio sunt. Ratio enim postulat vt ordo sit, & principalia sedilia atque loca principalioribus, & qui dignitate præeminent, tribuantur: nec a- 47
liud iustitia distributiua permittit. Et D. Paulus ad Romanos scribens, sic ait: *Reddite omnibus debita, cui honorem, honorem, cui tributum, tributum*, Et in Ecclesiastici volumine dicitur: *Sapiens in populo hæreditabit honorem.* Rom. 13. Eccl. 37.
Quemadmodum contra ius & æquitatem est, honorem & primum locum ab eo, cui debetur, auferri. Nam inter Angelos in cœlorum regno ordo reperitur: de inferno autem inquit
sanctus Iob: *Vbi nullus ordo.* Ex quo fit, illas 48
Respublicas, in quibus omnes æquales esse volunt, nullamque rationem senectutis, literarum ac nobilitatis habere, inferni esse viua exemplaria. *Quæ enim sunt, à Deo ordinatæ sunt*, inquit Beatus Apostolus. Ex eo verò quod hic ordo atque vrbanitas non seruatur, Iob 10. Rom. 13.
plurimæ discordiæ & contentiones vbique oriuntur. Interea autem quæ in hac re Dominus persuadere contendit, vnum est, quòd nobiles

biles vrbaniter alios inuitare velint, [*Vsando con ellos de cumplimiento, de buena criança,*] Rom. 12.
47 Vrbanitas namque amoris causa est. Atque ita Diuus Paulus ait: *Charitatem fraternitatis inuicem diligentes, honore inuicem prauenientes.* Hac enim inuitatione, id est, [*comedimento,*[quamuis alius oblatum locum non sit acceptaturus, eo fauore, tanta lætitia afficietur, vt in posterum maiori te amore prosequatur. Valde etiam hic notandum est, non dixisse Dominum: Qui exaltatur, humiliabitur, sed: Qui se exaltat. Nam qui dignitatem absque aliqua negotiatione, sed duntaxat per obedientiam accipit, si ea dignus est, non malum, quin potiùs meritorium esse reputatur. Dicimus absque negotiatione eius, quoniam eo ipso quòd ad illam adquirendam ambitionibus vtitur, se ipsum exaltat, dicente philosopho: Honor est præmium virtutis & per consequens non debetur ambitiosis: In huius rei signum Augustinus narrat potentes Romanos duo templa coniuncta ædificasse, quorum alterum Deæ Virtutis, alterum verò Deæ Honoris consecratum erat, ita vt ad templum Deæ Honoris ingredi non liceret, nisi per templum Virtutis. In quo significabant, eum, qui virtutem non habet, honore aut dignitate minimè dignum esse. Vnde idem beatus Augustinus ait: Superior locus, sine quo communitas regi non potest, etsi administretur, vt decet, indecenter tamen appetitur. Et beatus Thomas egregiè docet, satis periculosum esse actum episcopalem desiderare, eò quòd ei annexa est dignitas. Hinc vehementer aurea verba eiusdem diui Augustini notanda sunt. Otium, inquit, sanctum quærit charitas veritatis, negotium iustum suscipit necessitas charitatis, quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum est veritati: si autem imponitur, sustinenda est propter charitatis necessitatem. Et cum hoc merebitur quis diuinam gratiam qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Arist. 3. Ethico.

D. August. lib. 4. de ciuit. Dei.

B. Aug. sup. ca. 9.

D. Tho. 2.2.q.185 art. 1.

B. Aug. lib. 19 de ciui. Dei cap. 19.

DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi, & interrogauit vnus ex eis legis doctor tentans eũ. Matth. 22.

DOCTORES & sapientes absque virtute & amore Dei sacrosanctæ Ecclesię maximè nociui & perniciosi sunt, vt egregiè beatus Paulus docet, de quibusdam Iudęis ad fidem nouiter conuersis loquens, qui se sapientes esse iactabant, & iuxta sapientiam suam non operebantur, sed de seipsis alijs malum exemplum præbebant: Gentiles autem videntes Christianos non operantes iuxta ea, quæ docebant, magis in infidelitate sua confirmabantur, ac sacrosanctum Euangelium mendacium esse reputabant: & ita sanctissimũ Dei nomen blasphemabant. Idcircò in eos sic inuehitur: *Si autem tu Iudæus cognominaris,* (id est, si te iactas ex tribu Iuda originem trahere, ex qua Iesus Christus filius Dei secũdum carnem ortum duxit) *& requiescis in lege,* (hoc est, in tam sancta lege, & ab omni errore tam immuni, qualis est lex Euangelica, viuis) *& gloriaris in Deo,* (id est, summæ tibi gloriæ ducis, habere veram Dei cognitionem, qualiter ipse Deus sit honorandus ac diligendus) *& nosti voluntatem eius, & probas vtiliora instructus per legem,* (hoc est, tanta sapientia polles, vt illa, quæ in lege magis aut minus obligent, & quæ plus aut minus meritoria sunt, discernere scias: *& confidis teipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum, qui à tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habẽtem formam scientiæ & veritatis in lege,* (hoc est, & cùm gloriaris te esse ducem, lumen, magistrum, & doctorem infidelium atque ignorantium: & gloriaris etiam te habere formam scientiæ & veritatis, (hoc est, perfectionem scientiæ in docendo veritatem) & iuxta ea, quę doces non operaris, magna profectò confusio tua est, cùm tot rationes habeas, quæ te ad bonitatem moueant, tu ipse improbus sis, & aliter doceas, quàm operaris.) *Qui ergo alium doces, teipsum non doces? Qui prædicas non*

1 2 Rom. 2. 3 4

non furandum, furatis? Qui dicis non mœchandum, mœcharis? Qui in lege Domini gloriaris, per præuaricationem legis Deum inhonoras? O verba terribilia! O asperrimam reprehensionẽ in prælatos, magistros, & prędicatores, qui per præuaricationem Deum inhonorant. Nam peccare, est propriam voluntatem, Dei voluntati anteponere, sicut & seruire, est voluntatem Dei propriæ præferre. Deo autem magna in hoc fit iniuria, hinc enim oritur id, quod statim sequitur, scilicet: Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Sed dicet aliquis: Miror maximè, quod cùm homines prudentes sint, suos deprauatos appetitus sequantur, & tentationes suas non vincant: sapientia enim homines potentes facit. Atque ita vbi nos le-
5 Exod. 18. gimus: *Elige viros sapientes*, alij transtulerunt: *Elige viros potentes*, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, idem esse dicere sapientes, quòd potentes. Qualiter ergo multi sapientes ita se superari sinunt, & tantam fragilitatem in suo viuendi modo ostendunt? Ad hoc respondeo, vitam sapientię & id, quod ei vigorẽ, tribuit esse diuinam gratiam, sine qua sapientia mortua est. Idcircò D Paulus ad Corinthios scribens, dixit: *Gratia Dei sum id quod sum*, & alibi: *Omnia* (inquit) *possum in eo, qui me confortat.* Vnde perquàm doctè ait diuus Thomas, minimam gratiam posse cuilibet concupiscentiæ resistere, & omne peccatum mortale, quod committitur, in transgressione mandatorum Dei, vitare. Hinc intelligetis, quare sacra Scriptura sæpenumerò victoriam, quam Christus Redemptor noster de dæmone ac de peccatis reportauit, exaggerat, vt cùm in Apocal. ait: *Vicit leo de tribu Iuda.* Et idem, *Agnus vincet illos, quoniam Dominus dominorum est, & Rex regum.* Et alibi idem Dominus inquit. *Confidite, ego vici mundum.* Prima enim facie vile & abiectum esse videbatur, filium Dei de hoc laudari, cùm eius potestas omnium dæmonum vires ac fortitudinem longè superet. Sed tamẽ quia omnis hæc superni ducis Iesu Christi victoria in viribus & gratia quàm ipsemet nobis meruit, nititur, vt nos etiam victoriam consequeremur: hoc mirabile est, scilicet, in membris debili carne & ossibus compactis tantam esse fortitudinem, vt omnia, quæ natura re-

(1. Cor. 15. Philip. 4. D. Tho. 3. p. q. 70 art. 4. in Cor. & 2. q. 111. ar-ti. 3. in Cor. Apoc. 5. & 17. Ioan. 16. 6)

nuit, facilè contemnat & aspernetur: atque ita omnes victorię Iesu Christo totius gratię fonti, præcipuè tribuuntur. Quoniam autem peccatores licet scientia polleant gratiam tamen non habent, idcircò debiles sunt, & miserrimè superantur. De huiusmodi inquit sanctus Hie- Hier. 10.
remias: *Stultus factus est omnis homo à scientia sua.* O incommutabilis Deus, quid est hoc? Nunquid albedine homo niger efficitur, & ca- 7
lore frigescit, hoc est, scientia imprudens redditur? Ita sanè, quoniam sapiens sine Deo ab ipsa sapientia occasionem sumit, vt superbus fiat, tyrannus ac malitiosus, & proximis suis fraudulenter noceat, quod quidem maxima insania est. Nonne vobis insanus videtur ille, qui ex re, tam excellenti tamque præclara, qualis est sapientia, gladium acutum efficit, quo se atque alios interimat? In hanc miseriam deuenit infœlix ille legis doctor, de quo sacrosanctum Euangelium in præsentiarum agit: cuius occasione hæc omnia diximus. Iste cuiusdam turmæ Pharisæorum dux factus cũ illis velut lupis ad mansuetissimum agnum Christum mordendum accesserunt. Deus nos (fratres mei) à tanto malo eripiat. Qui literis 8
operam datis, dominum obsecrate, & ab eo summis precibus contendite, vt vos veros sapientes efficiat, vestramque scientiam sua diuina gratia viuificet, vos autem quantum in vobis fuerit, ad hoc vos ipsos disponite, in duobus libris, quos ego dicam, cõtinuò legentes. Alter est propria conscientia, cuius tria folia pręcipuè lectitabitis, attentè quilibet vestrum considerans, quis fuerit, quis est, & quis erit. O 9
quantum vtilitatis & commodi ex vera sapiẽtia perciperes, si sæpenumerò tibi in mentem veniret, quàm malè præteritum tempus consumpsisti, & quoties in eo creatorem tuum offendisti, atque amaritudine cordis hoc deplorares: quo perlecto folio secundum aggredereris, animo euoluens quàm imperfectus, & miserijs plenus nunc es: tandem tertium euolueres, maximo timore dicens: Heu mihi, quid in posterum de me erit? Si plurimi, qui cùm sanctitate inceperunt, infœliciter vitam suam finierunt, ego, qui tam improbè cœpi, & tam parum in virtute profeci, quò perueniam? Deus te ô frater, illuminet, vt huius libri hæc tria folia scias perscrutari, à qua lectione singulare

lare tuo spiritui commodum resultabit. Alter liber est Iesus Christus Dei filius cruci affixus,
10 & in omnibus membris suis cruciatus, liber inquam duorum foliorum humanitatis, videlicet, ac diuinitatis. Priùs in eius sacratissima humanitate legere debes, contemplans paupertatem in qua natus est, & vsque ad mortem vixit, obedientiam, humilitatem, charitatem atque alias singulares virtutes, quæ in eo clarissimè enituerunt: contemplans etiam quanta liberalitate amantissimus ille tuus sponsus omnem sanguinem suũ pro te effudit, & nunc, si ad salutem cuiusque animæ opus esset, iterum libentissimè effunderet. Postquàm verò hoc folium euolueris, aliud, videlicet, diuinitatem eius diligentissime peruoluta, considerans, eum, qui hæc omnia pro te passus est, Deum infinitæ gloriæ esse atque maiestatis. O fœlicem illum ac nimium fœlicem: qui partẽ diei ac noctis scit in his vtilissimis lectionibus
11 consumere, superans continuò impij Satanæ contradictiones, qui omnibus vijs ac modis
1. Reg. 2. hæc sancta exercitia impedire cõtendit. Quidam crudelis tyrannus nomine Naas (vt sacra refert historia) inimicis suis sic dixisse legitur: *In hoc feriam vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dextros.* Hoc etiam infestissimus Satanas intendit. Nam cum interior homo duos oculos habeat, alterum, quo cœlestia contemplatur, alterum verò quo corporalia intuetur, ipse dæmon ita eum peruertere conatur, vt solùm oculos habeat ad terrena inspicienda, ad cælestia autem penitùs sit ipsis
Esai. 52. oculis priuatus. Ideò sanctus Esaias inquit: *Excutere de puluere, consurge, sede Hierusalem.* Id est: Excute hos terrenos affectus, & erigere, atque à rebus terrenis erectus, sede in rerum æternalium contemplatione, & ita in amore earum inflammaberis, & tandem verã sapientiam consequeris.

12 Antequàm isti Pharisæi ad Dominum accederent, iam prius Sadducæi, *Qui dicunt, non esse resurrectionem*, Ad ipsum accesserant, quæstionem proponentes de muliere quæ septem viris nupserat, & interrogabant eum, cuius vxor ex illis septem in vniuersali resurrectione futura erat? Quibus ipse Dominus respondit: *Erratis nescientes scripturas, nec virtutem Dei. In resurrectione enim nec nubent nec nubentur, sed erunt sicuti Angeli Dei in cælo.* O rem admirabilem! Ecce qualiter ille, de quo sanctus Da- Psal. 41.
uid inquit: Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis, in cælo sicut angelus futurus est. Non inquit: Comparatus est iumento, sed iumentis, quoniam omnes ferarum & brutorum bestialitates in misero homine inclusæ esse videntur, videlicet, leonis crudelitas, lupi voracitas, vrsi turpitudo, vulpium astutiæ atque calliditates, &c. Quapro- 13
pter meritò diuus Paulus inquit: *Fratres debitores sumus non carni, vt secundùm carnem viuamus, si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini.* Rom. 8. Quasi diceret: Nescio quomodò ita euigilatis in carne vestra, delicijs ac voluptatibus afficienda, etenim parum admodum ei debetis, & si viuitis eius appetitibus satisfaciẽtes, in æternum moriemini, sicut illi, de quibus Regius Propheta dixit: *Transierunt in affectum cordis,* Psal. 72. id est, in bruta animantia conuersi sunt: Nam sese à passionis impetu & non à ratione duci & gubernari permiserũt. Quocirca si angelis in cælo similes esse cupimus, totis viribus contendamus à carnis passionibus minimè gubernari: illa enim etiam in iustis ac pijs viris, qui eam opprimere & domare conantur rebellis & immunda esse solet. Cùm 14
nobilis eques pretiosum equum & furibundũ Simile.
habet, ipsum quotidie suis famulis stringere & mundare iubet, & cùm ei placet, illum pretioso stragulo insternere, & freno, tintinnabulis argenteis, atque alijs phaleris adornari imperat, & in ipsum ascendit: & dum coram illa, cuius amore flagrat, incipit spatiari, ecce equus in conspectu charissimæ, immunditias è corpore suo mittit. Videte, obsecro, quò peruenit equi compositio, & ornatus? Denique fecit, vt iumentũ rationis expers. In hunc modum caro vestra est, quæ, cùm magis domitam & spiritui subiectam, ac bonis moribus plus adornatam esse existimatis, tempore, quo orationi vacatis, aut sacerdos rem sacram facere, vel quis sacram Eucharistiam sumere vult, tunc ipsa stimulos quosdam immundos ac turpissimos ex se producit, quos & vos fate- 15
ri coram sacerdote, & ipse eos audire, erubescitis. Idcircò meritò diuinus Psalmographus ait: *Filia Babylonis misera, beatus, qui retribuit tibi retributionem, quam retribuisti nobis.* Psal. 136. Quæ

verba miseræ carni filiæ confusionis applicari possunt: est enim phrasis Hebræa, rem illam, in qua maxima confusio est, filiam Babylonis appellare.

Pharisæi autem audientes, quòd silentium imposuisset (scilicet Dominus) *Sadducæis, conuenerunt in vnum*, Vt omnes simul in eum irruerent. Super quod beatus Hieronymus inquit: Pharisæi & Sadducæi, qui inter se pugnabant, ad tentandum Christum pari mente consentiunt. Hoc idem ad pedem (vt aiunt literæ) his infaustis temporibus apud impios hæreticos cōtingit, qui licèt inter se ob diuersitatem hæresum contrarij sint, (eò enim miseriæ isti deuenerunt, vt in eadem domo patres diuersas à filijs hæreses sequantur, & frater aliam ab alio fratre sectā amplectatur) tamē omnes vnanimiter sacrosanctam Dei Ecclesiam persequūtur. In quo illud Prophetæ Esaiæ adimpletur. *Succensa est* (inquit) *quasi ignis impietas, vepres & spinam vorabit: & succendetur in densitate saltus, & conuoluetur superbia fumi. In ira Domini exercituum conturbata est terra, & erit populus quasi esca ignis: vir fratri suo non parcet. Vnusquisque carnem brachij sui vorabit: Manasses Ephraim, & Ephraim Manassen, simul ipsi contra Iudam.* O immense Deus! & qualiter hoc in plurimis regnis, quæ ab hinc paucis temporibus Catholicam amplectebantur fidem, adimpletum videmus. At quoniam spinæ & tribuli erant regna ista, ob innumera & horrenda scelera, quæ perpetrabant, ignis tantæ impietatis & tot hæresum ea ita apprehendit & incendit, vt propter diuersitatem hęresum, ipsi parentes filios, & fratres adinuicem seipsos corrodant, dilacerent, ac deuorent: & ipsi simul contra Iudam, videlicet, contra Iesum Christum, qui ex tribu Iuda secundū carnem ortus est. Faxit Deus optimus maximus, vt ad hoc tam necessarium negotium (fratres mei,) aduertatis, & intelligatis, quòd, quia homines vepres & spinæ sunt, succensa est in eis quasi ignis impietas, hoc est, in pęnam suorum horribilium scelerum seipsos peruerterunt, & hæretici facti sunt: cognita autem causa, vnde tantum malum oritur, vestras conscientias ne in illud incidatis, emulare & abstergere laboretis. Si esset pestis, & causam eius intelligeretis, omni cura & vigilantia ab illa vos ipsos auertere contenderetis. Idcircò, siquidem hæc spiritualis pestis à superbia, ambitione, luxuria, & cupiditate, &c. oritur: multo maiori cura & solicitudine oportet vos hæc omnia mala omninò deponere: & siquidem hæretici cōtra Iesum Christum & eius sacrosanctam spōsam Ecclesiam vnanimes fiunt, nos etiam singulari amore, spiritu, & efficacia ad eius honorem defendendum & pro eo propugnandum simul conueniamus. Quando duo canes rabido impetu inter se rixantur, & adinuicem sese mordent, si cum in hoc conflictu sunt, lupum in ore ouem portantem transire vident, statim pugnam relinquunt, & ipsum vno animo, vt prædam deponat, insectantur. Sic his temporibus, siquidem videmus infernalem lupum regna Germaniæ, Hungariæ, Angliæ, & Flandriæ, & magnam Galliæ partem in ore portantem, oportet nos lites, cōtentiones, factiones, atque alia huiusmodi relinquere, & omnes vno animo & voluntate hunc crudelissimum lupum lachrymis, suspirijs, ieiunijs, cilicijs, atque orationibus, ne tantum illis miseris animabus damnum inferat, persequamur. Nam hæc sunt præcipua arma, quibus nos ab illis infestissimis hæreticorum regnis, qui tanta rabie sacrosanctam Ecclesiam euertere conantur, tueri ac defendere valebimus.

B.Hier. super huc locum.

16

Esai. 9.

17

18

Simile.

Simile.

19

Cùm filij Israël (vt sacra refert historia) à Philisthæis in quodam prælio superarentur, iterùm cum illis bellum committere decreuerunt, secum arcam Domini, vt ipsos defenderet, portantes: sed factum est, vt iterum vincerentur capta Domini arca & interfectis sacerdotibus. Videns autem ingentem stragem, q̄ Philisthijm in Hebræis fecerant, *ait Samuel ad vniuersam domum Israel*, (inquit sacer textus) *si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra Domino, et seruite ei soli, & eruet vos de manu Philisthijm.* Ipsi autem dictis Prophetæ obtemperauerunt, & deos alienos à se abiecerunt, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, in signum quòd quemadmodum aquam ex illis vasis effundebant, ita à cordibus suis iniquitatem expellebant. *Et ieiunauerunt in die illa, atq; dixerunt: Tibi peccauimus Domine*: quibus peractis statim victoriam reportauerunt. Antequam peccata

1. Reg. 4.

20

1. Reg. 7.

21

cata

cata à se expellerent, & veram pœnitentiam agerent, nihil eis profuit, arcam testamenti secum portasse. Sic nunc (fratres mei) plurimas supplicationes, seu litanias facimus, sacrosanctum Altaris sacramentum à sacrarijs reducimus, & illud in Ecclesijs ad suscitandum deuotionem nostram publicè reponimus, & nihilominùs ferè semper vincimur: hæretici verò & infideles barbari de nobis victoriam cum opprobrio nostro consequuntur. Huius autē rei causa est, quoniam malitiam & iniquitatem à cordibus nostris per veram pœnitētiam non auertimus, quin potiùs continuò in nostris idololatrijs perseueramus, detestanda vitia sicut Deos adorantes. Conuertimini igitur verè ad Dominum (fratres mei) & veram omnium peccatorum vestrorum pœnitentiam agite, & hoc modo supplicationes, quas facimus, & sanctæ cæremoniæ, quibus vtimur, nobis proderunt ad iram Dei optimi maximi
22 placandam, ac ne hostium nostrorum infidelium contradictiones nobis nocere valeant.

Accesserunt ergo ad Iesum Pharisæi. Et sceleratus doctor velut malitiæ dux, quæstionem pro omnibus proposuit. *Et tentans eum dixit: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.* Dominus in hoc præcepto tot conditiones apposuit, vt aliqui dixerint, ipsum Deū illud dedisse, vt in alio mundo adimpleretur: in hoc enim impossibile videtur, posse adimpleri, eo quòd tot tantasque conditiones in se includit, & nos adeò ad id malū proni & procliues sumus. Sed hoc falsum est, & à veritate alienum: nam in gloria iusti aliqua lege ne-
23 quaquam astringentur. Vbi primùm enim iustus in cęlum ingreditur, illicò intellectus eius quodam mirabili artificio, quod lumen gloriæ dicitur, eleuatur, vt ita eleuatus, possit Deū sicuti est in sua essentia & existentia, videre atque intelligere: quem postquàm idem intellectus percipit, adeò efficaciter ipsum voluntas apprehēdit, vt nullo modo retrocedere queat: quoniam in Deo nullum defectum inuenit. Et cùm eum necessariò voluntas diligat, (vt egregiè docet D. Thomas) statim necessariò sequitur possessio. Et cùm memoria illum possideat, necessario ipse possidens delectatur. Et cùm per fruitionem delectatur, necessariò cor quiescit. Et cum quiescit, per satisfactionem & adimpletionem omnium desideriorum, necessariò anima beatificatur, eò quòd ipsa coram omnibus bonis est, & ab omnibus malis abest. Et vbi tam fœlix necessitas futura est, 24
præcepto non opus erit, nec etiam necessariū erit, Dominum beato iubere, vt ipsum toto corde diligat. Et siquidem ipse beat⁹ toto corde & animo in Dei amore absorptus erit, illi non imperabitur, vt tota anima & mente diligat: non solùm enim ipsa anima, sed etiā corpus in modum spiritus factum in eius amore transformabitur. Nec iubebit Dominus ibi ex omni mente à beatis diligi, quoniam intellectus, voluntas, ac memoria eorum sese omninò huic sancto operi dicabunt. Fateor equidē hoc pręceptum (licèt in hac mortali vita, dum nihil contra charitatē operamur, pro modulo nostro, vt docet beatus Thomas, illud expleamus) in patria tamen à beatis perfectè adimpleri: sed hoc non erit tanquam præceptū, sed tanquam meritorum præmium. Præmium e- 25
nim seu remuneratio gloriæ est, quòd omnia iustorum desideria ibi expleantur: inter quæ vnum magis efficax, quod in hoc mundo habent, est, vt Deum perfectè diligāt. Quod quidem desiderium hic perfectè adimpleri non potest propter miserias & pœnalitates, quibus circundati sumus: in gloria verò Deus hoc desiderium beatis in præmium suorum meritorum adimplebit. Restat ergo, fratres, nos pro comperto habere, Deum hoc præceptum dedisse, vt illud meliori modo, quo possimus, in hac vita adimpleamus. Sed dicet aliquis: Si hoc præceptum in hac vita perfectè adimpleri non potest, quorsum Dominus illud dedit? Ad hoc sacri doctores respondent. Dei voluntatem esse, vt continuò vnusquisq; seipsum humiliet, & suijpsius verecundetur & pudore af-
ficiatur. Idcirco nobis hoc præceptum proposuit, quod quidem semper nos antecedit: licèt enim plurimùm in eo adimplendo elaboremus, semper inueniemus plurimum, ex quo pudore conficiamur. At sicut viator, qui iter viginti millia leucarum conficiendum haberet, quāuis quingentas aut sexcentas iam ambulasset, existimaret nihilominus se paruū aut 26

D.Th. 2. 2. q. 5. artic. 4.

B.Tho. 2. q. 44.

Simile.

nihil

nihil confectum habere, respectu plurimarum parasangarum, quæ ei ad ambulandum restabant, & oculos considerationis in illis, quæ superarant, ad ambulandum poneret: ita Dominus vult vt Christiani licèt plurimum dilexerint: semper cogitent ipsos parum dilexisse respectu plurimi, quod ad diligendum eis restat:
Phil. 3. atque ita humiliter viuent, & cum beato Paulo dicentes. *Quæ retrò sunt obliuiscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens meipsum*, magis ad currendum per amoris cursum festinabunt.

27 Poterit etiam quis dicere: Aliquem amare est ei bonum velle: sed Deus est summum bonū, cui aliud addi non potest, ergo Deum non possumus diligere, quoniam non possumus ei bonum velle. Ad hoc respondetur, duplicem esse amorem, desiderij, scilicet, & complacentiæ. Amor desiderij est, quando alicui desideramus bonum, quod ipse non habet, & tunc est verus & perfectus amor desiderij, cum nos omnibus viribus & tota animi contentione studemus, vt ipse bonum, quod ei deest, consequatur. Amor verò complacentiæ est, quando consideratis bonis, quæ aliquis habet, ego lætitia afficior, & mihi complaceo, eò quòd ipse ea habeat. Quoniam autem proximi nostri omnia bona necessaria non habent, ipsos
28 amore desiderij diligere debemus: quamuis enim gratiam & virtutes habeant, possunt tamen plures acquirere, eisque præcipuum, videlicet, gloria, deest. Et quoniam Dominus infinita bona habet, eum non possumus amore desiderij, sed amore complacentiæ diligere, lætantes & nobis ipsis complacentes, quòd ipse bona, quæ habet, quibus plura esse nequeunt, possideat.
B. Aug. sup. Ioa. Hoc amore beatus Augustinus inflammabatur, cùm dicebat: Si qualiter ego sum Augustinus, essem Deus, & tu Domine vniuersę creaturæ Augustinus esses, ego me verterem
29 in Augustinum, vt tu esses Deus meus omnipotens. O admirabilem charitatis inflãmationem. Hanc phrasim & loquendi modum frigidi atque amore carentes non intelligunt, idcircò idem S. Doctor aiebat: Da amantem, & sentiet quod dico: Da desiderantem, da feruentem, da in ista solitudine peregrinantem, atque sitientem, & ad fontem æternæ patriæ suspirantem, da talem, & sciet quid dicã. Res planè certissima est, eum, qui non diligit, nequaquam posse intelligere, qualiter homo ad tantum tamque efficacem amorem peruenerit, vt diceret, quod si ipse esset Deus, deponeret Deitatem, vt Deus esset Deus. Hinc etiam intelligetis, fratres, quantum plerique homines huius seculi decipiantur, qui plurimos dies consumunt absque memoria bonorum Dei atque excellentiarum eius. Nam si Deus amore complacentiæ diligendus est, qualiter de bonitate infinita, de ineffabili pulchritudine, de immensa misericordia, de incomprehẽsibili sapientia, de innumerabilibus perfectionibus eius lætabitur & complacebit sibi ille, qui nunquam in his cogitat? O miseros vos & 30
quàm cæcos vos diabolus reddidit. Resipiscite fratres & aliquot diei & noctis horas in consideratione admirabilium excellentiarum Dei consumite: atque ita eius amore flagrabitis, & maximè gaudebitis, quod ipse ea bona possideat, & hoc erit, illum amore complacentiæ diligerẽ. Vt autem magis hoc diuino amore inflammemini, cum B. Augustino dicite: O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris. D. Aug. in soliloq. ca. 28. O amor, qui semper vris & nunquam tepescis, accende me & accendar: accendar inquam, vt totus diligam te solum, minus enim te amat, qui tecum aliquid amat. Ob defectum harum considerationum tam frigidi tamque tepidi in amore Dei viuimus, ac si vo- 31
luntatem non haberemus. O ingentem confusionem & ignominiam hominum, qui se Christianos esse iactant. Nónne, ô homo, magna miseria est, te amorem & affectionem erga vineam, erga domum, erga equū, erga pallium, & etiam erga calceum habere, & erga illum Deum qui gloriæ infinitæ atque immensæ bonitatis est, nullam affectionem in te sentire? O cœli, ô terra super tanta ingratitudine obstupescite. Pudeat vos (fratres mei) in vobis ipsis tantum amoris defectum sentire erga illum, cui tantum debetis, & eius amorem sanctis exercitijs, suspirijs, lacrymis, & orationibus acquirere contendite. Et scitote, tantam excellentiam inter alias virtutes amorem habere, vt aliæ vos homines efficiant, hæc verò deos. Sine temperantia enim, sine castitate, sine prudentia, sine misericordia, quid aliud estis quàm bruta animantia? & his virtutibus homines efficimini. At verò amor vos ad altiorem

32 tiorem dignitatis gradum euehit:nam per illũ
1.Cor. 6. Dij facti estis, sicut B. Apostolus testatur, di-
cens: *Qui autem adhæret Domino, vnus sp.ri-*
tus est, scilicet cum eo.
B. Aug. sup. hunc locum. *Diliges ergo Dominum Deum tuum ex toto*
corde tuo. Super hoc B. Augustinus perpendit,
ex parte Dei non esse modum, quo ipsum dili-
gamus. Si enim aliquis cogitat, Deum velut
patrem esse diligendum, profectò multò ma-
gis diligendus est, qui non solùm te totum cō-
didit, sed & modo etiam conditum seruat, sine
quo neque esse, neq; viuere neque spirare, ne-
que loco moueri posses. Hac ratione Daniel
Propheta Regis Assyriorum impietatem, am-
plificauit, quòd illum ad iracundiam prouo-
caret, qui flatum ipsius haberet in manu sua.
Si autem cogitas, Deum sicut filium diligen-
dum esse, certè multò magis diligendus est: si
33 tanquam vxorem tuam, multò magis: si sicut
tuũ fratrem, aut amicũ, multò magis. Deniq;
multò magis te ipso & omnibus creaturis eum
diligere debes. Quocirca ex parte Dei non po-
test exponi, qualiter à nobis diligendus sit, ex
parte verò nostra hic nobis declaratur, cùm di
citur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto*
corde tuo. Ait, *Dominum Deum tuum*, vt sic te
ad amorem inuitaret, siquidem Deus ita tuus
est, vt nemo illũ à te si nolueris, auferre possit.
Michas (vt refert sacra scriptura) plorans, se-
Iudic. 18. quebatur filios Dan. *Qui cùm respex sset, di-*
xerũt ad eum, Quid tibi vis? Quid clamas? Qui
respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, &
sacerdotē & omnia, quæ habeo, & dicitis: Quid
34 *tibi est?* O Micha, Micha, si tu Deum, qui te fe-
cit & creauit, haberes, nemo illum à te inuito
auferret, sed quoniã fiduciam tuam & amorē
in Deo, quem manibus tuis conflasti, posuisti
ideò contra voluntatem tuam ipse surreptus &
sublatus est. Dilige ergo, ô homo, hoc summũ
bonum, si quidem ita tuum est, illudq; ex toto
corde tuo amore prosequere. Deus ex alijs,
quæ cor non sunt, partem postulat: postulat,
Luc. 11. inquam partem diuitiarum: *Quod superest, da-*
te eleemosynam: postulat partem frugum, vi-
delicet, decimas: postulat partem temporis,
dies, scilicet festos: at verò ex corde non partē,
sed totum integrum exigit. Nec mirandum
est, Deum, cùm sit infinitæ maiestatis & mag-
nitudinis, non nisi toto corde, tota anima, to-
ta mente, ac denique toto homine esse conten
tum, siquidem homo cùm sit vilissimus terræ
vermiculus, non nisi cum toto Deo conten-
tus est. Cũ S. Dauid adhuc pauper & abiectus 35
pastor esset, Dominus illi vires ad superandos
vrsos ac leones tribuit: & posteà dedit illi ani-
mum ac fortitudinem ad vincendum Gigan-
tem Goliath, tandem ipsum exercitibus Israël
præfecit: postremò cum regē populi Hebræo-
rum constituit: ac non solùm eum magnum
bonis temporalibus fecit, verùm etiam ipsum
gratijs & donis spiritualibus ditauit. Atque ita
ipse animam suam inuitat, dicens: *Benedic a-* Psal. 102.
nima mea Domino, & noli obliuisci omnes retri-
butiones eius, qui propitiatur omnibus iniquita-
tibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui
redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te
in misericordia & miserationibus, hoc est, qui
te circuit & suis supernis donis exornat. Si tūc
ab eo aliquis quæreret: Rex sancte, nunquid
contentus es? responderet vtique id quod in
Psalmo inquit: *Satiabor, cùm apparuerit gloria* Psal. 16.
tua. Non satiabor, quousque totum Deum ha 36
beam, hoc est, quousque Deum simul per gra-
tiam & gloriam possideam: & hoc voco, to-
tum Deum habere: nam ipsum duntaxat per
gratiam habere, est eũ ex parte possidere. At 1. Cor. 13.
que ita D. Paulus dixit: *Cùm venerit, quod per-*
fectum est, euacuabitur quod ex parte est. Si igi-
tur homo non nisi cum toto Deo (vt supra ex- B. Aug.
plicuimus) contentus est, (& ita B. Augustinus in cōfess.
inquit: Fecisti nos Domine ad te, & inquietum
est cor nostrum, donec perueniamus ad te)
non est mirandum, Deum non nisi cum toto
homine esse contentum. Quocirca, ô frater,
dilige Dñm Deum tuum ex toto corde tuo,
animo euolue quantum Deus meretur, & con
sidera parum, quod tu ei potes offerre, & id pa
rum diuidere noli, quin potiùs illud integrum
ei libentissimè tribue. Cor tuum adeò paruum
est, vt ipsum quilibet passer in suo rostello por-
tare valeat, & tu illud diuidere intendis, & par-
tem Deo, partem verò mundo, & partem dia- 37
bolo vis tribuere? Magnam profectò illi sum-
mo Deo, qui ipsum totum integrum vult, &
ei iure optimo debetur, iniuriam irrogas. Ani-
maduerte, Dominum de Hebræis per Oseam Oseæ 10.
prophetam dixisse: *Diuisum est cor eorum, nunc*
interibunt. Sic tu peribis, si cor tuum diuidere 3. Reg. 11.
consti-

constituis. Simile. *Vsquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum, si autem Baal, sequimini illum*, dixit S. Elias Hebræorum populo. Qui voluerit vno pede per locum excelsum, & altero per locum infimum incedere, certum est ipsum tortum & inæqualem & vtroque pede claudicantem am-
38 bulaturum. Talis est, qui Deum & mundum simul diligere contendit. Pedes namque animæ sunt affectiones & amores, Deus autem infinitæ altitudinis est, mundus verò infimæ profunditatis: atque ita fieri omninò vt ille, qui affectiones suas in rebus tam inæqualibus collocat, claudicet & facilè à recto deuiet. Siquidem ergo, ô homo, soli Deo tuum amorem debes, illi soli cor integrum & omnia, quæ in B. Ansel. sup. hom. te sunt, tribue: sicuti B. Anselmus tribuebat, quando dicebat: Veni Domine, veni, ô bone Iesu, iã enim pedes meos nolo, nisi vt te quæram: nolo manus meas, nisi vt tibi seruiam: nolo genua, nisi vt te adorem: nolo linguam, nisi vt te laudem: nolo denique cor, nisi vt te amantissimè diligam. Iustum namque atque æquum est, vt me totum integrum tibi tradã, siquidem tu teipsum integrum mihi tribuendum seruas: atque ita tanta familiaritate me diligis, ac si quem diligeres præter me alium
39 non haberes. Si igitur ego præter te alium non habeo, quare te solum amantissimè non diligam? O dulcissime redemptor, quàm verè nos Ioan. 15. Christiani dicere possumus, nos à te singulari Ibidem. amore diligi: siquidem illis verbis, *Iam non dicam vos seruos*, docuisti, nos à de te crudeli captiuitate redẽptos fuisse, ne iam ampliùs serui Ioan. 20. essemus: illis autem verbis, *Vos amici mei estis*, ostendisti, qualiter nos amicos elegeris: & illis, Ibid. *Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum*, manifesti, qualiter nos, vt fratres elegisti: & illis, *Ascendo ad Deum meum et Deum vestrum*, nos docuisti, qualiter nos tuos socios & cohæredes fecisti, vt simul te cum tui ipsius regno frueremur. Qui ergo nos tantis beneficijs
40 auxit, æquum est, vt in eo duntaxat totum cor nostrum collocemus. Sed heu, heu, heu, & quã aliter ferè omnes faciunt, siquidem vbi primùm ad rationis vsum perueniunt, cor suum, quo Dominus diligi vult, ab ipso auertunt, & alienant illud vitijs & voluptatibus tradentes: atque ita erga res diuinas adeò sine corde viuunt, vt de eis illud quod Propheta Oseas de Osea 7. alijs tam nefarijs sicut ipsis inquit, dici posset, scilicet, *Ephraim quasi columba seducta non habens cor.* O miseri homines, qui rem tam pretiosam, qualis est cor, pro vilibus & caducis rebus huius seculi commutastis. *Redite præuaricatores ad cor*, Isai. 46. sicut sanctus Isaias hortatur, hoc est, cor vestrum inquirite, nec quiescatis donec illud inueniatis, & à misera, in qua est, seruitute, ipsum redimatis, vt totum in Dei amore impendere possitis. Postquam autem re-
demptum fuerit, vnusquisq; id, quod sapiens 41
consulit, amplecti studeat, scilicet, *Omni custodia serua cor tuum, quoniam ab ipso vita procedit.* Prou. 4. Simile. Si enim coluber tam astutè caput suum obseruat, illud omni corpore protegens (ab ipso namque capite vita in alia membra procedit.) Simile. Et si natura arborum radices sub terra abscondit, quoniam ex illis rami & folia vegetantur, floresque ac fructus producuntur, vt ita latentes, à nulla re lædantur, ne sic arbor ipsa arescat & pereat: quantò maiori iure tu cor tuũ seruare debes, quippè quod pars præcipua est, qua Deus vult diligi, atque ita ex eo aliquo modo vita oritur: Et sicut impossibile Simile. est vas quod manibus alicuius tenetur, perfectè adimpleri, si tremens est, & non quiescit: sic impossibile est humanum cor perfectè Deum diligere, & amore charitatis adimpleri, si inquietum est, & mutabile. Idcircò Sapiens ait: *Omni custodia serua cor tuum.* Et B. Paulus 2. Heb. 13 inquit: *Bonum est gratia stabilire cor.* Satis hoc tetertimus Satanas intelligit, & ideò omni cura & solicitudine nos à quiete & tranquillitate semouere conatur. Atque ita vbi nos legimus: Psal. 10. *In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ, Transmigra in montem sicut passer?* alia translatio habet, *Quomodo dicitis animæ meæ, Trãsmigra in montes sicut passer*: & sic est in cõtextu Græco, & sic legunt etiam B. Hieronymus, & B. Augustinus. Vbi significatur, quòd inter ea, quæ diabolus magnoperè contendit, vnum est hoc, videlicet, vt inquieti & instabiles reddamur, ex monte in montem, & ex vno negotio in alia negotia, & ex vna voluptate in aliam voluptatẽ transeuntes, vt ita cor nostrum Dei
amore nequaquam valeat adimpleri. Quidã 43
pater eremita à Domino continuo postulasse legitur, vt eum doceret, in quo magis ad æternam

nam salutem consequendam ipsi placere posset. Ad quem diabolus in angelum lucis transformatus venit, cumque sic allocutus est: Oratio tua exaudita est, ego à Domino missus sum, vt te docerem, si saluus esse vis, tria facere oportere, & illa pro peccatis tuis offerre, scilicet, Lunam nouam, & Solis circulum, & quartam rotæ partem; & si hæc tria coniungis, & ipsa Deo offers, saluus eris. Quibus dictis amplius non apparuit. Eremita autem hæc impossibilia reputans, cœpit de salute sua desperare. At verò Deus misericordia commotus Angelum lucis ad eum misit, qui ei sic dixit: Ille qui antea tibi apparuit, diabolus erat, qui teipsum in fraudem & ad desperationem adducere volens, illa, quę humano videri impossibilia videbantur, licèt non sint, si
44 rectè intelligantur, tibi proposuit. Per lunam nouam hanc literam, C, quæ figuram lunæ prę se fert, intellexit: per solis circulum intellexit, literam, O, per quartam denique partem rotæ hanc literam, R, significauit: hæc enim est prima litera huius nominis, Rota, quod quatuor charácteribus cōstat: Iunge ergo has tres litteras, C, O, R, & ex illis hæc dictio, Cor resultabit, & si id, quod ipsa significat, videlicet cor Deo amore plenum obtuleris, saluus eris, si verò minus, damnaberis. Offeramus ergo fratres hanc tam acceptam superno Creatori nostro oblationem, eum ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, hoc est, omnibus viribus & possibilitate nostra diligentes. Nam
45 (vt ait B. August.) Immensus est, & sine mensura debet amari: in omnibus virtutibus cardinalibus requiritur terminus amādi. Summa enim iustitia crudelitas est, & summa misericordia inertia, & summa prudentia curiositas, & summa fortitudo ferocitas: amor verò quantò magis extenditur, tantò magis excellentior est. In eo enim terminum aut mēsuram nequaquam ponere debemus: sed quantò magis potuerimus, tantò magis diligere debemus, & sic maiorem gratiam merebimur, & maiorem gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

B. Aug. li. de contempl. Christi. c. 17.

IN EADEM DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio secunda.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi, &c. Matth. 22.

SI quis aliquam tabulā singulari manu depictam conspiciat, licet eam sæpenumerò intueatur, semper aliquid denuò in ea cōsiderandum inuenit, & attentè ipsam contemplans, aliquid peculiare, quod aliàs non attenderat, discernit. Qui etiam in hortum odoriferis rosis & pulcherrimis floribus refertum ingreditur, licèt sæpenumero per illum transeat, semper aliqui flores quos anteà non viderat, sese ad aspiciendum offerunt. Arbores quotannis nouos fructus & nouos flores proferunt: & præcedentis anni fertilitas abundantiam sequentis non aufert. Sacrosancta Euangelia & cælestis doctrina Christi reparatoris nostri sunt quædam tabulæ diuersis ac excellentibus imaginibus depictæ, & sunt quidam horti ac topiaria plurimis floribus rosisq; pulcherrimis referta: sunt etiam quædam arbores fructibus admirabilibus oneratæ: idcircò quamuis sæpenumerò, & à tot prædicatoribus prędicentur, semper in illis noua quædam tractanda & consideranda repeniuntur: & quamuis superioribus annis quamplurima dicta fuerint, non ideò præsentibus ac sequentibus quid dicendum sit, deficiet. Hoc verba illa Canticorum significant: *Fauus distillans labia tua*, hoc est, doctrina tua. O sacratissima humanitas diuini verbi spōsa: velut fauus sunt quæ semper dulcissima mysteria distillant labia tua, id est, doctrina tua, & nunquam exhaurientur.

Simile. 2
Simile.
Simile.
Aliud.
3
Cant. 4.

Hæc dicta sunt, quoniam huius sacri Euangelij materia, in qua de amoris præcepto agitur, non solùm singulis annis, sed vnoquoque anno sæpenumerò prædicatur, & semper in eo admirabilia de nouo aduertenda & consideranda sese offerunt. Vt autem expositionem eius aggrediamur, ex supradictis in eodem sacro textu notandum est, sanctum Euangelistā dicere, quod antequàm Pharisæi quæstionem suam proponerent, Sadducæi ad supernum mundi Saluatorem alia quæstione tentandum 4

accesserant, quæ de mortuorum resurrectio-
ne, quam ipsi negabant, agebat.
Pharisæi autem audientes, quòd silentium im-
posuisset Sadducæis, conuenerunt in vnum, et in-
terrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans
eum, Magister quod est mandatum magnum in
5 *lege?* Quamuis Pharisæi Sadducæis contrarij
erant, & alterius sectæ, (nam illi resurrectio-
nem fore asserebant, quod satis rudes Saddu-
cæi negabant) verumtamen, vt Christum per-
sequerentur, amici facti sunt. Sed quæro, cùm
constet, Christum Iesum perfectissimum vir-
tutum omnium exemplar fuisse, & ita inter ho
Ioan. 8. mines versatum esse, vt meritò diceret potue-
rit, *Quis ex vobis arguet me de peccato*, quare i-
sti sic eum persecuti sunt? Ad hoc breuiter re-
Amos 5. spondemus, dicentes quòd Propheta Amos
multis retrò seculis diuino afflatus spiritu lo-
quens de eo, dixit: *Odio habuerũt in porta cor-*
ripientem, & loquentẽ perfectè abominati sunt
Saluator noster, fratres, veluti in porta stans,
Pharisæos superbiæ & inuidiæ nec non auari-
tiæ (sicuti in plerisque Euangelij locis conspi-
cuum est) arguebat. Et sicut qui in porta ali-
Simile. cuius domus stat, partim foris, partim verò in-
tus stare videtur: sic Christus Iesus simul via-
tor & comprehensor erat: anima enim eius sa-
6 cratissima verbo diuino fruebatur, quamuis sa
crum illius corpus fami & siti & morti obno-
xium erat. Vel in porta eos arguebat, qui palã
eorum sceleribus exprobrabat, adeò vt diabo-
li filios illos appellaret, necnon hypocritas be-
ne meritò esse indicaret, idque non semel, sed
Ioan. 8. sæpe. Quamobrem odio eum habuerunt, ita
vt grauis esset eis etiam ad videndum, idcircò
eum tentare, & multimodis quæstionibus illũ
adoriri moliebantur. Semper in hoc miserabi-
li seculo nõ tantùm reprehensio, verumetiam
ipse reprehensor odio habitus est. Idcircò sicu-
ti pauci sunt Dei gloriam & proximorum bo-
num zelantes, & qui virtute fortitudinis ador-
nati sint: sic etiam pauci reperiuntur, qui libe-
rè peccatores audeant corripere, eorumque
7 vitia grauiter increpare. O miserrimam vitæ
humanæ infęlicitatem! Ferri ne potest, vt pro-
pter ignauiam & pusillanimitatem mundus re
tam necessaria ac tam meritoria, qualis est re-
prehensio, careat? Sicuti hac appositissima si-
Simile. militudine intelligi potest. [*En el juego de los*
birlos, a cada mano se deriban muchos dellos con
las bolas, por lo qual es necessario que aya quien
tenga cuydado de leuantarlos, y aunque se lo pa-
guen, porque de otra manera no se podra conser-
uar el juego. Este mundo es vn juego de birlos,
porque assi como en aquel juego, vno vale diez
y otro veyente, y en quanto dura el juego, y aca-
bado el, los echan todos juntos en vn rincon, sin
hazer mas caso del que valio veynte, que del
que valio diez:] sic in hoc mundo alij sunt ma- 8
gni & plurimi valoris, alij parui & minimi va-
loris: finito vero ludo huius vitę omnes æqua-
liter in sepulturam conijciuntur, & à terrę ver-
mibus ita consumuntur, vt nullũ sit discrimen
inter corpus potentissimi imperatoris & cor-
pus infimi & abiecti agricolæ. [*A estos birlos*
arroja el demonio en quanto dura el juego de la
presente vida, las bolas, que son las tentaciones, y
con ellas los deriba en culpas y peccados, y assi co-
mo dando la bola en vn birlo, y derribandolo, a-
quel haze caer a otro y a otros:] sic victus & su-
peratus à tentatione peccator & per malitiam
cadens efficit suo malo exẽplo & nefarijs per-
suasionibus alium atq; alios cadere. Maximè
ergo necessarium est, esse aliquos, qui hos ca-
dentes in plurima scelera suis sanctis admoni-
tionibus & prudentibus ac feruidis reprehen-
sionibus erigant, & magnoperè confidant, se-
ipsos, si tam piũ opus exercent, à Domino ma- 9
gnis muneribus afficiendos esse atque augen- Beatus
dos. Sicut B. Iacobus testatur, dicens: *Fratres* Iacob. 5.
mei si quis ex vobis errauerit à veritate, & con
uerterit quis eum, scire debet, quoniam qui con-
uerti fecerit peccatorem ab errore vitæ suæ, sal-
uabit animam eius à morte, & operiet multitu-
dinem peccatorum. Vbi, qui conuerterit pecca-
torem, perinde est ac si diceretur: Qui ex parte
sua omnia, quæ opus sunt, ad peccatorem con
uertendum, præstauerit, tantum merebitur, ac
si verè & realiter illum conuertisset. Oportet
aũt in correptione & reprehẽsione seruare mo
dum, quo Dominus increpans episcopum E
phesi vsus est, quem in Apocal. sic alloquitur: Apoc. 2.
Scio opera tua & laborem & patientiam tuam,
& quia non potes sustinere malos, sed habeo ad-
uersum te pauca, quòd charitatem tuam primã
reliquisti. Singularis profectò hic reprehenden
di modus est: priùs eum de virtutibus laudat, 10
& posteà ipsum de culpa, in quã inciderat, re-
prehen-

prehendit. Super quod Abbas Cassianus sic ait: Quemadmodum chirurgus in sua arte peritus membrum putridum, vel sauciatum sine læsione aliorum membrorũ curat: sic prudens prælat⁹ debet corrigere in subito id quod corruptum inuenerit, ea lege & conditione, vt id, quod in eo boni est, minimè annihilet vel inficiat. Ex eo infertur quàm perditi & deprauati erant Pharisæi illi, siquidem Dominus vix aliquid laude dignũ in eis inuenit, præter quam quòd sinapis & aliarum similium rerum decimas soluebant. Atque ita eis dixit: *Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem.* Hæc oportuit facere, & illa nõ omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Et quantò minorem virtutem habebant, tantò magis reprehensionibus sese exasperabant, & in Dominum, qui eos increpabat, indignabantur eo animo, vt si possent, ipsum penitus euerterent. Et quamuis Sadducæos confusos & superatos Pharisæi viderunt, cogitabant inuicem, & dicebant: Sadducæi ignari sunt, quid mirum si Christum non vicerint? nos verò sagaci ingenio & scripturarum scientia præditi, eum superare poterimus. Propterea in vnum conuenerunt, vt multitudine vincerent, quem ratione anteà vincere nequierunt. O vtinam inter fideles hoc malum non esset inuentum. Dolendum quippè est, quàm multi conueniũt, vt Christum Iesum persequantur vt vindictam de proximo sumant, vt in spectaculis & puellarum choris lasciuiæ suæ indulgeant, necnon vt in ludis periurantes omnipotentem Deum offendant. Satis vsitatum semper hoc malum in mundo fuit. Atque ita Dominus Hebræis per Isaiam Prophetam dixit: *Iniqui sunt cœtus vestri.* Et in Psalmo, vbi nos legimus, *Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum: Regis*: alij transtulerunt, *in corde inimicorum Regis*, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam beatus Augustinus. In quo insinuatur, quòd omnes improbi & scelerati ad malum operandum vnum cor habeant, & omnes in miserabili quadam cõcordia viuunt, quæ quidem pax neutiquam potest appellari. Nam (vt ait beatus Augustinus, & diuus Thomas docet) pax est ordinata concordia. Atque ita sanctus Esaias dixit: *Non est pax impijs.* Hæc autem maledicta & execranda concordia eos constantiores in suis sceleribus facit. Et hoc significat id, quod sanctus Iob de Satana loquens inquit: *Corpus illius, quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus, vna vni coniungitur.* Corpus diaboli est malorum & impiorum congregatio, qui sunt velut scuta fusilia, & velut squamæ aliæ alijs compactæ, quæ difficillime penetrari possunt. Sed nullus idcircò à suo remedio diffidat, quoniã sagittæ superni venatoris Iesu Christi (vt ait sanctus Dauid) acutissimæ sunt, & operationem facient in corde inimicorum regis, id est, peccatorum: atque ita populi cadent sub eodem Saluatore Iesu Christo, in obedientia viuentes. Ergo, ô peccatores, venite, venite ad diuinos sermones audiendos, quamuis enim corde durissimi huc cõueniatis, huius superni venatoris sagittis percussi, absq; dubio exibitis. Sed hoc varijs modis cõtingere solet. Sicut enim cùm venator sagittam in ceruum emittit, si eius cor penetrat, statim incidit absque eo quòd vltra progrediatur, & ore incipit vomere, quousque vitam finit: rursus sagittam in alium ceruum emittit, & quamuis illum percutiat, ipse tamen fugit, & tandem longè inde cadit: atque ita venator illum aliquo alio labore comparat: tertiam denique sagittam emittit, & quamuis ceruũ fixit, ipse tamen longissimè inter rupes & præcipitia cecidit, vbi nullam ab eo vtilitatem ipse venator aut aliquis alius potuit educere, sed à coruis & alijs auibus ibi comeditur: sic Deus per ora prædicatorum sagittas suas, videlicet, diuina verba emittit, & aliquando cor peccatoris, qui velut brutum animal per montes in vitijs & sceleribus pascebatur, ita transfigit, vt ipse statim ad pedes confessoris cadat, & ibi velut ceruus iniquitates suas incipiat euomere, quousque ipse à culpa moritur. O peccator, qui tanquam ceruus liber & expeditus per montes & prata voluptatũ ac deliciarum humanarum pascebas, quis te huc asportauit? Diuinum verbum quod instar sagittæ acutissimæ cor meum percussit, & me hoc modo succumbere & summittere fecit. In alium quoque peccatorem Deus sagittam dirigit & ipsum etiam percutit, sed non

Marginalia: Cassian. super Apo. — Simile. — Mat. 23. — 11 — 12 — Esai. 1. — Psal. 44 — D. Aug. — B. Aug. lib. 19. de ciui Dei cap. 73. — D. Tho. 2.2. q. 29. artic. — Esai. 59. — Iob 41. — 14 — Simile. — 15

ſed non ſtatim in eo ſagitta operatur; pergit
velut ceruus, & nihilominùs per vitia & pec-
16 cata currit, & tandem procul inde cadit. Nam
Deus illum ægritudine quadam, aut alio la-
bore opprimit, & cùm ſe ita afflictum & omni
gaudio priuatum videt, in ſe reuertitur, & ait:
Væ mihi peccatori, hoc & hoc in tali die à tali
prædicatore audiui, qui cor meum percuſſit,
& propoſui meipſum in meliorem viuēdi mo-
dum vitam meam cōmutare. Heu mihi qua-
liter illud nūquam opere compleui. O ingens
malum: & quomodo infernorum cruciatibus
dignus ſum. Nunc verè id quod tunc non egi,
facere volo: & ita ad confeſſionarium cadit,
vbi peccata ſua euomit, & mundo per pœni-
tentiam moritur. Ecce qualiter diuinus ſermo
illum percuſſit: & quamuis ſtatim non cecidit,
tamen adhuc tempore & loco opportuno ce-
cidit, & ei⁹ caſus vtilis & fructuoſus fuit. Alios
quamplurimos Deus percutit, ſed longiſſimè
inter rupes & præcipitia cadunt, & ita ab eis
17 nulla vtilitas educi poteſt, ſed à coruis come-
duntur. Hi ſunt peccatores adeò indurati, vt
quamuis eos diuinū verbū percuſſerit, ipſi ta-
men non reſipiſcunt, quouſq; ab hac vita mi-
grarunt: cū iam in inferno cruciantur, tunc ad
ſe redeunt, & in memoriam reuocant, quoties
Sap. 5. cum venia & miſericordia à Domino per con-
cionatores inuitati fuerunt. Et tunc (vt in li-
bro Sapientię dicitur) videntes turbabuntur ti-
more horribili, & præ anguſtia ſpiritus dicent.
*Errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumē non
luxit nobis, & Sol intelligentiæ non eſt ortus no-
bis.* Et paulò inferius ait Sapiens: *Talia dixe-
runt in inferno hi, qui peccauerunt.* O infœlices
vos nunc loquimini? nunc ſapitis, quando iam
nullum habetis remedium? Nunc, cùm in ru-
pes, præcipitia, & fauces infernales cecidiſtis?
Ibi vos comedent corui, & ibi in ęternum cru-
ciabimini. Per immenſam igitur Dei charita-
tem vos fratres, obſecro, vt nunc id, quod vo-
bis prædicamus, animaduertatis, vt pœnitētia
veſtra fructuoſa ſit, & nō rabida, & ſicut dam-
18 natorū inutilis: omnes vnanimes & vno corde
ad Dei ſeruitium & nō ad offenſionem eius ef-
fici contendite.

B. Chryſ. ſuper hunc locum. *Ait ergo legis doctor, Quod eſt mandatū ma-
gnum in lege:* Super hoc B. Chryſoſtom⁹ ſic in-
quit: De magno præcepto interrogat, qui nec
minimum obſeruabat. Ille debet interrogare
de maiori iuſtitia, qui iam minora compleuit.
Hic defectus hodie in quamplurimis Chriſtia-
nis regnat, qui ſtatim initio ſuæ conuerſionis,
cùm ne quidem duo ſpatia per actiuam vitam
fecerint, imprudenter de vita vnitiua, purgati- 19
ua, & illuminitiua agunt. Verū eſt tamē quòd
ſicut aranea cū videt ruptam telam ſuam eam Simile.
à medio incipit reficere: ita oportet peccato-
rem vitæ ſuæ ruptę ac deprauatæ remediū ad-
hibere, incipiens à medio, videlicet, à corde, i-
pſum ſanctis conſiderationibus reformans, &
ad donum contritionis diſponens. Tamen ad
hoc maximè conducunt pœnalia vitæ actiuæ
exercitia, quibus ſenſualitas mortificatur, &
in libertatem ſpiritus iter dirigitur, qua mens
ipſa in alta ac profunda vitæ contemplatiuæ
myſteria diſponitur. Sāctus Patriarcha Iacob Gen. 29.
(vt ſacra Scriptura refert) ingrediens domum
ſoceri ſui Laban, ſtatim ab eo pulcherrimam
Rachelem vxorem ſibi poſtulauit, ipſe autem
ei Liam, quę erat deformis & lippis oculis; tra-
didit, dicens: Non eſt in loco noſtro conſuetu-
dinis, vt minores anteà tradamus ad nuptias.
Sic plurimi Chriſtiani vix Ieſu Chriſto ſeruire 20
cœperunt, cū iam pulcherrimæ Racheli, vida-
licet, vitæ contemplatiuæ gaudijs ſpiritualib.
& conſolationibus plenæ nubere volunt. Sed
non ea eſt domus Dei conſuetudo: priùs enim
oportet cum deformi ac lippoſa Lia nubere,
quæ eſt vita actiua, informis, & ad ſenſualitatē
inſipida propter cōtinuas lachrymas & cordis
amaritudinē, propter peccata contra diuinam
Maieſtatem commiſſa, propter ieiunia, cilicia,
flagella, atque alia pœnalia exercitia, qualia
ſunt, ægrotos curare, carceres inuiſere, mor-
tuos ſepelire, &c. & cum per hæc minora in-
greſſus fueris, ad maiora poſteà aſcendes. Ali-
ter enim magna fraus eſt & fallacia. Atque ita Coloſſ. 2.
D. Paulus ad Coloſſenſes ſcribens, dicebat:
*Hoc autem dico, vt nemo vos decipiat in ſubli-
mitate ſermonum, nam & ſi corpore abſens ſum,
ſed ſpiritu vobiſcum ſum gaudens, & videns or-
dinem veſtrum, & firmamentum eius, quæ in
Chriſto eſt, fidei veſtræ.* Et paulò inferiùs: *Ne-
mo vos ſeducat volens in humilitate & religio-
ne Angelorum, quæ non vidit, ambulans fruſtra* 21
*inflatus ſenſu carnis ſuæ, & non tenens caput, ex
quo totum corpus per nexus & cōiunctiones ſub-
miniſtra-*

ministratum & constructum, crescit in augmentum Dei. O mirifica verba, Dominus nobis spiritum suum cōferat, vt ea, sicut oportet, intelligamus, & ab eis vtilitatem educere sciamus.

Primum igitur, quod in præsentiarū vellem
22 notetis, est quātum B. Apostolus cupiebat, ne Christiani ab aliquib. vanis & superbia inflatis magistris deciperentur, qui in animum credentium inducebant, vt statim initio suæ conuersionis res profundas & altissimas addiscerent, atque ita vitę spiritualis ordinem peruerterent. Secundò animaduertite, qualiter sanctus vir magnam capiebat voluptatem videns ordinem credentium & in fide Iesu Christi firmamentū. Qui quidem ordo consistit in hoc, quòd omnes initio cōuersionis suæ à vita actiua incipiant tenētes caput, quod est Christus, ex quo totum corpus vita spiritualis per nexus & coniunctiones subministratum & coniunctum crescit: quod nequaquam docebant illi ambulantes frustra inflati sensu carnis suæ, & sic non Christum caput tenebant. Ecce qualiter B. Apostolus vitam spiritualem corpus appellat, quod per nexus & coniunctiones paulatim crescit, quousq; ad perfectionem deueniat, hoc est, vt à minoribus exercitijs ad ma-
23 iora & perfectiora ascendatur.

Sed notandum est, quòd quemadmodum Patriarcha Iacob, quamuis postquàm Liam vxorem duxit, & Rachelem obtinuit, non ideo Liam deseruit, quinimò vtriusq; coniux fuit, & maritus gratissimus: sic oportet nos, licet ad contemplatiuam vitam perueniamus, non ideò actiuam relinquere, sed in vtraq; pro tem-
Simile. poris opportunitate, nos ipsos exercere. Nam si in exteriorib. vitæ actiuæ exercitijs nos prudenter gubernare scimus, optimè etiam vita contemplatiua vtemur. Cùm enim in corporalibus operibus exercemur, oportet animum & cor nostrum expeditum ad cogitandum in Deo relinquere, adinstar auium, quę mare volando transmeant, & (vt aiunt naturales) cùm defetiscuntur, in aquam descendunt, & alterā alarum sub se ponunt, alteram verò in altum
24 porrigunt, quæ sit velut linteum (id est, *Vela*) ac dux suæ nauigationis, & ne omnes earum plumæ madefiant. Si enim hoc eis contingeret, posteà auolare nō possent. Sic qui per mare huius mundi in glorię portū nauigamus, postquàm defessi fuerimus volantes per contemplationem, descendere debemus in mare vitæ actiuæ insipidæ atque amarissimæ, sed nō omninò: oportet enim semper alā desiderij in cœlum erectam dirigere. Ala est plumarum congregatio, & sicut aues duplicem alam habent, ita nos duas etiam habemus: quarū altera est congregatio potentiarum animæ, altera verò 25
est etiam sensuum corporis congregatio, Et ita alam sensuum corporalium in mare vitæ actiuæ summergere debemus, vt alam potentiarū spiritualium in altum, hoc est, in diuinam cōtemplationem erigamus, ne omnis pluma nostra madefiat: quod si ita fecerimus, remis, & velis nauigabimus.

Interrogauit itaque legis doctor: *Quod est* 26
mādatum magnū in lege? At mitissimus agnus, qui è cælo in terram venerat, at nō solùm hominum Redemptor, sed etiam iustitiæ doctor esset, quamuis non ignoraret, qua mente atq; consilio Pharisæi hanc illi quęstionem proposuissent, nihilominus tamen docendi officium nec hac quidem occasione intermisisset, vt si illis minus prodesset, nos tamen (quibus præcipuè cōsultum esse volebat) hac responsione erudiret, & vt etiam scientes quale esset maius præceptum, maiorem curam in eius obseruatione adhiberemus.

Atque ita ei, qui interrogabat, respondit: *Diliges Dominū Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.* Vbi maximè notādum est, B. Marcum, cùm hanc sacram historiam referret, dixisse, quòd postquàm diuinus magister hanc responsionē de-
dit, dixit illi Scriba: *Bene magister in veritate* Marc. 12
dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum & vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquam seipsum, maius est omnibus holocautomatibus & sacrificijs. Et sequitur statim: *Iesus autem videns,*
quòd sapienter respōdisset, dixit illi: Non es longè B. Aug.
à regno Dei. Super quod B. Augustinus sic ait: de con-
Fortassè quamuis tentator insidians accessit, cord. euangel.
audiens Christi Iesu verba cōuersus est, & ideo responsionem Saluatoris vehementer laudauit. Allusio est ad illud, quod legimus apud D. Ioannem, quosdā voluisse ipsum Redemptorem capere:

capere: audientes verò illius mirifica verba ad-
miratione rapti, & mira virtute verbi Dei ca-
Ioan.7. pti, dixerunt: *Nunquam sic locutus est homo.*
Ex hoc intelligere poteritis, quàm vtilis ac ne-
cessaria res sit, cum Iesu Christo agere & con
uersari. Etenim si hic deprauata intentione ad
28 ipsum Dominum accedens tantam ex hoc ac-
cessu vtilitatem eduxit, vt ei summa Veritas
dixerit, Non longè es à regno Dei, qualiter, ob-
secro, commodum non reportabit ille, qui sa-
na ac recta intentione ad hunc cœlestem Do-
minum accesserit? Si is, qui ad audiendam cõ-
cionem eo animo ad Ecclesiam conuenit, vt
eam, quam turpiter amat ibi videat, solet ali-
quando confusus & contritus remanere, quo-
modo ille, qui sancta intentione venit, vtilita-
tem non eliciet? Vos ergo fratres, per salutem
vestram obsecro, vt assiduè & maxima cum af-
fectione ad hunc diuinum magistrum accede-
re contendatis. Animaduertite id, quod in Ec-
Eccles.2. clesiastico scriptum est: *Qui timent Deum, pra-
parabunt corda sua, & in conspectu eius animas
29 suas sanctificabunt.* In eo enim velut in clarissi-
mo speculo, defectus suos contemplantur, &
ab ipso fauorem accipiunt, quo ipsis remediũ
adhibeant. Et nõ existimetis conuersationem
eius amaram esse, aut insipidam. De eo nam-
Sap.8. que dicitur: *Non habet amaritudinem conuer-
satio illius, nec tadium conuictus illius, sed lati-
tiã & gaudium.* O fœlices, ac perbeati illi, qui
tantum tamq; singulare bonum sciunt appre-
hendere: nam ex hac vita æternam illam in a-
nimabus suis incipiunt sentire beatitudinem,
cuius dulcedine, ac suauitate capti & allecti ab
ipso Domino nec per temporis momentũ dis-
cedere sciunt. Quando Iudæi scãdalizati fue-
runt, ex eo quod Dominus eis dixit. *Qui man-
Ioan. 6. ducat meam carnem, & bibit meum sanguinem,
in me manet, & ego in illo,* eo relicto abierunt,
cœlestis Magister duodecim discipulos suos sic
30 allocutus est, *Nunquid & vos vultis abire?* Cui
beatus Petrus respondit: *Domine ad quem ibi-
mus? Verba vita aterna habes, & nos credimus
& cognouimus, quia tu es Christus filius Dei.*
Vbi alia translatio habet. *Et nos credidimus,
quia es tu Christus filius Dei vini,* & sic est in
S. Aug. contextu Græco, & sic legit etiam B. Augusti-
nus. In quo significatur illorum Apostolico
rum virorum perseuerantia, qui & crediderãt
& ab ipsa fide non defecerant, licet plurimos
etiam ex ijs, qui peculiares Domini erant dis-
cipuli, defecisse viderant. Mansuetudo, qua
innocentissimus agnus huic legis doctori re-
spondit, fortassè fuit in causa, vt ipse conuer-
teretur, & odium, quo ipsum prosequebatur,
deponeret: hæc enim virtus corda inflammata 31
mitigare solet, vt apertè in sacro Iudicum libro Iud.c.8.
conspicitur. Vbi legitur qualiter S. Gedeon
eos, qui ex tribu Beniamin erant, in ipsum in-
dignãtes humilitate & mãsuetudine placaue-
rit, dicens: *Nonne melior est racemus vindemijs
Abiezer?* Id est, Meliores sunt illi, qui ex tribu
tua, quàm qui ex mea originem trahũt. Quod
cùm locutus esset, requieuit spiritus eorũ, qui Prou.15.
tumebant contra eum; nam (vt in Prouerbijs
dicitur) *Responsio mollis frangit iram.* O quot
iras proximorum nostrorum mitigaremus, &
quot offensiones in Deum vitaremus, si cum
eis leniter, blandè, & mansuetè loqueremur.
Ait ergo Dominus: *Diliges Dominum Deum
tuum ex toto corde tuo, &c.* Inquit, Deum tuũ,
vt te ad ipsum diligendum inuitaret, siquidem
ille qui summum bonum est, & qui te maxi- 32
mo amore prosequitur, tuus est. Hoc sponsam
docuit, vt ipsa fatetur, dicens: *Introduxit me* Cant.2.
*Rex in cellam vinariam, ordinauit in me chari-
tatem*: & alia translatio habet: *Introduxit me
Rex in cellam vinariam, cuius vexillum erga
me charitas.* Quod perinde est, ac si diceret:
Ostendit mihi Dominus viscera sua, & in eis
charitatem eius sicut vexillum pro me exten- Simile.
sum, & quodammodo me inuitans aspexi. Et
quemadmodum cùm in arce vexillum Regis
Castellæ, aut Regis Galliæ apparere videtis,
intelligitis, arcem illam esse illius Regis, cuius
est vexillum: sic ego vidẽs in visceribus Dei ve-
xillum positum pro me, intellexi viscera Dei
mea esse. O admirabilem excellentiam piæ ac
iustæ animæ, quæ visceribus Dei dominatur.
Quis ergo nõ diliget illum, qui sic amat, vt cor 33
suum & viscera infiniti valoris diligentib tri-
buere non dubitet? Hoc igitur summum bo-
nũ, ô homo dilige, quippe qui Dominus Deus
tuus est. Volens Deus præcepta decalogi He-
bræis ferre, vt populi animum ad obseruatiam
eorum inclinaret, incepit, dicens: *Ego sum Do-* Exod.20
minus Deus tuus. Vbi valde notãdum est, om-
nes excellẽtias ac perfectiones infinitas in hoc
nomine,

nomine, Deus, includi, qui (vt aliquibus placet) dicitur à Dando. At verò secundùm alios dicitur Deus, quia ei nihil deest: alij denique putãt, dici à verbo Græco, quod significat, speculari: quoniam Deus omnia videt & cõtemplatur. Et nõ ait, Ego dico r Deus, sed, Ego sum Deus, eo quòd suapte natura infinitas perfectiones essentialiter habet. At ne homines curiosè eius diuinam essentiam scrutari vellent, adiecit: Qui eduxi te de terra Ægypti, de domo seruitutis, vt, videlicet, eos ab hac cogitatione auerteret, & in suorum operum considerationẽ duceret; nam ipse per illa in hoc mundo vult cognosci. Atque ita ibi per illa opera, quæ tunc recentiora erant, se nominauit, cùm anteà Deus Abrahã, Deus Isaac, Deus Iacob appellatus fuisset. Quasi diceret; Non solùm sum Deus qui creaui omnia, sed sum De⁹, qui homines iustos facio, quod opus admirabile

Ephes.1. est. Nunc autem (vt ait B. Apostolus) *vocatur Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi*, vt

35 magis nos ad amorem inuitet, ex admirabili redemptionis beneficio nomen accipiens. Vnde sequitur, nullam diligendi rationem esse, quæ non acres nobis ad eum diligendum stimulos addat. Si enim iustitiæ debitũ attendas, nulli magis amor noster, quem illi debetur. Si beneficia spectes nulli⁹ beneficia maiora sunt. Si amicitiæ rationem habeas, nullius amicitiæ signa euidentiora vnquam extiterũt. Si autem eximia bonitatis & pulchritudinis species amorem promeretur, quis immẽsam illius pulchritudinem, & immensas bonitatis eius opes mente & cogitatione comprehendere queat? Rursum, si amor pretio emitur, quis maius pro illo pretium impendit, quàm qui vitam æternam pollicetur? Si verò gratis donãdus est, cui, quęso, dignius possit exhiberi? Si verò non donandus, sed extorquendus est, quis illo potentius extorquere possit? Qui velut euagina-

36 to gladio illum postulat, & fulmen excommunicationis æternæ aduersus ingratos per Apo-

1.Cor.16. stolum iaculatur, cùm ait. *Si quis nõ amat Dominum Iesum, sit anathema, maranatha*, id est, quando Dominus noster adueniet. Quod si ita est, quid superest fratres, nisi, vt dicamus

B. Aug. cum beato Augustino: Quis ego sum Domine, vt te à me amari iubeas, & nisi id fecero, mineris mihi ingentes miserias? Parua ne est hæc ipsa miseria, si non amem te? In confusionem populi rebellis, eò quòd Deum offendebat, dixit illi Moyses: *Generatio praua atque peruersa, haccine reddis Domino popule stulte & insipiens? Nónne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creauit te?* Quod perinde est ac Deut.32 si diceret: Si adeò naturæ consentaneum est, vt filij parentes diligant, & venerentur, à quibus existendi principium ac vitam acceperunt, quantò iustius erit, vt homo Deum quem parentem agnoscit, multò maiori ardore diligat & obseruet? Parentes enim corporis tantum mei authores extiterunt. Deus autem animam immortalem meam solus creauit. Quid Simile. igitur erit, si cum hoc gratuitum esse, quod nobis donauit, coniungimus? Partus viperæ inter omnes difficilior, & laboriosior est, vt enim filij in lucem prodeant, ipsi matris viscera corrodunt, & locum quo exeant, aperiunt, & sic matrem interficiunt. O Deus infinitæ bonitatis, hic Domine tuus est partus? nõne peccatores genimina sunt viperarũ? Ita profectò eos beatus Lucas, & diuus Ioannes appellarunt. Hos igitur Domine ad regenerandum, & pariendum venisti, sicut per beatum Lucam 38 Euangelistam dicis; *Non veni vocare iustos,* Luc.3. *sed peccatores.* Isti te interfecerunt ac comede- Luc.15. runt, & nunc in Sanctissimo altaris Sacramento comederunt. Quem ergo amorem tibi pro tanto tamq; singulari beneficio debent? O duri & ingrati, qui tãto beneficio & amori ingrati sunt.

Diliges Dominum Deum tuum. Super hoc B.Chrys. Chrysostomus ait, Non dixit, Timeas Dominum Deum tuum, quia diligere magis est quã timere. Timere enim ad seruos attinet, amare verò ad filios. Vnde scriptũ est, *Perfecta charitas foras mittit timorem.* Ad coniungendum & 2.Ioan.4 Simile. consuendum duos pannos filo & acu opus est. Acus præcedit, & locum aperit, per quem filũ ingrediatur, remanente autem tibi filo, quod pannum iungit, acus ipsa foras exilit. Apud Sanctum Prophetam Isaiam dicitur, *Iniquitates vestra diuiserunt inter vos & Deum vestrũ.* 39 Isaia 59 Filum, quod nos cum Domino iterum consuit & coniungit, est amor acus verò est timor, qui præcedit, & iter, quo hic amor intromittatur, patefacit, *quia initium sapientia timor* Eccles.1 *Domini*; & ingrediente filo, quod est amor, acus, vi-

cus, videlicet timor, foras exit, quia perfecta
charitas foras mittit timorem. Non ergo vult
S. Chrys. Deus optimus maximus (ait beatus Chryso-
stomus) vt timeatur ab hominibus seruiliter,
40 sed vt diligatur quasi pater, qui adoptionis spi-
ritum eis donauit, vt eum toto corde diligant.
Diligere autem ex toto corde Deum, est vt cor
tuum non sit inclinatum ad alterius rei quàm
ad Dei amorem & dilectionem. Diligere ex
tota anima, est certum habere animum in ve-
ritate, & firmum esse in fide. Diligere ex tota
mente, est, vt omnes sensus Deo vacent. Ita-
que cuius intellectus Deo ministrat, cuius sa-
pientia circa Deum est, cuius cogitatio ea, quę
Dei sunt, tractat, cuius memoria, quæ bona
sunt, recordatur, is tota mente Deum diligit.
Hæc Beatus Chrysostomus. Ex quo infer-
tur, quòd quemadmodum non solùm quę in-
tra templum, sed etiam quidquid in porticu e-
3. Reg. 6. rat omnia auro cooperta erant, vt ex sacra Re-
gum historia colligitur: sic nihil in templo a-
nimæ nostræ, nec in porticu templi, videlicet,
in corpore esse debet, quod non sit amoris au-
S. Aug. lib. de doctri. christ. ro contectum. Beatus Augustinus hic ait: Ad
quid ex toto corde præciperis Deum diligere?
Vt omnes cogitationes ex tota anima, vt om-
nem viam tuam ex tota mente, vt omnem in-
tellectum in illum conferas, à quo habes ea,
quæ confers. Nullam ergo vitæ nostræ par-
tem reliquit, quæ vacare debeat, & quasi lo-
cũ dare vt alia te frui velis, sed quidquid aliud
diligendum venerit in animum illuc rapiatur,
41 quo totus dilectionis impetus currit, tũc enim
optimus est homo, cùm tota vita sua in in-
commutabile bonum pergit. Glossa verò sic
ait: Ex toto corde, id est, ex toto intellectu.
Ex tota anima, id est, ex tota voluntate: Ex
tota mente, id est, ex tota memoria. Adeò vt
nihil ei contrarium velis, sentias, aut recorde-
ris. Huc pertinet, quod Dominus in Prouer-
Prou. 23. bijs inquit, scilicet: *Fili præbe mihi cor tuum.*
O verba quouis igne ardentiora? Quid hæc
eloquia sunt fratres, nisi faces quædam accen-
sæ, quibus pectora nostra gelida summi Nu-
minis dilectione incalescant? Fili præbe mihi
cor tuum, hoc est, gratis da quod gratis acce-
pisti. Nec vendas, quamuis ego in te plurima
beneficia contulerim (*Y lo tengo bien compra-*
do) Nec accommodes illud mihi, sicut quam-
plurimi faciunt, qui Quadragesimali tempo-
re conuertuntur, & peccata sua confitentur, 42
ipso autẽ transeunte ad illa redeunt, quoniam
cor suum mihi non præbuerunt, sed accom-
modarunt, Quapropter tu illud omninò mihi
trade, vt nunquam amplius ipsum à me aufe-
ras. Hoc est, in amore meo perseuera, sicut fa-
ciebat sponsa, quæ in Canticis ait: *Num quem* Cant. 3.
diligit anima mea vidistis: vbi alia translatio
habet, *Num quem dilexit anima mea vidistis*:
& sic est etiam in contextu Græco. Et paulò
inferius, vbi nos legimus, *Inueni quem diligit*
anima mea, alia translatio habet, *Inueni quem*
dilexit anima mea, & sic est etiam in contextu
Græco. Vbi sanctæ sponsæ perseuerantia ma-
nifestè ostenditur, si quidem ait, quod dilexit
& diligebat. Quando rex Babyloniæ Ieroso-
lymam euertit, quis dubitat, potuisse sacerdo-
tes plurima abscondere, sed (vt sacra Macha- 2 Mac. 1.
bæorum historia refert) ignem tantummodò
absconderunt. Sic iustorum præcipua cura, li-
cet tyranni illos persequantur, & quidquid 44
possident, ab eis auferant, debet esse in conser-
uando amoris ignem. Rapiatur aurum, com-
buratur domus, destruantur prædia, & omnia
temporalia amittantur, siquidem tam parum
valent, & ignis charitatis non admittatur, hic
maxima cum vigilantia obseruetur. Præbe
mihi, inquam, cor tuum, non mundo fallaci,
non Satanæ cruento, non honoribus futili-
bus, nec fœtidæ carnis oblectamentis. *Quid* Ierem. 2.
tibi vis in via Ægypti, vt bibas aquam turbi-
dam (inquit sanctus Ieremias) *& quid tibi*
cum via Assyriorum, vt bibas aquam fluminis?
Depone, depone, fili, hæc omnia, & ab eis cor
tuum aufer, & illud mihi, qui vita tua & omne
bonum sum præbe, O fœlix & nimium fœlix 45
ille, qui suo cælesti patri in hoc obtemperat,
& ei cor suum ita præbet, vt quidquid agit,
propter eius diuinum amorem faciat. Hæc o-
mnia visibilia Deus ad hominis seruitiũ & vti-
litatem creauit, atque ita ipso homine defi-
ciente illa in quatuor elementa resoluentur,
nec pisces erunt, nec aues, nec animalia, nec
plantæ, nec herbæ, nec deniq; cæli mouebun-
tur. Nam cùm hæc omnia ad hominem ordi-
nentur, ipso deficiente omnia deficient. Iu-
stum est ergo, vt siquidem Deus hæc cuncta
propter hominem fecit, ipse homo omnia,
quæ

quæ egerit, propter Deum faciat, & ipſe amor
46 eum mouebit ad facienda opera munda & ab
omni peccati miracula aliena : hæc enim eſt
vna ex rationibus, ob quam amor morti com-
Cant. 8. paratur, cùm dicitur : *Fortis eſt, vt dilectio.*
Simile. Nam ſicut, qui aliquo vitio ita captus eſt, vt
nullus ſit, qui eum ab eo auertat, mors potens
eſt ad ipſum ab eo ſeparandum, nec prædica-
tores, nec increpationes, ſed ſola mors eum à
peccato auertere potuerunt. ſic ergo (ait Spiri-
tus Sanctus) in homine amor operabitur il-
lud, quod mors factura erat: Fortis eſt enim vt
mors dilectio. Itaq; tu, qui per mortem à ſce-
leribus & peccatis auertendus eras, nunc per
amorem, qui potens eſt, ad id in tuo corde o-
perandum facere contende. Atque ita dicere
poſſumus amorem eſſe velut ignem combu-
rentem & inflammantem. Dominus (vt in ſa-
Exod. 3. cro Exodi libro dicitur) *Moyſi apparuit in
flamma ignis de medio rubi, & videbat quod
rubus arderet, & non combureretur.* Hoc fuit
quoddam cæleſtis gloriæ exemplar, vbi quili-
bet iuſtorum eſt velut rubus in amoris igne ar-
dens, ſed ipſe ignis, qui eum inflammat, illum
47 non cõſumet, ibi enim nihil eſt imperfectum,
quod conſumi aut purificari poſſit. In hoc
mundò iuſti etiam ſunt tanquam rubi amoris
igne incenſi, ſed is ignis inflammat & conſu-
mit, quibuſdam namque vitam conſumit.
Quis enim tot martyres impulit, vt tam terri-
bilia tamque atrocia tormenta paterentur, &
tandem vitam ſuam amitterent? Amor qui i-
Simile. gnis eſt hic ardens & comburens. Vidiſtis ali
quãdo iuuenem pulcherrimum diuino amo-
re captum, qui cùm aſperrimam pœnitentiam
agere inciperet, adeò macilentus & prauo co-
lore affectus apparet, vt vix dignoſci poſſit.
Quis huius pulchritudinem conſumpſit? A-
mor, qui ignis eſt vrens & conſumens. Alijs
autem diuitias, ac libertatem ipſe amor con-
48 ſumit. Quàm multi in hoc ſeculo diuites ac li-
beri fuerunt, qui ipſis diuitijs, ac libertate reli-
cta ſe ſanctis religionibus dicarũt, vbi in pau-
pertate & ſubiectione vitam degunt? Quis
hoc fecit? Amor qui ignis eſt vrens & conſu-
mens, non ſolùm imperfectiones, verum et-
iam alia, quibus homines licitè vti poterant, vt
ſic perfectiorem vitam agant. Vt autem magis
huius cœleſtis virtutis deſiderio inflammemi-
ni, oportet vos aliam eius longè admirabilem
ſcire excellentiam, videlicet, quòd omnibus
virtutibus (vt ait B. Thomas) formam præbet. B. Tho. 2. 2. 23. art. 8.
Et ratio eſt, quia in moralibus forma actus at-
tenditur principaliter ex fine. Principium au-
tem moralium actuum eſt voluntas, cuius ob-
iectum & quaſi forma eſt finis: ſemper autem
forma actus cõſequitur formam agentis. Vn-
de oportet, quòd in moralibus id, quod dat a-
ctui ordinem ad finem, det ei & formam. Et 49
quia per charitatem omnes virtutes ordinan-
tur in finem, ideò dicitur forma omnium vir-
tutum.

Ex his, quæ diximus, oſtenditur quàm me-
ritò Dominus dixit, *Hoc eſt maximum & pri-
mum mandatum.* Et adiecit ſtatim. *Secundum
autem ſimile eſt huic: Diliges proximum tuum
ſicut teipſum.* Legis doctor tantum ab eo quæ-
ſiuit: *Quod eſt mandatum magnum in lege?* At
Dominus tanto hominẽ amore proſequitur,
vt illius rei, quę ſibi gratiſſima eſt, qualis eſt, ab
hominibus diligi, ipſum participem eſſe velit,
vt ipſe ea fruatur. Aduertendũ tamen eſt, quo- 50
modo diligendus ſit proximus. Sicut teipſum,
ait, non ex toto corde, anima, & mente, ſicut i-
pſe Deus, nempe, quia in Deo eſt ratio & me-
ritum abſque menſura, quoniam infinita bo-
nitas eſt, & infinito amore dignus, quem pla-
nè ei oẽs angeli & homines ſimul dare neque-
unt: ſed ipſe duntaxat ſeſe diligit, vti diligẽdus
eſt. Ideò beat. Bernardus ait: Modus diligendi B. Bern. libro de diligen. Deum.
Deum, eſt eum diligere ſine modo. Quapro-
pter in hac re exceſſus inueniri non poteſt, ſed
quãtò plus attingitur regula; tantò melius eſt,
vt egregiè B. Thomas docet. At homo menſu- B. Tho. 2. 2. q. 27. artic. 6.
rabilem habet bonitatem, & ideò menſuratur
eius dilectio, ſcilicet, ſicut teipſum. O vtinam
illum diligeres ſicut tuum equum, quem abũ-
dãter ſuſtentas, aut ſicut canẽ, quẽ fame perire
non ſinis, aut ſicut parietes domus tuæ, quos
pretioſis tapetibus cõtegis, aut ſicut calceum,
quem à puluere & luto mundari iubes. O in-
fernalem crudelitatem: O Monſtrum horren 51
dum: O deteſtabilem nequitiam: O execran-
dum facinus ſempiterno ſupplicio ſempiter-
niſq; ignib. meritò vindicandum. Ferendum-
ne eſt, vt tu homo erga bruta animãtia maio-
ri clementia vtaris, & maiorem rationem lapi-
dum & aliarum creaturarum inſenſibilium,

quàm proximi tui habeas, quem Deus sicut teipsum diligere iubet, & eum fame perire sinas, & nudum, & omni humano auxilio destitutum videas, & ei non subuenias, eiusque necessitatibus non miserearis? Vix reperitur aliquis, qui proximo suo benefaciat, nisi cùm ab eo vtilitatem educere intendit: sicut ille, qui super humeros suos scalam imponit, licet gra-
Simile. uis sit, cum illa opus habet ad ascẽdendum in aliquem locum: posteà verò illam in angulo
52 deponit, & nunquam eius amplius recordatur. Hæc omnia ex eo oriuntur, quoniam verus Dei amor in nobis deficit. Quãdo vitrum
Simile. in fornace ardenti est, ipsi artifici nimis obediens est & tractabile, ita vt vno flatu ex eo quidquid vult, efficiat, vno flatu magna, & capacia atque pulcherrima vasa conflat: at verò postquàm ex fornace ipsum vitrum extrahitur, adeò fragile est, vt minimo ictu digiti
53 frangatur. Sic dum homines in igne diuini amoris sunt, Deus vno flatu, & vna inspiratione ex eis quidquid vult, facit, eorum corda dila-
1. Cor. 6. tans, & ipsos varijs seruitutibus proximo suo seruire faciens, absque eo, quòd ipsi per impatientiam deficiant, vel frangãtur. Quis diuum Paulum ita ampliauit, vt ipse diceret: *Omnibus omnia factus sum?* Charitas profectò. O admirabilem Apostolici cordis amplitudinẽ! Hic sanctus vir de omnibus reb. proximis suis seruiebat: orphanorum erat pater, viduarum refugium, tristantium consolator, & ignorantium magister: Si in hac fornace essemus (fratres mei) inclusi, sufficeret certè, Deum illud nobis iussisse, vt corda nostra ita ampliarentur, vt proximos nostros capere possent, & necessitates eorum nostras reputaremus, ipsisq;
54 remediũ diligentissimè quæreremus. Sed quia in fornace non sumus, inde oritur, vt in visceribus nostris tanta sit erga proximos nostros frigiditas. Deniq;, quod postremo hic sese notandum offert, est, quòd cùm homines maiori obligatione astringantur ad Deum diligendũ, quàm proximum, nihilominùs Deus Optim⁹ Maximus, hominibus tria tantum præcepta erga se posuit, at verò erga proximum septem. In quo voluit significare quantum sibi placeat, vt homines sese adinuicem diligant, non se mutuò interficiant, nec alter alterius bona furetur, nec denique alij alijs noceant, siue in mente, siue in honore, aut denique in facultatibus. Atque ita quando aliquis in Deum peccat, nihil habet, quod restituat. Si enim eum non diligit, si iurauit, aut blasphemauit, aut festa eius non seruauit, solùm de quolibet horum pœnitere debet, & illud cum animo & firmo proposito sese in meliorem frugem recipiendi confiteri: at verò si contra proximum 55
peccat, hoc nõ sufficit, quinimò tenetur damnum proximo suo illatum resarcire: vel enim ab eo opes vel famam, aut aliud aliquod bonũ abstulit: quod quidem ei satisfacere debet.

In his duobus mandatis (inquit cælestis Magister) *Vniuersa lex pendet & Prophetæ.* O Christe superne cæli ac terræ imperator, qui, cùm immensus esses, intra purissima viscera sanctissimæ virginis Mariæ matris tuæ claudi dignatus es, & verbum abbreuiatum fecisti super terram. Curas abbreuiasti, cùm dixisti: Porrò vnum est necessarium. Abbreuiasti consilia, cum iussisti, vt homo relictis omnibus, & seipsum negans te cum cruce sua sequeretur. Ab- 55
breuiasti cæremonias & innumera legis veteris sacrificia, & ea in septem sacramenta reduxisti: Abbreuiasti sexcenta & tredecim præcepta illius grauissimæ legis in hæc tantummodo duo suauissima. Abbreuia obsecro passiones nostras: abbreuia vires & appetitum nostrę sensualitatis, & auge vires spirituales nostrarũ animarum, vt hæc perfectissimè obseruemus, & obseruantia illorum mereamur plurimam gratiam, vt posteà fruamur ingenti gloria. Amen.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Ascendens Iesus in nauiculam, transfretauit & venit in ciuitatem suam. Matth. 6.

CELEBRATISSIMA veritas est in sacra Scriptura, quòd licèt Christiana charitas in omnes extendi debeat, multò magis tamen erga propinquos, vicinos & amicos ipsa exercenda est: ad hoc enim non solùm charitas, gratia, & fides nos inuitat, sed etiam ipsa natura sic à Domino instituta. Quapropter

B. Amb. propter beatus Ambrosius explicans illa Can-
ticorum verba, *Introduxit me Rex in cellam vi-*
Cant. 2. *nariam, ordinauit in me charitatem*, sic ait: Sci-
re quid facias & ordinem ignorare, non perfe-
cta scientia est, ergo ad perfectam scientiam
pertinet, modum in rebus tenere. Atque ita D.
Paulus licèt omnium improborum maximè
dolebat perditionem, multò tamen magis If-
raelitarum, à quibus ipse originem trahebat,
vt apertè ex ijs colligitur, quæ ipse ad Roma
Rom. 9. nos scribit. Vbi sic ait: *Veritatem dico in Chri-*
sto Iesu, nō mentior, quoniam tristitia mihi ma-
gna est, & continuus dolor cordi meo: optabam
enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratri-
bus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnē,
qui sunt Israelitæ. Et quamuis pro omnibus
peccatoribus orabat, multò magis pro Israeli-
tis peculiariter deprecabatur. Et ita in eadem
Galat. 6. epistola inquit: *Voluntas quidem cordis mei &*
obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem Et ad
Galatas scribens. *Nolite*, ait, *errare, Deus non*
irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc &
metet. Et paulò inferiùs concludit, dicens: *Er-*
go dum tempus habemus, operemur bonum ad
omnes, maximè ad domesticos fidei. Quam ob
causam cùm Christus filius Dei quam pecu-
liariter Hebræos dilexerit, & honore affecerit,
ex eis carnem assumens, & ad ipsis prædican-
4 dum personaliter veniens (& ita dixit: *Nō sum*
Matt. 15. *missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel*)
cùm inquam eos sic dilexerit, vnaquæque ci-
uitas Hebræorum, posset ciuitas Iesu Christi
appellari: sed nulla hoc titulo insignita est præ-
ter Capharnaum, vt in sacra hodierni Euan-
gelij lectione apparet, vbi sic dicitur: *Venit Ie-*
sus in ciuitatem suam. Non dicitur, sua, eò
quòd ipse in ea natus fuerit vel educatus: con-
stat enim, in Bethlehem natum fuisse, & mul-
to suæ vitæ tempore in Nazareth conuersatū:
sed dicitur ciuitas sua, quoniam incolæ eius
doctrinam ipsius, ac sermones magna cum
deuotione audierunt, eumque maxima cum
animi promptitudine, & affectione secuti sunt.
Vrbes ac populos, in quibus hoc fit, Dominus
suos appellare vult, non autem rebelles & in-
5 obedientes. Atque ita quando Hebræi debi-
tam amicitiam diuinæ Maiestati seruabāt, po-
Exod. 3. puli Dei vocabantur, vt patet in sacro Exodi
volumine, vbi ipse Dominus sic ait: *Vidi affli-*
ctionem populi mei in Ægypto. Et in sancto E-
saia. *Sedebit*, inquit, *populus meus in pulchritu-*
dine pacis. & alibi, *In Ægyptum descendit popu-*
lus meus in principio, vt colonus esset ibi. Deni- Esai. 32.
que nunquam finem faceremus commemo- Esai. 52.
randi, quoties in sacra Scriptura gens illa po-
pulus Dei appellatus fuit. Sed postquàm in de-
serto per adorationem vituli peccauit, Domi-
nus ad Moysen dixit: *Vade, descende de loco i-* Exod. 33.
sto tu, & populus tuus, quem eduxisti de terra
Ægypti. Quare Domine Hebræos populum
Moysi vocas? Quoniam peccarunt, & ideò no
lo, vt populas meus vocentur, siquidem mihi
non obtemperarunt. Et Prophetę Oseæ etiam 6
dixit: *Voca nomen eius, non populus meus, quia* Osea 1.
vos non populus meus, & ego nō ero vester Deus.
O terribilem comminationem: quomodo pec
catores tam seueram sententiam contra se au-
dientes, nō perhorrescunt? Vultis, fratres mei,
scire cuius estis, attendite cui seruiatis, si Deo
an diabolo, & illius certè serui estis. Si quando
sese offert iniustum lucrum, aut iniuriarum vl-
tio, aut turpis voluptas, &cæt. & ipse Satanas
vos ad hæc inuitat, & vos illum auditis & se-
quimini, res quidem certissima est, vos popu-
lum eius esse. At si ipsum contemnentes, mag-
na cum animi affectione diuina colloquia au-
ditis, & illis libenter obtemperatis, euidens ar-
gumentum est, vos esse Dei populum: nā sum- Ioan. 8.
ma Veritas inquit, *Qui ex Deo est, verba Dei*
audit. Atque ita nos illa benedictio Psalmi cō-
prehēdit: *Beatus populus, cuius Dominus Deus* 7
eius. Vt autem hoc modo audiatis diuina ver- Psal. 143.
ba, oportet vos ad concionem præparatos ac-
cedere. Cùm quis ignem incendere vult, sili-
cem ferro percutit, & ex venis ipsius silicis ca- Simile.
dentes scintillas prodire videt, & cùm fomi-
tem, id est, [*Layesca*] adhibuerit, admiratur
qualiter ignem non concipit, & tandem cau-
sam esse reperit, quia fomes ipse humidus &
madefactus erat. O patres prædicatores, quo-
ties lapides percutitis, id est, [*Quantos golpes*
days.] Et quot scintillę micantes ab oribus ve-
stris exeunt, quot rationes, quod modos ad
seruiēdum Deo, quot reprehensiones, & quot
documenta præbetis, & nunquam ignis in-
cenditur, tam frigidi in fine concionis, & et-
iam in fine quadragesimæ auditores remanēt
sicut in principio. Et huius rei causa est, quo-
niam

8 niam fomes, videlicet, voluntas, multis affectionibus carnalibus, multis cupiditatibus, ac multis inordinatis desiderijs madida est. Exiccate, exiccate fratres fomitem, exprimere voluntatem ex aquis deprauatorum desideriorum, id est, [*Dessecad hermanos essa yesca, exprimid essa voluntad de l as aguas de los malos dis seos.*] Et statim in ea scintillæ incendentur, & simul etiam cum illis in eadem voluntate ignis diuini amoris inflammabitur, atque ita digni eritis, qui populus Dei vocemini. Vt autē magis in huius magni Dei amore inflammemini, notate quòd Deus non solùm magni facit esse Dominum alicuius populi boni, sed

9 etiam alicuius animæ iustæ. Atq; ita cùm iussit Moysi, vt iret in Ægyptum ad redimendos

Exod. 3. Hebræos, ipse Moyses ei dixit: *Domine si interrogatus fuero, Quis me misit, quid dicā eis?* Respondit Dominus. *Hæc dices filijs Israel: Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos.* Hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione in generationem. O Deus infinitæ maiestatis, quare non inquis, Dominus Indorum, Africæ, Asiæ, & Europæ, & Dominus cæli & terræ me mittit ad vos? Ad hoc nobis respōdere potest: Quoniam pluris facio esse Deum, ac Dominū Abraham & Isaac atque alicuius animæ iustæ, quam esse Dominum totius cæli & terræ, & ideò hoc mihi nomen est in ęternum & hoc

10 memoriale meum in generatione in generationem. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, te omnes cælestes hierarchiæ Domine, collaudent pro tam ineffabili clementia, qua erga homines vteris. Magnifacite obsecro fratres hunc supernum Dominum, ipsum super omnia diligite, & ab eo summis precibus postulate, vt hoc in cordibus vestris operetur, sicut ipsum Regius Propheta deprecabatur, di-

Psal. 107. cens: *Exaltare super cælos Deus, et super omnem terram gloria tua.* Quid postulas Rex sancte! Nunquid gloria Dei non est exaltata super cęlos ac terram, licet tu id à Domino non petas? Ita profectò: sed ego deprecor vt in pectore meo & in anima mea gloria Dei omnibus, quę in cælo & in terra sunt, ita præferatur, vt vitam & quidquid in ea mihi pretiosum est, cum animæ promptitudine pro eius seruitio offeram.

11 Hoc autē, quod sanctus vir postulabat apertè ostendit se ab ipso Domino obtinuisse, quando Sauli, qui ipsum persequebatur, dixit: *Quā ob causam Dominus meus persequitur seruum suum? Nunc ergo audi Domine mi Rex verba serui tui, Si Dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrificio*: id est, Si Dominus vult, vt ego moriar, libenter pro gloria eius & pro obedientia meipsum morti offeram, & diuina Maiestas accipiat odorem sacrificij mortis meæ. Nam vbi melius vitam meam & quidquid habeo expendere potero, quàm in eius seruitio & obedientia? Petamus ergo instanter à Domino, & ipsum fratres mei obsecremus, vt hanc promptam obedientiam & spiritus summissionē, sicut huic sancto viro dedit, nobis cōferat. 1. Reg. 26

Et venit in ciuitatem suam. Ciuitas, quam concionator suam reputare debet, ex illa, in qua prędicans fructus facit, & ab auditoribus attentè ac deuotè auditur. Ob cui⁹ rei defectū tam parum proficimus, non enim attendimus in quo loco cum maiori animarum profectu audiemur, sed attendimus locum, qui magis ad nostrum commodum aut honorem, vel delicias conducit: quærimus enim nostra & non Christi. 12

Philip. 2.

Et, Ecce, (inquit Euangelista) *offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns autem Iesus fidem illorum, &c.* Res planè notatu digna est in præsentiarum, quòd aliena fides huic homini ad salutem animæ & corporis profuit, in quo articulus fidei enitet, quem quotidie confitemur, dicentes: Credo sanctorum communionem & remissionem peccatorum.

Est communio inter nos & Christum Saluatorem nostrum, sicut inter corpus & caput eius: habemus enim communionem cum sacratissimo Iesu Christi sanguine, cum meritis ac sacramentis eius, & cum Euangelio, doctrina, atque exemplo ipsius. Prima communio est inter Christū & Ecclesiam, sicut cōmunio membrorum cum capite. De hac communione inquit beatus Apostolus: *Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri.* Et apud diuum Ioannē dicitur: *Vita manifestata est, vt & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cū Patre & Filio eius Iesu Christo.* De hac communione fusiùs agit Alexander Alensis, & beatus Augustinus exponens illa verba: Particeps 13 1. Cor. 1. 1. Ioan. 1

Alex.4. p.q.35.de off. c. Mis. ceps ego ſum omnium timentium te. Alia eſt
communio inter ſanctos & Eccleſiam trium-
phantem, & inter Eccleſiam militantē, quo-
B. Aug. ſup. Pſal. 118. niam omnes illæ beatæ mentes nobis ſuis o-
rationibus coram diuino conſpectu fauent.
Atque ita diuus Ioannes dixit, ſe vidiſſe vigin-
Apoc.5. ti & quatuor ſeniores, qui ceciderunt coram
agno, habentes ſinguli citharas & phialas au-
reas plenas odoramentorum, quę ſunt oratio-
nes ſanctorum. Cùm igitur ſancti non opus
habeant pro ſe deprecari, conſequens eſt, vt
preces & orationes, quas Domino fundunt,
pro nobis ſint: quod quidem contra miſerabi-
les huius tempeſtatis hæreticos efficaciſſimū
15 eſt argumentum. Alia eſt communio inter ſan-
ctos, reſpectu bonorum operum: nullus enim
vir ſanctus ſibi ſoli, ſed toti myſtico corpori
Simile. bonum opus operatur, adinſtar corporis na-
turalis, cuius oculus cùm videt, non ſibi ſoli
videt, & lingua non ſibi ſoli loquitur, & pes nō
ſibi ſoli ambulat, ſed ad totius corporis vtilita-
tem. Sic in corpore myſtico vnito eodem ſpiri-
tu nullus iuſtorum ſibi ſoli operatur. Atque ita
Luc.11. Epheſ.4. non inquit, Pater mi, qui es in cælis, ſed *Pater
noſter, & panem noſtrum quotidianum da nobis
hodie, & dimitte nobis debita noſtra, &c.* Hoc
in virtute charitatis fundatur, & ideò nos di-
uus Paulus admonet, vt ſimus ſoliciti ſeruare
16 vnitatem ſpiritus in vinculo pacis, cuius ratio-
nem reddit, *Quia vnum corpus & vnus ſpiri-
tus, ſcilicet, eſtis ſicut vocati eſtis in vna ſpe vo-
Alexā. vbi ſup. cationis veſtræ.* Non ſolùm autem probis ſo-
cietas ſanctorum vtilis eſt & fructuoſa, ſed et-
iam improbis. Atque ita Alexander Alenſis v-
bi ſuprà inquit, quòd in communione & ſo-
cietate ſanctorum, ſit remiſſio peccatorum.
Idcircò myſterioſè Simon Chananæus Apo-
ſtolus hunc articulum pronuntiauit his ver-
bis: Credo ſanctorum communionem remiſ-
ſionem peccatorum. Quod in hunc modum
eſt intelligendum: Licèt remiſſio peccatorum
& iuſtificatio fiat gratis à Chriſto Ieſu, quia ſi
gratia ex meritis non eſt gratia, tamen à tota
ſocietate ſanctorum adiuuatur peccator, vt
reſurgat. Et ideò poſtquàm dixit, Credo ſan-
ctorum cōmunionem addidit ſtatim, Remiſ-
ſionem peccatorum. Maximè tamen oportet,
quòd vt fides, ac merita aliena peccatori pro-
ſint, ipſe ex parte ſua ſe diſponat, vt iuſtifice-
tur. Atque ita verbum hoc: *Videns Ieſus fidem* 17
illorum, ad fidem eiuſdem paralytici etiam re- *D. Chryſoſt. ſuper hunc locum.*
ferendum eſt, quoniam ſi fidem non haberet,
ſe à Domino ſanandum fore, non ſe tantis la-
boribus, ac periculis exponeret, vt egregiè bea-
tus Chryſoſtomus ſuper hunc locum adno- *Origen. ſuper Num. 2.*
tauit. Eſt etiam notandum, quod licèt Chri-
ſtus Redemptor noſter hoc verbo, Fides, om-
nium fidem comprehenderit, non inde ſequi-
tur, fidem in eis omnibus fuiſſe æqualem &
eiuſdem valoris. Nam (vt Origenes inquit) ſi-
cut facies à facie differt, ſic magnum diſcrimē
eſt inter corda & voluntates, & inter virtutes,
quæ cum ipſis exercentur. Atque ita fides &
quæcunque alia virtus, quæ in vno eſt, habet
neſcio quid, in quo differt ab alia, quæ in alio
eſt. Explicat ipſe hoc per quandam ſimilitudi- *Simile.*
nem. Literæ inquit, Alphabeti viginti quatuor 18
ſunt (quod in lingua Græca reperitur, de qua
ipſe loquebatur) & omnes quotquot ſunt ſcri-
bæ, his characteribus Alphabeti ſcribunt, non
enim aliæ ſunt, ſed vnuſquiſque diuerſo mo-
do ab alio ſcribit, omnes quidem ſcribunt, A,
B, C, D, &c. ſed vix vnquam reperies characte-
res ab vno ſcriptos, qui omninò cum chara-
cteribus alterius ſimiles in omnibus exiſtant.
Sic, ait, virtutes Sanctorum ſeptem ſunt, tres
Theologicæ, & quatuor cardineæ, at virtutes
vnius quaſdam (vt ita dicam) peculiaritates
habent, per quas ab alijs aliorum differūt. Sed 19
quoniam in huius ægroti, & multorum alio-
rū curatione Dominus fidei virtuti edita mi-
racula tribuit, quænam hæc fides ſit, diſſerere
oportet, conſtat enim variam eſſe ac multipli-
cem huius vocis ſignificationem. Et quidem
in his locis non debet fides accipi ſimpliciter
pro credulitate firmoque aſſenſu eorum, quæ
de Deo Chriſto credenda ſunt. Nec rurſum
accipi debet, vt idem ſit quod fiducia, quæ à
ſpe nihil aut parum differt, quomodo multi in
multis locis exponunt, & quomodo videtur *Matt.17.*
accipi, cùm Saluator ait: *Si habueritis fidem ſi-
cut granum ſinapis, dicetis monti huic: Tranſi,* *Luc. 12.*
&c. Et alibi, *Si fœnum agri, quod hodie eſt, &
cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit, quan-
tò magis vos modicæ fidei?* Nam cùm dicitur de *Matt. 8.*
Centurione, *Non inueni tantam fidem in Iſ-
rael*, fides Centurioni tribuitur, non tam pro-
pter fiduciam, quam habuit, quàm propter
opinio-

opinionem, & æstimationem, quam habuit
de Christo filio Dei, credens illum tantæ esse
virtutis, vt absens ægrum sanare posset. Sic &
posteà cùm apud eundem Euangelistam duo-
bus cæcis dixisset, *Creditis, quia hoc possum fa-*
Matt. 9. *cere vobis?* Et deinde illis dicentibus, *Vtique*
Domine, responderet, *Secundùm fidem vestrã*
fiat vobis, manifestum est nomine fidei credu-
litatem, & firmam persuasionem potentiæ
Christi Iesu significari: non enim fiduciæ, quæ
ad voluntatẽ pertinet, est credere quòd Chri-
stus posset cæcos illuminare, sed credulitatis,
quæ ad rationem & intellectum attinet. Pro-
inde rectissimè, vt apparet, dicetur nomine fi-
dei in Euangelijs sacris, cùm ei tribuitur salus,
21 aut consecutio omnium, quæ volumus, com-
plecti vtrumque, nempe, & assensum illum fir-
mum in credendis de Deo ac Christo Iesu, &
fiduciam ex illius omnipotenti bonitate con-
ceptam: quamuis in quibusdam locis magis
videatur haberi ratio ad credulitatem, & assen
sum illum mentis, in quibusdam verò ad ip-
sam fiduciam. Ita enim duo hæc adinuicẽ co-
hærent, vt nec fiducia esse possit sine creduli-
tate, nec credulitas sine fiducia quidquam im-
petret à Deo, vtque fiduciæ magnitudo ex cru
Ioan. 20. delitatis perfectione nascatur. Equidem dum
dicimus: Confido huic verbo Dei, *Quorum*
22 *remiseritis peccata, remittentur eis*, in verbo il-
lo, Confido, duo illa simul comprehendi vidẽ-
tur. Est enim sensus. Adeò persuasus sum, illud
esse verum, vt inde etiam mihi certò sperem
per sacerdotes remissionem peccatorum. Sic
ergo & hoc loco fides accipitur, cùm dicitur
Dominus vidisse eorum fidem. Magnam de
Christi potentia simul & bonitate conceperãt
opinionem, atque ex hac opinione firmaque
credulitate magnam etiam fiduciam, & spem
consequendæ salutis, quam desiderabant: quã
de Christo opinionem & fiduciam declara-
bant, dum tantùm laboris & molestiæ subire
non dubitarent, vt ægrum Christo Domino
Marc. 2. præsentem exhiberent. Etenim (vt sacri nar-
Lucæ 5. rant Euangelistæ) Cùm præ turba per ostium
domus, vbi erat Saluator, ingredi non valeret,
sublatis tegulis paralyticum submittentes, co-
ram Domino posuerunt. O quàm operosa est
23 fides charitati adiuncta. Sanè nihil est quòd ei
Heb. 11. obsistere possit. Ideò beatus Paulus ad He-
bræos scribens, ait: *Sancti per fidem vicerunt*
regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repro-
missiones, obturauerunt ora leonum, extinxerãt
impetum ignis. En trophæa sacræ fidei quam
sint miranda & stupenda. Huius cœlestis vir-
tutis, quæ cæterarum est fundamentum, ni-
mis cupidi esse, eaque diuites fieri totis viribus
contendere debemus. Nam (vt D. Thomas, & D. Th. 2.q.2.ar.
Theologi testantur) ad hoc quòd homo per- 3. Theol.
ueniat ad perfectam visionem Dei, vbi eius fe- in 3.d.24
licitas sita est, præexigitur, quòd credat Deo
tanquam discipulus magistro docenti. Sed fi-
des hæc oportet, quod sit operosa, similis ei,
quam isti homines habuerunt, qui tanta pie-
tate erga illum ægrotum vsi sunt. Et hæc ita
Domino placuit, vt sacer Euangelista dicat,
Videns Iesus fidem illorum, dixit, &c. Quænam 24 Galat. 5.
erat illa fides? equidem charitati coniuncta,
de qua beatus Apostolus inquit: *Fides, quæ per*
dilectionem operatur. Estote fratres charitate
pleni, & erga proximos egenos misericordes,
quoniam Dominus defectum huius virtutis
seuerissimè punire solet; cuius rei nobis exem-
plum esse potest synagoga, de qua Propheta
Oseas inquit: *Ablactauit eam, quæ erat absque* Oseæ 1.
misericordia. Vbera Dei sunt diuina eius bene-
ficia, quibus ipse immisericordes priuat. O
tremendam vltionem! Cùm Dominus à te
pectora sua aufert, videlicet, quòd cùm sis mo
nachus, vitam monachalem perinde degustes
ac si esses Turca, aut infidelis: & cùm sis sacer-
dos, res diuinas & rem sacram facere perinde
gustes, ac si esses barbarus: & cùm sis Christia-
nus, de lege Iesu Christi perinde sentias, ac si 25
esses paganus: & cùm ad concionem venias,
nullam inde vtilitatem percipias; & cùm te
concionator increpet, & tibi gehennam mi-
netur, vel cum gloria inuitet, nihil horum tibi
prosit, nec tu ex eis commodum aliquod eli-
cias: hoc est ablactare eam, quæ erat absque
misericordia. Quamobrem de crudelibus pe- Prou. 29.
culiariter in Prouerbijs dicitur: *Abominantur*
impij eos, qui in recta sunt via. Pro quo in con-
textu Græco habetur: *Abominantur impij viã*
rectam. Impij omnia quæ recta sunt, odio ha-
bent, virtutem & virtutis studiosos, qui ipsos
increpant vel docent, abhorrent, & in pœnam
suæ immanitatis intestino odio prosequũtur:
Quis ergo adeò lapideus est, qui tam magna
tamque

26 tamque nociua supplicia non pertimescat, & misericors esse totis viribus non contendat: E-contra verò animaduertite, quid de misericordia sacra scriptura dicat: *Qui miseretur pauperis*
Prou.14. *beatus erit*. Et paulò inferiùs: *Misericordia & veritas præparant bona.* Et posteà, *Honorat eũ* (scilicet Deus) *qui miseretur pauperis*, [*O Santa Maria Señora*,] quàm singularia bona Spiritus Sanctus in præsentiarum viro misericordi pollicetur. Quis ergo, vt tanta mala fugiat, & tot bona consequatur, hanc virtutem ex integra animi & cordis affectione non diliget.

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. O infinita filij Dei clementia! Benedicta sit
27 lingua tua, & benedictum os tuum dulcissimum, ô Christe mundi Saluator, quo tam sancta tamque gloriosa verba locutus es. Attendite, fratres, qualiter bonus Iesus pauperculum pertractat: euoluite Sacrosancta Euangelia, & non reperietis eum peculiariter aliquem Apostolorum filium nuncupasse, sicut hunc paralyticum filium appellat, vt planè videatis, quãtum ipse Dominus pauperibus faueat, siquidem similem huic fauorem nec regibus, nec imperatoribus dedit. Benedicta sit paupertas & ægritudo, quæ patienter tolerantur, quandoquidem coram diuinis oculis tantum valent.

Remittuntur (ait) *tibi peccata tua.* Quid Domine? homo iste non à te modo postulat suorum peccatorum veniam, sed quod à te exigit, est, vt corporis ipsius remediũ adhibeas. Quorsum ergo ei dicis, *Remittuntur tibi peccata tua?*
28 O ineffabilem immensi Dei liberalitatem, qui sicuti plus quàm promittit, donat, ita plus quã
Isai.37. ab eo petitur, præbere solet. Promisit Ezechiæ Regi, nullum Assyriorum in vrbem Ierusalem emissurum esse sagittam aliquam: at non solùm hoc præstitit, sed per manum Angeli centum octoginta quinque millia militum in castris Assyriorum interfecit. Item apud eundem
Isaia 55. Prophetam sic ait: *Omnes sitientes venite ad aquas*, & paulò inferiùs adiecit, *Comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra*; diabolus verò multa pollicetur, & nihil dat, nisi crudelissima tormenta, & nihilominùs illum homines tanquam cæci sequuntur. O si nunc resurgerent cadauera mortuorum, qui in hoc templo sepulti sunt, qui illum in vita secuti fuerunt, & nobis dicerent, quid 29
præmij pro eius sequela reportarunt, qualem nobis ipsorum tormenta audientibus terrorem incuterent? Relinquite ergo (fratres mei) relinquite dæmonium, qui vos decipit, & liberalissimum Dominum Iesum Christum sequimini, qui non solùm plus quàm promittit, sed etiam plus quàm ab eo postulatur, elargitur. Petebat Centurio à Domino salutem seruo suo, ipse autem salutem & diuinum conspectum suum ei promittit, dicens: *Ego veniam,* Matth. 8
& curabo eum. Petebat Chananæa, vt è corpore filiæ suæ dæmonium expelleret: & non tantum benignissimus Dominus id ei concessit, verùm ipse hospes animæ eius remansit. Petebat denique paralyticus iste corpori suo salutem, & ipse Dominus illam ei in anima præbet, & posteà in corpore. Super quod beatus 30
Augustinus ait: More periti medici causam morbi prius expellit. Solet enim aliquando Deus corporalibus morbis atque alijs quamplurimis laboribus homines ob ipsorum peccata punire. Et hoc nautæ illi, qui cum Propheta Iona nauigabant, intellexerunt. Cùm enim essent Gentiles, & nihil eorum, quæ in diuinis literis continebantur, intelligerent, crediderunt nauigantium scelera tempestatis illius causam fuisse: atque ita sortibus scire conati sunt, quis tantæ turbationis reus esset, vt ab eis puniretur. Nos autem Christiani, cùm 31
tot vndique Turcis, tot hæreticis, tot pestilentijs, tot ægritudinibus, tot sterilitatibus, tot infortunijs, ac tot laboribus circundati simus, adeò stulti sumus, vt hæc omnia casu euenire existimemus. Ægrotat quis per quatuor mensium spatium, & cum medicis ac medicamentis quidquid possidet dispendit, & quotidie ægritudo eius in deterius procedit, ipse verò crimina sua confiteri minimè recordatur, nec cogitat morbum illum ei ob multa scelera sua prouenisse, & forsan si animæ suæ salutẽ quæreret, illam etiam corpori suo inueniret. Ideò meritò Innocentius Papa iubet, vt medicus ægrotum visitans ante omnia ipsum hortetur, vt scelera sua spirituali medico confiteatur. Quæ lex si obseruaretur, ægroti non terrerentur, cum peccata sua confiteri iubentur. Ad hoc medici respondere solent, dicentes: Galeni, & Auicennæ sententiam esse, ne ægrotis tristia

Matt.15. — B. Aug. — Ionæ 1. — Simili — Cap. cum infirmitas de pœnit. & remiss.

32 tristia nuntientur, ego verò vobis domini mei
dico, Galenum, & Auicennam nunc in infer-
no ardere, & vos si illos in hoc sequimini, &
quod debetis non facitis, easdem pœnas &
supplicia esse subituros. Vos autem ægroti ne
incuria tepescatis, circa hoc negotium, licèt
medici vos ad id faciendum non admoneant:
sic vobis corporalis ægritudo, occasio ad ani
mæ salutem consequendam, hoc enim Do-
minus intendit, cùm propter peccata homi-
nes ægritudinibus vexat, quamuis præsciti
nullam ex eis sciant vtilitatem educere. Plini⁹
Plin. nat. hist. l. 32. naturalis Philosophus inquit, ex eadem terra,
ex qua argentum depromitur, si in cacabo a-
qua ebulliente igni apponatur, plumbum et-
iam educi hoc modo: nam ipsa terra in aqua
decocta partim sursum ascendit, & in superfi-
cie ipsius aquæ enatat, & ex hac argentum
efficitur, partim verò deorsum descendit, &
33 ex hac plumbum conflatur. Omnes homines
eiusdem naturæ sumus, ex luto namque seu
Iob 33. ex terra nos fecit Deus: Atque ita Sanctus Iob
inquit, *Ecce & me sicut & te fecit Deus: & de
eodem luto ego quoque formatus sum.* Princeps,
Isai. 57. Rex, Imperator, & rusticus ac pastor de eodē
luto formati sunt. At propriùs lutum & terra
dicimur, cùm in peccato sumus ad terrena &
immunda procliues & inordinata affectione
propensi. Ideò sanctus Isaias ait: *Cor impij qua-
si mare feruens, quod quiescere non potest, & re-
dundant fluctus eius in conculcationem & lu-
tum.* Venustissima similitudo comparare ho-
minem impium cum maris inquietudine: ni-
hil enim eo similius mari, cùm vir impius sit
34 amarus contentionibus: nihil in eo dulce re-
peritur, nec vnum bonum verbum, tumidus
superbia, liuidus inuidia, spumidus libidine,
mutabilis, inconstantia, turbulentus, fluctuo-
sus, & aliarum maris qualitatum imitator. Et
hunc inquit Sanctus Propheta, ignominia &
contemptu tanquam immundum lutum di-
gnum esse. Hanc ergo terram & lutum Deus
in cacubum & ignem ægritudinis & tribula-
tionis includit, & ibi pars huius terræ in ima
descendit tanquam plumbum, hi sunt præsci
ti, qui infirmitatibus, laboribus, ac tribulatio-
nibus magis peruertuntur, & tanquam graue
Exod. 15. plumbum efficiuntur. De quibus illud Exodi
dici potest: *Summersi sunt quasi plumbum in a-*
quis vehementibus. At verò prædestinati cum 35
à Domino in tribulationes includuntur, sta-
tim sese erigunt, & ex luto in pulcherrimum
argentum conuertuntur. O admirabile Dei
artificium, qui dolores & ægritudines tanquā
voces & reprehensiones suas hominibus mit-
tit. Atque ita in Sancto Iob dicitur: Increpat
quoque per dolorem in lectulo, & omnia ossa
eius marcescere facit. Fœlices illi, qui dolores
morbi sui tanquam voces & reprehensiones
Dei acceperunt, & per illas à suis sceleribus se-
se auerterunt. Nam Spiritus Sanctus per Pro- Ezec. 33.
phetam Ezechielem inquit: *Sonum buccinæ
audiuit, si autem se custodierit, animam suam
saluabit.* Vbi alia translatio habet *Animam
suam saluauit,* & sic est etiam in cōtextu Græ-
co & in paraphrasi Chaldaica. In quo signifi-
catur eius saluatio adeò certa esse, ac si iam ac-
cepta fuisset, quod quidē admirabilis est am-
plificatio.

Cœlestis igitur medicus paralytico dixit,
Confide fili. Super hoc vobis rem quandam di-
cere volo, quæ in hominibus pijs magnam ge- 36
nerat tristitiam, & vtinam vos ex ea tantùm
fructum percipiatis, quantum ego ipse deside-
ro. Ingens profectò scelus est, vt homines ma-
lum ad alia mala exequenda vt medium assu-
mant, sed non valde illud admiror. Et quòd ex
creaturis, quas Dominus fecit, vt homines ip-
sum laudarent, tertia ad scelera sua ipsi effi-
ciant, & quòd ex eis, quæ Dominus fecit tan-
quam quædā calcaria, quibus homines cele-
riùs ad ipsum vias suas p cognitionē, & amo-
rem diligerent, ex his (inquam) ipsi homines
fræna efficiant, ne ad ipsum Deum accedant?
hoc maius malū est, sed nec hoc multum ad-
miror. Quod autem me in magnam rapit ad-
mirationem, & ingēti stupore afficit, est, quòd
ex ea re, quam Dominus fecit, vt peccata no-
stra condonarentur, homines adeò peruersi,
& nefarij sint, vt ordinem, quem Deus instituit
subuertentes, illa longè aliter vtantur, ne, vide-
licet, peccata eorum remittantur. O diaboli- 37
cam abominationem. Ferendumne est, vt me-
dicinam, quæ ad sanandum, & ad præbēdum
vitam ordinata est, vos ipsi eam ad accipiendā
mortem applicetis?

Ait Dominus huic paralytico, *Confide fili,*
Et paulò inferius dixit cuidam mulieri, *Confi-
de filia.*

de filia, Quorſum Dominus ad ſananda,& di-
mittẽda peccata hanc fiduciam poſtulat? Vult
Dominus,vt quamuis peccator ſis,cõfidas ta
38 men te ſanandũ eſſe:impoſſibile eſt enim pec-
catorem ſanari, niſi fiduciam habeat,ſe ſalu-
tem fore conſecuturum. Nam licet à corpora-
li ſalute homines ſæpenumerò diffidant,& po-
ſteà ſanitatem conſequantur, tamen in ſalute
animæ longè aliter ſe res habet: nunquam e-
nim peccator ſpiritualiter ſanitatem compa-
rabit,niſi in Domino confidat,ſe illam eſſe cõ-
ſequuturum. Quòd autem hac fiducia homi-
nes ita abutantur, vt pleraque peccata, quæ
committunt,ideò perpetrent,quoniam confi-
dunt magnam eſſe Dei miſericordiam, qui fa-
cilè ea omnia condonabit: hæc eſt infernalis
peruerſitas. Proijcis te,ô peccator, in abyſſum
ſcelerum,& in voraginem iniquitatum te im-
mergis, atque diu in illis te eſſe ſinis: & poſteà
dicis,bonus Deus, qui ea omnia mihi parcet.
O proditor,proditor,qui medicinam in vene-
39 num conuertis,& ex fiducia occaſionẽ ſumis,
vt deterior fias. O cæli,ô terra,ô creaturæ in-
ſenſibiles transgredimini naturæ veſtræ limi-
tes,& ſimul nobiſcum tam horrẽdum facinus
ſentite & deplorate O fratres in Chriſto Ieſu
chariſſimi,aperite, obſecro mentis oculos, &
perpendite qua pœna,eò quòd re tam excellẽ-
ti tamque præclara veluti eſt fiducia abutimi-
ni,digni ſitis. Vtimini igitur hac cœleſti virtu-
Pſal. 43 te ad animarum veſtrarum ſalutem,& non ad
ipſarum damnationem, Sicuti ſanctus Dauid
faciebat,cũ dicebat: *In te inimicos noſtros ven*
tilabimus cornu. In te,non in me,non in virtu-
S. Aug. te noſtra,& in nomine tuo,id eſt potentia tua,
40 ſpernemus inſurgentes in nobis, Vbi alia trãſ-
latio habet: *ſpernemus inſurgentes in nos*: & ſic
eſt in paraphraſi Chaldaica ſic legit etiam bea
tus Auguſtinus. Vnde,Surgentes in nobis,re-
ferri poteſt ad paſſiones, quæ in nobis oriun-
tur; Surgentes verò in nos, ad dæmones eo-
rumque miniſtros:& hos omnes aduerſarios.
In te ventilabimus cornu,& in nomine tuo
ſpernemus,in te enim eſt Domine, mirabilis
ad omnia fortitudo ac potentia. In hac etiam
fortitudine,ſuam ſanctus vir collocabat fidu
Pſal. 41. ciam, quando aiebat, *Sitiuit anima mea ad*
Deum fontem viuum. Vbi alij tranſtulerunt
Ad Deum fortem, & ſic eſt in contextu Græco
& in paraphraſi Chaldaica. O ſingularem tam
Sancti viri fiduciam,non vt à peccatis ſe ſupe-
rari ſineret,ſed potiùs,vt ea diuino auxilio ac
fauore adiutus, vinceret & penitùs euerteret.
Hac etiam virtute ipſe erat munitus, cùm di-
cebat: *Auerte mala* (ſcilicet contra me conci-
tata) *ab inimicis meis*: vbi alia tranſlatio ha-
bet: *Auertet mala ab inimicis meis*; & ſic eſt in Pſal. 53.
contextu Græco & in paraphraſi Chaldaica.
In quo ſignificatur fiducia,quam ſanctus Rex
habebat, Deum ſibi conceſſurum, quod ab eo 41
poſtulabat. Idem inſinuauit, dum alibi poſteà Pſal. 54.
dixit: *Ego autem ad Dominum clamaui, & Do-*
minus ſaluabit me: & in contextu Græco ac in
alia tranſlatione denotatur, ſatis Dauid per-
ſuaſum eſſe, Deum animum hactenus para-
tiſſimum habere,& deinceps ſemper habitu-
rum omnibus ſubueniendi: ait enim, *Et Domi-*
nus ſaluauit me: atque ita eſt ſenſus illius verbi,
Dominus ſaluauit me,& ſaluabit me.

Quæ hactenùs à me inducta ſunt, fratres,
vehementer nobis fiduciæ virtutem commen
dant:& vt ea bene vtamur,quam vt commen-
datiorem vobis faciam, quàm ſit diffidentiæ
vitium Deo deteſtabile, propoſito ex diuinis
voluminibus inſigni exemplo, demonſtrabo. Num. 13
Inciderunt enim in hoc crimen filij Iſrael,
quando ab exploratoribus audierunt ingen-
tes difficultates, quas, vt in terram promiſſio- 42
nis ingrederentur,paſſuri erant: qui vehemen-
ter exterriti, ſeque terram illam expugnare
poſſe diffiſi, de reditu in Ægyptum tractare
cœperunt. Quæ vis autem orationis explicare
queat, quantus Domini furor ob huius diffi-
dentiæ crimen aduerſus populum fuerit con-
citatus? *Vſquequò* (ait Dominus ad Moyſen) Num. 14
detrahet mihi populus iſte? Quouſque non credet
mihi in cunctis mirabilibus, quæ feci coram eis?
Feriam ergo eos peſtilentia atque conſumam, te
autem faciam principem ſuper gẽtem magnam,
atque fortiorem, quàm hæc eſt. Cumque multis
precibus longaque oratione iram Domini le-
nire conaretur, atque inter alia diceret: *Dimit-*
te obſecro peccatum populi huius ſecundùm ma-
gnitudinem miſericordiæ tuæ, ſicut propitius fui-
ſti egredientibus de Ægypto vſque ad locum i- 43
ſtum, reſpondit Dominus: *Dimiſi iuxta ver-*
bum tuum, attamen omnes homines, qui vide-
runt maieſtatem meam, & ſigna, quæ feci in

Ægypto & in solitudine, & tentauerunt me, iam per decem vices, non videbunt terram, pro qua iuraui patribus eorum. Viuo ego, ait Dominus: *sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis. Vestra cadauera iacebunt in solitudine, filij vestri vagi erunt in deserto annis quadraginta, & scietis vltionem meã.* Animaduertite quæso, fratres, quàm graue, quàm ingens peccatum sit diffidentia, siquidem Deus eam tantis
44 tamque seueris supplicijs afficit. Si ergo magnum malum diffidentia est quod eius pœnæ magnitudo declarat, necesse est, vt magnum bonum fiducia sit, quæ nos à tanto malo liberat. Et si in illis diffidentia tanta pœna fuit digna, tantaque seueritate punita, multò magis erit in nobis, qui à diuina liberalitate longè maiora accepimus beneficia: propter quod strictiori obligatione astringimur, vt in ea fiduciam nostram sitam, ac positam nostris in necessitatibus tam spiritualibus quàm corporalibus firmissimè habeamus.

45 Cùm igitur Dominus peccatorum remissionem paralytico donasset, Scribæ, qui tunc
Esai. 43. aderant, *Dixerunt intra se, Hic blasphemat*, quia quod Dei proprium est, scilicet peccata dimittere, sibi arrogare vult. Deus enim per sanctum Esaiam ait: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates propter me. At Dominus Iesus occultas cordium eorum cogitationes diuina virtute inspiciens, dixit: *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge & ambula?* Quod perinde est ac si diceret: Vos me blasphemum iudicatis, quod hac remissione peccatorum mihi Dei vendicem potestatem, sed vestrum hic requiritur iudicium, vtrum horum minoris sit potestatis verè ac seriò dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge & ambula? Non dubitẽ, quin vtrunque sit æqualis, imò eiusdem potestatis, vtpote diuinæ, cùm solius Dei sit quid-
46 quid voluerit solo verbo efficere. Cùm ergo videatis me modo hac tanta vti potestate, vt solo verbi imperio paralyticum hunc subitæ sanitati restituam, consequens est, vt qui hoc præstare potest, possit & peccata condonare, cùm vtrunque eiusdem sit potestatis. Hoc igitur firmissimo argumento se Dominus remittendi peccata potestatem habere facilè comprobauit. Ad eum ergo omnes confugiamus, vt peccata nostra remittat, & gratiã nobis largiatur, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat idem pijssimus Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA XVIII. 1
POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Ascendens Iesus in nauiculam, transfretauit & venit in ciuitatem suam. Matth. 9.

INTER mirabilia, quæ Dominus in veteri Exod. 22.
testamento iussit, vnum est illud Exodi, sci-
licet: *Si pignus à proximo tuo acceperis vesti-* 2.
mentum, ante Solis occasum reddes ei; ipsum est enim solum, quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud, in quo dormiat. Si clamauerit ad me, exaudiã eum, quia misericors sum. Velim Domine te interrogare (siquidem hic iubes, vt cùm alicui pauperi mutuarentur nummi super aliquod pignus, quòd vestis esset aut indumentum, cum quo dormiret & operiretur, ante solis occasum ei redderetur. si enim ob defectũ pignoris ipse pauper frigus de nocte pateretur, & coram te de creditore côquereretur, teipsum auditurum promittis, rationem assignãs, Quoniam misericors es: in quo
innuis, quod ex eo, quòd tu misericors es, ti- 3
bi prouenit, vt nobis necessitates proximorũ nostrorum tantoperè commendes.) Velim inquã, te interrogare, quod misericordiæ genus sit, hominẽ punire, eò quòd pauperis necessitatib. non succurrit, siquidẽ tu ipse eum in illis collocas, & illarũ causa es? Si tantoperè pauperum necessitates doles, facilè eis remediũ poteris adhibere, si aũt cùm possis, eis remedium non adhibes, quare me supplicio afficis, eo q, eis nõ succurram? Impone Domine huic aliud nomẽ, voca illud iustitiam, rigorem, iram, non autem misericordiam. O incomprehensibilia Dei mysteria. Diuinus eius spiritus nos illuminet, vt aliquid illorum ad vtilitatem animarum nostrarum possimus intelligere. In hoc, quod hic Dñs præcipit, duo nobis singularia manifestantur. Alterũ est, Deum maxima misericordia erga diuites vti in hoc, quòd paupe-

res.

res sint in mundo, erga quos ipsi etiam pietate
4 vtantur. Alterum verò est, ingentia esse spiritualia bona, quæ Deus in anima tribulantis operatur, siquidem, cùm tam misericors sit, corpora paupertate, fame, & ægritudine opprimit. Qui enim ex eo quia misericors est, me punit, eò quòd corporalibus proximi mei non subuenio laboribus, quorum ipsemet Deus est causa, sine dubio maxima futura sunt spiritualia bona, quæ per hoc medium ipse nō solùm patientib. necessitates, sed etiam in illis fauen-
5 tibus facere vult. Hoc (fratres mei) æquum est, vt quilibet vestrum, cum laboribus circundatus fuerit, cōsideret, & intra se dicat. Siquidem Deus adeò misericors est, vt non solùm illum, qui meis necessitatibus minimè fauet, puniat: sed etiam mecū tam seuerè agat, magna absq; dubio sunt bona, quæ ex his meis laboribus e-
Hier. 48. ducere contendit. Vnde sanctus Hieremias explanans causam, quare Moab nunquam à peccatis suis exierit, inquit: *Fertilis fuit Moab ad adolescentia sua, & requieuit in fecibus, nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abijt: idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus.* Id est, semper populus ille in prosperitate fuit, nunquam à patria sua exulauit, nec captiuus, vt alij populi, extitit; & ideò in suis peruersis moribus continuò permansit multis peccatis dif-
6 famatus. Et notandum est, quòd cùm eis Dominus minaretur, se ob scelera eorū Assyrios, qui eos euerterent, missurum esse, in Hebræo habetur, Mittam euacuatores & euacuabunt eos: vbi nos legimus, Mittam ordinatores. In quo loco Spiritus sanctus persecutores appellat euacuatores & ordinatores, significās persecutiones & labores quantum ex se est, efficere, vt homines ordinentur & peccata relin-
Simile. quant. Sæpenumerò euenire solet, vt cùm piscator arundine piscetur, hamo piscem magnū apprehendat, & quoniam si magna violentia illum vellet ab aqua extrahere, ipsa linea piscatoria facilè frangeretur, & ita piscis liber euaderet, ideò piscator illū per violentiam non extrahit, quin potius lineam pertrahit, quo vsque piscis defetiscatur, & sic lassatum ipsum ad ripam fluminis facilè apprehendit. O eximie piscator Iesu Christe fili Dei, quot artificijs, vt peccatores ad te attrahas, vteris. Hamus, quo illos piscaris, est tuus diuinus amor?
esca verò est præmium tuæ gloriæ, quam illis 7
polliceris. Quilibet Christianus hanc escam libēter deuorat & deglutit, sed difficulter peccatum statim relinquit. Si repente Dominus ipsum à suarum affectionum aqua in qua maximè immersus est, educere vellet, ita hinc inde volutaretur, vt lineam facilè frangeret, & nullius esset vtilitatis: hoc est nullum emolumentum à diuinis inspirationibus educeret.
Quilibet cōcubinarius, vsurarius, ambitiosus, 8
vel alius id genus peccator, licet hamo diuini timoris capti sint, & gloriæ desiderio detenti, difficilè tamen subitò sua scelera relinquunt. Quid igitur remedij? Defatigentur & torqueantur prius multis laboribus & infortunijs, & hoc modo facilè ad ripam trahentur, & ab aquis suorum peccatorum educentur, ac tandem in viridi littore gratiæ collocabuntur. Quamuis autē verum sit omnes labores vniuersaliter esse efficaces ad peccatores lassandos, peculiariter tamē morbi corporales hunc effectum operantur. Nam alijs laboribus homo plerunq; diuitias amittere solet, quæ quidem (vt ait B. Thomas) inter bona exteriora D. Tho.
vltimum locum obtinent, at cum ægritudini- 2.2.q.118
bus homines vitam amittere, & seuerum Dei artic.5.
iudicium subire pertimescunt, & hic timor efficacior est ad peccatorum cōuersionem omnibus alijs mundi infortunijs. Atque ita expe-
rientia videmus, quòd emergēte in mari tem- 9
pestate vix ex omnibus, qui in naui portantur, cognosci potest, qui boni aut mali sint. Tunc enim omnes Deum inuocant, omnes misericordiam postulant, omnes, si confessor adest, crimina sua confitentur. & tunc difficulter deuoti, & honesti à dissolutis & inhonestis dignoscuntur: omnes namque timore perterriti, bona opera faciunt. Quod idem in magnis ægritudinibus contingere videmus, probi enim atque improbi tunc boni videtur: omnes Deum inuocant, omnes sanctissima sacramenta accipiunt, & alia pietatis opera agunt, & vtinam omnes in sanctis propositis, quæ, cum aliquo graui morbo laborant, habent, postquàm sanitatem cōsequuntur, perseuerarent. Sed proh dolor! & quàm multi finita ægritudine, & sa-
lute obtenta retrocedunt ac peruertuntur. 10
RexEzechias (vt refert sanctus Esaias) luctum Esai. 38.
& lachry-

& lachr[illegible], quas, cùm ægrotabat, profudit,
& quod tūc Domino promisit, his verbis enar-
rat: *De manè vsque ad vesperam finies me. Sicut
pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt co-
lumba, attenuati sunt oculi mei suspicientes in
excelsum.* Et paulò inferiùs, *Viuens ipse confite-
bitur tibi, sicut & ego hodie, pater filijs notam
faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac,
& Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus
vitæ nostræ in domo Domini.* Animaduertite
obsecro ad quid ægrotus vitam desiderabat,
videlicet, vt eum cunctis diebus vitæ suæ lau-
11 daret, & glorificaret, & vt suos diuinam legem
ac voluntatem doceret. At posteaquàm sani-
tatem est consequutus, & ab illa ægritudine li-
ber, quando nuntij Regis Babylonis ad eum
Esai. 39. venerunt (vt idē sanctus Propheta refert) cùm
deberet de diuinis laudibus, sicut in ægritudi-
ne proposuerat, coram ipsis agere, per vanita-
tem (quod peccatum plerunq; Reges & etiam
nō reges committunt) ostendit eis (inquit sa-
cer textus) cellam aromatum, & argenti & au-
ri, & odoramentorum, & vnguenti optimi, &
omnes apothecas supellectilis suæ, & vniuersa
quæ inuenta sunt in thesauris eius. Quæ om-
nia ideò eis ostendit, vt magnus ac potentissi-
mus rex ab ipsis reputaretur: quod quidem e-
uersionis Hierusalem fuit causa. Ecce de quo
12 huic regi recuperata salus profuit, attendite
qualiter sanctas intentiones, quas in morbo
habuit, conseruauit. Væ, væ, væ, & millies væ,
& quot Ezechię hodie in mundo sunt, qui eo-
rum, quæ promiserūt, cùm ægrotabant, faci-
lè obliuiscuntur, & ex ipsa obtenta ensem effi-
ciunt, quo Dominum, qui eam donauit, offen
dunt.

Omnem hanc vtilissimam doctrinam retu-
limus, occasione sumpta huius paralytici, cui
infirmitas corporalis fuit medium quoddam,
vt à peccatis, in quibus erat, exiret, & spiritua-
lem salutem consequeretur, veniens ad cœle-
stem medicum, qui illam ipsi communicauit,
ad quem forsan nō veniret, nisi ægrotus & pa-
ralyticus esset.

Ait igitur sacer Euangelista, quòd vbi Do-
minus Gerasenorum terram reliquisset, con-
13 scensa nauicula, *Transfretauit & venit in ci-
uitatem suam,* Scilicet, *Caphernaum. Et ecce of-
ferebant ei paralyticum iacentem in lecto.* Atq;
(vt ex D. Marco, & ex diuo Luca apparet) cùm
illi, qui eū portabant, propter confertissimam *Marc. 2.*
turbam, quę domum circumsidebat, sistere il- *Luc. 5.*
lum ante Dominum minimè possent, tantus
erat salutis amor, vt noua ratione excogitata
scalis admotis supra tectum ascēderint, tegu-
lisque, ac tabulis sublatis paralyticum in lecto
iacentem magno labore ad supera loca subla-
tum, funib. dimissum, ante Dominum Iesum
posuerint, nihil morantes Domini domus in-
iuriam, cuius tectum perfoderunt, nec eorum
periculum, qui subtus erant, animaduerterūt,
nec (quod erat grauius) concionantis Domini
sermonem intercidere, atque impedire veriti
sunt, hæc enim omnia impedimenta flagrans
salutis amor superauit. O si tāto studio animæ
suæ homines, quanto corporis salutem quæ- 14
rerent. Quid enim non faciunt, vt corporis sa-
luti prospiciant? Quas opes non profundunt?
Quibus se laboribus non addicunt? Et quid
non tandem huius rei gratia patiuntur? Si
ob hoc enim ad longinquas terras peregri-
nandum sit, peregrinantur. Si corpus diu-
turna inedia extenuandum, extenuant: si à
solitis voluptatibus atq; delicijs abstinendum,
abstinent: si ferro & igne atque incisionibus o-
pus sit, ferrum patiuntur, & ignem, vt corporis
dispendio maius redimant eiusdem corporis
dispendium. Quæ igitur insania est, cum mo-
rituri corporis gratia tam multa facias, nihil
propter immortalem animam pati? Cùm tam
multis partib. anima corpori præstet, quæ de-
mentia est, omnem curam & studium in tuen-
da corporis salute ponere, nullamque omninò
huius diuinæ partis rationem habere? Fateor
nulla esse verba, nullam dicēdi vim, quæ huius
tantę cæcitatis indignitatem, qua maxima ge- 15
neris humani pars laborat, pro meritis valeat
explicare.

*Videns ergo Dominus fidem illorum, ait para-
lytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.*
Vbi sanctus Hieronymus bene meritò excla- *B.Hiero.*
mat, dicens: O mira humilitas, despectum & *super*
debilem ac totis membrorum compagib. dis- *hunc lo-*
solutum filium vocat, Mirabili lenitate pecca- *cum.*
torem filium appellat, vt blandientis affectu,
eum alloquens, cor eius emolliat, & in amorē
Dei viscera eius incalescant, & absq; eo quòd
venia peccatorū postulet, ei dicit: *Remittuntur
tibi*

tibi peccata tua. Hic manifestè ostēditur, quā-
tum Dominus peccata detestetur, & quantum
gaudeat ipsorum veniam cōdonare, siquidem
16 venia illorum non petita, ipse ea condonat. O
clementissime Domine, si hoc facis, quid ob-
secro facis, quando peccatores suorū scelerum
veniā à te postulauerint, ipsa humiliter deplo-
rantes, siquidem huic minimè lugenti nec ve-
niam postulanti, dicis: *Remittūtur tibi peccata*
tua. Quapropter cōfidenter Regius Propheta
Psal. 50. dicebat: *Miserere mei Deus secundùm magnā m*
Simile. *misericordiā tuam.* Magna infirmitas, licet ipsi
ægroto nociua sit, est tamen medico curanti
magnum decus & gloria. Sic peccata grauia &
horribilia, quamuis committentib. ipsa noxia
sint, Deo tamen, qui illa condonat, honorifica
sunt: in illis .n. bonitas ac misericordia eius o-
17 stenditur. Idcirco peccator Dauid ingentē di-
uinā misericordiam implorabat, ac si diceret:
Domus tuæ magnæ misericordiæ Dñe omnes
capit, & si aliqui extra sunt, sine dubio sunt illi,
qui in eam ingredi nolunt. Si ego ob magnitu-
dinem peccati mei diffidere volo, existimans,
te mihi veniam non esse daturū, iniuriam cer-
Ezec. 18. tè tuæ infinitæ veritati facio: siquidem per E-
zechielem Prophetam inquis: *Si impius egerit*
pœnitentiā, ab omnib. peccatis suis, quæ operatus
est, vita viuet & non morietur, omnium iniqui-
tatum eius, quas operatus est, (siue magnæ, siue
paruæ sint) *non recordabor.* Si verò cogito, te i-
psa condonare non posse, magnam tuæ omni-
potentiæ irrogo iniuriam: si deniq; cogito, te
illa parcere nolle, tuam infinitam bonitatem,
offendo. Quare ergo in te Domine non confi-
dam, siquidem adeò singularis tuus erga nos
amor est, vt non solùm peccatorū nostrorum
18 veniam concedere, sed etiam nobis gratificari
velis, eò quòd à te veniam postulamus? O im-
mensam Dei libertatē! Perpendite quæso qua-
liter Dñs se debitorem nostrum ostendat, eò
quòd ab eo petimus debiti solutionem, siqui-
dem non tantùm vult peccata condonare, sed
peccatoribus ipsis iam conuersis, suam statim
diuinā gratiā elargitur, & ex eo quòd eis gratiā
impartitur, ipsis, si in ea perseuerāt, debitor est
suæ gloriæ. Prius Dominus huic ægroto salutē
animæ, quàm corporis tribuit. Hinc B. Chry-
B. Chrys. sostomus egregiè asserit, nemini in corpore sa-
lutem Christum dedisse, quin simul eius ani-
mam sanaret, salutem verò spiritualem nō da-
bat, nisi habenti fidem atq; dispositionē. Nam
vt egregiè D. Thomas & theologi docent, ad
iustificationem peccatoris requiritur propria D. Tho. 2.q.2.ar.
fides & propria dispositio, & ob hanc causam 3. Theol.
Dñs huic paralytico dixit: *Confide fili, remit-* in 3.d.24.
tūtur tibi peccata tua. Quasi actum fidei illius Hebr. 10.
postulans, quia, vt Apostolus ait, sine fide im-
possibile est placere Deo, vbi etiam notandum
est. Dominum potuisse dicere: Confide fili, 19
ego remitto tibi peccata tua, sed maluit mode
stius loqui, dicens, Remittuntur tibi peccata
tua, ne æmuli, qui circumcirca erant, magis ira
succenderentur. De quibus statim sequitur: *Et*
ecce quidam de scribis dixerūt intra se, Hic bla-
sphemat. Cùm peccatum iniuria quædam in
Deū sit, nemo præter eum illud delere potest.
Hinc S. Dauid inquit: *Tibi soli peccaui & ma-*
lum corā te feci, id est: Tu solus, Domine, potes Psal. 50.
delicta mea dimittere, cuius legem ipse trans-
gressus sum. Cæterum creaturam sibi arroga-
re, quod soli Deo peculiare est, ad blasphemiā
attinet. Consequenter ergo ait B. Hieronym.
quia scribæ tātum hominem putabāt, & verba B. Hier.
Dei non intelligebant, arguunt eum vitio bla-
sphemiæ, dicentes ipsum Dei potentiam vsur-
pare. 20

Et cùm vidisset Iesus cogitationes eorū dixit:
Vt quid cogitatis mala in cordib. vestris? Dum
cogitationes eorum cognouit, se eis Deum ve-
rum esse ostendit. De Deo namque Salomon
inquit: *Tu nosti solus cor omnium filiorum ho-* 3. Reg. 8.
minum. Ex hoc apparet, quanto errore indu-
cuntur illi, qui videntes, siue audientes aliquid
à proximis suis, statim de ipsis præcipitanter
malè iudicant. Olim licet Dominus permise-
rit hominibus, vt animalium carnib. vesceren-
tur, sub grauib. tamen pœnis vetuit, ne sangui-
nem manducarent. Et rationem reddens in-
quit, ideò iussisse, quoniam ipse sibi sanguinē
elegerat, quē in sacrificio homines pro patratis
sceleribus offerrent: idcircò voluit, facinorosum
esse eum, qui sanguine vesceretur. Ita cum Do- 21
minus sibi soli reseruauerit cognitionem cor-
dium humanorum, mun' Dei vsurpat ille, qui
cogitationes atq; intentiones proximorū suo-
rum iudicat. De illis quatuor mysteriosis ani- Ezech. 1.
malibus sic ait S. Ezechiel: *Plantapedis eorum,*
quasi planta pedis vituli. Vitulus animal est, quod
grauiter

grauiter figit pedem,&in hoc significatur,non debere seruum Dei sese in cogitationibus suis præcipitare, sed omnia magna cum grauitate & consideratione facere debere. Non debet (inquam) malè iudicare de proximis suis, siquidem eorum cogitationes & cordis interiora minimè potest cognoscere.

22 *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Eis dicit cordium scrutator. O quam multis hodie possumus hoc exprobare, qui nō sine magno animarum suarū dispendio nihil bonum in cordib. suis cogitare sciunt: vnde eis oritur vt quamplurima scelera & atrocia flagitia cōmittant. Res quidem certissima est quod cogitatio dilatata, voluntatem inuitat, vt cōsentiat ijs, quæ intellectus cogitat. Atq; ita cogitatio in malo extensa peccatū est, & tale qualis fuerit materia, in qua quis cum aduertētia detentus est. Itaq; si materia est mortalis, peccatum erit mortale, & si venialis, veniale, quoniam se periculo exponit, vt voluntas tali materiæ cōsentiat. Hanc dilationem & moram S. Hieremias reprehendit, dicens, *vsquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ?* Non increpat, (inquit B. Gregorius) eò quod veniant, sed quia morentur, quoniam primus motus, id est, [*La primera assomada*] Prauæ cogitationis non est in manu nostra, & si statim illam expellimus, minimè peccamus, quin potiùs meremur. Atque ita illa cōmutatio prophetæ Michææ scilicet, *Væ, qui cogitatis inutile & operamini malum in cubilibus vestris*, de cogitationibus dilatatis intelligenda est. Quod apertè constat ex eo, quia sanctus Propheta cum illis loquitur, qui cogitationes impias ita protraxerunt, vt eas tandem opere compleuerint. Et adiunxit statim, In luce matutina faciunt illud. nam deprauatæ cogitationes ita voluntatē inflammant, vt improbos ad improbè operandū ante lucem surgere faciant. O ingētem filiorum Adæ confusionem: qui cùm ad bonum exequendum tam pigri & ignaui sint, ad malum diligentissimi sunt. Fons & origo tanti mali est bonarum cogitationū defectus, & improbarū abundantia. Sicuti egregiè testatur Sapiens: dicens: *Qui confidit in cogitationibus suis*, (scilicet pessimis) *impiè agit*: & in contextu Græco habetur, impiè aget. Qui in cogitationib. suis confidit, signum est, quod in ipsis delectatur.

Hier. 4. B. Greg. li.2. moral. ca.1. Mich.2. Prou. 12.

23

24

Ex quo fit, vt non solùm opera impia de præsenti operetur, sed quod etiam perseueranter illa in futurum operabitur. Hoc etiam B. Apostolus erudit ad Romanos, scribens. Vbi cùm naturalibus philosophis loquens, inquit: *Qui cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationib. suis, & obscuratum est insipiens cor eorum.* Ecce qualiter S. Apostolus ostendit, fontem & originem malorū omnium illis hominibus fuisse, seipsos vanis ac pessimis cogitationibus tradidisse. Atque ita sicut cogitatio impia in scelere prolongata voluntati occasionem præbet, vt consentiat, ex quo alia plurima mala oriuntur (vt ait B. Isidorus cogitatio parit delectationem, delectatio consensum, consensus opus, opus consuetudinem, consuetudo legem) ita cogitatio sancta dilatata occasionem præbet voluntati, vt illi se per affectionem adiungat, & illam desideret, atque opere compleat. Ideò ait Regius Propheta: *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi, & exercebar in iustificationibus tuis.* Id est, ex meditatione diuinorum præceptorum meipsum ad ipsorū obseruantiā incitaui. Idcircò postquàm dixit S. Moyses, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, subiecit protinus, *Eruntq; verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedens in domo tua, ambulans in itinere, dormiens atque consurgens, & ligabis ea quasi signum in manu, eruntq; & mouebuntur ante oculos tuos.* Hinc ortum est, vt Pharisæi (inquit B. Hieronymus super illa verba Matthæi, dilatant phylacteria sua) decē præcepta legis in membranulis scribentes ea è manibus suspensa portarent, & sicut in alijs errabant, in hoc etiam errore ducebātur. Deus enim his significare voluit, vt homines cōtinuò in memoria & cogitatione sua diuina præcepta portarent, vt ita ea opere adimplerent, non autem volebat, vt ea è manib. suspenderent. Quòd si tantam curā studiumque res ista meretur, fratres, quid quæso de his dicendum erit, qui vix vnquam huius tantæ rei meminerunt, qui Dei suiq; ipsorum prorsus obliti, more pecudum vitam degunt? Qui nec, quid Deus mereatur, quid ipsi debeant, quis eos maneat exitus, quæ spes, quæ pœna, vnquam recordantur? Vt per hoc facilè appareat,

Rom.1. B. Isidor. Psal.118. Deut.6. B. Hiero. sup. c.23. Matth.

25

26

reat, quot aculeis à propheta ad huius rei memoriam excitentur, totidem eos fraudibus à diabolo excæcari, & ad obliuionem tantarum rerum induci. Vos ergo obsecro, fratres, per viscera misericordię Dei nostri, huic tantæ miseriæ & calamitati remedium adhibeatis. *Au*
27 *ferte* (vt inquit sanctus Isaias) *malum cogitationum vestrarum de cordibus vestris: & resistite*, vt ait D. Iacobus) *diabolo, & fugiet à vobis*. Isai. 1. D. Iac. 4. Gene. 15.
Et sicut S. Abraham tempore sacrificij volatilia omni cura abigebat, ne insiderent carnibus Deo iam dicatis, ita & vos cogitatus nociuos à cordib. vestris Deo iam dicatis, depellite. Et non solùm cogitationes impias à cordibus vestris abigere curetis, sed etiam ipsa sanctis cõsiderationibus adimplere contendite, vt ita ex anima cuiusq; vestrum illud dici possit, quod
Cant. 7. sponsus sponsæ in Canticis dicit: *Comæ capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus*. Id est: cogitationes cordis tui sunt velut purpura regia non trita, vel vsu consumpta, sed recenter tincta, iuncta canalibus, hoc est, [*Quando luego sale del tinte.*] Viuissimum colorem habẽs.
28 Quod perinde est ac si diceret cogitatus illius esse purissimos, illustrissimos, & amore, & charitate plenissimos. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt; Comæ capitis tui sicut purpura regis ligati in canalibus. Eadem ferè vtriusque versionis sententia est, sed hæc modo magis amatorio & verbis dulcioribus procedit, estque singularis exaggeratio pulchritudinis cogitationum, quæ sunt veluti funiculi, quib. rex regum ligatur. In canalibus, id est, in capillis,
Simile. quos per similitudinem canales nuncupat. Sicut enim aqua in canalibus diuiditur, quæ per ipsos maximo cum splendore, crispa & retorta præterlabitur, sic pulchri capilli, diuisi, extensi, & separati per humeros sponsę velut canales oblongi & effusi crispantur. O admirabilem amplificationis modum. Si vidissetis pulcherrimam virginem sparsis & effusis per humeros capillis, & Regem potẽtissimum illis ligatum, eò quòd ei magnopere placebãt, profectò hoc maximum signum pulchritudinis illorum es-
29 set. Hoc igitur Spiritus sanctus animæ iustæ hic ait: Cogitationes cordis tui adeò pulchræ sunt, vt rex æternus iuxta te illis ligatus sit: ipsi enim sunt velut funiculi, quib. ipse amore captus est. Fœlices animæ, quæ sic Deum redamare sciunt, & suis sanctis cogitationibus apprehendere. His certè non dicetur, *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Peculiariter Dominus hoc Scribis dixit, quoniam id quod paralytico dixerat, ipsi sceleri tribuerunt atq; in malam partem acceperunt. Super quod oportet vos considerare, quàm impium erit, de proximis vestris detrahere, & ipsos aliqua ignominiæ nota inurere, siquidem de eis malè cogitare nõ licet, quod longè aliter multi ex vobis facere solent, qui ad refrænandum linguã, nullam ferè virtutem habetis. Idcircò D. Iaco- D. Iac. 3.
bus rem stupendã super hoc negotium inquit, scilicet, *omnis natura bestiarum & volucrum* 30
& serpentium domatur, & domita sunt à natura humana, linguam autem nullus hominũ domare potest, inquietum malum, plenã veneno mortifero. O magnam hominũ confusionem, siquidem propter malitiam nostram linguam domare non possumus, & illam velut ferũ animal proximis nostris mille damna inferre permittimus. Quamuis sartor imperitus sit, & Simile.
quamuis pannus, ex quo vestem cõficere vult, sit vilis, priusquã ipsum forcipe scindat, semel & iterum eum metitur & sapone signat, ne aliquid illius deperdat: vos autem cũ fama proximi vestri sit velut pannus pretiosissimus, non perpendentes malum quod committitis illam forcipe, hoc est, lingua vestra ita proscinditis, vt vix posteà scissura, quã in illa fecistis, aliquo Simile.
modo consui aut resarciri possit. Experientia 31
videmus, quod ex duob. nodis, qui facilius efficitur, difficilius posteà soluitur. Hoc manifestè apparet in funibus sparteis, in quibus si nodum efficiam⁹, difficillimè illum facimus propter ipsarum funium asperitatem, postea vero ipsum facilè dissoluimus: at è contra in filo serico facilè nod⁹ efficitur, difficillimè verò dissoluitur. Sic inter peccata peccatum linguę faciliter committitur, & difficilius soluitur, quia difficilis est famę restitutio. Nam quemadmo- Simile.
dum si in albam papyrum atramẽtum siue litura incidit, licet postea diligẽter radatur, semper tamẽ remanet signum seu macula: si enim papyrus ipsa multum radatur, facilè rumpetur: sic infamia, quæ est litura quædam inficiẽs proximi tui famam, maxima cum difficultate raditur, & posteà semper remanet aliqua macula, quin imò sæpenumerò vt ei remedium adhibea-

adhibeatur, papyrus rumpitur, hoc est, fama
eius magis rupta & infecta remanet.
Denique quamuis Dominus cogitatus eo-
32 rum pessimos arguens se Deum esse ostendit,
tamen vt eos euidentius conuinceret, statim
addidit: *Quid est facilius dicere, Dimittũtur ti-
bi peccata tua, an dicere, Surge, & ambula?* Vt
sciatis autẽ quoniam filius hominis habet po-
testatem in terra dimittendi peccata, tunc ait
paralytico; *Surge, tolle lectum tuum, & vade in
domũ tuam: & surrexit & abijt in domũ suam:*
Placuit altissimo Domino per id quod visibile
erat probare quod erat inuisibile: remissio nã-
que peccatorum ab hominib⁹ videri non po-
test, paralyticum autem à lecto surgere videri
potuit. Et in hoc egregio miraculo clarissimè
seDeum omnipotentẽ indicauit eò, quòd non
orando, vt patres antiqui & Apostoli miracula
D. Tho. operabatur, sed tanquã ex propria virtute im-
3.p.q.43. perando paralysi; vt rectè docet B. Thom. An-
art.4. notatu etiam hic dignum est, quòd Saluator
33 quatenus Deus, propria potestate miracula fa-
ciebat, vt aũt homo erat, potestate excellentię
D. Tho. id faciebat, vt idem etiam S. Thomas docet.
3.p.q.64 Atque ita quæstioni in præsentiarum à cœlesti
art.3. magistro propositæ s. *Quid est facilius dicere,
Remittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge
& ambula?* Respondetur, quòd ex parte Dei tã
facile est vnum sicut & alterum, ex parte verò
B. Aug. ipsius rei inquit B. Augustin. magis est impium
pium facere, quàm cœlum & terram creare. Si
34 aũt quis obijciat dicens: Contrarium omnino
verius esse, nam iustificare impium, est gratiã
in eius anima creare, at cœlum & terram crea-
re, est etiam aliquid ex nihilo facere, ergo non
maius est vnum quàm alterum. Respondetur
maius esse peccatorem iustificare, si ad ipsum
Simile. opus & ad modum, quo efficitur, attendamus.
Quemadmodum si quis in aliqua vrbe terre-
nam domum nemine cõtradicente ędificaret,
& erigeret etiam, atq; cõstrueret arcem fortis-
simam, ipsa eadem vrbe renuente: hoc secun-
dum esset absq; dubio maius tũ ex parte ope-
35 ris (plus .n. arx inexpugnabilis, quam domus
lutea valet) tum etiam ex parte contradictio-
nis: sic dicimus esse maius opus peccatorẽ iu-
stificare, quam mundũ creare, primò quia gra
tia cœlos ac terram multis antecellit. De illa
Sap. 7. enim in Sapientia dicitur, *Proposui illam regnis
& sedibus, & diuitias nihil esse dixi in compara-
tione illius, neque comparaui illi lapidem pretio-
sum, quoniam omne aurum in comparatione il-
lius, arena est exigua.* Deinde maius opus est,
peccatorẽ iustificare propter modum quo fit:
nam in hac iustificatione obstaculũ est & con-
tradictio, quę in cœli creatione non fuit. Si au-
tem quæritis, Quis huic operi obstat, illudque
impedit? fortasse peccatoris voluntas? De hoc
obstaculo non loquor, quoniam si peccatoris
voluntas cõtradiceret, nunquam Deus ipsum
iustificaret. Nam (vt inquit B. Augustin⁹) Qui *B. Aug.*
creauit te sine te, non iustificabit te sine te. Ob- 36
staculum autẽ, de quo hic agimus, est pecca-
tum mortale, quod in anima residet, & hoc, li-
cet ipse peccator ad Dominum se conuertere
velit, & ad iustificationem disponatur, obsta-
culum & impedimentũ est. Mirabile profectò,
quod cum peccatum nihil sit, (vt idem B. Au- *D. Aug.*
gustin⁹ testatur super illa verba D. Ioannis, Si- *super*
ne ipso factum est nihil, id est, peccatum (hoc *Ioan. cap.1.*
nihil dicatur impedire & obstare peccatoris iu *Simile.*
stificationẽ. Ex quo apparet, quàm pernicio-
sum sit id nihil: Dicite mihi, obsecro, nox quid
est? Est tenebræ. Et tenebræ quid? Est priuatio
lucis. Non est quid positiuum nec habens esse,
sed est nihil. At nox est quoddam nihil, quod
impedit artificem & quemcunq; alium labo-
rantem ac cunctis terrorem incutit. Sic pecca-
tum mortale, quod in anima sistit, est quędam
nox, quædã tenebræ, & quoddam nihil, quod
Angelos terret, sanctis timorem inijcit, & di-
uinam potentiam impedit, ne iustificationem
operetur, & propter hanc contradictionem est
etiam maius iustificare peccatorẽ, quam cœ-
lum & terram creare. Ex parte verò hominum
quoniam ab ipsis iustificatio non conspicitur
magis in admirationem raperẽtur, cum vide-
rent aliquid corporale creari, & paralyticũ re-
pentè sanitatem consequi, quam cum audirẽt
Dominũ dicentem, *Remittuntur tibi peccata.*
Vt verè in huius paralytici miraculo contigit.
Ideò sequitur. *Videntes autem turbæ, timue-
runt & glorificauerunt Deum qui dedit potesta-
tem talem hominibus.* Hic est vn⁹ ex præcipuis
fructibus qui percipiendus est ex visione ope-
rum Dei admirabilium, videlicet, propter illa 37
ipsum glorificare & collaudare. Ita S. Dauid *Psal. 76.*
faciebat, sicut ipse fatetur, dicẽs: *Memor fui o-
perum*

perum Domine, quia memor ero ab initio mira-
bilium tuorum: & meditabor in operibus tuis, et
in aduentionibus tuis exercebor. Deus in sancto
via tua. Quis Deus magnus, sicut Deus noster?
Tu es Deus, qui facis mirabilia. Notam fecistis
in populis virtutem tuam. O feruida verba &
grati cordis atq; in igne diuini amoris succensi
signum indicantia. Omnia illa maxima pon-
deratione digna sunt: sed præcipuè hæc, Deus
in sancto via tua, id est, via quę nos ad te, ô De9
perducit, est in sancto tuo, id est, Christo, qui
suis admirabilibus operibus nos illuminauit,
mouit & in amorem suum attraxit. Atque ita
B. Aug. inquit B. Augustinus. Multitudo credentium
lib. de v- miraculis saluatoris congregata est. Admira-
tilit. cre- bilis certè fuit Dei prouidētia. & singulare be-
den. 17 neficium in nos contulit, cùm in diuinis literis
prodigia, quæ à principio mundi operatus est,
nobis reuelauit: hęc enim reuelatio magna di-
38 uinarum laudum materia est. Nimis durus ac
lapideus homo est, qui admiranda creationis
mundi & ineffabilia redemptionis nostræ my-
steria, atque miracula, quæ tunc Dominus e-
didit, contemplans, cœlesti quodā amore non
1. Cor. 12. inflāmatur cum Sancto Propheta dicens: *Re*
pleatur os meum laude, vt cātem gloriam tuam,
tota die magnitudinem tuam. Nec cogitare de-
betis hæc admirabilia opera vsq; ad finem se-
culi defutura, nam quotiescunque necessitas
postulauerit, Dominus suæ sanctæ Ecclesiæ
39 cum illis fauebit. At enim D. Paulus: *Diuisio*
Math. 14. *nes gratiarum sunt, alij gratia sanitatum alij o*
peratio virtutum, id est miraculorum. Vbi il-
lud verbum, sunt, quod præsens tempus signi-
ficat, maximè perpendendum est, quoniam in
sancta Ecclesia semper sunt gratiarum diuisio-
nes, & Christus redemptor noster dixit: *Qui*
credit in me, opera quæ ego facio (id est miracu-
losa) *faciet, & maiora horum faciet*: quia ego
ad Patrem vado, id est, propter meam absen-
tiam corporalē nomine meo ministros meos
operatores miraculorum in Ecclesia relinquo.
Vel aliter, quia ad patrem vado, vbi mea præ-
sentia fidelibus meis, vt miracula possint face-
re vsque ad seculi consummationem impera-
bo: atque ita noui credentes semper ad Domi-
num glorificandum & collaudandum incita-
buntur. Oportet autem (fratres mei) vt hæ lau-
des coram diuina maiestate sint acceptæ, à pu-
ra cōscientia procedant. Glossa ordinaria per- Gen. 3.
pendit, quòd primus, qui nomen Dei nomi-
nauit, fuit diabol9, qui vt patet ex diuinis lite-
ris) mulieri dixit: *Cur præcepit vobis Deus &c.*
Et primus, qui Christum Redemptorem no-
strum Iesum Nazarenum nuncupauit, fuit et-
iam diabolus, (vt patet apud D. Lucā) vbi di-
citur: *Erat homo habens dæmonium immundū,* Luc. 4.
& exclamauit voce magna dicens: Quid nobis 40
& tibi Iesu Nazarene? Venisti perdere nos. Sed
Domino non placuit, vt res tam improba, im-
munda, atque execranda, qualis est diabolus,
ipsum nominaret. Quapropter Sanctissimum
nomen Dei atque eius diuinas laudes, non si-
cut diabolus corde immūdo pronunciare stu- Isai. 54.
deamus: sed illud corde mundo & amoris ple-
no nominemus: hęc enim est laus, quę illi pla-
cet, & quæ animam laudatoris lætificat. At-
que ita vbi nos legimus, *Lauda sterilis & quæ*
non paris, alia translatio habet, *lætare sterilis*
& quæ non paris: & sic est etiam in contextu
Græco. Vbi significatur, quod laus animam
lætificat, sed hoc intelligitur, dummodò ani- 41
ma ipsa munda sit, & amoris plena. Ex ijs au-
tem, ob quę maximo cum gaudio Deum glo-
rificare debemus, vnum est, quia talem pote-
statem, scilicet, dimittendi peccata dedit ho-
minibus. Magnas Deus amicis suis olim com-
municauit potestates. Prophetis mysteriosas
reuelationes futurorum dedit, & aliquibus ho
minibus potestatem suscitandi mortuos & a-
lia miracula faciendi tribuit, sed nemini ante
legem gratiæ dimittendi peccata, quousque
ipse venit in mundum, concessit potestatem,
quam sacerdotibus tribuere dignatus est, di- Ioan. 20.
cens: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remi* D. Tho.
seritis peccata, remittuntur eis. Quæ quidem 3. p. q. 64
potestas (vt docet Beatus Thomas) ministe- D. Aug.
rialiter eis data est à Christo Iesu, & nusquam lib. 2.
Angelis collata. Sed obserua, quod licet bona contra
sit definitio peccati, quam tradit D. Augustin. Faust.
dicens, Peccatum est dictum, vel factum, vel
concupitum contra legem Dei, quæ definitio
confirmatur ex illis verbis Ecclesiastici: *Væ du* Eccl. 2.
plici corde, & labijs scelestis, & manibus ma-
la facientibus. vbi apertè Spiritus sanctus do-
cet esse peccatum cordis & linguæ & prauo-
rum operum, sed tamen non omne dictum, 42
vel factū, vel concupitum contra legē Dei, est

peccatum mortale, quoniã sæpenumerò propter materiæ paruitatem multa dicta, vel facta, vel concupita contra legem Dei sunt peccata venialia, ad quæ in sacrosancta Ecclesia præter cõfessionem alia multa remedia collata sunt. Et D. Thomas ad idem tria adhibet.

D. Tho. 3. p. q. 87. art. 3.

Primum est, quacunq; gratia, quam Dominus animæ tribuit, peccatum veniale dimittitur: v. g. cùm quis mortalia confitetur, ei gratia tribuitur, & ibi eius venialia condonantur. Secũdum remedium, est, interior cordis dolor. Exempli gratia, audis rem sacram & cùm recordaris tuorum peccatorũ, ex intimo corde suspiria trahis, eò quòd Deum offendisti, ob hoc venialia tibi dimittuntur. Tertium deniq; remedium est propter quamcunq; reuerentiam Deo & sacris Ecclesię reb. adhibitam, aut propter aquam benedictam, aut propter cinerem prima feria quarta Quadragesimę Christianis impositũ, aut propter benedictionem episco-
43 palem, & his exceptis propter quemcunq; laborem aut afflictionem, quam quis pro Dei amore patitur. Hoc aperte constat in ijs, qui in purgatorio sunt, vbi peccata venialia purgantur, & pœna, quæ in hoc mundo pro mortalibus non est purgata, licet isti contra voluntatẽ suam patiantur, mallent enim in gloria, quam ibi esse. Igitur fratres mei omni puritate, affectione, & amore altissimum misericordiarum patrem glorificemus, qui tot remedia ad peccata nostra nobis contulit: & his laudibus mereb mur abundantiam gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1

DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Loquebatur Iesus principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicens: Simile factum est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. 22.

Dicatur tota parabola vsque, Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

OCCASIONE vltimorum horum verborum vobis rem quandam maximę cõsolationis dicere volo, scilicet, quòd licet D. Paulus ad Ephesios scribens de diuina electione, & prædestinatione loquens, agat de illa per verbũ de præterito, dicens: *Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus*, (id est, vt bona cælestia suauissimæ gloriæ consequeremur) *in Christo*: (id est, per merita Christi) *sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionẽ, vt essemus sancti et immaculati in conspectu eius in charitate, qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christũ.* Vbi verbũ illud, Elegit, & prædestinauit, nõ ad pręteritum tempus, sed ad æternitatem referendũ est, vt sit sensus, Elegit nos & pędestinauit nos in æternitate sua, in qua omnia sunt pręsentia, & in ea nihil præteritum aut futurum est. Ideò plurimi (vt inquit Scotus) decipiuntur, quoniã de diuina prædestinatione tanquam de re pręterita loquuntur, existimantes ipsam iam pręteritã esse, & tanquã rem pręteritam non posse non esse. Idcircò dicunt isti, Si Deus nos prædestinauit, securus est campus, dormire possumus tranquillè & quietè, si aũt nos reprobauit, quid nobis prodest laborare, siquidem infallibiliter in æternas gehennæ flammas ituri sumus? Si Deus ita constitutum habet nõ mutabitur, quia inuariabilis est, *apud quem* (vt ait D. Iacobus) *non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Falsa opinione ducimini fratres, & nimis decepti viuitis metientes Deũ ad modũ creaturarũ. Cogitatis ne, quòd sicut ea, quæ fecistis, iam transierunt, & id quod præteritum est, de necessitate præteritũ est, sic etiã diuina electio, vel reprobatio est iam præterita, & siquidem præterita est, quod de necessitate vos saluabimini aut condemnabimini? Non ita est, vt existimatis: hoc enim opus Dei tempore non metitur, sed æternitate, & ideò non habet futurum, aut præteritum. Atque ita inquit ibi Scotus, Deum tam liberè modo nos eligere, ac si nunquam voluntatem suam ad aliquam partiũ determinatam haberet. Quocircà (fratres mei) sancti & immaculati esse cõtendite, in charitate & in omni virtute perseuerantes, & eritis electi ac pdestinati, & post hanc vitã, illis cęlestibus perēnis gloriæ nuptijs fruemini. Qui enim in illa triũphante Ecclesia habitaturi sunt, oportet vt prius se disponant, & in hoc mũdo illa addiscãt, in quib. postea corã diuino

Ephes. 1.
2
3
Scot. in 1. d. 40. ad 1.
D. Iac. 1.
4

diuino conspectu se exercere debent, videlicet
in cognitione & dilectione altissimæ maiesta-
tis eius, & proximorum sicut seipsos propter i-
Dan. 1. psius Dei amorem. Narrant diuinæ literæ Na-
buchodonosor præposito domus suæ iussisse,
vt inter filios Israel eligeret pueros, in quibus
5 nulla esset macula, decoros forma, & eruditos
omni sapientia, qui per trium annorum spa-
tium in regis palatio essent, & ibi literas & sa-
pientiam Chaldæorum docerentur. Et intereà
dum hæc addiscebant, constituit eis Rex an-
nonam per singulos dies de cibis suis & de vi-
no vnde bibebat ipse, vt enutriti tribus annis
posteà starent in conspectu eius. Itaque non
licebat eis coram Rege apparere, quousque
linguam & scientiam Chaldæorum perdisce-
rent. Ita decretum & constitutum est à Deo, vt
nullus in Regium gloriæ palatiũ ingrediatur,
quin prius in legibus & lingua cælesti doctus
& exercitatus sit. Et dum hæc addiscimus, ip-
se nobis cibum de mensa sua, videlicet, diuinã
essentiam præbet, quam in ineffabili Euchari-
stiæ sacramento sumimus, in quo Christus ve-
tus Deus & verus homo continetur. Quòd si
hic hanc cælestem scientiam non addiscimus,
nunquam coram superno Rege apparere pos-
se, aut in domo eius ingressuros nos esse expe-
6 ctemus. De illa namque in Apocalypsi dici-
Apoc. 21 tur: *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum aut abominationem faciens & mendacium.* Si
verò fratres mei in illis fœlicissimis nuptijs vos
ipsos videre cupitis, hæc omnia deponite, quę
vos à spiritualibus studijs, in quibus Deus vult,
vt vos hic exerceatis, auertere & semouere pos-
B. Aug. in confess. sunt. Nam (vt ait B. August.) ille cælestem hæ-
reditatem verè & ex animo desiderat, qui eam
ijs, quæ in terra præstantissima habentur, faci-
lè anteponit, & potius vult omnia huius mun-
di quàm illam amittere. Sed quàm parum hu-
ius desiderij in hominibus sit, ex eo apparet,
quòd ipsi miseri homines quæcunque caduca
huius seculi ei præferunt, & vt ipsa non amit-
7 tant, volunt potiùs cælum amittere. Quoties
enim, ô frater, lethaliter peccas, eam amittis.
Attende ergo ob quæ delinquere non metuis,
& apertè videbis ob quæ ipsam amittas. Quo-
circa primus passus ad illam est quædam ter-
renarum rerum abnegatio. Atque ita Orige-
nes definiens hoc nomen, Sanctitas, quod in
sacra Scriptura toties reperitur, recurrit ad no-
minis Græci etymologiam, quòd significat,
rem absque terra. Et ita id quod B. Paulus di-
xit, *Elegit nos, vt essemus sancti*, vult secundum
Origenem significare, vt essemus sine affectio-
ne rerum terrenarũ. Et ex hoc sequitur, quod
statim dicit, scilicet: *Et immaculati in charita-* Orig. super Leu.
te: ex eo enim quod homo desideria sua à ter-
renis rebus auertit, oritur, vt immaculatus &
cum charitate viuat. Noranter dixit D. Augu- 8
stin. Ille cælestem hæreditatem verè & ex ani-
mo desiderat. Nam multi aut ferè omnes eam
desiderant, sed perpauci verè & ex animo: pau-
ci enim volunt suscipere onus, quod ipsa se-
cum affert.

In Deuteronomio iussit Deus hoc scilicet: Deut. 25
Quando habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit, vxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semen fratris sui: & iuxta hanc legem Ruth 4.
dixit Booz propinquiori consanguineo viri
Ruth iam defuncti: *Partem agri vendidit Noëmi, quæ reuersa est de regione Moabitide, si vis possidere iure propinquitatis, eme & posside, si autem displicet tibi hoc ipsum, indica mihi, vt sciam quid facere debeam: nullus enim est propinquus excepto te qui prior es, & me qui secundus sum. At ille respondet, Ego agrum emam, cui dixit Booz, quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem, quæ vxor defuncti fuit, debes accipere, vt suscites nomen propinqui tui in hæreditate sua. Qui respondit: Cedo iuri propinquitatis.* Volebat ille hæreditatẽ, 9
sed non cum onere, quod secum importabat,
rem enim grauem existimabat, Ruth vxorem
ducere. In hunc modum si à plurimis quæras,
an gloriam velint, dicent: Maximè profectò, i-
mò nihil aliud se desiderare asserẽt. Sic inquit
B. Augustin. omnes naturaliter volumus esse B. Aug.
beati. Deus est obiectum, scopus, meta, & tran-
quillitas nostræ voluntatis, sicut color & lux
sunt obiectum visus, vnde oculi delectantur,
cum lapides pretiosos vident, quoniam in illis
est viuacitas coloris & splendor atque clari-
tas. Sed quamuis visus ipsis delectetur, nullus
tamen ei per se solùm satisfacit, quia nullus so-
lus omnium lapidum perfectiones habet. At 10
si esset aliquis lapillus, qui oẽs colores, splen-
dores atque perfectiones omnium gemma-

rum haberet, ille profectò integrum oculis tribueret delectamentum. Cùm Deus sit infinita bonitas qui in se omnes perfectiones continet, ipso solummodo humana corda satisfiũt,
B. Aug. idcircò, Inquietum (ait B. August.) est cor nostrum, donec veniamus ad te. Si igitur illam supernam hæreditatem optatis, & illam consequi cupitis, vos ipsos diuina lege velut per matrimonium coniungere debetis. Quid autem est cum illa vos cõiungere, nisi in obseruatione eius viuere & onera ipsius humeris vestris imponere ac tandem ab illa gubernari? Propter hanc relinquet homo patrem & matrem, sicut illi faciunt, qui habitum alicuius sanctæ religionis suscipiunt. Hinc intelligetis mysterium, ob quod cùm Christus Redemptor noster in cruce penderet, suam sacratissimam matrem dulcissimo matris nomine non appella-
11 uit, sed eam mulierem vocauit. O Christe humanæ vitæ reparator, superne nostrarum animarum magister, quare loquens in cruce cum
Luc. 23. æterno patre, ei dixisti: *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.* Et posteà dixisti etiam, *Pater in manus tuas commendo spiritum meũ,* at verò loquens cum sanctissima matre tua inquis: *Mulier ecce filius tuus*? Quare illam matrem non vocas, sicut & patrem tuum vocasti? Hoc fecit, vt nos doceret, quod postquàm in cruce religionis positi fuerimus, nec patrem, nec matrẽ si fieri posset, nominare deberemus, & quod nec pater, nec mater, nec affines, nos à quiete & tranquillitate ipsius religionis semouere debent: quin potiùs Deum instanter obsecrare debemus, vt à nobis amorem ipsorum auferat, quo eos non plus quàm alios proximos diligamus: atque ita maiori cum libertate
12 te spiritus dicere possimus, *Pater noster qui es in cœlis.* Qui autem religiosi non estis, etiã propter amorem diuinæ legis, quæ est propria mulier, cum qua vsque ad mortem vobis est viuendum, debetis in eo quòd vobis fuerit impedimento ad eius obseruantiam, patrem & matrẽ libentissimè relinquere. Hæc est mulier illa, de
Prou. 5. qua in Prouerbijs dicitur, scilicet: *Lætare cum muliere adolescentiæ tuæ, vbera eius inebrient te omni tempore, et in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris, fili mi, ab aliena, & foueris in sinu alterius? Respicit Dominus viam hominis et omnes gressus eius considerat.* O verba perenni memoria digna, quę si attento animo euoluantur, nimis efficacia sunt, vt quodcunque cor, licet durum & lapideum sit, emolliant & effringant: fœlix ille, qui mundanas & caducas voluptates fugit, & se à terrenis & impertinentibus expediens, à prima sua ætate diuinam legem maximo cũ delectamento & amore amplectitur, & dulcia eius pectora fugit, hoc est, altissima ipsius mysteria intelligere conatur, vt sic in diuino amore absorptus & inebriatus remaneat. Et hoc est, non seduci ab aliena per- 13
mittere, & non foueri in sinu alterius. Ad hæc autem omnia ei magnoperè fauet, perpendere quod respicit Dominus viam hominis, & omnes gressus eius considerat.

Vultis ergo fratres mei, siquidem gloriæ hęreditatem cupitis, hanc mulierẽ ducere? Quid respondetis? Sed quid mea verborum vestrorum? Parum refert vos dicere, sic, si opera vestra, negotia, ac mores vestri respondent, vos sicut Hebræum illum Domini hæreditatem Prou. 13.
velle, sed diuinæ legi coniungi nolle. *Vult & non vult piger,* ait Salomon. Vult hæreditatem & non vult onus hæreditatis. Vnusquisque in se oculos figat, & hoc verissimũ esse inueniet. O quàm pauci sunt sicut Booz, qui hæreditatem & mulierem voluit, existimantes & reputantes rem grauem esse diuinę legis obseruantiam, seque vires non habere ad tantum onus subeundũ, & ad voluptates deponendas. Hãc 14
ignauiam & timorem B. Augustinus ante conuersionem suam habebat, cui impossibile videbatur concubinã, cum qua diu vixerat, posse relinquere, sicut ipse in suis confessionibus humiliter fatetur. O quàm multi adolescentes dicunt, Ego castitatem seruare volebam, sed me contin[e]re non potero, & hac diffidentia in cõtinuo peccato sunt miseri cogitãtes, se hoc opus per se solos facturos esse, ac si non esset De⁹, qui peculiari suo auxilio eis faueret. B. Aug. in confes.

Inter ea, ob quæ Dominus de Hebræis maximè conquestus est, vnum fuit, quoniam fortissim[o]s terræ promissionis Gigantes se superare non posse diffiderunt, ac si ipsum Deũ adiutorem nõ haberent. Et ita D. Paulus inquit: *Propter quod venit ira Dei in filios diffidentiæ.* Ne cogites homo, te solùm difficultates, quæ 15
in obseruatione legis diuinæ sunt, posse supe- Ephes. 5.
rare, confide te diuino fauore ipsas, licèt magni Gi-

ni Gigantes sint, victurum esse. Caleb qui (vt
Num.13. in Numerorum volumine dicitur) fidelis ter-
ræ promissionis explorator, & etiã fidelis con-
templator mysterij, quod significabat, videli-
cet, gloriæ extitit, voce sonora cunctis audien
tibus clamare cœpit, dicens: *Ascendamus &
possideamus terram, quoniam poterimus obtine-
re eam*. Ita oportet nos ad inuicem animari,
dicentes: Ascendamus per diuinæ legis obser-
uantiam: bonum enim Deum habemus, qui
16 nobis fauebit, in spem mutuò prouocemur, &
fortes reddamur, nos aliquando hæreditatem
illam fore possessuros. Quantò enim plures
sunt causæ ad aliquem effectum consequen-
dum, quam ad illum amittendum, tantò ma-
ior debet esse spes ad ipsum obtinendum. Vna
duntaxat causa est, quæ timorem damnatio-
nis inferni generat, & hæc est peccatum com-
missum, aut quod committi potest. Christia-
nus autem prudens magis pertimescit damna-
tionem propter peccata futura, quàm propter
peccata prçterita. Nam pro præteritis medici-
nam diuinorum sacramẽtorum cum rationa-
bili præparatione accepit. sed pro peccatis fu-
turis, in quæ ob fragilitatem suã incidere me-
tuit, (licèt de præsenti firmissimum propositũ
habeat non peccandi) pertimescit etiam ne in
pœnam suæ ingratitudinis Deus ipsum in illis
vitam finire permittat. Hoc verebatur sanctus
Psal.118. Dauid, cùm dicebat: *Iustificationes tuas custo-
diam, non me derelinquas vsquequaq;*. Hoc est,
17 licèt modò firmissimum propositum habeã,
continuò tua diuina præcepta obseruandi, si
tamen propter fragilitatem & miseriam ego
cecidero, si à potenti manu tua dimissus fuero,
non me propter infinitam clementiam tuam
Domine in æternum sic permanere sinas, sta-
tim ad te fac vt reuertar, & nõ me derelinquas
vsquequaque. O singularem humilis cordis o-
rationem, quod firmitati & stabilitati suæ non
cõfidebat. Si ergo Rex Dauid tam sanctis pro-
positis & intentionibus diues timebat: quis nõ
timebit, & dicet: *Non me derelinquas vsque-
quaq;*. Habemꝰ ergo (fratres charissimi) quod
timor ex vna duntaxat causa oritur, spes verò
consequendi gloriam ex multis nascitur, in pri
Heb.9. mis ex infinitis meritis Christi Redemptoris
nostri & ex eius sacratissima morte atque effi-
cacissima oratione, quia (vt ait Apostolus) *in-
troiuit in ipsum cælũ, vt appareat vultu Dei pro* 18
nobis. & ex medicina sanctorum sacramento-
rum & ex pœnitentia atque orationibus iusto-
rum, & ex bonis operibus, & ex tota sacrosan-
cta Ecclesia, ac deniq; (quod omnium funda-
mentum est) ex infinita Dei misericordia. Tot
igitur sunt causæ, quæ nos ad expectandũ mo
uent, vt confidenter & animosè dicere possi-
mus: Ascendamus an terram illam, quia pote- Heb.10.
rimus illam obtinere. Hoc nos D. Paulus eru-
dit, dicens: *Habentes itaq;, fratres, fiduciam in
sanguine Christi, quam initiauit nobis viam no-
uam & viuentem, accedamus cum vero corde
in plenitudine fidei aspersi corda* (id est, haben-
tes corda aspersa) *à conscientia mala. teneamus
spei nostræ confessionem indeclinabilem: fidelis e-
nim est, qui repromisit, & consideremus inuicem
in prouocationem charitatis & bonorum operũ.* 19
Quodlibet horum verborum maxima põde-
ratione dignum est. Illis omnibus S. Apostol.
nos docet, vt pleni fiducia ad inuicem nos ip-
sos excitemus, & mutuò prouocemus in cha-
ritate fundati, cum puritate consciẽtiæ in me-
ritis Iesu Christi & eius æterni patris promis-
sionibus firmissimè expectãtes: fidelis est enim Psal.120
qui repromisit. Magnoperè etiam nos ad hanc
spem & fiduciam confirmat id, quod S. Dauid
inquit: *Dominꝰ custodiat te*, pro quo in cõtex-
tu Græco habetur, *Dominus custodit te*, & sic
est etiã in paraphrasi Chaldaica. Et vbi in eo-
dem Psalmo nos legimus, *Dominus custodit te
ab omni malo*, alia translatio habet, *Dominus
custodiet te ab omni malo*, & sic est etiam in con
textu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et
rursus vbi inferius nos legimus, *Dominus cu-
stodiat introitum tuum & exitum tuum*, etiam
in contextu Grẽco & in paraphrasi Chaldaica
habetur, *Dominus custodiet introitum & exitũ
tuum ex hoc nunc & vsque in sæculum*. In quo 20
ostenditur singularis Dei constantia, qui nos
seruat & vsq; in æternum absque eo quod a-
liquando defetiscatur, obseruabit.

Ait ergo sanctum Euangelium: *Simile fa-
ctum est regnum cælorum homini Regi, &c.* Re-
gni cælorum nomine quo frequentissimè Sal-
uator in Euangelica doctrina vtitur, non mo-
dò ipsum regnum, quò omnium fidelium vo-
ta aspirant, sed omnia etiam, quæ ad hoc re-
gnum consequendum pertinent, intelligimus.

Regnum autem cœlorum,de quo in præſenti
Euangelio agitur,Eccleſia eſt,Rex verò Deus
pater. Sed quæro,num ſufficeret dicere:Regi
qui fecit nuptias? Quorſum Saluator addidit,
Ioan.1. Homini Regi, ſiquidem pater non factus eſt
homo,quia ſolùm verbum caro factum eſt,&
habitauit in nobis? Fuit enim conueniens, vt
21 filius tantùm homo fieret, quia ſapientia pa
tris eſt, in quo omnia pater condidit. Et arti-
fex per formam artis conceptam, qua artifi-
ciatum condidit, ipſum ſi collapſum fuerit,
D.Th.3.p.q.3.art.8. reſtaurat,vt egregiè D. Thomas docet. Si de
regibus terræ loqueretur, neceſſarium eſſet,
expreſsè nomini Regis hominem addere. Nã
cùm Rex terræ magnitudinem ſtatus ſui con-
ſiderat, videtur quodammodo obliuiſci ſe eſ-
ſe hominem:& ideò oportet,vt in memoriam
eius reuocetur ipſum eſſe hominem. Atque i-
B.Hier. ta beatus Hieronymus in quadam epiſtola re-
fert, quòd cùm olim Romæ propter victoriã
partam alicui imperatori dabatur triumphus,
tempore maioris gloriæ, & laudum ipſius po-
puli, quidam voce magna clamabat ad eum,
22 dicens. Recordare te eſſe hominem,recordare
te eſſe hominem:quando populus eum hono-
re afficiebat, tunc homo ille ei in memoriam
reuocabat,ipſum eſſe mortalem,ne videlicet,
honores ac laudes iudicium eius peruerterẽt.
Et ſiquidem modò cum per Dei infinitam mi-
ſericordiam Chriſtiani ſimus, nullus eſt, qui
hoc regibus & principibus mundi dicere au-
deat,ipſi vt pote Deum timentes,& ſuæ ſalua-
tionis cupidi,illud ſæpenumerò deberent me-
moria euoluere. At ſiquidem Chriſtus ſumma
ſapientia loquitur de Patre omnipotenti Re-
ge, qui non eſt homo, quorſum illum homi-
nem appellat? Ad hoc reſpondeo, non ab re
hoc dictum eſſe. Primò, quia pater amantiſſi-
mus hominis eſt, ideò nomine amici ſui gau-
det nuncupari. O quam nos vnicè amat, qui
inſtar hominis dolore intrinſecus tactus quõ-
dam dixit: Delebo hominem,quem creaui à
Gen.6. facie terræ. Quem amorem etiam ſumma Ve-
Ioan.3. ritas explicuit, dicens: *Sic Deus dilexit mun
dum,vt filium ſuum vnigenitum daret.* O nos
23 miſeros, ſi tantam tamque pretioſam gratiam
neglexerimus,creaturas magis quam creato-
rem tam bene meritum amantes. Qui ergo tã-
topere homines adamauit,iure optimo homo
vocatur. Secundò dicitur homo ab officio,
quod quotidie exercet, quandoquidem ſolo
verbo cœlos omnes, & elementa cuncta effe-
cit Deus,nec non mirabili virtute ſua omnes
ſpiritus in cęlo empyreo creauit,ita vt nullum
poſthac creabit vnquam. At ipſemet Deus ſic
amator hominum eſt, vt quotidie imò quauis
hora animas hominũ creet, eaſq; corporibus
puerorum in vtero matrum ſuarum exiſten-
tium,infundat.Ideò ait ſanctus Dauid: *Secun- Pſal.50.*
*dum altitudinem tuam multiplicaſti filios ho-
minum.* Quid eſt,ſecundùm altitudinem tuã,
niſi ſecundùm eximiam charitatem & poten-
tiam tuam,ſic decreuiſti homines, non vt An- 24
gelos verbo vno creare, ſed quaſi in manibus
tuis eos tenens, ſemper alias & alias denuo a-
nimas hominum creas, creandoque ſingulis *Simile.*
corporibus ſingulas infundis? Verùm ſi picto
rem eum iure appellamus,qui imagines depin
git, cur non Deum patrem hominem dice-
mus, quia ſemper eſt hominum creator? Ad
hæc homo,Rex,pater dicitur,quia pius & be-
nignus ſuapte natura extat.In ſacris enim lite-
ris humanum dicitur, quod lene & blandum
eſt. Vnde B.Paulus,ait: *Humanum dico propter* *Rom.6.*
infirmitatem carnis veſtræ. Quod perinde eſt
ac ſi dicat. Rem ſatis ſuauem & facilem vobis
perſuadeo, Sicut exhibuiſtis membra veſtra
ſeruire immunditiæ & iniquitati ad iniquita-
tem,ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire
iuſtitiæ in ſanctificationẽ. Equidem cum ho-
minem dicimus, pium,miſericordem, & cle-
mentia præditum ſignificamus.En igitur quid
cauſæ eſt quòd Pater, homo, & rex vocatur.
Hic fecit nuptias filio ſuo, quando verbũ in-
explicabili ratione humanam naturam in vni- 25
tate perſonæ ita ſibi coniunxit, vt in duplici
natura vna tantùm perſona conſiſteret.

*Et miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nu-
ptias.* Vocari ad has nuptias, nihil aliud eſt,
quàm ad bonorum omnium communionem
quæ filij Dei incarnatio in mundum attulit,
inuitari. Quidquid enim gratiarum Sacra illa
humanitas recepit, in ſalutem hominum re-
dundauit. Chriſto namque ſeruatori vox illa
ſancti Iob maximè conuenit: *Si comedi buccel-* *Iob 31.*
lam meã ſolus,& alius non comedit ex ea. Quid
hoc eſt? Nimirum quod Apoſtolus breui ora-
tione explicauit,cùm nos & Chriſti participes
eſſe-

effectos & Christum induisse ait: Hic igitur
26 fratres (vt vno verbo dicam) harum cælestium nuptiarum & apparatus & fructus est. Itaque in hac sancta Ecclesia sub Dei obedientia & obseruatione eius diuinæ legis cum vsu diuinorum Sacramentorum viuere, est adesse re-
Prou. 15. gijs nuptijs, vbi maxima satietas, gaudium & voluptas reperitur. Nam si de iusto, qui legem illam grauem & difficilem obseruabat, in Prouerbijs dicitur, *Secura mens quasi iuge conuiuium,* quantò maiori cum ratione hoc de iusto dici potest qui legem gratiæ suauem & nō difficilem obseruat? O nos fœlices qui si tales, quales esse debemus, sumus, per vnam Paradysum ad fruendum multo maioribus voluptatibus in aliam ibimus. Hæ nuptiæ per totum mundum prædicatæ & annuntiatæ fue-
Apoc. 19 runt. Atque in Apocalyp. dicitur: *Et audiui vocem quasi vocem tubæ magnæ, & sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruo-*
27 *rum magnorum, dicentium: Gaudeamus & exultemus & demus gloriam Deo, quia venerunt nuptiæ agni & vxor eius,* scilicet, sancta Ecclesia, *præparauit se, & datum est illi, vt cooperiat se byssino splendenti & candido: byssinum enim iustificationes sunt sanctorum.* His verbis apertè conspicitur, quòd per mulierem in præsentiarum Spiritus sanctus Ecclesiam intelli-
Matt. 17 git. Prima vox tanquam vox tubæ (prima inquam in dignitate) fuit vox æterni patris, cùm dixit: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Alia vox tanquam aquarum multarum fuit vox omnium
Act. 10. prophetarum, de qua in Actibus Apostolorum dicitur: *Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum.* Et alia vox sicut tonitruorum magnorū fuit vox sacrorum Apostolorum, de qua alibi dicitur: *Virtute magna reddebant Apostoli testimoniū*
28 *Iesu Christi Domini nostri,* & apud beatum Marcum: Illi autem prædicauerunt vbique.
Act. 4. Marc. vlt. Quod autem hic dicitur, *Misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias,* de sanctis prophetis intelligendum est, qui suis sanctis vaticinijs Hebræos ad sanctam Iesu Christi Saluatoris mundi obedientiam vocarunt.

Et nolebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite inuitatis, Ecce prandium meum parauì, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias. Vt quid Domine tauros occisos & aues mortuas esse dicis, Omnia parata sunt? Nunquid inuitati hos tauros & hæc altilia cruda manducaturi sunt? Apud nos cum inuitati vocantur, & dicitur, Omnia parata sunt, tunc est, cùm iam epulæ conditæ, & præparatæ sunt, cùm aues assæ, & caro animalium cocta, & omnia paratissima. Hic autem animalia, & aues mortuas esse tan-
tummodò dicitur, Omnia parata sunt. Re- Simile
spondeo, Omnem præparationem harum nu- 29
ptiarum fuisse Iesu Christi mortem, & cum morte sua virtutem sacramentis, quæ instituit dedisse, & posteà resurrexisse, & sua resurrectione euangelium quod docuit, confirmasse, & hoc est, Omnia parata sunt. Idcircò primi nuntij, qui Prophetæ fuerunt, non dixerunt: *Tauri & altilia occisa sunt, & omnia parata.* Sed tantùm Hebræos suis Prophetijs ad nuptias vocarūt. Secundis autem nuntiis, qui fuerunt Apostoli, non solùm iussum fuit, vt inuitatos vocarent, sed vt eis annuntiarent,
omnia parata esse videlicet, Messiam, quem i- 30
psi expectabant iam venisse, & cruci affixum ac mortuum fuisse, & resurrexisse, ac denique omnia, quæ ad salutem humani generis necessaria erant, paratissima esse, & nihil ad faciendum ex parte ipsius reparatoris restare: ideo, Debere illos ad nuptias, id est, ad fidem Iesu Christi, & ad eius obedientiam venire.

Omnia parata sunt, venite ad nuptias. O ineffabilem pijssimi Dei bonitatem, & qualiter hic ostenditur desiderium, quod supernus
hic Dominus habet vt eius nuptijs perfrua- Simile
mur. Sicut cum amicus tuus te inuitat, & tu teipsum excusas dicens te non posse ire, & ipse cupidus te conuiuam habendi inquit, Domine hoc non ideò facias, quia ego te obsecro, sed quia expensæ factæ sunt, & non æquum est vt amittantur: ita Dominus ait, Iam expensas infinitas factas esse, videlicet, mortem filij mei Iesu Christi, & si hæ expensæ Angelis fierent, non esset tam grauis, ô homines, vestra ingratitudo. Cùm igitur tantæ expensæ vobis
factæ sint, ab ipsis vtilitatem educite, & illas 31
amittere non sinatis.]

Sed quid inuitati ad hæc respondeant, expendamus. O deplorandam hominum cæcitatem

tatem atq; dementiam. *Neglexerunt* (inquit) *& abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.* Mirabile profectò hoc fuit. Si isti ad laborandum vocati fuissent, non mirum esset, si renuerent: homines enim suapte natura procliues sunt ad otium & inimici laboris: at cùm ad nuptias opulentissimas vocati essent, & ire noluissent, hoc nullo modo potest culpa vacare. O insania diris plectenda
32 supplicijs, Vocat Satanas ad labores quos velint nolint superbi perferũt in adipiscẽdis honoribus. & homines currunt nullas trahentes moras: vocat mundus fallax ad atroces cruciatus, quos vltrò subeunt auari, maria transfretantes, variaque terrarum climata perlustrantes, & sponte obediunt: vocat autẽ Deus summæ bonitatis ad gaudium nuptiarum filij sui: & cæci homines tantum bonum negligunt. Saul vt filijs Israël persuaderet, ne Dauid in Regem acciperent, eis dixit: *Audite me nũc* 1.Re.22 *filij Iemini: Nunquid omnibus vobis dabit filius Isai agros & vineas, & vniuersos vos faciet tribunos & centuriones, quia coniurastis omnes aduersum me?* Quasi diceret: Quare hominem pauperem sequimini, qui vos ditare minime valet? O Deus diuitiarum infinitarum ac potentiæ immensæ, quàm merito de hominibus potes conqueri, & eis dicere: Quare sequimini
33 ní diabolum, qui præter tormenta æterna nihil habet quod vobis præbeat, me autem derelinquitis, qui vos ditare ac potentes facere in æternum possum? Hoc planè rebellionis vestræ indignitatem auget.

Reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Quis hunc tantum perditorum hominum furorem non miretur, non detestetur, non exhorrescat? Ferendumne est, vt isti morte afficerent illum, qui eos ad æternam fœlicitatem vocabat? Satis antiqua & vsitata semper in mundo fuit hæc infernalis abominatio. In quo infinita Dei misericordia apertissimè ostenditur, qui hominum peruersitatem cognoscens non cessauit mittere seruos suos ad vocandum ipsos, cum tanto vitæ eorum discrimine. Et hoc est quod per Oseam Prophetam his verbis inquit: *Propter hoc*
34 Osea 6. *dolaui in Prophetis, & occidi eos in verbis oris mei, quia misericordiam volui & non sacrificium.* Pulchra metaphora vtitur omnipotens comparans se cum lapicida lapides dolante, nam eo verbo Iudæorum duritiam detexit, quorum corda lapidea erant, & pijs monitis resistentia. Animi verò constantiam & fortitudinem vatum ostendit, qui in fracto pectore in tundendis Iudæis desudarunt, quamuis tantus eorum labor non profuerit. Quemad- Simile. modum namque lapicida seligit instrumenta ferrea, conflat, acuit, & probat, ac post tantam operam contingere solet, vt dum lapides polit, ictu ferrei instrumenti frustum lapidis excidat, quo sibi vulnus infligat, & caput conterat: in eundem modum sancti vates à Iudæis 35 sunt affecti opprobrijs & contumelijs, ac tandem acerbissima morte dum illis expoliendis dabant operam. Cùm ait in Prophetis, significauit, se illos pro instrumẽtis accepisse, nam præpositio, in, rationem habet instrumenti: vt dixerunt Apostoli, Si percutimus in gladio, & alibi dicitur, Infunde in lapide. Et occidi eos in verbis oris mei dupliciter exponitur. Vno modo cùm dicimus, [*Tengo molidos los huessos à fulano com mis importunaciones,*] Sic & sanctos vates dicat Deus à se occisos. Vel alio modo, occidi eos, quoniam verè, & realiter permisit vt ipsi pro prædicatione verbi ipsius morerentur: & rationem assignat, Quia misericordiam volui, & non sacrificium. Id est, cùm Deum non colimus per externa sacrificia, aut munera propter ipsum (vt perquàm doctè B. B.Tho.2 2.q.30. art.4. Thomas obseruat) sed propter nos & propter proximos, non enim indiget sacrificijs nostris: sed vult ea sibi offerri propter nostram deuotionem & proximorum vtilitatem: ideò misericordia, qua subuenitur defectibus aliorum, est sacrificium Deo magis acceptum, vt potè propinquius vtilitatem proximorum inducens. O patres concionatores per immensam 36 Dei charitatem vos obsecro, vt ad hæc attendatis, animaduertite vos esse Dei instrumenta, & debere esse velut ferreos, constantes, fortes, & austeros ad lapides scindendos, quòd si ipsi lapides prosiluerint, & vos percusserint, ne miremini: ex lapidibus enim sæpenumerò id oriri solet: vos autem peccatores qui velut lapides estis, quare non emollimini & afficimini teneritudine audientes curam quam Dominus remedij vestri & commodi habet, & quod magis vult misericordiam, qua erga vos mini-

ministri sui vtuntur, quàm aliqua sacrificia, quæ ei offerri solent? Si verò hanc tantam misericordiam contemnitis, pertimescite huius altissimi Domini iram super vos esse venturā, sicut venit super illos, de quibus in præsentiarum ait.

Rex autem cum audisset, iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ci-
37 *uitatem illorum succendit.* Hic euidenter Dominus Iudæorum populum notat, qui Messiam suum & euangelicam gratiam recipere noluerunt, aduersus quos diuina iustitia desæuit, dum eorum ciuitatem, atq; rempublicam deleri permisit. Hic notādum venit quod vbi leniter Deus cum hominibus agebat vocans eos ad nuptias, homo appellatur: nunc vero quando reos pœna commerita plectit, Rex vocatur: & ira succensus depingitur. Æquum enim est, vt qui Deum pium patrem habere nolunt, habeant iudicem iratum. Vbi etiam aduertendum occurrit, quod ira in Deo esse non potest, nisi translatiue: tunc enim irasci dicitur, quando vltionem in iniquos exercet: & quia effectus hominis irati est iniquos punire: ideò Deus irasci, & excandescere in sa-
38 cris literis dicitur. Ira sane propriè dicit quandam passionem: passio autem appetitus sensitiui ob id erit bona in quantum ratione regulatur: si verò cùm ea non reguletur, tunc erit mala, vt optimè suo more D. Thom. docet. Vnde Apostolus ad Ephesios clamat: *Omnis indignatio & ira tollatur à vobis.* Ira autem in Deo zelus sanctus est, quo improbos iustè punit, quæ non ira, sed iudicium rectum dicitur: Sic enim scriptum est: *Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas.* Et modum hunc irascendi nos oportet pro modulo nostro imitari. Hinc perpulchrè Beatus Chrysostomus inquit, Qui cùm causa (scilicet, subest) non irascitur, peccat: patien-
39 tia enim irrationabilis vitia seminat, negligentiam nutrit, & non solùm malos, sed bonos inuitat ad malum. Nempe verba hæc adnotatu dignissima sunt, & potissimè reipublicæ gubernatores, prælatos, & patresfamilias tangunt.

D. Tho. 2.2.q.158 art.2.
Ephes. 4
Sap. 12.
B. Chrys.

Tunc ait Rex seruis suis. Nuptiæ quidem paratæ erant, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Hoc realiter est, quòd D. Paulus & Barnabas Iudæis constanter dixerunt: *Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ: ecce conuertimur ad gentes.* Sic enim nobis præcepit Dominus, maximè cùm in hac parabola dixit. *Ite ergo ad exitus viarum, &c.* vsque, *Intrauit autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.* Hanc nuptialem vestem omnes charitatem esse interpretantur. Dicitur autem vestis multis de causis. Etenim vt vestis corpus tegit, sic charitas tegit animæ nuditatem, operit multitudinem peccatorum, ornat mentem sicut splendida vestis, & pulchriorem reddit, ac tandem tuetur à frigore huius gelidæ regionis, in qua tantū alget charitas, quantum flagrat turpis cupiditas. Nuptialis verò
dicitur, quoniam potissimum ea indutus Dei 40
filius venit, quando ad nuptias cum humanitate nostra celebrandas processit, quamuis enim omnium virtutum fulgore ornatus fuerit cùm ad has nuptias venit: præcipuè tamen in eo charitas emicuit, quæ illum impulit, vt humanam sibi naturam copularet. Hic maximè aduertendum est, duo genera hominū in hac parabola designari, in quos diuina censura desæuit, alterum eorum qui ad nuptias venire renuerunt, alterum eorum qui inuitati quidem venerunt, veste tamen nuptiali caruerunt. Priorum nomine infideles accipimus,
qui ad fidei conuiuium inuitati, noluerunt ve- 41
nire: posteriorum verò nomine eos qui fidem quidem susceperunt charitate tamen fidei socia destituti erant. Vtrique tamen à Domino damnantur, illi quia sine fide, isti quia sine charitate ex hac vita decesserunt. Quod si ita est, quid illi dicent qui de sola sibi fide sine charitate blandiuntur, & dicunt, Ego fidelis sum, Christum colo & adoro. Id quidem bonū est, sed cum illo si charitatem non habes, sine dubio æternā damnationem patieris. Homines, qui obtusam aut debilem oculorū aciem sortiti sunt, conspicilijs vtuntur, quæ res maiores quàm sunt, repræsentant. Casu euenit, vt quis in naribus positis conspicilijs, pontē traijciat, qui ei amplior quā est, apparet: & ob hanc causam existimans se pedes in ipso figere, extra illum eos collocat, & sic in profundū pelagi delabitur, vbi miser suffocatur. Pōs est Dei miseri-

Act. 13.
Simile.

cordia, & qui per illum cum præsumptionis
41 vanæ cõspicilijs transeũt existimantes se, quia Christiani sunt à Deo minimè damnandos esse, quin potiùs vno atque altero anno ab eodem expectandos, quousque pœnitentiam agant, & hac vana fiducia pedes suarum affectionum ibi figunt vbi non oportet, quando minùs cogitant, à morte inopinatè rapiuntur, & in æternas inferni flammas miserrimè labũtur. Idcircò in Ecclesiastico dicitur: *Ne dicas, miseratio Domini magna est, peccatorum meorum miserebitur, misericordia enim, & ira ab illo cito proximant.* Pœnitentiam age & hac nuptiali veste te induere omni cura & vigilantia stude: aliter enim vana est fiducia, quam habes in Dei misericordia. Et si hoc credere nolueris: attende quid per Micheam Prophetam ipse, licèt obscurè, dicat: *Ne alloquamini loquẽtes, dicit dominus Iacob. Nunquid abbreuiatus est spiritus Domini, aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui rectè graditur?* Vaticinabatur Propheta Micheas
43 Hebræis ingentia supplicia: & ipse propheta in persona populi rationes proponit, quibus Hebræi seipsos consolabantur, & prophetiam Prophetæ repellebant dicentes, se optimè nouisse Dei ingenium, qui misericors erat, & antiquam pietatem non amiserat; & fieri nõ posse, vt Deus tam pius pateretur, quòd cùm ipsi populi eius essent, & fidem in ipso haberent, ab eo euerterentur. Et hanc vanam fiduciam Dominus increpat, dicens: Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui rectè graditur, id est, erratis toto cælo, si vobis persuadetis bonitatem meam sceleribus vestris esse fauturam. Verè ego sum talis ac tam bonus sicut vos dicitis, sed cum eo, qui rectè graditur: at cum proteruis, & impijs durus sum atque asperrimus. Hoc satis in præsentiarum apparuit, siquidem hunc non vestitum veste nuptiali in æterna infernorum supplicia mitti iussit. O incommutabilis Deus nunquid possibile est, vt hoc in cordibus eorum, qui te infallibilis veritatis esse credunt nullam faciet impressio-
44 nem? Quare (fratres mei) totis artubus non contremiscitis, audientes diuinæ iustitiæ seueritatem? Quid ergo in cogitationibus vestris euoluitis? Quid apud vos constituitis? Vultisne in vestris sceleribus. sic perseuerare, vt in medio ipsorum vos atrocissima mors rapiat, & in infernum perpetuò arsuros detrudat? O Deus infinitæ pietatis illumina, obsecro, hos fratres meos, & eorum corda efficaciter moue, vt per veram pœnitentiam ad te reuertantur, & ita adornati charitate & gratia, paradisi gloriam obtinẽtes, ibi te suauissimè perfruantur, Amẽ.

Eccl. 5.

Mich. 2.

IN EADEM DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN. 1

Concio secunda.

Loquebatur Iesus principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicens: Simile factum est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. 22.

IN hac parabola sacri hodierni Euangelij nobis Dei bonitas apertissimè ostenditur, & quanta liberalitate sua ineffabilia dona nobis communicat, siquidem non expectat vt illa ab eo postulemus, quin potiùs ipse nos inuitat & ad ea vocat. In illa etiam ostenditur, quam iustè impij puniantur, quandoquidem tam singularia bona contemnunt. 2
Conuiuium gloriæ meritò appellari potest nuptiæ Regiæ quas supernus Rex alicui filio suo facit: ita enim immensus Deus quolibet iusto gaudet, ac si alium præter illum non haberet, quilibet enim iustorum Deo vnicus & singularis est. Itaque nuptias esse, & nuptias regales, quas magnus Rex non seruo suo, sed filio facit, circunstantiæ sunt, quæ gloriæ cælestis magnitudinem ostendunt. Quapropter sicut, qui in hoc seculo sumus, illud Psalmi dicere possumus, *Circundederunt me mala, quorum non est numerus*, multò maiori cum ratione quilibet beatorum dicere potest: Circundederunt me bona, quorum non est numerus. Ex malis autem, quæ nos in hoc mundo circundant, maiora sunt illa, quæ animæ nocent, & inter hæc maiora sunt peccata mortalia, quibus diabolus corda nostra opprimit. Et ad hoc applicari possunt verba illa Prouerb. *Quando summiserit vocem*, hoc est 3
quando diabolus te tentauerit, ne credideris ei, quoniam septem nequitiæ sunt in corde illius: & ab his omnib. malis in illis cælestib. nuptijs

Psal. 39.

Prou. 26.

ptijs liberi erimus. Hic nos superbia & deside-
rium honoris affligit, in cœlo verò maiores es-
se nō optabimus: ibi enim tam magni sunt iu-
sti, vt minor sit maior D. Ioannæ Baptista cùm
in terris commorabatur. Sicut Christus Re-
demptor noster testatur: qui postquam ingen-
tes laudes de illo cælesti viro dixit, adiecit sta-
Matt.11. tim: *Qui autem minor est in regno cælorum, ma-
ior est illo.* Hic nos cupiditas torquet, sed ibi ni-
hil erit quod desideretur: erunt enim ibi tot
4 tantaque bona, quæ accipiemus, vt desideria
nostra perfectissimè adimpleantur. Atque ita
Psal.16. Regius Propheta inquit: *Satiabor cum appa-
ruerit gloria tua.* Vbi alia trãslatio habet, *satie-
tas deliciarum erit cum vultu tuo.* Hic inter ea,
quæ iustos magis opprimunt, est stimulorum
carnalium molestia, ibi verò omnino erunt ab
hac peste libera corpora nostra. Adimplebitur
Prou.3. enim quod in Prouerbijs dicitur: *Sanitas erit
vmbilico tuo,* (id est sensualitati tuæ) *& irriga-
tio ossium tuorum, illa namq; erunt velut arun-
dines ex quibus sacharum depromitur*, vulgò,
[*Cañas de açucar*] & hoc voluptate, quæ ex a-
nimæ gloria in corpus redundabit. Hic motio
nes iræ nos opprimunt, ibi omnes cessabunt:
Esai.32. nam (vt apud sanctum Esaiam dicitur) *sedebit
populus meus in pulchritudine pacis & in taber-
5 naculis fiduciæ & in requie opulenta.* Taberna-
cula fiduciæ erunt corpora glorificata. In hoc
mundo corpora sunt tabernacula animarum,
sed non tabernacula fiduciæ, siquidem quoti-
die paulatim corrumpuntur. Hodie namque
oculorum lumē amittimus, mane dentes, alia
die vires & corporalem pulchritudinem, quæ
omnia in vniuersali resurrectione restaurabū-
tur, vt non amplius amittantur. Hic nos gula
vexat, & ad desiderium multorum ciborū pro-
uocat, ibi verò diuina essentia erit cibus nostris
appetitibus perfectissimè satisfaciens: Atq; ita
sanctus Dauid cælestem illam Hierusalem in-
Psal.140 uitans, vt Dominum collaudaret, inquit: *Lau-
da Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum
Sion.* Et inter ea, quæ ibi recēset, ob quæ ipsum
laudibus efferre debet, vnum est. Quia adipe
frumenti satiat te. Granum frumenti est Chri-
stus, & adeps huius frumenti est diuinitas, in
6 qua fœlices illius Hierusalem ciues beatificā-
tur. Hic inuidia nos torquet, & causa eius esse
solet, eo quòd vnus possidet id quod alius ex-
optat, aut etiam quia alius vsurpat id, quo a-
lius eget: in cælo verò nullus arripiet quod alij
necessarium est, nec quia vnus multum possi-
det, ideo alijs quid possideant deficiet, omnes
ibi manus plenissimas habebunt. O pelagus
infinitæ clementiæ, quando in aquis tui diuini
amoris natabimus? O mare infinitæ puritatis,
quando in te immergemur? O abysse infinitæ
dulcedinis, quando in te balneabimur. [*Y nos
sumiremos en los golfos suauissimos de tu gloria.*]
Ibi nihil quod desiderari possit, deficiet: quoniam 7
(vt ait D. Augustinus) *beatus est qui habet om-* B. Aug.
nia quæ vult, & nihil mali vult. At contra ad lib.3. de
miseriam huius seculi attinet, vt homo patia- ciui. Dei c.5. & 8.
tur, quæ non vult, vt eleganter B. Thomas do- D. Tho.
cet: & hinc oritur, vt ipse inuideat ei, qui non 1.2.q.30.
patitur ea, quæ ipse patitur. Certissimum est, art.1.
quòd si plurimi ad fontem aliquem pergunt, Simile.
vasa inæqualia portantes, cùm redierint, alius
alij non inuidebit, eo quòd minus aquæ in suo
vase, quam alius portet, sed vnusquisque cum
aqua, quam fecit, contentus veniet: siquidem
omnes vasa sua plena deferunt. Sic iusti ingre-
dientes in illum infinitæ lætitię fontem, qui est
Deus, vasa suorum meritorum adimplent: &
ita omnes contenti remanent. Nunquid me- Simile.
tretæ, quibus caupo vtitur ad vendendum vi-
num, conquerentur, eò quòd in vnamquamq;
ipsarum tantum vini quàm in alias nō immit-
tatur? Minimè profectò. Ita non cōquerentur 8
iusti, eò quòd vinum glorię eis æqualiter Deus
non impartiatur. Æternus pater omnes seruos
suos, qui sunt beatæ mētes in cælo induit, [*De
vna mesma pieça de brocado de tres altos,*] vide-
licet, gloria, quę est tentio, visio, & fruitio illius
summi boni. Quamuis qui maiores sunt me-
rito maiorem gloriæ vestem induunt, minores
verò minorem, [*Y à todos les viene ad talle,*] Simile.
Absque eo quod aliquis eorum contentus non
sit, sicut illi conten sunt, qui cùm sint paruę sta-
turæ, vidēt alios homines maioris staturæ ma-
ioribus vestibus indui. In hoc mortali corpore
nostro licet ipsum difficile satiatur, & quie-
tatur, nunquam videmus vnum membrum de
alijs cōqueri: non enim pedes queruntur quod
maior honor capiti habeatur: nec quia brachia
elegantius induta sunt. Hoc igitur perfectius
in corpore mystico Iesu Christi, quod perfe-
ctissimū est, cùm in cælo fuerimus, adimpleri
videbi-

9 videbimus. Nam licet, vt Dominus ait. *In domo patris mei mansiones multæ sunt,* tamen alius sanctus habitaculum alterius non optabit, quia si illud haberet, non melius quam suũ ei quadraret. Sicut enim limax, vulgò, [*Caracol,*] in alio domicilio ab eo, quod natura ei dedit, non bene habet: sic nullus sanctorum in alia mansione melius se haberet, quam in illa, quæ prius iuxta merita sua ei data est. Hic etiam pigritia nobis amaritudinis & afflictionis causa est, ibi vero nulla pigritia aut tepiditas erit: atque ita maximo impetu & singulari charitatis feruore beati continuò operantur, & gaudio ineffabili perfruuntur, quoties aliquis ab hac lachrymarum valle exit, vt ibi ipsum Deum simul cũ eis collaudet, & diligat. Cùm enim aliqui opus conficiendum habent, ad
10 quod multi operarij desiderantur quò plures aduenerint, eò magis primi lætitia afficientur. Opus infiniti exercitij, quod sancti in cœlis habent, est diligere eum, qui infinitè bonus est, quique infinitæ ipsos diligit. Iusti ibi sunt velut littus, qui ex diuino mari, scilicet, immenso Deo, vndas diuini amoris recipiunt, & illas pro viribus suis ad eum iterum mittere conantur, ideo quò plures sunt, maiori lætitia perfundũtur. Plures enim socios habent ad redamandum illum, qui eos infinite diligit. Quanto plures pisces in stagnum aliquod intrant, tanto magis aqua ipsius augetur, sic quo plures sancti in cælum ingrediuntur, eò magis gaudium & voluptas ibi commorantium augetur, Vltra hæc sicut in nuptijs & conuiuijs regijs, qui circunstant, non solùm epulis fruuntur verum etiam vrbanitatem conuiuarum videre gaudent: sic in cælo præcipuum, quo beati fruuntur, est diuina essentia qua reficiuntur, & in qua omnes iusti beatificantur: sed tamen maximum gaudium erit videre tantam inuitato-
11 rum multitudinem, qui omnes illustrissimi sunt, & singulari splendore adornati. Dicite mihi, si Sol tam magnus, sicut totum stellatum cœlum & terra plana esset & speculis crystallinis clarissimis instrata, cùm Sol ille in omnib⁹ reuerberaret, qui obsecro, huius reflectionis splendor oriretur? [*O sancta Maria Señora,*] & quæ claritas ac splendor est gloriæ, vbi Deus infinitus Sol, & infiniti splendoris in illis innumerabilibus speculis crystallinis videlicet, iustis reflectitur. Et non solùm vnusquisque eorum tanquam speculum crystallinum euitet, verùm etiam de omnib. Dominus dixit: *Tunc fulgebunt iusti sicut Sol in regno patris eorum.* Quid autem esset videre centum Soles in cœlo? Et quid centum millia? Et quid millia millia? Quid ergo erit, videre tot millia millium 12
iustorum instar Solis splendentium, quinimò & plusquam Sol nitet optimo, atque ineffabili ordine in cœlis micantium. Quod secundùm Scotum debet intelligi de proprio colore, qui clarificabitur: quia gloria non destruit, sed perficit, sicut ensis quando est politus eundem colorem habet, sed prius obscurum, & postea clarum & fulgidum. Sanguineus homo rubicundus est, flegmaticus albus, cholericus niger, & vnusquisq; in sua natura ibi perficietur, sicut ensis in manibus politoris. Vnde etiam in gloria nigri & Æthiopes futuri sunt, ne ergo qui hunc colorem sortiti estis, tristitia afficiamini. De vobis enim si digni fueritis illud Psalmi dicere possumus: *Ecce alienigenæ & populus Æthiopum hi fuerunt illic.* Nigri erunt ibi sicut carbones, qui licet nigri sunt, si tamen eis ignis applicetur, in candidas prunas cõuertuntur: sic illi in gloria inclusi erunt, velut prunæ, & tanto candidiores, quanto meliores in 13
hac vita extitere Christiani. Idcircò plurimi eorum ibi multos albos pulchritudine antecellent. Scriptum est enim, *Æthiopia præueniet manus eius Deo:* id est, multi nigri & Æthiopes albos operibus anteibunt: & ita etiam gloria illos superabunt.

Hic etiam notandum est, diuum Augustinum, & Alexandrum Alensem quærere, vtrum corpora martyrum cum vulneribus resurrectura sint. Et respondent affirmatiuè, dicentes partes illas, quæ pluribus vulneribus sauciatæ, & vulneratæ fuerunt, maiori cum splendore ad ostendendam animi virtutem resurrecturas esse. Illa enim signa & cicatrices in corporibus gloriosis apparebunt velut pulcherrimæ aureæ rosæ, in pretiosa purpura, vulgò, [*Como Alcachofas de oro en fino carmesi.*] Quis 14
ergo hæc audiens ex intimo corde suo suspiria non trahit incensus desiderio videndi se in tanta fœlicitate, & gloria constitutum? Lætamini fratres, quonia ad has regias nuptias vos Deus inuitat, & singulis momentis vos diuinis inspirationibus

Marginalia: Ioan. 14. — Simile. — Simile. — Simile. — Simile. — Simile. — Mat. 13. — Sco. in 4. d. 49 q. 5 — Psal. 86. — Psal. 67. — D. Aug. lib. 22. de ciui. Dei c. 20. Alexand. 4. p. dist. 49. ar. 5. quæst. 4.

rationibus vocat. Et non ait vos esse pro rata soluturos, vulgò, [*Pagar à escote.*] Sicut apud homines fieri solet, [*Que ya tienen por grangeria, ò por mejor dezir, por galloferia, hazer bodos para sacar dinero.*] Vbi si quis quatuor manducat, viginti pendere solet, at nuptię Dei gratiosæ sunt. Sed quomodo gratiosæ? Nunquid
Mat.19. Christus Redemptor noster apud Diuū Matthæum non dixit: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata?* Nonne hoc non est soluere? Ad hoc respondeo tantum esse illud gloriæ bonū,
15 vt quidquid Dominus petit, nihil vocari possit
Esai.55. in comparatione illius, quod ipsa valet. Atque ita inquit sanctus Esaias, *Venite, emite absque argento & absque vlla commutatione vinum & lac.* Dicitur etiam gratis donari, quoniam Dominus ex operibus nostris nullam vtilita-
Luc.17. tem accipit. Et ideo apud diuum Lucam ait. *Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Serui inutiles sumus.* O Christe fons abundantissimè totius gratitudinis, vt quid Domine tam parum æstimat fidelium seruorum tuorum seruitia, vt eos inutiles appelles? Nunquid martyrum tormenta, & pia confes-
Cant. 2. sorum opera inutilia sunt? Ad hoc respondeo illa erga Deum esse inutilia, quamuis erga ipsos sint maximè fructuosa. De sponsa in Canticis ait sponsus: *Sicut lilium inter spinas, sic anima mea inter filias.* Et quidem fuit hæc ma-
16 gna laus sponsæ, vt diuus Bernardus egregiè
D. Bern. hom.45. in Cant. adnotauit. Nam sicut lilium inter spinas pulchrior videtur, sic iustus inter pessimos diuinæ Maiestati gratior est. Sponsa vero statim sponsum suum laudans inquit: *sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios, sub vmbra illius, quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.* Attendite differen-
Simile. tiam laudis sponsi & sponsæ. Sponsus enim comparatur malo arbori quæ sapidissimum fructum pulcherrimum, atque vtilissimum ex se profert, quo omnes sensus recreantur, & qui fatigati sunt ardore solis vmbra illius proteguntur, & pomis ipsius fruentes nunquam inde discedere vellent: sic anima amore perculsa, nescit à diuini sponsi conuersatione discedere. Sponsa autem comparatur lilio, quod quamuis illam exteriorem apparentiam pulchram habeat, nullius tamen vtilitatis est, nec fructū,
17 nec vmbram præbet. In hoc insinuatur, quòd anima nullius vtilitatis erga Deum est, Deus verò ipsi animæ maximum cōmodum affert. O admirabilem considerationem, qua elatus spiritus humiliari debet, & superbiam vitare: quæ quidem hominibus vsque adeò perniciosa est, vt Deus multas inuentiones quærat ad ipsos ex ea eripiendos. Hoc in illis verbis san- Iob 33.
cti Iob ostenditur, scilicet: per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina, vt auertat hominem ab ijs, quæ fecit, & liberet eū de superbia. Hic verbis innuitur, qualiter bona opera, quæ homo operatur, ipsum capere, & in superbia captiuare solet, & vt Dominus illum ab his, scilicet, bonis operibus, quæ fecit, ne videlicet, incidat in superbiam somnijs horribilibus terrere solet, quando ille in lectulo suo dormit. Quamuis verū sit quod 18
hic vbi nos legimus: Vt eripiat eum ab ijs quæ fecit, in paraphrasi Chaldaica habetur: Vt eripiat eum ab opere malo, & contextus Græcus habet, liberet eum ab iniustitia. Et iuxta has translationes vult dicere, quòd Deus horribilibus somnijs solet peccatorem ab iniustitia conuertere, & simul à superbia liberare.

Singularis etiam medicina est ad hanc pestiferam ægritudinem curandam considerare, & animo euoluere, Deū esse principalem nostrarum virtutum, & bonorum operum autorem, sicuti diuus Paulus ad Philippenses scri- Philip.2.
bens admonet dicens: *Deus est enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona sua voluntate.* Atque ita vbi nos legimus, quod sanctus Dauid inquit: *Mansuetudo mea mul-* 2.Reg.22
tiplicauit me, alia translatio habet, *Mansuetudo tua multiplicauit me*, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo 19
Rex sanctus significauit, mansuetudinē suam esse donum Dei, qui est præcipuus illius autor, & ipse vix plusquam bonum vsum liberi arbitrij ponit, & ideò nihil habet de quo glorietur.

At inter omnia remedia, quæ ad curandam superbiam conducunt, hoc vnicum & singulare est, videlicet, quòd si homo bona opera facit, existimet se præcipuum commodum & vtilitatem ex illis cōparare, at verò erga Deum

seruum

seruum esse inutilem. Et ita meritò dicimus, i-
psum gratis nobis gloriam & gratiam donare.
Quis ergo adeo sui ipsius inimicus erit, vt tam
supernum bonum contemnat? Licet mille vitę
nobis concederentur, & Dominus nobis præ-
ciperet, mille mortes subire ad illud obtinen-
dum, omnes illas libentissimè offerre debeba-
mus, nedum rem tam facilem, qualis est de-
20 cem præceptorum obseruantia, perfectè ad-
implere.

Quæro à vobis ô fratres, si vobis nunciare-
tur, Christum redemptorem nostrum simul
cum sacratissima Virgine matre sua forma vi-
sibili, & gloriosa in vrbe Ierusalem nunc esse,
& vos illos videre posse, & alloqui, & cum eis
consolari, quis vestrum licet debilis, claudus,
& pauper esset, qui iter statim libentissimè non
aggrederetur? Omnes labores & pericula ipsi⁹
itineris, atque expensas, quæ necessariæ futurę
erant, parui faceretis. Quàm plenum esset iter
hominum ac mulierum multitudine? Qua di-
ligentia omnes ambularetis, vt vno saltim die
aut hora, rem tantam & tantæ consolationis
videretis? Si ergo tot labores subire non recusa-
retis, vt gloriosas illas facies cœlestis filij & san-
ctissimæ matris, vel vna duntaxat hora contē-
plaremini, quid obsecro æquum est, faciatis, vt
21 in æternum sanctissimam Trinitatem, & glo-
riosam eandem Iesu Christi humanitatem ver
bo diuino vnitam, & beatissimam matrem eius
cū tota cælesti curia ipsa diuina essentia fruen-
tes, intueamini? O pater luminum, & Deus in-
finitæ pietatis, illumina obsecro, & doce hos
fratres meos, vt hæc sicut oportet intelligant,
& illa omni studio & possibilitate adipisci con-
tendant. Quamuis beatitudo verè regales nu-
ptiæ appellari potest, vt initio diximus, tamen
hoc sacrum Euangelium ad literam de illis nu
ptijs non loquitur: sed de illis, quæ in hac mili-
tanti Ecclesia celebratæ fuat & celebrantur.
B.Hiero. Hoc beatus Hieronymus, & D Chrysostom.
D.Chry. hanc parabolam explicantes tenuerunt, & af-
firmarunt.

22 Pro cuius intelligentia notandum est, fuisse
ingens & ineffabile beneficium, quod æternus
pater Rex vniuersalis mundo impendit, cùm
ei vnigenitum filium suum factum hominem
dedit & talem hominem, vt esset Ecclesiæ spō-
sus. Hoc beneficium in pręsentiarum vocatur,
nuptiæ, quæ duæ fuerunt: nam verbū diuinum
vniuit sibi, & coniunxit naturam humanam
per vnionem hypostaticam, & personalem, &
statim in illo instāti anima illa sanctissima fuit
effecta gloriosa, quia diuino verbo fruebatur,
imò (vt egregiè D. Thomas ait) *habuit scien-* D. Tho.
tiam beatorum, quæ in Dei visione consistit. Si 3 part. q.
autē alia sponsalia præter hoc non essent, hæc 9. art. 2.
licet nobis nimis honorifica essent, non tamen
vtilia: si enim quis regis consanguineus est, &
ipse in eum nullum beneficium confert, hoc
certè honor est, absque vtilitate tamen. Ita si Simile.
Christus Redemptor noster Ecclesiam spon-
sam non accepisset, & nobis merita sua non
communicasset licet fuisset magnus honor no 23
ster, esset tamen honor sine commodo: at cum
Ecclesiam sponsam accepit, & ei diuitias suas,
ac merita communicauit, hoc fuit honor cum
vtilitate. Vt autem homines in cognitionem
horum beneficiorum venirent, & his nuptijs
fruerentur, misit Deus seruos suos Patriarchas
& Prophetas, qui aduentum Iesu Christi Sal-
uatoris mundi prædicarunt. Atque ita B. Ste-
phanus de omnibus prophetis loquens di-
xit. *Qui pronunciabant de aduentu iusti.* Quid Act. 7.
autem fecerunt? qua celeritate ad has nuptias
properarunt? *Noluerunt* (inquit) *venire.* O stu-
pendam hominum dementiam, ô detestandā
humanæ mentis cæcitatem. En fratres sum-
ma Dei nostri bonitas, & summa filiorum Adę 24
peruersitas. Deus homines inuitat, vt diuitijs Simile.
filij sui perfruantur, & ipsi venire nolunt. Om-
nes huius mundi res nos inuitant, & ad se at-
trahere volunt, & nos omnia sequimur, & ad
omnia præterquàm ad Deū confugimus, sicut
ille qui ad forum pergit ad aliquid emendū,
& vocatus ab vna officina seu taberna, & ab a-
lia atque ab alia ipse confusus, nescit quò va-
dat, & tandem in eam se confert, vbi deteriùs
& cariùs emit. Sic nobis euenire solet; honor
namque nos inuitat; inuitat voluptas, inuitat
lucrum, inuitat odium, inuitat deniq; quod-
cunque scelus huius mundi. Et cùm Deus ad
gloriam suam nos inuitet, plerique homines
deterius amplectuntur, & quod carius est vi-
delicet, res mundi, quæ tanto labore compa-
rantur, emere volunt; Deum autem, qui infi-
nitum bonum est, & gratis se præbet, derelin-
quunt.

De

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer tex-
25 tus, quòd venire noluerunt, Dominus postea agens, inquit: *Qui inuitati erant, non fuerunt digni.* Hoc est, non meruerunt conuiuium illud. In hoc ostenditur, quòd vna ex præcipuis radicibus, vnde meritum nostrum oritur, est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Qui habet voluntatem efficacem quę est titulus, quo disponitur, vt ipsis fruatur: cuius defectus quemlibet indignum facit. Atque ita Propheta Isaias inquit: *Omnes sitientes venite ad aquas & qui non habetis argentum, properate, emite & comedite, venite emite absque argento.* Isai. 55. [*Valame la beatissima Trinidad.*] Si non habent aurum nec argentum, aut numos, quo modo emẽt? Iam dixit, cum ait, Properate venite? nam voluntate efficaci volendi accedere, hoc summum bonũ ement. O diuina clementia, & quàm manifestè in hoc te ostendis. Quid est dicere, venite, nisi explicare nobis se omnes velle & neminem contemnere? Si Dominus dixisset, Afferte mihi pulchritudinem, & aperiam vobis cœlos, licet in hoc iniustitiam non committeret, siquidem vnusquisque de suis bonis pro libito disponere potest, tamen viderentur deformes carentes pulchritudine. Et si Dominus dixisset, Afferte literas & ingenia omnium examen subeant, etiam molestè ferret
26 ille, qui obtusum ingenium sortitus est. Et si Dominus dixisset: Qui à nobiliori origine ortum duxerit, & qui magis diues fuerit, nuptijs fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit; Omnes venite ad me, quia omnes volo. Pretium autem tantæ rei assigno id quod omnes habetis, quodque magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate potestis applicare, & hoc voluntas est. Benedictꝰ & glorificatus sit talis Deus, qui vult vt tã facilè sibi ab hominibus seruiatur. Non sic terreni Reges faciunt. Si quis enim eis seruire in- Simile.
27 tendit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus: (& ita dicere soletis, Solus filius noster, qui in curia regia est, maiores expensas quàm nos & tota domus nostra facit) at verò ad seruiendum Deo, non sunt necessarij equi nec vestes, nec famuli aut numi. Ideò ipse Dominus Luc. 14. debiles, claudos, pauperes, ac cæcos vocari iussit; omnes enim efficacem voluntatem ad ei seruiendum habere possunt. Nam quid magis ad manum (vt aiunt) hominis est quàm eius propria voluntas? Ideo Deus ad Cain dixit; *Nonne si bene egeris recipies, si autem malè, statim in forib. peccatum tuum aderit?* Gene. 4. Et subiungit ilicò, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit, dicens. Si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem male, peccatum tuum in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris: & statim de voluntatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, ô Cain, Non 28 possum quod iubes facere, magnum enim pretium à me postulas, & facultas nõ suppetit mihi, id est [*No llega ay mi caudal*] ne inquam, dicas talia, mereri enim aut demereri, cœlum emere aut infernum in tua manu est, & à voluntate tua dependet. Verba hæc omni. filijs Adæ maximæ sunt consolationis. In illis docemur, quid nostra efficaci voluntate obtinere possumus: id enim quod ex parte Dei est, nunquam nobis deficiet, si nos ex nostra hoc quod valemus ponimus.

Ait igitur sacer textus: *Et nolebant venire.* 29 Beatus Chrysostomus perpendit eloquia prophetarum non fuisse anteà suscepta, nisi post eorum mortem. Itaq; postquàm mortui sunt Prophetæ, tunc populus Hebræus prophetias eorum magni fecit, & eas legere cœpit. Ingenium est filiorum huius sęculi deuotionem erga sanctos, qui mortui sunt, habere, qui autem viuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi: viuentes enim sancti impios increpant & reprehendunt, mortui verò minimè. Quamuis autem prophetias eorum legebant, venire noluerunt, & in scelere suo perseuerarunt. Quo tamen clementissimus Rex non ita offensus fuit, vt ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterum seruos destinauit, quibus dedit in mandatis, vt inuitatos in hunc modum alloquerẽtur. *Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias.* His verbis, Dominus sub splendidissimi conuiuij metaphora omnes diuinæ gratiæ opes, quas nobis incarnati verbi mysterium attulit, hoc est, omnia salutis nostræ instrumenta & adiumenta quibus ad fœlicitatem æternam

B. Chrys. in opere imperfecto supr. Mat. 22. cap. 22.

30 nam adiuuamur,complexus eſt: & tũc harum
nuptiarum lautiſſima fercula manducamus,
cùm Saluatoris doctrinam legimus,cùm varia
eius beneficia atque myſteria conſideramus,
cùm eius ſacramenta frequentamus,cum in e-
ius nomine à cœleſti patre diuinã opem & gra-
tiam poſtulamus. O infœlices illos,qui tanto-
rum bonorum nullam ſciũt vtilitatem educe-
re.Chriſti namq; doctrina mentem illuminat;
beneficia autem volũtatem diuini amoris igne
ſuccendunt;ſacramenta verò animarum mor
bos ſanant, oratio cœleſtem opem & gratiam
impetrat; gratia deniq; virtutes omnes ſecum
affert, quibus homo ad omnium virtutum of-
ficia excitatur. Et his omnibus bonis,quę am-
pliſſima ſunt miſeri carent, qui hoc lautiſſimo
conuiuio frui nolunt. Hi ſecundi nuncij fue-
rũt ſacri Ieſu Chriſti diſcipuli, qui hæc omnia
Hebræis prædicarunt.

31 *Illi autem neglexerunt, &c.* vſque *& contu-*
melijs affectos occiderunt. Vereor maximè nos
his temporibus, ſicut decet, ad populum non
concionari,ſiquidem totus mundus adeò per-
ditus & corruptus eſt:nihilominus tamen nul-
lus eſt, qui prædicatores perſequatur, omnes
(vt aiunt) curſum ſuum in pace cõficiunt, Hi-
ſpanè [*Paſſan en paz ſu carrera.*] Fortaſſe cauſa
erit, quoniam vitia, vt debemus, non increpa-
Ioſue 7. mus. In ſacro Ioſue volumine legitur, Acham
filius Carmi ex ciuitate Iericho regulã auream
fuiſſe furatus, eamque ad caſtra Hebræorum
portauiſſe,ob quod ab omni populo lapidatus
fuit. Et vbi nos legimus, Regulam auream, in
Hebræo habetur,linguam auream,quia lami-
na illa erat in linguæ ſimilitudinem facta. Et
ſicut ille Acham ab infidelibus in exercitu He-
bræorum linguam auream furto ſublatam aſ-
ſportauit; propter quod grauirer punitus fuit:
32 ſic nunc quamplurimi prædicatores profana
Gentilium & inanium librorum verba ac mo-
dos loquendi furantur, & eos in ſanctam Ec
cleſiam afferũt Euangelicam doctrinam pro-
fanãtes,ob quod ſi ſe in meliorem frugem non
receperint, grauiſſimè illos puniendos fore nõ
dubito. Animaduertite obſecro patres concio-
Pſal. 11. natores id quod ſanct. Dauid ait: *Eloquia Do-*
mini argentum igne examinatum, purgatum
ſeptuplum, id eſt, multum. Nam in ſacra ſcri-
ptura ſicut numerus dualis parum ſignificat,
ita & ſeptenarius plurimum. De duali patet ex
illo Euangeliſtę Lucæ, vbi dicitur; *Vidit quan-*
dam viduam pauperculam mittentem æra mi- Luca 21.
nuta duo, id eſt parum. Et in libro Regum vi-
dua illa Prophetæ Eliæ dixit: *En colligo duo li-*
gna Et apud ſanctum Iſaiam: *Sicut excuſſio o-* 3. Reg. 17.
leæ duarum vel trium oliuarum in ſummitate Iſaia 17.
rami. In his omnibus locis, duo, ſignificat pa-
rum, ſicuti & alibi, Septem, ſignificat multum.
Quale eſt illud in oratione Annæ, in qua vbi 1. Reg. 2.
nos legimus. *Donec ſterilis peperit plurimos*, in
Hebræo habetur, Donec ſterilis peperit ſeptẽ,
quod idem eſt. Sint igitur eloquia veſtra non
plena floribus vanæ rethoricæ, ſed purgata &
ab omni errore ac vena curioſitate aliena. Alij 33
autem ex ſuggeſtis, in quibus concionantur,
cathedras vniuerſitatum efficiunt: omne tem-
pus conſumentes in ventilandis quæſtionibus
ſcholaſticis,atque ita nulli eorum de moribus
agunt, & vix eſt qui vitia quamuis grauiſſima,
audeat increpare ne auditores moleſtia affi-
ciat. Ferè omnes, [*Diſparamos, los tiros ſin pe-*
lota, ni perdigones, ſino ſolo con papeles viejos?)
Atque ita corda auditorum non percutimus,
& ſolum ſtrepitum inanem atque inutilem fa-
cimus. *Maledictus, qui prohibet gladium ſuum* Iere. 48.
à ſanguine, inquit S. Ieremias. Hoc eſt, maledi-
ctus, qui auertit linguam ſuam à peccatorum
reprehenſione. Non ex horum numero erat
D. Paulus, qui in Actibus Apoſtolorum dice- Act. 20.
bat, *Conteſtor vos hodierna die, quia mundus*
ſum à ſanguine omniũ: non enim ſubterfugi quo-
minus annunciarem omnium conſilium Dei vo-
bis. Perpendite obſecro qualiter ſanctus Apo-
ſtolus inquit, *Mundus ſum à ſanguine omnium.* 34
In quo innuit, peccata illorum omnium ani-
mam ſuam eſſe infectura, ſi ipſe eos, vt decet
non increpaſſet, veramq; doctrinam non do-
cuiſſet. Nullus timor ſanctum virum terrebat,
quominus à prædicatione veritatis deſiſteret.
Et ita paulò ante dixerat: Vincula & tribula-
tiones Ieroſolymis me manent, ſed nihil ho-
rum vereor, nec facio animam meam pretio-
ſiorem quàm me, dummodo conſumem cur-
ſum meum & miniſterium verbi, quod accepi
à Domino Ieſu teſtificari Euangelium gratiæ
Dei. Eandem animi conſtantiam alibi oſten- 35
dit, dicens: *Memor eſto, Dominum Ieſum Chri-* 2. Tim. 2.
ſtum reſurrexiſſe à mortuis ſecundum Euange-

lium

lium meum, in quo laboro vsq; ad vincula quasi malè operans, sed verbum Dei non est alligatum. Et quoniam nos sicut D. Paulus non prædicamus, nec vitia reprehendere cum seueritate audemus, ideo à peccatoribus molestia nō afficimur, nec persecutione vexamur. B. Ioannes in Apocalypsi inquit, se vidisse equitem sedentem in equo albo, oculis velut igne micantib. & vestibus sanguine aspersis, & vocabatur nomen eius verbum Dei. Quo insinuauit, eum, qui verbum diuinum cum spiritus feruore cōcionatus fuerit, sanguine conspersum ambulaturum esse. Atque ita S. Hieremias dixit: *Aperuerunt super nos os suum omnes inimici* (id est peccatores) *formido & laqueus facta est nobis vaticinatio.* Magnam profectò Deus sumit de mūdo vltionem, cum ei prædicatores robur & cōstantiā habentes in carpendis vitijs non præbet. Atq; ita Prophetę Ezechieli dixit, *Adhærere faciam linguā palato tuo, & eris mutus, & quasi vir non obiurgans, quia domus exasperans est.*

Apoc. 19

Thren. 3.

36

Ezech. 3.

Rex autem cum audisset iratus est, & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos & ciuitatem illorum succendit. Rex hic præcipuè suos exercitus ad puniendos homicidas misit. Non tamen impunes abierunt illi, qui conuiuium contempsere, siquidem ait sacer textus iratum Regem eos ipsos & eorum vrbem succendisse. Ecce fratres mei causam & originem tot bellorum, pestium, discordiarum, sitium, famium tempestatum, atque infortuniorum, quot hodie & quotidie videmus: omnia ista sunt vltiones quędam & supplicia Dei contra homines,
37 cò quòd tam paruam rationem concionum, quas audiunt, habēt, & tam parum in Dei seruitio proficiūt. Idcircò S. Dauid nos hortatur, dicens: *Apprehēdite disciplinam, ne quandò irascatur Domin⁹ & pereatis de via iusta.* Vbi Fœlix ex Hebręo transtulit: *Osculamini filium, vel amplexamini & adorate filiū, ne quando irascatur Dominus.* Hoc est, si vultis à patris æterni ira liberari, reuerenter eius filium Iesum Christum colite, mysteria eius sanctissimę fidei amplectimini, doctrinam, quam vobis prędicatores eius concionantur, maxima cum affectione accipite, si nō vultis in diuinam indignationem incidere, & in hac vita varijs ac crudelib⁹ flagellis vapulare. Quæ omnia si cum acerbissimis alterius vitę tormentis comparentur, parum aut nihil esse videbuntur, sicut idem Dominus nobis per Sophoniam Prophetam minitatur, his verbis. *Væ prouocatrix & redempta ciuitas columba nō audiuit vocem, & non suscepit disciplinā, ad Deum suum nō appropinquauit:* 38
principes eius in medio eius quasi leones rugiētes, iudices eius lupi vesperi, prophetæ eius vesani, viri infideles, sacerdotes eius polluerunt sanctū, iniustè egerunt contra legem, Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatē, mane iudicium suum dabit in luce, & non abscondetur. O terribilia verba, digna quæ æternæ memoriæ mandentur: omnia enim populo Christiano comminari videntur. Ciuitas hæc Ecclesia Catholica est sacrosancto Iesu Christi sanguine redempta, quo ipse eam candidam, mundam, & sicut columbam deargentatam fecit: nunc autem in multis ex membris suis est diuinæ iustitiæ prouocatrix. Non audiuit vocē eius & non suscepit disciplinam. In quacunq; status conditione plurimi mali reperiuntur. In principi- 39
bus sunt aliqui velut leones tyranni. In iudicibus sunt quamplurimi velut lupi famelici. Prophetæ eius, id est, prædicatores. Nonnulli eorum insani sunt; viri infideles, qui fidelitatem Deo debitam non obseruant, eò quòd magis proprium honorē quàm Dei attendūt, & plurimi ex sacerdotibus eius polluerunt sanctum: quid igitur de tantis sceleribus expectari potest, nisi id quod ibidem dicitur, scilicet, Mane mane iudicium suum dabit in luce & non abscōdetur, hoc est, quàm citissimè super eos ira Dei incidet, & iudicabuntur, atq; in æternum damnabuntur.

Psalm. 2.

Soph. 3.

Tunc ait Rex seruis suis. Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni, Ite ergo ad exitus viarum & quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias. Hoc idem Dominus suis sacris discipulis apud S. Marcum dixit: *Ite in vniuersum mundum & prædicate Euangelium omni creaturæ.* Sed quid significat, 40
ite ad exitus viarum? Nonne melius esset Domine, vt eis diceres: Ite in plateas, in nūdinas, in domos magnatum, atq; in alia loca, vbi magna est hominum multitudo quàm eis dicere, ite ad exitus viarum? Minimè profectò, quoniam in his omnib. locis homines quamplurimis diuersorum peccatorum occasionib. detenti sunt, & inquietudine atq; tumultu ad audiendos

Marc. vlt.

dicendos diuinos sermones imparati. Cùm Dominus concionatoribus inquit, Ite ad exitus viarum, perinde est ac si eis diceret, vt de fine ac de morte ad populum cōcionentur. Quasi dicat eos ad finem perducite, dicite eis: Attendite res, quas tanto studio comparatis, finem esse habituras, id quod tanta vigilantia inquiritis, quem exitum habiturum putatis? Quid de vo-
41 bis & ipsis rebus erit? Omnes ante viginti an-
1.Thess.5. nos, & forsan manè consumemini. Cùm dixerint, pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus, inquit, beatus Paulus. Finis dat esse rebus, qualis enim finis est, tales sunt res, quibus quisque delectatur. Finis voluptatum est æternum supplicium, finis gulæ & voracitatis sunt ægritudines, finis peccati mortalis est infernus. Considerate ergo hæc omnia & non peccabitis. Duo amici sunt mors & vita, sed vita amicus est infidelis, non benè consulit. Quem enim peccator consulit, quando peccare audet, nisi vitam? Atq; ita cognitione longæ vitæ quamplurima scelera committit. Eccles.6. Mors amicus est fidelis, de ea illud Ecclesiastici dicere possumus, *Amico fideli nulla est cōparatio, & tanquam amicus fidelis bona consilia prabet.* Si igitur ô frater peccare non vis, in om-
Eccle.7. nibus tuis mortē consule. Et hoc est, quod Ecclesiasticus ait; *Memorare nouissima tua & in*
42 *æternum non peccabis.* Prophetizans S. Esaias Babyloniæ superbiam quando Persæ & Medi
Esai.47. vicos ipsius vrbis sanguine habitātium irrigarunt, inquit: *Non posuisti hæc super cor tuū, nec recordata es nouissimi tui.* Quibus verbis S. Propheta calamitates Babyloniæ tribuit mortis obliuioni. Idem considerabat S. Hieremias, cùm euersionem Hierusalem deplorans, dixit: *Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata*
Deut.32. *finis eius.* Et in Deuteronom. Propheta Moyses de Hebræis sic ait, *Gens absque consilio & prudentia, vtinam saperent & intelligerent atque nouissima prouiderent.* Ex his omnibus locis infertur, quam efficax remedium sit, vt homines à peccatis auertātur, mortis assidua cō sideratio. Ite ergo, ô patres concionatores, ad exitus viarum, hoc est, hominibus de morte & de fine, quem habitura sunt illa, quæ inquirūt, constantissimè prædicate, & ita eos ad Dominum conuertetis. Cæterùm impletæ sunt nu-
43 ptiæ discumbentium. Quamuis singulis ætatibus impleantur nuptię secundùm definitam à Deo plenitudinem illius temporis, tamen vsque ad consummationem seculi prędestinatorum numerus non implebitur.

Intrauit autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit hominem non vestitum veste nuptiali, & ait illi: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Intrat planè Deus in iudicium qui foris manet tolerando, intrat inquam singulos discutiendo, cùm vel in morte visitat, aut in iudicio discutit merita cuiusuis morientis. In his Hispaniæ populis vix Dominus aliquem vili veste indutum inueniret, quoniam omnes pretiosis vestibus indui, totis viribus conantur: quod profectò grandis est insania ac dementia. Nonne esset demens ille, Simile.
qui à sancta inquisitione damnatus esset, vt habitum quam Sambenitum vocamus portaret, si illum auro intextum aut sericū vel bombycinium portare vellet? Ita profectò. Sic ve-
stes, quibus induimur, sunt velut [*Sambenitos*] 44
nobis in scelerum nostrorum pœnam datæ. (*El Sambenito, con que Dios saco à nuestros padres Adā, y Eua al cadahalso deste mundo, fue*] (Vt dicitur in sacra Scriptura) fecit Dominus Genes.3.
Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos, & statim eiecit eos de paradiso. Magna ergo insania est, [*Querer traer Sambenitos tan preciosos y tan curiosamente guarnecidos.*] Attendite (fratres mei) fabricam, quæ in vobis est & videbitis margaritam pretiosam, videlicet, animam, quę tanti valoris est, vt Deus ipse pro ea redimenda mori non dubitauerit. Cùm igitur anima tanti valoris sit, vt si omnes simul Angeli venderentur, non sufficerent ad vnam
tantummodò redimendam, & hanc Dominus 45
voluit tam vili & abiecta materia indui, qualis est caro, certè qui ita nos composuit, nolebat, vt corpora nostra tam pretiosis vestibus ornarentur, siquidem animam, quæ corporis domina est, tam vili tegumento induit. In hunc Simile.
errorem oportet iustos non incidere, sequentes peccatorum profanitatem. Magnum enim discrimen versatur inter vulpem & Phasianū [*Vulgo vaysan:*] nam plumæ Phasiani parum aut nihil valent, caro verò eius pretiosissima est. Sic iusti esse debent, qui exterius cilicijs & abiectis vestibus indui debent, (nisi aliud dignitatis & status eorum conditio postulauerit)

interius.

interius verò coram diuino conſpectu pretio-
ſis virtutibus adornari. At verò improbi ſunt
velùt vulpes quæ præter pellem nihil boni ha-
bent, ita vt eius caro non niſi canibus proſit.
Sic peccatores, exteriùs pretioſis veſtibus ſunt
induti, interius verò corrupti, & canibus infer
46 nal bus tantummodò proſunt. Licet autem in
omnibus hoc malum reprehenſione dignum
ſit, maximè tamen in fœminis & multò plus
Plutarc. in virginibus. Nam Plutarchus, cùm eſſet Gen
tilis, dixit, virgines nullo cultu meliùs ornatæ
ſunt, quam ſimplici: ſericis enim & gemmis &
auro magis dehoneſtantur quàm ornantur,
eò quòd veſtium luxus arguit animum parum
ſobrium: decet enim virgo tota & vndiq; vir-
go ſit, nec vlla parte det corruptæ mentis ſig-
nificationem. Sed quæro Domine, ſiquidem
iuſſiſti tam diuites quã pauperes vocari, qua-
re miraris, quod vnus vile & abiectè indutus
ad nuptias accedat? Quinimo & pauperes li-
47 cèt velint, nullo modo pretioſè indui poſſunt.
In hoc Dominus innuit, ſe nequaquam de ex-
teriori veſte loqui, melius eſt enim vt homines
ea abiecta & vili vtantur, quàm pretioſa. Lo-
quitur ergo Dominus de charitate, quæ om-
nibus tam diuitibus quàm pauperibus, ſapien
tibus & inſipientibus poſſibilis eſt. Hunc au-
tem, malè indutum nuptijs manducãtem ad-
eſſe, ſignificat eum non ſolùm in domum con
uiuij per fidem ingreſſum fuiſſe, ſed ad men-
ſam etiam cum alijs conuiuis acceſſiſſe ad di-
uina ſacramenta recipienda, & tamen quia
hac veſte nuptiali caruit, nec fides illum nec
percepta ſacramenta à tam acri Domini ob-
iurgatione & ſententia eripuerũt; Idcircò con
Hiere. 11 tra hos qui indignè diuina ſacramenta ſuſci-
piunt, meritò propheticum illud iactari po-
teſt: *Nunquid carnes ſanctæ auferent à te mali-
tias tuas, in qu bus gloriata es?*

Sed quid expoſtulanti Regi conuiua hic re-
ſponderit, videamus. Nihil omnino reſpondit
ſed obmutuiſſe memoratur: iniquitas enim
48 oppilauit os ſuum. Quod quidem verbum nõ
vulgarem continet emphaſim, quòd enim
nihil habuerit, quod pro ſe reſponderet, quàm
ſit iuſta improborum damnatio tacitè innuit.
Duo enim illos acriter accuſabunt. Alterum
gratiarum atque donorum cæleſtium digni-
tas gratis à Deo oblata, quam contempſerũt,
alterum rerum vilitas & indignitas, propter
quas tam magnifica dona deſpexerunt. Hæc
autem accuſatio adeò illos in iudicio premet, Ioan. 3.
vt omnes aliæ quamuis grauiſſimæ ſint, huius
comparatione ſileant. Quod iudex ipſe teſta-
tur, cùm ait: *Hoc eſt autem iudicium, quia lux
venit in mundum, & dilexerunt homines magis
tenebras quam lucem.* Lux, inquit, venit in mũ-
dum hoc eſt, ſapientia, veritas, vita, iuſtitia, gra-
tia, ſanctificatio, redemptio, peccatorum ve-
nia, cælorum regnum, ac ipſe denique Dei fi-
lius venit in mundum. Peruerſi autem homi- 49
nes hæc tam ampla & magnifica dona con-
temnentes, errorum & cupiditatum ſuarum
tenebris obcæcati, falſa bonorum ſimulachra
cunctis eius donis & muneribus prætulerunt.
Quò ergo maior gratia, & miſericordia, ma-
ioraque ſalutis adiumenta, eis data ſunt, hoc
minus habebunt, quòd cauſam ſuam apud ſu-
pernum iudicem tueantur, in cuius rei argu-
mentum infœlix conuiua obmutuiſſe memo-
ratur. Cùm ergo reus nihil haberet, quod pro
ſe diceret, ſententia iudicis aduerſus eum pro-
nuntiata eſt.

Ligatis (inquit) *manibus & pedibus mittite
eum in tenebras exteriores.* Ligantur manus re-
probi, quibus homicidia, furta, aliaque id ge- 50
nus mala patrauit, vt iam non ei ſit liberum
quidquam boni operari. Pedes rurſus alligan-
tur, vt nec affectum queat habere ad bonum.
Ideo ſanctus Gregorius, & beatus Auguſtinus B. Greg.
dicunt: Tunc ligabit pœna quod modò ad bo- ſup. hũc
na non patranda ligat culpa. Atqui tenebræ locum,
interiores cæcitas cordis eſt, iuxta illud Pſal- & S. Au-
mi, *In tenebris ambulant, neſcierunt, neque in-* guſt. li. 11
tellexerunt, tenebræ verò exteriores externæ dã- de Tri-
nationis nox eſt. In his tenebris miſerrimus pec nit. Pſal. 81.
cator ligatis manibus ac pedibus in æternum Simile.
erit. Inter homines & bruta hoc diſcrimen eſt,
quòd bruta animantia quando parua ſunt, nõ
ligantur, ſed liberè incedere permittuntur,
poſtquam verò ſunt magna, capiſtris alligari
ſolent: homines autem econtrà, cùm parui
ſunt & infantes, faſcijs ac vittis inuoluuntur,
at poſtquam creuerunt & ab illa infantia ac
pueritia exierunt, liberi relinquuntur. Sic inter
iuſtos & peccatores hæc differentia verſatur, 51
quòd iuſti, dum in hac vita ſunt, quæ eſt pue-
ritiæ & infantiæ ſtatus, diuinis præceptis vin-
ciun-

ciuntur, in alia autem liberi & soluti viuent, velut homines magni & perfecti. Peccatores verò instar brutorum in hac vita liberi & soluti viuunt, in omnibus enim volũtati suæ placere volũt, nec à diuinis mandatis se ligari aut gubernari permittunt, in alia verò manibus & pedibus in æternum alligabuntur.

Ibi erit fletus & stridor dentium. Metaphorico sermone hic omnes pœnæ sensus describuntur: erit enim ibi fletus magnus ob cruciatum atrocem æterni ignis, stridor verò dentiũ, eò quòd transibunt damnati ab aquis niuium ad calorem nimium. Verè equidem nescio quomodò hæc audientes non contremiscimus, & stupefacti, atque attoniti remanemus:

52 Quod quidem longè dissimili supplicio Da-
Dan. 4. nieli Prophetæ contigisse legimus. Vbi enim proposito Nabuchodonosoris somnio, inauditum illud supplicium, quo Rex ille plectendus erat, Deo reuelante cognouit, & insignem illum orbis monarcham ab illa tanta celsitudine deiectum inter bestias agri more pecudũ septennio vitam acturum, & rore cæli tingendum esse intellexit, adeò perterrefactus est, vt vnius horę spatio attonit⁹ & elinguis effectus, nec vnum quidem verbum ipsi Regi exigenti reddere potuerit. Quale autẽ hoc supplicium est, si cum damnatorum hominum supplicijs conferatur? Quantò enim grauius est inter dæmones, quàm inter feras vitam agere? Quantò atrociùs flammis vltricibus cruciari, quàm rore cæli tingi? Quantò acerbiùs in omni æ-
53 ternitate, quàm septem annorum spatio torqueri? Si illud Prophetam tantoperè perterrefecit, vt vnius horæ spatio mutus & elinguis fuerit, quid homines facere debẽt, cùm in extremo iudicij die tot mundi principes & monarchas ad nunquam finiendos cruciatus cũ dæmonibus esse audierint? Sed heu, heu, quia licèt hoc credimus, non tamen profundè illud animo euoluimus, & ideò in cordibus nostris sicut æquum erat, non operatur.

Concludit igitur diuinus Magister parabolam, dicens: *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.* O Christe summa veritas, quomodò inquis: Pauci electi? E contra mihi videtur, siquidem in nuptijs vnum duntaxat non indutum veste nuptiali expulisti & repudiasti. Ergo multi sunt electi, siquidem vnum tantummodo reprehendis, eò quòd non vestitus fuerit nuptiali veste? Huius rei mysteriũ est, quod omnes peccatores licèt innumerabiles sint, meritò vnius nomen obtinent, quoniam omnes necdum pro vno valent ad subueniendum proximo. Ad furandum, ad decipiendum, &
ad nocendum, atque alia quamplurima scele- 54
ra perpetranda vnus pro multis valet; at verò ad bene operandum multi pro vno non prosunt. Si auxilium quis ab improbo postulet, statim respondet, se non posse, satisque efficere si sibi ipsi subueniat: itaque ad omnia bona opera se excusat, dicens, vix sibi sufficere necdum alijs. Iustus autem longè aliter procedit: est enim vnus sibi, erga proximum verò velut plurimi. Si quis ægrotat, eum libenter visitat, si quis eget, ei necessaria prouidet; si quis tristitia afficitur, eum consolatur, si quis ignorans est, eum docet. Atque ita vnus duntaxat iustus pro multis & ad multa in Republica deseruit, ita vt cum diuo Paulo meritò dicere possit; *Omnibus omnia factus sum.* Quapropter iure
optimo hic per vnum omnis improborũ con- *1. Cor. 9.*
gregatio designatur, licèt ipsi reuera plurimi sint, sicuti summa Veritas in præsentiarum testatur, dicens: *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* O terribile verbum. Quis hoc tonitruum 55
audiens, non stupescit? Si vnus tantùm reprobandus esset, vnusquisq; apud se cogitare deberet dicens, væ mihi si vnus ille ego sum. At pauci sunt, qui ad cælestem gloriam eligũtur, multi qui in gehennam ignis descendunt; nos proh dolor! somno indulgemus, stertimus, & voluptatibus fræna laxamus. Ex his verbis Domini infertur, quantus error sit, quod communiter ab aliquibus dici solet: qui consulentes alijs, eis dicunt: Relinquite singularitates, & vitam communem, & non vitam paucorũ sequimini, siquidem pauci sunt electi. Communiter euenire solet, vt cùm aliqui homines ab aliquo defectibus suis reprehenduntur, respondeant, Domine id de quo me increpas, omnes faciunt. Itane, multos æmulari vis, certa sine dubio erit damnatio tua, quia Ecclesiasticus nos sic hortatur: *Non pecces in multitu-* *Eccl. 7.*
dine ciuitatis, nec te mittas in populum, id est,
Quia multos peccare videas, non ideò tu pec- 56
ces. Quid enim tibi cum multis est? relinque illos & de salute tua omni cum diligentia labora.

bora. Vsque in hodiernam diem non vidi virum iustum, qui in seipso filum populi non frangeret; omnes singulares extiterunt? & quia à communi turba recesserunt, ideò optimum sibi viuendi genus elegerunt, quoniam pauci sunt electi. In die, quo diuus Bernardus obijt, ab hac vita etiam quadraginta tria millia hominum decesserunt, & ex eis tres tantummodo salui facti sunt. Ex exercitu Regis Sennacherib vna tantummodò nocte centum & octoginta quinque millia animarum in infernum descenderunt. Quid de diluuio & de ciuitatibus Sodoma & Gomorrha dicam, quot millia millium in gehennam ingressa fuerunt? Rem admirandam reputamus vno die vndecim mille virgines in cælum introijsse, & quidem huic diei quã paucissimi dies similes extiterunt. Hæc autem omnia credentes tam segniter & negligenter viuimus ac si illa non crederemus.

57 Animo, quæso, perpendite (fratres mei) si nunc vos supernus Rex vocasset, qua veste vos indutos inueniret. Comperiret forsan aliquem episcopum, cui diceret: Amice, quomodo huc intrasti, nõ habens vestem nuptialem: Nonne Domine vides rochetum linteum, perpolitum & serico intextum, baculum etiam pastoralem in manibus & mitram in capite: Hic igitur meus habitus est: Rectè dicis, nam vestis exterior interiorem animæ vestem denotat. Rochetum enim conscientiæ puritatem significat, texturę verò ipsius, id est, [*Los labores.*] Ostendunt, te virtutum exemplar esse debere, ex quo subditi tui addiscant, Thiara verò duo cornua habẽs, insinuat duorum testamentorum sapientiam, qua pollere

58 *Iob 14.* *Esai. 1.* debes, [*El baculo hecho a manera de escaruadientes,*] Nam de diabolo sanctus Iob inquit: *Fœnum quasi bos comedet*, Et sanctus Esaias ait; *Omnis caro fœnum.* Ergo omnis homo carnalis & peccator est cibus diaboli, & ipse eum dentib. mandit. Baculus igitur significat, [*Que vuestro officio es escaruar los dientes del demonio.*] Et peccatores ab ipsis extrahere, antequã in stomachum ipsius, videlicet, in infernum ingrediantur. Et si omnia, quæ vestis tua repræsentat, verè in te sunt, benè vestitus es: si autem hanc vestem nuptialem non habes, cum multis in infernum detruderis. Inueniret etiã Rex monachum aliquem, cui diceret: Quomodo huc intrasti, &c: Nunquid Domine, habitum meę professionis non affero? Planè quidem, sed vide quòd cum ad modum crucis factus sit, interiorem mortificationẽ designat; & capilli rasi significant, te ita Deo vnitum esse, vt nec cogitationibus ab eo auertaris. At si 59

hoc ita non est, etiam cum reliquis in exteriores tenebras detruderis. Idcirco caue, ne sis sicut Rachel, quæ exiens è domo Laban patris sui, tulit secũ idola & abscondit ea sub clitella cameli: siquidẽ ergò à mundo existi, idola eius furtim sublata ne sub sancto habitu abscõdas. Hoc est, ambitionẽ, superbiam, integritatem voluntatis, affectionem carnalem, & odium, quæ sunt idola quæ mundus veneratur, omni cura & solicitudine depone, aliàs enim ęternis suppliciorum generibus cruciaberis. Nũquid erit aliquis clericus; cui dicere possit: Amice quomodo huc intrasti, nõ habens vestem nuptialem? Nonne Domine vides super pelliceũ candidum, quo contegor? Id etiam animę syn- *Gen. 31.* 60

ceritatem designat; capilli autem rasi in coronã insinuant cogitationes vanas & curas huius mundi penitùs debere esse ex cordibus vestris auulsas. Ideo in Deuter. iussit Dominus, vt homines cultui diuino addicti non haberẽt hæreditates aliquas seu possessiones, ne, videlicet, cum ipsis distraherẽtur. Et adiecit statim sacer textus; Dominus enim ipse est hæreditas eorum sicut locutus est illis. Maior igitur puritas & tranquillitas spiritualis nunc in Euangelicis sacerdotibus, quam in illis requiritur. Et tu minister iustitiæ, quomodo huc intrasti, &cæt. Nonne Domine, habitum affero quem virga, quam manu porto, significat? Ita planè, nam iustitia recta esse debet, nec in vnam, vel aliam partem flecti. Ideò olim iudices induebantur purpura, quæ est rubicunda & in pilis æqualis: iudex enim cum amore omnibus æqualitatem seruare debet. [*Y nos venis vestido de frisado y traeys el coraçon con les pelos muy largos de la codicia. Y como la ropa frisada con los pelos largos encubre el poluo.*] Ita pili cupiditatis tuæ puluerem, id est, culpam delinquentium propter oblata munera contegunt. Cùm sanctus Moyses (vt sacra refert historia) virgam in terram proijceret, ipsa in serpentem vertebatur, & dum ipsam à terra erigeret, rursus propriam formam virgæ sume- *Deut. 18* *Simile.* 61 *Exod. 4.*

ſumebat. Sic cùm iudex virgam in terram proijcit, hoc eſt, id quod facit propter terrenum lucrum facit, tunc iuſtitia, quam exercet, in ſerpentem & peccatum vertitur, & ſi ipſam à terra erigit, fugiens omnia lucra & cupiditates, recta erit, vt oportet, hoc eſt, iuſtitiam ipſe iudex cum æqualitate exercebit. Quid autem de aduocatis, de ſcribis, de nobilibus, ac de reliquis de populo dicemus? Heu quàm pauci ſunt, qui veſte nuptiali ſint induti. Vnuſquiſq; in ſe oculos conſiderationis figat, & videat, ſi Deus ipſum modò ad nuptias vocaſſet, qualis eſſet. Quapropter ſiquidem nec horam vnam certitudinis vitæ habemus, omni ſtudio contendamus nuditati noſtræ remedium adhibere per veram pœnitentiam, qua induti gratia, tandem fruamur gloria, Amen.

1 ## DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioan. 4.

INter peccata, quę diuina maieſtas magnoperè odit, vnum eſt ſuperbia, de qua in Ecclſiaſtico dicitur, *Initium omnis peccati eſt*
2
Eccl. 10. *ſuperbia.* Dicitur ſuperbia eſſe initium omnis peccati, non ſolùm quoniam peccatum Angeli, quod primum fuit peccatum ſuperbiæ extitit, ſed etiam quia in omni peccato principium eius eſt ſuperbia: in quolibet namque peccato ſunt duo actus, alter aueſio à Deo, alter verò conuerſio ad creaturam. Primus actus, qui eſt auerſio à Deo, eſt principium peccati, & hic eſt ſuperbia. Atque ita Dominus per Hieremiam Prophetam loquens, cum Hebræo populo inquit: *A ſeculo*
Hier. 2. *confregiſti iugum meum, rupiſti vincula mea, & dixiſti, Non ſeruiam.* Hoc nolle obedire, quod eſt ſuperbia, eſt principium omnis peccati. Ex quo infertur ſuperbiam omnibus peccatis fauere, vt, videlicet, ab hominibus perpetrentur, & ideò Deo magis odibilis eſt. Cùm habes ali-
3 quem inimicum, & ipſe mutuò ab alio numos petit ea intentione, vt tibi moleſtiam inferat, ſi alius libenter inimico tuo numos mutuat, potiori iure poſſes de eo quàm de tuo proprio inimico conqueri. Sic munus & officium ſu- Simile.
perbiæ eſt omnibus peccatis numos mutuare, vt videlicèt, Deus offendatur. Atque ita, licèt verum ſit, quòd vitia bellum cum virtutibus ſibi contrarijs habent (ſcilicet, luxuria, cum caſtitate, gula cum temperantia &c) tamen ſuperbia aduerſus omnes virtutes bellum gerit. Diffinitio autem ſuperbiæ eſt inordinatus appetitus propriæ excellentiæ. Ex quo deducitur, quot radices hodie peccatū hoc in mundo egerit, ſiquidem in omnibus ferè hominibus hic effrænatus appetitus regnat, quo diu noctuque euigilant, vt ab omnibus magni æ-
ſtimentur. Dùm viuunt, maximè laborant, vt 4
magni fiant, & de eorum laudibus, ſi quæ ſunt nulla etiam poſt mortem memoria conticeſcat. Cùm generatio Noë poſt diluuium (vt ſa- Gene. 11.
cræ literæ referunt) in terra Senaar eſſet, dixit alter ad proximum ſuū: *Venite faciamus turrim, cuius culmen pertingat ad cœlum & celebremus nomen noſtrum, antequam diuidamnr in vniuerſas terras:* Magna profectò ſuperbia hæc fuit, & ob illam iſti in ſuis linguis fuerunt à diuina ſapientia confuſi, ſed multò maior eſt hodie multorum hominum ſuperbia. Illi enim opus ædificare volebant, vt memoria totius eius congregationis & cōmunitatis in ſeculo remaneret, at nunc quilibet hominum per ſe opus inſtruere vult, quo vniuſcuiuſque etiam memoria perennis & æterna ſit, & cuncti modos atque inuentiones quærunt, quibus in terris immortales efficiantur, ipſis fortaſſe in æternum apud inferos morientibus.
Cùm aliquis eorum duos (vt ita dicam) teruntios vel obolos comparat, ſtatim grandia ædi- 5
ficia erigere incipit, in quibus depicta ſcuta ſigno ſuperbiæ ſuæ figunt. Hebræis Dominus dixit; *Quomodò poteſtis credere, qui gloriam ad inuicem accipitis, & gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, non quæritis?* Nobis autem meritò dici po- Ioan. 5.
teſt; Quomodò poteſtis eſſe boni Chriſtiani, ſiquidem in omnibus veſtris operibus nō Dei gloriam, ſed veſtram quæritis? Non ſolùm autem iſtorum ſuperbia excedit ſuperbiam eorum, qui turrim Babyloniæ ædificabant, ſed etiam ſuperbiam Luciferi aliquo modo ſuperare videtur. Nam maledictus ille Angelus dixit: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimi-* Iſa. 14.
lis ero

tis ero Altissimo, superbia verò humana plus
6 etiam vult ascendere. Lucifer sedile suum tantummodò iuxta Dei sedile ponere voluit: homo verò altius illud collocare vult: vult enim plusquam Deum obediri, & quòd mandata sua magis quàm Dei obseruentur. Nunquam Dominus imperauit nec imperabit rem impossibilem, homo autem impossibilia iubet. Rex Babyloniæ somnium, quod somniauerat, volebat, vt sapientes sui sub pœna mortis sibi indicarent: & de scribis & Pharisæis Dominus dixit; *Alligant onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum.* Superbia itaq; quibusdam ex genere nobilitatis suæ oritur. De ijs Oseas Propheta inquit: *Gloria eorum à partu, ab vtero, & à conceptu.* Hæc est vanitas quædam absque fundamento, maximè quando veram maiorum nobilitatem, quæ est virtus, minores non imitantur. Etenim si pater tuus per virtutem nobilis extitit, tu verò peccator es, hæc non gloria est, sed confusio tua.

Dan. 2. Matt. 23 Osea 9.

7 Quod prodest esse filium alicuius nobilis, si ipse per se impius est? Si pomum est putridum, quid valet, licèt ab arbore bona productum sit? Cum alieno oleo volebant fatuæ virgines lampades suas accendere, sed non eis profuit, quin potiùs ab sponso expulsæ fuerunt. Duo filij Aaron, quoniam alieno igne thura redolebant, statim miraculosè combusti fuerunt. Nullus igitur in aliena virtute aut nobilitate confidat: ipsam propriam habere contendat, ne ei contingat, quod virginibus fatuis & sacerdotibus illis euenit. Quamplurimæ sunt arbores, quæ spinas habent, & pulcherrimos fructus à se proferunt, nullaque ipsis ignominia est, à talibus arboribus ortos esse, nec ideò ipsos contemnere solemus, sicut odorem rosarum, quæ ex spinosis arboribus oriuntur, non parui facimus; & tandem à terra oritur aurum,

Simile. Matt. 25 Leuit. 10 Simile. Simile.

8 sed non ideò ab hominib. parui penditur. Sic illi, qui ab improbis atque infidelibus parentibus oriuntur, si ipsi per se boni sunt, nequaquam contemni debent; licèt enim quis genere nobilis non sit, sufficit tamen eum nobilem esse per virtutem, quæ est velut sapo, quo maculæ ignobilitatis extrahuntur. Quando Rex Dauid dixit se pugnam & certamen cum Gigante subire velle, quoniam in alijs multò maioribus expertus erat, qualia erant, vrsos ac leones dilacerare, & ei ad pugnam subeundam data est facultas, postquam reportata victoria & mortuo Gigante reuersus est, Rex Saul ipsum interrogauit; Qua progenie es, ô adolescens, ac si vrsos leonesque interficere, & Gigantem superare, ei pater eius dedisset: A

1. Reg. 17

9 parentibus hæc solummodò debilia corpora & mille miserijs plena accipimus, Deus autem animas creat, vnde ipsis corporibus bonum, quod habent, oritur & procedit. Non inficior tamen generis nobilitatem esse rem excellentem, sed non, si sola est & absque virtute. Nam sicut aurum & argentum metalla sunt nimis apta, vt in ipsis melius quàm in ferro aut in plumbo lapides pretiosi cælentur & sculpantur, sic nobilitas metallum est nimis aptum, vt in ipsa quæcunque virtus cæletur. Marcus Tullius nobilitatem ceræ molli comparauit, quæ ad recipiendum in se quascunque sigilli figuras disposita est: sic nobilitas habet quandam dispositionem vt in ea quæcunque virtus imprimatur. Ex eo autem quòd homo nobilitatem absque virtute habet, oritur, vt ipse miserrimam vitam agat: inde enim pompæ inanes & multitudo famulorum ac superflui sumptus quibus se quodammodo pignerat, oriuntur: si verò virtutem haberet; sumptus iuxta possibilitatem suam metiretur, & sic dulcem ac suauem vitam ageret. De sancto

Simile. M. Tull.

10 Ioseph sic ait beatus Marcus: *Ioseph ab Arimathia nobilis decurio, qui & ipse erat expectans regnum Dei, & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu.* Cum quis nobilis est & simul cum hoc regnum Dei expectat multa præclara opera edet. Quam plurimi nobiles ciues erant in vrbe Ierusalem, & nullus eorum præter hunc commotus est vt sacratissimum Iesu Christi corpus postularet, quoniam nullus fortè erat præter sanctum Ioseph qui ita regnum Dei expectaret. Vidistis aliquando amatorem, qui per totam integram noctem frigori & aquæ expositus, stans indefessè suo ensi incumbit; at verò domi suæ in lectulo non nisi quatuor aut quinque culcitris & totidem ceruicalibus quiescere potest, illuc verò omnes noctis ac tẽporis iniurias patienter perfert, limenque domus suæ charissimæ suauissimam culcitram reputat. Quid huius

Marc. 15

11 rei causa est? Amor. O anima Christiana, si cælestem

lestem amorem haberes, si diligeres, & expe-
ctares ęternam vitam, sicut ipsa meretur, quo-
modo omnes labores, & difficultates huius
mundi libenter subires & audacter perferres.
Gen. 32. Quoniam S. Iacob benedictionem Angeli ex-
pectabat, non multum sensit per totam inte-
gram noctem cum illo luctari. O vtinam tu, ô
homo, firma spe benedictionem Dei expectas-
ses, qualiter cum vitijs luctareris, & te per to-
tam noctem huius vitæ sanctis exercitationi-
bus committeres, auderesque cum angelis de
sanctitate contendere. Ideò, S. Ioseph ausus
est sanctissimum Christi corpus à Pilato pete-
12 re. Qui hoc modo nobilis est, cum ipsa nobi-
litate non mouetur, vt superbiat, sed vt in re-
publica virtutis sit exemplum. Alijs autem su-
perbia à dignitate, in qua cōstituti sunt oritur.
Nam sicut qui in locis altis ambulant, licet à
nemine impellantur, ipsamet altitudo in cau-
sa est, vt euanescant, & sic incidāt: ita sublimes
dignitates homines prouocant, vt euanescant
& in superbiam incidant. Idcircò optimè no-
Eccl. 7. bis Eccles. consulit, dicens: *Noli quærere ab ho-
mine ducatum, nec à Rege cathedram honoris.*
Qui igitur in dignitatibus & honoribus sunt
collocati, oportet magnoperè attendāt, ne e-
uanescant, & in superbiam cadant, & ex illa in
infernum. Saul vir iustus fuit, & ita vt de eo di-
1. Reg. 9. cat sacra scriptura: *Erat Saul electus & bonus,
& non erat vir de filijs Israel melior illo.* Post-
quam autem Rex factus est, superbus, inobe-
diens, ac tyrannus extitit, & innocentem Da
uid iniustè persequutus est. Dauid etiam, dum
pauper fuit, & ab ipso Saule odio habitus, bo
nus extitit, tantamque patientiam habuit, vt
13 cum ipsum Saul inimicum suum interficere
posset, id facere noluerit: at postquam regnum
2. Reg. 11. obtinuit, & in prosperitate erat, Vriam seruū
suum fidelissimum vita priuari iussit. Cū pau-
per erat ei, qui morte dignus fuit, pepercit, in
prosperitate verò eum, qui vitam optimè me-
rebatur, tyrannide necauit. Natura nostra a-
deò debilis & fragilis est, vt cum fauoribus, &
etiam Dei sæpenumerò deterior fiat, ipsis fa-
uoribus abutens. Laudauit Christus Redem-
Matt. 16 ptor noster B. Petrum, dicens: *Beatus es Simon
Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit ti-
bi: sed pater meus, qui in cœlis est.* Sed forsan
hoc fuit illi motiuum, vt posteà passionem Sal-
uatoris mundi voluisset impedire, dicens: *Ab-
sit à te Domine, non erit tibi hoc:* ob quod me- Matt. 16
rito à Domino grauiter reprehensus fuit. Si er- 14
go fauoribus Dei tam malè vtimur, quid in Simile.
nobis mundi fauores efficient? Si coram ima-
gine recenter depicta fax incensa ponatur, fi-
guram taliter amittere videtur, vt minimè vi-
deri possit, an sit imago necne: perfectio enim
penicilli, & colorum varietates nequaquam
dignoscuntur. Idem contingit homini, in quo
Deus imaginem suam effinxit. Cùm enim ei
splendor gloriæ mundi ab ipso Deo donetur,
ille nitorem, gratiā, ac pulchritudinem amit-
tere solet, vt vis imago Dei appareat, & ipse
homo seipsum non cognoscat. Quapropter
quidam deuotus vir, curiali seu aulico homi-
ni dixit: Attende frater quòd non semper in
curia vno vento nauigabis, aliquando enim à
principe faueberis, aliquando verò minimè:
cùm fauoris ventus flauerit, tu teipsum non
cognosces, & omnes te cognoscere curabunt,
at flante aduerso fortunę vento, tu teipsum a-
gnosces: alij autem, nec notitiam tui habuisse 15
videbuntur: vt planè videas quantum alterum
alteri excedat. Idcircò B. Chrysostom. inquit: B. Chrys.
Superbia in nobis existente omnis vita nostra sup. Ioā.
immunda fit, & si sobrietatem, & si virginita-
tem, & si ieiunium, & si orationes, & si eleemo-
sinam, & si quodcunq; aliud perficiamus, om-
nes isti colores pulchritudinem amittunt in a-
nimæ imagine, quando splendor fauoris hu-
mani in ea superbiam generat. Quis ergo hæc
audiens vitium tam abominabile magnoperè
non execratur, & cū Sancto Dauid dicit, *Non* Psal. 35.
veniat mihi pes superbiæ, hoc est, Eripe me Do-
mine, ne saltim primus superbiæ motus ad me
accedat? Omnia, quæ hactenus dicta sunt, oc-
casione huius hominis diximus, de quo in sa-
cro hodierno Euangelio agitur: qui maxima
cum necessitate, & afflictione ad Christū Re-
demptorem nostrum accedens in modo, quo 16
locutus est, superbiam & elationem cordis sui
ostendit. De leproso sic ait B. Matthæus. *Ecce* Matt. 8.
leprosus veniens adorabat eū: & de Chananæa: Matt. 15.
At illa venit & adorabat eum, dicens: *Domine* Matt. 20
adiuua me. Et de muliere Zebedęi alibi inquit:
*Accessit ad eum adorans & petens aliquid ab
eo.* De alijs deniq; in sacro Euangelio dicitur,
quod ad Dominum accesserunt ipsum adorā-
tes de

tes de hoc verò in præſentiarum inquit B. Ioannes: *Abijt ad Ieſum & rogabat eum vt deſcenderet & ſanaret filium eius.* Non adorabat ſed rogabat,ac ſi cum altero minori quàm ipſe erat,loqueretur,eiq; diceret:gratum mihi feceris,vt in domum meam te conferas. Vnde ei

17 B.Chryſ. ſup. hũc loc. tanta ſuperbia,& inurbanitas orta eſt? Quia erat quidam Regulus. Super quo B.Chryſo.ſic ait: Vocabatur Regul*,aut quia de genere regali erat,aut quia dignitatem aliquam principalem ſic vocatam habebat. Hi ſunt duo fontes,ex quibus,vt diximus, ſuperbia hominib. oriri ſolet,& ex eo quòd ſuperbi ſunt,fit,vt inurbani atq; elati erga proximos ſint. B.Petrus 1.Pet.5. in ſua canonica nos ſic hortatur, *Omnes inuicem humilitatem inſinuate, quia Dominus ſuperbis reſiſtit,humilibus autem dat gratiã.* Humiliamini igitur ſub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis. O cœleſtẽ doctrinam. Fœlices illi,qui eam corde amplectãtur. Contrarium eius mundus ac diabolus pater ſuperbiæ, & humilitatis inimicus ſuos docet eis perſuadens,vt progeniem, ex qua ortũ trahunt,& magnitudinem, atque amplitudinem maiorum ſuorum magnoperè obſeruẽt, & quando alios fuerint allocuti,eos tam inurbaniter tractent,(hoc eſt, *Le echen vn vos,de tal manera*] vt corda eorum amaritudine impleant. Hinc etiam oriuntur circumloquia, quibus vtuntur,ne eis,cum quibus agunt, di-

18 cat,[*Vueſtra merced,ó vueſtra Signoria,buſcãdo para eſto mas perifraſes,y rodeos, y circumloquies,de lo que pudo imaginar Deſpauterio,*]Ex quibus atque alijs ſimilibus Satanas quotidie non parum lucri reportat. At humilis ſeruus Dei his circumloquijs,id eſt,[*puadonores*] non vtitur,oẽs venerabiliter,& vt decet alloquitur, quinimò quantò debilius,& abiectius eſt ſubiectum,cum quo agit, tanto ei maiorem honorem adhibet ad inſtar corporis humani, ꝙ partes minoris nobilitatis magis honorat, & exterius plus adornat. Atque ita D.Paulus in-

1 Cor.12. quit: *Quæ putamus ignobiliora membra eſſe corporis,his honorem abũdantiorem circundamus: & quæ inhoneſta ſunt noſtra, abundantiorem honeſtatem habent.* Et ſuperbia magnatum, & principum mundi eò deuenit, vt etiam cum Deo ſuas regulas deteſtandas ſeruare velint.

19 Atq; ita in eccleſijs ſtrata, ſedes reclinatorias, & puluinos genibus indulgentes habent, authoritatem ſuam,etiam coram Deo obſeruare volentes,nec ſe humiliare,aut inclinare volunt:imitantes in hoc Michol Regis Dauid vxorem,quæ ipſum reprehendit,quoniam coram arca Domini ſaltauit,dicens,non eſſe regiam dignitatem rebus tam infimis ſubdendam. O ſuperba mulier, quæ erga Deum grauitates mundi ſeruare volebat. Ideò ei ſanctus 2.Reg.6 Dauid humiliter reſpondit dicens: *Viuit Dominus,quia ludam ante Dominum, qui elegit me,& ludam,& vilior fiam pluſquam factus ſum,& ero humilis in oculis meis;* Significans in 20

hoc,quòd quãtò quis altiorem dignitatis gradum obtinuerit,eò magis coram Deo,qui ipſum in ea conſtituit ſe debet humiliare. Cuidam magnati qui ſibi thronum in domo Dei parauerat, Dominus per Iſaiam prophetam dixit: Quia excidiſti in excelſo memoriale diligenter,ecce Dominus aſportari te faciet, ſicut aſportatur gallus gallinaceus,hoc eſt,captiuus in Babyloniam duceris, ibi morieris, & ibi erit currus gloriæ tuę,& ignominia domus Domini tui. O Domini mei, cauete ne ob ſuperbiam veſtram ſuper vos immenſi Dei ira veniat,per veram pœnitentiam humiliamini, antequam furor eius vos abſorbeat.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirma- 21
batur Capharnaum. Omnis poteſtas ac diuitiæ,quas hic Regulus poſſidebat,non poterãt Pſal. 32. filium eius à mortis imperio,nec ipſum ab ea afflictione liberare. Vnde apparet quàm benè meritò Sanctus Propheta dicat: *Non ſaluatur Rex per multam virtutem, & Gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſuæ. Fallax equus ad ſalutem, in abundantia autem virtutis ſuæ non ſaluabitur.* Grandis profectò fallacia eſt, hominem in aliquo, præterquàm in Domino confidere. Simile. Id autem in quo homo inaniter ſpem ſuam collocat, hic equus vocatur: quoniam ſicut eques in equo ſedens, in eius fortitudine ac velocitate confidit, qua iter conficere indefeſſe & à periculis, quæ offerri poſſunt,liberari,& flammas trãſire,ac flumina traijcere valeat: ita mundanus in rebus mundi confidit,& in illis ſedet. Sed equus iſte fallax eſt, quoniam herum ſuum à ſe expellit & pedibus conculcat,& laſſatum alium relinquit. Nam omnes res mundi non poſſunt homines

22 mines ab afflictionibus oblatis in vita huma-
Lucian. na eripere. Sed (vt ait Lucianus) quemadmodum statua exteriùs depicta aurata, & composita, intus verò clauis, paleis, pice ac glutine plena est, sic principes ac potentes Reges, licèt foris aurati atque adornati appareant, intus quamplurimas sustinent molestias & afflictiones. Idcircò non immeritò Regum coronæ in summitate pinnas seu flores quosdam habēt, qui non coiuncti, sed separati alij ab alijs sunt, ita vt inter florem & florem sit quidam posticus, [*Quede vn portilio.*] In quo significatur quòd licet in regum statibus sint flores, deliciæ ac voluptates humanæ, non tamen vna voluptas adeò iuncta est alij, nec vna consolatio ita alteri adhæret, vt molestiæ & angustiæ locum non inueniant, quo in ipsorum Regum corda ingrediantur: nam verè ac reipsa inter florem & florem sunt postici, per quos in eos intrant,
23 (vt aiunt, *a montones,*] amaritudines, labores ac molestiæ.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat, vt descenderet & sanaret filium eius. Perpendite verbū illud, Cùm audisset, in quo denotatur hunc hominem noluisse occasionē amittere, quin potiùs animaduertens opportunitatem eundi ad Dominum, statim illam arripuit. Maximè oportet homines tempus & bonam occasionem capere, vt inde vtilitatem educāt. In quo maximè deploranda est hominum miseria, siquidem tot occasiones, quot modò habemus ad Dominum eundi, & ab ipso singularia dona ac beneficia obtinendi, facilè amittimus.

24 Quocirca meritò nos diuus Paulus hortatur,
1. Thes. 5. dicens: *De temporibus & momentis, fratres, non indigetis, vt scribamus vobis: ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet, cùm enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugient.* Vos autem fratres non estis in tenebris, vt vos dies illa tanquam fur comprehendat. O efficacissima verba, & velut gladio acuto humana corda penetrantia. Vos (inquit sanctus Apostolus) ô fratres charissimi, prudentes esse cogito, qui non solùm tempora, annos, menses, dies, horas, atque etiam momenta malè non consumetis, sed omnia in mortis vestræ præparationem dispendetis: quę quidem tanquam latro veniet. Mortem appellat latronē, 25
tum quia furatur nobis id quod melius in hoc mundo habere possumus, videlicet, vitam & merendi opportunitatem: tum etiam, quia venire solet, quando miser homo se magis securum esse putat, & tunc dolores eius erūt ad instar parturientis. Et hoc est, quod ait Apostolus, quòd in illa die improbis repētinus superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis. Hoc est: Exibunt animæ eorum à corporibus omni bono nudæ & destitutæ, vt in æternis flāmis crucientur. Eia peccatores, quid agitis? Quomodò non contremiscitis, hęc S. Apostoli stupenda verba audientes? Quare ex opportunitate, quam nūc habetis commodum non educitis? Si sicut ego vobis modo prædico, & vos ad pœnitentiam voco: Deus me in infernum ad ibi prædicandum mitteret, & voce sonora velut præco sic clamarem: iubet omnipotentissimus Deus & misericordiarum pater, vt omnes, qui pœnitentiam agere voluerint, illam faciant, & sceleribus suis remedium adhi- 26
bebitur. Quid obsecro maledicti illi agerent? Sed quid non agerent, vt ab illis ęternis supplicijs liberarentur? Qui in peccato mortali estis & iuxta præsentem iustitiam ad æternas flammas damnati, animo concipite, vos iam in terribili illo infernorū igne crudelissima tormenta pati, siquidem absque dubio, si scelera vestra non deponitis, quàm citissimè ibi eritis. Et simul etiam animo concipite, quòd postquàm in inferno fuistis, vobis hęc libertas, quàm nūc habetis, concessa est, & ab ipsis gehennę faucibus ad agendam pœnitentiam extracti & educti estis: facite ergo, obsecro, id quod tunc omni cum diligentia faceretis. Vnusquisque ve-
strum consilium Ecclesiastici capiat, qui sic Eccl. 14.
ait: *Memor esto, quoniam mors non tardat.* Et paulò inferiùs: *Ante obitum tuum operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi.* Arbor 27
viridis est homo, dum gratiam diuinam habet, sanctarum intentionum ramis adornatus, folijs bonorum verborum, ac floribus sanctarum cogitationum, & fructibus bonorum operū oneratus, qui si in hoc statu ab hac vita discederet, viridis ac pulcher in æternum rema-

remaneret: sed per peccatũ ita fœdatur & are-
scit, vt ad nihil aliud deseruiat, nisi vt per mor-
tem abscissus in perpetuas inferni flammas ar-
surus mittatur. Hanc ariditatem, & sterilitatẽ
Ioel. 1. optimè Propheta Ioël depinxit, dicens: *Resi-*
duum erucæ comedit locusta, & residuum locu-
stæ comedit bruchus, & residuum bruchi come-
dit rubigo. Hi quatuor vermiculi, qui viridem
arborem corrodere solẽt & arefacere, quatuor
peccatorum genera insinuant, quæ animę vir-
tutem euertunt, arefaciunt, & labefactant. E-
ruca foliũ comedit, locusta fructus, bruchus,
28 id est, [*Elpulgon,*] corticem exteriorem, & ru-
bigo, id est, [*Carcoma,*] interiorẽ medullam.
Ideo eruca, quæ corpore reptat, luxuriam sig-
nificat: quoniam appetitus sensualis homi-
nem continuò reptare facit, & cogitationes in
cœlum erigere prohibet. Hic omnem spiri-
tualem viriditatem consumit corpus, marce-
scere facit, & amissionis bonæ æstimationis
causa est. Locusta, quæ pedes habet, & ambu-
lare non vult, & expeditas alas nõ habet & ad-
uolare contendit, vt statim in terram incidat,
superbiam, & inanem gloriam designat, quæ
fructum bonorum operum edit & corrumpit.
Bruchus, qui maiorem ventrem quàm totum
corpus habet, gulã denotat, quæ efficit, vt ho-
mines sint velut venter, de quibus D. Paulus
29 dixit: Quorum Deus venter est. Hæc corticem
destruit, videlicet, diuitias, ægritudines in
corpore generat, pręter alia spiritualia damna,
quorum ipsa est causa. Rubigo, quę medullam
edit, auaritiam insinuat, quæ interiorem cor-
dis quietudinem corrodit, vt, videlicet, homo
ad ea, quę bona sunt, nequaquam attendat. Et
his malis miser velut arbor arida remanet, dis-
positus quidem vt in æternum ardeat. Est ne
hic aliquis, qui hæc in se damna sentiat? Ego
per viscera Iesu Christi eum oro, & contestor,
vt siquidem modo opportunitatem habet, eis
remedium adhibeat. Ne prætermittas, obse-
cro, frater, talem occasionem: ante mortem
tuam operare iustitiam, quoniam nõ est apud
inferos inuenire cibum.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa
in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat eum, vt
descenderet, & sanaret filium eius, incipiebat
enim mori. Attẽdite, quæso, quo medio, & qui-
30 bus modis benignissimus Dominus hunc ho-
minem attraxit, videlicet, per filij eius ægritu-
dinem. O infinitam bonitatem Dei, qui om-
nes vult, & omnes quærit, alios vno modo, a-
lios autem alio, pro necessitatis cuiusq; ratio-
ne, alios quidem per labores attrahit, alios ve-
rò per fauores & delicias.

Sed dicet aliquis, ô pater, video vicino meo
omnia ex animi sententia euenire, mihi verò
quotidie mille casus, & infortunia cõtingunt.
O frater, ea est Dei prouidentia: nam si illum
per asperum iter laborum duceret, forsan cum
impatientia periret, te autẽ si per flores & sua-
uitates duceret, tui obliuiscereris: vt igitur alte-
rum impatiẽtia, alterum incuria liberaret, vo-
bis diuersimodè prouidet. Incolæ ciuitatis Ie-
richo ad Prophetam Elisæum de aquis illius 4.Reg.2.
vrbis cõquerentes, venerunt, dicentes illas in-
sipidissimas esse: at sanctus Propheta sal in illas
proijciens, ipsas sapidas reddidit. Posteà verò 31
filij prophetarum ad eundem Prophetam ac-
cesserunt, dicentes: *Mors in olla vir Dei*, & hoc 4.Reg.4.
ideo dicebant, quoniam olla, in quam herbas
agrestes nomine colocyntidas infuderant, a-
marissima erat, & cibum, quem in ipsa coxe-
rant, edere non poterant: at sanctus Propheta
parum farinæ misit in ollam, & statim non fuit
amplius quidquam in ea amaritudinis. Ani-
maduertite obsecro, quàm diuersa sunt sal, & 32
farina, & sanctus Propheta hoc fecit, vt diuer-
sis medijs, diuersa remedia applicaret: ollæ nã-
que insipidæ cum farina remedium adhibuit,
aquis verò cum sale. Sic Deus homines sanat,
alios quidẽ farina, alios verò sale, hoc est, alios
cum fauoribus & delicijs: alios verò laboribus
& infortunijs. Scriptum etiam in sacra pagina
reperimus, Deum cuidam cæco adhibito fel-
le, alteri verò adhibito melle sanitatem tribuis-
se. Tobias enim cum cæcus esset, cuiusdam pi- Tob. 11.
scis felle sanat[9] est. De Ionatha verò filio Saul,
sic sacra refert historia. *Extendit summitatem* 1.Reg.14.
virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in
fauum mellis, & conuertit manum suam ad os
suum, & illuminati sunt oculi eius. O admiran-
da Dei artificia, & quàm diuersis medijs hos
duos cęcos illuminauit. In quo significauit va-
rios modos, quibus obcæcatos peccatores sa-
nat. Loquens Propheta Sophonias de pecca- Sopho. 1.
toribus, sic ait: *Ambulabunt, vt cæci, quia Do-* Thren. 4.
mino peccauerunt. Et alibi. *Errauerunt cæci in* Simile.

plateis. Quemadmodum cæci vno è tribus re-
33 medijs in suum commodum vti solent, alij e-
nim secum afferunt puerum, quo ducuntur:
alij canem ligatum, alij baculum in manibus:
sic peccatores instar cæcorum duci solēt. Cæci
peccatores, qui à pueris ducūtur, sunt plurimi
Ecclesiastici. Cùm enim aliquis eorū puerum,
videlicet, consobrinum, aut fratrem habet, ip-
sum redditibus Ecclesiasticis replere cōtendit,
eique regressum ad canonicatum, seu ad pin-
guem prębendam omni diligentia quęrit. Istis
Mich. 3. illud Prophetæ Micheæ dici potest: *Audite
hæc principes domus Iacob, qui omnia recta per-
uertitis, qui ædificatis Sion in sanguinib⁹, propter
hoc causa vestri Sion, quasi ager arabitur: & Hie
rusalem quasi aceruus lapidum erit.* O terribi-
lem comminationem, in qua ostēditur, quòd
propter hos abusus, & simoniacas inuentiones
plurimorum Ecclesiasticorum Christiana res-
publica iusto Dei iudicio multis in locis pas-
sa est detrimentum. Alij cæci sunt, qui canibus
34 ducuntur. Hi sunt litigatores, & qui iurgia ac
contentiones quærunt. Magna profectò cæci-
tas est, numos vestros ac vitas in prætorijs ma-
xima cum amaritudine & afflictione cōsume-
Eccl. 28. re. Nolumus dicere, illicitum esse ei, qui ius
habet litigare: sed dicimus lites multorū pec-
catorum causam esse. Idcircò Spiritus sanctus
quemlibet nostrū peculiariter admonet: *Ab-
stinete à lite, & minues peccata.* Vos igitur, liti-
gatores cęcos reputo, eo quod lęges ac modos
procedendi in vestris negotijs ignoratis. O pa-
ter vide quid dicas, ideo ego aduocatum, pro-
curatorē, & scribā habeo, qui me in lite ducūt.
Gaudeo frater siquidem tetigisti quod ego di-
35 cere cupiebam. Isti igitur sunt canes cæcorum.
O aduocati, ô procuratores, attēdite quòd ali-
qui ex vobis sunt velut canes famelici cæcorū,
qui cùm intelligant aliquos litigatores iustitia
carere, litem nihilominus admittunt, caueant
sibi, & attendant se sub peccato mortali obli-
gati, testibus & decretis operam dare, an lis sit
admittenda, necne: quod si non faciunt, ad re-
stitutionem eorum, quæ in lite consumuntur,
Simile. obligantur. Canis, qui cæcum ducit, videns os
aut frustum panis, eò tendit, cæcus autem ex-
istimans se in Ecclesiā ire, ab ipso cane in præ-
cipitium ducitur, vbi caput miserrimè cōfrin-
git. O aduocati, procuratores, & scribæ, [*Que
si os vntan las manos,*] statim cauillationib⁹, &
fraudib. vtimini, procurator ignauus fit, & lis
amittitur, scriba verò debitas testium interro-
gationes integrè non facit, & sic estis velut ca-
nes cęcorū, [*Que se vā tras el huesso.*] Hos ma-
ledictio illa, quā Dñs in Deuteronomio dedit, Deu. 27
comprehendet: vbi dicitur, *Maledictus, qui er-
rare facit cæcū in itinere.* Alij cæci à baculo du- 36
cuntur: hoc est, alij sunt, qui in republica mu-
neribus semper fungi volunt, & baculos, id est,
virgas iustitiæ in manib. portare. O ambitiosi
quam cæci estis? Quis vos ducit? Lignū digni-
tatis, virga iustitiæ, quam habere contenditis.
Hos igitur cæcos Deus sanare solet, alios qui-
dem melle, hoc est fauorib. eis honores, salutē,
ac diuitias præbēs. alios verò felle, eos pauper-
tate ignominiaque afficiens, vt sic vtriq; pœni-
tentiam à suis scelerib⁹ agentes ab ipsis deter-
reatur. Vt autem Dñs huic Regulo remedium
adhiberet, ex his duobus itinerib. non viam fa-
uorum & deliciarum, sed laborum & afflictio-
num sumit. In quo significatur, quàm difficilè
sit diuitem ac potentem curare, eumq; ad diui-
num amorem perducere, siquidem oportet ip-
sum per viam timoris & supplicij ad pœniten-
tiam ducere. Satis corruptū, & (vt aiunt) fistu- 37
latū est vulnus, quando ignis cauterio indiget. Simile.
Cùm S. Daniel somniū Nabuchodonosor ex- Dan. 4.
plicuit, elaborauit sanctus vir ipsum verbis dul
cibus & suauibus conuertere, ei dicens: *Quam
ob rem Rex, consilium meum placeat tibi, & pec-
cata tua eleemosynis redime, forsitan ignoscet
Deus delictis tuis.* Ipse autem plus superbire &
tumescere cœpit eiq; respondit: Nonne hęc est
Babylō ciuitas magna, quam ego ædificaui in
domum regni, & in robore fortitudinis meæ,
& in gloria decoris mei? B. Hieronymus super B. Hiero. sup. Esa.
Esaiam Prophetam inquit: Babyloniam vrbem
fuisse magnitudinis triginta duarū leucarum 38
per circuitū: & ex hoc superbo Regi tanta prę-
sumptio oriebatur, vt putaret, nullam poten-
tiam posse tantam vrbem euertere, & solo æ-
quare. At dum in hæc superbissima verba pro-
rumpebat, vox de cœlo ruit: *Tibi dicitur Na-
buchodonosor Rex: regnum tuum transibit à te,
& ab hominibus eijcient te, & cum bestijs & fe-
ris erit habitatio tua, fœnum quasi bos comedes,
& septem tempora mutabuntur super te, donec
scias quod dominetur excelsus in regno hominū,*

& cuicun-

& cuicunque voluerit, det illud. Eadem hora
sermo completus est super Nabuchodonosor,
& ex hominibus abiectus est, & fœnum vt bos
comedit, & rore cæli corpus eius infectum est,
donec capilli eius in similitudinem aquilarum
crescerent, & vngues eius quasi vngues auium.
Rex iste, qui dulcibus sancti Prophetæ verbis
se ad Dominum conuertere noluit, magnis la-
boribus & afflictionibus à Deo missis, conuer-
39 sus est. Atq; ita conuersus, dixit: *Nunc ego Na-*
Esai. 26. *buchodonosor laudo & magnifico, & glorifico re-*
gem cæli, quia omnia opera eius vera, & omnes
viæ eius iudicia. Ideò sanct. Esaias inquit: *in-*
dulsisti genti Domine, indulsisti genti: nunquid
glorificatus es? Quasi dicat, non ideò, quia du-
ros & obstinatos peccatores laboribus & affli-
ctionibus non oppressisti ipsi ad te conuerten-
tur, imò addit: *Elongasti omnes terminos terræ,*
hoc est, quantò magis vltionem dissimulas,
tantò ipsi se à te auertunt: *Domine in angustia*
requisierunt te. Et paulò anteà dixerat idem
propheta: *Misereamur impio, & non discet iu-*
stitiam. Id est, si ego indulgentia, & misericor-
dia erga impium vtor, nunquam ipse addiscet
Prou. 1. bonus esse. Idcircò in Prouerbijs dicitur: *Pro-*
B. Aug. serm. 48. *speritas stultorum perdet illos.* Atque ita beatus
de tempor. Augustinus explicans illa verba Exodi. *Indu-*
rauit Dominus cor Pharaonis, interrogat, quo-
Exod. 9. modo illum indurauit: & respondit, Induratio
40 non proficiscitur à Dei potentia compellente,
sed Dei indulgentia generatur: quoties enim i-
pse Deus Pharaonem aliqua plaga percutie-
bat, tunc ille emolliebatur: sublata verò indu-
rescebat per malitiam suam: vt planè videatis,
quam efficacia sunt Dei flagella ad dura corda
conuertenda. Quid igitur de nobis erit, fratres
mei, qui cùm tot tantaque flagella à Domino
acceperimus, quotidie deteriores sumus. De
Hiere. 3. Hebræis, sanctus Hieremias sic ait: *Percussisti*
eos & non doluerunt, attriuisti eos & renuerunt
accipere disciplinam, indurauerunt facies suas
41 *super petram, & noluerunt reuerti.* Hic est vnus
ex magis periculosis statibus, ad quem miseri
Esai. 1. peccatores peruenire possunt. His enim Do-
minus per Esaiam Prophetam dicit: *Super quo*
percutiam vos vltra addentes præuaricationem?
Et in Hebræo habetur, *alme*, id est, ad quid
percutiam vos vltra, siquidem ad me conuerti
non vultis, quin potiùs magis vos ipsos per-
uertitis? Manete sic obdurati in æternũ. Deus
nos à tam seuero supplicio eripiat. Pertimesca-
mus, fratres, ne Dei vltio super nos cadat, si-
quidem fortassè illa magis digni, quã Hebræi
sumus. Quamuis autẽ Deus nos, vt flagellat,
nõ flagellaret, tamen videntes qualiter tot re-
gna fidem Romanæ Ecclesiæ deseruerint, & se
in tam nefarias hæreses immerserint, à nostris
sceleribus cõuerti debemus, ne sicut illi, à Do-
mino relinquamur. De hoc Deus olim loquẽs
de regno Iudææ per Prophetam Hieremiam Hiere. 3.
conquerebatur, dicens: *Et vidit præuaricatrix*
soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata esset 42
aduersatrix Israël dimisissem eam, & dedissem
ei libellum repudij, & non timuit præuaricatrix
Iuda soror eius, sed abijt, & fornicata est etiam
ipsa, & facilitate fornicationis suæ contamina-
uit terram. Vellet Dominus, vt supplicio, & re-
pudio, quod Israël (videlicet decẽ tribubꝰ, qui
in Samaria erant) tribuerat, omnis Iudæa per-
timesceret, ne sibi aliud simile eueniret: sed
quia in alieno capite sapere noluit, seuere et-
iam punita fuit. Heu, heu fratres, quid pro-
prius nobis his infœlicibus temporibus dici
poterat? ô Angeli gloriosi, ô Seraphici spiritus
diuino amore inflammati, vtinam è cœlis huc
descenderetis, vt rem hanc Angelicis & Sera-
phicis linguis vt oportet, amplificaretis. Odia-
bolicam cæcitatem. Ferendumne est, quod vi- 43
deamus supplicia, quæ potentissimus Deus in
Germania, Hungaria, Bohemia, atque in Gal-
lia intulerit, & quomodo eos in pœnam suo-
rum scelerum in tot abominationes atque er-
rores incidere permiserit, & periculo alieno nõ
sapiamus, quin potiùs in eisdem peccatis, quæ
anteà commisimus, persistamus, & absq; timo-
re & pudore alia lõgè deteriora tam impuden-
ter perpetremus, ac si contra Deum ligneum
aut lapideum, qui nec videt, nec audit, nec sen-
tit, delinqueremus? O stulti, stulti, stulti, Deus
vos resipiscere faciat, vt tantum malum ani-
maduertatis, & illud omni cura & diligentia
vitare curetis.

Incipiebat enim mori. Homo iste Dominum
adiuit, cùm iam omnia humana remedia quæ-
siuerat, & hanc diligentiam adhibuit (vt ait D. B. Chry
Chrysost.) licet absque fide & de filij sui salute sup. hæc
desperãs, ne cum hac molestia & anxietate re- verba.
maneret, videlicet, quòd omnem possibilem
diligen-

diligentiam non adhibuerit: quę quidem contra nostrã incuriam, & negligentiã est quędam
44 aspera reprehensio. Magna profectò miseria est, videre qualiter ad corporalia negotia nullũ lapidem relinquimus, quem non moueamus, ad spiritualia verò quæcunque diligentia, licet
Simile. parua sit, nobis magna videtur. Quis non esset sanctus, si tantam curã ac diligentiam in comparanda diuina gratia & virtute, quantam adhibet in adipiscenda salute corporali, adhiberet? Quis non esset diues, si tam facilè corporales diuitias, sicut spirituales, consequi posset? Quę mulier non esset pulchra si tanta facilitate corporalem pulchritudinem sicut spiritua-
Simile. lem, obtinere posset? Dicite mihi, ô domine, si ad hãc vrbem medicus veniret, qui fixis in angulis vicorum, & platearum schedulis hortaretur fœminas, vt illa quæ ex vetula fieri vellet adolescentula, & ex nigra alba, & ex lipposa pulchra oculis, pergat in domum talem, & ibi remedium inueniet, quæ vestrum remaneret, absque eo quod illuc pergeret? Qualiter adinuicem vos inuitaretis? Qua diligentia numos
45 quæreretis ad tribuendũ illi medico? Qualiter denique illuc omnes confluereretis? Et quædam medico diceret: Domine, da mihi faciem albã, colorem rubicũdum, dentes albos ac proportionatos: alia verò diceret, Da mihi frontẽ ampliorem, collum altius, & man⁹ delicatas, &c. Qua lætitia & quo gaudio in domos vestras rediretis medico ipsi bene precãtes? Vobis igitur annuntio perquàm excellentem medicũ è cæ-
Matt. 11. lo venisse, qui schedulas figit, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Seruate obsecro fratres & soro-
46 res huius cælestis medici schedulas, vulgo, [*Receptas,*] quæ sunt diuina eius præcepta, & angelos Dei pulchritudine æquabitis. Sicut per
Simile. quindecim dierum spatium, [*Con vuestras hieles y mieles,*] Delibutæ estis, vt vna die pulchræ videamini: ita parum vitæ, quod vobis restat, antiquos mores commutate. Vngite vos felle pœnitentiæ, & suaui orationis melle iugũ sanctissimi Euangelij vestris humeris imponẽtes: & his vnctionibus pulchriores sole apparebitis in illa die, quo omnes, vel bonorum operum pręmium accipient, vel deprauatorum dignissimas pœnas dabunt. Sed cùm spiritualia non ita diligamus, sicut corporalia, vereor certè, ne hoc, quod vos moneo, facere nolitis. In sacro Leuitici volumine legimus, fuisse in sanctua- Leuit. 5.
rio quoddam particulare pondus seu statera, 47
qua res ipsius Sanctuarij ponderabantur: nolebat enim Deus, vt communi Reipublicæ statera, quæ non tam subtilis & delicata erat, appenderentur. Itaque in lege veteri res sanctæ statera communi nõ appendebantur, nec profanæ subtili statera sanctuarij ponderabantur. In quo significatum est, Deum velle vt tam in rebus ad suum seruitium & cultum pertinentibus, quàm in illis, quæ ad vitam humanam pertinent, cùm mensura, & statera viuamus, [*Y que aya peso para lo vno y para lo otro*] In Sa- Sap. 11.
pientia enim dicitur: *Omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti.* Sed oportet, habeamus duo pondera, alterum subtile, quo spiritualia & diuina appẽdamus, alterum verò non ita delicatum, quo corporalia ponderemus. Videbitis hominem, qui quoniam filium aut amicum amisit, aut aliud ei accidit infortuniũ, 48
adeò tristis est, vt nullo modo lętitia affici possit, si autem mortaliter peccauit, & Deum amisit, non tristatur, quin potiùs ridet, & sicut antea contentus est. Videbitis alium, qui vt aliquam rem huius mundi consequatur, neque comedit, neq; dormit, nec diu ac noctu quiescit, vt autem crimina sua confiteatur, & conscientiam purget, existimat in illis sufficere cogitare, dum confessor vocatus è cella descẽdit. Vnde hoc oritur? Profectò ex eo quia res huius seculi subtili pondere appendunt, res verò diuinas pondere nõ subtili. Qui talia agunt, longè aliter quàm appendendum sit, ponderant. Idcircò S. Dauid ait: *Mendaces filij hominum in stateris.* Ne igitur, fratres mei, res vestras falso Psal. 61.
pondere appendatis: & ita illa, quę digna sunt, vt quærantur: maxima cum diligentia & affectione inuestigabitis. 49

Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Quod perinde est ac si diceret: Vsque adeò adamantini cordis estis, vt verbis meis credere nullatenus velitis, nisi portẽta coram vobis patrarim, illorum autem fiducia mihi gratissima est, qui nudo sermoni nullis miraculis confirmato credunt. Vbi notãdum est, quod signa miracula sunt communia, prodigia verò miracula maiora. In miraculo autem duo sunt, vnum quidem id quod fit, &

fit, & hoc excedit facultatem naturæ, & ob id miraculum dicitur. Aliud est propter quod fit, videlicet ad manifestandum aliquid supernaturale, & ideo dicitur signum seu prodigium, quasi procul aliquid ostendens, vt egregiè diuus Thomas docet. [D.Th.2. 2. q. 171. a.1. ad 3.] O Christe mansuetissime agne & Deus totius consolationis, qui consolaris afflictos in omni tribulatione sua; Quali-
50 ter Domine, tam asperè reprehendis hunc hominem, qui tanta cordis sui angustia ad te solaminis causa venit? Cùm filius eius morti appropinquabat, (quo quidem tempore parentes nec per horæ momentum à filiorum capite discedere solent) tunc ipse eum deseruit, & bonam itineris distantiam ad te quærendum cōfecit, & diligenter ambulauit: quæ omnia non parua sunt fidei signa: & tu Domine ita eum tractas? Scitote, fratres mei, esse quædam peccata visibilia, alia verò quæ non videntur: quędam statim apparent esse peccata, alia quę bonis apparentijs cōtecta & occulta sunt. Exempli gratia adulterari, furari, interficere, blasphemare, peccata quidem sunt visibilia, & facilè cognoscuntur. At verò cum quis sub specie iustitiæ iram suam exercere, & iniuriam sibi illatam vlcisci vult: aut sub habitu Sancto ambitiosè honores ac dignitates intendit, vel cum
51 sub specie eleemosynæ suos turpissimos appetitus cum paupercula virgine aut misera vidua explere contendit, hæc sanè & alia similia peccata sunt occulta, quæ non nisi à Deo & ab ipso committente, conspiciuntur. Hæc flagitia curatu difficillima sunt. Atque ita vbi nos legimus, *qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia sua, perficit malum*; [Prou.16.] alij transtulerūt, Perficiet malum; & sic etiam legit venerabilis Beda: [Beda.] in Hebræo verò habetur, Perfecit malum. In qua temporum differentia significatur, nimia in peccato assiduitas & perseuerātia eius, qui ex proposito suo intellectui libertatem prę-
52 bet, vt malè cogitet, siquidem ait, perfecit, perficit, & perficiet malum. Si igitur vna duntaxat improba cogitatio tantam in homine stragem facit, estque tam difficilis curatu, (vt dicat hic Spiritus sanctus, Mordens labia sua perficit malum, vbi denotatur, quòd vix impius libertatem habet ad peccatū suum relinquendum) quid obsecro, efficiet quædam deprauata intentio, quæ nimis continuatur? hoc enim significat, Mordens labia sua perficit malum. Inter causas autem, ob quas hoc malum tam difficilè curatur, vna est: quia nec proximus, nec prçlatus ei medicinam aliquam adhibere possunt, quippè cùm occultum & secretum sit. Quapropter maximè cōducit, nos ab his inuisibilibus peccatis auerti. Huiusmodi erat istius Reguli peccatum, qui quoad exterius fidem habere videbatur, eam tamen nequaquam habebat, quoniam Christum saluatorem no- 53
strum verum Deum esse, qui ægrotos absentes sanare poterat, & mortuos resuscitare minimè credebat, idcirco à pijssimo magistro tanta seueritate reprehensus fuit. At vt erat potens & in Republica præcipuus, reprehensionem ferre non potuit, & ita de illa non curans, dixit: *Domine, descende priusquam moriatur filius meus.* Loquens diuus Paulus cum iustis, eis inquit: *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo.* [Coloss. 3.] Quando medicus scire vult, an homo omnino mortuus sit, pulsus eius, brachia, ac tempora ipsius tangit, sentiens [Simile.] autem ibi nullum esse motum, absolutè ait: Mortuus est hic homo. Sic inter signa ad cognoscendum, an quis ex numero horum mortuorum sit, de quibus beat. Apostolus hic agit, hoc vnum singulare est, videlicet. Si cum 54
pulsus eius tanguntur, nullus motus est in eis. Si enim alicui pulsus honoris tangatur, aut cupiditatis, aut voluptatis, & ipse nullo modo ad hæc mouetur, signum euidens est, eum mortuum esse mundo, & viuum Christo. At inter tactus, id est, [*Toques*] qui hanc mortificationem magis ostendunt, vnus est aspera reprehensio. Si enim quis seuerè increpetur, & ad irā vel indignationem nō moueatur, quin potiùs illud patienter perfert, euidens profectò est signum, quòd mortuus est, & vita eius cum Christo abscondita. Sed proh dolor, quis est hic, & laudabimus eum? siquidem ferè omnibus hæc salutaris medicina amara est, sed magnatibus & potentibus huius seculi multo magis amara, vtpotè qui amplius cum illa exasperātur & indignantur, & ideo perpauci sunt qui eos efficaciter increpare audeant. Opus fuit vt 55
sanctus Isaias Regi Ezechiæ duas prophetias prædiceret, quarum altera bona nuntia continebat, & hanc per quosdam nūtios ei nunciauit, vt ex eodem sancto Propheta patet: vbi sic dicitur:

Isaia 37. dicitur: Misit Isaias ad Ezechiam, dicens: *Hæc*
dicit Dominus de Rege Assyriorum, non intrabit
ciuitatem hanc & non iaciet ibi sagittam, &c.
Altera verò reprehensionẽ continebat, & qua-
Isaia 39. liter ipse bonis, quæ famulis Regis Babyloniæ
ostenderat, spoliandus erat, & hanc ipsemet
propheta ei proprio ore nunciauit, existimãs,
nullum alium ei hoc quod magnæ reprehen-
sionis ac veritatis erat, audacius quam se posse
56 nuntiare. O serui Dei attendite mundum esse
corruptum & deperditum eo quòd vix est, qui
veritatem prædicet, & vitia, vt oportet, carpat.
Animum concipite, & Dei honorem totis viri-
bus tueri contendite: ipsum obsecrate, vt vobis
vires, robur, atque animum præbeat ad omnia
conuitia, quæ in vos ob hoc conijci possunt,
3.Reg.18. toleranda. O qualem animum & pectus san-
ctus Helias habebat, quando execrando regi
Achab dicenti sibi, *Tune es ille qui conturbas*
Israël? ille ait: *Non ego turbaui Israël, sed tu &*
domus patris tui, qui dereliquistis mandata Do-
mini, & secuti estis Baalim. O Deus infinitæ
maiestatis, præbe obsecro tuis prædicatoribus
spiritus feruorem, vt cum magnatibus huius
mundi hac sancta libertate vtantur. Nam cùm
ipsi sint, qui suis deprauatis exemplis vrbes, re-
spublicas, ac regna perturbant, tamen dicunt,
concionatores tuos suis reprehensionibus ea
57 conturbare: eis Domine patientiam concede,
vt has omnes cõtradictiones æquo animo pa-
tiantur.

Sed iam ratio ipsa postulat, vt attentius quid
pijssimus Iesus huic Regulo dixerit, ausculte-
mus, *Vade,* inquit, *filius tuus viuit.* O summi
numinis stupendam clementiam, quis admi-
ratione raptus saluatorem non ardentissimo
diligat affectu? Quis inquam adeò rudis est,
qui diu noctuque pietatem eius & mansuetu-
dinem non laudet? Sanè cui paulò anteà seue-
ritatem ostenderat, exprobrans eius increduli-
tatem, statim afflictum summè consolatur, in-
columitatem filio morienti impendens. Cùm
primò Regulus hic à Domino postulauit, ab i-
pso reprehenditur & obiurgatur, cum verò se-
cundò petijt in oratione perseuerans, ei quod
desiderabat conceditur, vbi perseuerantia de-
58 fectum fidei eius suppleuit. Satis apertè hic o-
stenditur, quantum ad inclinandam diuinam
misericordiam perseuerantia valeat. De libe-
ralitate nostri magni Dei inquit B. Apostolus;
Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam Rom.11.
ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia. Idcir-
cò nos idem Apostolus inuitat, dicens: *Sine in-*
termissione orate. In quo nos docet quantum 1.Thess.5
conducit assidua oratio ad obtinenda singula-
ria beneficia ab illa superna liberalitate. Et ipse
Dominus postquàm apud D. Lucam dixit, *O-*
portet semper orare, statim parabolam iudicis Luc.18.
adiecit, dicens: *Iudex quidam erat in quadam*
ciuitate, qui Deum non timebat, & hominẽ non
reuerebatur. Vidua autem quædam erat in illa
ciuitate, & veniebat ad eum, dicens: Vindica 59
me de aduersario meo, & nolebat per multum
tempus. Post hæc autẽ dixit intra se. Et si Deum
non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia
molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne
in nouissimo veniens, sugillet me. Ait autem Do-
minus: *Audite quid iudex iniquitatis dicit, Deus*
autem non faciet vindictam electorum suorum
clamantium ad se die ac nocte, & patientiam
habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vin-
dictam illorum. Aduertite quæso, fratres, quàm
impari exemplo nos cælestis magister ad ora-
tionis fiduciam, & perseuerantiam inuitat,
dum seipsum iniquissimo iudici comparat. O
ineffabilem Dei pietatem, qui cũ ipse sit sum-
ma bonitas, cum extrema iniquitate se com-
ponit. Si se carnis nostræ parentibus compa-
raret, quemadmodum apud D. Lucam dixit. 60
Si vos cùm sitis mali, nostis bona data dare filijs Luc.11.
vestris, quantò magis pater vester cælestis dabit
spiritum bonum petentibus se? quantum enim
ipse cælestis pater patres carnis nostræ superat
bonitate, tantum etiam paterna erga ipsos su-
perat charitate. Potuisset etiã se vel alicui ma-
gnifico principi, vel certè cuiuis homini, qui
non esset ab humanitatis affectu alienus com-
parare. Sed his omnibus prætermissis seipsum
cũ iniquo iudice componit, vt mirabilem per-
seuerantiæ, atque fiduciæ virtutem clarius o-
stenderet, quæ nõ quemuis hominem, sed ini-
quissimum etiam hominem ab omni religio-
ne, & humanitatis affectu alienum (vtpotè qui
neque Deum, neque hominem reuerebatur)
impulit, vt postulata concederet. Si ergo sic se
cum importuna vetula inhumanus ille, atque
impius iudex gessit, quid quæso summa illa, &
immensa bonitas non faciet? Quid non dona-
bit,

61 bit, cùm electi eius filij die ac nocte ad illum clament? Si enim tantum præstitit iudicis iniquitas, quid infinita Dei bonitas? Si eo vsque processit iniquitas hominis crudelis, quò perueniet diuina largitas? Si ille viduę, quam contemnebat perseuerantia victus est, quid ille faciet continuis filiorum suorum precibus excitatus? Quid non faciet rogatus, qui tam multa beneficia in genus humanum contulit non rogatus?
62 Quid non faciet in gratiam iustorum, qui tam multa propter salutem pertulit peccatorum? Non video, fratres, quo alio argumento cœlestis magister orationis perseuerantiam, & diuinę miserationis fiduciam potuerit commendare, quam cum se cum iniquo iudice comparare dignatus est. Sed quoniam non satis hanc tantam Domini dignationem explicare scio, vos ipsi eum deprecamini, vt qui hac similitudine misericordiam suam vobis declarare voluit, eius vim aperire dignetur. Illud autem dissimulare non possum quod quisq; nec hoc argumento conuictus, aut in fiducia diuinæ miserationis mutat, aut orandi perseue-
63 rantiam parum ad impetrandum cōferre putat, (quod dictu nefas est) eo ipso opere misericordiæ parentem hoc iniquo iudice deteriorē, & crudeliorem facit, quippè qui non præstet, quod inhumanus, & crudelis iudex præstitit. Quod cuius blasphemię sit, facilè ipsi cernitis. Oremus ergo fratres, & in oratione perseueremus, & fidenter oremus: nunquam enim hoc frustra faciemus.

Hac pijssima Domini responsione audita, nonnihil confirmata est Reguli fides, quod sequentia verba docent, scilicet, *Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus & ibat.* O summi Dei indulgētissima largitas, pro salute filij adipiscenda adijt Iesum Regulus & salutem animæ suæ quanquam immeritus, sibi conciliauit. Ex ijs, quib. homo magis indiget, est fides, quoniam cùm eius fœlicitas in visione Dei sita sit, ad hanc visionem homo deuenire nequit nisi per modum addiscētis à Deo doctore. Vnde Saluator ait, *Omnis, qui audit à patre & didicit venit ad me.* Omnis autem talis addiscēs oportet credat, vt ad perfectam scientiam perueniat, sicuti egregiè D. Thomas docet. Et ita ait Philosophus. Oportet addiscentem credere. Quapropter hoc, quod Dominus huic Regulo beneficium contulit, dum eum fidei luce illuminauit singulare fuit. Est autem maximè 64
ponderandum artificium, quo sacer Euangelista hāc historiam prosequitur, qualiter huius adolescētis patrem varijs nominibus appellat. In primis enim eum Regulum nuncupauit, generis eius nobilitatē ac dignitatem insinuans, aliud quippè in eo præter hoc laude dignum, nō inuenit. Postquàm verò ipse credere cœpit, hominem vocat, dicens, *Credidit homo.* Iam cum Regulum nequaquam nominat, neque etiam hominem, cum infrà dixit, *Credidit ipse, & domus eius tota:* Quando de eius fide ac bono exemplo, quo tota ipsius familia credidit, agit, nullam mentionem facit de munere, quo fungebatur, nec de nobilitate ipsius. Vbi enim de virtute & Christianitate agitur, nulla ratio originis aut prauorū, nec muneris in republica habiti habenda est. Hoc eodem artificio vsus 65
est Euangelista Lucas, qui de beata Martha loquens, inquit: *Mulier quædam Martha nomine excepit illum.* Non ait, Soror illius nobilissimi Lazari domina quædam ab illustrib. originem trahens, excepit illum: sed ipsam per fidem & virtutem nominat, quàm in credendo & excipiendum Iesum Christum domi suæ magna cum deuotione habuit. Hæc tanta res est, vt nullus plurib. egeat ad sui generis nobilitatem amplificandam. Sed, proh dolor, nunc omnis ratio dignitatum & titulorum habetur, & nulla aut saltim parua de virtute. Non hęc doctri- 66
na est, quam cælestis magister nos docuit. De quo B. Damascenus sic ait: Quando filius Dei in cruce mori & expiare voluit, non humeros à cruce, nec manus & pedes à clauis separauit, sed tantummodò suum sacratissimum caput à regio titulo seiunxit: vt nos doceret, veros seruos eius debere honores atq; humanas pompas & dignitates fugere, ignominiasque ac decora, libenter amplecti. Inquit etiam beatus Ioannes, Credidit homo, vt significaretur, quòd ille, qui in Iesum Christum redemptorem nostrum non credit, nomine hominis nequaquam dignus est, sed brutum potest appellari. Nam (vt sacra scriptura inquit) *Deum time & mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo.* Quod perinde est, ac si dicat; Qui Deum timet, eiusque sanctam legem adimplet, is tantum homo appellari meretur. Hæretici

Ioan. 6. D. Th. 2. 2. q. 2. ar. 3. ad 3. Luc. 10. B. Damasc. Eccl. vltim.

retici verò & omnes infideles more iumentorum viuentes, iumenta meritò dicuntur. De quibus propheta Ioël ait: *Computruerunt iumenta in stercore suo.* (Ioël. 1.)

67 *Iam autem eo descendente serui occurrerunt ei & nuntiauerunt ei dicētes, quia filius eius viueret.* Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerat. Ex hoc infertur (vt B. Chrysostomus perpendit) hūc hominem verbis IesuChristi perfectè non credidisse, siquidem interrogauit de hora, in qua filius sanatus fuerat, vt videlicet certior fieret, an per virtutem Domini puer salutem comparasset. (B.Chrys.)

Postquàm autem ei dictū est, *Quia heri hora septima reliquit eum febris, cognouit quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, filius tuus viuit, & credidit ipse, & domus eius tota.* Beatus ille, qui sic ad Dominum accedit, & tanto feruore ei inseruit, vt suo bono exemplo familiā suam ad idem faciendum prouocet. Contendite ergò, fratres mei, tales esse, qui nō solùm domesticos vestros, sed omnes vicinos virtutem doceatis: verissima est enim illa Ecclesiasti sen-
68 tentia. *Qualis rector ciuitatis, tales habitantes in ea.* Quod si feceritis non tantùm ob vestra bona opera, sed ob illa, quæ propter vestrum bonum exemplum alij egerint, afficiemini pręmijs æternæ gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. (Eccle. 10.)

IN EADEM DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioan. 4.

1 Res certissima est, Deum propter iustorū preces & orationes multa dona tam spiritualia, quàm corporalia ijs pro quibus ipsi deprecantur, communicare. Multa huius rei in sacra pagina extant exempla, inter quæ illa, quæ in præsentiarum referam, singularia sunt. Quando Angelus ille (vt in sacra Regum historia dicitur) tanquam diuinę iustitiæ minister, populum Israëliticum peste grauissima percutiebat, Dominus ei dixit; *Sufficit nunc, contine manum tuam.* Non autem ob id (2.Reg.24)
2 Angelus cessasse legitur, sed statim inferius refertur qualiter sanctus Dauid orauerit, dicens: *Ego sum, qui peccaui, & ego iniquè egi, vertatur obsecro manus tua contra me.* Ad quam orationem sanctus Rex solenne sacrificium Domino oblatum adiecit, & protinus addit sacer textus: Cohibita est plaga ab Israël. O rem admirandā! Voluit Dñs vt Angelus potius orationi iusti, quā præcepto suo obediret. Admirabile etiam huius veritatis testimonium est, quod in sacra pagina de propheta Helia narratur, quod & B. Iacobus refert. Qui postquàm dixit, *Multum valet deprecatio iusti assidua*, statim addidit: *Helias homo erat similis nobis passibilis, & in oratione orauit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex:* & rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Quorsum, ô sancte Apostole, siquidem referre volebas, qualiter per orationem huius sancti Prophetæ Deus hominibus in illa tanta necessitate subuenit, mentionem simul facis, quòd etiam per preces, quas Domino fudit, multo tempore cælum non pluit? Hoc beatus Apostolus inquit, vt nos doceret, quantum Deus iustorum voluntati sit alligatus, & quàm efficaces eorū orationes sint coram ipsius diuino cōspectu. Cùm autem Deus sit magis procliuis ad conferenda bona, quàm vt ipsa auferat, plus efficacia orationis sancti Prophetæ ostensa est in obtinendo quod priùs postulauit, videlicet, ne plueret, quàm in obtinendo quod posterius postulauit, videlicet, vt plueret. Huius etiam veritatis testimonium præbet D. Ioannes, dicens: *Qui scit fratrē suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei vita.* Peccatum ad mortem est illud, in quo aliquis moritur, peccatum verò non ad mortem est, quod aliquis commisit & posteà tempus habuit pœnitendi de illo, & pro hoc inquit sanctus Apostolus: *Si iustus deprecatus fuerit, dabitur ei vita.* Atque ita Deus amicis sancti Iob dixit. *Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob seruus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt nō vobis imputetur stultitia.* Ex hac cælesti doctrina sequitur, quàm salutare sit homines iustorum qui in hoc mundo viuunt, orationibus commendari. Quòd si iusti, qui in carne mortali viuunt nobis coram diuino conspectu fauere possunt,

(3.Reg.17. B.Iacob. in sua canon.5.cap.) 3 4 (1.Ioan.5.)

possunt, securiùs profectò debemus sanctorum, qui in cælo sunt, opem & auxilium implorare, siquidem certiores & securiores sumus de eorum gratia, atque acceptatione, quam erga Deum habent. Et quoniam Theologorum sententia est, beatos ibi maiori amore quàm cum in mundo erant, nos diligere: eò quòd ex visione Dei, qua fruuntur, perfectior in eis eiusdem Dei amor generatur, quàm qui in hoc mundo ex fide producitur. Ex perfectiori autem Dei amore, oritur etiam perfectior erga proximos amor. Super quod velim etiam notetis, quod vt B. Dionysio placet, amor chori superioris, si cum inferiori cõparetur, est velut circumferentia cum suo centro comparata. Atque ita dum nos Angeli & sancti chori infimi magnoperè diligunt, multò magis nos Archangeli & sancti, qui cum illis sunt in choro superiori diligunt, & multò magis Throni: & sic ascendendo de choro in chorum vsque ad supremos Seraphin, multiplicando semper amorem quo ipsi nos plus cæteris inferioribus prosequuntur. Ex quo res quędam maximæ consolationis cordibus nostris sequitur. Videlicet, quòd sicut sacratissima virgo Maria Domina nostra super omnes cælestes Hierarchias in cælo ita exaltata est, vt ipsa per se nouam ac singularem Hierarchiam efficiat. Sic amor, quo nos cuncti Seraphin & perfectiores sancti diligunt, si cum amore huius supernæ imperatricis conferatur, est velut centrum terræ cum circumferentia ipsius & omnium cælorum comparatum. Cùm hoc igitur ita sit, licèt magna fiducia orationibus vniuscuiusque beati nos commendare possumus, multò tamen maiori huius sacratissimæ Dominæ matris misericordię opem & auxiliũ implorare debemus. Quòd autẽ sancti in patria magnam de nobis curã habeant, euidenter probatur ex illo Machabæorũ: vbi de Propheta Hieremia mortuo, sic dicitur: *Hic est fratrum amator & populi Israël, hic est, qui multũ orat pro populo, et vniuersa sancta ciuitate, Hieremias Propheta Dei.* Vnde bene D. Hieronym. ait: Si Apostoli & martyres adhuc in corpore mortali cõstituti quãdo pro se debent esse solliciti pro alijs orãt, quãtò magis post coronas victoriasq; & triumphos? Vberius etiã hoc D. Thõm. pertractat. Et hęc est vna ex causis, quę reddi solent, quare Deus voluit, vt corpora sanctorum in terris vsque ad vniuersalem resurrectionem manerent. Vnde diuus Ioannes in sua Apocalypsi sic ait; *Vidi subtus altare animas interfectorum propter verbũ Dei & propter testamentum, quod habebant, & clamabant, voce magna, dicentes: Vsquequò Domine sanctus & verus, non iudicas & non vindicas sanguinem nostrum?* Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ, & dictum est illis, vt requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conserui eorum & fratres eorum. Sancti in gloria vltionem non postulant: Quoniam dum in hac vita erant, cum eorum charitas minor erat, quàm nunc est, pro inimicis suis deprecabantur. Sed quoniam sciunt, Deum in illa die de impijs & tyrannis supplicium esse sumpturum, vt dicerent: Domine, cur non appropinquat iam iudicij dies? hoc dicunt per effectum, quem die illo ipse facturus est. Et his verbis significatur desiderium, quod iusti in cælo habent vt iudicium vniuersale celebretur, & omnium mortuorum resurrectio appropinquet, vt, videlicet, in ea corporibus suis gloria tribuatur: nũc enim stolas simplices habent, hoc est gloria in animis tantummodò fruuntur. Quia verò sciunt iudicium vniuersale non esset celebrandum, quousque electorum numerus adimpleatur, sciuntque corpora sua vsque ad id tempus non esse glorificanda, hoc eis præter amorẽ quo nos prosequuntur, singulare incitamentum est, vt pro nobis ad Dominũ efficaciter deprecentur; quantò enim plures sancti extiterint, tantò citiùs vniuersale iudicium, atq; resurrectio corporum appropinquabit, & tantò citiùs ipsi integrè glorificabuntur. Hęc omnia diximus occasione sumpta ex hodierni sacri Euangelij historia, in qua agitur, qualiter quidam homo nobilis ad hunc cælestem consolatorem Iesum Christum filium Dei maxima cum afflictione cordis sui accessit, & sibi fidem obtinuit, suo autem filio ægroto salutem. Si enim hic fine fide accedens tam multa à Domino Iesu Christo adeptus est, quid iusti pleni charitate non consequentur?

Ait igitur sacer textus: *Erat quidem Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaũ. Hic cùm audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam*

Margin notes: 5; B. Dionysius de cælesti Hierarchia.; 6; 7; 2. Mac. 15.; D. Hieronym. contra Vigilantium.; D. Tho. 2.2 q. 83. art. 11.; Apoc. 6.; 8; 9

10 *lilæam abijt ad eum.* Constituit pijssimus Dominus Iudæam propter malitiam atque ingratitudinem Pharisæorum deserere, & in Galilæam pergere, vbi & magno honore habitus erat, & eius sacratissima doctrina libenter audiebatur. Loca quærebat pijssimus Iesus, in quibus homines ipsum honore afficerēt, non quia honoris cupidus erat, sed quia bonum animarum magnoperè exoptabat. Et quoniā si ipse non æstimaretur ab hominibus, à salutifera eius doctrina illi vtilitatem non educerēt, ideò volebat honorari & magnificari. Et hoc fuit mysterium, quare cùm in medio illorum sanctorum Patrum testamenti veteris, videlicet, Moysi & Heliæ, & in conspectu triū principalium Apostolorum transfiguratus & glo-
Matt. 17 riosus esset, Pater æternus protulit illa verba: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui, ipsum audite.* O admirabile mysterium! Quomodo hæc vox non audita fuit, quando sanctissimus Iesus in præsepe Bethlehem inter duo animalia frigore tremebat; aut quando inter duos latrones in cruce pendebat? Nū-
11 quid pater æterne, tu es sicut alij parentes, qui cùm filios pauperes & ignominia affectos vident, eos filios negant, & dicūt: Hic filius meus non est, si autem diuites & prosperos aspiciunt, statim se iactant, dicentes: Hic est filius meus? Quare ergo, ô Pater æterne Iesum Christum cùm gloriosus & honore condecoratus erat, filium fateris? Huius rei causam esse dico quoniam ibi æternus pater ei gradum doctoris & magistri tribuit, id est, [*Graduo lo de Do-*
12 *ctor,*] dicens: Ipsum audite: & ideò tunc eum voluit authoritate confirmare, & filium suum charissimum nuncupare: affirmans omnia sibi in eo gratissima esse. In quo docuit, quod, vt doctrina eius in hominum cordibus operaretur, & fructus faceret, oportebat, vt filius eius naturalis crederetur, atq; vt talis ab omnibus honoraretur, atque in magna haberetur veneratione. Ob defectū huius rei sacratissima eius doctrina non multum in Iudæa proficiebat. Ideò ipse Iudæis dixit: *Vos inhonorastis me:* vbi alij transtulerunt, *vos inhonoratis me*, & sic est etiā in contextu Græco & in translatione Syriaca. Vbi significatur, qualiter execrandi illi & maledicti homines Regem gloriæ ignominia & dedecore afficere nunquam defecisce-bantur. Hoc velim magnoperè Euangelicos concionatores annotare, vt, videlicet, bonis operibus & sanctis exemplis in populis nomē & authoritatem acquirere curarent, non propter id, quod eos tangit, sed propter audientiū 13
B. Greg. vtilitatem. Nam (vt ait B. Gregorius) cuius vita despicitur, restat vt eius prædicatio cōtemnatur. Dum autem Christus reparator noster ex prouincia in prouinciam, & ex vno loco in alium ambulabat, significauit, Ecclesiam suā atque fidem ex regno in regnum & ex prouincia in prouinciam esse transituram, [*Buscando reputationy estima.*] Fuit Ecclesia & fides in Palæstina: & quoniam ibi in honore & in æstimatione, vt decebat, habita non fuit, in Græciam atq; in alia plurima regna & prouincias se transtulit, in quibus per multos annos residit, & ibi magnis honoribus afficiebatur, multis operibus & multis virtutū exercitijs. Quoniam autem illarum regionum homines honorem illum fidei & Ecclesiæ tandem non tribuerunt, ideò inde translata est, atq; ita experientia videmus quamplurima regna, quæ ob scelera sua sine fide remanserunt. Quapropter fratres, siquidem fidem, ex vno in alium locū 14
migrare conspicimus, eam detinere contendamus, & sanctis exercitijs atque operib. charitatis honoremus. Simus charitate incensi, pacifici, casti, mansueti, & omnium virtutum generibus adornati: & hoc modo fides à nobis nō discedet: quia (vt ait Regius Propheta) *in-* Psal. 111.
tellectus bonus omnibus facientibus eum. Hoc est: Illi bonum intellectum in rebus diuinis habebunt, qui se in Dei obedientia exercuerint, sanctam eius legem obseruantes: & sicut cum perseuerantia sanctarum exercitationum diuina gratia augetur, ita fides magis corroboratur. Ita D. Paulus illis contigisse testatur, de quibus ait: *Et nos in Christo Iesu credimus, vt* 15
Galat. 2. *iustificemur ex fide Christi,* vbi alia translatio habet: Et nos in Christo Iesu credidimus, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam beatus Hieronymus. Vbi denotatur perseuerantia in fide eorum qui in principio primitiuæ Ecclesiæ credebant, & qualiter in eis diuina gratia augebatur: nam hic, vt iustificemur, significat, in eis gratiam & iustificationem creuisse, ita vt quotidie in fide firmiores & cōstantiores, redderentur.

Vt er-

Vt ergo Regulus audiuit, quia Iesus venerat à Iudæa in Galilæam, abijt ad eum. Perpendite quomodò ipsemet ad fontem pietatis Iesum Christum Redemptorē nostrum venerit, vt ab eo auxiliū in sua necessitate imploraret.

16 Plurimi sunt, qui etiam saluationem per alienos labores lucrari velle videntur, & dicere solent, Pater, in tuis orationibus me Deo commenda, ipsi autem ex parte sua nullam volunt adhibere diligentiam. Id quidem bonum est, fratres, nec ego reprobo, sed oportet, vt vos ipsi ad Dominum accedatis & ab eo fauorē postuletis. In vitis patrum legitur quidam monachus adolescens alium senem vitæ sanctitate præstantem, precibus obsecrasse, vt ipsum Deo commendaret, quoniam grauem tentationem patiebatur. Licet autem senex sanctus adolescentem in suis orationibus Domino instanter commendabat, nunquam ille apud se aliquid proficere sentiebat. Considerans verò senex venerandus, causam illius rei fortassè ignauiam & incuriam adolescentis fore, ei hoc singulari modo significauit. Volentibus igitur ambobus iumentum quoddam canistris onerare, vt in vrbe venderentur, sustentationis gratia, adolescens ex parte sua pro viribus laborabat, vt onus iumento imponeretur, senex verò nihil adiuuabat. Cui adolescens dixit: Eleua pater, eleua ex parte tua, quoniam licèt ego ex mea pro viribus laborem, nisi tu etiam adiuues, nunquam iumentum onerabimus. Ah, fili mi, inquit sanctus senex, hinc intelliges causam, ob quam nullum leuamen hactenus sensisti, licèt ego tuis importunationibus omni cura & solicitudine te Domino cōmendauerim, & quoniam ex parte tua debitam diligentiam non adhibuisti, remedium non obtinuisti. Et sanctus frater Ægidius nostri ordinis circa hoc in hunc modum dicere solebat: Si pro comperto haberetis, esse in agro quodam quam plurimos lapillos pretiosos, contentine essetis alium deprecari, vt pro vobis gemmas illas tanti valoris colligeret? Minimè profectò. quin potiùs omni cura & solicitudine illas proprijs manibus colligere studeretis. Cùm igitur Deus sit campus abundantissimus plurimarum diuitiarum, non debemus esse cōtenti alios obsecrare, vt pro nobis in illo infinitos thesauros colligant, sed vnusquisq; curare debet, colligere etiam per se quantum potuerit. Animum ergo concipite, fratres. *Accedite ad eum* (vt ait sanctus Dauid) *& illuminamini & facies vestræ non confundentur, maximè, quia idem Dominus nos inuitat,* dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* O Christe reparator vitæ, & amor dulcissime nostrarum animarum, si hæc tua non essent verba, quis tam magnis promissis credere posset? Tu Domine è cælis in hunc mundum venisti, vt nos exonerares, & ipsa onera tuis humeris imponeres. Benedictum sit os tuū, & benedicta lingua tua, qua tam sancta & gloriosa verba locutus es, qualia sunt: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis & ego reficiā vos.* Res quidem magna ponderatione digna est, clementissimum Iesum in probatica piscina vnū tantummodò sanasse; in domo Pharisæi vni duntaxat, videlicet, Mariæ Magdalenæ pepercisse, ex omnibus adulteris vnam solū, quam Iudæi lapidare volebant, defendisse, ex latronibus vni tantùm dixisse; *Hodie mecum eris in paradiso,* ac denique ex omnibus diuitibus soli Zachæo dixisse, *Hodie salus Domini huic facta est, eò quòd & ipse sis filius Abrahæ.* In his autem verbis, Venite ad me omnes, cunctos vocat, & neminem expellit, vt omnes ad eum confugiamus. Accedite ergo, fratres, ne tepescatis: ipse enim expectans vos apertis & extensis brachijs inuitat: nam qui in horto Gethsemani eis, qui ipsum apprehendere volebant, obuiam exijt, sine dubio illos, qui ei seruire volunt, amplectetur. Hanc occasionem ne amittatis, sicut Regulus iste non amisit, sciens Dominum à Iudæa in Galilæam venisse. Sic nos beatus Apostolus admonet, dicens: *Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Hic obseruandum est, sanctum Apostolum per antonomasiam vocare opportunitatem, quam ad agendam pœnitentiam & ad consequendam diuinam misericordiam habemus, gratiam Dei. Et quod hic sit verus ac legitimus huius loci sensus, ex eo patet, quia statim adiecit: Ait enim, scilicet Deus, *tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Meritò quidem tempus hoc Euangelij gratia Dei nuncupatur, quan-

Marginalia: Psal 33. (beside "Animum ergo concipite"); Matt. 11. (beside "Venite ad me"); 19 (beside "locutus es"); 20 (beside "lebant, obuiam exijt"); 2. Cor. 6. (beside "venisse. Sic nos"); 21 (beside "Deus, tempore accepto"); 17 (beside "rò nihil adiuuabat"); 18 (beside "pro comperto haberetis").

quando quidquid erat in thesauris diuinę misericordiæ, in terram effusum est. Et iuxta hūc
Hebr. 12. sensum explicari possunt verba illa eiusdem Apostoli, scilicet: *Videte, ne quis desit gratiæ Dei,* quasi diceret: Imitamini nautarum morem, qui, vbi secunda spirare aura cęperit, protinùs à littore soluunt, & vela ventis permittunt, & vectores vel paululum morantes deserunt, ne opportunitatem illam serò redituram
Simile. prętermittant. Sic vos opportunitatem, quam habetis, quæ est singularis gratia Dei apprehendere contendite, nec in vobis diligentia
22 desit, hoc enim est diuinæ gratiæ deesse. Postquàm autem dixit, *Videte ne quis desit gratiæ Dei,* subiunxit: *Ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat,* nempe, hāc diuinam gratiam. Radix amaritudinis germinans innumera peccata est pigritia, ignauia, & inordinatus sui ipsius amor, quo homo per voluptates & delicias huius mundi se diffundit: & hoc impedimento est, quatenus ipse à tempore sibi ad agendam pœnitentiam concesso, vtilitatem non eliciat. Euellite itaque fratres per immensam Dei charitatem, euellite à cordibus vestris hanc maledictam & execrandam radicem, & sic diuinæ gratiæ non deeritis.

Abijt ergo Regulus ad Iesum, & rogabat vt descenderet & sanaret filium eius. Ex diligētia, qua homo hic de salute filij sui curauit, inducimur aliquid de amore parentum erga filios, & de obligatione filiorum erga parentes tra-
23 ctare. Amor parentum in filios nimis efficax esse solet: præcipua autem huius amoris ratio est, quod cum natura, hoc est, naturæ cōditor & moderator non deficiat in ijs q̄ ad humanā vitam conseruandā necessaria sunt, (erat autē maximè necessarium, vt parentes filios diligenter educarent, eosque ab iniurijs teneræ ætatis vindicarent) nihil ad hoc naturæ author commodius facere potuit, quàm ardentissimū prolis amorem in parentibus generare: hoc enim vno naturæ beneficio satis superque huic educationis officio cōsultum erat: nimis enim fortis est amor & ad labores perferendos po-
B. Bern. tens. Ideo D. Bernardus ait: In eo quod amatur, aut non laboratur, aut etiā ipse labor amatur. Sed oportet sciatis in sacra Scriptura pro
24 beneficio & benedictione Dei reputari & recenseri filiorum multiplicationem. Atque ita postquàm S. Dauid dixit, *Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in vijs eius,* paulò inferiùs addidit: *Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ, filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ.* Et conclusit, dicens: *Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum.* Et in Numerorum volumine benedicens Propheta Balaam populum Israeliticum, dixit: *Et semen illius erit in aquas multas,* vbi alia translatio habet: *Ingentes multas,* sumpta metaphora ex eo quod quemadmodū semen, quod iuxta aquas est, fructum valde multiplicat: sic populus ille per diuinam gratiam erat multiplicandus. Quòd si donū & beneficium Dei est filiorum multiplicatio, præcipua eius causa est propter efficacissimam occasionem, quæ parentibus præbetur, vt plurima merita in instruendis & docēdis filijs virtutem & sanctitatem tam verbis quàm operibus acquirāt. Tenera namque ætas instar speculi est, quod omnia ea repræsentat, quæ sibi obijciuntur. Paruuli enim, qui nihil per ętatem nouerunt, hoc, natura ipsa docente faciunt, quod parentes facere vident, ad quorum imitationem ipse illos amor impellit. Hinc intelligetis quicunque patres estis, quanta obligatione astringamini coram filijs vestris & loqui & viuere sanctissimè. Id enim facillimè in eorum cordibus imprimetur. Vnde Aristoteles inquit, filium erudire esse patris, sicut nutrire matris. Quemadmodum enim viscera terræ aurum & pretiosos lapides proferunt, sed impolitos & rudes, quos posteà artifex limat, & sua opera perficit: sic patris studio incumbit filios à matre genitos & erudire, nascuntur enim velut indigesta materia, apta tamen vt mirā virtutum varietatem & pulchritudinem suscipiant. Arbores, cùm teneræ sunt, ligare solemus, & alicui fulcimento adhærere facimus, vt, videlicet, cum rectitudine crescant: equis etiam, cùm parui sunt, fræna adhibemus, vt in posterum ipsi effrænati non sint: aues denique in nido capimus, & in caueas, vt domesticæ fiant, includimus. Sic parētes filios suos à pueritia docere & educare debent, vt posteà mansueti, humiles, casti, & Deum timentes sint. Postquàm B. Paulus excellentias sacrosancti Euāgelij & admirabiles effectus, quos in mentibus

Marginalia (right column): Psal. 127. (beside "postquàm S. Dauid dixit"); Nu. 24. (beside "minum. Et in Numerorum"); Simile. (beside "metaphora"); 25 (beside "multiplicandus. Quòd si donū"); 1. Oecon. cap. 3. (beside "dibus imprimetur. Vnde Aristoteles"); Simile. (beside "lium erudire esse patris"); 26 (beside "piant. Arbores"); Simile. (beside "mus, & alicui fulcimento"); Rom. 1. (beside "Postquàm B. Paulus").

tibus operatur, recensuit, protinùs adiunxit:
27 *Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidē.*
In quo docuit, diuina sacri Euangelij myste-
ria minorès à maioribus & prouectioribus es-
se docendos. In quo, si parentes euigilarent,
non tot essent in filijs quot sunt miseriæ: & si
senes & ætate prouecti honorem Dei atque v-
tilitatem proximorum zelarent, non esset tan-
ta, sicut hodie videmus, in adolescentibus dis-
Simile. solutio. Quemadmodum enim rota, si magno
impetu ab aliquo moueatur, posteà licet eam
mouebat, cesset, ipsa per se mouetur, ab impe-
tu mouētis impulsa: sic adolescēs si in pueritia
doctrina boni parentis, aut boni magistri edo-
ctus fuit, licèt posteà hæc doctrina cesset, ipse
per se ad bonum mouetur vi, atque impetu
28 doctrinæ præteritæ. Sed, proh dolor, & quàm
magna confusio est videre curam ac diligen-
tiam, quam parentes in acquirendis diuitijs,
& in inquirenda corporali salute filiorum ad-
hibent: at verò in acquirenda eorum salute spi
rituali ignaui ac negligentes sunt. In sacra scri
ptura Deus ciuitatem Ierusalem, cùm in ea
doctrina deficiebat, comparat teneræ puellæ,
quæ inter barbaros orta est, & in eam nullum
beneficium ex ijs, quæ infantibus quando na-
scuntur, fieri solent, collatum est, quin potiùs
in terram magno cum despectu, & contem-
Ezec.16 ptu proiecta fuit. *Pater* (inquit) *tuus Amor-*
rhæus & mater tua Cethæa, hoc est, parentes
tui, & maiores tui erga te velut crudeles bar-
bari extiterūt. *Quando nata es, aqua non es lo-*
ta, nec sale salita, nec inuoluta pannis. Nam pe-
percit super te oculus, vt faceret tibi vnum de
his, misertus tui. Hoc est, non fuerūt oculi, qui
29 tibi compaterentur, Videntes te tanta necessi-
tate oppressam, & à refrigerio atque auxilio,
quod recēter natis impendi solet, omninò pri-
uatam. Sed proiecta es super faciem terræ in
abiectione animæ tuæ in die, quando nata es:
transiens autem per te vidi te conculcatam in
sanguine tuo. O terribilem crudelitatem, & æ-
ternis supplicijs dignam! Quomodo non con-
tremiscitis omnes, qui filijs vestris ac subditis
remedium non adhibere, eosque de spirituali-
bus damnis curare non laboratis, intelligētes
hac comparatione ab ipso Domino proposi-
tā vos erga illos crudeliores, quàm lingua hu-
mana explicare potest, extitisse. Siquidem er-
go, ô fratres, vilia & abiecta vestrorum filiorū
corpora ita diligitis, multo magis vos eorum
animas oportet diligere, quæ tāti valoris sunt,
vt filius Dei pro illis vitam profundere non re-
cusauerit. Qui autem ex vobis parentes ha-
betis, maximo eos amore prosequimini, si-
quidem illum eis tot vijs, & orationibus de-
betis.

Vbi nos legimus, *Qui diligit Deum, exora-* 30
bit pro peccatis, & continebit se ab illis, in con- Eccle.3.
textu Græco habetur, *Qui diligit patrem, exo-*
rabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Hoc
est, qui in aliquod malum propēsus fuerit, di-
ligat patrem suum, & postulet à Deo, vt ab illa
improba inclinatione, & à peccatis, quæ cum
illa perpetrat, liberetur, & Deus illud ei con-
cedet. Quare autem noster interpres Deum
pro patre posuit? Quoniam Pater vester, est
Deus vester. Si igitur sacra scriptura iudices
Deos appellat: eò quod dominium super ho-
mines habent, iure etiam parentes Deos ap-
pellare poterit, siquidem tantum dominium
super filios habent, & ipsi eis tam promptam
debent obedientiam. Atque ita idem Ecclesi-
asticus statim inferius inquit: *Qui timet Deū,* 31
honorat parentes, & quasi dominis seruiet ijs,
qui se genuerunt, in opere & sermone, & in om-
ni patientia. Sed heu, & millies heu, & quæ tā
ampla materia sese nobis hic offerebat, vt
quamplurimas lacrymas profunderemus, vi-
dentes quàm pauci sunt filij, qui hoc modo
parentes suos honore afficiant, & quàm multi
sunt, qui non solùm eos non honorant, sed ip-
sos ita affligunt, vt à domibus suis exulare fa-
ciant. O miseri homines, vt quid non pertime-
scitis iram Dei pro tanta ingratitudine? quin
aduertite quod Spiritus sanctus circa hoc di-
cat, vt sic contremiscatis, & in meliorem vos
frugem recipiatis. *Qui affligit Patrem, & fu-*
git matrem, ignominiosus est, & infœlix. Et in
contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica
habetur: *Qui affligit patrem & fugat matrem,* Prou.19.
ignominiosus est, & infœlix. Vbi denotatur, q̄ 32
non solùm ille, qui matris conspectum fugit,
sed etiam ille qui talem vultum ei ostendit, &
talibus operibus illam commouet, vt eam fu-
gere faciat, ignominiosus est, & infœlix. O quā
multi casus, & infortunia quotidie illis eue-
niunt, qui tam horrendum scelus perpetrare

audent:& inter illa vnum est Deum permitte-
re,quòd filij eorum eis non obediant,sicut ip-
si parentes suos non honorarunt. Mater Salo-
Prou. 31. monis ipsum monuit,vt à mulieribus caueret,
& pauperes magnoperè consolaretur. *Ne de-
deris,inquit,mulieribus substantiam tuam. Da-
te siceram mœrentibus,& vinum ijs,qui amaro
sunt animo.* Quoniam autem matri suæ non
obtemperauit,mulieres illum euerterunt. Et i-
pse Salomon consulens filio suo Roboam, &
33 dicens ei, *Fili mi,si te lactauerint peccatores,ne
Prou. 1. acquiescas eis,*(hoc est, caue ab adulatoribus)
Domino permittente sicut matri suæ non ob-
tẽperauerat,sic à filio suo non est auditus,qui,
quoniam adulatoribus fidem adhibuit,maio-
rem sui regni partem amisit.

*Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodi-
Simile. gia videritis,non creditis.* Hæc verba asperita-
tem quandam præ se ferre videntur, quæ Re-
guli incredulitatem arguunt. Fructus odori-
ferus licet folijs arboris contegatur,ipse se per
odorem,quem è se emittit manifestat: fructus
verò mali odoris,licet folijs arboris contega-
tur, ipse etiam se illo malo odore manifestat.
Sic virtus & peccatum sunt. Nam virtus, licet
34 iustus eam folijs humilitatis operire conten
dat,ipsa vt est odorifera,seipsam ostendit: pec-
catum verò, cũ sit abominabilis odoris, quã-
uis ille,qui illud perpetrat, ipsum contegere
studeat,suo malo odore se detegit,siue per os,
siue per oculos,aut alios sensus corporales: si-
cuti huic homini contigit, qui suo proprio o-
re incredulitatem, quã habebat in corde pro-
palauit: Dominum orans,vt descenderet, &
sanaret filium eius. Quæ quidem incredulitas
ipsi Domino adeò molesta erat, vt aduersus
Marc. 9. discipulos suos exclamando dixerit: *O genera-
tio incredula,quamdiu apud vos ero? Quamdiu
vos patiar?* Hæc obiurgatio perlucidè decla-
rat,quantò maior seruatori nostro animarum
quàm corporũ cura sit,qui non corpora,quæ,
velimus nolimus, paulò pòst interitura sunt,
sed immortales animas curaturus aduenerat,
35 Regulus namq; de filij morbo,Dominus verò
de patris infidelitate solicitus erat, vtpotè qui
bene nouerat,quãtò morbus hic grauior erat,
& perniciosior,ideò eum prius ab infidelitatis
morbo,quàm filium à febri curare cœpit,cum
ait, *Nisi signa & prodigia videritis,non creditis.*

Sed hic non leuis insurgit quæstio, qua ra-
tione incredulitatis arguitur Regulus,cum si-
mili modo archisynagogus laboranti filiæ sa-
lutem à Domino petierit,dicens: *Veni,impone* Matt. 9.
manum tuam super eã,& viuet: aduersus quẽ
nihil Dominus asperè respondit, sed cum eo
benignè profectus, ipsum etiam in fide vacil-
lantem in itinere confirmauit: *Noli timere* (di-
xit illi,) *crede tantum,& salua erit.* Cur igitur
in tam simili causa tanta in responsione dispa-
ritas est? vterque salutem petebat, & vterque
præsentiam Domini necessariam esse, & cre-
debat,& postulabat. Nullum hic discrimen 36
intercedit,nisi quod alter filio,alter filiæ salu-
tem implorabat. Cur ergo Dominus illi obse-
quitur,cum eo descendit, & nutantem cõfir-
mat & consolatur,ad hunc verò neq; venire
voluit,& eum verbis grauissimis exacerbauit?
Quis pro dignitate huic quęstioni respondere
potest? O quàm meritò D. Paulus inquit: *Quis* Rom. 11.
*cognouit sensum Domini, aut consiliarius eius
fuit?* Hoc igitur in loco fatendum est aliquid
aliud,vel in fide,vel in oratione,vel in humili-
tate alterius fuisse,quod nos legentes non vi-
demus. Viderũt autem illi oculi,de quibus di- Iob 10.
ctum est: *Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut si-* Prou. 16.
cut videt homo,& tu vides? Hinc Salomõ ait:
*Omnes viæ hominum patent oculis eius, spirituũ
ponderator est Dominus: homines enim exter-
nam operis speciem cõtuentur.* Appendit autem 37
(vt dicitur in sacra Regum historia) corda Do
minus. vnde valor ac meritum operum præci-
puè oritur: quo fit,vt simili horum speciedissi- 1. Reg. 17
mile pretium atque meritum existat. Hinc et-
iam euenit, vt cum duo homines Dominum
sequi vellent, & alter diceret, *Magister sequar* Matt. 8.
te,quocunque eris, alter verò à Domino voca-
tus,responderit, *Permitte,me primùm ire,et se-
pelire patrem meum*; huic dicitur, *Dimitte mor-
tuos sepelire mortuos suos*, ille verò à Domino
repulsus audit. *Vulpes foueas habent, & volu-
cres cæli nidos, filius autem hominis non habet
vbi caput suum reclinet.* Quid ergo Dominus
in vtriusque pectore videbat,quando alterum
quodammodò recusantẽ trahit,alterum verò
sequi volentem repellit? Quis enim hoc teme- 38
rè factum esse credat? sed aliquid intus latebat
diuinis oculis conspicuum, quod oculi ho-
minum non videbant. Hinc discant quicunq;

bonis

bonis operibus vacant, animum dimittere &
humiliari, quandoquidem, quod in ipsis ani-
mi penetralibus lateat, non agnoscunt. Alio-
Prou. 16. quin nunquam Salomon diceret: *Est via, quæ
videtur homini recta, & nouissima eius ducunt
ad mortem*: cuius rei gratia in timore conuer-
1. Pet. 1. sandum nobis esse incolatus nostri tempore à
B. Petro monemur.

Post hanc autem increpationem subdit re-
gulus, *Domine descende priusquam moriatur fi-
lius meus*. Cui pijssimus Iesus respondit, *Vade
filius tuus viuit*. O ineffabilē filij Dei clemen-
39 tiam, fœlices illi qui eam imitantur. Sunt ho-
mines tam duro corde, vt si semel dicant, se a-
liquid nolle sint inexorabiles, & quod peius
est, hoc maximam fortitudinem reputant: di-
cunt enim magni animi & fortissimi esse pre-
cibus deprecantium non flecti. Atque ita si il-
los importunè aliquis nobilis obsecrat, inflati
respondent, se iam semel id quod modò ab eis
postulatur, negasse, & hominum inconstantiū
esse sententiam mutare. O duri corde & ada-
mantino, pro comperto habete, id omne ex
defectu nobilitatis & ex nimia inurbanitate o-
riri: qui enim suopte ingenio nobilis est, licèt
semel & sæpius dixeris, Non, tamen bonorum
ac nobilium preces admittit, atque, id quod
priùs non fecit, posteà obsecratus concedit.
Aspicite Iesum Christum filiū Dei totius cle-
mentiæ principem, qui licèt initio erga hunc
Regulum seueritatem quandam ostenderit,
quoniam ita oportebat, tamen vbi primùm
eum secundò exorauit, protinùs illi plus quā
petebat, concessit. Si autem dicitis, ô pater
40 nonne vides me iam semel hanc rem negasse?
si nunc eam concedo, inconstans reputabor.
Imò potiùs nobilissimę conditionis homo iu-
dicaberis, & si hoc non concedis, rudis, vilis
& abiectus habeberis.

*Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, et
ibat*. O mirum fidei incrementum, quod ab
illa Domini obiurgatione manasse credendū
est. Credidit quòd absens Dominus verbo red
dere salutem posset, & ita credidit, vt hac fidu-
cia fretus, iter arripuerit, non amplius ipsius
præsentiam exigens, vt apertè liqueat, vno
eodemq; tempore Dominum & filio salutem
& patri fidem dedisse. Quo beneficio admo-
41 nemur, ne cùm à Domino corripimur, aut
acerbius tractamur, animo concidamus, imò
verò hoc ipso tempore in maximam salutis
spem erigamur: Quo enim Dominus seuerior
in principio, eò dulcior apparere solet in fine.
Dixit Dominus de suo æterno Patre: *Qui so-* Matt. 5.
*lem suum oriri facit super bonos & malos, &
pluit super iustos & iniustos*. Et sicut Deus bona
temporalia probis & improbis communia fa
cit, sic malorum temporalium eosdem probos
& improbos participes pariter reddit. Bona,
quibus impij non fruentur, & mala quæ iusti
non patiētur, sunt æterna alterius seculi. Qua-
propter iustus, non quia in hoc mundo labo-
ribus opprimitur, affligi solet, nec peccator,
licèt ei omnia prosperè succedant, solatium
accipit. Nam cùm bonus in hac vita vexatur,
argumentum est æternę eius fœlicitatis. Cum 42
verò improbo omnia ex animi sententia eue-
niunt, etiam ipsius damnationis æternæ est
argumentum: sicut enim iustus debito prēmio
remunerari debet, ita impius absque merito
supplicio non remanebit. Idcircò meritò iu-
stus dicere potest, cum se afflictum & oppres-
sum viderit, id quod Patriarcha Iacob, licet ad
aliud propositum dixit. *Respondebit mihi cras* Gen. 30
iustitia mea. Fœlix ille, qui non cupit, vt iusti-
tia sua sibi respondeat, hodie, hoc est in hac vi-
ta. Sed cras videlicet in alia. De illis enim, qui
volunt, vt sibi in hac vita iustitia sua respon-
deat, dicit Dominus: *Amen dico vobis, recepe-
runt mercedem suam*. Patientiam igitur habe- 43
te, & lætamini, cùm videritis iustitiam vestrā
vobis in hac vita non respondere: hoc enim Psal. 9.
non ideò est, quia Dominus illius obliuisci
tur, sed quoniam ipse eam vobis æternis præ-
mijs vult persoluere. Atque ita Regius Prophe
ta dixit: *Patientia pauperum non peribit in fi-* Exo. 24.
nem. In sacro Exodi volumine sic legitur: *As-
cenderunt Moyses & Aaron, Nadab & Abiu
& septuaginta de senioribus Israel, & viderunt
Deum. Sub pedibus eius quasi opus lapidis Sap-
phirini & quasi cœlum cùm serenum est*. Vbi a-
lij ex Hebræo transtulerunt: Sub pedibus eius
sicut opus lateris. Vnde infertur, quod cùm
Dominus illis sanctis patribus in monte ap-
paruit, habebat sub pedibus suis thronum
lateribus luteis nitentibus ad instar lapidis
Sapphiri & cælici coloris lustribus adorna-
tum. Ac si in hoc eis apertè diceret: Hi

 sunt

sunt lateres, quos in Ægypto maximo cum
labore faciebatis & quibus ab impio Rege op-
primebamini; illos tanti facio, vt ex ipsis thro-
num maiestatis meæ efficiam. Ex quo mani-
festissimè apparet, quàm excellentem exitum
habeant iustorum labores. Hoc in loco etiam
inquisitione dignum est, quare Dominus ab
hoc principe rogatus, vt in domum suam cu-
randi filij gratia descenderet, acquiescere no-
luit: cum à Centurione rogatus, vt seruũ suum
curaret, ipse non solùm curare, sed etiam in
domum eius se venturum esse pollicitus sit.

Huic quæstioni dupliciter responderi so-
B.Greg. let, vno modo à Diuo Gregorio, altero verò à
Theoph. Theophylacto Beatus Gregorius inquit, Do-
minum hoc ideò fecisse vt suo exemplo erro-
rem quendam maximum à mundo auferret,
45 videlicet, quòd personas propter res, quæ eis
ab extrinseco veniunt, æstimamus, & non ita
debet esse, quin potius vnusquisque æstiman-
dus est propter id quod in se est, & non pro-
pter bona temporalia, quæ possidet. Stul-
tum quippè est honorem alicui tribuere pro-
pter solam prosperitatem eius & bonorum
temporalium abundantiam. Si enim ob id tan
tummodò eum honore afficis, potiori titulo
iumentum auro oneratum, siquidem tot di-
uitias vehit, poteris honorare. Considera ergo
hominem absque diuitijs, & ita quanto ho-
Simile. nore dignus sit, videbis. Noli eum bonis tem-
poralibus affluentem considerare; facilè enim
decipieris, sicut decipitur ille, qui cùm videt
mulierem magnas soleas seu sandalia portan-
Simile. tem, id est, [*Grandes y altos pantuflos,*] statim
ipsam magnæ & proceræ staturæ esse iudicat.
In hunc modum si hominem super bona tem
46 poralia constitutum iudicas, ipsum certè ma-
gnæ staturæ ac magni meriti esse iudicabis: eũ
per considerationem illis temporalibus bonis
priua, & tunc facile videbis ipsum non maio-
Simile. rem, sed minorem esse, quàm pauperem. Casu
euenire solet, vt quis globum ex filo aureo
glomeratum, [vulgo, *Vn ouillo de hilo de oro.*]
habeat, & dum deglomerat, filum vnum ex-
trahit, & aliud atque aliud, & tandem omnia
extrahit, & intùs castaneam putridam aut pa-
pyrum veterem & immundam inuenit. Sic for
tasse euenit tibi, si ab homine diuite ac poten-
te per cogitationem tuam diuitias, officia, ma
ioratus, pretiosas vestes, vineas, domos, &
quidquid possidet, abstraxeris: inuenies for-
tassè subtus hæc omnia, peccatorem quẽdam
esse, turpem, corruptum, & non solùm hono-
re, sed omni ignominia & cõfusione dignum.
Sed nos adeò miserabiles sumus, vt non ad in- 47
teriora hominis, sed ad exteriora bona, quæ
possidet, attendamus Res quidem notatu di-
gna fuit, iussisse Nabuchodonosor statuam
suam adorari, & non iussisse, vt ipsemet ado-
raretur Quare hoc fecit? Videtur voluisse ob- Dan.4.
seruare stylum, quem semper mundus obser-
uauit, in quo statuæ & non personæ adoran-
tur: pluris enim facimus diuitias, & dignitates,
ac pompas, quàm illos, qui eas possidẽt, quos,
si illas non haberent, sine dubio contemnere-
mus & vilipenderemus. Videns igitur Domi-
nus peruersitatem nostram, qui vsque adeò
ad huius sæculi diuites ac potentes honoran-
dos & pauperes negligendos propensi sumus,
quia in hominibus non imaginem Dei, non
naturam, non merita, non virtutes, sed solas 48
opes ac potentias suspicimus, & miramur, vo-
luit nos suo sanctissimo exemplo ab hoc er-
rore eripere: nolens in domum principis ac po
tentis ire, vt filium eius curaret, licèt ab eo pre-
cibus exoratus fuerit, in domum autem cen-
turionis non obsecratus iuit, vt non filio, sed
famulo eius salutem tribueret. Et hunc casum
peculiarem esse non putetis, solumque filium
Dei hoc egisse, nam multi serui eius hunc sty-
lum obseruarunt. Elisæus enim (vt sacra refert 4.Reg.4
historia) in domum Sunamitidis ad filium eiꝰ
suscitandum, ire non dedignatus est, & incu-
buit super puerum, posuitque os suum super
os eius, & calefacta est caro pueri. In domo
huius pauperculæ mulieris nullum horrorem
sanctus Propheta de puero mortuo concepit.
At verò (vt statim sequenti capite dicitur,) 4.Reg.5.
*cùm veniret Naamã princeps militiæ Regis Sy-
riæ, & existimaret se ab ipso honorificè excipien-
dum esse,* (ait sacer textus.) *Misit ad eum Eli-
sæus nuntium, dicens: Vade & lauare septies in
Iordane, & recipiet sanitatem caro tua.* Quare
Propheta sancte, non egrederis ad excipien- 49
dum tantum principem, qui est vir magnus a-
pud Regem Syriæ & honoratus? Animad-
uertite eum fortassè iram esse concepturum,
dum putat te illum contemnere, & verè ita
con-

contigit, vt ibi testatur sacer textus. Iratus (inquit) Naaman recedebat, dicens: *Putabam quòd egrederetur ad me, et stans inuocaret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ,*
50 *& curaret me.* Nihil horũ sanctum Prophetã commouit, vt ad tantum principem excipiendum exiret. Sed væ, væ quàm pauci Elisæi hodie in omnibus statibus reperiuntur: si enim aliquis pauper litem exercet, nec scribam inuenit, qui ei scripturam faciat, nec aduocatum, qui ipsius causam suscipiat, denique vix ab ipso iudice auditur; si autem diues aut potens prætorium ingreditur, vt litem aliquam dirimat, statim scribæ, aduocati, & iudices ei sese offerunt, dicentes, se ad eius seruitium paratissimos esse. Si pauper ægrotat, vix medicus est, qui eum visitet, diuite verò laborante omnes se fœlices reputant, si ab ipso vocentur. Quid plura? religiosi etiam, qui paupertatem & humilitatem profitentur, & se iactãt & magnifaciunt esse principum & magnatum confessores. O detestabilem vanitatem! Hoc est
Iacob. 2. malum illud, à quo beatus Iacobus Apostolus nos grauissimis his verbis reuocare conatur, *Fratres mei, nolite in personarum acceptatione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ.*
51 *Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum annulum habens, in veste candida: introierit autem, & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum, qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum, nónne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum?* Audite, fratres mei dilectissimi. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? His verbis apparet, Apostolum nostros mores in spiritu prçuidisse. Quid enim in nobis hoc abusu frequentius? Si enim vir potens, aut nobilis opera nostra indigeat, quã celeritate, qua fronte, qua verborum lenitate ei obtemperamus? At si pupillus, si vidua, si aduena, si peregrinus fores nostras necessitate motus, paulò frequentiùs pulsauerit: qua ver-
52 borum asperitate repellitur, & exploditur, & insolens atque importunus appellatur? Quo quid inhumanius, quid crudelius esse potest?
Eccle. 4. Quantò aliter fieri Ecclesiastic. monet, cùm ait: *Congregationi pauperum amabilem te facito, & presbytero* (hoc est seniori) *humilia animam tuam, & magnati humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia caput tuum, & redde debitum tuum, & responde illi pacificè in mansuetudine.* Hæc est igitur Christiana philosophia, hic modus & ratio, qua cum pauperibus agendum esse cælestis Magister docet. Vbi & illud prætereundum non est, quòd seniorem demissa anima, magnatem aperto capite honorare præcipimur, vt intelligam' plus 53
honoris ætati quàm terrenis opibus deferendum, siue quod plus sapiẽtia senectutis comes honoris quàm opes mereatur, siue quod illi prius ad communis omnium Domini cognitionem venissent. Itaque fratres, si de Christi nomine hac doctrina gloriamur, non mundi legibus & institutis, sed Christi spiritu atq; ductu vitam & linguam nostram instituamus. Ne quis verò consilium hoc parui çstimet, audiat eundem Ecclesiasticum, magnam religionis nostrç partem ad hoc officium referentem. Sic enim ait: *Gloria diuitum honoratorum & pauperum timor Dei est.* Eccl. 10.
In quo verò timor Dei maximè cernatur, declarat protinus: Non despicere hominem iustum pauperem, & non magnificare virum peccatorem diuitem. Hoc est autem, quod inter præclaras iusti viri virtutes, Regius vates enumerat, cùm ait: *Ad nihilum deductus est in conspectu eius magnus,* (siue 54 Psal. 14.
vt alij verterunt, *Despicitur in oculis eius malignus*) *timentes autem Dominum glorificat.* Hoc est, vir iustus improbos quamuis genere, opibus, & gratia florẽtes, pro nihilo ducit, colentes autem Deum veretur & obseruat, licet pauperes sint, & apud homines abiecti & contempti. Hoc autem Abdias vir iustus regiæque 3. Reg. 18.
domus prçpositus, cumulatissimè prçstitit, qui cùm Heliam Prophetam vilissimo cultu atque habitu indutum in itinere obuium habuisset, tanta illum reuerentia atque honore affecit, ac si numen aliquod cæleste in illo cerneret, nam & in faciem suam coram eo procidit, & se illius seruum, illum verò dominum suum appellauit. Nunquid, ait, non indicatum est tibi Domino meo, &c. O vtinam in nobis amor Iesu Christi Saluatoris nostri ardentissimè regnaret, quo ad omnes pauperes honorandos, 55
in quibus ipse repræsentatur, moueremur: & vtinam

vtinam à nobis hanc inhumanitatem auerteremus, qua illos contemnimus.

Theophylact. Secunda responsio, quæ suprapositæ quæstioni adhibetur, est Theophylacti, dicentis: Dominum in domum Reguli non iuisse eò quòd illum errorem habebat, vt existimaret, ipsum Dominum absenti ægroto salutem non posse tribuere, vt autem ipsum à tanta infide-
56 litate curaret, voluit filium eius in absentia curare.

Iam verò eo descendēte, serui occurrerūt ei, dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo ab eis, qua hora melius habuisset. Ex hoc loco quandam cælestem doctrinam educere possumus, videlicet, vt nunquam velimus scire quis nos odio prosequatur, aut quis nobis nocuit. In sacro Genesis volumine Deus ad Abraham
Gene. 15. sic dixisse legitur: *Scio quòd peregrinum futurum sit germen tuum in terra non sua, & subijcient eos seruituti, & affligent quadringentis annis.* Vbi valde perpendendum est, non ei dixisse Dominum qua in terra peculiariter captiuitas illa futura erat, an in Ægypto, an in Syria, an verò in Babylonia, sed solùm dixisse in terra aliena: ne videlicet Patriarcha sanctus haberet occasionem, odio prosequendi illam Ægyptiorum nationem. Benefactor verò inquirendus est, vt beneficia, quæ fecit ei, gratificentur,
57 & vt etiam diligatur. Quod longè aliter communiter fieri solet: non enim homines inquirunt, quis in eos beneficia contulerit, & si aliquod malum eis euenit mundum euoluunt, quousque reperiant, qui ipsis damnum intulit, vt posteà de illo vindictam sumant. O Christe superne mundi Magister, te omnes hierarchiæ cælestes collaudent, qui permisisti, vt sacratissimi oculi tui velo operirentur, cùm te ignominijs & alapis Iudæi afficiebant, & in tuam pretiosissimam faciem sputa conijciebant. In quo nos docuisti, vt cum nobis iniuriæ illatæ fuerint, cæci efficiamur, & nolimus scire qui illas fecerit. Siquidem adeò ad iracundiam procliues sumus, vt quacunque minima occasione indignemur. Regulus iste horam interrogauit, in qua melius habuerat filius eius, vt, videlicet, certior factus esset, an Christus Redemptor noster eum sanasset, & sic ei gratias pro beneficio ageret.

58 *Et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus Filius tuus viuit, & credidit ipse & domus eius tota,* An non iam crediderat, cùm dictum est de eo: *Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus?* Crediderat planè sed tamen cum modò dicatur credidisse, necessario fatendum est, fidem eius edito miraculo auctam fuisse. Anteà enim credidit sermoni Christi, modò verò credidit in Christū, ipsum esse verum Messiam ac mundi Saluatorem profitens: nec modo ipse credidit, sed etiā domus eius tota, Domini sui fidem imitata eo demque miraculo conuicta. In quo videre est, quantum ad eruditionem seruorum exempla conferant dominorum. In sacra Regum historia legitur, *Arripuit Saul gladium suum, & irruit super eum.* Quòd cùm vidisset armiger eius, videlicet, quòd mortuus esset, Saul, irruit 59
etiam ipse super gladium suum & mortuus est cū eo. Existimauit infœlix ille, æquū esse, quòd siquidem Dominus ipsius se interfecerat, idem etiam ipse faceret. Et cùm Dominus ante Herodem præsentatus fuit, inquit beatus Lucas, *quòd videns ipse eum in cōspectu suo nullum miraculum facere, nec ad quæstiones propositas respondere, spreuit illum cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba: infidelis enim dominus & illusor infideles & illusores quoque seruos suos fecit.* Et in libro Sapientiæ dicitur, *quomodò idololatria in mundo inuenta est.* Olim namque quando alicuius filius dilectus moriebatur, pater ipse effigiem filij mortui auream, vel argenteam conflabat, eamque domi suę in loco, per quem trāsiturus erat, collocabat, vt sic filij sui recordaretur, famuli verò existimantes suis dominis placere imagines illas colebant & venerabantur. Cumque aliquid ab ipsis pete- 60
bant, id per intercessionem imaginis filij mortui postulabant: cum autem scelus aliquod perpetrabant, propter eandem imaginem veniam petebant, ad ipsam humiliter cōfugientes. Et hinc orta est idololatria seruorum, qui illa quæ dominos suos colere videbant, ipsi etiam venerabantur. Et hoc est, quod ibi facer textus inquit loquens (vt dicimus) de modo, quo abominabile hoc peccatum in mundum introductum est. Acerbo, ait, luctu dolens pater rapti citò sibi filij fecit imaginem, & illum, qui tum quasi homo mortuus fuerat, nūc tanquam

[Right margin notes: 1. Reg. vltim. — Luc. 23. — Sap. 14. — Simile.]

quam Deum colere cœpit, & constituit inter seruos suos sacra & sacrificia: deinde interueniente tempore conualescente iniqua consuetudine hic error tanquam lex custoditus est. In
Nu.26. Numerorum volumine sic legitur: *Factum est grande miraculum, vt Core pereunte filij illius*
61 *non moreretur.* O admirabile mysterium: Ecce qualiter sacra Scriptura amplificat fuisse grande miraculum, quòd pereunte Core (qui fuit vnus ex rebellibus contra sanctum Moysen) & in terræ abysso summerso, filij eius simul non perirent, atque impij sicut ipse pater nõ essent: communiter enim quales parentes sunt tales filij, & quales domini, tales famuli. Quicunq; ergo domini estis; videte obsecro quæ viuendi exempla subditis præbeatis: Cùm enim homo priuatus delinquit, soli sibi nocet: patres autẽ familias, si improbi sunt: tot scelerum rei fiũt, quot praua exempla suis prębuerunt, cum illis
Prou.7. apud inferos arsuri, quos malitia sua corruperunt. Et sic vbi nos legimus, *Non pecces in mul-*
62 *titudine ciuitatis:* in contextu Græco habetur: *Non pecces in multitudinem ciuitatis,* & sic legit etiam Rabanus. In quo significatur, eum, qui cum plurimis peccat, omnib. nocere, siquidem omnibus est incitamentum peccandi. Quod si hoc de quocunque peccatore dicitur, multò magis de patre familiàs & de domino, quorum exempla plus mouent, dici potest. Hoc attendant domini, qui in ludo atq; alea dies noctesque consumunt, quique alienæ castitati insidiantur, qui linguam suam quotidianis iura-
Simile. mẽtis inficiunt, quos tota penè familia imitatur. Hoc etiam attentius attendite, quicunque patres estis: nam sicut infirmæ arbores, (quales vitis, hedera, & reliquę similes sunt) quia per se in altum suberigi nequeunt, nexib. quibusdam in hoc à natura datis finitimas arbores prehendunt, atq; illarum adminiculo fulciuntur, ac sese in sublime erigunt, sic natura paruuli,
63 cum per se nihil sciant, aliorũ ductum sequentur. Quomodò ergo crescent, & in virtute pro
Simile. ficient, si in parentibus suis non nisi scelera ac peccata cõspiciunt? In mari producuntur quidam pisces, plurimos pedes habentes dicti cancri, vulgò. [*Cangrejos,*] qui retro ambulant. Et cùm mater ipsorum plurimos pariat, animo obsecro fingite, istam loqui scire, & eos sic alloqui: Iam scitis filij nos in loco periculoso vitam degere, in quo pisces maiores minores comedunt, ideo oportet, vt illos fugiamus, nos ante ambulare & non retro. Ipsi autem ambulare incipientes, retro sicut solent ambulant, & illa ait: Non sic filij, sed ante ambulare debetis, quoniam hoc modo in ora inimicorum vestrorum incidetis. Ipsi verò, Ambula, inquiũt, mater, & videbimus quomodo gradiaris, & à te libenter addiscemus. At ei retro ambulare in-
cipienti filij sui dicunt: Nunquid mater nos 64
ante ambulabimus, cum tu retro gradiaris? O domini, ô prælati, ô patres familiàs, animaduertite obsecro, quomodo inferiores, filij ac subditi antè incedent, si vos retro ambulatis. Præite, præite de virtute in virtutem & non retrocedatis de peccato in peccatum, & statim inferiores vestri vosipsos sequentur, sicut serui huius Reguli fecerunt, qui cum domino suo in Christum Saluatorem crediderunt. Hic est fructus, quẽ supernus Redemptor ex suis miraculis prætendebat, scilicet homines ad fidem,
amorem, & obedientiam sui æterni patris at- Psal.103.
trahere. Atque ita Regius Propheta inquit: *Quàm magnificata sunt opera tua Domine omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua,* id est, fidelibus tuis. Quod perinde est ac si diceret: Tuis Domine operibus miraculorum & magnificentiæ plenis, quę tua ineffabili sapientia & potentia operatus es, peccatores ad tuam diuinam obedientiam conuersi sunt, & quia à dæmone possidebantur, nunc à tua diuina clementia possidentur. Atq; ita im-
pleta est terra possessione tua. Ex quo sequi- 65
tur, nos magnam iniuriam miraculis supernis Iesu Christi Redemptoris nostri irrogare, si cũ ea audimus, ad eius diuinum amorem & obedientiam non incitamur. Quocirca profundè nos ea cõsiderare oportet, ne ob defectum huius cõsiderationis sic singulares effectus in no-
bis deficiant, imitantes sanctum Dauid, qui ea Psal.118.
altè considerabat, cùm dicebat: *Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es, mirabilia opera tua & anima mea cognoscet nimis,* id est, non superficialiter. Notate quæso qualiter sanctus Propheta hic dicat, se, quia profundè mirabilia opera Dei consideraturus erat, & in magnam ipsorum cognitionem deuẽturus, ipsum semper esse glorificaturũ. O vtinã nos ea sic meditaremur, & animo euoluerem9, lõgè aliter fine

dubio

66 dubio viueremus. Sed videamus quo miracu-
lo ad hanc fidem adducta sit familia illa: nimi-
rum quia perniciosissimam febrem, quæ ado-
lescentis corpus penè ad mortem adduxerat,
subitò ad verbum Iesu Christi sublatam vidit,
quam nulla ars, nullaque medicamenta cura-
re poterant. Non desunt tamen quotidie in
sancta Ecclesia similes animarum curationes,
quæ instar miraculi huius piorum fidem miro
modo illustrant atq; augent. Videas enim ple-
rosq; ante cõuersionem suam ardore febrium
spiritualium æstuare, quia sicut febris corpo-
67 ralis est, calor inordinatus in membris plus
quàm requiritur, sic febris spiritualis est amor
inordinatus temporalium. Atque ita de ani-
Eccl. 23. ma peccatrice in Ecclesiastico dicitur. *Anima
calida quasi ignis ardens, nõ extinguetur, donec
aliquid deglutiat.* Ex hac febri oritur corrup-
tio gustus, & ciborum spiritualium fastidium.
Atque ita de his peccatoribus dici potest id
quod sanctus Dauid de Hebræis dixit: *Omnem
escam abominata est anima eorum, & appropin-*
Psal. 106. *quauerunt vsque ad portam mortis.* Quapro-
Simile. pter sicut qui magnis febribus laborant, licet
epulis nullum saporem inueniant, si vident a-
lios maximo cum gustu & sapore manducan-
tes iram concipiunt non cõtra cibos, sed con-
tra seipsos & contra ægritudinem ipsorũ, quæ
est causa sui deprauati gustus: sic peccatores in
seipsos irasci debent, videntes quàm malè eis
virtutum exercitium sapiat, & qua pœna ipsos
ieiunium, cilicium & iniuriarum condonatio
68 afficiat. Hæc enim & alia similia, quæ iustis ni-
mium suauia sunt & illis amarissima, ægritu-
do & febris eorum efficit, idcircò contra seip-
sos irasci debent omni cura & solicitudine cõ-
tendentes, vt à se tam periculosam ægritudi-
nem expellant. Ab hac etiam febri solet homi-
nibus oriri quædam inquietudo & magna af-
flictio, sicut ægroto magna febri vexato, [*Con
la qual tiene tan terribiles vascas, que dal mi*
Simile. *bueltos en la cama.*] Et absque otio & quiete
huc atque illuc volutatur. Sic peccator inordi-
nato sui ipsius & rerum huius mundi amore
absque aliqua quietudine viuit: in nulla enim
earum otium & tranquillitatem inuenire po-
test, nec, dum in peruerso illo calore perstite-
rit inueniet, qui quidem non nisi liquore diui-
næ gratiæ extinguitur. Ideo Ecclesiasticus in
prææallegatis verbis inquit: *Anima calida quasi* 69
*ignis ardens non extinguetur, donec aliquid de-
glutiat.* Vbi maximè ponderandum est illud,
Donec aliquid deglutiat: Sola enim diuina gra-
tia & dona cælestia possunt aliquid vocari: nã
omnia mundi nihil sunt, & omnia illa non suf-
ficiunt ad extinguendum animæ peccatricis
ardorẽ, nec extinguetur donec aliquid deglu-
tiat; id est, diuinã gratiam. Cùm igitur in pec-
catoribus hanc pestiferam febrim extinctam
viderimus, & ipsos maxima cum affectione &
gustu sese in sanctis operibꝰ, quæ anteà abhor-
rebant, exercentes, intelligamus, hanc admi-
rabilem mutationem esse opus manus Dei po-
tentissimi, qui nos inuitat, vt magno cum gau-
dio & lætitia spirituali ipsum glorificemus & 70
collaudemus, atque in eius diuino amore ma-
gis inflammemur: vt sic ditati gratia, cõsequa-
mur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius, Amen.

DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

***Simile est regnum cœlorum homini regi, qui vo-
luit rationem ponere cum seruis suis.*** Mat-
thæi 18.

Dilectissimus Deo B. Ioannes in sua Ca- 2
nonica sic ait: *Qui odit fratrem suum,* 1. Ioan. 3.
homicida est. Non vult dicere sanctus
Apostolus, eum qui fratrem suum odio habet,
esse homicidam eius: non enim omnis, qui a-
lium odit, ei statim mortem desiderat, sed ho-
micida est sui ipsius, quia (vt ait Ecclesiasticus)
Quasi rhomphea bis acuta, hominis iniquitas. Eccl. 21.
Peccatum mortale dicitur romphea bis acuta,
quoniam hominem gratia & iure gloriæ pri-
uat, & hoc ense ipse seipsum interficit, idcircò
qui odit fratrem suum, homicida est sui ipsius. Gene. 4.
Hoc bene intellexit Lamech, qui suum auum
Cain interfecit, & domum suam rediens sic la-
mentari cœpit: *Audite vocem meam vxores* 3
Lamech, quoniam occidi virũ in vulnus meum,
hoc est, in vulnere animæ meæ: Interemi
Cain in corpore, & meipsum in anima. Ex quo
infertur, quòd ille, qui odit proximum suum,
licet

licet ei illo odio noceat, multò magis sibi ipsi obest. Nec intelligatis in hoc loco nomine fratris Christianum duntaxat intelligi; non enim ipse solus, sed quicunque alius homo intelligitur, omnes namque fratres nostri sunt, vtpote filij Dei, sicut & nos per creationem, & eis amorem debemus, quamuis Christianos magis singulari amore diligere debeamus. Quando Patriarcha Ioseph in Ægypto Beniamin vidit, quia erat frater eius ex patre & matre, commota sunt magnoperè viscera ipsius. Atque
Gen. 46. ita inquit sacer textus, *Attollens autem Ioseph oculos, vidit Beniamin fratrem suum vterinum & ait: Deus misereatur tui fili mi.* Festinauit-
4 que in domum, quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, & erumpebãt lacrymæ: & introiens cubiculum fleuit. Quod ei non contigit, cùm alios vidit fratres, quia non erant vterini sicut Beniamin, & ideo eos tam tenerè non diligebat. Sic licet omnibus hominibus amorem debeamus eo quòd omnes patris nostri Dei per creationem sunt filij, tamen peculiariter Christianos debemus diligere, qui sunt fratres nostri ex parte parentis, scilicet, Dei, & matris, videlicet, sanctæ Ecclesiæ, quæ nos per virtutem diuinam in sacro baptismate regenerauit. Ait igitur sanctus Apostolus, eum, qui odit quemcunque hominem, suiipsius homicidam esse. Cœlestis magister Iesus Christus, vt hoc odium à cordibus nostris longissimè auerteret, paulò antequàm parabolam hanc
5 hodierni Euangelij proponeret, dixit: *Si peccauerit in te,* (id est, contra te) *frater tuus, vade & corripe eum intra te & ipsum solum.* Quibus verbis pijssimus Dominus iubet, vt cum à proximo tuo offensus fueris, maiorem rationem habeas, magisque cures eum ab illo peccato auertere, (quod in te offendendo commisit) quam iniuriam, & damnum tibi illatum vindicare. O admirabilem puritatem, ac perfectionem legis Euangelicæ, & admirabilem charitatem illius, qui eam instituit. Quamquam in cœlo plurimi planetæ & stellæ sunt, omnes simul non sufficiunt ad expellendas ab ipso tenebras, nisi sol, qui eas sua excellentia
6 explodit. Sic licet quamplurimi in mundo extitere sapientes, qui lucem hominibus ipsos docendo dederunt, solus tamen Iesus Christus qui est verus sol, noctem ab eo atque omnes tenebras expulit. Magnam lucem Tullius licet Gentilis dedit, dum libros de amicitia scripsit: admonens & inuitans homines ad pacem, amorem, & tranquillitatem seruandam, & quòd nullus alteri iniuriam faciat, nisi quando ab eo fuerit iniuria lacessitus, tunc (inquit) poterit huiusmodi iniuriam sibi illatam vlcisci. At diuinus sol vult omnino vt homines clari sint & angelis æquales, & non solùm de iniurijs sibi factis vindictã non sumant, sed quando iniuria fuerint affecti, maiorem rationem habeant de damnis, quæ illatores iniuriarum sibiipsis inferunt, animas suas per peccatum interficientes, quàm de iniuria, quæ eis fit, & ita omni cura & possibilitate eos ab illo damno & peccato mortali auertere conentur. Do- 7
cente igitur & iubente Domino hæc tantę perfectionis & charitatis inquit Sacer Euangelista. Tunc accedens Petrus, dixit; *Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies?* Existimauit sanctus Apostolus, [*Que se auia alargado mucho, y que auia tirado la barra hasta lo vltimo donde se podia tirar. Y cierto cõforme à lo que agora hazemos, harto se alargo.*] Tam arcta & angusta est charitas nostra, vt si aliquando iniuriam condonemus, dicere soleamus, [*Esta yo la perdono.*] Sed si ille aliam mihi intulerit, non impunè abibit, & simul vtriusque pœnas luet. Quis est, qui proximo suo secũdam iniuriam parcere velit, si primam ei condonauit? Profectò difficile reperietur, qui hoc agat. Idcircò diximus, quod iuxta cha-
ritatem nostram, [*Se alargo mucho Sant Pedro,* 8
pero con todo quedo corto,] secundum charitatem, quam Dominus postulat, habeamus. Et ideo ei ipse Dominus respondit: *Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies:* vbi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quod perinde est ac si diceret, debes iniuriam proximo tuo condonare, quotiescunque te offenderit. Ita sacri Apostoli fecere, & nos, vt idem faceremus, docuerunt. Atque hoc significat, quod ait diuus Paulus. *Cor nostrum dilatatum est, tanquam filijs dico, dilatamini & vos.* Inquit sanctus Apostolus se suosque socios corda dilatata habere, nõ solũ quia ipsa amicos, & inimicos capiebãt, & erga omnes amplus in illis erat amor, verũ etiam quia omnes iniurias capiebãt. Tam amplum enim 2. Cor. 6

cor habebant, vt omnes ſibi illatas iniurias li-
benter perferrent,& eos,qui ipſos perſequebã-
9 tur,diligerent:in quo certè vera patientia con-
B. Greg. homil. 7. ſiſtit, vt B.Gregorius egregiè teſtatur, dicens:
Patientia vera eſt, cũ amas perſecutorem tuũ.
Et de his omnibus S. Apoſtolus nos admonet,
cùm ait: *Tanquam filijs dico, dilatamini et vos.*
Et vt melius hoc nobis perſuaderet, adiunxit
paulò inferiùs, *Vos enim eſtis templum Dei viui*
ſicut dicit Deus, Quoniam inhabitabo in illis &
ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi populus. O
admirabilem dignitatem Chriſtianę gentis,ſi-
quidem illis Dominus pollicetur,ſe in ipſis tã
quam in templo ſuo habitaturũ.Si ergo huius
ſummi dei templa ſumus,oportet magnam in
cordib.noſtris amplitudinem habeamus San-
ctus propheta Ezechiel refert, ſe quoddã per-
magnum ædificium in montis cacumine ædi-
Ezec. 40 ficatum vidiſſe. *Et ecce*,inquit,*murus forinſecus*
in circuitu domus vndique. Et vidiſſe,ait,virũ,
10 qui ædificium illud metiebatur,& in manu vi-
ri calamus menſuræ ſex cubitorum, & palmo
menſus eſt latitudinem ædificij, calamo vno,
altitudinemque calamo vno. Hoc ædificium
& hæc domus Dei eſt iuſtus, qui domicilium
ſuum ac fundamentum in monte alto habet:
ſuam enim affectionem & voluntatem in cœ-
lo retinet. Tale eſt fundamentum hominis,
qualis eſt affectio eius. Etenim qui affectio-
nem ſuam in voluptatibus, diuitijs, & bonis
temporalib⁹ ſitam habet, ibi etiam ſuum fun-
damentum habet, qui autem in Deo affectio
nem ſuam collocat, ibi & fundamentum eius
eſt. Qui hanc domum circundat,eſt Chriſtus
Saluator noſter, ſicut propheta Iſaias aſſerit
Iſai. 26. dicens: *Saluator ponetur in ea murus & ante-*
murale. Et quamuis ad literam hic ſanctus vir
11 de ſancta Eccleſia loquatur, rectè tamen de
quolibet iuſtorum intelligi poteſt. Menſura
verò,qua hoc ædificium menſuratur, eſt virga
ſex cubitorum & vnius palmi, per quam vita
actiua &contemplatiua ſignificatur.Nam per
ſex cubitos vita actiua denotatur; ſenarius e-
nim numerus operationem & laborem deſig-
nat,ſiquidem ſex diebus omnia Deus fecit,per
ſeptimum verò otium & tranquillitas intelli-
gitur: die namque ſeptima requieuit Deus ab
omni opere, quod patrarat. Atq; ita per ſepti-
mum,qui eſt palmus, ſignificatur vitæ cõtem-
platiuæ quies & tranquillitas.Sed quæro qua-
re ſanctus ille vir ſeptimum nõ fecit cubitum,
ſicuti & ſex priores? Certè ad inſinuãdum om-
nem adimpletionem vitę actiuę in hac vita fu-
turam eſſe,in gloria enim nullæ miſerię nullæ-
que ſunt neceſſitates, quibus ſubuenire opor-
teat. Non eſt famelicus, qui ſatiari debeat, ſi- 12
quidem omnes ſaturari ſunt; non eſt ægrotus,
qui viſitandus ſit, quoniam omnes perpetuam
habent ſalutem,&c. De vita contemplatiua è
contra eſt; hic enim incipitur, & in cœlo perfi-
citur. In nullo namque puro homine contem-
platio in hoc ſæculo perfecta fuit: quia (vt ait
Apoſtolus) *Videmus nunc per ſpeculum in ænig-* *1. Cor. 13.*
mate, tunc autem facie ad faciem. Idcircò non
per cubitum ſed per palmum, qui nũquam ad
cubiti magnitudinem accedit, ſignificatur.Dũ
autem inquit S.Propheta ædificium in ampli-
tudine hanc menſuram habuiſſe, oſtendit iu-
ſtum debere cor amplum & ad omnia miſeri-
cordię opera tam ſpiritualia,quam corporalia
exercenda paratiſſimum habere. Non ſolum 13
autem in ſpiritualibus, quæ (vt ſcitis) ſeptem
ſunt,ſcilicet,docere,conſulere, corrigere,con-
ſolari,ſufferre,orare,& parcere,tantummdò ſe
exercere debet, ſed ſuper omnia ſanctã rerum
diuinarum contemplationem aſſiduè ample-
cti. Dum autem ſanctus ille vir eandem men-
ſuram in altitudine atq; in latitudine ædificij
reperit,inſinuat tantam futuram eſſe gloriam,
qua iuſtus in cœlo fruetur, quanta fuerit cha-
ritas,qua in his ſeſe exercuit in ſeculo. Et ideo
D.Paulus ait,Tanquam filijs dico,Dilatamini
& vos.

Cum igitur Dominus beato Petro dixerit,
debere proximo ſuo toties iniuriam cõdona-
re, quoties eum offenderit, vt eum & nos om-
nes doceret obligationem,quam ad hoc faciẽ-
dum habemus, immediatè parabolam hanc
propoſuit, dicens: *Simile eſt regnum cœlorum*
homini Regi qui voluit rationem ponere cum ſer-
uis ſuis. Et oblatus eſt ei vnus qui debebat decem
millia talenta, &c. quæ ſequuntur vſque ad fi-
nem. Hic homo Rex,qui rationem à ſeruis ſuis
exigit,nõ dubium,quin ille ſit,qui (vt D.Ioan- 14
nes ait) habet in veſte & in fœmore ſuo ſcriptũ; *Apoc. 19*
Rex regum, & Dominus, dominantium, qui cõ-
ſtitutus eſt à Deo iudex viuorum & mortuorũ,
vt ait B. Petrus. Huius autem Regis ſerui ho- *Act. 10*
mines

mines sumus, quib. hoc seruitutis nomen magis etiam quàm ipsis Angelis quadrat: illi namque creationis iure, nos vero & creationis & redemptionis titulo eius serui sumus. Rationis verò exigendæ tempus extremi iudicij dies est,
1.Cor.5. in quo (vt Apostolus inquit) *oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum.* Qua quidem sententia Salomon longam illam rerum expetendarum disputationem integro volumine absolutam
15 cōclusit Ecclesiastes dicens: *Cuncta, quæ fiunt,*
Eccl 12. *adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum fuerit, siue malum.* In qua quidem ratione exigenda cùm multa improbis formidabilia sint, ira certè iudicis tanto improbis terrori
Apoc. 6. erit, vt quemadmodum B. Ioannes ait, *ingrediantur in speluncas et in petras montium, & dicant montibus & petris: Cadite super nos & abscondite nos à facie sedentis super thronum & ab ira agni, quoniam venit dies magnus iræ ipsorū, & quis poterit stare?* Iram autem agni appellat vt indicet talem eius diei iram futuram, qualis eius mansuetudo anteà præcessit. Sicut ergo eius mansuetudo fuit supra omnem modum, (quando à seruis & pro seruis Dominus maiestatis colaphis cædi sustinuit) ita supra omne quod cogitari potest, illius tunc ira desæuiet,
16 quādo quos tantopere dilexit & tam caro pre-
Simile. tio redemit, tā diro supplicio mulctabit. Qualis quæso esset erga filium matris furor, si ipsa illum manib. correptum in ingentem ignis pyram flammis absumendum proijceret? Cum ergo nos pijssimus ille agnus plusquam materna charitate dilexerit, quos tantis in cruce doloribus parturiuit, qualis ille furor æstimandus est quando quos ita parturijt, vltricibus flammis perpetuò cruciandos cōmittet? Hanc por-
17 rò iram non solùm pectore concipiet, sed ipso etiā vultu demonstrabit, quæ res tanto impro-
B.Chrys. bis terrori erit, vt B. Chrysost. satius esse dicat, decem millia fulgura sustinere, quàm faciem illam mansuetam videre à nobis auersam. Ad hunc terrorem iusti nō habebunt, quin potius maximo cum solatio & securitate erunt. Atq; ita S. Dauid loquens qualiter Deus nunquam Ecclesiam suam & iustos: qui in ea sunt, deseret, inquit: *Quia non repellet Dominus plebem suam, & hæreditatem suam nō derelinquet, quoadusque iustitia conuertatur in iudicium, & qui iuxta illa omnes, qui recto sunt corde.* Populus & 18
hæreditas Dei est sacrosancta Ecclesia pretioso Iesu Christi Redemptoris nostri sanguine redempta, quam ipse non deseret, quoadusq; iustitia conuertatur in iudicium extremum, vnicuique quod meruerit, tribuens. Vbi alia translatio habet: *Quoadusque in iustitiam conuertatur iudicium.* i. Quousque id quod iudicatum fuerit, executioni mādetur, Deo ipso vnicuique quod meruerit tribuente. Et qui erunt iuxta illam iustitiā qui illam securè expectare potuerunt? Omnes certè, qui recto sunt corde. Psal. 93.
Contendamus, ergo fratres & omni cura studeamus corda recta habere, & in illa die nos ipsos in magna confusione non videbimus.

Et cùm cœpisset rationem ponere, oblatus est ei vnus qui debebat decē millia talentorum. B. Gregorius, D. Hieronymus, ac B. August. inquiūt, hunc hominem sic tāto debito oppressum esse peccatorē in peccato mortali existentem. Peccatum .n. mortale vocatur debitum ab effectu, nō quòd essentialiter sit debitum, sed quia nos debitores facit, & hoc est figura in sacra pagina nimis vsitata, ob cuius ignorantiā quamplurimi erant. Figura verò hæc dicitur synedoche, quando. s. pars pro toto accipitur, vel totū pro parte, vel effectus pro causa aut causa pro effectu: vt in Epist. ad Romanos ait B. Apost. *Spiritus postulat pro nobis gemitib. inenarrabilibus.* B. Greg. B. Hiero. sup. hunc locum. D. Aug. li. de ver. Domini. Rom. 8.
Nunquid Spiritus sanctus aliquē superiorem 19
habet, à quo postulet? & cū summa lætitia sit, in eo gemitus & ploratus esse pōt? Respondeo, hic accipi causam pro effectu, dicitur .n. spirit[9] postulare pro nobis, quia postulare nos facit gemitib. inenarrabilib[9]. Et in actib. Apostolorum de Iuda sic scriptum est: *Hic possedit agrum de mercede iniquitatis.* Quando ager ille emptus fuit, iam impius Iudas mortuus erat, quomodo ergo illū possedit? Dicitur illum possedisse, quoniam possidere fecit: nisi .n. ille fuisset, ager nō emptus esset. Si igitur regula tenenda: quotiescunq; De[9] in sacra scriptura humano more loquitur, & dicit ea, quę ei conuenire non possunt, cū hac figura intelligenda sunt: vt videre est apud S. Isaiam. *Super quem*, inquit, *requiescet spiritus meus, nisi super humilem?* De[9] super humilem non requiescit, sed requiescere dicitur, quoniā ipsum requiescere facit, & quę Act. 1. Isai. 66.

tum reddit, ne à fluctibus mundi rapiatur. Ita
in proposito peccatum appellatur debitum,
eo quod peccatorem æternę pœnæ debitorem
20 reddit, in peccato enim est auersio à Deo, &
quia peccator faciem affectionis suæ auertit à
Deo, ipse Deus faciem suam ab eo auertit, ne
ipsum amplius videat, & hæc est pœna damni.
Et quia inordinatè ipse peccator se ad creatu-
ras vertit, vult Deus, vt creaturę illum in æter-
num torqueant, & hæc vocatur pœna sensus.
Atque ita quærens subtilis Scotus, quid sit,
quod in anima remanet, postquam peccatum
Scot. in mortale commissum est, respondet per pecca-
4.dist.14 tum remanere obligationem pœnæ æternæ.
D.Th. 1. 2.q.86. art 2. Et D. Thomas inquit remanere quandam in
anima maculam & turpitudinem. Ne autem
cogitetis, verbum hoc, obligationem ad pœ-
nam, esse denuò inuentum, audite in Actibus
Act.8 Apost. B. Petrum cuidã peccatori sic dicentẽ:
*In felle amaritudinis & obligatione peccati vi-
deo te esse.* Hinc etiã intelligetis illa diuini Psal-
Psal.124. mographi verba, scilicet, *Declinãtes autem, hic
sistendum est, In obligationes adducet Dominus
cum operantibus iniquitatem.* In hoc loco (vt e-
21 ruditè Cassidorus explicat) duo peccatorum
Cassiod. genera denotantur. Est enim peccatum com-
sup.Psal. missionis, id est, operari positiuè malum: aliud
est peccatũ omissionis. Eos autem qui hoc se-
cundum genus peccatorum cõmittunt, S.Da-
uid vocat declinantes, quoniam à regula boni
deuiant, & inquit eos, qui benefacere omise-
rũt, cùm possint, æternam esse pœnam subitu-
ros, sicut illos, qui malum exercuerunt: vtrosq;
enim Dominus inferni suppliciis puniet. Ideo
sic ordinanda est litera, Declinãtes, scilicet, per
omissionem, adducet Dominus cum operan-
tibus iniquitatem; In obligationes; id est vtriq;
scilicet perpetrantes peccatum cõmissionis &
omissionis ad pœnam æternã remanent obli-
gati. Non solùm autem peccatum dicitur de-
bitum, sed etiam debitum maximum: & ideo
22 Dominus de hoc debitore ait, *Qui debebat ei
decem millia talentorum.* Gulielmus Budęus in
Budæus in suis annotat. suis annotationibus inquit, talentum esse sex-
centos aureos, atque ita decem millia talenta
esse, [*Se ys milliones de ducados.*] Peccatũ verò
lethale dicitur tam magnum debitũ eo quòd
nullus per se solum illud soluere potest: imò di-
citur debitum infinitum, quia est infinitæ ma-
litię obiectiuè, & quia est destructiuum gratię,
quæ includit in se pretium vitæ Christi de quo
B.Paul. ait, *Empti enim estis pretio magno.* Qua- *1.Cor.6.*
propter æquissimum est, nos magnificare Dei
gratiam, siquidem in ea thesaurus vitæ & mor-
tis Iesu Christi, qui est infiniti valoris, inuolui-
tur. Hinc intelligetis, vos, cùm peccatum ali-
quod mortale committitis, non solùm dignos
esse vt puniamini tanquam trãsgressores man-
datorum Dei, & offensores diuinæ maiestatis,
sed tanquam diuini eius thesauri ac pretiosissi-
mi sanguinis & sanctissimę gratię dissipatores.
Quocirca quantò maiores gratias & fauores
accepistis, tanto grauius est peccatum, quod
perpetratis. Et hinc intelligetis etiam illa ver-
ba prophetę Isaiæ: *Nouissimo aggrauata est via* 23
maris Galilææ Gentium. Terram Genesaret, Ca- *Isai.9.*
pharnaum, & Bethsaida, hic S.Propheta viam
maris appellat, eo quòd inde in Tyrum muni-
tissimã vrbem nauigari solebat, quæ, quoniam
maritima erat, à S.Propheta mare vocatur. At-
que has duas vrbes, quæ in prouincia Galilææ
erãt, nouissima culpa aggrauatas esse, id est [*Se
les haze nueuo cargo.*] Et peccata eorum esse
grauissima propter multitudinem miraculo-
rum, quę Christus Redemptor noster in illis e-
didit, quib⁹ noua obligatio eis, vt boni essent,
oriebatur. Huc spectat id, quod idem Dñs de
ijs duabus ciuitatibus dixit: *Væ tibi Corozain,* *Matt.11*
*væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sydone fa-
ctæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim
in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Verum-
tamen dico vobis Tyro & Sydoni remissius erit in
die iudicij quã vobis.* Ecce igitur qualiter sum-
ma Veritas affirmat, peccata illarũ vrbium gra- 24
uiora esse propter maiores fauores, quos à diui
na liberalitate acceperant. Vnde sequitur, ne-
minẽ debere seipsum iactare eo quod plura à
Dño, siue spiritualia, siue corporalia beneficia
receperit, quin potius se summittere & humi-
liare debet, cũ tot tantisq; oneribus se oneratũ
conspexerit. Cum enim quis de ingenio, de vi-
rib⁹, de pulchritudine, de nobilitate, de diuitijs
tam spiritualibus quam corporalib. gloriatur,
perinde est ac diceret, plurima debita, quę sol-
uere non possum, debeo. Nã (vt ait D.Paulus)
quid habes, quod non accepisti? Oĩa, quæ habes, *1.Cor.4.*
à Deo sunt, & ei illa debes, nec soluere potes:
igitur insania est magna, te laudare, & cum ita
onera-

oneratus sis te de acceptis beneficijs iactare. Peccatum etiã dicitur infinita malitia,q ́a quâtũ ex se est,est cõtristatiuum & expulsiuũ Dei. Contristatiuum,quia si Deus tristitiæ esset capax,peccatum in eo tristitiam infinitam efficeret. Tantò enim quis odit, & tantam tristitiam accipit propter offensam & iniuriam sibi illatam,quãtus est amor,quo se diligit,& cum
25 Deus se infinito amore diligat, infinita, si capax esset,tristitia afficeretur. cum ab hominibus offenditur. Atque ita quando Apostolus *Ephes.4* inquit, *Nolite cõtristari Spiritum sanctum Dei*, non est intelligendum, Spiritum sanctum tristitiam accipere,sed vult dicere: Non peccetis,quoniam peccatum quantum ex se est, est contristatiuum Spiritus sancti, & si ipse tristitiam non accipit, ideò est, quia ipsius capax non est. Est etiam peccatum expulsiuum Dei, nam quantum ex se est, ipsum Deum ab anima expellit. Si autem quis sic obijciat, cùm Deus sit infinitæ potentiæ, quomodò potest eum peccatum expellere? ad hoc subtilis Scotus respondet,dicens, quòd gratia expellitur per peccatum non formaliter, nec effectiuè sed demeritoriè:nulla enim vis est,quæ possit Deum effectiuè expellere, licèt demeritoriè sic. Et hoc est,vt dici solet, Non dicam,tibi,[*Que te vayas, pero yo te hare obras por donde te vayas*] *Scot in 1.d.37.*
26 Constituens Patriarcha Iacob è domo soceri sui Labã discedere,dedit pro causa huius discessus dicens vxoribus suis: *Video faciem Patris vestri, quòd non sit erga me sicut heri & nudius tertius*,hoc est, [*No le veo buen rostro.*] *Gen.31.* Et ideò ab eius domo discedere volo: hinc enim iudico cor eius non esse rectum erga me. *Eccle.13.* Nam (vt in Ecclesiastico dicitur) *cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala*. Hæc est etiam causa, ob quam Deus ab anima peccatoris discedit, videlicet, [*Torque no le muestra buena cara, ni tiene para el buen coraçon.*] O infœlix peccator,attende quid agas,licèt enim Deo non dicas, vt à te discedat, [*Hazes le obras con que el se vaya:*] Peccata tua demeritoriè illum à te expellunt: animaduerte qualis anima tua re-
27 manebit ab ea tanto bono discedente. *Simile* Quid obsecro vrbs magna & opulentissima appareret,si eam omnes vicini eius desererent? qui timor, & qui horror esset, eam sic desertam videre? Deus cum in anima est, & Angeli eius circumcirca;instar vrbis opulẽtissimæ est,quo decedente,ipsa tam deserta remanet,vt si homo eam intueri posset,horrore & timore perculsus perhorresceret,& à seipso fugeret. Itaque his omnib. de causis peccatum debitum maximum appellatur, & ideò Dominus illud per summam decem millium talentorum significauit.

Est autem maximè notandum, hunc seruum debitum hoc regi solummodò debuisse, atq; ita cùm ab eo petijt, vt expectaret,id est, [*Quando le pedia espera.*] Ei dixit, *Omnia reddam tibi*. Mirabile profectò,si seruus hic debito oppressus peccator est, ergo peccator nunquam contra suum proximum delinquit, & omnia peccata contra Deum sunt? Ad hoc respondeo, in operibus nostris non tantum esse cõsiderandum bonum vel malum, quod proximis facimus,quantum attendendum est seruitium,vel iniuria,quam Deo irrogamus. Cũ 28
enim pauperem induis,aut illum cibas, vel ægritudinem eius curas,&c.non tantum attendendum est ad illam necessitatem, qua fratri tuo subuenis, quantum ad voluntatem Dei, qui tibi præcipit,vt hoc pro eius amore facias. Sic cùm peccatum committis, non tantùm considerare debes malum, quod proximo infers,quantum ad obedientiam Dei & transgressionem diuinorum mandatorum. Atque ita S. Dauid cum vxorem fidelissimi famuli sui Vriæ violasset, ipsumque interfici iussisset, postulans a Domino veniam,inquit: *Tibi soli peccaui*, *Psal. 50.* cù m etiam alios offendisset. Quod ideò fecit,quia licèt iniuria & iniustitia, quam aduersus illos virum & vxorem cõmisit, magna fuit, tamen respectu iniuriæ, quam Domino fecit, ea omnia ferè nihil erant. Et ob 29
hoc asserunt Theologi, auersionem à Deo in peccato cum maiori supplicio,videlicet, pœna damni puniendam esse, quàm conuersionem ad creaturas,quæ pœna sensus punienda est. Hoc etiam verbum, Tibi soli peccaui, plus manifestauit metum,quem rex sanctus habebat,se à Deo puniẽdum esse,eo quòd vnũ, qui solus est Deus,offenderet. Nam si vt Romani Ethnici existimabant,plurimi essent dij, ille, qui vnum illorum offenderet, si alios tamen placatos & amicos habebat,posset ad illos recurre-

currere; sed cùm vnus duntaxat Deus existat, si hunc amittis, illum offendendo, non est alius, ad quem confugias, Et hic est verus ac legitimus sensus illorum verborum D. Iacobi; *Iacob. 2.* *Quicunque autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus.* Et subiunxit statim S. Apostolus singularem rationem, inquiens: *Qui enim dixit; Non mœchaberis, dixit, & non occides, quia si non mœ-*
30 *chaberis, occidis autem, factus es transgressor legis.* Quod perinde est ac si diceret; Attende, ô homo, Deum tuum ne in puncto quidem legis offendas, vnum etenim tantummodò Deū habes, quem si læseris, non est alius, ad quem placatum possis confugere. Si sicut decē sunt legis præcepta, essent & decem dij, licèt vnum confringeres, vel duo, aut tria, & Deos illorum præceptorum offenderes, adhuc tamen alij placati remanerent. Sed cùm Deus, qui vnum præceptum dedit, dedit & omnia alia, quoniā vnus solus est Deus, sicuti si essent decem dij & decem præcepta, si omnia decem confringeres, nullū Deum, ad quem confugeres, placatum haberes, sic modò, si vnum tantummodò præceptum non seruas, remanes, vt anteà remaneres, si omnia decem confringeres, non habens aliquem Deum placatum, cùm vnus tantum sit Deus, qui omnia decem præcepta seruare iubet. Idcircò ait S. Apostolus, *offendat*
31 *autem in vno, factus est omnium reus.* Quapropter ô peccator vide quid agas, quādo peccas aduersus vnum Deum, qui infinita potentia, & sola voluntate hanc mundi machinam fabricatus est. Quòd si res faciliùs dissoluuntur, quàm fiunt, & ipse Deus tam facilè totū mundum ex nihilo creauit, vide quantò faciliùs te euertere & annihilare poterit; qui ferè nihil es respectu totius mundi. Et si vnum solummo-
32 dò peccatum tam magnum debitum est, miser ille, q. plurima & atrocia perpetrauit, quomodò dormire potest, quomodò ridere, quomodò manducare, cùm tantis sis oneribus oppressus? O insane, insane Deus te faciat resipiscere, & te à pestifero somno suscitet. Narrat *Macrob. in saturnalibus.* Macrobius fuisse Romæ quendam equitē, qui cùm multis debitis oppressus esset, adeò incuriosus & maximo cū gaudio ac voluptate viuebat: Facta autem post mortem eius de bonis ipsius auctione, id est, [*Almoneda*] Traianus Imperator famulo suo iussit, vt stragulum seu culcitram veterem, in qua eques ille dormiebat, sibi emeret. Cui famulus, Nunquid, ait, 33
Imperator potentissime & mundi monarcha in culcitra veteri, & ab alio trita dormies? Ita profectò, respondit Imperator, siquidē eques ille cùm tanto ære alieno oppressus esset, tam lætus & contentus viuebat, non dubiū est culcitram illam virtutem aliquam ad obliuionem generandam habere. Hoc prudens Imperator dicebat, illum hominem deridens, qui cùm tantis debitis oneratus esset, ita otiosè viuebat ac si nullum haberet. O infœlices nos, quæ culcitra nos cooperit, & in nobis tantam obliuionem efficit, siquidem cū tot scelera & peccata commiserimus, ac tantis debitis onerati simus, ita ridemus, gaudemus, & tanta incuria viuimus, ac si quidquid sacrosanctum Euangelium docet, ridiculum & mendacium esset. Sine dubio malitia nostra culcitra est, quę nos contegit, & in nobis tantum malum efficit. Quòd si Imperator equitem illum deridebat, quantò maiori cum ratione dęmones nos deridere, & ludibrio habere possunt, cùm nos ita oblitos in re tam graui ac tāti pōderis aspiciāt.

Oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta. O rem admirandam. Mirùm sanè
videtur, quòd cùm Christus Iesus Rex ac Dominus sit vniuersalis totius mundi, qui ponit 34
cum seruis suis rationem, quomodò non plusquam vnum debitorem habet? Nonne S. Dauid inquit, *Psal. 13.* *Dominus de cælo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum?* Ita verum est, Nam sicut in grammatica, cū pueri docentur per casus declinant, qui sunt nominatiuus, genitiuus, datiuus, accusatiuus, vocatiuus, & ablatiuus, sic peccatores declinant, & per diuersa peccata à diuina lege deuiant, quæ quidem conuenientissimè casū appellari possunt, siquidem peccata mortalia sunt ipsius animæ casus. Magister autem huius execrandæ grammaticę diabolus fuit, qui homines docuit à diuina lege
hoc modo declinare. Quidā enim per nomi- 35
natiuum declinant; & hi superbi & inanes sunt qui inaniter se iactant à nobilissima Guzmanorum, vel Manriquorum, &c. origine ortum trahe-

trahere. De quibus meritò illud Psalmi dici
Psal. 48 potest; *Vocauerunt nomina sua in terris suis*. Et
hac superbia inflati, proximos suos ita contē
nunt, ac si non essent homines. Alij per geni-
tiuum declinant; hi sunt, qui vt filios suos di-
uites ac potētes in officijs & dignitatibus Rei-
publicæ post mortem suam relinquant, multa
& grauissima scelera committunt. Alij per da-
tiuum declinant; hi sunt, qui munera offeren-
tes, iustitiæ ministros corrumpūt, vt, videlicet,
iniustè eis faueant. Per hunc etiam casum de-
clinant illi, qui muneribus & donis honestas
fœminas & pauperes virgines peruertunt, vt
sic ipsi honorem suum amittant & suis turpis-
36 simis appetitibus satisfaciant. Alij per accusa-
tiuum declinant: hi sunt, qui proximos suos
falsò de aliquibus criminibus accusant, & eos
suis execrandis linguis ignominiæ notant. A-
lij per vocatiuum declinant; hi sunt, qui grauia
scelera perpetrantes, nomina ipsorum mutāt,
videlicet, pigritiam vocant recreationem; tur-
pitudinem sensualem fragilitatem humanā:
superbiam, honoris æstimationem: iram cho-
leram: murmurationem, zelum: murmurato-
37 res verò zelantes. Alij deniq; per ablatiuū de-
clinant: hi sunt omnes, qui artificia & inuen-
tiones quęrunt, vt iniustè proximos suos diui-
tijs & facultatibus priuent. Deus nos, ô fratres
à tam maledicta grammatica liberet. Cùm i-
gitur ita sit quòd tā multi peccatores in mun-
do existant, quare Dominus in præsentiarum
ait: *Oblatus est ei vnus*? Respōdeo, Dominum
hic vnius tantùm mentionem facere ad signi-
ficandum, quòd licèt peccatores penè innu-
merabiles sint, tamē diuinus iudex à quolibet
illorū tam seueram exiget rationem ac si non
esset in mundo alius, quàm ille solus. Non igi-
tur peccator dicat: Siquidem debitores pluri-
mi futuri sunt [*Muchas cosas se passaran alli por
alto, al tomar de la cuenta.*] Nam quilibet tam
arctam rationem reddet, ac si vnus solus debi-
Eccl. 3. tor esset. Quis igitur tam ferreus est, qui hæc
audiens, non expauescat? Quis tam amēs, qui
statim non incipiat seuerum Dei iudiciū per-
timescere, & se ad illud præparare? De iusto in
38 Ecclesiast dicitur, *Qui diligit Dominum, exo-
rabit pro peccatis, & continebit se ab illis*. Si est
amicus Dei, pro quibus peccatis deprecabi-
tur? Pro iam condonatis. Nam iustus si semel
in peccatum lapsus est, nunquam illud dolere
desinit; & quamuis Deus ipsius iam oblitus
fuerit, ille tamen semper ipsum præsens & in
memoria retinet, & de eo semper veniam po-
stulat, quo sancto exercitio se ab alijs abstinet.
Hoc ei prouenit ex eo, quia quò magis diligit
Deum, tantò magis ipsum pertimescit. Vnde Baruc. 6
manifestè ostenditur, quantum bonum sit,
Deum timere. Agens Propheta Baruch de i-
dolis, & quomodò hominibus, nec obesse, nec
nocere possunt, inquit: *Vnde vobis notum sit,
quia non sunt dij, non ergo reuereamini eos*. Vbi
alia translatio habet: *Non ergo timueritis eos*;
& sic est etiam in contextu Græco. In quo si- 39
gnificatur, in modo loquendi & in phrasi pro-
phetarum idem esse reuereri, quod timere; at-
que ita timere Deū, est ipsum venerari. Quòd
si iusti postquàm de suis peccatis maximè pœ-
nituerunt, seuerum Dei iudicium ita pertime-
scunt, quantò maiori ratione peccatores, qui
sceleribus pleni nunquam pœnitentiam ege-
runt, perhorrescere debent? Cùm beatus pa-
ter Agathon inter Ægypti patres celeberri-
mus in extremo vitæ agone constitutus, time-
re valde cœpisset, & ab eo discipuli timoris
causam quærerent, (quem sciebant innocen-
tissimè vixisse) respondit; Longè alia sunt filij
iudicia hominum & iudicia Dei: est enim via
quæ videtur homini recta, nouissima autem
eius ducunt ad mortem. Hinc etiam Regius
Propheta ait: *Si iniquitates obseruaueris Do-* Psal. 129
mine, Domine quis sustinebit? Non ait, Ego nō
sustinebo, (vt B. August. hoc loco adnotauit) 40 B. Aug.
sed quis, licèt pius & iust[9] sit, sustinere poterit?
væ. n. laudabili etiam vitæ, si remota pietate
iudicetur. Quare ergo tu, ô peccator, non per-
timescis id quod sancti timuerunt? Finis, quē
cælestis Magister Iesus Christus habuit, cùm
hanc horribilē parabolam & alias similes pro-
posuit, fuit, vt homines timorem conciperent
& per illū ad agendā pœnitentiam excitaren- Simile.
tur, & à peccatis in posterū abstinerent. Quē-
admodum venenum vbi primū ad cor accedit
statim & non anteà necat: sic peccatū non in-
terficit, quousque ad consensum voluntatis
perueniat. Et hinc oritur, quòd sicut animalia
quæ venas angustas habent, cum veneno non
facilè pereunt, quoniā virus locū non inuenit, 41
quo ad cor fluere queat: quę aūt venas amplas
sorti-

sortita fuere, faciliùs cum veneno moriuntur: Simile. sic qui conscientiam angustam propter diuinum timorem habent, difficulter cum peccati veneno moriuntur, quoniam coarctatio cōscientiæ illud ad consensum voluntatis accedere non sinit; qui verò ampla sunt conscientia, & absque timore, facilè cum hoc veneno pereunt, quoniam illud ad voluntatis consensum accedere permittunt. Idcircò Christus Redēptor noster tot artes & inuentiones quæsiuit, vt in cordibus humanis diuinus timor regnaret.

Cùm autem non haberet, vnde redderet, iussit eum Dominus eius venundari & vxorem eius, & filios & omnia quæ habebat, & reddi. O stupendam & valde mirandam summi Dei iustitiam. Meritò dictum est, horrendum esse

41 incidere in manus Dei viuentis Quorsum, ô æterne Deus, siquidem iubes huius hominis filios vendi, imperas etiam vxorem ipsius venūdari? Quid mulier vetula valebit? Quis pro illa aliquid pretij reddere volet? Sine dubio maioris erant pretij & æstimationis olim mulieres, quàm nunc sunt: atque ita legimus homines fœminas, quas vxores ducere volebant emisse. De Patriarcha Iacob inquit sacra Scri-

Gen. 29. ptura: *Seruiuit ergo Iacob septem annis*, & statim inferius alijs septem annis pro eadem seruisse refertur: nunc autem parentes, vt illas in matrimonium collocent, numos præbent, & vix homines illis se onerare volunt; tam multas enim expensas faciunt, vt thesauro magno opus sit ad earum pompas ac vanitates sustentandas.

43 Nihilominus tamē, Dominus, vt existimo, de his corporalibus venditionibus non loquitur, sed voluit in hoc significare, quòd non solùm peccator, sed omnes eius complices & coadiutores, si pœnitentiam non egerint, cum ipso in æternis flammis cruciabuntur.

Simile. Si vetula gallinam cum pullis habens, & videns miluum super illos volitantem, pertimescens ne aliquem illorum vnguibus raperet, eos omnes simul cum gallina funiculo ligaret: ipsa autem terga vertente, miluus descenderet, & vnguibus funiculum illum prehenderet & attraheret, certum est, quòd siquidem mater cùm filijs vnà vincti erant, miluus omnes simul arriperet. In hunc modum, si vir & vxor filij ac famuli eius vnius criminis participes sunt, & omnes eodem peccati fune ligati, omnes absque dubio, si pœnitentiā non egerint, ab impij Sathanæ vnguibus rapientur. Diuitiæ per vsuram & cum peccato com- 44
paratæ sunt velut funes ligantes eos omnes, qui ipsas tangunt, & ipsis fruūtur, & sicut omnes in eadem culpa sunt, omnes eadem pœna

puniuntur. Narrat Cæsarius quod ægrotans Cæsar. quidam magnus peccator, iussit vocari scribam & ab eo petijt, vt testamentum, eo ordine, quo ipse disponeret scriberet. Scriba autem consentiente illo, sic orsus est: Mando, vt hæc anima mea, quoniam creatorem suum offendit, à diabolis in æternas flammas crucianda eripiatur. Item mando, vt vxor mea, quoniam scelera mea nunquam impediuit, quin potius vsuris meis & latrocinijs gaudebat, quibus posteà abundantiùs viueret, & haberet, quo melius se componeret & ornaret, volo inquam vt à diabolis rapiatur. Itē, quia filij mei contendebant, vt ego plurimis versutijs & technis multo ære alieno me opprimens irretirer, vt posteà plures eis diuitiæ & facultates remanerent, mando vt à diabolis
etiam rapiantur. Item mando, vt pater con- 45
fessor, quoniam crimina mea dissimulabat, meque ab iniustitijs & latrocinijs absoluebat, à diabolis etiam rapiatur. Et finito testamento omnes iusto Dei iudicio à dæmonibus sublati fuerunt, quoniam hoc supplicio digni erant. S. Prophetam Ezechielem Deus sic allo- Ezec. 29 cutus fuisse legitur: *Fili hominis, pone faciem tuam contra Pharaonem Regem Ægypti, & prophetabis de eo vniuersa: loquere, & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Pharao Rex Ægypti draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & dicis: Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Et ponam frænum in maxillis tuis & agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis, & extraham te de medio fluminum tuorum, & proijciam te in desertum, & omnes pisces fluminis tui, bestijs terræ & volatilibus cœli dedi te ad deuorandū.* [*O sancta Maria señora.*] & quàm apertè nobis hic Spiritus sanctus ostendit, eos peccato-
res, qui eodem peccato cooperantur, eadem 46
pœna esse puniendos: siquidem non solum Pharaonem punit, qui superbia inflatus, non recognoscebat à diuina manu bona accepisse, quin

ſe,quin potiùs magnitudinem ſuam & poteſtatem ſuæ induſtriæ tribuebat, verùm etiam inquit,ſe eodem ſupplicio eſſe puniturum eos omnes piſces, qui in circuitu eius enatabant in eiſdem voluptatibus & ſceleribus cum Pharaone immerſi. Iſti omnes eius ſequaces erāt, qui in cunctis flagitijs ei fauebant. O diues auare & ſuperbe quam meritò tibi dicere poſſumus, Draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum,& dicis:Meus eſt fluuius & ego feci memetipſum: Quare inſtar draconis cupiditate inflammatis, teipſum in flumine voluptatum & bonorum huius ſeculi immergens,& omnia ea bona,quæ poſſides, tuæ diligentiæ tribuis,&conglutinaſti tibi omnes piſces, videlicet, filios tuos fautores & familiares,tuorum ſcelerum participes effectos. Tibi ergo & illis omnibus Deus frænum mortis inijciet,& vos in horribile deſertum, ſcilicèt infernum detrudet,vbi infernales illæ beſtiæ cru-
47 deliſſimè vos deuorabunt. Te filij tui,vxor tua & omnes,qui tibi in ſceleribus fauebunt, comitabuntur. Quapropter vos per immenſam Dei charitatem obſecro,vt,ſiquidem nūc per tempus, licèt à veſtris malis pœnitentiam agentes,hanc opportunitatem arripiatis & flagitia deponere curetis.

Procidens autem ſeruus ille,regabat eum: dicens, Patientiam habe in me & omnia reddam tibi. Ex his verbis infertur Dominum in præſentiarum non loqui de vniuerſali iudicio,nec de particulari ratione, quā quiſq; ſtatim poſt mortem ſuam redditurus eſt,ibi enim nulla erit venia aut appellatio;ſed loqui de quodā iudicio,quod in hac vita inter Deum& animam peccatricem celebrari ſolet, quando, ſcilicet, ipſa ſua grauiſſima peccata cognoſcens ſe coram diuino conſpectu repræſentat, conſideratque iam ad æterna ſupplicia in ſuperno tri-
48 bunali diuinæ maieſtatis eſſe damnatam. Atq;
Pſal. 66. ita pro eo quod nos in Pſalmo legimus, *Quoniam iudicas populos in æquitate*, in contextu Græco & in paraphraſi Chaldaica habetur: *Quoniam iudicabis populos in æquitate.* Vbi apertè inſinuatur, quod eaſdem gentes, quas Deus in hora mortis earum iudicaturus eſt, ipſas nunc de præſenti iudicat. Hoc eſt vnū ex horribilibus, quæ in hoc ſeculo cogitare poſſumus,ſcilicet,omnes,qui mortaliter aliquan-do deliquimus per certitudinem fidei,quā habemus,ſcimus nos iam ad æterna infernorum ſupplicia damnatos fuiſſe,neſcimus autem an hæc ſententia commutata & reuocata ſit,quāuis enim crimina noſtra confeſſi fuimus,& diuina ſacramenta accepimus,adhuc tamen ig-
noramus an illa dignè ſuſceperimus. Quo igitur timore, & qua cordis amaritudine eum, qui hoc credit,viuere oportet? Illi verò,qui in actuali peccato mortali ſunt, ſine dubio plus 49
omnibus timere & perhorreſcere debent. Sanctus Propheta Zacharias ſic ait: *Leuaui oculos meos & vidi, & ecce vir, & in manu eius funiculum menſorium.* Vtinam ſic leuaremus oculos noſtros,& videremus,quo pacto Deus habet in manu funiculum,& metiatur opera noſtra,vt cùm impleta fuerit menſura illa, qua ipſe conſtituit nos expectare,tunc puniat. Id Zach. 2.
circò S. Hieremias ait: *Vlulate paſtores & clamate, aſpergite vos cinere optimates gregis,quia completi ſunt dies veſtri,vt interficiamini.* Ad hanc rationem nos Deus per diuinas inſpirationes,per voces prædicatorum, per ſanctam librorum lectionem,per labores & infortunia Hier. 25.
vocat. Icteritia ægritudo eſt, quæ licet illa laboranti alicuius moleſtiæ & afflictionis cauſa ſit,tamen qui illam patitur, facilè ipſam non curaret,niſi facies & oculi eius ſignum oſtenderent,nam illos pallidos reddit,ita vt illi,qui Simile.
ipſos ſic pallidos vident,ſtatim dicant;Tu domine plenus icteritia es, quoniam faciem & oculos pallidos habes, & niſi ei medicinā adhibueris,facilè ea ægritudo aliam corruptionem attrahet, & morieris:& ſic illa admonitione ægrotus remedium quærit, antequam malum vltrà progrediatur. In hunc modum Deus permittit,vt peccata,quæ aliqui ſecretò perpetrarunt,[*Les ſalgan al roſtro.*]& publicētur, vt cū ſe ignominia & infamia ita notatos viderint, ſeipſos confundentes conuertantur, & veram agant pœnitentiam. Cognoſcens er- 50
go peccator ingens debitum, quod Domino debet,ſe coram clemētiſſimis eius oculis proſternat,& ab eo remedium profundiſſima humilitate poſtulet,non ſeipſum excuſans, quin 51
poti⁹ maximo cordis ſui dolore accuſans. Nā (vt inquit B. Auguſt.)ſi Adam ſeipſum à culpa non excuſaſſet,dicens, Mulier quam dediſti mihi,decepit me, nunquam Deus ipſum à terre- B. Aug. ſerm. 19. de Sāct. Tomo 10

4.Reg.4 terrestri paradyso eiecisset. Cuidã viduæ propheta Elisæus consuluit, vt parum olei, quod habebat, in vasa mitteret, & illud venderet, & sic filios suos à seruitute, in qua illos creditores eius ponere volebant, redimeret. Sic tu, ô peccator, facito. Offer aliquot pietatis opera; quæ cum pauperib. qui sunt vasa vacua exercere debes, ac tandem lacrymas contritionis profunde, ipsasq; in illa vacua vasa, videlicèt, vulnera Christi Saluatoris nostri proijce, eas æterno patri offerẽs, quibus ipsum sine dubio placabis. Animaduerte qualiter postquam seruus ille dixit, *Patientiam habe in me, misertus*
52
Dominus illius dimisit eum, & debitum dimisit ei. O benedictus sit talis Deus, glorificatus tam clemens Dominus, te omnes, ô superne Rex, Hierarchiæ cœlestes collaudent, qui sic peccatorum misereris, vt plus quam à te postulãt, eis concedas. Seruus hic solummodò petebat, vt eum pro debito expectares, tu verò omne illud ei remisisti. Sic latro in cruce tantum obsecrabat, dicẽs; *Domine memẽto mei*, (& vt B. Augustin. perpendit) singulare beneficium reputaret si Dominus sibi peccata quoad culpam condonaret, & hoc erat quod deprecabatur: sed liberalissimus reparator multò plus ei largitus est, dicens: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradyso.* O quam benemeritò S. Apost. dixit, *Deus autem, qui diues est in misericordia,* Quid ais Apostole sancte? In quo non est diues Deus? Certè diues est in sapientia, & in potentia, & in sciẽtia, & infinitis perfectionibus: cur ergo de sola misericordia eius mentionem
53
fecisti? Ad hoc respondit B. Bernardus, dicens: Laudo Domine tuam mirabilem sapientiam: magnifico tuam omnipotentiam, sed misericordia miseris sapit dulcius; & quia B. Paulus post tot delicta patrata misericordiã Dei consequutus est, quod dulcius ei videtur, hoc modis omnibus in Deo peculiariter laudat, vocãs eum diuitem in misericordia. Sed animaduerte, ô peccator, sacratissimam virginem Mariã huius altissimi Dei matrem dixisse: *Misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum:* quoniam hi solummodo ab illa efficaciter vtilitatem educere volunt. Si flumen abundantissimum præterlaberetur per omnes vicos huius vrbis, vt omnes in eo sitim suam explerent si per ianuam tuam etiam flueret, & tu ex eo bibere non vis, tua profectò culpa erit. O flumen placidissimũ Iesu Christe, qui ais. *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat*: omnes vocas & neminem expellis: qui accedere noluerit, sibi imputet, tu enim erga omnes misericordiam 54
habes abundantissimam. Sed iam oportet videre quam fuerit ingratus seruus hic Domino suo omnia ei debita dimittenti.

Egressus autem seruus ille inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, et tenens suffocabat eum, dicẽs, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum: dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille aũt noluit, sed abijt & misit eum in carcerẽ, donec redderet debitũ. Videte qualis sit genius nostræ carnis, multa nobis condonari volumus, & in minimis alijs parcere renuimus. Delictum huius serui non parum aggrauat, quòd tam citò beneficij accepti est oblitus, deinde quòd non extraneus erat, quem tam acerbè tractat, sed conseruus; tertiò quòd pro vili pretio illum cruciat, deniq; non modò verbis exigit, sed eum suffocare audet. O humanam du- 55
ritiam. Optimè S. Dauid, quando ei optio data fuit, respondit Prophetæ Natham, *Malo incidere in manus Dei, quàm in manus hominũ, multa enim sunt miserationes eius.* Maximè notandum est, quòd dum coram rege hic seruus fuit, humilis erat, & orationi instabat, egressus ira plenus manus violenter posuit in fratrem suum. Sic pleriq; quando in templo Dei sunt, rem sacram audiunt, verba Dei attentiùs percipiunt, sancta desideria habẽt, magna patrare proponunt, ac egredientes confestim horũ illorum obliuiscuntur, & minima occasione oblata irascũtur & conturbantur contra proximum suum, & verbis furorem atque operibus ostendunt. De quibus in Prouerb. dicitur: *Os fatuorum ebullit stultitiam.* Isti, vt habent cor ad instar ollę feruentis, producunt effect⁹, quos ipsa facere solet, scilicèt, quòd emittens ex se aquam ebullientem eos qui circum circà sunt, comburit suo vehementi calore, & ignẽ extinguit, ac pinguedinem à se expellit, tandẽ 56
ipsa vacua remanens, vi caloris confringitur. Sic cor ira efferuescens per os verbis improbis & deprauatis operib. diffunditur, quibus proximos suos comburens & damnificans, ita lumen rationis extinguit, vt vix iratus homo, quid

Marginalia: B. Aug. — Ephes. 2. — B. Bern. — Luc 1. — Simile. — 2. Re. 24 — Prou. 15. — Simile.

quid faciat intelligat; & hac ira incensus, expellit à se deuotionis ac diuinæ gratiæ pinguedinem, & culpa confractus remanet, sicut Ecclesiast. testatur, dicens: *Cor fatui quasi vas con*
Eccle. 21 *fractum.* Obsecrate ergo fratres Deum, vt vos
Rom. 12. à tanto malo eripiat, & (vt ait beatus Paulus) *date locum iræ.* Si ad vos peruenerit, non ipsam detineatis, eamque celeriter transire finite, & sanctis considerationibus excutite. Attendite grauia quæ in Deum quotidie scelera committitis; & siquidem vultis, vt ipse vobis parcat, parcite & vos offensorib. vestris. Sed quia hoc non attendimus, tam faciles & propensi
57 sumus ad vltionem. Atque ita beatus Augu-
B. Aug. stinus inquit: O quicunque es, attendis quid tibi fecerit homo & non attendis, quid tu feceris Deo? Adeò cæcus & ira inflammatus hic seruus nequam remansit, videns debitorem suum; vt nullam in corde eius operationē humilis illius pauperis fecerit oratio.

Et misit illum in carcerem. O duritiam execrandam cordis humani, quod nec precibus fratris sui emollitur. Totius debiti remissionem acceperat, & conseruo suo misereri non vult, saltim dilationem temporis illi exhibēs. Vos fratres non ita, sed parcite vltrò & non vindictam de aliquo accipiatis, neminem in carcerem mittatis, sed potiùs soluite eos, qui
Hebr. 13. vinculis alligati sunt. *Mementote vinctorum* (ait B. Paulus) *tanquam simul vincti.* O phi-
58 losophiam cœlestem cœlestibus hominibus cœlitus datam. Vtinam efficaciter eam teneamus, & pectoribus nostris inscribamus. Mementote vinctorum, non vtcunque, sed perinde ac simul cum illis vincti essetis. Hoc planè est, proximum amare vti nos ipsos, quod heu, heu, quàm paucis contingit.

Videntes autē conserui eius, quæ fiebant, contristati sunt valde, & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerant. Hi conserui Angeli sunt, vnus enim eorum B. Ioanni dixit, cum eum adorare vellet: Vide ne feceris, conseruus tuus sum & fratrum tuorū. Et licèt in Angelis bonis tristitia esse non possit, tamen potest esse origo eius, videlicet, nolitio, quia (vt ait B. Augustinus) tristitia est de ijs, quæ nobis nolentibus accidunt, atque ita cum ait, Angelos tristitia affici: perinde est ac si diceret, eos illud opus malum odisse.

Et narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerunt, Non ait eos inter se murmurasse, sed Domino quæ contigerant, narrauisse. Malum quod perpetrari vides, non debes illud detegere, vbi nihil prodest, quin potiùs ad eum, qui ipsi remedium adhibere valet, recurre. 59
Exempli gratia: Si famulus alicuius Domini flagitium aliquod committit, non debent alij famuli de illo inter se agere, quin potiùs illud ipsi Domino aperire & manifestare debent, vt sic remedium adhibeatur, quod etiam in Re- Simile.
buspublicis, congregationibus, & conuentibus seruandū est, eo semper animo, vt cuiusque delicta corrigantur, eisque remedium applicetur.

Rex autem rem gestam audiens, accersit seruum improbum & excandescens in eum exprobrat crudelitatem eius, vocās ipsum seruum nequam. Nempè (vt notat B. Chrysost.) quando B. Chrys.
hic misericordiam postulabat non iniuria illum affecit, sed clementer pepercit, & omnia debita dimisit quāuis tot talenta debebat: nūc verò quia crudelis fuit in fratrem suum contumeliosè eum alloquitur, dicens. *Serue nequam, nonne oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?* Hoc est, mea clementia & lenitas docere te debuit, quàm mise- 60
ricorditer quamque piè cum fratre tuo te habere oportebat. Vbi obseruandum est hanc vocationem per mortem fieri: quamobrem nihil respondere potuit; etenim post hanc vitā omne argumentum omnisq; excusatio cessabit. Et ita Sanctus Dauid ait, *Omnes vias meas præuidisti, quia non est sermo in lingua mea.* Vbi S. Psal. 138
Propheta vias appellauit excusationes, quas filij Adæ prætexere conantur, vt malefacta sua tutari valeant. Sic ordinanda sunt hæc verba, Non est sermo in lingua mea, quia omnes vias meas præuidisti, & scis nullam me excusationem habere.

61
Sed quid rex iustus ira succensus fecerit, audiamus. *Tradidit eum tortoribus quoad vsque redderet ei vniuersum debitum.* Quærat hic quis & rectè. Deus non punit bis in idipsum, vt Propheta Naum recenset, & in S. Ezechiel. pollicetur, *Si impius relinquat viam suā* Ezec. 18
malam, & pœnitentiam egerit, omnium iniquitatū, quas operatus est, non recordabor amplius, 62

B.Tho. 3 p. q. 88. art. 1. B. Greg. li. 18. moral. B. Tho. 3 p. q. 86. art. 1. 4. B. Aug. lib. 19. de Ciuit. Dei 13.

si ita se res habet, quomodò post veniam datam huic seruo Dominus debiti dimissi recordatur, & ait: *Donec reddat vniuersum debitum?* Non planè in recidiuante peccata dimissa numero redeunt, sed ob ingratitudinem peccator grauiùs punitur in inferno, vt egregiè docet Beatus Thomas. Et sic oportet intelligi quod B. Gregorius ait, scilicet: Ex dictis euangelicis constat, quòd si aliquis in nos delinquit, & ex corde non dimittimus illud, rursus exigitur, quod nobis iam per pœnitentiam dimissum fuit. An autem illa ingratitudo sit speciale peccatum, vel quid annexum cuilibet peccato, explanat Angelicus doctor.

61 Concludit tandem Dominus, dicens, *Sic faciet pater meus cœlestis vobis, si nõ remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Ecce quò tẽdebat tam longa parabola. Vult quidẽ Saluator docere nos, fideles propensos esse ad indulgendũ eis, qui nobis nocuerunt, & quòd remissio & pax vera sit, & non ficta, quippè quæ si non falsa fuerit, in corde sita est, dicente Beato Augustino, Pax hominum est ordinata concordia. Cui sententiæ alludit Sanctus Dionysius, dicens, Pax est omnium vnitiua & consensus operatiua: quòd etiam docet Beatus Thomas. Hanc igitur præcellentem gemmam totis viribus quæramus: quam profectò habentibus Deus pacis erit nobiscum hic per gratiam & tandem per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

B. Dion. c. 1 de diuin. no. B. Tho. 2. 2. q. 29 art. 1.

IN EADEM DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

1 ***Sic Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.*** Matth. 18.

Zach. 12

SAnctus Propheta Zacharias agens de aduentu Dei in mundum in carne humana, inquit, Deum inter alia singulare quoddam in homines beneficium esse collaturum his verbis. *In die illa proteget Dominus habitatores Ierusalem,* (id est Ecclesiæ) *& erit, qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid, & sicut Angelus Domini in conspectu eius.* Vult in hoc innuere, verbum factum hominem ita esse peccatores conuersurum, vt quilibet ipsorum similis maneret Sancto Dauidi, qui (vt patet ex sacra Regum historia) Dei amore Sauli suo infestissimo inimico, quem cùm sæpissimè posset interficere, vitam condonauit. Cumq; (vt alibi commemoratur) securam totius regni Israel obtinuisset possessionem, interrogauit: *Nunquid superest aliquis de domo Saul, vt faciam cum illo misericordiam Dei.* Quid autem est misericordia Dei? Benefacere illis, qui nos molestijs afficiunt & incommodis. Et hoc misericordia Dei & non hominis vocatur, tũ quia de Deo in diuinis literis traditur: *Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet,* hoc est, plurimas iniurias & blasphemias accipiet ab ijs, quos innumeris auxit beneficijs, tum quia ad faciendam hanc misericordiam necessaria est Dei gratia & auxilium. Itaque non tantùm, voluit Spiritus sanctus vt diceretur, Christianos Dauidi similes futuros, sed voluit vt adderetur, Et sicut Angelus Domini in conspectu eius. O mirabilem amplificationem, in qua significatur, quòd sicut Angelus eò quòd sit in gratia confirmatus & gloriosus existat (quia Dei faciem conspicit) non potest patientiam amittere, licèt ille, cuius custos est grauiter eum offendat, multa committens coram ipsius oculis peccata, nec ideo eum desinit amore prosequi, & quamplurimis beneficijs ornare: sic Christiani propter beneficia à Deo accepta aliquomodo impotentes se esse intelligere debebant, vt eos, a quibus ipsis iniuriæ inferuntur diligere & benefacere non sinerent. Et 4 cum filius Dei hoc peculiariter intendat, videlicet, homines ad hunc amorem & charitatem attrahere & adducere, apud S. Matthæum dixit: *Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos.* Cum ait; Ego autem dico vobis quadam le astrinxit obligatione potentissimus Dominus auxilium præbendi suis obedientibus seruis ad obseruantiam, huiusque cœlestis præcepti executionem. Atque ita per

1. Re. 24 & 26. 2. Reg. 9. 3 Eccle. 29 Matt. 5.

Zacha-

Zachar. 14 Zachariam Prophetam promiserat, dicens: *In die illa*, (id est in lege gratiæ) *erunt lebetes in domo Domini*, (hoc est in Ecclesia sancta) *quasi phialæ coram altari* O admirabilem promissionem. Cùm pollicetur hic Dominus, quòd ollę quæ coquendis carnibus terrenisq; cibis addictæ erant, vasa forent & calices ad cultum diuinum, promittit carnalia corda, in quib. igne concupiscentię atque iræ quam plurima condiebantur scelera, vltiones & iniquitates, ita esse conuertenda, vt in eis amor, charitas & virtus cōdirentur. Vt autem nobis ad hoc tam insigne opus animum præberet, adiecit in pręfatis verbis diuinus magister: *Vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est.* Non reperitur in diuinis literis, quòd Angeli verbis claris & manifestis filij Dei nuncupentur, quod vero serui eius ac

Psal. 103. ministri sint, passim inuenitur. Nam S. Dauid ait: *Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem*; & in præsentiarum inquit Dominus homines non tantùm nomen filiorum Dei obtenturos esse, verum etiam re ipsa

1. Ioan. 3. futuros. Atque ita D. Ioannes ait: *Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus.* Vnde, quemadmodum di-

6 Hebr. 1. uus Paulus ad probandum quod Christus Redemptor noster quatenus homo sublimior sit Angelis, hoc vtitur argumento; Tanto melior Angelis effectus, quanto præ illis excellentius nomen hæreditauit; cui enim Angelorum aliquando dixit Deus, Filius meus es tu? & siquidem excellentius nomen quàm illi omnes hęreditauit, sequitur inde dicendum omnibus illis maiorem esse: sic nos idem argumentum aliquo modo facere possumus, scilicet, quòd Angelos superamus hoc nomen, filij Dei, consequendo Verùm si arguis, diuersam ab hoc Regium Prophetam asserere, cùm de homine ait; Minuisti eum paulo minùs ab Angelis; cur ergo dicis, eos qui hoc nomen obtinent, ipsis Angelis esse meliores? Respondeo, quòd licet homines in hoc Angelis antecellant, nō sequitur in cunctis esse intelligendum, nam in alijs

7 quamplurimis rebus homines ab Angelis superantur. Vides aliquando adolescentem pul-

Simile. chrum, omnibusque sui corporis membris bene dispositum & circa eum cōspicis etiam Æthiopem, qui licet deformis sit ac illi dissimilis, candidiores tamē dentes & pulchriores quā ipse adolescens habet; & si dicis Æthiopē meliores quàm illum habere dentes, non tamen niger iuuene pulchrior est, & elegantior, siquidem cæteris omnibus nigrum antecedit. Sic nos, si cū Angelis comparemur, instar Æthiopum sumus, quamuis verum sit, nos, si hoc nomen filij Dei obtinemus, aliqua in re ipsis esse præstantiores. Ad consequendam igitur tam singularem excellentiam oportet, vt tam præclaram virtutem, qualis est inimicorum dile- 8

ctio, habeamus. B. Thomas perdocte asserit, D. Tho. 2. 2. q. 7. art. 7.

dilectionē inimici præeminere dilectioni amici, eò quòd dilectionis amici poterit esse alia Simile.

ratio quàm dilectio Dei; in dilectione verò inimici non ita, sed vnica ratio est, videlicet, summi Dei amor. Videmus solis radium vitrum penetrare, & vsque ad parietem non cum magna vi se extendere, eo quòd in ipso vitro vis eius debilitatur: alter verò directè & nulla re interposita eundem parietem percutit, & in eo reflectens, magni caloris causa est. Sic ex claritate, quæ est sicut sol, gemini procedunt radij, videlicet, dilectionis amici & dilectionis inimici. Dilectio amici est instar radij, qui vitrum penetrat, & in eo non sistit, sed vlterius vsque ad parietem peruenit, & quia vitrum pertransijt, eius caloris vis debilitatur. Sic amor, qui à voluntate charitate inflammata oritur; in vitrum, scilicet, in amicum deuenit, & aliquas in eo inuenit rationes, quib. diligi meretur, quādo ad vltimum finem, videlicet Deum accedit, iam eius vis debilitata est, quoniam in amico aliquantisper quieuit, id est, [*Torque se paro en el amigo.*] Procedit ali⁹ ex charitate radius, qui 9

est amor inimici, & ad vltimum finem, scilicet, Deum tendit, absq; eo quòd inimico detineatur, quoniam nullam in eo inuenit virtutem, quæ ad eius amorem ipsum attrahat & commoueat, & sic efficacius in Deo reuerberat. Cū Simile

plurimi cantores simul suauiter canunt, licet inter eos vnus sit, qui cæteris vocis suauitate præemineat, non tamen placidè eo fruens; eo quòd aliorum vocibus coniuncta sit, idcircò si cupis illa perfrui, fac vt cæteri taceant. Sic perfectio amoris Dei in amore amici non rectè cōspicitur, eo quòd alijs quamplurimis respectibus, propter quos illum amas inuoluatur, at in dilectione inimici, solus ac purus Dei amor interuenit, cuius sic perfectio clarius &

 fulgen-

Simile. fulgentius apparet. Magnes, qui libram ferri
ad se attrahit, perfectior est, quàm qui solum
acum attrahere potest. Sic amor,qui perfert &
10 diligit inimicum nimis grauem perfectior est
Simile. illo,qui diligit amicum,qui grauis non est.Ig-
Simile. nis lignum viride & humidum comburens ef-
ficacior est, quàm qui aridum comburit. Sic
cũ animus sit instar ligni viridis & humidi res-
spectu amoris multò maioris efficaciæ est a-
mor,qui in ipso operatur. Maior ignis est ille,
qui eos qui procul sunt, calefacit, quàm qui
tantummodò eos,qui propè sunt, potest cale-
facere.Solent in domibus diuitum tam magni
ignes fieri, vt, qui procul, quique propè sunt,
omnes calefiant,at in domibus pauperum vix
quatuor prunæ sub cinere positæ reperiuntur,
super quas,vt tibi suum calorem cõmunicent,
te oportet ponere, & cinerem,qui eas cõtegit,
flando amouere. Iusti similes sunt diuitum ac
potentissimorum domibus, in quibus vsque-
adeò ingens est ignis charitatis,vt cum ipso di-
11 ligant & calefaciant eos, qui propè sunt nem
pè amicos,& qui procul,scilicet, inimicos: at
peccator est velut pauperis domiciliũ,vbi adeò
exiguus viget amoris ignis, vt nõ nisi eos qui
propè sunt,hoc est amicos, & calefacere, & a-
mare possit. Multò etiam præstãtior est inimi-
corum dilectio, quàm amicorum ob maiorẽ
quam in illo voluntas ponit efficaciam, nam
vbi maior infertur vis, ibi perfectius opus &
maioris meriti esse reperitur ob ingẽtem labo-
rem,quem voluntas patitur:nam (sicut B. Apo
1. Cor. 3. stolus ad Corinthios scribens ait) *vnusquisq;
propriam mercedem accipiet secundum suum la-
borem.* Si ergo vnusquisque secundùm suum
laborem prœmium & remunerationem est ac-
cepturus, certum est, laboriosius esse diligere
inimicũ,quàm amicum. Et sicut maioris me-
riti est credere mysteria, in quibus maior inest
difficultas,& quę aliquo modo rationi nostræ
videntur repugnare; ita maius meritum est di-
12 ligere id quod amori nostro magis cõtrarium
est. Nihil autem est, quod amori tantum con-
tradicat,sicut odium;hęc enim duo (nempè a-
mor & odium) magis contraria sunt ac discre
pantia quàm aqua & ignis. Excellentior etiam
hic amor est, eo quòd tam singularis boni, vi-
delicet,conuersionis inimici est causa: vt egre-
Rom. 12. giè asserit D. Paulus, dicens: *Si esurierit inimi-
cus tuus,ciba illum,si sitit, potũ da illi, hoc enim
faciens carbones ignis congeres super caput eius.*
Hoc est:Peccator licet durus sit ac lapideus, a- *Simile.*
more tamen & beneficijs à te in illum collatis,
efficies,vt ei⁹ cor igne singularis amoris ardeat
& inflammetur. Animal dictum Tiro,quod ex
viperarum genere est,nimis venenosum esse di
citur:Cum hoc,si Pharmacopola septuaginta,
seu plura salutifera medicamẽta coniungit &
admiscet ipsum animal in theriacam, quæ est
vnguentum quoddam aduersus venenum mi-
rabile, conuertitur. Inimicus tuus vipera est
veneno plena, & sicut vipera, è se emittit iniu-
riarum venenum ac falsorum in te criminum. 13
Cupisne hanc viperam in vnguentum salutare
conuertere, & eum ex malo bonum reddere,
permisce cũ eo multa materialia medicamen-
ta;amoris signum ostende; hilarem ei & bene-
uolum te præbe; dulcibus eum verbis saluta;
singularibus auge beneficijs;ac deniq; tot tan-
taq; medicamenta illi viperę poteris adhibere,
eique simul miscere,vt ex ea theriacam facias:
hoc est tot in eum ac tanta possunt cõferri be-
neficia, vt emolliatur ipse, & confundatur, in
cognitionemque sui criminis veniens à Domi-
no summa cũ humilitate veniã postulet. Ex o-
mnibus his rationib. perspicuè colligitur, quã
excellens quamque perfectus sit inimicorum
amor. Sed fortassè dices, credo equidem om 14
nia à te dicta vera esse, sed velim scire, vt quid
multiplicati sunt qui tribulãt me, multi insur-
gũt aduersum me? Vt quid Deus permittit, tot
inimicos aduersum me castra mouere? Huic
quæstioni satisfacit Regius Propheta, dicens:
Circundederunt me sicut apes, & exarserunt si- *Psal. 117.*
cut ignis in spinis. Apes licet stimulum habeãt, *Simile.*
quo pungunt, fauum tamen circundant, vt e-
ius casulas melle impleant; & hoc solent face-
re, nisi aliqua molestia afficiantur. Sic ex ini-
micorũ ambitu & circuitu prouenit, vt iustus
instar faui maneat melle refertus: nam si eos
nec vexat, nec illatas sibi iniurias vindicat, sed
tolerantius eos suffert, generat Deus in animæ
casulis, quæ sunt eius potentiæ, innumerabilia
dona, gratias, & fauores. Et exarserunt sicut i- 15
gnis in spinis. Inter alia, quę excogitari possũt,
vt terra, quæ spinis abundat, fructum proferat,
hoc vnum est remedium, vt eis ignis, qui eas
adurat, applicetur, & ita terra ab spinis immu- *Simile.*
nis &

nis & cinere plena atque ad ferendos multos fructus apta remanet. Sunt animę nostrę velut terra spinis & tribulis peccatorum ac imperfectionum plena, inimici verò sunt velut ignis, qui suis nos persecutionibus adurentes, nobis occasionem prębent has spinas & tribulos cōsumendi, & quòd animæ nostræ mira humilitate plenæ, temperatæ, & ad ingentes meritorum fructus ferendos dispositę remaneant. Ad hanc etiam interrogationem, scilicet, vt quid multiplicati sunt, qui tribulant me respondere potest his Domini verbis, vt sitis filij patris vestri, qui in cæ is est: hoc est, multiplicantur inimici vestri, & inde vobis datur occasio, vt sitis filij Dei. Hoc potissimum differunt filij imperatoris à filijs pastoris, quòd hi vix ambulare sciunt cùm iam ad pascendum gregem & sues mittuntur, & inter eos vitam degunt, filijs au-
Simile. tem imperatoris statim multi adhibentur pæ-
16 dagogi, qui eos diligenter educent, accuratè erudiant, ipsorum commodis & emolumentis rectè prospiciant, & tam in moribus, quàm in locutionibus, atque alijs, quæ ad vrbanitatem & corporis elegantiam maximè pertinēt, summa cum diligentia obseruent, ac denique quidquid in eis inuenerint, imperfectionis & indecentiæ, corrigant & seuere reprehendant. Hoc igitur discrimen inter pręscitos & prædestinatos reperitur, quòd præsciti tanquam filij
17 teterrimi patris, videlicet, Satanæ inter bruta & sues maxima cum libertate & ferè nulla cōtradictione educātur, at prędestinati tanquam filij patris cælestis multos habent pædagogos, videlicet, inimicos qui eis prospiciant. Exempli gratia, loquitur quis & veniente inimico tacet, ne ab eo in sermone deprehendatur, ecce qualiter pędagogus in causa est, vt ille silentium seruet. Hic etiam eo quòd inimicos se intelligat habere, noctu ambulare non audet, ne eum de medio tollant, ecce qualiter pædagogi eum clausuram faciunt custodire, idcirco inimici perutiles sunt. Nam cum quis aduersarios habet, verba, quę loquitur velut in trutina pendit & examinat, responsiones, quas reddit, & omnia quæ operatur, diligenter considerat, nec non à quamplurimis iniquitatibus, ne ab ipsis aliqua notetur calumnia, se auertit & se-
18 iungit. Itaque cum magnates ac principes bonam partem suarum diuitiarum cum filiorum pædagogis dispendant, tu absque vllo prorsus cū eis consumpto stipendio multos, qui te circunstent & obseruent, pæd. gogos comparasti. Orate ergo pro persequentib. & calumnianti- *Matt. 5.*
bus vos. Sed, proh dolor! quanta nunc obliuio huius rei in hoc seculo est? Factiones, populorum partialitates, inimicitiæ diuitinæ & etiam multorum annorum, necnon damna alijs ab alijs illata, testes sunt, quam malè & peruersè hęc sancta cælestis magistri doctrina seruetur. Eò namque dementiæ mundus deuenit, vt si aliquis Dei seruus ab huiusmodi hominibus summis precibus petat, vt iniuriam sibi factam dimittant hoc præbent respōsum, se tunc nequaquam posse, eo, quòd res adhuc recens, & vulnera (vt aiunt) sanguine sint conspersa, sed quod adueniente tempore aliqua se offeret opportunitas, in qua fortasse quod modo ab eis petitur, concedetur. O stulti, stulti, quare cu 19
pitis, vt anima fistulam gignat, & odium altas in cordibus vestris agat radices, sitque euulsu difficilius? facilius enim vulnera recentia curātur quam corrupta & inueterata. Cùm igitur animarum nostrarum medicus & humanæ salutis amator morbi huius magnitudinem & periculum animaduerteret, salutare nobis antidotum in hodierna sancti Euangelij lectione prouidit, proposita quadā elegantissima parabola, qua docet, salutis viam esse omnino illis præclusam, qui implacabiles cum alijs inimicitias exercēt & ad erratorum veniam tribuendam inexorabiles sunt.

Huius verò parabolæ tradendę occasionem 20
beatus Petrus Domino dedit; cùm enim toties illum de charitate differentem audiret, (cuius proprium est iniuriarū obliuisci & errata condonare) quærit ab eo, *Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? Vsque septies? Cui Dominus, Non dico tibi, vsque septies, sed vsque septuagies septies.* Hoc est, nullum tibi numerum certum pręfinio, semper enim ad dandam veniam paratus esse debes, neque vllus delictorum numerus fraternam in te dilectionem extinguere, aut minuere debet, si vis propitium tibi cælestem patrem esse. Alioquin si tu te inexorabilem fratri veniam petenti præbueris, meipsum quoque erga te inexorabilem inuenies. Hic est fratres huius parabolæ scopus.

Ait igitur

21 Ait igitur Dominus: *Simile est regnum cœlorum homini regi, &c.* quæ sequuntur vsque in finem. Hæc igitur est parabola, nunc aliquas eius partes excutere incipiamus. *Regni cælorū,* nomine quidquid ad regnum cæleste consequendum pertinet, intelligi frequenter audistis, nihil autē magis nos ad hoc regnum perducit, quàm charitas, & ad hanc Dominus nos allicere intendit hac parabola. Hic autem Rex ipsemet Christus Saluator noster est, ante cuius tribunal omnes homines sistēdi sunt, vt de perceptis à Deo beneficijs & delictis aduersus eum commissis, ad verbum vsque otiosum rationem reddant. Ingens fuit creationis beneficium, & ingens etiam est cōseruationis. Et vt planius intelligatis eius magnitudinem, no-
Arist. 17 de anim. tate quod Aristoteles de animalibus disserens, inquit: Omnis substantia viuens melior est, & nobilior non viuente. Vnde infertur meliorem esse & nobiliorem formicam aut vermiculum, qui vitam viuit sensitiuam, quā stellas omnes & solē, atq; omnes cœlos non viuentes. Quod
22 cùm ita sit, perpendite, quot aues, quot pisces, & quot animalia (quodlibet enim eorum melius est ac nobilius omnibus cælis) in vestræ vitæ sustentationem & conseruationem quotidie occidantur: & hinc intelligetis, quàm pretiosa sit, & quāta obligatione astringamini inseruiendi cum ipsa vita Deo, & non Satanæ, siquidem eam ipse sustentat maximo cum dispendio aliarum creaturarum, quarum quælibet tanti est valoris. Quid igitur (fratres charissimi) erit, si his beneficijs immensum illud Redemptionis beneficium iungamus, cum quo liberi & absoluti fuimus à peccato, & tot spiritualia dona accepimus? Qua igitur re, fratres, Deo hoc solum beneficium persoluetis, cùm vos in cognitionem fidei adduxerit, innumeros homines erroribus plenos absque ea, & in tam infœlici statu relinquens; vt enim dicit di-
Rom. 14. uus Paulus. *Omne quod non est ex fide, peccatū est?* Quæstio est grauissima inter doctores, vtrū omnia infidelium opera sint mala? Et B. Augu-
B. Aug. li. de vera innoc. cap. 16. stinus videtur partē affirmatiuam sectari, quoniam (inquit) omnia illa opera vero & vltimo fine, qui est Deus, carent, atq; ita non possunt ad eum referri, ex quo fit vt opus absque fine,
23 debile, & malum remaneat. Hoc alij doctores benignius expendunt & distinguunt dicentes: infidelium opera esse pessima, quæ ab ipsorum infidelitate procedūt, iuxta illud D. Pauli, *Omne quod non est ex fide, peccatum est,* nullumque bonum opus ex his quæ faciunt ipsi infideles vsqueadeò rectū esse, vt propter illud nec gratiam, nec gloriam consequi valeant. Atque hoc modo est intelligendus diuus Augustinus, qui ait, omnia infidelium opera esse mala. Si igitur solum fidei beneficium tanta nos obligatione obstringit, quāto maiori obligationis vinculo ob reliqua omnia spiritualia dona in sacro baptismi lauacro percepta deuincti & ligati remanebimus? Et horum omnium beneficiorum, & ingentis ingratitudinis nostræ, & omnium quæ aduersus hunc summum benefactorem commisimus peccatorum, nobis ratio reddenda est.

Et oblatus est ei vnus, qui debebat decē millia talenta. Quis est tam ingentis summę debitor? Certè quisquis vel vnius tantū lethalis criminis reus est. Si enim præcipuas huius criminis circūstantias excutias, infinitam eius grauitatē 24
facilè deprehendes: auget enim peccati grauitatem Dei offensi infinita dignitas & offendentis vilitas & ipsius etiam offensionis causa. Sed hac tamen computatione prætermissa si vnusquisque nostrum vitam omnem ad hunc vsq; diem excusserit, inueniet planè se decem millium talētorum, hoc est, innumerabilium peccatorum debitorem esse: sola enim cordis, linguę, & oculorum peccata (vt cætera sileantur) hanc tantam summam cōficere possunt. Nu- 25
merate, quæso, cupiditates omnes & illicita desideria cordis vestri; quis ea vllo numero cōprehendere valeat? Numerate, obsecro, etiam oris & linguę delicta, tot, videlicet, iurandi & peierādi excogitatas formas & nomina, vt vix aliquid sacrum in cœlo vel in terris sit, quod non iuramenta & periuria nostra contaminauerint; tot in alios iactata conuitia, tot quotidianas imprecationes, tot mendacia, tot ventosa, inania, contumeliosa, impura, & obscœna verba. Quid hic oblocutiones & detractiones memorem? Quando cum alijs longiorem sermonem habuimus, in quo pręcipua sermonis nostri portio aliorum fama & vita nō fuerit? Iam oculorum concupiscentias quis comprehendere possit? cùm multi homines inueniantur, qui si rogentur, an quod periculosè

viderunt

Eccles. 2. viderunt, diuini numinis metu adacti concupiscere desierunt, apertè respondeant, vix sibi
26 hoc vnquam in vita contigisse, sed illud Salomonis vsurpare posse: *Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, neque prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur.* Denique multi dicere verè poterũt; Sic vixi ac si nullum numen, nullam prouidentiam, nullam vitę rationem futuram, nullum bonorum & malorũ delectum esse crederem, nec me aut mors, aut iudicium, aut supplicium vllum post hanc vitã maneret. Sic igitur vita mea futurorum bonorum & malorum oblita quid Deo deberem, quid is mihi præciperet, quas leges tulisset, quid promitteret, quid minaretur, oblitus totum me mũdi obsequio mancipaui. Ideo cùm
Paralip. vlt. cap. Rege illo pœnitente, verè dicere possum: *Peccaui super numerum arenæ maris.* An non ergo vobis videtur, eum qui sic vitam omnem traduxit, decem millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorum debitorem esse? Sed quæro, cùm tot sint peccatores, quare hic non nisi vnius duntaxat fiat mentio, siquidem
27 inquit sacer textus; *Oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta?* Ad hoc respondeo, Dominum in quibusdam parabolis peccatores hoc nomine, vnius, comprehendisse, vt apud diuum Matthæum in parabola nuptiarũ
Mat. 22. ait: *Intrauit Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.*
Luc. 16. Et apud D. Lucam in parabola villici inquit; *Homo quidam erat diues, qui habebat villicum.* Et hoc multis de causis fecit, quarum aliquot super eisdem locis iam retulimus; nunc verò aliam in medium adducimus in hunc modum; quia, videlicet, peccator suæ deprauatę voluntati & iniquæ sententiæ adhæret, vultq; etiam in diuitijs suis solum & integrum esse, nec minimam earum partem pauperib⁹ & egenis di-
28 stribuere: quod quidem Deo odibile est. In cuius rei detestationem in sacro Leuitici volumine iussit Deus, vt animal, quod sibi offerretur, non integer esset, sed in frusta scissum, his verbis:
Leuit. 1. *Sacerdotes effundant sanguinem iuxta altare, & detracta pelle artus in frusta concidant.* In quo apertè significauit se nolle homines in ipsorum volũtate integros, nec eos, qui intactas omnes suas diuitias habere volunt, absque minima prorsus earum cum pauperibus distribu-tione, sed homines pios, deuotos, & contritos, qui liberales ac permagnifici sunt, quique in plurimas diuiduntur partes, nunc in hospitalia, nunc in carceres, nunc denique in alia innumera id genus pietatis opera. Atque in huius significationem iussit etiam Dominus, vt obscœnum & impurum haberetur animal illud, quod in duas partes vngulam non finderet, vtpotè asinus & equus, quorum typum gerunt parci & auari. Nunc ergo vnumquem- Deut. 14
que vestrum, fratres, appello, hoc exigo, vt ad mentem reuocetis vos omnes, quotquot hic 29
modò integri & incolumes adestis, futurum aliquando, vt in extremo vitæ agone constituti, omnibusque huius vitæ rebus à tergo relictis, & futuri seculi æternitate ante oculos posita de futura sorte vestra cogitare incipiatis. Ibi ex altera parte gehẽnam, ex altera verò animarum beatarum sedem mentis oculis perspicietis, vos verò inter vtramque tam disparem sortem positos, Deum verò supernè vobis imminentem & ad iudicium venientem. Hic solicita & anxia mens incertum ferendæ sententiæ exitum formidare incipiet, quam suo iam capiti impendere sentiet: animaduertit enim intra trium vel quatuor horarum spatium diuinæ sententiæ decreto statuendum esse, quid de se in tota æternitate futurum sit. Quod enim tum semel statutum fuerit, in æternum 30
mutari non poterit, quid autem illud futurum sit, prorsus ignorat, quandoquidem nemo scit, vtrum odio vel amore dignus sit. In qua obse- Eccles. 9.
cro perplexitate & in quo agone se tunc peccator videbit, qui totum ferè vitæ suæ cursum tam segniter & ignauiter peregit? Nulla certè verborum vis, nulla dicendi facultas huius desiderij magnitudinem satis explicare poterit. Si hoc semper ob oculos haberemus, non ita profanè & dissolutè viueremus. Sed, proh dolor: sumus vsque adeò miseri, vt vix ferè in tota vna hebdomada rei tam vtilis ac necessariæ re- 31
cordemur, in quam fortasse hodie aut manè possumus deuenire. Quando in academijs super aliqua primaria cathedra feruntur suffragia, quę quidem plura habenti conferenda est, tota vniuersitas; totas ciuitas ac deniq; omnes suspensi sunt & ancipites eius euentum expectantes. Qua tunc anxietate oppositorum pectora cruciantur? Qua animi inquietudine &

qua afflictione afficiuntur, expectantes an eligantur, an verò repulsam ferant? Et si hoc cum momentaneum & caducum sit, ita nos solicitos reddit, qualiter ergo incertitudo æterni ignis, aut æternæ gloriæ nos anxios & nimis solicitos faciet? O terribilem & diabolicam cęcitatem! Deus sui diuini luminis radijs nos illuminet, quod deinceps nos ad illam vsq; adeò laboriosam horam præparemus. Sed quæro, quid sibi velit quod Dominus paulò inferiùs ait, loquens de seruo, qui talenta illa debebat, scilicet, cùm non haberet vnde redderet, iussit eum Dominus eius venundari & vorem eius & filios? Ad hoc respondeo, voluisse hic diuinum magistrum nos erudire, filios & vxorem illius
32 hominis peccatorum ipsius fuisse participes, & fortassis ad illa committenda ei fuisse incitamento, & ideo æquum esse, vt omnes vna eademq; pœna punirentur. Vnde patet, à quàm multis inconuenientibus eripiatur homo ille, qui se alicui religioni omnibus rebus retro relictis dicat. Verum est tamen in sacris religionibus multos esse corporales labores, nempe, ieiunia, vigilia, flagella, aliaq; id genus sancta pœnalia exercitia, quoniam nec mancipia nec
Num. 7. seruos, qui eis inseruiant, habent. In sacro Numerorũ libro refertur Dominum iussisse plaustra & boues Leuitis dari ad portanda instrumenta à sanctuario remota; sed de Caathitis ibi dicitur: *Filijs autem Caath nõ dedit plaustra & boues, quia in sanctuario seruiunt, & onera proprijs portant humeris.* Sic in perfectis religionibus omnes religiosi, velut serui aliorum ob sequio mãcipantur, maximè cùm adolescen-
Num. 8. tes sunt. Hoc etiam in veteri lege adumbratũ
33 fuit, vbi Leuitæ quinque annos nouitiatus in addiscendis cæremonijs dicuntur peregisse; videlicet, à vigesimoquinto anno vsque ad trigesimum, & cum quinquagesimum agerẽt, non ampliùs elaborabant: florem suæ ætatis in subeundis laboribus consumebant, posteà verò in alijs sanctis exercitijs facilibus & suauibus sese exercebãt. Verum licet tot in sanctis religionibus ac tanti sint labores, maxima tamen securitas est, siquidẽ homines alieni sunt ac remoti ab omnibus ijs occasionibus, quas coniuges cum liberis, vxoribusq; & familijs habent, propter quas ingentia sæpenumerò contra Deum peccata committunt. Voluit etiam hic Dominus docere peccatorem ob peccatum mortale deuinctũ manere & obligatum, vt totus in anima, videlicet, & corpore dæmonijs in omnibus ipsius sensib. & membris vexandus ac torquendus tradatur. Præcipuus debitor est anima in 34
qua est voluntas, quia peccatum ideo peccatum, quia voluntarium: vxor verò est caro, & filij eius appetitꝰ sensusq; corporales, qui quidem omnes miseram animam ad peccandum incitant. Vnde apparet quo in discrimine mi- Simile.
serabilis anima in carne inclusa viuat. In quo obsecro periculo versaretur virgo illa quę inter lasciuos & impudicos adolescẽtes commoraretur, à cuius latere quidam eius frater, quem ipsa tenere diligeret, nunquam discederet, qui quamuis frater eam sæpenumerò solicitaret & quasi compelleret ad turpissima cum eo committenda? Simili ergo periculo anima nostra exposita est, quãdiu in hoc infœlici seculo fuerit, quam non solùm ad malum res exteriores, 35
quæ sensibus offeruntur, inuitant & allectant, sed ex eadem etiam carne ab ea tam dilecta, quamplurimæ erumpunt instigationes, qui eò magis periculosi sunt, quò magis assidui, & quanto plus sese adinuicem diligunt. Quam Rom. 8.
ob rem nos maximè oportet Spiritus sancti fauorem maxima cũ instantia implorare, vt eam tueatur; sicut D. Paulum, qui ad Romanos scribens, sic inquit: *Lex spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis.* Id est, virtus Spiritus sancti (quam hic legem spiritus appellat S. Apostolus) me à tyrannide carnis & fomitis liberauit, qui lex peccati & mortis appellatur, quod, videlicet, à peccato ortus sit, & ad peccatum semper solicitet. Et ait, in Chri- 36
sto Iesu, quia per merita Iesu Christi hæc virtus Spiritus sancti ei præstabatur. Sed quoniam omnes hi sensus mentem prouocant ad peccatum, omnes etiam vna cum ea miserè torquebuntur. Atque ita Deus nomine Israël & Samariæ obstinato & pertinaci peccatori ostendit gehennæ cruciatum, quem ipse & omnes sui criminis participes subituri sunt, apud sanctum Isaiam, sic dicens: *Succensa est quasi ignis* Isai. 9.
impietas, veprem & spinam vorabit, & succendetur in densitate saltus, & cõuoluetur in superbia fumi. Vir fratri suo non parcet, vnusquisque carnem brachij sui vorabit, Manasses Ephraim, & Ephraim Manassem. Quibus verbis significat

cat Spiritus sanctus suppliciũ, quo se damnati mutuò in inferno torquebũt: quoniam in hac vita sese ad peccãdum prouocarunt, quamuis sint sicut Manasses & Ephraim fratres ex vno
37 eodemq; ventre editi. Succensa est, quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit. Hoc est peccatores sunt velut aridæ assulæ & tanquam fomes ignis æterni, & quo plura hic scelera cõmiserint, qui spinæ sunt & tribuli, eo maior in
Luc.16. eis tunc ignis & tormẽtum accendetur. Quocirca auarus ille diues in inferno sic aiebat: Abraham rogo te pater, vt mittas Lazarum in domum Patris mei; habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum, grauius enim mihi tormentum erit. Quod autem tormenta illa grauiora facit, est quia æterna sunt, nam si non nisi per spatium mille, aut duo millia seu centum millia annorũ protraherentur, aliqua damnati consolatione afficerentur, expectantes illa finẽ aliquando esse habitura: sed in æternum duratura sunt.

Ad significandam verò hanc æternitatem,
38 summa Veritas dixit: *Iussit eum Dominus eius venundari & vxorem & filios.* Non dixit, eos pignori dedisse, sed dæmonijs omnino vendidisse, vt ipsos ab eorum potestate nũquam extraheret. [*O vala me la beatissima Trinidad.*] Vt quid non obstupescimus hæc audientes, & deserta ac remota loca nõ petimus, vt ibi herbarum radicibus vescentes, nostra peccata cõtinuè lugeamus? Nullus ex nobis per vnius duntaxat horæ spatium manus super prunas ferre potest, & vt ab hoc tanto labore liberaremur, in crudelissima captiuitate nos captiuos esse permitteremus: quid igitur sentiemus, si nos ipsos in illis flammis in æternum arsuros viderimus? Intelligitisne hoc Christiani? Credite ergo, hæc & multò plura, si à prauo vestro viuendi modo nõ recesseritis, super vos certissimè esse ventura. Iccircò postquàm sanctus Propheta de illis ingentibus tormentis men-
39 tionem fecit, adiecit, dicens: *In omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.* O si bonus Iesus hic sisteret, & vlterius parabolam exponens non progrederetur, quales nos, & in quo animi mœrore positos reliquisset? Quàm miseri & infœlices maneremus? Sed dum viuimus à tribunali Dei viui, ad Dei mortui tribunal appellatiò est.

Hoc remedio peccator hic vsus est, *Qui procidens rogabat Dominum, dicẽs: Patientiam habe in me & omnia reddam tibi.* Sed videre licet, quænam patientia est ista, quam hic à Domino postulabat: possumus dicere, eum illam patientiam postulasse, qua omnes mũdi labores pertulit. Qui (vt ait D.Petrus) *cùm malediceretur, non maledicebat: qui cùm pateretur, non* 1.Petr.2.
comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniustè, qui peccata nostra ipse pertulit in corpore 40
suo super lignum, vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus.

Patientiam habe in me, Aiebat, hoc est, illam Domine patientiam, quã habuisti coram Anna & Caipha, coram Herode & Pilato, illam qua tot iniuriarum genera subijsti, illam qua crudeliter fuisti flagellatus & cruci affixus, hanc habe in me, si enim hanc mihi tribueris; Omnia reddam tibi. Lacrymæ meæ & pœnitentia, quam egero, absque tuis meritis nullius erunt ponderis ac momenti, at verò cũ eis omnia debita mea plenissimè potero persoluere. Hoc est enim, quod passim in Theologorum scholis resonat, nempè Christum Dominum primã nobis gratiam promeruisse. Sed ô quantum in his vulgatissimis verbis cœlestis philosophiæ latet, quam tamen ego breuissimè attingam, vt intelligant qui à Deo decem milliũ talentorum remissionem perceperunt, quantum Christo Seruatori debeant, & quam meritò Ecclesiastic. dicat; *Gratiam fideiussoris ne* 41
obliuiscaris; dedit enim pro te animam suam. Eccl.29.
Fuit Christus Iesus fideiussor & hostia pro peccatis nostris oblata: fuit candela & cereus Paschalis, qui coram ęterno Patre pro amore nostro exarsit. Ad hoc igitur scire oportet hominem, quamdiu in peccato manet, nullum opus agere posse, quo Dei gratiam & amicitiam promereatur: Scriptum est enim, *Victi-* Prou.15.
mæ impiorum abominabiles Domino. Non enim Deo gratum esse potest quod homo ingratus & inimicus Dei facit. Christus autem Dominus passionis suæ sacrificio meruit, vt cœlestis pater à peccato ad iustitiam vocaret, quoscunque vocare dignatur. Hoc est enim quod sanctus Isaias significauit, cùm de Chri- Isa.53.
sto Domino loquens, ait: *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum,*

& voluntas Domini in manu eius dirigetur.
42 Hoc est, ipso Christo cooperãte & promerente, voluntas Domini quæ vult homines saluos fieri, adimplebitur.

Vt autem huius beneficij magnitudinem (quam nulla, neque hominum neque Angelorum lingua pro dignitate poterit amplificare) aliquo modo intelligatis cogitate Christũ Dominum in cruce pendentem, sic ad patrem orasse: Pater mi, ego tibi hoc passionis meæ sacrificium, hanc crucem, hunc sanguinem, hæc acerbissima vulnera, verbera, vincula, spinas, clauos, sputa, irrisiones, & opprobria, ac ipsam denique mortem, suppliciter offero, vt peccatorum miserearis, vt illis errata condones, eosque accelerata vita ad pietatem, ad tui nominis cultum & amorem trahas. His igitur precibus atque hoc infinitæ virtutis sacrificio pla
43 catus Pater æternus ad gratiam & amicitiam suam vocat, quoscunque vocat. Hoc est ergo, quod Theologi dicunt Christum Dominum primam vocationis & iustificationis gratiam nobis promeruisse.

Nunc ad vos fratres, si quis est inter vos, qui aliquãdo in profundo vitiorum gurgite summersus, in superas auras euasit, & ab illa malorum colluuione emersit, & iam pietatem & iustitiam, quàm antè despexerat, rebus omnibus antefert, seq; his indicijs ad Dei gratiam & amicitiam & cœlestem hæreditatem Dei filijs
44 promissam vocatum conijcit, intelligat planè Christi meritis & sanguini hoc tantum se beneficium debere, humique prostratus sacratissima illa Domini vulnera osculetur, illique immortales gratias agat quod per illa tantũ hoc beneficium sibi fuerit collatum, & quod ille cum lacrymis seminauit, ipse cũ gaudio & exultatione metat. Cum ergo hic seruus prostratus ante Dominum patientiam peteret, miser-
Ephes. 3. tus Dominus illius, dimisit eum & debitum dimisit ei. O mirabilem Dei clementiam ac summã liberalitatem: O benedictus sit talis Deus, qui (vt ait beatus Paulus) *Potens est omnia facere superabundanter, quàm petimus aut intelligimus.* Quæ verba magnam emphasim habẽt. Nos vt pauperes & fragiles minora petim⁹ bona, ipse verò vt magnificentissimus maiora e-
Isai. 40. rogare solet, quinimò (vt ait S. Isaias) *clamat populus ille, duplicia suscepit pro omnibus iniquitatibus suis.* O stupenda res. Reges terræ 45
pro obsequijs sibi impensis seruis suis, vt multum dona tribuunt, rex autem noster clementissimus & liberalissimus pro sceleribꝰ nostris, de quibus dolemus, pœnitentiam agentes, duplicia bona impartit: dat enim statim suam gratiam, vt post hoc exilium præbeat gloriam. Inducias seruus hic petierat & omne debitum dimisit ei. O quanta est vis & energia humilis orationis. Vos, charissimi, precationibus instate, vt vobis quoduis debitum Saluator remittat. Ex peccatorum remissione, quæ in hunc seruum collata fuit, infertur, Dominum hic non loqui de ratione, quam reddituri sumus, cùm primum animæ nostræ à corporibus nostris exierint, quoniam in illo iudicio non erit remissio peccatorum, sed loqui de ratione, quam peccatores in hac vita solent facere, cùm in delictorum suorum veniunt cognitionem, & cum vero dolore eorum veniam postulant. Et ad hanc rationem solet Deus 46
cum inspirationibus vocare, & quando hæ nõ sufficiunt, iterum vocat cum laboribus. Hoc liquido constat in Canticis. Vbi cùm sponsus Cant. 5.
sponsam vocasset, eique sic dixisset: *Aperi mihi soror mea, &c.* ipsa respondit: *Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?* In quo significatur quod peccator eo dementiæ, cæcitatis, & miseriæ deuenire solet, vt existimet se à virtutibus aliqua macula esse inficiendum, & talis conditionis est homo, vt vile & abiectum reputet se esse humilem, dicatque: Si ego iniuriam cõdono, in qua apud homines ero existimatione? Ideo S. Dauid aiebat: *Amputa opprobrium* Psal. 118.
meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua iucunda. Hoc est, Auerte Domine à me hanc fal- 47
sam & inanem, quam habui cogitationem, putabam enim ignominiosum mihi futurum, si iniurias inimicis meis dimitterem, quod quidem ita non est, quia iudicia tua iucunda. Videns sponsus sua dulcia verba non sufficere, vt ex lecto sponsa surgeret, misit manum suam per foramen & tetigit eam, quę confestim surrexit, vt ipsa paulò inferius confitetur, dicens: *Venter meus intremuit ad tactũ eius, surrexi vt aperirẽ dilecto meo, manus meæ stillauerunt myrrham.* In his omnibus ostenditur peccator, qui diuinis inspirationibꝰ non excitatur & ad Deũ

conuer-

conuertitur, ęgritudinib. tactus ac laboribus, nō solùm è lecto peccatorum surgere per veram pœnitentiam, eique ipsius cor ac viscera aperire, verùm etiam in operibus pietatis, & misericordiæ sese continuò exercere. Et hoc est, Manus meæ stillauerunt myrrham. Mors vicini, aut amici, aut fratris, aut cuiuslibet al-
48 terius proximi, Dei quoque nuntius esse solet, cum quo te ipse vocat, ô peccator, qui in
Simile lethali crimine commoraris: Quocircà, fratres ne illos improbos homines æmulemini, qui (vt fertur) cum feria quinta anserem furto sublatum propè duodecimam noctis horam manducarent, cumq; inter cœnandum duodecima hora vnius horologij sonaret, vnus ex illis dixit; Ad horologium talis Ecclesiæ appello, quod tardè circulū suum peragit. Hunc plurimi vestrum imitantur. Nam cùm quis ô peccator, tibi annorum numero æqualis ex hac vita discedit, hora est ista, vt pessimi cibi morsum ab ore euomas, tumque deprauatum viuendi modum relinquas, & in iudicium Dei intres, tu verò inquis: Ad aliud horologium appello, hoc est, licèt ille, qui me adolescētior erat, ex hac vita migrauit, adhuc tamen aliquod mihi solamen restat, quoniam alij quāplurimi sunt prouectioris ætatis quàm ego, &
49 non moriuntur, quibus me similem spero esse futurum. O cæce, cæce, quis te securum reddidit, te tamdiu, sicut illi, esse victurum? Vnde scis vitam tuam hodie aut mane non fore finiendam, vt in infernum descendas, vbi grauissimis tormentorum supplicijs breues, quibus modò frueris, voluptates exactissimè persolues? Quocirca confestim in iudicium cum Rege supremo habendum intra: contemplare quanta cum pietate tam ingens illi seruo dimisit debitum, & qualiter eum non confundit nec ignominia afficit, eò quòd diuitias suas dissipauerit, & te sic ab eo accipiendum esse confide.

Hactenùs clementiam & lenitatem Domini vidimus, nunc serui crudelitatem & inhumanitatem inspiciamus. *Egressus enim seruus ille inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et procidens conseruus*
50 *ille rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me & omnia reddam tibi. Ille autē noluit, sed abijt & misit eum in carcerem donec redderet debitum.* O feritas hominum, qui leonibus ipsis crudeliores aliquando apparent. Seruus hic miser, cui Rex sua gratuita dignatione tam magnum debitum donarat, is inquam, qui maiora accepit, quàm expostulauerat, adeò crudelis factus est, vt debitum vsque adeò exiguum noluerit dimittere. Quid agis homo? Tam citóne tibi excidit tam ingēs misericordia Domini tui? Cur non valeat apud te oratio conserui, quādo tantum tua apud Regem & Dominum valuit oratio? Cur istorum verborum vim non agnoscis, quibus totius debiti veniam impētrasti? His similes existunt quāplurimi huius seculi magnates, qui, cùm multo opprimantur ære alieno, volunt; vt dies solutionis sui debiti in longius differatur; ipsi verò vix vna die post trāsactum solutionis tem-
pus creditores suos quiescere sinunt; quin potiùs multis eos molestijs ac vexationibus afficiunt, & in carceres miserrimè conijciunt, vt ibi fame pereant: pro comperto habentes, illos vnde possint soluere nequaquam habere: alios denique non minùs vexant dum eorum peculium & exiguas opes iniquis executionibus destruunt & consumunt. 51

Hier. 50. Chaldæos per Prophetam Hieremiā horribilibus supplicijs Deus minatus est, & rationem assignat, dicens: *Quoniam exultatis & magna loquimini, diripiētes hæreditatem meā, quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam; & mugistis sicut tauri.* Vbi alij transtulerunt: Quoniam effusi estis sicut vituli super herbā: & sic est etiam in contextu Græco. In quo illorum tyrannorum crudelitas magis aggra-
uatur. Notate obsecro, fratres, qualia hic Dominus nomina tyrannis imponat, scilicet, vituli & tauri super herbam, qui eam pascuntur & omninò comedunt, nam sic ipsi pascuntur & comedunt inopes ac pauperes. Cùm igitur Deus temporalibus & æternis illos gētiles tyrannos affecit supplicijs, timendum est, ne isti Domini grauioribus pœnis puniantur, siquidem cùm sint Christiani, vituli & tauri super herbam sunt. Nonnulli etiam mercatores hūc seruum imitantur, qui debita creditorib. soluere nolunt, atque ideò creditores ipsi bonis erga eos vtuntur commoditatibus, eos expectantes & debitorum partem dimittentes; ipsi 52

verò pauperculos debitores suos nolunt expectare, quin potius eos suffocant, destruunt, & in carcerem detrudunt. De tyrannis, qui vrbem Hierusalem euerterunt, inquit Propheta
53 Hieremias. *Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui fremuerunt dentibus suis, & dixerunt: Deuorabimus, en ista est dies, quam expectabamus, inuenimus et vidimus.* Vbi alia trãslatio habet, Deuorauimus, & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, illos, dum irent, tanto desiderio & tanta rabie illius crudelitatis exequendæ incensos fuisse, vt iam eos deuorasse existimarent: tanta est peccatorum inhumanitas. Et nunc aliquos inter Christianos non deesse credo, inhumanitatem illorum imitantes, qui nisi ad meliorem se viuendi statum non receperint, veramque egerint pœnitentiam, non erunt à debitis supplicijs liberi, quibus sanctus Dauid vnumquemlibet eorum minatur, dicens: *Constitue super eum peccatorem, et diabolus stet à dextris eius. Cum iudicatur, exeat*
54 *condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum, fiant dies eius pauci.* Cumque hæc horribilia & alia huiusmodi dixisset, adiecit, rationem designans: Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam & persecutus est hominẽ inopem & mendicum, & compunctum corde mortificare, scilicet, voluit. O Deus infinitæ maiestatis, & quàm graue peccatum hoc est, siquidem illud tot ac tantis flagellis etiam in hac vita punis! Omnia quæ Rex sanctus per modum in precationis & deprecationis hic refert, ne deprecatio quidem est, sed prophetia, vbi prænuntiat supplicia, quibus Deus immanem tyrannum afficit. Atque ita, Con-
55 stitue super eum peccatorem, perinde est ac si diceret: Constitues super eum peccatorem, videlicet, Sathanã (qui per antonomasiam vocatur peccator) & diabolus stet, id est, stabit, à dextris eius, hoc est, quilibet minorum dæmonum de eo reportabit victoriam. De iusto enim inquit idem Propheta: *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.* Hoc est, omnes dæmones superati, ô amice Dei, ad dexteram & ad sinistram tuam corruent? & plures ad dextram quàm ad sinistram, quoniã cum voluptatibus & prosperitatibus sæpiùs tentamur quàm cum laboribus & infortunijs Et hoc modo cæteræ huius Psalmi maledictiones sunt exponendæ. Quis igitur tam horrendum peccatum patrare non pertimescet? Quamobrem meritò Bethsabee filio suo Salomoni consuluit, dicens: *Aperi os tuum, decerne quod iustum est, & iudica inopem & pauperem,* vbi alij transtulerunt, vindica inopem
56 & pauperem. In quo significantur reges & domini temporales, & eorum iudices debere has tyrannides, atque crudelitates in pauperes commissas magna cum seueritate punire: tamen si hi omnes illius improbi serui sunt æmulatores, maximè tamen illi, qui cum multorum & horribilium peccatorum à Deo veniã impetrauerint, postea iniurias sibi à proximis illatas (quæ quidem præ illis, Deo infinitæ bonitatis ac potẽtiæ factis minimę sunt, propterea quòd vilibus creaturis sint irrogatæ) nolunt dimittere.

Thren. 2
Psal. 108
Prou. 31

Contristati sunt valde conserui illius debitoris. Cùm contemplati fuerunt illum, qui paulò anteà coram Rege humillimè & ore in terra fixo prostratus erat, paulò pòst alium pauperem ocolis flammiferis ac ira & furore plenis suffocare velle. Et nos tristitia affici debemus, animaduertentes quomodo hoc in mũdo quotidie opere completur. Videbitis quendam hominem ante imaginem crucifixi proiectum, ingentes lachrymas profundentem & cordis dolore ac amaritudine plenum, cui si aliqua, dum primum illinc exit, irrogetur iniuria, eam non vult condonare, sed morsib. offensorem lædere, & suffocare, atque è medio tollere cupit. Videbitis quoque & aliam 57
fœminam sanctam communionem humiliter ac deuotè suscipientem, quæ in tertio cælo quodammodò posita esse videtur, ob minimã quamque iniuriam sibi factam, cùm primùm illinc est egressa, in serpentem conuerti, & ira & odio excandescere & inflammari. O mortalium cor, quis in te confidet? Non credebat semetipsum (ait D. Ioannes de Christo Redẽptore nostro) ipse enim sciebat, quid esset in homine. Quamuis eum illi summis laudibus efferebant, non tamen de eis confidebat; haud enim ignorabat quàm variabile & volubile solet esse cor hominis. Prauum est cor hominis, quis cognoscet illud? Quis Iudam vidit, qui filium Dei diu noctuque maximo cum labo- 58
re secta-

se sectabatur, cum posteà triginta denarijs vendere? Quis diuum Petrum promittentem priùs se emoriturum quàm negaturum suum cælestem Magistrum, eundem posteà minima oblata occasione negare? Non est profectò, cur verbis & propositis hominũ confidamus: cùm primùm enim à Deo ipsi veniam impetrant, mox proximos suos suffocant. O nefanda & vehementer detestanda ingrati hominis feritas. O duris supplicijs plectenda ingratitudo. Hoc vitio, fratres, maxima hominum caterua laborat. Seneca enim inquit: Ingratus est, qui dissimulat; ingratus est, qui non reddit: & ingratissimus omnium, qui beneficij obliuiosus est. O quàm probè scriptum est: *Ingrati spes tanquam hybernalis glacies tabescet.* Ideò perquàm doctè diffinit beatus Thomas, ab ingrato auferenda esse beneficia, vbi malè eis vtitur.

Senec. li. 3. de beneficijs. Sap. 16. B. Th. 2. 2. q. 106. art. 4.

59 *Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi, quoniã rogasti me, nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?* Perpendite, fratres, hoc verbũm: Omne debitum, vt pudore afficiamini, qui dimidium tantummodò debiti dimittitis. Cum enim aliquis vestrum cuiuspiã pij viri precibus exoratus, inimico parcere vult, id conditione apposita facere decernit, dicens: Pater, ego ei ignosco, ea tamen lege, vt nullum cum eo habeã sermonem. Id non est, omne debitum dimittere: non fidem, vt æquum est, seruas. Nõ sufficit vt cordis odium deponas, verùm quodam obligationis vinculo obstringeris indicandi signis exterioribus, te nullo eum odio ac maleuolentia prosequi: & si ipse per se vel alio quouis modo à te hoc postulauerit, ei satisfacere debes.

60 Magnoperè etiam occurrit considerandum verbum illud, Quoniam rogasti me, vt confundamini, qui parcere renuitis, nisi priùs à personis nobilibus & principalib. rogati fueritis. Deus in hora rationis reddendæ te interrogabit, Condonastine iniurias? Tu verò respondebis, Ita Domine, sed cuius (inquit) amore? Episcopi, Ducis, Comitis, aliorumque multorum grauissimorum hominum, qui me id rogauerunt. Itáne propter eos iniuriam remisisti, nunc ergo ad eos perge, vt tibi gratiam referant, gloriamque præbeant, siquidem eorum adductus precibus, inimico tuo veniam dedisti. Illis autem, qui eius causa pepercerũt, sic ipse dicet: Siquidem amore meo commoti, iniurias remisistis, æquum & iustum est, vt ego vos præmio & remuneratione afficiam.

In hoc quoque verbo, *Quoniam rogasti me*, docemur, quòd quamuis ijs, qui nos offendunt, veniam concedere debeamus, multò tamen magis illis, quos sui sceleris cognouerimus pœnituisse, & qui à nobis veniam humiliter postulant. Quapropter vbi nos legimus in sacro Gen. volumine, quòd mortuo Iacob filij eius pertimescentes, ne forsan Ioseph de ipsis vlcisci vellet, sic dixerunt: *Nos quoque oramus, vt seruo Dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc*; alij transtulerunt, *Nos quoque oramus, vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem*; & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Et iuxta hanc translationem voluerunt in hoc dicere: Iam peccati, quod cõmisimus, nos pœnitet, atq; Dei serui sumus, ideò potiori iure nobis venia debetur. 61

Gen. vlt.

Et iratus eius Dominus tradidit eum tortoribus. Super hoc vellem notetis; Deum in alia vita illos, qui suis inimicis parcere nolunt, æterno supplicio non solùm punire, sed in hac etiam supplicio eosdem afficere solere, dũ permittit vt plures aduersus eos insurgant inimici, qui eos vexent, opprimant, & affligant. Nã sicut herus temporalis puerum seruum suum fuste flagellans, si videt eum rabie & ira incensum in virgam irruere, & eam in frusta confringere, & discerpere, maiori eum cum asperitate iterum flagellat, & si anteà eum quatuor verberauerat flagellis, posteà quadraginta ei infligit: sic inimici nostri virgæ sunt, quibus Deus nos corripit & castigat. Quocirca sanctus Hieremias agens de Pharaone aduersus Palæstinam aciem dirigente, sic dixit? *O mucro Domini vsquequò non quiesces?* Quomodo quiescet, cùm Dominus præceperit ei, & iniunxerit? Et per eundem Prophetam inquit Deus, Hebræis timorem inijciens: *Assumam Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meũ.* Vocat Dominus illum idololatram seruum suum, eò quòd eum aduersus illos peccatores erat in flagellum accepturus. 62

Simile. *Hier. 47* *Hier. 25*

63 Cum igitur inimici virgæ sint, & flagella Dei, timendum est illos, qui se his virgis cæsos con-

conspicientes, eas ira, rabie & furore accensi frangunt & in frusta dissecant de ipsis vindictã sumentes (permittente Deo) si anteà vnum solùm inimicum habebant, posteà viginti habere, qui eos insectentur, agitent, & flagellent.

Simile. Et sicut bonus pater postquàm filiolum suum verberauit, ei dicit: Osculare fili & amplexare virgam hanc, si puerulus cum mansuetudine accedit, virgam sumit, amplectitur, & osculatur, (cùm sic optimæ indolis edat specimen illustre) ipsemet pater sibi complacet & ei benedictionem impartitur, eò quòd tam obediens extiterit: sic Deus postquàm nos inimicis nostris flagellauit, nobis inquit, *Diligite*

64 *inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos*; quod perinde est, ac si diceret: Osculamini & amplectimini libentissimè ista flagella. Illis autem, qui hoc amoris visceribus commoti faciunt, hic æternus pater suam elargitur be-

Psal. 22. nedictionem. O quàm libenti animo S. Dauid illa amplectebatur: qui sic aiebat: *Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt*. Baculus meus est ille, qui meis in necessitatibus mihi subuenit, virga verò inimicus, qui me molestijs & verberibus insectatur & opprimit. Tantoque solamine hic sanctus Rex afficiebatur, ex eo quod essent inimici, qui eum persequerētur, quanto quod essent amici, qui ei vt baculus ad seipsum in virtute sustentandum opitularentur; quam ob causam vtrosque amicos & inimicos vltrò amore complectebatur.

Et tradidit eum tortoribus, quo ad vsque red deret vniuersum debitum. Quod sanè nũquam in inferno persoluet, quia sine dono gratiæ nulla potest esse solutio; quandoquidem per charitatem culpa purgatur, & reatus tollitur,

65 B. Tho. 4 distin. 21 art. 2. vt docet beatus Thomas. Et ita cùm iussit, vt iste vsque ad vltimum quadrantem solueret, cum primum quadrantem soluere non posset, significat pœnæ æternitatem, quam in inferno passurus est. Omnes omnium damnatorum pœnæ coniunctæ, non sufficiunt ad persoluendum Deo primum obolum debiti, quod peccator debet. Nam cùm ad solutionem debiti opus sit, vt Deus id, quod datur acceptet, & cum ipse illas pœnas nequaquam acceptet, quia eos, qui illas patiuntur, odio habet, sequitur eos nunquam posse soluere, at

66 que ita ipsi miseri in perpetuum æternis flammis cruciabuntur. Cùm verò dicitur, Regem hunc repetijsse debita, quæ iam dimissa erant, non significat, Deum peccata à se semel remissa punire: sed vult innuere, quòd si secundùm hominum iustitiam, & iuxta plurimum, quod nostra meretur ingratitudo, id faceret, ita sanè id ad ipso faciendum erat. Et ideò illud inseruit in hac parabola, vt contemplaremur summam eius bonitatem, quia non secundùm iniquitates nostras retribuit nobis.

Cæterùm quòd tota hæc parabola ad inhumanitatis detestationem referenda sit, in fine Dominus apertè ostendit, cùm ait: *Sic & pater meus faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Quàm sit verò hæc sententia æquitatis & iustitiæ plena, Ecclesiasticus confirmat his verbis: *Homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medelam; in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecabitur, quis exorabit pro peccatis eius?* Quis enim à misericordiarum patre petere audeat, vt erga immisericordem misericors esse velit, & veniam neganti veniam tribuat? Hoc planè non sancti, qui in cælo resident, nõ angeli, non & angelorum & hominum Regina facere audebit, cùm frustra se id tentaturos sciant. Contra verò si quis placabilis & facilis fratri ad exorandum fuerit, facilem quoque & placabilem Dominum experietur, eodem Ecclesiastico ibidem testante, qui ait: *Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata maxima cum gratia abundantia soluentur.* Recordare ergo, frater mi, quod illi, qui vinum habent, illud in montanas, terram, videlicet, ipsum non ferentem asportare solent, vt cariùs ibi & meliùs vendatur, sic si cupis, vinum amoris tui magni sit valoris, porta illud in montanam sterile, quæ est inimicus tuus, in quo nullum inest amoris vinum, & ibi tuus amor magis meritorius erit. Si habes amicum, cuius famulus iniuriam tibi irrogauit, cùm iamiam ipsum percutere vis, ab ipsa vltione desistens, dicis: Te esse famulum amici mei quem ego maximo amore prosequor, fœlicem ac beatum reputa. Hoc idem vult Deus, vt, cùm te passio & ira ad vindictam de aliquo sumendam inuitauerit, dicas: [*Agradesce que eres hijo, de quien yo tanto amo, y de aquel,*] Qui pro me tã multa passus

Marginal notes (right column): 67 Eccl. 28. — 68 Simile. — Simile. — 69

passus est, & tantis me affecit beneficijs. Illa impia Iezabel prophetarum insectatrix membris dilacerata vitam finiuit, quam cùm sic vi-
4.Reg.9 deret Iehu, dixit famulis suis: *Sepelite eam, quia filia Regis est.* Ita in inimicum tuum, licèt sit maledictus, beneficia conferre debes, eò quòd filius sit Regis æterni per creationem.
Simile. Quando aliquis frater fratri suo nocet, ille, qui molestiam passus est tanquam bonus filius, inquit: Nolo vindictam sumere de fratre meo, ne patrem meum maiori pœna afficiam.
Gen.27. Nam Esau etiam cùm impius esset, dicit: *Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum.* Siquidem ergo tuus pater, qui est Deus, nunquam est moriturus, nunquam tibi licebit de aliquo vlcisci, ne patri tuo mo-
70 lestiam inferas: quamuis enim iniurias non vindices, quin potiùs illas dimittas, Deus ipse, quando viderit oportere, pro te vltionem sumet. Licèt sanctus Dauid dixerit suis ducibus (vt patet ex sacra Regum historia) obseruate mihi puerum Absalon, Deus tamen iussit
2.Reg.18 equo, super quo incedebat, Absalon, vt sub quercu transiret, & iussit aëri, vt capillos erigeret, eosque in ramis euolueret, & iussit capillis, vt eum suspensum haberent, quousque veniret Ioab, & tribus eius cor lanceis confoderet atque eum de medio tolleret. Sanctus Dauid ei veniam præbet, & pro illo obsecrat, & Deus illius iniuriam suscipit vindicandam: sic enim promiserat, dicens: *Mihi vindictam & ego retribuam.* Si cui autem, qui hactenus diximus, ad ignoscendum non sufficiunt, illam Ecclesiastic. vocem prudenter perpendat,
71 *Memento nouissimorum, & desine inimicari.* Magnum certè in his verbis ad placabilita-
Eccl.28. tem argumentum est. Recordare illam extremam horam, in qua strictam es redditurus rationem, & sicuti Deum vis clementem & propitium inuenire: sic te tuis proximis clementem ac propitium exhibe. Ignosce, vt tibi ignoscatur, inueniat gratiam, qui te læsit, in oculis tuis, & in oculis Domini tu etiam gratiam inuenies, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio prima.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Matth.22.

Sicut vrbs patens & absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest in loquendo co-
hibere spiritum suum, ait Sapiens. Ex his 2 Prou.25.
verbis infertur, quemlibet iustorum esse velut vrbem munitam & circumuallatam plurimis muris; quorum præcipuus est amor, qui animam à peccatis tuetur. Hic murus adeò fortis est, vt diuus Paulus eo circundatus dicat, *Quis nos separabit à charitate Christi?* Rom.8. hoc est, Quis poterit murum nostri amoris in Christũ rumpere? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius? Certus sum, quia nec mors, nec vita, nec angeli, nec principatus, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. O admirabilem
amoris fortitudinem, quam nulla potentia 3
creata euertere & deturbare poterit: Fœlices illi, qui hoc muro circumuallati sunt, facillimè profectò omnibus peccatis poterunt resistere: nam vbi charitas & amor, ibi Deus, qui pijs hominibus vires præbet, fouet, eosq; protegit. Atque ita vbi nos legimus, *Saluum me fecit, quoniam voluit me*, Psal.17. alij transtulerunt, *Saluum me faciet, quoniam voluit me*, & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus nunquam deficere suis amatoribus fauere. O vtinam cum tentationes patimur, responderemus, Deum super omnia diligo, & offendere non possum, quem tanto amore prosequor, & cui tantum debeo. Quando vxor illius generalis Ducis Regis Pharaonis sanctum Ioseph ad nefarium & impudicum opus inuitauit, non dixit honestissimus iuuenis, Nolo huiusmodi scelus patrare, quia forsan videbimur & interficiemur, sed inquit,
Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ig- 4
norat, quid habeat in domo sua, quomodo ergo Gen.39.
possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Animaduertite obsecro qualiter amor, quo dominum suum prosequebatur, & obli-

obligatio beneficiorum acceptorum,eum ita
ligauerit, vt existimaret se iam deperditam ha
buisse libertatem ad ipsum vel minima re,ne-
dum in tam magna offendendum. Si igitur a-
mor,quo vnus homo alium diligit, frænum
tam forte est, vt ipsum ferè, si verè amat,non
Arist. 1. possit offendere (atque ita Aristoteles dixit,
Rhet. c. Amator non est,qui non semper amat) quan-
11. tò fortior erit diuinus amor, & summa obli-
gatio, quam iustus erga Deum summum be-
S nefactorem suum habet?

Alius murus ad nō peccandum est diuinus
timor:& ita inter alias quamplurimas excel-
lentias, quas Ecclesiasticus de timore refert,
Eccles. 1. vna ex præcipuis hæc est: *Timor Domini ex-
pellit peccatum,nam qui sine timore est, non po-
terit iustificari*. Idcircò inter ea, quæ magis
diabolus intendit, vnum est à nobis timorem
auferre,hoc enim muro deiecto & solo æqua-
to, facillimè peccata in animam ingrediun-
tur. Atque ita, vt ipse primæ mulieri Euæ ad
peccandum persuaderet, prius conatus est ab
illa timorem depellere,dicens : *Nequaquam*
Gen. 3. *moriemini*,quasi diceret, Ne timeas pœnam
mortis super te & virum tuum esse venturam.
Et cùm etiam Christum Redemptorem no-
strum tentauit, existimans iam eum esse pu-
rum hominem cum in secunda tentatione di-
xisset:Mitte te deorsum,statim ab eo timorem
Matt. 4. expellere curauit,adijciens, *Quia angelis suis
mandauit de te,& in manibus tollent te,ne for-
tè offendas ad lapidem pedem tuum*. Quod per-
inde est ac si diceret, ne timeas hinc te præci-
pitare, quoniam nullum damnum accipies.
Permulti sunt, qui destructo muro amoris se
tuentur,& à plurimis peccatis se liberant,hoc
timoris muro suffulti. Et hoc etiam rupto &
deturbato est & alius singularis murus, quo
plurimi se à scelenbus auertunt, & hic est ve-
Eccl. 7. recundia,de qua in Ecclesiastico dicitur:*Gra-
tia verecundiæ super aurum*. Qui quidem mu-
rus si ruit,misera anima ad instar ciuitatis mu-
ro carentis remanet,in quam hostes absque a-
liqua contradictione ingrediuntur. Amisso e-
nim amore, timore, ac verecundia cui vitio
Simile aditus in humanum cor non patebit? Hoc im-
pij Pharisæi peruenerunt, de quibus sacra E-
uangelij hodierni lectio meminit,qui non so
lùm amorem & timorem Dei, sed etiam pu-
dorem adinnicem amiserunt. Omnes isti hy- V
pocritæ erant,quorum ingenium est non tan-
tùm celare se ab ijs,qui non sunt hypocritæ,
verùm etiam alijs hypocritis boni apparere
cupiunt,atque ita alij hypocritæ ab alijs se ce-
lant. Ideò isti Pharisæi colores quærebant, vt Ioan. 11.
iniusti adinuicem non reputarentur in procu-
randa innocentissimi agni Iesu Christi morte;
&,vt videre est apud diuum Ioannem, aliud
concilium ante hoc habentes,dicebant: *Quid
facimus,quia hic homo multa signa facit: Si di-
mittimus eum sic,omnes credent in eum & ve-
nient Romani,& tollent locum nostrum & gen-
tem*, Quibus verbis alij alijs malitias,inuidias
& odia celabant sub colore, quòd tam sancta
ciuitas non euerteretur. At verò in hoc con-
cilio, de quo sacrum Euangelium hic loqui-
tur,amisso pudore alij alijs suas diabolicas in-
tentiones manifestarunt, atque ita sacrosan-
ctum Euangelium inquit; *Abeuntes Pharisæi* T
*consilium inierunt,vt caperent Iesum in sermo-
ne*. Est autem notandum , quod ante hoc ver-
bum, *Abeuntes*,in sacra euangelica historia est
hæc dictio, *Tunc*. Super quam inquit beatus
Chrysostomus, Tunc, quando maximè eos B. Chrys.
compungi,expauescere & credere oportebat,
*Abeuntes consilium inierunt Pharisæi,vt cape-
rent Iesum in sermone*.

Loquens D. Paulus de hoc superno Domi-
no, inquit: *Considerate fratres Apostolum &* Heb. 3.
*pontificem confessionis nostræ Iesum Christum,
qui fidelis est ei,qui fecit illum*. Et tanquam fi-
delis Apostolus & prælatus, suū munus exer-
cuit seuerè peccatores increpans,quoniam de
eo scriptum erat: *Percutiet terram virga oris
sui*,id est,reprehensionibus suis terrenos pec- 9
catores percutiet. Quod præcipuè die martis Isai. 11.
ante suam sacratissimam passionem fecit,quo
die cœlestis prædicator illam altissimam con-
cionem habuit, in qua omnium commina-
tionum Dei per prophetas fecit epilogum , &
in ea omnia,quæ in vita sua prædicauerat, re-
censuit. Hic molestias & vexationes,quas ma-
iores eorum nuntijs Dei intulerant,eis in me-
moriam reuocauit,hic solicitudinem,qua pa-
ter misericordiarum salutem animarum ipso-
rum curabat,explicuit,ac denique sermonem
conclusit illis horribilibus verbis : *Multi sunt
vocati, pauci verò electi*. Videte ergo vtrum
hæc

hæc sufficerent ad confundendum illos, ipsorumque animos compungendos: sed tunc cũ se conuertere deberent, magis indignati ab illo sermone exierunt, & exhausto rubore & absque timore Dei.

Abeuntes consilium inierunt, &c. Deus nos
Hippocr. à tanto malo eripiat. Hippocrates in quodam aphorismo inquit, Solentia iuuare si suo tempore non iuuant, mala proculdubio est significatio,
Simile. id est, signum mortis est. Nam ægrot⁹,
10 qui cum medicamentis infirmior est, quod remedium ei adhiberi potest? Idem possumus dicere in spiritualibus ęgritudinibus. Medicamentum validum est Dei verbum & sancti Euangelij prædicatio ad animas conuertendas, sicuti regius Propheta testatur, dicens. *Lex Do*
Psal. 118. *mini immaculata conuertens animas*: ergo signum mortis atque æternæ damnationis est à culpis non sanari, nec tam efficaci medicamento salutem spiritualem accipere. Quapropter fratres, qui ex vobis à concione, à Missa, & à pedibus confessoris tam frigidi, tam sine Dei timore, & cum tam deprauatis intentionibus sicut anteà exitis, vestram ex nunc infœlicitatem deplorate, quoniam proculdu-
11 biò mala est significatio. Inquiunt naturales,
Simile. esse quendam lapidem (quem vocant Calatiam) qui adeò frigidus est, vt licèt in ardentem fornacem mittatur, nullum calorem recipiat. O miseri peccatores omnes vos hoc lapide & multò plus frigidiores estis. Dominus enim per Hieremiam prophetam inquit: *Nũ-*
Hier. 23. *quid non verba mea quasi ignis?* Et hic tam validus ignis nullum in vobis calorem generat: siquidem adeò frigidi & proterui postquã concionem audistis, remanetis, sicut antea, cùm in ea suauissimas Dei promissiones, quibus ad veniam, gratiam, & gloriam inuitat, terribilesque comminationes, quibus impijs minatur æterna supplicia audientis. In sacra scriptura legitur, Deum postquàm Hebræos perditos, corruptos & nimis dissolutos vidit, misisse prophetas, qui eis terribiles comminatio-
2. Paral. nes annuntiarent, & (vt ibi inquit sacer text.)
36. & 40 *Illi subsannabant nuntios Domini, & paruipen*
1. Reg 35 *debant sermones eius, donec ascenderet furor Domini in populum, & esset nulla curatio.* At-
12 que ita idem Dominus Nabuchodonosor misit vt Regem Sedechiam, qui tunc regnahat, prehenderet, & non solùm eum post expugnatam vrbem Ierusalem cepit sed etiam ipsum oculis priuauit, & filios eius iugulauit, puerosque & puellas interfecit, templum combussit, & thesauros eius deprædatus est. Quæ omnia damna ei euenerunt, eò quòd sermones Domini per ora prophetarum prolatos, contempsit. Hanc etiam arbitror esse causam, ob quam nunc Deus tam dura & aspera flagella Christianis quotidie mittit. Et quod magis deplorandum est, postquam toties flagellati sumus, deteriores reddimur: sicut illis rebellibus Hebræis contigit, qui postquam ab illa euersione Ierusalem euasere, dum in Æ-
gypto essent, prophetæ Hieremiæ dixerunt: Hier. 44
Sermonem quem locutus es ad nos in nomine Do 13
mini, nõ audiemus abs te, sed facientes faciemus omne verbum, quod egredietur de ore nostro, vt sacrificemus Reginæ cæli, et libemus ei libamina, sicut fecimus nos & patres nostri, Reges nostri, & Principes nostri in vrbibus Iudæ: ex eo autem tempore, quo cessauimus sacrificare ei, indiguimus omnibus, & gladio & fame consumpti sumus. O diabolicam cæcitatem hominum, qui eò dementiæ deuenerunt, vt existimarent, se melius habere, dum in peccatis & offensionibus Dei summersi erant, quàm cum in gratia ipsius. Perpendite, obsecro, illum modum loquendi: Facientes faciemus omne verbum, vbi impetus & efficacia, qua nefarij illi Hebræi sua execranda opera facere volebant, apertissimè ostenditur. Nam hęc geminatio eiusdem verbi, Facientes faciemus, significat operari aliquid magna cum efficacia: atq; ita iusti bona opera magno cum feruore operantur (& ideò vbi nos legimus: *Tulit Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius*, in contextu Græ-
co, & in paraphrasi Chaldaica habetur, *Proie-* 14
cit Aaron virgã coram Pharaone & seruis eius, Exod. 7.
in quo denotatur efficacia, qua Sanctus vir opere cõplebat illud, quod sibi à Domino præcipiebatur) sic peccatores sua impia opera efficaciter operantur. In pertinacia horum improborum hominum apertè conspicitur quã parum diuina verba & flagella Dei in cordib⁹ plurimorum peccatorum efficiant, & ideò in ipsorum pœnam & duritiem solet Dominus ipsos à suis flagellis priuare. Atq; ita vbi nos le- Isa. 1.
gim⁹, *Super quo percutiã vos vltra addetes præ-*

 uar i-

uaricationes, in Hebræo habetur, *alme*, id eſt, ad quid percutiam vos vltra, ſi quidem vos ip-
15 ſos tot flagellis in meliorem frugem non eſtis recepturi? Quapropter qui ex vobis flagellati eſtis, & nunquam vos correxiſtis, non afficiamini lætitia, cùm vos à flagellis liberos videatis; hoc enim manifeſtum eſt veſtræ damnationis ſignum.

Conſilium inierunt, vt caperent eum in ſermone. Procurauerant iſti perditi homines, vt bonum Ieſum in malo aliquo opere caperent,
B.Chryſ. ſup. hūc locum. ſed non potuerunt, nunc autem in ſermone capere conantur. Super quo B. Chryſoſtom. inquit: Si quis aquæ currentis meatum claudere voluerit, aliunde ſibi ſemitam prærumpit ſic iſtorum malignitas ex vna parte confuſa, aliundè ſibi aditum adinuenit. Iſti ſuum patrē
16 Sathanam æmulabantur, qui hoc ingenium habet, quòd ſicut illi, qui ciuitatem aliquam euertere, & ſolo æquare contendunt, eam per infirmiorem partem aggrediuntur, vbi muri
Simile. minus fortes apparent. Sic diabolus per debiliorem partem homines inuadit: nam, vt eſt magnus ſcrutator, ſcire ſtudet ad quam rem quilibet homo animum inclinet, & per illam vtpotè debiliorem illū tentare & euertere contendit. Inimici oculos lynceos habere dicuntur, vt defectus ſuorum aduerſariorum intueantur, & eorum vitas ſcrutentur. Hoc voluit
Pſal. 118. Regius Propheta ſignificare, cùm dixit, *Super inimicos meos prudentem me feciſti mandato tuo.* Et paulò inferiùs: *Super omnes docentes me intellexi, quia teſtimonia tua meditatio mea*
17 *eſt.* Et iterum: *Super ſenes intellexi, quia mandata tua quæſiui.* Hic aperta eſt comparatio & amplificatio, nam doctoribus ac ſenibus ſapientia conuenit, & hos omnes Sanctus vir ſuperauit, eo quòd diuinæ legis contemplationi ſe tradidit. Sed quid ſignificat dicere ſe hac meditatione factum fuiſſe ſuis inimicis prudentiorem? Neſcio cur hanc exaggerationem poſuerit, niſi quia intellexit, inimicos habere oculos apertiſſimos ad inſpiciendas miſerias & defectus ſuorum aduerſariorum; & multò maiorem prudentiam, ingenij aciem, & ſolicitudinem habet ille, qui diuinam legem in eo, quod ad vitam & conſcientiā ſuam attinet, meditatur. Cùm igitur inimici lucidos oculos habeant ad ſcrutandum ſuorum aduerſariorum miſerias, diabolus quippè qui crudeliſſimus aduerſarius noſter eſt, oculos multò clariores ſimul cum ingenti ſagacitate & aſtutia habet ad ſcrutandum ingenium noſtrum & complexionem, & vt ſciens ad quid magis propenſi ſimus, inde nos tentet & funditus euertat. Quocirca oportet nos habere 18
oculos lynceos, vt ab eius inſidijs & aſtutijs liberemur. Ideò Beatus Ioannes in ſua Apoca- Apoc. 4
lypſi inquit, animalia illa ſancta plena eſſe oculis antè, & retrò, intus & in circuitu, in quo docemur iuſtos retrò ad præteritam vitam aſpicere, vt ſic de offenſis, quas in illa contra Deum commiſerūt, doleant. Aſpiciunt etiam ante conſiderantes Dei iudicia, & vnuſquiſque maximo timore dicens, Quid de me erit? Sicut Sanctus Dauid dicebat: *A iudicijs e-* Pſal. 118.
nim tuis timui. Et oculos habent ad dexterā, quoniam vanitatem rerum huiuſmodi conſiderant, & illas contemnunt. Et oculos ad ſiniſtram habent, eò quòd animo euoluunt breuitatem laborum huius ſæculi, vt eos patienter perferant. Et ſunt pleni oculis intus, quia 19
interiora cordium ſuorum contemplantur, vt ipſorum defectus corrigant. Denique oculos in circuitu habent, vt ſe ab infernalibus inimicis, qui vndique inſidias ad nos perdendum parant, tueantur. Cùm autem Phariſæi eſſent filij Sathanæ, vt Beatus Ioannes inquit, Vos ex patre diabolo eſtis, in hoc ſuum parentem imitati ſunt, atque ita Dominum per linguam expugnare decreuerunt. Solet quippè lingua in hominibus eſſe vna ex debilioribus partibus: atque ita Beatus Iacobus dixit: *Qui non* Iacob. 3.
offendit in verbo hic perfectus eſt vir. Quamuis diabolus Sanctum Iob diuitijs, honore, authoritate, & ſalute ſpoliauit, tamen linguam eius ſanam, & intactam reliquit, exiſtimans eum ingentibus doloribus, & magnis laboribus commotum, aliquod verbum fore locuturum: quo Deum offenderet. Atque ita 20
Sanctus vir hoc Sathanæ artificium perpendebat dicens: *Adhæſit os meum carni meæ, & derelicta ſunt tantummodò labia circa dentes meos*, Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Quis vnquam talem aſtutiam & ſagacitatem aſpexit quaſi impius Sathanas me afflixit, & oppreſſit, qui in toto corpore meo nihil ſanum præter dentes ac labia reliquit, vt tempore tanto-

rum dolorum loquerer. Sed his crudelissimus hostis non contentus est, quinimò, & vxorem sancti Prophetæ solicitauit, vt ipsum ad malè loquendum incitaret: quæ quidem Sathanam adiuuare tanto animi conatu elaborauit, vt virum suum ad impatientiam prouocaret, di-
Iob 2. cens: *Benedic* (id est, Maledic) *Deo & morere.* O mala fœmina, quæ, siquidem maritum tuū ad praua opera impellere non potes, eò quod graui vlcere percussus est, ipsum in lingua pro-
21 uocas, vt creatori suo maledicat, Sed (vt inquit ibi sacer textus) In omnibus his non peccauit Iob labijs suis, nec stultum quid contra Deum locutus est. [*Sancta Maria Segñora,*] Et quàm in paucis teterrimus Sathanas linguas adeo munitas sicut in sancto Iob inuenit: & quàm multos superauit, ipsos hac parte expugnans. Non immeritò natura prouidit, vt cum omnia membra corporis humani detecta nascerentur, lingua gingiuis ac labijs cooperta esset, & cùm puer loqui inciperet, ei dentes nascerentur, & sic ipsa lingua tāquam
Plinius. muro, & antemurali esset munita. Et Plinius inquit illam habere duas venas, alteram tendentem ad cor, alteram verò ad cerebrum, vbi ratio residet. In qua philosophia nos rerum omnium creator docuit non debere hominem aliud in corde habere, & aliud in lingua
22 proferre, nec etiam debere loqui quidquid in corde habet, nisi solummodò illud quod æquum & rationi consentaneum fuerit. Et qui se hoc modo gubernauerit, arcana sibi à proximo suo commissa non reuelabit, ex quo nō
Prou. 2. parua mala & incommoda oriri solent. Ideò in Prouerbijs dicitur *qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: qui autem fidelis est celat amici commissum:* vbi alia translatio habet, celat animi commissum, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Quod vna litera amicum vocat, altera animum appellat. Vt hinc intelligat quisque amicum suum esse animum suum: & qui ambulat fraudulenter, id est, qui vt materiam loquendi, detrahendi, ac murmurandi suppeditet, id quod animus suus, videlicet, amicus, ei credidit, impudenter reuelauit, quod quidem pernicio-
23 sum infidelitatis genus est. Quapropter maximè oportet te, ô homo quidquid in corde habes, ore non proferre, nam prudens vir prius quàm verbum ex ore euomat, illud in statera rationis ponderare debet. Idcirco Ecclesiasticus ait: *Verbis tuis facito stateram & frænos ori tuo rectos, & attende ne fortè labaris in lingua & cadas in conspectu inimicorum,* id est, dæmonum, insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem. O diuina verba, digna profectò quæ maximè perpendantur: Spiritus sanctus ea in cordibus vestris affigat, vt omni tempore ex illis vtilitatem & commodum eliciatis. Notate obsecro, qualiter Spiritus sanctus non solùm vult vt vnum duntaxat frænum ori nostro adhibeamus sed plura, quæ sunt diuinus amor, sanctus timor, atque vtilis verecundia. Aduertite etiam quomodo peccatum linguæ hic casum insanabilem appellat. Damna enim quæ maledicta & effrænata lingua secum affert, curatu difficillima sunt. Atque ita beatus Iacobus de ea loquens sic ait: Eccl. 28.
Ecce quantus ignis quàm magnam syluam incendit, hoc est, quamuis lingua res parua sit, magnum damnum inferre solet, sicut scintilla ignis totam vrbem solet aliquando incendere & inflammare. Vnus autem ex fontibus, vnde peccata linguæ dimanare consuescunt, est otiositas. Nam sicut cum caballi onera vehentes iter faciunt, omnes demisso capite & ceruice, mansuetè ambulāt, sese adinuicem nequaquam mordentes, cum verò exonerati ducuntur, mutuò seipsos mordent. Sic dum Christiani sanctis exercitationibus Euangelicæ legis, vel honestis occupationibus sunt onerati, iter vitæ suæ prosequuntur absque eo, quòd de vitis aliorum agant: at si otiosi sunt & tanquam equi exonerati ab aliqua honesta occupatione liberi, statim se adinuicem detractionibus, murmurationibus atq; infamijs crudelissimè mordent. 24 Iacob. 3. Simile. 25

Quanquam verò hoc vitium omnib. commune sit, multò tamen frequentius in fœminis reperitur. Vnde in Numerorum volumine sic legimus: *Locuta est Maria & Aaron cōtra Moysen propter vxorem eius Æthiopissam & dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? Et nobis similiter est locutus.* O rem stupendam: Animaduertite personas adeo notabiles & dono prophetiæ illustratas, in tantam miseriam incidisse. Aaron ille, per quem Dominus tot mirabilia in libertate filiorum Israël ab Æ- Num. 12.

yptiaca seruitute operatus est, & Maria illa,
quæ inter fœminas Hebræas prima tympa-
num in manibus sumens, post egressum ab Æ-
Exod. 15. gypto cecinit, dicens: *Cantemus Domino glo-
riosè etenim magnificatus est* ecce qualiter am-
26 bo facti sunt contra sanctum Moysen fratrem
suũ detractores, qui alias eos, qui de illo mur-
murare vellent, carpere & seuere increpare de-
bebant Sed quis adeo iustus est, qui nõ delin-
quat, maximè in lingua? Quapropter valde o-
portet nos huic tã debili & periculosæ parti in-
ter omnia corporis summa humani membra
Psal. 18. prædominari. Atque ita sanctus Dauid dixit:
Si mei (scilicet sensus) *nõ fuerint dominati, tunc
immaculatus ero & emundabor à delicto maxi-
mo, & erunt vt complaceant eloquia oris mei, &
meditatio cordis mei in conspectu tuo semper Do-
mine adiutor meus & redemptor meus.* Id est, Si
ego meis sensibus dominatus fuero, & ipsi non
de me, sine dubio quam plurimas vtilitates e-
27 ducam, videlicet, Immaculatus ero, & etiam à
superbia, quæ est vitium maximũ, à quo pauci
euadunt, me eripiam, & emundabor à delicto
maximo. Et erunt vt complaceant eloquia o-
ris mei, hoc est, Meæ tibi Domine orationes e-
runt acceptæ. Et meditatio cordis mei in con-
spectu tuo semper, id est, cor meũ dispositum
& præparatum erit, vt semper in te ac tuis diui-
nis mysterijs cogitem: qui enim ianuas sensuũ
claudit, vix habet in quo præterquàm in Deo
meditetur? quoniam autem hoc perdifficile
est, ideo sanctus Propheta illud à Domino effi-
caciter postulabat, dicens: *Domine adiutor
meus & redemptor meus.* Quasi diceret: A te
Domine hoc tantum bonum in me venturum
est. Idem nos facere decet, & præcipuè fauo-
rem implorare debemus, vt peculiariter ex o-
mnibus sensibus linguam nostram prædomi-
nemur, siquidem quotidie videmus quamplu-
rima mala, quæ etiam sanctis illa abutentibus
28 euenire solent. Sed est maximè notandum in
his sacræ Scripturæ verbis, Mariam fratri suo
Aaron antepositam fuisse, cũ ipsa fœmina &
ille summus sacerdos esset. Hoc non ideò fuit,
vt ei plus, quàm fratri suo honoris tribueretur,
sed vt significaret sacer textus, illam murmu-
rationem incepisse, & fratrem suum ad id fa-
ciendum prouocasse: nam (vt diximus) fœmi-
næ in hanc miseriam plerunque propensiores
esse solent. O incommutabilis Deus, & quem
mulier ad hoc vitium non inducet, & deturba-
bit, siquidem illa suffecit, vt tantũ virum, qua-
lis erat Aaron, deijceret? Hic etiam ostenditur, 29
quanto se periculo exponit, qui dignitates &
prælaturas acceptat. Quis enim est, qui omni- Hebr. 3.
bus valeat satisfacere, siquidem sanctus Moy-
ses, quem D. Paulus in tota domo Dei fidelem
fuisse testatur, nõ potuit aliorum detractiones
& murmurationes deuitare? Sed non ideò bo-
ni & virtute præditi animo cadere debent, quia 1. Petr. 2.
vt ait beatus Petrus) *quæ enim est gratia, si pec-
cantes, & colaphizati suffertis? Sed si benefaci-
entes patienter sustinetis, hæc est gratia apud
Deum; in hoc enim vocati estis, quia & Christus
passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum,
vt sequamini vestigia eius.* O cælestem doctri-
nam, & quam apertè hic ostenditur error illo-
rum, qui cùm absq; culpa sua de ipsis detrahi-
tur, ira excandescunt, dicentes: Si culpam ha-
berem, nihil de hac murmuratione curarem,
sed cùm illam nõ habeam: & muneri meo pro
virili parte satisfaciam, molestissimè fero, vt de 30
me detrahatur. Attende frater & animo euol-
ue, quàm aliter hic S. Apostolus nos doceat,
cũ ait: Si benefacientes patiẽter sustinetis, hæc
est gratia apud Deum.

Denique ponderandum est, sacrum textum
dixisse hos duos fratres contra sanctum Moy-
sen propter vxorẽ eius Æthiopissam murmu-
rasse. Super quo ait quidam interpres, illos per
contemptum Æthiopissam vocasse, etenim
Madianitæ, à quibus illa originem trahebat, li-
cet propè Æthiopiam habitent, Æthiopes ta-
men nequaquã sunt. Ex quo apertius constat,
Mariam huius detractionis causam fuisse pro-
pter aliquam inuidiam aut contentionem in-
ter vtramque habitam. Meritò ergo D. Iaco- Iacob. 1.
bus animaduertens tot incommoda, quæ ex
locutione oriuntur, nos sic admonet: *Si quis 31
putat se religiosum esse, non refrænans linguam
suam, sed seducens cor suum, huius vana est reli-
gio* ideo viri prudentes, vt ab his damnis & ma-
lis liberetur, sese ad securissimum silentij por-
tum recipiunt. Inter causas, ob quas gloriosus
Baptista in solitudinem se contulit, vna fuit, ne
videlicet, aliquo otioso sermone vitam suam
macularet. Et ita sacrosancta Ecclesia in eius
hymno decantat, vbi sic habetur: *Antra deserti*

teneris

Eccles.5. *teneris sub annis, Ciuium turmas fugiens petisti, Ne leui saltem maculare vitam famine*) id est, leui verbo quod à for faris deducitur) *pessis*.
32 Atque ita Spiritus sanctus quemlibet nostrum hortatur, dicens: Ne temerè quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferēdum sermonem coram Deo, quia Deus in cœlo, & tu super terram. Idcircò sint pauci sermones tui. Quod perinde est ac si diceret: Homines infimi & abiecti coram principibus ac potentibus dominis loqui non audent; & qui parū sciunt, coram literatis conticescunt; & cùm Deus sit Dominus infinitæ maiestatis & sapientiæ, & tu vilissimus terræ vermiculus mille ignorantijs plenus coram eius diuino conspectu, vbi scis ipsum verba tua ponderare, vide quomodo loquaris: non sit velox cor tuum ad proferendum sermonem, & quātum potueris, silentium obserua. Si in domum Regis ingrederis, hunc ordinem obseruari videbis, quod illi, qui coram ipso rege sunt, parum & summissa voce loquuntur: decet enim Regis authoritatem, vt in conspectu eius famuli ipsius
33 silentiū præstēt; [*Pero en la otra sala mas à fuera, ya hablan vn poco mas alto*:] in atrio verò, quod ab ipso rege maximè distat, omnes magnos clamores & absque ordine edunt: ita vt insani & amentes esse videantur. Inter Christianos hoc discrimen versatur, quòd illi qui sunt deuoti, cùm orationi assiduæ vacent & coram diuino conspectu per considerationem incedant, maximum silentium obseruant, parum loquuntur, & cùm magna ædificatione procedunt: alij qui non ita deuoti sunt, nec tam assiduæ orationi dediti, non tam astrictè silentium obseruāt, nec tam moderatè loquuntur: qui denique ita viuunt ac si à Deo non viderentur nec audirentur (vix enim corda sua in cœlum erigere sciunt) hi ingentes clamores extollunt, inconcinnè loquuntur, & damnum vel commodum quod ex verbis eorum oriri potest, non attendunt. Nec ad vitanda peccata solum, sed ad internam quoq; animi quietem & tranquillitatem (qua vera sapientia comparatur) plurimum hæc cura silētij iu-
34 uat. Cum ergo tam magnas vtilitates linguæ custodia pariat, æquum profectò est, vt omnes nos virtutis huius amore & studio incensi, ad eam cōsequendam omni cum diligentia contendamus, eamque à Domino votis omnibus impetrare studeamus, qui nunquam pijs suorum conatibus deest. Sic enim apud Salomonem legimus: *Hominis est animam præparare*, Prou. 16. *& Domini gubernare linguam*. Quemadmodū enim clemētissimus Deus ad peccatorum veniam largiendam exigit, vt conuertamur ad ipsum, quo ipse conuertatur ad nos, ita hoc in loco studium, diligentiam, & curam nostram requirit, quo opem suam nobis ad hanc virtutem obtinendam, largiatur.

Et mittunt ei, vt caperent eum in sermone, discipulos suos cum Herodianis. 35 Tales discipuli erant, quales magistri. Si fons insipidus & turbidus est: quomodo riuuli, qui ab eo profluunt, dulces & clari erunt? Et si [*à la corriente y* Simile. *cresciente del rio non resiste la presa hecha de argamassa, como resistira la presa hecha de vimbres tiernos?*] Hoc est, si torrenti passionum non resistit senectus, experientia, & dignitas magisterij, quomodo effrænata iuuentus resistet? Iugum, quod fortis bos ferre non potest, qualiter iuuencus tener illud sustinebit? Id est, Simile. si illi, qui sunt magistri & prælati colla sua iugo sanctæ legis non summittunt, qualiter subditi & discipuli eorum, videntes in eis tam deprauatum exemplum, se illi subijcient? O quàm magnum Reipublicæ damnum inferunt impij magistri & prælati: è contra verò quantam vtilitatem probi Reipublicæ afferunt. Idcircò Dominus per Hieremiam Prophetam pro sin- Hiere. 3. gulari beneficio populo Israëlitico hanc promissionem fecit, *Dabo*, inquit, *vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina*. O Deus infinitæ misericordię, & si hanc 36 his temporib. promissionem adimpleres, quot quantisque malis remedium adhiberetur, & quam multa bona perpetrarentur. In sacro Exodi volumine iussit idem Dominus sancto Moysi, dicens: *In veste summi sacerdotis deorsum, vel ad pedes eiusdem tunicæ per circuitum,* Exod. 28. *quasi mala punica facies mixtis in medio tintinnabulis, ita vt tintinnabulū sit aureum & malū punicum, & vestietur in ea Aaron in officio ministerij, vt audiatur sonitus, quando ingreditur & egreditur in sanctuarium in cōspectu Domini, & non moriatur*. O immense Deus, vt quid Domine tantam pœnam pro re, quę tam parui ponderis & momenti videtur esse, imponis?

Quid

Quid enim prodest, vt tintinnabula vestis summi sacerdotis personet necne, vt dicas: Vt non moriatur? Grande mysterium hic latet. Cùm
37 Dominus iubet, vt sacerdos, quando in sanctuarium ingressus fuerit, veste pontificali induatur, significat, sacerdotem, qui tam altum ministerium exercet, charitate debere indui. Atque ita Propheta Dauid dixit: *Sacerdotes eius induãtur iustitiam* Per tintinnabula voces
Psal. 131. prædicatorum denotantur, quibus omnes ad seruitutem Dei conuocat & inuitat: Per mala punica fructus bonorum operum designãtur, & cùm præcipit, vt sonitus tintinnabulorum audiatur: quod si non fecerit sacerdos, pœna mortis puniatur, perinde est (vt glossa explicat) ac si iuberet, vt sacerdos populum increpet, doceat, & arguat. Ideo beatus Paulus ad Timotheum, qui episcopus erat, scribens, sic ait: *Testificor coram Deo & Christo Iesu, &c.*
2. Tim. 4 *Prædica verbum, insta, opportunè importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Super quod venerabilis Beda, & beatus
38 Chrysostomus perpendunt agonem, vim, & conatum, quo sanctus Apostolus hoc discipulo suo commendauit, in quo magnam huius negotij insinuauit necessitatẽ. Personẽt ergo, ô patres sacerdotes & prælati vestra tintinnabula & verbis feruidis cõclamate. Sed oportet, vt ipsa tintiñabula malis punicis misceãtur & interponãtur, hoc est, maximè cõducit, vt vestri sermones & colloquia cũ bono exemplo sanctorum operum & perfectæ vitę coniungãtur,
4. Reg. 5. vt non moriamini. Naaman princeps militiæ Syriæ (vt sacra refert historia) propter merita Prophetæ Elisæi non solùm à lepra, sed ab infidelitate sanatus fuit, atque ita cum fide dixit: *Verè scio, quòd nõ sit alius Deus in vniuersa terra, nisi tantùm in Israël.* Et statim inferius eundem sanctum Prophetam, sic est allocutus: *Obsecro, concede mihi seruo tuo, vt tollam onus*
39 *duorum burdonum, non enim faciet vltra seruus tuus holocaustum aut victimam dijs alienis, nisi Domino.* Mira res, adeò iste bono sui sancti Magistri exemplo commotus fuit, tantamque fiduciam in eius sanctitate sitam habebat, vt existimaret, terram illam, quàm sanctus Propheta pedibus suis calcauerat, sibi futurum esse refugium, quo se à peccatis defenderet. Animo, quæso perpendite, quanti faceret princeps iste illius iusti societatẽ, siquidem terram, quam pedib. conculcauerat tanti pendebat. Quàm dispares ac diuersi erant isti Pharisæi à sancto Elisæo: & tales ipsi erant, quales discipuli eorum. Ideo mittunt eos cum Herodianis.

Accedentes igitur ad Dominum peruersi discipuli legationis suę causam his verbis proposuerũt: *Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum, Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum dari Cæsari, an non?* Verùm de huiusmodi orationibus Propheta Dauid ait: *Molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula, siue vt alius vertit: Et ipsi sunt lanceæ.* Et sanctus Hieremias ait: *Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias: nunquid super his non visitabo,* dicit Dominus, *aut in gentem huiuscemodi non vlciscetur anima mea?* In his omnibus infallibilem dicebant veritatem, quamuis ipsi eam nõ crederent. Sic solus Iesus Christus vera sapientia patris est omnium magistrorum magister, qui eos docuit, quæ docenda erant. Atque ita per Esaiam Prophetam dixit: *Ego Dominus docens te vtilia.* Nõ ait, Ego Dominus docens te subtilia, sed: Ego Dominus docens te ea, quæ ad vtilitatem conducunt. O quàm multa sese nobis hic offerebant ad increpandos huius miserrimi temporis prædicatores, qui in integra concione vix vnam rẽ vtilem auditoribus prædicant. Imitamini, imitamini patres cõcionatores hunc cælestem Magistrum vtilia magis quam subtilia docentes.

40 Psal. 54. Hiere. 9. 41 Esai. 48.

Dicunt ei etiam: *Et viam Dei in veritate doces.* Nunquid via Dei cum mendacio ostendi potest? Si enim cum mendacio ostenditur, iam non via Dei erit. Ad hoc respondeo, illos in hoc dicere voluisse, Viam Dei verè doces, id est, [*Enseñas de veras, y como se ha de enseñar*] Simile.
Medicus cùm ægroto potionem præbet ex rubarbaro & cassia fistula confectam, si cum his res adeo impertinentes immiscet, vt efficiat, quòd potio amara non sit potio, id est, [*que la purga no sea purga, y que el ruybarbo no haga su operation.*] non elicitur fructus ab infirmo desideratus. Sic vaniloqui prædicatores tot inanes rhetoricas cũ sacrosancto Euangelio coniungunt, 42

fungunt, totq; dicendi modos, & curiosa verba inquirunt, vt efficiant quòd ipsum sanctum Euangelium in auditorum cordibus non operetur, nec suum faciat effectum. Vitium curiositatis etiam Gentilibus adeo odibile fuit, vt Plutarchus aduersus illud integrum librum ediderit.

43 Quod quidem vitium licet in omnib⁹ officijs odibile & nociuum sit, multò magis in sancto prædicationis ministerio: nam præ nimia curiositate multi non gloriam Dei aut vtilitatem animarum quærunt. Sed bonam tantummodò de eloquētia & sapientia sua existimationem habere contendunt; auditores ipsos dementes & ab omni spirituali bono vacuos reddentes. Quocirca B. Paulus Colossenses hortatur, dicens: *Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam.* Vbi illa dictio, Et, declaratiua est, atque ita vult dicere S. Apostolus: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, id est, per inanem fallaciam: sicut in sacro Genesis volumine dicitur: *Benedixit diei septimæ, & sanctificauit eam.* Vbi illud, Et significat etiam, id est, ita vt sit sensus, Benedixit, id est, sanctificauit. Cùm igitur S. Apostolus iam suo tempore Christianos admonuerit, vt vaniloquos concionatores, qui viam Dei in veritate nequaquam docent, euitarent, multò magis profectò hac admonitione nunc opus

44 est, siquidem in modo prædicandi tantam hodie corruptionem videmus.

Colloss. 2.

Genes. 2.

Et non est tibi cura de aliquo. Quasi diceret, concionaris absque alicuius lucri temporalis spe. *Non respicis personam hominum.* Sic Deus in Deuteronomio præcipiebat, inquiens: Non accipietis cuiusquā personam: acceptio enim personarum sine peccato esse nequit, quia opponitur iustitiæ, nihil autem opponitur virtuti, nisi peccatum, vt perdoctè B. Thomas asserit: & ideo acceptio personarum reperiri non potest in eo, qui ex liberalitate dona largitur.

S. Tho. 2.2.q.63. art. 1.

Dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet censum dari Cæsari an non? Iosephus libro de antiquitatibus inquit, hanc quæstionem ortam fuisse ab eo tempore, quo Octauianus Imperauit, vt scriberetur vniuersus orbis, & vnusquisq; certum & determinatum tributum solueret. Et quia solutio census seu tributi professio quæ-

45 dam abiectionis erat, videbatur Hebręis, quòd siquidem Deus in Deuteronomio eis iusserat, *Dominum tuum adorabis & illi soli seruies,* Deo ipsi tantummodò obsequiū pręstare debebant. In quo sanè à veritate recedebant, quoniā Propheta Hieremias nomine Dei huic populo dixit: *Ego feci terram, & homines, et iumenta, quæ sunt super faciem terræ, & dedi eā ei, qui placuit in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor Regis Babylonis serui mei, & seruient ei omnes gentes. Gens autem & regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor Regi Babylonis, & quicunque non curauerit collum suum sub iugo regis Babylonis in gladio & in fame & in peste, visitabo super gentem illam,* ait Dominus, *donec consumam eos in manu eius.* 46

Ioseph. lib. 8. antiq.

Deut. 6.

Hier. 27.

Et alibi in Sacra scriptura dicitur: Inculpatur Rex Sedechias, eò quòd non impleuit iuramentum, quod pręstiterat Regi Nabuchodonosori de tributo reddendo. Vnde infertur, quòd si Deus volebat, vt Hebręi tributum soluerent Regi tyranno & idololatræ, quanto magis volet, vt tributum pendatis, & faueatis alijs longè maioribus seruitijs tam Catholico Regi, tamq; fidei defensori, qualem nunc habetis, maximè his temporibus, quibus infestissimus Christianorum hostis Turcarum Rex tot copias & exercitus ad effundendum Christianorum sanguinem parat, quique ad labefactandam Sacrosanctam Iesu Christi Ecclesiam facultatibus, ac diuitijs suorum, nec nō & personis ipsorum tanto imperio dominatur, ac si omnes eius serui essent, & ipsi ei absq; aliqua cōtradictione obtemperant. 47

2. Paral. vltim.

Si noster Catholicus Rex exercitus, quos habet, non haberet, & in Hispaniam hæretici, Mauri, & Turcæ ingrederētur, quid de vestris facultatibus, quid de vitis, quid de animabus vestris esset? Quàm multi miseri à sanctissima fide Iesu Christi Saluatoris mundi deficerent, ipsumq; negarent? Si ergo Rex vester vos in tanta iustitia, pace, & tranquillitate ab hostib. tuetur, quare ei amore atq; integra, & prompta voluntate non seruietis? Deum igitur, fratres mei, pro tam singulari beneficio collaudate, & ab ipso summis precibus contendite, vt vitam ac salutem eius, qui vos ita protegit & tuetur, fœlicissimè augeat.

Itaque cùm hæc quæstio tunc ventilaretur inter Hebræos, ipsi eam ad cæleste magistrum detulerūt, vt illum vel apud populum traducerent,

rent, vel apud Herodianos læsæ maiestatis reū agerent. In actib. enim Apostolorum legimus quendam Iudam Galilæum, & alium nomine
48 Theudam popularis seditionis authores fuisse, quod censum Cæsari dandum esse negarēt, qui tamen capitali supplicio audaciæ suæ pœnas dederunt. In hoc igitur tantum vitę discrimen Pharisæi Dominum conijcere nitebātur. Ad hoc autem Herodianos, hoc est, Herodis milites in huius criminis societatē asciuerunt, partim, vt Dominum continuò ad vincula raperent, si tributa Cæsari pendenda esse negaret, partim vt illi huius criminis testes essent. His igitur insidijs callidissimè excogitatis egregiam se victoriam de Domino adepturos sperabant. Sed tamen (vt in libro Prouerbiorum
Prou. 21. dicitur) *Non est scientia, nō est sapientia, non est consilium contra Dominum*; *nec fieri poterat, vt*
49 *incomprehensibile Dei verbum in verbo caperent*, & ita sequitur: *Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait*: *Quid me tentatis hypocritæ?* O Christe reparator vitæ & agnus mansuetissime, vt quid Domine tanta asperitate illis respondes, qui te tam dulcibus verbis alloquuntur, & tam singularib⁹ & eximijs laudibus ho-
Simile. norant? In hoc diuinus Magister nos docet, quem vultum illis ostēdere debemus, qui nobis blandiuntur. Nostra enim natura in hoc velut natura cicadæ est, quę si oleo aspergatur, moritur, si autem aceto: reuiuiscit. Sic nos, si adulationibus & suauibus sermonibus collaudamur, superbia mortificamur, si verò increpationibus asperis castigamur, humilitate viui-
Psal.140 mus. Idcirco Regius Propheta dicebat: *Corripiet me iustus in misericordia & increpabit me*: *oleum autem peccatoris non impinguet caput*
Prou.27. *meum*. Et ob hoc etiam dicitur in Prouerbijs, *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudu-*
50 *lenta oscula odientis*. Vnde infertur quàm crudelis ille sit, & quantum peccatum committit, qui alijs adulatur, siquidem proximi sui homi-
D.Tho. 2.2.q.115 artic.2. cida est: quamuis D. Thomas egregiè dicat, attendēdam esse adulationis materiam ad huius criminis malitiam cognoscendam. Nam si cōtra charitatem est, vt cum aliquis peccatum alterius laudat, tunc erit peccatum mortale si ipsum de peccato mortali laudat, erit autem veniale, si de veniali. Solet etiam esse peccatum ratione intentionis, & ita qui verbis dulcibus alicui adulatur, vt ei grauiter noceat corporaliter vel spiritualiter peccat mortaliter, vt ibidem sanctus doctor asserit. Et quamuis nō habeat intentionem inferendi ei damnum, si tamē ei occasionem prębet, vt adulatione ipsius delinquat, tantum peccat, quantum est peccatū, ad quod ei occasionem dedit. O miser adulator, & quanti tibi stant adulationes tuæ, licet tu adeo cæcus es, vt eas vix peccatū esse repu- 51
Philop. tes. Narrat Philoponus, quendam tibicinem à militibus in bello captum ipsos sic fuisse allocutum: Ego nunquam aliquem interfeci, quare vos me pauperculum hominem vultis interficere? Cui milites sic responderunt, si manibus nō necasti, saltim tua tuba alijs fuisti ad inter-
ficiendum incitamento. Nimis aptè adulator Simile. tibicini comparatur, nam tibicen, cum tuba clangit, delectationem generat, & affectiones
mouet. Atque ita Seneca inquit, quod Xeno- Seneca libro 2. phonte tubam personante, Alexander audiens illam subitò ensem è vagina eduxit, ac si dimicare vellet, sicut cum quis ad saltādū animum habet propensum, dum primum sonitum alicuius musici instrumēti auribus suis placidum audit, statim pedes ipsius saltare videtur, quoniam musica affectiones mouere facit. Sic adulator tibia, seu fistula linguæ suæ & suorū verborū concinnitate suauem musicam illi, cui a- 52
dulatur, efficit. Nā (vt in Ecclesiastico dicitur) Eccl.40. *Tibia & psalterium suauem faciunt melodiam, & super vtraq; lingua suauis*. Hic igitur adulator, qui musica suarū adulationum proximos suos delectat, ipsorumq; passiones ad peccata committenda excitat, pro illis sic punietur, ac si illa commisisset. Et si dixerit, Quare ego puniar, siquidem adulteria non patraui, iniuriam non vltus fui, homicidium non feci, & tyrannidem non exercui? Parum refert ea crimina non perpetrasse: nam si ea nō commisisti, proximos tuos multis blandimētis & adulationibus ad ipsa committenda incitasti. Idcirco de Osea 4. adulatoribus possunt illa Prophetæ Oseæ verba explicari: *Peccata populi mei comedent*. Mira res, qualiter peccata comedi possunt? Ad hoc Simile. respōdetur, quòd sicut cibus postquam ab aliquo manducatur, efficitur eius, qui ipsum mādit, quoniam in substantiam ipsius vertitur: sic adulatores suis peruersis consilijs efficiunt, vt aliena peccata sua sint, & in ipsos cōuertantur. 53

O in-

O ingentem cæcitatem, ô deplorandā dementiā, velle homines pro alienis peccatis se ipsos in infernum perpetuò arsuros detrudi. Quapropter siquidē adulatores adeò nociui sunt, nos ad imitationem nostri diuini capitis Iesu Christi ostendamus, illos nobis nequaquam placere, vt sic seipsos cōfundant & conuertantur, ac sibi & nobis minimè noceant. Hac sancta doctrina plus reges principes ac magnates huius mundi opus habent: illos enim plerunque isti Satanæ ministri peruertere solēt, ipsosque lætificāt ac delectant, eorum peccata collaudantes, sicut olim regibus & principibus Israël fecerunt. De quo sanctus Propheta Oseas conquerebatur, dicens: *In malitia sua lætificauerunt regem, & in mendacijs suis principes.* O diabolicā crudelitatem, Cùm Rex Ieroboam regnum suum ad idololatrandum commouisset, non defuerunt homines spiritu Satanico pleni, qui dum de tam graui scelere ipsum ac principes nec non consiliarios eius increpare deberent, illos laudauerunt, & nefarium atque execrandū illud facinus approbarunt. Ex quo id, quod statim sanctus Propheta inferius dicit, ortum est, scilicet, Dies regis nostri, cœperūt principes furere à vino. De eo die loquitur, quo impius rex constituit colendos esse deos aureos, Nam peccatores illum diem suum reputant, in quo aliquod pergrande scelus committunt. Cùm autem illa die nullus extiterit, qui ipsum ac priuatos eius reprehēderet, quin potiùs multi factum laudarunt, ideo cœperūt principes furere à vino, nimis hilares & lætabundi propter scelus, quod perpetrarūt. Cum pecora exultant, & indecora lasciuia ludunt, certum, teste Plinio, præsagium est futuræ tempestatis. Et sicut cantus oloris, id est, *Cisne*, signū est imminentis sibi mortis: in eundem modum, cum peccatores exultant ob peccatum, præsagium est euidens iam ipsorū instare supplicium. O infelices peccatores, qui tam sufficientē causam ad deplorādum habentes, inebriati voluptatis vino, exultant & lætātur. Sed quæro, cur eum diem, quo ingressi sunt filij Israël in Ægyptum, non memoriæ tradit Sacra scriptura, sed dies egressionis eorum? Apud Genesim enim narrat sacer textus, quomodo Iacob cum filijs suis ingrediens, non peculiariter diem refert. Et alibi mentionem faciens de Hebræorum egressione, inquit: *Eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti, nox ista est obseruabilis Domini.* Certè hoc factum fuit vt Spiritus sanctus doceret nos, non esse lætitiæ dies, cùm peccas, sed maximæ tristitiæ, siquidem in crudelissimam dæmonis captiuitatem ingrederis: at cùm per veram pœnitentiam egrederis, & per virtutes incipis in terram promissionis gloriæ, videlicet, tendere, is dies iubilationis & lætitiæ est.

Osea 7. 54 55 Plin. l. 18. cap. vlt. Gen. 46. Exod. 12. 56

Ex supradictis infertur, quod vna ex magnis infœlicitatib⁹, quas Reges habent, est id, quod ipsi maximam fœlicitatem & tranquillitatem reputāt, scilicet, non habere in terris aliquem, cui de factis & operibus suis rationem reddāt, & neminem esse, qui eos de malis ipsorum reprehendat, quin potius ea laudet, & ideo ipsi perquàm rarò seipsos corripiunt. Quid plura? etiam in planctu & ploratu principibus ac magnatibus huius mundi solent homines adulari, sicut contigit sancto Ioseph. Nam (vt in sacro Genesis libro scriptum est) postquàm mortuus est Patriarcha Iacob, Fleuit eum Ægyptus septuaginta diebus, & quamuis vniuersum regnum patris Ioseph mortem deplorauit, nō tamen deplorasse legimus nec per vnum diem mortem ipsius sancti Ioseph. Ex quo apparet illos luxisse patrem, vt filio tunc Ægyptum gubernanti complacerent: at in morte filij iam non habebant, cui assentarentur, & ideo non plorarunt. Amicitia enim huius vitæ communiter mercenaria est, & in lucro fundatur, & ideo non nisi præsentibus ostenditur. Hic etiam adnotatione dignū est, non solùm improbum esse laudare peccatorum vitia, sed etiam reprehensibile esse iustorum virtutes, plus quàm merentur, commendare. Nam sicut meritò reprehenduntur illi, qui vestem magnam ei, qui corpore pusillo est, conficiunt: sic iure optimo reprehensionē digni sunt, qui magnas laudes ei, qui parua merita habet, tribuere solent.

57 Gen. 50. 58 Simile.

Iam vidistis quàm benemeritò Dominus his improbis hominibus dixerit: *Quid me tentatis hypocritæ?* & adiecit statim, *Ostendite mihi numisma census.* O Christe superne imperator cæli & terræ, aperi Domine thesauros tuos, & ex eis monetam deprome, in qua imaginem, quam

quam ipsa habet, intueri possis, quorsum eam
ab ijs nefarijs hominibus petis? O singularem
Psal. 87. diuini Saluatoris paupertatem, de quo san-
ctus Propheta dixit; *Pauper sum ego, & in la-*
boribus à iuuentute mea. Tanta erat eius ino-
pia & paupertas, vt ad soluendum tributum,
59 quod ab eo exigebatur, Beato Petro sic dixe-
rit: *Vade ad mare, & mitte hamum, & eum pi-*
scem, qui primus ascenderit, tolle & aperto ore
Matt. 17 *eius inuenies staterem; illum assumens da eis pro*
me & te. Hanc paupertatem ipse suis sacris
discipulis pro sponsa reliquit Atque ita B. Pe-
Act. 3. trus cuidam eleemosynam à se petenti dixit:
Argentum & aurum non est mihi. Quare, ô
fratres, vos ipsos non confunditis, haec audien
tes, & cupiditatem, quae in cordibus vestris re-
D.Th. 2. gnat, ac solicitudinem diuitiarum contem-
2. q. 118. plantes? B. Thomas inquit, inter omnia bona
art. 5. infimum locum tenere diuitias; at homines a-
deò insani & amentes sunt, vt propter haec in-
fima bona summum bonum, videlicet, Deum
amittere velint: Amittunt etiam pacem & trã-
quillitatem, quae sanctae paupertatis sociae
60 sunt. Sanctus Esdras in suo libro sic ait: *Preca-*
tio nostra apud Dominum Deum nostrum vt
daretur nobis pax illius in loco sancto eius, & il-
luminaret oculos nostros Deus noster: vbi alij
transtulerunt, vt daretur nobis pax illius in lo-
co sancto eius. Vbi apparet, quòd ad pacem
consequendam & ad illuminatos oculos ha-
bendos multum conducit tenues opes in hoc
mundo possidere. Et quoniam homines pau-
pertatem despiciunt, maximo cum labore vi-
uunt, & tanquam caeci quamplurima mala
perpetrant, vt diuitias quas morte, velint no-
lint, relicturi sunt, comparent, ipsi autem cum
Simile. peccatis remanebunt, quae ad ipsas acquiren-
das commiserunt. Quando aliquis princeps
vel Reipublicae primarius vult alteri festum
celebrare iubet, vt omnes agricolae rus petant
ad cuniculos capiendos. Ipsi verò retibus &
alijs ad venationem pertinẽtibus onerati, ius-
sa domini adimplent: & postquàm defessi &
fatigati sunt, omnes cuniculos, quos coepe-
runt, domino offerunt, & ipsi defessi retibus o-
nerati absque aliqua vtilitate remanent. Sic a-
uari retibus fraudum & mendaciorum onera-
61 ti incedunt, vt perituras diuitias consequan-
tur, at morte appropinquante quidquid ve-
nati sint, Domino relinquunt, videlicet, mun-
do, cui seruierunt, ipsi verò defessi cum retibus
peccatorum & fraudum manent, pro illis ae-
terna supplicia patientes. Sic ipsi in libro Sa-
pientiae fatentur dicentes: *Lassati sumus in via* Sap. 5.
iniquitatis & perditionis, et ambulauimus vias
difficiles. Diuitiarum iactantia quid contulit
nobis? Transierunt omnia tanquàm vmbra,
omnia in hoc mundo remanserunt.

Ait illi obtulerunt ei denarium. Quibus Do-
minus; *Cuius*, inquit, *est imago haec, & super-*
scriptio? Dicunt ei, Caesaris. Tunc ait illis, Red-
dite ergo quae sunt Caesaris, Caesari, & quae sunt
Dei, Deo. Hac breui responsione improborum 62
ora obstruxit, nullamq; eis calumniandi cau-
sam reliquit: quando & principibus honorem
habendum & Deo debitum cultum & obse-
quium exhibendum esse docuit. Dominus
per Sanctum Isaiam populo Hebraeorum pro-
miserat, dicens: *Gens & regnum, quod non ser-* Isai. 60.
uierit tibi peribit, & gentes solitudine vastabun
tur, & venient ad te curui filij eorum, qui hu-
miliauerunt te & adorabunt vestigia pedum
tuorum, omnes qui detrahebant tibi, & voca-
bant te ciuitatem Domini Sion Sancti Israel.
Omnes has seruitutes exterae nationes He-
braeo populo exhibiturae erant, eò quòd ipsi
serui Dei erant, & hos omnes fauores ob ni-
mia scelera sua amiserunt, & infidelibus sub-
iecti facti sunt, eisque seruierunt, nunc Assy-
rijs, nunc Chaldaeis, nunc Aegyptijs. & tem-
pore Machabaeorum, & posteà Romanis ob-
temperarunt. Atque ita quidam dux filiorum
Amon nomine Achior ad Olophernem dixit: Iudith 5.
Non fuit, qui insultaret populo isti, nisi quando
recessit à cultu Domini Dei sui. Quotiescunque
autem praeter ipsum Deum suum alterum colue-
runt, dati sunt in praedam & in gladium & in
opprobrium. Cùm igitur nos Deo maiori obli- 63
gationis vinculo adstringamur, & simus mo-
do quales sumus, pertimescamus, ne eisdem
& multò maioribus flagellis puniamur: Ve-
ram pęnitentiam agamus, & cum illa immen-
si Dei iram placabimus, & hic consequemur
diuinam gratiam: & postea gloriam, ad
quam nos perducat Iesus Mariae
filius, Amen.

IN

1 IN EADEM DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Matth. 22.

2 IN huius sacrosancti Euangelij lectione apertè ostenditur quis Deus sit erga homines, & quales ipsi homines erga Deũ, Deus enim ex malis hominum occasionem accipit, vt ipsis benefaciat: homines verò ex bonis Dei
Isai. 28. occasionem sumunt, vt ipsum offendant. Sanctus Propheta Isaias refert qualiter tempore quo Hebræi vaticinia ipsius paruipendebant, dicentes, *Manda remanda, expecta, reexpecta* (quod perinde erat ac si dicerent, Parum curamus dicta tua, & quòd nobis dicas, non post multos dies mortem esse venturam, nosque peccatorum nostrorum rationem esse red dituros, ideò in Dei misericordia expectemus, & veram de illis pœnitentiam agamus, hæc, inquam parum curamus, sed percussimus fœdus cum morte & cum inferno fecimus pactum) tũc eos diuinus vir sic est allocutus: Id-
3 circo hæc dicit Dominus Deus? *Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatũ angularem pretiosum,* O ineffabilem Dei misericordiam! Nonne isti peruersi & nefarij homines digni erant, qui diuina iustitia iubente à terra absorberentur, & propter tãtum scelus deuorarentur? Deus verò non solùm id nequaquam imperauit, sed ab illa peruersitate occasionem sumpsit ad tantum beneficium in eos conferendum, quale fuit, eidem prophetæ iubere, vt promissionem ineffabilis incarnationis verbi diuini tunc eis vaticinaretur, qua dura eorum corda emollirentur. Et
Isai. 7. rursus increpans sanctus Isaias illius populi duritiem, qua Deo molesti erant, adiecit: *Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, Ecce virgo concipiet, & pariet filium,* Vbi est ponderandum illud, Propter hoc, in quo significatur Deus ex abominatione illius gentis occasionem cepisse, vt eis illam singularem promissionem faceret. Et apud diuum Ioannem, cũ Iudæi per contemptum Saluatori mundi di-
Ioan. 6. cerent: *Quod tu facis signum, vt videamus & credamus tibi? Quid operaris?* quod perinde fuit, ac si dicerent: Opera, quæ tu facis, non sufficiunt, vt per illa verbis tuis credamus, tũc quando propter tantam blasphemiam annihilari merebantur, eis clementissimus Dominus dixit, *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita*; & ipsis altissima mysteria ad eorum obscuratos intellectus illuminandos ostendit. Et cum etiam Dominus paralytico, qui in piscina erat, salutem tribuere voluit, ait sacer textus: Hunc cum vidisset Iesus iacen- Ioan. 5.
tem, & cognouisset, quia iam multum tempus haberet, dicit ei: *Vis sanus fieri?* Ex quo appa- 5
ret; Dominum ex magnitudine miseriæ illius hominis occasionem sumpsisse, vt in eum misericordiam faceret, qui propter peccata sua in illam ægritudinem inciderat.

In hoc etiam sacro Euangelio hoc manifestè conspicitur. Nam cùm Pharisæorum discipuli ad ipsum nociuis & odio commotis visceribus accederent, vt caperent eum in sermone, cognita nequitia eorum, eis pijssimus Iesus salutare consilium dedit, vt & cum Deo & cum hominibus pacem haberent. *Reddite,* inquit, *quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Ecce igitur qualis erga homines Deus est, qui ex ipsorum peccatis occasionem sumit, vt in eos beneficia conferat, ipsi autem homines ex acceptis à Deo bonis, occasionem ad illum offendendum capiunt. De hoc diuina Maiestas per Ezechielem Prophetam con- Ezec. 16
queritur, loquens cum synagoga, & in ipsa cum peccatoribus, qui ex salute, ex pulchritudine, ex scientia, atq; ex alijs multis bonis, quæ à Domino acceperunt, & ex doctrina, 6
quam eos docuit, occasionem ad ipsum offendendum sumunt. *Perfecta* (inquit) *eras in decore meo, quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es.* Tales isti Pharisæi extiterunt, qui Domino Saluatore grauissimos eorum morbos salutaris doctrinæ suæ medicamentis curare volente, aduersus pium medicum insanierunt, & continuas illi insidias moliti sunt. pluries namque malitiæ suæ machinis eius vitam petere, & gloriam obscurare conati sunt. Quapropter de quolibet eorum illud sancti Iob dici potest, scilicet: *Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus,* quæ videli- Iob 41.

7 cet, frequentibus ictibus concussa adeò non emollitur, vt magis etiam obduretur. Sic tamen Dominus se in omnibus eorum calumnijs gerebat, vt ipsius quidem gloria illustrior, eorum verò malitia magis cōspicua fieret, nec tamen tot artibus frustra tentatis, finem sceleratis suis conatibus posuerunt. Qua in re à parente suo diabolo minimè degenerabant, qui nec multoties quidem victus & superatus defatigatur, nec lacescendi atque tentandi officium intermittit; sic enim à Saluatore in deserto primo congressu superatus iterum ac tertiò nouis illud machinis aggressus est. Quo exemplo monemur, fratres, vt nunquam post insignem aliquam victoriam solicitudinem, & arma deponamus, sed semper velut in acie stantes, ad noua prælia expediti atq; parati simus. Hinc de magno illo Antonio post dæmones ab ipso profligatos, beatus Athanasius scribit, quòd neq; Antonio vincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neq; diaboli fractæ defecere vires. Hoc igitur animo ac mēte Pharisæi erant, qui ab eodem spiritu acti parentis sui mores imitabantur, toties enim à Domino superati alias atq; alias nocendi artes excogitabant.

B. Ath. in vita S. Antonij.

8

Itaq; nunc *abeuntes consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone.* Quia enim præclara eius opera accusare non poterant, ad eius verba conuertuntur, in quibus faciliùs capi homines solent. Et quia populo Domini facta miranti illum odiosum facere desperabāt (cuius metu sæpè man⁹ ab illo abstinuerunt) modò apud Reges & Principes inuisum facere nitebantur, si eum ad hoc inducerent, vt Cæsari soluenda tributa esse negaret. Ecce qualem isti Sathanici homines ab illo cælesti ac efficacissimo sermone, quem summus eis mundi concionator prædicauit, vtilitatem eduxerint. Videns Deus illius rebellis populi pertinaciam & obstinationem, dixit Prophetæ Oseæ: *Verumtamen vnusquisque non iudicet, & non arguatur vir.* Hoc est, ia alij alijs non corrigant, nec peccator in eo populo reprehendatur, eos desine, & vnusquisque ad libitum & arbitrium suum viuat. O terribile malum, ô pœnam grauissimam, Deum illos homines absque punitione & flagellis relinquere. Hoc idē est, quod apud diuum Matth. Dominus dixit: *Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum.* O Deus pietatis infinitæ, & quæ peccata populus iste tam grauia commisit, vt sic eum velis deserere? Ipsemet Dominus paulò inferiùs hoc explicat, adijciens: Populus enim tuus sicut ij, qui contradicunt sacerdoti. [*O sancta Maria señora,*] Et 10 quàm flagitiosum flagitium est, sacerdoti contradicere, eiusque imperio non parere, siquidem, vt Deus exaggeraret, quàm corruptus ac deprauatus Oseę temporibus Iudaicus populus erat, eum comparauit ijs, qui contradicūt sacerdoti? Quod ergo peccatum erit ipsi Deo cōtradicere? O cęli, ô terra, ô insensibiles creaturæ ob tantum facinus obstupescite. Veremini, fratres, ne propter vestra innumera delicta in id præcipitium, in quod isti miseri, deueniatis. Sanctam doctrinam, quæ vobis quotidie prædicatur, tota animi contentione amplectimini, & eam accipite amoris & affectionis visceribus ne maioris vobis damnationis sit causa. Radij solis etiamsi vitrum feriant, ignem in eo non incendunt, quia ibi non sistunt; nec in ipso reuerberant: at verò in speculo reflectentes statim ignem incendunt, quoniam vlterius non progrediuntur, sed ibi detinētur, & in eo faciunt reflectionem. Sic diuina eloquia, quæ per vnam ingrediuntur aurem, per aliam verò exeunt, cum nullam in memoria faciant reflexionē, sed protinùs obliuioni tradantur, non excitant in mente diuini amoris ignem, sunt velut radij per vitrum transeūtes; tam frigidus enim post concionem remanet, sicut anteà miser peccator. At, si diuina verba in memoria reflexionem faciant, & anima ea detineat atque cum affectione meditetur, in ipsa sanè diuini amoris accendetur ignis, vt in pectore sancti Regis Dauid incendebatur, qui quoniam diuina verba conseruabat (vt ipse fatetur, dicens: *In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi*) ait: *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis.* Propter quod illi culpa digni sunt, qui cū iam sermonem audiāt, cum statim à memoria sua excidere permittunt. Quòd si isti culpa notan 12 tur, eo quòd nullum commodum ex tam salutifera medicina eduxerint, quantò maiori culpa illi digni erūt, qui cum ipsa quotidie deteriores fiūt. Inter omnia desperatæ salutis argumenta illud præcipuum esse constat, cùm æger

Osea 4.

9

Matt. 15

Simile.

11

Psal. 118.

Psal. 38.

Simile.

ægar adeò nihil adhibitis medicamentis iuuatur, vt etiam grauiùs ægrotet. Hoc idem in spiritualibus animarũ morbis simili ratione contingit: nemo enim periculosiùs ægrotat, quã qui remedijs fit deterior. Quod in ijs præcipuè locum habet, qui cum vel à Deo, vel ab hominibus corripiuntur, adeò nihil proficiunt, vt aduersus corripientem acrius insaniãt. In quo
13 autem isti periculo versentur, Salomon expo-
Prou.29. nit, cùm ait: *Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur.* Deus nos à tã pernicioso malo liberet. Quid igitur erit de illis, qui non solùm dura ceruice corripientẽ contemnunt, sed eum etiam persecutionibus, opprobrijs, & contumelijs afficiunt & insectantur? Huiusmodi homines impios istos Pharisæos imitantur, qui à sermone Domini abeuntes consilium inierunt, vt caperent eum in sermone, quò ipsum vita priuarent. O diabolicã duritiem hominum, ad quorum animos emolliendos nec miracula, nec sermones nec rationes tali ore, talique spiritu prolatæ suffecere. Deus vos à consilio & congregatione impiorũ liberet: mutuò enim seipsos adiuuant ad malum inceptum prosequendum, quousq; illud
Gene.11. opere compleant. Atque ita Dominus de illis, qui superbia elati, turrim Babylonis ædifica-
14 bant, dixit: *Ecce vnus est populus & vnum est labium omnibus.* cœperuntque hoc facere, nec desistens à cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt non audiat vnusquisque (id est, non intelligat) vo-
Gen.49. cem proximi sui. Atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Attendite remediũ, quo Dominus vsus est, vt illi ab illo prauo opere desisterent, scilicet, eos diuidere, & alios ab alijs separare. Hoc eodem remedio sanctus Patriarcha Iacob vtendum esse docuit, cũ iniquæ congregationes ad aliquod scelus committendnm paratæ essent, cùm dixit: *Simeon & Leui fratres vasa iniquitatis bellantia*, (id est, homines pleni iniquitate & ira ad bellandum contra proximos suos) *in conciliũ eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non*
15 *sit gloria mea* (id est, nunquam ego glorier nec honore afficiar tali societate:) quia in furore suo occiderunt virum. Maledictus furor eorũ, quia pertinax: & indignatio eorum, quia dura. Sed, ô Patriarcha sancte, quod remedium adhiberi potest contra illos, qui sic in vnum congregantur, ne suis sceleribus & iniquitatibus vlteriùs progrediantur? Ipse statim ostendit, adijciens: Diuidam eos in Iacob & dispergam eos in Israël. Hoc etiam remedio opor- 16
tet nunc vtantur illi, qui ciuitates ac populos gubernant. Et siquidem in hac republica sunt congregationes lusorum, hominum turpium, atque aliorum, qui sicut Pharisæi, ad parãdos laqueos & insidias suis proximis congregantur (de quibus illud Michææ dici potest: *Om-* Mich.7.
nes in sanguine insidiantur, vir fratrem suũ ad mortem venatur, malum manuum suarum dicunt bonum) maximè oportet, vt puniantur & alij ab alijs separentur, quò ab incœptis malis desistant. Et siquidem dæmon tot in mundo congregationes habet, quæ ei obsequantur, ego vos fratres per immensam Dei charitatem obsecro, toto conatu operã detis vt inter vos sint Iesu Christi congregationes, & adinuicem vobis faueatis, & animum præbeatis, quo ad sacram confessionem & sacrosanctam communionem suscipiendam accedatis, in carcere positos consolemini, hospitalia visitetis, & alia id genus pietatis ac misericordiæ opera Prou.18.
exerceatis. Nã (vt in prouerb. lib. dicitur) *frater, qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas fi ma.* 17
Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Inter ea quæ in homine ad peccandum magis parata sunt, vnum est lingua: idcircò isti maleuoli homines Dominum per eam oppugnare decreuerunt. Quamuis sanctus Iob in Iob 39.
sacra Scriptura tantis virtutibus commendatur, ipse tamen de se inquit: *Vnum locutus sum quod vtinam non dixissem, & alterum, quibus vltra non addam.* Et Propheta Dauid, cũ tam sanctus esset, & tam firmum propositum non loquẽdi haberet, vt apparet ex illis verbis: *Di-* Psal. 38.
xi, custodiam vias meas vt non delinquam in lingua mea (seruare vias ad nõ peccandũ cum lingua est abstinere se à nimijs sermonibus: per has enim vias paulatim murmuratio, peruicacia, adulatio, & mendacium ingreditur) cũ inquam hoc propositum haberet, inquit: *Po-* 18
ne Domine custodiam ori meo & ostium circun- Psal.140.
stantiæ labijs meis. Quare, Rex sancte, tu ipse custo-

custodiam illam & ostium linguæ tuæ non ponis? Quoniam hoc est adeò difficile, vt absque peculiari Dei fauore illud nequaquam valeã obseruare. Quocirca Ecclesiasticꝰ suspirabat,
Eccl.22. dicens: *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum, vt non cadam in ipsis, & lingua mea perdat me.* O quantam horum sanctorum verba nobis confusionem in-
19 ijciunt. Nam cùm ipsi Spiritu sancto essent illuminati, pertimescebant tamẽ ne linguis suis laberentur, & in aliquod insanabile malum inciderent: ideò nouum fauorem & auxilium à Deo summa cum humilitate implorabant. Nos verò miseri peccatores tam liberi ab omni timore viuimus, & tanta libertate loquimur, ac si iam in gratia essemus confirmati, & cum lingua securam nõ peccandi haberemus potestatem. Petamus igitur, fratres mei, vos obsecro, cum timore & humilitate à misericordiarum Patre opem & auxilium, & ita linguas nostras moderemur, vt ipsum illis minimè offendamus. Nam quia homines hoc non faciunt, malum, quod hoc miserabili instrumento fit passim, tam vniuersale est.

Apoc.12 Diuus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se quandam in hunc modum visionem vidisse:
20 *Et ecce Draco magnus ruffus habens capita septem & cornua decem, & in capitibus suis septem diademata, & cauda eius trahebat tertiã partem stellarum cæli: & misit eas in terram.*
B.Greg. li.19.moral. c.28. super Iob cap 30. Beatus Gregorius super illa verba sancti Iob, Frater fui draconum, ait per dracones homines malitiosos & suorum proximorum detractores intelligi. Sicut enim draco solo anhelitu interficit, sic versutus murmurator & de-
Eccl.10 tractor. Atque ita inquit Salomon, *si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit.* O maledicte & execrande murmurator, qui sicut draco anhelitu & serpens ore, quos mordet, interficit, sic tu non solùm animam occidis illius, qui te libenti animo audit proximorum famam infamiæ nota maculantem, verùm etiam animam tuam inter-
Simile. ficis, & fratris tui famam maculas. Quocirca per draconem, quem diuus Ioannes vidit, aptè detractor significatur. Ait namque draconẽ ruffum esse, quia murmurator, vt ei habeatur
21 fides, mille quærit colores. Deinde dicit, septem illum habuisse capita: hæ sunt septem murmurationum species. Quarum prima est, quando falsum alicui imponitur crimen. Secunda, quando aliquis malitiosè publicauit, quod alius falsò ei dixit. Tertia, quando rem, quæ secreta erat, licet vera, quisquam manifestat. Quarta quando multo plus addis, quã res se habet, vt eam exaggeres. Quinta quando opus bonum est, & tu illud coinquinas, dicens, proximum tuum non sana nec recta id fecisse intentione. Sexta quando aliqua sese offert occasio laudandi aliquem, & tu non ignoras, illum in aliqua re se bene gessisse, eique fauere potes, bene de eo cum veritate loquẽs, & illum scis apud alios in mala haberi existi-
matione, & tu malitiosè taces. Septima quan- 22
do audis aliquod falsum crimen in illum dici, qui tuus amicus habitus est, & quanquam id intelligis falsum esse, siles: cùm taces, ijs, quæ alij dicunt, assentiri videris. Hæc sunt septem draconis capita. Diademata verò septẽ, quas super his capitibus habebat, innuunt, vitium hoc in septem mundi partibus regnare, cætera autem vitia in aliquibus regionibus præcipuè magis quàm in alijs prædominari. Ebrietas in quibusdam locis magis quàm in alijs regnat: in alijs latrocinium, in alijs insidiæ, in alijs furor & ira, in alijs denique inimicitiæ, simultates, & vindictæ, &c. at vitium hoc detractionis vbicunque plurimum regnat. Non est populus, quantumcunque sit minimus, cui hoc vitium non dominetur, & de eo ipsi habitatores non conquerantur, dicentes: O quot pessimæ linguæ sunt in isto oppido. Progreditur vlterius beatus Ioannes, dicens: Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram. Super quo notandum est, nonnulla esse peccata caudam habentia, & hæc sunt omnia illa, quæ ad restitutionem
obligant. Hæc autem cauda est, quę magnam 23
animarum Christianorum partem in infernũ detrudit, eò quòd nolunt damnum proximis illatum restituere atque resarcire. Contendite ergo, fratres, ab huius draconis anhelitu vos eripi, & si aliquando pollui & coinquinari ab eo permiseritis, de proximis vestris detrahentes, confestim eis de damno satisfacite, quod intulistis, ne vos cauda illa in æternam gehennæ damnationem impellat.

Et mittunt ei discipulos cum Herodianis. Nõ hi ma-

hi maledicti Pharisæi discipulos suos mittebant salutarem doctrinam Iesu Christi Saluatoris mundi audiendi gratia, sed capiendi eum in sermone, vt videatis quàm boni magistri e-
24 rant isti. Existimabant patres filios suos ex societate Pharisæorum ingentes in sanctitate facturos esse progressus; sed attendite, quàm aliter eos instituebant. O quã multis hodie contingit patribus filios suos perdere & destruere, eò quod illos in domibus collocant, in quibus nihil aliud addiscunt, quàm Deum offendere, ac malignè, callidè, versutè, deprauatè & inhonestè, viuere. Quapropter maximè conducit ijs, qui filios habent, oculos rectè aperire, & prospicere, quibus in domibus eos constituant, & quibus dominis aut quibus magistris eos educandos, vel erudiendos tradant. Beatus Thom. perdoctè asserit, duo in peccato in esse, causam videlicet, principalem & causam accessoriam. Principalis (vt ait beatus Augustinus) est voluntas, alia verò est accessoria, & hæc est multiformis, vt puta occasiones, sensuum obiecta, mundi pericula, omnia hæc solent esse accessoria peccati causã: dæmon etiã est causa accessoria. Sed inter omnes vna ex efficacioribus est deprauata societas, ex deprauatis autem societatibus vna ex perniciosis est
25 magistri corrupti & improbi domini consuetudo. Tribus, quæ Regem Ieroboam sequutæ fuerunt, omnes eius malo exemplo abductæ, idololatriam commisere. Atque ita de eis sanctus Esaias verba faciens, inquit: *Væ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim.* Vocat eos Ephraim, nõ quia vniuersi ex tribu Ephraim originem ducebant, sed quia ille detestandus Rex, qui super eos tunc regnabat, ex hoc tribu ortum trahebat, & ab eo omnes se decipi ac peruerti permiserant. Eos autem ebrios appellat, quoniam deprauato exemplo atque illius nefarij hominis persuasionibus ita corrupti fuere, vt quasi amentes & rationis expertes remanserint, ex quo videre poteritis malum, quod vnus duntaxat sceleratus Dominus perpetrat.
26 Et non minoris efficaciæ est damnum, quod improbus magister discipulis infert, eò quòd ipsi dum erudiuntur, teneriores ac debiliores esse solent.

B. Tho. 1.2.q.8. artic.3. B. Aug. li.1. & 3. de li.arb.

Esai 20.

Adeuntes ergo Pharisæorum discipuli Dominum, blandissimis illum verbis compellare cœperunt. *Magister* (inquiunt) *scimus, quia verax es, &c.* vsque, *Licet censum dari Cæsari, an non.* Hæc commendatio verissima erat, quę tamen, quoniam à fraudulento pectore manabat, erat perniciosissima: venena enim mellita Domino propinare volebant. Benè profectò de impio homine loquens S. Dauid ait: *Tota die iniustitiam cogitauit, lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolum.* Acuta quippe nouacula absque vllo doloris sensu leniter pilos capitis abscindit: atque in hunc modum prauorum hominum lingua suaui quadam blandiloquentia quasi nouacula virtutes mentis radit. *Psal 51.*

Cum igitur fraudulentæ illæ vulpes quæstionem hanc Domino proposuissent cognita eorum nequitia, tantò is acrius aduersus illorum fraudem excanduit, quantò ipsi blandius cum eo agere cœperunt. *Quid me* (inquit) *tentatis hypocritæ? Ostendite mihi numismа census. At illi obtulerunt ei denarium: ait ergo illis, cuius est imago hæc & superscriptio? Dicunt ei Cæsaris. Ait illis, Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* O admirabilẽ clementiam Dei, qui in hoc contentus est, quòd homo tantum ei præstet obsequij ac seruitutis, quantum Regi terræ exhiberi solet. Quocirca antequã legem Dominus Israëlitico populo tribueret, permisit, ipsos in captiuitate esse regibus Ægyptiorum seruientes, vt sic cõfunderentur, si eius diuinam legem non custodirent, sicuti iussa Regum & imperia seruauerant sub quorũ ditione ac potestate positi fuerant. O quam meritò nunc confundi ac verecundia affici possumus, videntes quàm prompto, quamque parato animo simus ad dominis temporalibus seruiendum. Qua animi voluptate homines illorũ seruitutes consumũt, ac profundunt vitas, opes, & honores; quo verò mœrore atque tristitia vniuersali Domino inseruiunt, à quo esse acceperũt, & omnia, quę possident, & à quo residuum etiam quod eis deest se accepturos esse sperant. In sacro Gen. volumine legitur, quod, vt S. Ioseph Ægyptijs parum tribueret, frumenti, ipsi eum sic allocuti fuerunt: *Tantummodò respiciat nos Dominus noster, & læti seruiemus Regi.* Quanto igitur maior est ratio, vt læti seruiamus Deo, qui est infinitæ bonitatis, quique tot habet bona, quę nobis
(margin numbers right column: 17 beside "At illi obtulerunt"; 28 beside "In sacro Gen.")

nobis elargiri poteſt? His verbis reddite quæ
ſunt Cæſaris, Cæſari, &c. vt Dominus Phari-
ſæorum malitiam retudit, ita mentem noſtrã
ſalutari maximeque neceſſaria doctrina bre-
uiter inſtituit: quidquid enim Chriſtiana Phi
loſophia docet, hac breui oratione comple-
30 xus eſt. Quiſquis enim Deo & Cæſari, hoc eſt,
Deo & hominibus, quod ſuum eſt, fideliter
reddiderit, is certè totum iuſtitiæ munus ple-
niſſimè abſoluit. Cùm autem homines dico,
nos etiam ipſos & quoſcunq; alios hominum
appellatione intelligo. Nam quoniam nobiſ-
metipſis & alijs hominib. quod debemus red-
dimus, tunc iuſtitiæ munus adimplemus. Ad
hoc igitur ſciendum eſt, ſummum omnium
ſanctorum deſiderium fuiſſe, ſcire, qua potiſ-
ſimum ratione Deum ſibi propitium redde-
rent. Huius autem deſiderij flammam nobis
Mich. 6. illa Prophetæ Michææ verba exprimũt, *Quid
dignum offeram Domino? Curuabo genu Deo
excelſo, Nunquid offeram ei holocauſtomata?
Nunquid placari poteſt Dominus in millibus a-
31 rietum: Nunquid dabo primogenitum meum pro
ſcelere meo?* His igitur ſanctus Propheta ſacri-
ficiorum generibus enumeratis, & magna his
interrogationibus attentione & expectatione
concitata, tandem ait: *Indicabo tibi, ô homo,
quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à
te, vtique facere iudicium, & diligere miſe-
ricordiam & ſolicitum ambulare cum Deo
tuo.*

Ex his autem tribus officiorum generibus
primum quidem ſpectat ad nos, nempe, Face-
re iudicium, ſecundum ad alios, ſcilicet, Dili-
gere miſericordiam, tertium verò ad Deum,
quod ipſa Prophetæ verba declarant, cũ ait:
Solicitum ambulare cum Deo tuo. Cùm igitur
Dominus prophetica voce à nobis exigit, vt
iudicium faciamus, hoc petit, vt iuxta rationis
& legis diuinę decreta (quę rationem noſtram
illuminant atque perficiunt) non iuxta appe-
titus noſtri deſideria vitam inſtituamus. Ille i-
gitur iudicium facit, qui cupiditatum ſuarum
libidine compreſſa ſolo rationis & diuinæ le-
32 gis iudicio vitam moderatur. Quod quidem
Pſal. 118. regius vates ſe præſtitiſſe dicebat, cùm ait:
*Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt, &
conſilium meum iuſtificationes tuæ:* ſiue (vt alij
verterunt) Iuſtificationes tuæ conſiliarij mei
ſunt. O miros vitæ noſtræ conſiliarios. Fœlix,
qui eis vitam ſuam ducit. Hoc enim, quod ait
ſanctus Dauid, perinde eſt ac ſi dixiſſet: Non
audio quid cordis mei intemperantia flagitet:
non quid malè corrupta caro concupiſcat:
non quid antiquus ſerpens mendacio ſuo
confingat: non quid ſæculi voces auribus
meis inſonent: non quid ſubdola adulato-
rum lingua conſulat: non quid ſyrenarum vo-
ces ſuaue canentium & ad carnis blanditias
inuitantium, à me requirant: non poſtremò
quid mihi aut falſi amici aut praui conſiliarij,
aut prudentia carnis præſcribant. Horum igi- 33
tur voces nullo modo mihi audiendas eſſe de-
creui. Audiam verò quid loquatur in me Do-
minus, quid ab ipſo illuminata ratio, quid
ius & æquitas requirant. Denique omnibus
alijs conſilijs repudiatis, iuſtificationes tuæ
Domine fideliſſimi atque certiſſimi conſilia-
rij mei ſunt. Hoc eſt ergo facere iudicium. Se- Eccl. 17.
quitur deinde aliud quod cæteris hominibus & 29.
præſtare debemus, ſcilicet, miſericordiam: de 2. Cor. 4.
qua in Eccleſiaſtico legimus, *Miſericordia vi-* Primaſ. ſup. Diu.
ri quaſi ſacculus cũ ipſo, gratiam hominis qua- Paul. e-
ſi pupillam conſeruabit. O mirifica laus miſeri- piſt.
cordiæ. Beatus Paulus inquit: *Habemus the-
ſaurum in vaſis fictilibus.* Primaſius Doctor
antiquus & diui Auguſtini diſcipulus ait, the-
ſaurum eſſe diuinam gratiam, atque amici-
tiam Dei, regnique cœlorum hæreditatem:
& hunc theſaurum portamus in vaſis fictili-
bus, videlicet, in humana fragilitate, propter
quam eum amittimus ſæpiſſimè. Vt autem 34
Spiritus ſanctus nos conſolaretur de angore,
quem concipere poſſemus, videntes tam pre-
tioſum theſaurum in tanto periculo verſari,
nobis ait: Miſericordia viri quaſi ſacculus cũ
ipſo, gratiam hominis quaſi pupillam conſer-
uabit. Vbi nos docet, quòd aliquem miſeri-
cordem eſſe, eſt ei admirabilis defenſio ad
gratiam atque alia diuina dona conſeruanda.
De huius virtutis laudibus cùm multa ac pe-
nè innumera dici poſſint, ſolum diui Ioannis
Baptiſtæ teſtimonium in medium proferam.
Cùm is enim aduerſus mundi ſcelera non Luc. 3.
tam clamare, quàm tonare aut fulminare cœ-
piſſet, genimina viperarum ſceleratos homi-
nes appellans, eiſdemque inextinguibilem ge-
hennæ ignem incredibili acrimonia & verbo-

rum asperitate minans,ad ipsum protinùs omnes omnium ordinum homines perterriti,ac-
35 currerunt:quid sibi facto opus esset inquirentes,quo tamen illam diuini Numinis iram auerterent. Itaque turbæ illum interrogauerunt:dicentes:*Quid ergo faciemus?*Habet autem non vulgarem emphasim illa vox, Ergò: perinde enim est ac si dicerent:Si iam,vt prædicas, omnis arbor, quæ non facit fructum bonum,excidenda,& in sempiternum ignem conijcienda est, si paleæ inextinguibili igne comburendæ,quid faciemus, quo hoc tãtum incendium fugere valeamus? Hæc erat igitur populi interrogatio. Quid ad hæc Ioannes? Existimabit fortasse aliquis illum laborum patientiam, ciborum abstinentiam, aut similes alias virtutum actiones illis commendaturũ, quamuis omnia hæc ad salutem maximè conducunt. Quid ergo ait? *Qui habet duas tuni-*
36 *cas,det non habenti, & qui habet escas, similiter:* quia verissimè à Domino dictum est: *Beati misericordes,quoniam ipsi misericordiam con-*
Matt. 5 *sequentur.* Fecit sanctus vir huius dũtaxat virtutis mentionem,quia per eam disponitur homo ad cęteras omnes,quæ ad vitam æternam
Psal. 88. necessariæ sunt. Quocirca dixit sanctus Da-
Prou. 11. uid, *Misericordia ædificabitur in cœlis.* Et in Prouerbiorum volumine scriptum reperitur, *Benefacit animæ suæ vir misericors.* Sed fortasse dices: Arbitrabar equidem virum misericordem pauperi benefacere. Rectè cogitas: Sed
37 maius in seipsum beneficium confert:nam inopi vestem elargitur,quę duos tantum numos aureos valet, animæ verò suæ inæstimabilis pretij ac valoris gloriam comparat: qui misericors est,licet pauper ex ijs quę petẽs accipit, necessitati suæ moderatè subuenit,&quod superest,reliquis egenis impartitur: in quo plurimùm meretur, quoniã Deus ita in suis præceptis suauis est, vt velit, quod quando fieri potest plurimi in vna eademq; re mereantur. In cuius significationem iussit filijs Israël, vt
Num. 18 fructuum,qui colligerentur, Leuitis decimas impenderent,& ipsis Leuitis præcipiebat, vt decimam partem illarum decimarum summo sacerdoti tribuerent. Optimè quidẽ Deus posset imperare,vt populi decimas partirentur,
38 partemque earum Leuitis, partem verò summo sacerdoti darent, & quod Leuitæ nihil earum soluerent,sed tamen voluit, vt ipsimet Leuitæ ex illis,quæ eis oblata fuerant, aliquid etiam tribuerent, vt sic vna eademque decima omnes mererentur, & opera pietatis exercerent. Quòd si ęquum est vt pauperes ex tenui facultate sua partem cum reliquis pauperibus distribuant, quantò igitur longè iustius erit vt diuites hoc faciant, siquidem opibus ac diuitijs tantum possunt? Quod quidem summa cum hilaritate atque libenti animo facere debent,cùm hoc nihil aliud sit, quàm in cœlis thesaurizare. Loquens Deus de illis rebus,quas Hebręi erant in vrbem Ierusalem portaturi,adiecit:*Cùm autem longinquior fue-* Deut. 14
rit via, & locus,quem elegerit Dominus Deus tuus, nec poteris ad eum hæc cuncta portare, vendes omnia, & in pretium rediges, portabisq; manu tua. Sic vos diuites,cùm diuitias vestras quas in hac vita modò possidetis in aliam ferre non possitis eas à vobis auferte, & egenis 39
pauperib⁹ erogate.& sic pretium (hoc est meritum) in manibus vestris certissimum feretis, quod ibi vobis perfectissimè remunerabitur.

Superest tertium,nempe, quid communi omnium Domino debeamus. Hoc autẽ quæ mens,aut hominum, aut etiam Angelorum non dico verbis explicare, sed cogitatione comprehendere poterit? Ad hoc enim necesse erat,vt partim quidem omnia quæ in nos contulit beneficia, partim etiam omnes eius perfectiones perspectas & cognitas haberemus, quo par eius beneficẽtiæ & dignitati obsequiũ præstaremus: quod vtrumq; ineffabile & incomprehensibile est. Quia igitur nulla vis hu- 40
manæ mentis concipere hoc pro dignitate potest,superest,vt humano more ex humanis ad diuina gradum faciẽtes, diligenter causas expendamus,propter quas hominibus obseruãtiam,honorem,ac beneuolentiã exhibemus, easq; omnes, ac multò etiam plures infinitis accessionibus cumulatas,in vnõ Deo reperiemus. In alijs enim cognationẽ, in alijs dignitatem,in alijs virtutem,in alijs sapientiam, in alijs ætatem, in alijs denique collata beneficia,& amicitiam, cæteraque similia attendere,debitisq; obsequijs honorare solemus. Itaque & parentib.& cognatis,& magistratib.& viris virtute ac sapientia præstantib.& senioribus,

bus,& amicis,ac postremò benefactorib. cultum quendam & beneuolentiam exhibemus. Cæterùm cum omnes hæ diligendi rationes in vno Deo cumulatissimè reperiantur, quis iam dubitare poterit,omnia hæc obsequia in vnũ collecta illi vni deberi,& ita deberi,vt illi quidquid obtuleris,infinitis partib.minus sit, quàm quod eius immensæ maiestati debetur?
41 Quid enim siue in cœlo,siue in terra est, quod cum eius meritis & laudibus aliqua ex parte conferri queat, cùm omnis etiam beatarum mentium puritas cum illa comparata, impuritas,omnis dignitas, vilitas,omnis pulchritudo deformitas, omnis sapientia ignorantia, omnis denique potentia infirmitas & imbecillitas sit? Neque verò hic supernus Dominus minorem ideò cultum,& honorem promeretur,quòd vnus omnia donet, quàm omnes illi,qui singuli singula præstant. Neque enim
Simile. aureã monetam minoris facimus,quæ multarum instar est,quàm multas inferioris metalli,quæ,cùm multæ sint, illius valorem non adæquant. Quia igitur in vno illo omnia habemus, omnes vtique in vnum illum amores & honores,omnemque pietatẽ & religionem conferre debemus. Quid igitur ex his,quæ hactenus dicta sunt,sequitur? Hoc profectò,quã meritò Dominus requirat à te,solicitum ambu-
Isai.8. lare cum Deo tuo. Faciens S. Isaias verba de Christo mundi Saluatore ait: *Et dixit Dominus ad me: Voca nomen eius, Accelera spolia, festina.* Vbi significatum fuit,qua celeritate & diligentia ipse Dominus mundo subuenit. Et B. Apostolus inquit: *Deus pacis conteret Sata-*
42 *nam sub pedibus vestris velociter.* Siquidem igitur hic supernus Dominus tanta velocitate & solicitudine de rebus egit, quæ tantopere nobis conducebant, rationi etiam consentaneum erit,vt nos maxima cum solicitudine ac diligentia ea,quæ ad eius seruitutem attinent, exequamur,intelligamusque nihil iustius,neque honestius,neque sanctius, neque vtilius, neque pulchrius,neque pluribus modis debitum,quam communem hunc Dominum, atque parentem toto corde,tota mente,totis viribus diligere,reuereri,honorare, illi obsequi, illius diuinis præceptis obtemperare, illius amore liquefieri, laudes vbique decantare, illum semper ante oculos habere,illius gloriam votis omnibus desiderare, ante illius maiesta-
tis conspectum pauere, illius diligendi causa 43
nos natos esse putare, propter illius gloriam millies, si ita opus fuerit, vitam profundere, omniumque hominum & angelorum linguas optare, vt eius magnificentiam & innumera beneficia meritis, laudibus, & vocibus efferre valeamus. Quæ omnia vbi præstiterimus,certum est, nihil nos immensæ eius bonitati æquiualens præstitisse: solus enim ipse, qui se plenissimè comprehendit,dignè se laudare & diligere potest: omnis autem alia siue hominum, siue angelorum laus infinitis partib. ea, quæ illi debetur, inferior est. Quæ cùm ita 44
sint,expendite nunc,quæso,mecum, fratres, quale sit, quod passim fieri videmus, nempe hanc tantam maiestatem ab hominibus contemni,leges eius perfringi,iura conculcari,beneficiorum eius obliuisci, nullamque maiestatis eius rationem haberi. Quid enim aliud tam multi mortales faciunt, quàm peccatis peccata & scelera sceleribus addere? Quotus enim quisque conditorem suum atque parentem super omnia diligit? Quis lethale peccatum super omnia detestatur? Quis diuinæ 45
seueritatis iudicium metuit? Quis iustitiam vtilitati præfert? Quis virtutem magis quàm pecuniam diligit? Quis diuinas leges omnib. vitæ commodis anteponit? Quàm enim multos passim videre licet, qui pro rebus nihili, pro fœdis pecudum voluptatibus, pro leuissima iniuria vindicanda,aut exiguo lucro captando,omnia diuina mandata prætergredi nõ verentur. Quo fit,vt quem rebus omnibus anteferre deberent, rebus omnibus posteriorem habeant. Quo quid indignius, quid iniustius quid execrabilius esse potest? Denique eo stuporis multi homines venerunt, vt nihil sit, quod minus metuant, nihil cuius autoritas minus apud eos valeat, nihil cuius offensionem minus pertimescant,nihil cuius gratiam 46
& amicitiam minoris faciant: quandoquidem illam exigui lucelli aut cuiuscunque voluptatis causa amittere non verentur. Hac in re, fratres, desunt animo verba, sensus deficit, mens stupet, intellectus hebescit, atque omnes animæ & corporis vires planè flaccescunt, & in tantæ indignitatis consideratione horrent, ideoque quod satis dignè deplo-

deplorare non possumus mentib vestris pon-
derandum atque cogitandum relinquamus.
Quisquis igitur tantum hoc nefas pro meritis
detestatur, atque huic tam magno iustitiæ de-
bito satisfacere cupit, tres illas iustitiæ partes,
47 quas propheticis verbis initio proposuimus,
implere studeat, nempe, Facere iudicium, dili-
gere misericordiam, & solicitũ ambulare cum
Deo suo: & sic quę sunt Cæsaris, cæsari, & quę
sunt Dei, Deo reddet: hoc est, quæ sunt debita
Deo & hominibus persoluet.

Hic quoque perpendendum est, Dominum
secundum imaginem, quæ in illa moneta in
sculpta erat, sentẽtiam tulisse, dum dixit, vt (si-
quidem imaginem habebat Cæsaris) Cæsari
etiam ipsa tribueretur. Quod profectò euidẽs
fuit significatio illius, quod idem supernus iu-
dex Iesus Christus singulis cum animabus, a-
cturus est, cùm coram ipsius diuino cõspectu
in iudicio comparuerint, scilicet, iuxta ima-
ginem, quam quis retulerit, sic ipsum senten-
tiam esse pronunciaturum. Pro quo est notan-
dum, quod creaturæ intellectuales duntaxat
sunt ad imaginem Dei creatæ, vt præclarè do-
B. Tho. 1.2. q.13. art.4. cet beatus Thomas. At non sufficit, vt creati si-
mus ad imaginem Dei secũdum naturam, sed
48 oportet quod ad imaginem Dei simus per si-
B. Tho. 2.2. q.93. art.2. militudinem gratiæ & gloriæ: vt ait idem bea-
tus Thomas. Vbi enim actu vel habitu Deum
quis cognoscit & amat, etsi imperfectè, tunc in
eo est imago Dei per conformitatem gratiæ,
dum autem homo Deum actu cognoscit, & a-
mat perfectè, tunc est in illo imago Dei secun-
dum similitudinem gloriæ, vbi perfectè Deus
D. Bern. diligitur. D. verò Bernardus hominem ad ima-
ginem & similitudinem Dei conditum esse, sic
interpretatur, vt imago ad bona naturæ, simi-
litudo autem ad bona gratiæ referatur. Est e-
nim homo substantia intellectualis, immorta-
lis, libera & actionum suarum domina, quibus
in rebus Dei imaginem refert: ideoque dicitur
ad imaginem Dei conditus: ad similitudinem
vero, quia innocens, sanctus, purus, & imma-
49 culatus à Deo conditus est & in gratia consti-
tutus. Est autem gratia quædam similitudinis
& sanctitatis participatio: vt enim ferrum igne
succensum ignis candorem, atque calorem su-
Rom.8. scipit: sic illo tempore per gratiam homo Dei
formis effectus est, adeò vt si quis illum in feli-
cissimo statu cerneret, velut in puro quodam
speculo, quãdam diuinæ bonitatis effigiem vi-
deret. Voluit enim Deus, vt similis esset homo
in vita, cui similis futurus erat in gloria: & imi-
taretur bonitatem, cuius assecuturus erat fœ-
licitatem: viueretque in hoc mundo tanquam
filius Dei qui futurus erat in altero seculo hæ-
res Dei. Aliter enim præposterum foret, si viue-
ret in seculo tanquã pecus, qui in altero victu-
rus esset, vt Deus, vitamque imitaretur bruto-
rũ, qui honorem postea esset percepturus an-
gelorum. Sed (vt Regius vates inquit) *Homo* 50
cùm in honore esset, non intellexit, comparatus Psal.48.
est iumentis insipientibus, & similis factus est il-
lis. Quemadmodum enim iumenta, quę vt ra- Simile.
tione, ita spe alterius vitæ carẽt, nihil aliud nisi
bona corporis, vt pastum, vt latibula, atq; alia
eiusdem generis, ad quæ sola nata sunt, captãt:
ita pleriq; homines adeo Dei & sui obliti adeo-
que terrenis opib⁹ & voluptatibus dediti sunt, 51
vt nihil neq; de animæ suæ immortalitate, ne-
que de futuræ vitæ fœlicitate cogitent. Solam
enim terram diligunt, terrena meditantur, ter-
rena ambiunt, & in hoc vno curas omnes atq;
cogitationes insumunt, quibus extrema illa
infœlicitas contingit: de qua sanctus Hiere-
mias ait: *Domine, omnes, qui te dereliquerunt,* Hiere.17
confundentur, recedentes à te, in terra scriben-
tur, quia dereliquerunt venam aquarum viuẽ-
tium Dominum. Quibus verbis apertè docuit,
huiusmodi homines cælestem beatitudinem
terrena commutasse. Multos enim homines
inuenies, quos si interroges, Heus quæso, num
aliquando ad te reuersus tecum cogitare cœ-
pisti, quid de te tandem futurum sit? Num ita
tecum philosophatus es, Homo sum, mortalis
sum, Christianus sum, fidem habeo, spem ha-
beo, iudicem habeo, qui mecum rationem ini
turus est, de verbo etiam otioso quęsiturus, qui
pijs regnum cœlorum promittit, improbis ge- 52
hennam minatur? Num igitur hisce de rebus
aliquando tecum commentatus es? Plurimi
sanè erunt, qui respondeant: Ista nec per som-
nium quidem vnquã attigi: omnis enim mea
cura & cogitatio de terra est, & planè ita viuo,
ac si alterius vitæ præmium aut supplicium ad
me minimè pertineret. Quid igitur hoc aliud
est quàm pecudes imitari, quæ ad solum pa-
stum natæ sunt? Meritò ergo Propheta homi-
nem,

nem, qui antè in summo honore conditus e-
rat, iumentis insipientibus similem effectum
esse ait. O infœlices illos, quos in hora mortis
inuenerit supernus iudex imaginem & bruto-
rum similitudinem gerentes, hoc est, in terre-
narum rerum amorem transformatos, sicuti
primus post peccati lapsum homo remansit:
hos enim iubebit infernalibus bestijs in æter-
53 num torquendos tradi. Quid igitur faciemus,
1.Cor.15. vt à tanto malo eripiamur? Hoc planè Apo-
stolus declarauit, cùm ait: *Primus homo de*
terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis:
sicut ergo portauimus imaginem terreni, ita
nunc portemus imaginem cælestis. Vt rectè
hæc verba intelligatis, alia oportet, quæ in Ec-
Eccle.15. clesiastici volumine sunt scripta, diligentissi-
mè notetis, scilicet: *Deus ab initio constituit*
hominem, & reliquit eum in manu consilij sui.
Et paulò inferiùs: *Apposuit tibi aquam & ig-*
nem, ad quod volueris, porrige manum tuam,
Hoc est, Deus hominem in eius libertate reli-
quit, vt ipse quidquid ad libitum voluerit, in
Simile. anima sua depingeret. Potest quidem homo
imaginem terreni Adam, vel imaginem cæle-
stis Christi in se effingere. Si speculum ad ter-
ram vertas, in se terræ imaginem recipit, si ve-
Simile. rò ad cælum, imaginem cæli repræsentat. Vni-
uersæ creaturæ sunt velut specula, in quibus
bonitas, sapientia, ac potentia Dei apertè o-
54 stenditur. Et sicut ille: qui ad speculum acce-
dit, non ideò hoc facit, vt ipsum tantummodò
intueatur, sed vt ea, quæ in eo repræsentantur,
Simile. conspiciat: sic nos creaturis vti debemus, non
propter id, quod ipsæ in se sunt, sed vt per eas
in cognitionem illius, quod referunt, videli-
cet, Dei deueniamus, & ex hac cognitione ad
eius possimus diuinum amorem ascendere.
Sed vereor, ne dæmon his nos speculis deci-
piat, sicut venatores tigrides fallunt: qui post-
quam catulos earum ipsis dormientibus sur-
ripiunt, maxima cum velocitate fugiunt. At
ne tigrides è somno euigilantes & præ nimio
amore filiorum suorum prædam insectantes,
ipsos consequantur: in itinere quædam specu-
la ponunt; in quibus ipsæ tigrides imaginem
suam contemplantes detinentur, cogitantes
illam esse aliquem ex filijs suis: in quo tantam
moram faciunt, vt venatores satis temporis
habeant se in tutum ac securum locum reci-
piendi. Et hoc modo tigrides catulos sibi abla-
tos nequaquam recuperant. Sic dæmon post- 55
quàm nobis propter somnum ac negligẽtiam
nostram merita atque bona proposita depræ-
datur: ne ea iterum recuperemus, nobis ob o-
culos hæc specula ponit, quę sunt pulchræ hu-
ius mundi creaturæ, in quib. per inordinatam
affectionem detineamur, atque ita obliuisca-
mur resarcire animabus nostris illata damna.
Sed quamuis creaturæ omnes sint specula, cõ-
uenientius tamen hoc nomen creaturis ratio-
ne vtentibus tribuitur, quales sunt homines,
quia in eis clarius & splendidius perfectiones
Dei ostenduntur. Hæc autem specula quando
per affectionem & amorẽ ad terram inclinan-
tur, in eis facilè terræ imago imprimitur: cùm
verò ad cælum per amorem etiam & affectio-
nem vertuntur, cæli imaginem repræsentant.
Quod perinde est ac si dicamus: Cùm homo 56
inordinatè diligit peccata primi hominis, su-
perbiã, videlicet, eius, inobedientiam, gulam,
ingratitudinem, ac reliquas spirituales mise-
rias, & se in eis exercet, tunc terreni Adam in-
duit imaginẽ: cũ autem ad cælestes Iesu Chri-
sti virtutes animum inclinat, & seipsum eis to-
tum tradit, tũc eius recipit imaginem. Et quia
homo ad vtrunque faciendum libertatem ha-
bet, ideo inquit sapiens: Deus ab initio consti-
tuit hominem & reliquit eum in manu consi-
lij sui. At quoniam propter malitiam nostram
animum ad terram inclinauimus, & in nobis
imaginem Adam coloribus superbię & inobe-
dientię, &c. depinximus, propterea ait sanctus
Apostolus: sicut portauimus imaginem terre-
ni, ita nunc portemus imaginem cælestis. Eia 57
agite peccatores, & vera contritione illam,
quam in vobis imaginem deformem depinxi-
stis, omnino delete: & ea affectione, cura, &
solicitudine, qua anteà peccata committeba-
tis, eadem nunc virtutes operamini. Attentè
respicite illud omnium virtutum ac perfectio-
num summarium Iesum Christum filium Dei:
& operam date eius perfectissimam imaginem
coloribus patientiæ, mansuetudinis, humili-
tatis, obedientiæ ac cæterarum virtutum, quæ
in eo nituerunt, in vobis ipsis aptissimè depin-
gere: & hæc omnia maxima cum perseueran-
tia agite, ne vllo modo colores in vobis semel
insculptos iterum deleatis, ne vos ita fœdos &
delinitos

Psal. 31. delinitos mors inueniat. Vbi nos legimus, *Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum*, alij transtulerunt: *Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum*: & sic est in paraphrasi
B. Hiero. Chaldaica, & sic legit etiam beatus Hieronymus. In quo planè iusti perseuerantia denota-
58 tur, qui non solùm de præteritis peccatis pœnitentiam agere conatur: verùm etiam ita viuit, vt Deus in posterum nullum, quod ei imputet, peccatum in illo inueniat. De hoc pœni-
2. Cor. 7. tentiæ modo loquitur diuus Paulus, cùm ait: *Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur*. Stabilem inquit, id est, perseuerantem. Propter quod ij, qui cùm primum delicta sua lugent, iterum illa aut alia committunt, maximè pertimescere debent, non fuisse forsan secundum Deum tristitiam illam, siquidem tristitia secundũ Deum pœnitentiam operatur in salutem stabilem. Vos igitur fratres, obsecro, vt pro animarum vestrarũ salute ac stabilitate faciatis, quod pro domorum firmitate, quas construitis, facere contenditis. Quos labores perpetimini, quas
59 expensas & sumptus facitis pro ędificandis supra firmam petram domibus, non cessantes laborare, quo ad vsque viuum lapidem detegatis? & omnib. his diligentijs fulcimenta etiam, quibus ædificium fortius permaneat, adhibetis. Quare ergo has & multò plures non adhibebitis diligentias, vt cor vestrum firmum, stabile & in bono permaneat? Date operam, vt altas in charitate agat radices, & fortissimè in ipsa fundetur. Pro fulcimentis, id est, [*Por estribos*,] ieiunium, assiduam orationem, atque cętera operum misericordiæ & pietatis exercitia adhibete: hæc enim omnia valde adiuuant, vt cor in bono perseuerare faciant: qua perseuerantia suauiter peruenietis ad veram in animabus vestris fixam habendam Iesu Christi imaginem.

60 Sed quæro, fratres, si omnes nos Deus modò vocaret ad extremam, quam debemus, rationem reddendã, & vnumquemque nostrum peculiariter interrogaret, Cuius est hæc imago? quid ei responderemus? O immense Deus, & in quam multis imaginem Cæsaris inuenires. Cæsar tyrannus fuit, superbus, carnalis, gentilis, idololatra, vindictæ cupidus, &c. & tu peccator, qui eadem scelera abominatione-sque committis, imaginem Cæsaris geris, & si tibi remedium quàm citissimè nõ adhibueris, vna cum eo in infernum perpetuò comburendus descendes. O quàm celeriter Cæsaris pompa, honores, voluptates, diuitiæ tyrannicè comparatæ transierunt; tormenta verò, quæ pro his modò patitur, nunquã finientur: quod quidem tibi sine dubio, si pœnitentiam non egeris, continget. Quocirca meritò dixit sanctus Dauid. *In imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur*. Psal. 38. Mos est apud Christianos in festo sanctæ Catharinæ, aut diuæ Luciæ, siue alius cuiusque sanctæ, ad earum imaginem 61
ornandam, petere à quadam matrona vnam Simile.
pretiosam vestem, ab alia aliam, ab alia pretiosa velamina, ab alia annulos, torques, ac monilia aurea, quibus sic ornatam imaginem celebri pompa, hoc est, solenni processione comitantur. Dum autem pompa illa celebratur, omnes eam maximo honore ac reuerentia insequuntur, capita detegentes ac in terram se prosternentes propter id, quod ipsa refert, & meritò quidem. Finita verò illa pompa imaginem exuunt, vestes ac cætera ornamenta illis, qui ea commodauerant, reddunt, & tandem ipsam imaginem sic denudatam in angulo sacri sacelli reponunt, & vix aliquis est qui eius amplius recordetur. O quàm propriè in hoc 62
sancto opere repræsentatur tyrannis, pompa, honor tyrannorum, & exitus eorum, qui alios decipiunt, alios verò bonis priuãt, vt ipsi diuites fiant, & se cõponant. Incipit pompa, quando superb. ac tyrannus incipit rebus huius mũdi potiri. Videbitis eum tam adornatũ & tam coopertum auro & serico, ac si esset templi imago. Et dum pompa celebratur, hoc est, dum eius vita durat, omnes illum comitantur, omnes illi summam adhibent reuerentiam, omnes deniq; illum in magna habent æstimatione. Finita verò pompa, hoc est, finita vita, exuto & spoliato omnibus diuitijs & ornamentis, corpus eius in sepultura miserrimè collocatur, & anima in infernum perpetuò arsura descendit, diuitijs eius in hoc seculo remanentibus. Ergo frustra conturbatur homo, ait Re- 63
gius vates, in acquirendis per modos & vias illicitas bonis temporalibus, siquidem in imagine pertransit homo hoc est, ad modum imaginis. Delete igitur ex vobis fratres & radice

dite Cæsaris imaginem, ne vos Deus cum ea in hora mortis vestræ inueniat. Sed transformati in vitam perfectissimam superni nostri Saluatoris, & eius gratia adornati, illam extremam expectemus horam, qua Deo fruituri in gloriam ascendemus, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

Loquenti Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens. Matth. 9.

Hebr. 11. Fides (vt ait beatus Apostolus) *est sperādarum substantia rerum argumentum nō apparētium.* Oculi rationis humanę de ipse bona æterna, quæ expectamus, non vident. Et Apostolus inquit, fidem non solùm esse substantiam, hoc est, fundamentum, ac principium ad ipsa obtinenda, verum etiam efficacissimum argumentum & firmissimam rationem, quod verè & re ipsa existant. Atqui (vt Græci doctores animaduertunt) vocabulum: Argumentum, quo sanctus Apostolus hic vtitur, & Græcè dicitur: Elenchos, significat medium, quod sine discursu aut syllogismo intellectum conuincit. Et ita explicat diuus Ambrosius hunc locum, dicens sanctum Apostolum his verbis affirmare, fidem esse fundamentum eorum, quæ expectantur, & argumentum firmissimū, id est, [*Conuencimiento*] eorum, quæ nō videntur. Hæc autē fides in homine duos actus importat: alterū ex parte intellectus, qui est credere & assentiri firmiter, licet obscurè: alterum ex parte voluntatis, qui est captiuare intellectum in obsequium fidei, quæ est motio, qua voluntas intellectum mouet, vt credat. Humiliatio itaque & obligatio, qua voluntas intellectum humiliat & obligat, sub fide continetur. Hinc infertur quòd licet verū sit id quod beatus Iacobus inquit, scilicet: Dæmones credunt & contremiscunt: tamen ipsi dæmones non habent fidem, quę virtus sit, sed quandam credulitatem coactam, & de hac loquitur beatus Iacobus. Quæ quidem credulitas nec fides etiam informis dici potest, quoniam fides informis Dei quoque donum est, quam Christianus peccator habet, qui licet absque charitate sit, firmiter tamen credit. Hanc autem fidem diabolus nequaquam habet, quoniam ex actibus, quos fides importat, non habet illum, qui ex parte voluntatis est, eò quòd non credit, quia se ad credendum obligat, neque quia credere vult, sed credit inuitus & coactus: & ideò non est fides, de qua beatus Augustinus ait: Cætera potest homo etiam nolens, credere autem non nisi volens. Atque ita illam quam dæmones habent, fidē non vocamus, sed credulitatem. Cùm igitur fides sit totius spiritualis vitæ, & omnium, quę expectamus, fundamentum, voluit filius Dei illam, vtpotè rem maximè necessariam in cordibus humanis plurimorum miraculorū operatione confirmare. Nam sicut humanæ scientiæ argumentis & rationibus probantur, sic fides miraculis: quia miracula & modus, quo Dominus ea operabatur, & finis, propter quem ipsa faciebat, erant infallibilis suæ cælestis doctrinæ comprobatio. Cumque (vt iam diximus) ad fidem necessaria sit quædam voluntatis obedientia, quam Theologi piam affectionem appellant, ideò opus erat, vt miracula affectione quadam voluntates hominum attraherent, & sic ipsi ad cælestem doctrinam, quam Dominus prędicabat, credendam amore inflammarentur.

(Margin: 2 — B. Amb. — 3 — Iacob. 2. — 4 — D. Aug. — 5)

Ex hoc sequitur responsio cuiusdam grauis quæstionis, quam Alexander Alensis, & beatus Thomas mouent, videlicet, an vna fides possit esse maior altera, hoc est, vtrum fides crescat, & si quis maiorem fidem, quam alius habeat. Ad quod hi grauissimi doctores respondent, fundamentum fidei (quæ est omni firmitate diuinæ, atque infallibili veritati assentiri) in omnibus Christianis esse æquale, in quo absque differentia aliqua omnes Christiani æquales sumus, quoniam omnes absque contradictione credimus, quidquid Deus loquitur infallibilis esse veritatis: & quia omnis sacra Scriptura à Deo est, & sacrosancta Ecclesia est eius annuntiatrix, quidquid ipsa prædicat, illud infallibilis veritatis esse reputamus. Et de hoc fundamento loquitur beatus Petrus, dicens: *Petrus seruus Apostolus Iesu Christi, ijs, qui coæqualem nobiscum sorti-*

(Margin: Alexā. Alens. 3 par. q. 11 memb. 2. — B. Tho. 2. 2. q. 5. art. 4. — 6 — 2. Petr. 1.)

sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri.

Ad secundum hos doctores in tribus rebus fides vnius augeri potest. Prima est in notitia & cognitione Dei, quia licet in vniuersali, om-
7 nes Catholici credunt cunctos fidei articulos, alij tamen illos magis explicitè quã alij sciunt, eorumque rationem & causam distinctius intelligunt. Isti sunt Christiani sapientes, qui nõ solùm credunt verbum diuinum fuisse incarnatum, factum hominem, & in cruce mortuum, &c. verumetiam horum causam non ignorant. Et ita esse oportet, siquidem beatus
1. Petr. 3. Petrus in sua Canonica, sic ait: *Dominum Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem, de ea, quæ in vobis est, spe, sed cum modestia.* Plurimi autem conscientiæ puritate ad tantam in cognitione fidei nostræ perfectionem accedunt, vt in suo intellectu gustum, & quasi experientiam eius quod credunt, conse-
8 quantur; vt egregiè Alexander Alensis hoc, vbi supra disserit. Vnum tamen vobis hic animaduertere volo, quod beatus Paulus ad Romanos scribens, commendat, inquiens: *Dico enim per gratiã, quæ data est mihi, omnibus, qui sunt inter vos non plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut*
Rom. 12. *Deus diuisit mensuram fidei.* Dignitatem & officium, quo sanctus vir fungebatur, hic gratiam Dei appellat. Atque ita, Dico per gratiam Dei quæ data est mihi: perinde est ac si diceret. Dico per officium ac dignitatem, in qua Deus me licet indignum, collocauit. Hoc etiam æquum est, vt vnusquisque concionator & prælatus dicat; vereaturque ne officium, quod per gratiam Dei illi datum est. [*Nose de buelua en desgracia.*] Quid ais, ô sancte Apostole, Per officium & gratiam, quam habes? Dico vnicuiq; datum esse ascendere ad cognitionem diuinorum secũdum mensuram fidei, quam accepit.
9 Verbi gratia: agricola & artifex mechanicus, qui certam fidei mensuram & articulorum cognitionem habet, nolit scrutari aut curiosius plus scire, quàm ad eius statum pertinet: facillimè enim in errorẽ incidet. Alij sunt, scilicet, doctores & prædicatores, qui ampliorem fidei mensuram acceperunt, quique in studio diuinorum mysteriorũ sunt exercitati, & hi altius euolare poterunt: cum illis enim beatus Petrus in pręfatis verbis loquitur, eosque admonet, vt sint parati ad rationem de fidei mysterijs reddendam. Vnusquisq; ergo attendat statum, in quo Deus ipsum posuit, & secundum eum scire studeat illud, quod ad salutem suam necessarium est, & nolite plus sapere quàm oportet sapere. Secunda autem res, in qua fides plus in vno, quàm in alio antecellit, est in constantia & firmitate, qua anima aduersitates & contra- 10
dictiones superat, sicut eam habebant illi, de quibus beatus Paulus inquit: *Sancti per fidem* Hebr. 11.
vicerunt regna, operati sunt iustitiam, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, &c.

Tertia denique in deuotione consistit: nam cum quis indeuotè credit, si alius cũ deuotione & affectione credit, huius profectò fides illius fidẽ antecellit. Ad omnia autem hæc, quæ hactenus de fide diximus, valde necessaria erãt miracula, quę filius Dei operabatur. Ex multis verò, quæ cœlestis Dominus propter hunc finem fecit, in sacra hodierni Euangelij lectione duorũ singularium præcipuè fit mentio; quod sic incipit: *Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps vnus, &c.*

Princeps iste Synagogæ Capharnaum erat, sicut modò est Abbas Ecclesiæ collegiatæ. Nã 11
summus sacerdos in vrbe Ierusalem habitabat, in alijs verò locis erant Synagogę, ad quas conueniebat populus offerendi preces gratia, & vt ibi à sacerdotib. & Leuitis in lege instrueretur. *Accessit ergo princeps hic ad Iesum, & adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.* Beatus Marcus ait hunc principem non solùm adorasse Dominum: sed etiam ad pedes eius prouolutum fuisse. Summum certè hoc reuerentiæ genus extitit. Et quidem Dominus (si externam faciem spectes) humilis personæ speciem atque habitum referebat, & populi opinione fabri filius putabatur: atq; eo tempore à Ioannis discipulis & pharisęis ac- 12
cusabatur, quòd cum publicanis ac peccatoribus ederet atque biberet, nihilominus tamen hic synagogę princeps non in domo, aut in angulis sedentem, sed præsente & spectante populo se pedibus eius prosternit, illumque adorat: quod genus reuerentiæ neq; ipsis quidem mundi regibus atq; imperatoribus exhibetur.

Quid igitur hunc principem sic humiliauit, sic ad Christi pedes abiecit: Non dubiũ, quin maxima illa calamitas, qua premebatur, qua si caruisset, nunquam se ad Christi pedes proiecisset. Hic est fratres, primus calamitatũ fructus, Sæpenumerò Deus cum laboribus, ægritudinibus & captiuitatibus quibus aliquos oppri-
13 mit ipsos purgare intendit, & alios corrigere.
Tob.13. Intelligens hoc sanctus Tobias Hebręis captiuis dixit: *Confitemini Domino Filij Israël, & in conspectu gentium laudate eum: quoniam ideo dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum.* Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras & ipse saluabit nos propter misericordiã suam. Ex fame, quæ in terra Chanaan fuit, Iacob & filij eius hoc commodum eduxerũt, quod fratrem suum Ioseph prępositum Regis in Ægypto inuenerunt. Sic fames, necessitas, & ægri-
14 tudo sunt in causa, quod cum multi Deum per peccatum amiserint, ipsum per gratiam inue-
Simile. niant. Sed adeo cęci sumus, vt hoc minimè cognoscere velimus. Plorare solet infans, cùm è manibus eius gladius aufertur, quoniam non intelligit bonum, quod in eum cõfertur, sic tu luges, quando imperio, officio, numis, ac salute priuaris, quę forsan erant velut gladius, quo te ipsum interfecturus eras. Verè equidem in tribulationibus tanquã in lucido speculo conspicitur, quàm admirabile sit prouidentiæ Dei consilium dum homines in cœlum per aspera itinera ducit: & quanta sit eius bonitas, ostenditur in hoc, quod illa, quæ erant materia iræ & indignationis, materiam clementię facit. Et hic est sensus psalmi Dauidis, quem ipse composuit postquàm ab Absalone reportauit vi-
Psal.4. ctoriam, scilicet: *Cùm inuocarem, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi.* Vbi verbum illud, dilatasti, maximè põ-
15 derandum est: habet enim pergrãdem emphasim, & hunc sensum facit: Quando Domine, in medio tribulationum timorum, & periculorum, quibus oppressus & circundatus eram, ad te confugi, & oculos in te fixi, subito videbar mihi in amplissimum & amœnum atq; expeditum campum exire, in quo nihil, quod timerem, habebam, nec ibi aliqua timoris occasio erat. Intelligebam enim quanto maior bonitas tua erat, vt me consolareris, quàm Absalonis malitia, vt me persequeretur, & quò securior erat fragilitas mea sub protectione tua, quam furor inimicorum meorum multis ducibus & militibus comitatus. Ex quo infertur, quòd vt homines à magnis laboribus eripiantur, & ingentes victorias comparent, tutiores pręparationes sunt, corda voluntati Dei subijcere, & diuinũ auxilium eius implorare, quàm vti omnibus armis & inuentionibus, quas industria humana excogitauit. Sed, proh dolor! 16
quomodo Christiani his miserrimis temporibus de infidelibus victoriam reportabunt, siquidem tales sumus, vt verear maiores esse fauores, quos Turca infestissimus noster hostis apud Christianos habet, quàm in suo regno. Perpendite obsecro, fratres mei, & considerate ex vna parte voces totius populi Christiani, qui pro remedio tanti infortunij preces Domino fundit: & ex alia in auribus eiusdem Dei voces latrociniorum, vsurarum, vltionum, iniustitiarum, ambitionum, atque aliarum plurimarum abominationum personantes, & petẽtes vltionem, sicut sacra pagina refert, sanguinem iusti Abel clamasse. Quomodò securi esse poteritis, vtrum ex his vocibus efficaciores sint illæ, quibus misericordiam postulamus, quàm illæ, quibus iustam vltionem petimus? Dicetis 17
fortassè, Deum, cùm misericors sit, magis propensum esse ad audiendas orationes eorum, qui misericordiam postulant, quàm eorum, qui vltionem quærunt. Ego equidem in eius infinita bonitate ita futurum esse confido: sed ad hoc ex parte nostra pœnitentiam, emendam, & lachrymas cum humilitate debere interuenire, necessarium est: ad quæ omnia nos ipsa infortunia, & labores, quibus circundati sumus, inuitant. Quapropter licet plurimi sint fructus, qui ex calamitatibus & laboribus percipi solent, hic tamen primus est. Sic beatus Gregorius testatur, dicens: Mala, quæ nos hic D.Greg.
premunt, ad Deum nos ire compellunt. Ideo Psal.31.
orabat sanctus Dauid: In chamo & fræno maxillas eorum constringe, qui nõ approximant ad te. Chamus minorem aduersitatem, Fręnũ verò maiorem afflictionem præsignat, quibus plerosq; Deus ad se adducere solet: quamuis nonnulli peccatores adeo proterui ac duri sunt, vt nec cum laboribus velint se subijcere. 18

Sicuti

Sicuti erant illi, quibus Dominus per prophe-
Amos 4 tam Amos inquit: *Ego dedi vobis stuporem den-
tium in cunctis vrbibus vestris & indigentiam
panum in omnibus locis vestris, & non estis re-
uersi ad me.* Et paulò inferiùs: *Misi in vos
mortem in via Ægypti, percussi in gladio iuuenes
vestros, & non rediistis ad me.* O execrandam
duritiam eorum, qui saltem cruciatibus affli-
cti, ad Deum non reuertuntur. Non similis
fuit his hominibus princeps iste, siquidē cum
19 afflictione ad clementissimum Iesum confu-
git, & pronus & in terram proiectus, mira re-
uerentia atque humilitate ab eo auxilium im-
plorabat. Hic manifestè ostenditur, quàm gra-
uiter ac molestè sentiant patres liberorū dam-
na, quantamque curam in eorum remedio
quærendo adhibeant. In quo filiorum crude-
litas atq; ingratitudo erga parentes reprehen-
ditur. Hinc oritur, quod perrarò videamus
filios pauperes, quorum parentes diuites fue-
rint, licet multi sint patres inopes, quorum filij
diuites sunt. Non enim fert paterna pietas, vt
parentes abundantiam temporalium bono-
rum habeant absque eo quod illorum faciant
filios suos participes. Idcirco Deus peculiare
præceptum parentibus non imposuit, vt filios
suos diligerent, quoniam hoc ipsi suapte natu-
ra præstant, imò sæpenumerò plus quàm opor
tet; filios verò peculiari præcepto astrinxit, vt
20 parentes suos honorarent: eisque obedirent,
& vt ipsos ad hoc incitaret, eis pœnas ac præ-
mia proposuit. Mirum profectò est, quod si-
cut patriarcha Abrahā in filio suo immolando
Deo obtemperauit, sic filius eius Isaac cum sa-
crificandus erat, Deo & parenti suo obediuit,
qui tam prouectæ ætatis erat, vt super hume-
ros suos tantam struem lignorum portare va-
luerit, quanta opus erat ad corpus humanum
omnino comburendum: futurum enim erat,
Gen. 22. vt (sicut Deus præceperat) offerretur in holo-
caustum, quod genus sacrificij erat, vbi quid-
quid offerebatur, consumendum erat. Et hæc
sancti iuuenis obedientia maxima confusio
est contra plurimos inobedientes. Videbitis
aliquos monachos & etiam Christianos, qui
ieiunant, silentium obseruant & in alijs san-
21 ctis operibus, quando ipsis placuerit, sese ex-
ercent, si verò id prælatus eorum eis præcipiat,
illud molestè ferunt, & indignantur. Isti seip-
sos onerare volunt, sed nō patiuntur à suis præ-
latis onerari. O sancte Isaac, quid obsecro hu-
meris portas? profectò onus, quod pater meus
mihi imposuit, illud libēter per arduum mon-
tis iter veho: & illud non ego suscepi, sed pa-
ter meus mihi imposuit. Hæc admirabilis obe-
dientia est & plurima laude digna. Quod cùm
ita sit, tamen in sacra scriptura obedientia Pa-
triarchæ Abrahæ multò magis quàm filij e-
ius Isaac commendatur, vt ex sacro textu col-
ligitur: vbi Dominus ad Abrahā patriarcham
sic loquutus est: Per memetipsum iuraui, quia
fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vni-
genito, benedicam tibi, &c. Non legitur au- 22
tem sancto Isaac dixisse: Quia obedisti mihi,
benedicam tibi. Huius rei causa fuit, quoniam
pater plus filij sui, vitam quàm propriam suam
diligebat. Et hinc intelligetis artificium, quo
Satanas in sancti Iob tentatione vsus est. Prius
enim poterat filios eius interficere, & postea
ipsum diuitijs priuare, & tunc sanctus Iob ca-
lamitatem illam minus sentiret: posset enim
dicere, Mortuis filijs quorsum diuitiæ mihi o-
pus sunt? Sed infestissimus hostis prius eum di-
uitijs spoliauit, quàm filijs, vt sic ipsum magis
vexaret, maiorique tristitia afficeret, cùm san-
ctus vir se filijs & filiabus oneratum videret, &
diuitijs atque opibus, quibus eos sustentare
posset, omnino careret: sed nihil horum satis-
fuit, vt sanctus vir patientiam amitteret. Hic
etiam consideratione dignum est, quod licet
princeps iste corporalem Domini præsentiam 23
desiderabat, dicens. Veni impone manum
tuam super eam & viuet, propter quod repre-
hensione dignus fuit, sicut Regulus, tamen
pijssimus Iesus illum reprehēdere noluit, quia
sacerdos erat & prælatus. In quo nos docuit
maximam reuerentiam adhibendam esse sa-
cerdotibus, & multò maiorem si prælati sunt,
& quod eorum peccata coram secularib. non
detegamus. Cùm Dominus sancto Moysi & Nu. 20.
Aaron dixit: *Loquimini ad petram coram filijs
Israël & illa dabit aquas*, ipsi dubitauerunt an
aqua de petra exiret: nihilominus tamen cum
petram sanctus Moyses percussit, aquæ liqui-
dissimæ fluxerunt. O rem nimis prodigiosam.
Ecce virga hominum non credentium, aquam
ex durissima petra emanare facit. Quid hoc
est Domine? Nonne tu miracula fidei tribuere 24

24 soles? Quare ergo isti illa carentes & virga lapidem percutientes, aquam eduxerunt? Quoniam virga illa, qua aqua educebatur, erat sacerdotum, quos (licet ipsorum fides id nequaquam merebatur) Dominus honore vult coram populo afficere. Et in Leuitico iubet ipse Dominus quod domus, in quam sacerdos ingressurus erat, ab omnibus immunditijs prius purgaretur. In quo ostendit honorem, qui sacerdotibus legis veteris ob dignitatem muneris ipsorum debebatur.
25 Quòd si illis tantus honor debitus erat, quanto, maior nunc sacerdotibus legis gratię debetur, siquidem horum dignitas ita dignitati illorum prę eminet propter excellentiam & altitudinem mysteriorum, quę pertractant?

Et surgens Iesus, secutus est eum. O inauditam & vehementer mirabilem Christi Domini humilitatem ac pietatem. Sermone relicto confestim iter arripuit, & hominem afflictum comitatur, Discite, fratres, ab hoc cœlesti magistro, quanta cum diligentia proximis vestris
Prou. 3o. suis in necessitatibus opem ferre & subuenire debeatis. *Ne dicas* (inquit sapiens) *amico tuo, vade & reuertere, cùm statim possis dare.* Nō iuit clementissimus Dominus cum regulo in domum eius, licet ipse importunis precibus id ab eo postulauerit: cum hoc autem principe pergit, eò quòd ex Pharisæis erat, qui inter alios de populo maiori eum odio prosequebātur, & inuidia pleni, illud sæpenumerò ostendebant.
26 In quo pijssimus Iesus nos docuit, debere nos publicos inimicos nostros non solùm patienter ferre, sed etiam eos quamplurimis beneficijs ornare, quib. ipsos placemus, & ab illo pec-
Rom. 12. cato & odio amoueamus. Hoc nos D. Paulus admonet, dicens: *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi, hoc enim faciens*
Simile. *carbones ignis congeres super caput eius.* Solet aliquando vehemens ventus domum totā solo ęquare, & idem ventus per debilem arundinem absque nocumento aliquo transit. Ratio huius discriminis est, quòd cum in domo repugnantiā inuenit, maiori impetu eam defecit: at vero fragilis arundo inclinans se, vento locum dedit, & ita ab eo nec euulsa nec con-
Psal. 45. fracta fuit, aut damnum aliquod accepit. Sic
27 quando inimicus tuus aduersum te, velut ventus rapidissimus, ira & odio plenus excandescit, si tu contra ipsum te etiam durum, iratum & inflammatum ostendis, eique cum furore resistis, tunc oblata tali occasione maiori ira & passione inceditur: at si ipsum cū mansuetudine alloqueris, eique hilarem vultum præbes, & bonis operibus faues, ira eius transit, sedatur & mitigatur te illæso & incolumi, ipso verò confuso & mitigato remanente. I- Rom. 12.
deò diuus Paulus nos hortatur, vt locum iræ demus, ne proximis nostris noceamus, quod tunc facimus, cùm nō solùm eis nequaquam resistimus, sed etiam ipsos mansuetudine & amore recipimus, bonum pro malo reddentes.
Ex sacra scriptura colligi videtur perfectionē Christianam in diuersis rebus consistere, quoniam diuus Iacobus inquit: *Si quis verbo non* Iac. 3.
offendit, hic perfectus est vir. Vbi apparet perfectionem Christianam sanctum Apostolum in linguæ custodia constituere. Et Christus Redemptor noster eandem perfectionem cuidam adolescenti ostendens, sic ait: *Si vis per-* Matt. 19
fectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me. Diuus Paulus ad Colossenses scribens illam in chari- Coloss. 3.
tate collocat, dicens: *Super omnia autem charitatem habentes, quod est vinculum perfectionis.* Denique ipse Dominus eam in amore inimicorum constituit. Nam cùm dixisset, *Dili-* Matt. 5.
gite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos, & cæt. adiecit, *Estote ergo vos perfecti, sicut et pater vester cœlestis perfectus est.* Quod cum
ita sit, interrogo quomodo potest perfectio 29
Christiana in tam varijs rebus consistere? Ad hoc respondeo, ipsam essentialiter in charitate consistere: hæc enim nos Deo coniungit, nobisque ius ad regnum cœlorum præbet: at verò manifestatio perfectionis Christianæ in multis diuersarum virtutum actibus consistit, videlicet, cùm lingua ita regitur & gubernatur, vt nunquam, nisi iuxta rationis iudicium loquatur. Atque ita cum diuus Iacobus ait, *Hic perfectus est vir*, idem est ac si diceret, Hic perfectionem suam ostendit: cùm autem Dominus adolescenti dixit, *Si vis perfectus esse*, &c. viam perfectionis docuit, quæ est, omnia huius mundi propter eius amorem relinquere. At licèt manifestatio perfectionis multis modis fieri possit, inter eos vnus ex efficacioribus est, inimicis benefacere, hoc enim est euidens

30 dens signum, quod ij, qui hoc faciunt, Deum diligunt, quod licèt factu difficile sit, non tamen impossibile est, sicut aliqui falsò affirmant. Nam voluntas (vt egregiè diuus Thomas docet) adeò potens est, vt per modum agentis omnes animæ potentias ad suos actus moueat, & multo potentior diuina gratia & fauore efficitur, qui nunquam facienti, quod in se est, deesse solet. Quid igitur erit, si cum his homo consideret vtilitates, quæ ex hoc exoriuntur? Quamuis scala grauis sit, tu si ea indiges humeris tuis portas, vt per eam in locum, quem desideras, ascendas. Cùm igitur omnes in cœlum ascendere cupiatis, & inimici sint velut scalæ, quibus ascendere potestis, oportet vos grauitates eorum ac molestias patienter perferre, siquidem ad tantum bonum sunt scalæ. Ad hoc etiam maximè mouet cõsiderare, quòd inimicus, qui te persequitur, est
31 virga Dei, sicut erat Rex Syriæ in Hebræos, vt idem Dominus apud sanctum Isaiam testatur dicens: *Assur virga furoris mei.* Et (vt beatus Augustinus inquit) si iumenta virga percutis, vt tibi subiecta sint, cur nos cùm iumenta Dei simus, non debemus ab eo flagellari? Et si vestem quis puluere conspersam habeat, virga toties eam percutit, quousque ipsa puluerem expellit, & munda remanet: sic ad hoc inimicus tibi inseruit, nam cum illo Deus te percutit, vt sic culpæ puluerem à te excutiat. Ergò sicut virgam seruas, & eam frangi non permittis, quoniam ad hoc nimis apta est, quare non æstimas inimicum tuum & ei benefacis, siquidem est instrumentum, quo anima tua mun-
32 datur? In hoc insinuas, te pluris facere vestis tuæ puritatem, quàm animæ: siquidem virgã seruas, & inimicum tuum confringis, ei damnum in illis quæ potes, inferendo. In quo impium Satanam omnis nequitiæ parentẽ imitaris, qui perditionem hominum adeò dilexit, vt se periculo exposuerit accipiendi tot Dei maledicta, quot in sacro Genesis libro ipsum, vt eos deciperet, accepisse refertur. Sic tu vis Dei gratia priuari, vt inimicum tuum honore, diuitijs, ac salute priuatum videas. Ne obsecro frater, tam execrandam creaturam æmuleris: imitare mansuetissimum agnum Iesum Christum, animaduerte, quo amore ijs, qui publicos inimicos eius se ostendebant, benefacit.

D. Tho. 1. part. q. 82. art. 4. — Simile. — Isai. 10. — B. Aug. lib. de verb. Domini. serm. 4. — Simile. — Gen. 3.

Insuper obseruandum est, Dominum aliquando verbis homines reprehendisse, sicut Regulum increpasse legitur, aliquando operi- 33
bus, quemadmodum hunc principem reprehendit, dum simul cum illo pergit, vt filio eius salutem tribueret. Singularis reprehensionis modus est cùm Deus in eum qui infernũ meretur, noua beneficia confert, vt sic pudore afficiatur, & dicat: Magna profectò ingratitudo mea est, dum tam pio Domino, qui tot beneficijs me auget, non seruio. Cum eo autem, qui ita durus est, vt ex hoc suaui reprehensionis modo vtilitatem educere nesciat, loquitur beatus Paulus cùm dicit: *An diuitias bonitatis eius cõtemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?* Hoc etiam reprehensionis modo sanctus Ioseph in fratres suos vsus est, simul cum illis mensæ accumbens, qui cùm ipsum tam grauiter offendissent, nescio quomodo verecundia non perierunt, videntes se ab illo tantis illecebris & delicijs affici, quem in cisternam incluserant, & tanquã vilem seruum vendiderant. Hoc modo vult Deus optimus, vt inimicos nostros reprehendamus, eis beneficia impendentes, quibus ipsos amore inflammabimus.

Rom. 2. — Gen. 43

Cæterùm dum pergit Dominus ad mortuã puellam suscitandam, *Ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti eius.* Hæc enim mulier partim celeberrima miraculorũ Domini fama permota, partim etiam diuini spiritus beneficio illuminata tantam de virtute & potentia Domini fidem conceperat, vt absque vlla mentis hæsitatione intra se diceret, *Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero:* & tangens mirabiliter sanata est.

Multa sunt in huius mulieris curatione no- 34
tatu digna. Primum est, quo pacto Dominus omni tempore, & in omni loco, diu ac noctu in domibus & in itineribus opera pietatis faciebat nunc prædicans, nunc verò egenis suis in necessitatibus subueniens. In quo docuit nos quoque debere in sanctis exercitijs nos ipsos omni loco ac tempore exercere. De anima sancta sic in Prouerbijs dicitur: *Considerauit semitas domus suæ & panem otiosa non comedit.* Quibus verbis Spiritus sanctus nos singulariter erudit ad otiositatem vitandam: vi-

Prou. vlt.

delicet, considerationem nostrarum miseria-
rum,& bonorum ,quibus egemus:& qui pro-
fundè animo euoluerit animæ suæ semitas,o-
tiosus non erit, quoniam tam multa, quibus
remedium adhibeat, inueniet, vt longũ tem-
pus ei breuissimum ad tantum opus conficien
56 dum videatur. Perpendite,qualiter nõ inquit,
considerauit semitas domus alienæ, sed do-
mus suæ,quoniam prima ac pręcipua iusti vi-
ri cura est,suæ propriæ animæ mederi: posteà
verò alijs remedium adhibere contendit. Con
sidera ergo frater semitas domus tuæ, & pa
nem otiosus non comedes: ex eo enim, quia
eas,vt oportet,non consideras, otiosè & ma-
ximo cum discrimine tuæ saluationis viuis.
Simile. Aqua,quæ non fluit,sed in aliquo lacu deten-
ta est,facilè corrumpitur, & venenosa quæq;
in se generat:quæ autem præterlabitur, clari-
ficatur,& sapidos pisces alit. Hoc etiam discri-
men est inter hominem otiosum, & eum, qui
in sanctis operibus se diligenter exercet,quòd
ille est velut lacus vitiorum, diligẽs verò quo-
tidie magis perficitur,clarificatur, & pluribus
37 meritis impletur. Ligones & instrumenta ar-
tificum, quando cum illis laboratur, lucida
sunt ac micantia, si autem otiosa, rubiginem
Simile. contrahunt & nigra efficiuntur. Idem solet ho
minibus erga sensus ac potentias suas contin-
gere,nam sanctis exercitijs illas purificant &
perficiunt, otiositate verò eas distrahunt, &
Simile. deprauant. Et sicut venatores consuescunt, in
aues,non cùm per aërem volant, sed cum in
terra quiescunt,sagittas dirigere ad eas occi-
dendum: sic dæmones magnam occasionem
inueniunt ad interficiendas animas,cum ipsas
otio vacare conspiciunt. Hæ omnes rationes
fratres mei, mirum in modum ad otiositatem
fugiendam & nos ipsos nunc in sanctis operi-
bus exercendos inuitant. Hoc etiam nos ipse
Dominus per Oseã Prophetam admonet di-
Osea 10. cens: *Seminate vobis in iustitia, & metite in o-
re misericordiæ*: vbi alia translatio habet, Se-
38 minate vobis iustitiam, & in alia translatione
habetur,Seminate vobis in veritate iustitiam.
Quando aliquis rem quam piam tepidè &
Simile. negligẽter facit,dicere soletis, videtur ille rem
non serio,sed per iocum operari:si autem dili-
genter & cum feruore rem operatur, dicitis:
[*Esso de veras va.*] Sic cùm sanctus Propheta
ait:Seminate vobis in veritate iustitiam,perin-
de est ac si diceret:Facite opera bona sedulò &
cum feruore,& metite in ore misericordiæ.E-
leganter iustitiam componit cum semine,mi-
sericordiam verò cum messe. In quo nos do-
cet,quantum præmia iustorum in alia vita o-
peribus iustitiæ,quæ in hoc mundo fecerunt,
antecellant. Quis enim non videat messem
exuberiorem esse seminatione?
Secundum autem,quod hic notandum oc-
currit,est qualiter mulier ista sciuit occasionẽ
& opportunitatem arripere. Non dixit, Alia 39
die pertransibit hinc cælestis medicus, & tunc
ab eo sanitatem postulabo, sed protinùs ad
eum accedere curauit. Idcircò Ecclesiast.in- Eccle. 4
quit:Fili,*conserua tempus & deuita à malo*. V- Vatabl.
bi Vatablus legit: *Fili occasionem obserua*,hoc
est,insidiare occasionem ad benefaciendum,
vt eam arripias. O singularem hortationem:
fœlix ille, qui ab ea vtilitatem educere scit.
Vult Spiritus sanctus, vt attentis oculis oc-
casionem expectemus, vt eam ilicò ad com-
modum nostrum apprehendamus. Atque ita
in lib. Iosue legitur: *Festinauit populus & tran* Iosu. 4.
sijt. Cùm flumen apertum viderunt, & bo-
nam atque oportunam occasionem ad traij-
ciendum illud,protinùs occasionem arripue-
runt,&ad id complendũ festinarunt. Sic quan 40
do,ò frater, vides apertum flumen & aquas ti-
bi locum ad transeundum præbere, quid am-
plius expectas? Quare statim non aggrederis?
Occasiones malorum,quamuis eas non quæ-
ras, sese tibi persæpè offerunt: at verò occa-
siones bonorum rarò inueniuntur, idcirco o-
portet nos eas,cùm ipsas inuenimus, diligen-
ter arripere. Beatus Marcus de hac muliere æ- Marc. 5.
grotante,sic ait: *Et mulier,quæ erat in profluuio
sanguinis annis duodecim, & fuerat multa per-
pessa à compluribus medicis*, (quilibet enim il-
lorum forsan in ea periculum facere voluit,
quibus experientijs miseram fœminam labo-
re oppresserunt) *& erogauerat omnia sua ne-
que quicquam profecerat*. Magnam profectò
admirationem facit, videre perseuerantiam,
quam mulier hæc in quærendis remedijs ad sa
lutem corporis comparandam, adhibuit: si-
quidem per duodecim annorum spatium à re-
medijs licèt laboriosis & magnas expensas fa-
cientibus, & quæ ipsam pauperem reddebant,
nun-

41 nunquam cessauit. In quo quidem negligentia nostra & minima perseuerantia, quam in quærendis animæ remedijs habemus, grauissimè reprehenditur. Ostenditur etiam qualiter quacunque parua difficultate, quæ ad hoc sese nobis offert, deficiscamur & fatigemur. De hoc Deus per Oseam Prophetam conqueritur, Osea 6. dicens: *Quid faciam tibi Ephraim? Quid faciā tibi Iuda? Misericordia vestra, quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens.* Satis apertè Dominus his verbis inconstantiam virtutis populi sui ostendit, eam comparans nubi & rori matutino, qui vbi primùm à sole pertingitur, statim absq; aliqua resistentia liquefit. Et quia nimis inconstans erat populus ille, 42 Simile. ei Dominus per sanctum Prophetam ait: *Qui faciam tibi?* Hoc est, ad nihilum prodes. O quā multa bona obtineremus si in sanctis exercitijs constanter persisteremus. Videbitis in domibus nobilium lapides planos in atrijs instratos, qui præ nimia assiduitate aquæ è canalibus fluentis perforati sunt. Simile. Mirabile profectò, quod cùm aqua res quædam nimis mollis, & lapis nimis durus sit, assiduitate tandem ipse lapis perforatur: sic nullum cor (vt arbitror) adeò lapideum erit, quod assiduitate non emolliatur. Si difficile reputas crimina tua multoties confiteri, carceres inuisere, & infirmos curare, & cæt. perseuera frater, & hæc omnia tibi dulcia & facillima videbuntur. O vtinam hanc virtutem in omnium cordibus imprimere possemus. Heb. 12. *Ne simus* (ait beatus Apostolus) *paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ,* & rursus: *In disciplina perseuerate.* 43 Hoc sæpenumerò repetit, eò quod mentibus nostris maximè conducit. Iob 1. Et loquens Dominus de sancto Iob inquit, *Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, vir simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo, & adhuc retinens innocētiam?* Quasi cumulus esset aliarum virtutum perseuerantia, & in postremo loco dixit: *Et adhuc retinens innocentiam.*

Accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti eius. Eccle. 4. Est erubescentia adducens gloriam, inquit Ecclesiast. talis erat huius mulieris verecundia, & ideò: *Accessit retrò*, Et Dominū cum deuotione tangens, salutem ab ipso obtinuit. O vtinam nos hoc modo etiam tangeremus, certè quàm multa bona ab eo cōsequeremur. Vt ignis in solitudine incendatur, oportet prius silicem ferro percutere, à quo, dum ictibus percutitur, scintillæ exeunt ex quibus fomes, 44 Simile. id est, [*la yesca*] ignem concipit, & postcà ignis incenditur. Lapis est Christus filius Dei, quem si per considerationem altissimorum eius mysteriorum cum intellectu tangimus, protinus diuini amoris ignis in voluntatibus nostris inflammatur Et hoc debet esse continuum exercitium nostrum. Sed adeò miseri & negligentes sumus, vt dies, menses atque anni sine harum rerum memoria nobis pertranseant, atq; ita in alijs longè diuersis rebus occupamur. Si Simile. aliquis adolescens in vrbem Parisiensem magnis sumptibus literarum addiscendarū causa à nobilibus suis parentibus mitteretur, & ipse ibi se totum ludis & addiscendis mechanicis artibus, (quales sunt, clitellas & calceos conficere) dedisset, quanta reprehensione & supplicio dignus esset? Non minus igitur im- 45 pertinētia sunt opera, in quibus nos ipsos exercemus, ad vitam æternam consequendā. Qua molestia & qua ignominia afficerentur illius adolescentis parentes cum viderent filium suum post tam magnos sumptus tam parum in literarum studio profecisse? Maiorem profectò noster cælestis Pater, si illius esset capax, molestiam acciperet, videns nos ita à fine, ad quem nos creauit, deuiantes, & terrenis rebus animum nostrum tanta affectione adiungentes. De miserabili vrbe Hierusalem sanctus Thren. Hierem. plorans dicebat: *Sordes eius in pedib. eius, & non est recordata finis sui.* Idem possumus de omnibus peccatoribus dicere, siquidem affectiones suas in stercore huius mundi fixas habent, & finis, ad quem sunt creati, non reminiscuntur. Non sic iusti non sic, sed ter- 46 renis affectionibus semotis, recordantes ad quod fuerūt creati, videlicet, vt summum bonum intelligerent, intelligendo amarent, amando possiderent, seipsos integro corde in sanctis operibus exercent. Plato in libro, quē Plato li. 7. de republ. de republica edidit, animo concepit domum quandam nimis obscuram, vnū tantummodo luminare habentem, in quā essent homines annulis ferreis per colla ligati & ad columnam postquā rationis vsum habuerunt, constricti, à quibus si aliquis quęreret: Quid miseri videtis? re-

tis? responderent vtique, Vmbras quasdam
conspicimus,& putamus non esse alium mun
dum nisi hanc obscuram & tenebrosam do-
mum,quoniam hic nati fuimus, & hic vitam
37 finiemus. At si aliqui ex illis ab illo tetro car-
cere exirent,quàm perterriti manerent, viden
tes tam pulchrum cælum , tam splendidum
Solem,tot virides arbores, tot diuersa anima-
lia,ac tot formosos homines tam pulchris ve-
stib.adornatos,quomodò dicerẽt; O infœlices
illos, qui teterrimo illo carcere inclusi sunt,si-
quidẽ his bonis,quę nũc videm⁹,minimè frui
potuerũt.Si verò ad tenebricosam domũ des-
cẽdentes eis,quę viderant,nũtiarent,& ipsi fi-
dem adhibere nollent,quin potiùs eos illude-
rent & deriderent dicentes, se potiùs ibi com-
morari velle,quàm scire,vtrùm id,quod dice-
bant,verum esset,nec ne,quis obsecro hos ho
mines insanos & amentes non iudicaret?Hac
imaginatione magnus ille Philosophus,dis-
crimen,quod inter iustos & peccatores versa-
tur,explicabat,dicens, domum obscuram es-
se hunc mundum,in quo nihil præter vmbras
38 est,diuitiæ enim,honores, voluptates, impe-
ria,&c. quid aliud sunt ,quàm vmbræ verorũ
bonorum,quæ in alia vita sunt? Et in hac te-
nebricosa domo ligati sunt peccatores vitio-
rum & passionum suarum catenis; at verò iu-
sti ab his catenis liberi & soluti per contem-
plationem tanquàm gradibus in cælum ascen
dunt,vbi vera lux,verus honor, ac vera volu-
ptas est. Hi peccatoribus compatientes eos
admonent, vt se ab illis, quibus vinciti sunt,
catenis liberent,& per contemplationem as-
cendant,vt fruantur eis,quibus ipsi fruuntur,
illi autem misero suo statu contenti, parui fa-
ciunt ea,quę ab ipsis dicuntur.O Deus infini-
tæ maiestatis, vtinam ego haberem spiritum
& efficaciam ad amplificandũ id quod dicere
volo. Plato solo naturali lumine ductus eos
39 iustos appellauit,qui se à peccatis soluunt, &
contemplationi diuinarum rerum se tradunt,
illas nimio amore prosequentes. Nos autem
fidei lumine & sacrosancti Euangelij doctri-
na illuminati,(quæ aperte nos docet, omnia
huius mundi esse velut vmbram respectu cæ-
lestium,& quòd non solùm qui vitijs ligati il-
lis sunt contenti,æternis non fruentur, sed æ-
terna supplicia patientur) adeò cæci & mise-
rabiles sumus,vt credentes hoc infallibilis es-
se veritatis, ad has vmbras animum adiungi-
mus,in illis cogitamus,& illas diu noctuque
viribus omnibus inquirimus, verorum & æ-
ternorum bonorum ita obliti, ac si non cre-
deremus id quod de illis nobis prædicatur. O
infœlices captiui, animaduertite vos nihil prę
ter vmbras videre. Soluite vos ipsos à laqueis
passionum vestrarum, & per scalam contem-
plationis ascendite, vt Dei pulchritudinis a- 40
more capiamini,& eius ineffabilibus diuitijs,
siquidem ad illas creati estis,fruamini. Si hoc
modo lapidem,qui Christus est,tangimus,si-
ne dubio ignem educemus, & diuino eius a-
more inflammabimur, sicut hæc mulier in-
censa fuit. Cæterùm cùm corporum morbi,
quos Dominus depulit, spiritualium morbo-
rum imaginem gerant, quis animæ morbus
per hunc sanguinis fluxum intelligatur, quæ-
rendum est.Et quidem per hunc morbũ,quo
sanguis ita à corpore dissoluitur,vt nullo me-
dicamento aut arte retineri possit, eos intelli-
gi arbitror,qui sic peccatis assueti sunt,vt diu-
turna consuetudine in naturam quodammo-
dò transeunte variorum desideriorum & cu- 41
piditatum fluxum patiantur, quas vix cohi-
bere possunt.Imò verò sunt quidam, qui eò
improbitatis deuenerunt,vt dicant se nõ pos-
se cupiditatibus suis imperare, easque ratio-
nis imperio cohibere.Ne autem ad hanc tan- *Eccl. 18.*
tam deprauationem perueniamus, maximè
nobis conducit,illud Ecclesiastic. præcepti ob
oculos semper habere, scilicet: *Post concupis-
centias tuas non eas, & à voluntate tua auerte-* *Prou. 7.*
re. Valde etiam oportet occasiones,pręsertim
carnales,vitare. Nam de muliere loquens ait *B. Aug.*
sapiens,*multos vulneratos deiecit,& fortissimi
quique interfecti sunt ab illa.* Et beatus Augu-
stinus quædam terribilia verba & maxima ad-
miratione digna profert,videlicet:Crede mi-
hi,cedros Libani, & ductores gregis sub hac
specie corruisse vidi,de quorum casu non ma-
gis dubitabam quàm Ambrosij,aut Hierony-
mi.O rem stupendam, quis hæc audiens non *D.Isid.*
contremiscit?Quis de se confidet?Idcircò di-
uus Isidorus inquit: Iuxta serpentem positus 42
non eris diu illæsus,& propè ignem consistẽs,
ferreus licet sis , combureris. Quamobrem
cùm improba cogitatio te inuadere incepe-
rit,

sit, protinus eam à te illa celeritate proijce, qua prunam, quæ in manum vel pedem tuũ ceccidit, proijcis. Hoc significant illi septuaginta fortes, qui custodiebant lectulum Salo-
Cant. 3. monis, de quibus in Canticis dicitur; *Omnes tenentes gladios & ad bella doctissimi: vniuscuiusque ensis super fœmur suum propter timores nocturnos:* Lectulum veri Salomonis est anima fidelis, & hoc tanta est cura & diligentia obseruandum, vt propter custodiam eius enses euaginati sint, eo modo vt detineri non oporteat ad ipsos è vagina educendos: quæ omnia promptitudinem significant, qua malæ cogitationes expellendæ sunt. Sed quæro, postquàm homo ad hanc deprauationem & corruptionem peruenit, qua medicina curatur? Ad hoc respondeo, quòd sicut hæc mulier huius morbi periculum nobis indicauit, ita eadem remedium ostendit, dicens: *Si tetigero vestimentum eius salua ero.* Fateor enim multa ac varia huius morbi esse remedia, nullum tamen præsentius quàm Christi vestem tange-
43 re, sed ea tandem fide, ea deuotione, ea reuerentia, ea fiducia, ea postremò religione, qua hæc mulier illam tetigit. O nunquam satis laudandam fidem! O nimis extollendã præconijs fœminæ fiduciam! Mira res, quis vnquam docuit eam solam vestem posse sanare? Et si tanta erat virtus vestis Christi Iesu, quantò maior & præexcellentior erit corporis & sanguinis sui efficacia? Vos ergo obsecro fratres, frequenter sacrosanctam Eucharistiam sumite, tunc enim vestem Christi tãgitis, eam nimirum, qua sacratissimum eius corpus tegitur. In sacra enim Hostia verum Christi corpus latet, in quod panis substantia versa est, quod tamen candore illo, hoc est, panis imagine atque specie ita tegitur ac velatur, vt pro-
Esai. 45. pheticum illud dicere possimus: *Verè tu es Deus absconditus, Deus Israël Saluator.* Inter mirabiles autem sacramenti huius virtutes & effectus, præcipuè numeratur fomitis mitiga-
44 tio, à quo fomite omnes prauæ cupiditates tãquam fluxus sanguinis deriuantur, quę tamen huius ineffabilis sacramẽti virtute restringun-
S. Bern. tur. Hinc B. Bernardus ad monachos suos ait: Si quis vestrum iracundiæ, aut libidinis, aut inanis gloriæ turbidis motibus minus agitatur atque vexatur, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti in eo operatur, quæ cupiditatum nostrarum fluxus reprimit & continet.

Sed ad historiæ finem veniamus, cùm Dominus in principis domum deuenisset, turbamque lamentantem & tumultuantem compescuisset, solumque Petrum, Ioannem, atq; Iacobum dilectissimos discipulos & parentes insuper puellæ secum ingredi permisisset, ad iacentis cadauer accedens, apprehensa eius manu ait: *Thabita Cumi,* hoc est: *Puella surge.*
O mira diuinæ potentiæ virtus! Ad hanc v- 45
nam vocem subitò excitata puella aperiens oculos, parentes, qui aderant, summo stupore summoque gaudio compleuit. O quàm me- Psal. 117
ritò potuit dicere illud Psalmi: *Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: non moriar, sed viuam & narrabo opera Domini.* Rex quidem notabilis fuit, quòd Dominus ad hãc defunctam suscitandam tenuerit manũ eius. O summe Deus, quid sibi vult, vt tua benedicta manu eius manum apprehendas? Nonne eam solo tuo verbo excitare 46
poteras? vt quid tenuisti manum eius? Voluit in hoc cœlestis magister nos docere clementiam, qua singulis diebus erga peccatorem vtitur, qui cùm per peccatum mortuꝰ sit & inimicus eius factus, ipsum ad veniam & amicitiam suam inuitat, dicens: Simus posthac amici. [*Da aca la mano, y no aya mas peccado de aqui adelante.*] O benedictus & glorificatus sit talis Deus; Talis profectò clementia talem maiestatem decebat. Eia miser peccator tam ineffabile bonum ne cõtemnas, attende quid tibi dicat omnipotens Deus, culpam tuam cognosce, & qua pœna dignus sis, nisi tantis beneficijs & tam singulari clementiæ te gratum præbueris, contemplare.

In hoc etiã significata fuit infinita immensi Dei misericordia, qui cũ hominem in mor- 74
te peccati summersum videt, ei manum fauoris sui porrigit, vt ille subleuetur. Hanc manum S. Dauid postulabat, dicens: *Emitte ma-* Psal. 140
num tuam de alto, eripe me de aquis multis. At non sufficit, quòd Deus manum suam peccatori porrigat, sed oportet vt ipse peccator manum suam extendat, eamque cum Dei potentis manu coniungat, id quod in se est, faciens. Sed væ, væ, væ, & millies væ, & quàm multi

ſunt, à quibus cùm Dominus manum petat, ipſi chirothecam, ſeu manicam (quæ manus duntaxat ſimilitudinem habet) porrigunt. O infœlix hypocrita, à quo cùm Dominus manum bonorum operum & non fictæ, ſed veræ ſanctitatis poſtulet, tu manicam operis & ſanctitatis fictæ præbes. Depone has hypocriſes & porrige manum veram, quæ eſt vera pœni-
48 tentia, atque ita vitam accipies. At Dominus edito hoc inſigni miraculo (vt refert B. Marcus) vehementer parentibus præcepit, vt nemo id ſciret. O incommutabilis Deus, & quã profunda & ſecreta ſunt iudicia tua. Mulierem illam, quàm nullus vidit, vtrum te tetigiſſet & an ſanitatem accepiſſet, tu ipſe ſtatim publicaſti dicens; Quis me tetigit? Hæc verò, quam multi viderunt te reſuſcitaſſe, iubes vt à nemine manifeſtetur. In hoc oſtenditur apertè Dominum vnicuique, quod plus ei conuenit, imperare. Cuidam enim inquit apud ſanctum Matthæum: *Te faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra quid faciat dextera tua*: illum (*Matt.6.*) namque, qui vanitatis amicus eſt, hoc modo oportet admonere, Apoſtolis verò, qui viri perfecti erant, ait; *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona & glorificent patrem veſtrũ, qui in cœlis eſt.* Chri- (*Matt.5.*)
49 ſtus Redemptor noſter, vt erat peritiſſimus & ſapientiſſimus medicus diuerſis pro diuerſitate ægritudinum vtebatur remedijs: quibuſdam enim imperabat: vt tacerent, alijs verò, vt loquerentur. Sancto prophetæ Oſeæ iuſſit, (*Oſee 1.*) vt meretricem quandam vxorem duceret, at beatum Ioannem à nuptijs auocaſſe dicitur, vt ſic in virginitate conſeruaretur. In hoc etiam exemplo nos docuit, bona opera noſtra atque diuina munera aliquando quidem prędicanda, aliquando verò ſilentio tegenda eſſe. Prædicanda quidem ſunt, vbi hoc vel proximorum vtilitas, vel diuinæ gloriæ ratio poſtulat. Sic beatus Paulus dona, quæ à Deo perceperat, & labores, quos euangelicæ prædicationis gratia pertulerat, longa oratione in poſteriori ad Corinthios epiſtola deſcribit; quod hoc ad eorum fidem corroborandam & pſeudo apoſtolorum deprimẽdam perfidiam maximè conducebat. Sic etiam Dominus ſanatæ
50 mulieris beneficium publicari voluit, vt nutantem principis fidem hoc inſigni miraculo cõfirmaret. At in altero miraculo cùm tam acriter parentibus ſilentium imponebat, non ſibi, ſed nobis vtique proſpiciebat, qui ob naturæ lapſæ infirmitatem inanis gloriæ morbo vehementer laboramus, vt hinc diſcamus hanc crudeliſſimam peſtem vitare, & humilitatem omni ſtudio diligere, quæ eſt radix & fundamentum omnium virtutum, qua animæ ditantur gratia, & magnam conſequuntur coronam gloriæ, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN. 1

Concio ſecunda.

Confide filia, fides tua te ſaluam fecit. Matt. 9.

RES valde neceſſaria eſt omnibus Chriſtianis ſcire quid ſit fiducia, nam ex ignorantia eius multæ his miſerrimis tem-
poribus, ſicut ex radice oriuntur rami, hæreſes 2
nefariæ prodierunt. Hæretici Germanici fidem & fiduciam idem eſſe, & nullum inter vtramque diſcrimen verſari, ſed per omnia identificari exiſtimant. Quod quam ſit à veritate alienum, ex his, quæ Dominus dixit, cùm in nauicula transfretauit, apertiſſimè conſpicitur, diſcipulis enim admirantibus, ipſe Dominus ait: *Habete fiduciam, ego ſum, nolite timere.* (*Matt.14.*) Prius eos admonuit, vt fiduciam haberent, & ad hoc eos nè pertimeſcerent, hortatus eſt: in quo optima arte & ſtratagemate vſus eſt; voluit namque vnum contrarium auferre, vt aliud introduceret. Habete, inquit, fiduciam, & vt illam habeatis, timorem & ignauiam deponite. Ex quo apertè conſtat, fidem non eſſe fiduciam. Nam contraria ſecundùm Ariſtotelem habent fieri circa idem, in eodemque ſubiecto reponuntur; at cõtrarium fiduciæ eſt timor, contrarium verò fidei eſt hæreſis, & timor eſt in voluntate, in qua ineſt fiducia, fides denique in intellectu conſiſtit, (*Ariſt. de cõtrarijs in poſtprædic.*)
ergo fides & fiducia latiſſimè differunt, verum 3
eſt tamen, quòd fiducia ex fide oritur: nam quia credis aliquem hominem veracem eſſe, inde fit, vt cõfidas eum promiſſa ſua eſſe præſtiturum. Quid autem ſit fiducia, explicat

erudi-

eruditè diuus Thomas, dicens: Fiducia est spes roborata, ex aliqua firma opinione procedens. Vbi sanctus Doctor non sentit illam esse virtutem à spei virtute distinctam, sed modum esse spei, non qualemcunque, sed associatum fortitudine. Ideoque beatus Paulus fiduciam cum spe coniungit, inquiens: *Nos sumus Christi domus, si fiduciam & gloriam spei vsque ad finem firmam retineamus.* Hanc fiduciam in Deo & non in bonis temporalibus habere debemus, vt plurimi miseri homines faciunt. De quorum quolibet in Prouerbijs dicitur. *Substantia diuitis quasi murus validus circundans eum*: Existimat qui diues est, diuitias suas esse fortissimum murum, quo se ab omnibus casibus & infortunijs tueri poterit. Si annus sterilis est, non timet dicens, Nummos habeo, quibus me a fame defendam. Si quis ei minatur, ipse securum se reddit, dicẽs, Multæ sunt mihi pecuniæ, non deerit aliquis perditus & dissolutus nebulo, qui de hoc hoste meo pro me vindictam sumat. O vana fiducia! Diuitiæ sunt velut murus papyri, siquidem nec à morte, nec ab ægritudine, nec à tristitia, nec ab ignorantia quempiam tuentur. Idcirco in Prouerbijs dicitur, *Qui confidit in diuitijs suis corruet.* Et beatus Paulus hoc satis benè intelligebat, siquidem ad Timoth. scribens, ait: *Diuitibus præcipe, non sperare in incerto diuitiarum suarum, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum, bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam.* O cęlestem doctrinam, Dominus eam cordibus vestris affigat, vt nunquam obliuiscamini vos ipsos in ea exercere. Præcipe ait, id est, Doce, vnde etiam præceptor dicitur. Doce ergo diuites, ne in re tam caduca, quales sunt diuitiæ, confidant, sed omnem fiduciam in Deo collocent. Vt autem hæc fiducia bonum habeat fundamentum, eos sanctus vir hortatur, vt bene agere studeant. Sed, proh dolor! & qualiter modò deplorare possumus id quod sanctus Isaias lugebat, dicens: *Non est, qui inuocet iustitiam, neque est qui iudicet verè, sed confidunt in nihili, & loquuntur vanitates.* Telæ eorum non erunt in vestimentum, nec operientur operibus suis. Opera eorum opera inutilia. O diuites ac potentes huius mundi, per reuerentiam Dei aperite oculos & attendite, quam apertè Sanctus propheta vestram hic miserabilem vitam depingat. Omnia huius seculi, pro quibus vos tot labores perfertis, & in quibus vestram fiduciam collocatis, sanctus Propheta nihil, & telas araneę atque opera inutilia appellat. O quam meritò eis hæc nomina imponit, & inutilia esse testatur, siquidem ex illis omnibus vos illam vtilitatem educetis, quam muli ex oneribus auri & argenti, quæ vehunt, solent educere. Iam aliquando vidistis mulos auro & argento oneratos, qui, cum iter faciunt, cooperti sunt pretiosis tapetibus & pulcherrimis pectoralibus adornati, & tunc eos multitudo hominum comitatur. Deniq; hoc tanto apparatu incedunt per iter, [*En quanto dura la jornada,*] at cùm ad diuersoriũ accedunt, auro, argento, & pulchris pectoralibus exonerantur, atque omnibus ornamentis priuati in fœtidum stabulum includuntur, & ex cunctis illis diuitijs, & tam magno apparatu nihil eis remanet prætérquã vlcera, quæ ipsis ex magno onere facta sunt. Ecce quò pompa & apparatus mulorum peruenit. O incommutabilis Deus, & quam propriè hac similitudine apparatus magnatũ huius seculi depingitur. Quid enim diuites ac potentes huius mundi sunt, nisi quidam muli auro & argento onerati, qui dum per viam huius vitæ iter faciunt, suis dignitatibus & bonis tẽporalibus onerati, tanta pompa, tam pretiosis ornamentis, & tot famulis comitati incedunt, vt admirationem faciant. At cùm ad mortis diuersorium perueniunt, omnibus illis diuitijs & apparatu spoliãtur, ipsi autem ijs, quæ possederant, exuti, in fœtidam sepulturam includuntur, & vtinam animæ eorum in horrenda infernorum tormenta non detrudantur. Ex illis autem omnibus oneribus nihil eis remanet pręterquàm vlcera, videlicet, peccata, quæ cum illis commiserunt. Quid namq; Comiti, quid Duci, quid Regi, quid Imperatori ex suis dignitatibus & imperio hora mortis remansit, si illis abusi fuerunt? Profectò nihil aliud præter vlcera, quæ sunt negligentiæ & culpæ, cũ illis dignitatibus commissæ. Idcircò S. Propheta opera eorum inutilia nũcupat, qui confidunt in nihili. O cæci cæci, & quomodo vos diabo-

Margin notes: B. Tho. 2. 2. q. 129. ar. 6. ad 3 — Heb. 3. — 4 — Prou. 18. — Prou. 11. — 1. Tim. 6 — 5 — Isai. 59. — 6 — Simile. — 7 — 8

diabolus decipit, vobisque credere, & existi-
mare facit esse aliquid id, quod verè & reipsa
9 nihil est. Optimè Regius vates de dolis huius
Psal. 103 versipellis cum Domino loquens, inquit: *Dra-*
B. Aug. *co iste, quem formasti ad illudendum ei.* B. Au-
Cassiod. gust. & Cassiodorus explicantes hæc verba a-
Sup. Ps. iunt, illud, Ei, facere relationem draconis, ita
103 vt sit sensus, quòd Deus posuerit dæmonem,
vt homo ei illuderet, videns ipsum depressum
& de cœlo vsq; ad profundum terræ deiectũ,
D. Hier. eò quod ipsi Deo se voluerit æquare. At Diuus
Hieronym. cui maior fides hac in re est adhi-
benda, quia melius Hebraicã linguam calle-
bat, asserit illud, Ei, debere referri ad id, quòd
paulò antè præcesserat, scilicet, Hoc mare ma-
gnum & spatiosum manib. quod est hic mun-
dus, cui diabolus illudit, & ita est sensus, Dra-
co iste, quem formasti ad illudendum homi-
nibus. Sed obijcies, Nunquid Deus vult, vt à
10 diabolo subsannemur? Nequaquam profectò:
sed permittit, vt ipse nos tentet, ad materiam
maioris meriti: mundani verò ob malitiam
Simile. suam ab illo se decipi sinũt. Videtur mihi dia-
bolus cum hominibus vti illo, quo vtuntur,
*Los jugadores de juego de passa passa, embaydo-
res que hazem mil illusiones a la vista. Toma el
embaydor dos vasos debaxo del vno pone tres pe-
lotas, y debaxo del otro nada: y con la gran suti-
leza de sus manos sa calas de donde, estauam y
pone las debaxo de lotro sin que sea visto.* Et tũc
quærit ab ijs, qui adsunt, quid est hic? Ipsi verò
respondent, Tres pilulæ. Rursus interrogat,
Quid sub hoc vase est? Et ipsi respondent: Ni-
hil. Tunc ille vas eleuat, & ipsi decepti rema-
nent, quoniam vbi cogitabant, illas tres pilu-
las esse, ibi nihil vident, vbi autem putabãt ni-
hil esse, ibi tres illas pilulas conspiciunt. Dum
vasa super mensam posita erant, fraus & dolus
non apparuit, postquàm verò ablata fuerunt,
11 statim fallacia ostensa est. Sic diabolus est illu-
sor & subsannator qui nos mille illusionibus
decipit, malum pro bono & bonum pro malo
nobis ob oculos proponens, aliquando homi-
nes cum dignitatibus inuitat, eis persuadens
in illis honores voluptates, ac diuitias esse. Sed
caue, ô miser, ne te decipiat, sub dignitatibus
enim quamplurimæ murmurationes, odia,
labores, & peccandi occasiones sunt, quæ
te in infernum pertrahent? at in illis nõ verum
honorem, sed ignominiam, non tranquillita-
tem, sed tormentum, non diuitias, quibus sa-
tieris, sed cupidi... item plures habẽdi inuenies.
Sub exercitijs verò sanctis, quæ sunt viæ ad æ-
ternam gloriam comparandam, idem diabo-
lus persuadet, nullam vtilitatem aut commo-
dum inesse. Quid obsecro facit, vt Satanas nos
hoc modo illudat? Vasa certè, quæ supra men- 12
sam posita sunt, videlicet, hæc terrena corpo-
ra, quæ sunt animarum tegumentum. Dũ his
miseris corporib. induti sumus, diabolus nos
hoc modo seducit. Nam vasa, quæ suprà sunt,
impediunt, ne fraus appareat, at cùm per mor-
tem hæc vasa auferuntur, animæ sine velo &
à carne expeditæ remanent, & vt sunt spiritua-
les, vident facilè dæmonis astutias & callidita-
tes: tunc in diuitijs, quibus infestissimus hostis
eos inuaserat, paupertatem inueniunt, in ho-
noribus dedecus, & in voluptatibus æternam
damnationem. Hoc apertè conspicitur in illis
duobus hominibus, de quibus Dominus apud
D. Lucam in quadam parabola mentionem
facit. *Quorum alter diues erat, qui epulabatur* Luc. 16
*quotidie splendidè, & induebatur purpura &
bysso, alter verò mendicus Lazarus, qui iacebat
ad ianuam diuitis vlceribus plenus.* Si quis ab
eis, qui eos videbant quæreret, quid sub illis 13
duobus vasis esset? responderent vtiq; in hunc
modum. Sub hoc vase, qui est diues epulo plu-
rimæ sunt deliciæ, nimia satietas, otium, tran-
quillitas, fœlicitas, & paradysus quædam: sub
altero autem vase, qui Lazarus est, multæ sunt
miseriæ, afflictiones, tristitiæ, & amaritudines.
O quomodò vestra opinione decipimini! Id
Satanæ est illusio, auferantur vasa, & fallaciã
conspicietis. Itaque ablata fuerunt vasa, cùm
isti duo homines è vita decesserunt. Et de di-
uite sic ait sacer text. *Sepultus est in inferno, &
cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè,
& exclamans, dixit, Pater Abraham, mitte La-
zarum, vt intingat extremum digiti sui in a-
quam, vt refrigeret linguam meam,* & hæc ei
etiam denegata fuit. De paupere verò sic dici- 14
tur. *Factum est, vt moreretur mendicus & por-
taretur ab angelis in sinum Abrahæ.* Non ergo
fratres mei, vestrã in rebus tam caducis fidu-
ciam collocetis, siquidem verè nihil vocatur:
& ingens insania est propter hoc nihil totum,
videlicet, vitam æternam amittere.

Alij sunt qui fiduciam suam in hominum
fauoribus ponunt. Isti vident aliquos ad fasti-
gium multarum dignitatum immeritos ascē-
disse eo quod inuenerunt qui eis faueret, idcir-
cò ipsi humanos etiam fauores assequi conan-
Simile. tur. Vna ex magnis huius mundi miserijs est,
nunquam deficere aliquem, qui improbis fa-
ueat. Hedera licet planta inutilis est, & quæ
per se solam ascendere crescendo nequaquam
potest, tamen si parieti adhæret, sæpenumero
altius quàm proceræ arbores ascendere solet.
15 At, vt experientia patet, paries nouus, & ex la-
pidibus politis ac sibi inuicem, cohærentibus
confectus, & ædificatus ipsæ hederæ infructi-
feræ locum minimè præbet, vt in altum ascen-
dat: vetus autem paries foraminibus plenus &
qui vndique rimas facit, hederæ ipsi pro fulci-
mento magnopere inseruit, vt in altum se pro
trahens ascendat: Sic in sacrosancta Ecclesia
iusti qui sunt parietes noui per gratiam pleni
fortitudine (in quibus multæ virtutes tan-
quam lapides iuncti, connexæ & compactæ
sunt) non consentiunt inutiles, ac pessimos
homines sibi adhærere, nec eis fauent, vt ad a-
licuius dignitatis gradum ascendant. Homi-
nes verò improbi ac scelerati, qui instar vete
rum parietum, pleni sunt foraminibus, & vn-
16 diq; multitudine peccatorum & imperfectio
num rimas faciunt, ruinamque minantur, isti
alios sibi similes protegunt & sustētant, eisq;
fauent ad ascendendū in dignitatum culmen,
vt sic abominationes quas commiserint, pro-
tegant & tueantur, nō aliter quàm hedera de-
fectus parietis, à quo sustentatur, operit. Væ
autem vtrisque, videlicet, illis, qui fauent: &
quibus fauetur, omnes enim æternis supplicijs
Isai. 30. hoc persoluent. *Væ filij desertores,* dicit Domi-
nus, *qui ambulatis sperantes auxilium in forti-
tudine Pharaonis & habentes fiduciam in vm-
bra Ægypti & erit vobis fortitudo Pharaonis in
confusionem, & fiducia Ægypti in ignominiam.*
Verba ista scripsit sanctus Isaias, in quibus Spi-
ritus sanctus nos docet, fauores hominum es-
se velut vmbram absque existentia & vtilitate,
à quibus ignominia & confusio magis quàm
17 vtilitas educi solet. Cucurbita, id est, [*La cala-
Simile. baça,*] Si plantetur iuxta cupressum tantum
crescit, vt intra quatuor hebdomadarum spa-
tium ipsam cupressum altitudine æquet, quin-
imò & superet, quæ hyberno tempore appro-
pinquante, vbi primum pruina è cœlo cecidit
in ipsam, statim marcescit & arefit. Sic plures
sunt, qui breuissimo temporis spatio ad altissi-
mas dignitates ascendunt, fauoribus magna-
tum huius sæculi adhærentes. Mirabile profe-
ctò est videre cupressum quinquaginta anno-
rum spacium crescendo tardare, cucurbitam
verò intra quinquaginta dies ipsam altitudine
æquasse & superasse. Sic sæpenumero euenire
solet, quòd vt aliquis Comes, Dux, Princeps,
Rex aut Imperator sit, plurimos annos ex-
pectauit, antequam dignitatem illam hæredi-
tate obtineret possideretque, posteà verò alijs
homo perditus & flagitiosus, eò quòd adula- 18
tor, parasitus, seu forsan leno alicuius extite-
rit, ita breui tempore humanis fauorib. ad tan-
tum dignitatis gradum peruenit, vt ipsi princi-
pi vel Regi imperare videatur. Itane, tam cito
ascendisti? igitur expecta. [*Vendrá vna elada,
y vereys qual quedays.*] Hoc est, iusta Dei per-
missione eueniet tibi aliqua tribulatio, vi-
delicet, falsum crimen contra te dicetur, vel a-
liud infortuniū huic simile patieris, quo à prin
cipis gratia decidas, & sic marcidus, confusus, *Simile.*
& ignominia affectus remanebis. Et sicut ali-
quando contingit, quòd antequàm pruina de-
cidat, cucurbita marcescit, eo quòd cupressus
ab aliquo scinditur; sic sæpenumero vani à fa-
uoribus suis & statibus decidunt, quoniā prin- 19
cipes, qui eis fauebant, à morte proscindūtur.
Quocirca cōuenientissimè sacra pagina fauo-
res humanos vmbram appellat, & sanctus Da-
uid nos admonet, dicens: *Nolite confidere in* *Psal. 145*
*principibus, nec in filijs hominum in quibus non
est salus; exibit spiritus eius, & reuertetur in ter-
ram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes
eorum.* Quid ais, ô Rex sancte vt non in filijs
hominum confidamus: Iesus Christus homo 20
est; ergo in eo non debemus confidere? Ad hoc
respondetur quòd omnes homines vocantur
filij hominum, quia geniti sunt ex hominibus,
scilicet, ex patre & matre: at Christus Redem-
ptor noster solummodò vocatur filius homi-
nis, quia genitus est de matre sine patre, atque
ita non inuenietis in sacra Scriptura ipsum fi-
lium hominum nuncupari; quin potius Spiri- *Psal. 44.*
tus sanctus inter eum & omnes homines hanc
differentiam ponit, dicens: *Speciosus forma præ*

filijs hominum. In his ergo filijs hominum nolite
20 *confidere*, *Quia exibit spiritus eius*, scilicet eius
hominis, in quo tu confidis, & sic qui in homi-
ne confidebatis, decepti remanebitis. Narrat
Plinius. Plinius, Elephantes hoc modo à venatoribus
capi: videlicet, prius scire procurant quibus
Simile. arboribus ipsi Elephantes ad dormiendum
adhæreant & nitantur, quas venatores ita ser-
runt, vt cùm elephas ipsis ad dormiendum ad
hæserit, statim arbor ipsa simul cum elephan-
te cadat, & ita à venatoribus capitur. Sic prin-
cipes ac domini temporales, in quibus confi-
ditis, quid obsecro sunt, nisi arbores in sylua
huius seculi plantatæ, & cùm ipsis adhæretis,
in eorum fauoribus confidentes, quando mi-
nus cogitaueritis (iam enim, vt dicitur apud
Matt. 3. diuum Matthæum, *securis ad radicem arbo-
rum posita est)* mors ipsos secabit, & vos dece-
pti remanebitis amissa omni fiducia vestra. In
illa die peribunt omnes cogitationes eorum.
21 Quapropter (vt adiecit sanctus Propheta) *bea
tus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in
Domino Deo ipsius, qui fecit cælum, & terram,
mare & omnia, quæ in eis sunt, quoniam omni-
potens est. Qui custodit veritatem in seculum,
quia verus est. Facit iudicium & iustitiam,
quia iustus est: & quia misericors est, dat escam
esurientibus.* Si in carcere es, Dominus soluit
compeditos: si ignorantiam habes, Dominus
illuminat cæcos. Si aduena es & amicis cares
accede ad eum: Quoniam Dominus custodit
aduenas pupillum & viduam suscipiet. Fœli-
ces illi, qui omnem suam fiduciam in hoc pijs-
simo & clementissimo Patre collocant, & ad
Prou. 18. ipsum in suis necessitatibus confugiunt. Nam
(vt in Prouerbiorum libro dicitur) *turris for-
tissima nomen Domini, ad ipsam currit Iustus,*
22 *& exaltabitur.* Vbi alia translatio habet: Ad
ipsum (scilicet, nomen Domini) currit iustus:
& in paraphrasi Chaldaica habetur, Ad ipsum
curret iustus, & exaltabitur. In quo significa-
tur, quàm perseueranter iustus in hac turri for-
Psal. 90. tissima confidit, siquidem ait, currit, & curret.
Atque ita vbi etiam nos legimus, *Quoniam ip-
se liberauit me de laqueo venantium*, alia trans-
latio habet, Quoniam ipse liberabit, &c. & sic
legit etiam beatus Hieronymus, & beatus Au-
gustinus: & in paraphrasi Chaldaica & in con-
textu Græco habetur, Quoniam ipse libera-
bit te de laqueo venantium. In quarum trans-
lationum varietate ostéditur infinita Dei pro-
tectio, siquidem tanta longanimitate mihi &
tibi atque omnibus fauet, & fauebit. Et vbi Psal. 16
nos legimus, *custodit Dominus animas san-
ctorum suorum, & de manu peccatoris libera-
uit eos*, alia translatio habet, De manu pec-
catoris liberauit eos. Vbi etiam ostenditur,
quàm merito quilibet in Domino confidere 23
potest: qui enim te ab vno labore seu persecu-
tione eripuit, te etiam ab alijs quamplurimis,
quæ tibi euenerint, facillimè liberabit. Scire
tamen vos hic volo, hæc duo nomina, Fides &
fiducia hoc nostro seculo quibusdam fidelium
non perinde grata esse, vt olim fuerunt. Sicut
enim pretiosos aliquos cibos, vbi canis ore fœ
dati sunt, fastidire solemus, ita cum infœlicis
ætatis nostræ hæretici rabido ore, hæc duo sa- Simile.
cra nomina conspurcauerint, & ad sacrilega
figmenta sua detorserint, horret quodammo-
dò animus has virtutes attingere, easque fide-
lium mentibus commendare. Verum quo-
niam fides Christianæ religionis fundamen-
tum, fiducia verò incomparabilis Christianæ
vitæ thesaurus est (quo misericordiam Domi-
ni impetramus, & tranquillam ac placidam 24
vitam sine vlla inani formidine per illam Deo
protegente ducimus) nullo modo commit-
tendū est, vt propter hæreticorum calumnias
has tantas virtutes sua laude fraudemus. De
fide namque beatus Cyprianus ait: Quantum Cyprian.
vas fidei capacius afferimus, tantum gratiæ in- in Epist.
undantis haurimus. Dei enim misericordia ad Dom.
velut inexhaustus quidam bonorum omnium
fons est, à quo plus hauriet qui capacius fidei
vas ad illum affert. Et de fiducia certum est esse
etiam efficacissimum instrumētum ad opem,
& misericordiam Domini impetrandam. Ad
cuius rei fidem non vnum aut alterum locum,
sed omnes penè Dauidicos hymnos afferre
possem: vix enim vllus reperietur qui non vir-
tutis huius fructus, laudes, & exempla conti-
neat. *In te* (inquit) *sperauerunt patres nostri, spe-
rauerunt & liberasti eos, ad te clamauerunt &
salui facti sunt, in te sperauerunt & non sunt
confusi.* Et iterum: *Expectans expectaui Domi-* Psal. 21
*num & intendit mihi, & exaudiuit preces meas,
& eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis; &
statuit supra petram pedes meos*, & cætera quæ 25
sequuntur.

sequuntur. Quæ omnia mirabiles huius vir-
tutis (scilicet spei fortitudine roboratæ, quæ
fiducia est) fructus & effectus declarauit. Et
Esai. 25. sanctus Esaias quàm multis modis hanc quo-
que virtutem commendat, dicens: *Deus noster*
iste spectauimus eum, & saluabit nos, iste Domi-
nus sustinuimus eum, exultabimus & lætabi-
mur in salutari eius. Idemque alio in loco pios
omnes inducit cùm Deo loquentes: *Seruabis*
pacem Domine, pacem, quia in te sperauimus.
Pro mēsura etiam istius spei munera sua Deus
fidelibus donat. Quod intelligens Regius
Propheta, Dominum precatur, dicens: *Fiat*
misericordia tua Domine super nos, quemadmo-
dum sperauimus in te. Huius virtutis diues
26 erat idem sanctus Dauid cùm dicebat: *Domi-*
Psal. 32. *nus solicitus est mei.* Hoc est, quorsum ego re-
rum mearum curam & solicitudinem habe-
bo: siquidem omnipotens Deus de illis curam
habet & pro me solicitus est? O dulcissima
verba cunctis mundi opibus anteferenda. At-
que ita existimo quod siquidem cælestis Ma-
gister Iesus Christus tot verba consumpsit tot-
que rationes adiecit ad persuadendam homi-
nibus hanc curam, quam non solùm de neces-
sitatibus spiritualibus suorum, verumetiam de
Matt. 6. temporalibus habet (dicens apud diuum Mat-
thæum: *Respicite volatilia, &c.* Quis vestrum
cogitans potest adijcere ad staturam suam cu-
bitum vnum, &, Considerate lilia agri quo-
modo crescunt, &c.) Omnia hæc non tan-
tùm retulit Dominus, vt vos securos redde-
ret, se vobis pannum ad corpus induendum &
panem ad manducandum & alia corpori ne-
cessaria præbiturū esse, sed vt ostenderet quàm
immeritò vos ipsos affligitis & præ angustia
oppressi estis quando hæc vobis deficiunt: si-
27 quidem Deus, qui vestrarum rerum singula-
rem solicitudinem habet, & qui facilè vobis
prouidere potest, optimè scit illa vobis defice-
re, credere enim debetis, quòd si de illis vobis
non prouidet, ideo est, quia vos has necessita-
tes pati decet. Singulare etiam exemplum fi-
duciæ fuit Abdemelech Æthiopis, cui Prophe-
Hiere. 39 ta Hieremias, antequam Nabuchodonosor
Hierosolymam euerteret, nomine Dei sic est
allocutus. *Ecce ego inducam sermones meos su-*
per ciuitatem hanc in malum, & non in bonum,
& liberabo te in die illa ait Dominus: *& non*
traderis in manus virorum quos tu formidas, sed
eruens liberabo te, & gladio non cades, sed erit
tibi anima tua in salutem: quia in me habuisti
fiduciam. O admirabilem huius sanctæ virtu-
tis efficaciam. Notate obsecro, fratres, qua-
liter Deus à tanta strage mortuorum quanta
in vrbe Hierusalem fuit, hunc hominem Gen- 28
tilem propter fiduciam ipsius eripuit. Hæc au-
tem tanta spei & fiduciæ virtus non ad mor-
tuam & informem, sed ad viuā pertinet quam
Christus Dominus (vt beatus Petrus ait) re- 1. Petr. 1.
surrectione sua nobis contulit. De qua etiam Rom. 5.
beatus Paulus dicit: *Spes autem non confundit*
(hoc est) nunquam frustra, & inaniter iustus
sperat. Ideo sanctus Dauid vnumquemque
nostrum admonet, dicens: *Spera in Domino &*
fac bonitatem. Nam super hac bonitate om-
nes Dei promissiones fundantur. Hoc diuus Rom. 9.
Paulus erudit, dicens: *Non quod exciderit ver-*
bum Dei: non enim omnes qui ex circuncisione
sunt Israël hi sunt Israëlitæ, neque qui semen sunt
Abrahæ omnes filij, sed in Isaac vocabitur tibi
semen. Id est, Non qui filij carnis hi filij Dei, 29
sed qui filij sunt promissionis ęstimantur in se-
mine. Hoc est, tam infallibilis est diuina pro-
missio de hæreditate cælesti conferenda filijs
Israël, vt quantum est ex parte Dei nunquam
sit defutura, sed firma, esto, quod in magna
Iudæorum parte non compleatur propter eo-
rum incredulitatem. Hic nobis ostenditur
quàm iusta sit Iudæorum & malorum Chri-
stianorum damnatio: quoniam sicut Abra-
hæ, & Isaac atque eius posteritati in vmbra, &
figura promissa fuit gloria: sic in nouo testa-
mento eadem gloria non in vmbra, sed in ve-
ritate promissa est. At quia Iudæi in fide defe-
cerunt, & mali Christiani in operibus, ideo
meritò vtrique ab æterna hęreditate expellun-
tur, firma semper Dei promissione remanen-
te. Atque ita assignans sanct. Paulus rationem
ob quam in his Dei promissio non adimple-
tur, inquit: Non qui filij carnis hi filij Dei, sed 30
qui filij æstimantur in semine, id est, in veros
Dei filios. Iustos hic sanctus Apostolus filios
promissionis appellat, quoniam vitas suas cū
Dei promissionibus conformant. Exempli gra
tia, Promissio Dei est illa, quæ apud diuum
Matthæum habetur, *Regnum cælorum dabitur* Matt. 21
genti facienti fructus eius: ergo fructus pœnitē-
tiæ ne-

tię necessarij sunt ad hanc promissionem accipiendam. Et apud eundem Euangelistam dicitur, *Regnum cælorum vim patitur.* Et à quo vim patitur, statim infra explicatur, scilicet, *violenti rapiunt illud.* Et alibi, *Qui diligit me, diligetur à patre meo, & ego diligā eum, & ma-*
31 *nifestabo ei meipsum.* Et sacratissima Virgo mater Dei apud diuum Lucam inquit: *Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.* Vbi misericordia Dei ipsum timentibus promittitur. Denique ipse Dominus cuidam adolescenti, & in eo omnibus dixit: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Qui autem hæc præstant, filij sunt promissionis, quoniam adimplent conditiones, quibus Deus dona sua pollicetur. Idcircò horum fiducia viua est atq; firmissima. Ideo de vnoquoque illorum in Prouerbijs dicitur, *iustus quasi leo cōfidens absque terrore erit.* O singularem metaphoram,
32 Leo omnem suam fiduciam in capite & in pectore habet: eò quòd ibi præcipuas vires retinet: sic iustus omnem fiduciam suam in suo capite, qui est Iesus Christus, & in pectore suo, videlicet, in bona conscientia, collocat. Et quia quasi leo confidit absq; terrore erit. Hoc modo sanctus Dauid confidebat, sicut ipse testatur, dicens: *Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei speraui in misericordia Dei in æternum.* Sed forsan dicet aliquis: O pater ego non sum oliua fructifera in domo Dei, quin potius arbor arida & sterilis: nec pectus bonæ cōscientiæ habeo, imò si oculos in vita præterita colloco, mille abominationes, quibus creatorem meum offendi intueor, nec bonum aliquod opus cōspicio: nunquid à Dei misericordia diffidam? Nequaquam profectò. Sed diligenter animaduerte quod beatus Ioannes inquit: *Filioli mei, hæc scribo vobis vt non peccetis, sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tan-*
33 *tum, sed etiam pro totius mundi.* Quam igitur fiduciam poteris habere sub vmbra alarum, & sub tanti intercessoris protectione atque meritis quæ in cōspectu æterni patris infiniti sunt valoris? Si autem dicas te quotidie peccare & nunquam meliorem vitæ modum accipere, ex quo tibi quædam diffidentia oritur, ad hoc ego à te quæro si quotidie Iesus Christus filius Dei pro peccatis, quæ tu committis, mortem pateretur: æquumne esset vt animo caderes? Minimè profectò. Firmissimè igitur crede mortem illam iam præteritam non minùs tibi prodesse; quàm si quotidie pro te denuò ipse pateretur. Nam (vt diuus Paulus testatur) Hebr. 10.
vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. Quapropter, ô peccator cum fiducia ad thronum diuinæ misericordiæ accede, siquidem ibi tam fidelem tamque poten- 34
tem aduocatum habes & integro corde, atque sancto ac firmo proposito non peccandi remedium ad tua scelera postula. Pertimesce in indignationem Dei clementissimi incidere, si de eius ope & misericordia, vel paululum diffidas. Quam rem exemplo Moysi & Aaron intelligere licet, qui quoniam populo ad aquas contradictionis sitiente, nonnihil de diuinæ prouidētiæ cura propter perfidiam populi hæsitauerunt, in huius diffidentiæ pœnam ab ingressu promissæ terræ prohibiti sunt. De quo idem sanctus Moyses, sic ait: *Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros & iurauit, vt non transirem Iordanem nec ingrederer terram optimam, quam daturus est vobis.* Ecce morior in hac humo, non transibo Iordanem, vos transibitis & possidebitis terram egregiam. Quam quidem pœnam iureiurando firmatam amicissimus Dei Moyses, qui facie ad faciem cum Deo loquebatur, nullis potuit precibus reuocare: quod & ipse significa- 35
uit his verbis: *Precatus sum Dominum in tempore illo,* dicens: *Domine Deus tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam, nec enim est alius Deus, vel in cælo, vel in terra, qui possit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ. Transibo igitur & videbo terram hanc trans Iordanem? Iratusque est Dominus mihi propter vos nec exaudiuit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi, nequaquam vltra loquaris de hac re ad me. Ascende cacumen Phasge & oculos tuos circunfer ad Occidentem, & ad Aquilonem, Austrumque, & Orientem & aspice, nec enim transibis Iordanem istum.* Hactenus verba Moysi, quibus intelligere licet, quàm grauiter & molestè Dominus ferat, vel paululum de immensa eius bonitate ac prouidentia quempiam dubitare. Quæ à me hucusque dicta sunt, fratres, magnum vobis huius

Marginalia: Luc. 1. — Matt. 19 — Simile. — Psal. 51. — 1. Ioan. 2. — Deut. 4. — Deut. 3.

36 huius virtutis amorem & cupiditatem inijcere potuerunt, quę habita tot fructus parit, neglecta verò tantam diuini numinis offensionem continet. Verum scire oportet virtutis huius assequendæ non minorem fortasse difficultatem, quàm vtilitatem esse. Sic enim natura cōparatum esse videmus, vt quæ sunt in reb. præstantissima, sint etiam ad assequendum difficillima. Quod in hac virtute deprehendimus quæ vt præstantissima, ita etiam rarissima est. Itaque animaduertere licet multos homines pietatem sectantes, varijsq; virtutum opibus, hoc est, abstinentia, patientia, & misericordiæ, atq; eleemosynæ operibus ornatos, qui tamen vbi noua aliqua calamitas impenderit, animum despondent, affliguntur, anguntur, spirituque pusillanimitatis absorbentur, nec deficientem animum diuinæ miserationis & prouidentiæ spe fulciunt atque sustentant, quod non leue infirmæ spei atque fiduciæ argumentum est.
37 Id quod frequenter nec aduertimus, neque delictum esse iudicamus, nec in sacramento confessionis huius delicti mentionem facimus, cùm tamen hac animi consternatione aduersus diuinam misericordiam, bonitatē atque paternam prouidentiam delinquamus, cui debitum honorem negamus cum hoc modo diffidimus. An nō pijssimum patrem filius offenderet qui tristis & mœrens incederet, eò quòd dubitaret an necessaria sibi ad vitæ vsum præbere vellet, cum maximè posset? *Simile.* Hoc ergo peccati genere communem illum piorum parentem offendit quisquis præsidium ab illo calamitate aliqua circumuentus non sperat. Ideo labantem animum atque penè deficien-
38 tem, regius vates confortat cùm ait: *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me: Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & Deus meus.* In hodierna sancti Euangelij lectione mira fiduciæ virtus apertè monstratur. Duo quippè miracula, quę in ea referuntur: quia cum fiducia hi duo necessitate oppressi, ad Dominum accesserunt, patrata sunt. Quocirca ne ab Euangelicæ lectionis proposito recederemus, de huiusmodi fiducia copiosè egimus.

Ait ergo sanctum Euangelium, *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps vnus accessit & adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.* Afflictio & labor hunc principē commouerūt vt ad Dominum tanta reuerentia accederet. Vnde infertur nos quotiescunq; à Domino laboribus opprimimur, ei ob id gratias agere debere, siquidem nos incitant vt ad ipsum confugiamus. [*Hase dios con nosotros como el muchacho, que juega à la peonça, que tiene vn açote en las manos con que la açota para que corra. No es su intencion quebrar la con los golpes y açotes que le da, sino hazerla correr: porque en cessando de açotalla luego dexa de andar y se tae en el suelo.*] 39 Sic cum Dominus nos flagellat, non ideò est, vt nos euertat, sed, vt per iter suæ diuinę legis nos currere faciat, sicut illi, de quibus S. Dauid ait, *Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, posteà accelerauerunt.* *Psal. 15.* Adeò enim miseri & negligentes sumus, vt cessantibus Domini flagellis, nos etiam à bonis operibus cessemus, & velut mortui remaneamus. Quid autem erit si necdum flagellis ad ipsum accedere volumus, quin potiùs ipsis deteriores reddimur? In sacro Iudicum libro loquens Sacra scriptura 40
de illis barbaris nationibus, quas Dominus in *Iudicū. 3.* terra promissionis inter Hebræos reliquit, sic ait: *Hæ sunt gentes, quas Dominus dereliquit vt erudiret in eis Israëlem, & omnes, qui non nouerant bella Chananæorum & postea discerent filij eorum certare cum hostibus & habere consuetudinem præliandi, dimisitq; eos, vt in ipsis experiretur Israël vtrum audirent mandata Domini, quæ præceperat patribus eorum per manum Moysi an non.* Illas etiam nationes ibi reliquit vt Hebræi cum timore Domini incederēt, animaduertentes se eius auxilio passim egere, vt ab hostibus defenderentur. Sed tantum fuit illorum ingratorum scelus, vt cum aduersarijs non ad præliandum addiscerent, sed cum ipsis sacrilegè confœderati sunt, vt impietatem eorum imitarentur. Atq; ita inquit, ibi sacer textus: Itaque filij Israël habitauerunt in medio 41
Chananæi & Ethæi & Amorrhæi & duxerunt vxores filias eorum, ipsique filias suas filijs eorum tradiderunt & dijs eorum seruierunt. O diabolicam peruersitatem gētis sacrilegæ, quæ omnia quę Dominus in bonum ordinauit, ipsi in malum conuerterunt. Sic sunt miseri peccatores qui ex laboribus à Deo missis, vt ad ipsum conuertantur, occasionem peruersionis & indu-

indurationis accipiunt. Qui ex paupertate, ex persecutione, ex infamia, &c. occasionẽ sumit ad horrenda scelera committẽda, iste id, quod Deus ad bonum ad emẽdam ipsius ordinauit, in malum conuertit. Per infinitam ergo misericordiam Dei vos obsecro, fratres, ne admirabilibus Dei artificijs abutamini & in vestris necessitatibus ad ipsum confugite, siquidem ad subueniendum vobis paratissimus est, attendite qualiter postquã hic homo ab illo fauorem implorauit, maxima promptitudine surgẽs sequebatur eum. Sic ipse per Regium psalmogra-
42 Psal. 90. phum promiserat, dicens: *Clamauit ad me & ego exaudiam eum, cũ ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum.* Hoc est (vt S. Theodoretus exponit) non modò eum à grauioribus reb⁹ liberabo, verumetiam illustrem faciam.

Et surgens Iesus, sequebatur eum. O singularem clementiam & misericordiam huius cœlestis magistri, qui vt homini afflicto & maxima necessitate oppresso subuenire, cõcionem interponit, erudiens in hoc Ecclesiasticos vt munera sua propter pietatem & nõ propter lucrũ aut mercedem exerceant. Inter corpora lucida quædã lumen gratis præbent, vt sol, luna atq; stellæ, quæ gratis illuminant absq; eo quod cũ
43 illis nutrimentum aliquod dispendatur. At verò si ignis lumen prębiturus est, oportet vt ei ligna, aut fomites aut aliqua nutrimenta, in quibus operetur, applicentur. Sic enim Sacrosancta Ecclesia quidã velut sol, luna, & stellę absq;
Baruc. 3. aliquo lucro & mercede illuminant: de quibus illud Baruch dici potest: *Stellæ dederunt lumen in custodijs suis & lætatæ sunt: vocatæ sunt & dixerunt, adsumus.* Non ait, vendiderũt lumen, sed, dederunt, & hoc maxima cum lætitia atq; diligentia. Alij sunt inferni titiones, quibus vt lumen prębeant, maximam lignorum copiam applicari oportet, hoc est magno lucro & mercede afficiendi sunt, alias nihil efficient. O quã
2. Cor. 12. paucæ stellæ nunc in mundo sunt quę cum D.
Philip. 2. Paulo dicãt. *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos. Omnes enim* (vt idẽ Apostolus ait) *quæ sua sunt quærunt, nõ quæ Iesu Christi.* Hic etiam diuinus magister diuites omnes docuit, vt cum diligentia & pietate egenis proximis subueniant: *nam*
2. Cor. 9. (vt ait Apostolus) *Qui seminat in benedictioni-*
44 *bus, de benedictionibus & metet:* hoc est, Qui seminat in elemosynis, de eleemosynis & metet. Vocat S. Apostolus eleemosynam benedictionem, quoniã ipsa sola in vltima benedictione specificanda est, quando, scilicet, Dñs dicturus Matt. 25
est, *Venite benedicti patris mei, esuriui n & dedistis mihi manducare, &c.* Et quoniã eleemosyna pauperes prouocat, vt ipsum Dominũ & benefactores benedicãt ac pro ipsis deprecentur. Insuper & ait ibi S. Apostolus: *Qui parcè seminat, parcè & metet.* Idcircò oportet nos illis esse similes, de quibus Propheta Oseas inquit: Oseas 5.
In gregibus suis vadent ad quærendũ Dominum. Sic qui diuites ac potentes estis, Deum in pauperibus magnis donis onerati quęrere debetis, quibus non de peioribus, sed de meliorib. quæ possidetis donãdum est. Quando filij Israël in terram promissam ingressi sunt (vt sacra refert historia) tempus erat cùm iam præcoquæ vuæ vesci possunt, in quo apparet quãta pulchritudine nobis Deus dona sua elargitur & quãtum desideriũ nobis placendi ostendit, vt nos etiam Num. 13.
illi placere studeamus. Noluit vt Hebræi terram promissionis hyberno tempore ingrederentur, quando terra arida & infructifera est: 45
sed voluit vt ingrederentur tempore verno cũ terra pulchra est & fructus arborũ maturi sunt. Et ob hanc etiam causam hominib. mundum dedit mense Septembris (vt Hebræi Doctores testantur) cùm terra & arbores folijs, fructib⁹, ac pulchritudine abundant. Nos autem tanquam mali deterius & vilius Deo reddimus, id verò quod melius est dæmonis seruitio dicamus. Ne simus igitur fratres sicut Hebræi illi, Exod. 32
qui (vt sacra pagina commemorat) ad cõflandum idolorum monilibus, annulis aureis, atq; 46
in auribus se eo tempore spoliarunt, cùm ad emendum ea, quę sibi ad vitam sustentandã necessaria erant inter hostes commorantes, auro atque alijs diuitijs indigebant. Atque ita sacer textus ibi ait: Inter hostes nudum constituerat Aaron populũ. O quàm multi hodie istos impios idololatras imitantur, qui vxores suas ac filios suos diuitijs & facultatibus spoliant, vt cum ipsis idolis suis, videlicet, ludo ac voluptatibus inseruiant, illi autem nudi & impotentes ad auxiliandum pauperibus remanent.

Et ecce quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro & tetigit fimbriã vestimenti eius, & repentè sanata est. Mirabile certè, quod

tę, quòd puella quam Dominus resuscitauit,
duodecim annos nata erat, & hæc mulier et-
iam per duodecim annorum spatium ægritu
dine fluxus sanguinis laborabat. Itaque cùm
puella ista in lucem edita est, vetula hæc suo
morbo ægrotare cœpit: & cum vetula sanita-
47 tem accepit. In itinere puella vitam finiuit, vt
Marc.5. ex B. Marco Euangelista patet, vbi sic dicitur:
Adhuc eo loquente veniunt nuntij ad archisy-
nagogum dicentes: Quia filia tua mortua est. Hę
sunt sortes & mutationes quas Deus in nostris
negotijs facit: super quosdam enim manum
dexterā ponit, super alios verò sinistram, hoc
est, alijs otium & tranquillitatem, alijs labores
& afflictiones præbet. Huic desideratissimus
filius nascitur, illi peroptatus moritur. Sed ne
existimetis has manus ita perseuerare: solet e-
nim, [*Cruzar les manos como Iacob.*] Nam si ti-
bi hodie prosperè successerit, pertimesce, ne
mane quid aduersum contingat, vel è contra.
Ad hoc propositum S. Propheta psalmū illum
cōposuit, qui sic incipit: *Cōfitebimur tibi Deus,*
confitebimur & inuocabimus nomen tuum nar-
48 *rabimus mirabilia tua.* Afflictus erat Rex Da
uid & populus eius, eò quòd in quodam præ-
lio ab hostibus superati essent, & illi nimis ela
ti Dijs suis pro victoria reportata gratias age-
rent. Ipse verò sic ait: *Confitebimur tibi Deus,*
&c. Hoc est: aliquando Domine tibi gratias a-
gemus pro victoria, quam de hostibus, qui nos
modò superarunt, tuo auxilio reportabimus.
Nam hic est potentissimi Dei stylus, s. Hunc
humiliat, & hunc exaltat, ne quis cum prospe-
ritate in superbiam efferatur, vel cum laborib9
Dan.27. in desperationem veniat. Proiecto S. Daniele
in lacum leonum, sacerdotes idolorum super-
bia elati & maxima lætitia affecti sūt, eo quòd
existimabant iam à cordibus suis spinam abla-
tam esse: sed non post multos dies sanctus Da-
niel liber & incolumis euasit, ipsi autem nefa-
rij sacerdotes in lacum missi, breuissimo tem-
49 poris momento à leonibus deuorati fue-
runt.
Cæterum Dominus, qui pium mulieris fur-
tū placidissimè tulit, miraculum, quod patra-
tum erat, latere noluit. Itaque conspiciens, ait:
Quis me tetigit? cui Petrus, *Præceptor* (inquit)
turba te comprimūt & dicis, quis me tetigit. Cui
Dominus: *Tetigit me aliquis, ego enim sensi de-*
me virtutem exijsse. Ab illa ergo fœmina, quæ
piè, humiliter, ac fidenter solam vestis eius fim
briam tetigit, se tactū fuisse ait, non ab illis, qui
corpore tantùm, non etiam mente ac spiritu i-
psum comprimebant. Quo exemplo (vt alia
prætermittamus, quæ in superiori cōcione di-
ximus) hoc etiam aliud colligere possumus q̄
Apostolus ait: *In Ecclesia malo quinque verba* 1. Cor.14
sensu meo loqui, quàm decem millia verborum
in lingua. Hoc quod Apostolus de prophetiæ 50
atque linguarum donis intellexit, non incom-
modè ad prædicandi rationem transferre pos-
sumus. Quisquis enim precibus suis ac fide &
reuerentia ac humilitate atq; fiducia (quibus
hæc fœmina instructa erat) diuinæ misericor-
dię viscera pulsat, verè Dominum tangit, eius-
que in se spiritum & virtutem trahit. Fœlix er-
go ille qui verè cum Sanct. Propheta dixit: *Ho-* Psal. 65.
locausta medullata offeram tibi. Ille holocausta
medullata Deo offert, qui ei orationes amo-
ris, humilitatis, fiduciæ, ac deuotionis plenas
offert: & ille holocausta sine medulla offert,
qui orationes absque amore & absque deuo-
tione atque attentione offert. Hi verò siue cle-
rici, siue laici sint, licet magnum psalmorum,
aliarumq; precationum numerum, velut pen-
sum quoddam sine vlla animi attentione exo-
luunt, ore quidem Dominum benedicentes,
corde autem per circulos & plateas delicijs o-
peram nauantes, premunt quidem illi Domi-
num, non autem tangunt, quia solo corpore &
non spiritu tangunt: idcircò virtutē & gratiam
ab eo minimè percipiunt. Quid igitur superest 51
fratres? Nempè illud B. Pauli: *Orabo spiritu, o-* 1. Cor.14
rabo & mente, psallam spiritu psallam & men-
te. Cæterum ad eorum solatium qui dum piè
atque religiosè orare proponunt, mens ipsa ex
insita naturæ fragilitate huc ac illuc sine con-
sensu vagatur, hoc adijciendum puto, scilicet,
quòd horum oratio vsque adeo ingrata Deo
non sit, vt etiam immerito suo & impetrandi
vi non careat. Hoc enim à prima illa animi de-
stinatione habet, quæ nisi consensu nostro re-
uocetur, piæ orationis fructum atque meri-
tum retinet. Est etiam super hunc locum val-
de notanda miserrima sors scelerati Christiani
& improbi sacerdotis. Nam mulier hæc ex fim
bria vestimenti Iesu Christi Saluatoris mundi
medicinam ad suam ægritudinem fecit: ipsi 52

verò ex sacratissimo corpore huius superni Do-
mini venenum faciunt, quo se ob suam mali-
tiam interimunt, ad ipsum mortali peccato
accedentes. *Nisi manducaueritis meam car-*
nem, & biberitis meum sanguinem non habebi-
Ioan.6. *tis vitam in vobis*: dixit summa veritas. Res
quidem certissima est, carnem nostram esse
Rom.8. multorum malorum radicem & fundamen-
tum. Quamobrem meritò beatus Apostolus
inquit: *Debitores sumus nō carni, vt secundum*
carnem viuamus, si enim secundum carnem vi-
xeritis, moriemini. Idcircò cum nobis primus
parens Adam carnem suam communicauit,
simul etiam transitum, id est, [*passo y corrien-*
te] dedit, quò mala eius ac miseriæ in nos flue-
rent. At Deus optimus Maximus aliam puris-
53 simam & sanctissimam carnem, videlicet Ie-
su Christi filij sui condidit, eamque in nobis
collocat, vt per ipsam, transitum in nos suo-
rum bonorum faceret. Atque ita idem S. A-
postolus inquit: *Sicut in Adam omnes moriun-*
1.Cor.15 *tur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.*
Caro primi parentis Adam nobis nocuit, &
Caro Iesu Christi Saluatoris mūdi nobis pro-
dest & remedium præbet. Serpentem S. Moy-
ses contra serpentem posuit: nunc autē Deus
carnem suam adhibuit, vt vulneribus quæ ca-
ro nostra generat, medeatur. Ex vipera vnde
venenum exit, inde etiā theriaca medicamen-
tum, videlicet, contra ipsum venenum confi-
Simile citur. Venenum viperæ suapte natura tendit
ad cor, ipsumque penetrat & inficit: Hæc au-
tem vipera venenosa ita à pharmacopola præ-
paratur, vt iam interficere non possit. Quin-
imò certis quibusdam medicamentis cor ip-
sum confortantibus, sic præparatur & com-
ponitur, vt ei tantummodò remaneat hoc,
quod est in cor velociter tendere: at cùm tot
medicamentis præparata sit, potiùs ipsi cordi
prodest quàm obest. Sic caro nostra venenum
54 est, quod statim suis turpibus propensionibus
& appetitibus in animam tendit. Sed ita Deus
hanc carnem in seipso, in sacratissimo Virgi-
nis Mariæ vtero præparauit, ipsam cum diui-
nitate coniungens, vt ex carne quæ venenum
est quandam diuinam confecerit theriacam,
quæ illicò ad cor atque animam tuam tendit,
& id quod caro tua veneno infecit, sanat, &
cor fortificat ne veneno carnis succumbat. O
benedictus & glorificatus sit talis Deus. Col-
laudate fratres hunc cœlestem reparatorem,
qui tot talesq; inuentiones in nostrum reme-
dium quæsiuit. Sed væ improbo sacerdoti, cui
propter scelera sua, hæc cœlestis medicina in
venenum conuertitur. O patres sacerdotes, a-
perite, obsecro, mentis vestræ oculos, animad-
uertite statum, in quo Deus vos constituit, &
ne rebus terrenis contaminemini. Attendite 55
illud, quod Dominus cùm sacerdote Aaron
loquens dixit, scilicet: *Nihil possidebitis, nec ha-*
bebitis partem inter eos: Ego pars & hæreditas Num. 18
tua in medio filiorum Israel. Vbi alia transla-
tio habet: In terra eorum nihil possidebis, nec
habebis: & sic etiam in contextu Græco & in
paraphrasi Chaldaica. Vbi singularis abdica-
tio & priuatio rerum terrenarum, quæ in cu-
iuslibet sacerdotis corde debet esse, apertissi-
mè significatur. Cæterum si hoc Deus sacer-
dotibus legis veteris præcipiebat, quid obse-
cro, æquū est vt sacerdotes legis gratiæ faciant
siquidem tam ineffabilium Sacramentorum
ministri sunt? O vtinam patres mei vis huius
argumenti vos conuincat ad corda vestra ab
his terrenis rebus, & multò magis à vitijs euel-
lenda, & omninò separanda. Vt autem cōspi-
ciatis quantum hoc malū sit, vobis rem quan-
dam admirabilem, quam refert D. Ioannes D. Ioan.
Clymacus, narrare volo. Scilicèt, quod cùm Clymac.
sapientissimus vir quidam ab ipso audiret, hæ- 15.
resim esse grauissimum peccatum, ei hanc du-
bitationem proposuit. Si hoc ita est, quomo-
dò sancta ecclesia illum, qui hæreticus fuit, &
iterum puro corde ad fidem conuertitur, ad
diuina sacramenta recipit, illum verò, qui for-
nicationem commisit, licet ab illa retrahatur,
ipsamque confiteatur Apostolica constitutio
à sacra communione per aliquot annos priua-
ri iubet? Et sanctus vir fatetur, se quæstionis 56
propositæ causam penitùs ignorare: vt planè
videatis quid luxuria sit, siquidem hominem
etiam post pœnitētiam indignum aliquo mo-
do sanctæ communionis relinquit. Ego tamē
existimo huius prohibitionis causā esse, quo-
niam hoc libidinis peccatum cum carne com
mittitur, & hoc diuinum communionis sacra-
mentum in carne & corpore, ore ac manibus
recipitur, & ob hoc luxuria huic diuino my-
sterio tam contraria est, ipsiq; fornicario tam 1.Cor.15
iusta

iusta pœna imposita fuit. Loquens B. Apostolus de mulieribus sic ait: *Debent mulieres velamen*
57 *habere super caput suum propter angelos.* Iã eo tempore mulieres profanè se componere solitę erant, licèt non tantum, vt his temporibus fieri videmus, & ideò S. Apostolus eas hortatur, vt ad ecclesiam non discoopertis capitibus conueniant propter angelos, qui sunt sacerdotes. Maximè oportet eum, qui ad celebrandum tam altum ministeriũ ad altare accedit, nimiam puritatem & quietudinem habere, idcircò fœminæ admonentur, vt cum maxima honestate & pudicitia ad Ecclesiam conueniant, ne angelis, videlicèt, sacerdotibus sint alicuius inquietudinis seu dissolutionis occasio. Sed proh dolor, & quantę obliuio-
58 ni hæc sacrosancta doctrina his miserrimis temporibus tradita est: siquidem mulieres in Ecclesias tanta profanitate ingrediuntur, vt suis ornatibus & corporum compositionibus miseros homines ad cupiditatem ipsarũ nedum ad lasciuiam inuitare videantur. Tot sibi adhibet illices quæ se ornat id est: *Tantos segnueles pone la que se compone*, quod partes sui corporis eleganter componit. Atque ita cuilibet illarum illud Ezech. dici potest: Ad omne caput viæ ædificasti signũ prostitutionis tuæ,
Simile. & abominabilem fecisti decorem tuum. Caupones, qui domum in triuijs habẽt ramos aut signa indicantia ibi vinum venundari, in qualibet illarum viarum pro foribus aut in parietibus appendunt, vt sic omnibus pateat ibi aliquid vendi. In hunc modum faciunt mulieres se profanè exornantes: in omnibus enim sui corporis partibus signa venditionis vanitatis collocant. In capite, *Son señales desto los enriçados, volantes, y guirnaldas, en la cara los falsos y artificiosos colores, en el cuello los ricos collares, joyas y cadenas, &c.*] Atq; ita omnia sui corporis membra vanitatem & impudicitiam
59 prædicant. Atque vtinam in ecclesias non veniant aliquæ quæ seruos Dei solicitent: hoc enim improbum & Satanicum munus plerunque magis à fœminis quàm à viris exercetur. Ipsæ enim illud à matre Eua hæreditasse videntur quæ primum officium, quod exercuit[*y el primer passo, que echo, fue parecer alcahueta del demonio.*] Non enim Satanas per se solum ausus est primum parentem Adamum vincere, & ipsa adeò efficax fuit; vt primo verbo, quod ei locuta est, ipsum & nos omnes deiecerit & prostrauerit. Deus nos à tam crudeli peste eripiat. Cùm Alexander Magnus iuuenis & Gentilis esset, & ab amicis suis fuisset inuitatus, vt pulcherrimas Darij filias, quas bello captas detinebat, videret, respondit, se occasionem non esse præbiturum, vt ille, qui homines superauerat, à fœminis vinceretur. O 60
Simile. magnam in Christianos & maximè in sacerdotes, confusionẽ, si id, quod hic iuuenis Ethnicus fecit, præstare non student. Quando pauo noctu è somno euigilat, maximos clamores edit, existimans se pulchritudinem amisisse, & pulcherrimas, quas habebat plumas sibi fuisse sublatas. Sic Christiani & præcipuè ecclesiastici magnam curã de suæ castitatis pulchritudine habere debent, & si forsan in aliquo negligentes extitere, pertimescere debẽt, an illam amiserint. In hoc corpore mystico, 61
quod est ecclesia, ipsi sunt cor, in quo præcipuè vitæ fundamentum & sensus atque operatio consistit, sic in eis omnis virtus & sanctitas splendescere debet. Et sicut membra viciniora cordi viuaciora sunt, sic eos, qui cum ipsis conuersantur, ad seruitium & amorem Dei inducere debent, ita, vt qui eos viderint, dicere possint, satis apertè conspicitur hos cum ecclesiasticis conuersari, siquidẽ in sanctis exercitijs adeò feruidi & diligentes existunt. Inter ea autem, ad quæ nos suo sancto exemplo magis prouocare debent, vnum est castitas. Nam Simile.
sicut in humido pariete colores & picturæ nõ benè signantur propter quod oportet priùs, vt illa humiditas arescat: sic in hominibus sensuali turpitudine humidis non benè virtutes imprimi possunt, idcircò oportet, vt prius in ipsis hæc humiditas arefiat. Denique hic notandum est quòd cũ primùm hæc mulier fimbriam vestimenti Domini tetigit, in eodem instanti sanata est. Vbi apertè ostenditur, quàm ad punctum (vt aiunt) Deus suorum fidelium seruorũ necessitatibus subuenit. Beatus Theo Theod.
doretus narrat, quandam deuotam & diuitem fœminam hospitio domi suæ excepisse in histor. religiosa
quendam seruum Dei eremitam nomine Iu- 62
lianum. Cui cum ipsa ad mẽsam magna cum deuotione ministraret, ecce famuli ei nunciant, filium ipsius septenarium in puteum cecidis-

cidisse: illa autem eos tacere iussit, insuper & puteum contegi, & quod nullus seruitiũ, quod Deo in seruo suo fiebat, impediret. Cui tam prompto seruitio, quale hæc pia mulier exhibebat, oblita ferè amoris materni pijssimus Dominus alia singulari promptitudine subuenit: nam sanctus senex toties vbi esset puer quæsiuit, quousque ipsi id, quod euenerat ei narrauerunt. Qui statim simul cum omnibus à mensa surgens in puteum perrexerunt, & ibi infantem super aquam sedentem & virga ipsam percutientem, ac si super firmam terram, maxima cum lætitia perspexerunt. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tanta celeritate & promptitudine suorum fidelium seruitutibus correspondet. Quis ergo hæc audiens eius diuino amore non inflammatur, eique maximo cum feruore inseruire non studet?

63 *Confide filia, fides tua te saluam fecit.* O Christe summa veritas, quomodo Domine cum tu sis, qui miracula facis, ea fidei recipientis attribuis? Nunquid miracula edere non sunt tuę duntaxat omnipotentiæ opera? Maximè profecto. Quare ergo ea fidei attribuis? Ad hoc respondeo, quod quia Deus fidei est fideiussor adeò ait, illam miracula facere. Debet tibi aliquis centum aureos, & ad hoc fideiussorem præsentat, qui fideiussor postea tibi numos soluit. Si verò ab aliquo interrogeris an debitor tuus, qui tibi centum aureos debebat, soluerit, dicis quod sic; & verè ipse non soluit, sed eius fideiussor. Sic cum Dñs sit fideiussor fidei, siquidem dixit: Omnia possibilia sunt credẽti, licèt ipse sit, qui miracula facit, dicit tamen ea fidem operari; sicut etiam quia iustorum fideiussor est, inquit de illis: Qui vos persequitur, me persequitur. Atque ita in Actibus Apostolorum ad Paulum dixit: *Saule Saule, quid me persequeris?* Et qui eis benefacit, ipsi etiam benefacit, vt idem Dominus apud D. Matth. testatur dicens: *Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis.*

Simile. Act. 9. Matt. 25

64 Et ita hæc bona præmijs remunerat in hac vita cum gratia, & in alia cum gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA XXIV. POST PENTECOSTEN.

Concio prima.

1 *Dixit Iesus discipulis suis: Cùm videritis abominationem desolationis, &c.* Matth. 24.

AD intelligendum quorsum Dominus hæc verba dixerit, oportet scire, quod ipso. *De templo quadam die exeunte, accesserunt discipuli eius, vt ostenderent ei ædificationes templi, ipse autem respondens, dixit illis, videtis hæc omnia? Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur.* Voluit diuinus Magister in hoc nos docere, vt quoties res pulchrę, magnæ & sumptuosæ nobis ante oculos propositæ fuerint, statim ad memoriam finis, quem citò habituræ sunt, confugiamus, atque ita nos minimè turbabunt. Si tibi aliquid voluptuosum in memoriam venit, ne te conturbet, & Deum te amittere faciat, protinùs remedium applica, videlicet, recordare omnia huius mundi quàm breuissimè peritura esse: Recordare finem voluptatum esse tormentum æternum finem voracitatum esse ægritudines, finem, & metam huius vitæ esse vermes & corruptionem, finẽ denique peccati mortalis esse infernum: & (vt beatus Apostolus ait) *cùm dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus.* Sic eis euenit, de quibus S. Dauid ait: *Manducauerunt & saturati sunt nimis & desideriũ eorum attulit eis, adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos.* Ecce finem, quem voluptates, luxuriæ atque abundantię huius seculi habẽt. Vnde apparet quòd licèt aliquando Deus permittat, vt impij ac scelerati ea, quæ desiderant, consequantur, tamen in medio suarum voluptatum & gaudiorum ab ipso Domino puniuntur, sicut Balthasar & Holofernes puniti fuerunt. Atque ita quidam ex amicis sanctis Iob agẽs de improborum fœlicitate, inquit: *Velut somnium auolans non inuenietur, transiet sicut visio nocturna.* Nam si illi, qui somniant se voluptatibus affici, vel ditissimos thesauros reperire, aut sapidissimas epulas manducare, cùm è somno euigilant, deceptos sese inueniunt, multo profectò magis deceptos & illusos se peccatores in ho-

2 · 1. Thes. 5 · Psal. 77. · 3 · Dan. 5. · Iudit. 14 · 4

in hora mortis reperirent, quãdo tota vita prę-
terita eis somnus breuissimus apparebit. O v-
tinam hæc peccatores profundè animaduer-
terent: magnam sine dubio ex illis educerent
vtilitatem. Quando sanctus Rex Ezechias in
suæ ætatis flore nuntium à Deo missum acce-
pit se statim esse moriturum, cùm posteà pro-
fusis lachrymis quindecim annorum spatium
ad viuendũ obtinuisset, considerans vitæ bre-
uitatem quid sibi in residuo tempore vsq; ad
mortem faciendum erat, dicere cœpit his ver-
Esai. 38. bis: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amari-
tudine animæ meæ, vt cum me in iudicium vo
caueris, paratum inuenias.* Et statim cum ipso
Deo in hunc modum loqui cœpit: *Domine, si
sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, cor-
5 ripies me & viuificabis me.* Id est, siquidem vi-
ta hominis adeò breuis, momentanea, & labo-
ribus atq; miserijs plena est, hoc Domine ar-
gumento meam planè negligentiam increpa-
sti, & me ita conuicisti, vt (siquidem res ita se
habet) alium viuendi modum deinceps sume-
re constituam, atque ita, Fiet in pace amari-
tudo mea amarissima. Quæ verba alij clariùs
verterunt, hoc modo; *Cedet mihi in incolumi-
tatem hæc amaritudo amarissima*; hoc est, ex
his amarissimis lachrymis suauissimos vitæ &
iustitiæ fructus carpam. Quando olim homi-
nes initio mundi maiori simplicitate viuebãt,
eis Dominus largiorem vitam præbebat, at,
vt vidit eorum malitiam crescentem, ipsosq;
Psal. 89. tempore abeuntes eam abbreuiare constituit.
Ita Regius Propheta testatur, dicens: *Posuisti
iniquitates nostras in conspectu tuo, quoniam
omnes dies nostri defecerunt, & in ira tua defe-
cimus. Anni nostri sicut aranea meditabun-
tur.* Ob scelera nostra, inquit sanctus Dauid
6 Deus nobis vitam abbreuiauit, & sicut te-
la aranearum (quæ vno flatu rumpitur & dis-
soluitur) reputata est. Et de hominibus per-
Psal. 36. uersis ait idem S. Propheta, *Noli æmulari in
malignantibus: nec zelaueris facientes iniqui-
tatem: quoniam tanquam fœnũ velociter aref-
cent, vt in gehennæ fornacem mittantur.* Atque
ita loquens beatus Ioannes de execranda Ba-
bylonia inquit: *In vna die venient plagæ eius,
mors, & luctus, & fames, & igne comburetur,
quia fortis est Deus, qui iudicabit illam*, vbi alij
Apoc. 18 transtulerunt, Fortis est Deus, qui iudicauit il-
lam: & sic est etiam in contextu Gręco. In quo
significatur, quòd tam citò vitio & condem-
natio impiorum veniet, vt iam pro præterita
reputari possit. Et est notandum hic, idem esse
Iudicabit, quod, cõdemnabit, cùm actualiter
mittet illam in gehennam. Et apud D. Matth. 7
vbi nos legimus, *Omnis arbor, quæ nõ facit fru-* Matt. 3.
ctum bonum, excidetur, & in ignem mittetur,
alia translatio habet, Exciditur, & in ignẽ mit-
titur: & sic est etiam in contextu Græco. Vbi
quoq; significatur breuitas, qua super impro-
bos supplicia venient. Si aũt aliquem pecca-
torem diu & per multorum annorum spatium
viuere conspicitis, recordamini eius, quod in Eccl. 8.
sacra pagina scriptum est. *Attamen peccator
ex eo quod centies facit malum, & per patientiã
sustentatur, ego cognoui, quod erit bonum timen
tibus Deum.* Nam centum vel mille aut duo
mille anni sunt velut momentum respectu æ-
ternitatis alterius sæculi, in quo impij seipsos
in perpetua confusione videbunt, sicut ille, de
quo in sacra Scriptura dicitur; *Dominus omni-* Iudit. 16
*potens tradidit eum in manus fœminæ, & con-
fodit eum*; vbi alij transtulerũt, Et confudit eũ: 8
vbi significatur, illum per mortẽ ad æternam
inferni confusionem descendisse. Commo-
dum igitur & vtilitatem, fratres mei, ab hac v-
tilissima doctrina à cælesti Magistro tradita, e-
ducite, & huius mundi res consideratione bre-
uitatis earum contemnere addiscite; animad-
uertite enim omnes illas & vos breuissimè es-
se finiendos, sicuti verè alij vobis meliores pe-
rierunt. Cum S. Patriarcha Iacob (vt refert sa- Gen. 47.
cra Scriptura) in Ægypto morti iam esset pro-
pinquus, filium suum Ioseph sic est allocutus;
*Si inueni gratiam in conspectu tuo, facies mihi
misericordiam & veritatem, vt non sepel as me
in Ægypto sed condas in sepulchro maiorũ meo-
rum.* Nec cõtentus fuit venerandus senex hoc
sibi filium suũ promisisse, sed ei dixit: Iura er-
go mihi. Voluit hic S. Patriarcha in medio ter 9
ræ, in qua filij eius habitaturi erant, sepeliri, vt
videlicet, ipsi sepulchrum parentis sui ante o-
culos haberent, & recordarẽtur, se alia die esse
morituros. Videntes enim sepulchrum occa-
sionem haberent ad sic dicendum, siquidem
mors tantũ Patriarcham superauit, sine dubio
nos etiã vincet. Cùm aũt iureiurando S. Patri-
archa filium suũ Ioseph astrinxit, nõ ideò fuit,
quia

quia de eius obedientia dubitauerit, ſed vt ipſe
occaſionẽ haberet, qua Pharaoni diceret: Ad-
iurauit me Pater meus, in ſepulchro meo ſepe-
lies me, ne Rex Pharao exiſtimaret, ſanctum
Ioſeph ex propria voluntate voluiſſe parẽtem
ſuum in terram Chanaan ad ſepeliendum a-
ſportare: eò quòd ille terram Ægypti non di-
ligebat. Et circa hæc omnia ſanctus vir pru-
dentia calluit. In quo docemur, nõ debere nos
alicui occaſionem prębere, vt cogitet nos eum
10 nõ diligere, & beneficijs eius eſſe ingratos. Ma-
iorem igitur nũc occaſionem habemus ad aſ-
ſiduè in noſtro fine ac morte cogitandũ, ſiqui-
dem ante oculos noſtros in Eccleſijs, vbi quo-
tidie conuenimus, tot ſepulchra nobilium ha-
bemus, qui maxima pompa & grauitate vixe-
runt, & tandem per mortis ianuas, ſicuti quili-
bet pauper, tranſierunt. Cum ergo fratres in-
telligatis, quàm citò per eaſdem ianuas ingreſ-
ſuri eſtis, in quo cõfiditis? Quare diuinam Ma-
ieſtatẽ veſtris horrendis peccatis offendere au-
detis? O quàm meritò cuilibet veſtrum id dice-
re poſſum, quod famuli Regis Syriæ Regi Eze-
4.Reg.18 chiæ dixerunt, ſcilicet: *Quæ eſt iſta fiducia, qua*
niteris? In quo confidis, vt audeas rebellare? An
ſperas in baculo arundineo, atq; confracto Ægy-
pto, ſuper quem ſi incubuerit homo, comminutus
ingredietur manum eius, & perforabit eam? O
infœlix peccator, qui in vita fragiliori arundi-
ne confidis, quæ cum minus cogitaueris, con-
fringetur, & tu in infernum perpetuò torquẽ-
dus cades.
11 Cæterùm Domino è templo egreſſo atque
in monte Oliueti conſidente, acceſſerunt ad
eum diſcipuli ſecreto, & ab eo huius tantę rui-
næ tempus quæſierunt. *Dic* (inquiunt) *nobis,*
quando hæc erunt, & quod ſignum aduentus tui,
& conſummationis ſeculi? Quia enim diſcipuli
templum illud perpetuò duraturum arbitra-
bantur, neque vnquam niſi cum ipſo mundo
ruiturum, ideo de vtraque re ſimul quærunt,
ſimulque Dominus vtriuſque, ſcilicet, ruinæ
12 atque iudicij ſigna prodit in ſacro hodierno E-
uangelio, vbi ſic ait: *Cùm videritis abominatio*
Dan.9. *nem deſolationis, quæ dicta eſt a Daniele Prophe-*
ta, ſtãtem in loco ſancto qui legit, intelligat. Hoc
in loco Dominus Danielis Prophetæ clariſſi-
mum vaticinium citat, qui ſic ait: *Poſt hebdo*
madas ſexaginta duas occidetur Chriſtus, & nõ
erit eius populus, qui eum negaturus eſt: & ciui-
tatem & ſanctuarium diſſipabit populus cum
duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem
belli ſtatuta deſolatio, &c. vſque ad finem capi-
tuli. Vocatur hic hebdomada numerus ſeptem
annorum, quia ſicut hebdomada dierum, ſep-
tem diebus conſtat, ita hebdomada annorum
ſeptem annis conſtabat. Non ſegniter certè
Dominus animaduerti voluit, nempè vaſtatio
nem ciuitatis & templi poſt mortem Chriſti à
Propheta prænunciatam, quæ eſt efficaciſſi-
mum argumentum aduentus Chriſti Redem-
ptoris noſtri. Si enim poſt eius mortem ciuitas
illa deſolandã erat, & deſolatio perpetuò dura- 13
tura prædicatur: ſequitur ergo Meſſiam non
modò iam veniſſe, ſed etiam pro mundi ſalute
immolatum fuiſſe. Quia igitur ſalutis & vitæ
noſtræ fundamentum, fides in Chriſtum eſt,
quæ hoc argumento euidentiſſimè confirma-
tur; ideo Dominus ait; *Cùm videritis abomina-*
tionem. &c. Qui legit, intelligat: hoc eſt, Quiſ-
quis deſolationẽ hanc viderit, manifeſtè colli-
gat, veniſſe, ac paſſum eſſe iam Chriſtum, poſt
cuius aduentum & mortem abominatio deſo-
lationis conſecutura erat. Vocat autem illam
abominationem, quoniam ab idololatris &
abominandis hominibus ciuitas vaſtanda e-
rat, nempè ab exercitu Romanorum. Et ait,
ſtantem in loco ſancto, quia verè ſtetit Roma-
norum exercitus in eo; nõ enim obiter excidit
Hebręos, ſed perſeuerans deſolando locum il-
lum ſanctum & ciuitatem. Quòd autem hæc
ſit abominatio, de qua hic loquitur Dominus,
aperte diuus Lucas teſtatur, qui hanc diuini
Magiſtri reſponſionem referens ait: *Cùm vi* Luc.21
deritis circundari ab exercitu Hieruſalem, tunc
ſcitote, quia appropinquauit deſolatio eius. Deus 14
in deſolatioee illius magnificentiſſimi templi
ad inſtar medici ſe habuit, qui, cùm ægrotus a-
liquis acutiſſima febri laborat, iubet ad euitã-
dum maius malum, vt ei vas aquę frigidiſſimæ Simile.
potandum præbeatur, at prætermiſſa ea occa-
ſione iubet ne aquam bibat, quòd ſi non vult,
vas ipſum, per quod ægrotans potabat, frangi
præcipit. Sic Deus Hebræis in malum propen-
ſis propter conſuetudinem Ægypti carnes in
templo ſacrificare imperauit, ne, videlicet, in i-
dololatriam laberentur. Sed poſtquam diui-
nus medicus in cruce dixit, *Conſummatum eſt.*
iam

iam non erat tempus illas carnes offerendi; & quoniam ab illis mortiferis sacrificijs sese abstinere noluerunt; ideò ipse templum deturbari & solo æquari iubet. Magnam certè Deus
15 pœnam illis imponit, à quibus occasionem ac dispositionem loci, temporis, atque aliorum mediorum aufert, quibus ipsi ad seruitium eius commoueri solent: nam cùm hæc habent, magnum ab eodem Deo beneficium accipiunt. Satis benè hoc Regius Propheta intelligebat: Siquidem cùm à facie Absalonis filij sui fugeret, Sadoch sacerdoti dixit; *Reporta arcam Domini in vrbem, si inuenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & ostendet mihi eam.* Non dixit, Si inuenero gratiam in oculis Domini, restituet mihi regnum, sed: Ostendet mihi arcam. De regno verò dixit; *Si autem dixerit mihi, Non places, præsto sum: faciet mihi quod bonum est in conspectu suo.* Vbi apparet, ipsum pluris fecisse; arcam videre, quàm regnum consequi: arca enim ei motiuum erat, quo plus Deum diligeret, in memoriam nam que ei reuocabat ingentia beneficia, quæ in populum Israëliticum contulerat. Hæc etiam veritas ex illo, quod in Regum historia legitur, comprobatur. Vbi Dominus cum Salomone sic locutus est: *Si autem auersione auersi fueritis vos & filij vestri, non sequentes me*
16 *neque custodientes mandata mea, sed abieritis & colueritis Deos alienos, auferam Israel de superficiè terræ, quam dedi eis & templum, quod ædificaui nomine meo, proijciam à conspectu meo.* Grande profectò supplicium fuit, Hebræos tantum fauorem amisisse, quale erat templum, in quo Deus eos auditurum se esse promiserat. Et cùm Dominus ait; *Si auersione auersi fueritis*: significat, se non ob quæcunque peccata hoc supplicio homines punire solere, sed ob illa, quæ ipsi maxima cum malitia, & ex proposito ac perseuerantia committunt, hoc enim in illa verbi reduplicatione denotatur. Est autem hic valde ponderandum, Dominum peccatores, antequam eos cum diluuio puniret, per centum annorum spa-
17 tium expectasse. Nam licèt in sacro Genesis libro dixerit, *Non permanebit spiritus meus* (id est anima, quæ à me creata est) *in homine in æternum*, (id est, per longum tempus) *quia caro est*, (hoc est, carnalis) *eruntque dies eius centum & viginti annorum*, id est, eos ad pœnitentiam expectabo per centum & viginti annorum spatium, antequàm ipsos cum diluuio euertam, tamen quoniam ab illa Dei patientia, & comminationibus, quibus dum fabricaretur arca Noë, eis minabatur, vtilitatem educere noluerunt, ideò ex illa tota summa centum & viginti annorum Deus viginti abstulit & abbreuiauit, sicut beatus Hieronym. super hunc locum adnotauit. Itaque ipse post centum annos istos puniuit, Ægyptios verò octoginta expectauit, vt ex sacro Exodi volumine colligitur, vbi volens sacra Scriptura recensere flagella & euersionem illius infœlicissimi regni, inquit: *Erat autem Moyses octa-* 18
ginta annorum. Dum annos sancti Moysi Prophetæ commemorat, voluit Spiritus sanctus in hoc duo significare. Alterum, vt videremus, cui Deus populum suum commendabat, videlicet: Viro seni & non adolescentibus profanis & inexpertis. Atque ita per Esaiam Prophetam minatur, se ob populi peccata pueros principes esse daturum. Alterum verò, vt intelligeremus quàm longo tempore Deus Ægyptios expectauerit, antequàm ipsos puniret. Nam cum S. Moyses in lucem editus fuit, 19
iam Ægyptij nefariam illā crudelitatem, qua pueros Hebræos suffocabant, & alias quamplurimas tyrannides committebant, ob quas funditùs euerti merebantur, sed pijssimus Deus eos octoginta annis, vt conuerterentur, expectauit. Minus spatium temporis eis concessit, quàm illis quos diluuio subuertit, eò quòd maiora beneficia accipientes, atrociora crimina perpetrabant. Hebræos autem quadraginta annis tantummodò expectauit, quoniam iniquitates eorum maiores, quàm Ægyptiorum erant, & his quadraginta annis innumerabilia portenta & miracula Dominus in omni illa terra operatus est, vt ex Apostolorum Actibus apparet, à quibus perpauci vtilitatem eduxerunt, seipsos ad sanctissimam Iesu Christi fidem conuertentes respectu plurimorum, qui in infidelitate sua summersi remansere: quamobrem eos Dominus in hoc mundo tanta seueritate punire voluit.

Exponens ergò cœlestis magister magnitu- 20
dinem illius vastationis, inquit. *Tunc qui in Iudæa sunt, fugient ad montes:* Tanta enim erit vis at-

2. Reg. 15
3. Reg. 9.
Gen. 6.
B. Hiero. super Gen. 6.
Exod. 7.

vis atque potentia inimicorum, vt nulli nisi per fugam pateat ad salutem aditus. Fugient, inquam, ad montes, vt inter feras tuti lateant, quibus inter homines nullus erit tutus latendi locus.

Exaggerat deinde fugæ necessitatem, cùm ait. *Qui est in tecto non descendat, tollere aliquid de domo sua, & qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam*: Tanta enim fugiendi necessitas erit, vt relictis omnibus, vitæ suæ quisque consulat. Quid igitur, qui fugere non poterunt? Horum miserrimam conditionem protinùs exponit, cùm ait: *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, Quæ, videlicèt, dum vel ventrem gestant, vel pueros lactant, ad fugiendum minus expeditę sunt. Atque ad ipsum facit, quod deinde sequitur: *Orate, ne fuga vestra fiat in hyeme, vel Sabbatho*, Quando non licet longum iter confice-
21 re. His omnibus modis vastationis huius magnitudinem Dominus significat. In hoc ostensum fuit odium magnum, quo Deus peccatū insequitur, siquidem populus ille, quem elegerat ob suam infinitam clementiam, & non pro meritis ipsius, tanto rigore ab eo postea destructus & euersus fuit. Non ipsum elegit, quia populus magnus erat, vt sanctus Moyses
Deut. 32 in Deuteronomio perpendit, dicens; *Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israël.* Hoc est, (vt interpres quidam ait) Tot erant populi gentium & adhuc plures, quot erant capita, & singulares personæ Israëlis; & cùm tam multi essent gentium populi ex tot gentibus & linguis, solos tantum filios Israël in populum & peculium sibi altissimus elegit. Quod beneficium amplificans Moyses
Deut. 10 ait. *En Domini Dei tui cœlum est, & cœlum cœli, & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & elegit eos, & semen eorum post eos.*
22 Quod perinde est ac si diceret; Non egebat Deus vestro famulatu, qui cœlorum Dominus est, sed sola bonitate sua elegit vos atque dilexit, & non vulgari quidem, sed arctissima dilectione. Id enim significat cum ait, Conglutinatus est, &c. Nihil certè erat in illo populo, siue gratiæ, siue naturæ, siue fortunæ, quod Dominum ad huius tantæ electionis benefi-
Exod. 32 cium excitare potuisset. Ruditatem enim eius apertissimè extrema illa dementia declarat, qua morante diutius Moyse in monte cū Domino ad Aaronem conuenientes, dixerunt: *Fac nobis Deos, qui nos præcedant: Moysi enim huic viro, qui nos eduxit de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.* Quod perinde est, ac si dicerent: Hic Moyses, qui nos promissis suis ex terra Ægypti eduxit, intelligens, se quod promisit, implere non posse, vt nos, videlicet, in terram lacte & melle manantem introduceret, pudore & metu correptus in reconditas rupes aut obscura nemora se abdidit, nosque dereliquit; quocirca tu nobis Deos fac, qui nos in hoc itinere præcedant, quorum auspicijs & virtute Chananæorum terram occupare valeamus. Animaduertite quæso, fratres, 23
cæcitatis huius magnitudinem; ab homine exigunt, vt Deos faciat. Quis truncus aut saxum hoc postularet? Quin & illud non minoris insaniæ conflato iam vitulo dicunt: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Recentissima adhuc extabant insignia illa miracula atq; portenta, quæ Dominus in eorum gratiam patrauerat, præsertim cum ipsis etiam stupentibus vndis per mediū maris nouum & inuiū humanis gressibus iter aperuit, & phalanges atque currus Pharaonis contortis inter se maris vorticibus summersit. Tamē ea cæcitatis magnitudo eorum mētes oppresserat, vt conflato recenter vitulo, dicerent. Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Satis vel hoc vno argumento liquere puto, fratres, quanta eo tempore fuerit huius populi ruditas & ignorantia, vt omittam eius rebellionem & perfidiam quę hoc eodem indicio perspicitur. Cæterùm hoc non obstan-
te Deus hunc populum in tātæ dignitatis gra- 24
dum perduxit, vt Moyses in Deuteron. dicat; *Circunduxit eum, & docuit, & custodiuit, quasi pupillam oculi sui, sicut aquila prouocans ad* Deut. 32
volandum pullos suos, & super eos volitans extendit alas suas, & assumpsit eos & portauit in humeris suis. Quibus igitur alijs verbis paternam erga hunc populum prouidentiam potuit sanctus vir sigificare, quàm his, quibus testatur, Deum eos tanquam pupillam oculi custodisse? Quid enim diligentius, quàm pupillam oculi custodimus? Quid illud etiam, quod instar aquilæ alas suas expandit, & portauit in humeris suis? Sed videamus, quò hæc

tanta

tanta sublimitas (vbi peccatum intercessit) col-
lapsa sit: vt hac ratione intelligamus, quò nos
eleuet gratia, quò culpa deijciat. Cùm igitur
in hanc dignitatem populus ille euectus esset,
ad Deos alienos conuersus est; quo scelere ita
Dominus fuit ad iracundiam prouocatus, vt
totum illum adeò vehemētem amoris ignem
in ardentissimum ignem verteret indignatio-
nis, quem tremendis verbis & longa oratione
Moyses in cantico suo expressit, cum Domi-
Deut. 32 num sic loquentem inducit: *Ignis accensus est
in furore meo, & ardebit vsque ad inferni no-
uissima, deuorabitque terram cum germine suo,
& montium fundamenta comburet. Congrega-
bo super eos mala, & sagittas meas complebo in
eis. Foris vastabit eos gladius, & intus pauor:
iuuenem simul ac virginem lactantem cum ho-
mine sene. Et dixi, Vbinam sunt? Cessare faciā
ex hominibus memoriam eorum.* Expendite
quęso, fratres, singula huius indignationis ver-
26 ba. Quot enim verba, tot fulmina sunt, qui-
bus Dominus iræ suæ magnitudinem & pec-
cati odium hac tam multiplici atque horren-
da pœnarum atrocitate declarauit. Denique
vbi diuina patientia & misericordia immissis
quotidie nouis Prophetis eos ad meliorem
mentem reuocare voluit, nec impetrauit, vbi
diu illos frustrà expectauit, eos tandem repu-
lit à conspectu suo. Sic enim dixit ad S. Hiere-
Hier. 15. miam: *Eijce illos à facie mea, & egrediantur.*
Quòd si dixerint ad te, Quò egrediemur? di-
ces ad eos: Qui ad gladium, ad gladium, qui
ad famem, ad famem, & qui ad captiuitatem,
ad captiuitatem, dicit Dominus. Et visitabo
super eos quatuor species: gladiū ad occisio-
nem, & canes ad lacerandum, & volatilia cœ-
li & bestias terræ ad deuorandūm & dissipan-
dum, & dabo eos in feruorem, hoc est (vt alius
interpres vertit) in diuexationem vniuersis re-
27 gnis terræ. En fratres quantum sit peccati vi-
tus atque malitia, quòd tantam amicitiam in
4 Reg. vlt. tantam inimicitiam commutauit. Verùm hęc
omnia, quæ impleta fuerunt, cùm Chaldæi
Hierusalem destruxerunt, quamuis fuerunt
maxima, leuia tamen sunt præ his, quæ se-
quuntur: illa enim captiuitas Babylonica sep-
tuaginta annorum fuit, ea verò, quæ per Ro-
manos facta est, (de qua in præsenti Euange-
lio Dominus agit) per mille iam & quingētos
annos & eo plus durat, neque vnquam reuo-
cata est. Cuius lamentabilem historiam Iose-
phus, qui in ea obsidione interfuit, describit.
De quo B. Augustin. ad Isichium sic ait: Nam B. Aug. ad Isichi.
& Iosephus talia mala dixit populo illi acci-
disse, vt vix credibilia videantur. Tanta enim 28
strages hominum in illa ciuitate facta fuit, vt
fame, ferroque, & peste vndecies centena mil-
lia hominum conciderint (Hinc patet quod B. Th. 1.
perquàm doctè ait B. Thomas, scilicet, filios 2 q. 105.
optimo iure puniri propter peccata parētum: art. 4. ad 3.
sicut propter peccata Ægyptiorum perierunt
primogeniti eorum, & propter peccata He-
bræorum eorum filij in hac vastitate mortui
sunt) Reliqui verò, qui mortem euaserunt in
duriorem morte captiuitatem inciderūt. No-
naginta enim millia hominum in captiuitatē
ducta fuerunt, qui per varias mundi plagas
iusto Dei iudicio dispersi sunt. Habitantibus
enim illis Hebræis inter fideles ad fidem con-
uersos eis esse motiuum, & occasio continuò
in memoriam reuocandi sacratissimam Chri-
sti Redemptoris nostri mortem. Quod vide- Psal. 58.
tur in Psalmo quinquagesimo octauo prædi-
ctum fuisse & prænuntiatum, vbi dicitur: *Deus* 29
*ostendit mihi super inimicos meos, ne occidas eos,
ne quando obliuiscantur populi mei: Disperge
illos in virtute tua, & depone eos protector meus
Domine*, quia, scilicet, in tuæ pretiosissimæ
passionis memoriam remanent. Deniq; tan-
ta fuit calamitas illa, vt hic summa Veritas di-
cat: *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis
non fuit ab initio mundi vsque modo, nec fiet.*
Quæro, non erit maior tribulatio tempore
Antichristi? Dico, hanc fuisse maiorem, siqui-
dem hic Christus Seruator noster hoc dicit,
sed intelligitur maiorem fuisse apud Iudæos
tantum. Nihilominus longè maior erit tem-
pore Antichristi in toto orbe, potissimè aduer
sus fideles.

Et addit Dominus, *Nisi breuiati fuissent dies
illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos
breuiabuntur dies illi.* Super quo inquit bea- B. Aug.
tus Augustin. Non debemus ambigere, quan- ad Isichi.
do euersa est Hierosolyma, fuisse in illo popu-
lo electos Dei, qui ex circuncisione credide-
runt. Quanquam Israëlitæ in deserto pecca-
uerunt, cum vitulum adorarunt, (vt sacra nar- 30
rat historia rectè (tamen intellexit sanctus

Exod.32. Moyses inter plurimos malos aliquot bonos
esse solere. Ideò ait, *Si quis est domini, iungatur*
mecum, statimque congregati sunt ad eum
omnes filij Leui. Sic cum Hierusalem euerte-
batur, licèt in ea plurimi essent mali, aliqui et-
iam boni erant, quos Dominus ibi ad maio-
rem ipsorum coronam torqueri voluit. San-
cto Tobiæ Angelus sic dixisse à sacra pagina
Tob. vl. memoratur: *Quia acceptus eras Deo, necesse*
fuit, vt tentatio probaret te. Nunquid virtus il-
lius sancti viri in multis misericordiæ operibus,
quæ quotidie faciebat, non probata erat? Ne-
quaquam omninò? Apertiùs enim cognosci-
mus, quis fuerit sanctus vir in occasione, quã
31 habuit amittendi timorem & amorem Dei
propter paupertatem, & cæcitatem, ad quam
deuenerat, quàm in sepeliendis mortuis & a-
lijs sanctis operibus, cum Deus ei fauebat, ex-
ercendis. Apertiùs etiam ostensum fuit, quàm
armatus his armis erat S. Iob in infortunijs,
quæ passus est, quam in operibus pietatis, quæ
exercuit, siquidem cum tot casibus & infortu-
nijs, videlicet amissione facultatum, salute, &
filiorum morte expugnatus esset, tamen ca-
sus ita repentinus eum nunquam imparatum
potuit inuenire, vt vnum duntaxat verbum
incompositum loqueretur. Sic voluit Domi-
nus, vt electi, qui in Ierusalem commoraban-
tur illis grauissimis tribulationibus probaren-
32 tur. Et licèt verissimum sit, ipsum Deum iustis
ad resistendum contradictionibus aduersario-
rum vires & fortitudinem præbere, atque ita
Ezech.3 sancto Ezechiel dixit, *Vt adamantem & vt si-*
licem dedi faciem tuam, in quo significauit, il-
lum, qui iustum persequitur, sibi ipsi nocere,
siquidẽ Deus pollicetur, se ei faciem adaman-
tinam præbiturum, (*Que dando en el ergo pe...,*
resulte en quien lo tira, y no haze impression en
el diamante) nihilominus tamen sanctus pro-
pheta inquit: *Non relinquet Dominus virgam*
peccatorum super sortem iustorum, vt non exten
Psal. 124 *dant iusti ad iniquitatem manus suas*. Ideò hic
dicitur: *Propter electos breuiabuntur dies illi.*

En fratres, qualis à radice peccati fructus
proueniat: en quale sit stipẽdium eius, en ma-
gnitudo diuinæ iustitiæ, en quo odio Domi-
nus prosequitur impios, dum quos ipse plan-
tauit, euellit, & quos vsque ad sidera eleuaue-
33 rat, vsque ad inferos detraxit. Quam misera-
bilem tragœdiam & causam eius breui Domi-
nus sermone per Hieremiam Prophetam cõ- Iere. 12.
plectitur, cùm ait: *Reliqui domum meam, di-*
misi hereditatem meam, dedi dilectam animam
meam in manus inimicorum meorum. Ecce
quam appellat domum suam, hæreditatem
suam, (quodq; tenerrimum est) animam suã.
Summum enim erat, appellare eos animam
suam: sed supra summum etiam adiecit ali-
quid maius, nempe dilectam animam suam,
quam tamen, vbi peccatum intercessit, tradi-
dit in manus inimicorum. Hoc etiam idem
Dominus significauit, cum prophetam Iere-
miam vocans, ei dixit: *Vade & posside tibi lum-* Iere. 13.
bare lineum, & pone illud super lumbos tuos:
(hoc est, cinge corpus tuũ quadam fascia lin-
tea) quod præceptum sanctus vir opere com-
pleuit. Et factus est sermo Domini ad eum
secundò dicens: *Tolle lumbare quod est circa*
lumbos tuos, & vade ad Euphratem, & abscon-
de ibi illud in foramine petræ, & abscondit illud
in Euphrate sicut præceperat illi Dominus.
Post dies autem plurimos dixit Dominus ad
eum: *Vade ad Euphratem & tolle inde lumba-*
re, quod præcepi tibi, vt absconderes illud ibi, &
abijt S. Propheta ad Euphratem, & tulit lum-
bare de loco, vbi absconderat illud, & ecce cõ-
putruerat lumbare, ita vt nulli vsui aptum es-
set. Et factum est verbum Domini ad eum di- 34
cens, *sic putrescere faciam superbiam Iuda & su-*
perbiam Ierusalem multam: populum istum pes-
simum, qui nolunt audire verba mea, & ambu-
lant in prauitate cordis sui, abieruntq; post Deos
alienos. Sicut enim adhæret lumbare ad lumbos
viri, sic agglutinaui mihi omnem domum Israel
& omnem domum Iuda, vt essent mihi in popu-
lum, & in nomen & in laudem, & in gloriam,
& non odierunt. [*O vala me la beatissima Tri-*
nidad,] & quæ res tam stupenda vidère popu-
lum, quem Deus tam singulari amore sibi con-
iunxit, tam ingratum extitisse, vt à Domino
tanto odio habitus esset, vt dicat, computres-
cere faciam eum, & erit sicut lumbare istud,
quod nulli vsui aptum est. O terribilem Dei 35
seueritatem: O tremendam omnipotentis iu-
stitiam. Quis tam ferreus est, qui hæc audiens
non cõtremiscat? Ideò dilectissimi fratres, in-
credulis relictis ad nos ipsos veniamus: hæc e-
nim Philosophia non ad eos modò, sed ad nos
quoque.

quoque multo magis pertinet, vtpotè qui longè maiora beneficia quàm illi per Christum Saluatorem nostrum recepimus. Quantum enim à lege distat Euangelium, tantum benefi-
36 cia nostra illorum beneficia superant: illorum enim beneficia magna ex parte ad corporis vsum pertinebant, nostra verò ad mētis cultum & ornatum spectant. Quæ cùm ita sint, quid hic aliud consequi necesse est, nisi quod Apo-
Hebr. 2. stolus admonet, cùm ait: *Propterea abundantius oportet obseruare nos ea quæ audiuimus, ne forte pereffluamus.* Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? Si enim diuinorum beneficiorum abusus & ingratitudo talem illi populo cladem peperit, quid nobis ab eodem iudice Deo timendū est, qui longè plura & maiora recepimus, nec illis tamen meliores, sed forsan peiores redditi sumus? Volens aliquando Dominus Hebræos illos sup-
Osea 10. plicio afficere, dixit per Oseam Prophetam: *Iuxta desiderium meum corripiam eos, congregabūtur super eos populi cum corripientur propter duas iniquitates suas.* Perpendite fratres quo-
37 modo propter duas iniquitates eos Dominus iuxta desiderium suum punire volebat, nunc autem inter nos, qui cœlesti Euangelij doctrina sumus illuminati & eruditi, nō duæ solùm iniquitates sed innumerabiles reperiētur. Certè si quis communes Christianorum huius ætatis mores & vitam diligenter considerauerit, eamque cum fide, quàm profitentur contulerit, non poterit, si vel micam cerebri habeat, non vehementer admirari, cum tantum inter vitæ regulam & vitam ipsam interesse videat. Certè infideles ipsi, si vtrumq; perpenderent, vix in animum inducere possent, nos ea firma
Cic. lib. 1. de natura Deor. & vera esse credere, quæ confitemur. Cicero enim de diuina prouidētia cum Epicuro philosopho disputans, vel suo vel Epicuri nomine impossibile esse ait: eum, qui Deum proborum & improborum rationem habere credat, non dies noctesq; diuinum numen timere. At nos fratres hoc ipsum & inconcussa fide credimus, & suppliciorum atque præmiorum magnitudinem eadem fide instituti nouimus, cum tamen multi ab hoc trepidationis affectu adeo longe absint, vt vix hoc ipsum illis vnquam in mentem veniat. Quid igitur dicemus hos ob innumera flagitia, quæ passim committunt, amisisse fidem? sicut illi, de quibus Dominus per Sophoniam Prophetam ait: *Scrutabor Ierusalem in lucernis, & visitabo super viros defixos in fæcibus suis qui dicunt in cordibus suis: Non faciet bene Dominus & non faciet malè.* Hoc est: 38 Sopho. 1.
Ita ego Ierusalem scrutabor, vt nec vnus maneat, ad omnes illos supplicio afficiendos, qui suis in peccatis fixi sunt, ob quorum multitudinem eo deuenerunt, vt amiserint fidem, dixerintque in cordibus suis, (quod ore nequaquam proferre audent) Nec Deus nos puniet propter flagitia nostra, nec nobis propter virtutes nostras aliquod præmium compensabit. An dicemus hos improbos Christianos sic fidē amisisse? Nullo modo: sed eam multis modis impeditam & obscuram eos habere. Vt enim arbitrij nostri libertas peccatorum multitudine debilitatur, quamuis nō extinguatur: (semper enim liber ad peccandum vel non peccandum homo remanet) ita fides quo magis homo delinquit, & peccata peccatis addit, eo ma- 39
gis obscuratur & impeditur: nunquam tamen nisi hæresis perfidia intercidit. Vt igitur lucerna intra modium cōdita splendorem quidem Simile
suum detinet, sed obiectu tamen adiuncti corporis, ne aërem illuminet, impeditur: ita fides quæ in Christiani hominis mente in baptismi sacramento infusa est, inconcussa semper manet, quamuis peccato intercedente nō penitus de vt anteà vim suam emittat.

Hoc igitur in causa est, fratres, cur tā multi fidelium, qui fidei lumine instituti inperuestigabiles cœlestis gloriæ diuitias & sempiterna gehennæ supplicia pijs & improbis constituta, & rationem de tota vita ad verbum vsq; ociosum esse reddendam firmissimè credunt, flagitiosè tamen viuant, quia quamuis harum rerum fidem habeant, mortuam tamen habent, quæ vitalem illam vim & acrimoniam, quam ante habebat, amisit: propter quod in eandem ferè calamitatem & vastationem, in quam Hebræi deuenerunt, nos quoque incidimus. Olim e- 40
nim per totum penè terrarum orbem florente adhuc Romanorum imperio Christiana religio protendebatur: at verò nostra ætate quota nobis Christiani orbis portio relicta est? An

non apertè hic videmus eundem Dominum in eadem causa eandem omnino sententiam protulisse, eademq; seueritate vsum fuisse? An nō videmus hic illud Apostoli vaticinium impletum? Ait enim: *Si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in bonam oliuam, noli altū sapere, sed time.* Si enim Deus
Rom. 11. naturalibus ramis non pepercit, nec tibi parcet. Verè enim Iudæi legitimi & germani filij Dei erant, nos cōtra hospites testamentorum & peregrini, illi naturales rami oliuæ, nos insertitij. Si ergo adeo seuerè, Dominus cum naturalib⁹ ramis egit, vbi aduersus eum peccatum est, quid nos sperare par erat, si in similia crimina inciderimus? Hoc ergo nomine multo magis nobis quàm illis timendum est. Sic enim
Hiere. 25 Dominus per Prophetam Hieremiam ait: *Ecce in ciuitate, in qua inuocatū est nomen meum, ego incipio affligere, & vos eritis immunes?* Non eritis immunes dicit Dominus. Vbi autem nos
Hiere. 6. apud eundem legimus, *Ecce ego adducam mala super populum istum, quia verba mea non audierunt,* alia translatio habet: Ecce ego adduco mala; & sic est etiam in contextu Græco, &
Hiere. 23 in paraphrasi Chaldaica. Et vbi nos legimus, *Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erumpens super caput impiorum,* a-
42 lia translatio habet, Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur: & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur, adeo citò ac adeò ineffabiliter super improbos supplicium venturum esse, si se in meliorem viuendi statum non receperint, vt illud iam pręsens putare possint. Cæterùm cùm hęc tanta diuinæ seueritatis atque iustitiæ vis mentes hominum perterrefaciat, & pœnitentiam inducat, non desunt improbis sua diuerticula, ad quæ confugiant, quo se in sceleribus suis perdurantes consolentur & tueantur: inter quæ vnum vulgatissimū est spes pœnitendi in hora mortis. Ait enim miser peccator: Cùm morti proximus fuero, tunc testamento restituam, tunc salutaribus sacramentis deuotè susceptis in pace discedam. O stulte, stulte, memento quòd sicut Dominus de illa Hierosolymæ vastitate loquens, dixit in Euangelicæ lectionis initio: *Væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.* Sic ad nostrum
43 propositum potest dici, Væ illis, qui in instanti mortis agone salutaris vitæ propositum concipiunt. Parum enim idoneum tempus est inchoandi nouam vitam, cùm vita deficit, sine qua noua vita esse non potest. Nemo igitur salutis suæ præsidium in sola extrema pœnitentia ponat. Ante oculos semper illa beati
Iob sententia habenda est: *Si repente interro-* Iob 9.
get, quis respondebit ei? Repentè autem Dominus interrogat, cùm hominem in ea hora imparatum & multis sceleribus irretitum inuenit. Quid ergo tunc temporis homo peccatis assuetus respondere æquissimo iudici poterit, qui toties ab eo etiam admonitus respicere noluit? De quibusdam peccatoribus dixit Pro-
pheta Oseas: *Quia ventum seminabunt, &* Osea 8.
turbinem metent. Insanum & ab omni ratio-
ne alienum est existimare, quod si seminas in 44
corde tribulos, collecturus sis triticum satietatis & consolationis. Ventus peccatum est, & turbo tempestas æternaque damnatio, quam in hora mortis, si veram non egerit pœnitentiam, certissimè peccator percipiet. Et quàm laboriosum quamque difficilè sit eam vt oportet, in illa extrema hora agere, vos quodā ex-
emplo Antiochi Regis Asiæ in mortis agone 2. Mac. 9
constituti, docere & significare volo. Hunc enim crudelissimum carnificem, templique & religionis euersorem supernus ille iudex acerbissimo viscerum & internorum dolore percussit; & ita factum est, vt qui supra humanum modum elatus erat, tunc humiliatus ad terram in gestatorio portaretur, manifestam Dei virtutem in semetipso contestans, ita vt de corpore impij vermes scaturirent, vt viuentes, in doloribus carnes eius effluerent, odore etiam illius & fœtore exercitus grauaretur. Itaque 45
his doloribus pressus multis mirisque modis se Domino satisfacturum promittebat. Primum enim Hierosolymam pollicitus est libertate se donaturum, & Iudæos pares Atheniensibus facturum, & templum etiam sanctum (quod prius spoliauerat) optimis ornaturum, & pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis præbiturum. Quid his amplius requires? Addit etiam aliud nouum atque mirandum, se, videlicet, Iudæum futurum, pergratoque omni loco terræ prædicaturum Dei potentiam, quam in dolorum suorum acerbitate cognouerat. Quid his maius à Rege Iudæorum

rum

rum nationi & religioni infestissimo promitti
46 potuit? Audistis fratres, quàm multa atque miranda Rex hic instante mortis hora pollicitus fuerit: sed quem tandem fructum hac pœnitentia, quam non Dei, sed suiipsius amor expresserat, fuerit assecutus, declarat sermo diuinus, cùm protinus subdit: Orabat ille scelestus Dominum, à quo non esset misericordiam consecuturus. Quis igitur eorum, qui vitam omnem in ludo & otio varijsque voluptatibus consumpserunt, qui periurijs, odijs, detractionibus, adulterijs, & terrenis opibus inexplebili cupiditate congerendis, omnique turpitudinis genere animam suam commacularunt, certam sibi salutem in extrema illa pœnitentia polliceatur, qui regem hunc tam magna eodem tempore proponentem à diuina misericordia exclusum & ad sempiterna supplicia damnatum videat? O deplorandam perditorum hominum cæcitatem, ô amentiam ô delusarum mentium stuporem, quæ hanc tantam rem neque aduertunt, neq; cogitant, ne-
47 que sibi opportuno tempore cōsulere volunt, quoniam illa extrema hora ad veram agēdam pœnitētiam impeditissima est, quæ totam hominis mentem atque animum requirit, quam alio atque alio vocant mille dolorum & curarum agmina, quæ ægrotantem & migrare parantem vndiq; obsident, & velut captiuum tenent: hoc est enim, quod mysticè in hac sacra lectione Dominus significauit, cùm dixit: *Orate ne fuga vestra fiat in hyeme.* Quod hoc tempus ad fugam minus cōmodum sit. Non minùs autem ad fugā seculi atq; peccati tempus mortis parum aptum est. Quando vxor deflet, paruuli plangunt, familia perstrepit, medici vadunt & redeunt, ingrediuntur & egrediuntur, alia, subinde atque alia medicamenta nihil profutura mutantes, dolores verò ipsi atque corporis æstus & imbecillitas vsqueadeò hominis mētem occupatam tenet, vt vix aliud
48 cogitare possit, quàm quod illū pungit. Quisquis igitur peccatū hoc tempore deserere vult, is verè in Sabbato atque hyeme, hoc est, tempore valde difficili fugam meditatur. Hæc igitur extrema pœnitētia periculi plenissima est, vtpotè quæ magis ab instanti necessitate magisque ab amore sui, quàm ab amore Dei proficisci videtur.

Sed dicetis forsitan: Quid igitur faciemus, vt hoc tantum periculum effugere valeamus, & vt ad pœnitentiam statim agendam incitemur? Ad hoc respondeo, vnum ex efficacioribus remedijs esse, ob oculos semper habere id, quod Dominus in fine huius sancti Euangelij tractat, scilicet: Tremendum iudicium, post quod ęterna inferni supplicia impios expectant. Solent medici in grauioribus *Simile.* morbis septimum quemque diem diligenter obseruare, quem illi triticum appellant, in quo aiunt naturam ipsam ad vim morbi repellendam acrius incitari. Quo fit, vt si eo die quo 49 aliquam spem salutis concipere poterant, æger nihilomelius valeat; periculosissimè illum ægrotare dicant. Si igitur fratres, hoc adeo insigni fidei nostræ dogmate (quod ad commouendos animos potissimum est) nihil obdurari homines mouentur, non video quid illis aliud proponi possit, quo ad agendam pœnitentiam moueantur. Hoc efficacissimo remedio vtebatur sanctus Dauid, & pœnarum illarum æternitate stupefactus & attonitus aie- *Psal. 76.* bat: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui: meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar & scopebam spiritum meum.* Quid autem cogitabat? Nimirum inextinguibilis illius ignis æternitatem, & implacabilem diuini numinis iram. Subdit enim: Nunquid in æternum proijciet Deus, aut non apponet vltra, vt complacitior sit adhuc? aut in finem misericordiam suam abscindet à generatione in generationem? aut obliuiscetur misereri Deus? & continebit in ira sua miseri- 50 cordias suas? Videte quàm multis verbis eandem æternitatis sententiam repetierit. Sed singula, quæso, huius loci verba expendamus. Meditat⁹ sum (inquit) nocte cum corde meo. Nocte inquam (cum omnia silent, nec tumultuantes familiæ strepitus mentis aciem aut perturbat, aut alio deflectit) tunc inquam terrena omnia atq; temporalia infra me relinquens in ipsam æternitatem, quæ omne tempus continet, mentis oculos attollo, & nō modò sempiternam beatarum mentium fœlicitatem, sed sempiternam etiam improborum pœnam considero: quibus, videlicet, nullus ad diuinam misericordiam promerendam aditus patet, quæ

tet, quæ res vsque adeò animum meum stupe-
facit & attonitum reddit, vt in hæc admiratio-
51 nis verba me prorumpere faciat: Nunquid a-
mator hominũ Deus, quos ad imaginẽ suam
condidit, & acerbissima morte redemit, in æter-
num à se proiecturus est? neque vllis aut preci-
bus aut sacrificijs placandus? Itane fiet, vt gra-
tiæ ac misericordiæ suæ fluenta à generatione
in generationem, hoc est, in omnia secula se-
culorum abscindat, nec illam fluere solito cur-
su patiatur? Itane fiet, vt obliuiscatur misereri
Deus, qui ab ipso mundi exordio, etiam cum
improbos puniuit, nihil vnquam fecit, quod
non misericordiæ suæ sale condiret? Quomo-
do ergo fieri potest, vt eius rei obliuionem ca-
piat, in qua semper versatur? Denique cur is,
cui semper proprium est misereri & parcere,
tantum iræ suæ permittet, vt misericordiam,
quæ in omnibus eius operibus elucet, quasi vi-
ctam & captiuam teneat? Huius ergo æterni-
tatis consideratione stupefactus, sic vitã meam
instituere decreui, vt ante tremendi iudicis tri-
bunal iudicatus appaream, non iudicandus:
scio enim eos, qui seipsos iudicant, ab eo mini-
52 mè iudicari. Quid nos ad hæc dicemus, fra-
tres, qui has tam longas hyemis noctes non in
hac pia meditatione, sed in somno aut charta-
rum ludo insumimus, cùm sancti omnes sa-
cris vigilijs integras noctes cõsumpserint? Cur
quæso vel vnam tantum noctis horam huic
studio non impendimus? Per infinitam Dei
misericordiam vos obsecro, vt post hac sic fa-
ciatis, quo his sanctis considerationibus com-
moti, vos ipsos incitetis ad agendã dehinc ve-
ram pœnitentiam; cum qua ditati gratia con-
sequamini poestã gloriã, ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius, Amen.

1 IN EADEM DOMINICA XXIV. POST PENTECOSTEN.

Concio secunda.

Cùm videritis abominationem desolationis stã-tem in loco sancto, qui legit, intelligat. **Matthæi 24.**

B. Hilar. B. Hiero. BEatus Hilarius hoc Danielis Prophetæ va-
ticinium de Antichristo exponit. Et bea-
tus Hieronymus in homilia huius sancti Eu-
angelij ait: Potest autem hoc (scilicet quod
Dominus inquit) simpliciter aut de Antichri- 2
sto accipi aut de imagine Cæsaris. Venerabi-
lis etiam Beda de Antichristo posse intelligi af- Beda.
firmat: quia abominatio est illud, quod ma-
ximè abhorretur; & qui maiori quàm omnes
homines odio habebitur, erit ille perditionis
filius, ideo per antonomasiam vocatur abso-
lutè abominatio. Beatus quoque Augustinus B. Aug. super. Matth.
inquit Antichristus ideo abominatio dicitur,
quia aduersus Deum veniens, honorem Dei 2. Thess. 2
sibi vendicabit; desolatonis autem, quia bellis
& cædibus terram desolaturus est. Et ita ait
diuus Paulus, quòd reuelabitur homo pecca-
ti, filius perditionis, qui aduersatur & extolli-
tur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod
colitur, ita vt in templo Dei sedeat ostendens
se, tanquam sit Deus. Hic infœlicissimus ho- 3
mo (vt ait beatus Hieronymus & alij multi) B. Hiero.
nascetur Babyloniæ quæ significat confusio sup. Dan
nem, quoniam omnem mundum in confu-
sione ponet, & ex tribu Dan originem du-
cturus est. Et hæc est causa (vt ait Magister & Magist.
alij Doctores) quia tribus Dan inter cæteras libr. qui dicitur
tribus in Apocalypsi designatas non numera- speculũ
tur, sed loco eius ponitur tribus Manasse, qui naturale
fuit filius Ioseph, vt patet in Genesis volumi- Apoc. 7.
ne, quia ex eo nasciturus est Antichristus, qui Gene. 38.
cum eius sectatorib. ab illo sacro numero ex- Gen. 49.
pelletur. Quod præuidens Patriarcha Iacob,
dixit: *Fiat Dan coluber in via, cerastes in semi-
ta mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius
retro.* In sancta Dei Ecclesia est via & semita;
Via est vita plana & communis necnon vulga-
ris sæcularium, semita verò est arcta Ecclesiasti-
corum religiosorumque vita. Et erit coluber 4
in via; quia seculares quasi coluber tortuosus
multis laqueis atque astutijs seducet, scilicet, 2. Thess. 2
per miracula falsa. Atque ita inquit diuus
Paulus; *Cuius est aduentus secundum operatio-
nem Satanæ in omni virtute & signis & prodi-
gijs mendacibus & in omni seductione iniqui-
tatis.* Et beatus Gregorius inquit, quod dum B. Greg.
eius ministri Christianos torserint, falsa fa- li. 32. Moral. c. 16.
cient miracula. Pensem⁹ ergo (ait) quę erit hu-
manæ mẽtis tentatio illa, quando pius martyr
corpus in tormentis subijciet, & tamen tortor
ante eius oculos miracula faciet. Quis tunc
non

non formidabit, quando is, qui flagris cruciat, miraculis coruscat? Habebit etiam ad homines decipiendos insignes ac præclaros literatos & prædicatores. Quod testatur beatus Iob, dicens: *Sub ipso erunt radij solis.* Super quod ait beat. Gregorius: Quid per radios solis nisi caterina sapientium designantur? Impendet etiam hominibus ingentia bonorum temporalium dona, quibus eos ad suam obedientiam attrahat: erit enim ditissimus, quia secundum beatum Hieronymum nullus Rex tunc regnabit præter illum, ipse enim solus erit Rex in toto terrarum orbe. Qui modo ob quamcunq; rem & minimam occasionem oblatam mortaliter delinquunt, quid, obsecro, facerent, si eis magna dona offerrētur, aut grauissimis tormentis ipsi opprimerentur? De Iudæa Dominus per Hieremiam Prophetam conquerebatur, dicens: *Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram.* In hoc verbo, Facilitate, amplificat Dominus grandem illius gentis peruersitatem. Et sanctus Dauid ait: *Propter quid irritauit impius Deum,* [*Que palabra tan sentida si el hombre sintiesse, Pero esta tan peruertido que no la siente.*] Quare, ô homo miser, peccas, quando peccas, & iram Dei prouocas? Videtur sanctus Propheta hic cælum (vt aiunt) manibus voluisse capere, & verba hæc magna spiritus sui afflictione dixisse. O humanam miseriam eorum, qui absque lucro vel mercede infinitam sui Creatoris maiestatem pro quacunque re minima offendunt. Sicut faciebant illi de quib. ipse per Ezechielem Prophetam ait: *Violabant me ad populum meum propter pugillum hordei & fragmen panis,* hoc est, pro rebus vilissimis & absque aliqua occasione. Venator postquàm aues circundedit, & retia tetendit, manibus strepitum facit, & tunc ipsæ perterritæ ad volandum se eleuant, & in retia incidūt. Sic diabolus cum hominibus se gerit, eos enim manuum strepitu terret, id est, [*Con vna palmada,*] Et in retia sua incidere facit. O incommutabilis Deus, & quàm magna confusio est, videre quam facilè & quàm paruis rebus Satanas nunc homines decipit, & in retia suarum tentationum incidere facit. Quid igitur faceret ille, qui modò propter bestiarum voluptatem, aut propter honoris cupiditatem, aut propter paruum lucrum horrenda scelera cō-

Iob 41. B. Greg. 5 B. Hiero. sup. Dan. Hiere. 3. Psal. 9. 6 Ezec. 13 Simile. 7

mittit, si tam crudeliter oppugnaretur, sicuti homines tempore Antichristi expugnabuntur? Ex hoc infertur, quàm innumeri futuri sunt illi, qui ab Antichristo superandi sunt, maximè ex dissolutis & in suis moribus deprauatis. Idcircò diuus Paulus postquàm dixit: *Cuius aduentus est in omni seductione iniquitatis,* addidit: *His, qui pereunt, eò quòd charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: & ijs, qui per semitam gradiuntur,* (qui sunt perfecti) *erit cerastes, qui est serpens cornutus.* Per cornua significantur crudelissima tormenta, quibus ipse ac ministri eius iustos cruciabunt. Per quæ etiam significatur eius potentia, quæ tanta erit, vt de eo sanctus Iob dicat: *Non fugabit eum vir sagittarius,* hoc est, secundùm beatum Gregorium; Non fugabit eum aliquis prædicatorum nec omnes simul. Helias quoque & Enoch licet ipsum terrebunt, eum tamen non fugabunt, quinimò ipse eos interfici iubebit, & eorum corpora in forum vrbis Hierusalem proijci, neque consentiet illos sepeliri, vt verbis clarissimis in Apocalypsi habetur. Quæ omnia Deus in maiorem illius perditissimi hominis confusionem permittet, quia (vt ibidem dicitur) *post dies tres & dimidium resurgent à mortuis immortales & impassibiles, & videntibus eos inimicis eorum, ascendent in cælum.* Et conclusit sanctus Patriarcha Iacob, dicens, *quòd hic coluber & cerastes erit mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius retrò:* Equus est tota virtutum machina, vngulæ, earum fundamenta quæ sunt articuli fidei. Præcipuum autem, quod Antichristus violare ac destruere conabitur, erit fides, vt homines ea destructa ab omnibus virtutibus & earum exercitijs decidant. Tremenda profectò res est, Deum tantam dæmoni concedere facultatem, vt tam magnam tempestatem aduersus Ecclesiam excitet, quam tam singulari amore prosequitur, & cui (vt scriptum est) in fine singulariter est faututus.

D Paul. vbi sup. 8 Iob. 41. B. Greg. Apoc. 11 9

Vt autem hoc rectius intelligatis, notate obsecro, quòd (quemadmodum sanctus Daniel exposuit) statua illa diuersis metallis compacta monarchiam Babyloniæ Regis Nabuchodonosor significabat: ita explicari potest descri-

Dan. 2. Cant. 5.

ptio illa, quam sponsa in Canticis de imagine Christi sponsi sui posuit, quæ non solùm significat, qualis ipse in se sit, verumetiam eius monarchiam & regnum, quod in hoc mundo habet, denotat. In hac imagine caput est aureũ,

10 reliquæ verò partes non sunt tantæ perfectionis; quia, cùm dixisset: *Caput eius aurum optimum*, adiecit statim: *Comæ eius sicut elatæ palmarum, oculi eius sicut columbæ, &c.* & tandem concludit, dicens, *Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas.* Itaque principium & finis aurea sunt. Iam de fide habemus, quanta charitate & perfectione initium huius monarchiæ Christianæ in sanctis Apostolis ac cæteris credentib. floruerit, scriptam etiam reperimus innumerabilem sanctorum martyrum, Doctorum, & confessorũ multitudinem, qui vsque ad Constantinum extiterunt, & in fine Ecclesiæ credentes etiam maximæ perfectionis futuri sunt, quibus Deus tunc ingentes fauores & gratias communica-

11 turus est. Hoc autem probatur primò, quia tũc sacrosancta Ecclesia maiores quàm vnquam pertulit, afflictiones passura est, & in maiorib' periculis versabitur propter Antichristi persecutionem, quæ maior & vniuersalior omnium erit, & siquidem victoriam reportatura est, quibus obsecro armis eam reportabit, nisi eisdem quibus in initio ipsa tyrannides imperatorum superauit, hoc est, firmissima fide, abundantissima charitate, & perfectissimis virtutibus, sicut beatus Paulus fatetur dicens, arma, quæ tunc mundi potestates vicerunt, spiritualia [2. Cor. 10.] fuisse? *Arma inquit militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum consilia destruentes, et omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in ob-*

12 *sequium Christi.* Illo etiam tempore Iudæorũ natio, quæ eo vsque in infidelitate & perfidia sua futura est, ad Christianam fidem conuertetur, & Christum Redemptorem nostrum verum Messiam & verum Deum cognoscent, sicut vtrumque asserit testamentum. Et credere est, Dominum ipsis tunc esse fauturum, qui in Ecclesiam eius magnis donis gratiæ ditati ingredientur; ad quod facit illa celebris sancti [Zach. 12.] Zachariæ prophetia, in qua sic habetur: *Effundam super domum Dauid & super omnes habitatores Ierusalem spiritum gratiæ & precum, & aspicient ad me, quem confixerunt.* B. Augustin. [B. Aug. lib. 20. de ciui. Dei ca. 30.] testatur, hanc prophetiam de extrema mundi ætate & de Hebræorum conuersione loqui: quod & apertè colligitur ex illo Apocal. [Apoc. 1.] vbi D. Ioan. de eo tẽpore loquens, & ad hæc Zachariæ verba alludens inquit, *Ecce veniet cum nubibus, et videbit eũ omnis oculus, & qui eum pupugerũt,* 13 *& plangent se super eum omnes trib. terræ.* Insuper obseruandum est, Prophetam Ioëlem, [Ioel. 2.] cum de Ecclesiæ Christianæ initio vaticinaretur, hæc verba dixisse; *Et effundam de spiritu meo super omnem carnem*: quibus verbis sanct. Zacharias de eiusdem principio agens loquitur, cùm ait; *Effundam spiritum gratiæ & precum.* Ex quo apparet vtraq; tempora in abundantia gratiæ & virtutis similia futura esse. Sed ad hoc nihil apertius & clarius est quàm illud, quod beatus Paulus de Hebræis loquens inquit, [Rom. 11.] scilicet: *Quòd si delictum illorum diuitiæ sunt mundi, & diminutio eorum diuitiæ gentium, quanto magis plenitudo eorum?* Et infra: Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi, quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Videlicet, à minori argumentum cõcludens. Nam si Iudæi magna ex parte non recipientes fidem Christi, sese virtute, religione, & gloria spoliarunt, & Deus Ecclesiam ex Gentibus sibi con- 14 fecit, eamque ingentibus bonis locupletauit, quo vel ista ratione, inuidia, atque æmulatione studio accensos Iudæos in eiusdem fidei assensum induceret, vt ibidem paulò anteà dicit beatus Paulus: *Dico ergo; Nunquid sic offenderunt, vt caderent? Absit: sed illorum delicto salus est Gentibus, vt illos æmulentur.* Id est, illorum offensio & ruina salus est Gentibus, vt ad æmulationem Iudæos prouocarent. Si igitur (quod beatus Paulus & beatus Augustinus illum enarrans argumentantur) Deus, vt gentium exemplo ad veram Christi fidem Iudæos 15 pertraheret, gentes ipsas amore complexus saluas esse voluit, & non tantùm saluas, sed etiam donis cœlestibus ditatas, rationi maximè consentaneum est dicere, quòd Dominus eosdem Iudęos, cùm se conuerterint, ipsumq; singulari amore prosequuti fuerint, eos inquam & sanctam Ecclesiam, in quã fuerint ingressi, [Psal. 64.] donis ingentibus ditabit: atq; ita eorum pedes [Simile.] aurei sicut & caput, hoc est, finis sicut principium.

pium. Hoc etiam Regius Propheta in quodam Psalmo elegantissimè dixit, vbi de Christi Saluatoris mundi regno ac de natiuitate & augmento eius quadam singulari metaphora rerum rusticarum agit, & inter alia inquit: Psal.64. *Exitus matutini & vespere delectabilis.* Simile. Quemadmodum in die, quo æstus viget, tempora hilariora & magis læta sunt, mane & vespere quando recedente calore aura lenis hinc indè sufflat: sic in hoc regno Iesu Christi principiũ & finis læta erunt, & spiritualibus consolationibus plena. Cùm hoc igitur ita sit, quare

16 Deus permissurus est, quòd Ecclesia, quam ipse tanto amore prosequitur, sic vexetur & opprimatur? Ad hoc respondeo, Deum quidem id esse permissurum, ad maiorem electorum imperfectorum purgationem, & ad maiorem perfectorum coronam, & vt etiam nunc peccatores confundantur, qui pluribus sceleribus onerati, saluati absque pœnitentia & labore aliquo cogitant. Quapropter Beatus 1. Pet. 4. Petrus ait: *Tempus est, vt incipiat iudicium à domo Dei. Et si iustus vix* (id est laboriosè & difficulter) *saluabitur, impius & peccator vbi apparebunt?* Sed est valde ponderandũ, quòd loquens Propheta Dauid de sacrosanctæ Ecclesiæ principio, (vbi iusti grauissimos labores & tormenta passi sunt) & de fine, in quo etiam (vt Dominus hic testatur) ipsi ingentes labores sunt perlaturi, inquit; *Exitus matutini*

17 *& vespere delectabis.* Quomodò illos voluptatibus afficiet, siquidem alij plurimos labores passi sunt, alij verò patientur? Ad hoc respondeo, hunc esse Dei erga fideles suos stylum, quòd in maioribus corporalibus laboribus eorum corda voluptatibus & spiritualibus consolationibus adimplet. Idcircò in Prouerbijs dicitur: Prou. 12. *Non contristabit iustum quidquid acciderit ei, impij autem replebuntur malo.* Satis apertè hoc in diuo Petro apparuit; de Act. 12. quo in Actibus Apostolorum sic dicitur: *Cùm producturus esset eum Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis duabus, & custodes ante ostium custodiebant carcerem.* Mirabile profectò, quòd cùm sanctus vir in tanto esset periculo, sciretque sequenti die mortis supplicium se esse subiturum, tamen maxima cum tranquillitate & quiete dormiebat, nam lætitia cordis omnes labores ac pericula corporis superabat. Inter iustos & impios hoc differt, quòd iusti magna cum tranquillitate in catenis & carcerib. dormiunt, impij verò suarum conscientiarum stimulis in mollibus lectulis & suauissimis sindonibus quiescere nequeunt. Hęc autem suauitas & consolatio est vnus ex fontibus, vnde iusto perseuerantia in bono profluit: sicut peccatori ex voluptate oritur debilitas & inconstantia, ita vt de eis dici possit illud Ecclesiastici, Eccl. 27. *Homo sensatus in sapientia manet sicut sol, nam stultus sicut luna mutatur. Quis verus sapiens est, nisi iustus? Quis verò amens, nisi peccator, qui res æternas cum huius mundi caducis & perituris commutat?* Simile. Lux solis propria ipsius est, lux verò lunæ est participata: sic lux 19 iusti propria ipsius est: non enim virtute aliena nitet, non gloriatur de maiorum suorum nobilitate, aut honore, aut muneribus, aut bonorum temporalium abundantia, sed propria virtute sua nititur, sicut beatus Apostolus scribit, dicens: Galat. 6. *Opus suum probet vnusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in altero.* At demens peccator, quia in se obscurus est, lucem alienam mendicatur, vt sic nitere possit, de maiorum suorum operibus se iactans. Lux quoque iusti plena est ad instar solis, quoniam vndique perfectus est, peccator verò quamuis ex vna parte lucem habeat, ex alia tenebrosus est, hoc est, si partim virtute præditus est, ex alijs partibus vacuus & sicut Simile. luna obscurus est. Nam si liberalem se exhibet, iracundus & ad vltionem pronus est: si honestus, superbia inflatus est, &c. Deniq; sol in luce, quam habet, permanet, luna verò minimè: sic iustus in virtute perseuerat, & licèt plurimis laboribus opprimatur, nunq̃ impatientia obtenebrescit, peccator autẽ sicut luna 20 passim mutatur, & quæcunq; minima occasio ipsum, paruam, q̃ habet, lucem amittere facit.

Sed valde hic notandum est, quare Dominus in præsentiarum dicit, *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.* Nunquid solum aduersus eos, qui in Iudæa fuerint, hæc tribulatio ventura est? Ad hoc respondent aliqui, cœlestẽ Magistrum eos, qui in Iudæa fuerint, voluisse peculiariter recẽsere, quoniam primi, qui Antichristo credituri sunt, obstinati Iudæi erunt. Ioan. 5. Quod & insinuasse videtur Dominus, cùm dixit;

xit: *Ego veni in nomine patris mei, & nō recepistis me, si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* Et diuus Paulus ait, Antichristum esse
2.Thes.2 21 venturum in omni seductione iniquitatis his, qui pereunt, eo quòd charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio.

Fugiant ad montes. Quorsum ad montes ire iubentur? Quoniam cùm pecandi est periculū, securiores sunt homines inter bestias quàm inter alios homines. Teterrimus enim Satanas adeo perniciosus est, & adeo perniciosę eius astutiæ sunt, vt Spiritus sanctus nobis consulat, ab ipsis tanquam à manibus eiusdem dęmonis
Prou. 6. fugiendum esse. Atque ita vbi nos legimus. *Eruere quasi auis de manu aucupis*, alia translatio habet, Eruere quasi auis de insidijs aucupis: & in alia translatione habetur, Eruere quasi auis de laqueo aucupis: & sic est etiam in contextu Gręco & in paraphrasi Chaldaica. Nihi-
Psal. 139 lominus tamen dixit sanctus Dauid: *Eripe me*
22 *Domine ab homine malo & à viro iniquo eripe me*, & non ibi dicit, Eripe me Domine à diabolo malo. Vnde colligitur, quàm valde necessarium sit impiorum consortium & familiaritatem vitare, qui aliquomodo ipso dęmone magis nociui sunt. Et apertè hoc conspicitur, siquidem diabolus eos pro adiutoribus & instrumentis suis accipit, vt cum ipsis efficiat, quod per se solum facere non potest. Idcirco sanctus vir tanta instantia à Domino postulabat, di-
Psal. 16. cens: *Eripe animam meam ab impio, frameam tuam ab inimicis manus tuæ*, vbi alij transtulerūt, *Eripe animam meam ab impio, framea tua*, hoc est, ense tuæ potentiæ.

23 *Et qui in tecto sunt, non descendant tollere aliquid de domo sua, &c.* Hic nos Dominus admonet, vt ad vitandum mortis spiritualis periculum, nihil curemus de rerum temporalium amissione, quinimò cū Dominus nos illis priuauerit, oportet, vt ob id ei gratias agamus ipsum deprecantes, ne à nobis gratiam suam, fauorem, ac diuinum spiritum auferat. Pro singulari beneficio sanct. Dauid hoc postulabat,
Psal. 89. inquiens: *Dexteram tuam sic notam fac, & eruditos corde in sapientia, vel*) vt alij verterunt) Et offeremus cor sapientiæ. Id est cùm potentiam tuam declaraueris nobis flagella mittens, ea, quæ firma reputabamus, & quæ non animaduertebamus in tua esse potestate, experientia malorum nostrorum cognoscemus non esse plus quā tu Domine ea disponis & conseruas, atque ita cōfidemus in vitio, sicut in vitio tantum. Sed væ væ & millies væ & quàm aliter inter Christianos fit. Quot enim nunc existunt 24
qui res temporales tanti faciunt, vt ne illas amittant, grauia & horrenda scelera cōmittant? O insani insani, non intelligitis quantum malum sit peccatum? Nullum venenum interficit animal, vbi ipsum generatur. Venenum basili- Simil.
sci ipsum basiliscum nō interficit, sicut nec venenum viperæ ipsam necat, solum peccatum tale venenum est, vt id in quo cōcipitur, videlicet animam interficiat, vos autem miseri vultis potius vitam animæ quàm res temporales amittere.

At verò vt diuinus Magister doceret, illos futuros esse fœlices, qui tunc conuersationem Antichristi & ministrorum eius vitauerint, ad-
dit, *Væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, quia expeditè fugere non valebunt. 25
Atque hoc ipsum facit, quod inde sequitur, *Orate autem, vt non fiat fuga vestra in hyeme vel Sabbatho*, quando non licèt longum iter conficere. *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modò, nec fiet.*
Per Ezechielem prophetam minatus est Dominus Hebræis, dicens: *Quia superastis gentes, quæ in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis non ambulastis. Ecce ego ad te* (scilicet Ierusalem) *& ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium, & faciam in te quod non feci, & quibus similia vltrà non faciam.* O Deus infinitæ maiestatis, quid ais Domine? An tribula- Ezec. 5.
tio Antichristi non erit qualis non fuit ab initio mundi nec fiet? Ita quidem. Vel tribulatio 26
etiam, qua Ægyptum flagellasti, maior fuit, quàm illa, qua Hebræos percussisti. Quomodo ergo inquit, Faciam in te quod non feci & quibus similia vltra non faciam? In hoc Dominus suum tenerrimum amorem, quem erga Hebræos habebat, demonstrauit, siquidem minus supplicium maius appellat. Ac si diceret, Maius mihi videtur hoc supplicium quā Ægyptiorum, quoniam ibi seruos puniebam, nunc autem supplicium in filios exerceo. Benedictus sis Deus meus, siquidem ita in manibus

bus tuis flagellum crescit, vt enim illud acci-
pis ad flagellandos filios, semper tibi maius
Simile. quàm est, apparet. Cùm mulier aliqua in vico
graues ictus audit, & cum è domo exit, videt
puerum aliquem percuti, parum de illo cu-
rat, at verò si videt filium suum ab aliquo per-
cuti, vix puerulus tangitur, cùm ipsa vocifera-
27 ri & conqueri incipit. Non mirum, ille enim
filius eius est, & ictus paruus ipsi matri mag
nus apparet, quippè qui ictus, quo filius cædi-
tur, matris viscera pertangit. Sic Deus mag-
num flagellum vocat illud, quo Hebræos, qui
sui filij erāt, flagellare volebat. Hic autem sine
aliqua exaggeratione intelligitur illud quod
Dominus ait, videlicet, *Erit tunc tribulatio
magna, qualis non fuit, &c. Et in tantum quòd
nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua om-
nis caro, sed propter electos breuiabuntur dies il-
li.* Non enim labor ille plus quàm tres anni &
Apoc.3. dimidium durabit, vt ex Apocalypsi patet, vbi
dicitur, *Data est illi potestas facere menses* (id
Dan.12. est facere mala in mensib⁹) *quadraginta duos.*
Et Sanctus Propheta Daniel inquit, se audi-
uisse virum iurantem per viuentem in æter-
num, quia in tempus & tempora & dimidium
temporis. Et paulò inferius hoc de Antichri-
28 sto explicat, dicens: *A tempore cum ablatum
fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abomi-
natio in desolationem dies mille ducenti nona-
ginta, qui sunt tres anni & dimidium.* Et hoc
Psal.124 quia non relinquet Dominus virgam pecca-
torum super sortem iustorum, vt non exten-
dant iusti ad iniquitatem manus suas. Quod
hinc ad nostram doctrinam educere possu
mus, est (vt Beatus Hieronymus testatur) hanc
abominationem iam incepisse, quoniam licèt
Antichristus non nisi prope finem mundi ven
turus est, eius tamen sequaces à primo repro-
bo, qui fuit Cain inceperunt, & in vltimo fi-
29 nientur. Itaque sicut electi membra sunt Iesu
Christi saluatoris mundi, ita præsciti sunt An-
tichristi desolatoris mundi membra.

Vt autem videamus vtrum illius maledicti
capitis simus membra nec ne, oportet, qualia
sint eius membra sciamus, quæ Sanctus Iob
in figura cuiusdam immanis belluæ depinxit,
dicens: *Quis reuelabit faciem indumenti eius?
Iob 41. & medium oris eius quis intrabit? Per gyrum
dentium eius formido. Corpus illius compactum
squamis se prementibus, vna vni coniungitur:
halitus eius prunas ardere facit, & oculi eius vt
palpebræ diluculi, de ore eius lampades proce-
dunt, sicut tedæ ignis accensæ: de naribus eius 30
procedit fumus, sicut ollæ feruentis, in collo eius
morabitur fortitudo, & faciem eius præcedit e-
gestas? membra carnium eius cohærentia sibi,
cor eius indurabitur quasi lapis.* Hæc pessima
membra repræsentant decem peccatorum ge-
nera, quæ partes Antichristi sustinent. Facies
debilis significat hypocritas, qui exterminant
facies suas, vt appareant hominibus ieiunan-
tes, & qui falsa humilitate fingunt se honores Simili.
fugere, cum ipsi nihil aliud desiderent. Et hæc
est ars & artificium, quo ad ipsos comparan-
dos vtuntur, instar accipitris, qui, cum ardeam
inuadere intendit ab illa se elongat, & nullam
ipsius rationem habere videtur, in vnam atq;
aliam partem volans, quo vsque ipsam in vo-
latu superat, & ita faciliùs ipsam capit. Quæ 31
licet illum à se longè semoueri videat ipsa ta
men clamores edit, quoniam instinctu natu-
rali cognoscit illum id facere, vt faciliùs ip-
sam capiat. Sic hypocritæ fingunt, se nolle ho-
nores & dignitates, vt sancti & humiles repu-
tentur, & ita animos magnatum decipiant, vt
ipsos maioribus dignitatibus afficiant. Os sig-
nificat mendaces, de quibus lampades proce-
dunt, sicut tedæ ignis accensæ. Teda, quando 32
comburitur, bene olet & malè illuminat, eo
quòd flamma eius fumo miscetur, sic menda-
cium bene sapit ei, qui illud audit. Sunt enim
multi, qui ab ore recitantium mendacia per
multum temporis spatium pendent, quia ip-
sis delectantur, sed malè illuminant, quin po-
tiùs non illuminant, sed obcæcant, & deci-
piunt. Dentes significant murmuratores &
detractores famæ proximorum, nam dentes
dicuntur à demendo, & isti honorem proximi
demunt. Nares significant iracundos, & im-
patientes, qui quacunque minima occasione
indignantur, & ab illis procedit fumus, sicut
ollæ feruentis, quæ sunt verba aspera, quibus
proximos suos conturbant. Oculi incensi sig-
nificant cupidos, qui nihil vident, quod non
cupiant. Halitus, qui prunas ardere facit, si-
gnificat libidinosos, qui suis obscænis verbis
proximos in sensualitatis igne accendūt. Col-
lum forte significat inobedientes & rebelles,

qui suis obscænis verbis proximos in sensualitatis igne accendunt. Collum forte significat inobedientes, & rebelles, qui diuinæ voluntati parere nolunt. Cor lapideum significat duros & obstinatos, qui nulla reprehensione aut inspiratione emolliuntur: Membra denique carnis significāt effœminatos, qui sese mutuò ad libidinem prouocant. Hoc autem corpus
33 totum squamis, videlicèt, excusationibus cooperitur, quoniam omnes isti peccatores si ab aliquo reprehenduntur, se ipsos à suis sceleribus excusant, & nullus eorum culpam suam cognoscere vult.

Vnusquisque igitur vestrum (fratres charissimi) oculos in se ipso figat, & aspiciat, an in seipso aliquod horum flagitiorum regnet, & hinc cognoscet, vtrum membrum sit Antichristi nec ne. Quòd si membra eius vos esse comperitis, per viscera misericordiæ Dei nostri vos oro, vt nunc, siquidem per tempus licet, vera pœnitentia conuertamini, & cœlestis capitis Iesu Christi membra efficiamini, vt ita pleni gratia ad gloriam eius tendatis, ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, qui cum patre & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum.

Amen, Amen,

Amen.

FINIS.

O mihi praeteritos referat si Jupiter annos.